
THE LIBRARY OF CONGRESS
1800

Ὁ ἀναγνώστης ἐνδιαφέρεται ἐνίοτε νά γνωρίζῃ τόν συγγραφέα τοῦ ἔργου, πρός ἱκανοποίησιν δικαίας τοῦ εὐγενοῦς περιεργείας τοῦ· [illegible] νά γράψω τοῦτο ἀναγνωστικοῦ τοῦ κοινοῦ, ὅτι δέ μᾶλλον πρός [illegible] τοῦ ὅτι ἐνδιαφέρεται ἡ [illegible] εὐθυμία τοῦ ἀναγνωστικοῦ τοῦ μέλλοντος, ἐάν ποτε ὑπάρξῃ τοιοῦτον, ὅτι εἶναι ἡ τό ἀντίγραφον τοῦ συγγραφέως ἐπειδή [illegible].

Boston, Mass. Μάρτιος 1922

Γ. Μ. Κάτσαινος.

GEORGE M. KATSAINOS, M. D.
SYPHILIS

Η ΣΥΦΙΛΙΣ

ΚΑΙ

ΟΙ ΣΥΓΚΑΚΟΥΡΓΟΙ ΤΗΣ

ΚΟΙΝΩΝΙΑ, ΠΟΛΙΤΕΙΑ ΚΑΙ ΙΑΤΡΟΣ

ΥΠΟ
ΓΕΩΡΓΙΟΥ Μ. ΚΑΤΣΑΙΝΟΥ
ΙΑΤΡΟΥ

'Ασθένεια, τὰ θύματα τῆς ὁποίας, ἡ μὲν κοινωνία περιφρονεῖ καὶ μισεῖ, ἡ πολιτεία διώκει καὶ κολάζει, ἡ δὲ ἰατρικὴ ἐπιστήμη ἀπατᾷ καὶ ληστεύει, εἶνε ἀδύνατον νὰ πολεμηθῇ ἐκ τοῦ ἐμφανοῦς, νὰ ἡττηθῇ, νὰ κατακτηθῇ καὶ συνεπῶς νὰ ἐκλείψῃ.

ΕΚ ΤΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ "Ο ΚΟΣΜΟΣ"
49 MADISON STREET
NEW YORK CITY

ΒΙΒΛΙΟΝ ΠΡΩΤΟΝ

ΠΕΡΙ

ΣΥΦΙΛΙΔΟΣ

ΑΦΙΕΡΩΣΙΣ

ΤΗ ΓΑΛΛΙΚΗ ΙΑΤΡΙΚΗ ΣΧΟΛΗ

ΩΣ ΑΦΘΙΤΟΥ ΚΑΙ ΑΛΗΣΤΟΥ ΕΥΓΝΩΜΟΣΥΝΗΣ

ΕΛΑΧΙΣΤΟΝ ΤΕΚΜΗΡΙΟΝ

ΚΑΙ ΚΑΤ' ΕΞΟΧΗΝ ΤΗ ΙΕΡΑ ΜΝΗΜΗ

ΠΕΝΤΕ ΕΚ ΤΩΝ ΑΚΑΜΑΤΩΝ ΤΟΥ ΑΦΡΟΔΙΣΙΟΥ

ΛΟΙΜΟΥ ΣΚΑΠΑΝΕΩΝ,

ΤΟΥ

JEAN FERNEL, JEAN ASTRUC, PHILIPPE RICORD,

ALFRED FOURNIER

ΚΑΙ ΤΟΥ ΣΕΠΤΟΥ ΜΟΥ ΔΙΔΑΣΚΑΛΟΥ,

ΕΥΓΕΝΟΥΣ ΦΙΛΟΥ ΚΑΙ ΑΟΡΑΤΟΥ ΠΟΔΗΓΟΥ

ERNEST GAUCHER

ΕΥΣΕΒΑΣΤΩΣ ΑΝΑΤΙΘΕΤΑΙ.

Τοιοῦτός μοι ὁ συγγραφεὺς ἔστω, ἄφοβος, ἀδέκαστος, ἐλεύθερος, παρρησίας καὶ ἀληθείας φίλος, ὡς ὁ κωμικός φησι, τὰ σῦκα σῦκα, τὴν σκάφην δὲ σκάφην ὀνομάσων, οὐ μίσει οὐδὲ φιλίᾳ τι νέμων οὐδὲ φειδόμενος, ἢ ἐλεῶν ἢ αἰσχυνόμενος, ἢ δυσωπούμενος, ἴσος δικαστής, εὔνους ἅπασιν ἄχρι τοῦ μὴ θατέρῳ ἀπονεῖμαι πλεῖον τοῦ δέοντος, ξένος ἐν τοῖς βιβλίοις καὶ ἄπολις, αὐτόνομος, ἀβασίλευτος, οὐ τί τῷδε ἢ τῷδε δόξει λογιζόμενος, ἀλλὰ τί πέπρακται λέγων.

(Λουκιανοῦ, «Πῶς δεῖ ἱστορίαν συγγράφειν»)

ΠΡΟΟΙΜΙΟΝ

«Ἡ συφιλὶς οὐδένα σέβεται, οὐδένα ὀρρωδεῖ, πρὸ οὐδενὸς κάμπτεται. Εἶναι πανταχοῦ παροῦσα, εἰς τὸ ἀνάκτορον καὶ εἰς τὴν τρώγλην, εἰς τὴν ἐκκλησίαν καὶ εἰς τὸ πορνεῖον, μαστίζουσα πάντας ἐξ ἴσου, τὸν νέον καὶ τὸν γέροντα, τὸν πτωχὸν καὶ τὸν πλούσιον, τὸν ἀθῶον καὶ τὸν ἔνοχον».

Reasoner

Ραζῆς, ὁ Πέρσης ἰατρός, ἀπολέσας, κατὰ τὰ ἔσχατα τοῦ βίου, τὴν ὅρασίν του ἐκ καταρράκτου, ἠρνεῖτο νὰ χειρουργηθῇ ὅπως ἀνακτήσῃ ταύτην, λέγων, ὅτι δὲν θέλει νὰ ἴδῃ πλέον τὸν κόσμον διότι τὸν ἐβαρύνθη. Ἐγὼ ὅμως, βλέπων, δὲν δύναμαι νὰ ἀντιστῶ ὅπως ἐκθέσω ὅ,τι βλέπω. Βλέπων δὲ ἀναγκαστικῶς περισσότερον τὰ κακὰ συνεπῶς καὶ περὶ τούτων γράφων θ᾽ ἀσχοληθῶ, ἀδιάφορον ἂν διὰ τῆς ἀνασκοπήσεως τούτων, ἄλλων μὲν ἡ σεμνοτυφία τρωθῇ, ἄλλων τὸ ἐθνικὸν γόητρον προσβληθῇ ἄλλων δὲ ἡ ὑπομονὴ ἐξαντληθῇ.

Καθῆκον τοῦ συγγραφέως εἶναι πάντοτε ἡ ἔκθεσις τῆς ἀληθείας. Ἐὰν βεβαίως εἴς τινα ὁμιλοῦντα ἐπιτρέπεται οἱαδήποτε ὑπερβασία, μὴ ὅμως τοὺς ὁμοίους του ζημιοῦσα καὶ τούτων τὴν ὑπόληψιν ἢ τὸ συμφέρον παραβλάπτουσα, εἰς τὸν συγγραφέα οὐδὲν τοιοῦτο συγχωρεῖται. Ὁ συγγραφεὺς καίπερ ζῶν ἐν τῷ παρόντι σκέπτεται καὶ μεριμνᾷ περί τε παρόντος καὶ μέλλοντος, ὅ,τι αὐτὸς πρόκειται νὰ χαράξῃ θὰ εἶναι διὰ τὸ μέλλον ἡ ἀπεικόνισις τοῦ παρόντος, ἐὰν δὲ ἡ περὶ τοῦ παρόντος εἰκὼν χαραχθῇ ψευδὴς ὁ συγγραφεὺς θὰ εἶναι ὁ αἴσχιστος τῶν παραχαρρακτῶν ὄχι πλέον νομισμάτων ἀλλὰ γεγονότων, θὰ εἶναι ὁ ἐλεεινότερος τῆς ἱστορίας πλαστογράφος καὶ συνεπῶς ὂν ἀνάξιον ἐμπιστοσύνης. Τοῦ μεγίστου ἀριθμοῦ τῶν ἀνθρώπων θνησκόντων τῆς δὲ τέφρας των καὶ τῶν ὀστέων των οὐδόλως διαφερόντων τῶν ὁμοίων των, οὐδὲν ἀπολύτως ἴχνος τῆς διαβάσεώς των ὑπολείπεται ὅπως τὴν ἄλλοτε παρουσίαν των ἐπὶ τῆς γῆς ἀναπολῇ εἰς τὴν μνήμην τῶν μεταγενεστέρων. Τοῦ ἔργου τοῦ γλύπτου ἢ τοῦ πίνακος τοῦ ζωγράφου,

ἀφανιζομένων ἄνευ διατηρήσεως καλοῦ ἐκμαγείου ἢ πιστοῦ ἀντιτύπου καὶ ἡ τούτων μνήμη σὺν τοῖς ἔργοις αὐτῶν συναφανίζεται. Τῶν ἀοιδῶν ἐκπνεόντων σὺν τῇ πνοῇ σβένυται καὶ ἡ μνήμη των. Τῶν τυράννων δηούντων καὶ ἀφανιζόντων ὁ φόβος καὶ ἡ λαϊκὴ μοῦσα ἐπί τινα χρόνον διασώζει ἀμυδρὰν μόνον μνήμην. Τῶν δορυκτητόρων, ἀμοιρούντων ὑμνητῶν, τὰ ἔργα συνθνήσκουν μετ' αὐτῶν. Ἀλέξανδρος ὁ Μέγας μακαρίζει τὸν Ἀχιλλέα διότι ζῶν μὲν εἶχε φίλον πιστὸν τὸν Πάτροκλον, θανὼν δ' ἠξιώθη ποιητοῦ οἷος ὁ Ὅμηρος τὰ ἔργα αὐτοῦ ἀπαθανατίσαντος. Ὁ ἄνθρωπος λοιπόν, ὁ πιστὴν εἰκόνα ἑαυτοῦ εἰς τοὺς μεταγενεστέρους ἐγκαταλείπων ὡς δεῖγμα γραφῆς ἀψευδὲς καὶ ἀναλλοίωτον πασῶν αὐτοῦ τῶν ἰδιοτήτων, διανοητικῶν, ζωϊκῶν καὶ ἠθικῶν παραδίδων εἰς τοὺς ἑαυτοῦ κριτὰς εἶναι ὁ συγγραφεύς. Δι' ὅσων οὗτος ὄπισθεν αὐτοῦ ἀφίνει ὄχι μόνον θὰ κρίνουν καὶ θὰ ἐπικρίνουν τοῦτον οἱ μεταγενέστεροι ἀλλὰ καὶ δι' αὐτῶν θὰ φωτισθοῦν καὶ θὰ διδαχθοῦν πρὸς ἐξερεύνησιν τῆς ἀληθείας. Ἀληθῶς ἔργα τινά, τὰ πλεῖστα ἴσως, γραφόμενα πρὸς ἐξυπηρέτησιν σκοποῦ τινος, τοῦ ἐπιδιωκομένου σκοποῦ ἐπιτυγχανομένου, ρίπτονται ὡς ἄχρηστα εἰς τὸν κάλαθον τῆς λήθης, ἄλλα ὅμως ἔργα, καὶ ταῦτα δυστυχῶς τὰ ἐλάχιστα, ἐπιζοῦν, καὶ τοῦ σκοποῦ, δι' ἐξυπηρέτησιν τοῦ ὁποίου ἐγράφησαν, ἐπιτυγχανομένου ἢ ἀποτυγχάνοντος ταῦτα χρησιμεύουν ὡς μέσα, ὡς κλεῖδες, ὡς πρότυπα, δι' ὧν καθοδηγούμενός τις τὴν ἐπίτευξιν τοῦ αὐτοῦ σκοποῦ ἐπιδιώκει. Οἱ Φιλιππικοὶ τοῦ Δημοσθένους πρὸς ἐξέγερσιν τῶν Ἀθηναίων κατὰ τοῦ Φιλίππου γραφέντες καὶ ρητορευθέντες ἐχρησίμευσαν ὡς πρότυπα εἰς τὸν Κικέρωνα κατὰ τοῦ Ἀντωνίου καὶ χρησιμεύουν ἤδη καὶ θὰ χρησιμεύσουν ἐσαεί, ὡς τοιαῦτα παντὸς εὐφρονοῦντος καὶ ἀνεπτυγμένου ἀνδρός.

Μελετῶν τις τὸν Πλάτωνα καὶ τὰς περὶ ψυχῆς θεωρείας τούτου δὲν δύναται νὰ κρύψῃ τὸ ἐπὶ τῶν χειλέων του ἀκουσίως ἐπανθοῦν μειδίαμα, παρ' ὅλον ὅμως τοῦτο ἔτι περισσότερον ἐν τοῖς ἔργοις αὐτοῦ ἐντρυφᾷ καὶ ὡς ἡ μέλισσα τὰς κεραίας της ἐν τῷ ἄνθει πρὸς ἀναζήτησιν τοῦ νέκταρος τούτου ἔτι μᾶλλον ὠθεῖ, τὴν προσοχήν του ἐντείνει καὶ τὸν νοῦν του ἐπὶ τῷ αὐτῷ συγκεντροῖ ὅπως τὰ πεπλανημένα τοῦ συγγραφέως καλλίτερον ἀντιληφθῇ καὶ ἡδονικώτερον ἐκμυζήσῃ. Ὁ Ἱπποκράτης διὰ τὸν νεώτερον ἰατρὸν ὡς ἔργον ἰατρικὸν εἶναι ἄχρηστος, ὡς συγγραφεὺς ὅμως, ἀπεικονίζων τὰς σκέψεις ἑαυτοῦ τε καὶ τῶν συγχρόνων του καὶ πρὸ παντὸς ὡς ἑρμηνευτὴς τῶν ἑαυτοῦ σκέψεων, βουλῶν καὶ ἀποφάσεων,

τυγχάνει κειμήλιον πολυτιμότατον. Τὰ ἱπποκρατικὰ ἔργα εἶναι τὰ πρῶτα τῆς ἰατρικῆς βήματα προόδου, χειραφετήσεως τοῦ ἀνθρώπου ἐκ τοῦ ἱερέως καὶ οἱ πρῶτοι ἔναρθροι φθόγγοι τοῦ τὸ πρῶτον φθεγξαμένου καὶ διανοηθέντος ἰατροῦ. Εἶναι δ' ἐν ταὐτῷ καὶ τὰ ἀπὸ πάσης ἀπόψεως ἀρτιώτερα, καίπερ πρῶτα, τὰ τελειώτερα καίπερ γραφέντα ἄνευ προηγηθέντος ἄλλου ὁμοίου ἔργου πρὸς μίμησιν ἢ καθοδήγησιν. Καίτοι πρό τε τῶν Ἑλλήνων καὶ Ρωμαίων ἤκμασαν τόσοι ἄλλοι λαοί, καίτοι οἱ Κινέζοι εἶναι ὁ ἀρχαιότερος, πολυανθρωπότερος καὶ ὁ περισσότερον παντὸς ἄλλου λαοῦ προαγαγὼν τὰς τέχνας, ὄχι βεβαίως τὰς καλὰς ἀλλὰ τὰς βαναύσους, ἐν τούτοις ὅμως ἡ Ἱστορία μόλις ἐλαχίστας περὶ αὐτῶν εἰς τὰς δέλτους της ἀφιεροῖ γραμμάς, ἅπαντα αὐτῆς τὸν χῶρον ζηλοτύπως ἐπιφυλάττουσα πρὸς ἀνασκόπησιν καὶ ἀνάλυσιν πάσης ἰδιότητος καὶ τῆς ἐλαχίστης τῶν δύο τούτων λαῶν Ἑλλήνων καὶ Ρωμαίων. Διατί τοῦτο; Διότι οἱ λαοὶ οὗτοι διελθόντες διὰ τοῦ καὶ Ρωμαίν· Διατί τοῦτο; Διότι οἱ λαοὶ οὗτοι διελθόντες διὰ τοῦ πλανήτου μας ἐχάραξαν ἐπὶ παπύρων καὶ περγαμηνῶν ἀνεξιτήλως τὰ ἴχνη των. Οὗτοι μόνοι διὰ γραμμάτων καὶ γραμμῶν ὄχι μόνον τὰ ἔργα των, ἰδιωτικὰ καὶ δημόσια, ἀλλὰ καὶ τὰς σκέψεις των καὶ τὰς βουλάς των, τὰ αἰσθήματα, δι' ὧν διεπόμενοι ἐκινοῦντο καὶ ἔδρων, καὶ τὸ σπουδαιότερον, τοὺς νόμους, δι' ὧν, εἴτε γραπτῶν, εἴτε ἀγράφων, τὰς σχέσεις αὐτῶν πρὸς ἀλλήλους ὡς ἄτομα καὶ ὡς πολῖται πρὸς τὴν κοινὴν αὐτῶν πολιτείαν ἐρρύθμιζον, ἐγγράφως ἀπηθανάτισαν.

Ὅ,τι βεβαίως τέλειον τὸ ἀνθρώπινον πνεῦμα διανοούμενον ἦτο δυνατὸν νὰ ἐπιτελέσῃ ὄχι μόνον παρὰ τῶν δύο τούτων λαῶν ἐπετεύχθη ἀλλὰ καὶ διὰ γραμμάτων ἐγγράφως διατυπωθὲν μέχρις ἡμῶν, καίπερ δυστυχῶς κολοβωμένον, ὅσον αἱ περιστάσεις ἐπέτρεπον, ἀναλλοίωτον διετηρήθη. Τοῦτο ὀφείλεται εἰς τοὺς συγγραφεῖς τῶν λαῶν τούτων. «Ἡ πρώτη σελὶς τοῦ Θουκυδίδου, λέγει ὁ Hume, εἶναι ἡ μοναδικὴ ἀρχὴ ἁπάσης τῆς ἀληθοῦς Ἱστορίας». Τῶν λαῶν δὲ τούτων θανόντων καὶ μετ' αὐτῶν συνταφέντων καὶ τῶν συγγραφέων των, αἰῶνες σχεδὸν παρῆλθον δώδεκα, καθ' οὓς ἡ ἀνθρωπότης στερηθεῖσα τοῦ λύχνου τῆς γνώσεως, ἐβάδισε ψηλαφητεὶ ἐντὸς σκότους ἐρεβώδους δεισιδαιμονίας τε καὶ θρησκοληψίας, ἀμφοτέρων θυγατέρων τῆς ἀπιστίας καὶ τῆς ἀμαθείας, καὶ προσκρούουσα καὶ μολωπιζομένη ἀνεγεννήθη πάλιν,ὅτε τὰ ἔργα τῶν συγγραφέων τῶν δύο τούτων λαῶν ἐξεθάπτοντο, ἐμελετῶντο καὶ τοὺς νεωτέρους πρὸς μίμησιν αὐτῶν ἤρξαντο παρακινοῦντα.

Τοιαύτην λοιπὸν τοῦ συγγραφέως εὐθύνην ἀπέναντι τῆς Ἱστορίας, τῶν μεταγενεστέρων, καὶ τὸ κατ' ἐμὲ σπουδαιότερον, πρὸς τὴν συνείδησίν του ὑπέχοντος, αὐτὸς γράφων μίαν πρέπει νὰ χαράξῃ ὁδὸν τὴν βραχυτέραν, οἵα ἡ εὐθεῖα, ἕνα πρέπει νὰ ἔχῃ ὁδηγὸν τὴν ἀλήθειαν καὶ μίαν μόνον νὰ ἀκούῃ φωνήν, τὴν τῆς συνειδήσεώς του. Ἀνθρώπινον ὅμως ὂν καὶ ὁ συγγραφεύς, ὑπόκειται εἰς πλάνας, ἀλλὰ τὸ πλανᾶσθαι ἐξ ἀγνοίας ἢ ἐξ ἀμαθείας ἢ ἐξ ἐσφαλμένων πηγῶν ἢ πληροφοριῶν εἶναι συγγνωστόν, τὸ ἀπὸ σκοποῦ ὅμως σφάλλεσθαι καὶ τοὺς εἰς αὐτὸν ἐμπιστευομένους ἀναγνώστας του σφάλλειν καὶ πλανᾶν εἶναι ἄτιμον. Τούτου δὲ πάλιν χειρότερον θεωρῶ τὸ ἐπιπολαίως καὶ ἄνευ ἐπαρκοῦς γνώσεως τοῦ ὑπὸ συγγραφὴν θέματος γράφειν. Ἐκ τοιαύτης λοιπὸν ἀρχῆς ὁρμώμενος, ὑπὸ τοιούτων σκέψεων καὶ προθέσεων διεπόμενος καὶ εἰς τὴν φωνὴν τῆς συνειδήσεώς μου ἀκούων μόνον, ἐπιχειρῶ νὰ χαράξω ὅ,τι θ' ἀκολουθήσῃ βαυκαλιζόμενος ὑπὸ τῆς μυστικῆς ἐλπίδος ὅτι ἐὰν τὸ ἔργον δὲν τύχῃ ἀνεπηρεάστων κριτῶν κατὰ τὸ παρὸν ἴσως τὸ μέλλον δικαιώσῃ τὰς γνώμας μου.

Μύωψ ὢν καὶ διοπτροφορῶν, ὅταν εἰσέρχωμαι ἐν καιρῷ ψυχρῷ ἐντὸς χώρου κεκορεσμένου ὑδρατμῶν δὲν δύναμαι νὰ διακρίνω ἀμέσως τὰ περὶ ἐμέ ἀντικείμενα διότι τῶν ἐν αἰωρήσει ἀτμῶν ψυχομένων ἅμα τῇ ἐπαφῇ των ἐπὶ τῶν ψυχρῶν διόπτρων μου ταῦτα θαμβοῦνται. Τούτου ἕνεκα ὑποχρεοῦμαι ν' ἀφαιρέσω ταῦτα, νὰ τὰ καθαρίσω διὰ ξηροῦ ὑφάσματος καὶ τότε ἐπαναθέτων ταῦτα νὰ διακρίνω ποῦ εὑρίσκομαι. Λυπηρὸν δὲ ὅτι τὰ πάθη, τὰ μίση, αἱ ζηλοτυπίαι, τὰ κακῶς ὑπονοούμενα ὡς ἐξυπηρετούμενα συμφέροντα ἀτομικὰ ἢ ἐθνικὰ ἀτόμων ἢ λαῶν, δίκην ἀχλύος, ὡς οἱ ὑδρατμοὶ ἐπὶ τῶν ὀματοϋέλων, ἐπὶ τῶν ὀφθαλμῶν τῆς ψυχῆς ἐπικαθήμενα δὲν ἐπιτρέπουν εἰς ταύτην νὰ ἴδῃ, νὰ ἀναγνώσῃ, νὰ κρίνῃ ἀδεκάστως, ἀμερολήπτως καὶ συνεπῶς ὀρθῶς. Ἰδοὺ λοιπόν διατί ὁ σύγχρονος καὶ διὰ τὴν σήμερον ζῶν καὶ διὰ τὸν ἐπιούσιον αὐτοῦ ἄρτον μόνον μεριμνῶν καὶ περὶ τῶν στενῶν αὐτοῦ συμφερόντων μόνον ἐνδιαφερόμενος παρανοῶν παρεξηγεῖ τὸν συγγραφέα καὶ κατ' αὐτοῦ πτέρναν ἐγείρει. Ὁ ὄχλος οὐδέποτε ἐπιτρέπει πρὸς τὸν συγγραφέα χάριν τοῦ μέλλοντος νὰ θυσιάσῃ τὸ παρὸν καὶ χάριν τῆς Ἱσταρίας καὶ τῶν μεταγενεστέρων νὰ παρορᾷ τὸ παρὸν καὶ τὸ κακῶς ἐννοούμενον συμφέρον. Ὁμοιάζει δὲ ὁ ὄχλος τὰ τετράποδα ἐν γένει ζῶα, ἅτινα ἐνῷ τις πεταλώνῃ διὰ τὸ καλόν των ταῦτα τὸν λακτίζουν. Τὸ διὰ τὸν ὄχλον γράφειν καὶ διὰ τὸν ὄχλον μεριμνᾶν δέον νὰ γίνεται ἐν ἀγνοίᾳ τοῦ ὄχλου, ἡ εἰς αὐτὸν ἐμπι-

στοσύνη ἰσοῦται μὲ αὐτοκτονίαν. Ὁ Δημοσθένης λέγει πρὸς τὸν Φωκίωνα «Οἱ Ἀθηναῖοι θὰ σὲ φονεύσουν ἐὰν μανῶσιν», ὁ δὲ Φωκίων ἀπαντῶν: «καὶ σὲ ἐὰν σωφρονῶσι». Καὶ ὄντως τὸν μὲν Δημοσθένην σωφρονοῦντες διότι ἐδέχθη τὰ δῶρα τοῦ Ἁρπάλου ἐξώρισαν, τὸν δὲ Φωκίωνα, ἐκτροχιασθέντες, ἐπότισαν τὸ κώνειον.

Μέγα δὲ πάλιν μέλημα τοῦ συγγραφέως εἶναι ἡ ἐκλογὴ τοῦ ὑπὸ συγγραφὴν θέματος. Ἐάν τις γλαφυρὸς καὶ ἐπαγωγὸς ὢν περιγράψῃ τοπίον τί, συνθέσῃ μικρόν τι δραμάτιον ἢ κωμειδύλλιον, ἢ γράψῃ μικράν τινα ἱστορίαν, ἢ μυθιστόρημα καὶ τὸ κέρδος αὐτοῦ μέγα ἔσεται καὶ ἡ φήμη του ἔτι μεγαλειτέρα. Τὰ τοιαῦτα ἔργα σήμερον γίνονται ἀνάρπαστα καὶ ὁ διὰ τὴν σήμερον μόνον ζῶν ὄχλος δι' αὐτῶν τρεφόμενος οὔτε προάγεται οὔτε καὶ ἐκπαιδεύεται. Ἐάν τις ἐρωτήσῃ ἀναγνώστην τοιούτου ἔργου· «τί συναπεκόμισας ἐκ τῆς ἀναγνώσεως τοῦ ἔργου τούτου;» σείων τοὺς ὤμους θ' ἀπαντήσῃ «τίποτε».Ὑπ' ὄψει δὲ λαμβανομένου ὅτι τὰ ἔργα τῆς σήμερον, ἐλαφρὰ ἢ σοβαρὰ ἐκτυποῦνται χάρις εἰς τὰς ἐκπληκτικὰς προόδους τῆς τυπογραφικῆς τέχνης καθ' ὅλας τὰς γλώσσας καὶ χώρας κατὰ ἑκατομμύρια εὐχερῶς κατανοεῖται ὅτι, διὰ νὰ ἐπιπλεύσῃ ἓν ἔργον πρέπει νὰ εἶναι ἀπὸ πάσης ἀπόψεως τέλειον ἢ νὰ τύχῃ μεγίστης διαφημίσεως. Ὡς λοιπὸν ἐμφαίνεται τὸν συγγραφέα δέον ν' ἀπασχολῇ ἓν προσέτι ζήτημα, τὸ ζωτικώτερον πάντων, ποία τύχη ἀναμένει τὸ ἔργον του καὶ ποίας ὠφελείας ἢ βλάβης τοῦτο δι' αὐτὸν πρόκειται νὰ καταστῇ πρόξενος.

Τούτων ὅμως πάντων ὑπ' ὄψει λαμβανομένων θὰ ἔγραφον μόνον οἱ δυνάμενοι νὰ γράψουν ἐπαγωγῶς καὶ τερπνῶς καὶ οἱ τῶν μέσων πρὸς διαφήμισιν τῶν ἔργων των εὐμοιροῦντες, παντὸς ἄλλου μὴ ἐπιχαρίτως καὶ τερπνῶς ἀλλ' ἐπωφελῶς καὶ χρησίμως γράφοντος, πρὸ τοῦ φόβου τῆς ἀποτυχίας ἐνδοιάζοντος καὶ πρὸ παντὸς τῶν μέσων τῆς καταλλήλου διαφημίσεως στερουμένου εἰς τὰ ἴδια περιοριζομένου καὶ ἐφησυχάζοντος. Εὐτυχῶς ὅμως, ἄνθρωποί τινες πρὸ τῶν ἐμποδίων τούτων μὴ καμπτόμενοι καὶ πρὸ τοῦ φάσματος τῆς ὑλικῆς ζημίας μὴ ὀρρωδοῦντες ἀναρρίπτουν τὸν κύβον καὶ τὰς σκέψεις καὶ τὰς γνώσεις αὐτῶν ἐπιχειροῦν νὰ καταστήσουν κτῆμα τοῦ κοινοῦ.

Ἰδοὺ λοιπόν εἷς ἐξ αὐτῶν καὶ ἐγὼ τὰ πάντα τολμῶν καὶ εἰθισμένος ὡς Ἀσκληπιάδης ὅπως ὁ Ἀσκληπιός ὑπὸ τῶν νοσούντων ἐνοχλούμενος «ὁρῇ τε δεινὰ θιγγάνει τε ἠηδέων ἐπ' ἀλλοτρίῃσί τε ξυμφορῇσιν ἰδίας καρποῦσθαι λύπας.» νὰ βλέπω τρομερὰ νὰ ἐγγίζω ἀηδῆ καὶ διὰ τὰς συμφορὰς τῶν ἄλλων νὰ κερδίζω λύπας

διὰ τὸν ἑαυτόν μου, ἀναλαμβάνω νὰ πραγματευθῶ περὶ ζητήματος ἰατρικοῦ, τοῦ γονιμωτάτου εἰς τρόμον, ἀηδείαν καὶ συμφορὰς διά τε τὸν πάσχοντα καὶ τὸν ἰατρόν, τῆς ΣΥΦΙΛΙΔΟΣ.

Τῆς συφιλίδος! ὁποῖον ὄνομα; Λέπρα καὶ Συφιλὶς ἐνεκόλαψαν ἐπὶ τοῦ ἀνθρωπίνου μετώπου ὄχι στίγματα βλατίδων καὶ φυμάτων, ὄχι οὐλὰς κομμιωμάτων καὶ ἐξελκώσεων, ὄχι στεφάνους τῆς Ἀφροδίτης καὶ Λεοντίασιν, ἀλλὰ στίγματα ἀτιμώσεως καὶ αἰσχύνης τόσον βαθέως καὶ ἀνεξιτήλως γλυφέντα ὥστε οὐδεμία τέχνη ἢ καὶ ἐπιστήμη θὰ δυνηθῇ ποτε νὰ ἀφαιρέσῃ. Λέπρα καὶ συφιλὶς εἶναι κάτοπτρα ἐν οἷς ἀντικατοπτριζόμενος ὁ ἄνθρωπος θὰ αἰσχύνεται καὶ τὸ πρόσωπον ἐκ τρόμου πρὸ τῶν αὐτοῦ ἐγκλημάτων θὰ κρύπτῃ. Λέπρα καὶ συφιλὶς εἶναι τὰ δύο φρικτὰ ἀντιδραστήρια δι' ὧν ὁ ἄνθρωπος, δοκιμασθεὶς θὰ εὑρεθῇ κίβδηλος, ψευδὴς καὶ πολὺ κατώτερος ἑαυτοῦ. Ἡ λέπρα καὶ ἡ συφιλὶς ἀπέδειξαν τὸν ἄνθρωπον ὂν φίλαυτον, ἐγωιστικόν, μικρόνουν καὶ ψοφοδεές. Ἀμφότερα τὰ νοσήματα ὑπῆρξαν, ὑπάρχουν ἤδη καὶ θὰ ἐξακολουθοῦν νὰ ὑπάρχουν ἄγνωστον ἐπὶ πόσον ἀκόμη μορμολύκεια καὶ φόβητρα, ὁ ἀβάσιμος φόβος τῶν ὁποίων ἐμποδίζει ἡμᾶς νὰ συλλάβωμεν ἀνὰ χεῖρας αὐτὰ καὶ νὰ τὰ πνίξωμεν. Ἡ ψευδαισχύνη καὶ ἡ σεμνοτυφία κωλύει ἡμᾶς ἐγγίζοντας καὶ ψηλαφῶντας ταῦτα νὰ γνωρίσωμεν τὴν ὑφήν των καὶ τὴν σύστασίν των καὶ ν' ἀναζητήσωμεν τὰ κατάλληλα καὶ τὰ ὑπὸ τῶν περιστάσεων ἐνδεικνυόμενα μέσα πρὸς πρόληψίν των ἀφοῦ θεραπευτικῶς κατ' αὐτῶν εἴμεθα ἀνίσχυροι. Ἰδοὺ τούτου τρανὴ ἀπόδειξις. Μεσοῦντος τοῦ Ὀκτωβρίου τοῦ 1912 τὸ πρωὶ τῆς Κυριακῆς, προσκαλούμενος μεταβαίνω ἐν σπουδῇ εἰς τὸ Norman Street, τοῦ βορείου τμήματος τῆς πόλεως πρὸς ἐπίσκεψιν ἀσθενοῦς· Εὑρίσκω τοῦτον ἐπὶ κλίνης πάσχοντα ἐξ ὀξείας ἐπισχέσεως τοῦ οὔρου χρονολογουμένης ἀπὸ τῆς προηγουμένης νυκτὸς τοῦ Σαββάτου, ἤτοι πλέον τῶν δέκα ἕξ ὡρῶν. Ἐὰν δὲ εἴδατε κορμόν ὄφεως, ἀπὸ τοῦ ὁποίου στιγμιαίως ἀπεκόπη ἡ κεφαλή, κυρτούμενον, καμπτόμενον, πλήττοντα τὸ ἔδαφος διὰ τῆς οὐρᾶς του, σφαδάζοντα, συσπειρούμενον καὶ ἐκτεινόμενον, καὶ ἐὰν παρηκολουθήσατε ἁπάσας τὰς κινήσεις τούτου προσθέτοντες δὲ εἰς ταύτας τοὺς ἀναστεναγμούς, τοὺς ψυχροὺς ἱδρῶτας καὶ πρὸ παντὸς τὰς ἱκεσίας περὶ παροχῆς βοηθείας καὶ θὰ λάβετε ἀμυδρὰν ἰδέαν τῆς φρικτῆς καταστάσεως τοῦ ἀνθρώπου τούτου. Ἐκχωρήσωμεν ὅμως τὸν λόγον πρὸς τὸν μέγα διδάσκαλον τῆς οὐρολογίας, πρὸς τὸν δεινὸν παρατηρητὴν καὶ ἀπεικονιστὴν Felix Guyon.

«Ἀγωνιῶν καὶ τεταραγμένος δὲν παύει νὰ βογγᾷ, αἱ δὲ διαμαρτυρίαι του ἄλλοτε μὲν εἶναι σιωπηλαί καὶ ἄλλοτε μανιακαί. Τὰ ἄλγη ὑπεροξύνονται αἱ δὲ ἐπανειλημμέναι ἐπίξεις πρὸς οὔρησιν ἐπείγουν. Ματαίως δὲ ὁ ἄθλιος ζητεῖ νὰ τὰς ἱκανοποιήσῃ. Ὠθεῖ, ἀγωνίζεται κυρτούμενος ἐπὶ παντὸς ἀντικειμένου, ὅπερ τὸν περιβάλλει, λαμβάνει πᾶν εἶδος θέσεως καὶ ὅμως οὐδὲν ἐξέρχεται τοῦ στομίου τῆς οὐρήθρας. Παραχρῆμα πνευστιῶν καὶ ὑπὸ ἱδρῶτος περιρρεόμενος πίπτει ἐξηντλημένος ἐπὶ τῆς κλίνης του. Ἀλλὰ μόλις ἐλάχισται στιγμαὶ παρέρχονται καὶ νέαι ἐπίξεις πρὸς οὔρησιν προκαλοῦν νέας κρίσεις, ἐξ ἴσου ἀγόνους ὅπως αἱ προηγούμεναι. Οὐδεμία διακοπή, μηδεμία ἡσυχία ἀλλ' ἀγωνία διαρκής. Ἐγειρόμενος κατακλινόμενος δοκιμάζει διαρκῶς ὁ ἄρρωστος ὅλας τὰς θέσεις. Ἡ ἐπώδυνος ἀγωνία φέρει μέχρι παροξυσμοῦ, τὸν ὁποῖον οὐδεμία, ἴσως, ἄλλη νόσος προκαλεῖ κατὰ τρόπον τόσον τέλειον. Αἱ ἀγωνίαι αὗται τόσον καλῶς περιγραφεῖσαι ὑπὸ τοῦ Civiale εἶναι γεγονότα πρὸς παρασκευὴν τοῦ πνεύματος ὅπως ἀντιληφθῇ ὅτι ὁ Montaigne, ἐκ πείρας διδαχθεὶς ἔγραψεν: «Ὢ ποῖος ὁ καλὸς αὐτοκράτωρ, ὁ διατάσσων τὴν περίδεσιν τοῦ πέους τῶν ἐγκληματιῶν του ἵνα τοὺς θανατώσῃ, ἦτο μέγας γνώστης τῆς ἐπιστήμης τῆς τυραννίας.» Ὁ πάσχων δύναται νὰ προσβληθῇ ἐκ παραληρήματος, οὗτος ἂν καὶ δὲν ἔχῃ ἰδέαν τοῦ περιβάλλοντος αὐτόν καὶ ἐὰν οἱ λόγοι του προδίδουν τὸ ἀσυνάρτητον τῶν σκέψεών του, ἡ ἀδημονία τῆς κύστεώς του οὐδόλως ἐλαττοῦται, ὡς ἀποδεικνύεται ἐκ τῶν αὐτομάτων αὐτοῦ κινήσεων. Αἱ χεῖρές του δὲν παύον περιτρέχουσαι τὸ αἰδοῖόν του, τὸ περίνεον, τὸ ὑπογάστριον, οἱ δὲ ὑπὲρ τὸ μέτρον συσπώμενοι κυλιακοὶ μεῖς διαγράφονται ὑπὸ τὸ δέρμα. Δὲν εἶναι τοῦτο εἰκὼν φανταστική, εἶναι σκληρὰ πραγματικότης καὶ θὰ τὴν ἔχετε πάντοτε πρὸ ὀφθαλμῶν. Αἱ ἐγκεφαλικαὶ διαταραχαὶ δὲν πρέπει ν' ἀποδοθοῦν εἰς οὐραιμικὰ φαινόμενα, ἀλλ' εἰς τὸ ὕφος τοῦ ἄλγους, τοὐλάχιστον κατὰ τὰ πρῶτα στάδια τῆς ἐμφανίστώς του. Βραδύτερον φυσικά, ἡ ἐξ οὔρου δηλητηρίασις ὑφίσταται καὶ αὕτη σχεδὸν πάντοτε, προκαλεῖ τὸν θάνατον, ὅστις δύναται νὰ ἐπέλθῃ πρὸ πάσης μολύνσεως. Αἱ δὲ περιπτώσεις αὗται, ὄντως δικαιολογοῦν τὴν ἐπιφώνησιν τοῦ Heister. "Il faut ou pisser ou perir". «Ἢ οὔρησις ἢ θάνατος».

Πρὸ τοιαύτης καταστάσεως εὑρεθείς, ἐρωτῶν μανθάνω, ὅτι ὁ ἄρρωστος μολυνθεὶς ἐκ γονορροίας πρὸ δύο ἑβδομάδων καὶ πεισθεὶς παρά τινος ἄλλου ὁμοιοπαθοῦς, ἤνεσεν εἰς τὴν οὐρήθραν του σκευασίαν τινά, ἡ ὁποία ἐρεθίσασα τὸ μέρος προὐκάλεσε τὴν

ἐπίσχεσιν τοῦ οὔρου. Μὴ δυνάμενος ὡς ἐκ τούτου νὰ ἐπέμβω σπεύδω ὅσον ἠδυνάμην ταχύτερον πρὸς τὸ νοσοκομεῖον Massachusetts General Hospital ἔνθα εὑρὼν τὸν ἐπὶ τῆς παραδοχῆς τῶν ἀρρώστων ἰατρὸν τὸν παρακαλῶ νὰ δεχθῇ τὸν πάσχοντα. «Θὰ ἔχει γονόρροιαν φυσικά», μ' ἐρωτᾷ. «Ἔχει, ἀπαντῶ, ἀλλὰ διότι ἔχει δὲν πρέπει ν' ἀφεθῇ καὶ ν' ἀποθάνῃ τόσον φρικτὸν θάνατον.» Εἰς μάτην ὅμως. Τὴν εἰκόνα, τὴν μόλις πρὸ ὀλίγου ἐκτεθεῖσαν ἔχων πρὸ ὀφθαλμῶν, ἐκλιπαρῶ, ἱκετεύω, ἀπειλῶ καὶ τέλος ἰατρὸς ὢν καὶ πρὸς γνωστὸν συνάδελφον ὁμιλῶν λέγω: «δέχθητι τὸν ἄρρωστον εἰς τὸ διαμέρισμα τῶν ἀτυχημάτων καὶ σῴζων τοῦτον ἐκ τοῦ ἐπικειμένου θανάτου του ἀπόπεμψον παραχρῆμα, ἡ ὁδὸς Norman μόλις ἀπέχει ἐντεῦθεν ὀλιγώτερον τοῦ τετάρτου τοῦ μιλίου». Τίποτε. Ὁ συνάδελφος μειδιῶν ἐθερμαίνετο ὑπὸ τοῦ πρωϊνοῦ φθινοπωρινοῦ ἡλίου· Τίς ἀπέκλειε τὸν ἄρρωστον τοῦτον ἐκ τοῦ νοσοκομείου; Τίς ἐστέρει τοῦτον πάσης βοηθείας, τὴν ὁποίαν οὔτε εἰς πατραλίαν, οὔτε εἰς κλέπτην δημοσίων θησαυρῶν, οὔτε εἰς βεβηλωτὴν τάφων καὶ ἱερῶν, οὔτε εἰς καταδότην μυστικῶν τῆς χώρας, οὔτε εἰς δορυάλωτον πολέμου καὶ οὔτε εἰς τὸν ἔσχατον καὶ χείριστον τῶν ἀλιτηρίων θὰ ἠρνεῖτο ἡ ἐπιστήμη; Τίς κατεδίκαζε τοῦτον εἰς θάνατον ἄφευκτον καὶ φρικτόν, εἰς τὸν ὁποῖον οὐδεὶς ἄνθρωπος ἔχει δικαίωμα νὰ καταδικάσῃ ἄλλον ὅμοιόν του χωρὶς νὰ τὸν δικάσῃ; Τίς, ἐρωτῶ; Μὴ δυνάμενος δὲ ἐγὼ νὰ ἀπαντήσω πρὸς ἐμαυτόν ἀναμένω τὴν ἀπάντησιν παρὰ τῶν ἐπισήμων·

Πότε δ' ἐγένετο τοῦτο; Τὸν Ὀκτώβριον μῆνα τοῦ σωτηρίου ἔτους 1912 καὶ δὴ ἐν Βοστώνῃ τῇ ἀποκληθείσῃ «Νέαι Ἀθῆναι». Ὁποία εἰρωνεία! Καὶ ποῦ; ἐν τῷ πρώτῳ τῆς Ἀμερικῆς νοσοκομείῳ! Καὶ ἐν τούτοις ἡ συφιλίς, ἡ καὶ ταύτης νεωτέρα ἀδελφὴ καὶ συνεργάτις τοῦ κακοῦ γονόρροια καίπερ τὸν ἄνθρωπον μεγάλως ζημιώσασαι ἐξ ἴσου τοῦτον ἀκουσίως καὶ παρὰ τὴν θέλησίν του ὠφέλησαν. Τὸ τῶν ἀρχαίων: «οὐδὲν κακὸν ἀμιγὲς καλοῦ» καὶ ὅτι ἐν τῷ πίθῳ τῆς Πανδώρας πᾶν δῶρον ἀγαθὸν μετὰ παντὸς δώρου κακοῦ τυγχάνει ἀναμεμιγμένον καὶ ἀχώριστον, διὰ τῆς ἐνσκήψεως τῆς συφιλίδος, καὶ βραδύτερον τῆς γονορροίας, ἐν Εὐρώπῃ ἅπαξ καὶ πάλιν ἀπεδείχθη ὡς ἀληθές.

Καίτοι δὲ ἡ συφιλίς ἐκομίσθη ἐν Εὐρώπῃ ὑπὸ τῶν συμπλωτήρων τοῦ Κολόμβου, ἕτερόν τι γεγονός, ὅπερ ἐν τῇ δίνῃ τοῦ χρόνου στροβιλιζόμενον καὶ ὑπὸ τῆς φορᾶς τοῦ ρεύματος τῶν ἐτῶν παρασυρόμενον ἄνευ ἀμφιβολίας θὰ εἶχεν ἐντελέστατα, ὡς καὶ τόσα ἄλλα λησμονηθῇ καὶ παρ' οὐδενὸς σχεδόν, μὴ τελείου ἱστο-

ρικοῦ, θὰ ἀνεπολῆτο, συνεδέθη ἀρρήκτως μετὰ τῆς ἐμφανίσεως τῆς συφιλίδος ἐν Εὐρώπῃ. Κάρολος ὁ ὄγδοος, βασιλεὺς τῶν Γάλλων κατὰ τὸν Αὔγουστον τοῦ 1494 εἰσέβαλεν εἰς τὴν Ἰταλίαν, κατακτήσας δὲ τὸ Μιλᾶνον, τὴν Τοσκανίαν καὶ τὸ Ἐκκλησιαστικὸν κράτος, κατὰ τὸν Φεβρουάριον τοῦ ἑπομένου ἔτους εἰσῆλθε τροπαιοῦχος εἰς τὴν Νεάπολιν, ὁπόθεν κατὰ τὸν Ὀκτώβριον τοῦ αὐτοῦ ἔτους 1495 ἐπανῆλθεν εἰς τὴν Γαλλίαν. Τούτου ὅμως διατρίβοντος εἰσέτι ἐν Νεαπόλει ἐξερράγη ἐν αὐτῇ νόσος φρικτή, ὅλως ἄγνωστος εἴς τε τοὺς πάσχοντας καὶ τοὺς συγχρόνους ἰατρούς. Ὁ στρατός του, ὡς οἱ πλεῖστοι τῶν στρατῶν τῶν χρόνων ἐκείνων, συνιστάμενοι ἐκ μισθοφόρων, ἤτοι τυχοδιωκτῶν πάσης φυλῆς καὶ πάσης ἐθνικότητος, συγκρουομένων μὲν εἰς μάχας ἀγρίας καὶ μακρὰς οὐδενὸς δέ, ὡς ὁ Mocaulay, ἐν τῷ περὶ Μακιαβέλη δοκιμίῳ του γράφει, φονευομένου καὶ ἀκολουθούμενος, ὡς ἅπαντες οἱ σύγχρονοι στρατοί, ἐξ ἰσαρίθμων γυναικῶν ἐκτελουσῶν τὰ ἔργα πλυντριῶν, ἀρτοποιῶν, μαγειρισσῶν, ραπτριῶν καὶ τὸ σπουδαιότερον παλλακίδων τῶν μισθοφόρων, ἔσχε τὰ πρῶτα θύματα. Οἱ Ἰταλοί καὶ ἅπαντες οἱ μισθοφόροι στρατιῶται μὴ γνωρίζοντες ποῦ ν' ἀποδώσουν καὶ τὸ σπουδαιότερον πῶς νὰ ὀνομάσουν τὴν πρωτοφανῆ νόσον ἀπεκάλεσαν ταύτην Πάθος Γαλλικόν, οἱ δὲ Γάλλοι ἐν τῇ αὐτῇ ἀκριβῶς ἀπορίᾳ εὑρεθέντες καὶ τοὺς ὑβριστὰς των Ἰταλοὺς διὰ τοῦ αὐτοῦ νομίσματος πληρώνοντες ἐβάπτισαν ταύτην πάθος Ἰταλικόν ἢ Νεαπολιτανικόν.

Τοῦ Καρόλου ἐγκαταλιπόντος τὴν Ἰταλίαν καὶ τῶν μισθοφορικῶν του στρατιῶν διαλυομένων ἡ νόσος διά τε τῶν ἀνδρῶν καὶ τῶν παρασιτουσῶν γυναικῶν μεταδοθεῖσα διεσπάρη καθ' ὅλην τὴν Εὐρώπην ἀποκαλουμένη παντοῦ, ἐκτὸς φυσικὰ τῆς Γαλλίας, Γαλλικὸν Πάθος. Ὅπως δὲ σπόρος νέος πίπτων ἐπὶ γονίμου καὶ παρθένου ἐδάφους ἐκπληκτικῶς ἀναπτυσσόμενος δίδει ἑκατὸ καὶ χίλια οὕτω καὶ ἡ συφιλίς, σπαρεῖσα ἐπὶ τοῦ λαμπροῦ καὶ πλουσίου εἰς πορνείαν καὶ ἀμάθειαν Εὐρωπαϊκοῦ ἐδάφους ἀνεπτύχθη τρομακτικῶς. Λαὸς δὲ καὶ ἰατροὶ τελείως ἀγνοοῦντες τὴν νόσον, καὶ μηδεμίαν περὶ αὐτῆς εἰς τὰ κλασικὰ ἰατρικὰ τῆς ἐποχῆς ἔργα εὑρίσκοντες πραγματείαν, ἐθεώρησαν ὡς νόσημα λοιμῶδες καὶ ἐντελέστατα νέον. Τούτου δὲ τὸ πρῶτον εἰς τὰ αἰδοῖα ἀναφαινομένου καὶ ἐκ τῆς συνουσίας, κατ' εὐνόητον λόγον προκαλουμένου τοὺς ἐκ τούτου πάσχοντας ὡς ἐναγεῖς καὶ κατηραμένους τελείως ἐκ τῆς μάνδρας τῆς κοινωνίας ἀπέκλεισαν·

Ἡ ὑπὸ τοῦ Grunbeck διδομένη περιγραφὴ τῶν πρώτων θυμάτων τῶν στρατιωτῶν τοῦ Καρόλου τοῦ ὀγδόου καὶ Μαξιμιλιανοῦ τοῦ πρώτου, ἤτοι φίλων καὶ ἐχθρῶν εἶναι ὄντως φρικτή. Σηπόμενοι καὶ κατάστικτοι ἐκ τοῦ νοσήματος, ἐγκαταλελειμμένοι ὑπὸ τῶν συστρατιωτῶν των ζῶσιν ἐντὸς τρωγλῶν τρεφόμενοι μὲ χόρτα καὶ ἐπαλείφοντες τὰς ἐξελκώσεις τῆς συφιλίδος των διὰ τοῦ χρώματος, δι' οὗ οἱ ὑποδηματοποιοὶ ἐχρωμάτιζον τὰ ὑποδήματα. Ὁ ἴδιος μολυνθεὶς καὶ τὸ πάθος του πρὸς τοὺς παρ' αὐτοῦ φιλοξενουμένους φίλους του ἐξομολογηθείς εἶδεν ἑαυτὸν παραμείναντα μόνον ἐν τῷ οἴκῳ του, καίτοι ἡ κοινωνική του θέσις δὲν ἦτο μικρά, τελοῦντος χρέη ἰδιαιτέρου γραμματέως τοῦ Γερμανοῦ Βασιλέως Μαξιμιλιανοῦ τοῦ πρώτου. Ἡ κοινωνία τοὺς συφιλιδικοὺς ἀπέβαλλεν ὡς ἀπόζοντα πτώματα. Τοῦ δ' ἀριθμοῦ των ἐκπληκτικώτατα αὐξανομένου καὶ μὴ χώρου δι' αὐτοὺς ἐντὸς τῶν τετειχισμένων τότε πόλεων καταλλήλου ὑπάρχοντος ἐκρίθη φρόνιμον νὰ ρίψουν τούτους εἰς τὰς τρώγλας τῶν λεπρῶν. Οὗτοι ὅμως τρομάξαντες ἠρνήθησαν νὰ δεχθοῦν τούτους. Ἐπειδὴ δ' ἐνομίσθη ἐν ἀρχῇ ὅτι ἡ συφιλὶς μετεδίδετο ὄχι μόνον δι' ἐπαφῆς ἀλλὰ καὶ διὰ τῆς ἀναπνοῆς καὶ ἀκόμη διὰ τοῦ βλέμματος, τ' ἀτυχέστατα ταύτης θύματα οὐδαμοῦ εὕρισκον καταφύγιον.

Ἡ συφιλὶς ἀνεγνωρίσθη ὡς ἐπισήμως ὑπάρχουσα ἐν Παρισίοις κατὰ τὸ 1497, διὰ δὲ τῶν πρώτων δημοσιευθέντων ἐν ἤχῳ σάλπιγγος καὶ διὰ κήρυκος δι' ὅλων τῶν σταυροδρομίων τοῦ ἄστεως, οἱ μὲν ξένοι πάσχοντες εἰδοποιοῦντο νὰ ἐγκαταλείπουν τὴν πόλιν ἐπὶ ποινῇ ἀγχόνης οἱ δὲ ἐντόπιοι νὰ κλεισθοῦν εἰς τοὺς οἴκους των διότι συλλαμβανόμενοι καθ' ὁδὸν θὰ ἐρρίπτοντο εἰς τὸν ποταμόν. Ἰάκωβος ὁ τέταρτος τῆς Σκωτίας τὴν 22 Σεπτεμβρίου τοῦ 1498 διὰ βασιλικοῦ διατάγματος ἐπιτάσσει εἰς τοὺς ἐκ τῆς νόσου πάσχοντας νὰ ἐγκαταλείπουν τὸ Ἐδιμβοῦργον, περιοριζόμενοι εἰς τὴν νησίδα Leith πρὸς θεραπείαν, πᾶς δὲ συλλαμβανόμενος νὰ περιφέρεται ἐν τῇ πόλει ἐσφραγίζετο ἀνεξιτήλως ἐπὶ τῆς παρειᾶς.

Ἀρχομένης τῆς τρίτης δεκαετηρίδος τῆς δεκάτης ἕκτης ἑκατονταετηρίδος ἐνσκήπτει ἐν Εὐρώπῃ, ἄγνωστον πόθεν προερχομένη καὶ ἡ γονόρροια καὶ ὡς σύμπτωμα τῆς συφιλίδος ἐκληφθεῖσα, ἓν ἀκόμη σημεῖον αἴσχους καὶ ἀτιμώσεως εἰς τὸ ἤδη ἐπαρκῶς ἠτιμασμένον σῶμα τῶν πασχόντων ἐνεκόλαψε. Ταύτης δὲ πλέον ἐκ τῆς συνουσίας προερχομένης ἔτι ταχύτερον,εὐρύτερον καὶ εὐχερέστερον μεταδιδομένης νέα θύματα εἰς τὰ ἤδη μαρτυροῦντα τῆς συφιλίδος τοιαῦτα προσετίθεντο.

Ὡς δὲ νὰ μὴ ἤρκουν αἱ νόσοι αὗται διὰ νὰ μαστίζουν τὴν ὡς ἁμαρτωλὴν θεωρουμένην ἀνθρωπότητα νέα μάστιγξ, ἀπείρως χειροτέρα, θανατικωτέρα καὶ διαβολικωτέρα τούτων προσετέθη, ἡ ὑδράργυρος. Τὰς ἀρετὰς ταύτης παρανοήσασα ἡ πάσχουσα τότε ἀνθρωπότης, καὶ τὰ ἐκ τῶν πρώτων ἰατρικῶν ἐφαρμογῶν ταύτης προκύψαντα καλὰ ἀποτελέσματα κακῶς ἑρμηνεύσασα καὶ ἀμφοτέρων τούτων καταχρωμένη ἀσπλάχνως καὶ ἀντιϊατρικῶς ἐδηλητηρίαζε τοὺς πάσχοντας. Ὑπ' ὄψει δὲ λαμβανομένου ὅτι καὶ οἱ γονορρυεῖς ὡς συφιλιδικοὶ ἐκλαμβανόμενοι ἐπειθαναγκάζοντο νὰ διέλθουν διὰ τῶν φαρμάκων, φαντάζεταί τις τὸ μέγεθος τῆς συμφορᾶς. Τῶν ἰατρῶν δ' ἀποστεργόντων ν' ἀναλαμβάνουν τὴν τοῦ νοσήματος θεραπείαν, διότι οὐδὲν κατ' αὐτοῦ ἐγνώριζον εἰδικὸν καὶ ὑπὸ τῆς ἐπιστήμης ἐνδεδειγμένον φάρμακον, οἱ ἐκ τούτου πάσχοντες ἐγκατελείφθησαν εἰς τοὺς ἀλιτηρίους καὶ εἰς τὰ ἔσχατα τῆς κοινωνικῆς ὑποστάθμης ἴζήματα καὶ εἰς τοὺς ἤδη τὴν νόσον παθόντας καὶ ὑπὸ τὴν θεραπείαν διὰ τῆς ὑδραργύρου τεθέντας συμπάσχοντας συναδέλφους των. Ὁ **Ulrich de Hutten**, θῦμα ἀτυχὲς τοῦ νοσήματος, ἐνεάκις διελθὼν διὰ τῶν φαρμάκων, ἤτοι ὑποστὰς τὴν δι' ὑδραργύρου θεραπείαν, δίδει εἰκόνα τοῦ τρόπου τῆς ἐφαρμογῆς τῆς θεραπείας ταύτης ἣν ἀδύνατον ν' ἀναγνώσῃ ἄνθρωπος χωρὶς νὰ φρίξῃ.

Ἀνέλαβον μὲν πολλάκις αἱ ἐπίσημοι πολιτεῖαι τὴν θεραπείαν τῶν πασχόντων καὶ πολλαχοῦ ἀναγιγνώσκομεν ὅτι ἱδρύθησαν ἄσυλα καὶ νοσοκομεῖα πρὸς στεγασμὸν καὶ περίθαλψιν τούτων, ταῦτα δ' ἐὰν κρίνωμεν ἐξ ὅσων γράφει περὶ τῶν τοιούτου εἴδους ἀσύλων καὶ θεραπευτηρίων ὁ ἀδάμας καὶ τηλαυγὴς τῆς Γαλλίας ἀστήρ, τῆς δ' ἀνθρωπίνης ψυχῆς καὶ ἠθῶν ἀνατόμος καὶ τῆς πορνείας φιλόσοφος **A. J. B. Parent Duchatelet** αἶσχος μᾶλλον καὶ ἀτίμωσιν προσάπτουν ὄχι πλέον εἰς τὰς τοιαῦτα μηχανευθείσας χώρας, ὄχι εἰς τὰς τούτων κυβερνήσεις ἀλλ' εἰς τὸν Ἄνθρωπον·

«Ἀγνοουμένου, γράφει οὗτος, ποίας μερίμνης καὶ ποίας ἀνέσεως οἱ ἀφροδισιακοὶ ἐντὸς τῶν τρωγλῶν, τῶν κατ' εὐφημισμὸν νοσοκομείων ἀποκληθέντων ἐτύγχανον γνωρίζομεν ὅτι ἐ κ ο λ ά ζ ο ν τ ο καὶ ἐ μ α σ τ ι γ ο ῦ ν τ ο πρὸ τῆς ἐνάρξεως τῆς θεραπείας καὶ μετὰ ταῦτα καὶ ὅτι οὐδεὶς ἐγένετο δεκτὸς ἄνευ τῆς τιμωρίας ταύτης, ὅτι ὁ ῥαβδισμὸς ἐδίδετο α ὐ σ τ η ρ ό τ α τ α καὶ ὅτι ἐπὶ πλέον ἡ ἱστορία δὲν μᾶς πληροφορεῖ περὶ τοῦ χρόνου καθ' ὃν ἔπαυσεν ἡ αἰσχρὰ αὕτη κατάχρησις, γελοία καὶ αὐτόχρημα ἀπάνθρωπος. Εἰς τὸ **Hotel Dieu** ἐξετελοῦντο μέχρι τοῦ 1700, ὁ δὲ φόβος

τῆς μαστιγώσεως ἐκώλυε τοὺς πάσχοντας ἀπὸ τοῦ νὰ δηλώσουν τὸ νόσημά των. Ἀναλογισθῶμεν ὅμως, πρὸς στιγμήν, τὴν ἀξίαν τῶν μέτρων, ἅτινα, ἐνῷ παρὰ τῶν πατέρων μας ἐθεωροῦντο σοφά εἰς ἡμᾶς τώρα ἐμπνέουν ἔκπληξιν καὶ ἀποστροφήν. Τί ἐσήμαινεν ὁ κολασμὸς καὶ ἡ μαστίγωσις, τόσον αὐστηρῶς ἐφαρμοζόμενα, ἐπὶ ἀνδρῶν καὶ γυναικῶν, κατά τε τὴν εἴσοδον καὶ ἔξοδον αὐτῶν ἐκ τῶν νοσοκομείων; Τοῦτο λέγεται ὅτι ἐγένετο ἵνα ἐμπνεύσῃ φρίκην κατὰ νόσου θεωρουμένης ἐγκληματικῆς καὶ πρὸς πρόληψιν τῆς μεγάλης πληθώρας τῶν συρρεόντων εἰς τὰ νοσοκομεῖα ἀσθενῶν. Οὕτω λοιπὸν τοῦ ἀνοσίου τοῦ ἐγκλήματος ἐξαρτωμένου ὄχι ἐκ τῆς ἀκολασίας ἀλλ' ἐκ τῆς προσκτωμένης μολύνσεως ἦτο δυνατὸν νὰ διαπράξῃ τις ἅπαντα τὰ φανταστικὰ ὄργια καὶ νὰ διατηρῇ ἀκόμη τῆς κοινωνίας τὴν ἐκτίμησιν ἀμείωτον, ἐὰν ὅμως κατὰ τὴν ὀργίασιν ταύτην ἐμολύνετο ἐγίνετο ἀμέσως τὸ ἀντικείμενον τῆς γενικῆς περιφρονήσεως καὶ ἀποστροφῆς. Οὐδεμία διάκρισις μεταξὺ τῆς ἐναρέτου συζύγου καὶ τῆς πόρνης, οὐδεμία ἐπιείκεια διὰ τὰς παρεκτροπὰς τῆς νεότητος καὶ οὐδεὶς οἶκτος διὰ τὰς κληρονομικὰς ἀρρωστίας. Ἡ ἀπανθρωπία, διὰ νὰ μὴ εἴπω ἡ βαρβαρότης εἰς τοιοῦτο σημεῖον ἐξίχθη ὥστε ἀπεβάλλοντο ἐκ τῶν νοσοκομείων τὰ ἐκ πασχουσῶν μητέρων τικτόμενα μεμολυσμένα βρέφη.»

«Κατά τὸ 1730 γράφει ὁ Gullerier, εἰς τὸ Bicétre, ὅπερ ἠπείλει νὰ καταρρεύσῃ, ἠριθμοῦντο 400 συφιλιδικοί καταλαμβάνοντες στενὸν χῶρον, ἐλάχιστα ἀεριζόμενον, ρυπαρόν, εἰς πολλὰ κατανεμημένον δωμάτια, ἅπαντες διατελοῦντες εἰς τὴν ἀπαισιωτέραν κατάστασιν. Οἱ μὲν ἀναμένοντες τὴν σειράν των πρὸς ἰατρείαν ἦσαν κεκαλυμμένοι ἀπὸ ἕλκη, οἱ δὲ ὑποστάντες ταύτην ἦσαν ἐξηντλημένοι, εἰδεχθεῖς, βραδέως καὶ δυσκόλως ἀνακτῶντες τὰς δυνάμεις των.»

Ὁ G. Mareschal, πρῶτος χειρουργὸς τοῦ Λουδοβίκου δεκάτου πέμπτου, γράφει τὰ ἑξῆς περὶ τῶν ἐν τῷ Bicetre γυναικῶν: «Εἶδον τὰς ἀφροδισιακὰς τοῦ Bicetre, ἐξήτασα τὰς διελθούσας διὰ τῶν φαρμάκων, καλῶς ἰάθησαν μὲν, ἡ δ' ἀνάρωσίς των εἶναι ἐπώδυνος, εἶδον δὲ καὶ τὰς μὴ θεραπευθείσας καὶ ἔφριξα διὰ τὴν κατάστασίν των. Ὁ χρόνος, κατὰ τὸν ὁποῖον ὑποχρεοῦνται νὰ περιμένουν ὅπως ἔλθῃ ἡ σειρά των εἶναι πολὺ χειροτέρας βλάβης παραίτιος ἢ ἡ ἀσθένεια, ἡ ταύτας ἀγαγοῦσα εἰς τὸ νοσοκομεῖον. Θὰ ἦτο προτιμότερον νὰ τεθοῦν ἐντὸς σιτοβολῶνος, ἐπὶ ἀχύρων ἔστω καὶ νὰ θεραπευθοῦν παρὰ νὰ ἀφεθοῦν τηκόμεναι εἰς τὸ ἐπικίνδυνον περιβάλλον ἐν ᾧ εὑρίσκονται.»

Τούτων μὲν οὕτως ἐχόντων τῆς δὲ καταστάσεως τῶν ἀφροδισιακῶν νοσοκομείων οὐδόλως βελτιουμένης τὸν λόγον ἐκχωρῶ πρὸς τὸν αὐτὸν Gullerier, ὅστις μετὰ ἐπισταμένην κατὰ τὸ ἔτος 1787, περιγραφὴν τῶν θαλάμων, τῶν κλινῶν, τῶν παραθύρων καὶ λοιπῶν, οὕτω πως ἐκφράζεται: «Ὁ ἀριθμὸς τῶν ἀρρώστων, παραβαλλόμενος πρὸς τὴν ἔκτασιν τῶν θαλάμων μόλις καθίσταται πιστευτός. Θ' ἀπέκλινέ τις ν' ἀπορρίψῃ ὡς ἀμφίβολον τὸ δυνατὸν τῆς διαβιώσεως μετὰ τόσον μικρᾶς ποσότητος ἀέρος, ποιότητος δὲ τόσον ἐπιζημίου εἰς τὴν ὑγείαν, ἐὰν τὸ γεγονὸς δὲν ἦτο τόσον ἐπίσημον. Εἰς τὰς αἰθούσας τῶν ἀναμενόντων τὸ ἥμισυ τῶν ἀσθενῶν ἐκοιμῶντο ἀπὸ τῆς 8ης ἑσπερινῆς ὥρας μέχρι τῆς μιᾶς μεταμεσονυκτίου, τὸ δὲ ἄλλο ἥμισυ ἀπὸ τῆς στιγμῆς ταύτης μέχρι τῆς ἑβδόμης ὥρας τῆς πρωίας. Μιᾶς δὲ κλίνης ὑπαρχούσης δι' ὀκτὼ πάσχοντας, τούτων κοιμωμένων κατὰ τὸ ἥμισυ τῆς νυκτός, οἱ ἄλλοι ὀκτὼ ἀνέμενον. Ὁ χῶρος οὗτος ἦτο μέλας καὶ ἐπεστρωμένος διὰ ρύπου παντὸς εἴδους, οἱ διάδρομοι ἦσαν κλειστοί μὴ ἐπιτρέποντες τὴν δίοδον τοῦ ἀέρος, πολλοὶ εἶχον κτισθῆ τοιουτοτρόπως ὥστε μετέβαλλον τοὺς θαλάμους τῶν ἀρρώστων εἰς τρώγλας καταδίκων. Τὸ δάπεδον δὲν ἐφαίνετο πλέον, τόσον πολὺ εἶχε καλυφθῆ ὑπὸ τῶν ἀκαθαρσιῶν, αἱ ἀχυροστρωμναὶ ἦσαν πλήρεις ἀχύρων μὴ ἀνανεωθέντων ἐπὶ πολλὰ ἔτη, αἱ δὲ σινδόναι καὶ τὰ σκεπάσματα εἶχον μεταβληθῆ εἰς ράκη, τοῦ ἱστοῦ των ὁλοκλήρου τελείως ἐμπεποτισμένου ἐκ τῶν ἀποχωρημάτων τῶν ἀρρώστων καὶ ἐκ τοῦ πύου τῶν ἑλκῶν των. Τὰ προσκεφάλαια δὲν εἶχον καλύμματα καὶ ἡ κεφαλὴ τῶν ἀσθενῶν ἀνεπαύετο ἐπὶ ὀθόνης μιανθείσης ἐκ τῶν ρυπαρῶν καὶ δυσωδῶν ἀπεκριμμάτων ὅλων τῶν ἐπ' αὐτῶν κατακλιθέντων ἐπὶ μακρὰν σειρὰν ἐτῶν. Ἐπειδὴ δὲ δὲν ἐδέχοντο πρὸς θεραπείαν πλέον τῶν ἑκατὸν ἀτόμων καθ' ἑκάστην, πεντήκοντα ἄνδρας καὶ πεντήκοντα γυναῖκας, καὶ ἐπειδὴ αἱ θεραπεῖαι αὗται ἀνενεοῦντο μετὰ πάροδον δύο μηνῶν, ἕπεται ὅτι διακόσιοι ἕως διακόσιοι πεντήκοντα πάσχοντες, μεταξὺ τῶν ὁποίων εὑρίσκοντο ὅλοι ὅσοι δὲν εἶχον χρῆμα ἢ προστασίαν, ἔμενον ἐγκαταλελειμμένοι καὶ ἀναμένοντες ἐπὶ ἓξ μῆνας, ἐννέα μῆνας ἢ καὶ ἔτος τὴν εὔνοιαν νὰ γίνουν δεκτοὶ διὰ θεραπείαν. Διαρρέοντος δὲ τοῦ μακροῦ τούτου χρόνου τῆς ἀναμονῆς ἡ ἀσθένεια προὐχώρει, νέα συμπτώματα ἐπαρουσιάζοντο, τὰ γεννητικὰ ὄργανα ἠλλοιοῦντο, ἄλλοι προσεβάλλοντο ἐκ γαγγραίνης, ἄλλοι ἐκ νοσοκομειακοῦ πυρετοῦ ὁ δὲ θάνατος ἐθέριζε μέγαν ἀριθμὸν ἐξ αὐτῶν. Ἦτο δὲ ἄρα γε δυνατὸν νὰ συμβῇ διαφορετικά; διότι οἱ ἀτυχεῖς οὗτοι μὴ ἔχοντες κανένα

νὰ μεριμνήσῃ διὰ τὰς ἀνάγκας των ἐτήκοντο θλιβερῶς ἄνευ οὐδεμιᾶς βοηθείας, ἡ ὁποία ἐντὸς τοῦ οἴκου τούτου ἐπετυγχάνετο μόνον διὰ χρυσίου. Ἡ δίαιτα ἦτο ἡ αὐτὴ διὰ πάντας, οὔτε σταγὼν θρεπτικοῦ ζωμοῦ δι' ἐκείνους ὅσων αἱ δυνάμεις ἐξηντλοῦντο, οὐδεμία ἐλαφρὰ τροφὴ δι' ὅσους τὰ πεπτικά των ὄργανα εἶχον μεταβληθῇ, οὐδεμία ἐκλογὴ διὰ τὴν ποιότητα. Οἱ ἀναμένοντες εἶχον ὡς τροφὴν φαιὸν ἄρτον, τυρόν, βούτυρον ταγγόν καὶ σπανίως κρέας. Τὸ προσωπικὸν τοῦ κτιρίου τούτου ἀπεμύζα τὴν δύναμιν τῶν ἀρρώστων σφετεριζόμενον παντὸς ὅτι ἀνῆκεν εἰς αὐτοὺς καὶ διαπράττον χωρὶς κἂν νὰ κρυβῇ καὶ ὡς ἐὰν τοῦτο ἦτο νόμιμον αὐτῶν δικαίωμα, τὰς δεινοτέρας καὶ σκανδαλοδεστέρας ἐκβιάσεις. Ὅλοι οἱ χειρουργοὶ τοῦ τμήματος τῶν ἀφροδισίων εἰς τὸ Bicetre ἐπλούτουν εἰς ἐλάχιστον διάστημα χρόνου, διότι ἔχοντες τὸ δικαίωμα νὰ δέχωνται καὶ ν' ἀποπέμπουν ἐκεῖθεν ὅσους ἤρεσκεν εἰς αὐτούς, ὅλους ὅσοι εἶχον τὸ χρῆμα τοὺς ἐθεράπευον πρώτους, ἤρκει μόνον οὗτοι ν' ἀπευθύνοντο πρὸς τὸν ὑπηρέτην τοῦ ἰατροῦ καὶ νὰ μετρήσουν πρὸς αὐτὸν τρία χρυσᾶ νομίσματα ἤτοι 72 φράγκα. Ἡ διὰ τὰς γυναῖκας προσδιωρισμένη πτέρυξ ὠνομάζετο θάλαμος τοῦ Ἐλέους. Ἐδέχοντο δ' ἐν αὐτῷ ἀδιακρίτως καὶ ἄνευ οὐδεμιᾶς προφυλάξεως, τὰς τροφούς, τὰς ἐγγάμους γυναῖκας, τὰς νεαρὰς κόρας, τὰς πόρνας τῆς πόλεως καὶ ὅλας τὰς ἐκ τῆς Σαλπετριέρ στελλομένας, πλέον δὲ τοῦ ἡμίσεως τοῦ πληθυσμοῦ τούτου ἀνῆκον εἰς τὴν πορνείαν. Ἰδοὺ δὲ κατὰ ποῖον τρόπον, ἀπὸ χρόνων ἀμνημονεύτων, ἐγίνοντο δεκτοὶ οἱ ἀφροδισιακοί. Πάντες οἱ πρσβαλλόμενοι Παρισινοί ἄνδρες ἢ γυναῖκες μὴ δυνάμενοι νὰ ὑποφέρουν ἐπὶ πλέον τοὺς πόνους τῆς ἀσθενείας των ἐδοκίμαζον νὰ εἰσέλθουν ἐνταῦθα, ἐπειδὴ ὅμως ἡ εἴσοδος τῶν κοινῶν ἀρρώστων δὲν ἐπετυγχάνετο ἀμέσως, οὗτοι κατεγράφοντο ὑποχρεούμενοι ν' ἀναμείνουν τὴν σειράν των, μὴ δικαιούμενοι ν' ἀπαιτήσουν τὴν παραδοχήν των πρὸ τῆς παρελεύσεως ἑνὸς ὁλοκλήρου ἔτους. Ἐπειδὴ δὲ πάλιν οἱ δυστυχεῖς οὗτοι δὲν προσήρχοντο ἐν τῷ μεταξὺ παραπονούμενοι, ἐνίοτε παρήρχοντο καὶ δεκαοκτὼ μῆνες, δύο ἔτη καὶ ἐνίοτε περισσότερον πρὶν παρασχεθοῦν πρὸς αὐτοὺς αἱ πρῶται βοήθειαι.»

Καὶ ταῦτα μὲν συνέβαινον ἐν Παρισίοις, ἐν τῇ μᾶλλον τότε προηγμένῃ πόλει, τί δὲ θὰ διεδραματίζετο εἰς ἄλλας χώρας καὶ πόλεις ὑπὸ ὀλιγώτερον αὐστηρὸν ἔλεγχον διατελούσας καὶ ὄχι τόσον εὐπόρους οὔσας καὶ ποίας περιθάλψεως καὶ μερίμνης τὰ τοῦ νοσήματος τούτου θύματα θὰ ἐτύγχανον μόνον ἐὰν τὴν φαντασίαν

του, καὶ ὄχι τὴν διάνοιάν του, ἀφίσῃ τις ἀχαλίνωτον δύναται νὰ τοῦ παράσχῃ καὶ ἀμυδρὰν ἔστω εἰκόνα.

Οὕτω λοιπὸν τὴν συφιλίδα μέχρι τοῦδε ὡς κακοεργὸν γνωρίσαντες φέρε ἴδωμεν ταύτην καὶ ὡς ἀγαθοεργόν, ὡς ἠθικοποιόν, ὡς ἀναμορφώτριαν τοῦ ἀνθρώπου·

Ὄπισθέν μας ἀτενίζοντες καὶ τὰ διάφορα στάδια δι' ὧν τὸ ἀνθρώπινον γένος διελθὸν μέχρις ἡμῶν ἐξίχθη ἀνασκοποῦντες, συγκρίνοντες δὲ τοὺς πρωτογόνους λαοὺς πρὸς τοὺς ἔτι καὶ σήμερον ἐν πρωτογόνῳ καταστάσει ζῶντας λαούς μεμονωμένων τινῶν νήσων τοῦ εἰρηνικοῦ, βλέπομεν ὅτι ἅπασα μὲν ἡ πίστις τῶν ἀνθρώπων περιστρέφεται περὶ ἓν ξόανον-Totem- ἅπασα δὲ ἡ δικαιοσύνη καὶ ὁ διοικητικὸς ὀργανισμὸς ἐξαρτᾶται καὶ διέπεται ἐξ ἑνὸς ταμποῦ ἤτοι ἅγους. Ἐκ τοῦ ἅγους τούτου παράγεται τὸ ἅγιος, τὸ ἱερός καὶ ἐξ αὐτοῦ τοῦ ἅγους παράγεται τὸ ἐναγής, μιαρός ἢ κατηραμένος. Ἡ χρῆσις λοιπόν πράγματός τινος ἢ ἡ βρῶσις χόρτου, ὀπώρας ἢ ζώου διέπεται ὑπὸ τοῦ ἅγους. Τὸ ἅγος τοῦτο εἶναι ἡ ὑπερτάτη πάντων δύναμις ἡ τοῦτο μὲν ἁγιάζουσα ἢ καθιεροῦσα, ἡ τοῦτο δὲ ἀπαγορεύουσα ἢ μιαίνουσα· Τὸ ἅγος ἐγέννησε τὸν φόβον, ἤτοι τὸ ἐμπνεόμενον αἴσθημα, ὅπερ ἡ τοιαύτη ἢ τοιαύτη χροιά, ὑφὴ ἢ ὑπόστασις ἣν τὸ ἅγος ἔδωκε πρὸς τὰ διάφορα ἀντικείμενα ἢ καταστάσεις τοῦ ἀνθρωπίνου βίου, ὑπὸ τὸ ὁποῖον ἀντιλαμβανόμεθα ταῦτα. Τοῦτο μὲν σεβόμεθα ὡς ἅγιον, δὲν ἐγγίζομεν ὡς ἱερὸν ἐκεῖνο δὲ ἀποστρεφόμεθα ὡς μιαρὸν καὶ ἔτι μᾶλλον φοβούμεθα νὰ ἐγγίσωμεν ὡς κατηραμένον. Ἄρα καὶ ὑπὸ τὴν μίαν καὶ τὴν ἄλλην ἔποψιν, διότι τὸ ἅγος ἡγίασε τὸν ἱερέα φοβούμεθα νὰ τὸν ἐγγίσωμεν, καὶ διότι κατηράσθη τὸν κόρακα φοβούμεθα νὰ τὸν φάγωμεν, μολονότι ἱερεὺς καὶ κόραξ, μαῦροι τὴν ἀμφίεσιν καὶ τὴν ψυχὴν οὐδόλως διαφέρουν ἀλλήλων, ἁρπακτικὰ καὶ ἀχόρταγα ὄντα. Ἐάν δὲ τὸ ἅγος ἐγέννησε τὸν φόβον ἡ ἀνάγκη ἔτεκε τὸ ἅγος. Ἡ ἀνάγκη δὲν ἀναγνωρίζει μητέρα ἄλλην ἐκτὸς ἑαυτῆς. Τοῦ ἅγους ὅμως τούτου ἑρμηνευταὶ ἐγένοντο ἄνθρωποί τινες ταχύτερον, ἀκριβέστερον καὶ ὀξύτερον τῶν περιστάσεων ἅς ἡ ἀνάγκη, ἡ μήτηρ δηλαδὴ τῶν πάντων, ὑπηγόρευεν, ἀντιλαμβανόμενοι καὶ τοῦτο πρὸς τοὺς λαούς των ὄχι ὡς ἰδίαν γνώμην ἢ νόμον, ἀλλὰ ὡς θείαν βουλὴν ὑπερτάτου τινὸς ὄντος ὅπερ ἀναλόγως τῶν περιστάσεων καὶ τῆς διανοητικῆς βαθμίδος τοῦ λαοῦ διὰ τὸν ὁποῖον τὸ ἅγος τοῦτο προωρίζετο ἀπεκλήθη ἄλλοτε μέν, τοὐθόπερ πλειστάκις ἐγένετο καὶ γίγνεται, Θεός, ἄλλοτε πατρίς, ἄλλοτε φύσις καὶ ἄλλοτε ἐπιστήμη. Οὕτω βλέπομεν τὴν ὑγιεινὴν οὖσαν θεο-

κρατικὴν κατὰ τὸν Μωϋσέα, πολιτικὴν ἢ πατριωτικὴν κατὰ τὸν Λυκοῦργον, φυσικὴν κατὰ τὸν Ἱπποκράτην καὶ ἐπιστημονικὴν κατὰ τὸν Γαληνὸν καίπερ μετέχουσαν ἐν πολλοῖς τοῦ μεταφυσικοῦ.

Παρὰ πολλῶν ἐγράφη καὶ παρὰ πολυτέρων ἐπιστεύθη, ὅτι οἱ πρωτόγονοι ἄνθρωποι ἀγεληδὼν ζῶντες καὶ οὐδενὸς φραγμοῦ ἢ καὶ ἐμποδίου τιθεμένου εἰς τὰς ἀφροδισίους αὐτῶν ὁρμάς, τὰς ὁρμὰς αὐτῶν κατὰ βούλησιν ἐκπληροῦντες θὰ ἐπληθύνοντο καταπληκτικώτατα. Οὐδὲν ὅμως τούτου ἀβασιμώτερον, διότι ὑπ' ὄψει λαμβανομένου ὅτι ὁ ἄνθρωπος εἶναι τὸ ἀσθενέστερον τῶν πλασμάτων τῆς Φύσεως, καὶ ὅτι ἥ τε προγενετική, καὶ τὸ σπουδαιότερον ἡ μεταγενετικὴ αὐτοῦ ἀνάπτυξις, ἀπαιτεῖ τὴν περισσοτέραν μέριμναν, ἥν ἦτο δυνατὸν ν' ἀπαιτήσῃ οἱονδήποτε ἄλλο ζῶον, φαντάζεταί τις ποία θὰ ἦτο ἡ θνησιμότης τῶν οὕτω διαδοχικῶς τικτομένων πολλῶν τέκνων. Τῶν νόσων δὲ, τῶν θηρίων, τῶν φυσικῶν δυνάμεων καὶ ὄχι ὀλιγώτερον τῆς ἐλλείψεως τῶν μέσων τῆς συντηρήσεως καὶ τῶν πρὸς πρόσκτησιν τούτων μετοικήσεων καὶ συγκρούσεων πρὸς ἄλλους ἀνθρώπους καὶ ζῶα τούτους ἀσπλάγχνως ἀποδεκατιζουσῶν, εὐχερῶς πλέον κατανοεῖ τις ὅτι ὄχι πλέον ἐξ ὑπερανθρωπίας, ἀλλ' ἐξ ὑπανθρωπίας θὰ ἠπειλοῦντο τότε αἱ ἀνθρώπιναι ἀγέλαι. Τούτου λοιπὸν ἕνεκα τὰ ἀνθρώπους δημιουργοῦντα ὄργανα τοῦ σώματος αὐτοῦ καὶ πρὸ παντὸς τὸ ὁρατὸν καὶ οὕτως εἰπεῖν αὐτόζωον τοῦ ἀνθρωπίνου σώματος μέλος, τὸν καυλὸν «φαλλὸν» ἢ πέος, τὸ διαστελλόμενον καὶ ρικνούμενον, τὸ ἐγειρόμενον καὶ πίπτον, τὸ διὰ τῆς παρεμβάσεώς του καὶ τῆς ἐκρρίσεώς του ἄνθρωπον δημιουργοῦν, κατέστησεν ἐναγές, ἤτοι καθιέρωσε καὶ ἡγίασεν. Ἔτι δὲ μᾶλλον τοῦ ἀνθρώπου ὀρθοστάδην βαδίζοντος καὶ τῶν γεννητικῶν του ὀργάνων ἀμέσως καὶ ἀπ' εὐθείας πρὸ τῶν ὀμάτων του πάντοτε προσπιπτόντων, τῶν δὲ γυναικείων τοιούτων κατ' ἀντίθεσιν πλέον τῶν ὀργάνων ἁπάντων τῶν ζώων μηνιαίως αἱμορροούντων, καὶ τὴν ὡρίμανσιν αὐτῶν διὰ τούτου ἐκδηλούντων, αἴσθημά τι ἀποστροφῆς μὲν ἐν ἀρχῇ, σεβασμοῦ δὲ βραδύτερον μεταξὺ τῶν ἀνθρώπων ἐγεννήθη, ὅπερ καίπερ δυσκόλως διὰ λέξεων διατυπούμενον, ἀπεκλήθη αἰδώς. Συγκράτου δὲ ὄντος τοῦ αἰσθήματος τούτου, ἐκ φόβου σεβασμοῦ, ἀποστροφῆς καὶ πρὸ παντὸς ἐφέσεως ἢ ἐπιθυμίας, τὰ τοῦτο γεννῶντα μέλη τοῦ ἀνθρωπίνου σώματος παρ' αὐτοῦ τοῦ ἀνθρώπου, ὡς αἰδὼ ἐμπνέοντα, ἀπεκλήθησαν αἰδοῖα, θεῖα, ἱερὰ καὶ αἰδοῦς προκλητήρια. Ἡ τούτων λοιπὸν θέα αὐστηρῶς ἤρξατο ἀπαγορευομένη καὶ τὸν πρωτόγονον ἄνθρω-

πον βλέπομεν βραδέως μὲν ἀνερχόμενον τὰς βαθμίδας τῆς προόδου ἐπιμελέστερον δὲ σὺν τοῖς αἰδοίοις καὶ ἅπαντα τὸν κορμὸν τοῦ σώματος αὐτοῦ καλύπτοντα. Τῆς θέας δὲ τῶν αἰδοίων ἐκ τῶν βλεμμάτων ἀποκλειομένης, καὶ ἡ πρᾶξις τῶν αἰδοίων τούτων ἔτι περισσότερον κατ' εὐνόητον λόγον, ἐν κρυπτῷ πλέον διενηργεῖτο. Τούτων δὲ οὕτω συντελουμένων καὶ τοῦ χώρου πρὸς ἐκτέλεσιν τῆς πράξεως ταύτης ἐν ἀποκρύφῳ ἐκλεγομένου, ἤρξαντο ἐπισωρευόμενοι οἱ πρῶτοι λίθοι καὶ περιπλεκόμενοι οἱ πρῶτοι κλάδοι τῶν δένδρων πρὸς σχηματισμὸν τῶν πρώτων τοίχων καὶ τῶν πρώτων κλισιῶν πρὸς ἀπόκρυψιν, συγκάλυψιν καὶ στεγασμὸν τῶν πρώτων ἐπὶ τῷ αὐτῷ ἐν φιλότητι καὶ εὐνῇ συνερχομένων ἀνδρὸς καὶ γυναικός. Ἐκ τῆς ἐπὶ τῷ αὐτῷ δὲ γενομένης ταύτης ὁμιλίας τέκνων προαγομένων καὶ τούτων τοὺς γονεῖς καὶ γεννήτορας ὡς δεσπότας καὶ κυρίους ἀναγνωριζόντων, ὁ πρῶτος ὑποτυπώδης οἶκος ἤρξατο πηγνύμενος. Τῆς τυχαίας δὲ ἢ ἐσκεμμένης χρησιμοποιήσεως τοῦ πυρὸς συντελούσης ἡ πρώτη ἑστία ἠνάφθη, ἡ θαλπωρὴ ταύτης τὰ μέλη τοῦ οἴκου στενώτερον πρὸς ἄλληλα συνέπτυξε καὶ δι' αὐτῆς ἡ ἀνάγκη ἐχάλκευσε τοὺς χρυσοὺς κρίκους τῶν ἀδαμαντίνων δεσμῶν δι' ὧν ἐπὶ τῷ αὐτῷ ἄρρεν καὶ θῆλυ στενώτερον συνεδέθησαν. Σύμβολα τούτου οἱ πρῶτοι ἐφέστιοι θεοί, ἤτοι ξόανα συμβολίζοντα τὰ μορμολύκεια δι' ὧν φόβῳ κρατουμένη ἡ οἰκογένεια ἐτήρει τοὺς δεσμοὺς τοῦ οἴκου ἀρρήκτους, καὶ τοῦ πυρὸς ἡ καθιέρωσις, οὗτινος πάλιν φύλαξ πιστὸς καὶ φρουρὸς ἄγρυπνος ἡ ἑστιάς, ἤτοι ἡ μήτηρ τοῦ οἴκου, τὸ ὕπατον καὶ ὕψιστον τῆς ἀνθρωπίνης φυλῆς ἴνδαλμα ἐτάχθη. Ὁ δὲ χρόνος πρὸς ἐπιτέλεσιν τούτων δὲν ἀριθμεῖται εἰς ἔτη ἢ αἰῶνας ἀλλ' εἰς χιλιάδας αἰώνων.

Οὕτω λοιπὸν τῶν αἰδοίων καθιερωθέντων φέρε ἴδωμεν πότε καὶ πῶς ταῦτα ἐνόσησαν. Ὅτι μὲν τὰ αἰδοῖα ταῦτα ὡς μέλη τοῦ αὐτοῦ σώματος καὶ ὡς μέρη τοῦ ὅλου θὰ ἔπασχον, ὡς καὶ τὸ λοιπὸν σῶμα ἀφ' ὅτου χρόνου ἐπλάσθησαν, οὐδεμία δύναται νὰ ὑπάρξῃ ἀμφιβολία. Ἀπὸ ποίου ὅμως χρόνου τὰ γεννητικὰ ταῦτα ὄργανα ἐγένοντο ἡ ἑστία καὶ οὕτως εἰπεῖν ἡ ἕδρα, ὅλως ἰδίων, καὶ ἐπιτραπείτω μοι ἡ λέξις «ε ἰ δ ι κ ῶ ν» δι' αὐτὰ μόνον νόσων, οἷαι κατ' ἐξοχὴν ἡ γονόρροια καὶ ἡ συφιλίς, νόσων δηλαδὴ προκαλουμένων πρὸ παντὸς ἐκ τῆς ἐξασκήσεως τῆς συμφύτου αὐτῶν λειτουργίας, ἤτοι τῆς συνουσίας; Ἀνάγκη εἰδικεύσεως ἐνταῦθα. Τοῦ ὅρου γενικῶς λαμβανομένου καὶ ἁπάσης τῆς γηΐνης σφαίρας καὶ τῶν ἐπ' αὐτῆς οἰκούντων ἀνθρώπων θεωρουμένης ὡς κοινῆς πάντων ζώων καὶ ἀνθρώπων πατρίδος καὶ γενετείρας, αἱ νόσοι αὗται

προϋπῆρξαν πολὺ τοῦ ἀνθρώπου καὶ ὁ τοῦ Ρικὸρδ ἀφορισμὸς ἐν τῇ τρίτῃ ἐπιστολῇ του ὅτι «ἡ βλενόρροια εἶναι γηραιὰ ὡς καὶ ὁ ἄνθρωπος, καὶ ἔτι παλαιοτέρα αὐτοῦ, διότι τὰ ζῷα, τὰ πρὸ αὐτοῦ δημιουργηθέντα, ὑπόκεινται εἰς τὴν βλενόρροιαν καὶ ὄχι εἰς τὴν συφιλίδα» μέχρι τινὸς μέτρου δύναται νὰ γίνῃ παραδεκτός. Προκειμένου ὅμως περὶ τοῦ παλαιοῦ κόσμου, ἤτοι τοῦ κόσμου τοῦ γνωστοῦ, πρὶν ἡ ναυτικὴ πυξὶς καθοδηγήσῃ τοὺς ἀργοναύτας τοῦ δεκάτου πέμπτου καὶ δεκάτου ἕκτου αἰῶνος, εἰς τὴν ἀνίχνευσιν νέων χωρῶν καὶ ἠπείρων ἐπὶ τοῦ ἀτέρμονος πόντου, πότε αἱ νόσοι αὗται ἀνεφάνησαν ἐν τῷ παλαιῷ τούτῳ κόσμῳ;

Οὐδὲν σαφὲς καὶ συγκεκριμένον ἔχοντες περὶ τῶν πρὸ τῶν Ἑλλήνων ἀκμασάντων καὶ δρασάντων λαῶν ἀναγκαστικῶς περιοριζόμεθα εἰς αὐτοὺς μετὰ μιᾶς μόνον ἐξαιρέσεως, τῶν Ἑβραίων. Ἀλλὰ τούτου ὄντος λαοῦ θεοκρατικοῦ, δεισιδαίμονος, θρησκολήπτου, σημιτικοῦ καὶ ὡς μόνην αὐτοῦ διοικητικὴν ἢ καὶ πολιτικὴν ἀρχὴν ἔχοντος τὸ ἄγος δὲν ἐνδιατρίβομεν. Ὁ γονορρυής, ἡ ἐμμηνορροοῦσα γυνὴ καὶ ἡ λεχὼ παρ' αὐτοῖς ἀπεκλείοντο τῆς παρεμβολῆς ὡς «μιαροὶ» ἤτοι ἐναγεῖς μᾶλλον, ἢ μεμολυσμένοι, ἡ δὲ «Ζάμω» παρ' αὐτοῖς πόρρω ἀπέχει ἀπὸ τοῦ νὰ θεωρηθῇ «γονόρροια» ἢ ὀξεῖα γονοκοκκικὴ μολυσματικὴ οὐρηθρῖτις. Ἀσχοληθῶμεν λοιπὸν περὶ τῶν Ἑλλήνων.

Πρὶν ὅμως εἰς τὴν συνοπτικὴν καὶ ὀλιγόλογον ἀνασκόπησιν τοῦ θέματος τούτου παρ' Ἕλλησιν εἰσέλθωμεν ὀφείλομεν μίαν πρὸς τοὺς ἀναγνώστας μας σύστασιν, νὰ πιστεύσουν πᾶν τὸ παρὰ τῶν Ἑλλήνων γραφόμενον ὡς ἀληθές. Τοὺς Ἕλληνας τῆς ἄλλοτε, ὡς τοὺς Γερμανοὺς συγγραφεῖς τῆς σήμερον, χαρακτηρίζει ἕν, ὁ αὐτοσεβασμός. Συνεπῶς ὅ,τι παρ' αὐτῶν ἐγράφη καὶ μέχρις ἡμῶν ἀδιάφθορον διεσώθη εἶναι πιστόν, λεῖον στιλπνὸν καὶ ἐπίπεδον κάτοπτρον ἐφ' οὗ ὁ βίος, ἰδιωτικός τε καὶ δημόσιος, τοῦ Ἑλληνικοῦ κόσμου ἀναλλοιώτως ἀντικατοπτρίζεται. Ὅπως ὁ Θουκυδίδης μᾶς καθιστᾷ θεατὰς τῶν ἐν Σικελίᾳ μαχῶν ὁ δὲ Ξενοφῶν τῶν ἐν Ἀσίᾳ περιπετειῶν τῶν μυρίων, οὕτω καὶ ὁ Ἱπποκράτης μᾶς φέρει παρὰ τὴν κλίνην τοῦ ἀρρώστου καὶ κοινωνοὺς τῶν ἀρρωστιῶν τῶν ἀνθρώπων τῆς ἐποχῆς του καὶ συνεξεταστὰς τούτων μᾶς δέχεται. Ἡ κρυψίνοια, θυγάτηρ τῆς μικρονοίας, καὶ ἡ σεμνοτυφία τέκνον τῆς ὑποκρισίας, ἦσαν ἀλλότρια καὶ ξένα πρὸς τὸν Ἑλληνικὸν χαρακτῆρα. Ὁ Ἕλλην συγγραφεὺς καὶ ὁ Ἕλλην καλλιτέχνης ὡσεὶ προαισθανόμενοι ὅτι τὰ παρ' αὐτῶν ἐπὶ παπύρων καὶ περγαμηνῶν καὶ ἐπὶ τοῦ λίθου χαρασσόμενα καὶ ἀποτυπούμενα θὰ ἐχρησίμευον

ὡς πρότυπα, ὡς διδασκάλια, δι' ὧν ὁ νεώτερος κόσμος θὰ ἀνεμορφοῦτο καὶ θὰ διεπλάσσετο, ἐχάραξαν καὶ ἔγλυψαν ταῦτα τόσον τέλεια, ὥστε ὄχι μόνον ἅπαξ ἀλλὰ πάντοτε ὁ κόσμος ἔχων ἀνάγκην προτύπου πρὸς διάπλασιν ἐκμαγείου, ζύμης, πυρῆνος, ζωπύρου πρὸς ἀναμόρφωσιν πρὸς ταῦτα καταφεύγει. Ὅσον ὁ χρόνος περισσότερον ἐξ αὐτῶν μᾶς ἀπομακρύνει ἔτι περισσότερον ταῦτα λαμπρύνονται. Ὅσον μιμήσεις καὶ ἀπομιμήσεις τούτων πολύτεραι παράγονται τόσον ἡ ἀξία τῶν προτύπων ἐξυψοῦται. Τοιούτων λοιπὸν ὁδηγῶν τῆς ὁδοῦ τυχόντες καὶ ταύτην καίπερ ἐν πολλοῖς χανομένην, ἀνευρίσκοντες βλέπομεν ὅτι οὐδαμοῦ γίνεται μνεία περὶ νόσου ἐκ συνουσίας παρ' αὐτοῖς. Τῶν Ἑλλήνων δὲ καλλιτεχνῶν γυμνὸν τὸ καλὸν καὶ τὸ ὡραῖον παντοῦ ἀπεικονιζόντων καὶ τὴν γυμνότητα παντοῦ καὶ πάντοτε εἰς παλαίστρας, εἰς γυμνάσια καὶ εἰς ἀγῶνας ἐπιδεικνυόντων καὶ τὰ αἰδοῖα αὐτῶν εἰς οὕτως εἰπεῖν δημοσίαν θέαν ἐκθετόντων πᾶς τις φαντάζεται ποίας μερίμνης καὶ ποίας φροντίδος ταῦτα θὰ καθίσταντο ἀντικείμενον. Ἦτο λοιπὸν δυνατὸν νόσων τῶν γεννητικῶν ὀργάνων, οἵας ἔχομεν ταύτας σήμερον, τότε ταῦτα προσβαλουσῶν ἰατρικοὶ καὶ ἄλλοι συγγραφεῖς θ' ἀπεσιώπων ταύτας; Τῆς συνουσίας δὲ παρ' αὐτοῖς μὴ θεωρουμένης ἐπιληψίμου πράξεως καὶ τῆς λέξεως «ἀφροδίσια»παρ' αὐτοῖς οὔσης συνήθους, κοινῆς, τετριμμένης καὶ παρ' ἁπάντων τῶν συγγραφέων ἄνευ ἴχνους αἰδοῦς ἢ συστολῆς ἐκφερομένης καὶ γραφομένης, καὶ ἐντὸς τοῦ οἴκου καὶ ἐκτὸς αὐτοῦ μετὰ συζύγων ἑταιρῶν καὶ παίδων διενεργουμένης εὐχερῶς κατανοεῖ τις ὅτι ἐὰν ὑπῆρχον νόσοι σχετιζόμεναι μετ' αὐτῆς δὲν θὰ ἀπεσιωπῶντο. Πῶς ὁ Ἱπποκράτης ὁ τόσα γράφων περὶ «ἀνανδριέων Σκυθῶν» καὶ ἅπαντες οἱ μετὰ τούτων ἰατροὶ θὰ ἐσίγων; Μόνον ὁ Πλούταρχος ὁμιλεῖ ἐν τῷ βίῳ τοῦ Πελοπίδου περὶ «νόσου τινὸς τῶν ἀπορρήτων» καὶ τὸν ταύτην ἔχοντα καὶ παρὰ τῷ Ἀντιγόνῳ στρατευόμενον «ἰταμόν, φαῦλον δὲ τὴν ἕξιν καὶ τὸ σῶμα διεφθαρμένον»,παριστάνει «ῥιψοκίνδυνον καὶ ῥαγδαῖον ἐν τοῖς ἀγῶσι». Καὶ ὅστις τῆς νόσου θεραπευθείσης κατέστη φειδωλὸς τῆς ἑαυτοῦ ζωῆς. Ποία ὅμως ἡ νόσος αὕτη τῶν ἀπορρήτων εἶνε ἄγνωστον. Ἀλλὰ τῆς φύσεως τῆς νόσου ἀγνοουμένης διδασκόμεθα ἐκ τούτου ὅτ ὁ ταύτην νοσῶν προέκρινε τὸν θάνατον μᾶλλον ἢ τὴν ζωήν.

Τῶν Ρωμαίων τοὺς Ἕλληνας διαδεχθέντων καὶ τὴν Ἑλληνικὴν διαφθορὰν εἰς ἀκόλαστον χυδαιότητα μεταβαλόντων καὶ ὡς μέτρον κορεσμοῦ τῶν βακχικῶν καὶ ἀφροδισιακῶν αὐτῶν ἀπολαύσεων θέντων ὄχι πλέον τὸν κορεσμὸν ἀλλὰ τὴν ἀνικανότητα, νόσοι

ἐκ τοῦ τοιούτου ἄνευ ὁρίων καὶ μέτρου ὀργιασμοῦ δὲν προέκυψαν. Ὁ Pierre Dufour, μέλος δὲ πολλῶν Ἀκαδημιῶν καὶ Ἑταιρειῶν Γαλλικῶν τε καὶ ξένων, γράφει ὅτι συφιλίς, ὁρίζων μάλιστα «ἀφροδίσιος λοιμός» "Lues venerea" τοῦθ' ὅπερ ἀναγιγνώσκων τις θὰ ἐνόμιζεν ὅτι ὁ ὅρος ἦτο ἔκτοτε γνωστός, καὶ γονόρροια, ἐκ τῆς Τύρου μεταγγισθέντα ἐπλήρωσαν τὴν Ρώμην. Ἔτι δὲ ὅτι τοὺς Ἕλληνας πρὸς τὴν παιδεραστίαν ὤθησεν ὁ φόβος τῆς μολύνσεως τῶν ἐκ τῶν κεκορεσμένων παθῶν ἑταιρῶν! Πόθεν ὁ Γαλάτης οὗτος ἠρύσθη τὰς πληροφορίας του δὲν μᾶς λέγει ἀτυχῶς. Ὁ ἄνθρωπος φοβεῖται νὰ ἱππεύσῃ ἀχαλίνωτον ἵππον, νὰ ἐπιβῇ ἀπηδαλιουχήτου σκάφους καὶ νὰ πίῃ θολὸν ὕδωρ, κινδυνωδέστερον ὅμως πάντων θεωρῶ νὰ ἐμπιστευθῇ τις ἐπιπόλαιον συγγραφέα. Εὐτυχῶς ἐπὶ τῶν ἐρειπίων τῆς ἠθικῶς καταρρεούσης Ρώμης ἤρξατο ἀνοικοδομούμενον νέον κτίριον. Εὐτυχέστατα ἐνῷ οἱ Ρωμαῖοι ἀπεσυνέθετον τοὺς ἱστοὺς, δι' ὧν οἱ αὐστηροὶ καὶ πτωχοὶ πρόγονοί των εἶχον συνυφάνει τοὺς λαμπροὺς νόμους δι' ὧν ἡ πόλις αὕτη εἶχε κρατυνθῇ καὶ καταστῇ κοσμοκράτωρ, ἄλλοι ὑφανταὶ ἄσημοι, ὡς χελιδόνες, τὰ λείψανα τῶν ἱστῶν τούτων περισυλλέγοντες παρεσκεύαζον καὶ ηὐπρέπιζον τούτους πρὸς δημιουργίαν, ἐντὸς κατακομβῶν, νέων φωλεῶν, ἐν αἷς ἐξεκολάφθησαν τὰ τῆς νέας ἀνθρωποσωτηρίου θρησκείας δόγματα. Τὴν ἀκολασίαν τῆς ἐπιφανείας διεδέχετο εἰς τὰ λατομεῖα ἡ ἐγκράτεια, τὸν πότον τῶν Ἀνακτόρων ἡ νηφαλιότης τῶν νεκροταφείων, τῶν ὀργιασμὸν τῶν αὐλῶν ἡ ἠθικὴ τῶν κατακομβῶν. Ὁ Παῦλος ἀντικρύζει τὸν Νέρωνα, αἱ δὲ ζῶσαι φωτειναὶ λαμπάδες τῶν πρώτων μαρτύρων παραδειγματίζουν τοὺς νέους λαμπαδηφόρους χριστιανοὺς πρὸς μίμησιν.

Ἀτυχῶς πάλιν ἐκ τοῦ συμφύρματος τούτου τῶν νέων πιστῶν ἄλλα αἰσθήματα ἐγεννήθησαν. Πᾶν σχέσιν ἔχον πρὸς τὴν ὁμιλίαν τῶν γενῶν ἡ θρησκοληψία καταρᾶται, ἀφορίζει καὶ ἐναγὲς χρίει. Αἱ ἔρημοι πληροῦνται λυκανθρώπων φευγόντων τὴν συνάντησιν τοῦ ἑτέρου φύλου. Ἀνὴρ ἀποφεύγει νὰ ἴδῃ γυναῖκα ἡ δὲ γυνὴ κρύπτεται πρὸ τοῦ ἀνδρὸς διότι φρονεῖ ὅτι ἡ θέα της μολύνει. Ὁ δὲ πλέον ἀνεπτυγμένος Ὠριγένης τῆς Ἀλεξανδρείας, ὅπως ἔξω παντὸς πειρασμοῦ τεθῇ, εἰκοσαετὴς ὢν ἀποτέμνει ἰδίᾳ χειρί ἀμφοτέρους αὐτοῦ τοὺς ὄρχεις,

Οἱ Ἄραβες, σημῖται ὄντες, ὁμιλοῦν περὶ τῆς λέπρας καὶ ταύτην θεωροῦν μεταδόσιμον διὰ τῆς συνουσίας. Παρὰ τοῖς Εὐρωπαίοις μόλις πρώτη μνεία περὶ νόσου ἐκ τῆς ὁμιλίας τῶν γενῶν

γίνεται κατὰ τὸ 1170 παρὰ τοῦ Γουλιέλμου τοῦ Σαλισὲτ καὶ ἄλλων, ἀποδιδόντων ταύτας εἰς τὴν ἀκαθαρσίαν τοῦ γυναικείου αἰδοίου ἢ καὶ εἰς τὴν ἔμμηνον ῥύσιν αὐτῶν. Τέλος κατὰ τὸ 1493 ἐνσκήπτει ἡ συφιλίς. Ἀμέσως πεπαιδευμένοι καὶ ἀπαίδευτοι ἀστοὶ καὶ ἀγρόται, ἀμαθεῖς καὶ ἐπαΐοντες, μικροὶ καὶ μεγάλοι, λαὸς καὶ κλῆρος ἔβλεπον, ὀφθαλμοφανῶς πλέον ὅτι ἡ νόσος αὕτη, ἡ ἄγνωστος μέχρι τοῦδε, ἡ παρ' οὐδενὸς πρὸ αὐτῶν μνημονευομένη, ἡ πρὸ οὐδενὸς γνωστοῦ φαρμάκου ὑποχωροῦσα, ἡ μηδένα σεβομένη καὶ ἧς ἡ φρικτὴ παρουσία δι' οὐδενὸς μέσου ἢ τεχνάσματος ἦτο δυνατὸν νὰ συγκαλυφθῇ καὶ νὰ κρυβῇ μετεδίδετο διὰ τῆς συνουσίας. Τεσσαράκοντα περίπου ἔτη βραδύτερον εἰσβάλλει ἐν Εὐρώπῃ καὶ ἡ γονόρροια καὶ ὡς σύμπτωμα, ἐκδήλωσις, ἢ καὶ μορφὴ ποικίλλουσα, τῆς συφιλίδος ἐκληφθεῖσα καὶ ἐκ τῆς συνουσίας περισσότερον, συχνότερον καὶ καταφανέστερον προκαλουμένη οὐκ ὀλίγον τοὺς φόβους τῶν τότε περὶ συφιλίδος ἐπηύξησεν. Ὅτι φυσικὰ τὸν ἄνθρωπον δὲν προήγαγεν ὁ πλοῦτος ἀλλ' ἡ πενία, ὅτι τοῦτον πρὸς ἐργασίαν δὲν ὠθεῖ ἄλλο τι ἢ ἡ ἀνάγκη, ὅτι ἡ σιδηρᾶ αὕτη ἀνάγκη εἶναι ἡ μήτηρ παντὸς καλοῦ καὶ κακοῦ, ὅτι ἡ ἔνδοια εἶναι ἡ μήτηρ τῶν ἐφευρέσεων καὶ ὅτι κατὰ τὸ δὴ λεγόμενον ἡ πενία τέχνας κατεργάζεται εἶναι ἀναμφισβήτητον. Κλονισμοὶ τρομεροί, διοσημίαι ἢ θεομηνίαι πολλάκις μὲν διαταράξεις φρενῶν, σπανιώτερον δὲ σωφροσύνην προκαλοῦν. Κωφοὶ πολλάκις δι' αὐτῶν ἤκουσαν, τυφλοὶ ἀνέβλεψαν καὶ ἄφωνοι ὡμίλησαν. Ὁ τοῦ Λυδοῦ Κροίσου κωφάλαλος υἱὸς τῆς ζωῆς τοῦ πατρὸς ἀπειλουμένης φωνήσας, κατὰ τὴν πρόρρησιν τῆς Πυθίας, ἔσωσε τὸν πατέρα. Οὕτω λοιπόν, τῆς μεγίστης συμφορᾶς τῆς συφιλίδος, πληξάσης τὴν Εὐρώπην αὕτη ἐσώθη. Ὁ Henry C. Lea εἰς τὸ ἔργον του «Ἱστορία τοῦ κληρικοῦ ἀγάμου βίου» μᾶς δίδει εἰκόνα ἀμυδρὰν μὲν ἀρκοῦσαν δὲ ὅπως διαφωτισθῶμεν περὶ τῆς καταστάσεως τοῦ κλήρου κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ δεκάτου ἕκτου αἰῶνος. Οἱ δὲ διαπρεπέστεροι τῶν ἰατρῶν τῶν χρόνων τούτων Ἀνδρέας Vesalius Γαβριὴλ Φαλλόπιος, Ἰάκωβος Berenzerius, Carpus, Coiterus, Thomas Bartholinus, Ἀδριανὸς Spigelius, Ἰωάννης Fernel, Ambroise Paré καὶ ἄλλοι ὁμολογοῦντες ὅτι οὐδέποτε εἶδον παρθενικὸν ὑμένα παραδέχονται τὴν τυχαίαν παρουσίαν τούτου ὡς νοσηρὸν μᾶλλον ἢ φυσιολογικὸν φαινόμενον. Τῶν ὄντως σωτηρίων δογμάτων τῆς νέας Χριστιανικῆς θρησκείας σὺν τῷ χρόνῳ λησμονουμένων καὶ τῶν κατακτητῶν τῆς Ἰταλίας μερισθέντων σὺν τῷ χρόνῳ ἐξ ὁλοκλήρου τὰ ἤθη τῶν κατακτηθέντων, τῶν δὲ αὐστη-

ρῶν, ἐγκρατῶν καὶ ἁγνῶν τὰ συζυγικὰ ἤθη Γερμανῶν τοῦ Τακίτου συνδιαφθαρέντων μετὰ τῶν Ρωμαίων, τῆς ἐκκλησίας ἐπιτρεπούσης καὶ καθιερούσης τὴν πορνείαν, τῶν λειτουργῶν ταύτης παρεχόντων τὸ παράδειγμα τῆς συντηρήσεως παλλακίδων καὶ νόθων τέκνων, ἐν Εὐρώπῃ ἐδημιουργήθη κατάστασις ἧς ὁμοίαν οὐδέποτε ἄλλοτε εἶχεν ἴδῃ τὸ ἀνθρώπινον γένος ἀφ' ὅτου χρόνου ἤρξατο ἐκλαμβάνον τὸν οἶκον ὡς σηκὸν ἱερόν καὶ ἀπαραβίαστον.

Ἤκμασαν μὲν καὶ διαφθαρεῖσαι, καὶ συνεπῶς φθαρεῖσαι κατέπεσαν, διάφοροι πόλεις καὶ μετ' αὐτῶν οἱ λαοὶ τούτων, ἀλλὰ τῆς διαφθορᾶς τότε ἀρχομένης ἐκ τῶν μεγάλων πόλεων, δημιουργουμένης ἐκ τοῦ πλούτου καὶ τῆς εὐμαρείας καὶ ἐκ τῆς ἐπὶ τῷ αὐτῷ συγκεντρώσεως μεγάλων μαζῶν λαοῦ, δούλων καὶ ἐλευθέρων, διαφόρου προελεύσεως, ἠθῶν, ἐθίμων καὶ θρησκειῶν, πολλαὶ ἐκ τῶν ὁποίων τὴν τοιαύτην διαφθορὰν ἐτύγχανον εὐνοοῦσαι, ἀλλ' ἡ τῆς Εὐρώπης τῶν χρόνων τούτων διαφθορὰ εἶχεν ὅλως ἀλλοῖον καὶ ἐπικίνδυνον χαρακτῆρα. Ἦτο διαφθορὰ τὴν ἀρχήν της ἔχουσα εἰς τὰς ρίζας, ἤτοι τὸν κλῆρον, ἐξαχρείωσις τὴν ἀφετηρίαν ἔχουσαν ἐκ τῆς ἐκκλησίας, ἐκεῖθεν δηλαδὴ ὁπόθεν ἠθικὴ ἔπρεπε νὰ πηγάζῃ. Ἔτι δὲ πλέον ἦτο διαφθορὰ καθολικὴ ἀστῶν καὶ ἀγροτῶν, ἀνδρῶν καὶ γυναικῶν, ἀρχόντων καὶ ἀρχομένων, ἐγγραμμάτων καὶ ἀγροίκων, λυπηρόν μὲν ἀληθὲς δέ, ἦτο ἐξαχρείωσις προελθοῦσα ὄχι πλέον ἐκ τοῦ πλούτου ἀλλ' ἐκ στερήσεως, ὄχι ἐξ ἀφθονίας ἀλλ' ἐξ ἐλλείψεως. Ἐγνωρίσαμεν ἄλλοτε τὴν Βαβυλῶνα, τὰς Σάρδεις, τὰ Σοῦσα, τὰς Ἀθήνας, τὴν Ρώμην, τὸ Βυζάντιον, ἀκμάσαντα ὑπερυψωθέντα καὶ καταπεσόντα ἐκ τοῦ βάρους τῶν ἰδίων ἁμαρτιῶν, ταφέντα ὑπὸ τὰ ἴδια ἐρείπια, ἀλλὰ ποῖον τὸ ὕψος ἐξ οὗ καταπεσοῦσα συνετρίβη ἡ μεσαιωνικὴ Εὐρώπη;

Ἁπάντων τῶν ἀρχαίων λαῶν ἡ διαφθορὰ ἔχει ἐξήγησιν ἀποχρῶσαν συγγνώμην δικαιολογημένην, καὶ ὅσον ἄθλιοι οἱ λαοὶ οὗτοι πρὸ ἡμῶν παρουσιάζονται ἐν ταὐτῷ καὶ ἐξιλεοῦνται, διότι οἱ λαοὶ οὗτοι οὐδὲν ἔπραττον ἀνώτερον τῶν ὑπὸ τῆς ἀμαθείας των καὶ τῆς ἀγνοίας των θεοποιηθεισῶν δυνάμεων διαπραττομένων. Ὁ Ἀλκιβιάδης ἀσελγῶν, ὁ Δημήτριος ὁ πολιορκητὴς ἀκολασταίνων, ὁ Νέρων ὀργιάζων, ὁ Καλιγούλας κραιπαλῶν οὐδέποτε ἦτο δυνατὸν νὰ ὑπερβοῦν ἐν τῇ ἀκολασίᾳ τὸν πατέρα ἀνδρῶν τε καὶ Θεῶν Δία τὸν Ὀλύμπιον. Οἱ ἁρμοί, οἱ τοὺς ἀρχαίους συνδέοντες συνεῖχον, οἱ ἠθικοὶ δεσμοὶ δι' ὧν οὗτοι ἐν τῷ αὐτῷ συνεκρατοῦντο, αἱ βάσεις ἐφ' ὧν ἡ ἀμοιβαία πίστις τῶν συζύγων ἑδράζετο ἦσαν

σαθροί, χαλαροί, ἀβέβαιοι καὶ ἀσταθεῖς. Ὁ Ὅμηρος, ἢ καλλίτερον εἰπεῖν ἡ ἀρχέγονος ἐπικὴ Ἑλληνικὴ μοῦσα, δι' ἧς ὁ Ἕλλην ἐγαλουχεῖτο καὶ ἐδιδάσκετο, τὴν συνάντησιν τῶν γενῶν καὶ τὴν ἐπὶ τῷ αὐτῷ ὁμιλίαν ἐθεώρει ὥς τι φυσικόν.

«Ἀλλ' ἄγε δὴ κολεῷ μὲν ἄορ θέο, νῶϊ δ' ἔπειτα
εὐνῆς ἡμετέρης ἐπιβείομεν, ὄφρα μιγέντε
εὐνῇ καὶ φιλότητι πεποίθομεν ἀλλήλοισιν.»

λέγει ἡ Κίρκη πρὸς τὸν Ὀδυσσέα τὸ πρῶτον ἰδοῦσα τοῦτον ἡ δὲ μήτηρ Θέτις συμβουλεύει τὸν υἱὸν Ἀχιλλέα·

«ἀγαθὸν δέ γυναικί περ ἐν φιλότητι μίσγεσθαι.»

Καὶ αὐτὴ ἡ Μοῦσα ἡ διὰ τὸ ἔγκλημα τοῦ Αἰγίσθου κατεξανισταμένη εἴς τε τὸ θῦμα τοῦ κακουργήματος τούτου, τὸν Ἀγαμέμνονα καὶ πρὸς ἅπαντας τοὺς Ὁμηρικοὺς ἥρωας πᾶσαν ἀκολασίαν καὶ ὑπερβασίαν συγχωρεῖ. Κατ' εὐνόητον μὲν λόγον οὐδείς, ὡς ὁ Lecky γράφει, ἀρνεῖται ὅτι, «ἡ συζυγικὴ τρυφερότης τοῦ Ἕκτορος καὶ τῆς Ἀνδρομάχης, ἡ ἀδιάφθορος πίστις τῆς Πηνελόπης, ὁ ἡρωϊκὸς ἔρως τῆς Ἀλκήστιδος καὶ ἡ ἀδελφικὴ στοργὴ τῆς Ἀντιγόνης,, ὁ μεγαλοπρεπὴς θάνατος τῆς Πολυξένης, ἡ ἁγία αὐταπάρνησις τῆς Ἰφιγενείας καὶ ἡ χαρίεις καὶ σεμνὴ αἰδὼς τῆς Ναυσικᾶς εἶναι εἰκόνες ἀειζώου καλλονῆς, ἅς οὔτε Ρώμη, οὔτε Χριστιανισμός, οὔτε ἱπποτικοὶ χρόνοι οὔτε ὁ νεώτερος πολιτισμὸς ν' ἀμαυρώσουν οὔτε νὰ ὑπερβοῦν θὰ δυνηθοῦν.» Ὅσον δὲ πολλὰ καὶ ἂν εἶναι τὰ μεμονωμένα ταῦτα γεγονότα δὲν ἀρκοῦν νὰ πείσουν ἡμᾶς ὅτι αἱ ἀρχαὶ τῆς παλαιᾶς θρησκείας ἦσαν τόσον ἁγναὶ καὶ ἠθικαὶ ὡς αἱ τῆς νεωτέρας. Τοῦ μεσαιωνικοῦ λοιπὸν κόσμου ἐν βορβόρῳ ἀκολασίας, ἐν χλυδεῖ διαφθορᾶς, ἐν τέλματι ἐξαχρειώσεως κυλιομένου, καὶ μὴ γυναικὸς ἐχούσης παρθενικὸν ὑμένα, ὅπως οἱ προμνησθέντες μεγάλοι τῆς ἐποχῆς ἐκείνης ἰατροὶ ἴδουν καὶ περιγράψουν, τοῦ κλήρου, τοῦ τεταγμένου φρουροῦ τῶν ἠθικῶν ἀρχῶν καὶ θεματοφύλακος τῶν ἱερῶν καὶ ἀπορρήτων τοῦ λαοῦ, πρώτου μέχρι τρυγὸς τὴν κύλικα τῶν παθῶν κενοῦντος καὶ τὸν κεστὸν τῆς Ἀφροδίτης λύοντος, τῶν ὑφισταμένων ἁμιλλομένων ἐν τῇ κονίστρᾳ τῶν παθῶν καὶ ὀργίων μετὰ τῶν προϊσταμένων, τῆς ἰατρικῆς εὐρωτιώσης ἐξ ἀδρανείας καὶ σκωριώσης ἐξ ἀκινησίας, τῆς δὲ ἱερᾶς ἐξετάσεως ἀνασκολοπιζούσης καὶ ὡς ὁ Προκρούστης, κολοβούσης πᾶσαν ὑπεροχήν, ἐχρειάζετό τι ὅπως τὸν κόσμον τοῦτον ἐπαναφέρῃ ἐπὶ τῆς ὁδοῦ τῆς ἀρετῆς.

Ἀτυχῶς τὸ «τί» τοῦτο ἐγένετο ἡ συφιλίς. Πολλαὶ μὲν ἑρμηνεῖαι τῆς παρουσίας ταύτης ἐν Εὐρώπῃ τότε ἐδόθησαν, ἔτι πλειότεραι ἀπόπειραι ἐγένοντο πρὸς συσχέτησιν ταύτης μετὰ πραγμάτων παραξένων καὶ περιέργων, ταύτης ἡ προέλευσις ἀπεδόθη πρὸς τὰ ἄστρα, πρὸς Θεοὺς καὶ δαίμονας, εἰς δηλητηριάσεις φρεάτων καὶ κρηνῶν, ἐν τούτοις ὅμως ἡ πρώτη ἐμφάνισις αὐτῆς ἐπὶ τῶν αἰδοίων ἐξ ἀφορμῆς τῆς συνουσίας ἔμεινεν αὐταπόδεικτος, ἐμφανής, προέχουσα καὶ συνεπῶς τρανὴ καὶ ἁπτὴ ἀπόδειξις ἔργου ἀκολασίας. Οἱ ἄχρι τοῦδε τὸν ἐξωσυζυγικὸν ἔρωτα περισσότερον τοῦ συζυγικοῦ καλλιεργοῦντες εἶδον ἀμέσως ὅτι ὁ δεύτερος δὲν ἦτο ἀπηλλαγμένος κινδύνων, ὡς καὶ πρότερον, ἀλλ' ἐδάγκανε καὶ τὰ δήγματά του ἦσαν ὀδυνηρὰ καὶ ἐπαίσχυντα. Νέοι καὶ νεάνιδες, αἱ μὴ παρθενικὸν ὑμένα ἔχουσαι, ἤρχισαν νὰ πείθωνται ὅτι τὸ κλεῖθρον τοῦτο τῆς γυναικείας τιμῆς δὲν ἦτο πλέον δυνατὸν νὰ βιασθῇ ἀκινδύνως καὶ ἄνευ συνεπειῶν φρικτῶν. Ἡ θέα τῶν συφιλιδικῶν ἀποκλειομένων, ὡς καὶ οἱ λεπροί, τῶν τετειχισμένων τότε πόλεων δὲν ἦτο μικρὸν μάθημα διὰ πάντα πρὸς τὴν ἀκολασίαν ἐπιρρεπῆ. Ἡ συνάντησις τούτων κολοβωμένων ἐπὶ τῶν σταυροδρομίων ἦτο εἰκὼν ἣν δυσκόλως ἡ ἐπιθυμία ἦτο δυνατὸν νὰ συγκαλύψῃ, ἱκανοποίησιν αἰτοῦσα. Τὸ ρόδον τοῦ ἔρωτος εἶχεν ἀκάνθας, ἡ ὀσμή του ἐκέντριζεν, ἡ δὲ ὀπώρα του ἦτο δηλητηριώδης, τίς πλέον ἐτόλμα νὰ γευσθῇ ταύτης ἀποινί; «Ἴδε, κύριε, γράφει ὁ Villalobos, ἀπὸ τοῦ 1498, ἴδε οἱ ἄνθρωποι, φόβῳ τῆς συφιλίδος, κατέστησαν τόσον ἐγκρατεῖς ὥστε οὐδεὶς νὰ τολμᾷ νὰ πλησιάσῃ γυναῖκα·

Por justa sentencia del justo senor
Tanbien hallareys ya los hombres tornados
tan castos que no osan llegal a muger".

Ὅπως δὲ ὁ ἀκανθόχοιρος ἀκούων ψόφον περὶ τὸ ἀκανθωτὸν αὐτοῦ τεῖχος συσπειροῦται οὕτω τότε καὶ ὁ ἄνθρωπος εἰσῆλθεν εἰς τὸ φρούριόν του, τὸν οἶκον. Ἡ ἐκτὸς αὐτοῦ παραμονὴ καὶ ἡ μακρὰν τούτου ἀναζήτησις ἡδονῶν καὶ τέρψεων, δὲν ἦτο ὡς καὶ ἄλλοτε ἄμοιρος συνεπειῶν. Πρὸς πάντα νέον ἢ νεάνιδα, ἐκ τοῦ οἴκου ἐξερχόμενον, ἐπεσείετο ὄχι πλέον ὡς μορμολύκειον, ἢ φάσμα, ἢ ἁπλοῦν ἀφῃρημένον φόβητρον, πάσης παρεκτροπῆς, ἀλλ' ὡς ἀληθὴς καὶ φρικτὴ ἀπειλὴ ἄνωθεν τῆς κεφαλῆς του ὡς δαμόκλειος σπάθη ἐπικρεμαμένη, ἐὰν παρεξετρέπετο, ἡ συφιλίς, ἡ παρὰ πάντων τῶν συγχρόνων μάστιγξ τῶν ἀκολάστων ἐπικληθεῖσα. Τὰ

ὀνόματα δὲ δι' ὧν τὸ πρῶτον ἐβαπτίσθη, Pudendagra ἢ αἰδοιάγρα, ἐκ τοῦ αἰδοίου καὶ ἄγρα, Mentulagra ἢ ψωλάγρα, ἐκ τοῦ Mentula ψωλή καὶ ἄγρα, ἀφροδίσιον πάθος καὶ ἀφροδίσιος λοιμός, εἶναι ἀρκετὰ ἐνδεικτικὰ τῶν ἐντυπώσεων, ἅς αὕτη ἐδημιούργησεν εἰς τὸ σύγχρονον τότε πνεῦμα. Ἡ ἐμφάνισις λοιπόν τῆς συφιλίδος ἀποτελεῖ σταθμὸν προόδου ἐν τῷ κόσμῳ, ὁ δὲ π α ν η γ υ ρ ι κ ὸ ς τῆς ἀπαλλαγῆς τῆς ἀνθρωπότητος ἐκ τῆς μάστιγος ταύτης θὰ εἶναι ἐν ταὐτῷ καὶ ὁ ἐ π ι κ ή δ ε ι ο ς τῆς οἰκογενείας.

Ἡ ἰατρική δ', ὡς εἶπον, εὐρωτιῶσα ἐξ ἀδρανείας καὶ σκωριῶσα ἐξ ἀχρηστίας καὶ πρὸς ὅσα ὁ Γαληνὸς διὰ τῶν Ἀράβων πρὸς ταύτην ἔδωκεν ἀρκουμένη καὶ τὸ «αὐτὸς ἔφα» ἐν παντὶ καὶ πάντοτε διὰ στόματος φέρουσα ἐκ τῆς ἐνσκήψεως τῆς νέας, περιέργου, πρωτοτύπου, πολυμόρφου, χρονιωτάτης καὶ μὴ πρὸ οὐδενὸς ἐκ τῶν γνωστῶν φαρμάκων ὑποχωρούσης ἀσθενείας συγκινηθεῖσα ἀφυπνίσθη καὶ τὰ πρῶτα δείγματα ζωῆς ἔδωκεν. Ὁ Ἱπποκράτης καὶ ἡ σπουδὴ τῆς φυσικῆς ἱστορίας τῶν νόσων ἤρξαντο ἀναβιοῦντα, καὶ τῆς ἀναγεννήσεως τῶν γραμμάτων καὶ τῶν καλῶν τεχνῶν μετὰ τῆς μεταγλωττίσεως τῶν κλασσικῶν Ἑλλήνων συγγραφέων παρὰ τῶν φυγάδων λαμπαδηφόρων τοῦ πεσόντος Βυζαντίου σὺν τῇ ἐμφανίσει τῆς συφιλίδος συμπεσούσης, καὶ τοῦ οἴκου ἐκ τοῦ φόβου τῆς μολύνσεως ταύτης ἀναμορφουμένου, κατάστασίς τις προόδου ὄχι μικρᾶς ἤρξατο ἐπιτελουμένη· Τόσον δὲ πολὺ τὴν προσοχὴν τοῦ ἰατρικοῦ κόσμου ἡ συφιλὶς συνεκέντρωσε, καὶ κατ' αὐτὰ ἀκόμη τὰ πρῶτα ἔτη τῆς ἐμφανίσεώς της, ὥστε μέχρι τοῦ 1736, ὡς ὁ Astruc βεβαιοῖ, εἶχον γραφῇ περὶ αὐτῆς πλέον τῶν τριακοσίων εἰδικῶν ἔργων. Μὴ λησμονήσωμεν δὲ ὅτι σὺν τῇ συφιλίδι καὶ ἄλλο κακὸν, ἡ πυρῖτις, οὐ μικρὸν πρὸς ἀναγέννησιν τῆς ἰατρικῆς συνετέλεσε, διότι ὁ ἰατρὸς βιαζόμενος νὰ παράσχῃ τὰς πρώτας βοηθείας ἐπ' αὐτοῦ τοῦ πεδίου τῆς μάχης καὶ νὰ ἀντικρύσῃ βλάβας καὶ ἀπωλείας ὄχι πλέον ἱστῶν, ἀλλὰ μερῶν ὁλοκλήρων τοῦ ἀνθρωπίνου σώματος, νὰ σταματήσῃ αἱμορραγίας καὶ νὰ πληρώσῃ χάσματα χαίνοντα, ὅλως διόλου ἄγνωστα εἰς τοὺς προγενεστέρους αὐτοῦ συναδέλφους καὶ παρ' οὐδενὸς ἄλλου ἰατροῦ περιγραφόμενα ἠναγκάσθη νὰ σκεφθῇ νὰ ἐνεργήσῃ καὶ νὰ προλάβῃ. Καὶ ἰδοὺ ὁ Ambroise Paré τὸν ἀποβροχισμὸν ἢ ἀπολίνωσιν τῶν ἀγγείων τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων ἰατρῶν, ἰδίᾳ τοῦ Ἀρχιγένους καὶ τοῦ Παύλου τοῦ Αἰγηνίτου, εἰσάγων πρὸς ἀντικατάστασιν τοῦ ζέοντος ἐλαίου καὶ τοῦ πεπυρακτωμένου σιδήρου δίδει τὴν μεγαλειτέραν καὶ λαμπροτέραν ὤθησιν

προόδου ἐν τῇ χειρουργικῇ. Τοῦ χρόνου ὅμως διαρρέοντος διὰ τῆς κλεψύδρας τοῦ ἀπείρου καὶ διδάσκοντος, τῶν ἀτυχῶν τῆς συφιλίδος θυμάτων τὰ πάνδεινα ὑφισταμένων, τοῦ ἐκ ταύτης φόβου μολύνσεως τὸν οἶκον ἁγνὸν καὶ τὰ ἤθη ἀναγκαστικῶς ἄμωμα διατηροῦντος καὶ νέον κόσμον ἀναμορφοῦντος, τῆς ἰατρικῆς βαθμιαίως ἀναγεννωμένης, τῆς μὲν κοινωνίας περιφρονούσης, τῆς δὲ πολιτείας ἀγνοούσης τὴν συφιλίδα, ἐξικνούμεθα εἰς τὸν εἰκοστὸν αἰῶνα, ὁπότε τρία τινά, ὁ ὠχρὸς συφιλιδογόνος σπειροχαίτης, ἡ ὀρροδιαγνωστικὴ καὶ τὸ σάλβασαν, νέαν ὤθησιν καὶ ἔκφανσιν πρὸς τὴν νόσον ταύτην ἔδωκαν καὶ ἀντὶ ὠφελήματος, ὡς πᾶς τις ἐχεφρονῶν θὰ ηὔχετο, βλάβης τρομερᾶς ἐγένοντο πρόξενοι. Ναί μὲν δι' αὐτῶν καλλίτερον καὶ ἐπὶ στερεωτέρων βάσεων ἐμελετήθη ἡ ἀρρωστία, ἡ διάγνωσις ταύτης δεδηλωμένης καὶ ἀδήλου τὰ μέγιστα διηυκολύνθη καὶ ἐβραχύνθη καὶ ἡ θεραπεία της λυσιτελέστερον ἐπετεύχθη, ἀτυχῶς δὲ ἡ ἐπιστήμη ἐκ τῶν πρώτων τούτων ἐπιζήλων ἐπιτυχιῶν ἀβούλως παρασυρθεῖσα καὶ τὰς περὶ συφιλίδος κρίσεις της ἀκαιρότερον καὶ ἀσκοπώτερον ἐκθέτουσα παρέσυρεν ἰατροὺς καὶ πάσχοντας ὅπως πεπλανημένως ἐκλάβουν τὴν νόσον ὡς ἰάσιμον καὶ εὐχερῶς παρακαμπτομένην.

Οὕτω δὲ τῶν πραγμάτων ἐχόντων ἐκρήγνυται ὁ παγκόσμιος πόλεμος, Εἷς λαὸς ἀρχαῖος ὡς καὶ ὁ ἄνθρωπος, καὶ ἐὰν πιστεύσωμεν τὸν Τάκιτον, αὐτόχθων καὶ ἀμιγέστατος, ἔχων τὸ πλεονέκτημα νὰ εἶναι φίλεργος, παραγωγικός, προοδευτικὸς καὶ συνεπῶς ἐφευρετικός, βιομήχανος καὶ ἐπιστημονικώτατος βραδέως ἀλλ' ἀσφαλῶς κατέκτα τὸ σύμπαν. Αἱ καθ' ἅπασαν τὴν γραμμὴν εἰρηνικαὶ κατακτήσεις του ἐν ἀρχῇ μὲν τὴν ζηλοτυπίαν βραδύτερον δὲ φθόνον γεννήσασαι μεταξὺ τῶν γειτόνων του τέλος ἐδημιούργησαν ἔχθραν. Οἱ γείτονες, ὡς πρόφασιν ἔχοντες τὴν πρόοδόν του, καὶ ὡς σκοπὸν τὴν ἀνακοπὴν τῆς προόδου του, συκοφαντικῶς παραστήσαντες τοῦτον ὡς ἐξοπλιζόμενον δῆθεν κατ' αὐτῶν, κατ' αὐτοῦ μηχανῶνται πόλεμον. Ὁ λαός οὗτος, ἡ ὑπεροχὴ τοῦ ὁποίου καθ' ἅπασαν τὴν γραμμὴν καὶ εἰς πάντα κλάδον θὰ παραμείνῃ θρυλλική, ἀνέτοιμος καὶ ἀπαράσκευος εὑρεθεὶς ὅπως ἀντιμετωπίσῃ τοιούτους καὶ τοσούτους ἐχθρούς, καὶ δι' ὅλων αὐτοῦ τῶν μέσων ἀμυνόμενος, καίτοι ὑπὸ τῶν ἰδίων αὐτοῦ συμμάχων ἐπροδόθη, παρατείνει τὸν πόλεμον. Οἱ ἐχθροὶ βλέποντες ἑαυτοὺς ὑποχρεουμένους νὰ ὑποστοῦν τὰ πάνδεινα ὅπως καταβάλουν ἐντελῶς τοῦτον ἀντὶ τῆς βίας μηχανῶνται τὸν δόλον καὶ ἰδοὺ οἱ δέκα τέσσαρες ὅροι, ὡς ὁ Δούριος ἵππος τὸ Ἴλιον, ἁλίσκουν τὴν

Γερμανίαν. Κατάστασις τότε ἀνακωχῆς κηρύσσεται διαρκούσης τῆς ὁποίας ἡ Γερμανία πεινᾶ καὶ φθείρεται.

Τοῦ πολέμου δὲ τούτου διεξαγομένου, πᾶσα σπατάλη, ἀσωτεία, ὑπερβασία καὶ ἀκολασία ἀφέθη ἐλευθέρα, ἀχαλινότως νὰ ὀργιάσῃ. Βάκχος καὶ Ἀφροδίτη ἡμιλλῶντο καὶ ἐκυλινδοῦντο ἐν τῇ κονίστρᾳ τῶν παθῶν. Στρατιῶται καὶ πολῖται πανταοῦ καὶ πάντοτε ἐκορδάκιζον, αἱ δὲ γυναῖκες τὴν αἰδῶ ἀποβαλοῦσαι καὶ τὴν ἡδονὴν θηρεύουσαι πρὸ οὐδενὸς δειλιοῦν. Ἡ γῆ ὁλόκληρος ἑώρταζε Διονύσια καὶ ἐπανηγύριζε Κρόνια πανταοῦ. Αἱ πολιτεῖαι ἀναλαμβάνουν τὴν περισυλλογὴν τῶν νόθων, αἱ δὲ γυναῖκες τὴν ματαίωσιν τῆς ἐγκυμοσύνης των δι' ἐκτρώσεων. Ἡ κοινωνία, ἀδιακρίτως χώρας, λαοῦ ἢ Ἠπείρου, πρὸς ἀπασχόλησιν τῶν ὑπὸ τὰς σημαίας διατελούντων νέων διοργανώνει χορούς, γεύματα, ἑστιάσεις, παίγνια καὶ αἱ γυναῖκές της ὡς μυῖαι περὶ τὸ πτῶμα, παρακολουθοῦν τοὺς ἄνδρας τούτους μέχρι τῶν χαρακωμάτων ὅπως οὗτοι οὐδενὸς στερηθοῦν. Ἡ ἀφθονία τοῦ ρέοντος πλούτου, ἡ εὐχερὴς προμήθεια ἐργασίας, κατέστησαν ἅπαντας ἀφρόντιδας καὶ περὶ τῆς σήμερον μόνον σκεπτομένους. Ἡ αὔριον καὶ τὸ μέλλον ἐλησμονήθησαν. Ὑπὸ τοιαύτην λοιπὸν κατάστασιν πραγμάτων τὸ δένδρον τῆς πορνείας ἤρχισε ν' ἀναθάλῃ καὶ ἀγλαοὺς καρποὺς νὰ δίδῃ, τὴν συφιλίδα καὶ τὴν γονόρροιαν. Πρὸς οὐδὲν ἕτερον τὸν κόσμον ἅπαντα δύναμαι νὰ παραβάλλω ἀπὸ τοῦ Αὐγούστου τοῦ 1914 καὶ ἐντεῦθεν ἢ πρὸς τὴν Αὐτοκρατορικὴν Ρώμην. Ἐβελτιώθη δ' ἄραγε ἡ κατάστασις λήξαντος τοῦ πολέμου καὶ εἰρήνης ὁμολογηθείσης;

Ὁ Solicitor General τῶν Ἡνωμένων Πολιτειῶν Mr. James M. Beck ἐν τῇ προεδρικῇ του ὁμιλίᾳ κατὰ τὸ τεσσαρακοστὸν τέταρτον συνέδριον τοῦ Ἀμερικανικοῦ Δικανικοῦ Συνδέσμου, Αὐγούστου 21, 1921, διὰ γλώσσης σαφοῦς, ἀπερίττου καὶ εἰλικρινοῦς, διεκτραγωδεῖ τὴν μεταπολεμικὴν κατάστασιν λέγων, ὅτι τὰ ὑπὸ ἐκδίκασιν ἐγκλήματα ἀπὸ 9,503 κατὰ τὸ 1920 ὑπερέβησαν τὰς 70,000 κατὰ τὸ 1921, ἤτοι, ἐξαιρουμένων 30.000 ἐκ παραβάσεως τοῦ περὶ οἰνοπνευματωδῶν ποτῶν νόμου, παραμένει τὸ τρομερὸν ποσὸν τῆς αὐξήσεως τῶν 400%. Αἱ διὰ κλοπὰς πληρωθεῖσαι ἀπώλειαι παρ' ἀσφαλιστικῶν ἑταιρειῶν ἐξ $886.000 κατὰ τὸ 1914 ἀνῆλθον εἰς τὸ τερατῶδες ποσὸν τῶν $10.000.000 κατὰ τὸ 1920. Ἐν Σικάγῳ μόνον ἐντὸς ἑνὸς ἔτους ἐκλάπησαν 5000 αὐτοκίνητα. Ἐνῷ ἄλλοτε ἡ δολοφονία ἦτο σπανιωτάτη σήμερον εἶναί τι σύνηθες καὶ κοινόν, ἡ δὲ χαλαρότης τῆς δικαιοσύνης παρακινεῖ

πρὸς τοῦτο. Ἐν Νέᾳ Ὑόρκῃ κατὰ τὸ 1917 διεπράχθησαν 236 δολοφονίαι καὶ ἐπηκολούθησαν 67 καταδίκαι μόνον, κατὰ τὸ 1918 221 δολοφονίαι καὶ 77 καταδίκαι, ἐν δὲ τῷ Σικάγῳ, διαρκοῦντος τοῦ 1919, 336 καὶ 44 μόνον καταδίκαι. Αἱ ὁδοὶ τῶν πόλεων, αἱ ἄλλοτε ἀσφαλεῖς ἀπὸ ἐγκλήματα βίας, κατέστησαν ἤδη κονίστραι δράσεως διὰ τοὺς ἅρπαγας, τοὺς ἐκβιαστάς καὶ τοὺς λῃστὰς, ἡ δὲ ζωὴ καὶ ἡ ἰδιοκτησία δὲν εἶναι ἀσφαλέστερα τώρα ἢ ὅτι ἦσαν κατὰ τοὺς μεσαιωνικοὺς χρόνους.

Ἡ διαφθορὰ δ' αὕτη μὴ περιοριζομένη εἰς τὰ πολιτικὰ μόνον ἤθη ἐπεξετάθη καὶ ἐξηχρείωσε τὰ πάντα, τὰς κοινωνικὰς σχέσεις, τὴν παιδείαν, τὴν τέχνην, τὴν μουσικήν, τὸ ἐμπόριον καὶ αὐτὴν τὴν αἴσθησιν, τὴν περὶ τοῦ καλοῦ καὶ ὡραίου δηλαδὴ ἀντίληψιν, οὕτω τῶν τριῶν μεγίστων ἱερῶν καθιδρυμάτων τῶν παρὰ τοῦ ἀνθρωπίνου γένους δι' ἀγώνων γενεῶν ὁλοκλήρων θεμελιωθέντων, ἤτοι τοῦ οἴκου, τῆς ἐκκλησίας καὶ τῆς πολιτείας ἐκ βάσεων κλονισθέντων. Τὸ βῆμα δ' ἐκχωρῶν πρὸς τὸν σεπτὸν Ποντίφικα, λέγοντα ὅτι οἱ λόγοι τῆς τοιαύτης καταστάσεως εἶναι πέντε, ἤτοι α' Ἡ οὐδὲν προηγούμενον ἄλλο ἔχουσα πρόκλησις κατὰ τῆς καθεστηκυίας ἀρχῆς, β' Ἡ οὐδὲν πάλιν προηγούμενον ἄλλο ἔχουσα ἀμοιβαία ἔχθρα τῶν ἀνθρώπων, γ' Ἀποστροφὴ τῆς ἐργασίας, δ' Ἀκόρεστος δίψα τῆς ἡδονῆς ὡς τοῦ μόνου μελήματος τῆς ζωῆς καὶ ε' Παχὺς ὑλισμὸς ὅστις διαμφισβητεῖ τὸ πνεῦμα ἐν τῷ ἀνθρωπίνῳ βίῳ, προβαίνει εἰς τὴν λεπτομερῆ καὶ ἐπεξηγηματικὴν ἀνάλυσιν τῶν πέντε τούτων λόγων. Ἀτυχέστατα ὅμως καίτοι δὲν δύναται νὰ ἀρνηθῇ τις τὸ βάσιμον καὶ τὴν ἀλήθειαν τῶν λόγων τούτων, ἐν τούτοις οἱ λόγοι οὗτοι εἶναι τὰ συμπτώματα καὶ ὄχι ἡ νόσος, εἶναι αἱ συνέπειαι καὶ ὄχι τὸ αἴτιον τοῦ κακοῦ. Ὁ οἶκος, ἡ ἐκκλησία καὶ ἡ πολιτεία εἶναι δημιουργήματα αὐτοῦ τοῦ ἀνθρώπου, τὸ ἄγος ἵδρυσε καὶ καθιέρωσε ταῦτα, καθιερωθέντων δὲ καὶ ἁγιασθέντων ἡ φρούρησίς των καὶ ἡ διατήρησίς των, σεπτῶν καὶ ἱερῶν ἐνεπιστεύθη εἰς ἀνθρώπους ἄλλους. Ἐτήρησαν δ' ἄραγε οὗτοι ταῦτα τοιαῦτα; Ἐκρίθησαν ἄραγε οἱ τὴν φρούρησίν των ἀναλαβόντες ἀντάξιοι τῆς ἐμπιστοσύνης, τῆς τιμῆς καὶ τοῦ ἀξιώματος, δι' ὧν οἱ ὅμοιοί των ἄνθρωποι τοὺς περιέβαλλον, φρουρούς, θεματοφύλακας καὶ ἐπιμελητὰς τῶν ἱερῶν, τῶν τιμαλφῶν, τῶν ἀπορρήτων καὶ τῶν ὑψίστων των τούτους καταστήσαντες;

Ἐὰν βεβαίως θελήσωμεν νὰ ἴδωμεν καὶ ν' ἀντικρύσωμεν κατὰ πρόσωπον τὴν κοινωνίαν θὰ ἴδωμεν ὅτι αὕτη εἶναι ἓν χυδαῖον καὶ

χονδροειδέστατον ψεῦδος, βόρβορος ὑποκρισίας καὶ ἀμοιβαίου ἐμπαιγμοῦ, κονίστρα παθῶν καὶ παθημάτων ἐστερημένη κέντρου καὶ ἄμοιρος περιφερείας. Τὸ συνέχον ἡμᾶς ἐν αὐτῇ ἄλλοτε μὲν ἦτο ἄγος, βραδύτερον ἀνάγκη, ἔτι βραδύτερον βία, ἐπ' ἐλάχιστον χρονικὸν διάστημα δι' ἕκαστον λαόν τὸ κοινὸν πάντων συμφέρον καὶ μετὰ τὸν Πλάτωνα καὶ τὸν Νεοπλάτωνα Χριστὸν ἡ ἠθική. Ἤτοι ἐν παντὶ καὶ πάντοτε συνθῆκαι, ὅροι ἔστω, ἐλαστικοὶ συστολῆς καὶ διαστολῆς, ἐπιμηκύνσεως καὶ ἐπιβραχύνσεως ἐπιδεικτικώτατοι, τὸ δὲ οἴκτιστον ὅροι, ἐκτελεσταὶ ἢ ἐφαρμοσταί, τῶν ὁποίων ἐτάχθησαν πάλιν ἄνθρωποι, ὄντα καὶ οὗτοι ὅπως ὅλοι, κατὰ φυσικὴν συνέπειαν, οἱ ἄνθρωποι, ἐπιρρεπῆ εἰς πάθη, ὀρέξεις, ἐπιθυμίας, πόθους καὶ πειρασμούς. Συνεπῶς ἡ ὑφή, ἡ διασκευή, τὰ στημόνια καὶ τὰ ὑφάδια τῆς ἠθικῆς ταύτης, δι' ὧν συνυφαινομένων, ὡς ἐν ἱστῷ θὰ συγκρατηθῇ ἡ κοινωνία, θὰ δημιουργηθοῦν ἐκ τῶν τεταγμένων φρουρῶν τῆς ἠθικῆς ταύτης. Ὁποῖα δὲ ταῦτα δημιουργοῦνται; Ἐν τῇ κοινωνίᾳ δὲν συμβαίνει ὅ,τι ἐν τῷ οὐρανίῳ κόσμῳ, ἔνθα τὰ σώματα συνέχονται καὶ ἡ τροχιά των ρυθμίζεται διὰ τῆς παγκοσμίου ἕλξεως, ὑπὸ συνεκδοχικῶς εἰπεῖν, νόμου φυσικοῦ καὶ ἀπαραβιάστου. Ποία ἡ δύναμις, τίς ὁ νομοθέτης, τίς ὁ Σόλων, τίς ὁ Λυκοῦργος, τίς ὁ Τριβωνιανός τοῦ νόμου τούτου εἶναι ἄγνωστον· Ὁ ἄνθρωπος ἀπεκάλεσε τοῦτον θεόν παὶ πρὸ τοῦ μεγαλείου τῆς σοφίας του, μὴ δυνάμενος, ὡς ὁ Προφητάναξ Δαβίδ ἐν ἐκστάσει καὶ κατανύξει νὰ ψάλλω, ἐν τῇ σμικρότητί μου καὶ τῇ ταπεινότητί μου εὐσεβάστως κλίνω γόνυ. Τῶν κοινωνικῶν ὅμως νόμων ἀτυχέστατα ἡ ἐκβίασις ἡ νοθεία καὶ ἡ διαστρέβλωσις εἶναι τὸ εὐκολώτερον ἐν τῷ κόσμῳ πρᾶγμα, καὶ τὸ μόνον ἀποινὶ γινόμενον καὶ ἐπιτρεπόμενον. Οὕτω λοιπὸν ἐχόντων τῶν πραγμάτων τίνα διὰ τὴν παροῦσαν τῶν πραγμάτων τούτων κατάστασιν δέον νὰ κακίσωμεν; Τίς τὴν εὐθύνην ὑπέχει; Τίς ὁ αἴτιος, ὁ τοῦ κόσμου τὴν πρόοδον ἐπὶ χίλια, ὡς ὁ Beck λέγει, ἔτη ανακόψας; Τίς τοῦ οἴκου τὸ ἱερόν, τῆς ἐκκλησίας τὸ ἄμωμον καὶ τῆς πολιτείας τὸ ἐπίσημον ἐκ βάθρων ἄρδην κλονίσας;

Ἕκαστος ἄνθρωπος ἢ λαός, τὸν ἐχθρόν του διὰ τοῦ δείκτου δεικνύων θὰ εἴπῃ, ἰδοὺ ὁ αἴτιος, ρίψωμεν κατ' αὐτοῦ τὸν λίθον, ἀλλὰ «πρῶτος ὁ ἀναμάρτητος τὸν λίθον βαλέτω». Ἔνοχος, ἀκούσιος βεβαίως, τοῦ ἐγκλήματος εἶναι ἡ Γερμανικὴ ὑ π ε ρ ο χ ή, ὑπεροχὴ ἐν παντί, εἰς παιδείαν, τέχνας, βιομηχανίαν, ἐμπόριον, ναυτηλίαν καὶ τὴν συνισταμένην πασῶν εὐημερίαν. Κατὰ τὸ

1914 ἡ παγκόσμιος στασιμότης ἐπανεστάτησε κατὰ τῆς Γερμανικῆς προόδου, ἡ φυγοπονία κατὰ τῆς φιλεργίας καὶ ὁ φόβος τῆς ἐπικρατήσεως τοῦ Γερμανικοῦ μεγαλείου ἥνωσε τοὺς πάντας ὄχι πρὸς μίμησιν καὶ ἅμιλλαν ὅπως τὸ φθάσουν καὶ τὸ ὑπερβοῦν ἀλλ' ὅπως τὸ καταρρίψουν. Ὅπως ὅμως πεισθοῦν οἱ λαοὶ καὶ κινηθοῦν κατὰ τῆς Γερμανικῆς προόδου ἦτο ἐπιβεβλημένον ν' ἀπατηθοῦν καὶ νὰ παραπλανηθοῦν ὅτι ἡ Γερμανία, ἡ ἤδη κατακτήτρια, ἐμελέτα τὴν κατάκτησιν διὰ τῶν ὅπλων, ἐκείνων ἅτινα εἶχε κατακτήσῃ καὶ ὑποχείρια ἤδη καταστήσῃ διὰ τῆς παιδείας της, ὅτι ἡ Γερμανικὴ στρατοκρατία ἠπείλει τὴν προσάρτησιν μερῶν, ἅτινα ἐμπορικῶς κυριεύσασα καὶ χρηματικῶς ἐκμεταλλευομένη δὲν εἶχεν ἀνάγκην καὶ νὰ κατέχῃ στρατιωτικῶς. Ὁ στρατὸς διὰ τὴν Γερμανίαν ἦτο, ὡς καὶ ἀπεδείχθη, ὅπλον ἀμύνης καὶ ὄχι ἐπιθέσεως, ἐν κλοιῷ σιδηρῷ περιβαλλομένη καὶ γεωγραφικῶς μὴ ἀνεξάρτητος οὖσα ἐναυπήγη. Ὁ στόλος της, ὁ μὲν πολεμικὸς ἦτο τὸ ὄστρακον, δι' οὗ τὸ μαλάκιον, ἡ χώρα, θὰ προησπίζετο ἐκ τῶν ἔξωθεν ἐπηρειῶν, ὁ δὲ ἐμπορικὸς ἦτο τὸ μέσον δι' οὗ τὰ μέσα τῆς συντηρήσεως τῆς ἀγόνου χώρας πρὸς διαβίωσιν τῶν ἐν αὐτῇ θὰ ἐκομίζοντο ἔξωθεν. Ἅπαντα ὅμως ταῦτα, τὰ παρὰ παντὸς λαοῦ κεκτημένα, διὰ τὴν Γερμανίαν ἐγένοντο ἀφορμὴ συκοφαντίας, Ἡ τελειότης των ἐν παντί, ἡ ἀρτιότης των καὶ ὑπεροχή των ἐγένοντο κάρφος εἰς τοὺς ὀφθαλμοὺς τῶν γειτόνων των. Διαρκούντων τῶν πέντε ἐτῶν τοῦ ἐνεργοῦ πολέμου ἠκούομεν λεγόμενον καὶ ἀνεγιγνώσκομεν γραφόμενον πᾶν τερατῶδες, πᾶν ψευδές, πᾶν ἀσύστατον καὶ τοῦτο χαλκευόμενον παρὰ τῶν τὰ πρῶτα ἐν πάσῃ χώρᾳ κατεχόντων ἀξιώματα· Οἱ λαοί, εἰθισμένοι νὰ πιστεύουν πρὸς πᾶν προερχόμενον ἐκ τῶν ἀνωτέρων των ὡς ἀληθὲς καὶ τοῦτο νὰ θεωροῦν ὡς ἐπίσημον, ἐπίστευσαν τὰ χαλκευθέντα ἐπίσημα ψεύδη ὡς ἀληθείας ἀψευδεῖς καὶ κατὰ τοῦ Γερμανισμοῦ εἰς ἓν σῶμα ἡνώθησαν. Οἱ ἐχθροί, γνωρίζοντες ἄριστα ὅτι ἀναμετρώμενοι ἐν τῷ πεδίῳ τῆς τιμῆς θὰ ἡττῶντο ὑπὸ τῆς Γερμανικῆς ἐπιστήμης, καίπερ ἀριθμητικῶς ἀσυγκρίτως ἀνώτεροι ὄντες καὶ πολὺ περισσότερα μέσα διαθέτοντες ἀπέκλεισαν τὴν χώραν διὰ ξηρᾶς καὶ θαλάσσης καὶ μαχίμους καὶ ἀμάχους παντὸς τροφίμου ἐστέρησαν. Τὸ τοῦ Ὁμηρικοῦ Εὐρυλόχου πρὸς τοὺς κακὰ πάσχοντας ἑταίρους

«Πάντες μὲν στυγεροὶ θάνατοι δειλοῖσι βροτοῖσιν,
Λιμῷ δ' οἴκτιστον θανέειν καὶ πότμον ἐπισπεῖν»

ἀπὸ μνήμης γνωρίζοντες ἀνέμενον νὰ ἴδουν τὴν Γερμανίαν βιαζομένην νὰ μηχανευθῇ ἀπονενοημένον τι δι' οὗ τὸν ἀποκλεισμὸν ἢ νὰ ματαιώσῃ ἢ νὰ ἐξουδετερώσῃ. Καὶ ἰδοὺ τῆς Γερμανικῆς ἐπιστήμης χειρισθείσης νέον καὶ ἀποτελεσματικώτατον ὅπλον, τὸ ὑποβρύχιον, ἡ φαρέτρα ἠνοίχθη, τὰ βέλη ἰοβόλα πρὸ τῶν τοξοτῶν ἐρρίφθησαν καὶ τὰ τοξεύματα τῆς συκοφαντίας κατὰ τῆς ἀπανθρωπίας τοῦ νέου πολεμικοῦ μέσου διηυθύνοντο. Ὅτι τὸ ὑποβρύχιον δὲν ἦτο ὅπλον ἐπιθέσεως ἀλλ' ἀμύνης, ὅτι τοῦτο δὲν ἦτο τὸ δρῶν ἀλλὰ τὸ ἀντιδρῶν, ὅτι διὰ τούτου ἐσκοπεῖτο ἡ ρῆξις τοῦ ἀποκλεισμοῦ καὶ ἡ ἐκβίασις τῶν ἐχθρῶν δι' ἀντιποίνων νὰ πεισθοῦν ὅτι ὁ ἀποκλεισμὸς ἦτο ἀμφίστομος μάχαιρα, βλάπτουσα ἐξ ἴσου ἐνόχους καὶ ἀθώους, καίτοι, λέγω, οἱ ἐχθροὶ τῶν Γερμανῶν τὸ ἐγνώριζον τὸ ἀπεσιώπουν καὶ τὸ διεστρέβλωνον. Δόλῳ, τέλος νικηθέντων τῶν Γερμανῶν καὶ ἄνευ ὅρων παραδοθέντων κηρύσσεται ἀνακωχή. Ἡ ἀνθρωπότης ὁλόκληρος ὡς ἓν ἄτομον, φίλοι καὶ ἐχθροί, αὐθορμήτως διὰ τὸ χαρμόσυνον γεγονὸς γηθοσύνως πανηγυρίζουν. Οἱ κώδωνες τῶν ναῶν ἠχοῦν χαρμοσύνως, αἱ σειρῆνες τῶν πυροσκάφων καὶ τῶν ἐργοστασίων δαιμονιωδῶς μετὰ τῶν κεράτων τῶν αὐτοκινήτων συρίττουν, γυναῖκες λυσίκομοι εἰς τοὺς ναοὺς ἐν κατανύξει μετὰ δακρύων προσεύχονται, αἱ ὁδοὶ πληροῦνται κόσμου ἑορτάζοντος ἐπὶ τῷ εὐφροσύνῳ γεγονότι καὶ ὁ Πρόεδρος τῶν Ἡνωμένων Πολιτειῶν τροπαιοῦχος, αὐτός, ὁ τοῦ τερματισμοῦ τοῦ πολέμου κατορθωματίας, **Wilson**, τὸν Ἀτλαντικὸν ἐπὶ Γερμανικοῦ σκάφους, λείας πολέμου, διαπλέει. Τοιοῦτον θριαμβευτικὸν πλοῦν μόνον οἱ Ρωμαῖοι αὐτοκράτορες πρὸς ἐπίσκεψιν τῆς Ἑλλάδος, τὸν Ἀδρίαν περῶντες, ἐγνώρισαν· Φθάνει τέλος οὗτος ἐν Εὐρώπῃ καὶ ἡ ἄφιξίς του διὰ τελετῶν, γευμάτων καὶ ἐπισήμων δεξιώσεων ἀναγγέλλεται. Χωρεῖ ὅμως βραδέως ἐπὶ τὸ ἔργον καὶ μετὰ περιήγησιν μακρὰν παρακάθηται τέλος μετὰ τῶν ἄλλων τρανῶν περὶ τὴν τράπεζαν τῆς συνδιασκέψεως. Ὁποία ὅμως ἔκπληξις καὶ οἰκτρὰ ἀπογοήτευσις, διάψευσις δὲ ὑποσχέσεων, ἐπαγγελιῶν καὶ προρρήσεων, αἱ συνδιασκέψεις διεξάγονται ἐν ἀπολύτῳ μυστικότητι καὶ βραδύνουν ἀσυγγνώστως. Ἐν τῷ μεταξὺ οἱ Γερμανοί, τοῦ ἀποκλεισμοῦ μὴ ἀρθέντος, πεινοῦν, ὑποφέρουν καὶ θνήσκουν. Ἡ φθίσις παρ' αὐτοῖς θερίζει ἀνηλεῶς, κατ' ἐξοχὴν τὰ παιδία καὶ τοὺς πτωχούς. Ἐκ φόβου σοβιετισμοῦ καὶ ὄχι ἐξ ἀγαθῆς

προθέσεως αἱ περὶ εἰρήνης διαπραγματεύσεις κηρύσσονται τερματισθεῖσαι καὶ οἱ Γερμανοὶ προσκαλοῦνται ἀσυζητητεὶ καὶ ἄνευ ἀντιρρήσεων νὰ ὑπογράψουν τὴν εἰρήνην! Ἔστω εἰρήνην.

Περίεργος ὁ περιηγητὴς ἵσταται πρὸ τῆς Σφυγγὸς καὶ μὲ κεχηνὸς τὸ στόμα ἀναμετρεῖ τὸ ὕψος τῶν πυραμίδων, ἐκ θαυμασμοῦ καὶ σεβασμοῦ ἀποκαλύπτεται πρὸ τοῦ μεγαλείου τῆς τέχνης τοῦ Ἑρμοῦ τῶν Ὀλυμπίων, μὲ ἐσταυρωμένας τὰς χεῖρας θεᾶται τὰ ἀριστουργήματα τοῦ Ρεμπράνδ καὶ τοῦ Ραφαήλ, αἴσθημά τι σύγκρατον ἀπορίας, ἐκπλήξεως καὶ σεβασμοῦ κρατεῖ τοῦτον ἀκίνητον πρὸ αὐτῶν. Ποῖον δ' αἴσθημα θὰ γεννήσῃ εἰς τοὺς μεταγενεστέρους ἡ συνθήκη τῶν Βερσαλλιῶν; Ποίας περὶ αὐτῆς κρίσεις θὰ ἐκφέρουν οἱ τοῦ ἀποτέρω μέλλοντος συγγραφεῖς καὶ κριταί ἀμερολήπτως καὶ μὴ ὑπὸ παθῶν καὶ ζηλοτυπιῶν κινούμενοι ἐν τῇ ἀναλύσει ταύτης; Γνωρίζομεν τὰ Καβδιανὰ δίκρανα καὶ τὸ «οὐαὶ τοῖς ἡττημένοις» τοῦ Βρένου καὶ τὰς συνεπείας των, γνωρίζομεν τὴν πρᾶξιν τοῦ Κρούμου μεταβαλλόντος τὸ κρανίον τοῦ Νικηφόρου εἰς κύπελον ἐκ τοῦ ὁποίου ἔπινεν, δὲν λησμονοῦμεν τὴν πρᾶξιν τοῦ Βασιλείου τοῦ Βουλγαροκτόνου, μετὰ φρίκης ἀναπολοῦμεν τὰ ὄργια, τὰς δηώσεις καὶ ἁρπαγὰς καὶ τοὺς φόνους εἰς ἃ ἐξετραχηλίζοντο οἱ κατακτηταὶ τῶν ἀρχαίων χρόνων, ἀλλ' ἐν ταὐτῷ δὲν ἐπιλανθανόμεθα ὅτι πάντα ταῦτα ὡς ὄντα ἢ μεμονωμέναι πράξεις μεμονωμένων ἀτόμων ἢ ἔργα λαῶν ἐστερημένων παιδείας καὶ ἠθικῶν ἀρχῶν, εἶναι συγγνώμης ἄξια. Ποίας ὅμως συγγνώμης, ἢ τίνος οἴκτου, ἢ ποίας ἐπιεικείας ἢ συμπαθείας δύνανται νὰ κριθοῦν ἄξιοι οἱ μαιευτῆρες τοῦ τερατώδους τερατουργήματος τῶν Βερσαλλιῶν; Ἐὰν τοῦτο μόνον ὡς σύνοψιν, συμπέρασμα, σκοπόν, δεῖγμα γραφῆς ἔστω τῆς σημερινῆς κοινωνίας λάβουν οἱ μεταγενέστεροι τί περὶ ἡμῶν θὰ σκεφθοῦν; Ἐὰν τοῦτο θεωρηθῇ ἡ συνισταμένη τῶν διανοητικῶν μας ἰδιοτήτων τί περὶ τῆς διανοητικῆς μας καταστάστάσεως θὰ δικαιοῦνται νὰ εἴπουν οἱ Macaulay, οἱ Δημοσθέναι, οἱ Θουκυδίδαι, οἱ Λουκιανοὶ καὶ οἱ Juvenal τοῦ προσεχοῦς ἢ τοῦ ἀπωτέρω μέλλοντος; Ὁ σαγηνεύσας με συγγραφεύς, σὺν τῷ προγόνῳ Πλάτωνι, εἶναι ὁ Macaulay, ἡ σαφήνειά του, ἡ εἰλικρίνειά του καὶ ἡ εὐθυκρισία του ἦτο τὸ δέλεαρ, θὰ ἐπεθύμουν λοιπὸν τὴν γραφίδα του ὑποκλέπτων δι' αὐτῆς ὅπως ἐκεῖνος, χαράξω τὰς κρίσεις μου.

Οἱ Ἕλληνες θέλοντες νὰ διατυπώσουν τὰ ἐκ μεγάλων βουλῶν μικρὰ νοήματα ἔλεγον: «ὤδινεν ὄρος, Ζεῦς δ' ἐφοβήθη, τό δ'

ἔτεκε μῦν» ἢ ὅπως οἱ νεώτεροι τούτων διάδοχοι «ἐτανύσθη τὸ βουνό καὶ ἔκαμεν ἕνα ποντικό». Ἐν τῇ συνδιασκέψει δὲ τῶν Βερσαλλιῶν, ὠδίνουσαι μὲν ἦσαν εἰκοσιεπτὰ χῶραι εἰλείθυιαι δέ μαιεύουσαι ἐκτὸς τῶν πολιτικῶν τῶν ὠδινουσῶν χωρῶν, ὅ,τι αἱ χῶραι αὗται εἶχον ἀνώτερον. Ὁ Πρόεδρος Wilson διαπλέων τὸν Ἀτλαντικὸν συμπαρέλαβεν ὡς συμβούλους καθηγητὰς τῆς Ἱστορίας, τῆς Γεωγραφίας, τοῦ Ἐθνολογικοῦ Δικαίου, τῆς Γεωλογίας ἐκ διαφόρων πανεπιστημίων, εἰδικοὺς οἰκονομολόγους, ἐνδεδειγμένους καὶ εἰδικοὺς ἄνδρας διὰ τὰ ἐμπορικὰ, διὰ τὰ τραπεζικά διὰ τὴν βιομηχανίαν τὴν ναυτηλίαν καὶ τὰ στρατιωτικά. Ἦτοι κατήρτισεν ἀπὸ πάσης ἀπόψεως τέλειον καὶ ἐπίζηλον ἐπιτελεῖον εἰδικῶν καὶ ἐνδεδειγμένων, πεπαιδευμένων καὶ ἐπαϊόντων ἀνδρῶν καὶ κατὰ συνέπειαν ἱκανῶν νὰ κρίνουν μεταξὺ δικαίου καὶ ἀδίκου, μεταξὺ ὀρθοῦ καὶ πεπλανημένου, μεταξὺ σκολιοῦ καὶ εὐθέος, ἱστορικῶν ὡς ὁ ἴδιος, εἰδότων ἐκ πείρας καὶ μελέτης τὸ ἄτεγκτον, ἄκαμπτον, ἀπηνὲς καὶ ἀδέκαστον τῆς Ἱστορίας. Καὶ τῶν ἄλλων δὲ χωρῶν ἁμιλλωμένων νὰ συγκεντρώσουν ἐν Παρισίοις πᾶν ὅ,τι εἶχον ἀπὸ πάσης ἀπόψεως ἐξέχον καὶ τέλειον εἰς ἄνδρας, πᾶς τις φαντάζεται τί ἡ ἀνθρωπότης μετὰ τόσας προρρήσεις, μετὰ τόσας ἐπαγγελίας, μετὰ τόσας περὶ ἐλευθερίας, περὶ δημοκρατίας καὶ περὶ αὐτοκαθαρισμοῦ τοῦ ἀνθρώπου διατυμπανισθέντα παρὰ τῶν κορυφαίων τῆς ἐπιστήμης, τῆς πολιτείας καὶ τῆς ἐκκλησίας μετὰ παλμῶν καρδίας ἀνέμενε.

Ναί, ἡ συνθήκη τῶν Βερσαλλιῶν εἶναι τὸ σῶμα τοῦ ἐγκλήματος, δι' οὗ ἀποδεικνύεται ἡ χρεωκοπία τοῦ ἀνθρωπίνου γένους. Εἶναι δεῖγμα γραφῆς δι' οὗ καταφαίνεται ὅτι οἱ νομιζόμενοι πεπαιδευμένοι, οἱ τοῦ κοινοῦ καὶ χυδαίου ὄχλου διαφέροντες, ὡς ἐπαΐοντες καὶ γνῶσται τοῦ ψευδοῦς, κιβδήλου καὶ ἀνθρωποποιήτου τῶν ἀρχῶν, πρὸ τῶν ὁποίων ὁ ὄχλος οὗτος φόβῳ συγκρατούμενος συνέχεται, δύνανται τὰς ἀρχὰς ταύτας αὐθαιρέτως νὰ παραβιάζουν.

Ὄπισθεν ἡμῶν ἀτενίζοντες, καὶ ὡς ὁ Ὀδυσσεὺς πρὸ τῶν Φαιάκων τὰς ἑαυτοῦ περιπετείας διηγεῖται, τὰ βήματα τῆς προόδου μας ἀναμετροῦντες καὶ ἀνιχνεύοντες ἐξικνούμεθα εἰς σημεῖον τι πέραν τοῦ ὁποίου μᾶς εἶναι ἀδύνατον νὰ προχωρήσωμεν. Ἐκεῖ ὁ ἄνθρωπος συγχέεται μετὰ τοῦ κτήνους, βαδίζει ἐπὶ τῶν τεσσάρων, χειρῶν καὶ ποδῶν, ἀναρριχᾶται διὰ τῶν τεσσάρων καὶ ἀντὶ λόγου ὡς οἱ ἑταῖροι τοῦ Ὀδυσσέως πρὸ τῆς Κίρκης γρυλίζει. Ἐκεῖθεν δὲ παλινδρομοῦντες βλέπομεν τοῦτον χωριζόμενον

τοῦ πιθήκου, συναγελαζόμενον πρὸς ἑαυτόν, ἀντὶ γρυλισμοῦ ὑλακάς, ἀντὶ ὑλακῶν φθόγγους, ἀντὶ φθόγγων φωνὰς καὶ ἀντὶ φωνῶν ἔναρθρον λόγον χειριζόμενον πρὸς τὰς μετὰ τῶν ὁμοίων του σχέσεις. Βραδέως καὶ λεληθότως τὴν ἀγχιστείαν ἀντικαθιστᾶ τὸ ὁρμέμφυτον, τοῦτο ἡ ἕξις καὶ ταύτην ὁ χαρακτήρ. Αἱ ἀγέλαι ἤρξαντο ὑποδιαιρούμεναι εἰς φυλάς, ὧν ἄτομα ἦσαν αἱ οἰκογένειαι, συμφέρον δέ, ὄντως συμφέρον καλόν, ἐγένετο ὄχι τὸ δίκαιον τοῦ ἰσχυροτέρου ἀλλὰ τὸ κοινὸν συμφέρον. Τοῦ ἀτομικοῦ δὲ συμφέροντος θυσιαζομένου διὰ τὸ κοινὸν τοιοῦτον, ὅ,τι συνεκδοχικῶς ἢ μεταφορικῶς ὀνομάζομεν κοινωνίαν ἐπετελέσθη, ὁ ἄνθρωπος ἐδαμάσθη καὶ πρὸς σύμπηξιν πολιτείας ἄξιος ἐκρίθη. Ἤδη πλέον αἱ συνθῆκαι ἐκεῖναι, ἃς ἀρχὰς ὀνομάζομεν, ἤρξαντο ἐπικρατοῦσαι· ὁ δὲ ἰσχυρότερος, ῥωμαλεώτερος καὶ σοφώτερος τῆς φυλῆς, τῶν δοράτων πρὸς τὰς ἀσπίδας κρουομένων, ἀνακηρύσσεται πρῶτος ἄρχων. Τὰς μικρὰς καὶ μεμονωμένας ταύτας ὁμάδας διαδέχονται αἱ πατριαί, τοὺς πατριάρχας οἱ βασιλεῖς καὶ τούτους αἱ δημοκρατίαι. Πρὸς συγκράτησιν ὅμως καὶ συνοχὴν τῶν ἀνθρώπων τούτων ἐχρειάσθησαν νόμοι, πρὸς ἐπιβολὴν τῶν ἀρχόντων ἐπὶ τῶν ἀρχομένων ἐλήφθη ἀνάγκη ἀρχῶν, πρὸ πάντων δὲ πρὸς σύμπηξιν τοῦ οἴκου ἀπαραίτητον ἐκρίθη ἐκτὸς τῶν δοκῶν, τῶν σανίδων, τῶν λίθων καὶ πλίνθων, κεράμων καὶ ἥλων νὰ εὑρεθῇ φίλτρον, ἀγάπη καὶ ἀμοιβαῖος σεβασμός.

Τοὺς νόμους πρὸς τὸν Σόλωνα ὁ Σκύθης Ἀνάχαρσις ἀπεκάλει ἀράχνας, ἃς τὰ μὲν μεγάλα ἔντομα διαρυγνύουν τὰ δὲ μικρὰ παρ' αὐτῶν συλλαμβάνονται. Ἀσχέτως δὲ τῶν ἀνθρωποποιήτων τούτων νόμων ὑφίστανται νόμοι ἕτεροι οὓς ὁ ἄνθρωπος διὰ νὰ καταστήσῃ σεβαστοὺς καὶ ἀπαραβιάστους ὠνόμασε θείους, δημιουργήματα δηλαδὴ τοῦ Ἄγους, ἤτοι τῆς Ἀνάγκης, ὧν παρὰ τῶν πρωτογόνων ἀνθρώπων δημιουργηθέντων, ψηφισθέντων καὶ ἐπικυρωθέντων, ἡ παραβίασις ἀποτελεῖ ἱεροσυλίαν καὶ ὧν παραβιαζομένων παρὰ τῶν τὴν φρούρησιν τούτων τεταγμένων, τὰ θεμέλια αὐτά, ἡ ὑπόστασις αὐτὴ τῆς ἀνθρωπότητος ἐν γένει ὑπομοχλεύεται καὶ διασαλεύεται. Οἱ νόμοι οὗτοι εἶναι ἄγραφοι ἐπὶ δέλτων, δὲν ἐχαράχθησαν ἐπὶ λίθων καὶ δὲν ἐγλύφησαν ἐπὶ ξύλων. Τὰ ὑφάδια καὶ τὰ στημόνια τῶν ἱστῶν των καίπερ ἀόρατα περιβάλλουν ἡμᾶς στενότερον, ἢ οἱ λινοὶ ἱμάντες τὰς μαμίας τῆς Αἰγύπτου. Οἱ νόμοι οὗτοι εἶναι αἱ ἠθικαὶ ἀρχαὶ τῆς κοινωνίας. Εἶναι τὸ δίκαιον ὅπερ ἕκαστος ἄνθρωπος ἔχει

σεβόμενος ἑαυτὸν καὶ τοὺς ἄλλους νὰ ζήσῃ ν' ἀναπτυχθῇ καὶ νὰ κρατυνθῇ. Ἐὰν οἱ νόμοι οὗτοι βιασθοῦν ἡ ἀνθρωπότης χρεωκοπεῖ. Καὶ ἰδοὺ τῶν νόμων τούτων ὄχι μόνον βιασθέντων ἀλλ' ἀσυστόλως πλέον ἐκπορνευθέντων ἐν τῇ συνθήκῃ τῶν Βαρσαλλιῶν διὰ τῆς ἀρνήσεως εἰς τὸν Γερμανισμὸν νὰ ἐξασκήσῃ τὸ σύμφυτον πρὸς πάντα ἄνθρωπον, αὐτῷ δικαίωμα νὰ ζήσῃ καὶ νὰ μεγαλυνθῇ, ὁλόκληρος ἡ ἀνθρωπότης εὑρίσκεται ἐν τελείᾳ χρεωκοπίᾳ. Ἡ ἀνθρωπότης, ὡς ὁ χρηστὸς γονεὺς δὲν ποιεῖται οὐδεμίαν διάκρισιν μεταξὺ τῶν λαῶν της, καὶ ἂν εἷς λαὸς προοδεύσῃ ἐργαζόμενος, ἐνῷ ὁ ἄλλος εὐρωτιᾷ ἐξ ὀκνηρίας δὲν τὸν πωλεῖ ὡς δοῦλον, ὡς οἱ ἀδελφοὶ τοῦ Ἰωσὴφ τοῦτον διότι ὑπερεῖχεν, ἢ ὡς ὁ Ἀγροῖκος Ἀθηναῖος ἐξορίζει τὸν Ἀριστείδην διότι ἐβαρύνθη νὰ τὸν ἀκούῃ ἀποκαλούμενον δίκαιον. Ἠκούομεν λεγόμενον καὶ ἀναγιγνώσκομεν γραφόμενον, ὅτι ὁ πόλεμος οὗτος ἐγένετο πρὸς χειραφέτησιν τοῦ ἀνθρώπου, ὅπως δοθῇ εἰς ἕκαστον ἄνθρωπον τὸ δικαίωμα νὰ ἐκλέξῃ ὄχι μόνον τὸν ἄρχοντά του ἀλλὰ καὶ τὸν τρόπον καθ' ὃν ἤθελε νὰ διοικηθῇ καὶ νὰ κυβερνηθῇ καὶ ὅτι τῆς Γερμανικῆς στρατοκρατίας μόνον κωλυούσης τοῦτο αὕτη πρέπει νὰ συντριβῇ καὶ νὰ ἐκλείψῃ. Ταύτης δ' ἐκλιπούσης ὁ λύκος θὰ ἐκώμαζε μετὰ τοῦ ἀρνίου, ὁ λέων θὰ συνευωχεῖτο μετὰ τῆς ἐλάφου, αἱ ἔχιδναι θὰ ἐξημεροῦντο ἐπὶ τοσοῦτον ὥστε αἱ γυναῖκες ἀντὶ περιδεραίων θὰ ἐκρέμων ταύτας ἀπὸ τοῦ λαιμοῦ, ἀντὶ ἐνωτίων αἱ ἀδελφαί μας θὰ ἐκρέμων σκορπίους ἐκ τῶν λοβῶν τῶν ὤτων των, ἡ στρυχνίνη δὲν θὰ ἦτο πλέον δηλητηριώδης, τὰ μικρόβια δὲν θὰ εἶχον τοξίνας, τὰ ἡφαίστεια ἀντὶ λάβας θὰ μᾶς ἔραινον μὲ ἀρώματα, ἡ γῆ μὴ ὑπὸ σεισμῶν πλέον συγκλονιζομένη ἄσπαρτος καὶ ἀνήροτος ὑπὸ μόνῳ γεωργῷ, τῷ Θεῷ θὰ ἐβλάστανε καρπούς. Οἱ ἄνθρωποι τὸ «χαῖρε ἀδελφέ» πρὸς ἀλλήλους προσαγορεύοντες καὶ ἀσπασμὸν χαρᾶς ἀνταλλάσσοντες θὰ ἔζων τὸν ἤρεμον καὶ ἥσυχον ἐκεῖνον βίον ὃν μόνοι οἱ ἐν τῇ γῇ τῶν Μακάρων ἐν ταῖς «Περιπετείαις τοῦ Τηλεμάχου» τοῦ Φενελὼν ζῶσι, Τὰ ξίφη, τῆς Γερμανικῆς ρομφαίας συντριβομένης, θὰ μετεβάλλοντο εἰς ἄροτρα, οἱ σωλῆνες τῶν πυροβόλων ὅπλων εἰς αὐλοὺς μουσικῶν ὀργάνων τὰ δὲ ἀεροπλάνα εἰς πηγάσσους πτερωτούς, ἐφ' ὧν ὁ ἄνθρωπος ἐπιβαίνων, θὰ ἐξηρεύνα τὰ βασίλεια τοῦ Ἀπείρου. Ἡ σιδηρᾶ ἀνάγκη ὅμως ἐπέβαλλε πρὸς ἐπιτυχίαν τούτου νὰ συντριβῇ ὁ Γερμανισμός ,νὰ ἐκλείψῃ ὁ Τευτονισμός, ν' ανασκολοπισθῇ ὁ τὴν δύναμιν τοῦ Γερμανισμοῦ καὶ τοῦ Τευτονισμοῦ

ἐν ταὐτῷ συγκεντρῶν Καῖζερ καὶ νὰ ἐλευθερωθοῦν οἱ Γερμανοὶ αὐτοὶ οὗτοι πρῶτον, Φεῦ ὅμως τῶν Γερμανῶν πρώτων πλανηθέντων καὶ ὡς κοῦφοι ποιμένες τῶν λύκων τὰς ὑποσχέσεις πιστεύσαντες, καὶ τοὺς ποιμενικοὺς αὐτῶν κύνας φονεύσαντες, τοὺς ἑαυτῶν στρατηγοὺς καὶ στρατὸν ἐκτὸς ποδῶν θέντων, οἱ σκοποὶ τῶν ἐχθρῶν οἱ ταπεινοί καὶ χυδαῖοι ἀπεκαλύφθησαν. Ὁ πόλεμος ἐστρέφετο κατὰ τῆς Γερμανικῆς ὑπεροχῆς, κατὰ τῆς παιδείας, κατὰ τοῦ ἐμπορίου κατὰ τῆς Βιομηχανίας καὶ κατὰ τῆς Γερμανικῆς ἐφευρετικότητος.

Ἡ Ἱστορία μᾶς παρέδωκε τὸν Λύσανδρον τόσον χυδαῖον καὶ πονηρόν καὶ ἐν τούτοις ὅμως ἁπάντων τῶν ἐν Παρισίοις συνελθόντων εὐγενέστερον καὶ ὑπερηφανώτατον. Ὅτε οἱ Θηβαῖοι ἐπρότεινον, μετὰ τὴν ἐν Αἰγὸς Ποταμοῖς συμφοράν, τὴν ἀνασκαφὴν ἐκ βάθρων τῶν Ἀθηνῶν, οὗτος, ὁ ἄξεστος Λάκων, εἶπε δὲν θὰ καταστήσω τὴν Ἑλλάδα μονόφθαλμον. Πόσοι ἀνελογίσθησαν τοὺς λόγους τούτους καταδικάζοντες τὴν Βιέννην, τὸ κέντρον τῆς ἰατρικῆς, νοήσεως καὶ μαθήσεως τῆς λευκῆς φυλῆς, εἰς τὸν ἐξ ἀσιτίας θάνατον; Ὁ ἀκόλαστος Δημήτριος, ἐκπολιορκῶν τὴν Ρόδον καὶ ὑποχρεωμένος νὰ μάχεται πρὸ τοῦ οἰκίσκου τοῦ Πρωτογένους ἐζήτησε παρ' αὐτοῦ νὰ φύγῃ ἐκεῖθεν. Ὅτε δὲ οὗτος τοῦ εἶπεν ὅτι «ἐνόμιζεν ὅτι ὁ Βασιλεὺς πολεμεῖ τοὺς Ροδίους καὶ ὄχι τὴν τέχνην» ἔταξε φύλακα εἰς τὸν οἰκίσκον τοῦ ζωγράφου καὶ τὸν χρόνον του θεωρῶν, αὐτός, ὁ οὐδὲν θεῖον ἢ ἀνθρώπινον σεβόμενος, ἡμιασιάτης Μακεδὼν, ὀλιγώτερον πολύτιμον τοῦ Πρωτογένους, διέτριβε περισσότερον ἐν τῷ σπουδαστηρίῳ τούτου, παρακολουθῶν προσεκτικώτερα τοὺς χρωστῆρας τούτου ἢ τὰς πολιορκητικὰς αὐτοῦ μηχανάς. Ἡ Ἱστορία βρίθει τοιούτων παραδειγμάτων, σεβασμοῦ πρὸς τὴν τέχνην, θαυμασμοῦ πρὸς τὴν ἀνδρείαν καὶ καταπνύξεως θυμοῦ πρὸ τοῦ πατρικοῦ φίλτρου καὶ στοργῆς· Ἔκπληκτος ὁ Ἀχιλλεὺς αἰσθάνεται τὰ χείλη τοῦ Πριάμου ἀσπαζόμενα τὰς χεῖρας, τὰς τὰ ἴδια αὐτοῦ τέκνα φονευσάσας, καὶ ὅτε οὗτος τοῦ ὑπενθυμίζει ὅτι ἔχει καὶ οὗτος πατέρα ἔνδακρυς διατάσσει τὴν τιμητικὴν ἀπόδοσιν τοῦ νεκροῦ τοῦ φονέως τοῦ ἐπιστηθίου φίλου του Πατρόκλου.

Ἔχει νὰ ἐπιδείξῃ ἡ συνθήκη τῶν Βερσαλλιῶν κάτι ὅμοιον ἢ ἔστω παραπλήσιον πρὸς ταῦτα; Πρὸ τοιαύτης λοιπόν κιβδηλώσεως νόμων ἀνθρωπίνων, ἀρχῶν ἠθικῶν, διαψεύσεως ὑποσχέσεων, ἀπάτης οἰκτρᾶς, ἐμπαιγμοῦ ἀναισχύντου καὶ διαβουκολήσεως, ὧν οὐδέν, ὄχι μόνον τὸ παράλληλον ἀλλ' οὔτε φανταστικῶς παραπλή-

σιον, ἀναγράφει ἡ Παγκόσμιος Ἱστορία, ἡ ἀνθρωπότης ὁλόκληρος δὲν ἦτο δυνατὸν νὰ μείνῃ ἀδιάφορος, ἀνάλγητος καὶ ψυχρά. Ἀπατηθεῖσα εἰς τὰ ἱερώτερά της, στερηθεῖσα τόσων τέκνων της, ἐμπαιχθεῖσα εἰς τὰ τιμαλφέστερά της καὶ ἑαυτὴν βλέπουσα πενεστέραν, ὑπὸ τὸ βαρὺ ἄχθος βαρυτάτης φορολογίας στένουσαν, ἀργοῦσαν, πεινῶσαν, πάσχουσαν καὶ κακοδαιμονοῦσαν, ἐγείρει τὴν πυγμὴν κατὰ παντὸς ὅπερ ἄχρι τοῦδε ἐσέβετο, ἐτίμα καὶ τυφλῶς ὑπήκουεν, Οἱ πέντε ὡς ἐκ τούτου λόγοι τοῦ Mr. Beck, οἱ παρὰ τοῦ Πάπα δανεισθέντες, δὲν εἶναι λόγοι ἀλλ' ἐκδηλώσεις, δὲν εἶνε αἴτια ἀλλ' αἰτιατά, δὲν εἶνε νοσήματα ἀλλὰ συμπτώματα, εἶναι ἀπώλεια ἐμπιστοσύνης πρὸς τὰς καθεστηκυίας ἀρχάς. Ἤτοι τὸ φρικτὸν καὶ ἀπαίσιον ἐκεῖνο χαλάρωσις τῶν ἁρμῶν δι' ὧν συνεχόμενοι ἀποτελοῦμεν ὅ,τι λέγεται κοινωνία, πολιτεία καὶ οἶκος.

Ἡ Ἱστορία τὸν Ἀβραὰμ Λίνκολν εἰς τοὺς μεγίστους αὐτῆς ἄνδρας ἔταξε καὶ δι' ἀδαμαντίνης σμίλης τὸ ὄνομά του ἐπὶ τοῦ οὐρανίου στερεώματος ἐχάραξεν ἀνεξιτήλως, ὄχι διότι ὁ Λίνκολν ἦτο πρόεδρος τῶν Ἡνωμένων Πολιτειῶν, οὐχὶ διότι ἐπιτυχῶς καὶ νικηφόρως διεξήγαγε τὸν ἐμφύλιον πόλεμον, ἢ καὶ διότι ἐκ τῆς ἀσημότητος εἰς τὴν ἐπισημότητα διὰ τρίβου, ἥν ὁ ἴδιος ἐχάραξε καὶ ἔταμε πρῶτος ἐβάδισε καὶ ἀνῆλθεν, ἀλλὰ διότι ὅ,τι οὗτος εἶπεν εἶναι ἀλήθειαι αὐταπόδεικτοι, Μία δὲ ἐκ τῶν πολλῶν παρ' αὐτοῦ λεχθεισῶν ἀληθειῶν εἶναι· «Δύνασαι ν' ἀπατᾷς ἅπαντα τὸν λαὸν δι' ὀλίγον χρόνον, δύνασαι ν' ἀπατᾷς μέρος τοῦ λαοῦ πάντοτε, δὲν δύνασαι ὅμως ν' ἀπατᾷς ἅπαντα τὸν λαὸν δι' ὅλου τοῦ χρόνου». Ἰδοὺ λοιπόν ὁ ἀπατηθεὶς δι' ὀλίγον χρόνον ἅπας λαός ζητεῖ τ' ἀντίποινα τῆς ἀπάτης, ἀνερευνᾷ ὡς ὁ τυφλὸς Πολύφημος, πρὸς ἀνεύρεσιν τοῦ ἀπατήσαντος, μεθύσαντος καὶ τυφλώσαντος τοῦτον «Οὗτις» τὰ δ' ἀποτελέσματα τοῦ μαινομένου τούτου τέρατος ὅπερ λέγεται ὄχλος ἀδέσποτος φρικτὰ μᾶς παρέχει, ἐκτὸς τῆς Γαλλικῆς ἐπαναστάσεως, ἡ σημερινὴ Ρωσσία.

Ρωσσία! Ἰδοὺ καταπεσὼν κολοσσός. Λάβετε καὶ ἀνοίξατε πρὸ ὑμῶν ἕνα οἱονδήποτε χάρτην τῆς Νεωτέρας Εὐρώπης καὶ ἀναζητοῦντες ἐν αὐτῷ τὴν παλαιὰν Ρωσσίαν εἴπατε, ποῦ εὑρίσκεται αὕτη; Ἦτο δυνατὸν νὰ διανοηθῇ ἀνθρώπινος νοῦς σατανικώτερον καὶ ἀπαισιώτερον σχέδιον σπαραγμοῦ τοῦ Ρωσσισμοῦ καὶ τοῦ Γερμανισμοῦ; Ναί, ὁ Γερμανισμὸς ἔπταισε καὶ καλὰ λαμβάνει τὰ διδασκάλια, ἀλλ' ὁ Ρωσσισμός! ὁ φίλος καὶ ὁ τόσον ὑμνηθεὶς σύμμαχος, εἰς τί ἡμάρτησε διὰ νὰ πληρώσῃ τὸν τόσον βαρὺν φό-

ρον τοῦ Σπαραγμοῦ; Ἔξοδον εἰς τὴν Μεσόγειον ἐκζητῶν στερεῖται καὶ τῆς Ὀδησσοῦ, καὶ ἔξοδον πρὸς δυσμὰς ἐπιδιώκων χάνει καὶ τὴν Ρίγαν. Τὸ Βλαδιβοστὸk τοῦ ἀφαιρεῖται, ἡ δὲ Σιβηρία παραδίδεται ὡς λεία πολέμου εἰς τοὺς Ἰάπωνας. Ἡ ἀπώλεια ὀκτὼ ἑκατομμυρίων μαχίμων Ρώσσων ἀνδρῶν δὲν ἦτο δυνατὸν νὰ μαλάξῃ τὴν σκληρὰν καρδίαν τῶν συμμάχων της. Ὁ Ρωσσισμὸς ἐ σ κ α φ η δ ώ θ η. Ἐὰν δέ ποτε ὑπῆρξεν ἄνθρωπος μετὰ τὸν Βροῦτον, δικαιούμενος, ὅπως ἐκεῖνος ν' ἀνακράξῃ τὸ «ὦ τλήμων ἀρετή λόγος ἄρ' ἦσθα» οὗτος εἶναι ὁ μάρτυς Νικόλαος Ρωμανώφ. Ποῖα ὅμως τὰ ἁπτὰ καὶ συγκεκριμένα κέρδη φίλων καὶ συμμάχων, ἐχθρῶν καὶ πολεμίων; Πεῖνα, φόροι, ἔλλειψις ἐργασίας, κακοδαιμονία καὶ οὐδεμία διφορὰ μεταξὺ ἀλλήλων. Ὡς κορύφωμα δὲ πάντων τούτων ἔλλειψις ἐμπιστοσύνης τῶν ἀρχομένων πρὸς τοὺς ἄρχοντας, ἀπόπειραι διάφοροι πρὸς διάσεισιν, κλονισμὸν καὶ κατακρήμνισιν τοῦ οἰκοδομήματος ὅπερ λέγεται πολιτεία καὶ χειραφέτησις τῶν ἀρχομένων, ἁπτὰ δείγματα τῶν καρπῶν τῆς ὁποίας ἔχομεν ἐν Ρωσσίᾳ φρικτά, στυγνὰ καὶ ἀπαίσια καὶ ὅμοια τῶν ὁποίων οὐδέποτε ἄλλοτε τὸ ἀνθρώπινον γένος ἀπὸ τῆς πρωτογόνου του καταστάσεως εἶδεν ἢ ἤκουσε.

Τῆς σημερινῆς λοιπὸν κοινωνίας ὑπὸ τοιαύτην ἠθικὴν ἐξάρθρωσιν διατελούσης, ἀρχὰς ἠθικὰς πλέον μὴ ἀναγνωριζούσης, τὰ πάντα τεινούσης νὰ ἰσοπεδώσῃ καὶ ἐξαχρειώσῃ, πάντα χαλινὸν αἰδοῦς ἢ συστολῆς ἀπορριψάσης καὶ τῶν μελῶν της ὡς Καρῶν δούλων ἐν ἡμέραις Διονυσίων κραιπαλούντων καὶ εἰς ὄργια πότου καὶ ἡδυπαθείας ἀφιεμένων, τὸ κατ' ἐξοχὴν κέρδος τῆς τοιαύτης ἐξαχρειώσεως ἡ ἀφροδισιακὴ μόλυνσις τὰ μάλιστα ηὔξησε. Διά τινα λόγον ὁ ἄνθρωπος καθ' ὡρισμένας περιστάσεις λησμονεῖ ἑαυτόν, λακτίζων κρημνίζει ὅ,τι ὁ ἴδιος διὰ λουτρῶν ἱδρῶτος καὶ ποταμῶν αἱμάτων, καὶ εἰς διάστημα ἑκατοντάδων χιλιάδων αἰώνων καὶ δι' ἐργασίας ἀναριθμήτων προγόνων ὤρθωσεν, ἐξήγνισε, καθιέρωσεν, ἐξηυγένισε καὶ ἐν ἑνὶ λόγῳ ἐξηνθρώπισε, διατὶ οὗτος τὸν χαλινόν, ὅν ὁ ἴδιος ἔθηκε περὶ τὰ πάθη του, ἀπορρίπτει καὶ εἰς ταῦτα ὡς χοῖρος ἐν βορβόρῳ κυλίεται, διατί, λησμονῶν ἑαυτόν καὶ περιβάλλον, εἰς ὅ,τι ὁ ἴδιος κατηράσθη καὶ αὐστηρῶς ἀπηγόρευσε καὶ ὡς ἐπικίνδυνον ἐκ τῆς μάνδρας τῆς κοινωνίας του ἀπέρριψεν, ἐκτραχηλίζεται, ὁ Ἕλλην ἱστορικὸς Θουκυδίδης ἀπαραμίλλως τὸ ἐχάραξεν ἀφορμὴν λαμβάνων, καὶ ἐκ πείρας πεισθείς, βλέπων τοὺς Ἀθηναίους ταῦτα πράττοντας διαρκοῦντος τοῦ λοιμοῦ. Ἐξ ὅσων δὲ οὗτος ἐχάραξε καὶ ἐξ ὅσων ἄλλοι μεταγενέστεροι

τὰ αὐτὰ παρατηροῦντες καὶ τοῦτον μιμούμενοι ἔγραψαν καὶ γράφουν σαφῶς προκύπτει ὅτι, «Θεῶν φόβος ἢ ἀνθρώπων νόμος οὐδεὶς ἀπείργει τὸν ἄνθρωπον, ἀγχίστροφον τὴν μεταβολὴν ὁρῶντα ῥᾶον τολμᾶν ἅ πρότερον ἀπεκρύπτετο μὴ καθ' ἡδονὴν ποιεῖν καὶ τὰς ἐπαυρέσεις πρὸς τὸ τερπνὸν ποιεῖσθαι, ἐφήμερα τά τε σώματα καὶ τὰ χρήματα ἡγούμενον.» Τὸν ἄνθρωπον, πρὸς ὅ,τι ὁ ἴδιος ἀπεκάλεσε κοινωνίαν, κρατεῖ δέσμιον συμμιγές τι αἴσθημα ἐλπίδος καὶ φόβου. Ἐλπίδος μὲν διὰ καλλιτέραν αὔριον, φόβου δέ, ἀπωλείας τοῦ κεκτημένου. Ἡ ἐλπίς, ὡς ἐκ τούτου καὶ ὁ φόβος εἶναι τὸ ἕρμα, δι' ὧν ἰσορροπῶν ἐπιπλέει καὶ ζῇ ὁ ἄνθρωπος. Τούτων αἰρομένων καὶ τοῦ τέρματος τοῦ βίου τοῦ ὁρατοῦ πρὸ αὐτοῦ ὄντος τὰ πάντα τολμᾷ καὶ πρὸ οὐδενὸς διστάζει ὅπως τὰς μεμετρημένας στιγμὰς τοῦ βίου του ἐν ἀπολαύσει διέλθῃ Γνωρίζων ὅτι ἐν τῷ τάφῳ δὲν ὑπάρχει πλέον οὔτε Βάκχος οὔτε Ἀφροδίτη προσπαθεῖ νὰ κατέλθῃ ἐν αὐτῷ κεκορεσμένος καὶ συναποκομίζων ὅσον ἔνεστι περισσοτέραν Ἀφροδίτην καὶ πλείονα Βάκχον. Μή τις κακίσῃ τοῦτον. Καὶ ὁ δύτης πρὶν καταδυθῇ εἰσπνέει βαθύτερον, ὁ δὲ κύκνος προαισθανόμενος τὸ τέρμα τοῦ βίου του ἐγγίζον τὸ κύκνειον αὐτοῦ ψάλλει ᾆσμα. Μὴ λησμονήσωμεν ἐν τούτοις, ὅτι διαρκούντων τῶν πέντε ἐτῶν τοῦ πολέμου καὶ τοῦ πρώτου καὶ τοῦ δευτέρου μετὰ τὴν ἀνακωχήν ὅτι ἡ ἀγορὰ ἐπληρώθη χρυσοῦ. Μὴ παραβλέψωμεν ὅτι τὰ μέσα τῆς διαφθορᾶς καὶ τῆς ἐξαχρειώσεως ἠφθόνουν παντοῦ καὶ ἐπὶ πάσης γωνίας γῆς κατὰ τὸν χρόνον τοῦτον. Τίς δὲ τὴν Ἱστορίαν μελετήσας καὶ τὰ αἴτια τῆς καταπτώσεως πόλεων καὶ λαῶν ἀναζητήσας δὲν ἐπείσθη ὅτι Βαβυλὼν καὶ Σάρδεις, Σοῦσα καὶ Ἀθῆναι, Σπάρτη, Κόρινθος καὶ Ρώμη, πλουτίσασαι διεφθάρησαν καὶ διαφθαρεῖσαι ἐσάπησαν καὶ κατεστράφησαν;

Ἡ σῆξις, κατὰ τὸν Παστέρ, τὸν ταύτην πρῶτον ἑρμηνεύσαντα, εἶναι φαινόμενον σχετικὸν πρὸς τὴν ζωήν καὶ ὄχι πρὸς τὸν θάνατον. Ταύτης δὲ συντελουμένης τοῦτο μὲν ὠφέλιμα, τοῦτο δὲ βλαβερὰ παράγονται, Τὸ οἰνόπνευμα καὶ τὸ διοξίδιον τοῦ ἄνθρακος, ἀέρια μεθανίου, ἀμμωνία καὶ ἄλλα εἶναι πάντα προϊόντα τῆς σήψεως. Πτωμαΐναι δ' ἀφετέρου καὶ τὸ ταχυθανατώτατον πάντων αἱ τοξῖναι εἶναι καὶ ταῦτα παράγωγα σήψεως. Ἐκ τῆς σήψεως δὲ τῶν κοινωνιῶν ἔρχονται μὲν εἰς φῶς ἐπιστῆμαι καὶ τέχναι ἐν ταὐτῷ δὲ διαφθορά, πορνεία καὶ ἐξαχρείωσις. Ὁ ἄνθρωπος ὡς ζῷον μὲν παμφάγον πρὸς διαβίωσιν χρειάζεται ἄρτον, χόρτα, σάρκας καὶ ὕδωρ μόνον, ὅ,τι δηλαδὴ ἀπαιτεῖται καὶ διὰ

πᾶν παμφάγον ζῷον, ὡς νοητὸν δὲ ὂν δημιουργήσας περὶ ἑαυτόν, ὅ,τι κατὰ συνθήκην λέγεται εὐγενές, λεπτόν, αἰσθηματολογικόν, τέλειον, δὲν ἦτο δυνατὸν νὰ μείνῃ ἀπηλλαγμένος καὶ ἐκ τῶν τούτου παρεπομένων κακῶν· Τὸ θέατρον καὶ αἱ λεπταὶ καλούμεναι τέχναι, πλαστική, γλυπτική, ζωγραφική, τὸ ᾆσμα καὶ ἡ μουσική, ἡ παιδεία καὶ ἡ μάθησις, ὁ πλοῦτος καὶ ἡ εὐμάρεια, ἡ τέρψις καὶ ἡ ἡδονή, ἅτινα πάντα συνοπτικῶς δηλοῦνται διὰ τῆς λέξεως τρυφή, προσκτῶνται ἐπὶ ζημίᾳ καὶ θυσίᾳ τοῦ ἀνθρώπου, τῆς ἐνεργητικότητός του, τῆς ὑπομονῆς του καὶ τῶν νεύρων του. Ὁ μὲν ταῦτα παράγων ἢ δημιουργῶν, ἐφευρίσκων ἢ μηχανευόμενος ἄνθρωπος φθείρεται, ὁ δὲ τούτων ἀπολαμβάνων καὶ τῶν ὠφελημάτων των καρπούμενος διαφθείρεται. Ὅ,τι λοιπόν, ἐν τῷ κατωτάτῳ ὀργανικῷ ζωϊκῷ κόσμῳ λέγεται σῆψις ἐν τῷ ἀνθρωπίνῳ τοιούτῳ εὐφημιστικῶς ἀπεκλήθη πρόοδος. Ἀμφότερα δὲ συντελοῦνται διὰ μακρᾶς σειρᾶς ἀλληλοδιαδόχων γεγονότων καὶ χημικῶν φαινομένων, ἅτινα ἐν μὲν τῇ κατωτάτῃ ὕλῃ λέγονται φθορά, ἐν δὲ τῇ κοινωνίᾳ διαφθορά, Τὴν σῆψιν ὡς ἐκ τούτου καὶ ἀποσύνθεσιν τῶν λαῶν τούτων καὶ πόλεων διεδέχθησαν ἄλλοι λαοί καὶ ἄλλαι πόλεις ἀλληλοδιαδόχως, ἐπὶ τῶν ἐρειπίων καὶ τῆς τέφρας ἑκάστης ἐξ αὐτῶν ἀνεβλάστησαν ἄλλοι λαοί φυσικῶς ἀκμαιότεροι, ἵνα καὶ οὗτοι ἀνυψούμενοι, πλουτοῦντες, ἀκμάζοντες, διαφθειρόμενοι καταπέσουν καὶ οὕτως ὁ κόσμος ἐξακολουθεῖ αἰωνίως ἀναγεννώμενος. «Κενεὰ τὰ πάντα καὶ ἀτόμων φορὴ καὶ ἀπειρίη» ὡς ἔλεγεν ὁ Ἀβδηρίτης Δημόκριτος. Ἀλλοίμονον ἐὰν εἷς λαὸς ἢ μία οἰκογένεια ὑπερεῖχεν ὅλων τῶν ἄλλων. Ἀλλοίμονον ἐὰν ὁ οἶκος τοῦ Μεγάλου Ἀλεξάνδρου ἢ οἱ Ρωμαῖοι ἐπρυτάνευον καὶ ἐκυβέρνων πάντοτε τὸ ἀνθρώπινον γένος, Ἡμεῖς ἅπαντες δοῦλοι τούτων δὲν θὰ ἠδυνάμεθα ν' ἀνακύψωμεν καὶ ἡ ἔξοχος Ἑλληνικὴ λέξις ἄνθρωπος ἐκ τοῦ «ἄνω ἀθρεῖν τὰς ὄπας» ἤτοι πρὸς τὰ ἄνω, πρὸς τὸ ἰδεῶδες καὶ ὑψηλόν, ἀτενίζειν, θὰ ἦτο σκῶμμα, εἰρωνεία, ἀπάτη καὶ ἐμπαιγμὸς ἑαυτῆς.

Ὅπως δὲ πάλιν ἐκ τῆς σήψεως διαφόρων οὐσιῶν προέρχονται καὶ διάφορα χημικὰ παράγωγα, πάντοτε δ' ἀνάλογα πρὸς τὴν φύσιν τῆς σηπομένης οὐσίας, οὕτω καὶ ἐκ τῆς διαφθορᾶς καὶ καταπτώσεως τῶν λαῶν προέκυψαν καὶ διάφορα καὶ ἄκρως ἀντίθετα ἀποτελέσματα· Ἐκ τῆς πτώσεως τῆς Αἰγύπτου προῆλθον αἱ πυραμίδες, ἐκ τῆς Βαβυλῶνος οὐδὲν ἄξιον μνείας ὅπως καὶ ἐκ τῆς Περσίας καὶ τῆς Μηδείας. Τῆς φιληδονίας οὔσης τοῦ μικροβίου, τοῦ τὴν φθορὰν καὶ διαφθορὰν ἁπάντων τῶν λαῶν μικρῶν τε καὶ

μεγάλων προκαλέσαντος αὕτη ἐν Ἑλλάδι ἀφῆκεν ἀνεξίτηλα τὰ ἴχνη της. Αὕτη καὶ ὁ οἶνος ἐνέπνευσαν τὸν Ἀνακρέοντα νὰ ψάλλῃ, αὕτη ἠρέθισε τὸν μὲν Πραξιτέλην ἐπὶ τῇ θέᾳ τῆς Φρύνης νὰ γλύψῃ τὴν Κνιδίαν Ἀφροδίτην τὸν δ' Ἀπελλῆ νὰ ζωγραφήσῃ τὴν Ἀναδυομένην τοιαύτην. Τοῦ Βάκχου αἱ τελεταὶ ἐδημιούργησαν τὸ θέατρον. Ἡ φιληδονία αὕτη ἐδημιούργησεν ἐν Ἑλλάδι τὸν λεπτὸν τοῦτον αἰσθηματικὸν χαρακτῆρα, ὅστις κατέστησε τὴν Ἑλλάδα μητέρα τῆς τέχνης ἐν γένει· Ἐν Ρώμῃ, τοὐναντίον, ἡ ἀπροσπέλαστος χυδαιότης ἐγέννησε τὸ πάθος διὰ τὰς ξιφομαχίας ὅπερ βραδύτερον ἐκορυφώθη εἰς τὰ κατὰ τῶν πρώτων Χριστιανῶν μαρτύρων ὄργια. Ἡ σταφυλὴ ὡς ὀπώρα μὲν εἶναι τὸ ἥδιστον τῶν ἐδεσμάτων, σηπομένη δὲ καὶ εἰς οἶνον μεταβαλλομένη εἶναι τὸ ἄριστον τῶν ποτῶν. Οὕτω λοιπὸν καὶ ἡ κλασικὴ Ἑλλάς, ζῶσα μὲν καὶ δρῶσα ἦτο τῆς τέχνης, τῆς ἐλευθερίας καὶ τῶν ἀνθρωπίνων δικαιωμάτων ἡ κοιτίς, πεσοῦσα δὲ καὶ ἀποσυντεθεῖσα ἐγένετο διὰ τῶν γραμμάτων της καὶ τῶν ἔργων τῆς τέχνης της, τοῦ ἀνθρωπίνου γένους ἡ ἀναμορφώτρια. Ἡ Βενετία ἔζησε καὶ ἤκμασε πλειότερον χρόνον ἢ αἱ Ἀθῆναι, ἐπεξετάθη ἐπὶ χωρῶν ἀπείρως μεγαλειτέρων, ἐπλούτισεν ἀφθονώτερον τούτων ἐν τούτοις ὅμως ὡς μόνα λείψανα τῆς ἐπὶ τοῦ γηίνου πλανήτου ἐμφανίσεώς της καὶ ἀφανισμοῦ της ἀφῆκε τὰς εἱρκτάς της καὶ τὴν γέφυραν τῶν στεναγμῶν. Ἐάν δέ τις θέλῃ καὶ τ' Ἀγγλικὰ γνωρίζῃ, νὰ γνωρίσῃ τὸν λαμπρότερον ὕμνον πρὸς τὴν Ἑλληνικὴν παιδείαν ἂς ἀναγνώσῃ τὸ δοκίμιον τοῦ Μακώλαϋ ἐπὶ τῆς Ἑλληνικῆς Ἱστορίας τοῦ Midford.

Παρὰ τῶν ἀρχαιοτέρων λέγεται πάλαι ᾄδεσθαι, γράφει ὁ Θουκυδίδης, «ἥξει Δωρικὸς πόλεμος καὶ λοιμός ἅμ' αὐτῷ». Καὶ ὄντος ὡς τὸ εἰκὸς οὐδέποτε ἦλθε πόλεμος χωρὶς νὰ παρακολουθῆται ὑπὸ λοιμοῦ, καὶ πολλάκις καὶ λιμοῦ. Καὶ ἐάν μεν οἱ ὄχι τόσον σχετικῶς ἐπικίνδυνοι λοιμοί παρηκολούθουν τοὺς ἀρχαιοτέρους πολέμους, ὁ τοὺς νεωτέρους συνοδεύων, ὁ Ἀφροδίσιος λοιμός, ἤτοι ἡ συφιλὶς, εἶναι ὁ κινδυνωδέστατος πάντων. Ταύτην γνωρίσαντες, μετενεχθεῖσαν διὰ τῶν συμπλοτήρων τοῦ Κολόμβου ἐξ Ἀμερικῆς, βλέπομεν ὡς ἡφαίστειον ἐκρηγνύμενον ἐν Νεαπόλει, Καρόλου τοῦ Ὀγδόου ἐν αὐτῇ διατρίβοντος καὶ διὰ τῶν μισθοφορικῶν του στρατῶν καθ' ἅπασαν τὴν Εὐρώπην διασπειρομένην. Ἔκτοτε ἡ Εὐρώπη καὶ αἱ ὑπ' αὐτῆς ἀποικισθεῖσαι χῶραι μολυνθεῖσαι δὲν τείνουν ν' ἀπαλλαγοῦν.

Ἰατρὸς ἐπιπόλαιος, ὅταν προσέλθη ἄνθρωπος, παραπονούμενος ὅτι βήχει, χορηγεῖ πρὸς αὐτὸν φάρμακον ὅπως σταματήση τὸν βῆχά του. Κατ' ἀντίθεσιν, ὁ ἑαυτὸν σεβόμενος ἐπιστήμων, γυμνώνων τοῦτον, ἀφοῦ προηγουμένως ἀνερευνήση τὸ ἀναμνηστικὸν αὐτοῦ τε καὶ τῆς οἰκογενείας του, ἐξετάζει, ψηλαφῶν, ἐπικρούων καὶ ἀκροώμενος ἅπαντα αὐτοῦ τὰ ὄργανα καὶ συστήματα, ἀναλύει τὰ οὖρά του καὶ οἱονδήποτε ἄλλον ἐκ τῶν χυμῶν του κρίνει ἀναγκαῖον καὶ τὰ πάντα συνδυάζων ζητεῖ νὰ ἐξιχθῇ εἰς διάγνωσιν καὶ συνεπῶς νὰ προβῇ εἰς θεραπείαν. Ἀτυχῶς δὲ Κοινωνία καὶ Πολιτεία μέχρι τοῦδε, ὡς ὁ ἐπιπόλαιος ἰατρὸς τὸν ἄρρωστόν του, ἐχειρίσθησαν τὴν συφιλίδα. Εἶδον πάντοτε ταύτην ἐπιπολαίως καὶ χωρὶς κἂν νὰ τὴν ἐγγίσουν ἐχορήγησαν φάρμακον καὶ τὸ φάρμακον ἦτο ἡ περιφρόνησις. Τῆς ἀνάγκης δὲ πρὸς ἐπέμβασιν καθισταμένης ἐπιτακτικῆς, καὶ τῶν συνεπειῶν τῆς συφιλίδος ἀπεριορίστως αὐξανομένων τὸ ἰατρικὸν ἦτο ἡ τιμωρία τῶν πασχόντων.

Ἐὰν δ' ἔτυχε νὰ ἐπισκεφθῆτε οἶκον ἀμελοῦς γυναικός, τοῦθ' ὅπερ δι' ἡμᾶς τοὺς ἰατρούς, ὑποχρεωμένους ἐκ καθήκοντος νὰ πράττωμεν τοῦτο, πάντοτε συμβαίνει καὶ νὰ εἴδατε ταύτην προσπαθοῦσαν παντὶ τρόπῳ νὰ συγκαλύψῃ τὸ ἀτιμέλητον τοῦ σώματος, νὰ συγκαλύψῃ τὸ ρυπαρὸν τοῦ προσώπου της καὶ λαμβάνουσαν ἀνὰ χεῖρας τὸ σάρωθρον νὰ σαρώσῃ τότε διὰ πρώτην ἴσως φορὰν τὸ δάπεδον καὶ νὰ πληρῇ τὸν ἀέρα κονιορτοῦ καὶ λόγων δικαιολογίας διὰ τὴν ἀσύγνωστον τοῦ οἴκου της κατάστασιν, ἀφίνουσαν δὲ πάντα εἰς τὴν τύχην των μόλις ὁ ἐπισκέπτης ἐξέλθῃ ἐκεῖθεν καὶ τὰ ἴδια πράττουσαν ἐὰν πάλιν οὗτος ἢ ἄλλος τις ἐπισκεφθῇ ταύτην, ἴσως λάβετε ἀμυδρὰν ἰδέαν τῶν ὑπὸ τῆς Ἀμερικανικῆς Πολιτείας ἤδη περὶ συφιλίδος πραττομένων. Ἀφυπνισθεῖσα τώρα ἐξ ἀφορμῆς τῆς μεγάλης διαδόσεως τῶν ἀφροδισίων νόσων χάρις εἰς τὸν πόλεμον λαμβάνει ἀνὰ χεῖρας τὸ σάρωθρον καὶ ζητεῖ νὰ τακτοποιήσῃ τὸν οἶκόν της. Ὅ,τι δὲ ἡ Ἀμερικὴ πράττει τώρα ἄλλαι χῶραι τὸ ἔπραξαν πρὸ τεσσάρων καὶ πλέον αἰώνων. Ἀτυχέστατα δὲ ὅ,τι δήποτε καὶ ἂν ἐπράχθη παρ' ἄλλων χωρῶν πρότερον, ὅ,τιδήποτε καὶ ἂν γίνεται ἐν Ἀμερικῇ, ὡς καὶ ἐν πάσῃ ἄλλῃ χώρᾳ σήμερον, καὶ ὅ,τιδήποτε καὶ ἂν πρόκειται νὰ γίνῃ ἀργότερον ἅπαντα θὰ ναυαγήσουν, ὅλα θὰ χρεωκοπήσουν καὶ οὐδὲν ἀποτέλεσμα θὰ φέρουν ἐν ὅσῳ ἡ συφιλὶς θεωρουμένη αἰσχρὰ νόσος θ' ἀποκρύπτεται παρὰ τῶν θυμάτων της, Εἶναι ὄντως τῇ ἀληθείᾳ λυπηρὸν ὅτι ὁ ἄνθρωπος, ὁ ἀπὸ τοῦ ἀρότρου τοῦ Ἡ-

σιόδου ὁρμηθεὶς κατέληξεν εἰς τὰς γεωργικὰς μηχανὰς τῆς σήμερον, ἀπὸ τῆς σχεδίας τοῦ Ὀδυσσέως ἐξίχθη εἰς τὰ σημερινὰ Γερμανικὰ ὑπερωκεάνεια, ἀπὸ τῆς κλισίας εἰς τοὺς οὐρανοξύστας τῆς Νέας Ὑόρκης, ἀπὸ πτηνανθρώπου τοῦ Δαιδάλου εἰς τὸν Ζέπελιν, ἀπὸ τοῦ ὄνου εἰς τοὺς σιδηροδρόμους καὶ ἀπὸ τοῦ τρωγλωδύτου εἰς τὸν σημερινὸν ἔνοικον τῶν πολυτελεστάτων του μεγάρων, διὰ τὴν συφιλίδα παραμένει ὁ αὐτὸς οἷος ἦτο καὶ κατὰ τὸ 1493 ὅτε αὕτη τὸ πρῶτον ἐνέσκηψεν ἐν Εὐρώπῃ, ἀσυνέτιστος, μικρόνους, ὑποκριτὴς ἀδιόρθωτος. Ἑαυτόν μεν αὐτοτιτλοφορῶν ἀνεπτυγμένον, τοὺς δὲ ὁμοίους του τοῦ 1493 ἀγροίκους καὶ ἀπαιδεύτους δὲν ἀντιλαμβάνεται ὅτι διὰ τὴν συφιλίδα αὐτός τε ὁ ἀνεπτυγμένος καὶ ὁ τότε ἄξεστος εὑρίσκονται εἰς τὸ αὐτὸ διανοητικὸν ἐπίπεδον. Ἐὰν δὲ μάλιστα ἐπιτρέπεται νὰ εἴπωμεν τὴν πικρὰν ἀλήθειαν ὁ σημερινὸς ἄνθρωπος εὑρίσκεται εἰς ταπεινότερον ἐπίπεδον διότι ἐκ σεμνοτυφίας δὲν πράττει, ὅ,τι ἐξ ἀγνοίας δὲν ἔπραττεν ὁ ἄνθρωπος τοῦ 1493.

Ἐάν τις τάξῃ εἰς γραμμὴν δεκα ἢ χιλίας καμήλους καὶ θελήσῃ νὰ τὰς προτρέψῃ ἢ νὰ τὰς βιάσῃ νὰ βαδίσουν οὐδεμία θὰ πράξῃ τοῦτο διότι τὸ τοιοῦτον εἶναι ἐναντίον τῆς φύσεως αὐτῶν, ἡ κάμηλος οὐδέποτε ἡγεῖται τῆς ὁδοῦ, ἐὰν δὲ πρὸ αὐτῶν θέσῃ τις ὄνον καὶ ὁ ὄνος ἀρχίσῃ νὰ βαδίζῃ ἅπασαι πιστῶς τὸν ἀκολουθοῦν. Κάτι τι παρεμφερὲς τούτου συμβαίνει καὶ μὲ τὸν ἄνθρωπον, ἡγήτορα τῆς ὁδοῦ του, σύμβουλον τῶν πράξεών του, πρότυπον τὸ ὁποῖον μιμεῖται, ἔχει πάντοτε ἀφῃρημένον τί εἰωθὸς τί, ὅπερ κοινῶς καὶ ἀσυναισθήτως πρὸ χρόνων ἀμνημονεύτων καὶ ἄγνωστον παρὰ τίνος θεσπισθὲν ρυμουλκεῖ τοῦτον, καὶ ὅπερ ὁ ἴδιος ὁ ἄνθρωπος ὠνόμασε Κοινωνίαν. Ἡ κοινωνία εἶναι ἡ παλλακίς του καὶ ἐν ταὐτῷ ἡ δέσποινά του, πρὸς ταύτην ὁ ἴδιος περὶ τὸ στόμα του περιβληθεὶς χαλινόν, ἔδωκε τοὺς ἱμάντας του ὅπως τὸν διευθύνῃ. Ἡ κοινωνία εἶναι ἡ συνισταμένη τῶν γραμμῶν ἢ τὸ κέντρον τοῦ κύκλου, ἅτινα λέγονται δημοσία γνώμη. Ἡ κοινωνία εἶναι ἡ παλλακίς, ἧς τὰ μὲν θέλγητρα σαγηνεύουν αἱ δὲ ἰδιοτροπίαι κεντρίζουν. Ἡ γνώμη της εἶναί τι μισητόν ἀλλ' ἐν ταὐτῷ καὶ σεβαστόν, καίπερ οὔτε παρὰ νομαθέτου θεσπισθέν, οὔτε παρὰ οὐδεμιᾶς ἀρχῆς ἐπιβαλλόμενον. Ἡ κοινωνία ἐξ ἀποστάσεως ὁρωμένη φαίνεται λεία, στίλβουσα καὶ ἐπαγωγός, τὸ ψιμύθιον καὶ οἱ κρόκοι καλύπτουν τὴν ἀσχημίαν της τὰ δ' ἀρώματα μετριάζουν τὴν δυσωδίαν της, ἡ κομψὴ ἐσθὴς τὸ δύσμορφον τοῦ σώματός της καὶ ἡ τέχνη ἐν γένει ἀναπληροῖ τὸ κακόμοιρον τῆς

φύσεώς της. Χωλαίνουσαν ἅπαντες ἀντιπαρέρχονται, πίπτουσαν λακτίζουν, ὀλισθαίνουσαν καταρῶνται καὶ ἐλεημοσύνης δεομένην, ἐμπτύουν κατὰ πρόσωπον. Ἅπαντες ἐν κρυφῷ σκώπτοντες καὶ εἰρωνευόμενοι, ἐν τῷ φανερῷ περιβάλλουν διὰ τῶν μεγίστων τῶν τιμῶν, καὶ ὅπως τύχουν τῆς εὐνοίας της οὐδενός φείδονται πρὸς κολακείαν της. Αὕτη δι' ἀοράτου ἰσχύος τοὺς ἀνθρώπους κατὰ βούλησιν μεταβάλλει ἢ εἰς χοίρους, ὡς ἡ Κίρκη τοῦ Ὀδυσσέως τοὺς ἑταίρους, ἢ εἰς ἥρωας ὅπως ἡ Ἀσπασία τὸν Περικλέα καὶ ἡ Θεοδώρα τὸν Ἰουστινιανόν. Αὕτη τὰ πάντα κρίνουσα καὶ τὰς ἐλαχίστας τῶν πάντων πράξεις, καὶ σχέσεις, καὶ σκέψεις, διονυχίζουσα, μαντευομένη καὶ ἐπικροτοῦσα ἢ ἀποδοκιμάζουσα τῶν ἑαυτῆς πράξεων οὐδένα δέχεται κριτήν. Ταύτην ἀπὸ τοῦ κοινοῦ κόσμου κρατεῖ εἰς ἀπόστασιν χάσμα τι μέγα καὶ ἀγεφύρωτον, ὅπερ αὕτη μὲν ὑπερβαίνουσα μίγνυται καὶ συναναστρέφεται τὸν κόσμον ὁ δὲ κόσμος δὲν δικαιοῦται νὰ διέλθῃ καὶ νὰ ἴδῃ τὰ κατ' αὐτήν, Ὁ οὐδὸς τοῦ οἴκου της φέρει κιγκλίδας, περὶ τὰς ὁποίας οἱ ἄνθρωποι ὡς θηρία θηριοτροφείου ματαίως περιφερόμενοι ζητοῦν νὰ μαντεύσουν καὶ διὰ τῆς ὀσμῆς νὰ εἰκάσουν τί ὁ θριγγὸς οὗτος καὶ τὸ ἀπαραβίαστον αὐτοῦ περικλείουν. Ὁ οἶκος τῆς κοινωνίας περικλείει τρία τινά. Τὴν νωδὴν καὶ ρικνὴν μάμμην, τὴν Κοινωνίαν αὐτήν, μίαν μονάκριβον θυγατέρα, τὴν Ὑποκρισίαν, καὶ μίαν ἀξιέραστον ἐγγονήν, τὴν Σεμνοτυφίαν. Τὰ σώματα καὶ τῶν τριῶν βρίθουν ἑλκῶν, συγκεκαλυμμένων ὅμως, ρύπου καὶ δυσωδίας, διὰ τεχνητῶν μέσων ἐξουδετερουμένων, ὁ δὲ οἶκός των βορβόρου, κονιορτοῦ ἀκρασίας καὶ ἀβελτηρίας, πάντων ἀνακινουμένων ὅταν ἀνέλπιστος ἐπισκέπτης ἀπροσδοκήτως ἐν αὐτῷ δοκιμάσῃ νὰ εἰσέλθῃ ὡς ἔγραφον πρό τινος. Ἡ κεφαλή των

«Βοστρύχων πινῶδες ἄθλιον κάρα,
ἠγριωμένον διὰ μακρᾶς ἀλουσίας»

ὡς λέγει ὁ Εὐριπίδης ἐν Ὀρέστῃ, εἶναι εἰδεχθεστέρα κεφαλῆς Μεδούσης, τούτου ἕνεκα τοῦ οἴκου ἐξερχόμεναι φέρουν προσωπίδας, ἅς ὁ ἄνθρωπος ὠνόμασεν αἰδώ. Ὅτε τὸ ἔργον τοῦ ἐμπνευσμένου καθολικοῦ συγγραφέως Σιέγκεβιτς "Quo Vadis" πρῶτον ἦλθεν εἰς φῶς καὶ προγράμματα ἀναγγέλλοντα τὴν ἔκδοσιν αὐτοῦ ἐτοιχοκολλοῦντο, ἓν ἐξ αὐτῶν, κατὰ Γαλλικὴν σατυρικὴν ἐφημερίδα, ἔτυχεν εὑρεθὲν ἄνωθεν τῆς τραπέζης Γαλλίδος πλυντρίας, τὸ πρῶτον γράμμα Q τοῦ ὁποίου μέγα καὶ κόκκινον τὸ χρῶμα ἐσκανδάλιζε πολὺ τὴν σεμνοτυφίαν τῆς αἰδήμονος γυ-

ναικός. Γνωστοῦ δὲ ὄντος ὅτι διὰ τοῦ κεφαλαίου Q οἱ Γάλλοι, ὁμοφθόγγου πρὸς τὸ cul ὄντος, παριστάνουν τὸν πρωκτόν, ἡ Γαλλὶς αὕτη ἀφαιρέσασα τὸ βρακίον της, ὅπερ μετὰ τοῦ ὑποκαμίσου, μὴ φθάνοντος μέχρι ὀμφαλοῦ, ἀπετέλει τὴν μόνην περιβολήν της καὶ ἀνελθοῦσα ἐπὶ τῆς τραπέζης της, ἐζήτει ὅπως περιβάλῃ δι' αὐτοῦ τὸ Q, λέγουσα ἐμφαντικῶς· "Cet n'est pas polie" ἤτοι: «τοῦτο δὲν εἶναι κόσμιον». Ἰδοὺ λοιπὸν ἡ Κοινωνία ὡς ἡ Γαλλίς αὕτη, ἀφαιροῦσα τὸ βρακίον της καὶ ἀδιαφοροῦσα ἂν ἀποκαλύπτεται καὶ φαίνεται ὁ πραγματικὸς αὐτῆς πρωκτός, σεμνοτυφοῦσα ἐπιχειρεῖ νὰ συγκαλύψῃ ἓν γράμμα, συμβολίζον τοῦτον. Ἡ Κοινωνία εἶναι ἡ ἠθοποιός, ἡ ἀπαιτοῦσα παρὰ τοῦ ἀνθρώπου νὰ σεβασθῇ ταύτην ὡς φαίνεται ἐπὶ τῆς σκηνῆς τοῦ θεάτρου καὶ ὑποκρίνεται καὶ ὄχι ὅπως πραγματικῶς εἶναι. Ἐπὶ τῆς σκηνῆς εἶναι Πηνελόπη, ἐκτὸς αὐτῆς Ἀγριπίνα, ὁ ἄνθρωπος ὅμως πρέπει νὰ τὴν τιμᾷ ὡς ἔντιμον Πηνελόπην καὶ ὄχι ὡς ἀκόλαστον Ἀγριπίναν. Ἡ Ἀγριπίνα ἐπιτάσσει ὅπως εἰς τὰ θηριοτροφεῖά της οἱ ἐπισκέπται μὴ εἰσάγουν κύνας διότι τὰ θηρία ἐρεθίζονται, ἀδιαφοροῦσα ἂν ἐπὶ τῶν ὁδῶν αἱ γυμναὶ κνῆμαι καὶ ἐπὶ τῆς σκηνῆς τῶν θεάτρων της οἱ γυμνοὶ γλουτοὶ καὶ τὰ στήθη τῶν γυναικῶν ἐρεθίζουν τοὺς ἄνδρας.

Ἡ Κοινωνία φαίνεται ἡ ἀπηνεστέρα διῶκτις κοινωνικοῦ τινος κακοῦ, ὅπερ λέγεται πορνεία. Διατί; Ἁπλούστατα διότι εἶναι ἴδιον αὐτῆς τέκνον ἀλλ' ἐκ κλεψιγαμίας γεννηθέν. Ἡ πορνεία διὰ τὴν Κοινωνίαν εἶναι ὅ,τι ὁ Νέρων διὰ τὴν Ἀγριπίναν. Δηλητηριάζει τὸν σύζυγον διὰ ν' ἀναβιβάσῃ τὸ τέκνον ἐπὶ τοῦ θρόνου. Κατ' ἰδίαν ἡ Κοινωνία τὴν πορνείαν περιβάλλει διὰ τῶν τρυφερωτέρων θωπειῶν, διὰ τῆς μεγαλειτέρας ἀγάπης καὰ διὰ τοῦ ἁγνοτέρου φίλτρου, δημοσίᾳ ἀποστρέφει παρ' αὐτῆς ἐξ αἰσχύνης τὸ πρόσωπον.

Τί δ' ἐστι πόρνη; Μὴ θέλων εἰς ἄλλον ἀρχαιότερον ν' ἀνατρέξω ἀρκοῦμαι εἰς τὸν Σόλωνα θεσπίσαντα· «Ὅσαι πεφασμένως, φανερά, πωλοῦνται ἑταῖραι καλοῦνται καὶ αὗται ἐμφανῶς φοιτῶσι πρὸς τοὺς διδόντας». Ὁ ἀνώτατος τύπος κακίας καὶ ἐν ταὐτῷ ὁ ἄριστος φύλαξ τῆς ἀρετῆς, γράφει ὁ Lecky, εἰς τὴν Ἱστορίαν τῶν Εὐρωπαϊκῶν Ἠθῶν. Ἐπὶ τοῦ καταπεπτωκότος καὶ ταπεινοῦ τούτου ὄντος συγκεντροῦνται ὅλα τὰ πάθη, ἅτινα θὰ ἐπλήρουν τὸν κόσμον αἰσχύνης. Αὕτη μένει ἂν καὶ θρησκεύματα καὶ πολιτισμοὶ ὑψοῦνται καὶ καταπίπτουν ὡς ἡ αἰωνία ἱέρεια τῆς ἀνθρωπότητος, θυσιαζομένη διὰ τὰ ἁμαρτήματα τοῦ λαοῦ.» Ἕ-

τερος δέ τις συγγραφεύς, καλλίτερον παντὸς ἄλλου ἐνδεδειγμένος νὰ γράψῃ περὶ τούτου, ὁ Parent-Duchatelet λέγει: «Ἡ πορνεία εἶναι συμφυὲς κακὸν τῶν μεγάλων πληθυσμῶν, εἶναι δὲ καὶ ἔσεται ὡς αἱ ἐκ γενετῆς νόσοι ἐναντίον τῶν ὁποίων ἅπαντα τὰ πειράματα ἀπέτυχον καὶ ἐπὶ τῶν ὁποίων περιοριζόμεθα μόνον νὰ κολάζωμεν τὰς καταστροφάς των. Αἱ φρικταὶ νόσοι ταύτης, αἱ ἀπό τινων αἰώνων διαδοθεῖσαι καὶ ὁ φόβος τῆς ἐξ αὐτῶν ἀναποφεύκτου μολύνσεως, ἠλάττωσαν ἄραγε ταύτην; Βεβαίως ὄχι, τὸ πᾶν δὲ μᾶς πείθει ὅτι καὶ ἡ βεβαιότης ἔτι μεγαλειτέρων κακῶν δὲν θὰ τὴν ἐλαττώσῃ καὶ ὅτι ὑπὸ τὴν ἄποψιν ταύτην ὁ ἄνθρωπος ἀγόμενος ὑπὸ τῆς ἀνάγκης καὶ τυφλούμενος ὑπὸ τοῦ πάθους εἶναι ἠλιθιότερος καὶ ἀπρονοητικώτερος καὶ τοῦ κτήνους». Ἐγὼ δὲ νομίζω ὅτι διὰ τὴν ἀνθρωπότητα ἡ πορνεία εἶναι ἀπαραίτητος, εἶναι ὅ,τι διὰ τὸν οἶκον ἡ κλίμαξ τῆς ὑπηρεσίας, διὰ τῆς ὁποίας διεξάγεται ἅπαντος τοῦ οἴκου ἡ ἐργασία, τῆς κυρίας εἰσόδου τούτου τηρουμένης καθαρᾶς πρὸς εἴσοδον καὶ ἔξοδον τῶν ἐκλεκτῶν προσκεκλημένων μόνον. Τὴν μητέρα Κοινωνίαν πιστῶς μιμουμένη ἡ θυγάτηρ Πορνεία καὶ αὕτη, ὡς ἡ μήτηρ κλεψιγαμοῦσα, τέκνα δύο νόθα φέρει ἡμερησίως εἰς φῶς τὴν συφιλίδα καὶ τὴν γονόρροιαν. Ἀμφότερα λοιπὸν εἰς ἐπικουρίαν τὰ νόμιμα μέλη τῆς οἰκογενείας, Ὑποκρισία καὶ Σεμνοτυφία καλοῦνται τὰ τὸν οἶκον πλέον καταισχύνοντα ἐγγόνια ταῦτα συφιλίδα καὶ γονόρροιαν διὰ λακτισμάτων, λίθων, βώλων καὶ ξύλων νὰ ἐκβάλουν. Ἀλλ' ὅπως τέρμα εἰς τὸν ἄχαριν τοῦτον ἐμπαικτικὸν θεατρισμὸν τεθῇ, καὶ ὅπως ὁ πάντων τούτων τῶν οἰκτρῶν γελοιοτήτων χορηγὸς ὁ ἄνθρωπος περαιτέρω ἐξευτελισμῶν ἀπαλλαγῇ, ἀνάγκη ν' ἀναλάβῃ ὁ ἴδιος ἀνὰ χεῖρας τὸν διακανονισμὸν τῶν ὑποθέσεων τοῦ οἴκου του. Ἀνάγκη ἐπείγουσα καὶ ἐπιτακτικῶς ἐπιβαλλομένη ἐπιτάσσει, τῆς πέδης τῆς σεμνοτυφίας καὶ ὑποκρισίας ἀπαλλαττόμενος, τῶν μορμολυκείων καὶ φαντασμάτων, τῶν προλήψεων, θρησκοληψιῶν καὶ προκαταλήψεων χειραφετούμενος, τὸ αἰσχρὸν τοῦ σεμνοῦ διακρίνων καὶ μεταξὺ ἐντίμου καὶ ἀτίμου ἀντιδιαστέλλων καὶ κρίνων καὶ ἀντιλαμβανόμενος τί ἐστί καλόν, τί ὠφέλιμον καὶ τί συμφέρον ν' ἀτενίσῃ κατὰ πρόσωπον τὴν Κίρκην τὴν Κοινωνίαν καὶ νὰ μὴ θέσῃ ἐν τῷ κολεῷ τὸ ξίφος πρὶν αὕτη τοὺς ἀδελφούς του ἀπὸ χοίρων εἰς ἀνθρώπους πάλιν μεταβάλῃ καὶ ὀμόσῃ ὅτι οὐδὲν ἄλλο κακὸν κατ' αὐτοῦ θὰ μηχανευθῇ πλέον.

«Εἰ μή μοι τλαίης γε, θεά, μέγαν ὅρκον ὀμόσαι,
μήτι μοι αὐτῷ πῆμα κακὸν βουλευσέμεν ἄλλο,»

Ἄλλο δέ τι ὅπερ καίτοι ὑποτίθεται ὅτι ἐκτίσθη ὡς καταφυγὴ καὶ ἐξιλαστήριον τῶν ἁμαρτωλῶν καὶ χειμαζομένων ψυχῶν, ἡ ἐκκλησία, ἐφάνη πάντοτε καὶ φαίνεται ἄστοργος καὶ σκληρὰ πρὸς τὸν συφιλιδικόν. Ἐπιλανθανομένη ὅτι ὁ ταύτης δημιουργὸς διὰ τὴν ἐπάνοδον τοῦ ἀσώτου υἱοῦ ἔθυσε τὸν μόσχον τὸν σιτευτόν, καὶ ὅπως εὕρῃ τὴν ἀπολεσθεῖσαν δραχμὴν ἥναψε λύχνον, καὶ πρὸς περισυλλογὴν τοῦ ἀπολεσθέντος προβάτου, ἐγκαταλιπὼν τὰ ἐνενήκοντα ἐννέα, περιεφέρετο καὶ τούτου εὑρεθέντος χαρὰ ἐγένετο ἐν τῷ οἴκῳ, ἐπιλανθανομένη, λέγω, τούτων, ἀντὶ θωπειῶν, ὧν ἐδικαιοῦτο λακτίσματα ἔδωκε καὶ ἀντὶ φαρμάκων ἀράς. Τὸ· «ὅ,τι ἂν ἐποιήσατε ἑνὶ τούτῳ τῶν ἀδελφῶν μου τῶν ἐλαχίστων ἐμοὶ ἐποιήσατε», δὲν περιέχεται σήμερον, οὔτε ποτε ἀτυχῶς περιείχετο εἰς τὸ εὐαγγέλιον τῆς Χριστιανικῆς ἐκκλησίας.

«Ψυχῆς νοσούσης εἰσὶν ἰατροὶ λόγοι»,

λέγει ὁ Αἰσχύλος ἐν Προμηθεῖ. Ὁ δὲ Πλάτων ἐν Χαρμίδει· «Θεραπεύεσθαι δὲ τὴν ψυχὴν ἐπῳδαῖς τισι τὰς δὲ ἐπῳδὰς ταύτας τοὺς λόγους εἶναι τοὺς καλούς, ἐκ δὲ τῶν τοιούτων λόγων ἐν ταῖς ψυχαῖς σωφροσύνην ἐγγίγνεσθαι, ἧς ἐγγενομένης καὶ παρούσης ῥάδιον ἤδη εἶναι τὴν ὑγιείαν καὶ τῇ κεφαλῇ καὶ τῷ ἄλλῳ σώματι πορίζειν.» Ἐὰν δὲ οἱ ἄνδρες οὗτοι πρὸ χρόνων ἀρχαιοτέρων τὴν ἐπίδρασιν τῶν καλῶν λόγων ἐπὶ τῆς νοσούσης ψυχῆς καὶ τῆς ὑγείας τῆς κεφαλῆς καὶ τοῦ ἄλλου σώματος τόσον καλῶς διεῖδον, τί ἄραγε ἐπιβάλλεται πρὸς ἡμᾶς νὰ πράξωμεν τώρα διὰ τὸν συφιλιδικόν, οὗτινος καὶ σῶμα καὶ κεφαλὴ καὶ ψυχὴ νοσεῖ; Θὰ ἐξακολουθήσωμεν περιφρονοῦντες τοῦτον ὡς παρίαν καὶ τῶν μέσων τῆς ἀνακουφίσεως τῆς ψυχῆς θὰ στερήσωμεν; Τίς ὁ γράψας ἐκ τῶν Ἑλλήνων τοῦτο·

«Τέρας ἐστὶν εἴ τις ηὐτύχηκε διὰ βίου»,

δὲν δύναμαι νὰ ἐνθυμηθῶ, ὑποθέτω ὅμως ὅτι αἱ ἑπτὰ αὗται λέξεις περικλείουν ὁλόκληρον φιλοσοφικὸν σύστημα, Αὗται μόνον καὶ τὸ τοῦ Ἰσοκράτους· «Μηδενὶ συμφορὰν ὀνειδίσῃς, κοινὴ γὰρ ἡ τύχη καὶ τὸ μέλλον ἀόρατον», ἐὰν ἐπέζων καὶ ἐσώζοντο ἐκ τῆς Ἑλληνικῆς φιλολογίας καὶ φιλοσοφίας ἦσαν ἱκανὰ νὰ μᾶς πείσουν περὶ τῆς διανοητικῆς ἀναπτύξεως τοῦ λαοῦ ἐκείνου. Ἄς χρησιμεύσουν λοιπὸν ταῦτα διὰ πάντα εὐτυχοῦντα σήμερον καὶ δι' ἅπαντας ἡμᾶς ὡς σύνολον, ὡς μαθήματα καὶ ἀλήθειαι ἀψευδεῖς ὅπως δι' αὐτῶν, ὡς μέτρων, μετροῦντες καὶ τὰ ἴδια καὶ τὰ

τῶν ἄλλων ἁμαρτήματα συνετισθῶμεν καὶ πεισθῶμεν ὅτι καὶ τὸ πάντοτε εὐτυχεῖν εἶναι τερατῶδες καὶ ὅτι οὐδέποτε δέον νὰ ὀνειδίζωμεν τὰς συμφορὰς τῶν ἄλλων διότι τὸ μέλλον εἶναι ἀόρατον καὶ ἡ τύχη κοινή.

Ἡ συφιλὶς ἐν Ἀμερικῇ μέχρι πρό τινων ἐτῶν ἐντελῶς ἠγνοεῖτο. Ἡ χώρα ἡ γενομένη ἡ κοιτὶς καὶ τὸ λίκνον τῆς μάστιγος ταύτης, κόμπῳ καὶ τύφῳ καὶ ὑπεροψίᾳ μετὰ σεμνοτυφίας καὶ ὑποκρισίας καὶ κρυψινοίας μεμιγμένοις, δὲν παρεδέχετο καὶ δὲν ἀνεγνώριζε τὴν συφιλίδα ὑπάρχουσαν ἐν αὐτῇ καὶ περὶ ταύτης οὐδὲν ἀπολύτως ἐλάμβανε μέτρον. Ἦτο τόσον ὑπερήφανος ὥστε δὲν ἠξίου προσοχῆς τὰ κατατρύχοντα τὰ σώματα τῶν μελῶν της ἕλκη καὶ αἴσχη. Φανταζομένη ὅτι ἐὰν παρεδέχετο τὴν συφιλίδα ὡς ὑπάρχουσαν ἐν τῇ χώρᾳ, ἡ χώρα θὰ ἔχανεν ἐκ τῆς ἀξιοπρεπείας της, ἐξηκολούθει νὰ τὴν ἀγνοῇ καὶ διὰ τὰ θύματά της οὐδόλως ἐμερίμνα. Ἐκραγέντος ὅμως τοῦ μεγάλου πολέμου καὶ ὑποχρεωμένη νὰ μετάσχῃ τούτου ἤρχισε νὰ σκέπτηται καὶ περὶ συφιλίδος, τῆς Κοινωνίας της δὲ περισσότερον πάσης ἄλλης συγχρόνου κοινωνίας περιφρονούσης, μισούσης καὶ ἀποστρεφομένης τὰ τῆς συφιλίδος θύματα, καὶ ἡ Πολιτεία ταύτης ὡς ἠχὼ τὰ ὑπὸ τῆς κοινωνίας της κατὰ τῆς συφιλίδος ἐπαναλαμβάνουσα ἀντὶ νὰ προστατεύσῃ ἤρχισε νὰ διώκῃ ταῦτα. Ἅμ' ἔπος ἅμ' ἔργῳ δὲ τῆς μὲν κοινωνίας ἐπικροτούσης, τῆς ἐκκλησίας κατανευούσης, τῶν δὲ ἰατρῶν σιγώντων καὶ διὰ τῆς σιγῆς των τὸ ὀρθὸν τῶν πραττομένων ὁμολογούντων, νόμοι θεσπίζονται, δι' ὧν ἐπιβάλλεται ὅπως οἱ ἰατροὶ ἀνακοινώσουν εἰς τὰς ἀρχὰς τὰ ὀνόματα καὶ τὰς διευθύνσεις τῶν συφιλιδικῶν καὶ γονορρυῶν αὐτῶν ἀρρώστων. Διὰ πάντα δὲ μὴ τὴν ἀνθρωπίνην φύσιν εἰδότα, διὰ πάντα διὰ βίου εὐτυχήσαντα καὶ ὡς τὸ εἰκὸς τερατοποιηθέντα, διὰ πάντα ἐκτὸς τοῦ χοροῦ ὄντα καὶ πολλὰ τραγούδια γνωρίζοντα, διὰ πάντα μὴ ἰατρὸν καὶ μάλιστα μὴ εἰδικὸν ἰατρόν, ἡ λύσις αὕτη εἶναι ἡ λογικωτέρα. Οὐδὲν τούτου εὐχερέστερον, αἰρουμένου τοῦ αἰτίου συναίρεται καὶ τὸ αἰτιατόν, ἄρα τῆς πολιτείας μεριμνώσης περὶ τῶν κοινωνικῶν τούτων ἀποβλήτων, τῶν συφιλιδικῶν καὶ γονορρυῶν, τούτους πάντας ἀναγκαστικῶς ὑπὸ θεραπείαν ὑποβαλλούσης θὰ ἐκλείψῃ τὸ κακόν, Πολλάκις εἶπον καὶ ἄγνωστον ποσάκις ἀκόμη μέχρι κόρου θὰ ἐπαναλάβω ὅτι ἡ συφιλίς ὄχι μόνον ἐκολόβωσε καὶ ἀνεξιτήλως κατέστιξεν, ἐτρόμαξε καὶ ἐξηυτέλισε τὸν ἄνθρωπον, ἀλλ' ἀπέδειξε τοῦτον ἀνάξιον καὶ ἀνεπιτήδειον σφετεριστὴν ἰδιοτήτων, ἃς οὐδέποτε εἶχεν. Ὁ ἄνθρωπος γράφει Ἰ-

στορίαν δι' ἧς πειρᾶται ὅσον ἔνεστι πιστώτερον νὰ διατηρήσῃ, ἀναπαραστήσῃ καὶ ἀπεικονίσῃ τὸ παρελθόν, ἐὰν ὅμως ἐρωτήσητε τοῦτον διατί, ἴσως εἴπῃ πρὸς τέρψιν, ἐνῷ ἡ ἀλήθεια εἶναι ὅπως διδάσκεται. Ἐδιδάχθη δ' ἄρα γε ἐκ τῆς Ἱστορίας τῆς συφιλίδος; Ὄχι. Ἀπόδειξις ὅτι δὲν πράττει τί διάφορον τῶν τὸ πρῶτον περὶ ταύτης πραχθέντων. Ὁ ἄνθρωπος αὐτοφημίζεται ὡς ὂν λογικόν, ὡς κεκτημένον δηλαδὴ τὴν ἀθροιστικὴν ἐκείνην ἰδιότητα, δι' ἧς ἀθροίζων, ἀριθμῶν, συγκρίνων, παραθέτων, τὰ τῶν ἄλλων πρὸ αὐτοῦ καὶ περὶ αὐτὸν σφάλματα, ἐπιτυχίας, πράξεις καὶ λόγους, ἀνασκοπῶν τὸ παρελθὸν καὶ τὴν παρ' αὐτοῦ γραφεῖσαν ἱστορίαν ἔχων πιστὸν σύμβουλον πειρᾶται διὰ τῆς ἐξαντλήσεως παντὸς συλλογισμοῦ καὶ πάσης ἰδιότητος τοῦ νοῦ του καὶ χρησιμοποιῶν ἅπαντα αὐτοῦ τὰ αἰσθητήρια νὰ ἐξιχθῇ εἰς συμπέρασμα καὶ νὰ ἐνεργήσῃ. Ὁποῖον ὅμως ἡ συφιλὶς ἀποδεικνύει τοῦτον; Ἐστερημένον ἐντελέστατα λογικῆς, ἄκριτον καὶ ἀσυνέτιστον· Ὁ ἄνθρωπος τὴν κατ' ἐξοχὴν ἀνθρωπίνην νόσον, τὴν ἀποκλειστικῶς καὶ εἰδικῶς αὐτοῦ μόνου καὶ οὐδενὸς ἄλλου ἀπολύτως ζώου ἀσθένειαν, οὐδέποτε ἠθέλησε νὰ σπουδάσῃ καὶ νὰ παρακολουθήσῃ ταύτην ἱστορικῶς κατὰ βῆμα ἀπὸ ἡμέρας εἰς ἡμέραν, ἀπὸ ἔτους εἰς ἔτος, ἀπὸ αἰῶνος εἰς αἰῶνα, μαστίζουσαν, κτείνουσαν, ἀκρωτηριάζουσαν τοῦτον ἀπὸ πέντε αἰώνων ἀλλ' ἐν ταὐτῷ οὐδέποτε συνετίζουσαν. Τὴν βλέπομεν μεμιγμένην καὶ συγχεομένην μετὰ τῆς γονορροίας ἐπὶ τετρακόσια περίπου ἔτη, τὰ θύματά της ἐν ἀρχῇ κολαζόμενα περισσότερον παρὰ τῆς πολιτείας καὶ τῆς κοινωνίας, βασανιζόμενα ἔτι μᾶλλον παρὰ τῆς θεραπείας καὶ βαρύτερον τὸν φόρον τῆς ἀγνοίας καὶ ἀμαθείας τῶν τότε ἰατρῶν πληρώνοντα πρὸς τὴν ὑδράργυρον ἢ πρὸς τὴν συφιλίδα. Λυπηρόν μεν ἀληθές δε ὅτι καὶ τώρα ἀκόμη ἅπαντες ἐν χορῷ καὶ ἐκ συμφώνου κοινωνία, πολιτεία καὶ ἰατρός συμμαχοῦν κατὰ τῶν θυμάτων της. Ἄνθρωπος δ' ὢν ὁ ἀναγνώστης καὶ ἑαυτὸν τόσον προπηλακιζόμενον βλέπων καὶ ἀσύφηλον, ἤτοι περιφρονήσεως ἄξιον μεταξὺ τῶν ὁμοίων του, καὶ αὐτοὺς τούτους ἅπαντας ὡς ἀσυφήλους εἰς τοὺς μεταγενεστέρους καθιστώμενον, δικαιοῦται νὰ ἐρωτήσῃ, τί τὸν ἄνθρωπον ἀποδεικνύει κατώτερον ἑαυτοῦ; Ἀπάντησις. Ὁ ἐγωισμός, ἡ φιλαυτία καὶ τὸ αἴσθημα τῆς αὐτοσυντηρήσεως.

Τῆς συφιλίδος τότε ἐν Εὐρώπῃ εἰσβαλούσης, ἐκ τῆς συνουσίας εἰς τὰ αἰδοῖα πρῶτον ἀναφαινομένης, τὰ θύματά της ἀνεξιτήλως καταστιζούσης καὶ ἀνηλεῶς μαστιζούσης, πρὸ οὐδενὸς

φαρμάκου γνωστοῦ τότε ὑποχωρούσης, οὐδένα ἀπολύτως σεβομένης, οὐδενὸς φραγμοῦ τὴν πρόοδόν της δυναμένου νὰ κωλύση, τὸ πρῶτον ἐν τῷ τότε λαῷ γεννηθὲν αἴσθημα ἦτο τὸ παντὶ ἀνθρώπῳ ὡς καὶ τὸ εἰς πᾶν ζῷον συμφυές αἴσθημα, ὁ φόβος καὶ ἡ τούτου λογικὴ συνέπεια ἡ πρὸ τοῦ κινδύνου ἀπομάκρυνσις. Οὕτω δὲ βλέπομεν ὄχι πλέον τὸν χύδην ὄχλον ἀλλὰ καὶ τοὺς τεταγμένους φρουρούς καὶ θεματοφύλακας τῆς ζωῆς καὶ τῆς ἠθικῆς τοῦ ὄχλου τούτου, τὸν ἰατρὸν καὶ τὸν ἱερέα φεύγοντας τὸ νόσημα. Ἀλλ' ἐπειδὴ ὁπουδήποτε καὶ ἂν ἔφευγον συνήντων συφιλιδικούς καὶ ἐπειδὴ δὲν ἦτο δυνατὸν οἱ ὑγιεῖς νὰ ἐγκαταλείπουν τὰς πόλεις ἐκρίθη ἀναγκαῖον νὰ ἐκβάλουν ἐκ τῶν πόλεων τοὺς πάσχοντας. Εἴδομεν πῶς ὁ Grunbeck περιγράφει ζῶντας τοὺς πρώτους μεμολυσμένους στρατιώτας, πῶς ἐν Παρισίοις τρία ἔτη βραδύτερον δι' ἀπειλῆς ἀγχόνης καὶ πνιγμοῦ ἐν τῷ ποταμῷ καὶ ἐν Ἐδιμβούργῳ διὰ πεπυρακτωμένου σιδήρου οἱ πάσχοντες ἐτιμωροῦντο καὶ πῶς εἰς τὰ Παρισινὰ νοσοκομεῖα ἐκολάζοντο ραβδιζόμενοι κατὰ τὴν εἴσοδον καὶ ἔξοδόν των καὶ ποίας ἐγκληματικῶς αἰσχρᾶς περιθάλψεως ἠξιοῦντο, Ὡς μέτρον δὲ τοῦ μεγέθους τοῦ αἰσθήματος τούτου τοῦ φόβου καὶ ἐν ταὐτῷ ὡς ἀπόδειξιν τοῦ ὅτι τὸν ἄνθρωπον τὸ αἴσθημα τῆς φιλοζωίας οὐδέποτε ἀπολείπει, παρέχεται τὸ γεγονὸς ὅτι οἱ λεπροὶ τῆς τότε ἐποχῆς ἠρνοῦντο νὰ δεχθοῦν εἰς τὰ καταφύγιά των τοὺς συφιλιδικούς.

Πᾶς λεπρὸς τότε, τοῦ νοσήματος διαγιγνωσκομένου ἤγετο ἐπὶ φερέτρου ἐν τῷ ναῷ ἔνθα τῆς νεκρικῆς ἀκολουθίας ὑπὸ τοῦ ἱερέως καὶ τοῦ χοροῦ ψαλλομένης καὶ τῶν οἰκείων καὶ φίλων ὡς ἐν κηδείᾳ παρακολουθούντων, ἐτίθετο παρὰ τὸ χεῖλος ἀνοικτοῦ τάφου καὶ τοῦ ἱερέως ραίνοντος τὴν κεφαλήν του διὰ χώματος ἐμονοῦτο τελείως τῆς κοινωνίας τῶν ζώντων. Ἡ περιουσία του ἐδημεύετο καὶ ἡ σύζυγός του ἐδικαιοῦτο νὰ ἔλθη εἰς δεύτερον γάμον, Τοὺς συφιλιδικοὺς λοιπὸν ἀπέφευγον καὶ οἱ ζῶντες νεκροί, οἱ λεπροί. Ὅπως βεβαίως ὁ ἄνθρωπος τὸ ἴδιον συμφέρον πρὸ τοῦ κοινοῦ θυσιάση, ὅπως τὴν ἰδίαν ζωὴν πρὸς διάσωσιν τῆς ζωῆς ἄλλων ἐκθέση εἰς κίνδυνον καὶ ἵνα ἀνεχθῇ ὡς ὁ Πλάτων γράφει «εἰ ἀναγκαῖον ἤν ἀδικεῖν ἢ ἀδικεῖσθαι ἑλοίμην ἂν ἀδικεῖσθαι», χρειάζεται μεγίστη δόσις ἀνδρισμοῦ καὶ αὐταπαρνήσεως. Ἡ πόσις τοῦ κωνείου, ἡ διὰ τῆς διαλύσεως τούτου σπονδὴ καὶ τὸ ταυρηδὸν βλέπειν τοῦ Σωκράτους κατὰ τὰς τελευταίας αὐτοῦ στιγμάς ὡς καὶ τὸ ἐπὶ τοῦ σταυροῦ «πάτερ ἄφες αὐτοῖς οὐ γὰρ οἴδασι τί ποιοῦσι» τοῦ Ναζωραίου, ἐλαχίστους εὑρίσκει τοὺς

μιμητάς. Ἐὰν δὲ ὁ ἄνθρωπος διὰ τὴν συφιλίδα φαίνεται κατώτερος ἑαυτοῦ τοῦτο γίνεται διότι οὐδέποτε ἐφρόντισε περὶ τῶν θυμάτων της ἀλλὰ περὶ ἑαυτοῦ, ὅλα τὰ ληφθέντα μέτρα καὶ ἅπαντα τὰ διατεθέντα μέσα καίπερ ὑποτιθέμενα ὅτι σκοποῦν τὴν τῶν θυμάτων τῆς ἀσθενείας θεραπείαν ἢ περίθαλψιν στρέφονται κατ' αὐτῶν. Ὅ,τι ἅπασαι αἱ χῶραι ἐπεχείρησαν νὰ πράξουν καὶ ἔπραξαν ἀφεώρα καὶ ἀφορᾶ τοὺς ὑγιεῖς πάντοτε καὶ κατὰ δεύτερον λόγον τοὺς νοσοῦντας. Περὶ τῆς συφυλίδος ἀσχολοῦνται πάντες ὡς μάστιγος κοινωνικῆς ὡς κακοῦ καὶ αἰσχροῦ. Ἐὰν ἐκκλησία, πολιτεία, κοινωνία καὶ ἰατρὸς ἐφέροντο πρὸς τὸν συφυλιδικὸν ὡς ὁ πατὴρ τοῦ ἀσώτου υἱοῦ πρὸς τοῦτον, οἱ συφιλιδικοί προσερχόμενοι θὰ ἐξωμολογοῦντο τὸ πάθος των, τὴν πηγὴν τῆς μολύνσεως κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον θὰ ἦτο δυνατὸν ἀνιχνεύοντες νὰ εὑρίσκωμεν καὶ ταύτην στειρεύοντες τὴν μόλυνσιν ἄλλων νὰ προλάβωμεν. Καίτοι δ' ὁ ἄνθρωπος γνωρίζει ὅτι μὲ μίαν σταγόνα μέλι συλλαμβάνει περισσοτέρας μυίας ἢ μὲ ἓν λίτρον ξίδι, ἐν τούτοις τοῦτο δὲν τὸ ἐφαρμόζει διὰ τὴν συφιλίδα. Βλέπει πρὸς ταύτην μὲ φρίκην, τὸ ὄνομά της διστάζει νὰ τὸ προφέρῃ ἐπὶ παρουσίᾳ ἄλλων καὶ περὶ τῆς σωτηρίας τοῦ σαρκίου του μόνον φροντίζων οὐδόλως μεριμνᾶ περὶ τῶν ἐκ ταύτης ἤδη μεμολυσμένων.

Πρό τινος χρόνου, τοῦ θέματος τούτου συζητουμένου ἐν τῇ Ἰατρικῇ Ἑταιρείᾳ "Massachusets Medical Society" ἠρώτησα τὸν εἰδικὸν τῆς πολιτείας μας ὑγειονόμον νὰ μοῦ εἴπῃ πῶς, ὑπ' ὄψει λαμβανομένου, κατὰ τὰς ἐπισήμως γενομένας παραδεκτὰς στατιστικὰς, ὅτι ὑπάρχουν ἐν τῷ κράτει ἑκατό χιλιάδες περίπου συφιλιδικοί καὶ τετρακόσιαι χιλιάδες γονορρυεῖς, πῶς, ἐὰν ἅπαντες οὗτοι, ὧν ἡ Πολιτεία ζητεῖ τὸ ὀνοματεπώνυμον καὶ τὴν διεύθυνσιν, προσέλθουν πρὸ τοῦ Κυβερνείου State House καὶ τοῦ ζητήσουν μέρος, ἔνθα εἰσαγόμενοι νὰ τύχουν περιθάλψεως καὶ θεραπείας τῆς δεούσης, πῶς οὗτος θὰ τοὺς διευθετήσῃ. Κινῶν ἐκεῖνος τὴν κεφαλήν εἶπεν ὅτι οὐδέποτε ἐσκέφθη περὶ τούτου, μεθ' ὃ ἐγὼ προσέθηκα: «Μὴ τάραττε, λοιπόν, τὰ κακῶς κείμενα», Τοιούτου δὲ τοῦ ἀριθμοῦ τῶν ὑποτιθεμένων πασχόντων ὄντος μόλις ἐν τῷ κράτει μας ὑπάρχουν δώδεκα κλίναι διὰ συφιλιδικοὺς εἰς τὸ ἀστυκὸν τῆς Βοστώνης νοσοκομεῖον, ἄλλαι τόσαι εἰς τὸ Massachusets General Hospital καὶ ἴσως ἄλλαι τόσαι εἰς δύο ἢ τρεῖς ἄλλας πόλεις, Οἱ ὑγειονόμοι ὅμως ἐπὶ τῶν ἀναπαυτικῶν αὐτῶν ἑδρῶν ἐντὸς τῶν πολυτελεστάτων αὐτῶν γραφείων καθή-

μενοι, τὸ σιγάρον των μακαρίως καπνίζοντες, καὶ τοὺς πόδας των ἐπὶ τῶν γραφείων ἁπλώνοντες ὑπαγορεύουν εἰς τὰς στενογράφους των νὰ γράφουν περὶ συφιλίδος. Ἐὰν ὅμως τοὺς ἐρωτήσῃ τις ἐὰν εἶδον ποτὲ συφιλιδικὸν καὶ ἐπὶ πόσον χρόνον παρηκολούθησαν τοῦτον, τί ἐκ τῆς μακρᾶς μελέτης τούτου συναπεκόμισαν τὸ ὠφέλιμον, οὐδὲν συγκεκριμένον θ' ἀπαντήσουν, διότι οὐδέποτε εἶδον τοιοῦτον πάσχοντα. Ὁμοιάζουν οὗτοι τοὺς κύνας τῶν εὐπατριδῶν, τοὺς γνωρίζοντας νὰ τρώγουν τὸν λαγὼν εἰς τὸ πινάκιον, ἐνῷ οἱ ἁπλοῖ ἰατροὶ ὁμοιάζουν τοὺς θηρευτικοὺς τοιούτους γνωρίζοντας καὶ ν' ἀνιχνεύουν καὶ νὰ συλλαμβάνουν πολλάκις τοῦτον. Μὴ λησμονηθῇ δὲ ὅτι τὸ ἴδιον συμφέρον ἄγει πάντοτε τούτους πρὸς λῆψιν τοιούτων μέτρων. Οἱ ἐκτελεσταί των ὑπὸ τοῦ δημοσίου ταμείου μισθοδοτούμενοι εὔκολον πόρον ζωῆς δημιουργοῦν.

Ἀσθενείας δὲ τῆς συφιλίδος οὔσης καὶ κατὰ μείζονα καὶ φυσικὸν λόγον εἰς τὴν ἰατρικὴν ἀνηκούσης πῶς ἡ ἰατρικὴ ἐχειρίσθη καὶ χειρίζεται τὰ θύματά της; Ληστρικῶς. Ταύτην ἰδόντες ἐκ φόβου τὸ πρῶτον καὶ ἐξ ἐλλείψεως ἐπαρκῶν μέσων ἀποφεύγουσαν καὶ ἀποστέργουσαν νὰ θεραπεύσῃ τὴν συφιλίδα, φέρε ἴδωμεν πῶς συμπεριφέρεται αὕτη πρὸς τὴν συφιλίδα, σήμερον, ὅτε καὶ τὰ μέσα ἀφθονοῦν καὶ ὁ ἐκ ταύτης φόβος μολύνσεως δὲν κρατεῖ τὸν ἰατρὸν εἰς ἀπόστασιν. Ἤδη δὲ καίπερ πλέον ἢ ἐπαρκῶς ἐκταθεὶς ἐν τῇ ἀνασκοπήσει τοῦ θέματος τούτου καὶ τοῦτο μετὰ λύπης μου ὁμολογῶ, δὲν ἔχω τὸ ψυχικὸν σθένος νὰ δαμάσω τὸν πειρασμόν, ὅστις πρὸς νέαν ἀνασκόπησιν τούτου μὲ γαργαλίζει, Πειρασμὸς δὲ δι' ἐμέ ἐνταῦθα εἶναι τὸ ὑπὲρ τῶν θυμάτων ταύτης ἐνδιαφέρον καὶ ἡ σκέψις, πεπλανημένη βεβαίως ὄχι ἀλλ' οὔτε καὶ ἀβάσιμος, ὅτι τὸν ἀναγνώστην καθιστῶν κοινωνὸν τῶν περιπετειῶν τῆς νόσου καὶ τῶν νοσούντων διὰ μέσου τῶν παρελθόντων αἰώνων καὶ τοῦ παρόντος χρόνου, ἴσως καὶ τοῦτον καταστήσω ἀντιλήπτορα καὶ συμπαθῆ φίλον τούτων. Οὐδὲν δ' ἄλλο ὑποθέτω, περισσότερον δύναται νὰ καταστήσῃ τὸν συφιλιδικὸν συμπαθῆ πρὸς ἡμᾶς ἢ τὰ θεραπευτικὰ αὐτοῦ μαρτύρια.

Πῶς μὲν πολλαὶ ἄλλαι ἀσθένειαι εἰς παλαιοτέρους χρόνους ἐθεραπεύοντο καὶ εἰς ποίαν σειρὰν βασάνων οἱ ἐκ τούτων πάσχοντες ὑπεβάλλοντο, εἰκάζομεν τὸν Διοσκορίδην, τὸν Πλίνιον καὶ τὴν πολυφάρμακον φαρμακολογίαν τῶν Ἀράβων συμβουλευόμενοι, τὰς ἀφαιμάξεις, τοὺς κλυστῆρας, τὰ καταπλάσματα, τὰ ἐκδόρια, τὰς διαίτας ἀναπολοῦντες καὶ τὰ περὶ φυλακτηρίων,

προσευχῶν, μονῶν καὶ ἐξορκισμῶν ἀναγιγνώσκοντες, πῶς δ' ἐθεραπεύοντο οἱ συφιλιδικοί τίς δύναται νὰ μνησθῇ ἄνευ προκλήσεως ρίγους φόβου καὶ φρικιάσεως ἀπελπισίας; Διότι τοῦ φαρμάκου, τοῦ ἐπαινεθέντος ὡς θεραπεύοντος τὸ νόσημα ὄντος σφοδροτάτου δηλητηρίου καὶ τῶν δηλητηριωδῶν αὐτοῦ ἰδιοτήτων πρὸ παντὸς δὲ τῆς σιελορροίας, ἐκληφθεισῶν ὡς θεραπευτικῶν ἀρετῶν, ἡ δόσις του μέχρι θανατώσεως τῶν πασχόντων ηὐξάνετο, Πρὸς ταῦτα δὲ νηστειῶν, ἀφαιμάξεων, κλυστηρίων, ἐφιδρώσεων ἐγκαθείρξεως ἐντὸς θερμῶν κλιβάνων καὶ ἀσφυκτικῶς καὶ ἑρμητικῶς θερμαινομένων καὶ κεκλεισμένων δωματίων ἐπὶ ἑβδομάδας προστιθεμένων, πᾶς τις φαντάζεται τὰς δοκιμασίας τῶν πασχόντων· Ὡς ἀσύγνωστον δὲ κορύφωμα πάντων τούτων μανθάνομεν ὅτι ταῦτα ἐφηρμόζοντο, τῶν τότε ἰατρῶν ἀρνουμένων νὰ πράξουν τοῦτο, ὑπὸ ἀλιτῶν καὶ ἀλιτηρίων τῆς ἐσχάτης κοινωνικῆς ὑποστάθμης, τῶν μόνων δυστυχῶς προσφερομένων ν' ἀναλαμβάνουν τότε τὴν ἰατρείαν τῶν κοινωνικῶν τούτων παριῶν, τῶν τῆς ἐκκλησίας καὶ πολιτείας ἀποκλήρων, τῶν θεοστυγῶν καὶ ἀσυφήλων τῆς αἰσχρᾶς καὶ φρικώδους συφιλίδος θυμάτων. Μὴ ἐν τούτοις παρασιωπήσωμεν τὸ γεγονὸς ὅτι ὅσον ποταποὶ οἱ πρῶτοι συφιλιδοθεραπευταὶ φαίνονται πρέπει νὰ θεωρηθοῦν καὶ γενναῖοι ἄνδρες διότι ἐτόλμων νὰ ἐγγίζουν τοὺς συφιλιδικοὺς καὶ τὰ ἕλκη των, πρὸ τῶν ὁποίων καὶ αὐτοὶ οἱ λεπροὶ ἐτρέποντο εἰς φυγήν. Τοῦ χρόνου τέλος τῶν οἰκτρῶν θανάτων, τῶν εἰδεχθῶν ἀκρωτηριασμῶν καὶ τῶν ἀφάτων μαρτυρίων τῆς ὑδραργυρικῆς ἰατρείας, διδαξάντων ὅτι ἡ ὑδράργυρος ἐφόνευε περισσοτέρους τῶν ὅσων ἐθεράπευεν ἡ ἐπιστήμη, ἐχαλιναγώγησε ταύτην καὶ βαθμιαίως καὶ βραδέως εἰς τὴν ὁδὸν τῆς λογικῆς ἔφερε. Παρ' ὅλας ὅμως τὰς ἐπιστημονικὰς προόδους, ὡς ἐξ ὁρμεμφύτου καὶ ἐκ τῆς μακρᾶς τοῦ ξυνόντος χρόνου διδασκαλίας, ὡς ἐφέρετο καὶ ἤδη φέρεται πρὸς τὸν ἀλιτήριον ὁ συφιλιδικός, ἐλατήριον δὲ δι' οὗ πρὸς τοῦτον οὗτος ἐλαύνεται εἶναι τὸ αἰσχρόν τῆς νόσου του,

Ἀλλ' ἤδη πλέον ἐπειδὴ τὰ φάρμακα δι' ὧν ἰᾶται ἡ συφιλίς εἶναι πανίσχυρα χημικὰ δηλητήρια, φονικώτατα καὶ ἀπαιτοῦντα μεγίστην προσοχὴν πρὸς παρασκευήν, ἔτι δὲ μᾶλλον πρὸς χορηγίαν, τῶν ἀλιτηρίων ἀποσκορακισθέντων τὴν συνέχισιν τῶν ὀργίων των, ἀνέλαβον ἰατροὶ ἐπιστήμονες, τιτλοῦχοι καὶ διπλωματοῦχοι. Πρὸ τῶν κακουργημάτων τούτων πᾶς τις συφιλιδικοὺς βλέπων τώρα ἰλιγγιᾷ πρὸ τοῦ μεγέθους καὶ τοῦ ἀριθμοῦ τῶν

θυμάτων των, διερωτᾷ ἑαυτόν· ταῦτα ὑπὸ ἀνθρώπων ἐπιστημόνων διαπράττονται; Ἐάν τις ζητήσῃ εἰς τὰ ἄδυτα καὶ μυστήρια τῶν ληστειῶν καὶ φόνων τῶν σημερινῶν ἰατρῶν νὰ εἰσδύσῃ, θὰ ἔβλεπεν ὅτι πρὸ αὐτῶν καὶ Πολύφημος καὶ Λεστριγόνες καὶ Προκροῦσται καὶ Πιτυοκάμπται θὰ ἐξηγνίζοντο καὶ ἅγιοι θ' ἀνεκηρύσσοντο. Ἡ ἰατρικὴ χρήζει καθαρμοῦ, ὁ οἶκός της παλαιωθεὶς, ἐρειπωθεὶς, εὐρωτιῶν, σκωλήκων, κορέων, ποντικῶν, ἀραχνῶν καὶ μυιῶν πλήρης, δέον μονούμενος, μετὰ παντὸς τοῦ ἐν αὐτῷ, ὡς ὁ οἶκος τοῦ Σωκράτους τῶν Νεφελῶν τοῦ Ἀριστοφάνους, νὰ παραδοθῇ εἰς τὸ πῦρ. Χωλαίνουσα ἅπασα ἡ Κοινωνία, τυφλὴ ἡ Πολιτεία χρειάζονται βακτηρίαν. Οἱ ἄχρι τοῦδε ἡμᾶς διέποντες νόμοι, λείψανα καὶ ἀπομεινάρια μωσαϊσμοῦ, σολωνισμοῦ, λυκουργισμοῦ, νουμαδισμοῦ, τριβωνιανισμοῦ, βακονισμοῦ, δεισιδαιμονίας, προλήψεων, θρησκοληψίας προκαταλήψεων καὶ «αὐτὸς ἔφα» τῶν τρανῶν, χρήζουν ἀνακαινισμοῦ. Τὸ «δὲν θέτουν οἶνον νέον εἰς ἀσκοὺς παλαιούς» τοῦ Ναζωραίου δέον ὄχι μόνον νὰ ἀναγιγνώσκωμεν ἀλλὰ καὶ νὰ τὸ ἐφαρμόζωμεν.

Ναί! Τοῦ Ναζωραίου ὅμως μνησθέντες, μὴ παραλείψωμεν πεφασμένως νὰ δηλώσωμεν ὅτι, ὅ,τι οὗτος εἶπε καὶ ἔπραξε χρήζει νὰ διυλισθῇ, νὰ κοσκινισθῇ καὶ προσιτὸν πρὸς πάντα νὰ κακαταστῇ. Οὗτος φεύγων ἐγκατέλιπεν εἰς ἡμᾶς διφυές συμβόλαιον, θαυμάτων καὶ ἠθικῆς, τὸ εὐαγγέλιον. Τῆς ἐποχῆς τῶν θαυμάτων παρελθούσης, τῆς φυσικῆς, τῆς χημείας, τῆς ἀστρονομίας καὶ τῆς ἰατρικῆς, ἀποδειξάσης τί ἐστί θαῦμα, τοῦτο δέον παρορώμενον ἐν τῇ γραφῇ νὰ ἐκχωρήσῃ τὴν θέσιν του εἰς τὴν ἠθικήν. Ὅπως δὲ διὰ τῆς χημείας ἐκ τῶν φυτικῶν οὐσιῶν ἐξάγομεν τὰ ἀλκαλοειδῆ των, ἐκ τοῦ ὀπίου τὴν μορφίνην, τὴν ἡρωΐνην καὶ τόσα ἄλλα παράγωγα, ἐκ τῶν ἐμετικῶν καρύων τὴν στρυχνίνην, ἐκ τοῦ ξύλου τῆς κίνας τὴν κινίνην καὶ ἐκ τῶν φυκῶν τὸ ἰώδιον, κεκτημένα μὲν ἅπαντα τὰ ἀγαθὰ τοῦ φυτοῦ οὐχὶ δὲ καὶ τὰ ἐπιβλαβῆ αὐτοῦ, οὕτω καὶ διὰ τῆς λογικῆς δέον, καθαρίζοντες τὴν θρησκείαν μας νὰ καταστήσωμεν ταύτην προσιτὴν καὶ λατρευτὴν πρὸς πάντας. Τὴν ἐξέλιξιν τῆς ἰατρικῆς διὰ μέσου τῶν αἰώνων μελετῶντες καὶ ἀναλύοντες βλέπομεν ὅτι τὰ φάρμακα ἐφηρμόζοντο πρῶτον ἐξωτερικῶς, μετὰ πάροδον χρόνου, μὴ ἐφικτοῦ νὰ μετρηθῇ, ἐχορηγήθησαν διὰ τοῦ στόματος, μόλις ἀπό τινων αἰώνων ἐνδοφλεβείως, ἀπὸ τῶν μέσων τοῦ δεκάτου ἐνάτου αἰῶνος ὑποδορίως, ἔτι ὀλίγον βραδύτερον ἐνδομυ-

ικῶς διὰ τῶν ἐνέσεων, πρό τινος χρόνου διὰ τοῦ ἐγκεφαλονωτιαίου σωλῆνος καὶ τέλος μόλις νεωστί διὰ τῶν κοιλιῶν τοῦ ἐγκεφάλου. Ἐν τῇ θρησκείᾳ ὅμως ἐξακολουθοῦμεν πρωτογονίζοντες καὶ βαρβαρίζοντες, ὄχι βεβαίως γραμματικὸν ἢ γλωσσικὸν βαρβαρισμόν ἀλλ' ἠθικόν. Ὁ ἄνθρωπος ὅπως μέχρις ἡμῶν ἐξιχθῇ διῆλθε διὰ διαφόρων σταδίων ἐξελίξεως ἐξ ὧν δύο εἶναι τὰ μᾶλλον προέχοντα τὸ κτηνῶδες καὶ τὸ βάρβαρον, ἦτο μικρόβιον, ἔντομον, ζῶον καὶ τέλος πίθηκος ἤτοι κτῆνος, τοιοῦτο δὲ κτῆνος ὢν ἔφερεν οὐράν, ἧς ὑποτυπῶδες λείψανον εἶναι ὁ κόκκυξ καὶ ἧς ἐξανθρωπιζόμενος ἀπηλλάγη. Ἄνθρωπος δὲ γενόμενος ἦτο κατ' ἀρχὰς βάρβαρος οὗτινος ὄχι πλέον ὑποτυπῶδες λείψανον ἀλλὰ σαφής, τρανὴ καὶ αὐτόχρημα ἁπτὴ ἀπόδειξις ὁ ἱερεύς. Τούτου δὲ μὴ θέλων ν' ἀπαλλαγῇ ὁ ἄνθρωπος παραμένει βάρβαρος, Τοῦτον ἐξακολουθῶν νὰ παραδέχεται ὡς μεσάζοντα μεταξὺ αὐτοῦ καὶ τῆς πηγῆς τῆς ζωῆς, τοῦ θεοῦ του, εἶναι βάρβαρος. Ἡ ἀμφίεσίς του, ἡ ὑπόδυσίς του, ἡ κτίσις καὶ ἀπόκτησις μεγάρων ἡ δημιουργία λαμπρῶν καὶ ταχέων μέσων συγκοινωνίας καὶ ἐπικοινωνίας, αἱ ἐπιστημονικαί του πρόοδοι καὶ αἱ ἐκ τῆς καλλιεργείας τῆς γῆς πρόσοδοι, ἡ παιδεία του, αἱ ὡραῖαι τέχναι του, ἡ βιομηχανία του ἡ δικαιοσύνη του, ἐξανθρωπίσασαι μόνον τὸ σῶμά του κρατοῦν εἰσέτι τὴν ψυχὴν αὐτοῦ βάρβαρον, ἐνόσῳ ἐπ' αὐτῆς ἐπικάθηται ὁ ἱερεύς. Ἱερεύς, καὶ δὴ τῆς Ὀρθοδόξου Ἑλληνικῆς Ἐκκλησίας, στίγμα τυραννίας ἀνεξίτηλον, ὃν, αἱ χεῖρες τοῦ ὁποίου ἀπόζουν αἵματος μυριάδων μυριάδων ἀνθρωπίνων θυμάτων, περισσότερον τῶν χειρῶν τῆς Λαίδης Μάκβεθ, ὃν ἀναχρονισμοῦ, πέδη προόδου, Ἰδοὺ ὁ ἱερεύς, αὐτὸς εἶναι ὁ σφήν, ὁ τὸ ρῆγμα μεταξὺ ἡμῶν καὶ τοῦ Ναζωραίου δημιουργῶν, εἶναι ὁ κοινωνικὸς εὐνοῦχος, ὁ ἡμᾶς τῆς ἐκκλησίας ἀπείργων, εἶναι τὸ δεῖγμα τοῦ εἰσέτι διαρκοῦντος ἀνθρωπίνου βαρβαρισμοῦ. Ἡ Χριστιανικὴ θρησκεία, ἡ κατ' ἐξοχὴν θρησκεία ἠθικῶν ἀρχῶν, ὁμοιάζει τὸν ἀστακόν, ὅστις ζῶν μὲν εἶναι φόβητρον, καρικευόμενος δὲ καὶ παρασκευαζόμενος εἶναι τὸ ἄριστον τῶν ἐδεσμάτων. Αὕτη ὡς θρησκεία θαυμάτων εἶναι μορμολύκειον, ἀπαλλαττομένη δὲ τούτων, ὅπως ὁ ἀστακὸς τοῦ κελύφους του, καθίσταται ἄριστον κοινωνικὸν συμβόλαιον ὅπως τὰς σχέσεις τῶν ἀτόμων πρὸς ἄλληλα ρυθμίζῃ. Ἔτι δὲ ὅπως ὁ ἄνθρωπος καταστῇ ἀληθὴς Χριστιανός ὀφείλει νὰ παύσῃ ἅπαξ καὶ διὰ παντὸς ἀνθρωποποιῶν τὸν Θεόν του καὶ θεοποιῶν τὸν ἄνθρωπον. Ἡ Χριστιανικὴ θρησκεία δέον νὰ διέπεται ὑπὸ ἀρχῶν ἠθικῶν καὶ οὐχὶ νόμων ὑπερφυσικῶν· Ἐν

τῇ τῆς νεωτέρας Κοινωνίας καὶ Πολιτείας διαπλάσει χρήζομεν νέων νόμων καὶ νέων ἀναμορφωτῶν, αἱ συνθῆκαι ὑφ' ἃς ζῶμεν ἐπιτακτικῶς ἐπιβάλλουν τοῦτο. Τὴν Ἱπποκρατικὴν ἰατρικὴν καὶ ἅπασαν τὴν μετέπειτα μέχρι τοῦ Virchow καὶ Παστέρ, ἀναθεωροῦντες παρατηροῦμεν ὅτι αὕτη ἦτο συμπτωματική, ἢ σημειολογική, ἤτοι τὰ συμπτώματα ἐξελαμβάνοντο ὡς νοσήματα. Ὁ Ἱπποκράτης εἶχε πυρετούς, βῆχας, διαρροίας, ἐμέτους, τὰ παραγωγικὰ αἴτια τῶν ἀρρωστιῶν ἀγνοῶν, ἤτοι τὰ μικρόβια, δὲν ἦτο δυνατὸν νὰ καθορίσῃ τὰς νόσους. Ἀπὸ τοῦ Παστέρ ὅμως καὶ ἐντεῦθεν, ἀνακαλυφθέντων τῶν μικροβίων, αἱ νόσοι ἐχωρίσθησαν καὶ σαφῶς περιεγράφησαν. Ὅμοιόν τι δὲ συμβαίνει καὶ ἐν τῇ κοινωνίᾳ καὶ τῇ πολιτείᾳ ἐν αἷς τὰ φαινόμενα ἢ τὰ συμπτώματα ἢ αἱ ἐκδηλώσεις ἐκλαμβάνονται εἰσέτι ὡς κακὰ, ὡς αἴτια καὶ κατ' αὐτῶν στρέφονται ἅπαντα τὰ ὑπ' ἀμφοτέρων τούτων λαμβανόμενα μέτρα, Ἓν παράδειγμα ἀρκεῖ. Ἡ πτωχεία, ταύτην πεπλανημένως ὡς ἀσθένειαν κοινωνικὴν Πολιτεία καὶ Κοινωνία ἐκλαμβάνουσαι χορηγοῦν φάρμακον πρὸς ἴασίν της καὶ τὸ ἰατρικὸν τοῦτο εἶναι ἡ ἐλεημοσύνη. Τί δὲ πραγματικῶς εἶναι ἡ πτωχεία; Σύμπτωμα καὶ μάλιστα κατ' ἐξοχὴν παθογνωμονικόν τοιοῦτο τῆς φρικτῆς καὶ ἀνηκέστου κοινωνικῆς νόσου, ἡ ὁποία ὀνομάζεται ἀδικία. Λέγων δ' ἀδικίαν δὲν ἐννοῶ τὴν ὑπὸ τῶν ἐπὶ ξυλίνων θώκων καθημένων κωθωνίων ἅτινα ἐκτελεσταὶ τῆς δικαιοσύνης καὶ θεραπευταὶ τῆς ἀδικίας ἐτάχθησαν ἀλλὰ τὴν παρὰ παντὸς ἀνθρώπου πρὸς πάντα ἄνθρωπον ἐφαρμοζομένην ἀσπλαχνίαν καὶ ἣν ἄριστα ἡ Ἑλληνικὴ λέξις «αἰσχροκέρδεια» δηλοῖ. Ἀπάτην παρὰ παντὸς σχεδὸν πρὸς πάντα. Ἐννοῶ τὴν εὔσχημον καὶ εὔφημον κλοπήν, τὴν ἔντεχνον τῶν κειμένων νόμων καταστρατήγησιν, τὴν εὐφυᾶ τοῦ ὁμοίου διαβουκόλησιν καὶ τέλος τὴν ἀσύστολον ἐν ὀνόματι τῆς θρησκείας ἢ τῆς ἐπιστήμης ληστείαν. Ταύτης ἐξαιρῶ τὴν βίαν, τὴν ληστείαν, τὴν ἁρπαγὴν καὶ τὴν συχνὴν τούτων συνέπειαν, τὸν φόνον. Ταῦτα ὡς πρωτόγονα καὶ συνηθέστατα καθ' ὅλας τὰς περιόδους καὶ εἰς ἅπαντας τοὺς λαοὺς ὤθησαν τοὺς πρώτους τῆς ἀνθρωπότητος νομοθέτας νὰ θεσπίσουν νόμους, τοὺς ἀνθρώπους νὰ κτίσουν οἴκους καὶ νὰ θέσουν κλεῖθρα εἰς τὰς θύρας των καὶ τὰς πολιτείας νὰ ἐγείρουν τείχη περὶ τοὺς οἴκους τούτους, Ἐν αὐτοῖς ὑπάρχει καί τι τὸ ἡρωικόν, ὁ κρατῶν σε ἐν καιρῷ ἡμέρας καὶ νυκτὸς καθ' ὁδὸν μὲ τὸ ρόπαλον, ὡς ὁ Προκρούστης, ἢ τὸ περίστροφον, ὡς ὁ σημερινὸς ἅρπαξ, ἀνὰ χεῖρας λέγων: «ἢ τὸ χρῆμά σου ἢ τὴν

ζωήν σου,» ριψοκινδυνεύει πολλαπλῶς καὶ τὴν ἰδίαν αὐτοῦ ζωήν. Ὁ ἰατρός ὅμως, ὁ λέγων εἰς τὸν πάσχοντά του: «δῶσέ μου τόσα καὶ θὰ σὲ κάμω καλά», καὶ μετὰ τὴν λῆψιν τῶν ζητηθέντων τὸν ἀποπέμπει ἀθεράπευτον, εἶναι ὁ κακὸς καὶ ἐπικίνδυνος ληστής, διότι ληστεύει ἀπατᾷ καὶ φονεύει ἐκ τοῦ ἀσφαλοῦς. Ὁ χρηματιστής, ὁ πείθων σε νὰ ἀγοράσῃς μετοχάς ἀνυπάρκτων πετρελαιοφόρων πηγῶν, ὁ Τραπεζίτης, ὁ ἀπατῶν σε νὰ καταθέσῃς τὰς οἰκονομίας σου εἰς τὴν κίβδηλον τράπεζάν του, ὁ ἱερεύς, ὁ ὑποσχόμενος εἰς σὲ ὅτι χάριν τῶν ἁμαρτιῶν σου θὰ δεηθῇ πρὸς τὸν θεόν καὶ θὰ συγχωρηθῇς, καὶ ὁ δικηγόρος, ὁ τῆς δικαιοσύνης μαστρωπός, ὁ συμμαχῶν μετὰ τοῦ ἀντιδίκου σου καὶ προκαλῶν τὴν ἀπώλειαν τῆς δίκης σου, ἰδοὺ οἱ ἥμεροι καὶ ἐπικίνδυνοι λῃσταί. Ἡ δὲ συνισταμένη τῶν πράξεων ἑνὸς ἑκάστου ἐξ αὐτῶν καὶ ἁπάντων ἡνωμένων ἀποτελεῖ τὴν νόσον Ἀδικίαν, ἧς σύμπτωμα εἶναι ἡ πτωχεία.

Τὴν νόσον δὲ γνωρίζοντες φέρε καταμάθωμεν καὶ τὰ κατὰ τὸ Ἰατρικόν της, τὴν «ἐλεημοσύνην». Τί εἶναι αὕτη; θυγάτηρ τοῦ δικεφάλου τέρατος, ὅπερ λέγεται, ὡς τὸ ἐγνωρίσαμεν, Ἀδικία καὶ Αἰσχροκέρδεια, ἀδελφὴ τῆς ὑποκρισίας καὶ μήτηρ τῆς ὀκνηρίας. Καὶ ὅμως ἡ ἐλεημοσύνη αὕτη ἀπεδείχθη λυσιτελὲς φάρμακον εἰς τινας περιπτώσεις, δὲν τὸ ἀρνοῦμαι. Αὕτη εἶναι ἡ ἀντιπυρίνη ἡ ὑποβιβάσασα προσκαίρως τὸν πυρετόν καὶ ἀνακουφίσασα τὸν ἄρρωστον, ἀλλὰ μὴ θεραπεύσασα τοῦτον. Εἶναι ἡ μορφίνη, ἡ εἰς ὕπνον ἀγαγοῦσα ἀλλὰ καὶ ἐν ταὐτῷ ἀπατήσασα τὸν ἐκ σκωληκοειδίτιδος πάσχοντα, καὶ τὴν ἐγχείρησιν προσκαίρως ἀναβαλόντα.. Ὅπως ὅμως ριζικῶς ἰαθῇ ἡ νόσος ἀδικία, ἧς σύμπτωμα εἶναι ἡ πτωχεία καὶ οὐδενὸς φαρμάκου λυσιτελῶς δρῶντος, ἀνάγκη μέτρων πρὸς πρόληψιν ταύτης, ἀνάγκη καθαρμοῦ, ἀνάγκη ἐπείγουσα ἀνακαινισμοῦ, ἀνάγκη ἐπιτακτικῶς ἐπιβαλλομένη ἀναμορφώσεως ἐν παντί.

Πόθεν δὲ δέον ν' ἀρχίσῃ ὁ καθαρμός; Ἀπὸ τὸν οἶκον, ἀπὸ τὸ σχολεῖον καὶ νὰ καταλήξῃ εἰς τὸν ἰατρόν. Ὁ ἱερεὺς δέον νὰ τεθῇ ἐκποδῶν. Ἡ ἐπιχείρησίς του ἐχρεωκόπησε, τὸ ἔργον του ἐναυάγησε καὶ τὸ ὀχυρόν του, ὁ ναός, ἤρξατο καταρρέον. Αὐτός, ἀφ' ὅτου ὁ ἄνθρωπος ἐχωρίσθη τοῦ κτήνους, αὐτὸς, ὁ ἐπὶ τῆς γῆς ἀντιπρόσωπος τοῦ Θεοῦ, καίπερ δυνάμενος νὰ διαπλάσῃ τὸν ἄνθρωπον ὡς ὁ κεραμεὺς τὸν πηλόν, διέπλασε τοῦτον χειρότερον ἑαυτοῦ διότι τοῦτο ἐπέβαλλε τὸ συμφέρον του. Ἐὰν ὁ ἄνθρωπος ἦτο δυνατὸν νὰ ἐννοήσῃ τὴν σημασίαν τοῦ παπᾶ ὡς παρασίτου, ὁ

παπᾶς δὲν θὰ ἐπαρασίτει ἐπ' αὐτοῦ ἀλλὰ θὰ συνετρίβετο ὡς ὁ κορέος, ὡς ὁ ψύλλος, ὡς ἡ φθεῖρα καὶ εἰς τὸ ἐν Ἅδῃ ὁμοίωμά του, τὸν διάβολον θὰ ἐστέλλετο. Ἡ δικαιοσύνη δεῖται νέου Σόλωνος νομοθετοῦντος ὄχι πλέον περὶ συκοφαντῶν καὶ περὶ ἀμοιβῆς τῶν φονέων τῶν λύκων, ἀλλὰ μεριμνῶντος περὶ νέας σεισαχθείας τοῦ χρηματιστοῦ, τοῦ ψευδομεσίτου, τοῦ ψευδοτραπεζίτου, τοῦ ψευδοδικηγόρου, τοῦ ψευδοϊατροῦ καὶ πρὸ παντὸς μὴ τιμωροῦντος ποινικῶς ἀλλὰ διδάσκοντος, ἀναμορφοῦντος καὶ διαπλάσσοντος ἠθικῶς διὰ τῆς παιδείας.

Ὑπάρχει ὅμως μεγίστη τις δύναμις, ὁ μοχλὸς αὐτὸς τοῦ Ἀρχιμήδους, δι' οὗ ὄχι πλέον ἡ γῆ ,ὅπως ὁ μέγας οὗτος Σικελὸς ἤλπιζεν, ἀλλὰ πάντα ἄνευ οὐδεμιᾶς ἀπολύτως ἐξαιρέσεως τὰ ἐπὶ γῆν κινοῦνται, ἥτις μετὰ τὴν παγκόσμιον ἕλξιν δύναται νὰ ὀνομασθῇ ἡ παγγήινος κινητήριος δύναμις, ἡ Δημοσιογραφία. Πῶς αὕτη, δημιούργημα καὶ φυσική, οὕτως εἰπεῖν συνέπεια τῆς ἀνακαλύψεως τῆς τυπογραφίας, ἐξήσκησε καὶ ἐξακολουθεῖ ἐξασκοῦσα τοιαύτην ἐπὶ τῶν ἀνθρωπίνων ἰδιοτήτων καὶ δημοσίων πραγμάτων ἐπίδρασιν, εὐχερῶς κατανοεῖται ἂν ληφθῇ ὑπ' ὄψει ὅτι διὰ ταύτης ὁ ἄνθρωπος ἡμερησίως τρεφόμενος, μορφοῦται καὶ διανοητικῶς διαπλάσσεται. Αὕτη καθ' ἑκάστην στιγμὴν εἰσέρχεται καὶ ἐξέρχεται ἐκ τῆς καλύβης τοῦ πτωχοῦ, ἐκ τοῦ μεγάρου τοῦ πλουσίου καὶ ἐκ τοῦ ἀνακτόρου τοῦ ἄρχοντος. Πρὸς τὴν ἐφημερίδα τὸ πλεῖστον μέρος τοῦ λαοῦ ἀτενίζει πρὶν ἐγγίσῃ τὸ πρόγευμά του. Αὕτη οὐδέποτε ἀπολείπει ἀπὸ τὸν ἐργάτην, τὸν ἀστόν, τὸν γεωργόν, τὸν ποιμέναι καὶ τὸν ἐπιστήμονα. Αὕτη χρησιμεύει ὡς ὁ ἀγωγὸς, καὶ ὁ ὀχετός δι' οὗ τὰ νέα καὶ ἡ παγκόσμιος κίνησις, εἴτε ἐμπορική, εἴτε πολιτική, εἴτε στρατιωτική εἴτε οἱασδήποτε ἄλλης φύσεως, πρὸς τὸν ἄνθρωπον διοχετεύονται. Αὕτη εἶναι ἡ μάγειρος τῆς διανοητικῆς τοῦ ἀνθρώπου τροφῆς, αὕτη σκευάζουσα καὶ καρικεύουσα κατ' ἰδίαν βούλησιν καὶ κατ' ἀρέσκειαν τὰς εἰδήσεις παραθέτει ταύτας ἑτοίμους πρὸς βρῶσιν ἐπὶ τῆς τραπέζης. Ἠθικὴ οὖσα ἠθικοποιεῖ, εὐγενής, ἐξευγενίζει, φιλάνθρωπος, ἐξανθρωπίζει, αἰσχρὰ ἐξαχρειώνει, κακὴ ἐκφαυλίζει καὶ ψεύστρια πλανᾶ καὶ ἀπατᾶ. Ὁ ἀνθρώπινος ἐγκέφαλος εἰς τὰς χεῖράς της εἶναι ὡς ὁ ὑγρὸς πηλὸς εἰς τὰς χεῖρας κεραμέως, τὰ ἤθη του ὡς ἀθύρματα εἰς δακτύλους ταχυδακτυλουργοῦ, αἱ δὲ γραμμαί της μαγικὴ ῥάβδος Ἑρμοῦ.

«τῇ τ' ἀνδρῶν ὄμματα θέλγει,
ὧν ἐθέλει, τοὺς δ' αὖτε καὶ ὑπνώοντας ἐγείρει.»

Μηδεμιᾶς δ' ἄλλης δυνάμεως οὔσης ἱκανῆς ν' ἀναμορφώσῃ τὴν παντοδύναμον δημοσιογραφίαν ἡ ἀναμόρφωσίς της ἐπαφίεται εἰς ἑαυτήν. Πολιτεία εὐμοιροῦσα χρηστῆς δημοσιογραφίας δέον νὰ λογισθῇ εὐτυχής. Αὕτη τῶν πάντων ἐφορεύουσα, τὴν μὲν κακίαν ἐλέγχουσα καὶ κολάζουσα τὴν δ' ἀρετὴν ἐπαινοῦσα, τῆς δικαιοσύνης τὴν ἀμέριστον καὶ ἀδέκαστον ἀπόδοσιν παρακολουθοῦσα, τῶν πολιτικῶν ἀνδρῶν τὰς ὑπερβασίας, τῶν διαχειριστῶν τοῦ δημοσίου θησαυροῦ τὴν κατάχρησιν, τοῦ κλήρου τὰς παρεκτροπὰς καὶ τῶν χρηστῶν ἠθῶν τὴν διαφθοράν ἀποκαλύπτουσα, δύναται νὰ καταστῇ πρόξενος ἀνεκτιμήτου ἀγαθοῦ. Ἐὰν ἡ νεωτέρα Πολιτεία ἀποκτήσῃ χρηστοὺς δημοσιογράφους καὶ ἠθικοὺς ἰατρούς, τοὺς μὲν πρώτους ἀμεροληπτως ἐλέγχοντας καὶ ἄνευ διακρίσεως κολάζοντας πᾶσαν παρεκτροπήν, τοὺς δὲ δευτέρους μεριμνῶντας περὶ τῆς ὑγείας τῶν πολιτῶν της εἰλικρινῶς καὶ ἀφιλοκερδῶς καὶ ἐξασφαλισθῇ ἐκ τῶν ἔξωθεν ἐπηρειῶν καὶ ἐπιδρομῶν οὐδενὸς ἄλλου ἔχει χρείαν.

Τῆς πολιτείας ὅμως οὔσης πολυσυνθέτου καὶ πολυπλόκου ὀργανισμοῦ, πολλὰς καὶ ποικίλας λειτουργίας τελοῦντος, ἀνάγκη ὅπως περὶ τῆς ἐν γένει εὐημερίας καὶ προόδου ταύτης ἐνδιαφερόμενοι, ἧς ἐν ὅλῳ εὐημερούσης καὶ τὰ μέρη της, αἱ μονάδες της, τὰ ἄτομά της, οἱ πολῖταί της εὐτυχοῦν, ἀνάγκη, λέγω ν' ἀσχοληθῶμεν περὶ μιᾶς ἑκάστης μονάδος ἰδιαιτέρως. Ὅπως δὲ μονὰς παντὸς πολυκυττάρου ὀργανισμοῦ εἶναι τὸ κύτταρον καὶ τούτου οὐσιωδέστερον μέρος, οὗ ἄνευ οὔτε τὸ κύτταρον αὐτὸ πολὺ δὲ ὀλιγώτερον ὁ πολυκύτταρος ὀργανισμὸς εἶναι ἀδύνατον νὰ βιώσῃ, εἶναι ὁ πυρήν, οὕτω καὶ πάσης πολιτείας κύτταρον μὲν εἶναι ἡ πόλις πυρὴν δὲ ταύτης ἡ οἰκογένεια. Ἡ οἰκογένεια εἶναι ἡ ψυχὴ τῆς πολιτείας, τὸ μόνον ζώπυρον, ἐξ οὗ αὕτη θνήσκουσα ἀναγεννᾶται καὶ φθειρομένη σώζεται. Τούτου λοιπὸν ἕνεκα, ἁπάσης τῆς Πολιτείας ἡ μέριμνα, ὡς ἁπάσης τῆς κυψέλης ἡ φροντὶς συγκεντροῦται εἰς τὴν διατήρησιν τῆς βασιλίσσης της, δέον νὰ περιστρέφεται πρὸς διατήρησιν τῆς οἰκογενείας της, ἁγνῆς, ὄχι μόνον μολύσματος, ὡς ὁ Ἰούλιος Καῖσαρ έλεγεν, ἀλλὰ καὶ ὑποψίας. Τῆς σημερινῆς δὲ οἰκογενείας ἀπειλουμένης ὑπὸ πολλῶν καὶ ἀπείρως μεγαλειτέρων κινδύνων μολύνσεως ἢ ὅ,τι ἠπειλεῖτο ὁ οἶκος τοῦ Ἰουλίου Καίσαρος, ὡς καὶ πάντων τῶν συγχρόνων του, δέον αἱ περὶ αὐτῆς μέριμναι καὶ φροντίδες νὰ αὐξηθοῦν, οἱ φρουροὶ νὰ διπλασιασθοῦν καὶ τὰ κλεῖθρά της νὰ στερεοποιηθοῦν, Τὰς πρὸ τοῦ 1493 οἰκογενείας, ἠπείλει μόνον ἡ

φιληδονία, τὰς μετὰ ταῦτα ὅμως ἀπειλεῖ ἐκτὸς αὐτῆς κἄτι φρικτότερον, τῆς φιληδονίας καὶ τοῦτο προϊόν, ἡ ἀφροδισιακὴ μόλυνσις.

Ἐὰν δέ τις ἐπιθυμῇ νὰ ἴδῃ χώραν δρέπουσαν ἀγλαοὺς τοὺς καρποὺς τῆς ἀφροσύνης της καὶ νὰ παρατηρήσῃ λαόν, πληρώνοντα βαρὺν τὸν φόρον τοῦ ἀφροδισίου λοιμοῦ ἂς στρέψῃ τὰ βλέμματά του πρὸς τὴν Γαλλίαν. Ἵσταται τώρα σκελετὸς οἰκτρός ἐρημώσεως, πάνοπλον φάντασμα, τοὺς πάντας καὶ τὰ πάντα ἀπειλοῦν, οὗτινος ὁ πληθυσμὸς ἀντὶ νὰ αὐξηθῇ καταπληκτικῶς ἐλαττοῦται, Δὶς ἡ Γαλλία ἐγένετο ἡ κονίστρα πολέμου, πρῶτον κατὰ τοὺς Ναπολεωνικοὺς χρόνους, τοῦ Πανευρωπαϊκοῦ, καὶ μόλις πρὸ τεσσάρων ἐτῶν τοῦ παγκοσμίου τοιούτου· Διαρκούντων ἀμφοτέρων τούτων ἐν αὐτῇ εἰσέρρευσε τὸ περισσότερον χρῆμα καὶ ὁ πολύτερος ἀφροδισιακὸς λοιμός. Κατὰ τὸ διάστημα τῶν πέντε ἐτῶν τοῦ τελευταίου πολέμου διῆλθεν ἐκ Γαλλίας ὁ ἰλιγγιώδης ἀριθμὸς εἰκοσιπέντε ἑκατομμυρίων ἀνδρῶν, συμμάχων καὶ ἐχθρῶν, πάσης φυλῆς καὶ πάσης ἐθνικότητος, λευκοί,, αἰθίοπες, κίτρινοι, ἐρυθρόδερμοι. Πολλοὶ μὲν ἐξ αὐτῶν ἀφῆκαν ἐν αὐτῇ τὸ σαρκίον των, οἱ περισσότεροι, τὸ χρῆμά των, ἅπαντες δὲ ἄνευ ἐξαιρέσεως τὴν κόπρον των, τὸν ρύπον των καὶ ἡ μεγίστη μερίς τούτων τὰς ἀσθενείας των. Ἡ Γαλλία ἔσχε τριακοσίας χιλιάδας νέων μολύνσεων μεταξὺ τῶν στρατευθέντων ἀνδρῶν της ἐκ συφιλίδος, εἰς ἕκαστον δὲ συφιλιδικόν, ἀναλογούντων τεσσάρων γονορρυῶν ἕπεται ὅτι ἔσχεν ἓν ἑκατομμύριον νέων περιπτώσεων γονορροίας, τῆς αὐτῆς δ' ἀναλογίας λαμβανομένης καὶ διὰ τοὺς πολίτας καὶ πολὺ περισσότερον, κατ' εὐνόητον λόγον, διὰ τὰς πολίτιδας, δέον νᾲ ὁμολογήσωμεν ὅτι δέκα καὶ πλέον ἑκατομμύρια Γάλλων καὶ Γαλλίδων ἐμολύνθησαν ἀφροδισιακῶς.Ὁ Leredde ἀνεκοίνου τὴν 26ην Φεβρουαρίου 1921 εἰς τὴν Ἰατρικὴν Ἑταιρείαν τῶν Παρισίων ὅτι τὰ τρία τέταρτα τῶν χρονίων νόσων κατὰ τὸν Etienne μεταξὺ τῶν Γάλλων χωρικῶν ὀφείλονται εἰς τὴν συφιλίδα. Ἡ Γαλλία σήμερον ὁμοιάζει τὸν γεγηρακότα παμμέγιστον πλάτανον, τοῦ ὁποίου, ἔκ τε τοῦ χρόνου καὶ τῶν παρασιτούντων ἐντόμων ἐφθάρη ἅπας σχεδὸν ὁ ξυλώδης κορμός, ἱστάμενον ὄρθιον ἐπὶ μικροῦ ὑπολείμματος τοῦ κορμοῦ του περὶ τὴν περιφέρειαν καὶ ἐκ τοῦ φλοιοῦ του δι' οὗ διενεργεῖται ἡ κυκλοφορία. Ὑπ' ὄψει δὲ λαμβανομένου ὅτι ἡ Γαλλία δὲν ἔχει μετανάστας πρὸς πλήρωσιν τοῦ κενοῦ, ὅτι οἱ γειτνιάζοντες λαοὶ δὲν ἔχουν πλεόνασμα καὶ ὅτι ὁ χρόνος τῶν μετοικεσιῶν καὶ τῶν

ἐπιδρομῶν παρῆλθεν ἀνεπιστρεπτεί, ἡ Γαλλία, ἡ τόσον λαμπρὰ ψάλασα τὸ κύκνειόν της ἄσμα κατὰ τὰ ἔτη τοῦ πολέμου προορίζεται ν' ἀποθάνῃ τὸν ἐκ μαρασμοῦ ἀναπόφευκτον θάνατον.

Ἐάν τις τὴν πονηρίαν ὀνομάσῃ ἀνθρωπίνην μόνον ἰδιότητα θὰ ψευσθῇ. Ὁ Αἴσωπος, ὡς ζῶον κεκτημένον ὄχι μόνον τὴν μεγαλειτέραν δόσιν πονηρίας, ἀλλὰ ἁπαξάπαν πονηρίαν ὄν, ἤτοι τὴν πονηρίαν ἐκπροσωποῦν, παριστάνει τὴν ἀλώπεκα. Πονηρία ὅμως εἰς τὸν ἄνθρωπον ἰσοῦται μὲ τὸ μωρία. Ἡ πονηρία εἰς τὸν ἄνθρωπον εἶναι κλείς, δι' ἧς ἀνοίγει μὲν ἄλλας θύρας, ἐκβιάζει ἄλλα κλεῖθρα καὶ ἀπρόσκλητος εἰς ξένους οἴκους εἰσέρχεται καὶ κατὰ βούλησιν δρᾷ, ἐκβιάζει δὲ δι' αὐτῶν καὶ τὴν ἰδίαν συνείδησιν καὶ ἑαυτὸν ἐξαπατᾶ, Ἡ ἀλώπηξ, μὴ δυναμένη νὰ φθάσῃ τοὺς βότρεις τῶν σταφυλῶν, φεύγουσα, λέγει πονήρως: «ὄμφακές εἰσι». Τίνα ἠπάτησεν ἄλλον ἐκτὸς ἑαυτῆς; Τίνα ἄλλον ἐνέπαιξεν ἐκτὸς τοῦ στομάχου της; Ποσάκις δὲ καὶ ὁ ἀλωπεκίζων ἢ πονηρὸς ἄνθρωπος ἐκτὸς τοῦ νυμφῶνος μένων, δὲν ψεύδεται ὅπως δικαιολογήσῃ ἑαυτόν; Τὴν πονηρίαν λοιπὸν ταύτην ἢ μωρίαν ὁ ἴδιος ἄνθρωπος εὐφημιστικῶς ἀπεκάλεσεν ἐξυπνάδα, τοῦθ' ὅπερ σημαίνει τὸ δι' ἀσυστόλου, ἀχαρακτηρίστου, ἀναιδοῦς ἀναισχύντου καὶ ἀδιανθρώπου ἀλλ' ἐπιτηδείου καὶ εὐστόχου καὶ καταλλήλου ψεύδους δικαιολογεῖν τὴν ἀποτυχίαν, Ἄνθρωπος δὲ μὴ ἀναγνωρίζων καὶ μὴ ἀνομολογῶν τὰς ἰδίας ἀποτυχίας καὶ τὰ ἴδια σφάλματα, ἀλλὰ ψευδῶς δικαιολογῶν καὶ συγκολάζων ταῦτα ἀπέναντι ἑαυτοῦ καὶ ἀπέναντι τῶν ἄλλων εἶναι ἀνεπίδεκτος προόδου, Πρόοδος εἶναι ἡ τῶν ἐσφαλμένων καὶ πεπλανημένων βαθμιαία καὶ κανονικὴ ἀναγνώρισις καὶ διόρθωσις· Τοιαύτης λοιπόν, τῆς πονηρίας οὔσης, τὸ μετὰ τὴν ἀλώπεκα πονηρὸν ζῶον, τὸν ἄνθρωπον βλέπομεν τὴν συφιλίδα ἀντιλαμβανόμενον ὡς ἐμπόδιον τῆς φιληδονίας του, ὡς πέδην τῆς ἀκολασίας του καὶ ὡς πρόσκομμα εἰς τὸν κορεσμὸν τῆς ἐπιθυμίας του, νὰ προσπαθῇ νὰ παραστήσῃ ὡς μικρᾶς μόνον σημασίας ἀξίαν καὶ ὄχι τόσον ἐπικίνδυνον ὡς πιστεύεται, πρὸ παντὸς δὲ καὶ ὡς δυναμένην νὰ παρακαμφθῇ διὰ διαφόρων μέσων προφυλάξεως. Οὕτω παρατηροῦμεν τοῦτον πανηγυρίζοντα διὰ τὴν ἀνακάλυψιν τοῦ σάλβαρσαν, παιᾶνας ᾄδοντα διὰ τὴν ἀντίδρασιν Βάσσερμαν καὶ ὄχι μικρὸν ἐνθουσιῶντα διὰ τὰς ἀναγραφομένας παρὰ πολλῶν ἰατρῶν ἰάσεις τῆς συφιλίδος καὶ ἐξ αὐτῆς ἀναμολύνσεις. Τὸ σάλβαρσαν ἐκλαμβάνων ὡς πανάκειαν καὶ τὴν ἀντίδρασιν Βάσσερμαν ὡς ἀλάνθαστον δείκτην καὶ γνώμονα τῆς τε ὑπάρξεως καὶ τῆς

ἰάσεως τῆς συφυλίδος, κατέστη ἐντελῶς ἀμέριμνος καὶ ἀμελέστατος περὶ τὴν ἰατρείαν τῆς νόσου, Κορυφοῦται ὅμως ἡ ἀνθρωπίνη πονηρία ὅτε εἰς τὰ τῆς προφυλάξεως τῆς νόσου ἐξικνεῖται καὶ περὶ τούτων σοβαρῶς πραγματεύεται. «Ἡ μωρία ἀδελφὸς τῆς πονηρίας ἔφυ» γράφει ὁ Σοφοκλῆς, καὶ οὐδὲν τούτου ἀληθέστερον. Διότι τῆς συφιλίδος, κωλυούσης τὸν ἄνθρωπον τῆς συνουσίας, τῆς πράξεως, δηλαδή, εἰς τῆς ὁποίας τὴν τέλεσιν καὶ ἀπόλαυσιν ἀπὸ τῆς διαπλάσεώς του καὶ ἐντεῦθεν εἶχε συνειθίσει ἀκωλύτως, ἀτιμωρήτως καὶ ἄνευ οὐδενὸς ἐλέγχου συνειδήσεως ἢ περιβάλλοντος κοινωνικοῦ ἢ θρησκευτικοῦ, καὶ τὸ σπουδαιότερον, ἀκινδύνως νὰ ἐντρυφᾷ, οὗτος πονηρῶς ἤτοι μωρῶς, φερόμενος ἀντὶ ἀποφεύγων τὴν ὕποπτον συνουσίαν καὶ τὸν ἐκ ταύτης ἐπικείμενον κίνδυνον μολύνσεως ἐκ συφιλίδος, ἤρχισε νὰ μηχανᾶται πρὸς εὕρεσιν μέσων δι' ὧν συνευρισκόμενος ν' ἀποφεύγῃ τὸν ἐκ ταύτης μολυσμόν.

Κατὰ τίνα μὲν χρόνον αἱ πρῶται ἀπόπειραι πρὸς τοῦτο ἐγένοντο δὲν εἶναι ἀπολύτως γνωστόν, ἀπὸ τοῦ 1564 δὲ καὶ ἐντεῦθεν ὁ Γαβριὴλ Φαλλόπιος ἤρχισε συνιστῶν τὴν χρῆσιν λεπτῆς ὀθόνης ἢ λινοῦ ὑφάσματος, ἐμβεβαπτισμένου ἐντὸς στυπτικῶν οὐσιῶν, ἱεροξύλλης καὶ ὑδραργύρου, πρὸς περικάλυψιν τοῦ αἰδοίου κατὰ τὴν συνουσίαν. «Ἐπειραματίσθην, γράφει, δι' αὐτοῦ, ἐπὶ ἑκατὸν ἀνθρώπων καὶ μάρτυς μου ὁ Θεὸς ἅπαντες διέφυγον τὴν μόλυνσιν.» Ὁ Pierre Ange Agathus κατὰ τὸν αὐτὸν χρόνον συνιστᾶ ὄχι μόνον ὅ,τι καὶ ὁ Φαλλόπιος ἀλλὰ καὶ τὴν πλύσιν καὶ ἐντριβὴν τῶν αἰδοίων, ἀνδρός τε καὶ γυναικός, δι' ὑδραργυρικῆς ἀλοιφῆς μεθ' ἑκάστην συνουσίαν. Ἡ μεγαλειτέρα ὅμως πρὸς τοῦτο ὤθησις ἐδόθη ἐν Ἀγγλίᾳ, ἔνθα ἀνεκαλύφθη καὶ ἡ περικαυλίς, τὸ γνωστὸν πλέον condom, ἀποτελούμενον ἐν ἀρχῇ ὡς καὶ σήμερον, ἐκ χημικῶς κατειργασμένου τυφλοῦ ἐντέρου προβάτου ἢ αἰγός.. Ἔκτοτε, ἑκάστη περίοδος εἶχε καὶ ἓν εἰδικὸν προφυλακτικὸν φάρμακον καὶ ἰδίαν μέθοδον μέχρι τοῦ 1906 ὁπότε ὁ Μετσνίκοφ μετὰ τοὺς ἐπιτυχεῖς πειραματισμοὺς αὐτοῦ ἐπὶ πιθήκων καὶ ἀνθρώπων ἐπισημοποίησε τὴν διὰ κολομέλανος καὶ βαζελίνης γνωστὴν σκευασίαν. Τῶν περικαυλίδων ὅμως ὡς καὶ τῶν διαφόρων ἄλλων προφυλακτικῶν τῶν ἀφροδισίων νόσων μέσων ὄντων γνωστῶν μόνον εἰς τοὺς ἰατρούς, ὁ λήξας πόλεμος κατέστησε κτῆμα τοῦ λαοῦ. Διότι αἱ χῶραι ὑπὲρ τῆς προφυλάξεως τῶν στρατευθέντων ἀνδρῶν ἐνδιαφερόμεναι ἐπρομήθευσαν τούτους δι' ὅλων αὐτῶν τῶν μέσων καὶ τὴν ἐφαρμογήν των

αὐστηρῶς ἀπήτουν. Μὴ δ' εἰς τοῦτο ἀρκούμεναι ἀλλὰ καὶ τὴν ἀρτιότητα τοῦ ἐργάτου αὐτῶν ἀπαιτοῦσαι καὶ τοῦτον διὰ τῶν αὐτῶν μέσων ψευδοπροφυλάξεως κατὰ τῶν ἀφροδισίων ἐθωράκισαν. Οὕτω λοιπὸν ἅπαντες στρατιῶται καὶ ἐργάται, τοῦ χρήματος ἀφθονοῦντος, τῶν γυναικῶν προκαλουσῶν εἰς ὄργια, ἐλάχιστα τὴν κοινωνικήν μας ὑπόστασιν τιμῶντα, ἐξετραχηλίζοντο καὶ τὴν συφιλίδα καὶ γονόρροιαν μεταξὺ ἀλλήλων ἀκωλύτως καὶ εὐχερῶς ἀντήλλασσον. Μήπως ἄραγε ἡ τῶν πραγμάτων τούτων κατάστασις, τοῦ πολέμου λήξαντος ἐβελτιώθη; Μήπως οἱ Κᾶρες δοῦλοι τὸ «οἴκαδε Κᾶρες οὐκέτι Διονύσια» ἀκούοντες οἴκαδε ἐστράφησαν; Πολλοῦ γε καὶ δεῖ. Ὁ λαὸς ἑορτάζει τὰ μεθεόρτια καὶ εἰς τὸν αὐτὸν βόρβορον ἀκολασίας καὶ ἠθικῆς ταπεινώσεως κυλίεται.

Τὸ μόνον ἀσφαλὲς καὶ ἀλάνθαστον κατὰ τῆς συφιλίδος μέτρον εἶναι ἡ ἐ γ κ ρ ά τ ε ι α. Ταύτην οἱ νέοι καὶ αἱ νέαι ἔχοντες ὡς φυλακτὸν καὶ μόνον ταύτην, δύνανται μετὰ βεβαιότητος ἀπολύτου ν' ἀποφύγουν τὴν συφιλίδα. Ἅπαντα δυστυχῶς τὰ προφυλακτικὰ ἢ προληπτικὰ μέτρα εἶναι ἀπατηλά, σαγηνεύοντα καὶ ρυμουλκοῦντα τὸν μωρόν, ὅν ὁ λαὸς ὀνομάζει ἔξυπνον, πρὸς τὸν κίνδυνον τῆς μολύνσεως καὶ τὸ λυπηρότερον τῆς ἀκολασίας καὶ οὐδέποτε παρ' ἐχεφρόνων ἰατρῶν δέον νὰ συνιστῶνται. Πολλοὶ δέ, καίπερ παραδεχόμενοι ὅτι ἡ ἐγκράτεια εἶναι ἡ βασιλίς τῶν ἀρετῶν, λέγουν ὅτι καὶ ἡ προφύλαξις ἦτο εἶναι καὶ ἔσεται ἡ μήτηρ τῆς σωτηρίας, ὅταν τις μάλιστα βιάζεται ν' ἀντιμετωπίσῃ κατὰ πρόσωπον τὸν ἄφευκον κίνδυνον, Μάλιστα, σοφόν, παραδέχομαι, ἀλλ' οὐδεὶς παρ' οὐδενὸς βιάζεται ν' ἀντιμετωπίσῃ τὸν κίνδυνον τῆς ἀφροδισιακῆς μολύνσεως κατὰ πρόσωπον ἐκτὸς ἂν θέλῃ. Ὁ κίνδυνος οὗτος εἶναι φευκτὸς καὶ φευκτέος ἐάν τις διδαχθῇ νὰ εἶναι ἐγκρατής ἐν παντὶ καὶ νὰ μὴ δουλοῦται εἰς τὰς ἐπιθυμίας του.

Τούτου ὅμως θιγέντος ἡ αὐλαία πίπτει, τὸ παραπέτασμα αἴρεται καὶ ἰδοὺ ἡμεῖς, ὄχι πλέον ἁπλοῖ θεαταί ἀλλὰ δρῶντα καὶ πάσχοντα πρόσωπα τῆς μεγαλειτέρας τραγῳδίας καὶ αὕτη εἶναι ὅ,τι πλέον λέγεται αἰσθηματολογικὸν καὶ ὡραῖον καὶ μὴ ἐστερημένον συνεπειῶν· Ὁ ἄνθρωπος, προθυμοποιούμενος νὰ ἀρέσῃ καὶ μεταξὺ ἀρεστῶν νὰ βιώσῃ καὶ τὸ ἑαυτοῦ περιβάλλον εὔχαρι καὶ γλυκὺ νὰ καταστήσῃ θέλων, ἀπὸ χρόνων ἀμνημονεύτων ἤρξατο καλλυνόμενος καὶ καλλύνων καὶ τὸ καλὸν καὶ ὡραῖον ἐπαινῶν. Τούτων δὲ συντελουμένων ἐδημιουργήθη ἄλλο τι συμφυὲς

τοῦ καλαισθητικοῦ, κακὸν ἡ πρόκλησις πρὸς ἀπόλαυσιν τοῦ καλοῦ καὶ ὡραίου. Τοῦ ἀνθρώπου δὲ μὴ ὀργασμῷ καὶ περιοδικῶς ἀγομένου πρὸς ἀπάντησιν εἰς τὴν ἐρωτικὴν πρόκλησιν, ὅπως τἆλλα ζῶα, ἀλλ' ἱκανοῦ ἐκ φύσεως ὄντος ν' ἀπαντᾷ διαρκῶς πρὸς ταύτην ἐλήφθη ἀνάγκη ὅπως οὗτος πρὸς τοῦτο προκαλῆται πάντοτε. Τῶν διαφόρων δὲ λαῶν καὶ διάφορα μέσα προκλήσεως μηχανωμένων, πάντοτε βεβαίως ἀνάλογα πρὸς τὴν διανοητικὴν καὶ καλαισθητικὴν αὐτῶν ἀνάπτυξιν ἐξικνούμεθα εἰς τὸν κατ' ἐξοχὴν τὴν καλαισθησίαν εἰς περιωπὴν ἀναγαγόντα λαόν, τὸν Ἑλληνικόν. Ἐκεῖ μετὰ τοὺς Περσικοὺς πολέμους μέχρι τῶν Ρωμαϊκῶν χρόνων βλέπομεν τὸ καλόν, τὸ ὡραῖον, τὸ λεπτόν καὶ ἀφηρημένον, ἐξιδανικευόμενα, βλέπομεν γλύπτας ἀποτυποῦντας ἐν τῷ μαρμάρῳ τὸν ἄνθρωπον, βλέπομεν ζωγράφους, ὡς ὁ Πλίνιος γράφει, ὑπερβαίνοντας τὴν φύσιν, βλέπομεν σοφούς, ὡς ὁ Μιστριώτης λέγει, γεφυροῦντας τὴν γῆν πρὸς τὸν οὐρανόν καὶ διὰ τῶν γραφομένων των, ὡς κλιμάκων τὸν ἄνθρωπον πρὸς τὸ θεῖον μιγνύοντας καὶ τὴν τέχνην ζωοποιοῦσαν τὴν ὕλην. Μὴ λησμονηθῇ ὅμως ὅτι ὁ λαὸς ἐκεῖνος ὡς ἐκ στόματος τοῦ μεγίστου τῶν ἀνδρῶν, τοῦ Περικλέους μανθάνομεν, ἐφιλοκάλλει μετ' εὐτελείας καὶ ἐφιλοσόφει ἄνευ μαλακίας. Ἡ Ρώμη ἐν τῇ ἕκτῃ σατίρᾳ τοῦ Juvenal, ἔχει αὐτοκρατείρας χρυσιζούσας τὰς θηλὰς τῶν μαστῶν των καὶ οὕτω προκαλούσας. Πῶς δὲ προκαλοῦν αἱ νεώτεραι πολιτεῖαι; Κατ' ἐπιφάνειαν μὲν Ἑλληνιστί, κατὰ φύσιν δὲ Ρωμαϊστί.

Ἐὰν δέ τις ἐξ οὐρανοῦ πίπτων ὡς μετέωρον, ἄνθρωπος ὅμως πεπαιδευμένος καὶ ἐπαΐων, βλέπων ἡμᾶς σήμερον προκαλοῦντας θὰ εἴπῃ· «Ἠμβλύνθη ἄραγε τὸ γενετήσιον αἴσθημα ἐπὶ τοσοῦτον μεταξὺ τῶν λαῶν τῆς σήμερον, ὥστε οὗτοι τὸ πᾶν μετέρχονται ὅπως τὸ ὀξύνουν, τὸ διεγείρουν καὶ τὸ ἐρεθίσουν; » Κατηγοροῦμεν μὲν τὸν Ἀριστοφάνην διὰ τὰ ἀπὸ σκηνῆς ἀκόλαστα καὶ ἀσύστολα αἴσχη του, δὲν ἀναλογιζόμεθα δὲ ὅτι ταῦτα διεπράττοντο ἀπὸ σκηνῆς μόνον, σημειωθήτω δὲ τοῦτο καλῶς, παρ' ἀ ν δ ρ ῶ ν ὑποκριτῶν, ἐν ἡμέραις Διονυσίων, ἤτοι μέθης καὶ κραιπάλης καὶ ὅτι οἱ θεαταί των ἦσαν πάντοτε ἄνδρες. Τὶ δὲ πράττει τὸ σημερινὸν θέατρον, οὕτινος τὸ ἀκροατήριον καὶ οἱ θεαταὶ εἶνε ὄχι μόνον ἄνδρες καὶ γυναῖκες, ἀλλὰ καὶ παῖδες καὶ κορασίδες, ἅτινα ὑποτίθεται ὅτι δὲν γνωρίζουν ταῦτα; Προκαλεῖ, ἐρεθίζει, διαφθείρει Τὶ τὸ ἀνάγνωσμα; Τὶ αἱ ὁδοί μας; Αἱ γυναῖκες τῆς σήμερον ἐνδύονται διὰ νὰ καλύψουν τὴν γυμνότητά των, ἢ νὰ κρύψουν τὴν ἀσχημίαν των καὶ νὰ προκαλέσουν; Ποῦ τὰ γυμνὰ ἐκεῖνα σώματα

δι' ὧν ἐμπνεόμενοι ὁ Πραξιτέλης ἔγλυφε τὴν Κνιδίαν Ἀφροδίτην καὶ ὁ Ἀπελλῆς ἐζωγράφιζε τὴν Ἀναδυομένην; Ποῦ αἱ παλαῖστραι καὶ τὰ γυμνάσια ἐξ ὧν ἐλαμβάνοντο τὰ πρότυπα τοῦ Ἑρμοῦ τῶν Ὀλυμπίων καὶ τοῦ ἡνιόχου τῶν Ἀντικηθύρων; Χωρὶς ἀτυχῶς νὰ ἔχωμεν τὰ καλὰ τῆς Ἑλληνικῆς προκλήσεως, ἔχομεν τὰ κακὰ τῆς σημερινῆς τοιαύτης καὶ αὕτη εἶνε ἡ συφιλίς. Ἐάν τις ἴδῃ τινά σφάζοντα πρὸ τοῦ κλωβοῦ τῶν λεόντων τῶν θηριοτροφείων μας ἔλαφον καὶ ἀφίνοντα τὸν πήδακα τοῦ αἵματος, μετὰ τὴν τομὴν τοῦ λαιμοῦ τοῦ ζώου, θερμοῦ καὶ ἀχνίζοντος νὰ ραντίζῃ τὸν λέοντα θὰ τὸν φονεύσῃ διότι τὰ τιθασευμένα θηρία ἐξαγριώνει. Ὁ ἴδιος δὲ φονεὺς οὗτος ὁδηγεῖ ἡμερησίως τὴν οἰκογένειάν του εἰς τὸ θέατρον ἔνθα κορδακισμοί, κυβισμοὶ καὶ χοροὶ ἀρένων καὶ θηλέων ἀπὸ σκηνῆς ἐρεθίζουν καὶ προκαλοῦν. Ἐγκράτειαν λοιπὸν παρὰ τῶν μελῶν τῆς κοινωνίας μας ἀπαιτοῦντες καὶ ταύτην συνιστῶντες, πρέπει νὰ φροντίσωμεν ὅπως καὶ τὸ περιβάλλον αὐτῶν ἄγῃ εἰς ἐγκράτειαν καὶ ὄχι εἰς ἀκολασίαν. Ἐθελοτυφλοῦντες δὲ μὴ παρορῶμεν ὅτι ἐπιδιώκοντες ἐγκράτειαν, αἰτοῦμεν Ἀρκαδίαν, δηλαδὴ τὴν κατάπνυξιν τοῦ μεγίστου τῶν αἰσθημάτων καὶ ἐν ταὐτῷ τῆς ἐπιτακτικωτάτης τῶν φυσιολογικῶν λειτουργιῶν τοῦ ζώου μας. Ὁ λαὸς γνωρίζων ὅτι ἐν τῇ συνουσίᾳ ἔγκειται ἡ γλυκυτέρα τῶν ἡδονῶν, ἀγνοεῖ ὅτι ἡ μήτηρ φύσις ἐξ αὐτῆς ἐξήρτησε καὶ τὴν ὑψίστην τῶν εὐθυνῶν, ἤτοι τὴν δημιουργίαν ἀνθρωπίνου ὁμοιώματος, ἐσχάτως δὲ καὶ τὸν φρικτότερον καὶ ἀμεσώτερον τῶν κινδύνων, τὸν ἀφροδισιακὸν μολυσμόν. Τὰ τελευταῖα δὲ δύο ταῦτα ἀτυχέστατα ἀγνοῶν πρὸς τὴν συνουσίαν φέρεται ὡς πρὸς ἀπόλαυσιν, πρὸς ἐντρύφησιν πρὸς δικλεῖδα ἔστω ἐκθυμάνσεως, ἐξ ἐπίξεως πρὸς ἐκπλήρωσιν λειτουργικῆς ἀνάγκης καὶ ὡς ἐξ ὁρμεμφύτου καὶ τούτου ἕνεκα πρὸ οὐδενὸς κωλύεται. Ἐὰν δὲ καὶ σκιά της φόβου μολύνσεως ἐκ ταύτης εἶνε δυνατὸν τοῦτον προσκαίρως νὰ ἐμποδίσῃ, ἰδοὺ τὰ ἀπατηλὰ καὶ δελεαστικὰ μέσα ψευδοπροφυλάξεως ταῦτα τοῦτον παραπλανῶντα καὶ προσωθοῦντα πρὸς τὸν ἄφευκτον κίνδυνον.

Τοιαύτης λοιπὸν τῆς καταστάσεως οὔσης ἂς ἴδωμεν, ποῖον τὸ ἀλεξιφάρμακον; Ἓν καὶ μόνον ἐχεφροσύνη. Ἤτοι, μέριμνα πατρικὴ πρὸς περισυλλογὴν τῶν θυμάτων τῆς συφιλίδος, περίθαλψιν καὶ ἰατρείαν τούτων. Ἓν μᾶς ἀπέμεινε, νὰ ἐπαναλάβωμεν τὸ ἔργον τοῦ Ἀήτου περισυλλέγοντος ἐκ τῆς ἐπιφανείας τῆς θαλάσσης τὰ μέλη τοῦ Ἀψύρτου, ἅτινα ἡ Μαινὰς Μήδεια σπαράττουσα ἐσκόρπιζε. Τῆς λέξεως δὲ **«ἐχεφροσύνη»** περιεκτικῆς οὔσης, ἀπαλλάσσομαι τῆς ἀναγραφῆς τῶν λέξεων ψυχραιμία, μακροθυμία,

σύνεσις καὶ μὴ σεμνοτυφία, ἀλλ' εἰλικρίνεια καὶ μὴ κρυψίνοια ἀλλὰ παρρησία καὶ μὴ τύφωσις ἀλλὰ ἁπλότης. Ἐχεφροσύνην ἐν παντὶ καὶ πάντοτε, ἐγκράτειαν δηλαδὴ διανοητικήν, ἀναμέτρησιν, ἐπισκόπησιν τῶν πραγμάτων, τῶν συνθηκῶν καὶ τῶν περιστάσεων ἤρεμον, ἄνευ ἐξάψεων, μεμψιμοιριῶν καὶ ἀπεκδύσεων εὐθυνῶν, πρὸ παντὸς ἀναγνώρισιν καὶ ἀνομολόγησιν τῶν ἰδίων ἑκάστου σφαλμάτων καὶ πλανῶν καὶ σπουδὴν πρὸς ἐπανόρθωσιν τούτων. Τοῦ κακοῦ δὲ ὄντως πολυσχιδοῦς, πολυειδοῦς καὶ πολυδαιδάλου καὶ τὰ πρὸς θεραπείαν τούτου μέσα, δέον ἀναλόγως τῶν μορφῶν του καὶ τῶν ἐκφάνσεών του νὰ διατεθοῦν. Τῆς πρώτης δὲ μερίμνης μας πρὸς πρόληψιν τῆς μολύνσεως τῶν ὑγιῶν στρεφομένης, δέον ὅπως αἱ πηγαί της στειρεύσουν.. Καὶ ἐὰν μὲν πρόκειται νὰ προφυλάξωμεν πόλιν ἐκτεθειμένην εἰς τὸ ἑλεῖον μίασμα, φροντὶς λαμβάνεται πρὸς ἐξόντωσιν τῶν ἑλειονόμων κωνώπων, τῶν φορέων δηλαδὴ τοῦ μολύσματος, ἐὰν ἐκ κοιλιακοῦ τύφου μεριμνῶμεν περὶ τοῦ ὕδατος, ἐὰν ἐκ πανώλους περὶ τῶν ποντικῶν, ἐὰν ἐκ τύφου ἐξανθηματικοῦ στρεφόμεθα κατὰ τῶν φθειρῶν. Προκειμένου δὲ νὰ προφυλαχθῶμεν ἐκ τῆς συφιλίδος καὶ γονορροίας, αἱ φροντίδες μας πρέπει νὰ στραφοῦν κατὰ τῶν ὁμοίων μας, κατὰ τῶν ἀνθρώπων τῶν ἤδη ἐξ αὐτῶν μεμολυσμένων. Μὴ δὲ τόσον ψοφοδεεῖς ὄντες, ὅπως οἱ τὸ πρῶτον ἀντικρύσαντες τὰς νόσους ταύτας Εὐρωπαῖοι, καὶ μὴ τόσον ὑποκριταὶ καὶ μικρόνοες θρησκόληπτοι καὶ δεισιδαίμονες, ὅπως νομιζώμεθα, δέον νὰ μεταχειρισθῶμεν τοὺς ἤδη πάσχοντας ὡς ἀνθρώπους, ὡς μέλη τοῦ αὐτοῦ μὲ ἡμᾶς σώματος καὶ ὡς μέρη τοῦ αὐτοῦ ὅλου, ὡς πολίτας δηλονότι καὶ παράγοντας τῆς πολιτείας. Πρωτίστως δὲ καὶ κυρίως, δέον νὰ κτίσωμεν νοσοκομεῖα εἰδικά, εὐρύτατα, παμμέγιστα πρὸς νοσηλείαν καὶ περίθαλψιν τούτων. Νοσοκομεῖα δυνάμενα νὰ περιλάβουν ὄχι δεκάδας ἢ ἑκατοντάδας, ἀλλὰ χιλιάδας ἀφροδισιακῶν ἀρρώστων, ἄριστα λειτουργοῦντα καὶ διὰ πάντων τῶν τῆς νεωτέρας ἰατρικῆς χρειωδῶν πλουτιζόμενα. Χορηγὸς τούτων ἔστω μόνον ἡ Πολιτεία καὶ ὄχι μεγαλόσχημοι πολυτάλαντοι ψευδοφιλάνθρωποι, καὶ κυβερνῆται καὶ πηδαλιοῦχοι τούτων ἡ αὐτὴ Πολιτεία, ἡ κοινὴ πάντων ἡμῶν μήτηρ καὶ ὄχι μητριά. Τοιουτότροπα δὲ τὰ νοσοκομεῖα ταῦτα ἀπαιτοῦντες μὴ παραλείψωμεν νὰ προσθέσωμεν «ὄχι ὅμοια πρὸς τὰ ἀποκαλούμενα Πολιτειακὰ Νοσοκομεῖα», διότι ταῦτα εἶνε τρῶγλαι, στίγματα αἰσχύνης πρὸς τὰς Ἀμερικανικὰς ἀρχὰς προσάπτουσαι καὶ ὄχι τιμήν. Ἐάν τις παραβάλλων συγκρίνῃ τὸν χρυσοῦν θόλον τοῦ Κα-

πιτωλίου τῆς πολιτείας καὶ τὰ ἐν αὐτῷ μὲ τὸ Πολιτειακὸν Νοσοκομεῖον τῆς Μασσαχουσσέτης, θὰ οἰκτείρῃ ταύτην καὶ θὰ τὴν ἐξομοιώσῃ πρὸς τὴν ἀθιγγανίδα τὴν ψιμυθιῶσαν καὶ φυκῶσαν τὸ πρόσωπόν της ἐνῷ τὸ λοιπὸν σῶμα ἀπόζει ῥύπου δυσωδίας καὶ ἀκρασίας. Ὅπως δὲ ἰατρὸς ἑαυτὸν σεβόμενος οὐδέποτε ἀποφαίνεται περὶ τῆς ὑγείας τοῦ ἀτόμου ἐκ τῆς θέας τοῦ προσώπου του μόνον, ἀλλ' ἐκ τῆς ψηλαφήσεως, στηθοσκοπήσεως καὶ ἀναλύσεως πρὸ πάντων τῶν οὔρων του, οὕτω καὶ ἐχεφρονῶν ἀνὴρ δὲν ἐκφέρει κρίσεις περὶ χώρας τινός, ἐὰν δὲν ἴδῃ τὰ νοσοκομεῖα της, τὰ πτωχοκομεῖα της, τὰ γηροκομεῖα της καὶ ἐν γένει τὰ καταφύγια τῶν ναυαγίων, τῶν κοινωνικῶν ἐρειπίων καὶ τῶν ἀποκλήρων ἑκάστης Πολιτείας. Τοιούτων δὲ νοσοκομείων καὶ ὅπως πρέπει λειτουργούντων, θὰ κλείσουν φυλακαί, φρενοκομεῖα, ἄσυλα ἀνιάτων καὶ ἡ Πολιτεία θ' ἀπαλλαγῇ τῆς δαπάνης τῆς συντηρήσεως πολλῶν ἀναπήρων καὶ πτωχῶν.

Δέον δὲ πρὸ παντὸς ὅπως ἐντὸς τῶν νοσοκομείων αὐτῶν, ἅτινα πρέπει νὰ εὑρίσκωνται ἐντὸς τῶν πόλεων καὶ τοῖς πᾶσι προσιτά, οἱ ἀφροδισιακοὶ νὰ θεραπεύωνται ὡς ἀσθενεῖς καὶ ὄχι ὡς ἐναγεῖς, ὡς πάσχοντες καὶ οὐχὶ ὡς ἐπικατάρατοι, ὡς μεμολυσμένοι καὶ ὄχι ὡς ἠτιμασμένοι, ὡς ἀτυχήσαντες καὶ οὐχὶ ὡς ἀσύφηλοι. Πρὸς πάντας δὲ τοὺς ἀρρώστους ἑλκυστικὰ ὄντα τὰ νοσοκομεῖα ταῦτα ἔστωσαν ἐξ ἴσου προσιτὰ καὶ εἰς τοὺς ἰατροὺς καὶ ὄχι μόνον προσιτὰ ἀλλὰ καὶ προκλητικὰ ὅπως ἐν αὐτοῖς εἰσερχόμενοι διδάσκωνται καὶ μανθάνουν ἐπιτυχῶς νὰ διαγιγνώσκουν καὶ καταλλήλως καὶ δεόντως νὰ θεραπεύουν τὴν συφιλίδα καὶ τὴν γονόρροιαν. Πρότυπον δὲ πρὸς μίμησιν παρέχεται τὸ ἐν Ἀθήναις ἄριστα λειτουργοῦν, ὑπὸ τὴν αὐστηρὰν καὶ ἐπιστημονικῶς λαμπρὰν ἐπίβλεψιν τοῦ καθηγητοῦ Γεωργίου Φωτεινοῦ, νοσοκομεῖον τῶν μεταδοτικῶν νοσημάτων «Ἀνδρέας Συγγρός». Αἱ νόσοι αὗται σήμερον οὐδαμοῦ ἐπιστημονικῶς καὶ ἐπαρκῶς θεραπεύονται. Εἶδον ἅπαντα τὰ Παρισινὰ νοσοκομεῖα καὶ εἰργάσθην εἰς τὰ πλεῖστα ἐξ αὐτῶν, οὐδαμοῦ ἐν αὐτοῖς θεραπεύονται ἐπιστημονικῶς τὰ ἀφροδίσια. Εἶδον πολλὰ ἐκ τῶν νοσοκομείων τοῦ Λονδίνου, ταῦτα ἦσαν χειρότερα τῶν Γαλλικῶν. Τὰ ἀμερικανικὰ τοιαῦτα περιέχοντα ἐξωτερικὰ μόνον διαμερίσματα τῶν οὐροποιογενητικῶν ὀργάνων καὶ δερματολογικὰ τὰ χρησιμοποιοῦν ὄχι πρὸς θεραπείαν τῶν πασχόντων, ἀλλὰ πρὸς διδασκαλίαν τῶν σπουδαστῶν. Τὸ πρὸς δημιουργίαν τούτων τοὺς Ἀμερικανοὺς ἰατροὺς ὠθῆσαν ἐλατήριον δὲν ἦτο μέριμνα ὑπὲρ τῶν πασχόντων ἀλλ' ἐνδιαφέρον τῶν σχολῶν, ἐξ ὧν τὰ νοσοκομεῖα

ἐξαρτῶνται, ὅπως ἔχουν καὶ τμῆμα οὐροποιογεννητικῶν καὶ δερματολογικὸν ὅπως καὶ ἐν Εὐρώπῃ

Πρό τινος χρόνου εἶχον μικράν διετῆ κορασίδα, μολυνθεῖσαν ἐκ γονορροίας εἰς τὸ εἰδικὸν ἐνταῦθα νοσοκομεῖον, ἔνθα ἐχειρουργήθη διὰ μαστοειδίτιδα, ἀποπεμφθεῖσαν ἐκεῖθεν μετὰ τὴν μόλυνσιν καὶ ἥτις ἐπαρουσίασε πολλαπλῆν γονορροϊκὴν ἀρθρίτιδα. Ἐὰν βεβαίως ἐπρόκειτο περί τινος γεγονότος χρήζοντος μαρτύρων πρὸς ἀπόδειξιν δὲν θὰ τὸ ἀνέγραφον, ἀλλ' αὐταποδείκτου ὄντος τούτου λέγω ὅτι τὴν γονορρυᾶ ταύτην παιδίσκην, δύο ἐτῶν ἡλικίας, τὴν ἀκουσίως καὶ ἐξ ἰατρικῆς ἀμελείας μολυνθεῖσαν, τὴν κάκιστα ἐκ τῆς γονοκοκκικῆς ἀρθρίτιδος πάσχουσαν καὶ ἀνάπηρον, οὐδὲν ἀπολύτως ἐκ τῶν ἐν Βοστώνῃ νοσοκομείων ἐδέχετο πρὸς νοσηλείαν, διότι εἶχε γονόρροιαν. Καὶ ὅμως κλίνης νὰ κατακλιθῇ, στέγης νὰ στεγάσῃ καὶ ἰατροῦ ἐντὸς τοῦ νοσοκομείου νὰ ἰατρεύσῃ τὸ ἀτυχὲς καὶ ἀθῶον καὶ ἐν ἀπολύτῳ ἀγνοίᾳ του καὶ ἐξ ἰατρικῆς ὑπαιτιότητος πάσχον τοῦτο πλᾶσμα μὴ εὑρισκομένων, ἐν Βοστώνῃ ἔχει κτισθῇ μεγαλοπρεπέστατον καὶ πολυτελέστατον νοσοκομεῖον τῶν ζώων, ὅπερ πρὸς εἰρωνείαν καὶ τὸ ὄνομα «ἀγγελικὸν» φέρει καὶ ὅπερ παραπλεύρως τοῦ νοσοκομείου τῶν παίδων εὑρίσκεται, ἐντὸς τοῦ ὁποίου καὶ κύνες σκωληκοβριθεῖς καὶ γαλαῖ ρυπαραί, δι' αὐτοκινήτων περισυλλεγόμενα νοσηλεύονται. Ἐν αὐτῷ οὐδὲν ζῶον στερεῖται τοῦ εὐεργετήματος τῆς εὐθανασίας, οἱ δὲ ποντικοί φονεύονται διὰ χλωροφορμίου. Τὶ δέ, θὰ ἠρώτα πᾶς τις, ἄγει τοὺς χορηγοὺς τοῦ νοσοκομείου τῶν ζώων πρὸς τοῦτο; Μισανθρωπία μὴ ὑπερθετικὸν ἔχουσα. Ὅ,τι δηλαδὴ παρακινεῖ ὅπως πᾶσαν ἰατρικὴν πρόοδον ἀμφισβητοῦν, ὅπως κατὰ τοῦ ἐπὶ ζώων πειραματισμοῦ κατεξανίστανται, ὅπως, τὸ τερατοδέστατον πάντων, ἀρνοῦνται τἀγαθὰ τοῦ κατὰ τῆς εὐλογίας ἐμβολιασμοῦ καὶ ἡ τάσις των ὅπως τὸ μισητὸν αὐτῶν ὂν τὸν ἄνθρωπον ἐπαναφέρουν εἰς τοὺς προμωσαϊκοὺς χρόνους. Χρήζει λοιπὸν ἢ δὲν χρήζει ἡ Κοινωνία αὕτη καθαρμοῦ; Τὸ προσωπεῖον τῆς Ὑποκρισίας τῆς Κοινωνίας ταύτης δὲν πρέπει τέλος νὰ καταπέσῃ καὶ ὁ ὀρθὸς λόγος, ἡ σύνεσις καὶ τὸ δίκαιον νὰ ἐπικρατήσουν; Διατὶ ἡ διάκρισις μεταξὺ αἰσχρῶν νοσημάτων καὶ μὴ αἰσχρῶν; Διατὶ ἡ διαφορὰ μεταξὺ πνευμονίας καὶ γονορροίας καὶ μεταξὺ συφιλίδος καὶ νεφρίτιδος; Διατὶ διὰ τὸν πνευμονιῶντα καὶ νεφριτικὸν εὑρίσκονται νοσοκομεῖα παντοῦ πρόθυμα νὰ τοὺς δεχθοῦν, καὶ διατὶ διὰ τὸν συφιλιδικὸν καὶ τὸν γονορρυᾶ οὐδαμοῦ τοιαῦτα; Ἔστω, οἱ ἐνήλικες γονορρυεῖς καὶ συφιλιδικοί, ὡς ἑκου-

σίως ἐκτεθέντες εἰς μόλυνσιν, κατέστησαν ἀφ' ἑαυτῶν ἀσύφηλοι, ἀλλὰ ποία δικαιολογία διὰ τὸν ἀποκλεισμὸν ἐκ τῶν νοσοκομείων τῶν ἀκουσίως καὶ κληρονομικῶς μολυνομένων παιδίων; Εἴς τι ταῦτα ἔπταισαν, εἴς τι ταῦτα ἡμάρτησαν, τίνος ταῦτα κατεχράσθησαν ὅπως τὰ ἀμερικανικὰ Ινστιτούσιονς ἤτοι καθιδρύματα, δι' ἃ ἡ χώρα καυχᾶται, ἀρνοῦνται πρὸς ταῦτα νοσηλείαν τὴν ὁποίαν εὐγενῶς καὶ δωρεὰν προσφέρουν πρὸς τοὺς ἵππους, πρὸς τοὺς χοίρους, πρὸς πᾶν εἶδους ζώου, πρὸς κύνας καὶ γαλᾶς; Ὥστε κατὰ τὴν ἀντίληψιν τῆς βοστωναίας κοινωνίας οἱ συφιλιδικοὶ καὶ οἱ γονορρυεῖς ἄρρενες καὶ θήλεις, μικροὶ καὶ μεγάλοι, ἀθῶοι καὶ ἔνοχοι, κρίνονται καὶ τῶν ζώων αὐτῶν χειρότεροι καὶ ἀνάξιοι νὰ τύχουν τοῦ εὐεργετήματος τῆς παροχῆς βοηθείας καὶ περιθάλψεως τῶν καὶ πρὸς τὰ ζῶα παρεχομένων; Εἰς ἐπίμετρον δὲ ἡ ἐπίσημος πολιτεία τὸ ὀνοματεπώνυμον τούτων ἀπαιτοῦσα καὶ ἐπὶ τὰ ἴχνη των ἀνιχνευτὰς θέτουσα, τρομάζει καὶ ἀπελπίζει καὶ τούτους ἀκουσίως εἰς τὰς πλεκτάνας καὶ τὰς παγίδας καὶ τὰ θήρατρα ἅτινα πρὸς σύλληψίν των καὶ λήστευσίν των ὁ σύγχρονος ἀλιτήριος, ὁ ὑπὸ τὸ ψευδώνυμον τοῦ ἰατροῦ ζῶν καὶ δρῶν, στήνει. Ἀναγράφω δὲ χωρὶς νὰ σχολιάσω, διότι πρὸ τοιούτου τινὸς ἡ διάνοιά μου σταματᾶ ὅτι διὰ νὰ ταξιδεύσῃ ἐνταῦθα ὁ ἀφροδισιακὸς ἄρρωστος πρέπει νὰ φέρῃ πιστοποιητικὸν τῆς τοπικῆς του ἀρχῆς ἐπιτρεπούσης τοῦτο, ὅτι ὑποχρεοῦται μεταβαίνων εἰς ἄλλο κράτος νὰ παρουσιάζεται ἐκεῖ εἰς τὰς ὑγειονομικὰς ἀρχὰς καὶ ὅτι ὀφείλει νὰ δηλώσῃ εἰς τὸ ξενοδοχεῖον ὅτι πάσχει ἐκ συφιλίδος ἢ γονορροίας, ὅτι δὲ τὰ ξενοδοχεῖα δέον νὰ ἔχουν ἰδιαιτέρας κλίνας διὰ τοὺς τοιούτους πελάτας. Reprint 693 U. S. Public Health Service. Πᾶς ἄλλος δὲ φαντάζεται, ἐκτὸς φυσικὰ τῶν ἀμερικανικῶν ἀρχῶν, ἂν ποτε θὰ μάθουν αὗται ποῖοι καὶ πόσοι πάσχουν καὶ εἰς ποίους ἰατροὺς θὰ καταφύγουν. Εἰς τὸν Ἀμερικανικὸν οἶκον ἕκαστον μέλος του ἔχει καὶ δύο ἢ καὶ πολύτερα ἀντίτυπα Καινῆς Διαθήκης, ἐγὼ ἔχω τέσσαρα, δύο ἑλληνικὰ καὶ ἄλλα τόσα ἀγγλικά, ὑποτιθεμένου δὲ ὅτι καὶ ταῦτα ἀναγιγνώσκονται θὰ ἠρώτων τὸ «ὃ σὺ μισήσῃς ἑτέρῳ μὴ ποιήσῃς» ἔτυχέ ποτε προσοχῆς; Μὴ διατεθημένοι δὲ ὄντες οἱ θεσμοθέται τῶν τραγελαφικῶν καὶ ἐξωφρενικῶν τούτων νόμων νὰ σεβασθοῦν τούτους αὐτοὶ οὗτοι, διατὶ τοῦτο παρ' ἄλλων, ἥκιστα νομοταγῶν, ἀπαιτοῦν; Περὶ δὲ τῶν τὴν ἰατρικὴν ἐπιστήμην καταισχυνόντων ψευδοϊατρῶν τούτων προκειμένου ν' ἀπασχοληθῶμεν δέον νὰ δηλώσωμεν ὅτι καίτοι οὗτοι ἀπὸ οὐδεμιᾶς χώρας ἢ τόπου ἐλλείπουν, καίτοι παντοῦ καὶ πάντοτε διὰ

τῆς αὐτῆς τέχνης ἀπατοῦν καὶ ληστεύουν τὰ θύματά των, ἡ Ἀμερικὴ δι' αὐτοὺς εἶνε ἡ χώρα τῆς ἐπαγγελίας. In vino veritas ἔλεγον οἱ Λατῖνοι, ἤτοι ἐν τῷ οἴνῳ ἡ ἀλήθεια, διότι τοῦ οἴνου, ὡς ψαλίδος Μοίρας, κόπτοντος τὰ νήματα δι' ὧν τὸ λογικὸν συνεῖχε καὶ ἐρύθμιζε τὰς κινήσεις χειρῶν ποδῶν καὶ κατ' ἐξοχὴν τῆς γλώσσης καὶ τῶν κέντρων τούτων ἀχαλινώτων πρὸς δρᾶσιν ἀφιεμένων, λέγονται καὶ πράττονται ἀβούλως καὶ ἀσυνέτως ὅσα τοῦ ἀνθρώπου νήφοντος ἐν κρυπτῷ καὶ παραβύστῳ τηρῶνται. Καίτοι δὲ τόσον διεξοδικῶς περὶ αἰδοῦς ἐπραγματεύθημεν καὶ ταύτην συμφυᾶ πρὸς τὴν ἀνθρωπίνην ἀνάπτυξιν ἐγνωρίσαμεν ἐν τούτοις ἐπὶ τῷ αὐτῷ καὶ πάλιν ἐπανερχόμενοι δὲν δυνάμεθα ν' ἀρνηθῶμεν ὅτι αὕτη

«ἥ τ' ἄνδρας μέγα σίνεται ἠδ' ὀνίνησιν»

εἶνε ὑπὸ συνθήκην τοιαύτη. Ὅτι δηλαδὴ αἰδούμεθα κατ' ἀναλογίαν τῶν μεμαθημένων, ἤτοι τῶν ἐν ἑκάστῳ γνώσεων περὶ τῶν ἄλλων καὶ πάντοτε ἐπὶ παρουσίᾳ γνωρίμων μας. Κωλύματος δὲ μεταξὺ ἡμῶν καὶ τῶν γνωρίμων μας ὁπωσδήποτε παρεμβαλλομένου καὶ ἡμῶν ἐν τῷ κρυπτῷ ἀφιεμένων παραχρῆμα ἀποκαλυπτόμεθα. Ὁ προσωπιδοφορῶν, λόγου χάριν, κρύπτων ὑπὸ τὴν προσωπίδα τὴν προσωπικότητά του, ἀποκαλύπτει τὴν ταὐτότητά του. Ἐκτρέπεται δηλαδὴ τῆς ὁδοῦ χυδαΐζων, ἀναισχυντῶν, βωμολοχεῖ καὶ τέλος πρὸ οὐδενὸς ἀναιδοῦς ἢ ἀκόσμου, ἢ αἰσχροῦ σταματᾶ. Ἰδοὺ λοιπὸν ἓν λεπτὸν ὕφασμα ἢ χάρτης κρύπτον τὸ πρόσωπον ἐπαναφέρει ἀταβιστικῶς τὸν ἄνθρωπον εἰς τὸν ἀρχέγονον αὐτοῦ πρόγονον, τὸν βάρβαρον. Ἐνῷ δὲ πᾶς τις ἐν τῷ χωρίῳ του, γνώριμος μεταξὺ γνωρίμων, αἰδούμενος κωλύεται νὰ πράξῃ τι αἰσχρόν, διότι παρὰ πάντων ἐλεγχόμενος δὲν δύναται νὰ ζήσῃ ἐν αὐτῷ, τούτου ἐξερχόμενος καὶ μεταξὺ ξένων καὶ ἀγνώστων εὑρισκόμενος ἀκωλύτως πλέον ἐκτραχηλίζεται,τὸν χαληνὸν τῆς αἰδοῦς ἀποβάλλει καὶ τὴν δικλεῖδα τῶν παθῶν καὶ ὁρμῶν καὶ ἐπιθυμιῶν αὐτοῦ τελείως ἀνοίγων ταῦτα πάντα πρὸς εὐοχίαν καλεῖ.

Μὴ δ' ἀπορήσῃ τις καὶ ὅ, τι γράφω ὡς ὑπερβολὴν ἐκλάβῃ, ἐὰν εἴπω ὅτι καὶ τὸ αὐτὸ συμβαίνει ἐν Ἀμερικῇ. Καλῶς ἢ κακῶς, δικαίως ἢ ἀδίκως, ἡ Ἀμερικὴ ἐκτὸς τῆς Ἀμερικῆς δὲν φημίζεται ὡς χώρα αὐστηρῶν ἀρχῶν. Ὁ κόσμος ὁλόκληρος ἀποκαλυπτόμενος ἐκ σεβασμοῦ πρὸ τοῦ Ἀγγλικοῦ μεγαλείου, θαυμάζων τὴν Γερμανικὴν φιλεργίαν, πρὸς τὴν Ἀμερικὴν βλέπει ὡς πρὸς χώραν τῶν τύπων καὶ κεκτημένην μὲν πολλὰ τὰ δολλάρια, ἐστερημένην δὲ ἀρχῶν. Τούτου δ' ἕνεκα πᾶς ἐνταῦθα ἐρχόμενος ἔρχεται ὄχι νὰ

ἐκπαιδευθῇ καὶ νὰ ἀναμορφωθῇ, ἀλλὰ νὰ κερδίσῃ. Ξένος δ' ὢν καὶ ἄγνωστος μεταξὺ ἀγνώστων πρὸ οὐδενὸς μέσου, ἢ τρόπου, ἢ μέτρου, ἢ μεθόδου, ἢ τέχνης, ἢ ἀτιμίας, διστάζει πρὸς πορισμὸν τοῦ κέρδους ἕνεκα τοῦ ὁποίου καὶ φίλων καὶ οἰκείων καὶ γνωρίμων καὶ προσφιλῶν ἐχωρίσθη καὶ τὸν 'Ωκεανὸν διέπλευσε. Πολλάκις κατ' ἰδίαν εἶπον, καὶ ἰδοὺ ἐνταῦθα δημοσίᾳ λέγω ὅτι ὅπως αἱ κορασίδες τῶν χωρίων μεταναστεύουσαι εἰς τὰς πόλεις πρὸς εὕρεσιν ἐργασίας κατὰ κανόνα ἐκπορνεύονται, οὕτω καὶ οἱ ξένοι ἄνδρες οἱ ἐν 'Αμερικῇ πρὸς εὕρεσιν ἐργασίας ἐρχόμενοι ὑφίστανται τὸν ἀνδρικὸν λεγόμενον ἐκπορνισμὸν δηλαδὴ ἐκφαυλίζονται. Τὶ δὲ καὶ δέον νὰ προσδοκῶμεν ἀπὸ ἀνθρώπους τοιουτότροπον ἀνδρικὸν ἐκφαυλισμὸν ὑποστάντας καὶ τόσον εὐχερῶς ὑπὸ τῶν ἀμερικανικῶν ἰατρικῶν ψευδοσχολῶν ἰατροὺς προχειριζομένους; 'Απὸ ἰατροὺς ἐκ κουρέων, ἀπὸ ἰατροὺς ἐκ στιλβωτῶν ὑποδυμάτων, ἀπὸ ἰατροὺς ἐξ ἀχθοφόρων ἄνευ προκαταρκτικῆς μορφώσεως, ἄνευ παιδείας, ἄνευ ἐπαρκοῦς γνώσεως οὐδεμιᾶς γλώσσης οὔτε τῆς μητρικῆς των οὔτε τῆς ἀγγλικῆς, ἄνευ παραδόσεων καὶ ἄνευ ἀρχῶν; Τοιούτων δὲ ὄχι μόνον τῶν 'Ιατρῶν ὄντων ἀλλὰ καὶ τῶν ξένων 'Ιερέων καὶ ἄλλων νομιζομένων ἐπιστημόνων κατ' ἐξοχὴν δὲ τῶν δικηγόρων, ἐξ ὧν καὶ δικασταὶ θὰ προκύψουν, καὶ τῶν δημοσιογράφων καὶ ὅσων ἐπιπολαίως ψευδῶς καὶ ἀπατηλῶς ἐκπαιδευομένων ποῖον τῆς Συμπολιτείας τὸ μέλλον ἐπιφυλάσσεται; Τοῦ Θουκυδίδου δὲ κακίζοντος τοὺς Σπαρτιάτας ὅτι τοὺς ξένους ἐκ τῆς πόλεώςτων ἀπήλαυνον ἐκ φόβου μήπως οὗτοι γίνουν μιμηταὶ ταύτης καὶ κλέπται τῶν ἀρετῶν της, ὁ Πλούταρχος γράφει ὅτι ἐξενιλατοῦντο «μὴ διδάσκαλοι κακοῦ τινος ὑπάρξωσι». Τοῦτο δὲ οἱ τὰ κοινὰ διέποντες πρὸ ὀφθαλμῶν ἔχοντες ἂς μεριμνήσουν περὶ τῶν ἐνταῦθα κατὰ ἑκατομμύρια εἰσαγομένων «διδασκάλων κακοῦ καὶ ἠθῶν πονηρῶν καὶ σωμάτων νοσερῶν ἐξ ὧν πάθη πολλὰ φύονται ἀπάδοντα πρὸς τὴν καθεστῶσαν πολιτείαν, ὥσπερ ἁρμονίαν». 'Αρκεῖ ν' ἀναφέρω ὅτι συμπολίτης μου 'Ιατρὸς καυχόμενος ὅτι φοιτητὴς ὤν, εἶχεν ἐκτελέσῃ εἴκοσιν ἐγκληματικὰς ἐκτρώσεις, εὑρισκόμενος ἐνταῦθα καὶ ὀργιάζων εἰς βάρος τῶν κούφων 'Ελλήνων μεταναστῶν, συνεκέντρωσεν ἐντὸς ἑξαετίας πλέον τῶν ἑκατὸ χιλιάδων δολλαρίων.

Μὴ λοιπὸν τὴν συφιλίδα μόνην διὰ τὰς κακουργίας της καταδικάσωμεν, ἀλλ' ἀνερευνῶντες ἀνιχνεύσωμεν καὶ τοὺς συγκακούργούς της Κοινωνίαν Πολιτείαν καὶ 'Ιατρὸν οἵτινες μείζονα ταύτης εὐθύνην φέρουν.

Τὸ παρὸν δ' ἔργον εἰς χεῖρας τοῦ ἀναγνώστου ἐμπιστευόμενος παρακαλῶ τοῦτον πρὶν μὲ κρίνει καὶ μὲ καταδικάσει νὰ μὲ ἀκούσῃ πρῶτον ἀπολογούμενον. Ἐὰν δὲ θέλῃ τὴν κρίσιν του νὰ ἐκφέρῃ πρὶν μ' ἀκούσῃ καὶ τότε ὡς ὁ Θεμιστοκλῆς ἐπαναλαμβάνω, «πάταξον μὲν ἄκουσον δέ». Τὸ ἔργον τοῦτο ἔγραψα ἐντελῶς ἀβοήθητος. Ὅ, τι ἐν αὐτῷ εὑρίσκεται ἐχαράχθη παρ' ἐμοῦ καὶ μόνου. Πολλάκις παρεκάλεσα τοὺς ὁπωσδήποτε νομιζομένους ἀνεπτυγμένους μεταξὺ τῶν ἐνταῦθα Ἑλλήνων, νὰ μὲ ἀκούσουν νὰ τοὺς ἀναγνώσω καὶ νὰ μοῦ διορθώσουν ἐάν τι ἦτο ἐσφαλμένον καὶ πάντες ἀτυχῶς ἀπέφυγον, φόβῳ μήπως τὴν ἀσύγνωστον ἀμάθειάν των προδώσουν. Ὑποχρεούμενος νὰ σταχυολογῶ, νὰ ἐρανίζωμαι καὶ νὰ περισυλλέγω τὴν ὕλην μου ἐκ τῶν διαφόρων συγγραφέων ἀρχαίων τε καὶ νέων, νὰ παρακολουθῶ τὴν ἐξέλιξιν τῆς ἐπιστήμης μου εἰς τὰ ἡμεδαπὰ καὶ ξένα περιοδικά, κατηνάλωσα πάρα πολὺν χρόνον. Ὁμολογῶ ὅτι ἀπὸ τοῦ ἔργου μου ἐλλείπει ὁ εὐτρεπισμός, ὅπερ ἐν τῇ τέχνῃ λέγεται retouche καὶ ὅτι ἐν αὐτῷ θὰ παρεισέφρυσαν ἐπαναλήψεις πλατιασμοὶ καὶ λάθη ἀναπόφευκτα εἰς ἔργον μακρὸν ἐστερημένον κριτοῦ ἐπιθεωρητοῦ καὶ ἐλεγκτοῦ. Ὁ συγγραφεὺς οὗτινος τὸ ὕφος μὲ θέλγει εἶνε ὁ Renan, ἀλλ' οὗτος ηὐτύχησε νὰ εὕρῃ ἐν τῇ ἀδελφῇ Ἐνριέττα σύμβουλον λαμπρόν, διορθωτὴν ἄτεγκτον καὶ κριτὴν ἀδέκαστον τῶν ἔργων του, ἀλλὰ συμπαθέστατον. Τούτου δὲ, τὸ περὶ τῆς ἀδελφῆς Ἐνριέττας ἔργον καὶ αἱ ἐπιστολαὶ των εἶνε τὰ λαμπρότερα κειμήλια τῆς γαλλικῆς φιλολογίας, φιλοσοφίας καὶ ἀδελφικῆς ἀφοσιώσεως καὶ ἀγάπης ἀπέναντι τῆς ὁποίας καὶ τῆς Ἀντιγόνης ἡ αὐταπάρνησις ὠχριᾷ. Ἀλλ' ἐγὼ δυστυχῶς ὅ, τι ἔγραψα ἐγὼ μόνος μου τὸ ἀνέγνωσα καὶ μόνος μου τὸ ἐδιόρθωσα. Ἐὰν δέ τις λάβῃ ὑπ' ὄψει ὅτι διὰ τὸν συγγραφέα τὰ γραπτά του εἶνε προσφιλῆ ὅπως καὶ τὰ τέκνα εἰς τὸν γονέα των εὐκόλως φαντάζεται ὅτι ὅπως ὁ γονεὺς δὲν ἀποβάλλει τὸ τέκνον του οὕτω καὶ ὁ συγγραφεὺς δὲν παραιτεῖται τῶν γραφομένων του εὐκόλως. Σύμβουλόν μου λοιπὸν κατ' ἀνάγκην ἐν παντὶ εἶχον τὴν κρίσιν μου, βοηθόν, εὐτυχῶς, πιστὸν τὴν μνήμην μου καὶ κριτήν, μετὰ φόβου τὸ λέγω, τὴν συνείδησίν μου. Οὐδενὸς ἐφείσθην οὔτε κόπων οὔτε δαπάνης διότι τῆς ἡμέρας μὴ ἐπαρκούσης νὰ ἐπισκέπτωμαι, νὰ δέχωμαι καὶ νὰ ἐξετάζω τοὺς ἀρρώστους μου καὶ νὰ ἐκπληρῶ τὰ οἰκογενειακά μου καθήκοντα, ἔλαβον ὡς ἀρχὴν ἐγειρόμενος ἀπὸ τῆς τετάρτης πρωινῆς ὥρας νὰ ἐργάζωμαι συνεχῶς μέχρι τῆς ὀγδόης, οὕτως ὥστε τὸ ἔργον μου νὰ εἶνε μᾶλλον νυκτόβιον ἢ ἡμε-

ράβιον. Τοῦ χρόνου δὲ πάλιν μὴ ἀρκοῦντος νὰ τρέχω εἰς τὰς βιβλιοθήκας πρὸς περισυλλογὴν τῆς ὕλης, ἠναγκάσθην ν' ἀγοράζω τὰ συγγράμματα καὶ τὰ περιοδικά. Ὁμολογῶ δὲ ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ ταύτῃ μεγάλας χάριτας πρὸς τὸν λαμπρὸν παρισινὸν βιβλιοπωλικὸν οἶκον E. Le Francois 9 καὶ 10 Rue Casimir Delavigne διὰ τὴν προθυμίαν, εὐγένειαν καὶ ε ἰ λ ι κ ρ ί ν ε ι α ν μεθ'ἧς μ'ἐπρομήθευε παντὸς οὗτινος εἶχον ἀνάγκην.

Δὲν δύναμαι ὅμως ν' ἀποκρύψω τὴν θλίψιν μου διὰ τὴν διαγωγὴν τῶν ἐν Βοστώνῃ συφιλιδολόγων συναδέλφων μου, οἵτινες μικρονοίᾳ κινούμενοι καὶ κρυψινοοῦντες κλείουν πρὸς πάντα ἄλλον ἰατρὸν τὰς θύρας τῶν νοσοκομείων των μεταβάλλοντες κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον ταῦτα εἰς αἰσχρὰ μονοπώλια γνώσεως. Ἡ Ἀμερικὴ κυβερνᾶται τύπῳ μὲν καὶ γράμματι δημοκρατικῶς, οὐσίᾳ δὲ καὶ πράγματι ὀλιγαρχικῶς. Ὁ πρόεδρος εἰς τὰς χεῖρας τῶν ὀλίγων συγκλητικῶν εἶνε ὅ, τι οὗτοι θέλουν. Ἡ χώρα ἐγνώρισε τρεῖς μόνον προέδρους κυβερνήσαντας ταύτην κατὰ τὸ σύνταγμα, τὸν Τζέφερσον, τὸν Λίνκολν καὶ τὸν Ρούσβελτ, ἕνα δὲ ἀπόλυτον αὐτοκράτορα τὸν Γουίλσων. Ἔχει δὲ ἡ δημοκρατικὴ αὕτη Ἀμερικὴ διαφόρους βασιλεῖς, τοῦ χρυσοῦ, τοῦ χάλυβος, τοῦ σίτου, τοῦ πάγου καὶ οὕτω καθ' ἑξῆς, ἰατροὶ δὲ τινες αὐτοτιτλοφοροῦνται βασιλεῖς τῆς ἰατρικῆς.Τὸν Ἀμερικανόν,ὅπως ἑαυτὸν ἐν δημοκρατίᾳ βασι λέα ἀποκαλῇ ἐτύφωσαν δύο τινὰ ὁ Αἰθίωψ καὶ ὁ μετανάστης· Βλέπων ἑαυτὸν λευκὸν μὲν, ἀπέναντι τοῦ Αἰθίοπος, γνώστην δὲ τῆς γλώσσης καὶ τοῦ περιβάλλοντος ἐν σχέσει πρὸς τὸν ἀδαῆ μετανάστην ἐσχημάτισεν ἐν νῷ καὶ τὴν ἰδέαν ὅτι οὗτος εἶνε ὄντος ὑπέροχος. Ἀντὶ δὲ νὰ ἐνδιατρίψω τὰς πολλάς μου περιπετείας ὡς ξένος περιγράφων, ἀρκοῦμαι εἰς ταύτην τὴν σχετικὴν πρὸς τὸ θέμα. Βλέπων ὅτι τὰ μέσα μου, ἐν ἀρχῇ, δὲν μοῦ ἐπέτρεπον νὰ παρακολουθῶ τὰ ἐπὶ πληρωμῇ φροντιστήρια, ἀπεφάσισα ν' ἀποταθῶ πρὸς τὸν διευθύνοντα τὸ δερματολογικὸν τμῆμα τοῦ Massachusetts General Hospital—Dr. John T. Bowen καὶ τὸν παρακαλέσω νὰ μὲ προσλάβῃ ἐν αὐτῷ· Ἡμέραν λοιπὸν τινὰ τοῦ 1911 μεταβαίνω εἰς τὸ γραφεῖον του καὶ γενόμενος δεκτὸς ὡς πάσχων καὶ εἰσαχθεὶς ὡς τοιοῦτος τὸν βλέπω μικρόσωμον, ὀρθούμενον εὐθυτενῆ ἐνώπιόν μου ἀτενίζοντά με καὶ στρεφόμενον, ἐν στρατιωτικῇ μεταβολῇ καὶ βλέποντα πρὸς τὰ ἔξω· «Ἦλθον, τοῦ λέγω, φίλε συνάδελφε νὰ σᾶς παρακαλέσω νὰ μὲ προσλάβητε εἰς τὸ τμῆμα σας» «Ὄχι» λέγει. «Τοὐλάχιστον, προσθέτω, μοῦ ἐπιτρέπετε ἐρχόμενος

νὰ παρακολουθῶ τὴν ἐπίσκεψιν καὶ νὰ βλέπω ἀρρώστους καὶ οὕτω ν' ἀνανεώνω τὰς γνώσεις μου;» «Ὄχι εἶπον». Ὑποθέτω ὅτι ἐὰν ὁ Τσάρος ἁπασῶν τῶν Ρωσσιῶν ἔβλεπε μουζίκον νὰ φορῇ τὸ στέμμα του, θὰ ἐφέρετο πρὸς τοῦτον κοσμιώτερον ἢ ὁ Dr. Bowen πρὸς συνάδελφον, πολίτην, καὶ δὴ ἐκλεκτόν, τῆς αὐτῆς πολιτείας, μέλος τῆς αὐτῆς ἰατρικῆς ἑταιρείας καὶ γνωστότατον, μεθ' οὗ τὸ πρωὶ τῆς αὐτῆς ἐκείνης ἡμέρας συνανεστρέφετο. Ἐκ τοῦ γραφείου δὲ τοῦ μικροῦ τούτου ἀνθρώπου βραδέως καὶ σύνους ἀπομακρυνόμενος ἀκουσίως ἀνεμνήσθην, ὄχι πλέον χάριν αὐτοῦ, ἀλλὰ χάριν τῆς χώρας ταύτης τῆς τόσους πολὺ μικροὺς τοιούτους ἀνθρώπους διατρεφούσης, ἐκ τῶν ἀποσπασμάτων τοῦ Εὐρυπίδου τοῦτο·

«Ὅταν ἴδῃς πρὸς ὕψος ἠρμένον τινά,
λαμπρῶς τε πλούτῳ καὶ γένει γαυρούμενον,
ὀφρύν τε μείζω τῆς τύχης ἐπηρκότα,
τούτου νέμεσιν εὐθὺς προσδόκα,
ἐπαίρεται γὰρ μεῖζον, ἵνα μεῖζον πέσῃ».

ὁποία ὅμως διαφορά! Ὑπὸ τὰς αὐτὰς ἀκριβῶς συνθήκας κατὰ τὸ 1906 ἐν Παρισίοις,καὶ διὰ τὸν αὐτὸν περίπου σκοπὸν,εἶχον ἐπισκεφθῇ τὸν Ernest Gaucher, καθηγητὴν τῆς δερματολογίας καὶ ἀφ'οὗ μετὰ θερμὴν καὶ ἐγκάρδιον χειραψίαν προσεκλήθην νὰ καθίσω καὶ νὰ τοῦ εἴπω τὸν λόγον τῆς ἐπισκέψεώς μου, οὐχὶ μόνον τὴν αἰτηθεῖσαν χάριν μοῦ παρέσχε ἀλλὰ καὶ σύνδειπνόν του μὲ ἐτήρησεν. Ἀληθῶς πρὸς τὸν Γάλλον τοῦτον ὀφείλω τὸ πᾶν, μὲ καθοδηγεῖ ἡ διαγωγή του, συνεκέντρου εἰς ἑαυτὸν ἅπασαν τὴν χρηστότητα τοῦ ἐπισκόπου Μυριήλ, τοῦ Βίκτωρος Οὐγκώ καὶ τὴν εὐγένειαν τοῦ Συρανὼ δὲ Μπερζιεράκ τοῦ Ροστάνδ· Ἡμέραν τινὰ τοῦ Ἰουνίου τοῦ αὐτοῦ ἔτους προσῆλθε γυνὴ κλαίουσα καὶ παρακαλοῦσα τοῦτον νὰ τὴν συνδράμῃ νὰ κρατήσῃ τὸν καρπὸν τῆς κοιλίας της, πέμπτον τοῦτον, ἀπειλούμενον νὰ πέσῃ ὅπως καὶ οἱ τέσσαρες ἄλλοι, ἐκ συφιλίδος. Ὅτε δὲ μετὰ τὴν χορηγίαν τῶν ἀναγκαίων συμβουλῶν πρός τε τὴν ἔγκυον καὶ τὸν ἐπιμελητὴν του εὑρέθημεν μόνοι, ἐγὼ ἀφορμὴν λαμβάνων ἐξ ὅσων περὶ ἰατρικῶν δικαιωμάτων γράφει ὁ Πλάτων ἐν τῇ πολιτείᾳ καὶ ἐξ ὅσων ἐν Σπάρτῃ ὁ Λυκοῦργος ἐθέσπισε περὶ τῶν μὴ ἀρτίων τέκνων, τοῦ εἶπον ὅτι ἡ Γαλλία χρήζει τέκνων ἱκανῶν σωματικῶς καὶ διανοητικῶς νὰ ὑφίστανται τοὺς σφοδροὺς κλονισμοὺς τοῦ συγχρόνου βίου καὶ ὅτι τὸ τέκνον τῆς συφιλιδικῆς μητρὸς, συφιλιδικὸν καὶ τοῦτο, παρ' ὅλα τὰ λαμβανό-

μενα μέτρα, ἐμπόδιον καὶ ὄχι συντελεστὴς προόδου θὰ καθίστατο διὰ τὴν πατρίδα του, μοῦ λέγει κατέρυθρος· «Οὔτε ὁ Πλάτων οὔτε ὁ Λυκοῦργος ἦσαν ἰατροὶ καὶ συνεπῶς ἦσαν ἀκατάλληλοι ρυθμισταί τῶν σχέσεων τοῦ ἰατροῦ πρὸς τὴν κοινωνίαν.» Ὁ ἰατρὸς εἶπεν, εἶναι ὁ λαμπαδηφόρος τῆς οἰκουμένης καὶ οὐδέποτε πρέπει νὰ κρύπτῃ τὸν λύχνον ὑπὸ τὸν μόδιον, αἱ γνώσεις του εἶνε κτῆμα τοῦ κοινοῦ, κρυψινοῶν ὁ ἰατρὸς ἐγκληματεῖ καὶ ἰατρὸς ἀρνούμενος εἰς μητέρα παροχὴν ἐκλιπαρουμένης βοηθείας εἶναι ἀπάνθρωπος».

Ἡ Γαλλία ἀσχέτως τῆς ἀκατονομάστως κακοήθους διαγωγῆς τῶν πολιτικῶν της τῆς σήμερον ἡμέρας καὶ ἀδιακρίτως τοῦ ἐκ λειψανδρίας ἐπαπειλοῦντος ταύτην κινδύνου ἀφανισμοῦ, εἶνε ἡ χώρα ἔνθα ὁ λύχνος τῆς μαθήσεως λάμπει ὡς ἥλιος, ἡ Κασταλία πηγὴ χορηγεῖ διαρκῶς τὸ ὕδωρ τῆς ζωῆς καὶ τὰ νοσοκομεῖά της εἶνε βίβλοι παμμέγιστοι καὶ ἀνοικταὶ πρὸς πάντα βουλόμενον νὰ μάθῃ, νὰ διδαχθῇ καὶ νὰ ἐκπαιδευθῇ. Πολλάκις βλέπων τὰ ἀμερικανικὰ νοσοκομεῖα μεταβεβλημένα εἰς μονοπώλια γνώσεως, τοὺς ἐν αὐτοῖς συναδέλφους ὑπόδρα βλέποντας, ὡς κύνες κρατοῦντες καὶ λείχοντες τὸ κόκκαλον πρὸς ἄλλους κύνας, οἵτινες ἀτυχῶς εἶνε συνάδελφοι, μὴ προστάτου ἰσχυροῦ ἐντυγχάνοντες, εἶπον, «εἶνε ἄραγε ἡ χώρα αὕτη ἡ διαφημιζομένη ὡς ἡ χώρα τῶν ἐλευθέρων»; Καὶ ἐὰν ἡ χώρα αὕτη ἐκλείψῃ ὅπως ἡ Ἀτλαντίς, ἢ κατακλυσθῇ ὑπὸ κιτρίνων, τί ὄπισθεν αὐτῆς θ' ἀφήσῃ ὡς ἀνάμνησιν εἰς τοὺς μεταγενεστέρους ἐκτὸς τοῦ ἀφθονωτάτου πλούτου της, τῶν καπνοδόχων τῶν ἐργοστασίων της καὶ τῶν σιδηροπήκτων ἰκριωμάτων τῶν οὐρανοξυστῶν τῶν μεγαλοπόλεώντης; Ποία ἡ φιλοσοφία της, ποία ἡ καλλιτεχνία της καὶ πρὸ παντὸς ποῖαι αἱ πρὸς μάθησιν καὶ ἀνάπτυξιν καὶ ἐκπαίδευσιν πρὸς πάντα βουλόμενον ἀλλὰ μὴ ἔχοντα νὰ πληρώσῃ νὰ μάθῃ καὶ νὰ ἐκπαιδευθῇ ἰατρὸν παρεχόμεναι εὐκολίαι;

Μίαν δὲ καὶ ὑστάτην πρὸς τοὺς τὴν ἰατρικὴν μονοπωλοῦντας συναδέλφους μας καὶ ἑαυτοὺς βασιλεῖς ταύτης αὐτανακηρύσσοντας. Ἡ ἰατρικὴ δὲν ἔχει βασιλεῖς ἔχει μητέρα μίαν τὴν Φύσιν, διδάσκαλον μίαν τὴν Κλινικὴν καὶ βασίλισσαν τὴν Χρηστότητα.

Τὸ μέγιστον ἐν τῷ ἔργῳ μου κενόν, καὶ τοῦτο ὄχι ὀλίγον θλιβόμενος ὁμολογῶ, εἶνε ἡ παράλειψις τῆς βιβλιογραφίας. Ἀλλ' ἐὰν ὁ ἀναγνώστης, εἰς τὸν ὁποῖον ἡ βιβλιογραφία αὕτη κατ' εὐνόητον

λόγον, εἶναι ἀπαραίτητος, ἀναλογισθῇ ὑπὸ ποίας συνθήκας μόνος καὶ ἐντελῶς ἀβοήθητος ἔγραψα τοῦτο, θὰ μοῦ συγχωρήσῃ τὴν παράλειψιν ταύτην, οὐσιωδεστάτην ἄλλως τε καὶ ἀπαραίτητον. Ὅτε ἐπεχείρισα νὰ γράψω ἐτήρουν καὶ πιστὴν βιβλιογραφίαν, προϊούσης ὅμως τῆς ἐργασίας καὶ ὑποχρεομένος ὢν νὰ προσθέτω καὶ ν' ἀφαιρῶ, ἄπειρος δὲ καὶ ἀβοήθητος ὤν, ἀπέβαλλον τὴν βιβλιογραφίαν ὡς στρατιώτης ἐν τῇ ἀκμῇ τῆς μάχης ἀπορρίπτει τὸ οὐσιωδέστατον αὐτοῦ ἐξάρτημα, τὸν γυλιόν.

Ἔγραψα δὲ τὸ ἔργον μου ἐν τῇ ξένῃ, ἑλληνιστί διὰ τρεῖς λόγους, πρῶτον ὅπως παράσχω εἰς τοὺς ἐν Ἀμερικῇ Ἕλληνας καλόν, τερπνὸν καὶ ἐν ταὐτῷ ὠφέλιμον ἑλληνικὸν ἀνάγνωσμα, δεύτερον διὰ τοὺς χυδαΐζοντας ψευδοέλληνας μωρίαν καὶ τρίτον διὰ τοὺς ξενογλώσσους βαρβάρους, τοὺς τὴν Ἑλληνικὴν γλῶσσαν νεκρὰν θεωροῦντας καὶ ταύτην ὡς τοιαύτην διδάσκοντας, σκάνδαλον.

Ἔγραφον ἐν Βοστώνῃ κατὰ Μάρτιον τοῦ 1922.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ Μ. ΚΑΤΣΑΙΝΟΣ

'Αφαιρέσατε ἀπὸ τὴν συφιλίδα τὸ ἀσύφηλον
καὶ αὕτη παραχρῆμα ἀφοπλίζεται καὶ δαμάζεται

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Ἰατροὶ καὶ κοινωνιολόγοι γράφοντες καὶ ἀσχολούμενοι περὶ τὰ ἀφροδίσια, ἠρύοντο πάντοτε τὰς στατιστικάς των ἐκ τῶν ὑγειονομικῶν δελτίων τῶν τε μεγάλων πόλεων καὶ τῶν διαφόρων στρατῶν ἐξάγοντες ἐν ταὐτῷ ἐξ αὐτῶν καὶ τὰ συμπεράσματά των. Ἀπὸ τῆς ἐκρήξεως ὅμως τοῦ Εὐρωπαϊκοῦ πολέμου τὰ πράγματα ἐπὶ τοσοῦτον μετεβλήθησαν καὶ αἱ κοινωνικαὶ συνθῆκαι ἐπὶ τοσοῦτον ἠλλοιώθησαν, τὸ δὲ ἠθικὸν τῆς ἀνθρωπότητος ἐπὶ τοσοῦτον κατέπεσεν ὥστε πᾶσα ἀναδρομὴ εἰς τοιαύτας πλέον στατιστικὰς δικαίως θὰ ἐθεωρεῖτο ἀναχρονισμὸς καὶ θ' ἀπεῖχε τῆς πραγματικότητος ἐπὶ τοσοῦτον ὥστε νὰ καθίσταται ἀφ' ἑαυτῆς περιττή.

Ὁ καθηγητὴς τῶν Παρισίων Gaucher, ὁμιλῶν ἐν τῇ Ἀκαδημίᾳ τῆς ἰατρικῆς τὴν 26ην Δεκεμβρίου τοῦ 1916 ἀνεκοίνου ὅτι: «Αἱ στατιστικαὶ τοῦ τμήματός μου, εἰς τὸ Νοσοκομεῖον τοῦ Ἁγίου Λουδοβίκου, πρὸ τοῦ πολέμου, συγκρινόμεναι πρὸς τὰς παρούσας στατιστικὰς καὶ περικλειούσας στρατιωτικοὺς καὶ πολίτας μᾶς ἐπέτρεψαν νὰ σχηματίσωμεν ἀκριβῆ ἰδέαν περὶ τῆς ἀληθοῦς καταστάσεως τῆς συφιλίδος μεταξὺ πολιτῶν καὶ στρατιωτικῶν, πρὸ καὶ μετὰ τὸν πόλεμον.

Ἀπὸ 1ης Ἰανουαρίου μέχρι 31ης Ἰουλίου 1914, τουτέστι κατὰ τὸ πρῶτον ἑξάμηνον τὸ προηγηθὲν τοῦ πολέμου, ἐπὶ ὁλικοῦ ἀριθμοῦ 3,000 ἀρρώστων παρετήρησα 300 νέας συφιλιδικὰς μολύνσεις. Ἀπὸ δὲ τῆς 14ης Αὐγούστου μέχρι τῆς 31ης Δεκεμβρίου 1915 ἐνοσήλευσα εἰς τὸ αὐτὸ τμῆμα 4,912 πάσχοντας, πολίτας καὶ στρατιωτικοὺς ἐπὶ

τῶν ὁποίων παρετήρησα 793 νεαρὰς συφιλίδας, ἢ μὲ στρογγύλους ἀριθμούς, 800 συφιλιδικοὺς ἐπὶ 5000 ἀσθενῶν. Πρὸ τοῦ πολέμου ὑπῆρχον εἰς τὰς αἰθούσας μου, ἐπὶ τοῦ ὁλικοῦ ἀθροίσματος, ἓν δέκατον νεαρᾶς συφιλίδος, ἤδη ἔχω ἓν ἕκτον. Τούτέστιν ἡ συφιλὶς ηὐξήθη κατὰ τὸ ἓν τρίτον ἢ σχεδὸν κατὰ τὸ ἥμισυ, μετὰ τὴν κινητοποίησιν. Αὕτη ἐπ' ἀμφοτέρων τῶν τάξεων εἶνε τῆς αὐτῆς συχνότητος. Παρατηροῦμεν ὅμως περισσότερον τώρα ἢ ἄλλοτε, σκληρὰ ἕλκη ἐπὶ νέων καὶ γερόντων. Πρέπει δὲ νὰ παραδεχθῶμεν ὅτι ἡ ἐπίδρασις τοῦ πολέμου ἐπὶ τοῦ πνεύματος τοῦ λαοῦ ἀνέτρεψε τὰς περὶ ἠθικῆς γνώσεις τῆς ἄλλοτε. Ἄνθρωποι μέχρι τοῦδε πιστῶς φυλάσσοντες τὴν συζυγικὴν πίστιν, ἀποτόμως χωρισθέντες τῶν οἰκογενειῶν των καὶ γνωρίζοντες ὅτι ἐξετίθεντο εἰς ἄμεσον κίνδυνον θανάτου, ἐλησμόνησαν τὴν σύνεσίν των τῶν χρόνων τῆς εἰρήνης. Ἡ δὲ ἀφροδισιακὴ μόλυνσις προέκυψεν ἐκ τῶν εὐκόλων καὶ ὑπόπτων συναντήσεων, ἃς οἱ ἄνθρωποι οὗτοι προσεκτικῶς θ' ἀπέφευγον ἐν τῷ πολιτικῷ αὐτῶν βίῳ. Αἱ γυναῖκες ἀφ' ἑτέρου ἐγκαταλελειμμέναι εἰς ἑαυτάς, πλειστάκις μὲ ἀνεπαρκῆ τὰ μέσα τῆς συντηρήσεως, παρεσύρθησαν πρὸς στιγμιαίαν ἀναπλήρωσιν τοῦ ἀπόντος. Ὑπὸ τοιαύτας λοιπὸν συνθήκας, ὅλως ἰδιαιτέρας ἐν καιρῷ πολέμου, εὑρίσκει τις τοὺς πολλαπλοὺς λόγους τῆς ἀφροδισιακῆς μολύνσεως ἐκτὸς τῆς σφαίρας τοῦ ἐμπορίου τῆς ἐξ ἐπαγγέλματος πόρνης.

Αὕτη βεβαίως προΐσταται πάντοτε εἰς τὴν ἐξάπλωσιν τῶν ἀφροδισίων καὶ ἰδίᾳ τῆς συφιλίδος, ἀλλ' ὡς προκύπτει ἐκ τοῦ ἐρωτηματολογίου εἰς ὃ ὑποβάλλομεν τοὺς μολυνθέτας, ἡ νόσος των προέκυψεν ἔκ τινος γυναικός, πόρνης τῆς στιγμῆς καὶ ὄχι ἐξ ἐπαγγέλματος τοιαύτης πρὸ τοῦ πολέμου, ἐνίοτε ἐκ γυναικὸς ἐγγάμου τῆς συζύγου στρατευθέντος, ἡ ἀμοιβὴ τῆς ὁποίας ἄλλοτε μὲν ἦτο γλισχροτάτη ἄλλοτε δὲ ἀπαράδεκτος. Καὶ ὄντως ἐκ τῆς ἠθικῆς χαλαρώσεως, ἀναποφεύκτου ἐν καιρῷ πολέμου καὶ ἐκ τῆς ἀποβολῆς πάσης γενετησίου αἰδοῦς, προῆλθον οἱ διαρκῶς ἀπειλοῦντες ἡμᾶς κίνδυνοι οἱ προκαλέσαντες τὴν αὔξησιν τῆς συφιλίδος ἀπὸ τοῦ πολέμου καὶ ἐντεῦθεν.

Τονίζων δὲ ἐν ταὐτῷ καὶ τὴν ἐξάπλωσιν τῆς γονορροίας ἐπ' ἀμφοτέρων τῶν φύλων ἐξ ἀφορμῆς τοῦ πολέμου, συνί-

στα τὴν διδασκαλίαν λαοῦ καὶ ἰατρῶν πρὸς κατανόησιν τοῦ κινδύνου καὶ τοῦ τρόπου τῆς θεραπείας ἀμφοτέρων τῶν νόσων.

Ὁ αὐστριακὸς ἰατρὸς Hecht, γράφων ἐκ τοῦ παρὰ τὴν Πράγαν στρατοπέδου, συνιστᾷ ὅπως οἱ συφιλιδικοί, οἱ ἀνερχόμενοι κατὰ τὸν Δεκέμβριον τοῦ 1916 εἰς πολλὰς ἑκατοντάδας χιλιάδων, μορφούμενοι εἰς ἴδια σώματα, μετὰ τὴν ἐπούλωσιν τῆς ἀρχικῆς βλάβης, στέλλωνται εἰς τὸ μέτωπον, καὶ ὅπως ἡ συφιλὶς τοῦ λοιποῦ χρησιμεύσῃ, ὄχι ὡς ἀφορμὴ ἀπαλλαγῆς τοῦ μεμολυσμένου, ἀλλ' ὡς σοβαρὸς λόγος ἀποστολῆς αὐτοῦ εἰς τὴν πρώτην γραμμήν. Ἑξήκοντα δέ, ὡς ἔλεγε, μεραρχίαι ἀπὸ τῆς ἐνάρξεως τοῦ πολέμου ἐξ ἀφορμῆς τῶν ἀφροδισίων καὶ μόνον ἐτέθησαν ἐκτὸς μάχης. Συνιστᾷ δὲ καὶ οὗτος τὴν διαφώτισιν τοῦ κοινοῦ περὶ τῶν ἀμέσων καὶ σοβαρωτάτων κινδύνων τῶν ἀφροδισίων νόσων.

Ἀντεπιστέλλων πρὸς τὴν ἐφημερίδα τοῦ Ἀμερικανικοῦ Ἰατρικοῦ Συνδέσμου ὁ ἐν Παρισίοις ἀνταποκριτής της ἀπὸ Νοεμβρίου 23, 1916, διεκτραγωδεῖ τὴν φρικτὴν τοῦ στρατοῦ κατάστασιν λέγων, ὅτι ἅπαντες οἱ ἐν Γαλλίᾳ εὑρισκόμενοι σύμμαχοι μαστίζονται ἐν μεγάλῳ βαθμῷ ὑπὸ τῆς συφιλίδος, πολὺ δὲ πλέον τοῦ ἡμίσεως πάντων τῶν ἐκ τῶν ἀποικιῶν στρατιωτῶν εἶναι συφιλιδικοί, σπείροντες τὴν νόσον των καὶ μεταξὺ τοῦ πληθυσμοῦ εἰς ἀπιστεύτως μέγαν βαθμόν. Ὁ Gaudy γράφων εἰς τὰ Βελγικὰ Ἰατρικὰ Ἀρχεῖα παρατηρεῖ ὅτι τὰ ἀφροδίσια νοσήματα ἀπὸ τῆς ἐνάρξεως τοῦ πολέμου διεδόθησαν φρικτά. «Τὸ τοιοῦτο, λέγει, παρατηρηθὲν καὶ εἰς ἄλλους πολέμους κατὰ τὸν παρόντα προσέλαβε σοβαρώτατον χαρακτῆρα, διότι καὶ ὁ ἀριθμὸς τῶν μαχομένων εἶνε μέγας καὶ διότι ὁ πειρασμὸς οὗτος μαστίζει πολλὰ ἔθνη, μόνον δὲ ἡ συφιλὶς προσβάλλει 20 ἐπὶ τοῖς ἑκατόν. Ἡ ἠθικὴ ὑπόστασις τῆς κοινωνίας, γράφει ὁ αὐτός, κατέπεσεν εἰς μέγαν βαθμὸν εἰς πάσας ἐν γένει τὰς τάξεις, ὠνητὴ δὲ καὶ κρυφία πορνεία ἀνεπτύχθη κατὰ μεγάλην κλίμακα.»

Ὁ Thibierge ἀναφέρει ὅτι τέσσαρες ἕως πέντε χιλιάδες Γάλλων στρατιωτῶν μολύνονται μηνιαίως ἐκ συφιλίδος, τοῦ ἀριθμοῦ τούτου ἀνερχομένου εἰς πεντήκοντα ἢ

ἑξήκοντα χιλιάδας ἐτησίως, ἤτοι εἰς διακοσίας πεντήκοντα ἢ τριακοσίας χιλιάδας διαρκοῦντος τοῦ πολέμου.

Ἐκ τῆς ἐκθέσεως τοῦ Surgeon General U.S.Army πρὸς τὸν Ὑπουργὸν τῶν Στρατιωτικῶν, μανθάνομεν ὅτι ὁ ὁλικὸς ἀριθμὸς τῶν προσβληθέντων ἐξ ἀφροδισίων Ἀμερικανῶν στρατιωτῶν κατὰ τὸ ἔτος 1917 ἦτο 71,955, καὶ ὅτι ὁ ὁλικὸς ἀριθμὸς ἀπολεσθεισῶν ἡμερῶν ἐξ ἀφορμῆς τῶν νόσων τούτων ἀνέρχεται εἰς 875,553 ἢ 2,399 ἔτη. Ἐκ τούτων 1415 ἔτη ἐχάθησαν ἐξ ἀφορμῆς τῆς γονορροίας, 485 ἀπὸ τὴν συφιλίδα καὶ 400 ἐξ αἰτίας τῶν μαλακῶν ἑλκῶν.

Ὁμιλῶν εἰς τὴν Ἰατρικὴν Ἑταιρείαν τῶν Παρισίων ὁ Leredde κατὰ τὴν 26ην Φεβρουαρίου 1921 ἔλεγεν ὅτι τὰ τρία τέταρτα τῶν χρονίων νόσων μεταξὺ τῶν Γάλλων χωρικῶν, κατὰ τὸν Etienne ὀφείλονται εἰς τὴν συφιλίδα. «Πιστεύεται, εἶπεν, ὅτι ἡ συφιλὶς εἶναι σπανία μεταξὺ τῶν χωρικῶν, ἀκριβῶς διότι δὲν τὴν φαντάζονται καὶ δὲν τὴν ἀναζητοῦν μεθοδικῶς.»

* * *

Τί δὲ καλεῖται ἀφροδίσιον ἢ ἀφροδίσια; Τὰ ἀφορῶντα τὴν ἀπόλαυσιν τοῦ ἔρωτος. Παρ' Ἕλλησιν ἡ λέξις αὕτη εἶνε κοινοτάτη καὶ ἄνευ τῆς ἐλαχίστης συστολῆς ἢ αἰδοῦς ἐκφερομένη σημαίνει σχέσεις ἀνδρὸς μετὰ γυναικός, ἐν ᾧ κατ' ἀντίθεσιν τὰ παιδικὰ δηλοῖ σχέσεις, καὶ ταύτας ἐρωτικάς, ἀνδρὸς μετ' ἀνδρός. Ὁ πρῶτος, ὡς ἐγὼ τοὐλάχιστον ἠδυνήθην ἐρευνῶν ν' ἀνεύρω, Ἕλλην συγγραφεύς, ὁ τὴν λέξιν πάθος εἰς τὴν λέξιν ἀφροδίσια προσαρτῶν, εἶνε Ροῦφος ὁ Ἐφέσιος, κατὰ τὸν πρῶτον πρὸς τὸν δεύτερον μετὰ Χριστὸν αἰῶνα, ἐν τῷ «περὶ σατυριασμοῦ καὶ γονορροίας» κεφαλαίῳ του. Ἀμφίβολλον βεβαίως ἂν ὁ Ροῦφος διὰ τῶν λέξεων «τοῖς περὶ τὰ ἀφροδίσια πάθεσιν» ὑπονοεῖ ὅ,τι ἡμεῖς σήμερον ἀποκαλοῦμεν νόσον ἢ ἁπλῶς ἔρωτα, ὁπωσδήποτε ὅμως οὗτος εἶνε ὁ πρῶτος συνδυάζων καὶ συνάπτων τὰς δύο ταύτας λέξεις ἐκ τῶν Ἑλλήνων ἰατρῶν.

Ὁ ἀνὴρ ὅμως ὁ ἀνεξιτήλως χαράξας τὰς λέξεις ἀφροδίσιον πάθος ἢ νόσος, morbus venereus εἶνε ὁ Ἰάκωβος De Bethencourt κατὰ τὸ 1527. «Αἱ νόσοι, γράφει οὗτος

ἐν τῷ ἔργῳ του «Νέα νηστεία μετανοίας καὶ καθαρτήριον ἐξιλασμοῦ», ὀνομάζονται ἄλλοτε μὲν ἀναλόγως τοῦ ἐντοπισμοῦ των, ἄλλοτε δὲ κατὰ τὰ συμπτώματά των, ἄλλοτε ἀναλόγως τῶν προκαλούντων ταύτας αἰτίων, καὶ πολλάκις ἀναλόγως τῆς μορφῆς των καὶ τῶν φυσικῶν αὐτῶν ὁμοιοτήτων...... Κατὰ τὴν κρίσιν μου ἡ νόσος πρέπει νὰ ὀνομάζεται κατ' ἀναλογίαν τοῦ προκαλοῦντος ταύτην αἰτίου, ἡ δ' ἀφορῶσα ἡμᾶς νόσος, ἤτοι ἡ συφιλίς, δέον κατὰ συνέπειαν ν' ἀποκληθῇ «ἀφροδισία νόσος».

Τὸν τίτλον τοῦτον τροποποιημένον, διὰ τῆς ἀναπληρώσεως τοῦ "morbus" διὰ τοῦ "Lues", ἤτοι τῆς νόσου διὰ τοῦ λοιμοῦ, ὤρθωσεν ἐν τῷ ἔργῳ του «Περὶ τῶν κρυφίων αἰτίων τῶν πραγμάτων» ὁ Fernel κατὰ τὸ 1548, καὶ ἐσυνέχισεν ὁ Thierry de Herry κατὰ τὸ 1552. Ἐπισήμως ὅμως ἡ ὀνομασία αὕτη εἰς τὴν ἰατρικὴν φιλολογίαν εἰσῆλθε διὰ τοῦ τελευταίου ἔργου τοῦ Fernel αὐτοῦ «Ἀφροδίσιος λοιμός», γραφέντος μὲν κατὰ τὸ τελευταῖον ἔτος τοῦ βίου του 1557 δημοσιευθέντος δὲ κατὰ τὸ 1579.

* * *

Ἡ ἀνίερος τριὰς τῶν ἀφροδισίων ἀποτελεῖται ἐκ τῆς συφιλίδος, τῆς γονορροίας καὶ τοῦ μαλακοῦ ἢ ἁπλοῦ ἕλκους. Θέλομεν δὲ πραγματευθῇ ἐν τῇ παρούσῃ μονογραφίᾳ περὶ τοῦ σοβαρωτέρου ἐκ τῶν τριῶν, τῆς συφιλίδος μόνον.

Καὶ πρῶτον ἴδωμεν. Πῶς προέκυψαν τὰ πάθη ταῦτα εἰς φῶς; Ὅπως βεβαίως καὶ ὅλα τὰ ἄλλα ὄντα φυτικὰ ἢ ζωϊκά. Πῶς ὅμως ἐμολύνθη ὁ πρῶτος ἄνθρωπος καὶ πῶς μετεδόθησαν αἱ νόσοι αὗται; Τὸ αὐτὸ ἐρώτημα ὑποβάλλει εἰς ἑαυτὸν καὶ ὁ καθηγητὴς Fournier ὡς πρὸς τὴν συφιλίδα καὶ ἀπαντῶν ὁ ἴδιος λέγει, τοῦτο δὲν μᾶς ἐνδιαφέρει, ἀρκεῖ μόνον ὅτι γνωρίζομεν ὅτι αὕτη μεταδίδεται δι' ἐπικοινωνίας, δι' ἐπαφῆς τοῦ μεμολυσμένου μετὰ τοῦ ὑγιοῦς. Σημειωθήτω ὅμως ἐνταῦθα ὅτι αἱ νόσοι αὗται εἶνε ἀποκλειστικῶς ἀνθρώπινοι, ἄγνωστοι ἐντελῶς εἰς τὰ ἄλλα κατώτερα ζῷα, διότι ἡ συφιλὶς καίπερ ἐνοφθαλμιζομένη ἀπὸ τοῦ ἀνθρώπου εἰς τὰ ζῷα, ἀπὸ ζώου εἰς ζῷον δὲν μεταδίδεται οὔτε ἐξ ἀμέσου ἐπαφῆς, οὔτε ἐκ δήγματος

καὶ τὸ σπουδαιότερον οὔτε κατὰ τὴν συνουσίαν οὔτε καὶ κληρονομικῶς, ἡ δὲ βλενόρροια μόνον καὶ ἀποκλειστικώτατα ἐπὶ τῆς ἀνθρωπίνης οὐρήθρας ἀναπτύσσεται.

Τούτων οὕτως ἐχόντων εἶνε ἄγνωστον καὶ πότε τὰ πάθη ταῦτα πρῶτον ἀνεφάνησαν ἐπὶ τῆς γηΐνης σφαίρας. Ἡ πρώτη καὶ ἀξιοπιστοτέρα μνεία γενετησίου νόσου γίνεται ἐν τῷ δεκάτῳ πέμπτῳ κεφαλαίῳ τοῦ Λευϊτικοῦ τῆς Παλαιᾶς διαθήκης ἔνθα ἀπαντῶμεν τὴν λέξιν «Ζάμω» δηλοῦσαν ῥύσιν τῶν γεννητικῶν ὀργάνων. Εἰς δὲ τὸ εἰκοστὸν τέταρτον κεφάλαιον τοῦ Δευτερονομίου εὑρίσκομεν τὴν πρώτην δικαιολογίαν διαζυγίου ἐξ ἀκαθαρσίας τῆς συζύγου. Οὐδεμία δ' ἀμφιβολία ὑπάρχει ὅτι ἡ βλενόρροια ἐνεφανίσθη ἐν τῷ παλαιῷ κόσμῳ πολὺ μετὰ τὴν συφιλίδα πάντοτε μετὰ τὸ 1527.

'Αλλ' ἐπειδὴ ἡ τελευταία αὕτη βεβαίωσις πολὺ τὰ νεῦρα τῶν πρεσβευόντων περὶ τῆς ἀρχαιότητος τῆς γονορροίας πρόκειται νὰ ταράξῃ, καὶ ἑσμὸν ὄχι καταφρονητέων πολεμίων ἐναντίον μου νὰ ἐξαπολύσῃ, ὀφείλω νὰ ἀπολογηθῶ. Καὶ ἐγώ, ὅπως οἱ πλεῖστοι, πρό τινος ἐπρέσβευον ὅτι ἡ γονόρροια ἦτο τόσον ἀρχαία ὅσον καὶ ὁ Παλαιὸς Κόσμος, πρὸ τριῶν ὅμως ἐτῶν λέξιν κατάλληλον πρὸς μεταγλώττισιν τοῦ "tabes" εἰς τὸ ἑλληνικὸν ἀναζητῶν, καὶ εἰς τὴν λέξιν «τῆξις» τοῦ μεγάλου λατινικοῦ λεξικοῦ τοῦ Facciolati, ὅστις ἐτυμολογεῖ ταύτην ἐκ τοῦ δωρικοῦ «τάκω», ἀττικῶς τήκω, μὴ ἀρκούμενος, περισσότερον καὶ ἐταστικώτερον ἐνεβάθυνον εἰς ὅ,τι ὁ Ἱπποκράτης περὶ νωτιάδος φθίσεως γράφει. 'Αληθῶς τμηματικῶς εἶχον, νέος ὤν, μελετήσει τὸν Ἱπποκράτην τοῦ Kuhn, ὅμως ἐσχάτως εὐμοιρήσας νὰ ἀποκτήσω τὴν ὄντως λαμπρὰν ἔκδοσιν Littre, ἤρχισα ν' ἀρέσκωμαι ἐντρυφῶν ἐν αὐτῇ, ὡς θὰ ἐνετρύφων ἐν ἰατρικῇ γραμματολογίᾳ. Οὕτω λοιπὸν τὸ κεφάλαιον τοῦτο ἀναλύων οὐκ ὀλίγον ἐξεπλάγην παραβάλλων καὶ συγκρίνων τοῦτο πρὸς ὅσα ὁ 'Αρεταῖος «περὶ γονορροίας» γράφει, διότι εὕρισκον ταῦτα σχεδὸν καθ' ὅλα ὅμοια, καὶ διότι ὅ,τι ἀμφότεροι οἱ πρόγονοί μου οὗτοι περὶ γονορροίας ἔγραφον πόρρῳ ἀπεῖχον τῶν ὅσων ἡμεῖς σήμερον περὶ ὀξείας γονοκοκκικῆς μολυσματικῆς οὐρηθρίτιδος γνωρίζομεν. Τῆς περιεργείας μου οὕτω ἐρεθισθείσης ἀμέσως καταφεύγω πρὸς τὸν ὑποτιθέμενον πατέρα τῆς γονορροίας Γαληνόν,

ἐκ τούτου πρὸς τὴν ὄντως ἐκ πάσης ἀπόψεως, ἀνατομικῶς, φυσιολογικῶς, χειρουργικῶς καὶ αἰσθηματολογικῶς τελείαν καὶ ἄφθιτον πραγματείαν «περὶ σατυριασμοῦ καὶ γονορροίας» τοῦ Ρούφου τοῦ Ἐφεσίου, ἐκ τούτου πρὸς τὸν Ὀρειβάσιον, πρὸς τὸν Παῦλον τὸν Αἰγηνίτην, Ἀλέξανδρον τὸν Τραλλιανὸν καὶ Ἀέτιον.

Εἰς τοὺς Ἕλληνας μὴ ἀρκούμενος ἀναζητῶ τὸν Κέλσον καὶ τὸν Πλίνιον ἐκ τῶν Λατίνων, χωρὶς βεβαίως νὰ ἀφήσω ἀνερεύνητον τὸν Juvenal, ὅστις, καίπερ μὴ ἰατρὸς ἐν τούτοις ὅμως εἶναι ἡ μόνη ζωτικωτέρα ὁμιλοῦσα βιβλιοθήκη τῆς παρακμαζούσης καὶ καταρρεούσης ἀφροδισιακῆς Ρώμης. Πάντες ἐπερρώνυον τὴν γνώμην μου ὅτι ἡ γονόρροια τῶν ἀρχαίων δὲν ἦτο ἡ γονόρροια τῆς σήμερον. Συντέμνω βεβαίως ὅσον ἔνεστι τὰ περὶ τοῦ θέματος τούτου, ἐπιφυλασσόμενος ἀναλυτικώτερον καὶ λεπτομερέστερον νὰ πραγματευθῶ εἰς τὸ ὑπὸ συγγραφὴν μέρος «τῆς Ἱστορίας τῆς συφιλίδος» καὶ εἰς τὸν βουλόμενον περισσότερα περὶ γονορροίας μεταξὺ τῶν ἀρχαίων νὰ μάθῃ συνιστῶ νὰ μελετήσῃ μετὰ προσοχῆς τὸν Ἱπποκράτη εἰς τὸ Ἑλληνικὸν κείμενον μόνον.

Τῶν ὑπὸ τῶν Ἀράβων περὶ γονορροίας γραφομένων μὴ οὐσιωδῶς τῶν ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων λεχθέντων διαφερόντων, ἔλθωμεν εἰς τοὺς πρώτους περὶ νόσων ἐκ τῆς ὁμιλίας τῶν γενῶν γράψαντας εὐρωπαίους ἰατρούς. Ὁ Lanfranc τοῦ Μιλάνου, κατὰ τὸ 1190, ὁ de Salicet, κατὰ τὸ 1270, ὁ Bernard Gordon, ἐκ Montpellier, κατὰ τὸ 1300, ὁ Guy de Chauliac, κατὰ τὸ 1360, ὁ Valescus de Taranta, ὁ Ἰωάννης Gaddesden τῆς Ὀξφόρδης εἰς τὸ ἔργον του "rosa Angelica", ὁ Πέτρος d' Argelata, κατὰ τὸ 1470, καίπερ περὶ βλαβῶν τῶν αἰδοίων καὶ τῆς βουβωνικῆς χώρας ἐν ἐκτάσει πραγματευόμενοι οὐδὲν γράφουν σαφὲς περὶ γονορροίας καὶ ἱκανὸν συνεπῶς νὰ πείσῃ νεώτερον ἐρευνητὴν τοῦ θέματος, ὅτι ἡ γονόρροια τῶν χρόνων των εἶναι καὶ ἡ γονόρροια τῶν χρόνων μας.

Τὸ 1493 ὅμως ἐνσκήπτει ἡ συφιλὶς ἐν Εὐρώπῃ καὶ τὰ περὶ αὐτῆς ἔργα ὑπὸ παθόντων τε, ἱστορικῶν καὶ ἰατρῶν, καίπερ ὡς μύκητες ἐκβλαστάνοντα, οὐδὲν περὶ γονορροίας γράφουν μέχρι τοῦ 1527, ὁπότε ὁ Bethencourt πρῶτος ὁμιλεῖ περὶ πάσχοντος ἀπὸ ρύσιν τῆς οὐρήθρας.

῾Ο Vigo, ἐκτὸς τόσων ἄλλων, ἂν καὶ περιγράφῃ τόσον λεπτομερῶς πάσας τὰς νόσους τῶν αἰδοίων οὔτε μνείαν κἂν ποιεῖται τῆς γονορροίας, κατὰ τὸ 1514. ῾Ο Fracastorio τηρεῖ τὴν αὐτὴν σιγήν. Δὲν πιστεύω ποτὲ ὅτι τόσοι παρατηρηταὶ θὰ παρέβλεπον ἢ θὰ ἠμέλουν νὰ γράψουν περὶ αὐτῆς ἐὰν ὑπῆρχεν, οἵα ὑπάρχει σήμερον, κατὰ τοὺς χρόνους των. ᾿Αρχομένης δὲ τῆς τρίτης δεκαετηρίδος τοῦ δεκάτου ἕκτου αἰῶνος αἱ περὶ αὐτῆς ἐργασίαι ἤρξαντο πληθυνόμεναι. ᾿Εκτὸς τοῦ Bethencourt, ὁ Παρακέλσος ὁμιλεῖ περὶ αὐτῆς, ὁ Brassavolus δὲν σιγᾶ. ῾Ο Thiery de Herry, 1552, διὰ τοῦ κλασικοῦ του «τὰ συμπτώματα τῆς ἀφροδισιακῆς νόσου εἶνε πλεῖστα, τούτων ἄλλα προηγοῦνται, ἄλλα ἕπονται καὶ ἄλλα ἐπέρχονται». ῞Εν ἐκ τῶν πρώτων, τῶν παρ᾿ αὐτοῦ ἐπικληθέντων προαγγέλων, εἶνε καὶ ἡ "chaude-pisse" «θερμουρία», ἤτοι ὅ,τι σήμερον ἐννοοῦμεν λέγοντες γονόρροια, ὁ Fernel ἐφρόνει ὅτι διὰ τῆς γονορροίας ὁ ὀργανισμὸς ἐμεῖ τὸν ἰὸν τῆς συφιλίδος πρὸς τὰ ἔξω, "qua virus velut eructando turpissime ejicitur". ᾿Εξικνούμεθα οὕτως εἰς τοὺς μεγάλους τῆς ἐπιστήμης ἱεροφάντας. ῾Ο Φαλλόπιος, κατὰ τὸ 1555, ἀριθμῶν καὶ ἀναλύων, χρονολογικῶς καὶ τοπογραφικῶς τὰς διαφόρους συφιλιδικὰς ἐκδηλώσεις, δηλοῖ ὅτι ἡ γονόρροια μόλλις πρὸ δέκα καὶ πέντε ἐτῶν ἤρξατο ἀναφαινομένη, ὡς συφιλιδικὴ ἐκδήλωσις. ῾Ο ᾿Αγγλοσάξων ῾Ιπποκράτης, Θωμᾶς Sydenham, λέγει ὅτι ἡ γονόρροια ἀνεφάνη μόλις ἑκατὸ πρὸ τῆς συγγραφῆς τῶν ἔργων του ἔτη. Τὸ αὐτὸ δὲ πρεσβεύει καὶ ὁ ἰατροφιλόσοφος Boerhaave.

Πάντες βεβαίως οὗτοι παραδέχονται τὴν βλενόρροιαν ὡς συφιλιδικὴν ἐκδήλωσιν, τοῦτο μὲν ὡς προάγγελον, τοῦτο δὲ ὡς συνέπειαν τῆς συφιλίδος, ἰδίᾳ δὲ τὸ δεύτερον, καὶ ὡς προκαλουμένην ὄχι ἐκ μολύνσεως τῆς οὐρήθρας ἀλλ᾿ ἐκ διηθήσεως τοῦ συφιλιδικοῦ ἰοῦ διὰ τῶν σηραγγωδῶν σωμάτων ἐν τῇ οὐρήθρᾳ αὐτῇ, ἐξ ἧς οὗτος ἐκρέει ὡς πύον. ᾿Ασχέτως ὅμως τοῦ τὶ οὗτοι περὶ γονορροίας ἰατρικῶς ἐφρόνουν, πάντες, μήτε τοῦ ἀκαταπονήτου Astruc ἐξαιρουμένου, συμφωνοῦν ἐπὶ τοῦτο, ὅτι ἡ γονόρροια, ἢ ἐπιστημονικώτερον πρὸς ἀποφυγὴν συγχύσεων, ἡ ὀξεῖα γονοκοκκικὴ μολυσματικὴ οὐρηθρῖτις, ἐξεδηλώθη, ἢ ἀνεφάνη μετὰ τὸ 1530, ὡς συνέπεια, ὡς ἐπακολούθημα, ὡς νοσηρὸν

προϊὸν ἔστω τῆς συφιλίδος, καὶ ὅτι αὕτη πρὸ τοῦ χρόνου τούτου δὲν ὑπῆρχε. Μὴ ὅμως νομισθῇ ὅτι οἱ ἄνδρες οὗτοι ἔγραφον ἐν ἀγνοίᾳ ἀπολύτῳ διατελοῦντες τῶν Ἑλλήνων ἰατρικῶν συγγραφέων καὶ τῶν παρ' αὐτῶν περὶ γονορροίας λεχθέντων, πολλοῦ γε καὶ δεῖ. Ὡς ἐγνώριζον ὁ Bethencourt, ὁ Fernel, ὁ ἀποκληθεὶς διὰ τὴν πολυμάθειάν του, Γαληνὸς τῶν Γάλλων, ὁ Astruc καὶ ὁ Boerhaave τοὺς συγγραφεῖς τούτους οὐδεὶς, οὔτε ἐκ τῶν συγχρόνων μας, οὔτε ἐκ τῶν μεταγενεστέρων μας ἴσως, θὰ τοὺς κατανοήσῃ. Ὅ,τι οἱ ἄνδρες ἐκεῖνοι τότε εἶχον γραπτόν, καὶ κατὰ συνέπειαν ἄξιον πίστεως, καὶ ἄξιον προσοχῆς, ὅ,τι εἶχον ὡς ἀνάγνωσμα πρὸς μάθησιν, τέρψιν, ἐντρύφημα καὶ ἀπασχόλησιν, ἦσαν οἱ Ἕλληνες καὶ οἱ Λατῖνοι συγγραφεῖς. Μάρτυρες τούτου τὰ ἔργα τῶν ἰδίων, αἱ θαυμάσιαι παραπομπαί των, τὰ ὑπ' αὐτῶν ἀμίμητα σχόλια καὶ αἱ κρυσταλλώδους διαυγείας κρίσεις των. Τούτου δ' ἕνεκα βλέπομεν τούτους ἐνωρίτατα διακρίνοντας καὶ διαστέλλοντας μεταξὺ ἁπλῆς καὶ ἰοβόλου γονορροίας, ἤτοι μεταξὺ παλαιᾶς καὶ νέας τοιαύτης, καὶ οὐδόλως πλανωμένους.

Καίτοι δὲ πάλιν πάντες παραδέχονται ὅτι ἡ προσωνυμία «γονόρροια» ἐδωρήθη πρὸς τὴν νόσον ὑπὸ τοῦ Γαληνοῦ, φρονῶ ὅτι αὕτη εἶνε λέξις τῆς Ἀλεξανδρινῆς περιόδου. Εἰκάζω δὲ τοῦτο διότι αὕτη δὲν ἀπαντᾶ εἰς οὐδένα ἀπολύτως συγγραφέα πρὸ τῆς ἐποχῆς ταύτης, καὶ διότι κατὰ τὴν περίοδον ταύτην ἀναφαίνεται ὄχι πλέον ἡ λέξις γονόρροια ἀλλὰ τὸ ἐπίθετον «γονορρυὴς» οὗτινος γίνεται εὐρυτάτη χρῆσις ἐν τῇ τότε γενομένῃ μεταφράσει τῆς Βίβλου ὑπὸ τῶν ἑβδομήκοντα.

Ὁ Ἱπποκράτης καίτοι ἐν ἐκτάσει πραγματευόμενος, αὐτὸς ἴσως ἢ ἡ σχολή του, ἐν τῷ «Ἐπιδημιῶν τὸ ἕκτον», τμῆμα ὄγδοον, παράγραφος 29, «περὶ νούσων τὸ δεύτερον», κεφάλαιον 51, «φθίσις νωτιάς» «Περὶ τῶν ἐντὸς παθῶν» κεφάλαιον 43 καὶ τέλος «Περὶ γονῆς» κεφάλαιον 1, καίπερ, ὡς εἶπον εὐρέως ἀσχολούμενος περὶ ἀπωλείας γονῆς, θοροῦ ἢ θορῆς ἢ σπέρματος, οὐδαμοῦ ἀναφέρει τὴν λέξιν γονόρροια ἢ καὶ γονορρυής. Ὁμιλεῖ ὅμως περὶ γονοειδοῦς οὔρου εἰς πολλὰς περιπτώσεις. Ὁ πρῶτος, οὗτινος ηὐτυχήσαμεν περισωθέντα λείψανα τῶν ἔργων νὰ περιέλ-

θουν μέχρις ἡμῶν, ἀναγράφων τὴν λέξιν «γονόρροια», εἶνε Ροῦφος ὁ Ἐφέσιος καὶ δεύτερος ὁ σχεδὸν σύγχρονος αὐτοῦ Ἀρεταῖος ὁ Καππαδόκης. Ὁ Γαληνὸς ἔγραψε μετ' αὐτούς, ἐν τούτοις ὅμως ἀπεκλήθη πατὴρ τῆς γονορροίας καὶ λογοποιὸς τῆς λέξεως πρῶτον μὲν διότι ἦτο ὁ γνωστότερος πάντων μεταξὺ τῶν ἰατρῶν τῆς μεσαιωνικῆς ἐποχῆς, δεύτερον δὲ διότι ἐτυμολόγησε τὴν λέξιν γράφων ὡς ἕπεται:

«Ἡ μὲν οὖν γονόρροια σπέρματος ἀπόκρισίς ἐστιν ἀκούσιος, ἔξεστι δὲ καὶ ἀπροαίρετον ὀνομάζειν, ἀπόκρισιν σπέρματος συνεχῶς γιγνομένην χωρὶς τῆς κατὰ τὸ αἰδοῖον ἐντάσεως. Τὸ δὲ ὄνομα προφανῶς ἐστι σύνθετον ἐκ τῆς γονῆς καὶ τοῦ ρεῖν, ὀνομάζεται γὰρ τὸ σπέρμα καὶ γονὴ καὶ γόνος».

Λυπηρὸν μὲν ἀληθὲς δὲ ὅτι ἡ γνώμη τοῦ Γαληνοῦ αὕτη μετὰ πολὺ μικρῶν καὶ ἐντελῶς ἐπουσιωδῶν μεταλλαγῶν ἐπεκράτησε σχεδὸν μέχρι τοῦ 1879 ὁπότε τὴν 12ην Ἰουλίου ὁ Albert Neisser, ἁπλοῦς βοηθὸς τότε τῆς δερματολογικῆς κλινικῆς τοῦ Πανεπιστημίου τοῦ Breslau, ἀνεκάλυψε τὸ παραγωγικὸν αἴτιον τῆς γονορροίας, τὸ εἰδικὸν δηλαδὴ μικρόβιον, ἀποκληθὲν ἔκτοτε γονόκοκκον, διὰ τῆς ἀνακαλύψεως ταύτης πιστοποιηθέντος πλέον ὅτι ἡ γονόρροια εἶνε νόσος καὶ δὴ αὐτοτελὴς καὶ ἰδιοπαθής, καὶ ἐντελῶς ἄσχετος πρὸς τὴν συφιλίδα.

* * *

Τὸ ὄνομα συφιλὶς ἐδόθη πρὸς τὴν νόσον ὑπὸ τοῦ Ἰταλοῦ ἰατροῦ Ἱερωνύμου Φρακαστόριο κατὰ τὸ ἔτος 1530, ἐν ποιήματι τιτλοφορουμένῳ «Συφιλὶς ἢ γαλλικὸν πάθος» καὶ ὅπερ κατ' ἀναλογίαν τῆς Ἰλιάδος τοῦ Ὁμήρου, ὀνομάζω «Συφιλιάδα» καὶ ἐν ᾧ περιγράφεται ὅτι ποιμήν τις ὑπὸ τὸ ὄνομα Σύφιλος ἀσεβήσας πρὸς τὸν Ἥλιον, διότι διὰ τοῦ ἀφορήτου αὐτοῦ καύσωνος ἐφόνευε τὰ ποίμνιά του, ἐτιμωρήθη παρὰ τοῦ Ἡλίου διὰ τῆς ἐμφανίσεως ἐπὶ τοῦ σώματός του εἰδεχθοῦς ἀχόρος συνοδευομένου ὑπὸ πόνων φρικτῶν καὶ ἔτι φρικτοτέρας ἀϋπνίας. Πολλῶν δ' ἑρμηνειῶν τῆς λέξεως ταύτης συφιλίς, ἀπὸ τῶν χρόνων τοῦ Φαλλοπίου καὶ ἐντεῦθεν προταθεισῶν, ἡ ἐμὲ τὸν Ἕλληνα, τὸν πρῶτόν τε καὶ μόνον περὶ ταύτης ἤδη ἀσχολού-

μενον, ἱκανοποιοῦσα εἶνε ἡ τοῦ Pusey, γράφοντος ἀπὸ τοῦ 1915 ὅτι αὕτη εἶνε σύνθετος ἐκ τοῦ σῦς, συὸς ἤτοι χοῖρος καὶ φιλῶ.

Καίτοι δὲ ἡ ἑρμηνεία αὕτη φαίνεται ἡ λογικωτέρα ἐν τούτοις δὲν δύναμαι νὰ ἀποφύγω τὸν πειρασμὸν ἀναγράφων ὅτι εἰς τὸν Ὅμηρον ἀπαντᾶ διττῶς ἡ λέξις—ἀσύφηλος—ἡ ὁποία καίπερ οὖσα ἀμφιβόλου ἐτυμολογίας, ἴσως παραγομένη ἐκ τοῦ στυφελὸς ἢ αἴσιλος, σημαίνει «τὸν περιφρονήσεως ἄξιον». Ἰλιάδος Ι 647 καὶ Ω 767.

«Ὥς μ' ἀσύφηλον ἐν Ἀργίοισιν ἔρεξεν, ὡσεὶ τιν' ἀτίμητον μετανάστην».

Ἤτοι μὲ ἠτίμασε μεταξὺ τῶν Ἀργείων ὡς κοινόν τινα φερέοικον ἢ ἀλήτην. Οὐδὲν δὲ τὸ παράδοξον ὅτι ὁ γνώστης, κατ' εὐνόητον λόγον, τοῦ Ὁμήρου Φρακαστόριο, ἀφαιρῶν τὸ α καὶ τηρῶν μόνον τὸ σ ύ φ η λ ο ς ἀπεκάλεσε τὸν ἄξιον περιφρονήσεως βοσκόν, τὸ πρῶτον τῆς ἀσθενείας θῦμα "Syphilus" (ut fama est) ὅπως ἡ φήμη εἶνε. Ἐγείρεται ὅμως ἐνταῦθα τὸ ἐρώτημα πῶς δὲν ἐτηρήθη τὸ η, ἀλλὰ τοῦ συγγραφέως ὄντος Ἰταλοῦ, γράφοντος εἰς τὴν Λατινικὴν γλῶσσαν ἦτο εὐκολώτερον νὰ ἀντικατασταθῇ τὸ ἀνύπαρκτον εἰς τὴν Λατινικὴν ἦτα διὰ τοῦ ι ἢ διὰ τοῦ ε, τοὐθόπερ καὶ θὰ μετέβαλε τῆς λέξεως τὴν προφορὰν ἄρδην. Ἡ διατήρησις ὅμως ἀφ' ἑτέρου καὶ εἰς τὸ λατινικὸν τοῦ φθόγγου «φ» διὰ τοῦ "ph" καὶ ἡ μὴ ἀντικατάστασις τούτου διὰ τοῦ "f" προδίδει τὴν κλοπὴν τῆς Ὁμηρικῆς λέξεως καίπερ ἀκρωτηριασθείσης διὰ τῆς ἀφαιρέσεως τοῦ α. Ὡς ἐκ τούτου λοιπὸν νομίζω ὅτι ἡ λέξις συφιλὶς ἐκ τοῦ ἀ—σύφηλος λατινιστὶ Syphilus σημαίνει νόσον στυγεράν, ἄτιμον, περιφρονητέαν, καὶ προτιμότερον εἰς τὴν Ἑλληνικὴν νὰ ἐγράφετο συφηλὶς καὶ ὄχι συφιλίς, ὁ δὲ βοσκὸς ὄχι Σύφιλος ἀλλὰ Σύφηλος. Ὀρθοῖ δὲ τὴν γνώμην μου ταύτην καὶ ἡ σημασία τῶν λέξεων δι' ὧν παρ' ἄλλων συγγραφέων πρὸ τοῦ Φρακαστόριο αὕτη ἐτιτλοφορήθη ἁπασῶν δηλουσῶν αἰσχρόν τι καὶ ἀποκρουστικόν. Ὁ πρῶτος λόγου χάριν ταύτης συγγραφεὺς Σεβαστιανὸς Brant τὴν ἀποκαλεῖ "Pestilencia Scora" ἤτοι «Σκατοπανώλην», ὅρον ὃν ἐτήρησεν ὁ Grunbeck ἐν τῷ πρώτῳ αὐτοῦ ἔργῳ.

Παράξενον δὲ φαίνεται πῶς ἐπεκράτησεν ὁ ὅρος οὗτος συφιλίς, καίπερ τετρακοσίων καὶ πλέον τοιούτων ἄλλων δοθέντων πρὸς τὴν ἀρρωστίαν. Καίτοι δὲ μέχρις ἐσχάτων ἐπικρατεῖ ὁ τοῦ Fernel ὅρος "Lues venerea" ἐν τῇ αὐστηρῶς ἐπιστημονικῇ, καὶ οὕτως εἰπεῖν κλασικῇ ἰατρικῇ γλώσσῃ, ἤτοι «ἀφροδίσιος λοιμὸς» ἐν τούτοις ὅμως ὁ ὅρος συφιλὶς παρέμεινε καὶ θὰ παραμείνῃ ἐνόσῳ θὰ ὑφίσταται ἡ ἀσθένεια. Καίτοι δὲ τὸ ποίημα τοῦτο τοῦ Φρακαστόριο ἐγράφη κατὰ τὸ 1530, μόλις δευτέρα μνεία γίνεται τοῦ τίτλου, κατὰ τὸ 1727, ὑπὸ τοῦ F. Bailly, ἐν ἔργῳ του ἐκδοθέντι ἐν Παρισίοις καὶ τιτλοφορουμένου «Ἄραγε ἡ ὑδράργυρος εἶνε τὸ μοναδικὸν ἀλεξιφάρμακον τῆς συφιλίδος; » τρίτη κατὰ τὸ 1740 ὑπὸ τοῦ Ἰωάννου Δανιὴλ Schlicting ἐν τῷ ἔργῳ του ἐπιγραφόμενον "Syphilidos Mnemosynon Criticon......" ἐκδοθέντι ἐν Amsterdam καὶ τετάρτη ὑπὸ τοῦ Debois κατὰ τὸ 1741 ἐν ἔργῳ του ὑπὸ τὸ ὄνομα «Ἰᾶται ἄραγε ἡ συφιλὶς διὰ τῶν ἐντριβῶν τῆς ὑδραργύρου;»

Τοῦ δεκάτου ὅμως ὀγδόου αἰῶνος φθίνοντος καὶ τοῦ δεκάτου ἐνάτου ἀνατέλλοντος, καὶ τῶν ἐργασιῶν πρὸς διχασμὸν τοῦ ἀφροδισίου λοιμοῦ πολλαπλασιαζομένων, τοῦ δὲ Φιλίππου Ricord ἀγλαΐζοντος τὴν ἰατρικήν, καὶ τὰ σύνορα τῶν γενετησίων ἀρρωστιῶν ἀνεξιτήλως χαράσσοντος, ὁ μὲν ὅρος ἀφροδίσιον παρέμεινεν, ὡς περιεκτικὸς τοιοῦτος πασῶν τῶν ἐκ τῆς ὁμιλίας τῶν γενῶν προκαλουμένων νόσων, διὰ δὲ τὴν κλασικὴν τοιαύτην, ἣν μέχρι τινὸς ἐγνωρίζομεν εἴτε ὡς γαλλικὸν πάθος, εἴτε τὸ καὶ συνηθέστερον ὡς ἀφροδίσιον λοιμόν, ἐζητήθη νέος τοιοῦτος καὶ ὡς προχειρότερος εὑρέθη ὁ ὅρος συφιλίς. Καταλληλότερον ὅμως καὶ ἐπικαιρότερον ὅρον διὰ τὴν ἀφορῶσαν ἡμᾶς νόσον θεωρῶ εἴτε τὸν ὑπὸ τοῦ Ἱσπανοῦ Gaspar Torella κατὰ τὸ 1497 δοθέντα "Pudendagra" ἤτοι αἰδοιάγραν, ἢ τὸν τοῦ Γερμανοῦ Grunbeck κατὰ τὸ 1506 Mentulagra τουτέστι Ψωλάγραν.

Οἷα δὲ ἀνωμαλία καὶ ἀσυναρτησία ἐπικρατεῖ ἐν τῇ ὀνομασίᾳ τῆς ἀσθενείας, τοιοῦτος κυκεὼν γνωμῶν ἐπεκράτησεν ὡς πρὸς τὰ προκαλέσαντα ταύτην αἴτια. Ἐνσκήψασα καθ' ὃν χρόνον τὰ γαλλικὰ μισθοφορικὰ στρατεύματα, Καρόλου τοῦ ὀγδόου, κατεῖχον τὴν Νεάπολιν, ἤτοι

κατὰ τὸν Αὔγουστον τοῦ 1494, δι' ὅπερ καὶ ἀπεκλήθη τὸ πρῶτον «γαλλικὸν πάθος», αὕτη ἐκρίθη ἐν πολλοῖς ἀνάλογος πρὸς τὸν λοιμὸν τῶν 'Αθηνῶν τὸν μαστίσαντα πολλὰ τῆς Ἑλλάδος μέρη, ἀρχομένου τοῦ Πελοποννησιακοῦ πολέμου, καὶ εἰς οἷον δίλημμα ἤγαγε τότε τὸν Θουκυδίδην ὁ λοιμὸς οὗτος, εἰς τὴν αὐτὴν ἀπορίαν ἔφερε καὶ ἡ συφιλὶς τούς τε ἰατροὺς καὶ τοὺς ἱστορικοὺς τῶν χρόνων ἐκείνων. Οὕτω δὲ βλέπομεν ταύτην ἀποδιδομένην, ὡς ἀπεδόθη καὶ ὁ λοιμὸς τῶν 'Αθηνῶν, εἰς δηλητηρίασιν τῶν φρεάτων τῆς 'Ιταλίας, τοῦτο μὲν ὑπὸ τῶν Γάλλων, τοῦτο δὲ ὑπὸ τῶν 'Ιταλῶν, ἢ καὶ ὑπὸ τῶν 'Ισπανῶν πρὸς ἐκδίκησιν, εἰς τὴν βρῶσιν ἀνθρωπίνης σαρκός, ἢ σαρκὸς κυνὸς ὑπὸ κυνὸς ἢ ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων, ἢ εἰς τὴν βρῶσιν σαρκὸς ἀπηγορευμένου ζώου. Εἰς τὴν συνουσίαν λεπροῦ μετὰ ὑγιοῦς γυναικός, ἢ ὑγιοῦς ἀνδρὸς μετὰ λεπρᾶς γυναικός. Παρὰ τῶν περισσοτέρων ὅμως καὶ ἐν πολλοῖς σοβαρωτέρων ἐκ τῶν συγχρόνων ἐπιστημόνων ἡ συφιλὶς ἐνομίσθη ὡς προϊὸν συναντήσεως, ἢ συμπτώσεως ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ ἄξωνος διαφόρων ἀστέρων ἢ ἀστερισμῶν, ὑπὸ δὲ τῶν θρησκολήπτων, λόγῳ πρὸ παντὸς τῆς πρώτης ἐμφανίσεώς της ἐπὶ τῶν αἰδοίων, ἐξελήφθη ὡς ἔργον Νεμέσεως, ἢ θείας δίκης σταλείσης ἐξ οὐρανοῦ πρὸς κολασμὸν τῶν ἀκολάστων.

Μόλις ἀπὸ τοῦ 1547 καὶ ἐντεῦθεν, ἰδίᾳ δὲ ἀπὸ τοῦ 1557 διὰ τοῦ ἔργου του «'Αφροδίσιος Λοιμὸς» ὁ Fernel πειρᾶται νὰ ἐπιφέρῃ τάξιν ἐκεῖ ἔνθα πρὸ αὐτοῦ ἐπικρατεῖ χάος, παραδεχόμενος ὅτι ἡ νόσος μεταδιδομένη πάντοτε δι' ἐπαφῆς, καὶ οὐδέποτε διὰ τῆς ἀναπνοῆς, τοῦ ὑγιοῦς μετὰ τοῦ μεμολυσμένου, διὰ γυμνῆς ἐπιφανείας, ἐστερημένης ἐπιδερμίδος, καὶ ἐμφανιζομένη πάντοτε ἐκεῖ ὅπου τὸ πρῶτον ἐναπετέθη τὸ μόλυσμα, ὅπερ ὀνομάζει ἰὸν ὃν παραβάλλει πρὸς τὸν ἰὸν τῆς λύσσης, καθίσταται ἀμέσως ἀπὸ τῆς μολύνσεως καθολικὴ καὶ ἀνίατος, δυναμένη νὰ ἐμφανισθῇ ἐπί τε τοῦ πάσχοντος καὶ τῶν ἀπογόνων του καὶ μετὰ τριάκοντα ἔτη. 'Ως πρωτοπαθεῖς ἐκδηλώσεις τῆς νόσου ἐθεώρει τὸ σκληρὸν ἕλκος καὶ τὴν συφιλιδικὴν ροδάνθην, τὰς δὲ βλατίδας καὶ πάσας τὰς ἄλλας εἰδικὰς ἐκδηλώσεις παραδεχόμενος ὡς ἐπακόλουθα τούτων. Εἶνε δὲ εἷς ἐκ τῶν ὀλίγων πρώτων ὁμιλῶν περὶ συφιλιδικῶς ἠλλοιωμένων σπλάγχνων κατὰ τὴν νεκροτομὴν ὡς καὶ περὶ

εὑρέσεως σταγονιδίων ὑδραργύρου ἐντὸς τῶν τερηδονισμένων ὀστέων τῶν ἐκ συφιλίδος θανόντων καὶ ὑπὸ τὴν ἐπίδρασιν τοῦ φαρμάκου τεθέντων, οὗτινος οὗτος κηρύσσεται ἀμείλικτος πολέμιος.

* * *

Εἴθισται ὅπως τούς τι ἐπελευσόμενον ἢ ἐπικείμενον προμαντεύοντας ἢ προλέγοντας, τοὐθόπερ μετὰ πάροδον μικροῦ ἢ μακροῦ χρόνου πραγματοποιεῖται, ἀποκαλοῦμεν προφήτας ἢ μάντεις. Τοιαύτη δ' ὄντως προσωνυμία θὰ ἥρμοζε πρὸς τοὺς πρῶτον εἰπόντας τὴν γνώμην ὅτι ἡ συφιλὶς ὠφείλετο εἰς μικρὰ ζωίδια, ἢ μᾶλλον ἀντιγράφοντες τὸν Astruc, «εἰς σμῆνος πολυαρίθμων ζωαρίων καὶ πολὺ μικρῶν, ζωηροτάτων, εὐκινητοτάτων καὶ γονιμωτάτων, ἅτινα ἅπαξ εἰσελθόντα ἐν τῷ ὀργανισμῷ τάχιστα πολλαπλασιάζονται μεταφερόμενα ἀμέσως εἰς ἁπάσας τὰς χώρας αὐτοῦ, ὅπου κεντοῦν, τρυποῦν καὶ δάκνουν τὰ μέρη ἔνθα ἐγκαθίστανται καὶ ἅτινα ἕνεκα τούτου φλεγμαίνονται, διαβιβρώσκονται καὶ ἑλκοῦνται καὶ ἅτινα τέλος, ἄνευ οὐδεμιᾶς βλάβης τῶν χυμῶν, προκαλοῦν ὅλα τὰ συμπτώματα τῆς συφιλίδος». Ὁ Astruc κατὰ φυσικὴν συνέπειαν, ὑπὸ τοῦ ἐπιστημονικοῦ πνεύματος τῆς χυμικῆς φύσεως τῶν ἀρρωστιῶν διεπόμενος, ἀναιρεῖ ἅπαντα τὰ ἀνωτέρω, ἀποκαλῶν τὰς τοιαύτας θεωρίας ἔσχατον ὅριον γελοιότητος, ἀλλ' ἡμεῖς οἱ βλέποντες καὶ παρακολουθοῦντες τὰ ζωίδια ταῦτα ζῶντα καὶ κινούμενα ὑπὸ τὸ μικροσκόπιον ἐν τῇ ὕλῃ τῶν συφιλιδικῶν ἑλκῶν, καλλιεργούμενα ἐντὸς τῶν σωλήνων τῆς καλλιεργείας καὶ ἀναπαράγοντα τὰς αὐτὰς βλάβας ἐπὶ πιθήκων καὶ κονίκλων, δὲν ἀποκρύπτομεν τὸν θαυμασμόν μας καὶ τὴν ἐκτίμησίν μας πρὸς τοὺς προδρόμους τούτους τῆς ἐπιστήμης τῆς σήμερον. Τοιοῦτοι δ' εἶνε ὁ Χριστιανὸς Langius γράφων ἐν τῷ προλόγῳ τοῦ περὶ πανώλους ἔργου τοῦ Kircher, ἐκδοθέντος ἐν Λειψίᾳ κατὰ τὸ 1559 καὶ ὁ Αὔγουστος Haupthmann κατὰ τὸ 1650. Πρὸς πραγματοποίησιν ὅμως τῆς προρρήσεως ταύτης διέρρευσαν τρεῖς καὶ πλέον αἰῶνες, μέχρις ὅτου ὁ Virchow διὰ τῆς κυτταρικῆς θεωρίας, καὶ ὁ Pasteur διὰ τῆς μικροβιακῆς, ἀνασύροντες τὸν πέπλον ἀπεκάλυψαν τὸ μυστήριον τῆς γενέσεως τῶν νόσων.

Τὰ ζωίδια ταῦτα μέχρι τοῦ Μαρτίου 1878 ἀπεκαλοῦντο διὰ διαφόρων ὀνομάτων δονάκια, βακτήρια, βακτηρίδια καὶ λοιπά, ὁπότε ὁ Ἀλσατός, γέρων 74 ἐτῶν, Sedillot ἐβάπτισε ταῦτα τὸ πρῶτον ἐν τῇ Γαλλικῇ Ἀκαδημίᾳ μικρόβια. Πρὸ τῆς ἀνακοινώσεως ταύτης, τῆς φερούσης τὸν τίτλον, «περὶ τῆς ἐπιδράσεως τῶν ἐργασιῶν τοῦ Pasteur ἐπὶ τῆς προόδου τῆς χειρουργικῆς», εἶχε συμβουλευθῇ τὸν διαπρεπῆ Γάλλον γλωσσολόγον καὶ ἑλληνομαθῆ Littre ὅστις τὴν 26ην Φεβρουαρίου τοῦ 1878 ἔγραφε τὴν ἑξῆς ἐπιστολήν:

«Φίλτατε συνάδελφε καὶ φίλε. Μικρόβιον καὶ μικροβιότης εἶνε ὡραιόταται λέξεις. Πρὸς δήλωσιν τῶν ζωιδίων θὰ προετίμων τὸ μικρόβιον, πρῶτον διότι, ὅπως καὶ σεῖς τὸ λέγετε, εἶνε βραχύτερον καὶ διότι ἡ διατήρησις τῆς λέξεως μικροβιότης, θηλικὸν οὐσιαστικόν, δηλοῖ τὴν τοῦ μικροβίου κατάστασιν».

Περιττὸν νὰ λεχθῇ ὅτι οἱ γνῶσται τῶν Ἑλληνικῶν κατεπολέμησαν τὴν λέξιν ἰσχυριζόμενοι ὅτι μικρόβιον σημαίνει ζῶον βραχύ-ζωον μᾶλλον ἢ ζωάριον ἐλάχιστον. Ἐν τούτοις ὁ υἱοθετήσας τὴν λέξιν Littre ὑποβοηθούμενος καὶ ὑπὸ τοῦ Pasteur ὀνομάζοντος ἔκτοτε μικρόβια ὅ,τι μέχρι τοῦδε ἀπεκάλει πάντοτε ζωάρια, Animalcules, ἐπεκράτησε. Μικρόβιον κατὰ τὸν Littre δὲν σημαίνει ζῶον βραχύζωον, ἀλλ' ὂν μικρᾶς ἢ ἀσθενοῦς βιωτικότητος ἢ ζωτικότητος.

Πολλοὶ βεβαίως συφιλιδολόγοι καὶ μικροβιολόγοι, τῶν τελευταίων μάλιστα χρόνων, ἰσχυρίσθησαν ὅτι ἀνεκάλυψαν τὸ εἰδικὸν μικρόβιον, τὸ τοιοῦτον ὅμως εἰς χεῖρας ἄλλων ἐπιστημόνων μὴ τυφλουμένων περὶ τὸ φιλούμενον ἀπεδεικνύετο φροῦδον. Κατὰ τὸ 1905 ὅμως ἐν τῷ δελτίῳ τῆς Ἀκαδημίας τῶν Ἐπιστημῶν τοῦ Βερολίνου ἐδημοσιεύθη πραγματεία τοῦ Γερμανοῦ ἰατροῦ Siegel ἰσχυριζομένου ὅτι ἀνεκάλυψε τὸ μικρόβιον τῆς νόσου ὅπερ ὠνόμασε Cytoryctes Luis.

Πρὸς βάσανον τῆς οὕτω καλουμένης ἀνακαλύψεως τοῦ Siegel, παρὰ τῆς Ἀκαδημίας διωρίσθη ἐπιτροπή, ἧς ἡγεῖτο ὁ καθηγητὴς τῆς Ζωολογίας τοῦ Πανεπιστημίου τῆς αὐτῆς πόλεως καὶ μέλος τῆς αὐτῆς Ἀκαδημίας, Schulze, ὅστις θεωρήσας ἑαυτὸν ἀνεπαρκῆ πρὸς διεκπεραίωσιν

τῆς ἀνατεθείσης αὐτῷ σοβαρᾶς ἐργασίας, ἐζήτησε τὴν σύμπραξιν ἐκτὸς ἄλλων, καὶ τοῦ συναδέλφου του Schaudinn, συμπεριλαβόντος καὶ τὸν ἰατρὸν Hoffmann, γνωστὸν συφιλιδολόγον. Ὡς πρῶτον σκοπὸν τῆς ἐργασίας των θέμενοι οὗτοι τὴν ἐπιβεβαίωσιν τῆς ἀνακαλύψεως τοῦ Siegel, προέβαινον ἐν τῇ ἐρεύνῃ αὐτῶν, πειραματιζόμενοι ὅμως ἀπέδειξαν ὅτι ὁ μικροβιολόγος οὗτος ἐπλανᾶτο ἐκλαμβάνων ὡς μικροοργανισμοὺς κοινά τινα ὀργανικὰ λείψανα ἀπαντῶντα ἐπὶ ὅλων σχεδὸν τῶν ἐκκριμάτων. Ἀναιρουμένης οὕτω τῆς πραγματείας τοῦ Siegel, ὁ Schaudinn εὗρεν ἐντὸς ὑγροῦ ληφθέντος ἐκ συφιλιδικοῦ ἕλκους σπειροειδῆ σωμάτια, ἐκτάκτως λεπτῆς φύσεως καὶ μορφῆς, κολυμβῶντα καὶ σπειρούμενα περὶ ἑαυτά, ὑπὸ τὸν φακὸν τοῦ μικροσκοπίου διὰ τῶν αὐτῶν ἀκριβῶς κινήσεων τῶν χαρακτηριζουσῶν τοὺς ἀληθεῖς σπειροχαίτας.

Ὁ Schaudinn, ἔχων πάντοτε συμβοηθὸν τὸν πολὺν Hoffmann, ἐν τῇ παρούσῃ περιστάσει ἐφάνη πολὺ τυχηρὸς διότι ἐνέμεινεν, ἐνῷ ὁ Bordet καὶ ὁ Gengou πρὸ ὀλίγου μόλις χρόνου πειραματιζόμενοι ὑπὸ τὰς αὐτὰς ἀκριβῶς συνθήκας καὶ ἀπογοητευθέντες παρῃτήθησαν τῆς ἐργασίας αὐτῶν. Τὸ πρῶτον ἔδαφος ἐφ' οὗ εὑρέθη, κατὰ εὐτυχῆ σύμπτωσιν, μέγας ἀριθμὸς σπειροχαιτῶν παρὰ τοῦ Schaudinn ἦτο εἰκοσιπενταέτης γυνὴ πάσχουσα ἀπὸ δέκα ἑβδομάδων ἐκ συφιλίδος τῶν γεννητικῶν αὐτῆς ὀργάνων, ἐκ τοῦ ἕλκους δηλαδὴ καὶ μικρῶν ἄλλων δευτεροπαθῶν ἐκδηλώσεων ὑπὸ μορφὴν ἐξηλκωμένων βλατίδων, ἐπὶ μιᾶς ἐκ τῶν ὁποίων εὑρέθη ἐν τῷ ὑγρῷ αὐτῆς ἐν ἀφθονίᾳ ὁ ὠχρὸς σπειροχαίτης, χρωματισθεὶς τὸ πρῶτον διὰ τοῦ ὑγροῦ τοῦ Giesma, συνισταμένου ἐκ κυανοῦ τοῦ μεθυλενίου καὶ ἑοσίνης.

Ἡ δευτέρα παρατήρησις ἐγένετο ἐπὶ χήρας γυναικὸς φερούσης δευτεροπαθῆ συφιλίδα, ὑπὸ μορφὴν ἐκτεταμένων καὶ ἐλαφρῶς ἐξηλκωμένων βλατίδων τῶν γεννητικῶν αὐτῆς ὀργάνων, εὑρεθέντων ὀλίγων μόνον σπειροχαιτῶν. Τῆς τρίτης δὲ γενομένης ἐπὶ κονδυλωμάτων τῶν γεννητικῶν ὀργάνων, τοῦ φάρυγγος, τοῦ στόματος καὶ τῶν ἀμυγδαλῶν ὁ μικροοργανισμὸς οὗτος εὑρέθη ἐν μεγίστῃ ἀφθονίᾳ.

Ὁ ὠχρὸς οὗτος σπειροχαίτης δὲν κατετάγη εἰσέτι ὑπὸ τῶν μικροβιολόγων ἐκλείψαντος, δυστυχῶς, πολὺ ἐνωρὶς τοῦ Schaudinn, εἰς τὴν ἁρμόζουσαν αὐτῷ ἐν τῇ μικροβιολογικῇ βιολογίᾳ θέσιν του, διότι δὲν συμφωνοῦν οὗτοι περὶ τῆς φύσεως αὐτοῦ, ἂν δηλαδὴ οὗτος εἶνε βακτήριον ἢ πρωτόζωον. Αἱ ὑποδιαιρέσεις του εἶνε ἐπιμήκεις, συντελούμεναι ἐντὸς δευτερολέπτων, εἶνε λεπτοτάτης ὑφῆς καὶ μικρᾶς διαθλαστικῆς δυνάμεως, ἀποτελούμενος ἐκ τυπικῶς σπειροειδῶν καὶ ἐκτάκτως κανονικῶν τμημάτων, εὐαρίθμων καὶ λαμπρότατα ὁμοιαζόντων ἄλληλα. Φαίνεται δὲ κατὰ τὴν γνώμην τοῦ Graig, θεωρουμένου αὐθεντίας καὶ μεγάλως ἀσχολουμένου εἰς τὰ ἀφορῶντα τὰ πρωτόζωα, ὅτι ὁ ὠχρὸς σπειροχαίτης ἀνήκει μᾶλλον εἰς ταῦτα. Ἡ ἐπίδρασις μάλιστα τῶν ἀρσενικούχων ἐπὶ τῶν πρωτοζώων καὶ τοῦ σαλβαρσάν, ὀργανικῆς σκευασίας ἀρσενικοῦ ὄντος, ἐπὶ τοῦ ὠχροῦ, ὡς καὶ ἐπὶ πολλῶν ἄλλων σπειροχαιτῶν εἶνε τρανὴ ἀπόδειξις τοῦ τοιούτου ἰσχυρισμοῦ.

«Πρέπει νὰ ἐξομολογηθῶμεν, ἔγραφεν εἰς τὰ μετὰ τὸν θάνατόν του δημοσιευθέντα ἔργα του ὁ Schaudinn, ὅτι τὸ ζήτημα τῆς θέσεως τὴν ὁποίαν εἰς τὸ βασίλειον τῆς φύσεως καταλαμβάνουν οἱ ὠχροὶ σπειροχαῖται εἶνε μόλις ἐλαχίστου ἐπιστημονικοῦ ἐνδιαφέροντος. Ἀπὸ μακροῦ χρόνου ἐπείσθην ὅτι τὰ βακτηρίδια καὶ τὰ πρωτόζωα δὲν ἀποτελοῦν δύο κεχωρισμένους κόσμους, ἀλλ' εἶνε πραγματικῶς δύο κλῶνες τοῦ αὐτοῦ δένδρου, ἤτοι ἀμφότερα μονοκύτταροι ὀργανισμοὶ ἢ "protista" μετὰ πολλῶν πλαγίων συνδέσμων». Protista δέ, ἐκ τοῦ Ἑλληνικοῦ πρῶτος, πρώτιστα, κατὰ τὸν Haekel καλοῦνται οἱ ἁπλούστεροι πρωτόγονοι ὀργανισμοὶ—τὰ πρώτιστα τῶν κτισμάτων—ἀποτελούμενα ἁπλῶς ἐκ πρωτοπλάσματος ἄνευ πυρῆνος συχνότατα, μὴ ἀνήκοντα οὔτε εἰς φυτικὸν οὔτε εἰς τὸ ζωικὸν βασίλειον. Τὴν γνώμην δὲ ταύτην ἔχει καὶ ὁ Dobell, κατατάσσων τοὺς ὠχροὺς σπειροχαίτας εἰς τὰ πρώτιστα.

Τῆς φύσεως δὲ τούτου μὴ εἰσέτι καθορισθείσης καὶ ἡ ὀνομασία του δὲν εἶνε ἀκόμη ἀκριβής, ἄλλων μέν, τῶν Γερμανῶν ἰδίᾳ, ἀποκαλούντων τοῦτον ὠχρὸν σπειροχαίτην, ἄλλων δέ, τῶν Γάλλων ὀνομαζόντων τοῦτον τρυπόνημα, ἁπλῶς, ἢ ὠχρὸν τρυπόνημα. Εὐρείας δὲ συζητήσεως ἐγερθείσης ἐσχάτως ἐν Ἀμερικῇ, μεταξὺ τῶν Pusey καὶ Stiles

τὸ ζήτημα εἰσέτι παραμένει ἐκκρεμές. Τὸ πρῶτον ὄνομα τοῦ μικροοργανισμοῦ τούτου ὑπὸ τοῦ Schaudinn ἦτο ὠχρὰ ἢ ὠχρὸς σπειροχαίτης, μετά τινα χρόνον μετονομασθέντος παρ' αὐτοῦ σπειρόνημα ὠχρόν, ἄλλου ὅμως ὀργανισμοῦ φέροντος τὸ αὐτὸ ἐπίθετον, ἀπεκλήθη τρυπόνημα. Ἡ καλλιτέρα ὅμως καὶ συνεπῶς λογικωτέρα γνώμη, εἰς ὅλον τὸν κυκεῶνα τοῦτον τῶν ὀνομάτων, ὅστις ὀλίγου δεῖν νὰ μᾶς ἀναπολήσῃ τὸ πολυώνυμον τοῦ Διός «Τίμωνος τοῦ Μισανθρώπου» τοῦ Λουκιανοῦ, εἶνε ὁ τοῦ καθηγητοῦ Novy λέγοντος, κατὰ τὸν Pusey, ὅτι ὁ καθορισμὸς τοῦ ὠχροῦ σπειροχαίτου ἐγένετο τόσον κοινὸς ὥστε ἡ μετονωμασία του, ἐκτὸς ὁριστικῆς ἐπιλύσεως τοῦ ζητήματος, δὲν χρήζει πλέον προσοχῆς.

Καὶ ἐν τούτοις ἐπειδὴ δὲν ὑπάρχει σχεδὸν ἔντομον μὴ περιέχον ἐντὸς τῶν ἱστῶν του καὶ μὴ περικλεῖον ἐν τῇ κυκλοφορίᾳ του σπειροχαίτας, καὶ ἐπειδὴ δὲν ὑφίσταται ἀνοικτὴ κοιλότης ζώου μὴ κρύπτουσα, ἢ καὶ πτυχὴ τοῦ σώματος αὐτοῦ μὴ καλύπτουσα σπειροχαίτας, καὶ ποικίλων ὀνομάτων πρὸς διάκρισιν τούτων ἐφευρισκομένων, τῆς δὲ προσωνυμίας «ὠχρὸς σπειροχαίτης» διὰ τὸν ἀφορῶντα ἡμᾶς ἐνταῦθα κρινομένης ἀνεπαρκοῦς, ἐτόλμησα, ἐν τῷ συμποσίῳ τῶν συφιλιδολόγων τοῦ τελευταίου ἐν Βοστώνῃ ἰατρικοῦ Συνεδρίου, 8 Ἰουνίου 1921, νὰ συστήσω καινὴν λέξιν ὀνομάζων τοῦτον ὠχρὸν σ υ φ ι λ ι δ ο γ ό ν ο ν σπειροχαίτην, πρὸς σαφῆ καὶ κατάδηλον εἰδίκευσιν καὶ ἀντιδιαστολὴν τούτου ἐκ τόσων ἄλλων εἰδῶν καὶ γενῶν σπειροχαιτῶν.

Ἴσως οἱ βάρβαροι τὴν λέξιν συφιλιδογόνος μακροσκελῆ εὑρίσκοντες πειραθοῦν νὰ περικόψουν, ἀλλὰ δι' ἐμὲ Ἕλληνα τοιοῦτος ἀκρωτηριασμὸς δέον νὰ θεωρηθῇ βεβήλωσις καὶ οὐδέποτε θὰ ἐθυσίαζον τὴν γραμματικήν μου καὶ τὴν εὐφωνίαν τῆς γλώσσης μου συντομίας χάριν.

Βαίνων ἐπὶ τὰ ἴχνη τοῦ Schaudinn ὁ Noguchi τὴν 25 Δεκεμβρίου τοῦ 1911, ἀνακοινοῖ ὅτι ἐπέτυχε τὴν καλλιέργειαν τοῦ συφιλιδογόνου σπειροχαίτου ἀναεροβιακῶς ἐπὶ ράκους σαρκός, ἐντὸς ἀλκαλικῆς σκευασίας ἀγάρεως καὶ ἀσκιτικοῦ ὀρροῦ, ἢ τοῦ τῆς ὑδροκήλης, ἀπ' εὐθείας ἐκ τῶν συφιλιδικῶν βλαβῶν τοῦ ἀνθρώπου. Ὁ αὐτὸς δὲ τῆς νεωτέρας ἐπιστήμης μικρὸς τὸ δέμας, ἀλλὰ μέγας τὴν δρᾶσιν

ἀκαταπόνητος ἐργάτης Hideyo Noguchi ἐν συνεργασίᾳ πρὸς τὸν J. W. Moore τὴν 11 Ἰανουαρίου τοῦ 1913, ἀπέδειξε τὴν ὕπαρξιν τοῦ ὠχροῦ σπειροχαίτου ἐν τῇ φαιᾷ οὐσίᾳ τοῦ ἐγκεφάλου δώδεκα ἀρρώστων, τοῦ Central Ishir Hospital πασχόντων ἐκ προϊούσης καθολικῆς παραλύσεως — paresis καὶ ἐν τῷ νοτιαίῳ μυελῷ πασχόντων ἐκ τήξεως — tabes. Τοὐθόπερ ἀμέσως ἐβεβαιώθη διὰ νέων ἐργασιῶν ὑπό τε τοῦ Marinesco καὶ Minea. Ὁ δὲ Levaditi Marie καὶ Bankowski εὗρον τὸν ὠχρὸν σπειροχαίτην 88 % ἐπὶ τοῦ ἐγκεφάλου ἐκ παρέσεως νεκρῶν. Ὁ Wile βεβαιῶν τὴν ἀνακάλυψιν ταύτην, ἐπέτυχε κατὰ τὸ 1916 τὴν ἀναπαραγωγὴν τοπικῶν συφιλιδικῶν βλαβῶν ἐπὶ τῶν ὄρχεων κονίκλων, ἐγκεντρίζων τούτους δι' ἐγκεφαλικῆς οὐσίας ληφθείσης ἀπ' εὐθείας ἐκ τοῦ ἐγκεφάλου ζώντων παρετικῶν. Ὅλως δὲ νεωστὶ τὸ τοιοῦτον ἐπιστοποιήθη διὰ τῶν λαμπρῶν ἐργασιῶν τοῦ Valente διὰ τεσσαράκοντα παρατηρήσεων ἐπὶ ζώντων παρετικῶν.

Τῆς ἀνακαλύψεως ὅμως τοῦ ὠχροῦ σπειροχαίτου, προηγήθη, ὁ ἐπιτυχὴς ἐμβολιασμὸς τοῦ ἀνθρωποειδοῦς πιθήκου ὑπὸ τοῦ Metchnikoff καὶ Roux κατὰ τὸ 1903, τῆς παρουσίας τοῦ σπειροχαίτου βεβαιωθείσης, παρὰ πολλῶν παθολόγων, ἔν τε τοῖς ἀδέσι καὶ τῷ σπληνὶ τοῦ ζώου. Τοῦ πιθήκου ὅμως ὄντως ζώου μεγάλου, δυσκόλως διατηρουμένου ἐν τῇ ζωῇ, δαπανηροῦ καὶ ἐν γένει μὴ προχείρου πρὸς ἡμερήσιον πειραματισμόν, καὶ μὴ τοῖς πᾶσι προσιτοῦ, ἡ προσοχὴ τῶν παθολόγων ἐστράφη πρὸς ἄλλα ζῶα. Εὐτυχῶς δὲ τὸ ἰδεῶδες ζῶον, τὸ ἀπαραίτητον συμπλήρωμα παντὸς ἐργαστηρίου καὶ ὁ μάρτυς τῆς ἰατρικῆς, ὁ κόνικλος, δὲν ἐβράδυνε νὰ εὑρεθῇ, τοῦ ἐμβολιασμοῦ του πρῶτον ἐν τῷ ὀφθαλμῷ καὶ μετὰ πάροδον οὐχὶ πολλοῦ χρόνου ἐν τῇ καρδίᾳ καὶ τῷ ὄρχει, διὰ συφιλιδοῦ μολύσματος εὐχερῶς ἐπιτευχθέντος.

Τῶν λαμπρῶν δὲ καὶ ὄντως θαυμασίων τούτων προόδων συντελουμένων ἡ συφιλὶς μικρὸν καὶ κατ' ὀλίγον, λεληθότως πως, ἡβῶσα καὶ ὡριμάζουσα, μετέπεσεν ἀπὸ ἀποκλειστικῶς κλινικῆς ἀρρωστίας εἰς ἀσθένειαν τοῦ ἐργαστηρίου. Ἐνταῦθα πλέον τὰ ζητήματα δὲν λύονται διὰ συλλογισμῶν μόνον καὶ δογματικῶς, ἀλλὰ διὰ τῆς ψυχρᾶς καὶ ἀτέγκτου καὶ ἀδυσωπήτου βασάνου ὀνομαζομένης πεί-

ραμα. Τὴν θεωρίαν ταύτην συμπληροῖ ἐν τῷ ἐργαστηρίῳ τὸ ἀντιδραστήριον, τὸ νομίζω καὶ φρονῶ, τὸ ἐντοφθαλμίζω καὶ τὸ συμπεραίνω, τὸ μικροσκόπιον.

* * *

Χάρις λοιπὸν εἰς τὰς λαμπρὰς ταύτας τοῦ ἐργαστηρίου προόδους γνωρίζομεν σήμερον ὅτι μέσα τινά, φυσικὰ ἢ χημικά, ἔχουν μεγίστην ἐπίδρασιν ἐπὶ τοῦ ὠχροῦ σπειροχαίτου. Τῆς κινητικότητος δὲ τούτου θεωρουμένης συνωνύμου τῇ ζωτικότητι ἐβεβαιώθη ὅτι σπειροχαῖται ἀποχωριζόμενοι τῶν ζωικῶν ἱστῶν καὶ διατηρούμενοι ὑπὸ θερμοκρασίαν +37 C παύουν κινούμενοι καὶ συνεπῶς ζῶντες μετὰ 24 ὥρας. Ὁ Neisser φρονεῖ ὅτι τὸ μέγιστον ὅριον χρόνου εἶνε δέκα ὧραι. Θνήσκοντες ἐν θερμοκρασίᾳ +50 μέχρι +55 C ἐντὸς εἴκοσι λεπτῶν τῆς ὥρας, ταύτης ὑψουμένης ἄνω τῶν +60 φονεύονται ἐντὸς δευτερολέπτων μόνον. Ἐνῷ δ' ἡ ὕψωσις τῆς θερμοκρασίας συντέμνῃ τὸν βίον τούτων, ἡ ὑποβίβασις ταύτης, τοὐναντίον, παρατείνει τοῦτον. Ἡ ἀποξήρανσις τοὺς φονεύει πάντοτε ἀδιακρίτως, καὶ οὐδέποτε καλλιέργεια τούτων ἐπιτυγχάνεται διὰ κονιοποιηθέντων προϊόντων. Αἱ ἡλιακαὶ ἀκτῖνες ἐπ' αὐτοῦ ἔχουν μικροτέραν ἐπίδρασιν, ἢ ἐπὶ ὅλων τῶν ἄλλων μικροβίων. Ἡ ἀντίστασις ὅμως καὶ συνεπῶς ἡ βιωτικότης τῶν καλλιεργημένων σπειροχαιτῶν, εἶνε πολὺ μεγαλειτέρα τῶν ἐκ τῶν ζώντων ἱστῶν λαμβανομένων τοιούτων. Ὁ συνεργάτης τοῦ Noguchi Akatsu, ἀπέδειξεν ὅτι σπειροχαῖται ἀποσπώμενοι ὑγροῦ μέσου καλλιεργείας καὶ περιοριζόμενοι ἐντὸς 1 C C τοῦ αὐτοῦ μέσου, θνήσκουν μετὰ 24 ὥρας, ἀδιακρίτως ἐὰν ἡ θερμοκρασία τούτου εἶνε +47, +15 ἢ καὶ +2 C. Ἐπιζῶσιν ὅμως ἐπὶ πέντε ἡμέρας ὑπὸ θερμοκρασίαν +37, ἑπτὰ ἡμέρας εἰς +15 καὶ δέκα ἡμέρας εἰς +2 C, ἐὰν ἡ ποσότης τοῦ ὑγροῦ μέσου διπλασιασθῇ. Ἐντὸς ἀκινητούντων σωλήνων καλλιεργείας οἱ ὠχροὶ σπειροχαῖται διατηροῦνται ἐπὶ μακρότατον χρόνον. Οὕτω λοιπὸν στερεὰ καλλιέργεια τούτων ἐν θερμοκρασίᾳ +37 C δύναται νὰ τοὺς κρατήσῃ ζῶντας καὶ ἐνοφθαλμισίμους, ἐὰν βεβαίως δὲν διαταραχθῇ ἐν τῷ μεταξύ, ἐπὶ ἓν ἔτος.

Τῆς δὲ ἐπὶ τούτων ἐπιδράσεως τῶν χημικῶν μέσων ἐχούσης, διὰ τὴν πάσχουσαν καὶ παρ' αὐτοῦ ἀμεσώτατα

ἀπειλουμένην ἀνθρωπότητα μεγίστην καὶ αὐτόχρημα ὑψίστην σημασίαν, λυπούμεθα μὴ δυνάμενοι νὰ εἰσέλθωμεν εἰς λεπτομερείας. Περιοριζόμεθα δὲ μόνον εἰς τὰ ὀλίγα στοιχειώδη ἐρανιζόμενοι ταῦτα ἐκ τῶν πολλαπλῶν, ἐπὶ τοῦ ζωτικωτάτου τούτου θέματος, ἐργασιῶν τοῦ Noguchi. Καίτοι δὲ πολλαὶ οὐσίαι ἐδοκιμάσθησαν ἐξασκοῦσαι ἐπὶ τῶν ὠχρῶν σπειροχαιτῶν διαλυτικὴν ἢ ἀποσυνθετικὴν ἐπίδρασιν, θ' ἀρκεσθῶμεν εἰς τὰς σπουδαιοτέρας καὶ εὐχρηστοτέρας ἐξ αὐτῶν, ἂν καὶ ἡ εἰς αὐτὰς καὶ μόνας καθήλωσίς μας στερῇ τὸν ἀναγνώστην τοῦ μέσου τῆς σπουδῆς τῆς μικροχημικῆς ὑφῆς τοῦ ὀργανισμοῦ τούτου.

Ὑπὸ θερμοκρασίαν +37 C, ἤτοι ὑπὸ συνήθη θερμοκρασίαν, Lugol, φονεύει τούτους 1 πρὸς 3 διάλυσιν, 1 πρὸς 5, 1 πρὸς 10, ἐντὸς 15 λεπτῶν τῆς ὥρας, 1 πρὸς 50 μετὰ μίαν ὥραν.

Ἄχνη ὑδραργύρου, 1 πρὸς 5,000 καὶ 1 πρὸς 10,000 εἰς 15 λεπτά, 1 πρὸς 50,000 ἐντὸς 30 λεπτῶν καὶ 1 πρὸς 100,000 μετὰ μίαν ὥραν.

Φενόλ, φονεύει τούτους 1 πρὸς 200 καὶ 1 πρὸς 1,000 ἐντὸς 30 λεπτῶν, 1 πρὸς 5,000 μετὰ μίαν ὥραν.

Lysol, καταστρέφει τούτους 1 πρὸς 1.000 καὶ 1 πρὸς 5,000 μετὰ μίαν ὥραν.

Phormalin, φονεύει τούτους 1 πρὸς 200 καὶ 1 πρὸς 500 ἐντὸς 15 λεπτῶν, 1 πρὸς 1,000 μετὰ μίαν ὥραν.

Potassiuh permanganate, ἀφανίζει τούτους 1 πρὸς 1,000 καὶ 1 πρὸς 5,000 ἐντὸς 15 λεπτῶν, 1 πρὸς 10,000 μετὰ μίαν ὥραν.

Ἡ γλυκερίνη ἀκινητεῖ τούτους πάντοτε, ὡς δ' ἀπεδείχθη παρὰ τοῦ Reasoner ὁ κοινὸς σάπων ἐν διαλύσει φονεύει τούτους ἐντὸς ὀλιγίστου χρόνου.

Μὴ ἀρκουμένη δὲ ἡ ἐπιστήμη ἐν τῇ μικροβιολογίᾳ τῆς νόσου, ἔστρεψε τὴν προσοχήν της καὶ πρὸς ἄλλους κλάδους σπουδῆς αὐτῆς, τρεῖς δὲ διαπρεπεῖς Γερμανοί, ὁ Wassermann, ὁ Neisser καὶ ὁ Bruck κτίζοντες ἐπὶ τῶν ὑπὸ τοῦ Bordet καὶ Gengou τεθέντων λαμπρῶν θεμελίων τῆς ὀρροδιαγνωστικῆς ἢ βιοχημικῆς, ἐδημιούργησαν τὴν ὑπὸ τὸ ὄνομα τοῦ πρώτου ἐξ αὐτῶν γνωστὴν μέθοδον, ἢ ἀντίδρασιν τοῦ Wassermann, δυναμένην νὰ θεωρηθῇ σήμερον, μεθ' ὅλων τῶν ἐπ' αὐτῆς συντελεσθεισῶν βελτιώσεων καὶ τροποποιήσεων, ὡς ἡ ἀρίστη μέθοδος τοῦτο μὲν πρὸς

διάγνωσιν, τοῦτο δὲ ὡς κριτήριον, μετὰ πλείστων καὶ μεγίστων, βεβαίως πάντοτε, ἐπιφυλάξεων, τῆς θεραπείας τῆς ἀσθενείας. Ὡς συμπλήρωμα δὲ τῆς μεθόδου ταύτης, ἔρχεται ἡ ἀνακάλυψις τῆς συφιλιδίνης ἢ Luetin, συνισταμένης εἰς τοπικὴν καὶ περιγεγραμμένην ἀντίδρασιν, ἐπὶ τοῦ τόπου τοῦ ἐμβολιασμοῦ τοῦ σώματος, διὰ καλλιεργημένων ἀλλὰ νεκρῶν σπειροχαιτῶν, πόρισμα καὶ αὕτη τῶν ἐνδελεχῶν καὶ πεφωτισμένων ἐπὶ τοῦ ὠχροῦ σπειροχαίτου ἐργασιῶν τοῦ πολλοῦ Noguchi.

Πρὸς ἐπιστέγασιν δὲ τοῦ ὅλου οἰκοδομήματος, ὡς κορωνὶς τῆς ὅλης ἐργασίας τοῦ ἐργαστηρίου καὶ τῆς χημείας καὶ ὡς στεφάνωμα καὶ γέρας τῆς μακρᾶς καὶ ἐπιπόνου καὶ ἐνδελεχοῦς σπουδῆς τοῦ μεγάλου Γερμανοῦ σοφοῦ Ehrlich, κατὰ τὸ 1910 ἦλθεν εἰς φῶς τὸ Salvarsan ἢ 606, ὅπερ μέχρι τοῦδε τοὐλάχιστον, θεωρεῖται καὶ δικαίως ὡς τὸ λαμπρότερον καὶ ἀποτελεσματικώτερον ἀντίδοτον τοῦ συφιλιδογόνου σπειροχαίτου.

* * *

Τὸ παραγωγικὸν δὲ τοῦτο αἴτιον τῆς συφιλίδος ὅπερ γνωρίζομεν σήμερον ὡς ὠχρὸν συφιλιδογόνον σπειροχαίτην, ὠνομάζετο μέχρι τοῦδε ἰὸς τῆς συφιλίδος, δηλητήριον δηλαδή, κατ' ἀναλογίαν τοῦ ἰοῦ τῶν ὄφεων, ἢ αἰτία μολύνσεως τῆς νόσου, καὶ δι' οὗ ὀνόματος θὰ ἐξακολουθήσωμεν ὀνομάζοντες τοῦτο ἐφ' ἑξῆς.

Ὁ ἰὸς λοιπὸν οὗτος, διὰ νὰ ἐπανέλθωμεν εἰς τὴν γνωστήν μας λέξιν, ἀπαντᾷ καθ' ὅλους τοὺς χυμοὺς καὶ ἱστοὺς τῆς οἰκονομίας τοῦ πάσχοντος καὶ δύναται, ἐν καταλλήλῳ τόπῳ καὶ χρόνῳ, νὰ χρησιμεύσῃ πρὸς μετάδοσιν τῆς νόσου.

Καὶ πρῶτον, δὲν ὀκνῶ νὰ ἐπαναλάβω, ὅτι ὑπάρχει ἐντὸς τοῦ ὑγροῦ, τοῦ ὀρροῦ ἢ τῆς ὕλης τῆς ἐκκρινομένης ἐκ τῆς πρώτης βλάβης ἢ τοῦ σκληροῦ ἕλκους, ἐφ' ὅλων τῶν δευτεροπαθῶν βλαβῶν τοῦ πάσχοντος, εἴτε ἐπὶ τοῦ δέρματος, τῶν γεννητικῶν ὀργάνων, ἢ τοῦ στόματος αὐτοῦ, ἅπαντα δὲ ταῦτα κατὰ τὴν τρομερὰν ταύτην περίοδον εἶνε ἐκτάκτως μολυσματικά, ὁ δὲ ἰὸς ἀπελπιστικῶς δηλητηριώδης. Ἐπὶ τοῦ σημείου τούτου ἐπιμένω διότι τὸ θεωρῶ σπουδαιότατον ὑπὸ ἔποψιν μεταδόσεως, ἔτι δὲ μᾶλλον ὑπὸ ἔποψιν προφυλάξεως.

Αἱ δευτεροπαθεῖς αὗται βλάβαι, ὡς θὰ ἴδωμεν ἀμέσως, ἐπέρχονται ἀπὸ τριάκοντα μέχρις ἑκατὸν εἴκοσιν ἡμερῶν ἀπὸ τῆς ἐμφανίσεως τοῦ ἕλκους καὶ καλύπτουν πολλάκις ὁλόκληρον τὸ σῶμα. Τὸ στόμα τοῦ συφιλιδικοῦ κατὰ τὴν περίοδον ταύτην, τὰ χείλη του, τὸ δέρμα αὐτοῦ, τὰ γεννητικά του μόρια, ὁ πρωκτός του, τὰ πάντα, ἐν ἑνὶ λόγῳ καλύπτονται, ἐὰν βεβαίως μένῃ ἄνευ θεραπείας, ἐκ τῆς νόσου, πᾶς δὲ ἐγγίζων τοῦτον κατὰ τὰ πάσχοντα μέρη καὶ μὴ καθαριζόμενος καταλλήλως θὰ μολυνθῇ. Δὲν ὑπάρχει δὲ οὐδὲν ὅριον χρόνου κατὰ τὸ ὁποῖον ἡ νόσος, ἐὰν ὑπάρχῃ βλάβη τις εἰδικὴ ἐπὶ τοῦ σώματος τοῦ συφιλιδικοῦ καὶ ἐκκρίνουσα, νὰ παύῃ μεταδιδομένη, νὰ χάνῃ δηλαδὴ ὁ ἰὸς τὴν μολυσματικὴν αὐτοῦ δύναμιν. Διότι ἐκ πολλῶν παρατηρήσεων διαπρεπῶν συφιλιδολόγων προεξάρχοντος τοῦ Fournier, ὡς θὰ ἴδωμεν προχωροῦντες, ἀπεδείχθη ὅτι ἡ συφιλὶς μετεφυτεύθη καὶ μετὰ δεκαεπτά, ὑπὸ δὲ τοῦ Gaucher μετὰ τριάκοντα ἑπτὰ ἔτη. Ὡς αἱ δευτεροπαθεῖς οὕτω καὶ αἱ βλάβαι τῆς τρίτης περιόδου τῆς νόσου, κομμιώματα, ἐξελκώσεις καὶ ἄλλαι φλεγμονώδεις ἀλλοιώσεις εἶναι ἱκαναὶ νὰ χρησιμεύσουν ὡς μέσον μεταδόσεως τῆς συφιλίδος. Πάσης δὲ καταφανοῦς βλάβης ἐλλειπούσης τὸ αἷμα τῶν συφιλιδικῶν αὐτὸ τοῦτο εἶνε μολυσματικόν. Διότι ἔκ τε τῶν πειραμάτων τῆς νεωτέρας ἐπιστήμης, καὶ τῶν ἐπιτυχῶν ἐνοφθαλμισμῶν τῶν πιθήκων καὶ κονίκλων, διά τε τοῦ αἵματος καὶ τοῦ ἐγκεφαλονωτιαίου ὑγροῦ, τῶν ἐκ συφιλίδος πασχόντων, ἔτι δὲ ἐκ παρατηρήσεων τυχαίων μολύνσεων ἐπὶ ἰατρῶν χειρουργούντων ἐπὶ συφιλιδικῶν, γνωρίζομεν ὅτι τὸ αἷμα τούτων, ἀπὸ τῆς ἐμφανίσεως τοῦ ἕλκους μέχρι τῶν ἐσχάτων τοῦ βίου των, ἐὰν μείνουν ἄνευ θεραπείας, εἶνε ἱκανὸν νὰ μολύνῃ. Πολλῶν δ' εἰσέτι συναδέλφων ἰατρῶν ἀμφιβαλλόντων περὶ τοῦ δυνατοῦ τῆς διὰ τοῦ αἵματος μολύνσεως, ἀναγράφω εὑρισκόμενος ἐν τῷ σημείῳ τούτῳ, τὸ ἱστορικὸν πείραμα τῶν τριῶν Ἰταλῶν ἰατρῶν Bargioni, Rossi καὶ Pazzigli αὐτενοφθαλμισθέντων δι' αἵματος συφιλιδικοῦ ὑπὸ τὰς ἑξῆς περιστάσεις: Τὴν 6 Φεβρουαρίου τοῦ 1860 ὁ Φλωρεντιανὸς καθηγητὴς Pizzari διὰ τοῦ αἵματος συφιλιδικῆς γυναικός, μετὰ καταφανῶν φαινομένων τῆς νόσου, ἐπί τε τοῦ δέρματος καὶ τῶν βλενογόνων ὑμένων, ἐνωφθάλμισε

πρῶτον τὸν Bargioni ἐπὶ τοῦ ἀριστεροῦ βραχίονος, κατὰ τὴν χώραν τοῦ δελτοειδοῦς μυός, ἐνεργήσας ἐπ' αὐτοῦ, ἀφ' οὗ προηγουμένως ἀπέξεσε τὴν ἐπιδερμίδα, ὡς καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων, δύο μικρὰς τομάς, δεύτερον τὸν Rossi καὶ τρίτον τὸν Bazzigli. Καὶ ὁ μὲν πρῶτος ἐνεβολιάσθη διὰ τοῦ αἵματος ἔτι θερμοῦ, ὁ δὲ δεύτερος διὰ τούτου ἐντελῶς ψυχροῦ, καὶ ὁ τρίτος ὅταν τοῦτο εἶχε πλέον παγώσῃ, ὡς μέσου μεταφορᾶς χρησιμεύσαντος μικρᾶς τολύπης μοτοῦ. Τοῦ τραύματος δὲ τοῦ ἐμβολιασμοῦ καὶ ἐπὶ τῶν τριῶν ἰατρῶν ἐπουλωθέντος ἐντελῶς μετά τινας ἡμέρας, τὴν τρίτην Μαρτίου, τουτέστιν εἴκοσι πέντε ὅλας ἡμέρας μετὰ τὸν ἐμβολιασμόν, ἐπὶ τοῦ βραχίονος τοῦ Bargioni καὶ ἐπὶ τοῦ κέντρου τοῦ ἐμβολιασμοῦ, ἤρξατο ἀναφαινομένη μικρὰ προεξοχή, ἐλαφρῶς κνησμώδης, στρογγύλη, βαθέως ἐρυθρὰ μὴ βραδύνουσα νὰ ἐξελκωθῇ καὶ νὰ ἀποσκληρωθῇ. Τὴν 14 τὰ γάγγλια τῆς μασχάλης ἤρχισαν ἐξογκούμενα, τὴν δὲ 4 Ἀπριλίου ἀνεφάνη ἡ χαρακτηριστικὴ συφιλιδικὴ ροδάνθη καθ' ὅλον τὸ σῶμα.

Πρὸ δέκα τριῶν περίπου ἐτῶν ἔσχον ἄρρωστον ὅντινα, τῆς ζωῆς του ἀμεσώτατα ἀπειλουμένης ἐκ σοβαροτάτης καθολικῆς αἱμορραγίας ἐξ αἱμορραγικῆς πορφύρας, ὡδήγησα εἰς τὸ Mass-General Hospital, ἔνθα μετὰ πολλὰς ἁπλᾶς καὶ ἐπανειλημμένας ἐνέσεις διαφόρων ὀρρῶν, τῆς καταστάσεώς του μὴ βελτιουμένης, ἐκρίθη ἀναγκαία ἡ μετάγγισις αἵματος. Τοῦ παρασχόντος δὲ τὸ αἷμα ἀνεψιοῦ τοῦ πάσχοντός μου, ὄντος ἀρχαίου συφιλιδικοῦ, ἄνευ βεβαίως ἀντιληπτῆς εἰδικῆς βλάβης, ὁ τὸ αἷμα δεχθεὶς μῆνας τρεῖς βραδύτερον, ἐπαρουσίασε γενικὴν βλατιδώδη συφιλίδα, ἄνευ ἀρχικοῦ ἕλκους, ἐξ ἧς καὶ ἐτελεύτησεν.

Ἐκκρίσεις τινὲς τοῦ σώματος περιέχουν τὸν ἰόν, τὸ σπέρμα τοῦ ἀνδρὸς κατ' ἐξοχήν, ὁ δὲ ἱδρὼς καὶ τὰ δάκρυα, τὸ οὖρον, ἡ μύξα, καὶ ὁ σίελος ἄνευ οὐδεμιᾶς ἄλλης ἀντιληπτῆς εἰδικῆς βλάβης εἶνε λίαν ἀμφίβολλον ἐὰν εἶνε μολυσματικά.

* * *

Πῶς δὲ μολύνεταί τις ἐκ τῆς συφιλίδος;

Ὁ τῆς μολύνσεως ταύτης τρόπος εἶνε τριπλοῦς:

α'. Δι' ἀμέσου ἐπαφῆς τοῦ νοσοῦντος μετὰ τοῦ ὑγιοῦς.
β'. Δι' ἐμμέσου ἐπαφῆς.
γ'. Διὰ τῆς κληρονομικότητος.

Α΄. Ἄμεσος ἐπαφή. Ὅταν ὁ ὑγιὴς ὀργανισμὸς ἔρχεται εἰς ἄμεσον ἐπαφήν, ἐγγίζει δηλαδὴ τὸν μεμολυσμένον τοιοῦτον. Κατά τε ταύτην, ὡς καὶ κατὰ τὴν ἔμμεσον τοιαύτην, θύρα εἰσόδου, ὅσον μικρὰ καὶ ἂν εἶνε, χρειάζεται πάντοτε πρὸς εἴσοδον τοῦ ἰοῦ, λύσις οἱαδήποτε τῆς συνεχείας, τραῦμα μικρόν, ἐλαχίστη τις, ἀόρατος διὰ γυμνοῦ ὀφθαλμοῦ, ἀμυχή, μικρὰ ἀφανὴς ἀπόπτωσις ἢ ἀπόξεσις τῆς ἐπιδερμίδος καὶ ψίλωσις τοῦ χορείου. Κατὰ τὴν συνουσίαν ὁπότε συμβαίνῃ πάντοτε ἡ μόλυνσις ἐξ ἀμέσου ἐπαφῆς, τοῦτο μὲν ἕνεκα τῆς τριβῆς τῶν γεννητικῶν ὀργάνων πρὸς ἄλληλα, τοῦτο δὲ ἕνεκα τῆς πιέσεως, τῆς βίας καὶ τῆς σπουδῆς, παράγονται πάντοτε λύσεις τῆς συνεχείας, διότι οἱ ἱστοὶ τῶν γεννητικῶν ὀργάνων ἀμφοτέρων τῶν φύλων εἶνε πολὺ εὔθραστοι καὶ ἡ ἐπιδερμὶς αὐτῶν λεπτοτάτη, καὶ διότι γυμναὶ ἐπιφάνειαι ἔρχονται εἰς ἄμεσον ἐπαφήν, οἱ βλενογόνοι δηλαδὴ τῶν ὀργάνων τούτων, ἐντὸς τῶν ὁποίων ὁ ἰὸς εὐχερέστερον καὶ ταχύτερον εἰσχωρεῖ ἢ ἐντὸς τοῦ δέρματος τοῦ προασπιζομένου ὑπὸ τῆς ἐπιδερμίδος. Ἐνενήκοντα δὲ καὶ πλέον ἐπὶ τοῖς ἑκατὸν ἐκ τῶν γνωστῶν μολύνσεων προέρχονται ἐκ συνουσίας.

Τὸ φίλημα, μετὰ τὴν συνουσίαν, εἶνε ἡ σπουδαιοτέρα αἰτία μολύνσεως. Τὸ φίλημα, τὸ ἀθῶον φίλημα, ὅπερ ὁ Rostand ἀποκαλεῖ στιγμὴν αἰωνιότητος, ἔχουσαν τὸν βόμβον μελίσσης, μετάληψιν ἔχουσαν τὴν γεῦσιν ἄνθους, μυστικὸν ἐκλαμβάνον τὸ στόμα ἀντὶ ὠτός, ἐρυθρὰν περισπωμένην ἐπὶ τοῦ ω τοῦ ῥήματος ἀγαπῶ, εἶδός τι ἀποπνοίας τῆς καρδίας, ψαῦσιν καὶ αἴσθησιν τῆς ψυχῆς ἐπὶ τοῦ ἄκρου τῶν χειλέων, τὸ ἁγνότερον δεῖγμα ἀγάπης, τὸ εἰλικρινέστερον τεκμήριον ἔρωτος, φίλτρου καὶ λατρείας, κρύπτει πολλάκις τὸν ἰὸν τῆς συφιλίδος, ὡς τὸ κάνιστρον τῆς Κλεοπάτρας ἐντὸς τῶν ἀνθέων τὴν ἔχιδναν.

Συφιλιδικὰ βρέφη μολύνουν τὰς τροφοὺς αὐτῶν, ἔχοντα βλάβας ἐπὶ τοῦ στόματος, ὅπως συφιλιδικαὶ τροφοὶ ἔχουσαι βλάβας ἐπὶ τῶν θηλῶν τῶν μαστῶν των, ἢ καὶ διὰ τοῦ γάλακτος αὐτῶν, πολλάκις μεταδίδουν τὴν νόσον πρὸς τὰ θηλάζοντα αὐτὰς βρέφη. Οἱ ἰατροί, οἱ μαιευτῆρες πρὸ πάντων, αἱ μαῖαι καὶ αἱ νοσοκόμοι δύνανται νὰ μολυνθοῦν ἐξετάζοντες πάσχοντας, ἢ δύνανται νὰ μολύνουν τούτους, ὅταν οὗτοι πάσχοντες ἀσυνειδήτως ἐξετάζουν ἢ περι-

ποιοῦνται τούτους, οἱ ὀδοντοϊατροὶ ὑπόκεινται εἰς ἰδίαν μόλυνσιν ἐὰν εἴτε ἐξ ἀγνοίας, εἴτε ἐξ ἀπρονοησίας δὲν λαμβάνουν τὰ κατάλληλα μέτρα καθαριότητος.

* * *

Β΄. Ἔμμεσος μετάδοσις. Καὶ ἐν τῇ παρούσῃ περιστάσει, ὡς καὶ ἐν τῇ προηγουμένῃ ὡς αἴτιον μὲν τῆς νόσου θεωρεῖται πάντοτε ὁ αὐτὸς ἰός, ἀλλὰ μεταξὺ τοῦ πάσχοντος καὶ τοῦ μολυνομένου ὑγιοῦς παρεμπίπτει τρίτον τι σῶμα, χρησιμεῦον ὡς φορεὺς τῆς ἀσθενείας. Φορέα δὲ δυνάμεθα νὰ ὀνομάσωμεν πᾶν ἀντικείμενον ἐρχόμενον εἰς ἐπαφὴν μετὰ πάσχοντος ἐπὶ χώρας πασχούσης ἢ ἠλλοιωμένης ἐκ καταφανοῦς συφιλιδικῆς βλάβης, καὶ ἐρχόμενον εἰς δευτέραν ἐπαφὴν μετ' ἄλλου ὑγιοῦς ἀτόμου πρὸς τὸ ὁποῖον μεταδίδει τὴν νόσον.

Εἰπὼν ἐν τῷ ὁρισμῷ πᾶν ἀντικείμενον, δίδω ἤδη ἐπεκτεινόμενος κατάλογον τῶν σπουδαιοτέρων καὶ μᾶλλον ἐν χρήσει ἀντικειμένων, τῶν χρησιμευόντων ὡς φορέων τῆς νόσου. Τὰ σιγάρα ἢ σιγαρέττα, αἱ καπνοσύριγγες πρὸ παντός, τὰ κύπελλα τοῦ καφέ, τοῦ γάλακτος ἢ τεΐου, τὰ κοχλιάρια, τὰ περόνια καὶ τὰ μαχαίρια. Τὰ ξυράφια καὶ πρωτίστως ταῦτα, ἐν Ρουμανίᾳ δέ, ὅπου ἀνομία καὶ ἀμάθεια ἁμιλλᾶται πρὸς τὴν ἀχαλίνωτον πορνείαν, ρύπος δὲ καὶ ἀκαθαρσία πρὸς τὴν συφιλίδα ἐξ ἧς σπανίως νὰ εὑρεθῇ ἰθαγενὴς ἀπηλλαγμένος, εὑρίσκομεν τὰς περισσοτέρας μολύνσεις διὰ τῶν ξυραφίων καὶ τῶν κουρέων. Τὰ χειρόμακτρα, οἱ σπόγγοι, αἱ προσωπίδες, τὰ χειρόκτια, αἱ βελόναι, αἱ καρφίδες, τὰ παιδικὰ ἀθύρματα, θήλαστρα ἰδιαζόντως, οἱ ἐλαστικοὶ σωλῆνες, οἱ ἐπίδεσμοι, τὰ ἐνδύματα, τὰ τῆς κλίνης ἀντικείμενα, αἱ σινδόναι καὶ τὰ προσκεφάλαια. Τὰ ἐργαλεῖα πάντα τῶν ἰατρῶν, πρὸ πάντων ὅμως τῶν ὀδοντοϊατρῶν καὶ λαρυγγολόγων χρήζουν τῆς μεγαλητέρας προσοχῆς καὶ μερίμνης. Τὰ μολυβδοκόνδυλα, κακίστη δὲ ἡ συνήθεια πολλῶν, οἱ ὁποῖοι θέτουν ταῦτα εἰς τὸ στόμα των ἐν ᾧ γράφουν, ἔτι δὲ χεῖρον εἶναι νὰ δαγκάνῃ ἢ νὰ λείχῃ τὸ ἄκρον τῆς γραφίδος ὁ γράφων δι' αὐτῆς. Τί δὲ νὰ εἴπω περὶ ὅσων ἔχουν τὴν χειρίστην συνήθειαν, καὶ τοῦτο πλέον ὑπὸ ἔποψιν κοσμιότητος, στοιχειώδους

ἀνθρωπισμοῦ καὶ ἀπαραιτήτου εὐπρεπείας, νὰ ξύουν τοὺς ὀδόντας των διὰ τῶν ὀνύχων των, νὰ ἐκτέμνουν τοὺς ὄνυχας αὐτῶν διὰ τῶν ὀδόντων των καὶ νὰ μασοῦν τὰ τμήματα τούτων μετὰ ταῦτα, ἢ περὶ ὅσων συνειθίζουν νὰ ξύουν τοὺς ὀδόντας αὐτῶν διὰ μικροῦ τεμαχίου χάρτου ἐκ τοῦ πρώτου τυχόντος μικροῦ ἢ μεγάλου τεμαχίου, ἀποσπωμένου, ἢ νὰ θέτουν ἐντὸς τοῦ στόματός των καὶ νὰ μασοῦν ξυλάρια, ὀδοντογλυφίδας ἢ πυρεῖα, ἐνίοτε δὲ τμήματα κλωστῆς ἀποσπώμενα ἐκ τοῦ ἰδίου ἐνδύματος ἢ ἐκ τοῦ τοῦ συνομιλητοῦ των. Ὑπάρχουν πολλοὶ μὴ δυνάμενοι νὰ ἡσυχάσουν ἐὰν ἐκ τοῦ στόματος αὐτῶν ἐλλείπῃ ἓν ἐκ τῶν πολλῶν προμνησθέντων, οὓς βλέπετε διαρκῶς μασῶντας καὶ πτύοντας. Δὲν γίνεται λόγος δὲ περὶ τῶν διαρκῶς μασώντων τὸν καπνὸν ἢ τὴν μαστίχην των, διότι οἱ τοιοῦτοι εἶνε πλέον ἀνάξιοι ν' ἀποκαλῶνται ἄνθρωποι, διότι μόνοι των ἐζήλωσαν καὶ ἔθηκαν ἐν πράξει ὅ,τι πράττουν τὰ μηρυκαστικὰ ζῶα. Ὁ πομπὸς τοῦ τηλεφώνου δύναται νὰ χρησιμεύσῃ ὡς μέσον μολύνσεως, ἀδυνατῶ δὲ νὰ ἐξηγήσω τὴν χειρίστην ἕξιν πολλῶν ἀνθρώπων προσαρμοζόντων τὸ στόμα αὐτῶν ἐπὶ τοῦ πομποῦ τούτου ὁσάκις ὁμιλοῦν, διότι οὗτος καὶ λέγω τοῦτο ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ ταύτῃ, ὄχι μόνον τῆς συφιλίδος ἀλλὰ καὶ τῆς φθίσεως δύναται νὰ γίνῃ ὁ ἄριστος φορεύς. Καίτοι δὲ διατρέχω τὸν κίνδυνον, νὰ θεωρηθῶ ἐντελῶς τῶν ἄκρων καὶ ὡς ὑπερβαίνων τελείως τὰ ἐσκαμμένα, θὰ προσθέσω ὅτι φορεῖς τῆς συφιλίδος, πολὺ δὲ περισσότερον τῆς φθίσεως, δύνανται νὰ γίνουν αἱ εἰκόνες, ἃς πολλοὶ τόσον περιπαθῶς καὶ ἠχηρῶς ἀσπάζονται, πρὸ πάντων δὲ τὰ μικρὰ παιδία καὶ αἱ γυναῖκες, καὶ μετὰ ταύτας ἐν μεγαλητέρῳ βαθμῷ τὸ ἄχραντον ποτήριον τῆς μεταλήψεως. Ὁ ἰατρὸς Robert W. Taylor, εἷς ἐκ τῶν ὀλίγων ἐν Ἀμερικῇ συφιλιδολόγων, ἀναφέρει δύο περιπτώσεις συφιλιδικοῦ ἕλκους ἐπὶ τῶν χειλέων πεπαιδευμένων καὶ θρησκοληπτων ἀτόμων, ὡς φορέα δὲ τοῦ μολυσματικοῦ ἰοῦ παραδέχεται τὸ ἅγιον ποτήριον.

Ἡ τοιαύτη ἔμμεσος μόλυνσις εἶνε δύσκολος καὶ σπανία, ἀπαντωμένη μόνον δέκα ἐπὶ τοῖς ἑκατόν, τῆς ἐκ συνουσίας ἐχούσης ἀναλογίαν ἐνενήκοντα ἐπὶ τοῖς ἑκατόν, ἀλλὰ καίπερ δύσκολος καὶ σπανία εἶναι ὅμως δυνατή. Ὅμως εὐκόλως προλαμβάνεται, λόγῳ τῆς μικρᾶς ἀντιστά-

σεως τοῦ ὠχροῦ σπειροχαίτου καὶ τῆς περιωρισμένης ζωτικότητος αὐτοῦ ἐκτὸς τοῦ ὀργανισμοῦ, διὰ τῆς στοιχειώδους καθαριότητος τῶν εἰς ἐπαφὴν μετὰ μεμολυσμένης ἐπιφανείας ἐρχομένων ἀντικειμένων, γιγνομένης εἴτε διὰ βρασμοῦ τῶν ἐπιδεκτικῶν ὑψηλῆς θερμοκρασίας τοιούτων, εἴτε διὰ σαπωνίσματος καὶ πλύσεως τῶν λοιπῶν σκευῶν.

* * *

Γ΄. Κληρονομικὴ συφιλίς. Ἡ τοιαύτη συφιλὶς κατὰ τρεῖς τρόπους ἐκδηλουμένη, λέγεται ἀληθῶς κληρονομικὴ ὅταν μεταδίδεται παρὰ τῶν γονέων εἰς τὰ τέκνα κατ' αὐτὴν τὴν στιγμὴν τῆς συλλήψεως.

α΄. Πρὸ τῆς γεννήσεως, ἐντὸς τῆς μήτρας, λεγομένη ἐμβρυακὴ συφιλὶς προκαλοῦσα μέγαν ἀριθμὸν ἐκτρώσεων, πρωίμων τοκετῶν καὶ τὸν θάνατον τοῦ ἐμβρύου.

β΄. Ἡμέρας, ἑβδομάδας ἢ μῆνάς τινας μετὰ τὴν γέννησιν, συφιλὶς τῶν νεογεννήτων.

γ΄. Παραμένουσα λανθάνουσα, ἐκδηλοῦται μετὰ 2-6-10-20 ἔτη καὶ ἔτι πλείονα τυγχάνουσα τοῦ ὀνόματος βραδεῖα κληρονομικὴ συφιλίς. Βραδύτερον ἐντὸς τῆς μήτρας μεταδιδομένη αὕτη λέγεται ἐνδομητρική, ἢ μετὰ τὴν σύλληψιν, ὡς τοῦτο συμβαίνει ἐπὶ πολλῶν ἄλλων μολυσματικῶν νόσων, οἷαι ἡ εὐλογία, ὁ κοιλιακὸς τύφος καὶ ὁ ἄνθραξ.

Ἔχομεν τρία εἴδη μεταδόσεως τῆς νόσου ἐκ τῶν γεννητόρων πρὸς τὰ τέκνα.

1ον. Διπλῆν κληρονομικὴν μόλυνσιν. Κατὰ τὴν στιγμὴν τῆς γονιμοποιήσεως ἢ συλλήψεως, ἀμφότεροι οἱ παράγοντες, μήτηρ καὶ πατὴρ εἶνε συφιλιδικοὶ καὶ ἄνευ θεραπείας, ὁπότε τὸ ἔμβρυον σχεδὸν κατὰ κανόνα μολύνεται. 92% μολύνεται καὶ 69% θνήσκει.

2ον. Κληρονομικὴν μόλυνσιν μητρικήν. Τῆς μητρὸς μόνον οὔσης συφιλιδικῆς καὶ μὴ θεραπευθείσης ὁ κίνδυνος τῆς μολύνσεως εἶνε σχεδὸν ὅμοιος τοῦ προηγουμένου, ἐπερχομένης εἴτε κατὰ τὴν σύλληψιν, διὰ τοῦ ὠαρίου ἴσως, εἴτε μετὰ ταῦτα, ἐντὸς τῆς μήτρας διὰ τοῦ πλακοῦντος, κατὰ τὴν ἀνάπτυξιν τοῦ ἐμβρύου. Κατὰ τὴν μητρικὴν μόλυνσιν ἀπέδειξεν ὁ Fournier ὅτι ἡ νόσος μεταδίδεται 84%

ὁ δὲ θάνατος τοῦ καρποῦ τῆς κυήσεως τῆς συφιλιδικῆς μητρὸς συμβαίνει 60%.

3ον. Πατρικὴν κληρονομικὴν μόλυνσιν. Τοῦ πατρὸς μόνον ὄντος συφιλιδικοῦ καὶ μὴ θεραπευθέντος καταλλήλως, ἡ μετάδοσις τῆς νόσου εἶνε σπανιωτέρα. Παρὰ τοῦ Fournier ἀπεδείχθη ὅτι ἡ μόλυνσις συμβαίνει 37% ἡ δὲ θνησιμότης 28% μόνον. Ἡ πατρικὴ λοιπὸν μόλυνσις εἶνε ἡ ὀλιγώτερον ἐπιβλαβὴς καὶ τῶν τριῶν, ἀλλ' αὕτη δὲ καίτοι δὲν ἐξωτερικεύεται διὰ καταφανῶν ἀλλοιώσεων καὶ ἐκδηλώσεων εἰδικῶν μεταδόσεως πρὸς τὸ σπαρέν, συχνότατα προκαλεῖ τὸν θάνατον τούτου δι' ἐκτρώσεων, διὰ προώρων τοκετῶν, ἢ γεννήσεως καχεκτικοῦ ἐμβρύου. Ἐπὶ 103 περιπτώσεων σπορᾶς συφιλιδικῶν πατέρων 19 τέκνα ἐκληρονόμησαν τὴν νόσον τῶν πατέρων των, 45 ἀπέθανον κατὰ τὴν κύησιν καὶ 43 ὀλίγον μόνον χρόνον μετὰ τὴν γέννησιν, κατὰ τὸν Fournier.

Ἐὰν δὲ ἐπιχειρήσωμεν νὰ περιγράψωμεν τάς τε ὀργανικὰς καὶ λειτουργικὰς βλάβας τῆς κληρονομικῆς συφιλίδος πρέπει νὰ ἐπαναλάβωμεν ἅπασαν τὴν παθολογίαν τοῦ ἀνθρωπίνου ὀργανισμοῦ. Διότι δὲν ὑπάρχει χώρα τοῦ σώματος, δὲν εὑρίσκεται ἱστὸς αὐτοῦ, μένων ἀμόλυντος, παραμένων ἀπρόσβλητος, ἀλώβητος, ἐκ τοῦ συφιλιδικοῦ ἰοῦ, καὶ μὴ ὑφιστάμενος βαρείας, βαρυτάτας, συφιλιδικὰς ἀλλοιώσεις, ἀθεραπεύτους, ἀνιάτους, ἀνεξιτήλους καὶ μετὰ θάνατον εἰσέτι καταφανεῖς ἐπὶ τῶν βωβῶν μαρτύρων, τῶν ὀστέων.

Ἐνῷ ἐπὶ ἐπικτήτου συφιλίδος, τὸ εἰδικὸν παράσιτον, ὁ συφιλιδογόνος δηλονότι σπειροχαίτης τοῦ Schaudinn, σπανίως ἀπαντᾷ καὶ εὑρίσκεται μόνον ἐπὶ τῶν καταφανῶν συφιλιδικῶν βλαβῶν, ἐπὶ κληρονομικῆς τοιαύτης, πληροῖ, ἐμποτίζει, καλύπτει ὁλόκληρον τὸν ὀργανισμὸν ἐν τρομακτικῇ ἀφθονίᾳ. Διὰ τῶν λαμπρῶν ἐπιστημονικῶν ἐργασιῶν τῶν Buscke, Fisher, Levaditi, Sauvage καὶ Warthin γνωρίζομεν ὅτι ὁ ὠχρὸς σπειροχαίτης εὑρίσκεται ἐν ἀπιστεύτῳ ἀριθμῷ ἐν τῷ πλακοῦντι, ἐν τῷ ὀμφαλίῳ λώρῳ, ἐντὸς τοῦ αἵματος τοῦ συφιλιδικοῦ ἐμβρύου, περὶ τὰ αἱμοφόρα ἀγγεῖα ἐντὸς καὶ ἐκτός, εἰς ἅπαντα τὰ λεμφικά, ἐντὸς ὅλων τῶν μυῶν, ἐν τῷ περιοστέῳ, ἐν τῷ μυελῷ τῶν ὀστέων, εἰς τοὺς χόνδρους, ἐν τῷ ἐγκεφάλῳ καὶ τοῖς περιβλήμασιν αὐ-

τοῦ, ἐντὸς τῆς καρδίας, εἰς τοὺς πνεύμονας, ἰδία δέ, ἐν εἴδει ἄμμου θαλάσσης ἐπὶ ἀκτήν, ἐντὸς τοῦ ἥπατος καὶ τοῦ σπληνός, τῶν δύο ἀμυντηρίων τοῦ ὀργανισμοῦ μας. Αἱ ᾠοθῆκαι καὶ οἱ ὄρχεις τοῦ ἐμβρύου περικλείουν τὸν ὠχρὸν σπειροχαίτην, ἡ δὲ χολὴ καὶ τὸ οὖρον αὐτοῦ δὲν εἶναι ἀπηλλαγμένα. Ἐκ τούτου δ' ἐξηγεῖται ἡ τόσον συχνὴ ἔκτρωσις καὶ ὁ πρόωρος τοκετὸς νεκρῶν ἢ ἐλάχιστα βιωσίμων τέκνων, ὡς καὶ ὁ φρικώδης θάνατος τῶν ὡρίμως τικτομένων τέκνων τῶν συφιλιδικῶν γονέων. Διότι εἶνε σχεδὸν ἀδύνατον ὀργανισμός, τόσους ἄλλους δηλητηριώδεις μικροοργανισμοὺς φέρων ἐν ἑαυτῷ νὰ βιώσῃ καὶ νὰ φθάσῃ εἰς τὸ ποθούμενον τέρμα.

Ποίαν δὲ πρώτην καὶ ποίαν ὑστάτην νὰ περιγράψωμεν ἢ ἁπλῶς νὰ μνημονεύσωμεν ἐκ τῶν πολλῶν ἀλλοιώσεων τῶν ἐπ' ὀλίγον ἢ καὶ μακρὸν ἐπιζώντων τέκνων τῶν συφιλιδικῶν γονέων; Ἔκ τινος μοίρας ἢ ἔκ τινος ἱστοῦ ν' ἀρχίσωμεν; ἐκ τῶν ἔσω ἢ ἐκ τῶν ἔξω; ἐκ τοῦ περικαλύμματος, τοῦ δέρματος, ἢ ἐκ τῶν σπλάγχνων; Ἐπιτρέπεται λοιπὸν ἀρχόμενοι ἐκ τοῦ περικαλύμματος νὰ μνημονεύσωμεν τῶν πεμφίγγων, τῶν ἐξελκώσεων, τῶν κομμιωμμάτων, τῶν ὄγκων ἢ τῶν ἀνεξιτήλως παραμενουσῶν παραμορφωτικῶν οὐλῶν, τῶν τόσω θανατηφόρων ἰκτέρων ἢ τῶν αἱμορραγιῶν; Προχωροῦντες πρὸς τὰ ὀστᾶ ἂς σημειώσωμεν τὰς ἐξογκώσεις, τὰς ἐξοστώσεις, τὰς ἀρθρίτιδας, τὰς στρεβλώσεις, τὰς κυφώσεις, τοὺς ραχιτισμούς, τοὺς συγγενεῖς ἀκρωτηριασμούς, τὰς ἐπισχέσεις τῆς ἀναπτύξεως ἢ τοὺς διχασμοὺς τῆς σπονδυλικῆς στήλης; Ποίαν ἐκ τῶν σπλαγχνικῶν κακώσεων; τοῦ ἥπατος ἢ τοῦ σπληνὸς τὰς τρομερὰς ὑπερτροφίας, τῶν νεφρῶν ἢ τοῦ πνεύμονος ἢ τῆς καρδίας τὰς εἰδικὰς βλάβας;

Ὥρα λοιπόν, ἀφίνοντες τὰ κάτω ἂς ἀνέλθωμεν πρὸς τὰ ἄνω πρὸς τὸν ἀρχηγὸν τοῦ ὀργανισμοῦ, πρὸς τὸν διοικητὴν καὶ κυβερνήτην τοῦ παντός, τὴν κεφαλήν, ὁ σκελετὸς ταύτης, τὸ κρανίον, δύναται νὰ παρουσιάσῃ ἁπάσας τὰς δυνατὰς μεταλλαγὰς κατὰ πλάτος, κατὰ μῆκος, καθ' ὕψος, τὰ ὀστᾶ του δὲν συνάπτονται πρὸς ἄλληλα ἀφίνοντα κατὰ τὰς πηγὰς καὶ αὐτὰς ἀκόμη τὰς ραφάς, χάσματα καὶ κενὰ δυσαναπλήρωτα. Ὁποίας δὲ καὶ ὁπόσας καταστροφὰς δὲν φέρει ἡ συφιλὶς τῶν ἀθεραπεύτων γονέων ἐπὶ τῶν αἰσθη-

τηρίων ὀργάνων τῶν τέκνων αὐτῶν; Τί δὲν προκαλεῖ αὕτη ἐπὶ τοῦ ὀφθαλμοῦ; Κερατίτιδας, ἰρίτιδας, χορειοειδίτιδας, ἀμφιβληστροειδίτιδας, τύφλωσιν τέλος ὀργανικὴν ἢ ψυχικήν; Τί δ' ἐκ τῆς ἀκοῆς; τὴν τόσον συχνὴν κώφωσιν; Ἐκ τῆς ὀσφρήσεως, τῶν ρινικῶν ὀστέων τὴν νέκρωσιν, τὴν τῆξιν, τὰς τρομερὰς παραμορφώσεις τῆς ρινός, τὴν κόρυζαν ταύτης τὴν χαρακτηριστικῶς χαρακτηριστικωτάτην καὶ χειρίστην συφιλιδικὴν βλάβην γονέων, νηπίων καὶ ἀτυχῶν ἐφήβων, ἀνδρῶν καὶ γυναικῶν, τὴν δυσωδεστάτην, τὴν ἐνίοτε ἀθεράπευτον διὰ παντὸς τοῦ βίου παραμένουσαν; Τί δ' ἐκ τῆς γεύσεως, τῆς γλώσσης δηλαδή, καὶ τοῦ ἄντρου ταύτης, τοῦ στόματος, τοῦ ἕρκους, τοῦ ἄντρου τούτου, τῶν ὀδόντων; Τῆς γλώσσης τὰς σκληρότητας, τὰς ἐξελκώσεις, τὰς ὑπερτροφίας ἢ τὰ κομμιώματα; Τῶν ὀδόντων τὰς τρομερὰς παραμορφώσεις, τὰς τόσον ἄριστα ὑπὸ τοῦ Ἄγγλου Hutchinson περιγραφείσας καὶ τὰς τόσον τυπικάς; Τὰς ἀνηκέστους τῆς ὑπερώας διατρήσεις, τὰ χάσματα, τὰ ρίνα καὶ στόμα εἰς μίαν κοιλότητα μεταβάλλοντα καὶ τοῦ ἀτυχεστάτου τέκνου τῶν συφιλιδικῶν γονέων τὸν βίον μαρτύριον Συσσίφου ἀληθῶς καθιστῶντα; Μὴ λησμονήσωμεν δὲ τοὺς μικροκεφάλους, τοὺς μακροκεφάλους, τοὺς ὑδροκεφάλους καὶ τὰς τρομερὰς κρανιακὰς τερατώσεις; Τί δὲ πλέον; Νάνοι, ἀνάπηροι, παραλυτικοί, παρετικοί, βλάκες, ἠλίθιοι, ἔκφυλοι ἐν ἑνὶ λόγῳ, κράματα συφιλίδος καὶ οἰνοπνευματώσεως γεννώμενα παίγνια τῶν πολλῶν, ἐρχόμενα ἐν τῷ κόσμῳ, ἁπλούστατα διὰ νὰ εἶνε πελάται τῶν ἰατρῶν καὶ τῶν νοσοκομείων διαρκεῖς, τρόφιμοι τῶν ἀσύλων τῶν ἀνιάτων, τῶν πτωχοκομείων, τῶν φυλακῶν καὶ τῶν φρενοκομείων καὶ βάρος δυσβάστακτον τῆς πολιτείας καὶ κοινωνίας. Γεννῶνται τὰ δυστυχῆ ταῦτα πλάσματα, τὰ θύματα τῆς ἀτυχίας τῶν ἰδίων γονέων ὅπως μολυνθοῦν, τῆς ἀσυγγνώστου δ' ἀφροσύνης τούτων ὅπως ἀφίσουν ἀθεράπευτον τὴν νόσον των, ἄνευ ἐπιβλέψεως καὶ ἄνευ προσοχῆς, ἐλάχιστα δὲ γραμμάρια ὑδραργύρου καὶ ἀρσενικοῦ καταλλήλως καὶ ἐν καιρῷ τῷ δέοντι διδόμενα θὰ ἤρκουν ὅπως προλάβουν ὅλα ταῦτα, τὸ δὲ ἔτι χείριστον τῆς ἐγκληματικῶς κακούργου αὐτῶν πράξεως ὅπως ἔλθουν εἰς γάμου κοινωνίαν πρὸ τῆς παρελεύσεως καὶ τοῦ τετάρτου ἔτους μετὰ τὴν μόλυνσιν καὶ τότε μόνον μετὰ λεπτομερῆ καὶ ἐπιστα-

μένην ἐξέτασιν, γεννῶνται, λέγω, ἐπιληπτικὰ καὶ οὐδὲν ἄλλο, πρέπει νὰ πιστευθῇ καλῶς τοῦτο, προκαλεῖ περισσότερον τὴν ἐπιληψίαν ἢ ἡ συφιλὶς καὶ οἰνοπνευμάτωσις τῶν γονέων, δαιμονιζόμενα, παραλυτικὰ ἵνα τὸ ῥῆμα τῆς γραφῆς πληρωθῇ ὅτι: «οὐχ' ἥμαρτον ταῦτα ἀλλ' οἱ γονεῖς».

Ἐὰν ἦτο δυνατὸν νὰ προληφθῇ ἡ συφιλιδικὴ μόλυνσις ἢ τοὐλάχιστον αὕτη ἐπερχομένη νὰ ἐξουδετερωθῇ διὰ τῆς καταλλήλου θεραπείας καὶ ἐκ τῆς ἀποχῆς τοῦ οἰνοπνεύματος ἐνενήκοντα ἐπὶ τοῖς ἑκατὸν ἐκ τῶν φρενοκομείων θὰ ἔκλειον δι' ἔλλειψιν τροφίμων, οὐδεὶς νέος σχεδὸν σύρων τὸν πόδα ἢ κρατῶν ἀκίνητον τὴν χεῖρα θὰ ἐφαίνετο ἐπὶ τῶν ὁδῶν, οὐδὲν σχεδὸν χειραμάξιον θὰ μετέφερεν ἀπὸ τόπου εἰς τόπον παραλυτικὸν ἢ παρετικόν. Ἐὰν δὲ ὁ γονόκκοκος τοῦ Neisser ἀπὸ προσώπου τῆς γῆς ἠφανίζετο, ἑξήκοντα ἐπὶ τοῖς ἑκατὸν ἐκ τῶν νοσοκομείων θὰ ἤλλασσον ὄνομα, γυναικολογία δὲν θὰ ὑπῆρχεν ἐν τῇ ἰατρικῇ, πολλοὶ ὀλίγοι ἐκ γενετῆς τυφλοὶ θὰ ὑπῆρχον ἐν τῷ κόσμῳ καὶ πλέον τοῦ ἡμίσεως τῶν ἰατρῶν θὰ μετέβαλον ἐπάγγελμα. Εἶνε βεβαίως ἀδύνατον ὅπως ἀπὸ προσώπου τῆς γῆς ἐκλείψουν ὁ γονόκοκκος τοῦ Neisser καὶ ὁ συφιλιδογόνος σπειροχαίτης τοῦ Schauddin, οἱ δύο οὗτοι ἄγγελοι Σατὰν οἱ δοθέντες τῷ ἀνθρώπῳ ὅπως τὸν κολαφίζουν διὰ νὰ μὴ ὑπεραίρεται, ὡς λέγει ὁ Ἀπόστολος, ἀλλ' εἶνε κατορθωτὸν ἐν μέτρῳ τινὶ νὰ περιορισθῇ ἡ διάδοσις αὐτῶν, ἐὰν ἡ πολιτεία θελήσῃ διὰ τοῦ ἐξευγενισμοῦ τῆς πορνείας καὶ τῆς ἐκλαϊκεύσεως τῶν φωτεινῶν διδαγμάτων τῆς ἰατρικῆς ὑγιεινῆς νὰ διδάξῃ τοὺς πολίτας πρῶτον μὲν καταλλήλως νὰ προφυλάσσωνται καὶ δεύτερον μολυνόμενοι ἐκ τούτων ἐπαρκῶς νὰ θεραπεύωνται.

ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟΝ

ΤΙ Δ' ΕΣΤΙ ΣΥΦΙΛΙΣ;

Ἡ συφιλὶς εἶνε χρονία καθολικὴ μολυσματικὴ νόσος, μεταδοτικὴ καὶ κληρονομική, ἀποκλειστικῶς ἀνθρωπίνη, καὶ προκαλουμένη ἐξ εἰδικοῦ αἰτίου, τοῦ ὠχροῦ συφιλιδογόνου σπειροχαίτου. Ἡ συφιλὶς ἀπὸ τῆς στιγμῆς τῆς μολύνσεως, μέχρι τοῦ θανάτου τοῦ μολυνομένου, δέον νὰ θεωρηθῇ ἰδιοπαθὴς νόσος, δυναμένη νὰ ἐκδηλωθῇ ἐπ' αὐτοῦ ὑπὸ οἱανδήποτε μορφήν, καὶ καθ' οἱονδήποτε χρόνον. Πολλῶν ὅμως ἰατρῶν καὶ σήμερον ἀκόμη δοξαζόντων ὅτι αὕτη καθίσταται ἰδιοπαθὴς ἢ γενική, ἀπὸ τῆς ἐκδηλώσεως τῶν καθολικῶν αὐτῆς δερματικῶν ἢ σπλαχνικῶν φαινομένων, φρονῶ ὅτι αὕτη εἶνε τοιαύτη ἀφ' ἧς στιγμῆς ὁ ὠχρὸς σπειροχαίτης εἰσήλασεν εἰς τὸ σῶμα.

Ὁ χρόνος βεβαίως ὁ παρερχόμενος ἀπὸ τῆς ἐπαφῆς τοῦ ὑγιοῦς ὀργανισμοῦ μετὰ τοῦ μεμολυσμένου, μέχρι τῆς ἐμφανίσεως ἐπὶ τοῦ πρώτου τῆς ἀρχικῆς βλάβης, καλεῖται ἐπώασις τῆς νόσου, κατ' ἀναλογίαν τῆς ἐπῳάσεως τῶν ᾠῶν τῶν πτηνῶν. Τί δὲ γίνεται ἐν τῷ ὑπὸ μόλυνσιν ὀργανισμῷ τούτῳ. Ὁ σπειροχαίτης ἆρά γε ἐπῳάζεται κατὰ τόπον, ἤτοι ἡ καλλιέργεια τούτου γίνεται μόνον ἐπὶ ὡρισμένης καὶ περιγεγραμμένης μοίρας τοῦ ὀργανισμοῦ χωρὶς ὁλόκληρος οὗτος νὰ συμμετέχῃ τοῦ πράγματος, καὶ ὅτι μετὰ τὴν πάροδον τοῦ πρὸς ἐπώασιν ἀπαιτουμένου χρόνου καὶ τὴν ἐμφάνισιν τῆς ἀρχικῆς βλάβης, οὗτος διατρέχει τὸν φόβον καθολικῆς μολύνσεως; Ὅτι δὲ ἡ διήθησις τῶν λεμφικῶν γαγγλίων, ἢ ἀδένων, εἶνε ἔνδειξις τῆς εἰσχωρή-

σεως τῶν σπειροχαιτῶν ἐντὸς τοῦ σώματος; Ὄχι βεβαίως. Καὶπρῶτον ὡς πρὸς τὴν ἐπώασιν, αὕτη εἶνε διάφορος κατὰ τὰ διάφορα μικρόβια, ταύτης ὅμως διαρκούσης, ὁλόκληρος ὁ ὀργανισμὸς παλαίει κατὰ τοῦ μικροβίου, ἡ δὲ ἐμφάνισις ἐπὶ ὡρισμένης χώρας ἢ συστήματος, τῆς ἀρχικῆς βλάβης, ἢ οἱασδήποτε νόσου, εἶνε ἡἀλανθαστοτέρα ἔνδειξις ἥττης τοῦ ὀργανισμοῦ ὑπὸ τοῦ μικροβίου.

Λέγομεν βεβαίως, πολλάκις, ὅτι ὁ ὀργανισμὸς κέκτηται ἀνοσίαν, ἢ εἶνε ἀνεπίδεκτος μολύνσεως, τοὐθόπερ σημαίνει, τοῦτο μὲν τὴν ἐν τῷ ὀργανισμῷ ὕπαρξιν στοιχείων ἄλλων, σχηματισθέντων ἐν αὐτῷ ἐκ προηγουμένης μολύνσεως τῆς αὐτῆς πάντοτε φύσεως, καὶ δι' ὧν ὁ ὀργανισμὸς ἀμυνθεὶς ἐξέβαλε τὸν πρῶτον ἐχθρόν, ὅπως ἐπὶ παραδείγματι συμβαίνῃ ἐπὶ εὐλογίας, ἢ ὀστρακιᾶς ἢ κοκκύτου βηχός, καὶ δι' ὧν ἠμύνθη ἐκ νέου κατὰ τοῦ αὐτοῦ ἐχθροῦ, τοῦτο δὲ ὅτι διὰ τεχνητῶν ἢ βιομηχανικῶν μέσων, ἤτοι διὰ τῆς ἐνέσεως ἢ ἐμβολιασμοῦ καλλιεργημένων μικροβίων κατεστήσαμεν τὸν ὀργανισμὸν ἄνοσον, προκαλέσαντες ἐν αὐτῷ, ἐν σμικρῷ, σμικροτάτῳ πάντοτε βαθμῷ, τὴν αὐτὴν νόσον, ὑποτυπωδῶς εἰπεῖν, καὶ δι' αὐτῆς τὴν γένεσιν τῶν ἰδίων ἀμυντηρίων ἅτινα θὰ προὐκάλει καὶ ἡ αὐτὴ νόσος ἐπὶ μακρὸν διαρκοῦσα καὶ ἐξ ὁλοκλήρου ἐξελισσομένη, καὶ ἅτινα συνεκδοχικῶς ὠνομάσθησαν ἀντισώματα, ἤτοι σώματα κατ' ἄλλων σωμάτων, τουτέστι τῶν μικροβίων.

Ἐπὶ ἄλλων τοὐναντίον περιπτώσεων, τοῦ ὀργανισμοῦ ἅπαξ προσβαλλομένου ἐξ ὡρισμένης ἀσθενείας ἡ ἀμυντικότης τούτου ἐπὶ τοσοῦτον ἀλλοιοῦται καὶ ἀμβλύνεται, ὥστε οὗτος πίπτει εὐχερέστερον θῦμα τῆς αὐτῆς ἀσθενείας, δὶς καὶ τρὶς καὶ κατὰ μακρὰ διαστήματα, ἔτη ὁλόκληρα ἐπερχομένης, καὶ πολλάκις φονεύεται παρ' αὐτῆς. Τοῦτο δὲ συμβαίνει ἐπὶ ἐρυσιπέλατος, πνευμονίας ρευματικοῦ πυρετοῦ, καὶ ἄλλων νόσων, ὁπότε, ὡς εἴθισται, λέγομεν ὅτι ὁ ὀργανισμὸς ἔχει προδιάθεσιν πρὸς τὴν νόσον ταύτην, τοὐθόπερ οἱ νεώτεροι ὠνόμασαν Alergy. Ἐπὶ συφιλίδος ὅμως ὁ πάσχων οὐδέποτε μολύνεται καὶ πάλιν ἐκ τῆς αὐτῆς νόσου, ὄχι διότι εἶνε ἄνοσος, ἀλλὰ διότι εἶνε ἤδη συφιλιδικός. Πᾶς δὲ μὴ συφιλιδικὸς ἐκτιθέμενος εἰς μόλυνσιν, καὶ τοῦ συφιλιδικοῦ ἰοῦ εἰσερχομένου ἐν τῷ ὀργανισμῷ του ὑπὸ οἱανδήποτε μορφήν, κατὰ κανόνα μὴ ἐπιδεχόμενον ἐξαί-

ρεσιν μολύνεται. Ἡ συφιλὶς οὐδένα σέβεται, οὐδένα ὀρρωδεῖ, πρὸ οὐδενὸς κάμπτεται. Εἶνε πανταχοῦ παροῦσα εἰς τὸ ἀνάκτορον καὶ εἰς τὴν τρώγλην, εἰς τὴν ἐκκλησίαν καὶ εἰς τὸ πορνεῖον, μαστίζουσα τοὺς πάντας, τὸν νέον καὶ τὸν γέροντα, τὸν πτωχὸν καὶ τὸν πλούσιον, τὸν ἀθῶον καὶ τὸν ἔνοχον ἐξ ἴσου, γράφει ὁ Reasoner.

Δεύτερον ἡ ἀρχικὴ βλάβη δέον νὰ θεωρηθῇ ὡς ἀπήχησις τῆς γενικῆς μολύνσεως, ἀπόδειξις τοῦ καθολικοῦ ἐμποτισμοῦ τοῦ ὀργανισμοῦ ὑπὸ τοῦ μικροβίου, τοπικὴ ἀντίδρασις, ἐπιστημονικώτερον καθορίζειν. Εἶνε οὕτως εἰπεῖν τοῦ S. O. S. τοῦ ἐν κινδύνῳ διατελοῦντος ὀργανισμοῦ ἐπικαλουμένου βοήθειαν. «Τὸ ἕλκος, ἔγραφεν ὁ Auzias Turenne, πρὸ ἑξήκοντα καὶ ἐπέκεινα ἐτῶν, εἶνε ἡ μόνη νοσηρὰ ἐκδήλωσις γενικῆς μεταβολῆς τοῦ ὀργανισμοῦ— totius substantiae. Ἡ τοπικὴ ἐκδήλωσις δὲν δύναται ν' ἀναφανῇ καὶ νὰ ἐπιμείνῃ ἐπὶ τόπου ἄλλως, εἰμὴ διὰ συγκατανεύσεως ἢ ἀνοχῆς ἅπαντος τοῦ ὀργανισμοῦ, ἐπὶ τοῦ ὁποίου ἐξασκεῖ αὕτη μέχρι βαθμοῦ τινος ἐπίδρασίν τινα. Πᾶσα δὲ καθολικὴ νόσος ὑπονοεῖ πάλιν τοπικήν τινα ἐκδήλωσιν, ἀπήχησίν τινα ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρόν, ἄλλοτε ἐπὶ χώρας τινὸς ἢ ἐπὶ ὡρισμένου συστήματος».

Πρὸς βεβαίωσιν δὲ τῆς θεωρίας ἔρχεται ἡ πειραματικὴ τῆς σήμερον ἀποδεικνύουσα ὅτι, ἐὰν ἐπὶ κονίκλου, κατὰ τὸν Reasoner, ὁ ἐμβολιασθεὶς διὰ συφιλιδικοῦ ἰοῦ ὄρχις ἐκταμῇ πρὸ τῆς πλήρους ἀναπτύξεως τῆς ἀρχικῆς βλάβης, ἡ γενικὴ μόλυνσις τοῦ ζώου δὲν προλαμβάνεται.

* * *

Καίτοι δὲ πολλοὶ ἀπὸ τοῦ Vigo, ἤτοι ἀπὸ τοῦ 1514 καὶ ἐντεῦθεν, ἐπειράθησαν νὰ ταξινομήσουν τὰ συφιλιδικὰ φαινόμενα τὸ τοιοῦτο μόνον ὁ Ricord τὸ ἐπέτυχεν. Ἡ συφιλὶς λοιπὸν ὑπὸ τοῦ Ricord διαιρεῖται εἰς τρεῖς περιόδους ἢ στάδια·

Τὴν πρωτοπαθῆ περίοδον, ἢ τὴν τῆς ἀρχικῆς βλάβης ἢ ἀρχικοῦ σκληροῦ ἕλκους.

Τὴν δευτεροπαθῆ, χαρακτηριζομένην διὰ γενικῶν βλαβῶν.

Καὶ τὴν τριτοπαθῆ ἀποτελουμένην ἐξ ἐντετοπισμένων τοιούτων.

Ἀλλ' ἡ διαίρεσις αὕτη, οὖσα τεχνητὴ καὶ αὐθαίρετος, πίπτει ἀφ' ἑαυτῆς ὑπὸ τὴν ἐπίδρασιν τῶν νεωτέρων ἐπιστημονικῶν ἀντιδραστηρίων.

Παρ' ὅλα δὲ ταῦτα ἐξακολουθοῦμεν τηροῦντες αὐτὴν πρὸς τεχνητὴν καὶ εὔληπτον ἀνάλυσιν τῶν φαινομένων τῆς ἀρρωστίας. Εἶνε βεβαίως ἀληθὲς ὅτι ὀλίγον καὶ κατὰ μικρὸν ἀποκαθαίρομεν τὴν ἐπιστήμην μας ἐκ τῶν τριβόλων καὶ τῶν ἀκανθῶν, πλύνομεν ταύτην καὶ ὁσημέραι τείνομεν ὅπως παρουσιάσωμεν ἄσπιλον καὶ ἁγνὴν παντὸς ἀνεπιστημονικοῦ ἢ ἀγυρτικοῦ ῥύπου, ὀνομάζοντες τὰς νόσους ὄχι ἐκ τῶν συμπτωμάτων των ἀλλ' ἐκ τῶν προκαλούντων ταύτας αἰτίων, ὡς πρὸς τὴν συφιλίδα ὅμως καὶ λόγῳ σεβασμοῦ πρὸς τὸν μέγαν ἀναμορφωτήν της, καὶ λόγῳ εὐχεροῦς κατανοήσεως τῶν φαινομένων της πρέπει νὰ διατηρήσωμεν τὴν τοιαύτην διαίρεσιν.

Ὅπως δ' ἐπὶ παλαιοῦ ἀλλ' ἰσχυρῶν θεμελίων καὶ ἀδιασείστων βάσεων οἰκοδομήματος κτίζομεν νέον τοιοῦτο, τηροῦντες τὸ πρῶτον καὶ ὡς κόσμημα καὶ ὡς μνημεῖον καὶ ὡς βάσιν, οὕτω καὶ ἐπὶ τῆς συφιλίδος, χωρὶς οὐδόλως νὰ ἀλλοιοῦται τὸ νόημα καὶ ἡ σημασία τῶν συμπτωμάτων τῆς ἀσθενείας ἐπιστημονικῶς, ἀποκαλοῦμεν τὰ συμπτώματα ταῦτα ὅπως ὁ μέγας Ricord πρῶτος τὰ ἐβάπτισε. Λέγοντες βεβαίως σήμερον κηλίδας ἢ βλατίδας, ἢ φλεκταίνας συφιλιδικάς, ἐννοοῦμεν τὰ δευτεροπαθῆ φαινόμενα καὶ τἀνάπαλιν, λέγοντες δὲ τριτοπαθῆ ὑπονοοῦμεν κομμιώματα, ἐξελκώσεις, ἀνευρισμοὺς τῆς ἀορτῆς, ἐξοστώσεις, ὀστεΐτιδας, περιοστίτιδας, χωρὶς βεβαίως ν' ἀρνούμεθα, ὅτι πάντα ταῦτα, ἐναντίον τῆς γνώμης τοῦ μεγάλου διδασκάλου, εἶνε μολυσματικὰ καὶ τὸ ἔτι σπουδαιότερον ὅτι αἱ ἐκδηλώσεις αὗται δύνανται νὰ προσβάλουν τὸν ἄρρωστον καθ' οἱονδήποτε χρόνον.

Ἡ ἐξέλιξις τῆς συφιλίδος δὲν εἶνε πομπὴ τελετῆς, δὲν εἶνε παρέλασις σωμάτων στρατοῦ, δὲν εἶνε ἐκτέλεσις προγράμματος θεάτρου ἢ μουσικῆς συναυλίας. Τὸ χαρακτηρίζον ταύτην εἶνε τὸ ἀκανόνιστον. Ἡ συφιλιδικὴ μηνιγγῖτις προηγῆται πολλάκις τῆς εἰδικῆς ἀλωπεκίας, ἡ περιοστῖτις δύναται νὰ προηγηθῇ τῆς τε κηλῖδος καὶ τῆς βλατίδος, τὸ κομμίωμα τῆς φλυκταίνης καὶ ἡ ἰρῖτις τῆς ἐξογκώσεως τοῦ ἐπιτροχηλίου γαγγλίου. Αὕτη εἶνε ἡ μεγάλη

πείσμων καὶ ἰδιόρρυθμος ἑταίρα, ἐμφανιζομένη ἐπὶ ἑκάστου ἐκ τῶν θυμάτων της ὑπὸ οἱανδήποτε ἐσθῆτα καὶ καθ' οἱονδήποτε τρόπον καὶ χρόνον βούλεται. Εἶνε ὁ μυθικὸς Πρωτεύς, ὑποδυόμενος πᾶσαν μορφήν, ὑποκρινόμενος πᾶν πρόσωπον, μιμούμενος πᾶν ζῶον, ἀναλυόμενος εἰς ὑγρόν, μορφούμενος εἰς στερεὸν καὶ ἐξατμιζόμενος εἰς ἀέρα. Ἡ σελήνη, γράφει ὁ Αἴσωπος, ἐζήτησε παρὰ τῆς μητρός της ὅπως τῆς ράψῃ ἔνδυμα, ἡ δὲ μήτηρ της ἀπαντῶσα λέγει: «τί εἴδους φόρεμα νὰ κόψω διὰ σέ, ἡ ὁποία ἄλλοτε μὲν εἶσαι στρογγύλη, ἄλλοτε μηνοειδής, ἄλλοτε ἀλλοία καὶ πολλάκις ἀφανίζεσαι;» Ποῖον δὲ ὄνομα νὰ δοθῇ πρὸς τὰ νοσηρὰ φαινόμενα τῆς συφιλίδος, ἡ ὁποία διὰ πάντα μὲν ἰατρικὸν κλάδον εἶνε μία νοσηρὰ ὀντότης, δι' ἅπασαν δὲ τὴν ἰατρικὴν ἐπιστήμην μία πασσυμπτωματικὴ νόσος;

Α'. ΠΡΩΤΟΠΑΘΗΣ ΠΕΡΙΟΔΟΣ

Ἡ ἀρχικὴ συφιλιδικὴ βλάβη συνίσταται ἐκ τοπικῆς μικρᾶς ἀλλοιώσεως ἐπὶ τοῦ μέρους τῆς μολύνσεως, ἕλκους σκληροῦ ἢ συφιλιδικοῦ καλουμένου, συνηθέστατα ἑνός, ἐνίοτε δὲ περισσοτέρων τοῦ ἑνός, καὶ ἀναφαινομένων ἀπὸ τῆς δεκάτης πέμπτης μέχρι τῆς τριακοστῆς ἡμέρας μετὰ τὴν μόλυνσιν, τοῦ χρόνου τούτου τοῦ διαρρέοντος ἀπὸ τῆς στιγμῆς τῆς μολύνσεως μέχρι τῆς ὥρας τῆς ἐμφανίσεως τοῦ ἕλκους ὀνομαζομένου «ἐπώασις» τῆς συφιλίδος. Περὶ τοῦ χρόνου τούτου τῆς ἐπῳάσεως ἐξηνέχθησαν διάφοροι γνῶμαι, πολλῶν συφιλιδολόγων ἀναβιβαζόντων τοῦτον εἰς 40, 60 καὶ 90 ἡμέρας, εἰς τέσσαρας μῆνας καί τινων μάλιστα εἰς ἕξ, ἀλλ' αἱ τοιαῦται δοξασίαι φαίνονται πολὺ αὐθαίρετοι, διότι αἱ περιπτώσεις ἐπῳάσεως ἄνω τῶν τριάκοντα μὲν ἡμερῶν, εἶνε ἐξαιρετικώταται, αἱ δὲ ἄνω τῶν δύο μηνῶν χρήζουν πολλῆς ἐπιστομονικῆς βασάνου πρὸ τῆς παραδοχῆς αὐτῶν.

«Τὸ ἕλκος τοῦτο, λέγει ὁ καθηγητὴς Gaucher, τὸ σκληρὸν ἢ συφιλιδικόν, δύναται νὰ ἑδράζῃ ἐπὶ τοῦ δέρματος, ἐπὶ τῶν βλενογόνων τῶν ἐκτεθειμένων ἐν τῷ ἀνοικτῷ κόσμῳ, ἰδίᾳ δὲ ἐπὶ τῶν χειλέων, ἐπὶ τῆς γλώσσης, ἐπὶ τοῦ φάρυγγος, ἢ ἐπὶ τοῦ δακτυλίου.

«Τὸ ἕλκος τοῦτο διαφέρει κατά τε τὴν σπουδαιότητα, τὴν ἔκτασιν καὶ τὴν διάρκειαν. Κατὰ τὰς περισσοτέρας περιπτώσεις οὐδένα προξενεῖ πόνον, ἐὰν δὲ εἶνε μικρῶν διαστάσεων καὶ ἑδράζῃ ἐπὶ πτυχῆς τινος τοῦ βλενογόνου, ὀλίγον προσιτῆς εἰς τὴν ὅρασιν, ἰδιαιτέρως δὲ ἐπὶ τῶν γεννητικῶν ὀργάνων τῆς γυναικός, δύναται νὰ παρέλθῃ σχεδὸν ἀπαρατήρητον, τοῦτο δὲ ἐξηγεῖ τὴν συχνότητα τῆς ὀνομαζομένης ἀγνοουμένης συφιλίδος. Ἀλλ' ἂν καὶ δὲν κατέστη προσιτόν, οὐδεὶς δύναται ν' ἀρνηθῇ τὴν ὕπαρξίν του.

«Ὑπάρχει πάντοτε τὸ ἕλκος ὡς ἀρχὴ τῆς συφιλίδος ἀλλὰ τὸ ἕλκος τοῦτο δύναται νὰ ἰαθῇ ἀφ' ἑαυτοῦ εὐκόλως καὶ ἄνευ τῆς ἐλαχίστης θεραπείας, συνηθέστατα ὅμως ὅταν τὸ ἕλκος ἀποτελῇ ἀντιληπτὴν βλάβην καὶ διαρκῇ ἐπί τινα χρόνον, ἡ τοπικὴ αὐτοῦ θεραπεία διαφέρει ἀναλόγως τῆς ἕδρας τῆς βλάβης, τῆς ἐκτάσεως, δυνατὸν νὰ παρουσιάζῃ ἐνδείξεις τέλος, ὅλως ἰδιαιτέρας θεραπείας, ἀναλόγως τῶν ἐπιπροστιθεμένων εἰς τὴν φυσικὴν αὐτοῦ ἐξέλιξιν ἐπιπλοκῶν. Κατὰ γενικὸν κανόνα, οὐδόλως λαμβανομένης ὑπ' ὄψει τῆς ἕδρας τοῦ ἕλκους, ἡ καυτηρίασις τούτου εἶνε ἐντελῶς ἄχρηστος καὶ δὲν δύναται ν' ἀνακόψῃ τὴν ἀνάπτυξιν τῆς συφιλίδος, ἡ καυτηρίασις αὕτη οὔτε πρὸς θεραπείαν τῆς βλάβης συντελεῖ πολὺ συνήθως, δικαιολογουμένη ἐν μέτρῳ τινὶ καὶ μόνον ὡς παρακωλύουσα τὴν μόλυνσιν ἄλλου ἀτόμου.

«Ἐὰν ἡ καυτηρίασις τοῦ ἕλκους οὐδεμίαν ἔχῃ ἐνέργειαν ἐπὶ τῆς μοιραίας ἀναπτύξεως τῆς νόσου, ἡ ἐκτομὴ αὐτοῦ, ὅταν τοῦτο ἑδράζῃ ἐπὶ χώρας ἔνθα ἡ ἐγχείρησις εἶνε δυνατή, δὲν ἔχει οὐδὲν ἀποτέλεσμα, ἂν καὶ ἡ ἐκτομὴ ἐγένετο ἀμέσως ἅμα τῇ ἐμφανίσει του. Ὅταν τὸ ἕλκος ἀναπτύσσεται ὁ ὀργανισμὸς εἶνε ὁλόκληρος μεμολυσμένος, ἢ ἡ μόλυνσις τοὐλάχιστον ἔχει ἐπεκταθῇ ἐπὶ χώρας λεμφικῆς ἀρκούντως ἐκτεταμένης καὶ ὑπερβαινούσης κατὰ πολὺ τὰ ὅρια τῆς ἐκτομῆς».

Ἡ ἀρχικὴ αὕτη βλάβη ἀπεκλήθη "Hunterian chancre" ἤτοι ἕλκος τοῦ Hunter. Ἐπειδὴ δὲ ὁ πολὺς Iwan Bloch, συμβουλευόμενος, ὡς φαίνεται, μόνον τὸν Proksch, γράφει, ὅτι τὸ σκληρὸν τοῦ ἕλκους περιεγράφη ὑπὸ τοῦ συγχρόνου τοῦ Hunter Ἰωάννου Andree καλλίτερον, διὰ τοῦτο ἀναγκάζομαι, χάριν τῆς Ἱστορίας, νὰ δώσω ἐν-

ταῦθα ὄχι μόνον τὰ ὀνόματα ἀλλὰ καὶ τὰς περιγραφὰς τῶν πρὸ τούτου παρατηρητῶν.

Ὁ Vigo, 1514. «Τὰ πρῶτα συμπτώματα τῆς ἀρρωστίας ἀναφαίνονται σχεδὸν πάντοτε ἐπὶ τῶν αἰδοίων ἀποτελούμενα ἐκ μικρῶν ἐξηλκωμένων ἐπαρμάτων...περιβαλλομένων ὑπὸ στεφάνης τυλώδους σκληρότητος».

Ὁ Maynar, 1518. «Οὐσιαστικῶς τὸ γαλλικὸν πάθος συνίσταται εἰς μικρὰ ἐπάρματα ἐπὶ τῶν αἰδοίων καὶ ἐξελκούμενα, εἶδον δὲ ταῦτα ἐπί τινων πασχόντων σκληρυνόμενα ὥς ἀκροχορδόνας, ὥς χολήν, ὥς τύλον ποδός».

Ὁ Massa, 1532. «Συχνότατα ἀρχομένης τῆς ἀρρωστίας παράγονται ἐπὶ τοῦ πέους ἕλκη κακῆς φύσεως, τυλώδους σκληρότητος καί μακρᾶς διαρκείας».

Ὁ Lovera, 1544. «Ἐπὶ τοῦ πέους συχνὰ ἀναφαίνονται ἕλκη σκληρὰ καὶ τυλώδη τοὐθόπερ ἀλανθάστως προοιωνίζεται γαλλικὸν πάθος».

Ὁ Thierry de Hery, 1552. «Τὰ πρῶτα καὶ συνηθέστατα σημεῖα τῆς ἀσθενείας εἶναι ἕλκη τυλώδη ἐπί τε τοῦ πέους καὶ τοῦ αἰδοίου τῆς γυναικός».

Κατὰ κανόνα δὲ οὐδεμίαν ἐπιδεχόμενον ἐξαίρεσιν, κατὰ νόμον φυσικόν, τὸ ἕλκος τοῦτο ἀναφαίνεται πάντοτε ἐφ' οὗ μέρους ἐγένετο ἡ μόλυνσις. Τὴν πρώτην σαφῆ, καὶ ἀπὸ πάσης ἀπόψεως, ἐπιστημονικῶς καὶ ἰατρικῶς, ἀρτίαν περιγραφὴν τούτου ὀφείλομεν εἰς τὸν Fernel.

«Ὁ ἄνθρωπος», γράφει οὗτος, «ὁ σχέσεις ἐρωτικὰς ἔχων μετὰ γυναικὸς μολύνεται διὰ τῶν αἰδοίων, ἐξ οὗ καὶ τὸ ὄνομα ἀφροδίσιος λοιμός, ἡ τροφός, τὸν μαστὸν τῆς ὁποίας ρυπαίνει μεμολυσμένον βρέφος, προσβάλλεται ἐκεῖθεν, ἡ χεὶρ τῆς μαίας ἡ ἀρωγὸς ἐρχομένη εἰς πάσχουσαν τίκτουσαν, ἐπὶ δὲ τοῦ θηλάζοντος παιδίου ἄλλοτε μὲν μολύνεται τὸ στόμα καὶ ἄλλοτε τὰ ἐσωτερικὰ ὄργανα τὸ δὲ δέρμα καὶ τὰ μέρη τῆς ἐπιφανείας τοῦ μεριζομένου τὴν κλίνην του μετ' ἄλλου νοσοῦντος, ἐκεῖνος τέλος τοῦ ὁποίου τὸ στόμα ἐμολύνθη διὰ τοῦ σιέλου ἀκολάστου φιλήματος παρουσιάζει τὴν ἀσθένειαν ἐπὶ τοῦ στόματος».

Ὁ δὲ Ricord, κλέπτων τὸν Villalobo, ψάλλοντα ἐν τῇ ὀγδόῃ στροφῇ τοῦ Buvas κατὰ τὸ 1498:

Qual es el pecado tal la penitencia.
la parte pecante es la parte paciente.

γράφει, «Ὁ κατὰ τῆς συφιλίδος ἁμαρτάνων κολάζεται πάντοτε παρ' αὐτῆς, δι' οὗ μέρους τοῦ σώματός του ἡμάρτησεν».

Ἀκολουθεῖται δὲ τοῦτο, ὡς τὸ σῶμα ὑπὸ τῆς σκιᾶς του, ὑπὸ τοῦ δορυφόρου του ἀδένος, συχνότερον δὲ τοῦ ἕλκους ἐπὶ τῶν γεννητικῶν ὀργάνων ἐμφανιζομένου καὶ τῶν βουβωνικῶν ἀδένων, κατὰ φυσικὴν συνέπειαν πρώτων ἐξογκουμένων, ὁ ἀδὴν οὗτος ἀπεκλήθη βουβών. Περισσοτέρων δὲ πάντοτε τοῦ ἑνὸς τῶν ἀδένων τούτων ὄντων, κινητῶν, σκληρῶν καὶ ἀποτελούντων μικρὸν ἄθροισμα, παρὰ τοῦ Ricord ἐδόθη πρὸς τούτους τὸ ὄνομα τοῦ ἀστερισμοῦ τῶν πλειάδων. Ὁ Gougerot ἀρνούμενος τὴν ἐμφάνισιν τοῦ ἕλκους, ἐν τῇ Γαλλικῇ ἰατρικῇ ἑταιρείᾳ τῶν νοσοκομείων, 11 Ὀκτωβρίου 1921, εἴς τινας σπανιωτάτας περιπτώσεις ἀποκαλεῖ τὴν συφιλίδα τότε ἀκέφαλον.

Β'. ΔΕΥΤΕΡΟΠΑΘΗΣ ΣΥΦΙΛΙΣ

Ἀπὸ τῆς ἐμφανίσεως τοῦ ἕλκους μέχρι τῆς εἰσβολῆς τῶν δευτεροπαθῶν λεγομένων φαινομένων διαρρέει χρόνος ἄλλοτε ποικίλων ἀπὸ τριάκοντα μέχρις ἑξήκοντα ἢ ἐνενήκοντα, κατὰ μέγιστον ὅριον ἡμερῶν, διαρκοῦντος τοῦ ὁποίου ὁ πάσχων μένει ἐλεύθερος, τοῦ χρόνου τούτου παρά τινων ἀποκληθέντος «δευτέρα ἐπώασις». Ἐνίοτε δὲ τοῦ ἕλκους διὰ καταλλήλου τοπικῆς θεραπείας ἐπουλωμένου, ὁ ἀσθενὴς αὐταπατώμενος οἴεται ἑαυτὸν ἰαθέντα. Ἐπὶ πολλῶν δ' ὁμοίως περιπτώσεων τοῦ ἕλκους ἀγνοουμένου, τὰ δευτεροπαθῆ φαινόμενα εἶνε τὰ μόνα δι' ὧν ἐκδηλοῦται καὶ συνεπῶς διαγινώσκεται ἡ συφιλίς. Τὸ τοιοῦτο δὲ συμβαίνει ἐπὶ γυναικῶν, ἔνθα τὸ ἕλκος εὑρισκόμενον εἰς τὰ ἐσωτερικὰ αὐτῶν γεννητικὰ μόρια, τὸν κόλπον ἢ τὴν μήτραν, ἢ μεταξὺ τῶν ἐξωτερικῶν αὐτῶν ὀργάνων, παρέρχεται πολλάκις ἐντελῶς ἀπαρατήρητον. Ἐπὶ κληρονομικῆς συφιλίδος δὲν ἀντιλαμβανόμεθα τὴν ἀρχικὴν βλάβην.

Ἡ νόσος κατὰ τὸ στάδιον τοῦτο ἐκδηλοῦται, ὡς εἴπομεν, διὰ συμπτωμάτων καθολικῆς μολύνσεως. Πρῶτον δὲ προσβάλλεται τὸ δέρμα, καλυπτόμενον πολλάκις ὁλό-

κληρον διὰ τῆς εἰδικῆς συφιλιδικῆς ροδάνθης ὑπὸ μορφὴν μικρῶν ὑπερύθρων κηλίδων, ἄλλοτε δὲ βλατίδων, ἤτοι μικρῶν ἐπαρμάτων ἢ προεξοχῶν τοῦ δέρματος, χρώματος τῶν τελευταίων τούτων, ἐρυθροῦ βαθέως ὁμοίου πρὸς ἀκασσιτέρωτον χαλκὸν καὶ ἀποκαλουμένου χαλκοχρόου, ἢ τὸ καλλίτερον παραπλησίων πρὸς σάρκα κωλῆς ἢ καπνιστοῦ χοιρομηρίου, διαφόρου πάντοτε μεγέθους, ἀπὸ φακῆς μέχρι μονολέπτου. Μέγα δὲ χαρακτηριστικὸν τῶν βλατίδων καὶ κηλίδων εἶνε τὸ ἀνώδυνον καὶ ἐντελῶς ἀβλαβὲς αὐτῶν. Οὔτε πόνον οὔτε κνησμόν, ἤτοι φαγούραν, ἔχουν, τούτου δ' ἕνεκα καὶ παρὰ πολλῶν ἀρρώστων ἐντελῶς παροξρῶνται. Προκρίνουσαι δὲ τὸ μέτωπον, καὶ κατὰ γραμμὴν ἐπ' αὐτοῦ ἐμφανιζόμεναι ἀποτελοῦν, αἱ βλατίδες, τὸν γνωστὸν τῆς Ἀφροδίτης στέφανον. Ἐπὶ δὲ τοῦ σώματος σχηματίζουν ἐνίοτε διάφορα σχήματα, ἄλλοτε μὲν κύκλους, ἄλλοτε ἡμισελήνους καὶ ἄλλοτε ἄλλα. Ἐπὶ τῶν παλαμῶν δὲ καὶ ἐπὶ τῶν πελμάτων ἐνσκήπτουσαι, λόγῳ ἀφ' ἑνὸς τῆς παχείας ἐπιδερμίδος τῶν μερῶν τούτων, καὶ λόγῳ ἀφ' ἑτέρου τῆς τριβῆς, ἀλλοιούμεναι καὶ ἐξελκούμεναι ἠξιώθησαν τοῦ ὀνόματος συφιλιδικὴ ψωρίασις.

* * *

Αἱ βλατίδες δ' αὗται ἐπὶ τῆς κορυφῆς των σχηματίζουν ὀλίγον πύον ἀποκαλούμεναι τότε φλύκταιναι. Ἐξελκούμεναι δὲ πολλάκις βαθύτερον, ἐπεκτεινόμεναι κατὰ τὰς διαστάσεις καὶ τοῦ πυώδους ἐκκρίματος ἐπ' αὐτῶν ὁσημέραι αὐξανομένου, μελανίζοντος, κιτρινίζοντος καὶ συχνὰ πρασινίζοντος, εἰδεχθοῦς δὲ τὴν θέαν, αὗται ὠνομάσθησαν ρυπώδεις συφιλίδες. Παρερχόμεναι δ' αὗται ἀφίνουν ὄπισθεν, μετὰ τὴν ἐπούλωσίν των, μικρὰς ἢ μεγάλας, ἀναλόγως τοῦ μεγέθους των πάντοτε, οὐλὰς ἀνεξιτήλους, ἐνῷ τοὐναντίον αἵ τε κηλίδες καὶ βλατίδες οὐδὲν ἴχνος τῆς διαβάσεώς των ἐγκαταλείπουν. Τὰ σώματα δὲ πολλῶν ἀσθενῶν ἀμελούντων τῆς θεραπείας των καταστίζονται συνηθέστατα διά τε τῶν βλατίδων καὶ κηλίδων καὶ τῶν φλυκταινῶν.

Ἡ βλατὶς εἶνε κυρίως καὶ κατ' ἐξοχὴν ἡ προεξάρχουσα δευτεροπαθὴς συφιλιδικὴ βλάβη. Ὑπάρχει παντοῦ καὶ πάντοτε καὶ ἐπὶ πάσης ἐπιφανείας. Οὐδόλως δὲ πα-

ράτολμος θὰ ἦτο ἡ ὀνομασία ταύτης πολλαπλοῦν συφιλιδικὸν ἕλκος, ἴσως δὲ τὰ ἑπόμενα χρησιμεύσουν ὡς ἀπόδειξις τούτου. Αἱ βλατίδες αὗται ἀναφαινόμεναι ἐπὶ ἐπιφανειῶν αἵτινες ἐγγίζουν ἀλλήλας, ἐπὶ τοῦ πρωκτοῦ, ἢ μεταξὺ τοῦ ὀσχέου καὶ τῆς ἐσωτερικῆς ἐπιφανείας τῶν μηρῶν, ἀφ' ἑνὸς μὲν λόγῳ τῆς τριβῆς, ἀφ' ἑτέρου δὲ ἐξ ἀφορμῆς τῆς ὑγρασίας καὶ τῆς θερμότητος, ἐξελκοῦνται προκαλοῦσαι πόνον καὶ ἐκκρίνουσαι ἄφθονον ἰὸν δυνάμενον τάχιστα νὰ μολύνῃ. Τὸ τοιοῦτο δὲ ἐπὶ γυναικῶν πτωχῶν, ἀμελῶν καὶ ρυπαρῶν, τὰ ἐξωτερικὰ γεννητικὰ ὄργανα τῶν ὁποίων εἶνε προσφορώτατα καὶ καταλληλότατα πρὸς τοιαύτην τῶν βλατίδων ἐξέλκωσιν, εἶνε τόσον σύνηθες ὥστε καταντᾶ σχεδὸν κανών. Ἐξηγῆται δ' ἐκ τούτου καὶ ἡ συχνοτέρα μόλυνσις ἀνδρῶν παρὰ γυναικῶν ἢ γυναικῶν παρ' ἀνδρῶν. Βλέπει δέ τις τὰ μεγάλα χείλη τοῦ γυναικείου αἰδοίου πολλάκις καλυπτόμενα ὑπὸ τῶν ἐξηλκωμένων τούτων βλατίδων δίκην κοτυληδόνων πλοκάμων ὀκτάποδος. Αἱ οὕτω δὲ ἐξελκούμεναι βλατίδες, αὐξανόμεναι κατά τε τὸ πάχος καὶ κατὰ πλάτος, ἀπεκλήθησαν κονδυλώματα.

* * *

Αἱ αὐταὶ δὲ βλατίδες ἐπὶ τῶν ἐσωτερικῶν κοιλοτήτων ἐμφανιζόμεναι, καὶ ἐκεῖ φυσικὰ ἐξελκούμεναι, χαρακτηρίζονται ὡς βλενώδεις πλάκες. Ἕδρα δὲ συνηθεστάτη τῶν τοιούτων βλενωδῶν πλακῶν, ἢ ἐπιστημονικώτερον εἰπεῖν, συφιλίδων τῶν βλενογόνων, ἢ ἑλκωτικῶν συφιλίδων, κατὰ τὸν Φουρνιέ, εἶνε πάντοτε τὸ στόμα, καὶ ἐκ τούτου κατ' ἐξοχὴν ὁ φάρυγξ, αἱ ἀμυγδαλαῖ κατὰ βαθμὸν συχνότητος, ἡ γλῶσσα καὶ τὰ χείλη. Βαθύτερον δὲ αἱ βλάβαι αὗται προχωροῦσαι καλύπτουν τὴν ἐπιγλωττίδα, τὸν λάρυγγα αὐτὸν μετὰ τῶν φωνητικῶν αὐτοῦ χορδῶν, προκαλοῦσαι τὸ βράγχος τῆς φωνῆς, σπανιώτατα δὲ τὴν ἀπόφραξιν τοῦ ἀέρος τῆς ἀναπνοῆς. Ἐννοεῖται δὲ εὐχερέστερον ὅτι αἱ ἐξελκώσεις αὗται εἶνε ἐπώδυνοι καθιστῶσαι τὴν μάσησιν ἀλγηνὴν καὶ πολλάκις κωλύουσαι ταύτην, ὡς καὶ τὴν κατάποσιν, καὶ τὸ σπουδαιότερον πάντων καὶ ἀμεσώτατα ἐνδιαφέρον ἡμᾶς, ἐκτάκτως μολυσματικαί.

Πίπτουν δὲ καὶ αἱ τρίχες τῆς κεφαλῆς κατὰ τὸν χρόνον τοῦτον, κατὰ μικρὰ διαστήματα, ἢ κατὰ πλάκας, τοῦ

φαινομένου τούτου ὀνομασθέντος ἀλωπεκία συφιλιδική, κατ' ἀναλογίαν τῆς ἀποπτώσεως τοῦ τριχώματος τῆς ἀλώπεκος. Ἐπὶ δὲ τοῦ τραχήλου καὶ τοῦ λαιμοῦ τῶν συφιλιδικῶν, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον, γυναικῶν, τοῦ δέρματος τούτων κατὰ κύκλους βαθύτερον χρωματιζομένου, παραμένουν μικρά, κυκλοτερῆ σημεῖα λευκά, δίκην μαργαριτῶν, ἀποκαλούμενα τὸ περιδέραιον τῆς Ἀφροδίτης καὶ ἅτινα μὴ ὑποχωροῦντα πρὸ οὐδεμιᾶς ἀπολύτως θεραπείας, τοπικῆς ἢ γενικῆς, παραμένουν διὰ παντὸς τοῦ βίου ἀμετάβλητα.

* * *

Ἐπειδὴ δὲ τὸ νευρικὸν σύστημα καὶ τὰ αἰσθητήρια ὄργανα τούτου, κατὰ μείζονα δὲ λόγον τὰ σπουδαιότερα τούτων, ὀφθαλμὸς καὶ ὦτα, σχηματίζονται ἐκ τοῦ ἐξωδέρματος κατὰ τὴν ἐμβρυακὴν ζωήν, καὶ ταῦτα κατ' ἐπινέμησιν προσβάλλονται ἐκ τῶν αὐτῶν νοσηρῶν φαινομένων, πολλάκις δὲ πρωιμώτατα, βαρύτατα θανατηφόρως. Τῶν μέσων δὲ τῆς ἀπ' εὐθείας ἐπισκοπήσεως τοῦ νευρικοῦ συστήματος ἐλλειπόντων καὶ τῶν περὶ τούτων γνώσεών μας οὐσῶν εἰσέτι ἀτελῶν, ἀρκούμεθα πρὸς ὅ,τι αἰσθάνεται ὁ πάσχων καὶ εἰς ὅ,τι ἐκ τῆς παθήσεως τῶν ὀφθαλμῶν καὶ τῶν ὤτων καὶ ἐκ τῆς ἐπισκοπήσεως τούτων προκύπτει εἰς τὰς αἰσθήσεις μας. Οἱ χαρακτηριστικοὶ πονοκέφαλοι τοῦ ἀρρώστου καὶ ὅλα τὰ κλασικὰ φαινόμενα τῆς μηνιγγίτιδος ἅτινα πολὺ συχνὰ ἀπαντῶμεν, τὰ ἐκ τῆς παρακεντήσεως τῆς σπονδυλικῆς στήλης διδάγματα, ἡ θετικὴ ἀντίδρασις Βάσσερμεν ἐπὶ τοῦ ἐγκεφαλονωτιαίου ὑγροῦ καὶ αἱ βαρεῖαι ἱστολογικαὶ ἀλλοιώσεις τούτου, αἱ κερατίτιδες, ἰρίτιδες καὶ χορειοειδίτιδες τοῦ ὀφθαλμοῦ καὶ αἱ παθήσεις τῶν ὤτων εἶνε ἀναμφισβήτητα πειστήρια προσβολῆς τοῦ νευρικοῦ συστήματος

Κατὰ τὸ 1912 ὁ Wechselmann δημοσιεύων τὰς λεπτομερείας ἓξ συφιλιδικῶν ἀπέδειξεν ὅτι, ἐπὶ πάντων τούτων τὰ λεμφικὰ κέντρα τοῦ ἐγκεφάλου των, ὡς ἀπεδεικνύετο ἐκ τῆς ἐξετάσεως τοῦ ἐγκεφαλονωτιαίου ὑγροῦ των, εἶχον ἐμποτισθῆ ἀμέσως ἀπὸ τῆς ἐμφανίσεως τοῦ σκληροῦ ἕλκους. Ἀπεκάλεσε δὲ τὴν προσβολὴν τοῦ νευρικοῦ συστήματος ταύτην «προρρορανθικήν». Ὁ Νικολάου τοῦ Βουκουρεστίου, ἐπισταμένως ἀπὸ μακροῦ παρακολουθῶν τὰς ἐπὶ τοῦ ἐγκεφαλονωτιαίου τούτου ὑγροῦ παρὰ τῆς συφιλίδος

προκαλουμένας διαταραχάς, ἀνεῦρεν ὅτι αὗται ἄρχονται ἐνωρίτατα, ἀμέσως ἀπὸ τῆς τρίτης ἑβδομάδος ἀπὸ τῆς ἐμφανίσεως τοῦ ἕλκους καὶ εἴς τινας μάλιστα περιπτώσεις μετὰ δέκα πέντε ἡμέρας.

Οἱ Wile καὶ Halsey παρακολουθοῦντες 221 πάσχοντας φέροντας μόνον τὸ σκληρὸν ἕλκος, ἀνεῦρον ὅτι τὸ ἐγκεφαλονωτιαῖον ὑγρὸν 49 ἐξ αὐτῶν ἐξετρέπετο τῆς ὁδοῦ, πολὺ πρὸ τῆς ἐμφανίσεως τῶν δευτεροπαθῶν φαινομένων καὶ πρὶν ἡ ἀντίδρασις Βάσσερμεν καταστῇ θετική, ἤτοι 22 ο)ο. Τῶν βλαβῶν τοῦ ὑγροῦ τούτου ἀποδιδομένων εἰς παροδικὴν μόνον ροδάνθην τῶν μηνίγκων, ἄνευ μονίμου ἱστολογικῆς βλάβης τούτων, τῆς ροδάνθης ταύτης ἰωμένης ἄλλοτε μὲν τῇ χορηγίᾳ τῶν εἰδικῶν φαρμάκων, ἄλλοτε δὲ καὶ αὐτομάτως, ὡς ἐπὶ τῆς δερματικῆς ροδάνθης συμβαίνει.

Ὡς δὲ φαίνεται ἐκ τῶν ἐργασιῶν τούτων αἱ ἀντιδράσεις αὗται τοῦ ἐγκεφαλονωτιαίου ὑγροῦ εἶνε αἱ ἐνωρίτερον ἐμφανιζόμεναι ὡς συνέπεια ἐμποτισμοῦ ὁλοκλήρου τοῦ ὀργανισμοῦ ὑπὸ τοῦ ὠχροῦ σπειροχαίτου καὶ αἱ ἀμεσώτατα παρακολουθοῦσαι τοὺς δορυφοροῦντας τὸ σκληρὸν ἕλκος ἀδένας.

* * *

Ἐκτὸς δὲ τοῦ δέρματος καὶ τῶν τούτου παραγώγων, στόματος δηλαδή, νευρικοῦ συστήματος καὶ αἰσθητηρίων, καὶ τὰ ἐσωτερικὰ σπλάγχνα δὲν μένουν ἀλώβητα. Ὡς δὲ τὸ μέλλον θὰ δείξῃ αἱ βλάβαι τῶν ἐσωτερικῶν ὀργάνων προηγοῦνται πάντοτε τῶν τοῦ δέρματος. Μέχρι τοῦδε ἐγνωρίζομεν, καὶ σχεδὸν ἐξακολουθοῦμεν νὰ παραδεχώμεθα, τὴν συφιλίδα ὡς νόσον δερματολογικήν, ἀπὸ τοῦ προσεχοῦς ὅμως μέλλοντος θὰ σπουδάζωμεν ταύτην ὡς νόσον ἀμέσως καὶ ἐξ ἀρχῆς καθολικὴν τοιαύτην, ἅμα τῇ ἐμφανίσει τοῦ ἕλκους. Οἱ νεφροὶ πρῶτοι αἰσθάνονται τὴν κακὴν ἐπίδρασιν τοῦ σπειροχαίτου, τῆς προσβολῆς των ἐκδηλουμένης ὑπὸ μορφὴν διαφόρων νεφριτίδων, ἐνίοτε θανατηφόρων, καὶ λευκώματος εἰς τὰ οὖρα. Ἡ γλῶσσα ἀπεκλήθη τὸ κάτοπτρον τοῦ στομάχου, τὸ δὲ οὖρον εἶνε τὸ κάτοπτρον ὄχι μόνον τῶν νεφρῶν, ἀλλὰ καὶ τῆς γενικῆς ὑγείας. Ἡ παρουσία δὲ λευκώματος ἐν αὐτοῖς εἶνε ὄχι

πλέον ἁπλῆ ἔνδειξις, ἀλλὰ σαφὴς ἀπόδειξις παθήσεως ὄχι μόνον τῶν νεφρῶν, ἀλλὰ διαταραχῆς καὶ τῆς γενικῆς οἰκονομίας. Γνωρίζομεν ὅτι οἱ νεφροὶ προσβάλλονται ἀμέσως ἀπὸ τῆς ἐποχῆς τῆς ἐπφάσεως τοῦ ὠχροῦ σπειροχαίτου καὶ ὅτι ἡ πρώτη συφιλιδικὴ λευκωματουρία ἐκσημαίνεται μετὰ τῶν πρώτων δευτεροπαθῶν συμπτωμάτων τοῦ δέρματος. Ἔτι δὲ ἡ συφιλιδικὴ νεφρῖτις δορυφορεῖ πάντοτε τὸν σπειχαίτην. Χάριτι δὲ τῶν λαμπρῶν ἐργασιῶν τοῦ Warthin καὶ Wilson γνωρίζομεν σήμερον ὅτι ἡ παρουσία σακχάρου ἐν τῷ οὔρῳ εἶνε ὄχι ἀλλοτρία συφιλιδικὴ ἐκδήλωσις.

Τὸ ἧπαρ δὲ συχνότατα προσβάλλεται τοῦ ἰκτέρου μὴ σπανίζοντος. Ὁ δὲ σπλὴν κατὰ κανόνα μὴ ἐπιδεχόμενον ἐξαίρεσιν, πάσχει καὶ ἐξογκοῦται, χρησιμεύων μάλιστα καὶ ὡς καταφύγιον, συνεπῶς δὲ καὶ ὡς ὁρμητήριον τῶν ὠχρῶν σπειροχαιτῶν. Ὁ στόμαχος τέλος καὶ ἅπας ὁ ἐντερικὸς σωλὴν πάσχουν ὁμοίως βαρέως. Προσθέσωμεν δὲ ὅτι μεῖς, ὀστᾶ καὶ ἀρθρώσεις ὁμοίως πάσχουν. Αἱ ἀρθραλγίαι δὲ καὶ αἱ μυαλγίαι καὶ οἱ φρικτοὶ τῶν ὀστέων πόνοι, οἱ ὀστεοκόποι ἀποκληθέντες, πολὺ ἐνωρὶς ὑπὸ τῶν πρώτων ἰατρῶν περιεγράφησαν.

Πνεύμονες δὲ καὶ ὑπεξωκότες δὲν διαφεύγουν τὴν συφιλίδα. Πρὸ παντὸς δὲ καὶ κατὰ προτίμησιν ἐκ τῆς συφιλίδος, νεαρᾶς τε καὶ χρονίας, πάσχει ὁ καρδιακὸς μῦς καὶ τὸ τούτου σπουδαιότερον καὶ οὐσιαστικώτερον ἐξάρτημα, ἡ ἀορτή, τῶν σπειροχαιτῶν ἀπαντωμένων καὶ εἰς τὰ δύο ταῦτα ὄργανα κατὰ τὴν νεκροτομὴν ἐν μεγάλῳ μάλιστα ἀριθμῷ. Τὰ αἱματοποιητικὰ ὄργανα καὶ τὸ αἷμα αὐτό, ὑφίστανται βαρυτάτας προσβολὰς ἐκδηλουμένας διὰ σοβαρωτάτων καὶ ἐνίοτε ἐπικινδύνων ἀλλοιώσεων τοῦ αἵματος αὐτοῦ ἐξ ὧν ἡ πρωτίστη, συνηθεστάτη, καὶ κατ' ἐξοχὴν χαρακτηριστικὴ εἶνε ἡ συφιλιδικὴ ἀναιμία. Πρωτίστως δὲ καὶ κυρίως καὶ ἀμέσως ἀπὸ τῆς ἐμφανίσεως τοῦ ἕλκους προσβάλλεται τὸ λεμφικὸν σύστημα. Ἡ ἐξοίδωσις τῶν γειτνιαζόντων πρὸς τὴν χώραν ἐν ᾗ ὑπάρχει τὸ ἕλκος ἀδένων, τοῦ κοινῶς, ὡς εἴπομεν, βουβῶνος ἀποκληθέντος, εἶνε τὸ προοίμιον ἀλλοιώσεως τοῦ συστήματος τούτου. Διαρκούντων ὅμως τῶν πρώτων ἐτῶν τῆς νόσου ἅπαν τὸ ἀδενικὸν σύστημα πάσχει βαρέως. Τραχηλικὰ δὲ γάγγλια, τὰ μασχαλιαῖα, τὰ κλασικὰ ἐπιτροχήλια καὶ τὰ τῆς μαστο-

ειδοῦς, τάχιστα ἐξογκούμενα, εἶνε οἱ καλλίτεροι μάρτυρες συφιλίδος. Ἐπικρατεῖ δὲ σήμερον ἡ γνώμη ὅτι ὁ ὠχρὸς σπειροχαίτης διαρκοῦντος τοῦ σταδίου τῆς ἀδρανείας του προκρίνει τὸ λεμφικὸν καὶ τὸ περιαγγειακὸν σύστημα πρὸς ἀνάπαυσιν, ὑφιστάμενος ἐκεῖ καὶ πάσας αὐτοῦ τὰς μεταλλαγάς, ὁπόθεν ὁρμώμενος μολύνει καὶ πάλιν ἐκ νέου κατὰ βούλησιν τὸν πάσχοντα. Ἁπάσης δὲ τῆς νοσηρᾶς ἐπεξεργασίας ταύτης ἐν τῷ ὀργανισμῷ συντελουμένης καὶ ἡ γενικὴ αὐτοῦ κατάστασις βαρύτατα διαταράσσεται, τοῦ τοιούτου ἐκφαινομένου διὰ σοβαρωτάτων μεταβολῶν ἐπὶ τῆς γενικῆς ὑγείας. Ὁ πυρετός, ὃν ὁ Βίγγο ἀποκαλεῖ febricula, λέγων ὅτι ἄγει εἰς τὴν φθίσιν καὶ τῆξιν τῶν πασχόντων, τὸ σπουδαιότερον καὶ ἰσχυρότερον ὅπλον ἀμύνης τοῦ ὀργανισμοῦ κατὰ παντὸς ἔξωθεν εἰσβάλλοντος ἐχθροῦ, πολλάκις ἐκδηλοῦται διὰ μεγάλης, πολὺ συχνά, ὑψώσεως τῆς θερμοκρασίας, ὑποδυομένης τὴν μορφὴν τοῦ κοιλιακοῦ τύφου καὶ τὴν ὁποίαν, ὁ δεινὸς τὴν ἀντίληψιν καὶ ἀδαμάντινος τὴν κρίσιν πατριάρχης τῆς συφιλιδολογίας Φουρνιέ, ἀπεκάλεσε «συφιλιδικὴν τύφωσιν». Πολλοὺς βεβαίως καὶ διαπρεπεῖς ἐπιστήμονας ἡ τοιαύτη συφιλιδικὴ τύφωσις ἀπεπλάνησεν ἐν τῇ διαγνώσει των, θεραπεύοντας κοιλιακὸν τύφον, ἐν ᾧ τὸ ψυχρὸν μάρμαρον τοῦ νεκροτομείου ἀπέδειξε συφιλίδα. Καχεξία δέ, ἀνορεξία, ἀθρεψία, διάρροια, ἀδυναμία, πονοκέφαλοι, ἀναιμία καὶ ἀπίσχνανσις ὡς φυσικὴ συνέπεια καὶ λογικὸν ἐπακολούθημα βαθείας διαταραχῆς ὁλοκλήρου τῆς οἰκονομίας, φυσικὰ πάντοτε ὑφίστανται.

* * *

Ἅπαντα βεβαίως τὰ συμπτώματα ταῦτα, ἐκτὸς τῶν βαρέων σπλαγχνικῶν, τῶν σοβαρὰς καὶ ἀνεπανορθώτους κακώσεις προκαλεσάντων, εἶνε μὲν παροδικὰ καὶ ἐφήμερα, εὐχερέστατα δέ, τάχιστα καὶ ἄριστα ὑποχωροῦντα πρὸ τῆς καταλλήλου καὶ καλῶς τηρουμένης, καὶ ἐν μέτρῳ ἀρτίως ἐπιστημονικῷ ἐφαρμοζομένης θεραπείας, τοῦ νοσοῦντος ὅμως ἀμελοῦντος πρωτίστως ταύτης καὶ τῶν κανόνων τῆς ὑγιεινῆς, ταῦτα ἀναφαίνονται ἀναγεννώμενα ὡς φοῖνιξ ἐκ τῆς τέφρας του, ὑποτροπιάζοντα ἐπὶ τόπου ἐπὶ μακρὸν μακρότατον χρόνον, ἐπὶ πολλάς, δύο ἢ καὶ πλείονας δεκάδας

ἐτῶν, καθιστῶντα τὸν συφιλιδικὸν ἀληθῆ κοινωνικὴν μάστιγα καὶ διαρκῆ ἀπειλὴν μολύνσεως τῶν οἰκείων του καὶ πάντων τῶν περὶ αὐτόν. Παρ' ὅλην ὅμως τὴν συχνὴν ἀναγέννησιν τῶν συφιλιδικῶν τούτων φαινομένων ἡ ἀσθένεια διαρκοῦντος τοῦ σταδίου της τούτου δύναται νὰ θεωρηθῇ ὡς νόσος ἐλαφρὰ καὶ συνεπῶς θεραπεύσιμος. Δύναταί τις νὰ παραβάλῃ ταύτην εὐκόλως πρὸς οἱανδήποτε ὀξεῖαν ἐξανθηματικὴν νόσον, τὴν ἱλαράν, τὴν ὀστρακιάν, ἢ καὶ τὴν σοβαροτάτην πασῶν τὴν εὐλογίαν αὐτήν, μὲ τὴν ἑξῆς οὐσιωδεστάτην διαφορὰν ὅτι, ἡ συφιλὶς εἶνε μακροτέρας διαρκείας, ποικιλωτέρας μορφῆς καὶ ἠπιωτέρας ἐκφάνσεως.

Γ'. ΤΡΙΤΟΠΑΘΕΣ ΣΤΑΔΙΟΝ

Ἡ τριτοπαθὴς συφιλὶς διαδέχεται τὴν δευτεροπαθῆ τοιαύτην, ἐνίοτε ἀμέσως, συνηθέστερον ὅμως βραδέως καὶ λεληθότως, ἐὰν ἡ ἀσθένεια, ὡς εἰκὸς ἀφεθῇ ἐν τῇ φυσικῇ αὐτῆς ἐξελίξει καὶ ἄνευ καταλλήλου ἰατρείας. Ἀπὸ τοῦ σταδίου ὅμως τούτου, ὡς γράφει ὁ Φουρνιέ, ἀνοίγεται περίοδος χρονολογικῶς ἀπεριόριστος διαρκούσης τῆς ὁποίας ἡ συφιλὶς ὑφίσταται ὡς λανθάνουσα μόλυνσις ὑποκειμένη εἰς περιοδικὰς ἀφυπνίσεις εὐρέως χωριζομένας ἀλλήλων, εἰς ἐκρήξεις ἀπροσδοκήτους, ἀναπαραγομένας κατὰ πάντα χρόνον, ἀναγνωριζούσας ἕνα μόνον κανόνα τὸ ἀκανόνιστον. Ἡ διάρκεια αὐτῆς ἐν πάσῃ περιπτώσει εἶνε μακρά, πολὺ μακρά, τόσον βεβαίως μακρὰ ὅσον καὶ ἡ ζωὴ τοῦ πάσχοντος. Δυνάμεναι αἱ ἐκδηλώσεις της νὰ προσβάλουν ἀπολύτως ἅπαντα τὰ συστήματα, δίδουν εἰς τὴν περίοδον ταύτην ὅλως ἰδιαιτέραν φυσιογνωμίαν διαφέρουσαν ἀπὸ ἀρρώστου εἰς ἄρρωστον. Ἐπὶ τοῦ ἑνὸς αὗται ἐκσημαίνονται ὡς ὄγκοι πρὸς τοὺς ὁποίους ἐδόθη τὸ ὄνομα κομμίωμα, ἐπὶ τοῦ ἄλλου ἀναφαίνονται ἐπὶ τοῦ δέρματος ἢ καὶ τῶν βλενογόνων, καὶ ἐπὶ ἄλλου ἀσχολοῦνται μετὰ τοῦ νευρικοῦ συστήματος ἢ τοῦ νωτιαίου μυελοῦ, τῶν ὀστέων, τοῦ ἥπατος, τῶν νεφρῶν, τῶν ὀφθαλμῶν, τοῦ λάρυγγος, τοῦ πνεύμονος, τῆς καρδίας ἢ τοῦ ἐντέρου. Ἐν πάσῃ περιπτώσει αἱ ἐκδηλώσεις τῆς βραδέως ἐπερχομένης ταύτης συφιλίδος, διαφέρουν οὐσιαστικῶς τῶν τῆς δευτεροπαθοῦς περιόδου, καθ' ὅτι εἶνε πα-

ρεγχυματώδεις, τούτέστι μὴ περιοριζόμεναι ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας τῶν ἱστῶν, προσβάλλουν τὰ μύχια τούτων, τὸ βάθος των. Ἀποσυνθετικαί, ἤτοι ἀπολήγουσαι εἰς τὴν καταστροφὴν τῶν ἱστῶν δι' ἐξελκώσεως, διὰ σκληρώσεως, δι' ἀτροφίας, συνεπῶς πάντοτε σοβαραί, σπουδαῖαι, βαρεῖαι, ἐνίοτε βαρύταται καὶ ταῦτα μέχρι σημείου καταστροφῆς ὀργάνου τινὸς ἢ τῆς ζωῆς τοῦ πάσχοντος. Καὶ τὸ ἀληθὲς εἰπεῖν ἡ τριτοπαθὴς συφιλὶς εἶνε συχνὰ θανατηφόρος. Ἐπὶ τοῦ σκελετοῦ δὲ αἱ βλάβαι αὗται ἐντοπιζόμεναι δημιουργοῦν ὅλας τὰς ἀνεξιτήλους τῶν ὀστέων ἀλλοιώσεις τὰ μόνα ἀψευδῆ μαρτύρια συφιλίδος μετὰ θάνατον.

* * *

Μετὰ πόσον δὲ χρόνον ἀπὸ τῆς μολύνσεως ἀναφαίνεται ἐπὶ τοῦ ἀνθρώπου ἡ τριτοπαθὴς συφιλίς; Ἤ κάλλιον εἰπεῖν, ἡ διαίρεσις αὕτη τῶν φαινομένων εἰς πρωτοπαθῆ, ἕλκος δηλαδὴ καὶ βουβῶνα, εἰς δευτεροπαθῆ, κηλίδας, βλατίδας καὶ βλενώδεις πλάκας, καὶ τριτοπαθῆ, ὄγκους, κομμιώματα καὶ λοιπά, εἶνε ἄραγε χρονολογική; Χωρίζει τούτέστι τὰς τρεῖς ταύτας περιόδους σαφὲς ὅριον χρόνου, ὡρῶν, ἡμερῶν, ἑβδομάδων, μηνῶν, ἐτῶν ἢ καὶ δεκαετηρίδων; Ἔχομεν, συνελόντι εἰπεῖν, ἐν τῇ συφιλίδι, ὅπως καὶ ἐπὶ τῆς ἀνθρωπίνης ζωῆς, τρία στάδια, ἢ ἡλικίας, τὴν παιδικήν, τὴν ἐφηβικὴν καὶ τὴν ἀνδρικήν, σαφῶς καὶ διὰ μεγάλων γραμμῶν χωριζόμενα ἀπ' ἀλλήλων;

Κόκκου σίτου ἐπὶ ὑγρᾶς γῆς σπειρομένου, μετὰ πάροδον τριῶν ἡμερῶν ἢ πέντε βλέπομεν βλαστάνον ἐξ αὐτοῦ μικρὸν ὑπόλευκον καὶ κιτρινίζον βελονοειδὲς τὸ σχῆμα σῶμα, τὸ φύτρον. Ἡμέρας τρεῖς ἢ τέσσαρας ἀργότερον ἡ αἰχμὴ τῆς βελόνης διχάζεται ἢ τριχάζεται, ἐκ τοῦ σχίσματος τούτου προερχομένων μικρῶν πρασίνων ἐπιμήκων φυλλαρίων, τῆς πρώτης πόας. Μετά τινας μῆνας ἡ πόα αὕτη ὑψοῦται, σκληρύνεται, καλαμοῦται, ἐπὶ τῆς κορυφῆς της σχηματιζομένου ἐπιμήκους ἄλλου σώματος, ἀνθοῦντος, γαλακτωμένου, τοῦ στάχυος. Τοῦ καιροῦ δ' εὐνοοῦντος καὶ τοῦ ἐδάφους γονίμου ὄντος, αἱ μικραὶ θῆκαι τοῦ γαλακτώδους ὑγροῦ παχύνονται σκληρυνόμεναι, ἀποτελουμένων οὕτω τῶν κόκκων τοῦ σίτου. Ἔχομεν λοιπὸν ἐνταῦθα ἓξ στάδια,

τὴν ἐπώασιν, τὴν βλάστησιν, τὴν καλάμωσιν, τὴν ἄνθησιν, τὴν γαλάκτωσιν καὶ τέλος τὴν κάρπωσιν. Ἕκαστον ὅμως στάδιον καθαρὰ μετὰ μαθηματικῆς ἀκριβείας ἐξελισσόμενον, τὸ αὐτὸ ἐπὶ παντὸς κόκκου σίτου, τῆς αὐτῆς οἰκογενείας, ἐπὶ ὑγρὰν καὶ πρόσφορον γῆν σπειρομένου. Δικαιούμεθα λοιπὸν νὰ εἴπωμεν τὸ αὐτὸ καὶ ἐπὶ συφιλίδος; Ἐξελίσσεται ἄραγε καὶ αὕτη τόσον ρυθμικῶς, τόσον κανονικῶς, τὰ συμπτώματά της, αἱ ἐκδηλώσεις της, διαδέχονται ἄλληλα μετὰ τοσαύτης ἁρμονίας; Ἡ γνώμη τοῦ Ρικὸρδ ὅτι «αἱ ἐκδηλώσεις τῆς συφιλίδος κυβερνῶνται ὑπὸ νόμου χρονολογικοῦ, ἡ τάξις καὶ ἡ πειθαρχία ἐπικρατεῖ ἐκεῖ ὅπου ἰσχυρίζοντο ὅτι ἔβλεπον σύγχυσιν, ἀταξίαν καὶ τύχην», δύναται νὰ γίνῃ δεκτὴ ἀβασανίστως; Ὅλως τοὐναντίον! Ἰδοὺ ἡ ἀπόδειξις.

Ὁ Φουρνιὲ ἐπὶ 4400 ἀρρώστων τῆς ἰδιωτικῆς του πελατείας, 4000 ἀνδρῶν καὶ 400 γυναικῶν, ἐπέτυχε τὸν σαφῆ καθορισμὸν τῆς ἐμφανίσεως τῶν τριτοπαθῶν φαινομένων, συμπτωμάτων διαφόρου φύσεως, ἢ καλλίτερον εἰπεῖν, ὡς ὁ ἴδιος γράφει, πάσης φύσεως, καταλήξας ἐκ τούτου είς τὸ ἑξῆς συμπέρασμα: Ἡ συφιλὶς ἐξεδηλώθη, ἤτοι προσέβαλε τοὺς ἐξ αὐτῆς μολυνθέντας τούτους διὰ τῶν τριτοπαθῶν αὐτῆς βλαβῶν κατὰ σειρὰν χρόνου:

Πρῶτον	ἔτος	188	ἀκις
2	»	453	»
3	»	471	»
4	»	388	»
5	»	357	»
6	»	326	»
7	»	274	»
8	»	211	»
9	»	195	»
10	»	233	»
11	»	141	»
12	»	134	»
13	»	114	»
14	»	113	»
15	»	117	»
16	»	95	»
17	»	70	»

Τῆς συχνότητος τῆς ἐμφανίσεως ταύτης ἐλαττουμένης σὺν τῇ παρελεύσει τοῦ χρόνου καὶ ἐξικνουμένης μέχρι τοῦ πεντηκοστοῦ ἔτους χωρὶς βεβαίως νὰ ἀποκλείωνται αἱ πιθανότητες προσβολῆς τοῦ πάσχοντος καὶ μετὰ πεντήκοντα ἔτι ἔτη καὶ πολὺ πέραν τούτου.

Βλέπομεν δ' ἐκτὸς τούτου τριτοπαθῆ φαινόμενα ἐμφανιζόμενα ἀμέσως ἀπὸ τοῦ πρώτου ἔτους τῆς μολύνσεως καὶ τοῦτο κατὰ μέγαν βαθμόν, 4 πρὸς 5 ἐπὶ τοῖς ἑκατὸν περίπου. Ἔχομεν κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ ἀρρώστου τὴν ἀρχικὴν βλάβην, τὴν δευτεροπαθῆ καὶ τὴν τριτοπαθῆ συφιλίδα ταὐτοχρόνως ἐμφανιζόμενα. Νήπιον ἐν ἄλλοις λόγοις μονοετὲς ἐπὶ τῶν γνάθων τοῦ ὁποίου φύονται τρίχες γενείου ἀνδρός.

* * *

Ποῖα δὲ μέρη τοῦ σώματος τοῦ πάσχοντος καταλαμβάνονται συνηθέστατα ὑπὸ τῆς τριτοπαθοῦς συφιλίδος; Ἅπαντα ἀνεξαιρέτως, ἀλλὰ καίπερ οὐδενὸς διαφεύγοντος ἡ συφιλὶς προτιμᾶ, ἐκλέγει, προκρίνει, ἀγαπᾶ νὰ ἐντοπίζεται, χωρὶς βεβαίως οὐδὲν νὰ περιφρονῇ, εἰς ὡρισμένα τινὰ σημεῖα. Ἰδοὺ ἐκ 5762 νοσηρῶν ἐκδηλώσεων παρατηρηθεισῶν ἐπὶ τῶν αὐτῶν ὡς καὶ ἀνωτέρω ἀρρώστων, 4000 δηλαδὴ ἀνδρῶν καὶ 400 γυναικῶν τοῦ αὐτοῦ Φουρνιέ, ποῖος ἦτο ὁ βαθμὸς συχνότητος τοῦ ἐντοπισμοῦ της. Τῶν διαγνωστικῶν δὲ μεθόδων τῆς σήμερον, καὶ μάλιστα τῆς ἀντιδράσεως Βάσσερμεν, ἐφαρμοζομένων, τὸ δελτίον τῶν εἰδικῶν τούτων ἐκδηλώσεων, ἐπὶ τῶν ἐσωτερικῶν, ὡς εἰκός, ὀργάνων, ἄνευ βεβαίως ὑπερβολῆς θὰ ἐτετραπλασιάζετο.

Συφιλὶς τοῦ δέρματος	1418
κομμιώματα ὑπὸ τὸ δέρμα	202
τριτοπαθεῖς βλάβαι τῶν γεννητικῶν ὀργάνων	271
τριτοπαθεῖς βλάβαι τῶν χειλέων	42
τριτοπαθεῖς βλάβαι τῆς γλώσσης	262
τριτοπαθεῖς βλάβαι τοῦ οὐρανίσκου	215
τριτοπαθεῖς βλάβαι τῶν παρισθμίων	23
τριτοπαθεῖς βλάβαι τοῦ φάρυγγος	94
τριτοπαθεῖς βλάβαι τῶν διαφόρων βλενογόνων	8

τριτοπαθεῖς βλάβαι τῶν ὀστέων	519
ὀστεώδεις βλάβαι τοῦ σκελετοῦ τῆς ρινὸς καὶ τῆς ὀστεώδους ὑπερώας	229
βλάβαι τῆς ρινὸς	43
παθήσεις τῶν ἀρθρώσεων	22
κομμιώματα τῶν μυῶν	16
κομμιώματα τῶν τενόντων	3
τοῦ πεπτικοῦ συστήματος ἀπὸ τοῦ εἰσωφάγου μέχρι τοῦ ὀρθοῦ	8
τοῦ δακτυλίου καὶ τοῦ ἀπευθισμένου	12
τοῦ λάρυγγος καὶ τῆς τραχείας	32
τοῦ πνεύμονος	23
τῆς καρδίας	7
τῶν ἀρτηριῶν	15
τοῦ ἥπατος	9
τῶν νεφρῶν	30
τοῦ ὄρχεος	245
τῆς οὐρήθρας	10
τῶν ὀφθαλμῶν	110
τοῦ ὠτὸς	26
Συφιλὶς τοῦ ἐγκεφάλου	758
Συφιλὶς τοῦ ἐγκεφαλονωτιαίου μυελοῦ	136
μονοπληγίαι	6
Συφιλὶς τοῦ νωτιαίου μυελοῦ	29
τῆξις—(tabes)	628
φθῖσις τοῦ ἐγκεφαλονωτιαίου	45
νευρίτιδες καὶ μυϊκαὶ ἀτροφίαι	24
γενικὴ παράλυσις—(paresis)	86
ὀφθαλμικὴ παράλυσις	110
Ἡμιπληγία τοῦ προσωπικοῦ	23
Διάφοροι νευρικαὶ βλάβαι	23

Ἁπλοῦν δὲ βλέμμα ἐπὶ τοῦ πίνακος τούτου μᾶς ἐπιτρέπει, ὡς ἐπεξηγεῖ ὁ ἴδιος Φουρνιέ, ἀφ' ἑνὸς μὲν νὰ ἐξηγήσωμεν τὴν ἀπιστεύτως μεγάλην ποικιλίαν τῶν τριτοπαθῶν συφιλιδικῶν ἐκδηλώσεων, ἀφ' ἑτέρου δὲ νὰ κρίνωμεν καὶ νὰ ἐκτιμήσωμεν τοὺς μεγάλους κινδύνους τῆς τριτογενοῦς ταύτης συφιλίδος, δυναμένης, ὡς βλέπει τις, νὰ προσβάλῃ, τὰ σπουδαιότερα, τὰ οὐσιαστικώτερα ὄργα-

να τῆς ἀνθρωπίνης ζωῆς, πρὸ παντὸς δὲ τὸ νευρικὸν σύστημα καὶ μετὰ τὸ δέρμα τὸν ἐγκέφαλον καὶ τοῦτο κατ' ἀναλογίαν φρικτὴν 758 φορὰς ἐπὶ 4400 περιπτώσεων.

Τὸ σημεῖον δὲ τοῦτο εἶνε μεγίστης σπουδαιότητος μαρτυροῦν ὅτι ἡ τριτοπαθὴς συφιλὶς φέρεται κατὰ σαφῆ προτίμησιν, μετ' ἀληθοῦς ἐπιλογῆς πρὸς τὸν ἐγκέφαλον, πρὸς τὸ κατ' ἐξοχὴν εὐγενὲς ὄργανον, πρὸς τὸν «ἡγεμόνα τῶν ὀργάνων», ἐπὶ τοῦ ἐφορεύοντος πάντων τῶν ἄλλων καὶ κυβερνῶντος τὴν ἀνθρωπίνην μηχανήν, ἐπὶ ἐκείνου συνεπῶς αἱ βλάβαι τοῦ ὁποίου συνεπάγονται κινδύνους σοβαρωτάτους. Καὶ ὅμως πρὸς τοὺς ἐγκεφαλικοὺς τούτους ἐντοπισμοὺς τῶν ἄλλων σπουδαίων βλαβῶν τοῦ νευρικοῦ ἐν γένει συστήματος προστιθεμένων, μυελοῦ δηλαδὴ καὶ νεύρων τὸ ὁλικὸν ἄθροισμα, ἐν ἀναλογίᾳ τῶν ἄλλων συστημάτων, θὰ εἶνε τὸ ἀνώτατον. Θὰ εἶνε ἐν ἀκριβείᾳ 1851 ἐνῷ αἱ τοῦ δέρματος ἀνέρχονται εἰς 1418, ἤτοι τὸ νευρικὸν σύστημα εἶνε τὸ κατὰ προτίμησιν ἔδαφος τῆς τριτοπαθοῦς συφιλίδος.

* * *

Πῶς δ' ἐμφανίζεται ἡ νόσος ἐν τῷ σταδίῳ τούτῳ; Ἐκτός, ἐννοεῖται, τῶν περιπτώσεων καθ' ἃς προσβάλλει τὸ δέρμα, ἐκτὸς τῶν ἐξελκώσεων καὶ τῶν κομμιωμάτων τούτου καὶ δι' ὧν προσπιπτόντων ἀμέσως εἰς τὰς αἰσθήσεις μας, εὐχερῶς ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον διαγινώσκεται, αὕτη παρουσιάζεται ὡς ἁπλῆ καὶ κοινὴ νόσος πάντων ἐν γένει τῶν ὀργάνων τῆς ἐσωτερικῆς οἰκονομίας.

Ἁπλῆ δ' ἐπισκόπησις ἢ καὶ μνεία κἂν τῶν τε βλαβῶν, τῶν ἀλλοιώσεων καὶ πρὸ παντὸς τῶν συμπτωμάτων τῆς τριτοπαθοῦς συφιλίδος, θ' ἀπήτει ὄχι μόνον τὴν ἀνασκόπησιν ὁλοκλήρου τῆς νοσολογίας, ἀλλὰ τὴν ἀνάλυσιν τῆς ἰατρικῆς ἐπιστήμης ἐν συνόλῳ καὶ ἐν μέρει. «Γνώρισε τὴν συφιλίδα καθ' ὅλας αὐτῆς τὰς ἐκδηλώσεις καὶ σχέσεις καὶ ὅλα τὰ ἄλλα κλινικὰ θὰ προστεθοῦν εἰς σέ», γράφει ὁ Osler. Διὰ τὸν ἀδαῆ, ἡ λέξις στρατός σημαίνει ἓν πρᾶγμα, ἓν σύνολον, ἓν σῶμα ἔστω πολυσχιδές, διὰ τὸν ἐπαΐοντα ὅμως δηλοῖ κἄτι τι τερατωδῶς μέγα, ὑπονοεῖ τι ἀσύλληπτον καὶ ἀφάνταστον, διὰ κοινὸν καὶ τετριμμένον νοῦν.

Τὸ αὐτὸ δὲ συμβαίνει καὶ ἐπὶ συφιλίδος, ἡ ὁποία ἀπὸ τῆς ἀρχικῆς αὐτῆς βλάβης μέχρι τοῦ βουβῶνος, εἶνε νόσος ἀφροδισιακή, ἀπὸ τῶν δευτεροπαθῶν αὐτῆς ἐκδηλώσεων μέχρι τῶν δερματικῶν τριτογενῶν εἶνε ἀσθένεια δερματολογική, ἀπὸ δὲ τῶν δερματικῶν αὐτῆς συμπτωμάτων καὶ πέραν τούτων εἶνε νόσος πανιατρική. Προτιμῶσα τὸν ἐγκέφαλον καὶ τὰ νεῦρα ἀνήκει κατὰ μείζονα λόγον εἰς τὴν νευρολογίαν, ἐντοπιζομένη ἐπὶ τῶν σπλάγχνων μεταπίπτει εἰς τὴν ἐσωτερικὴν ἰατρικήν. Περὶ αὐτῆς ἀσχολούμενος ὁ Ρικὸρδ λέγει τὸ ἑξῆς ἀμίμητον, «ἡ συφιλὶς γηράσκουσα ἠθικοποιεῖται, μιμουμένη τὰς κοινὰς νόσους». Ὀφθαλμολογία δὲ λαρυγγολογία καὶ πᾶσα ἄλλη εἰδικότης, ἢ ἰατρικὸς κλάδος, λαμβάνει ἐξ ἴσου τὸ μερίδιόν του.

«Δὲν ὑπάρχει ἀποφαίνεται ὁ Osler ὄργανον ἐν τῷ σώματι, ἢ ἱστὸς ὀργάνου τὸν ὁποῖον ἡ συφιλὶς δὲν προσβάλλει, τούτου δ' ἕνεκα καταδηλοῦται, ὁπόσον δύσκολον τυγχάνει νὰ ὁμιλήσῃ τις περιεκτικῶς περὶ τῆς παθολογίας αὐτῆς, ὡς εἶνε σχεδὸν ἀδύνατον νὰ περιγράψῃ τις τὰς κλινικάς της ἐκδηλώσεις, χωρὶς νὰ μνημονεύσῃ παντὸς συμπτώματος πάσης γνωστῆς νόσου».

Παρ' ὅλον δὲ τὸ πολυειδές, παρ' ὅλον δὲ τὸ πολυσχιδὲς τῶν διακλαδώσεών της καὶ τὸ ποικιλόμορφον αὐτῆς, καὶ παρ' ὅλον τὸ πολυχρόνιον τῆς ἐμφανίσεώς της καὶ τὸ μακροχρόνιον τῆς διαρκείας της, ἡ συφιλὶς αὕτη θεραπεύεται εὐκόλως, ὑποχωρεῖ εὐχερέστατα πρὸ τῆς ἀντισυφιλιδικῆς ἰατρείας ἐν καιρῷ τῷ δέοντι πάντοτε καταλλήλως ἐπεμβαινούσης. Πᾶσα δηλαδὴ συφιλιδικὴ βλάβη, ἀδιάφορον ποίας ἐντάσεως, ποίου ἐντοπισμοῦ, ποίας σοβαρότητος, ἐν καιρῷ διαγιγνωσκομένη, διὰ τῆς καταλλήλου θεραπείας, πρὸ τῆς ὡριμάνσεως τῆς βλάβης ἐπεμβαινούσης ἐξουδετεροῦται, τὸ δὲ σπουδαιότερον προλαμβάνεται.

ΠΕΡΙ ΠΑΡΑΣΥΦΙΛΙΔΟΣ

Ἀλλ' ὑπάρχει δυστυχῶς πέραν τούτου, πέραν ἀκόμη καὶ τῶν τριτογενῶν βλαβῶν, ἄλλη τις συφιλίς, ἑτέρα τις μορφὴ τῆς νόσου δολίως, ὑπούλως, προδοτικῶς εἰσβάλλουσα, ἡ παρασυφιλίς. Τί δ' ἔστι παρασυφιλὶς ἢ μετασυφιλίς;

«Λογοπαίγνιον ὅπερ ἂν καὶ δὲν εἶνε ἐπίκαιρον , λέγει ὁ Φουρνιέ, ἐξηγεῖ τὸ γεγονὸς πολὺ καλά. Ἐλέχθη ὅτι ἡ παρασυφιλὶς «μετετόπισε τὸ κέντρον τῆς βαρύτητος τῆς συφιλίδος». Εἶνε ἀληθές, τὸ προγνωστικὸν τῆς συφιλίδος ἐστήριζον ἄλλοτε ἐπὶ ἀριθμοῦ τινος σπλαγχνικῶν ἀλλοιώσεων σχέσιν ἐχουσῶν πρός τε τὸν ἐγκέφαλον, τὸν νωτιαῖον μυελόν, τὸ ἧπαρ, τοὺς νεφροὺς καὶ τοὺς πνεύμονας. Ἀλλ' ἀπὸ τῆς ἡμέρας καθ' ἣν ἡ συφιλὶς ἐδιπλασιάσθη διὰ τῆς παρασυφιλίδος, ἀπὸ τῆς ἡμέρας κυρίως ἀφ' ἧς αἱ σχέσεις τῆς κινητικῆς ἀταξίας ἢ νωτιάδος φθίσεως, ἢ τήξεως καὶ παραφροσύνης μετὰ τῆς συφιλὶδος κατέστησαν ἀναμφισβήτητοι, ἡ συχνότης καὶ ἡ σπουδαιότης τῶν δύο τούτων τελευταίων παθήσεων συνετέλεσαν ὥστε ἡ προγνωστικὴ πλάστιγξ νὰ κλίνῃ πρὸς ἀντίθετον φοράν· Τὸ ἐμπνέον δὲ τὸν φόβον συνήθως ἐν τῇ συφιλίδι καὶ τοῦτο ὄχι βεβαίως ἄνευ λόγου, εἶνε ἡ νωτιὰς τῆξις, εἶνε προσέτι ἡ καθολικὴ παράλυσις καὶ ἐπιτρέψατέ μοι μετερχόμενος τὸν προφήτην νὰ εἴπω προσθέτων ἐνταῦθα, ὅτι μετά τινα ἔτη θὰ εἶνε καὶ ἡ ἀργυρόπλαξ ἡ καρκινογενής, ἡ μήτηρ τοῦ φρικωδεστέρου τῶν καρκίνων ἐξ ὅσων ἔχομεν ἐν τῇ ἰατρικῇ τοῦ καρκίνου τῆς γλώσσης. Αἱ ἐκδηλώσεις αὗται αἱ καθοριζόμεναι διὰ τοῦ ὀνόματος παρασυφιλιδικαὶ καίπερ προερχόμεναι ἐμμέσως ἐκ τῆς συφιλίδος διαφέρουν τῶν σαφῶν συφιλιδικῶν ἐκδηλώσεων κλινικῶς τε καὶ ἀνατομοπαθολογικῶς, ἔτι δὲ μᾶλλον, καθ' ὅσον ἥ τε ὑδράργυρος καὶ τὸ ἰωδιοῦχον κάλι δὲν ἔχουν ἐπ' αὐτῶν οὐδεμίαν ἐπίδρασιν, οἵαν ἔχουν ἐπὶ τῶν ἀληθῶν συφιλιδικῶν ἐκδηλώσεων. Οὐδεὶς βεβαίως δύναται νὰ καυχηθῇ ὅτι ἐθεράπευσε παρασυφιλιδικὴν ἐκδήλωσιν διὰ τῶν

μέσων δι' ὧν ἐθεράπευσε συφιλιδικὴν τοιαύτην. Ἡ παρασυφιλὶς, ἐν ἀνακεφαλαιώσει, διὰ νὰ ὁμιλήσωμεν καθαρὰ εἶνε συφιλὶς ἀνίατος».

Καὶ αὐτὴ μὲν εἶνε ἡ γνώμη τοῦ μεγάλου Γάλλου, τοῦ πρώτου βαπτίσαντος, χωρίσαντος καὶ καθορίσαντος τὰ ὅρια τῆς συφιλίδος καὶ παρασυφιλίδος, τοῦ πρώτου ἀόκνου τῆς ἐπιστήμης σκαπανέως, τοῦ τὴν προσοχὴν ὁλοκλήρου τοῦ ἐπιστημονικοῦ κόσμου ἐπὶ τῆς νέας ταύτης συφιλιδικῆς ἐκφάνσεως ἀμέριστον, πρὸ πεντήκοντα περίπου ἐτῶν ἑλκύσαντος, τοῦ πρώτου τὸν κώδωνα τοῦ κινδύνου κρούσαντος καὶ τοῦ πρώτου τὸ ἄγονον τῆς θεραπείας τονίσαντος. Ποία δ'. εἶνε τῶν νεωτέρων ἡ γνώμη, ἢ τί περὶ ταύτης ἡ νεωτέρα ἰατρικὴ φρονεῖ; Ἀκριβῶς τὰ αὐτὰ ὅσον ἀφορᾶ τὴν θεραπείαν, ὡς πρὸς τὴν παθολογίαν δὲ ὅτι συφιλὶς καὶ παρασυφιλὶς εἶνε ἡ αὐτὴ νόσος. Ἰδίᾳ δὲ ἀφ' ἧς ἡμέρας, ὡς ἐγράψαμεν, ὁ Νογκοῦτσι καὶ ὁ Moore ἀνεκάλυψαν τὸν συφιλιδογόνον σπειροχαίτην ἐν τῷ ἐγκεφάλῳ τῶν παρετικῶν καὶ ἐν τῷ νωτιαίῳ μυελῷ τῶν ἀταξικῶν, τῶν ἐργασιῶν τῶν βεβαιωθεισῶν ὑπὸ τοῦ Μαρινέσκο καὶ Μινέα, Λεβαδίτη, Marie καὶ Bankoski τῶν τριῶν τελευταίων παραδεχομένων ὅτι παρετήρησαν τὸν συφιλιδογόνον σπειροχαίτην 89 ο)ο ἐπὶ τῆς φαιᾶς οὐσίας τοῦ ἐγκεφάλου, ὁ δὲ Wile, Volk, Papenheim, Mattauscheck, Marie, Λεβαδίτης καὶ Graves ἀναπαρήγαγον τὴν συφιλίδα ἐπὶ κονίκλων διὰ τῆς ἐνέσεως ἐγκεφαλικῆς οὐσίας, ἐγκεφαλονωτιαίου ὑγροῦ καὶ αἵματος ζώντων παρετικῶν, ὁ δὲ Βάσσερμεν καὶ Plaut ἐπετύγχανον πρῶτοι, θετικὴν ἀντίδρασιν διὰ τοῦ ἐγκεφαλονωτιαίου ὑγροῦ παρετικῶν τε καὶ ἀταξικῶν, πιστοποιηθεῖσαν καὶ συνεχισθεῖσαν ὑπό τε τοῦ Alt, Marie, Λεβαδίτη καὶ τέλος τοῦ Citron, καὶ ὁ Igersheimer ἀνεύρισκεν ὠχροὺς σπειροχαίτας, ἐπὶ τῶν ἀτροφούντων ὀπτικῶν νεύρων, ὡς καὶ ἐπὶ τοῦ ὀπτικοῦ χιάσματος, ἀταξικῶν καὶ παρετικῶν. Deuts-Mediz-Wochenchrift 30 Ἰουνίου 1921, τὸ ζήτημα ἐλύθη πλέον ὁριστικῶς, βεβαιωθέντος πέραν πάσης ἀμφιβολίας ὅτι παρασυφιλὶς καὶ συφιλὶς εἶνε μία καὶ ἡ αὐτὴ νόσος. Δυνάμεθα λοιπὸν συμφώνως πρὸς τὰ τῆς νεωτέρας ἐπιστήμης διδάγματα, καὶ συνῳδὰ πρὸς τὰ τοῦ Warthin ἐκ τῆς συφιλιδι-

κῆς ἱστοπαθολογίας ἐξαχθέντα συμπεράσματα νὰ ὁρίσωμεν τὴν παρασυφιλίδα ἢ μετασυφιλίδα ὡς ἕπεται:

«Ἡ παρασυφιλὶς εἶνε χρονία νοσηρὰ συφιλιδικὴ ἐπεξεργασία, ἀμυντικῆς πάντοτε φύσεως καὶ λεπτῆς ὑφῆς, συνισταμένη εἰς ἀνεπανόρθωτον ἀλλοίωσιν ἢ βλάβην τῆς παρεγχυματώδους οὐσίας οἱουδήποτε ὀργάνου ἢ ἱστοῦ, καὶ ἡ ὁποία ἐκδηλοῦται ὡς ἀνήκεστος ὀργανικὴ ἢ λειτουργικὴ βλάβη τούτου».

* * *

Πῶς δὲ ἡ παρασυφιλὶς δὲν θεραπεύεται ἐνῷ εἶνε καὶ αὕτη ἁπλῆ συφιλίς; Πῶς δηλαδὴ τὰ αὐτὰ φάρμακα καὶ τὰ ἴδια ἐπιστημονικὰ μέτρα καὶ μέσα, ἅτινα κατὰ τῆς συφιλίδος λαμβανόμενα φέρουν τόσα λαμπρὰ ἀποτελέσματα, μένουν ἀδρανῆ κατὰ τῆς μετασυφιλίδος;

Ἡ ἐξήγησις τούτου εἶνε εὔκολος. Γνωρίζομεν ὅτι ἡ συφιλὶς ἀπὸ τῆς ἀρχικῆς ἐκδηλώσεώς της μέχρι τῆς παρασυφιλίδος εἶνε μία καὶ ἡ αὐτὴ νόσος ἐκδηλουμένη διὰ μιᾶς καὶ μόνης ἀλλοιώσεως, τῆς νεοπλασίας, ἤτοι τῆς κατὰ τόπους ἀθροίσεως συνεκτικοῦ, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον, καὶ ἀγγειακοῦ ἱστοῦ ἀποτελοῦντος κατὰ μὲν τὴν πρωτοπαθῆ περίοδον τὸ ἕλκος, κατὰ δὲ τὴν δευτεροπαθῆ τὴν βλατίδα καὶ τέλος κατὰ τὴν τριτογενῆ τὸ κομμίωμα. Πρῶτον λοιπὸν τὸ σκληρὸν ἕλκος εἶνε ἐξηλκωμένη μονομερὶς βλατὶς ἐν ᾧ ἀντὶ τοῦ ἀγγειακοῦ πλεονάζει πολὺ ὁ συνεκτικὸς ἱστός, ὁ δίδων πρὸς τοῦτο τὴν χαρακτηριστικὴν αὐτοῦ σκληρότητα. Δεύτερον καθ' ἅπαν τὸ δευτερογενὲς στάδιον προεξάρχει ἡ βλατίς, ἤτοι μικρόν, ὡς ἐγράψαμεν ὀγκίδιον, ποικίλοντος μεγέθους, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον δὲ σφαιριδίου, ἄλλοτε δὲ μεγαλειτέρου, ὀνομαζομένου τότε φύματος, σπανιώτατα δὲ μείζονος, καὶ ἀποκαλουμένου τότε ὄγκου. Καλύπτει δὲ πάντοτε ἡ βλατὶς τὴν ἐπιφάνειαν τοῦ δέρματος τῶν βλενογόνων καὶ τὴν τῶν ἐσωτερικῶν ὀργάνων. Ἐπὶ τῶν δύο δὲ τελευταίων τούτων ἐξελκουμένη ἀποτελεῖ, ὡς εἴπομεν τὴν βλενώδη πλάκα. Εἶνε δὲ πάλιν ἀναμφισβήτητον ὅτι ἡ βλατὶς παρερχομένη, ἐκτὸς ἐξαιρετικῶν περιπτώσεων οὐδὲν ἴχνος τῆς διόδου της ἀφίνει ὄπισθεν αὐτῆς.

Τῆς συφιλίδος δὲ τριτευούσης ἡ χαρακτηριστικὴ καὶ κλασικὴ βλάβη εἶνε τὸ κομμίωμα, ἐξόγκωσις, ἐν ἄλλοις

λόγοις, πολὺ μεγαλειτέρα τῆς βλατίδος, τριπλασία ἢ καὶ δεκαπλασία ταύτης, διαφέρουσα ὅμως οὐσιαστικώτατα αὐτῆς κατὰ δύο λόγους: Πρῶτον ὅτι ἀντὶ νὰ προσβάλῃ τὴν ἐπιφάνειαν, καταλαμβάνει καὶ ἐντοπίζεται εἰς τὰ βάθη, εἰς τὰ μύχια τῶν ἱστῶν, καὶ δεύτερον, ὅπερ καὶ σπουδαιότερον καὶ κατὰ κανόνα μὴ ἐπιδεχόμενον ἐξαίρεσιν, ὑπόκειται, ἐὰν βεβαίως μείνῃ ἄνευ θεραπείας, εἰς τῆξιν, ἐξέλκωσιν, διάβρωσιν καὶ καταστροφὴν τοῦ ἱστοῦ καὶ συνεπῶς εἰς τὴν ἐγκατάληψιν ὄπισθεν αὐτοῦ οὐλῆς ἀνεξιτήλου. Προσθέτομεν δ' εὑρισκόμενοι ἐν τῷ σημείῳ τούτῳ, ὅτι ἡ σπουδαιότης καὶ σοβαρότης τοῦ κομμιώματος τούτου ἐξαρτᾶται πάντοτε ἐκ τοῦ σημείου τοῦ ἐντοπισμοῦ του, καὶ ὄχι ἐκ τῆς βλάβης αὐτῆς. Διότι τὸ αὐτὸ κομμίωμα ἀναπτυσσόμενον ἐπὶ τοῦ δέρματος, τηκόμενον, ἐξελκούμενον καὶ ἐπουλώμενον, ἤτοι ἐξελισσόμενον καθ' ὅλην αὐτοῦ τὴν γραμμήν, ἀνεπηρέαστον βεβαίως ἰατρείας, δύναται νὰ προκαλέσῃ τοπικήν τινα δυσμορφίαν, οὐλήν, ἔστω ἀσχημίαν, ἐντοπιζόμενον ὅμως καὶ τελειούμενον κατὰ τὸν ἴδιον τρόπον ἐπὶ τοῦ βυθοῦ τοῦ ὀφθαλμοῦ, ἐπὶ τοῦ λάρυγγος, τοῦ ἐγκεφάλου ἢ καὶ τοῦ νωτιαίου μυελοῦ, δύναται νὰ ἔχῃ ὡς συνέπειαν εἴτε τὴν τύφλωσιν, τὴν ἀσφυξίαν, τὴν παραπληγίαν, τὴν ἡμιπληγίαν ἢ καὶ τὸν θάνατον.

Ἔχομεν δὲ ἐκτὸς τῆς βλατίδος καὶ τοῦ κομμιώματος καὶ τὰς ἀγγειακὰς ἢ περιαγγειακὰς συφιλιδικὰς ἐντοπίσεις, χαρακτηριζομένας ὅμως καὶ ταύτας δι' ὑπερτροφίας εἴτε τοῦ ἀγγειακοῦ ἢ τοῦ περιαγγειακοῦ ἱστοῦ. Ἐπὶ πασῶν δὲ τῶν περιπτώσεων τούτων, τὸ κώλυμα ἢ ἡ βλάβη ὄντα πάντοτε ἐκ μηχανικοῦ αἰτίου, τοῦ αἰτίου τούτου αἰρομένου αἴρεται καὶ τὸ αἰτιατόν, ἤτοι τὸ κώλυμα, ἡ πίεσις, ἡ ἰσχαιμία καὶ τὸ ἄλγος. Εὐκολώτατα δέ, εὐχερέστατα ἐν ἑνὶ λόγῳ, τοῦ αἰτίου τούτου διὰ τῆς καταλλήλου ἀντισυφιλιδικῆς θεραπείας, ἐν καιρῷ πάντοτε ἐπεμβαινούσης αἰρομένου, καὶ οὐδὲν εὐχερέστερον, ταχύτερον, τελειότερον κομμιώματος ἐξαλείφεται, προλαμβάνονται καὶ ἰῶνται καὶ αἱ βλάβαι αὗται.

Ἐπὶ παρασυφιλίδος ὅμως, ἐπὶ παρέσεως δηλαδὴ καὶ τήξεως, αἱ βλάβαι δὲν εἶνε πλέον αἱ γνωσταὶ τοιαῦται, δὲν εἶνε ἡ βλατίς, τὸ κομμίωμα καὶ ἡ ἀγγειακὴ συφιλίς, ἀλλ' εἶνε ἄλλη τις ἥτις καίπερ προκαλουμένη ἐξ αὐτοῦ

τούτου τοῦ ὠχροῦ σπειροχαίτου τοῦ προκαλοῦντος καὶ τὰς ἄλλας γνωστὰς κλασικὰς βλάβας, εἶνε ἐκ διαμέτρου ἀντίθετος τούτων. Εἶναι βλάβη πλέον λεπτῆς ὑφῆς καὶ χρονίας ἐπεξεργασίας καὶ διαρκείας, εἶνε βλάβη, προϊοῦσα αὐτοῦ τούτου τοῦ νευρικοῦ παρεγχύματος, αὐτῆς ταύτης τῆς φαιᾶς ἐγκεφαλικῆς οὐσίας, αὐτῶν τούτων τῶν νευρικῶν κυττάρων καὶ τῶν ἰνῶν αὐτῶν, τὸ δὲ σπουδαιότερον διαγιγνωσκομένη, ὅταν ἡ καταστροφὴ αὕτη ἔχει ἤδη ἀνεπανορθώτως ἐπιτελεσθῇ. Ἀποδεδειγμένου δ' ὄντος ὅτι ὁ νευρικὸς ἱστός, κακώμενος ἢ ἀλλοιούμενος οὐδέποτε ἀναγεννᾶται, ὡς φυσικὴ συνέπεια ἕπεται ὅτι καὶ τὰ ἐκ τῶν βλαβῶν τούτων προκληθέντα φαινόμενα ἢ συμπτώματα, τὸ ἄθροισμα καὶ σύνολον τῶν ὁποίων ἐπιστημονικῶς ταξινομουμένων, ἀποτελεῖ τὰς δύο φρικτὰς νόσους καθολικὴν παράλυσιν καὶ τῆξιν οὐδέποτε ἰῶνται.

* * *

Κλάσις δέ τις, ὄχι βεβαίως ἀμελητέα σοβαροτάτων ἐπιστημόνων, ὡς ἐν τῇ «Νευρολογικῇ Ἐπιθεωρήσει» τῶν Παρισίων τῆς 4ης Ἀπριλίου 1921, ἐκθέτει ὁ Sezary τόσον λαμπρά, ἑρμηνείαν τοῦ περιέργου τούτου φαινομένου ἐπιζητοῦσα καὶ μὴ ταύτην πρόχειρον εὑρίσκουσα, ἀπέδωκε τοῦτο εἰς ὅλως ἰδιαιτέραν τάξιν σπειροχαιτῶν, κατὰ προτίμησιν φερομένων πρὸς τὸν ἐγκέφαλον, παρατηρήσεις δὲ συζυγικῆς παρέσεως πολλαὶ προὐτάθησαν, ὡς καὶ καλλιέργεια τοιούτων εἰδικῶν σπειροχαιτῶν πρὸς ἀπόδειξιν τοῦ ἰσχυρισμοῦ τῶν οὕτω φρονούντων. Προκριτώτερον ὅμως φρονῶ τὸ ἑξῆς:

Τοῦ συφιλιδογόνου σπειροχαίτου ὄντος πάντοτε τοῦ αὐτοῦ, στάδια τῆς ἐξελίξεως τούτου, ἐναντίον τῶν ὁποίων τὰ χημικὰ μέσα οὐδὲν ἰσχύουν, ἐντοπιζόμενα ἐν τῷ ἐγκεφάλῳ καὶ τῷ νωτιαίῳ μυελῷ, νοσηρῶς κακὰ προδιατεθημένων ἀτόμων, προκαλοῦν τὰς ἀνηκέστους ταύτας βλάβας. Οὐδόλως δὲ παράδοξον ὅτι τοῦ χρόνου προϊόντος, καὶ τῶν μέσων τῆς ἐρεύνης μας ἔτι μᾶλλον τελειοποιουμένων, θὰ ἀποδειχθῇ ὅτι ὄχι ὁ αὐτὸς σπειροχαίτης, ἀλλὰ διάφορα καὶ ποικίλα στάδια ἐξελίξεως, ἢ βαθμοὶ ἀναπτύξεως καὶ παραγωγῆς τούτου, εὐθύνονται διὰ τὰς διαφόρους εἰδικὰς ἐκδηλώσεις τῆς νόσου. Διότι πῶς ἐξηγεῖται ἡ μετὰ τὴν ἐμ-

φάνισιν τοῦ ἕλκους δευτεροπαθὴς συφιλίς, ἡ μετὰ ταῦτα τριτοπαθὴς καὶ ἡ παρασυφιλίς; Ἐὰν τὸ αὐτὸ στάδιον ἐξελίξεως τοῦ παραγωγικοῦ αἰτίου τῆς νόσου ηὐθύνετο δι' ὅλας αὐτῆς τὰς ἐκδηλώσεις, διατί αἱ ἐκδηλώσεις τῆς αὐτῆς νόσου νὰ μὴ ὁμοιάζουν ἀκριβῶς πάντοτε πρὸς ἀλλήλας; Ὁ Ρικὸρδ λέγει: «Ἡ ἐξέλιξις τῆς συφιλίδος ὁμοιάζει βραδέως ἁπλουμένην πολύχρωμον ταινίαν, τὰ χρώματα τῆς ἀρχῆς τῆς ὁποίας, οὐδέποτε ὁμοιάζουν τὰ χρώματα τοῦ τέλους ταύτης».

Ὁ συφιλιδογόνος βεβαίως σπειροχαίτης ξένος ἀποκλειστικῶς καὶ κακὸς συμβιωτὴς τοῦ ἀνθρωπίνου μόνον σώματος τυγχάνων, καὶ μὴ δυνάμενος νὰ ζήσῃ ἐκτὸς αὐτοῦ, ἢ καὶ μὴ ἐφικτοῦ ὄντος ν' αὐτοκαλλιεργηθῇ ἐν τῇ φύσει, ἢ καὶ νὰ ἀναπτυχθῇ καὶ νὰ βιώσῃ, μεταμοσχευόμενος, ἐντὸς τοῦ ὀργανισμοῦ οἱουδήποτε ἄλλου ζώου μικροῦ ἢ μεγάλου ἐπὶ μακρὸν χρόνον, ὑφίσταται βεβαίως ἐντὸς αὐτοῦ, τοῦ ἀνθρωπίνου δηλονότι σώματος, πάσας αὐτοῦ τὰς βιωτικὰς μεταλλαγάς. Τῶν μεταμορφώσεων δὲ τούτων ἐν αὐτῷ συντελουμένων, τὸ ἀνθρώπινον σῶμα ἀντιδρᾷ ἀμυνόμενον, τῆς ἀντιδράσεώς του ἐκσημαινομένης ὑπὸ μὲν τὸ μικροσκόπιον, μετὰ τὴν νεκροτομήν, ὡς ἱστολογικῶν ἀλλοιώσεων, ἐν δὲ τῇ ζωῇ, τοῦ πρωθυστέρου τούτου σχήματος ἐκ τῆς ἀνάγκης ἐπιτρεπομένου, ὡς λειτουργικῶν διαταραχῶν, ἅτινα εἶνε αἱ ἐκδηλώσεις ἢ τὰ συμπτώματα τῆς νόσου. Ἰδοὺ λοιπὸν ἡ πάρεσις καὶ ἡ τῆξις, προϊόντα ἀμφότερα τοιαύτης νευρικῆς ἀλλοιώσεως μὴ πλέον ἐπιδεχομένης ἀναπλήρωσιν ἢ ἐπισκευὴν καὶ συνεπῶς παραμένοντα ἀνίατα.

Εἶνε μὲν ἀληθὲς ὅτι ἡ νεωτέρα ἰατρικὴ θαρρραλέως χωροῦσα εἰσήλασε παντοῦ καὶ ἐντὸς τοῦ ἐγκεφάλου αὐτοῦ τὰ ἀποτελέσματα δὲ ἀτυχῶς ἢ τὰ πορίσματα τῶν τοιούτων θεραπευτικῶν πειραμάτων δὲν εἶνε εἰσέτι ὁριστικὰ καὶ μεγάλας ἐλπίδας ἐμπνέοντα, διὰ νὰ μὴ εἴπωμεν ὅτι ταῦτα προκαλοῖν μᾶλλον εἴς τινας περιπτώσεις βλάβας. Διότι ἔκ τε τῆς ἐνδοσπονδυλικῆς μεθόδου τοῦ Swift καὶ Ellis συνισταμένης εἰς ἔνεσιν ἐντὸς τοῦ νωτιαίου σωλῆνος σαλβαρσανισθέντος ὀρροῦ αἵματος, καὶ τῆς ἐνδοκρανιακῆς ἄλλων ἰατρῶν, πολλὰ κατὰ τῆς συφιλίδος δὲν ἐπετεύχθησαν. Ἐσχάτως ὅμως ὁ Hammond καὶ ὁ Sharp ἤλπισαν

δι' ἐνέσεως, ἐντὸς αὐτῶν τούτων τῶν κοιλιῶν τοῦ ἐγκεφάλου, συνηθεστάτης ἕδρας τῶν ἀλλοιώσεων τῆς παρασυφιλίδος, νὰ ἐπιτύχουν τὴν ἴασιν τῆς νόσου, αἱ ἀπόπειραί των ὅμως αὗται δὲν ἐστέφθησαν ὑπὸ ἐπιτυχίας. Ἐν τούτοις οὐδεὶς ἀρνεῖται ὅτι διὰ τῆς τοιαύτης ἡρωικωτάτης ἐπὶ τόπου θεραπείας πολλὰ τὰ καλὰ προῆλθον εἰς φῶς, ὅτι πολλῶν ἐκ τῶν συμπτωμάτων ἡ ἔντασις ἐτροποποιήθη, ὅτι ἡ πρόοδος τῆς νόσου εἴς τινας ἐξαιρετικὰς περιπτώσεις ἐπεβραδύνθη ἐπ' ὀλίγον, καὶ ὅτι πολλοὶ ἀταξικοὶ καὶ ἐλάχιστοι μόνον παρετικοὶ ἀπεδόθησαν προσκαίρως εἰς τὰς οἰκογενείας των καὶ τὴν κοινωνίαν, τελεία ὅμως ἴασις καὶ ὁριστικὴ ἀνακοπὴ τῆς μοιραίας πορείας τῶν νοσημάτων τούτων, ἰδίᾳ δὲ τῆς παρέσεως, εἰσέτι δὲν ἐπετεύχθη.

ΠΕΡΙ ΠΡΟΓΝΩΣΕΩΣ ΤΗΣ ΣΥΦΙΛΙΔΟΣ

Τούτων ἤδη τεθέντων ἴδωμεν ἐὰν πᾶσα συφιλὶς ὑπόκειται μοιραίως εἰς τοιαύτην ἐξέλιξιν, ἢ σαφέστερον εἰπεῖν «πᾶς ἐκ τοῦ νοσήματος τούτου μολυνόμενος εἶνε ἄραγε ἀνεγκλίτως καταδεδικασμένος νὰ παρουσιάσῃ πάσας αὐτὰς τὰς ἐκδηλώσεις; Ὄχι, ἐμφαντικῶς ὄχι.Ἐπὶ τοῦ σημείου δὲ τούτου, ὄντος βεβαίως σπουδαιοτάτου καὶ τὰ μάλιστα ἐπείγοντος, μεγίστης δέ, καὶ αὐτόχρημα ὑψίστης ἀνάγκης, διά τε τὸν πάσχοντα καὶ τοὺς περὶ αὐτόν, καὶ διὰ τοῦ τελευταίου τούτου «περὶ αὐτὸν» ὑπονοουμένης οἰκογενείας, κοινωνίας καὶ πολιτείας, ἂς μᾶς ἐπιτραπῇ μικρὰ παρεκβολή.

Σοβαρῶς περὶ συφιλίδος πραγματευόμενοι δὲν ἐνοοῦμεν φυσικὰ τὴν ἀρχικὴν βλάβην καὶ τὰς δευτερογενεῖς ἢ τριτογενεῖς αὐτῆς δερματικὰς ἐκδηλώσεις, ὅπως ἡ ὁλότης σχεδὸν τῶν ἀρρώστων μας καὶ ἡ πλειονότης, ἀτυχέστατα, τῶν ἰατρῶν μας, ἀλλὰ τὰς σοβαρὰς σπλαγχνικὰς βλάβας ταύτης καὶ κατ' ἐξοχὴν τὰς νευρικὰς τὰς ἀπειλούσας ἀμέσως καὶ ἀπ' εὐθείας, ὄχι μόνον τὴν ζωὴν καὶ ὕπαρξιν τοῦ πάσχοντος ὡς ζωικοῦ ὄντος, ἀλλὰ καὶ τὴν διανοητικὴν αὐτοῦ ὑπόστασιν ὡς λογικοῦ τοιούτου. Τῆς ἀσθενείας δὲ μὴ περιοριζομένης ἐπὶ τοῦ πάσχοντος μόνον, ὡς μονάδος, ἀλλὰ καὶ κληρονομουμένης καὶ παρὰ τῶν ἀπογόνων του, ἴδωμέν τι καθιστᾶ ταύτην τόσον βαρεῖαν. Καίτοι δὲ ἡ ἰατρικὴ ἀποστρέφεται τὴν εἰς βάρος της μόρφωσιν ἀξιωμάτων ἐν τούτοις ὅμως ἐνταῦθα, μεθ' ὅλων τῶν ἐπιφυλάξεων καὶ τῶν σπανίων ἐξαιρέσεων ἂς δεχθῶμεν τὸ ἑξῆς ἀξίωμα: «Ἡ συφιλὶς οὐδέποτε κακουργεῖ μόνη, ἔχει ἀνάγκην συνενόχων ἢ συνεργῶν τῆς ἐγκληματικότητός της».

Πρὸς ἀνακάλυψιν δὲ τῶν τῆς συφιλιδικῆς κακουργίας συνενόχων ἀνιχνεύοντες εὑρίσκομεν πολλοὺς καὶ διαφόρους τοιούτους, ἄλλους μὲν τούτων μικρούς, ἢ ἠθικούς, καὶ ἄλλους μεγάλους ἢ πραγματικούς. Καὶ εἰς μὲν τὴν πρώτην κατηγορίαν κατατάσσομεν κυρίως τὸ οἰνόπνευμα, τὸ κάπνισμα καὶ πάσας τὰς ἄλλας παρομαρτούσας ἀφορμὰς περὶ ὧν ἀμέσως θ' ἀσχοληθῶμεν καὶ ἅς δι' ἑνὸς ὀνόματος ἀποκαλοῦμεν περιεκτικῶς πρόοδον ἢ πολιτισμόν, εἰς δὲ τοὺς δευτέρους, ἐκτὸς τοῦ πάσχοντος αὐτοῦ τούτου ὡς ἀτόμου, διὰ τῆς τοιαύτης αὐτοῦ διαγωγῆς ἢ πορείας, καὶ πρὸ πάντων ἐκ τῆς φυσικῆς ἢ ζωικῆς συσκευῆς τοῦ σώματος αὐτοῦ, καὶ ἐκ τῆς φυλετικῆς του προελεύσεως, κατὰ μείζονα καὶ πρώτιστον λόγον εὐθυνομένου διὰ τὴν ἐπ' αὐτοῦ ἐξέλιξιν τῆς ἀρρωστίας του, ἀνήκει ἡ κοινωνία, ἡ πολιτεία καὶ ὁ ἰατρός.

* * *

'Απὸ μακροῦ ὅμως χρόνου ἐπεκράτησε καὶ ἐξακολουθεῖ εἰσέτι ἐπικρατοῦσα ἡ γνώμη ὅτι ἡ συφιλὶς μόνη, ὡς νοσηρὰ ὀντότης, προκαλεῖ ὅλα τὰ κακά. Πολλοὶ δὲ μάλιστα καὶ διαπρεπεῖς ἐν ταὐτῷ ἐπιστήμονες, ἰσχυρίσθησαν ὅτι ἡ διάγνωσις καὶ πρὸ παντὸς ἡ πρόγνωσις τῆς βαρείας ἢ κακῶς ἀποληγούσης συφιλίδος, δύναται νὰ γίνῃ ἀπὸ τῆς ἀρχικῆς αὐτῆς βλάβης. 'Ο ἰατροφιλόσοφος Boerhaave παραδέχεται τὴν συφιλίδα τριῶν βαθμῶν, κατ' ἀναλογίαν τῶν ἐντοπισμῶν της καὶ τῆς ἐντάσεως τῶν ἐκδηλώσεων αὐτῆς. 'Ο Richard Carmichael ἀπὸ τῶν ἀρχῶν τοῦ λήξαντος αἰῶνος παραδέχεται τὴν ὕπαρξιν ὄχι μόνον συφιλιδικοῦ ἰοῦ, ἀλλὰ πολλῶν τοιούτων κατ' ἀναλογίαν πρὸς τὰς διαφόρους συφιλιδικὰς ἐκδηλώσεις. 'Ο Λέων Basserau ἀπὸ τῶν μέσων τῆς αὐτῆς ἑκατονταετηρίδος ἔθηκε τὸ ἑξῆς ἀξίωμα: "tel chancre telle verole" οἷον τὸ ἕλκος τοιαύτη καὶ ἡ συφιλίς. 'Ο δὲ σύγχρονος αὐτοῦ Diday καὶ ἡ σχολή του, ἀπό τε τοῦ ἕλκους, τῆς προελεύσεώς του, ἤτοι τῆς πηγῆς τῆς μολύνσεως, τῆς ἐπφάσεώς του, καὶ πρὸ παντὸς ἐκ τῶν δευτερογενῶν φαινομένων, τοῦ χρόνου τῆς δευτέρας ἐπφάσεως καὶ τῆς μορφῆς των, προοιωνίζετο ἀλανθάστως περί τε τῆς μελλούσης πορείας καὶ τοῦ τελικοῦ τερματισμοῦ

τῆς συφιλίδος. «Ὅπως δ' ἔλεγεν οὗτος, ἐκ τοῦ τίτλου καὶ τοῦ προλόγου τοῦ βιβλίου, δυνάμεθα νὰ κρίνωμεν περὶ τοῦ περιεχομένου του, οὕτω ἐκ τῆς ἀρχικῆς βλάβης καὶ τῶν δευτεροπαθῶν ἐκδηλώσεων τῆς συφιλίδος δυνάμεθα νὰ προεικάσωμεν τὸ μέλλον ταύτης». Ὅ,τι δὲ δυστυχῶς οὐδέποτε ἐπὶ συφιλίδος ὑπῆρξε, τὸ δὲ χείριστον, καὶ δὲν θὰ ὑπάρξῃ ὁμοφωνία ἐπιστημόνων, ἀποδεικνύεται ἐκ τοῦ Φερνὲλ γράφοντος ἀπὸ τοῦ μέσου τοῦ δεκάτου ἕκτου αἰῶνος τὰ ἑπόμενα: «Συγγραφεῖς τινες ἀποδίδουν μεγαλειτέραν σημασίαν εἰς τὰ συμπτώματα ἢ εἰς τὴν οὐσίαν τοῦ ἀφροδισίου λοιμοῦ, ἀναγνωρίζοντες ἐν αὐτῷ πολλὰς ποικιλίας. Ἐν τούτοις ὅμως ἡ οὐσία του εἶνε μία καὶ πάντοτε ἡ αὐτή, διαφέροντος μόνον ἀναλόγως τῶν ἐκδηλώσεών του, ἄλλοτε μὲν ὄντος ἐλαφροῦ ἄλλοτε δὲ σοβαροῦ καὶ ἐξαρτωμένου ἐκ τῶν σωμάτων ἅτινα προσβάλλει».

Μηδενὸς δὲ καινοῦ ὑπὸ τὸν ἥλιον ὑπάρχοντος οἱ νεώτεροι ἐπιστήμονες ἐξάγοντες τὰ συμπεράσματά των ἐκ τοῦ ἐργαστηρίου, κρίνοντες ἔκ τε τῆς μορφῆς, τοῦ σχήματος τῆς βιωτικότητος καὶ πρὸ παντὸς τῆς προελεύσεως τοῦ παραγωγικοῦ αἰτίου τῆς νόσου, τοῦ συφιλιδογόνου σπειροχαίτου, ἤρξαντο προμαντεύοντες περὶ τῆς δυνατῆς ἐξελίξεως ταύτης. Ὁ Milian, ἐκ τῶν διαπρεπεστέρων ἐπιστημόνων τῆς συγχρόνου Γαλλίας, ἀνεκοίνου ἐν τῷ νευρολογικῷ συνεδρίῳ τῆς 9-10 Ἰουλίου 1920 ὅτι πρέπει νὰ παραδεχθῶμεν φυλὰς καὶ ποικιλίας μεταξὺ τῶν μικροβίων. Ἐπὶ συφιλίδος δέ, κατ' αὐτόν, ἔχομεν δερμοτρεπτικὸν καὶ νευροτρεπτικὸν ἰόν, ἄλλον δὲ ἰὸν κατ' ἐκλογὴν προσβάλλοντα τὰ ὀστᾶ, καὶ ἄλλον μονομερῶς δερματικόν, οἷος ὁ τῆς κακοήθους δευτεροπαθοῦς συφιλίδος, ἄλλον προκαλοῦντα τὰς σκληρωτικὰς μορφὰς καὶ ἕτερον τὰς λευκοπλασσίας.

Ἐν Ἀμερικῇ ὁ πολὺς Νογκοῦτσι, ὁ Nichols, ὁ Hough καὶ ὁ Wile εἶναι οἱ ἐγκαινισταὶ τῆς νέας ταύτης θεωρίας, ἅπαντες, ἐκτὸς τοῦ τελευταίου, ἀνακρούσαντος ἐσχάτως πρύμναν, παραδεχόμενοι τὴν ὕπαρξιν ἰδίου σπειροχαίτου, εἰδικῶς, ὡς μόλις πρὸ ὀλίγου ἐγράψαμεν ὑπευθύνου διὰ τὰς παρασυφιλιδικὰς βλάβας, τῆξιν καὶ πάρεσιν. Τῆς γνώμης δὲ τῶν παθολόγων ἔρχονται ὑποστηρικταὶ πολλοὶ κλινικοὶ βεβαιοῦντες τὴν ὕπαρξιν συζυγικῆς παρέσεως καὶ τήξεως, τὴν ἐξέλιξιν καὶ ἀνάπτυξιν τῆς περιέρ-

γου ταύτης συμπτώσεως ἀποδίδοντες ὄχι πρὸς τὰ αὐτὰ προδιαθέτοντα αἴτια καὶ τρόπον βιώσεως τῶν δύο συζύγων, ἀλλ' εἰς εἰδικὸν μικροοργανισμόν.

'Ιδοὺ ὁ Marie καὶ Baussart ἐν τῷ ἀσύλῳ Ville-juif ἀπὸ τοῦ 1907 μέχρι τοῦ 1912 ἐδημοσίευσαν 27 περιπτώσεις συζυγικῆς νευροσυφιλίδος. 'Επὶ τῶν 26 ἐξ αὐτῶν οἱ σύζυγοι ἦσαν παρετικοὶ αἱ δὲ σύζυγοι ἔπασχον εἴτε ἐκ παρέσεως εἴτε ἐκ νωτιάδος φθίσεως, εἴτε ἐκ συφιλιδικῆς μηνιγκίτιδος. Ἕνδεκα ἔσχον πάρεσιν καὶ πέντε ἔσχον τῆξιν. Ἄξιον δὲ σημειώσεως εἶνε ὅτι, κατὰ τοὺς αὐτοὺς παρατηρητάς, οἱ ἀπόγονοι τῶν παρετικῶν ἦσαν διανοητικῶς ἀνάπηροι, ἔκφυλοι, εὐήθεις, μελαγχολικοί, ἠλίθιοι, ἐπιληπτικοί, καὶ μόνον εἷς παρετικός, θυγάτηρ παρετικῶν γονέων.

'Αναγράφονται δὲ πρὸς ὑποστήριξιν τῆς θεωρίας ταύτης περιπτώσεις, καθ' ἃς ἄνθρωποι μολυνθέντες ἐκ τῆς αὐτῆς πηγῆς, ἤτοι ἐκ τοῦ αὐτοῦ παραγωγικοῦ αἰτίου, σχόντες δηλαδὴ τὸν αὐτὸν ὠχρὸν σπειροχαίτην, ἐπαρουσίασαν τὰ αὐτὰ φαινόμενα. 'Ιδοὺ δέ τινες. 'Ο Erb ἀναφέρει ὅτι πέντε ἄνδρες, μὴ συγγενεύοντες μέν, μολυνθέντες δὲ ἐκ τῆς αὐτῆς γυναικός, ἐπαρουσίασαν τὴν τῆξιν καὶ τὴν πάρεσιν. 'Ο Nonne ὁμιλεῖ περὶ τριῶν φίλων μολυνθέντων κατὰ τὴν αὐτὴν ἑσπέραν ὑπὸ τῆς αὐτῆς δημοσίας γυναικός, ἐξ ὧν ὁ εἷς ἔσχε τὴν τῆξιν καὶ οἱ ἄλλοι δύο ἐγένοντο παρετικοί. 'Ο Brosius παρετήρησεν ἑπτὰ ὑελουργούς μολυνθέντας ἐκ τῆς χρήσεως τοῦ αὐτοῦ φυσητῆρος πάσχοντος συναδέλφου των. 'Εκ τούτων δέκα ἔτη βραδύτερον δύο κατέστησαν παρετικοὶ καὶ δύο ἀταξικοί. 'Ο Babinski, ἀναφέρει τὴν ἱστορίαν δύο φοιτητῶν συνδεομένων διά τινος μεμακρυσμένης συγγενείας, μολυνθέντων ταὐτοχρόνως ἐκ κοινῆς παλλακίδος καὶ παραφρονησάντων ἀμφοτέρων. 'Ο Mott παρετήρησε δύο ὁμογαλάκτους ἀδελφούς μολυνθέντας ἐκ τῆς τροφοῦ των καὶ παρουσιάσαντας βραδύτερον εἰδικὴν μηνιγκοεγκεφαλίτιδα. 'Ο Marie καὶ Beaussart ἀναγράφουν ὅτι δύο δίδυμοι μολυνθέντες ἐκ τῆς αὐτῆς ἑταίρας κατέστησαν ταὐτοχρόνως παρετικοί, δύο ἄλλοι δ' ἀδελφοὶ μολυνθέντες ἐκ τῆς αὐτῆς πηγῆς προσεβλήθησαν ὁ μὲν εἷς ἐκ παρέσεως ὁ δὲ ἄλλος ἐκ νωτιάδος φθίσεως. 'Ο Morel-Lavalee βεβαιοῖ ὅτι κατὰ τὸν Μάϊον τοῦ 1870 ἡ νεᾶνις Μάρθα Χ. ἡλικίας 18 ἁρπάζει τὴν συφιλίδα τὴν ὁποίαν

μεταδίδει εἰς τὸν φίλον της Α. φοιτητὴν τῆς ἰατρικῆς, ἄγοντα ἡλικίαν 22 ἐτῶν ὅστις παραιτήσας αὐτὴν καὶ ἀμελήσας τῆς θεραπείας, διαρκούσης τῆς πολιορκίας τῶν Παρισίων, τρία ἔτη ἀργότερον προσβάλλεται ἐκ συφιλιδικῆς μηνιγκίτιδος καὶ θνήσκει. Κατὰ τὸ 1871 ἡ αὐτὴ Μάρθα Χ καθίσταται παλλακὶς ἄλλου φοιτητοῦ τῆς ἰατρικῆς Β, τὸν ὁποῖον καθιστᾶ κοινωνὸν τῆς συφιλίδος της καὶ ἐγκαταλιμπάνουσα αὐτὸν συμβιοῖ μετ' ἄλλου φίλου του Γ. Ἐγκυμονεῖ δὶς καὶ δὶς ἐκτιτρώσκει. Ἐννέα ἔτη μετὰ ταῦτα ὁ Γ. παραληρεῖ καὶ θνήσκει παρετικὸς ἐν τῷ ἀσύλῳ Lozere. Ὁ Β. νυμφεύεται, ἀποκτᾷ δύο ὑγιῆ καὶ εὔρρωστα τέκνα καὶ κατὰ τὸ 1888 τελευτᾷ παρετικὸς ἐν τῷ Charenton. Προϊόντος τοῦ χρόνου ἡ Μάρθα μολύνει τὸν φαρμακοποιὸν Δ. προσβληθέντα καὶ τοῦτον ἐκ συφιλίδος καὶ γενικῆς παραλύσεως, καὶ κατὰ τὸ 1890 τὸν μηχανικὸν Ε. θανόντα ἐκ συφιλιδικῆς παραφροσύνης. Ὁ Γκολδσμὶθ ἀναγράφει ὅτι δύο σύζυγοι μολυνθέντες ἐκ συφιλίδος κατὰ τὸ 1885 προσεβλήθησαν, ὀκτὼ καὶ δέκα ἔτη ἀργότερον, ἀμφότεροι ἐκ παρέσεως. Ὅτι δὲ ἀνήρ τις μολυνθεὶς ἐκ συφιλίδος μολύνει μετὰ ταῦτα τὴν σύζυγόν του καὶ τὴν δεκαεξαέτιδα γυναικαδέλφην του, ὁ σύζυγος παραφρονεῖ ἓξ ἔτη μετὰ τὴν μόλυνσιν, ἡ σύζυγος ὀκτὼ ἔτη καὶ ἡ γυναικαδέλφη ἑπτά, ἤτοι ἐν ἡλικίᾳ εἴκοσι τριῶν ἐτῶν. Μνημονεύεται δὲ ὅτι τέσσαρες Ζουάβοι μολυνθέντες ταὐτοχρόνως ἐκ τῆς αὐτῆς γυναικὸς ἐπαρουσίασαν ἀμέσως βαρυτάτην συφιλίδα. Δύο ἐξ αὐτῶν ἀπέθανον ἐν Ἀλγερίᾳ, δύο ἔτη βραδύτερον, ὁ τρίτος ἐν Παρισίοις, τρία ἔτη μετὰ ταῦτα ἐκ καλπαζούσης γενικῆς παραλύσεως, ὡς καὶ ὁ τέταρτος ἐκ τήξεως συνοδευομένης καὶ ἐκ τυφλώσεως. Περιέργως ὅμως δὲν δίδουν ἑρμηνείαν καὶ τοῦ ἀντιθέτου, πῶς δηλαδὴ τοῦ ἑνὸς τῶν συζύγων παρουσιάζοντος νευρικὰς παρασυφιλιδικὰς ἐντοπίσεις, ὁ ἕτερος, ὅπερ καὶ ἀπείρως συνηθέστερον καὶ κοινότατον, παραμένει διὰ βίου ἀπηλλαγμένος τούτων. Ἔτι δὲ γνωρίζομεν πῶς ἐτερμάτισαν τὸν βίον των ὅλοι οἱ ἐρασταὶ τῆς Μάρθας Χ. ἀλλὰ πῶς ἡ Μάρθα κατέστρεψε τὸν ἑαυτῆς βίον;

Δόξαν δὲ προφήτου ζηλώσας ὁ Fordyce, ἐκ τῆς μικροσκοπικῆς ἐξετάσεως, ὀρρολογικῆς ἀντιδράσεως καὶ βιοχημικῆς συστάσεως τοῦ ἐγκεφαλονωτιαίου ὑγροῦ

τῶν συφιλιδικῶν, ἀμέσως ἀπὸ τῶν πρώτων μηνῶν τῆς μολύνσεως, συμπεραίνει περὶ τοῦ ἀπωτέρω μέλλοντος τούτων. Ὅλως δὲ ἀντιθέτως αἱ ὑπὸ τοῦ Fordyce ὡς παθογνωμικαὶ ἐκλαμβανόμεναι ἀλλοιώσεις αὗται τοῦ ἐγκεφαλονωτιαίου ὑγροῦ, ὑπὸ τοῦ Ravaut θεωροῦνται ἁπλῶς σηψαιμικῆς φύσεως καὶ κοινόταται εἰς πάντας ἐν γένει τοὺς συφιλιδικούς, διαρκούντων τῶν τριῶν πρώτων ἐτῶν τῆς μολύνσεώς των, μεγίστην σημασίαν ἀποδίδοντος τούτου εἰς τὰς μετὰ τὸ τρίτον ἔτος βλάβας ταύτας, δικαίως κρινομένας ὄχι πλέον ὡς ἐνδείξεις ἐπικειμένης νοσήσεως, ἀλλ' ὡς ἀπόδειξιν ἤδη ὑφισταμένης τοιαύτης τοῦ νευρικοῦ συστήματος.

* * *

Τοῦ ἐγκεφαλονωτιαίου δὲ τούτου ὑγροῦ τῶν συφιλιδικῶν ἐκλαμβανομένου ὡς προγνωστικοῦ γνώμονος τῶν ἐπικειμένων, εἴτε εἰς τὸ ἀμέσως ἢ καὶ τὸ ἀπώτερον μέλλον, νευρικῶν περιπετειῶν τῆς νόσου των, καὶ τοῦ ἐγκεφάλου καιρίως, ὡς ἔλεγον ἐν τῷ συμποσίῳ τῶν συφιλιδολόγων, Journal of the American Medical Association, Τόμος 77, ἀριθ. 22, καὶ σελὶς 1713, κατὰ τὸ ἐν Βοστώνῃ Ἰατρικὸν Συνέδριον, προπαρασκευαζομένου διὰ βαρυτάτας καὶ ἀνηκέστους συφιλιδικὰς ἐντοπίσεις, οἷαι ἡ πάρεσις καὶ ἡ νωτιὰς τῆξις, διατρέχομεν τὸν φόβον περιπλοκῆς ἐντὸς φαύλου ἐπιστημονικοῦ κύκλου, ἐν ᾧ τὸ αἴτιον θὰ ἐκλαμβάνεται ὡς συνέπεια καὶ ἡ συνέπεια ὡς αἴτιον. Ἤτοι τῆς παρακεντήσεως τῆς σπονδυλικῆς στήλης, ἄνευ βεβαίως ἀμφιβολίας, μεγάλως προδιαθετούσης τὸν συφιλιδικὸν διὰ τὴν πάρεσιν καὶ τὴν τῆξιν, μιᾶς ἢ καὶ ἀμφοτέρων τῶν βλαβῶν τούτων βραδύτερον ἐνσκηπτουσῶν, οἱ τοῦ δόγματος ὀπαδοὶ θὰ ἰσχυρισθοῦν, «Ἰδού, τοῦ ἐγκεφαλονωτιαίου ὑγροῦ τούτων ἱστολογικῶς καὶ βιολογικῶς ἠλλοιωμένου ὄντος ἐν ἀρχῇ τῆς νόσου, αὕτη ἐνετοπίσθη καὶ ἐξεδηλώθη ἐν τῷ ἐγκεφάλῳ τούτων». Ἀληθές, ἀλλά τις νὰ βεβαιώσῃ δύναται ὅτι αἱ βλάβαι αὗται ἄνευ ἀναβολῆς θὰ ἐπήρχοντο, καίπερ τοῦ νωτιαίου σωλῆνος μὴ παρακεντωμένου; Μήπως ἄραγε αἱ παρακεντήσεις αὐταὶ καὶ αἱ ἀντλήσεις τοῦ ἐγκεφαλονωτιαίου ὑγροῦ, δι' ὧν ἡ ἰσορροπία

καὶ ἁρμονία τοῦ ἐγκεφάλου κατ' ἐπανάληψιν βαρέως διεταράχθη, δὲν ἐχρησίμευσαν ὡς ἀφετηρία ἐντοπισμοῦ τῆς νόσου ἐπ' αὐτοῦ; Μήπως ἄραγε καὶ αὗται, ὡς τὸ οἰνόπνευμα, διὰ τῶν κακώσεων ἃς ἐπὶ τοῦ ἐγκεφάλου ἐπέφερον ἐπενεργήσασαι, δὲν κατέστησαν τὸν ἐγκέφαλον τοῦτον χῶρον ἥττονος ἀντιστάσεως καὶ συνεπῶς εὐαλωτότερον ὑπὸ τοῦ ὠχροῦ σπειροχαίτου;

Ἐπιχειρῶν ὁ καθηγητὴς Gaucher νὰ ἑρμηνεύσῃ τὴν πρώιμον ἐμφάνισιν, ἀμέσως ἀπὸ τοῦ πρώτου ἔτους τῆς μολύνσεως, τῆς παρέσεως, καὶ τῆς τήξεως ἀπὸ τοῦ τρίτου τοιούτου, ἀποδίδει τὸ περίεργον φαινόμενον εἰς τὸ (606) ὅπερ ἀποκαλεῖ δηλητήριον οὐδέποτε ἰώμενον, ἀλλὰ διαρκῶς ἀπειλοῦν. Ἀμελεῖ ὅμως οὗτος, ὡς καὶ πάντες σχεδὸν νὰ ἐρευνήσουν πρὸς ἐξιχνίασιν τῆς ἀληθείας. Αἱ πρώιμοι ἐνσκήψεις τῶν νευρικῶν μετασυφιλιδικῶν βλαβῶν ὀφείλονται ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον, κατὰ μείζονα δὲ λόγον καὶ αἱ βραδεῖαι τοιαῦται, δι' ὧν ἡ νεωτέρα γενεὰ τῶν πασχόντων τόσον φρικτὰ ἀπειλεῖται, εἰς τὰς τόσον ἐλαφρᾷ τῇ συνειδήσει, καὶ ἐπὶ παντὸς σχεδὸν συφιλιδικοῦ διενεργουμένας παιδιᾶς χάριν, αἰσχύνομαι νὰ τὸ ὁμολογήσω, πολλάκις καὶ ἄνευ ἐπαρκοῦς ἐπιστημονικῆς γνώσεως καὶ πείρας, τραυματισμούς, διὰ τῶν παρακεντήσεων, τῆς σπονδυλικῆς στήλης, τοῦ νευρικοῦ ἄξωνος. Ἰδοὺ τρανὴ τούτου ἀπόδειξις.

Οἱ Lewis H. Weed, James B. Ayer καὶ Lloyd D. Felton ἀφαιροῦντες τὸ ἐγκεφαλονωτιαῖον ὑγρὸν, γαλῶν, κονίκλων, λευκῶν ποντικῶν, πιθήκων καὶ κυνῶν, τοῦτο μὲν δι' ὀσφυακῆς, τοῦτο δὲ διὰ τραχηλικῆς παρακεντήσεωςτῆς σπονδυλικῆς στήλης, ἀφοῦ προηγουμένως ἤνεσαν ἐνδοφλεβίως καλλιεργείας σηψαιμικῶν μικροβίων ἐντὸς τοῦ σώματος τοῦ ζώου τούτου, παρετήρησαν τὰ ἑξῆς: Πάντα μὲν τὰ ζῶα τῶν ὁποίων παρεκεντήθη ἡ σπονδυλικὴ στήλη καὶ ἠντλήθη τὸ ἐγκεφαλονωτιαῖον ὑγρὸν, ἔπαθον ἄνευ οὐδεμιᾶς ἐξαιρέσεως, μηνιγκίτιδα, ἀπολήξασαν ἐντὸς πεντήκοντα τεσσάρων ὡρῶν εἰς θάνατον. Πάντα δὲ τὰ ζῶα, τὰ δεχθέντα τὴν αὐτὴν ποσότητα μικροβίων ἐνδοφλεβίως, ἀλλὰ μὴ ἀντληθέντος τοῦ ὑγροῦ των διὰ σπονδυλικῆς παρακεντήσεως, παρέμειναν ἐντελῶς ὑγιῆ καὶ θυσιασθέντα μετὰ χρόνον, ποικίλοντα ἀπὸ ἑβδο-

μάδος εἰς μῆνας, οὐδένα μηνιγκικὸν ἐντοπισμὸν ἐπαρουσίασαν.

Ὁ Goubeau ἀνακοινοῖ ἐν τῷ Δελτίῳ τῆς Γαλλικῆς Ἑταιρείας τῆς δερμ. καὶ συφιλ. ὅτι ἓξ συφιλιδικοί, οὐδὲν σύμπτωμα ἐγκεφαλικὸν ἢ μηνιγκικὸν τῆς νόσου των παρουσιάζοντες καὶ τῶν ὁποίων τὸ ἐγκεφαλονωτιαῖον ὑγρὸν ἦτο ἀρνητικὸν κατὰ τὸν χρόνον τῆς παρακεντήσεως, ἀμέσως μετὰ τὴν τῆς σπονδυλικῆς στήλης παρακέντησιν καὶ ἄντλησιν τοῦ ὑγροῦ, ἔπαθον συφιλιδικὴν μηνιγκίτιδα.. Ὑγιάνθησαν μὲν ἅπαντες ἐκ τῆς μηνιγκίτιδος ταύτης, ἀλλ' ὁ Goubeau συνιστᾶ ὅπως ἡ παρακέντησις τῆς σπονδυλικῆς στήλης μὴ γίνεται ἄνευ ἀποχρῶντος λόγου καὶ μετὰ μεγίστης προσοχῆς διότι δὲν εἶναι ἀπηλλαγμένη κινδύνων.

* * *

Οἱ Levaditi καὶ Marie, καλλιεργοῦντες καὶ ἐνοφθαλμίζοντες ἐπὶ κονίκλων διαδοχικῶς, τοὺς ἐκ τοῦ αἵματος ἀταξικῶν ληφθέντας ὠχροὺς σπειροχαίτας, καὶ παραβάλλοντες τούτους μορφολογικῶς, βιολογικῶς καὶ παθολογικοανατομικῶς πρὸς τοὺς συνήθεις σπειροχαίτας τῆς συφιλίδος τοῦ δέρματος, τῶν βλενογόνων καὶ τῶν σπλάγχνων, ληφθέντας νωποὺς ἐκ τῆς ἀρχικῆς συφιλιδικῆς βλάβης καὶ διατηρουμένους καὶ τούτους διὰ διαδοχικοῦ ἐνοφθαλμισμοῦ ἐπὶ τῶν κονίκλων, ἐξικνοῦνται εἰς τὸ ἑξῆς συμπέρασμα. Μεταξὺ τῶν δύο τούτων σπερμάτων ὑφίστανται λίαν ἐξεσημασμέναι διαφοραί, τοῦτο μὲν πρὸς τὴν ἐπώασιν, τοῦτο δὲ πρὸς τὴν ἐξέλιξιν, οὕτως ὥστε ὁ σπειροχαίτης τῶν παρετικῶν δέον νὰ θεωρηθῇ ὡς εἰδικὸς νευρο-τρεπτικὸς ἢ νευρόφιλος τοιοῦτος,καὶ κατ' ἐκλογὴν ἐντοπιζόμενος ἐπὶ τοῦ ἐγκεφάλου. Ἐν ἀντιθέσει δὲ ὁ σπειροχαίτης τῆς ἀρχικῆς βλάβης πρέπει νὰ θεωρηθῇ δερμόφιλος ἢ δερμοτρεπτικός, ὡς φιλῶν μόνον τὸ δέρμα καὶ τοὺς ἄλλους ἱστούς, ἐκτὸς τοῦ νευρικοῦ. Μανθάνομεν δὲ προσέτι διδασκόμενοι ἐκ τῶν λαμπρῶν αὐτῶν ἐργασιῶν, ὅτι ὁ χρόνος τῆς ἐπῳάσεως τῶν δύο τούτων εἰδῶν τῶν σπειροχαιτῶν εἶνε πολὺ διάφορος, τοῦ μὲν δερμοφίλου ἐπῳαζομένου τάχιστα, τοῦ δὲ νευροφίλου ἀπαιτοῦντος διπλάσιον

καὶ ἐνίοτε τριπλάσιον πρὸς τοῦτο χρόνον. Ἔτι δὲ ὅτι ὁ δερμόφιλος ἐκ τοῦ κονίκλου ἐνοφθαλμιζόμενος πρὸς τὸν πίθηκον προκαλεῖ ἀρχικὴν βλάβην, ἀκολουθουμένην ὑπὸ δευτεροπαθῶν φαινομένων, ὅτι ἐξ ἀτυχήματος ἐνοφθαλμισθεὶς καὶ πρὸς τὸν ἄνθρωπον προὐκάλεσε μικράν, μόλις ὑποτυπώδη ἀρχικὴν βλάβην, μὴ συνοδευομένην ὑπὸ ἄλλων εἰδικῶν φαινομένων, δηλαδὴ γαγγλιακῆς ἐξοιδήσεως ἢ δευτεροπαθοῦς συφιλίδος, καίτοι ἔκτοτε διέρρευσαν ἓξ μῆνες, ἀλλὰ μόνον δίδων τριάκοντα ἐν ὅλῳ ἡμέρας ἀπὸ τῆς ἐμφανίσεως τοῦ ἕλκους, θετικὴν ἀντίδρασιν Βάσσενμεν, καὶ τοῦ ἕλκους τούτου αὐτομάτως ἰωμένου μετὰ πάροδον ἐλαχίστου χρόνου ἄνευ οὐλῆς.

Ἐν τραχείᾳ ὅμως ἀντιθέσει ὁ νευρόφιλος ὠχρὸς σπειροχαίτης ἐνοφθαλμιζόμενος ἐπὶ πιθήκων δὲν προκαλεῖ οὐδεμίαν βλάβην, οὔτε τοπικήν, οὔτε καθολικήν, τὸ δὲ σπουδαιότατον καὶ ἄξιον σημειώσεως εἶνε ὅτι, ὁ αὐτὸς νευρόφιλος σπειροχαίτης ἐνοφθαλμισθεὶς καὶ ἐπὶ τοῦ ἀνθρώπου κατὰ τὴν 10 Μαρτίου τοῦ 1914, δὲν ἐπέφερε, μέχρι τοῦδε, ἂν καὶ παρῆλθον ἔκτοτε ἓξ περίπου ἔτη, οὐδεμίαν βλάβην, οὔτε θετικὴν ἀντίδρασιν Βάσσερμεν, παραμείνας ἐντελῶς ἄγονος. Παρετικοὶ δὲ ἐνοφθαλμισθέντες διὰ δερμοφίλων σπειροχαιτῶν, κατὰ τὴν παλαιὰν μέθοδον τοῦ Krafft-Ebing, ἀντέδρασαν ἀρνητικῶς. Δυνάμει δὲ τῶν πειραμάτων αὐτῶν, οἱ δύο οὗτοι λαμπροὶ παρατηρηταὶ συμπεραίνουν ὅτι, μεταξὺ δερμοφίλων καὶ νευροφίλων σπειροχαιτῶν ὑπάρχουν μέγισται καὶ ἐκπλήττουσαι διαφοραί, καὶ ὅτι διὰ τὴν νευροσυφιλίδα δέον νὰ παραδεχθῶμεν εἰδικὸν νευρόφιλον σπειροχαίτην ἀμέσως, ἐξαπίνης, φερόμενον καὶ ἐντοπιζόμενον κατ' ἐπιλογὴν ἐπὶ τῶν νευρικῶν κέντρων καὶ ὑπεύθυνον διὰ τὴν μετασυφιλίδα τῶν κέντρων τούτων.

Ἀλλ' ἐν τούτοις ὁλόκληρον τὸ θεωρητικὸν τοῦτο οἰκοδόμημα πίπτει ὑπὸ τὴν ἐλαφροτέραν πνοήν τῆς αὐστηρᾶς λογικῆς. Καὶ ἐπειδὴ τὸ θέμα τοῦτο συνεζητήθη εὐρύτατα κατὰ τὴν τελευταίαν διήμερον, 9-10 Ἰουλίου 1920, ἐτησίαν συνεδρίασιν τῆς νευρολογικῆς ἑταιρείας τῶν Παρισίων, ἧς μετέσχον πολλοὶ νευρολόγοι τῶν φίλων καὶ συμμάχων κρατῶν, καὶ εἰσηγουμένου τοῦ J. A. Sicard οἱ πλεῖστοι τῶν ἐπιστημόνων οἷον ὁ Jeanselme, ὁ Ravaut,

ὁ Rocamora, ὁ Babinski, ὁ Frederic Mott, ὁ Crocq, ὁ Κατσαρᾶς, καὶ ὁ Ujihara ἐκηρύχθησαν ὑπὲρ τῆς μονότητος τοῦ συφιλιδικοῦ ἰοῦ, δὲν θὰ εἰσέλθω εἰς λεπτομερείας περιοριζόμενος εἰς δύο μόνον ἀντιρρήσεις.

«Ὁ παρατηρητὴς καὶ ὁ πειραματιστής, γράφει ὁ G. H. Proger, ὀφείλουν νὰ ἀκούσουν τὴν φύσιν, περισυλλέγοντες πᾶν ὅ,τι τοὺς λέγει, χωρὶς νὰ ἀπορρίπτουν ὅ,τι ἀντιτίθεται πρὸς τὰ δόγματά των καὶ διατηροῦν ὅ,τι τοὺς φαίνεται χρήσιμον, τοὐθόπερ συχνὰ συμβαίνει, παρὰ τὴν θέλησίν των.»

Ἀτυχῶς οἱ παρατηρηταὶ καὶ πειραματισταὶ οὗτοι δὲν ἤκουσαν τὴν φύσιν. Ἀποκαλοῦν, ὡς παρατηρεῖ καὶ ὁ Sezary, τὸν τῆς ἀρχικῆς βλάβης ὠχρὸν σπειροχαίτην, ὅν δανεισθέντες παρὰ τοῦ Truffi οἱ ἴδιοι διετήρησαν διὰ σειρᾶς διαδοχικῶν ἐγκεντρισμῶν ἐπὶ κονίκλων, δερμόφιλον, διατί; Φυσικὰ ὡς προερχόμενον ἐκ δερματικῆς βλάβης. Διὰ τίνα ὅμως λόγον ἡ σπουδὴ αὕτη, διατί δὲν ἀναμένουν νὰ ἴδουν πρῶτον πῶς ὁ ἄνθρωπος, ἐκ τῆς ἀρχικῆς βλάβης τοῦ ὁποίου ἐλήφθη νωπὸς ὁ ὠχρὸς σπειροχαίτης, θὰ τερματίσῃ τὸν βίον του; Ἐὰν ὑποθέσωμεν ὅτι ὁ πάσχων οὗτος πάθῃ πάρεσιν ἢ τῆξιν, ποίαν ἀξίαν θὰ ἔχῃ ἡ θεωρία αὕτη; Ὅπως βεβαίως ἐκ θηλάζοντος βρέφους δὲν εἶνε δυνατὸν νὰ προΐδωμεν περὶ τοῦ ἀνδρός, οὕτω καὶ ἐπὶ τῆς συφιλίδος ἐκ τῆς ἀρχικῆς βλάβης δὲν ἐπιτρέπεται κατ' οὐδένα λόγον νὰ προεικάσωμεν περὶ τοῦ μέλλοντος τοῦ ἐξ αὐτῆς πάσχοντος. Θὰ ἤρκει δὲ μόνη μία παρατήρησις; Ὅπως βεβαίως κατηγορηματικῶς ἀποφανθῇ τις ἔχει ἀνάγκην πολλῶν τοιούτων, ὁ αὐτὸς ἄρρωστος καὶ πάντες οἱ ἐξ αὐτοῦ μολυνθησόμενοι δέον νὰ παρατηρηθοῦν ἐπὶ μακρόν, κατὰ βῆμα μέχρι θανάτου παρακολουθούμενοι καὶ σπουδαζόμενοι, πρὸ παντὸς δὲ καὶ νεκροτομούμενοι παθολογικοανατομικῶς καὶ ἐνδελεχῶς νὰ μελετηθοῦν, εἰ δυνατόν.

Ἐὰν δὲ οἱ Levaditi καὶ Marie καὶ πάντες βεβαίως ὅσοι πρὸς αὐτοὺς συμφωνοῦν ἤκουον τὴν φύσιν, τὸν νευρόφιλον, ὑποτιθέμενον σπειροχαίτην, δὲν θὰ παρεδέχοντο ὡς ἀληθῆ ὠχρὸν συφιλιδογόνον σπειροχαίτην τοῦ Fritz Chaudinn. Πᾶς ὠχρὸς σπειροχαίτης διὰ νὰ εἶναι τοιοῦτος, πρέπει, ὀφείλει, ἐνοφθαλμιζόμενος, μετὰ λύσιν

τῆς συνεχείας, ἐπὶ τοῦ ἀνθρώπου, νὰ προκαλῇ συφιλίδα. Τούτου δὲ μὴ ἐπιτευχθέντος διὰ τοῦ νευροφίλου καὶ ὑποτιθεμένου ὠχροῦ σπειροχαίτου, ἐπὶ τοῦ παρασχόντος ἑαυτὸν μάρτυρα τῆς ἐπιστήμης συναδέλφου μας, δυνάμεθα, ἢ μᾶλλον δικαιούμεθα, νὰ εἴπωμεν ὅτι ὁ ὠχρὸς σπειροχαίτης, ὁ ὡς νευροτρεπτικός, ἢ νευρόφιλος φερόμενος, δὲν εἶναι πραγματικὸς ὠχρὸς σπειροχαίτης ἀλλ' ἐκτρωματικὴ ἐξαμβλωτικὴ μορφὴ σπειροχαίτου προσομοιάζοντος μόνον πρὸς τὸν ὠχρὸν σπειροχαίτην, τὸν συφιλιδογόνον, κατὰ τὸ σχῆμα καὶ τὴν μορφήν; Ὁ Frederick Eberson παρηκολούθησε σώματα πιστώτατα ὁμοιάζοντα πρὸς τοὺς ὠχροὺς σπειροχαίτας καὶ παραγόμενα ἐκ τοῦ αἵματος ζώων, ἢ ἀκριβέστερον εἰπεῖν, ἐκ τοῦ ἐρυθροῦ αἱμοσφαιρίου εἶδεν ἐξελισσόμενα καὶ σχηματιζόμενα πολλὰ τοιαῦτα σώματα ἅτινα «ἂν καὶ δὲν ἔχουν οὐδεμίαν ἀπολύτως σχέσιν πρὸς τὸν ὀργανισμὸν τῆς συφιλίδος, ὁμοιάζουν καταπληκτικῶς πρὸς αὐτὸν καὶ δύνανται νὰ ἀναπαραχθοῦν κατὰ βούλησιν». Τίς δὲ δύναται νὰ βεβαιώσῃ ὅτι ὁ νευρόφιλος σπειροχαίτης δὲν ἦτο ὁ τεχνητός, ἢ πλαστὸς αἱμοσφαιριογενὴς σπειροχαίτης τοῦ Eberson; Ἐπὶ τούτου ἡ μείζων ὁμὰς θὰ ἠρώτα: Μὰ ἦτο δυνατὸν ν' ἀπατηθῇ καὶ νὰ σφαλῇ ὁ Levaditi, ὁ θεωρούμενος σήμερον ἡ ἐκπροσώπησις τοῦ ἐπιστημονικοῦ κύρους;

Ὅτε ὁ μέγας Παστὲρ ἀνελάμβανε τὸ γιγάντιον ἔργον τῆς πειραματικῆς ἀποδείξεως τοῦ ἀνυπάρκτου τῆς αὐτομάτου γενέσεως, ὁ σοφός του Μέντωρ, ὁ σεβαστὸς γέρων Biot, μὴ ἐπιθυμῶν νὰ ἴδῃ τοῦτον ἀποσπώμενον τῆς σεπτῆς του ἱερείας τῆς Χημείας, τοῦ λέγει ὅτι ἐπιχειρεῖ τὰ ἀδύνατα. Διότι ἀπὸ τοῦ Ἀριστοτέλους μέχρι τῆς ἡμέρας ἐκείνης ἡ αὐτόματος γένεσις εἶνε γεγονὸς τετελεσμένον, θεώρημα ἀποδεδειγμένον, πρόβλημα λελυμένον καὶ ὅτι πᾶσα περὶ αὐτοῦ περαιτέρω ἐργασία θὰ ἦτο ματαιοπονία. Ἐν τούτοις ὅμως ὁ Τιτὰν Παστέρ, ὁ ὁλόκληρον ἡνωμένον κόσμον ἀντιμετωπίσας, ἐνίκησεν. Ἐνίκησε δὲ καὶ ἐπεκράτησε διότι οὐδέποτε ἐτυφλώθη περὶ τὸ φιλούμενον, καὶ παρασυρθεὶς ὑπό τε τῶν δεδογμένων καὶ βεβουλευμένων αὐτῷ οὐδέποτε ἐβιάσθη εἰς τὴν ἐξαγωγὴν συμπερασμάτων, ἔχων ὡς γνώμονά του τὸ ἑξῆς ὑπ' αὐτοῦ ἀποδειχθὲν ρητόν: «Τὸ πνεῦμα ἐκτροχιάζεται ἐντελῶς ὅταν

πιστεύῃ τὰ πράγματα τοιαῦτα οἷα τὰ θέλει νὰ εἶνε». Ἢ ὅπως οἱ ἀρχαῖοι ἔλεγον: «ὅ,τι τις βούλεται τοῦτο καὶ οἴεται». Ὁ Marie καὶ Levaditi ὅμως ὁρμηθέντες ἐκ τῆς σκέψεως ὅτι ἡ παρασυφιλὶς τοῦ νευρικοῦ ἱστοῦ προκαλεῖται ἐξ εἰδικοῦ νευροφίλου σπειροχαίτου ἐζήτησαν τοῦτον παντοῦ, εὑρόντες δ' ἕνα διαφέροντα τοῦ δερμοφίλου συναδέλφου του, τὸν ἐβάπτισαν νευρόφιλον, χωρὶς βεβαίως ν' ἀντιληφθοῦν ἂν οὗτος πληρῇ ἅπαντα τὰ ὑπό τε τῆς φύσεως καὶ τῆς ταύτης ἑρμηνευτρίας θυγατρὸς ἐπιστήμης ἀπαιτούμενα.

* * *

Ἐπειδὴ δὲ μεγάλης σημασίας κρίνονται ἄξιαι αἱ μορφολογικαὶ διαφοραὶ τῶν δύο εἰδῶν αὐτῶν τῶν σπειροχαιτῶν, δερμοτρεπτικοῦ δηλαδὴ καὶ νευροφίλου ἀνάγκη νὰ ἐρωτήσωμεν: Ὑπάρχουν ὄντως διαφοραὶ τοιαῦται; Ὁ καθηγητὴς Frederick Mott τοῦ Λονδίνου ἐπὶ ἑκατὸ περιπτώσεων γενικῆς παραλύσεως ἀνεῦρε τὸν ὠχρὸν σπειροχαίτην ἑξηκοντάκις, πανομοιόμορφον ὅμως πρὸς τὸν τοῦ σκληροῦ ἕλκους. Παραδεχόμενοι ὅμως ταύτας ὡς ὑπαρκτάς, διερωτῶμεν καὶ πάλιν, ποῦ ὀφείλονται αἱ διαφοραὶ αὗται; Δύο δὲ ὁδῶν ἑρμηνείας ἀνοιγομένων πρὸ ἡμῶν, τίνα πρέπει νὰ προκρίνωμεν; Ὀφείλονται ἄραγε αἱ διαφοραὶ αὗται εἰς τὰ μέσα τῆς καλλιεργείας τοῦ νευροφίλου ὠχροῦ σπειροχαίτου, καὶ εἰς τὴν ἐν τῷ νευρικῷ ἱστῷ μακρὰν παραμονὴν ὡς καὶ πολλαπλασιασμόν του; Ἢ τοιοῦτος ὢν αὐτὸς προκαλεῖ τὰς νευρικὰς μεταβολάς, κατὰ προτίμησιν ἐκλέγων τὸ νευρικὸν σύστημα καὶ ἐντοπιζόμενος ἐν αὐτῷ; Ἤτοι ὁ ὠχρὸς νευρόφιλος σπειροχαίτης τοιοῦτος ὢν προκαλεῖ τὴν νευρικὴν παρασυφιλίδα, ἢ ἡ παρασυφιλὶς αὕτη ἐμόρφωσε συστηματικῶς τοιοῦτον σπειροχαίτην; Ὑποθέτω τὸ δεύτερον. Δηλαδὴ ὁ ὠχρὸς σπειροχαίτης οὗτος ἔλαβε τοιοῦτο σχῆμα καὶ ὑφὴν ἐκ τῆς μακρᾶς αὐτοῦ παραμονῆς, συνεπῶς δὲ καὶ καλλιεργείας, ἐν τῷ νευρικῷ ἱστῷ καὶ διὰ τῆς διὰ τοῦ σώματος τοῦ ζώου τοῦ ἐργαστηρίου διαδοχικῆς διόδου του πρὸ παντός.

Ὁ Lumiere ἀντιγράφων ἐν τῷ ἔργῳ του «Μῦθος τῶν συμβιωτῶν», τὸν Wasserguer, ἐκθέτει τὰ ἑξῆς:

«Προκειμένου νὰ καθορισθῇ ἡ ταξινόμησις καὶ ταὐτότης τῶν μικροοργανισμῶν μεγάλη σύγχυσις προκύπτει. Ἐὰν δὲ ἐν τῇ σειρᾷ τῶν ζωικῶν ὄντων, οἱ χαρακτῆρες ἑνὸς εἴδους ἐπανευρίσκωνται εἰς τοὺς ἀπογόνους, ὁ καθορισμὸς τῶν χαρακτήρων τούτων εἶνε πολὺ προβληματικὸς ὅσον ἀφορᾷ τὰ μικρόβια. Διότι ἀναλόγως τῶν μέσων ἐντὸς τῶν ὁποίων καλλιεργοῦνται ὄχι μόνον τὸ σχῆμά των δύναται νὰ ὑποστῇ βαθείας μεταμορφώσεις, ἀλλὰ καὶ ἡ λειτουργία των αὕτη δύναται νὰ τροποποιηθῇ. Εἶνε δὲ γνωστόν, ἐπὶ παραδείγματι, ὅτι ὁ **Micrococus prodisiosus**, παρουσιαζόμενος ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ὑπὸ σφαιρικὸν σχῆμα ἢ ἐλαφρῶς ᾠοειδές, δυνατὸν νὰ δώσῃ καλλιεργούμενος ἐντὸς ζωμοῦ περιέχοντος ἀπὸ 0.4 ἕως 0.5 γρ. κατὰ λίτραν τρυγικοῦ ὀξέος, πολὺ μακρὰ νηματοειδῆ στοιχεῖα. Μετὰ πολλὰς δὲ γενεάς, ἐντὸς οὐδετέρου ἢ ἀλκαλικοῦ μέσου καλλιεργείας, ἡ ἐρυθρὰ χρῶσις τῶν ἀποικιῶν τούτων, καίπερ τυπικὴ θεωρουμένη ἀφανίζεται ἐξ ὁλοκλήρου. Ἄλλα δὲ χρωματογόνα βακτήρια ἀντιδροῦν κατὰ τὸν αὐτὸν περίπου τρόπον. Τοῦ μέσου καλλιεργείας ἀλλάσσοντος σύστασιν, καὶ ἰδιαιτέρως τούτου περιέχοντος ἀντισηπτικά, τῆς δὲ θερμοκρασίας ἐκτρεπομένης τοῦ ἀρίστου βαθμοῦ, ἢ καὶ ἐὰν ἡ καλλιέργεια παλαιοῦται, μορφαὶ ἄλλαι ἀναφαίνονται ἀπομακρυνόμεναι κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἧττον τῆς πρωτογόνου μορφῆς τοῦ ὑπὸ κανονικὰς συνθήκας καλλιεργουμένου μικροβίου, ἐν ᾧ ταὐτοχρόνως καὶ αἱ λειτουργικαὶ αὐτῶν ἰδιότητες ὑφίστανται σοβαρὰς τροποποιήσεις...»

Ἐπὶ τῶν δυνατῶν δὲ μεταβολῶν τῶν μικροβίων ὁμιλῶν ὁ Roger λέγει ὅτι ταῦτα ἀλλοιοῦνται διττῶς, λόγῳ ἐξελίξεως καὶ λόγῳ περιβάλλοντος, προσθέτων: «Ὁ πολυμορφισμὸς οὗτος καίπερ τὰ μάλιστα ἐκσεσημασμένος οὐδόλως πρέπει νὰ ἐκπλήττῃ, εἶνε φαινόμενον ἰδιαίτερον τῶν μεγάλων νόμων τῆς ἐξελίξεως, τοῦ μέσου ποικίλοντος τὸ ὂν δὲν παραμένει τὸ αὐτό». Ἰδοὺ δὲ τὶ λέγει ἀνὴρ ἀδαμάντινος ὁ Jules Bordet.

«Τὸ ὂν ἐξελίσσεται προσαρμοζόμενον πρὸς τὰς ἀνάγκας τοῦ περιβάλλοντος, ὑποτασσόμενον εἰς τὰς πολλαπλᾶς ἐπιδράσεις τὰς ἐξασκουμένας παρὰ τὴν θέλησίν μας. Αἱ ἐπιτελούμεναι μεταλλαγαὶ δύνανται νὰ εἶνε ἐφήμεροι, ἢ χαράσσονται βαθέως ἐπιδρῶσαι καὶ ἐπὶ τῶν ἀπογόνων. Τὰς τοιαύτας δὲ μεταβολὰς συχνάκις προκαλοῦμεν ἐν τῷ ἐργαστηρίῳ. Ἀλλ' ὅ,τι παρ' ἡμῶν πραγματοποιεῖται ἐνίοτε, ἡ φύσις τὸ πράττει ἀδιακόπως».

Ὁ δὲ Noguchi αὐτός, καίπερ ὢν ὀπαδὸς τοῦ νευροτροπισμοῦ, γράφει, ὅτι διὰ τῶν διαφόρων μεθόδων καλλιεργείας, ἐπετεύχθη ἡ παραγωγὴ δώδεκα εἰδῶν σπειροχαιτῶν ὠχρῶν, καὶ ὅτι εἴδη τῶν σπειροχαιτῶν τούτων, βιοῦντα ἐν ὑγρῷ μέσῳ καλλιεργείας περέμειναν ἐπὶ πολλὰς γενεὰς ἀκατάλληλα διὰ στερεὰ μέσα πρὸς τὰ ὁποῖα τέλος προσηρμόσθησαν, καὶ τἀνάπαλιν.

* * *

Εἶνε ὄντως ἡ θεωρία τοῦ νευροτροπισμοῦ λίαν ἐπαγωγός, ἡ σκέψις ὅτι εἶδός τι σπειροχαίτου ἀμέσως, ἅμα τῇ μολύνσει, φέρεται αὐτομάτως καὶ ἐντοπιζόμενον ἐπὶ τῆς ἐγκεφαλικῆς οὐσίας προκαλεῖ τὴν πάρεσιν, πολὺ σαγηνεύει, ἀλλ' ἀνταποκρίνεται ὁ νευροτροπισμὸς ἄραγε οὗτος πρὸς τὴν πραγματικότητα καὶ τὴν φύσιν; Ὁ νευρόφιλος αὐτὸς ὠχρὸς σπειροχαίτης, ὁ παιδεύων ὃν ἀγαπᾶ, τὸν ἐγκέφαλον, ἐντοπίζεται ἄραγε μόνον ἐπ' αὐτοῦ καὶ κηδόμενος ὅλων τῶν ἄλλων ὀργάνων δὲν βλάπτει ταῦτα; Ἐπὶ νευροσυφιλίδος δηλαδὴ αἱ βλάβαι εἶνε ἀποκλειστικῶς καὶ εἰδικῶς ἐγκεφαλικαὶ μόνον, καὶ ὄχι γενικαί;

Εἶνε βεβαίως ἀποδεδειγμένον ὅτι ἡ νευροσυφιλὶς διέδραμε τὸ δευτεροπαθὲς αὐτῆς στάδιον, μετ' ἐλαχίστων καὶ ἀσημάντων φαινομένων, ἐνίοτε δὲ καὶ οὐδέποτε ἐξεδηλώθη, ἀλλὰ ποίαν δύναται νὰ ἔχῃ τοῦτο σημασίαν; Ἡ ἀπασχολοῦσα τὴν σημερινὴν ἐπιστήμην συφιλὶς εἶνε ἡ σπλαγχνικὴ τοιαύτη, ὄχι βεβαίως ἡ κομμιωματώδης καὶ ἐξελκωτική, ἀλλ' ἡ βλάβας ἱστολογικάς, χρονίας καὶ ἀνηκέστους προκαλοῦσα καὶ ἡ μηδεμίαν ἀπολύτως σχέσιν ἔχουσα ἢ ἐπηρεαζομένη ὑπὸ τῆς δευτεροπαθοῦς συφιλίδος. Ἐπὶ νευροσυφιλίδος λοιπὸν αἱ βλάβαι αὗται, ἐπαναλαμβάνω καὶ τονίζω, εἶνε μονομερῶς ἐγκεφαλικαί; Ἢ ὁ νευρόφιλος ὠχρὸς σπειροχαίτης μόνον τὸν ἐγκέφαλον προτιμᾷ, ὡς ὁ Ζεὺς τὸν Ὄλυμπον; Ἴδωμεν.

Πᾶσα συφιλιδικὴ περίπτωσις, γράφει ὁ Warthin, εἶνε ἄραγε, μέχρι βαθμοῦ τινος ἐλαχίστου, παρετικὴ ἢ ἀταξική; Δὲν ὑπάρχει βεβαίως ἀμφιβολία ὅτι παθολογικῶς ὑφίστανται τοιαῦται μεθοριακαὶ περιπτώσεις, ὡς ὑπάρχουν καὶ κλινικῶς, καὶ ἡ πεῖρά μου μὲ ἄγει νὰ πιστεύσω ὅτι πιθανῶς πᾶσα παλαιὰ περίπτωσις

συφιλίδος θὰ παρουσιάση ἐπί τε τοῦ ἐγκεφάλου καὶ τῆς νωτιαίας χορδῆς τὰς αὐτὰς διασπάρτους περιαγγειακὰς ἀθροίσεις λεμφοκυττάρων καὶ πλασματοκυττάρων τὰς ἀπαντωμένας ἐφ' ὅλων τῶν ἄλλων ὀργάνων καὶ ἱστῶν. Τοιαῦται ἀθροίσεις ἀποδεικνύουν ἁπλῶς τὴν τοπικὴν ἀντίδρασιν εἰς τὴν ἐκεῖ παρουσίαν τῶν ὠχρῶν σπειροχαιτῶν, καὶ ἡ σχέσις των πρός τε τὴν πάρεσιν καὶ τῆξιν εἶνε μόνον σχέσις βαθμοῦ... 'Επὶ πάσης σχεδὸν περιπτώσεως, εἴτε λανθανούσης εἴτε κλινικῶς ἐκδεδηλωμένης συφιλίδος, νεκροτομηθείσης, παρετηρήθη βαθμός τις παχύνσεως τῶν μηνίγκων. Μόνον ἐπὶ κλινικῶς ἐκδεδηλωμένων περιπτώσεων παρέσεως, τήξεως, ἐγκεφαλικῆς συφιλίδος, κομμιώματος ἐγκεφαλικοῦ καὶ «τοξικῶν ψυχώσεων» αἱ βλάβαι αὗται ἦσαν εὐρύτεραι, μᾶλλον διάχυτοι καὶ περισσότερον ἐκσεσημασμέναι. Μεταβατικοὶ δὲ σταθμοί, ἢ διάμεσα στάδια ἀπὸ τῶν μικρῶν τούτων καθ' ἑστίας βλαβῶν, εἰς τὰς εὐρυτέρας τοιαύτας παρετηρήθησαν. 'Η δὲ συνάντησις ἐνεργοῦ λεμφικῆς καὶ πλασματικῆς διηθήσεως τῶν μηνίγκων, ἐπὶ παλαιῶν λανθανουσῶν συφιλίδων, εἶνε κατὰ γραμμὴν παράλληλος πρὸς τὸ ἐνεργὸν τῶν αὐτῶν ἀκριβῶς βλαβῶν τῶν παρατηρουμένων ἐπί τε τῆς καρδίας, τῆς ἀορτῆς καὶ τῶν ἄλλων ὀργάνων. 'Ακριβῶς δὲ πάλιν αἱ αὐταὶ βλάβαι τῶν μηνίγκων συναντῶνται εἰς τὰς μὴ παρετικὰς καὶ μὴ ἀταξικὰς περιπτώσεις συφιλίδος, ὡς καὶ εἰς τὰς περιπτώσεις κλινικῆς παρέσεως καὶ τήξεως, μόνον διαφέρουσαι κατὰ βαθμόν. 'Η συνήθης τέλος ἐξέτασις ἀποκαλύπτει, ἓν τοὐλάχιστον σπουδαῖον γεγονός, ὅτι αἱ μικραί, ἐλάχισται βλάβαι τῶν ἄλλων ὀργάνων ἀπαντῶνται ἐξ ἴσου καὶ εἰς τὸ νευρικὸν σύστημα, καίτοι ἡ τοιαύτη τούτου προσβολὴ δὲν ἐκσημαίνεται διὰ κλινικῶν συμπτωμάτων».

Ἄρα: Πᾶσα περίπτωσις συφιλίδος χρονίζουσα, βλάπτει τὸν ἐγκέφαλον. Πᾶς συφιλιδογόνος ὠχρὸς σπειροχαίτης ἐντοπιζόμενος ἐν αὐτῷ προκαλεῖ τοπικὴν ἀντίδρασιν, ἐκ τοῦ σταδίου δὲ τῆς προόδου του, καὶ τοῦ βαθμοῦ τῆς ἀντιδράσεως, ἤτοι τῆς προκληθείσης κακώσεως, ἢ ἀλλοιώσεως τοῦ νευρικοῦ ἱστοῦ, ἐξαρτᾶται καὶ ἡ κλινικὴ ἐκδήλωσις τῆς βλάβης καὶ συνεπῶς ἡ νόσος. Αἱ δὲ ἐγκεφαλικαὶ βλάβαι εἶνε πάντοτε ἀνάλογοι καὶ παράλληλοι, ἱστολογικῶς δὲ πανομοιότυποι πρὸς τὰς ἐπὶ παντὸς ἄλλου ὀργάνου ἢ ἱστοῦ ταὐτοχρόνως παρατηρουμένας. Ὅπως δὲ ὁ χρυσίζων σταφυλόκοκκος, ὡς καὶ πάντες οἱ ἄλλοι σχεδὸν

κόκκοι, ἐντοπιζόμενος μὲν ἐπὶ τοῦ δέρματος προκαλεῖ τὸν δοθιῆνα, ἐπὶ τοῦ μυελοῦ τῶν ὀστέων τὴν ὀστεομυελίτιδα, ἐπὶ τοῦ ἐνδοκαρδίου τὴν ἑλκώδη ἐνδοκαρδίτιδα, ἐν δὲ τῇ γενικῇ κυκλοφορίᾳ τὴν σηψαιμίαν καὶ τὴν πυαιμίαν, οὕτω καὶ ὁ ὠχρὸς σπειροχαίτης ἐντοπιζόμενος, καὶ περισσότερον δρῶν, ἐπὶ τῶν διαφόρων ὀργάνων καὶ ἱστῶν βλάπτει τὰ ὄργανα καὶ τοὺς ἱστοὺς τούτους, τῶν διαφόρων ἐκφάνσεων τῆς παρουσίας του ἐξαρτωμένων ἐκ τοῦ ἐδάφους ἐφ' οὗ ἐντοπίζεται, ἐκ τῆς ἐξελίξεως ἣν ἐπ' αὐτοῦ ὑφίσταται καὶ ἐκ τοῦ χρόνου ὃν ἐπ' αὐτοῦ παραμένει.

* * *

Τείνοντες δὲ μέχρι ρήξεως τὸ καλώδιον δύο 'Αμερικανοὶ γράφουν, ὁ μὲν A. Church ἐκ Σικάγου:

«Ἴσως θὰ ἔλθῃ καιρὸς ὁπότε, ἐὰν δυνάμεθα νὰ ὁρίσωμεν τὴν πηγὴν τῆς μολύνσεως τοῦ συφιλιδικοῦ, τὸ στάδιον καὶ τὰ χαρακτηριστικὰ τῆς νόσου ἐπὶ τοῦ φορέως ταύτης, πιθανὸν νὰ δυνηθῶμεν νὰ ἐξαγάγωμεν συμπεράσματα περί τε τοῦ μέλλοντος τοῦ ἀσθενοῦς καὶ τῆς φύσεως τῆς κλινικῆς πορείας τὴν ὁποίαν πρόκειται νὰ διανύσῃ τὸ νόσημά του.»

'Ο δὲ H. H. Hazen ἐν τῷ τελευταίῳ ἔργῳ του «Συφιλίς» «Εἶνε πιθανότατον ὅτι ἡ μέλλουσα πορεία τῆς συφιλίδος ἐξαρτᾶται σχεδὸν ἐξ ὁλοκλήρου ἐκ τοῦ μολύναντος ὀργανισμοῦ, καὶ ὅτι κάποτε εἰς τὸ μέλλον, θὰ εἶνε ἐπιβεβλημένον εἰς τὸν συφιλιδολόγον νὰ καθορίσῃ ἀκριβῶς ὁποία ἡ φύσις τοῦ μολύναντος σπειροχαίτου ὅπως ὁ ἄρρωστος προσεκτικώτερον παρακολουθῆται.»

Ἤτοι διὰ τὸν συφιλιδικὸν ὑπάρχει πεπρωμένον, ὑφίσταται κισμέτ. Εἶνε τοῦτο δυνατόν; Ὄχι, κατηγορηματικῶς ὄχι. Ἡ συφιλὶς εἶνε τοιαύτη ἢ τοιαύτη, πρῶτον ἀναλόγως τῆς φυλῆς, τῆς ἀντοχῆς καὶ ἀντιστάσεως, τῆς ἰσχύος, τῆς ἡλικίας, τῶν ἕξεων, τοῦ τρόπου τῆς διαβιώσεως τοῦ πάσχοντος, καὶ δεύτερον, ὅπερ καὶ πρώτιστον καὶ κυρίως καὶ κατ' ἐξοχὴν ἀναλόγως τῆς γιγνομένης θεραπείας.

«Λέαινα ὀνειδιζομένη ὑπὸ ἀλώπεκος, μυθεύει ὁ Αἴσωπος, ὅτι τὸ διὰ παντὸς τοῦ χρόνου ἕνα τίκτει, ἕνα ἔφη ἀλλὰ λέοντα». Ἓν καὶ ἐγὼ ἱστορικὸν παράδειγμα θ' ἀναφέρω ἐνταῦθα ἓν ἀλλὰ τρομερόν. Ὅτε τὸ πρῶτον εἶδον

τὸ Βόστον, φθίνοντος τοῦ Ἰανουαρίου τοῦ 1903, κατελθὼν ἐκ Λόουελλ, ἐφιλοξενήθην καὶ ἐξεναγήθην παρά τινος Ἕλληνος, ὅστις τὸ ἑσπέρας, πρὸ τῆς εἰς Λόουελλ ἐπιστροφῆς μου, ἐν ᾧ ἱστάμεθα ἐντελῶς μόνοι θερμαινόμενοι, ἐκ τοῦ δριμυτάτου ψύχους ἀγρίας χειμερινῆς ἡμέρας τῆς Νέας Ἀγγλίας, παρά τινα ἐκ τῶν πολλῶν στρογγύλων θερμαστρῶν τοῦ Βορείου σιδηροδρομικοῦ σταθμοῦ, μοῦ λέγει, ὅτι πρὸ χρόνου ἱκανοῦ, ἔτος περίπου, μετὰ συνουσίαν ὕποπτον, εἶδε παρουσιαζόμενον ἐπὶ τῶν αἰδοίων του σκληρὸν ἕλκος, ὅπερ ὡς ἄμεσον συνέπειαν ἔσχε τὴν ἐπὶ τοῦ σώματός του ἐμφάνισιν ἐξανθημάτων διαρκεσάντων ἐπὶ πολλὰς ἑβδομάδας, καὶ ὅτι ταὐτοχρόνως τὸ στόμα του, ὁ δακτύλιός του καὶ τὰ αἰδοῖά του ἐν γένει ἐπληρώθησαν πληγῶν. Πρὸς τοῦτον ὁμολογήσας τοὺς φόβους μου, μετὰ πολλῆς ἐπιφυλάξεως, περὶ δυνατῆς μολύνσεως ἐκ συφιλίδος, συνεβούλευσα ἐνθέρμως, νὰ σπεύσῃ νὰ ἐξετασθῇ, ὅσον ἔνεστι ἐνωρίτερον, παρ' εἰδικοῦ ἰατροῦ, ἢ νὰ καταφύγῃ εἴς τι νοσοκομεῖον πρὸς διάγνωσιν καὶ θεραπείαν. Τὴν ἑσπέραν τῆς ἑπομένης παρ' ἄλλων Ἑλλήνων ἐλθόντων ἐκ Λόουελλ εἰς Βόστον, ἔμαθον ὅτι ὁ μεθ' οὗ ὡμίλουν χθὲς μὲ κατηγόρει ὅτι ἀντὶ νὰ τὸν εὐχαριστήσω διὰ τὰς πρός με περιποιήσεις του τὸν ὕβρισα ὡς συφιλιδικόν. Τοῦ χρόνου ἔκτοτε ἡσύχως διαρρέοντος καὶ τοῦ διαστήματος ἀπὸ τῆς πρώτης μετ' αὐτοῦ συναντήσεως ἔτι μᾶλλον μηκυνομένου, βλέπων οὗτος ἑαυτὸν ἀλώβητον ἐξηκολούθει κακολογῶν καὶ συκοφαντῶν με ὡς ἀμαθῆ καὶ ὑβριστήν. Ἐννέα ὅμως ἔτη βραδύτερον, ὁπότε ἡ μνήμη του οὔτε ἴσως κἂν τὸν λόγον μου διέσωζε, «πρόσεχε, φοβοῦμαι ἔχεις συφιλίδα καὶ λάβε τὰ μέτρα σου» καὶ ὁπότε οὗτος εἶχε καταστῇ σύζυγος καὶ πατήρ, ἡ ὅρασίς του ἤρχισε νὰ διαταράσσεται καὶ ἐντὸς ὀλίγων μόλις ἑβδομάδων, μετὰ σπασμωδικὴν ἀπόπειραν θεραπείας, ἐπῆλθε τελεία τύφλωσις. Τῆξις μετὰ καλπαζούσης ἀτροφίας τοῦ ὀπτικοῦ νεύρου. Τίς εὐθύνεται ἐν τῇ περιστάσει ταύτῃ; Ἡ συφιλὶς φυσικά, ἀλλ' ὄχι μόνη;

* * *

Ὑπάρχουν ὅμως καὶ ἡ σιδηρᾶ ἀνάγκη ἐπιβάλλει τὴν παραδοχήν των, μορφαὶ συφιλίδος ὑψούμεναι ὑπεράνω τῆς θεραπείας, συφιλίδες πείσμονες, ἀνυπότακτοι, κακοή-

θεις, ἀμέσως καὶ ἐξ ἀρχῆς ab ovo—«ἀπὸ τὸ αὐγό» ὡς λέγεται, κάκιστα τερματιζόμεναι, συφιλίδες παρ' ὅλην τὴν ἔντονον μακρὰν καὶ ἐπιστημονικὴν θεραπείαν φονεύουσαι, ἀλλὰ τὸ τοιοῦτον εἶνε ἐξαίρεσις καὶ ὄχι κανών. «Περιπτώσεις τοιαύτης φύσεως, γράφει ὁ Φουρνιέ, εἶνε ὄχι μόνον σπάνιαι, ἀλλὰ ἐκτάκτως, θαυμαστικῶς σπάνιαι, ἀπολύτως ἐξαιρετικαί. Δὲν συνήντησα πλέον τῆς ἡμισείας δωδεκάδος ἐξ αὐτῶν καθ' ὅλην τὴν ἰατρικήν μου σταδιοδρομίαν, τοὐτέστι πλέον τῶν τεσσαράκοντα πέντε ἐτῶν, καταναλωθέντων ἐπὶ τῶν τριῶν μεγάλων θεάτρων τῆς συναντήσεως τῶν συφιλιδικῶν τερατώσεων, ἤτοι εἰς τὰ νοσοκομεῖα Midi, Lourcine καὶ Saint Louis". Κανὼν λοιπόν ἔστω ὁ τοῦ Rollet ἀφορισμός: «'Ολίγον πρέπει νὰ ἐνδιαφερώμεθα περὶ τῆς προελεύσεως τῆς νόσου ἀλλὰ περὶ τοῦ ἀρρώστου ὡς πάσχοντος καὶ μόνον».

῞Οπως δὲ ἡ γλῶσσα δὲν πρέπει νὰ προτρέχῃ τῆς διανοίας καὶ ἡ φαντασία τῆς κρίσεως, οὕτω καὶ τὸ συμπέρασμα δὲν ἐπιτρέπεται νὰ προεξάγηται τῶν γεγονότων, κατ' ἐξοχὴν μάλιστα ἐν τῇ παρούσῃ περιστάσει, ἐπὶ συφιλίδος, νόσου χρονιωτάτης, ὑπούλου, μακροτάτης διαρκείας, ὑποκειμένης εἰς ὑφέσεις, ἐκρήξεις, εἰς νάρκην καὶ ἀφυπνίσεις δυναμένης ν' ἀναβιώσῃ καὶ ν' ἀναφανῇ ἄνευ οὐδεμιᾶς προειδοποιήσεως, μετὰ δέκα, καὶ εἴκοσι, πεντήκοντα, ἑξήκοντα καὶ ἐπέκεινα ἔτη. Τὸ τοῦ Σόλωνος πρὸς τὸν Κροῖσον «μηδένα πρὸ τοῦ τέλους μακάριζε», ἐπὶ τοῦ συφιλιδικοῦ καὶ μόνον ἐφαρμόζεται. Ἡ συφιλὶς ἡ καλουμένη ἀγνοουμένη δὲν εἶνε ἄραγε ἡ τόσον κάκιστα ἀπολήγουσα; 'Ιδοὺ λοιπὸν συφιλὶς τόσον ἠπίως, τόσον ἀνεπαισθήτως, τόσον ἐλαφρὰ ἐξελισσομένη, κατά τε τὸ πρωτογενὲς καὶ τὸ δεύτερον αὐτῆς στάδιον, ὥστε οἱ ἐξ αὐτῆς πάσχοντες νὰ μὴ τὴν ἀντιλαμβάνωνται καὶ συνεπῶς νὰ μὴ τὴν θεραπεύουν καὶ φρικτὰ ἀπολήγουσα·

* * *

Οὐδενὸς δὲ ἄλλου εὐγλωττότερον καὶ καταληπτότερον λαλοῦντος, συνεπῶς δὲ καὶ πειστικώτερον τῶν στατιστικῶν, εἰς ταύτας καταφεύγομεν πρὸς ἀπόδειξιν.

Στατιστικὴ 2362 ἀρρώστων τῆς ἰδιαιτέρας πελατείας καὶ τῶν νοσοκομείων τοῦ Φουρνιὲ ἀποδεικνύει ὅτι 78 ἐπὶ τοῖς ἑκατὸν ἐπὶ

τῶν συφιλιδικῶν τῶν προσβαλλομένων ἐκ τριτοπαθοῦς συφιλίδος ἢ οὐδόλως ὑπεβλήθησαν εἰς θεραπείαν ἢ ὑπέστησαν τοιαύτην βραχυτέραν τοῦ ἑνὸς ἔτους, 19 ἐπὶ τοῖς ἑκατὸν ἀπὸ ἑνὸς μέχρι δύο ἐτῶν, καὶ 3 ἐπὶ τοῖς ἑκατὸν μόνον ἄνω τῶν τριῶν ἐτῶν· Καὶ ἰδοὺ πόσοι ἐκ τῶν 2362 τούτων ἀρρώστων προσεβλήθησαν ἐκ τριτοπαθοῦς συφιλίδος ἀναλόγως τῆς θεραπείας καὶ τοῦ χρόνου ταύτης.

Μὴ ὑποβληθέντες ὑπὸ οὐδεμίαν θεραπείαν	197
Θεραπευθέντες δι' ὑδραργύρου ὀλιγώτερον τῶν τριῶν μηνῶν	490
Θεραπευθέντες δι' ὑδραργύρου ὀλιγώτερον τῶν ἓξ μηνῶν	399
Θεραπευθέντες δι' ὑδραργύρου ὀλιγώτερον τοῦ ἑνὸς ἔτους	592
Θεραπευθέντες δι' ὑδραργύρου ἐπὶ ἓν ἔτος μόνον	146
Θεραπευθέντες δι' ὑδραργύρου ἀπὸ 1—2 ἐτῶν	357
Θεραπευθέντες δι' ὑδραργύρου ἀπὸ 2—3 ἐτῶν	98
Θεραπευθέντες δι' ὑδραργύρου ἄνω τῶν τριῶν ἐτῶν	29
Θεραπευθέντες μόνον δι' ἰωδιούχου καλίου.....	47
Θεραπευθέντες διὰ ριζῶν, φυτῶν καὶ τὰ ὅμοια	7
	2362

Στατιστικὴ 1703 ἀρρώστων τοῦ Ἄγγλου ἰατροῦ F. J. Lambkin προσβληθέντων ἐκ τριτοπαθοῦς συφιλίδος, ἐκ τῶν ὁποίων

δὲν εἶχον ὑποστῇ οὐδεμίαν θεραπείαν	217
ὑπεβλήθησαν ὑπὸ θεραπείαν μικροτέραν τοῦ ἑνὸς ἔτους	1162
ὑπεβλήθησαν ὑπὸ θεραπείαν ἀπὸ 1—2 ἐτῶν	265
ὑπεβλήθησαν ὑπὸ θεραπείαν ἄνω τῶν δύο ἐτῶν	53
ὑπεβλήθησαν ὑπὸ θεραπείαν ἄνω τῶν τριῶν ἐτῶν	6
	1703

Ἐκ τούτου λοιπὸν φαίνεται ὅτι ἐπὶ 1703 ἀρρώστων προσβληθέντων ἐκ τριτοπαθοῦς συφιλίδος 59 μόνον εἶχον θεραπευθῇ καλῶς, ἡ θεραπεία δ' αὕτη τῶν δύο ἐτῶν κατὰ τὴν ἐμὴν γνώμην δὲν πρέπει νὰ θεωρηθῇ ἀρκοῦσα, πολλοῦ γε καὶ δεῖ, καὶ 1646 ἢ οὐδόλως εἶχον θεραπευθῇ ἢ εἶχον ὑποστῇ θεραπείαν ἀτελεστάτην, συμπτωματικὴν ἢ προσδοκητικήν.

Ἐπὶ ἑκατὸν ἀρρώστων τοῦ αὐτοῦ ἰατροῦ προσβληθέντων ἐκ συφιλίδος τοῦ ἐγκεφάλου αὕτη ἐπῆλθε μετὰ

Θεραπείαν συστηματικὴν ἐπὶ	5	ἀρρώστων
Θεραπείαν μετρίαν ἀλλ' ἀνεπαρκῆ ἐπὶ....	6	ἀρρώστων
Θεραπείαν 7—18 μηνῶν ἐπὶ	10	ἀρρώστων
Θεραπείαν ἓξ μηνῶν μόνον, ἐπὶ	70	ἀρρώστων
Θεραπείαν μηδεμίαν, ἐπὶ	9	ἀρρώστων
	100	

Ὁ καθηγητὴς Φουρνιὲ ἐξετάσας τὸ ἱστορικὸν παρελθὸν 2188 ἀρρώστων, προσβληθέντων ἐκ τριτοπαθοῦς συφιλίδος, ποῖα δηλαδὴ ἦσαν τὰ πρωτοπαθῆ καὶ δευτεροπαθῆ αὐτῶν φαινόμενα ἐν σχέσει πρὸς τὴν νόσον, μετὰ ἐπισταμένην μελέτην καὶ σπουδὴν ἀπέδειξεν ὅτι τῶν τριτοπαθῶν αὐτῶν συφιλιδικῶν προσβολῶν προηγήθη

1. Περίοδος ἐλαφρῶν δευτεροπαθῶν φαινομένων ἐπὶ 1561 ἀρρώστων.
2. Περίοδος πολὺ ἐλαφρῶν δευτεροπαθῶν φαινομένων ἐπὶ 272 ἀρρώστων.
3. Περίοδος δευτεροπαθὴς βωβή, ἢ τόσον ἀνεπαίσθητος ὥστε αἱ ἐκδηλώσεις αὐτῆς διέφυγον τὴν προσοχὴν τοῦ πάσχοντος ἐπὶ 157 περιπτώσεων.
4. Περίοδος δευτεροπαθὴς μετὰ συμπτωμάτων μέσης ἐντάσεως ἐπὶ 159 ἀρρώστων.
5. Περίοδος μετὰ φαινομένων πραγματικῶς σοβαρῶν καὶ βαρέων ἐπὶ 39 ἀρρώστων.

Φυσικά, ἐπὶ τοῦ παρόντος ἰατροὶ καὶ ἄρρωστοι ἐπέζησαν καὶ τὸ ἀνωτέρω, ἐπὶ τοῦ τελευταίου μάλιστα πίνακος συμπέρασμα, ἐξήχθη ἐκ γεγονότων, πόσοι δ' ἄραγε ἐκ τῶν νεωτέρων παρατηρητῶν ἐπιζῶντες θὰ εὐτυχήσουν νὰ παρακολουθήσουν ἐκ τοῦ σύνεγγυς τοὺς πάσχοντάς των καὶ νὰ ἴδουν τὰς θεωρίας των ἐπιβεβαιουμένας διὰ τῶν πραγμάτων;

«Οὐδὲν συμπέρασμα περὶ τῆς ἐξελίξεως τῆς νόσου δέον νὰ ἐξάγεται, γράφει ὁ Osler, ἐκ τοῦ χαρακτῆρος τοῦ ἕλκους φαγεδαινικὰ ἕλκη δυνατὸν νὰ εἶνε τὸ προοίμιον καλοήθους συφιλίδος, τὰ δὲ ἑρπητικὰ κακοήθους τοιαύτης. Οὔτε δὲ τὰ δευτεροπαθῆ αὐτὰ εἶνε σαφὴς ἔνδειξις τοῦ μέλλοντος τοῦ συφιλιδικοῦ».

Τοῦ σπόρου δέ, ἤτοι τοῦ συφιλιδογόνου σπειροχαίτου κατὰ τὰ φαινόμενα ὄντος ἑνός, τοῦ συφιλιδικοῦ ἰοῦ ὄντος σχεδὸν ὁμοίου καὶ τοῦ αὐτοῦ διὰ πάντα συφιλιδικόν, ἀναζητήσωμεν τὰ αἴτια τῆς ποικιλίας τῶν βλαστήσεών του, τῶν διαφόρων μορφῶν καὶ βαθμῶν τῆς παραγωγικότητός του, εἰς τὴν γονιμότητα καὶ ἐπιδεκτικότητα τοῦ ὑποδεχομένου τοῦτον ἐδάφους, ἤτοι εἰς τὸ σῶμα τοῦ συφιλιδικοῦ. Παραπομπὴ τοῦ ἀναγνώστου εἰς τὴν παραβολὴν τοῦ σπορέως μᾶς ἀπαλάττει περαιτέρω σχολίων ἐπὶ τοῦ σημείου τούτου.

Ἄλλο δέ τι παρεμφερὲς πρὸς τὴν παραβολὴν ταύτην δόγμα, τὸ τοῦ τόπου ἥττονος ἀντιστάσεως, γνωστότερον ὑπὸ τὸ λατινικόν του ὄνομα μᾶλλον, Locus minoris resistentae, δέον ὅπως ἐν τῇ παρούσῃ περιστάσει ὡς καὶ ἐν πάσῃ ἄλλῃ, τύχῃ μεγάλης προσοχῆς. Ὀργανισμοὶ γενικῶς ἐξηντλημένοι, ἀσθενικοὶ πληρώνουν βαρύτατον τὸν φόρον πρὸς τὴν συφιλίδα. Οἱ γέροντες καὶ τὰ βρέφη εἶνε τὰ εὐαλωτότερα θύματά της, διότι ἐπ' ἀμφοτέρων τούτων τῶν ζωικῶν μας πόλων ἡ συφιλὶς ἀγρίως φονεύει. Ἐπὶ μὲν τῶν γερόντων τὸ σῶμα ἀμβλυνθὲν ἐκ τῶν ἐτῶν κακῶς ἀνθίσταται, ἐπὶ δὲ τῶν νεογεννήτων, τῶν ἀμυντικῶν μέσων τούτων μὴ εἰσέτι τελειοποιηθέντων, ἡ κατὰ τῆς νόσου ἀντοχὴ εἶνε ἐλλειπεστάτη. Οἱ χοιραδικοὶ καὶ οἱ φθισικοὶ εὐχερέστατα καταβάλλονται. Οἱ νευροπαθεῖς καὶ οἱ ἐκ νευρικοῦ πρέμνου βλαστάνοντες, ὑποδεχόμενοι τὸν ὠχρὸν σπειροχαίτην κατὰ προτίμησιν ἐπὶ τοῦ ἤδη ἐξηντλημένου, διατεταραγμένου καὶ πάσχοντος νευρικοῦ αὐτῶν συστήματος, ὡς ἡ γόνιμος γῆ τὸν σπόρον τοῦ σπορέως, παρέχουν πρὸς τοῦτον ἄριστον ἔδαφος διὰ καλλιέργειαν καὶ καταστροφήν.

Ὁ J. Le F. Borrow δημοσιεύει ἐν τῇ Νευρολογικῇ καὶ Ψυχολογικῇ Ἐφημερίδι τοῦ Λονδίνου ὅτι:

«Ἐπὶ ἓξ ἐπιζώντων μελῶν οἰκογενείας ἓξ ὀκτώ, γεννηθέντων παρὰ ὑγιῶν γονέων, τέσσαρες ἀπέκτησαν ἀναμφισβήτητον συφιλίδα ἐκ διαφόρων πηγῶν, ἀπολήγουσαν ἐπὶ πάντων αὐτῶν εἰς νωτιάδα τῆξιν. Ἓν πέμπτον μέλος τῆς αὐτῆς οἰκογενείας ἐμολύνθη διὰ γονορροίας—τῆς διὰ συφιλίδος μολύνσεως ἀμφισβητουμένης—καὶ ἔχει ἤδη πρόωρον τῆξιν. Τὸ ἕκτον μέλος δια-

φυγὸν τὴν ἀφροδισιακὴν μόλυνσιν παραμένει ὑγιές. Τούτου δὲ ἕνεκα συμπεραίνει ὁ Borrow ἡ τῆξις δὲν δύναται νὰ ἀποδοθῇ εἰς εἰδικὸν γένος ὠχροῦ σπειροχαίτου εἰσαχθέντος ἐν τῷ ὀργανισμῷ κατὰ τὴν μόλυνσιν, ἀλλὰ φαίνεται ὀφειλομένη μᾶλλον εἰς τὴν ἐπὶ ἱστῶν προδιατεθημένων νοσηρῶς, εἴτε ἐξ οἰκογενειακῶν στιγμάτων, εἴτε ἐκ τῆς θεραπείας, ἐπίδρασιν τοῦ σπειροχαίτου τούτου».

Θὰ ἦτο δὲ φρονῶ προτιμότερον ἐὰν ἡ νεωτέρα ἐπιστήμη ἀνεζήτει τὰ αἴτια καὶ τοὺς λόγους τῆς τοιαύτης τοῦ συφιλιδικοῦ ἰοῦ προτιμήσεως καὶ κακῆς συνεπείας ὄχι ἐν τῷ ἐργαστηρίῳ ἀλλὰ ἐν τῇ κλινικῇ. Ἡ τρίβος δὲν εἶναι ἀστιβής, ὁ Φουρνιὲ ἐχάραξε καὶ ἔταμε ταύτην.

* * *

Ἐὰν δὲ αἱ καθολικαὶ αὗται προτιμήσεις τῆς συφιλίδος δὲν ἀρκοῦν νὰ πείσουν τοὺς θωμαΐζοντας, ἰδοὺ αἱ τοπικαὶ ἐκδηλώσεις ταύτης τρανὴ καὶ αὐτόχρημα ἁπτὴ ἀπόδειξις. Τὰ μακροχρόνια καὶ δυσίατα ἕλκη, τὰ διὰ τὴν νωχέλειαν καὶ ἐπιμονήν των ἄτονα ἐπικληθέντα, ἐπὶ τῶν κιρσώδεις φλέβας ἐχουσῶν κνημῶν τῶν συφιλιδικῶν, καὶ αἱ συχνότατα ἐπαναλαμβανόμεναι, καὶ ὡς φοίνικες ἐκ τῆς τέφρας των αἰωνίως σχεδὸν ἀναγεννώμεναι, βλενώδεις πλάκες τοῦ στόματος τῶν καταχρωμένων τοῦ καπνίσματος συφιλιδικῶν, δὲν εἶνε ἄραγε ἱκανὰ πειστήρια; Τίς ἰατρὸς δὲν γνωρίζει τὰς σκληροσάρκους συφιλιδικὰς γλωσσίτιδας, τὰς παρὰ τοῦ Φουρνιὲ συφιλιδονικωτικὰς ὀνομασθείσας καὶ τὰς τούτων πολὺ χείρονας θυγατέρας, λευκοπλακίας μὲν ὑπὸ τῶν ξενογλώσσων ἰατρῶν ἐπικληθείσας, ἀργυρόπλακας δὲ ἐπὶ τὸ Ἑλληνικώτερον, τὸ καὶ καθαρότερον, ἀμφοτέρας ταύτας δημιουργήματα ἀναμφισβήτητα τῆς συφιλίδος καὶ τοῦ καπνοῦ;

Τραυματισμοὶ συχνότατα ἀναίμακτοι, ἢ καὶ μετὰ λύσεως τῆς συνεχείας τῶν ἱστῶν καὶ αἱμορραγίας, ἔσχον ὡς ἄμεσον συνέπειαν τὴν αἰφνιδίαν ἀφύπνισιν ἐπὶ τοῦ τόπου τῆς κακώσεως, ἀπὸ μακροῦ, μηκίστου χρόνου, δεκάδων ὁλοκλήρων ἐτῶν, ἐπιμενίδειον ὕπνον καθευδούσης, καὶ ἐντελῶς λησμονημένης συφιλίδος, ἐκδηλουμένης

ἐπὶ τόπου ὑπὸ μορφὴν βλατίδων ἢ ὄγκων τὸ συνηθέστατον δὲ κομμιωμάτων καὶ ἐξελκώσεων. Ὁ H. Petit ἀναφέρει τὴν περίπτωσιν γέροντος ὀγδοήκοντα ἑπτὰ ἐτῶν, μολυνθέντος ἐκ συφιλίδος πρὸ ἑξήκοντα ἑπτὰ ὁλοκλήρων ἐτῶν, παθόντος ἐξάρθρωσιν τοῦ ὤμου καὶ παρουσιάσαντος ἐπὶ τοῦ τόπου, τοῦ παρ' ὅλας τὰς ἀποπείρας τῶν ἰατρῶν, μὴ ἀναταγέντος ἐξαρθρώματος, χρόνον τινὰ μετὰ τὸ ἀτύχημα, εὐρεῖαν ἑστίαν φυματικῆς συφιλίδος. Ὁ Lacapere καὶ Laurent τὴν ἐπὶ τοῦ μετώπου τῶν συφιλιδικῶν Ὀθωμανῶν τῆς Μαυρυτανίας συχνὴν ἐμφάνισιν κομμιωμάτων, ἀποδίδουν εἰς τὸ ἔθιμον τούτων, ὅπως προσευχόμενοι ἅπτωνται τοῦ πλακοστρώτου δαπέδου τοῦ τεμένους των εἰς ἔνδειξιν κατανύξεως, διὰ τοῦ μετώπου των, καὶ μένουν ἐκεῖ ἀκίνητοι ἐπὶ εἴκοσι λεπτὰ τῆς ὥρας, καὶ τοῦτο πεντάκις τῆς ἡμέρας.

Ἐκτενέστερον πάντων ἐπὶ τοῦ θέματος τούτου ἀσχοληθεὶς ὁ Pacini τοῦ Μιλάνου δημοσιεύει πέντε περιπτώσεις, ἐν τῇ Ἰταλικῇ Ἀφροδισιολογικῇ ἐφημερίδι ἀπὸ 27 Ἀπριλίου 1921, καθ' ἃς ἐπὶ τοῦ χώρου τῶν ἐνέσεων τῶν τριῶν ἐξ αὐτῶν, ἐσχηματίσθησαν κομμιώματα, ἐπὶ μιᾶς μάλιστα γυναικὸς μορφινομανοῦς ἐπαρουσιάσθησαν 63 τοιαῦτα, ἄλλα μὲν ἐξελκωθέντα ἄλλα δὲ ὄχι. Αἱ δύο ἄλλαι περιπτώσεις εἶνε τραυματικὴ συφιλίς, ἐπὶ δὲ τῆς τελευταίας ὁ τραυματισμὸς προηγήθη τέσσαρα ἔτη τῆς μολύνσεως. Ὁ δὲ C. Simon ἀναγράφει μίαν περίπτωσιν μετατραυματικῆς περιοστίτιδος καὶ ὀστεΐτιδος, προκληθείσας ἐπὶ κληρονομικῆς συφιλίδος καὶ συνοδευομένας ὑπὸ περιγεγραμμένης φυματιώδους καὶ ἑλκωτικῆς συφιλίδος ἐπὶ τοῦ τόπου τῆς κακώσεως, δύο ἔτη μετὰ ταύτην. Ὁ A. Broca ἐν τῇ "Presse Medicale" τῆς 7 Νοεμβρίου 1921 ὀρθοῖ τὴν γνώμην ὅτι ὁ τραυματισμὸς τὰ μέγιστα ἐπιδρᾷ ἐπὶ τῆς προκλήσεως συφιλιδικῶν ἀρθριτίδων καὶ τῆς ἀφυπνίσεως λανθανουσῶν συφιλίδων.

Τοὺς λόγους τῆς βραδύνσεως τῆς ἰάσεως τῶν τραυμάτων πολλῶν ἐκ τῶν στρατιωτῶν τοῦ τελευταίου πολέμου, ἀνερευνῶν ὁ Milian, εὑρίσκει ὅτι ἡ συφιλὶς μόνη δύναται νὰ ἐπιβραδύνῃ τοῦτο μὲν τὴν συνοστέωσιν τῶν κατεαγμένων ὀστέων, τοῦτο δὲ τὴν ἐπούλωσιν τῶν πληγῶν τῆς ἐπιφανείας.

Ὁ Goubeau περιγράφει καρκίνον βλαστήσαντα ἐπὶ παλαιᾶς οὐλῆς συφιλιδικοῦ ἕλκους τοῦ κάτου χείλους, ἁλματικῶς ἀναπτυχθέντα, καταφαγόντα πάντα τὰ μαλακὰ μέρη τοῦ προσώπου καὶ φονεύσαντα τὸν ἀσθενῆ, ἐντὸς ἓξ μόνον μηνῶν.

Ὑπὸ τοιαύτην δὲ συνδρομὴν γεγονότων εὑρισκόμενοι δὲν δικαιούμεθα ἄραγε, ἀναμιμνησκόμενοι ὅσα περὶ ἐγκεφαλονωτιαίου ὑγροῦ ἐγράψαμεν, νὰ εἴπωμεν ἀκωλύτως τώρα πλέον, ὅτι ἡ παρακέντησις τῆς σπονδυλικῆς στήλης καὶ ἡ ἄντλησις τούτου προδιαθέτει τὸν ἐγκέφαλον διὰ συφιλιδικὰς βλάβας; Ἀφ' οὗ μάλιστα συνεπίκουροι τῆς ὑποθέσεως ἔρχονται, ἐκτὸς πολλῶν ἄλλων, ὁ Αὔγουστος Ravogli καὶ ὁ J. V. Klauder δι' ὅσων εἶπον εἰς τὸ ἐν Boston συμπόσιον τῶν συφιλιδολόγων τῆς 8 Ἰουνίου τοῦ 1921 καὶ δι' ὅσων ὁ τελευταῖος ἐκ τούτων ἔγραψεν ἐν τῇ ἐφημερίδι "American Medical Association," τῆς ὀγδόης Ἀπριλίου τοῦ 1922, περὶ συφιλίδος καὶ τραύματος.

ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΗΘΙΚΩΝ ΣΥΝΕΝΟΧΩΝ

ΤΗΣ

ΣΥΦΙΛΙΔΙΚΗΣ ΕΓΚΛΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΟΣ

Καὶ ἰδοὺ τώρα ἡμεῖς κατὰ πρόσωπον τοῦ μεγαλειτέρου ἐκ τῶν ἠθικῶν συνενόχων τῆς συφιλιδικῆς ἐγκληματικότητος. Ο ἰ ν ό π ν ε υ μ α εἶνε τὸ ὄνομά του. Ἀλλὰ τί ἐστιν οἰνόπνευμα; «Πτητικὸν ὀργανικὸν σῶμα διαρκῶς παραγόμενον ἐκ τῆς ζυμώσεως φυτικῶν χυμῶν, περιεχόντων ζάκχαρον ἐν διαλύσει». Ἤτοι οἴνου πνεῦμα. Ὁ οἶνος περιέχει τὸ οἰνόπνευμα, ἀλλὰ τί ἔφερε τοῦτον εἰς φῶς; Ἡ ἀνάγκη! Οἱ πρῶτοι τῆς ἐγγὺς Ἀνατολῆς ἄνθρωποι, τῆς χώρας περὶ τὸν Ἰορδάνην, ἔνθα ἄσπαρτα καὶ ἀνήροτα φύονται τὰ κλήματα, ὑπὸ μόνῳ γεωργῷ τῷ Θεῷ, κατὰ τὸν ποιητήν, θέλοντες νὰ διατηρήσουν τὸν χυμὸν τῶν σταφυλῶν καὶ πέραν τῆς ἐποχῆς των, εἴτε ἐξέθλιψαν τοὺς βότρεις ἐντὸς δοχείων, εἴτε τούτους πεπύρους ὄντας, ἐντὸς ἁπλῶν καὶ πρωτογόνων ληνῶν ἐπεσώρευσαν. Ἡ μήτηρ φύσις ἐπετέλεσε τὰ λοιπά, διότι διὰ τῶν πανταχοῦ καὶ πάντοτε παρόντων συμβιωτῶν της, ἐζύμωσε τὸ γλεῦκος καὶ πρὸς τὸν κατάπληκτον διὰ τὴν τοιαύτην μεταμόρφωσιν Νῶε, ἔδωκε τὸν πρῶτον οἶνον, τὴν πρώτην μέθην καὶ τὸν ἐκ ταύτης οἰκτρὸν ἐξευτελισμόν.

Ἰδοὺ λοιπὸν ὁ ἄνθρωπος ἀκούσιος κύριος τοῦ Δεσπότου του, δημιουργὸς ἀσυνείδητος τοῦ δολοφόνου του, καὶ ἀνίσχυρος κάτοχος τοῦ καταστροφέως του. Ὁμηρικὸς Ὀδυσσεὺς μετὰ τοῦ ἀσκοῦ τοῦ Αἰόλου περικλείοντος τοὺς ἀνέμους. Ἀφροδίτη ἡ μυθικὴ θῦμα καὶ παίγνιον τοῦ ἰδίου υἱοῦ Ἔρωτος. Ὁ ἄνθρωπος εἶχεν ἀνάγκην ἱλαρότητος, φαιδρότητος, χάριτος· ἰδοὺ τὸ μέθυ ἀμισθὶ αὐτὰ παρέχον· χρείαν παυσιλύπου καὶ ἀνωδύνου· τὰ ἀνεῦρεν ἐν

αὐτῷ ὕδατος λήθης ἐπὶ γῆς· τὸ ἀπέκτησεν ἐν τῷ οἴνῳ, ἄνευ χρείας καθόδου εἰς τοῦ Πλούτωνος τὰ βασίλεια.

«Ὅταν πίνω τὸν οἶνον
εὕδουσιν αἱ μέριμναι·
τί μοι γόων, τί μοι πόνων,
τί μοι μέλει μεριμνῶν;»

ἀναμέλπει ὁ Ἀνακρέων.

«Βάλ' οἶνον, ὦ παῖ,
τὴν ψυχήν μου κάρωσον».

ἐπαναλαμβάνει ὁ ἴδιος.

«Λύπας ἁπάσας καὶ δυσθυμίας κουφίζει οἶνος πινόμενος», γράφει ὁ Γαληνός. Ὁ δὲ Σωκράτης ἐν τῷ συμποσίῳ τοῦ Ξενοφῶντος λέγει: «Τῷ ὄντι ὁ οἶνος ἄρδων τὰς ψυχὰς τὰς μὲν λύπας, ὥσπερ ὁ μανδραγόρας τοὺς ἀνθρώπους, κοιμίζει, τὰς δὲ φιλοφροσύνας ὥσπερ ἔλαιον φλόγα, ἐγείρει». Μήπως δὲ ὁ οἶνος πινόμενος τὸν πόνον δὲν φυγαδεύει;

«Ἀνδρὶ κεκμηῶτι μένος μέγα οἶνος ἀέξει»,

ψάλλει ὁ Ὅμηρος.

Ὁ οἶνος βεβαίως εἶνε ἡ ἀφετηρία, ἡ πηγὴ καὶ ἡ ἀρχὴ τοῦ καλοῦ τοῦ τερπνοῦ καὶ τοῦ κακοῦ, ἡ βιομηχανία ὅμως εἰς βάρος τούτου αἰσχροκερδοῦσα καὶ ἐξ οὐσιῶν ἐντελέστατα ἀλλοτρίων καὶ ξένων πρὸς τὴν σταφυλήν, ἐκ δημητριακῶν καρπῶν, ἐξ ὀπωρῶν καὶ ἀπὸ τοῦ ξύλου αὐτοῦ, ὄχι πλέον δι' ἁπλῆς ζυμώσεως ἀλλὰ διὰ βρασμοῦ καὶ ἀποσταλάξεως, παρήγαγεν ἄλλο τι σῶμα παρεμφερὲς μὲν πρὸς τὸν οἶνον, πολὺ ὅμως τούτου ἰσχυρότερον καὶ συνεπῶς ἐπιβλαβέστερον, τὸ οἰνόπνευμα. Τὸ οἰνόπνευμα ὅμως φάρμακον πλέον, ἀφ' ἑνὸς μὲν σωματικόν, ἀφ' ἑτέρου δὲ ψυχικόν, ἐπὶ τῶν κέντρων τῆς νοήσεως, ἐπὶ τῶν φρενῶν, ὡς οἱ ἀρχαῖοι ἔλεγον, ἐπιδρῶν μεγάλως τὰς αἰσθήσεις μας τροποποιεῖ. Μετρίως μὲν πινόμενον ἐρεθίζει, ἱλαρύνει τὸν πίνοντα, ἀφθονώτερον δὲ ἐξάπτει, συσκοτίζει τὴν διάνοιαν καὶ κατὰ κόρον μεθύσκει, ἤτοι ἀναισθητεῖ. Ἡ διὰ τοῦ αἰθέρος καὶ τοῦ χλωροφορμίου, ἀμφοτέρων χημικῶν παραγώγων τοῦ οἰνοπνεύματος, προκαλουμένη ἀναισθησία εἶνε ὀξυτάτη μέθη. Ταύτης δὲ ἐπιτελουμένης ὁ ἄνθρω-

πος διέρχεται ἀλληλοδιαδόχως καὶ ταχέως δι' ὅλων τῶν σταδίων τῆς μέθης ταύτης, φαιδρύνεται, γελᾶ, κλαίει, ψάλλει, ἐξεγείρεται, ριπτάζεται, πολλάκις ἐμεῖ, πρὸ καὶ μετά, καὶ τέλος ἀναισθητεῖ.

Τόσον δὲ στενῆς τῆς σχέσεως οἰνοπνεύματος καὶ ψυχικῶν κέντρων οὔσης, καὶ τόσον ἐναργῶς, τῆς ἐνεργοῦ τούτου ἐπιδράσεως ἐπὶ τούτων ἐκδηλουμένης, καὶ ἓν κατ' ἐξοχὴν ψυχικὸν κέντρον, τὸ γεννετήσιον ἢ ἐρωτικόν, δὲν μένει ἀλλότριον τῆς τοιαύτης ἐπιδράσεως. Ποιηταὶ καὶ πεζοί, ἀπὸ χρόνων ἀμνημονεύτων διὰ τῆς γλώσσης πρῶτον καὶ πολὺ βραδύτερον διὰ τῆς γραφίδος, ποικιλοτρόπως καὶ ποικιλοφώνως τὴν σχέσιν τοῦ ἔρωτος καὶ οἴνου εἴτε ὕμνησαν εἴτε κατηράσθησαν. Ὁ δὲ ἄνθρωπος τὴν τοιαύτην σχέσιν καταλλήλως ἐξεμεταλλεύθη. Αἱ θυγατέρες τοῦ Λώτ, ἀλληλοδιαδόχως μεθύσασαι τοῦτον δι' αὐτοῦ ὡς μόνου συνεύνου, μετὰ τὴν ἐκ Σοδόμων φυγήν των, ἐκτήσαντο τέκνα. Ὁ δὲ ἀκόρεστος ἀκολασίας Ζεὺς τὸν Τρῷα Γανυμήδην ἐκλέγει ὄχι μόνον ὁμόκοιτον, ἀλλὰ καὶ ὡς οἰνοχόον τοῦ νέκταρος τῶν 'Ολυμπίων Θεῶν. Ἡ ἄμπελος καὶ ὁ φίλερως κισσός, σύμβολον ἡ μὲν τοῦ Διονύσου, ὁ δὲ τῆς 'Αφροδίτης ἐν ἁρμονίᾳ παρὰ τῶν Ἑλλήνων ἐλατρεύοντο. «Τερπνοτέρα 'Αφροδίτη μετὰ Διονύσου, γράφει ὁ εἴρων Λουκιανός, καὶ τὸ παρ' ἀμφοῖν ἡδὺ σύγκρατον, εἴ δ' ἀποζευχθεῖεν ἀλλήλων ἧττον εὐφραίνουσιν». 'Αληθέστατον, ἐὰν χωρισθοῦν ἀλλήλων ὀλιγώτερον εὐφραίνουν, ἡνωμένα δὲ πάλιν ἀσφαλέστερον μολύνουν καὶ ταχύτερον φονεύουν.

'Ασχολούμενός τις περὶ 'Αφροδισίων πρέπει ἐξ ἴσου νὰ ἀσχοληθῇ καὶ περὶ Διονυσίων, οὐδόλως δ' ἄκαιρον θὰ ἦτο ἐὰν ὁ τίτλος ἀφροδίσια μετετρέπετο εἰς Βακχαφροδίσια. 'Ιατρός τις ἐκ τῶν διαπρεπεστέρων τῆς ἀρχαιότητος, ὁ Καππαδόκης 'Αρεταῖος λέγει: «Οἶνος θάλψις μέν ἐστι νεύρων, μάλθαξις δὲ ψυχῆς, ἐπανάκλησις δὲ ἡδονῆς, γονῆς γένεσις καὶ πρόκλησις ἀφροδισίων.» Ὁ δὲ 'Αριστοφάνης γράφει:

«Ἡδὺς πίνειν οἶνος, 'Αφροδίτης γάλα».

Ἡ ξυνορὶς συφιλίδος καὶ γονορροίας δὲν δύναται νὰ νοηθῇ ἄνευ οἰνοπνεύματος. Τὸ προοίμιον, τὸ προανά-

κρουσμα, ὁ πρόλογος, ἡ εἰσαγωγή, γίγνονται διὰ τοῦ οἰνοπνεύματος τὸ δὲ ἀποτέλεσμα εἶνε «ἡ πρόκλησις ἀφροδισίων» ἡ συνουσία καὶ ἡ ἐκ ταύτης μόλυνσις.

Ὁ Ἀνακρέων ψάλλει:

«Ἐμοὶ γένοιτο πίνειν,
πιόντι δ' οἶνον ἡδὺν
ἐμοῖς φίλοις συνεῖναι,
ἐν δ' ἁπαλαῖσι κοίταις
τελεῖν τὴν Ἀφροδίτην».

Πορνεία δὲν ὑφίσταται ἄνευ οἰνοπνεύματος. Ὅπως δ' ἡ ὁμίχλη συσκοτίζει τὸν αἰθέρα, οὕτω καὶ τὸ οἰνόπνευμα θαμβώνει τὴν διάνοιαν. Κάρωσις ψυχική, ἄμβλωσις διανοητικὴ καὶ προσέλευσις δι' ἀνοικτῶν, ἀλλὰ μὴ ὁρόντων ὀφθαλμῶν, πρὸς τὸν βέβαιον καὶ ἀσφαλῆ ὄλεθρον. «Ὥσπερ βοῦς ἐπὶ σφαγὴν ἄγεται, καὶ ὥσπερ κύων ἐπὶ δεσμούς, ἢ ὡς ἔλαφος τοξεύματι πεπληγὼς τὸ ἧπαρ, σπεύδει δ' ὥσπερ ὄρνεον εἰς παγίδα», ὡς γράφει ὁ Σαλομὼν ἐν τῷ Ζ κεφαλαίῳ τῶν παροιμιῶν αὐτοῦ: «οὐκ εἰδὼς ὅτι περὶ ψυχῆς τρέχει». Ἐξαγάγετε τὸν ἰχθὺν τοῦ ὕδατος θ' ἀσφυκτήσῃ, στερήσατε τὴν πορνείαν οἰνοπνεύματος θ' ἀτροφήσῃ. Ζῇ ἡ πόα, ἡ χλόη, τὸ φυτὸν ἄνευ ὕδατος; Δύναται νὰ βιώσῃ τὸ ζῶον ἄνευ ἀέρος; Οὔτε ἡ Ἀφροδίτη ἄνευ τοῦ Βάκχου. "Sine Vacho friget Venus" λέγει ὁ Ὄσλερ. «Οἶνος ἀφροδισιακοὺς ἀπεργάζεται, ἔλεγον οἱ ἀρχαῖοι, καὶ ὀρθῶς Διόνυσος καὶ Ἀφροδίτη λέγονται μετ' ἀλλήλων εἶναι». Ἀμφότερα εἶνε ἀλληλένδετα, στενῶς καὶ ἀδιαρρήκτως συνηφασμένα. Τραγέλαφος ἀληθής, Σφὶγξ Θηβαϊκή, Πᾶν τραγόπους, Πήγασος πτερωτός, συνδιασμὸς φρικτός, ἁρμονία μουσικὴ ἐπικήδειον παιανίζουσα. Ὕδρα ὄχι πλέον Λερναία, ἀλλὰ παγκόσμιος πάγγλωσσος καὶ διεθνής.

Τῆς συφιλιδικῆς δὲ μολύνσεως συντελουμένης, τὸ οἰνόπνευμα αὐτό, παρὰ πολλῶν ἐκ τῶν πασχόντων, ὡς δικλὶς ἐκθυμάνσεως θεωρούμενον καὶ ἀφθονώτερον συνεπῶς πινόμενον, προκαλεῖ πάλιν τὰς φρικτοτέρας τῶν καταστροφῶν αὐτῆς. Ἐὰν τὸ οἰνοπνευματοπωλεῖον ἐκλαμβάνεται παρὰ τῶν πασχόντων ὡς ἰατρεῖον τῆς ψυχῆς, εἶνε δι' αὐτοὺς αὐτολεξεί, τὸ σφαγεῖον τοῦ σώματος. Ἐκχωρήσωμεν ὅμως τὸ βῆμα πρὸς τὸν Νέστορα τῆς συφιλιδολο-

γίας τὸν καθηγητὴν Ἀλφρέδον Φουρνιὲ καὶ μετὰ προσοχῆς ἂς παρακολουθήσωμεν τὰ ρήματά του:

«Τὸ οἰνόπνευμα ἐπὶ συφιλίδος προξενεῖ πολλὰ τὰ κακά, ἀνάγκη ὅμως καθορισμοῦ. Αἱ πολυάριθμοι καταστροφαὶ δέον ὅπως κατανεμηθοῦν ὑπὸ πέντε ἐπικεφαλίδας, κατὰ μέρος τιθεμένης βεβαίως τῆς ἐπιδράσεως ἐπὶ τοῦ ἀρχικοῦ ἕλκους, ὅπερ τὸ οἰνόπνευμα βαθύτερον ἐξελκώνει, καθιστῶν τοῦτο φαγεδαινικόν, γαγγραινῶδες καὶ ὅπερ ὁ Ρικὸρδ ἐτιτλοφόρησεν «Ἕλκος οἰνοφαγεδαινικόν».

Α. Ἐξάπτει, ἐντείνει τὰς δερματικὰς ἐκδηλώσεις τῆς συφιλίδος κατά τε τὴν πυκνότητα καὶ τὴν ποικιλίαν. Παγκοίνως βεβαίως γνωστὸν τὸ μυστικὸν τυγχάνει ὅτι τὸ οἰνόπνευμα ἐρεθίζει, χειροτερεύει, ἀφυπνίζει, ἀνακαλοῦν ἐπὶ τόπου πάσας ἐν γένει τὰς κοινὰς δερματικὰς νόσους, ἔκζεμα, ψωρίασιν, λειχῆνα, ἀκμὰς καὶ ἐρυθήματα. Διατὶ λοιπὸν νὰ μὴ ἐπιδρᾷ κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον καὶ ἐπὶ τῶν συφιλιδικῶν προσβολῶν τοῦ δέρματος; Δι' αὐτὰς φυσικὰ τὸ οἰνόπνευμα εἶνε ὅ,τι ὁ ἄνεμος διὰ τὴν πυράν.

Β. Συγκεντρώνει τὴν συφιλιδικὴν ἐπενέργειαν εἰς τὰ ἐγκεφαλικὰ κέντρα. Ἀπόδειξις: Ἐπὶ 57 περιπτώσεων συφιλίδος καὶ οἰνοπνευματώσεως αἱ 29 ἐπαρουσίασαν τὰς ἑξῆς νευρικὰς προσβολάς.

Συφιλίδα ἐγκεφαλικὴν	20
Συφιλίδα ἐγκεφαλονωτιαίαν	2
πάρεσιν	3
τῆξιν	3
παραπληγίαν	1
Σύνολον	29

Ποία ἡ ἀναλογία; πλέον τοῦ ἡμίσεως. Ἡ δὲ εὐγλωττία τῶν ἀριθμῶν μιᾶς ἀπαλάσσει παντὸς σχολίου. Ἀλλ' ἐκτὸς τούτου τὸ πρώιμον τῆς εἰσβολῆς τῶν ἐκδηλώσεων τούτων τοῦ συγκράτου ζεύγους, συφιλίδος καὶ οἰνοπνεύματος, εἶνε ἄξιον προσοχῆς. Οὕτω ἐπὶ τῶν 29 προμνησθεισῶν περιπτώσεων, δέκα προήχθησαν κατὰ τὰ πρῶτα τρία ἔτη μετὰ τὴν μόλυνσιν, ἐπὶ δὲ τριῶν ἐξ αὐτῶν διαρκοῦντος τοῦ πρώτου ἔτους. Ἐπὶ μιᾶς δ' ἐξ αὐτῶν αἱ βαρεῖαι προσβολαὶ τῆς ἐγκεφαλικῆς συφιλίδος προῆλθον εἰς φῶς κατὰ τὸν πέμπτον μῆνα μετὰ τὴν ἐμφάνισιν τοῦ ἕλκους, παρασύρουσαι εἰς θάνατον ἐντὸς τοῦ πρώτου ἔτους.

Γ. Προκαλεῖ τὰς βαρείας ἐκείνας μορφὰς τῆς νόσου αἵτινες διὰ τὴν κακὴν αὐτῶν ἐπίδρασιν ἐπὶ τῆς γενικῆς ὑγείας ἐβαπτί-

σθησαν διὰ τοῦ ὀνόματος, συφιλὶς ἀσθενική, ἐξαντλητική, φθισική κλπ.

Δ. Γεννᾶ τὴν πρώιμον τριτοπαθῆ συφιλίδα. Οὕτω, ἐπὶ τῶν 57, προμνησθεισῶν περιπτώσεων τῆς ἰδιωτικῆς μου πελατείας, εὑρίσκω τὴν συφιλίδα τριτεύουσαν κατὰ τὴν ἑξῆς σειρὰν χρόνου:

Ἀμέσως ἀπὸ τοῦ πρώτου ἔτους	15	ἄκις
Διαρκοῦντος τοῦ δευτέρου	3	»
κατὰ τὴν πορείαν τοῦ τρίτου	8	»
κατὰ τὴν πορείαν τοῦ τετάρτου	3	»
κατὰ τὴν πορείαν τοῦ ἕκτου	2	»
κατὰ τὴν πορείαν τοῦ ὀγδόου	1	»
πέραν τούτου	21	»
Ἄθροισμα	57	

Ἐκ τινος δ' ἄλλης στατιστικῆς σχετικῆς πρὸς τὴν πρώιμον κακοήθη συφιλίδα, προϊὸν βεβαίως παντὸς ἄλλου αἰτιολογικοῦ παράγοντος, ἔφθασα εἰς τὸ ἑξῆς τελικὸν συμπέρασμα. Ὅτι ἐκ 239 περιπτώσεων συφιλίδος πάσης φύσεως, 36 δύνανται νὰ καταλογισθοῦν πρὸς τὸ οἰνόπνευμα, ἤτοι δέκα πέντε ἐπὶ τοῖς ἑκατόν.

Ε. Πραγματοποιεῖ τέλος τὰς βαρυτάτας συφιλίδας, τὰς πάντοτε ἀναγεννωμένας, τὰς διαρκῶς ἐν ἐνεργείᾳ ὑπὸ πολλαπλᾶς ἐκδηλώσεις καὶ ἀενάως ἐν ἐκρήξει. Ἐπὶ τῆς μορφῆς δὲ ταύτης βλέπει τις τοὺς ἀτυχεῖς πάσχοντας παρουσιάζοντας, πῆμα ἐπὶ πήματι καὶ παρ' ὅλην τὴν θεραπείαν, πολλαπλᾶς συφιλιδικὰς ἐκδηλώσεις, ἐξερχομένους τῆς μιᾶς προσβολῆς διὰ νὰ εἰσέλθουν εἰς τὴν ἄλλην τοιαύτην καὶ μένοντας τέλος, ἐπὶ ἔτη ὁλόκληρα ἐν καταστάσει συφιλιδικῇ. Παρετηρήθησαν δὲ συφιλίδες λυσσωδῶς μαινόμεναι ἐπὶ τῶν θυμάτων των ἐπὶ τέσσαρα, ἕξ, ὀκτώ, δέκα, δέκα τρία ἔτη καὶ πέραν τούτου, ἀπολήξασαι φυσικὰ εἰς θάνατον».

«Τὴν ἐξέλιξιν μιᾶς καὶ τῆς αὐτῆς μολύνσεως, γράφει ὁ Lacapere, ἐπὶ ἀτόμων διαφόρου φυλῆς σπουδάζοντες δυνάμεθα νὰ ἐκτιμήσωμεν τὴν σπουδαιότητα αἰτιολογικῶν τινων παραγόντων, προσανατολιζόντων τὴν νόσον κατὰ τοιαύτην ἢ τοιαύτην διεύθυνσιν, διὰ τῆς ἐπαυξήσεως τῆς σοβαρότητος ὡρισμένων ἐκδηλώσεων ταύτης. Ἡ δὲ σπουδὴ τῆς συφιλίδος τῶν ἰθαγενῶν τῆς Βορείου Ἀφρικῆς μᾶς δίδει ὁλόκληρον σειρὰν γεγονότων δι' ὧν ἀποδεικνύεται ἡ διαφορὰ τῆς συφιλίδος ταύτης πρὸς τὴν ἡμετέραν. Ἡ δὲ οὐσιώδης διαφορὰ τῆς συφιλίδος τοῦ Ἄραβος ἀπὸ

τὴν τοῦ Εὐρωπαίου συνοψίζεται εἰς τὸ ἑξῆς: Ἐπὶ τοῦ Εὐρωπαίου αἱ δερματικαὶ ἐκδηλώσεις εἶνε πολὺ ἐλαφραί, πάσης τῆς σοβαρότητός της συγκεντρουμένης ἐπὶ τῶν νευρικῶν καὶ σπλαγχνικῶν προσβολῶν. Εἰς τὸν Ἄραβα αἱ δερματικαὶ καὶ ὀστεώδεις βλάβαι εἶνε ἀναρίθμητοι καὶ ἐκτάκτου βαρύτητος, ἐνῷ τοὐναντίον ἡ σπλαγχνικὴ καὶ νευρικὴ συφιλίς εἶναι ἐξαιρετική. Πλησιέστερον δὲ ἐξεταζομένων τῶν βλαβῶν, βλέπει τις ὅτι ἅπασαι αἱ σπλαγχνικαὶ βλάβαι, ἐπὶ τοῦ Εὐρωπαίου, εἶναι σκληρωτικαὶ ἐνῷ κατ' ἀντίθεσιν αἱ κομμιωματώδεις τοιαῦται εἶναι σπανιώταται. Διὰ τοὺς Ἀφρικανοὺς δὲν ὑπάρχει σκλήρωσις. Ὅταν δὲ ἡ τριτοπαθὴς συφιλὶς ἐγγίζῃ τὰ σπλάχνα ἢ τὰ νευρικὰ κέντρα, αὕτη πάντοτε ἐκσημαίνεται ὡς νεκρωτικὴ συφιλὶς ἢ κομμίωμα.

Διατί δὲ αἱ διαφοραὶ αὗται μεταξὺ Ἄραβος καὶ Εὐρωπαίου; Τί δ' ἐλλεῖπον ἀπὸ τοῦ πρώτου γίνεται ἀφορμὴ τῶν σκληρωτικῶν, τῶν καὶ ἀνιάτων συφιλίδων, οἷον μυοκαρδίτιδος, διαμέσου νεφρίτιδος, καὶ τέλος παρέσεως καὶ τήξεως, ἐπὶ τοῦ δευτέρου; Τὸ οἰνόπνευμα, ὑφ' ὅλας αὐτοῦ τὰς μορφάς, ἀπὸ τοῦ καθαροῦ οἰνοπνεύματος τῶν ὀρεκτικῶν καὶ τῶν ἡδυπότων, μέχρι τοῦ διαλελυμένου οἰνοπνεύματος, τοῦ κατ' ἐπιφάνειαν ἀβλαβοῦς, τῶν ἐκ ζυμώσεως ποτῶν τῶν ἀποκληθέντων ὑγιεινῶν ἤτοι: οἴνου καὶ ζύθου. Ἐπὶ τοῦ συνδιασμοῦ τῶν δύο τούτων παραγόντων, συφιλίδος καὶ οἰνοπνεύματος, τοῦ μὲν πρώτου σκληρωτικοῦ τοῦ δὲ δευτέρου διεγερτικοῦ, μοῦ φαίνονται ὀφειλόμεναι αἱ περισσότεραι τῶν σκληρώσεων τῶν τε σπλάγχνων καὶ τοῦ νευρικοῦ συστήματος.»

Ἡ ἐπίδρασις τοῦ οἰνοπνεύματος καὶ τοῦ ἐν γένει βίου ἐπὶ τῆς συφιλίδος οὐδέποτε διέλαθε τοὺς καλοὺς τῆς νόσου ταύτης παρατηρητάς. Ἀναγνώσατε τὶ γράφει ἀπὸ τοῦ 1557 ὁ πολὺς Fernel ἐν τῷ «Ἀφροδισίῳ Λοιμῷ».

«Ὡς πρὸς τοὺς ἐκ τῆς νόσου προσβαλλομένους, ἀναλόγως τοῦ τρόπου τῆς διαβιώσεώς των, ἄλλοτε μὲν τοὺς ἐγκαταλείπει ταχέως, καὶ ἄλλοτε τοὺς παρακολουθεῖ ἐπὶ μακρόν, ἐνίοτε μέχρι τελείας καταστροφῆς. Ἐν Ἰταλίᾳ, ἐν Ἱσπανίᾳ, πανταχοῦ τέλος ἔνθα οἱ ἄνθρωποι εἶνε νηφάλιοι εἶνε ἠπιωτέρα. Ἐν Γερμανίᾳ ἡ μέθη καὶ ἡ ἀχαλίνωτος λαιμαργία καθιστοῦν ταύτην χρονίαν,

ὀδυνηροτέραν καὶ σκληροτέραν διὰ τὰ θύματά της. Οἱ δὲ Γάλλοι εὑρίσκονται μεταξὺ τῶν δύο.

Τὸν λόγον ἔχει καὶ πάλιν ὁ Fournier: «Ἔρχεται τέλος τὸ σύνθετον ἄθροισμα (τῶν καταθληπτικῶν ἐπηρειῶν πάσης φύσεως) εἰς τὴν αἰτιολογικὴν δὲ ταύτην ὁμάδα κατ' ἐξοχὴν γόνιμον πρὸς παραγωγὴν τριτοπαθῶν φαινομένων, ἀνήκουν ἀρκετὰ αἴτια, ἄλλοτε μὲν σχέσιν ἔχοντα πρὸς ἄλληλα, ἄλλοτε δὲ ἐντελῶς ἄσχετα, ἅπαντα ὅμως ἀπὸ κοινοῦ δρῶντα ἐξαντλοῦν τὸν ὀργανισμόν, ἐλαττώνουν τὴν ζωικὴν αὐτοῦ ἀντίστασιν, καθιστῶντα τὸν πάσχοντα κατώτερον τῆς ἀρρωστίας καὶ συνεπῶς ἀνοίγονται στάδιον εὐρὺ διὰ τὰς νοσηρὰς προσβολάς. Ἐκ τῆς κτηθείσης δὲ πείρας γνωρίζομεν ὅτι ἅπαντα τὰ αἴτια ταῦτα, κατὰ τὸν μὲν ἢ τὸν δὲ τρόπον ἐπενεργοῦντα, ἀποτελοῦν τὰς ἀναμφιρήστους προδιαθέσεις πρὸς τὴν τριτοπάθειαν, ἤτοι τοὺς πολλαπλοὺς μικροὺς ἢ ἠθικοὺς συνεργοὺς τῆς συφιλιδικῆς ἐγκληματικότητος. Ἤδη δὲ ἂς εἰδικεύσωμεν.

Πᾶσαι αἱ πλημμελεῖς συνθῆκαι ὑγιεινῆς. Ἀνεπαρκὴς ἢ κακῶς ἐρρυθμισμένη σίτησις, στερήσεις, ἀνθυγιεινὴ κατοικία, ἀνεπαρκὴς σωματικὴ ἄσκησις, ὀκνηρία, ρυπαρότης, ἀκηδεία, διαμονὴ εἰς ψυχρὰ κλίματα, παρεκτροπαὶ πάσης φύσεως ἤτοι σωματικῶς, ὑγιεινῶς καὶ λοιπά. Ἀθλιότης ἐν ἀνακεφαλαιώσει τῶν προειρημένων. Καταβολὴ γενικὴ ὡς ἀποτέλεσμα προϋπαρξασῶν ἢ ἤδη ὑφισταμένων νόσων. Ἐπιδράσεις ἠθικῆς φύσεως, δρῶσαι πολὺ περισσότερον τοῦ κοινῶς παραδεδεγμένου, ἀσχολίαι, μέριμναι καὶ φροντίδες, συγκινήσεις, τύρβη περισπασμοί βιωτικοί, ἀποτυχίαι, πλούτου ἀπώλειαι, θλίψεις, θάνατοι, ἀποθαρρύνσεις καὶ λοιπὰ, χωρὶς νὰ λησμονήσωμεν τὰς συγκινήσεις τοῦ παιγνιδίου. Τὸ χρηματιστήριον, αἱ ἱπποδρομίαι καὶ τὸ χαρτοπαίγνιον μετέχουν μεγάλως, τὸ βεβαιῶ, πρὸς παραγωγὴν τῶν νευρικῶν τριτοπαθειῶν. Προσθέσωμεν εἰς ταῦτα καὶ τὰς ὑπερκοπώσεις πάσης φύσεως, αἵτινες ὑπὸ διαφόρους μορφὰς ἀπολήγουν εἰς πτώχευσιν τοῦ ὀργανισμοῦ. Δηλαδὴ φυσικὴ ὑπερκόπωσις ἐκ καταχρήσεως ἐργασίας, ἐκ πόνων, ἐξ ἀγρυπνιῶν. Διανοητικὴ ὑπερκόπωσις, ἀφροδισιακὴ ὑπερκόπωσις, ἢ καὶ ἡ ἀδυναμικωτάτη πα-

σῶν, ὑπερκόπωσις ἡδονῶν ἢ κοσμικὴ τοιαύτη. Ἐπεξηγήσεις δέ τινες δὲν εἶναι ἄσκοποι:

α΄. Εἶνε κοινῶς γνωστὸν ὅτι αἱ ἐγκεφαλικαὶ προσβολαὶ τῆς συφιλίδος παρατηροῦνται ἐπὶ ὑποκειμένων καταχρωμένων τοῦ ἐγκεφάλου των, ἐπὶ τῶν φιλοπόνων, τῶν ἰατρῶν, τῶν διανοητικῶς ἐργαζομένων. Ἐπὶ παραδείγματι, θὰ νομιμοποιήσωμεν τὸ σημεῖον τοῦτο διὰ τῶν δύο ἑπομένων περιπτώσεων:

«Νεανίας τις ἐνωρίτατα ἐκ συφιλίδος μολυνθείς, προσεβλήθη ὑπὸ τῶν βαρυτέρων ἐγκεφαλικῶν ἐκδηλώσεων τῆς νόσου του, ἐξ ἀφορμῆς βεβιασμένης ἐργασίας, διότι ἐμελέτα νυκτὸς καὶ ἡμέρας ὅπως ταχέως παρασκευασθῇ διὰ τὰς ἐξετάσεις τῆς πολυτεχνικῆς σχολῆς».

«Νεαρὸς δικηγόρος ἐργαζόμενος τὴν μὲν ἡμέραν παρά τινι δικογράφῳ πρὸς πορισμὸν τοῦ ἐπιουσίου του ἄρτου, τὴν δὲ νύκτα ὅπως παρασκευασθῇ διὰ τὰς διδακτορικάς του ἐξετάσεις, ἐξέτισε τὴν ὑπερβολικὴν αὐτοῦ ἐργασίαν διὰ παρέσεως ἐγκεφαλικῆς, ἰλίγγου, ἀπωλείας τῆς φωνῆς, διαταραχῶν τῆς μνήμης καὶ παροδικῆς ἀριστερᾶς παρέσεως, Ὑποβληθεὶς εἰς θεραπείαν, ἴαται. Μῆνας ὅμως βραδύτερον ἐπιχειρήσας θαρραλέαν ἐπανάληψιν τοῦ αὐτοῦ, ὡς καὶ πρότερον βίου, ἐπαρουσίασε, καὶ τοῦτο δίς, τὰ αὐτὰ φαινόμενα».

β΄. Ἐξ ἴσου δ' ἐπικίνδυνος εἶνε καὶ ἡ ἀφροδισιακὴ ὑπερκόπωσις, ἡ τὸν μὲν ἐγκέφαλον διεγείρουσα, τὸ δὲ σῶμα καταβάλλουσα. Ἐπ' εὐκαιρίᾳ δὲ τούτου μικρὰ ἀλλὰ περίεργος συλλογὴ γεγονότων ἐκ συγκυρίας προελθόντων εἶνε ἀληθῶς σημαντική. Ἑξάκις παρετήρησα ἐγκεφαλικὰς προσβολάς, διαδεχθείσας τὸν γάμον καὶ πάντοτε ὑπὸ τὰς αὐτὰς συνθήκας, τουτέστιν ὡς συνέπειαν ὑπερβολικῶν ἀσωτειῶν διαρκοῦντος τοῦ μηνὸς τοῦ μέλιτος. Ἡ ἱστορία καὶ τῶν ἓξ αὐτῶν ἀρρώστων εἶναι ἀπαραλλάκτως ἡ αὐτή. Ἀρχαῖοι ἅπαντες συφιλιδικοί, καλῶς ὅμως ἔχοντες καὶ ὑγιεῖς μέχρι τῆς ὥρας τοῦ γάμου των, συνετοὶ δὲ καὶ ἐγκρατεῖς ὄντες, διαρκούσης τῆς μνηστείας των, ἀρκετὰ ἠδύνηθησαν διὰ μεγάλων καταχρήσεων μετὰ τὴν σύζευξιν. Λοιπόν, ἅπαντες προσεβλήθησαν κατὰ διάφορα διαστήματα δι' ἐγκεφαλικῶν φαινομένων, ἤτοι δι' ἐπιληπτικῶν προσβο-

λῶν, δι' ἀποπληξίας, δι' ἡμιπληγίας καὶ τὰ ὅμοια. Τοῦτο δὲ συνέβη διὰ μὲν τὸν ἕνα τρεῖς μῆνας, διὰ τοὺς δύο ἄλλους τὸν δεύτερον μῆνα, διὰ δὲ τοὺς τρεῖς τελευταίους, δεκαπέντε, δέκα τρεῖς καὶ δέκα μόνον ἡμέρας μετὰ τὸν γάμον.

γ΄. Συνηθέστατα ὅμως καὶ πρὸ παντὸς εἰς τὴν τάξιν τῶν ἀστῶν καὶ ἔτι εἰδικώτερον ἐν τῇ ἀριστοκρατίᾳ, βλέπει τις τὴν ὁδὸν πρὸς τὴν τριτοπάθειαν προλειαινομένην διὰ συνόλου αἰτίων, ἅτινα διὰ μιᾶς λέξεως δύναταί τις ν' ἀποκαλέσῃ κοσμικὴν ὑπερκόπωσιν, ἢ ἐξάντλησιν τῆς μεγάλης Παρισινῆς ζωῆς: Χρονικαὶ ἀνωμαλίαι τοῦ βίου καὶ τῶν ἕξεων, ἀεικινησία, τύρβη διαρκής, ἑορταὶ ἐπὶ ἑορτῶν, γεύματα ἐπὶ γευμάτων, ἑσπερίδες, ἑστιάσεις, καταχρήσεις καμπανίτου, ἀγρυπνίαι, νύκτες καταναλισκόμεναι ὁλόκληροι ἐν θεάτροις, εἰς χοροὺς καὶ πρὸ παντὸς εἰς συναναστροφάς, ἀϋπνίαι καὶ καταχρήσεις παντὸς εἴδους, συγκινήσεις τοῦ παιγνιδίου καὶ ὡς κορύφωμα πάντων ἐρωτικαὶ καταχρήσεις, ἐν βραχεῖ, ζωὴ ἀνθρώπου τοῦ κόσμου, τῶν λεσχῶν, τοῦ ἀέργου, τοῦ διασκεδάζοντος. Ἀλλὰ καὶ πάντα ταῦτα πληρώνονται, ἐξιλάσκονται μίαν ἡμέραν. Ἀπόδειξις ἡ οἰκτρὰ θέα τοῦ ἀνδρός, τοῦ βιοῦντος ἐν τῇ ὑψηλῇ ἀριστοκρατίᾳ, ὠχροῦ, μολυβδοχρόου, ψαρίζοντος ἀπὸ τοῦ τριακοστοῦ, κυφοῦ, σαπροῦ, προώρως παρηκμακότος. Οὕτω λοιπὸν πᾶς τοιοῦτος ἄνθρωπος, μὴ δυνάμενος ν' ἀντιτάξῃ κατὰ τῆς συφιλίδος σθεναρὰν ἀντίστασιν ἡττᾶται παρ' αὐτῆς, καθισταμένης, ὡς ἐκ τούτου, πολὺ βαρείας.

Τοῦτο δ' ἀκριβῶς μᾶς διδάσκει ἡ ἐξάσκησις τοῦ ἐπαγγέλματός μας ἐν μεγάλῃ πόλει. Τὸ κατ' ἐμὲ τοὐλάχιστον, πολὺ συχνὰ ἐξεπλάγην συναντῶν τὴν βαρεῖαν συφιλίδα ἐπὶ τῶν νεανιῶν τῆς ἀριστοκρατίας, τῶν ἀπολαυόντων πάσης μὲν ἀνέσεως, πάσης εὐμαρείας, ὅλων δὲ τῶν ὁρατῶν πλεονεκτημάτων τῆς εὐτυχίας. Ὅταν δ' ἐπεχείρησα τὴν ἀναζήτησιν τοῦ λόγου τῆς τοιαύτης κακοηθείας τῆς ἀρρωστίας των, τὸν ἀνεῦρον ἀποκλειστικῶς εἰς τὸ ἀκανόνιστον τοῦ βίου των καὶ ἐν τῷ πολυωνύμῳ συνόλῳ τῶν ἀνθυγιεινῶν καὶ καταθλιπτικῶν συν-

θηκῶν, ὅπερ ἀνακεφαλαιῶ ἐν τῇ λέξει ταύτῃ—Κοσμικὴ ὑπερκόπωσις.

Ποσάκις ἄραγε δὲν παρετήρησα τὰς ὀλεθρίας συφιλίδας ταύτας, διὰ προώρων τριτοπαθῶν φαινομένων ἐκδηλουμένας ἐπὶ τῶν καταχρωμένων τοῦ ὑψηλοῦ Παρισινοῦ βίου; Ἐνωρίς, ἐνωρίτατα ἀπολήγουν εἰς τὴν μίαν ἢ τὴν ἄλλην χρονίαν συφιλίδα ὑπὸ ποικίλας μορφάς ἐκδηλουμένην—συφιλὶς φυματιώδης, συφιλὶς ἑλκωτική τοῦ βλενογόνου καὶ πρὸ παντὸς τοῦ φάρυγγος, ἐξ ἀφορμῆς τῆς καταχρήσεως τοῦ καπνοῦ, ἰρῖτις, σαρκοκήλη, ὀνύξεις καὶ ὀστεώδεις βλάβαι. Τὰ ἀσφαλέστερα δὲ ἐξ ὅλων τῶν φαινομένων, τῶν ἀπειλούντων τὴν ζωὴν τοῦ ἀριστοκράτου εἶναι τὰ ἐγκεφαλικά. Ὁ λαχνός των εἶναι τριτογενὴς νευροπάθεια. Καὶ θέτω, ἔχω φυσικὰ τὸ ἐκ μακρᾶς πείρας κτηθὲν δικαίωμα νὰ θέσω τὸ ἑξῆς ἐρώτημα:

«Ὁ καταχρώμενος τῆς κοσμικῆς ζωῆς εἶνε ὁ κατ' ἐξοχὴν προωρισμένος εἰς τὴν νευρικὴν τριτοπάθειαν. Ἐξ αἰτίας τῆς συφυλίδος καὶ τοῦ βίου τὸν ὁποῖον διάγει εἶνε ὑποψήφιος τριῶν μεγάλων νευρικῶν καταστροφῶν ὀνομαζομένων συφιλὶς ἐγκεφαλική, γενικὴ παράλυσις καὶ νωτιὰς φθίσις.»

* * *

«Ὑπὸ τὴν ἐπίδρασιν διαφόρων καὶ πολυπλόκων παραγόντων, λέγει ὁ καθηγητὴς Jeanselme, ἀπὸ 4 Σεπτεμβρίου 1919, πολλαὶ ἐκ τῶν κοσμοπολιτικῶν νόσων ὑποδύονται εἰς τοὺς τροπικοὺς ἐξωτερικὴν μορφήν, πολὺ διάφορον τῆς μητροπολικῆς αὐτῶν μορφῆς, ὅπως παραπλανήσουν νεαρὸν παρατηρητήν. Ἡ συφιλὶς δὲν διεκφεύγει τὸν νόμον τοῦτον. Ἀσθένεια πανδημική, ὁπουδήποτε καὶ ἂν εὑρεθῇ παρέχει τὰ αὐτὰ θεμελιώδη χαρακτηριστικά. Ἐν τούτοις ὅμως πᾶσαι αἱ φυλαὶ δὲν εἶνε ἴσαι ἀπέναντι τῆς συφιλίδος, οἱ δ' ἰατροὶ τῶν ἀποικιῶν μας μᾶς ἐσημείωσαν τὴν καλοήθειαν ταύτης μεταξὺ τῶν διαφόρων λαῶν τῆς Μαύρης Ἠπείρου. Διαρκούσης τῆς ἀποστολῆς μου εἰς τὴν Ἄπω Ἀνατολήν, ηὐτύχησα νὰ σπουδάσω τὴν συφιλίδα ἐπὶ

τῶν ἰθαγενῶν τῆς χερσονήσου τῆς Ἰνδοκίνας καὶ τοῦ Μαλαίου Ἀρχιπελάγους. Γενικῶς αὕτη ὑποδύεται τὰ χαρακτηριστικὰ τῆς ἡμετέρας πρωΐμου κακοήθους συφιλίδος, ἐκδηλουμένη διὰ πολλαπλῶν καὶ ποικίλων συμπτωμάτων συνήθως ἐπιπλεκομένων διὰ φαγεδαίνης. Ἀποσυνθέτει μὲν τὸ δέρμα καὶ τὸν σκελετόν, προκαλεῖ ἀνιάτους κολοβώσεις, σπανίως ὅμως φονεύει, τῆς πραότητος ταύτης ὀφειλομένης εἰς τὸ σχετικῶς ἄτρωτον τῶν βλεννογόνων καὶ τῶν σπλάγχνων τῶν ἰθαγενῶν.

»Οὐδόλως δ' ἀνάξιον προσοχῆς τὸ γεγονὸς τυγχάνει ὅτι αἱ νευρικαὶ βλάβαι, αἱ ὑπὸ τὸ ὄνομα «παρασυφιλίς» ταξινομηθεῖσαι, φαίνονται νὰ εἶναι ἐξ ὁλοκλήρου ἄγνωστοι μεταξὺ τῶν ἰθαγενῶν. Πρὸς ἐξιχνίασιν τῶν ὑπούλων μορφῶν τῆς τήξεως ἠναγκάσθην νὰ ἐρευνήσω ἐκ τοῦ σύνεγγυς καὶ τὰς ἐλαφροτέρας ἀνωμαλίας τοῦ βαδίσματος, ἐμελέτησα τὰ ἀντανακλαστικὰ φαινόμενα τῆς ἐπιγονατίδος, καὶ ἀνεζήτησα τὸ σημεῖον τοῦ **Argyll-Robertson**. Λοιπόν, ἡ ἀνάκρισίς μου ἦτο πάντοτε ἀρνητική. Ἐπεσκέφθην τὰ ἄσυλα τῶν φρενοβλαβῶν τοῦ **Birmanie**, τοῦ **Singapour** καὶ τῆς Ἰάβας χωρὶς νὰ εὕρω οὐδεμίαν περίπτωσιν ἀληθοῦς γενικῆς παραλύσεως. Εἰς τὰς κατ' ἀνάγκην δὲ περιωρισμένας ἐρεύνας μου ἀπιστῶν, διηρώτησα ἔτι ἀνωτέρου κύρους ἰατρούς, οἱ φρενολόγοι οὗτοι οὐδέποτε εἶδον περίπτωσιν παραλυτικῆς παραφροσύνης μεταξὺ τῶν Ἀσιανῶν.

Πῶς δ' ἐξηγεῖται ἡ περίεργος ἀνοσία αὕτη; Δύναται ν' ἀποδοθῇ εἰς ἐθνικήν τινα ἐπίδρασιν; Δὲν τὸ πιστεύω. Ὁ τρόπος βεβαίως τοῦ βίου ὅν διάγει ἥτε κιτρίνη καὶ ἡ αἰθιοπικὴ φυλή, ἡ διανοητικὴ δρᾶσις τῶν ὁποίων ἔχει ἐλαττωθῇ εἰς τὸ ἐλάχιστον, εἶνε ἄνευ ἀμφιβολίας ἡ ἀφορμὴ τοῦ ἀνεπιδέκτου τῆς καταστάσεως αὐτῶν. Τὰ Εὐρωπαϊκὰ ἐν τούτοις ἤδη ἤρξαντο ἐνεργοῦντα ἐπὶ τῶν αὐτοχθόνων. Τῶν τροποποιήσεων δὲ τούτων εἰς τὸ εἶδος τῆς ζωῆς των πραγματοποιουμένων, ἡ παρατήρησις τοῦ τρόπου τῆς ἀντιδράσεως κατὰ τοῦ ἀφροδισιακοῦ ἰοῦ θὰ εἶναι ἐνδιαφέρουσα. Βέβαιον ὅμως εἶνε ὅτι παρὰ τῷ Ἰάπωνι, εἰσελθόντι ἀπὸ μακροῦ χρόνου εἰς τὴν εὐρωπαϊκὴν τύρβην, ἡ συχνότης τῆς τήξεως ἐπαισθητῶς ηὐξήθη. Ἰδοὺ λοιπὸν ἓν γεγονὸς πρὸς ὑποστήριξιν τῆς τοιαύτης ὑποθέσεως.»

Ὁ Ernest L. Zimmerman τοῦ John Hopkins γράφει εἰς τὰ ἀρχεῖα τῆς δερματολογίας καὶ συφιλιδολογίας τοῦ Ἰουλίου τοῦ 1921 ἐκθέτων:

«Ὡς πρὸς τὴν συφιλιδικὴν μόλυνσιν ὑφίστανται συγγενεῖς βιολογικαὶ διαφοραὶ μεταξὺ λευκῶν καὶ Αἰθιόπων. Ὁ Αἰθίοψ παρουσιάζει ἐντόνους ἀντιδράσεις ἐπί τε τοῦ δέρματος καὶ τοῦ σκελετοῦ, καὶ εἶνε σχετικῶς ἀπηλλαγμένος ἔκ τε τῆς τήξεως καὶ τῆς παρέσεως. Ἐπὶ τῶν λευκῶν ἡ συφιλὶς διελαύνει τὴν πορείαν της μετὰ ἐλαφρῶν δερματικῶν ἐκδηλώσεων, ἢ ἄνευ τοιούτων, ὅμως ἔχει τὴν τάσιν ὅπως βραδύτερον προκαλέσῃ τὴν τῆξιν ἢ τὴν πάρεσιν».

Ἡ ὁλικὴ ἔλλειψις, γράφουν οἱ A. Porot καὶ N. Senges, καθολικῆς παραλύσεως μεταξὺ τῶν συφιλιδικῶν Ἀράβων ἀπὸ μακροῦ παρετηρήθη. Καίτοι δὲ οὗτοι ἐπὶ μακρὸν ὑπηρέτησαν ἐν Ἀλγερίῳ καὶ ὡς ἐκ τούτου καὶ ἐκ τοῦ σύνεγγυς παρηκολούθησαν τοὺς πάσχοντας Ἄραβας, ἅπαξ μόνον ἕνα εἶδον παρουσιάσαντα ἐλαφρὰ φαινόμενα παρέσεως. Αὐτὴ δ' αὕτη ἡ ἐξαντλητικὴ ἔντασις ἐπὶ τοῦ μετώπου, κατὰ τὸν λήξαντα πόλεμον, οὐδόλως ἐπηρέασεν ἐπὶ τῶν ἐκ συφιλίδος πασχόντων Ἀράβων στρατιωτῶν προδιαθέτουσα τούτους διὰ τὴν νευροσυφιλίδα ὅπως καὶ τοὺς λευκούς.

Ὥρα λοιπὸν ὅπως προσέχοντες τὸν νοῦν ἀκούσωμεν τί λέγει ἀνὴρ ἐκ τῶν μεγίστων τῆς Ἀμερικῆς, ὁ Theobald Smith, διὰ τῆς «Ἐπιστήμης» τῆς 5 Αὐγούστου τοῦ 1921 ὑπὸ τὸν τίτλον: «Περὶ τοῦ παρασιτισμοῦ ὡς νοσηροῦ παράγοντος».

«Ἐὰν δι' οἱονδήποτε λόγον ἡ κανονικὴ ἀντίστασις τοῦ ξενίζοντος ὀργανισμοῦ μειοῦται, τὸ παράσιτον εἴτε πέραν ὁρίων πολλαπλασιαζόμενον, ἢ νέας χώρας καταλαμβάνον δύναται νὰ προκαλέσῃ τὸν θάνατον τοῦ ξενίζοντος τοῦτο πρὸ τῆς συμπληρώσεως τῆς κυκλικῆς ἐξελίξεως τῆς νόσου. Ἡ δὲ κατάστασις αὕτη ἑρμηνεύεται ἐὰν ὁ παρασιτισμὸς θεωρηθῇ ὄχι ὡς σ υ ν θ ή κ η ε ἰ ρ ή ν η ς ἀ λ λ ' ἐ ν ό π λ ο υ ἐ κ ε χ ε ι ρ ί α ς. Διότι μόλις ὁ εἷς ἐκ τῶν δύο ὀργανισμῶν, παράσιτον ἢ ξενίζων, πέσῃ κάτωθεν ἐπιπέδου τινος, ὁ ἕτερος ἐπωφελούμενος τῆς πτώσεως ταύτης ἐπικρατεῖ. Ἐὰν δ' ὁ μικροργανισμὸς ἐπικρατήσῃ τοῦτο δύναται νὰ σημάνῃ τὸ τέλος ἀμφοτέρων. Ἡ τελευταία δ' αὕτη κατάστασις, ἠλαττωμένης φυσικῆς ἀντιστάσεως, προκαλεῖται διὰ τοῦ πολιτισμοῦ, εἴτε διὰ τῆς προσαγωγῆς εἰς τὴν ἀρχικὴν νόσον ἄλλων παρασίτων, τοὐθόπερ ἐπιπλέκει ἁπλῆν κατὰ τὸ φαινόμενον κατάστασιν, ἢ διὰ συνθηκῶν προερχομένων ἐκ κληρονομικῆς ἐλαττωμα-

τικότητος, ἢ ἐξ ὑπερκοπώσεως, κακῆς διαίτης, ἢ ἀπὸ ζέστην, ἢ ἀπὸ κρύος, ἅτινα ἐκλαμβάνονται ὡς εὐνοοῦντα τὸ παράσιτον κατά τε τὴν εἰσβολήν του καὶ τὴν διάρκειαν τοῦ πολλαπλασιασμοῦ του. Αἱ συνθῆκαι αὗται προκαλοῦν τὰς τόσον πολλὰς τροποποιήσεις τῶν τύπων τῶν νόσων, οἵτινες δύνανται νὰ εἶναι τόσοι ὅσα καὶ τὰ νοσοῦντα πρόσωπα. Ἐκ τοῦ ὁσημέραι δ' αὐξανομένου τούτου πολυπλόκου, ὀρθοῦται ἀπὸ ἐπιστημονικῆς ἀπόψεως ἡ γνώμη ὅτι ὁ ἰατρὸς ὑποχρεοῦται νὰ ἰατρεύῃ τὸν νοσοῦντα μᾶλλον ἢ τὴν νόσον, διότι δὲν ὑφίσταται πλέον ἀνεγνωρισμένη κοινὴ νόσος».

Ἤτοι ἐν συντόμῳ καὶ βραχεῖ καὶ ἐν ἀνακεφαλαιώσει ἁπάντων τῶν προειρημένων «Συφιλιδισμὸς καὶ Πολιτισμὸς» ὡς λακωνικώτατα καὶ Γερμανικώτατα γράφει ὁ Kraft Ebing ἀπὸ κοινοῦ καὶ ἁρμονικῶς συνεργαζόμενοι προκαλοῦν τὴν παρασυφιλίδα.

* * *

Κακουργεῖ λοιπὸν ἡ συφιλὶς μόνη; Βεβαίως ὄχι· ἔχει ἀνάγκην συνενόχων. Καὶ τῶν μὲν μικρῶν συνενόχων τῆς ἐγκληματικότητος αὐτῆς ἤδη ἐξετασθέντων, τῆς δὲ λεπτομεροῦς ἀνακρίσεως τῶν μεγάλων συνεργῶν τῆς συφιλιδικῆς κακουργίας μελλούσης ν' ἀποτελέσῃ τὸ κύριον ἀντικείμενον τῶν ἑπομένων τόμων τοῦ πονήματος ἡμῶν, ἴδωμεν ἐν τοῖς ἑξῆς τὶ εἶνε δυνατὸν νὰ ἐπιτευχθῇ διὰ τῆς θεραπείας τῆς συφιλίδος. Σπουδάσωμεν καὶ ἀναλύσωμεν ὅσον ἔνεστι καλλίτερον τὴν ἐξέλιξιν τῆς θεραπείας ταύτης ἐξ ἀρχῆς ἀμέσως ἀπὸ τῆς ἐμφανίσεως τῆς νόσου ἐν Εὐρώπῃ, παρακολουθοῦντες ταύτην κατὰ βῆμα· ἴδωμεν ποίαν γνώμην περὶ τοῦ ἰατοῦ ἢ μὴ τῆς συφιλίδος ἡ σημερινὴ ἐπιστήμη ἔχει καὶ τὶ οὕτω δυνάμεθα νὰ πορισθῶμεν. Τὴν ὅσον δ' ἔνεστι λεπτομερῆ ἐξονύχισιν τῆς θεραπείας ταύτης πρὸς τὸν ἀναγνώστην ὑπισχνούμενοι, ἂς μελετήσωμεν πρῶτον τὰς περὶ ἐκτρωτικῆς ἰάσεως γενομένας ἀποπείρας, χωροῦντες μετὰ ταῦτα εἰς τὴν ἱστορικὴν μελέτην τῆς ἐν γένει θεραπείας.

«Ἡ συφιλὶς παθολογικῶς εἶνε ἀνίατος. Κακῶς λοιπὸν ἡ ἰατρεία της, ὡς συνήθως ἐφαρμόζεται, ἀφορᾷ μόνον εἰς τὸ παρόν, ἐνῷ ὀφείλει ν' ἀποβλέπῃ καὶ εἰς τὴν ὅλην ἐφεξῆς ζωὴν τοῦ ἀρρώστου, ὡς βεβλαμμένου ἀντικειμένου».

WARTHIN.

ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟΝ

ΘΕΡΑΠΕΙΑ ΣΥΦΙΛΙΔΟΣ

ΠΕΡΙ ΕΚΤΡΩΤΙΚΗΣ ΘΕΡΑΠΕΙΑΣ

Ἀπὸ χρόνου μὲν μακροῦ, ἀπὸ τῆς ἐποχῆς τῆς ἐμφανίσεως τῆς συφιλίδος ἐν Εὐρώπη, κατ' ἐξοχὴν δὲ ἀφ' ὅτου τὸ σκληρὸν ἕλκος ἤρχισε ν' ἀναγνωρίζεται ὡς ἡ ἀρχικὴ αὐτῆς βλάβη, τὸ φυτώριον, ἐξ οὗ τὸ μέγα καὶ ποικιλόμορφον τῆς νόσου ταύτης δένδρον λαμβάνει τὴν ἀφετηρίαν του, ἡ πηγὴ τοῦ κακοῦ, καὶ ὁ σπινθήρ, ἐξ οὗ ἀνάπτεται ἡ μεγάλη πυρκαϊά, ἰατροὶ καὶ πάσχοντες ἐμελέτησαν τὴν πρόληψιν τῆς καθολικῆς τοῦ σώματος μολύνσεως διὰ καταστροφῆς τῆς ἀρχικῆς βλάβης, διὰ τῆς ἐκριζώσεως τοῦ πρώτου φύτρου, διὰ τῆς ἀποσβέσεως τοῦ πρώτου σπινθῆρος. Ἐὰν δ' ἐπὶ γυναικὸς ἐγκυμονούσης ὁ καρπὸς τῆς κυήσεώς της ἀποπέσῃ ἀπ' αὐτῆς πρὶν εἰσέτι βιώσῃ καὶ σκιρτήσῃ ἐν τῇ γαστρί της, καὶ συνεπῶς ἡ ἐγκυμοσύνη ἀποτόμως τερματισθῇ, ἡ πρᾶξις αὕτη τοῦ βιαίου τερματισμοῦ ὀνομάζεται ἔκτρωσις. Βιαίως δὲ καὶ ἀποτόμως τῆς προόδου τῆς συφιλιδικῆς μολύνσεως τερματιζομένης διὰ τῆς καταστροφῆς τοῦ ἀρχικοῦ ἕλκους, ἤτοι τῆς πρώτης ὁρατῆς βλάβης τῆς ἀρρωστίας, εἴτε χειρουργικῶς εἴτε φαρμακευτικῶς, ἡ μέθοδος αὕτη μεταφορικῶς ἢ συνεκδοχικῶς, ἀπεκλήθη ἐκτρωτικὴ θεραπεία. Εἶναι δὲ τοῦτο δυνατόν; Ἐκτρωτικὴ θεραπεία τῆς συφιλίδος εἶνε ἄραγε ἐφικτή;

Ἀπὸ χρόνου, ὡς εἶπον, μακροῦ, ἡ τοιαύτη ἰδέα ἐβαυκάλισε τὴν φιλοδοξίαν τῶν ἰατρῶν καὶ ἐξακολουθεῖ εἰσέτι, παρ' ὅλην δυστυχῶς τὴν ἀποτυχίαν της, ἀπασχολοῦσα ἡμᾶς. Ἀπὸ τοῦ ἔτους 1506 ὁ Grunbeck ἐν τῇ «Ψωλάγρᾳ» γράφει:

«Ἡ ψωλάγρα ἐπὶ τοῦ δέρματος πρῶτον ἐκδηλουμένη κηρύσσει τὸν πόλεμον κατὰ τῶν ἰατρῶν αὐτῶν, ἐμφανιζομένη ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας τούτου ὡς σημαίᾳ ἔχθρας καὶ ἀπειθείας, διὰ μικρᾶς ἀκροχορδόνος μεταβαλλομένης κατὰ τὴν στροφὴν τῆς σελήνης εἰς φλύκταιναν ἰοβόλον. Ὑπὸ τοῦ φαινομένου τούτου οἱ ἰατροὶ βασανιζόμενοι ἀγωνίζονται νὰ τὸ καταπολεμήσουν καὶ τῇ βοηθείᾳ διαφόρων φαρμάκων νὰ τὸ καταστρέψουν καὶ νὰ τὸ ἀφανίσουν ἐπὶ τόπου, παραμένουν ὅμως ἀνίσχυροι. Ὑποχρεοῦνται νὰ ὁμολογήσουν μετὰ τοῦ ἐχθροῦ εἰρήνην ἐπαίσχυντον, ὅπως ἀφήσουν τοῦτον ἐλεύθερον καὶ ἀνενόχλητον ἐπὶ πέντε ἔτη πρὸς ἐξάσκησιν τῆς τυραννίας του κατὰ τῆς πτωχῆς ἀνθρωπότητος. Ἡ δὲ συνθήκη αὕτη εἶνε τόσων ἰσχυρῶν βάσεων ὥστε μέχρι τοῦδε οὔτε εἶδον ποτέ, οὔτε κἂν ἤκουσα, νὰ γίνεται λόγος περὶ συμμαχίας ἰσχυροτέρας καὶ σταθεροτέρας. Ἐπὶ πέντε ἔτη ἡ νόσος αὕτη εἶνε τόσον ἐπίμονος ὥστε δὲν ὑπάρχει φάρμακον οὐδὲν νὰ τὴν μετριάσῃ».

Ὁ μὲν Jean de Vigo κατὰ τὸ 1514 γράφει τὰ ἑξῆς:

«Εἶνε ἀναγκαῖον νὰ καταστρέφωνται ἄνευ ἀναβολῆς πάντα τὰ ἐξηλκωμένα ὀγκίδια, τὰ ἕλκη, ἅτινα ἀναφαίνονται ἐπὶ τοῦ πέους μετὰ τὴν μόλυνσιν καὶ νὰ καταστρέφωνται δι' ἰσχυροῦ φαρμάκου ἱκανοῦ νὰ τὰ φονεύσῃ ἐπὶ τόπου, νὰ ἀφανίσῃ τὴν μολυσματικότητά των, καὶ τοιουτοτρόπως νὰ σταματήσῃ τὴν ἀμέσως ἐπικειμένην διασπορὰν τούτων εἰς ὅλα τὰ μέρη τοῦ ὀργανισμοῦ».

Ὁ δὲ Φρακαστόριο εἰς τὴν Συφιλιάδα του γράφει κατὰ τὸ 1530, τὰ ἑπόμενα:

«Ὁ ἰὸς πρῶτον μεταδίδεται ἐπὶ τῶν γεννητικῶν ὀργάνων, ἵνα ἐντεῦθεν ἀκτινοβολήσῃ εἰς τὰ γειτνιάζοντα μέρη καὶ εἰς τοὺς βουβῶνας... Ἄλλοτε ὡς κακόηθες ἕλκος ἐμφανίζεται ἐπὶ τοῦ στόματος καὶ τοῦ φάρυγγος. Κτύπησέ το, ἄνευ ἀπωλείας χρόνου, διὰ τοῦ ὀξιδίου τοῦ χαλκοῦ, ὅπως τὸ φονεύσῃς ἐν τῷ σταδίῳ τῆς βλαστήσεώς του πρὸ τῆς διασπορᾶς τῶν ὀλέθρων του».

Ὁ J. L. Petit ἀναφέρει κατὰ τὸ 1774 ὅτι παρὰ τοῦ διδασκάλου τοῦ Corbis ἔλαβε τὴν ἑξῆς συνταγήν: «Ἐπὶ περιπτώσεων νεαρῶν ἑλκῶν εἰς μακρὰν ἢ φιμωτικὴν πόσθην τὸ πέρας ταύτης δέον ν' ἀποκόπτεται, διότι τοῦ μολύσματος μὴ εἰσέτι κυκλοφορήσαντος ἐν τῷ αἵματι τοῦ πάσχοντος, οὗτος ἀπαλλάσσεται τῆς χρήσεως ἰσχυρῶν φαρμάκων διὰ τὸ μέλλον.» Κατὰ τὸν Hunter τὸ ἕλκος ἦτο ἁπλῆ τοπικὴ βλάβη, καταστρεφομένου δὲ τούτου ἅμα τῇ ἐμφανίσει του, ἐλάχιστος φόβος ὑπάρχει καθολικῆς μολύνσεως, διότι, ὡς λέγει, «λογικῶς σκεπτόμενοι δὲν εὑρίσκομεν τὸν χρόνον ἀρκετὸν πρὸς ἀπορρόφησιν.»

Ὁ δὲ Ρικὸρδ κατὰ τὸ 1856 ἐξεφράζετο ὁμοίως:

«Τὸ ἕλκος, οἱαδήποτε ἡ φύσις του, εἶνε ἐν ἀρχῇ ἁπλῆ τοπικὴ βλάβη. Καίτοι δὲ δύναται νὰ καταστῇ μολυσματικόν, ἡ ἐπίδρασίς του ἐν ἀρχῇ περιορίζεται ἐπὶ τῆς ὑπ' αὐτοῦ κατειλημμένης χώρας· Ἡ γενικὴ μόλυνσις δὲν εἶνε ἀκαριαία καὶ ἄμεσος συνέπεια, ἀλλὰ φαινόμενον παρεπόμενον τῆς ἀναπτύξεως τοῦ ἕλκους καὶ ἀπαιτεῖ χρόνον τινὰ πρὸς ἀποκάλυψιν. Διατί λοιπὸν νὰ μὴ ἐπωφεληθῶμεν τοῦ διαλείμματος τοῦ χωρίζοντος τὸ ἕλκος ἀπὸ τὴν στιγμὴν τῆς μολύνσεως, καταστρέφοντες τὴν ἑστίαν ἀπὸ τῆς ὁποίας ἡ καθολικὴ μόλυνσις λαμβάνει τὴν ἀφετηρίαν της; Σκέφθητι ποῖον ἀγαθὸν ἴσως προκύψῃ ἐκ τῆς καταστροφῆς τοῦ ἕλκους, ὁπότε διὰ τῆς ἀφανίσεως τούτου ἐν τῇ πορείᾳ τῆς ἐκσκληρώσεώς του, συγκαταστρέφεται καὶ ἡ καθολικὴ μόλυνσις».

Πρὸς καταστροφὴν λοιπὸν τοῦ ἕλκους ἐν τῇ γενέσει του πολλὰ καὶ διάφορα μέσα προὐτάθησαν. Ἀφ' ἑνὸς μὲν ἡ ἀφαίρεσις τούτου ὅπου ὁ χῶρος τὸ ἐπιτρέπει, ἢ τούτου μὴ ὄντος κατορθωτοῦ, ἡ καυτηρίασίς του, εἴτε δι' ἰσχυρῶν χημικῶν οὐσιῶν, εἴτε διὰ πεπυρακτωμένου σιδήρου, ἀφ' ἑτέρου δὲ ὁ περιορισμὸς ἢ ἐντελὴς ἀποκλεισμὸς αὐτοῦ ἐπὶ τοῦ τόπου τῆς ἐμφανίσεώς του. Συνιστῶντο δὲ πρὸς ἐπιτυχίαν τοῦ τελευταίου τούτου ἄλλοτε μὲν ἀφαίρεσις τῶν λεμφικῶν γαγγλίων τῶν ἀνταποκρινομένων πρὸς τὴν χώραν τῆς ἀποκαλύψεως τοῦ ἕλκους, ἢ ἡ καταστροφὴ τούτων δι' ἐνέσεως ἰσχυρᾶς διαλύσεως βάμματος ἰωδίου ἢ ἄλλων οὐσιῶν, ἄλλοτε ἔντονοι ἐντριβαί ὑδραργύρου μεταξὺ τοῦ ἕλκους καὶ τῶν λεμφικῶν αὐτῶν γαγγλίων, καὶ ἄλλοτε ἔνεσις ὑδραργυ-

ρικῶν διαλύσεων περὶ αὐτό. Μετὰ μακρὰν ὅμως καὶ πικρὰν πεῖραν, πεισθέντες οἱ ἐπιστήμονες ὅτι τὰ ἀποτελέσματα τῆς πράξεως ἥκιστα ἀντεπεκρίνοντο πρὸς τὰς προσδοκίας τῆς θεωρίας, παρῃτήθησαν τῆς ἐλπίδος τῆς ἐκτρωτικῆς ἰάσεως τῆς συφιλίδος διὰ τῆς μεθόδου ταύτης.

* * *

Ἀλλὰ κατὰ τὸ 1877 ὁ Auspitz, διὰ τῆς δημοσιεύσεως σοβαροῦ ἄρθρου, περιέχοντος τὰ ἀποτελέσματα τριάκοντα τριῶν ἀφαιρέσεων ἕλκους, ἔφερε πάλιν ταύτην εἰς φῶς. Ἔκτοτε πλέον πολλαὶ περιπτώσει ἀνεκοινώθησαν, κατὰ τὸ 1887 ὁ Crivelli ἔγραψε πλήρη μονογραφίαν ἐπὶ τοῦ θέματος ἀφορῶσαν τετρακοσίας πεντήκοντα τέσσαρας περιπτώσεις, ὁ δὲ Ehlers ἐπαρουσίασε κατὰ τὸ 1891 τὰ συμπεράσματα ἐπὶ πεντακοσίων ὀγδοήκοντα τεσσάρων περιπτώσεων. Δίδει δὲ ὁ μὲν Crivelli 339 ἀποτυχίας καὶ 125 ἐπιτυχίας, ὁ δὲ Ehlers 447 ἀποτυχίας καὶ 131 ἐπιτυχίας, ἤτοι εἴκοσι δύο ἢ εἴκοσι τρία ἐπὶ τοῖς ἑκατόν, ἔνθα ἡ διὰ τῆς ἀφαιρέσεως τοῦ ἕλκους μέθοδος ἐκτρώσεως τῆς συφιλιδικῆς μολύνσεως ἐστέφθη ὑπὸ ἐπιτυχίας.

Ὅσον ὅμως μικρὰ καὶ ἂν εἶναι ἡ ποσότης αὕτη τῶν οὕτω σωθέντων πασχόντων εἶναι λίαν ἐνθαρρυντικὴ ἀφοῦ κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον θὰ εἴχομεν ἕνα ἐπὶ πέντε διὰ μικρᾶς δηλαδὴ ἐγχειρήσεως ἀποφεύγοντα τὴν καθολικὴν συφιλιδικὴν μόλυνσιν. Δυστυχῶς ὅμως δὲν ἀρκεῖ μόνον ν' ἀριθμῶνται αἱ περιπτώσεις, ὡς λέγει ἡ παροιμία, ἀλλὰ καὶ νὰ σταθμίζωνται. Ὅταν δ' ἐρχώμεθα εἰς τὴν στάθμισιν τῶν ὡς ἐπιτυχῶν φερομένων παρατηρήσεων, ἐκείνων δηλαδὴ κατὰ τὰς ὁποίας ἡ ἐξαίρεσις τοῦ ἕλκους δὲν ἔσχεν ὡς ἐπακολούθημα τὴν γενικὴν συφιλίδα, βιαζόμεθα νὰ παραδεχθῶμεν ὅτι τὸ ἐπιδιωκόμενον δὲν ἀποδεικνύεται. Πρὸς ἀπόδειξιν δὲ τῶν ἀνωτέρω ἀναφερομένων ἡ ἀδυσώπητος βάσανος ἀπαιτεῖ τὰς τέσσαρας ἑπομένας ἐγγυήσεις, κατὰ τὸν Φουρνιέ. Πρῶτον μὲν, ὅτι ὁ ἔχων τὸ ὑποτιθέμενον συφιλιδικὸν ἕλκος, ἐξετέθη εἰς βεβαίαν μόλυνσιν ἤτοι δι' ἀντιπαραστάσεως τοῦ μολυνθέντος μετὰ τοῦ μολύνοντος. Δεύ-

τερον, ἀπόδειξις τῆς κλασικῆς ἐπφάσεως. Οὐδεμία δὲ παρατήρησις δύναται νὰ θεωρηθῇ ὁριστικὴ ἐὰν ὁ ἀπαιτούμενος χρόνος δὲν διέρρευσεν, ἤτοι δύο ἕως ὀκτὼ ἑβδομάδες. Τρίτον δὲ ὅτι ὁ ἄρρωστος δὲν ἔσχε προηγουμένως συφιλίδα, καὶ ὅτι ἡ ὑποτιθεμένη ἀρχικὴ συφιλιδικὴ βλάβη δὲν ἦτο μαλακὸν ἕλκος, ἢ ἕρπης, ἢ ἄλλη τις φλεγμονή, οἱασδήποτε κοινῆς ἀφορμῆς, ἢ βλάβη ψώρας, ἢ κοινὴ θυλακῖτις. Καὶ τέταρτον, ὁ ὑποτιθέμενος πάσχων νὰ διατελῇ ὑπὸ παρατήρησιν ἐπὶ μακρὸν χρόνον, ἓξ καὶ πλέον μῆνας ἄνευ οὐδεμιᾶς θεραπείας. «Οὐδεμιᾶς δ' ἐκ τῶν ὡς ἐπιτυχῶν ἀναφερομένων περιπτώσεων πληρούσης ἅπαντα τὰ ἀνωτέρω, συνεπῶς καὶ τὸ ἐκ τούτων ἐξαγόμενον συμπέρασμα δὲν εἶναι ἄψογον. Ἡ μέθοδος τοὐλάχιστον αὕτη εἰς ὅλα τὰ νοσοκομεῖα τῶν Παρισίων ἀπέτυχε πάντοτε, ἄνευ οὐδεμιᾶς ἐξαιρέσεως, καὶ οὐδεὶς ἐκ τῶν συναδέλφων μου, γράφει ὁ Φουρνιέ, θὰ συνηγορήσῃ ἐκ πείρας ὑπὲρ τῆς ἀποκοπῆς τοῦ ἕλκους.»

Ἐπειδὴ δὲ ἀκόμη καὶ τώρα ἄνδρες τῆς ἐπιστημονικῆς περιωπῆς τοῦ Hoffman, τοῦ Metchnikoff, τοῦ Pollitzer, τοῦ McDonagh, καὶ τοῦ Hugo Hecht συνιστοῦν τὴν ἐξαίρεσιν τοῦ ἕλκους, καὶ ἐπειδὴ πολλοί, θεωροῦντες τὸ ἕλκος τοῦτο ὡς τοπικὴν μόνον ἐκδήλωσιν, ἐξ ἧς ἡ καθολικὴ μόλυνσις πηγάζει, συνιστοῦν ἐπισταμένην σύντονον θεραπείαν, ὅπως τοῦ βρέφους ἐν τῷ λίκνῳ του πνιγομένου, ἐκτρωθῇ ἡ συφιλίς, καὶ ἐπειδὴ ἔτι πολύτεροι, ἐκλαμβάνοντες τὰς μὲν ὡς ἀναμολύνσεις ἀναγραφομένας ὡς πραγματικάς, τὴν δὲ ριζικὴν ἴασιν τῆς νόσου ὡς ἐφικτήν, ἐπεμβαίνουν ἀμέσως ἅμα τῇ ἐμφανίσει οἱασδήποτε βλάβης των αἰδοίων φαρμακευτικῶς πρὸς ἔκτρωσιν ὑποτιθεμένης δῆθεν συφιλίδος, ἀναγκαζόμεθα νὰ ἐπεκταθῶμεν:

Ὁ Mauriac ἀπέκοψεν ἕλκος πεντήκοντα ἕως πεντήκοντα ἓξ ὡρῶν διαρκείας, μεγέθους κεφαλῆς καρφίδος ἄνευ ἀδενοπαθείας. Καίτοι δὲ τοῦτο ἐξετάμη βαθέως ἡ δευτεροπαθὴς συφιλὶς ἐπῆλθεν. Ὁ αὐτὸς πάλιν παρατηρητὴς ἀφήρεσε δύο ἄλλα ἕλκη τεσσαράκοντα ὀκτὼ ὡρῶν ἡλικίας καὶ μὴ συνοδευόμενα ὑπὸ ἀδένων. Τὴν ἑβδομηκοστὴν πρώτην ἡμέραν μετὰ τὴν ἐξαίρεσιν, ἡ συφιλὶς ἐξεδηλώθη. Ὁ Rasori ἀπέταμεν ἕλκος δώδεκα ὡρῶν διαρκείας. Ἐπὶ

τῆς περιπτώσεως ταύτης ἡ μολύνασα γυνὴ εὑρέθη φέρουσα βλενώδεις πλάκας τοῦ αἰδοίου καὶ οὐλὴν νεαροῦ ἕλκους τοῦ τραχήλου τῆς μήτρας. Εἴκοσιν ὀκτὼ δ' ἡμέρας μετὰ τὴν μόλυνσιν ὁ ἄρρωστος παρετήρησε μικρὰν ἐρυθρὰν 6λατίδα ἐπὶ τῆς πόσθης ἡ ὁποία ἀμέσως ἀπεκόπη διὰ ψαλίδος, τεσσαράκοντα ὅμως ἡμέρας μετὰ ταῦτα ροδάνθη καὶ βλενώδεις πλάκες τοῦ φάρυγγος ἀνεφάνησαν. Ἐπὶ ὁμοίας περιπτώσεως τοῦ Taylor, τοῦ ἕλκους ἀποκοπέντος βαθέως δώδεκα ὥρας μετὰ τὴν ἐμφάνισίν του, εἴκοσιν ἡμέρας βραδύτερον τὰ γάγγλια ἐξωγκώθησαν καὶ πεντήκοντα δύο ἄλλας βραδύτερον ἀνεφάνη καὶ ἡ δευτεροπαθὴς συφιλίς· Εἰς ἄλλην παρατήρησιν, ἀνακοινωθεῖσαν ὑπὸ τοῦ Brandes, τοῦ ἕλκους ἐξαιρεθέντος διὰ περιτομῆς δέκα ὥρας μετὰ τὴν ἐμφάνισίν του, ἡ μόλυνσις δὲν προελήφθη.

Ἰδοὺ δὲ περιπτώσεις τινὲς καθ' ἅς ὄχι πλέον τὸ ἕλκος ἀλλὰ τὸ εἰς μόλυνσιν ἐκτεθὲν μέρος τοῦ σώματος ἀφῃρέθη πρὸ τοῦ χρόνου κατὰ τὸν ὁποῖον τὸ ἕλκος, συμφώνως πρὸς τοὺς νόμους τῆς ἐπῳάσεως, θ' ἀνεφαίνετο. Ἐν τούτοις ὅμως καὶ ὑπὸ τὰς συνθήκας ταύτας ἡ ἐκτομὴ τοῦ μέρους δὲν προέλαβε τὴν μόλυνσιν καὶ ἡ γενικὴ συφιλὶς ἐπῆλθε χωρὶς ἕλκος.

Νέος τις, ἔσχεν ἐλαφρὰν ἀμυχὴν τῆς πόσθης του μετὰ συνουσίαν, ὀλίγας ἡμέρας βραδύτερον μανθάνει ἐξ ἀσφαλοῦς πηγῆς, ὅτι ἡ γυνὴ εἶχε νεωστὶ μολύνει δύο φίλους του. Τὴν ἑπομένην ἡμέραν ἐγένετο περιτομὴ καὶ οὐδὲν συνέβη διὰ δύο καὶ πλέον μῆνας, ἐκτὸς ἐλαφροῦ γαγγλιακοῦ οἰδήματος, ἀποδοθέντος εἰς φλεγμονώδη ἀντίδρασιν· Μετὰ ταῦτα ἀνεφάνη ἡ ροδάνθη ἀκολουθουμένη ὑπὸ διαφόρων δευτεροπαθῶν συμπτωμάτων, καὶ βραδύτερον ὑπὸ τριτοπαθοῦς συφιλίδος, τὴν ὁποίαν καὶ ἐθεράπευσα, γράφει ὁ Φουρνιέ. Ἄλλαι δὲ ἀνάλογοι περιπτώσεις ἀναφέρονται ὑπό τε τοῦ Gerber καὶ Mauriac.

* * *

Πολλοὶ δὲ πάλιν συφιλιδογράφοι ἰσχυρίσθησαν ὅτι ἐὰν βεβαίως ἡ ἐξαίρεσις τοῦ ἕλκους δὲν προλαμβάνῃ τὴν καθολικὴν μόλυνσιν, ἐν τούτοις ὅμως τροποποιεῖ, μετριάζει, καθιστᾷ ἠπιωτέραν ταύτην. Ἰδοὺ ἡ ἀπόδειξις τοῦ ἐναντίου. Ἐπὶ μιᾶς περιπτώσεως τοῦ Newman,

τοῦ ἕλκους ἀποκοπέντος καὶ ἓξ γαγγλίων ἐκριζωθέντων, πεντήκοντα τρεῖς ἡμέρας βραδύτερον ἐπηκολούθησεν ἔντονος κηλιδώδης καὶ βλατιδώδης συφιλίς, ὡς συνέπειαν ἔχουσα σαρκοκήλην καὶ ἄλλας βαρείας τριτοπαθεῖς βλάβας, ἐξελκώσεις τοῦ φάρυγγος, κομμίωμα τοῦ οὐρανίσκου καὶ περιοστίτιδα τῆς κνήμης. Ὁ Mauriac εἶχε πάσχοντα ἐπὶ τοῦ ὁποίου ἡ δευτεροπαθὴς συφιλίς ἐφάνη μετριασθεῖσα ἐκ τῆς ἀφαιρέσεως τοῦ ἕλκους, ἀλλ' οὗτος πολὺ ταχέως προσεβλήθη ὑπὸ ἑλκωτικῆς συφιλίδος μετὰ νεκρώσεως τῆς ἄνω σιαγόνος. Ἄρρωστός τις δὲ τοῦ Klink μετὰ ἀποκοπὴν τοῦ ἕλκους προσεβλήθη ὑπὸ συφιλίδος καὶ βραδύτερον ὑπὸ παραπληγίας. Ἐπί τινος ἄλλης περιπτώσεως τοῦ Φουρνιέ, τὴν ἐκτομὴν τοῦ ἕλκους παρηκολούθησε βαρεῖα συφιλίς, ρυπώδους μορφῆς, πονοκέφαλοι, λευκωματουρία καὶ ἐγκεφαλικὴ προσβολή.

«Πᾶσα ἐπίδρασις δυναμένη νὰ τροποποιήσῃ τὴν τοπικὴν ἀντίδρασιν, ἤτοι τὴν ἀρχικὴν βλάβην, γράφουν ἀπὸ Ὀκτωβρίου 1920 οἱ W. H. Brown καὶ Louise Pearce, τὰ συμπεράσματά των πορίζόμενοι ἐκ τῶν ἐπὶ μεγίστου ἀριθμοῦ κονίκλων γενομένων λαμπρῶν πειρασματισμῶν των, δέον νὰ προσδοκᾶται ὅτι θ' ἀπηχήσῃ καὶ ἐπὶ τῆς γενικῆς ἀντιδράσεως. Εἰδικώτερον δὲ κατεφάνη ὅτι πᾶσα συνθήκη τείνουσα νὰ ἐλαττώσῃ, νὰ περιορίσῃ, ν' ἀποσβέσῃ, νὰ καταπνίξῃ τὴν ἀντίδρασιν ταύτην, ἤτοι τὴν ἐκδήλωσιν τῆς πρώτης βλάβης, χωρὶς νὰ ἐπιδράσῃ ἐκ παραλλήλου ἐπὶ τῶν εἰδικῶν ὀργανισμῶν, ἤτοι τῶν ὠχρῶν συφιλιδογόνων σπειροχαιτῶν, δέον ν' ἀναμένεται ὡς εὐνοοῦσα τὴν ἐκδήλωσιν τῶν γενικῶν φαινομένων τῆς συφιλίδος».

Ὥστε ἡ ὑπόθεσις μετριασμοῦ τῆς συφιλίδος διὰ τῆς ἐξαιρέσεως τοῦ ἕλκους εἶναι ἁπλῆ χίμαιρα.

Πῶς δ' ἐξηγεῖται τοῦτο; «Ἡ διὰ τῆς τοξικῆς, οὐσίας, ὡς γράφει ὁ Φουρνιέ, μόλυνσις, εἶναι ἄραγε ἀκαριαία, ὡς εἴς τινας δηλητηριάσεις, οἷον διὰ τοῦ ὑδροκυανικοῦ ὀξέος, ὅπου ἡ ἀστραπιαία ἀπορρόφησις, καταδεικνύεται διὰ τῆς αἰφνιδίας νεκρώσεως τοῦ ὀργανισμοῦ; Ἢ χωρὶς νὰ εἶναι ἀκαριαία ἡ μόλυνσις εἶναι τόσον ταχεῖα, ὥστε προηγεῖται τῆς ἐμφανίσεως τοῦ ἕλκους; Ἀδυνατοῦμεν νὰ εἴπωμεν, διότι τὸ μυστήριον, ἐπεξηγεῖ ὁ ἴδιος συγγραφεύς, τοῦ συφιλιδικοῦ ἐμποτι-

σμοῦ παραμένει εἰσέτι ἄλυτον. Ἐξάπαντος ὅμως ὁ ἐμποτισμὸς οὗτος εἶναι πολὺ ταχύς». Ἐν τούτοις ὅμως, ὅσον ἀφορᾷ τὸ θέμα τοῦτο, καίτοι ἔγραψα ὅ,τι ἥρμοζεν ἐν ἀρχῇ προσθέτω ἤδη τὰ ἑπόμενα:

Ὁ συφιλιδικὸς ἰός, κατὰ τὸ κοινὸν καὶ τετριμμένον ῥῆμα, ἢ οἱ ὠχροὶ σπειροχαῖται ἐφαπτόμενοι ἀκαλύπτου ὑγιοῦς ἱστοῦ ἐπὶ χρόνον τινά, ὥρας πολλάς, ἐὰν δὲ πιστεύσωμεν τὸν Metchnikoff καὶ παραδεχθῶμεν τὰ ἐπὶ πιθήκων προφυλακτικὰ πειράματά του ὡς ἀλάνθαστα, πλέον τῶν δέκα καὶ δεκαπέντε ἴσως ὡρῶν, πολλαπλασιάζονται ἐπὶ τόπου, προκαλουμένης ἐκεῖ μικρᾶς καὶ μὴ ἀντιληπτῆς ὑπὸ τοῦ πάσχοντος, ἢ τοῦ ἰατροῦ φλεγμονῆς, ἤτοι πάλης μεταξὺ τῶν ἀμυντηρίων τοῦ ὀργανισμοῦ καὶ τῶν ἐν πολλαπλασιασμῷ διατελούντων σπειροχαιτῶν. Ἐπὶ πολλῶν ἄλλων μὲν νόσων, μικροβιακῆς φύσεως, σταφυλοκοκκικῆς ἢ στρεπτοκοκκικῆς τοιαύτης, ὁ ἀνθρώπινος ὀργανισμὸς, ὡς πολλάκις προσβληθεὶς καὶ ἔχων τὰ λευκὰ αὐτοῦ αἱμοσφαίρια πρόχειρα καὶ κατάλληλα πρὸς διάβρωσιν καὶ καταστροφὴν τῶν κόκκων τούτων, ἀμύνεται. Ἐπὶ συφιλίδος δὲ τοῦ ὀργανισμοῦ, κατὰ τὰ μέχρι τοῦδε ἐπιστημονικῶς δεδογμένα, μὴ κεκτημένου οὐδὲν ὅπλον ἀμύνης κατὰ τῶν σπειροχαιτῶν, οὗτοι εἰσχωροῦν ἐν αὐτῷ. Πῶς βεβαίως εἰσχωροῦν εἶνε εἰσέτι ἄπορον, ἴσως διὰ τῶν αἱμοφόρων, ἴσως διὰ τῶν λεμφικῶν ἀγγείων. Ποῦ μεταβαίνοντες δὲ οἱ ὠχροὶ σπειροχαῖται οὗτοι ἐγκαθίστανται καὶ ἐπῳάζονται, εἶνε ἐξ ἴσου εἰσέτι ἄδηλον. Διαρκοῦντος ὅμως τοῦ χρόνου, τοῦ παρερχομένου μεταξὺ μολύνσεως καὶ ἐμφανίσεως τοῦ ἕλκους, οἱ σπειροχαῖται οὗτοι ἐντὸς τοῦ ὀργανισμοῦ ὑφίστανται πάσας αὐτῶν τὰς μεταμορφώσεις, ἐξελίξεις καὶ μεταβολάς, διότι φυσικὰ πρέπει νὰ παραδεχθῶμεν ὅτι καὶ τὰ παράσιτα ταῦτα, εἴτε φυτικὰ ὄντα εἴτε πρωτόζωα, πρὸ τῆς τελείας αὐτῶν μορφώσεως καὶ ἀναπτύξεως καὶ ὅπως τὰ βλέπομεν κινούμενα καὶ διχαζόμενα ὑπὸ τὸ ὑπερμικροσκόπιον, θὰ ὑφίστανται ἄλλας, μὴ εἰσέτι ἀντιληπτὰς μεταβολάς, πάντοτε ὅμως ὑποτιθεμένας.

Τῆς ἐξελίξεώς των δὲ, ἢ τοῦ κύκλου τῆς ζωῆς των συμπληρουμένου καὶ τοῦ ὀργανισμοῦ καλῶς ἤδη ἐμπεπο-

τισμένου καὶ κατακεκτημένου ὑπ' αὐτῶν, ἐπὶ τοῦ σημείου τῆς μολύνσεως ἀκριβῶς ἀναφαίνεται τὸ ἕλκος. Διὰ τίνα λόγον τὸ ἕλκος παρουσιάζεται ἐκεῖ εἶνε καὶ τοῦτο ἄγνωστον, διατὶ ἐπὶ νόσου καθολικῆς ἡ τοπικὴ καὶ περιγεγραμμένη αὕτη νοσηρὰ ἐκδήλωσις, τὸ ἕλκος, εἶνε μυστήριον. Ὁ Ρικόρδ περὶ τούτου λέγει: «Τὸ πύον τῆς μολύνσεως διαπερᾷ τοὺς ἱστοὺς διὰ λύσεώς τινος τῆς συνεχείας καὶ μολῦνον πρῶτον ἅπασαν τὴν οἰκονομίαν, ἐπῳάζεται μακράν, ὅπως μετὰ ταῦτα παλινδρομοῦν ἐκκολαφθῇ ἐν τῇ φωλεᾷ ὅπου ἐν ἀρχῇ ἐναπετέθη.» Ὑποθέτω ὅμως τὸ ἑξῆς, ὅτι ὁ ὀργανισμὸς διαρκοῦντος τοῦ βραχέως χρόνου τῆς ἐπῳάσεως καὶ τῆς ἐπαφῆς του μετὰ τῶν σπειροχαιτῶν, προσκτησάμενος μέσα τινὰ ἀσθενοῦς ἀμύνης σπεύδει ν' ἀμυνθῇ δι' αὐτῶν καὶ νὰ κλείσῃ τὴν θύραν τῆς εἰσόδου τοῦ ἐχθροῦ του. Μήπως τοῦ ἀτόμου, ἐπιτυχῶς δαμαλιζομένου μετὰ τρεῖς ἢ πέντε ἡμέρας ἐπὶ τοῦ χώρου τῆς εἰσόδου τῆς δαμαλίδος δὲν παρουσιάζεται ἡ γνωστὴ ἀντίδρασις; Μήπως δὲ δὲν παρατηρεῖται τὸ αὐτὸ φαινόμενον καὶ ἐπὶ τῆς νόσου dourine, ἐπὶ τῆς νόσου τοῦ ὕπνου καὶ μήπως καὶ μολύσματος ἐκ τῆς νόσου nagane ὑπὸ τοῦ Stargardt ἐπὶ τοῦ ἐπιπεφυκότος κονίκλου ἐγκεντρισθέντος δὲν προκαλεῖται ἡ αὐτὴ σχεδὸν βλάβη; Ποίας βεβαίως ἐκπληκτικὰς ἀποκαλύψεις τὸ ἀμέσως προσεχὲς ἢ τὸ ἀπώτερον μέλλον μᾶς ἐπιφυλάττει εἶνε ἄγνωστον, ἐν τούτοις ὅμως ἐὰν ἡ θεωρία προτρέχῃ τοῦ πειράματος, καὶ τῆς τούτου θυγατρός, τῆς ἀνακαλύψεως, ἡ ἐπιστήμη δὲν ζημιοῦται. «Πᾶσα θεωρία, γράφει ὁ Duclaux, εἰς τὸ περὶ Παστὲρ ἔργον του, δὲν χρειάζεται νὰ εἶναι φιλοσοφικὴ ἢ ἐπαγωγὸς, οὔτε βεβαίως ἀληθὴς, ὑπὸ τὴν ἀπόλυτον σημασίαν τῆς λέξεως, ἀρκεῖ μόνον νὰ εἶναι γόνιμος.» Διά τινα δὲ πάλιν λόγον ὁ χρόνος οὗτος τῆς ἐπῳάσεως ἐπὶ ἄλλων μὲν περιπτώσεων εἶναι βραχὺς, δεκαπέντε ἡμερῶν, καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων μακρός, πέντε καὶ ὀκτὼ ἐνίοτε ἑβδομάδων, εἶνε εἰσέτι ἀκατάληπτον. Ἀληθὲς ὅμως εἶναι ὅτι τοῦ ἕλκους ἐμφανιζομένου ὁ ὀργανισμὸς ἔχει ἤδη ὁλόκληρος μολυνθῇ. Τούτου πάλιν ἐμφανιζομένου μέχρι τῆς ἐμφανίσεως τῶν δευτεροπαθῶν ἢ καθολικῶν φαινομένων ταύτης, διαρρέει ἄλλος τις χρό-

νος, ποικίλλων καὶ οὗτος κατὰ τοὺς διαφόρους ἀρρώστους, καὶ ὁ ὁποῖος παρά τινων συγγραφέων ἀπεκλήθη χρόνος δευτέρας ἐπφάσεως τῆς συφιλίδος.

Συφιλιδικῶν δὲ ἤδη ὑποκειμένων ἐκτιθεμένων εἰς μόλυνσιν οὔτε ἕλκος ἐπὶ τοῦ σημείου τῆς μολύνσεως ἐμφανίζεται οὔτε δευτεροπαθῆ φαινόμενα ἐπακολουθοῦν. Διατί τοῦτο; Διότι τὸ ὑποκείμενον τοῦτο εἶνε ἤδη συφιλιδικόν, διότι ὁ ὀργανισμός του μεμολυσμένος ἤδη ὑπὸ τῶν σπειροχαιτῶν καὶ κεκορεσμένος ὑπὸ τῶν τούτου παραγώγων δὲν ἔχει ἀνάγκην ἀμύνης κατὰ τοῦ ἔξωθεν εἰσβάλλοντος ὁμοίας φύσεως ἐχθροῦ καὶ ὡς ἐκ τούτου δὲν ἀντιδρᾶ, δὲν ἀμύνεται κατ' αὐτοῦ, καὶ ἰδοὺ διατὶ δὲν ἔχομεν σκληρὸν ἕλκος ἐκ νέου, καὶ ἰδοὺ διατὶ τὰ αὐτὰ δευτεροπαθῆ φαινόμενα δὲν παρουσιάζονται. Ὅταν ὅμως τὰ μικρόβια ταῦτα εἰσχωρήσουν ὑπὸ ἄλλην μορφήν, νεκρὰ δηλαδή, ἢ ἐὰν τὰ προϊόντα τῆς ἐξελίξεώς των, τὰ παράγωγά των, αἱ τοξίναι των, ἢ τὰ προϊόντα τῆς ἀφετεριώσεώς των ἐφάπτωνται τοῦ ἤδη νοσοῦντος ὀργανισμοῦ τοῦ συφιλιδικοῦ ἀτόμου, ἐπὶ τοῦ τόπου τῆς ἐνέσεως τούτων, δύο ἢ τρεῖς ἡμέρας μετὰ τὴν ἔνεσίν των, παρουσιάζεται μικρὰ τοπικὴ ἀντίδρασις, ἡ ἀποκληθεῖσα ἀντίδρασις τῆς συφιλιδίνης ἢ luetin τοῦ πολλοῦ Noguchi. Ἐὰν δὲ πάλιν τῶν ὅρων ἀναστρεφομένων τὰ αὐτὰ νεκρὰ μικρόβια, οἱ ἀδρανεῖς δηλονότι σπειροχαῖται, ἐνεθοῦν εἰς ἄλλον ὑγιᾶ, μὴ συφιλιδικὸν, ἀντίδρασις δὲν προκαλεῖται. Ἐκ δὲ τῶν ἐπὶ κονίκλων πειραμάτων τοῦ Reasoner ἀποδεικνύεται πέραν πάσης ἀμφιβολίας ὅτι, ἐὰν ὁ διὰ καλλιεργείας συφιλιδογόνων σπειροχαιτῶν ἐμβολιασθεὶς ὄρχις τούτων ἀφαιρεθῇ, πρὸ τῆς ἐντελοῦς ἀποκαλύψεως τῆς ἀρχικῆς βλάβης, ἡ καθολικὴ μόλυνσις τοῦ ζώου δὲν προλαμβάνεται. Εἰς μίαν δὲ περίπτωσιν τοῦ αὐτοῦ παρατηρητοῦ ἡ νόσος μετεδόθη, διὰ τῆς ἐνέσεως ὀρροῦ αἵματος κονίκλου, δεκαοκτὼ ὅλας ἡμέρας πρὶν ἡ βλάβη ἐπ' αὐτοῦ καταστῇ ψηλαφητή. Ἐκτὸς δὲ τούτου ὁ Neisser βεβαιοῖ ὅτι ἀνεῦρε τὸν ὠχρὸν σπειροχαίτην ἔντε τοῖς λεμφικοῖς ἀδέσι, εἰς τὸν σπλῆνα καὶ εἰς τὸν μυελὸν τῶν ὀστέων δεκαπέντε ἡμέρας πρὸ τῆς ἐντελοῦς ἀναπτύξεως τοῦ σκληροῦ ἕλκους, ἐπὶ τοῦ πιθήκου. Ὁ Νικολάου τοῦ Βουκουρεστίου ἐ-

σημείωσεν εἰδικὰς ἱστολογικὰς βλάβας ἐπὶ τοῦ ἐγκεφαλονωτιαίου ὑγροῦ δεκαπέντε μόνον ἡμέρας ἀπὸ τῆς ἐμφανίσεως τοῦ ἕλκους. Ὁ δὲ Erich Hoffmann ἰσχυρίζεται ὅτι συνήντησεν ἐκτάκτως ἰοβόλους σπειροχαίτας ἐν τῷ αἵματι, τρεῖς τοὐλάχιστον ἑβδομάδας πρὸ τῆς καταφανοῦς ἐκδηλώσεως τῆς ροδάνθης.

Τὸν τρόπον δὲ τῆς διασπορᾶς τῶν ὠχρῶν σπειροχαιτῶν ἐντὸς τοῦ σώματος μετὰ τὴν μόλυνσιν ἐπιχειροῦντες νὰ ἑρμηνεύσουν οἱ **Wade H. Brown** καὶ **Louise Pearce** τῆς Ἀκαδημίας τῶν Ἰατρικῶν Ἐρευνῶν **Rockefeller** ἐν Νέᾳ Ὑόρκῃ, καὶ πειραματιζόμενοι ἐπὶ κονίκλων ἀπέδειξαν τὰ ἀκόλουθα. Οἱ λεμφικοὶ βουβωνικοὶ ἀδένες κονίκλων, τὸ ὄσχεον καὶ ὁ ὄρχις τῶν ὁποίων ἐνεκεντρίσθη διὰ καλλιεργείας ὠχρῶν σπειροχαιτῶν, περιέχουν τοὺς ὠχροὺς τούτους σπειροχαίτας τεσσαράκοντα ὥρας μετὰ τὴν μόλυνσιν, καὶ ὅτι οἱ σπειροχαῖται οὗτοι ἦσαν ἰοβόλοι, ἤτοι ἐγκεντριζόμενοι εἰς ἄλλους ὑγιεῖς κονίκλους ἐμόλυνον τούτους διὰ συφιλίδος. Συμπληροῦντες δ' οἱ παρατηρηταὶ οὗτοι τὰς ἐρεύνας των ἐπὶ τῆς μολύνσεως τῶν λεμφικῶν γαγγλίων, προέβησαν εἰς σειρὰς πειραμάτων πρὸς καθορισμὸν τοῦ χρόνου καὶ τῆς συχνότητος τῆς μολύνσεως τοῦ ρείθρου τοῦ αἵματος. Ὁ δὲ τρόπος τοῦ καθορισμοῦ τῆς παρουσίας τοῦ ὠχροῦ σπειροχαίτου ἐν τῷ αἵματι ἐγίνετο δι' ἀφαιμάξεως ἐκ τῆς καρδίας καὶ ἐνέσεως 0.5 c. c. αἵματος ἐντὸς τῶν ὄρχεων ὑγιῶν κονίκλων. Κατὰ τὴν πορείαν δὲ τῶν πειραματισμῶν τούτων μέγας ἀριθμὸς ἀφαιμάξεων ἐγένετο, καλυπτουσῶν τὸν χρόνον ἀπὸ τῆς ἐμφανίσεως τῆς ἀρχικῆς βλάβης, καθ' ὅλας τὰς διαφόρους περιόδους τῆς ἐξελίξεως ταύτης, μετὰ τοῦ ἀποτελέσματος ὅτι, σπειροχαῖται ἀπεδείχθησαν πάντοτε παρόντες ἐντὸς τοῦ κυκλοφοροῦντος αἵματος, ἀπὸ τοῦ χρόνου τῆς ἀναγνωρίσεως τῆς πρώτης βλάβης ἐπὶ τῆς χώρας τοῦ ἐμβολιασμοῦ. Ἀλλ' ὄχι μόνον τοῦτο, ἀλλὰ καὶ αἷμα ζώων ἀντληθὲν μίαν μόνον ἑβδομάδα μετὰ τὸν ἐμβολιασμόν των διὰ συφιλίδος, περιεῖχεν ἀρκετοὺς σπειροχαίτας ὥστε νὰ μολύνῃ, μετὰ ἔνεσιν 0.5 c. c. ἐντὸς τῶν ὄρχεων ὑγιῶν κονίκλων, τοὺς μάρτυρας τούτους.

Τῆς παρουσίας δὲ τῶν ὠχρῶν σπειροχαιτῶν εἴς τε τοὺς λεμφικοὺς ἀδένας καὶ τὸ κυκλοφοροῦν αἷμα μὴ θεωρουμένης ὡς ἐπαρκοῦς ἐνδείξεως καθολικῆς μολύνσεως, πρὸς πιστοποίησιν ταύτης ἐξετελέσθησαν τὰ ἑπόμενα πειράματα. Δέκα κόνικλοι ἐνεκεντρίσθησαν ἐπὶ τοῦ δεξιοῦ ὀσχέου μόνον, καὶ τεσσαράκοντα ὀκτὼ

ὥρας βραδύτερον ὁλόκληρον τὸ ὄσχεον μετὰ τοῦ ὄρχεως ἠκρωτηριάσθη, ὑπὸ ἀναισθησίαν δι' αἰθέρος. Ἐν τούτοις ὅμως παρ' ὅλην τὴν ἀποκοπὴν ὄχι μόνον τοῦ ὀσχέου καὶ τοῦ ὄρχεως ἀλλὰ καὶ εὐρείας ζώνης ἱστῶν περιβαλλόντων τὴν ἕδραν τοῦ ἐνοφθαλμισμοῦ, ἅπαντα τὰ ζῶα ταῦτα ἀπεκάλυψαν συφιλιδικὰς βλάβας, οὕτως ἀποδεικνυομένου ὅτι ἀληθὴς μόλυνσις τῶν μερῶν ἐκτὸς τῆς ζώνης τοῦ ἐνοφθαλμισμοῦ συνετελέσθη ἐντὸς τοῦ βραχυτάτου χρονικοῦ διαστήματος τῶν τεσσαράκοντα ὀκτὼ ὡρῶν. «Καίτοι δέ, ὡς οἱ ἴδιοι παρατηρηταὶ οὗτοι συνεπάγονται, αἱ συνθῆκαι ὑφ' ἃς τὰ πειράματα ταῦτα ἐξετελέσθησαν δὲν εἶνε ἐξ ὁλοκλήρου ἀνάλογοι πρὸς τὰ ἐπὶ ἀνθρωπίνης μολύνσεως συμβαίνοντα ἐν τούτοις ὅμως ἡ γενικὴ πορεία τῶν γεγονότων εἶνε περίπου ἡ αὐτὴ ἐπ' ἀμφοτέρων, ἤτοι ἀνθρώπων καὶ κονίκλων.»

«Ἐὰν φῶς ἐπὶ τῆς γενέσεως τῶν νόσων ἐπὶ τοῦ ἀνθρώπου πρόκειται νὰ διαχυθῇ, ἡ γένεσις τούτων πρέπει νὰ μελετηθῇ ἐπὶ εὐρυτέρου πεδίου, λέγει ὁ Sir T. C. Allbutt, ἐν τῇ προεδρικῇ του ὁμιλίᾳ τῆς ὀγδοηκοστῆς ὀγδόης ἐτησίας συνελεύσεως τοῦ Βρετανικοῦ Ἰατρικοῦ Συνδέσμου. Ὀφείλομεν ν' ἀποκαλύψωμεν καὶ νὰ παραβάλωμεν τὰ στοιχεῖα καὶ τὰς φάσεις τῶν νόσων ἐπί τε τῶν ζώων καὶ τῶν φυτῶν. Ὅπως δὲ ὁ Sir James Paget συνίστα ἀπὸ τοῦ 1880, ἐκ τῆς μελέτης τῶν νόσων ἐπὶ τῶν φυτῶν, ὡς ἧττον ἐπιπλόκων, δυνάμεθα ν' ἀντλήσωμεν σωτήρια καὶ ὠφελιμώτατα συμπεράσματα ἐπὶ τῶν νόσων τοῦ ἀνθρώπου. Ἡ συγκριτικὴ Παθολογία εἶνε ἡ κλεὶς ἡ ἀνοίγουσα τὴν θύραν τῆς μαθήσεως. Διότι τί θὰ ἦτο ἡ ἀνατομικὴ ἄνευ συγκριτικῆς ἀνατομικῆς, ἡ γλῶσσα ἄνευ συγκριτικῆς φιλολογίας, ἡ ἀνθρωπολογία, τὸ δίκαιον, ἡ ἱστορία καὶ αὐτὴ ἡ θρησκεία ἄνευ τοιαύτης ἀντιπαραθέσεως;»

Εἰς τὰ αὐτὰ δὲ συμπεράσματα ἐξικνεῖται ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ πεδίου πειραματιζόμενος καὶ ὁ F. Eberson τοῦ Ἁγίου Λουδοβίκου.

* * *

Ἡ δυνατὴ δέ, καίπερ σπανία, συνεμφάνισις σκληροῦ ἕλκους καὶ θετικῆς ἀντιδράσεως Βάσσερμεν συνηγοροῦν ὑπὲρ τῆς γνώμης μας ταύτης. Μάλιστα δὲ οἱ Woods καὶ Morris ἀναγράφουν δυνατὴν θετικὴν ἀντίδρασιν Βάσσερμεν πρὸ τῆς ἐμφανίσεως τοῦ ἀρχικοῦ ἕλκους.

Ὁ Craig ἀπέδειξεν ὅτι ἡ ἀντίδρασις αὕτη εἶναι θετικὴ 36% μίαν ἑβδομάδα μετὰ τὴν ἐμφάνισιν τοῦ σκληροῦ ἕλκους, 60% περίπου κατὰ τὸ τέλος τῆς δευτέρας ἑβδομάδος, σχεδὸν 70% κατὰ τὸ τέλος τῆς τρίτης καὶ 77% ἀρχομένης τῆς πέμπτης, συνοψίζων τὸ συμπέρασμά του ὡς ἑξῆς:

«Εἶνε ἤδη γενικῶς παραδεδεγμένον ὅτι τῆς ἀρχικῆς βλάβης ἐμφανιζομένης ἡ μόλυνσις ἔχει ἤδη γενικευθῇ, τούτου δ' ἕνεκα δὲν εἶνε δύσκολος ἡ κατανόησις τῆς παρουσίας θετικῆς ἀντιδράσεως Βάσσερμεν ἀμέσως μετὰ τὴν ἐμφάνισιν τοῦ ἕλκους, τῆς χρονικῆς διαφορᾶς τῆς ἐμφανίσεως τοῦ ἕλκους καὶ θετικῆς ἀντιδράσεως κατὰ τοὺς διαφόρους πάσχοντας ἐξαρτωμένης ἐκ τοῦ ἰοβόλου τοῦ σπειροχαίτου καὶ τῆς ἀντιδράσεως τῶν ἱστῶν τοῦ ὀργανισμοῦ τοῦ συφιλιδικοῦ».

Ὥστε φρονῶ ὅτι τὸ ἀρχικὸν σκληρὸν ἕλκος παρ' ὅλην τὴν ἀπατηλὴν αὐτοῦ ἐκβλάστησιν, τὴν ἐπὶ τόπου βαθμιαίαν σκλήρωσιν, καὶ παρ' ὅλην τὴν ἐπακολουθοῦσαν κανονικὴν τῶν δορυφορούντων τοῦτο λεμφικῶν ἀδένων ἐξοίδησιν, καὶ παρ' ὅλα τὰ μετὰ τὴν τελείαν ἐξέλιξίν του παρεπόμενα δευτεροπαθῆ φαινόμενα δὲν εἶναι τοπικὴ βλάβη μόνον, ἀλλ' ἁπλῆ ἐπὶ τόπου ἀντίδρασις καθολικῆς τοῦ ὀργανισμοῦ μολύνσεως ὑπὸ τοῦ συφιλιδογόνου σπειροχαίτου. Πᾶσα λοιπὸν σκέψις περὶ ἐκτρώσεως τῆς συφιλίδος διὰ τῆς ἐκτομῆς ἢ καταστροφῆς ἐπὶ τόπου τῆς ἀρχικῆς βλάβης πρέπει νὰ ἐγκαταλειφθῇ καὶ ἀμέριστος ἡ προσοχὴ ἡμῶν δέον νὰ στραφῇ πρὸς ἄλλην διεύθυνσιν, τὴν τῆς θεραπείας τῆς ἀσθενείας ταύτης ὡς καθολικῆς καὶ χρονίας.

* * *

Τῆς πραγματείας δὲ τῆς ἰατρείας τῆς συφιλίδος ἐπιλαμβανόμενοι καὶ εἰς τὸν οὐδὸν ταύτης εὑρισκόμενοι, διερωτῶμεν ἑαυτούς: «Εἶνε ἄραγε ἀναγκαῖον νὰ θεραπεύωμεν τὴν συφιλίδα; Τί κερδίζομεν θεραπεύοντες ταύτην;» Καὶ ὄντως, κατά τινας ἰατροὺς τοῦτο εἶνε περιττόν, διότι ἡ συφιλὶς ἴαται ἀφ' ἑαυτῆς, ὅπως πολλαὶ ἄλλαι νόσοι, αἵτινες ἐγκαταλιμπανόμεναι εἰς ἑαυτὰς

θνήσκουν, ἄνευ οὐδεμιᾶς ἰατρικῆς ἐπεμβάσεως. Τοῦτο δυστυχῶς δὲν εἶναι ἀληθές, διότι ἡ πεῖρα μακρῶν ἐτῶν καὶ αἱ οἰκτραὶ ἀποτυχίαι τῶν μὴ ἰατρευόντων ταύτην ἰατρῶν καὶ πασχόντων, μᾶς ἔπεισαν ὅτι τὸ παραμελεῖν τὴν θεραπείαν τῆς συφιλίδος εἶναι ἔγκλημα. Λέγοντες δὲ θεραπείαν τῆς συφιλίδος τί ἐννοοῦμεν; Τὴν θεραπείαν ταύτης ὡς παροδικῆς νόσου, τὴν θεραπείαν τῶν συμπτωμάτων ταύτης, τῶν ἐκδηλώσεών της, τὴν οὕτως εἰπεῖν ἐπεισοδιακὴν θεραπείαν ταύτης ἢ τὴν ῥιζικὴν καὶ μακροχρόνιον ἀντισυφιλιδικὴν ἰατρείαν; Ἐννοοῦμεν φυσικὰ τὴν συστηματικήν, τὴν ἐνδελεχῆ θεραπείαν τῆς συφιλίδος ὡς νοσηρᾶς διαθέσεως, ὡς νόσου ἰσοβίου, τὴν μακρὰν καὶ διαρκοῦσαν τόσον θεραπείαν ὡς καὶ ἡ ζωὴ τοῦ πάσχοντος αὐτοῦ. Τοιαύτης δ' οὔσης τῆς ἰατρείας τῆς συφιλίδος διὰ τίνων μέσων ἢ τίνι τρόπῳ δέον ὅπως αὕτη ἐπιτελῆται; Πρῶτον φαρμακευτικῶς καὶ δεύτερον ὑγιεινῶς.

Κέκτηται δ' ἄραγε ἡ ἰατρικὴ φάρμακον εἰδικὸν κατὰ τῆς νόσου; Βεβαίως· δύο μάλιστα, τὴν ὑδράργυρον καὶ τὸ σάλβαρσαν, τὰ θαυμασιώτερα καὶ τὰ ἀποτελεσματικώτερα πάντων τῶν φαρμάκων καὶ ἅτινα ἐν ἑνὶ λόγῳ δυνάμεθα ν' ἀποκαλέσωμεν μοναδικὰ εἰς τὸ εἶδός των. Ἐπειδὴ δὲ ἐν τῇ πραγματείᾳ ταύτῃ οὐδὲν τὸ κενὸν πρέπει ν' ἀφεθῇ, διὰ τοῦτο θὰ ὁμιλήσωμεν πρῶτον περὶ τῆς ὑδραργύρου καὶ πρὸς τὸ παρὸν περὶ τῆς ἱστορίας αὐτῆς καὶ περὶ τοῦ σάλβαρσαν δεύτερον.

ΠΕΡΙ ΥΔΡΑΡΓΥΡΟΥ

Οἱ μὲν συγγραφεῖς ἀλλήλους πιστῶς ἀντιγράφοντες καὶ τυφλῶς πιστεύοντες, ὡς πρώτους ἰατρικῶς τὴν ὑδράργυρον χορηγήσαντας ἐθεώρησαν τοὺς Ἄραβας, φαίνεται δὲ ὑπὸ τῶν παρὰ τοῦ Πλινίου ἐν τῇ «Φυσικῇ του Ἱστορίᾳ» γραφομένων, ὅτι ὄχι μόνον κατὰ τοὺς χρόνους του ἀλλὰ καὶ πρὸ αὐτῶν, πολλοὶ ἐμπειρικοὶ ἴσως καὶ ἀνεπιστήμονες ἰατροὶ ἐχορήγουν ταύτην ἐσωτερικῶς. Ἰδοὺ πῶς οὗτος ἐκθέτει τὰ πράγματα:

«Γενικῶς παραδεδεγμένου τυγχάνοντος ὅτι τὸ ἄμμιον εἶνε δηλητήριον, θεωρῶ ἁπάσας τὰς διδομένας συνταγάς, δι' ὧν τὸ ἄμμιον ἢ ὑδράργυρος συνιστᾶται διὰ φαρμακευτικοὺς σκοπούς, ἐκτάκτως κινδυνώδεις, μετὰ τῆς μόνης ἐξαιρέσεως ἴσως, ἐφαρμογῆς αὐτῆς ἐπί τε τῆς κεφαλῆς καὶ τῆς κοιλίας πρὸς τὸν μόνον σκοπὸν ἐπισχέσεως αἱμορραγιῶν, φροντίδος πάντοτε λαμβανομένης ὅπως μὴ αὕτη εἰσχωρήσῃ εἰς τὰ σπλάγχνα ἢ ἐγγίσῃ γυμνὴν ἐπιφάνειαν. Πέραν δὲ τῶν περιπτώσεων τούτων, ὅσον ἀφορᾶ ἐμὲ τοὐλάχιστον, οὐδέποτε θὰ συνίστων ταύτην ἰατρικῶς».

Ἔτι δὲ ὁ ἴδιος Πλίνιος ἐν προηγουμένῳ κεφαλαίῳ καυτηριάζων τοὺς ἰατρούς, τοὺς συγχέοντας τὸ κιννάβαρι μετὰ τοῦ ἀμμίου ἢ ἀμηνίου, ρωμαϊστί minium, ἀντιγράφων ἐνταῦθα, ὡς φαίνεται, τὸν Διοσκορίδην λέγοντα «Κιννάβαρι οἴονταί τινες ταὐτὸν ὑπάρχειν τῷ καλουμένῳ ἀμμίῳ πλανώμενοι» καὶ χορηγοῦντας ἀντὶ τοῦ κινναβάρεως, χρησιμοτάτου φαρμάκου ὡς ἀντιδότου μετ' ἄλλων τοιούτων τὸ ἄμμιον τὸ δηλητήριον, ἀνακράζει: «Ἀλλὰ μὰ τὸν Ἡρακλέα, οἱ ἰατροί μας, διότι τὸ ἄμμιον φέρει καὶ τὸ ὄνομα κιννάβαρι, τὸ χορηγοῦν ὡς ἀντικαταστατικὸν τούτου, μεταχειριζόμενοι κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον δηλητήριον, ὡς μετ' ὀλίγον θ' ἀποδείξωμεν.»

Ὅμως θαυμαστὸν πῶς ὁ Πλίνιος πλανώμενος, συγχέει τὸ κιννάβαρι μετὰ τῆς μίλτου, γράφων ὅτι καὶ ὁ Ὅμηρος ὁμιλεῖ περὶ αὐτοῦ. Ἀληθῶς δὶς ὁ Ὅμηρος, ἔν τε τῇ Ἰλιάδι Β. 637 καὶ ἐν τῇ Ὀδυσσείᾳ Ι. 125, ἀποκαλεῖ τὰς ναῦς τοῦ Ὀδυσσέως «μιλτοπαρῄους», ἔτι δὲ καὶ ὁ Ἡρόδοτος γράφει, «τὸ παλαιὸν ἅπασαι αἱ νῆες ἦσαν μιλτηλιφέες», κόκκινοι δηλαδὴ ἢ φοινικοπάρῃοι, ἀλλ' ἡ μίλτος οὐδεμίαν ἀπολύτως σχέσιν ἔχει πρὸς τὸ κιννάβαρι, ὡς περὶ ταύτης διεξοδικῶς ἐκθέτει ὅ τε Θεόφραστος καὶ ὁ Διοσκορίδης.

Πρῶτος λοιπὸν περὶ ὑδραργύρου ἐκ τῶν Ἑλλήνων πραγματεύεται ὁ Ἀριστοτέλης ἐν τῷ ὀγδόῳ κεφαλαίῳ τῶν Μετεωρολογικῶν αὐτοῦ, ἐν τῷ περὶ τήξεως καὶ πήξεως, ἀποκαλῶν ταύτην ἄργυρον χυτὸν καὶ ἐκλαμβάνων ὡς συνισταμένην ἐξ ὕδατος καὶ ἀέρος, γράφων· «ὕδατος μὲν ἔχει, ἔστι δὲ πλεῖον ἀέρος ὥσπερ τὸ ἔλαιον καὶ ἄργυρος χυτός.» Ἐγείρεται ὅμως καὶ ἐνταῦθα τὸ ἐρώτημα πρὸ πόσου χρόνου ἐγνώριζον οἱ Ἕλληνες τὸν τρόπον τῆς παρασκευῆς τῆς ὑδραργύρου; Ἐνταῦθα, Ἕλλην ὤν, θὰ ἔλθω εἰς σύγκρουσιν μεθ' ἁπάντων τῶν μέχρι τοῦδε σχολιασάντων ἢ μεταγλωττισάντων τὸν Θεόφραστον ξένων καὶ φρονούντων ὅτι Καλλίας ὁ Ἀθηναῖος ἐκ τῆς κατεργασίας τῆς ἄμμου τῶν ἀργυρίων παρήγαγε τεχνητῶς τὸ κιννάβαρι. Φρονῶ ὄχι. Τὸ ἐκ τῆς κατεργασίας ταύτης, τῆς κατ' ἐπανάληψιν πλύσεως τῆς ἄμμου καὶ τῆς τριβῆς της ἐν ἀγγείῳ χαλκῷ καὶ δοίδικι χαλκῷ παραχθὲν δὲν εἶναι τὸ κιννάβαρι μόνον ἀλλὰ καὶ ὁ χυτὸς ἄργυρος. Ὁ μαθητὴς οὗτος τοῦ Ἀριστοτέλους καὶ διάδοχος ἐν τῷ Λυκείῳ Θεόφραστος, οὔτε στρυφνὸς οὔτε πλατυάζων συγγραφεὺς τυγχάνει, ἐν τούτοις ὅμως τὰ ἔργα του, τὸ «περὶ λίθων», μάλιστα, ὅπερ καὶ μᾶς ἐνδιαφέρει, ἔφθασεν εἰς ἡμᾶς ἐντελῶς, ἀνάπηρον καὶ τὸ λυπηρότερον ἐντελέστατα ἀνεπεξέργαστον καὶ τὸ ἐξ αὐτοῦ συμπέρασμα ἐξάγεται, ὡς καὶ ἐκ τῶν χρησμῶν τῆς Πυθίας, ἐκ τῆς μεταθέσεως τῶν στίξεων. Τὸ «φανερὸν δ' ἐκ τούτου τὰ μὲν μιμεῖται τὴν φύσιν ἡ τέχνη, τὰ δὲ καὶ ἴδια ποιεῖ...... ἔνια δ' ἴσως ἀμφοῖν, ὥσπερ χυτὸν ἄργυρον.», μοῦ φαίνεται δηλοῦν ὅτι ἐκ τῆς αὐτῆς ἐργασίας, ἤτοι τῆς τριβῆς τῆς ἄμμου τῶν

ἀργυρίων ἐν ἀγγείοις χαλκοῖς προήχθη καὶ κιννάβαρι καὶ ἄργυρος χυτός. Ὥστε πρῶτος ἐκ τῶν Ἑλλήνων, παραγαγὼν τὴν ὑδράργυρον, δύναται νὰ θεωρηθῇ ὁ Καλλίας, ὁ δυνάμενος ν' ἀποκληθῇ καὶ ὁ πρῶτος Ἕλλην ἀλχημιστὴς καὶ ὅτι τοῦτο ἐγένετο ἐνενήκοντα περίπου ἔτη πρὸ τῆς συγγραφῆς τοῦ «περὶ λίθων» ἔργου τοῦ Θεοφράστου ἤτοι περίπου κατὰ τὰ μέσα τῆς τετάρτης πρὸ Χριστοῦ ἑκατονταετηρίδος. Ἀκούσωμεν ὅμως τὸν Ἕλληνα φυσιοδίφην Θεόφραστον:

«Γίνεται δὲ καὶ κιννάβαρι τὸ μὲν αὐτοφυές, τὸ δὲ κατ' ἐργασίαν, αὐτοφυὲς μὲν τὸ περὶ Ἰβηρίαν, σκληρὸν σφόδρα καὶ λιθῶδες καὶ τὸ ἐν Κόλχοις. Τοῦτο δὲ φανερὸν εἶναι ἐπὶ κρημνῶν, ὅ καταβάλλουσι τοξεύοντες. Τὸ δὲ κατ' ἐργασίαν ὑπὲρ Ἐφέσου μικρὸν ἐξ ἑνὸς τόπου μόνον. Ἔστι δ' ἄμμος ἣν συλλέγουσι λαμπυρίζουσαν, καθ' ἅπερ ὁ κόκκος, ταύτην δὲ τρίψαντες ἐν ἀγγείοις λιθίνοις λειοτάτην, πλύνουσιν ἐν χαλκοῖς (μικρὸν ἐν καλοῖς), τὸ δ' ὑφιστάμενον πάλιν λαβόντες πλύνουσι καὶ τρίβουσιν ἐν ᾧπερ ἐστὶ τὸ τῆς τέχνης. Καταδεῖξαι δέ, φασί καὶ εὑρεῖν τὴν ἐργασίαν Καλλίαν τινα Ἀθηναῖον ἐκ τῶν ἀργυρείων. Ὅς οἰόμενος ἔχειν τὴν ἄμμον χρυσίον διὰ τὸ λαμπυρίζειν, ἐπραγματεύετο καὶ συνέλεγεν, ἐπὶ δ' ᾔσθετο ὅτι οὐκ ἔχει, τὸ δὲ τῆς ἄμμου κάλλος ἐθαύμαζε διὰ τὴν χρόαν, οὕτως ἐπὶ τὴν ἐργασίαν ἦλθε ταύτην. Οὐ παλαιὸν ἐστὶ ἀλλὰ περὶ ἔτη μάλιστα ἐνενήκοντα εἰς ἄρχοντα Πραξίβουλον Ἀθήνησι. Φανερὸν δ' ἐκ τούτου ὅτι τὰ μὲν μιμεῖται τὴν φύσιν ἡ τέχνη τὰ δὲ καὶ ἴδια ποιεῖ, καὶ τούτων τὰ μὲν χρήσεως χάριν, τὰ δὲ φαντασίας μόνον, ὥσπερ τὰς Ἄλπεις, ἔνια δ' ἴσως ἀμφοῖν, ὥσπερ χυτὸν ἄργυρον. Ἔστι γάρ τις χρεία καὶ τούτου, ποιεῖται δ' ὅταν τὸ κιννάβαρι τριφθῇ μετ, ὄξους ἐν ἀγγείῳ χαλκῷ καὶ δοίδυκι χαλκῷ.»

Ἐκ τῶν Ἑλλήνων ἰατρῶν πρῶτος ὁ Διοσκορίδης πραγματεύεται περὶ τοῦ μετάλλου τούτου ἐν ἐκτάσει ἀποκαλῶν, ὡς φαίνεται πρῶτος αὐτός, τοῦτο ὑ δ ρ ά ρ γ υ ρ ο ν. Ἀντιδιαστέλλων δὲ μεταξὺ ἀμμίου καὶ κινναβάρεως καὶ δίδων πλήρη περιγραφὴν τοῦ τρόπου τῆς ἀνορύξεώς της καὶ ἀποσταλλάξεώς της, ἥν κατὰ γράμμα ἀντιγράφει καὶ ὁ Πλίνιος, ἐν ταὐτῷ δὲ καὶ τῆς δη-

ληтηριώδους ἐπιδράσεως αὐτῆς ἐσωτερικῶς λαμβανομένης καὶ τῶν ταύτης ἀντιδότων, γράφει τὰ ἑξῆς:

«Κιννάβαρι οἴονταί τινες τὸ αὐτὸ ὑπάρχειν, τῷ καλουμένῳ ἀμμίῳ πλανώμενοι· τὸ μὲν γὰρ ἄμμιον σκευάζεται ἐν Σπανίᾳ ἐκ λίθου τινὸς μεμιγμένου τῇ ἀργυρίτιδι ψάμμῳ, ὅστις ἄλλως μὲν οὐ γιγνώσκεται ἐν δὲ τῇ χώνῃ μεταβάλλει εἰς εὐανθέστατον καὶ φλογωδέστατον χρῶμα. Ἔχει δὲ τὴν ἀποφορὰν ἐν τοῖς μετάλλοις πνιγώδη· περιτίθενται γοῦν οἱ ἐπιχώριοι τοῖς προσώποις φύσας πρὸς τὸ βλέπειν μὲν μὴ σπᾶν δὲ τὸν ἀέρα. Χρῶνται δ' αὐτῷ οἱ ζωγράφοι εἰς τὰς εὐκλεεῖς τῶν τοίχων κοσμήσεις. Τὸ δὲ κιννάβαρι κομίζεται μὲν ἀπὸ τῆς Λιβύης, πιπράσκεται δὲ πολὺ καὶ τοσοῦτον, ὡς μόλις ἐξαρκεῖν τοῖς ζωγράφοις εἰς τὴν ἐν ταῖς γραμμαῖς ποικιλίαν. Ἔστι δὲ καὶ βαθύχρουν, ὥστε ἐνόμισάν τινες αὐτὸ αἷμα εἶναι δρακόντιον. Δύναμιν δὲ ἔχει τὸ κιννάβαρι τὴν αὐτὴν τῷ αἱματίτῃ, ἁρμόζον εἰς τὰ ὀφθαλμικά, πλὴν ἐπιτεταμένως, μᾶλλον γὰρ στύφει, ὅθεν ἐστὶ καὶ ἴσχαιμον, καὶ πυρίκαυστα καὶ ἐξανθήματα ἀναληφθὲν κηρωτῇ θεραπεύει. Καὶ ὑδράργυρος δὲ σκευάζεται ἀπὸ τοῦ ἀμμίου λεγομένου καταχρηστικῶς δὲ καὶ τούτου κινναβάρεως λεγομένου, θέντες γὰρ ἐπὶ λοπάδος κεραμεᾶς κόγχον σιδηροῦν ἔχοντα κιννάβαρι, περικαθάπτουσιν ἄμβικα περιαλείψαντες πηλῷ, εἶθ' ὑποκαίουσιν ἄνθραξιν, ἡ γὰρ προσίζουσα τῷ ἄμβικι αἰθάλη ἀποψυχθεῖσα ὑδράργυρος γίνεται. Εὑρίσκεται δὲ καὶ ἐν τῷ μεταλλεύεσθαι τὸν ἄργυρον πρὸς ταῖς στέγαις κατὰ σταλαγμοὺς συνιστῶσα. Ἔνιοι δὲ ἱστοροῦσι καὶ καθ' ἑαυτὴν ἐν τοῖς μετάλλοις εὑρίσκεσθαι τὴν ὑδράργυρον. Φυλάττεται δὲ ἐν ὑελοῖς ἢ μολυβδοῖς, ἢ κασσιτερίνοις ἢ ἀργυροῖς ἀγγείοις, τὴν γὰρ ἄλλην πᾶσαν ὕλην διεσθίει καὶ ἀπορρεῖ. Δύναμιν δ' ἔχει φθαρτικὴν ποθεῖσα, τῷ βάρει διαβιβρώσκουσα τὰ ἐντός. Βοηθεῖται δὲ γάλακτι πολλῷ πινομένῳ καὶ ἐξεμουμένῳ, ἢ οἴνῳ σὺν ἀψινθίῳ ἢ σελίνου ἢ ὁρμίνου σπέρματι, ἢ ὀριγάνῳ ἢ ὑσσώπῳ σὺν οἴνῳ. Ρίνισμα δὲ χρυσοῦ, τουτέστι ξύσμα λεπτότατον, πινόμενον ὑδραργύρου ἐστὶ θαυμαστὸν βοήθημα. Κλείων δὲ τὸ ἔργον του λέγει: «Ὑδραργύρου ποθείσης ἁρμόζει γάλα πινόμενον· ἐμείτω δὲ αὐτό. Ἄκρως δὲ βοηθοῦνται χρυσοῦ ἐλασμάτιον μικρόν τι καταπίνοντες περιφερές· περιχωνεύεται γὰρ τῷ χρυσῷ διὰ συγγένειαν καὶ συνολισθαίνει διὰ τῆς ἕδρας.»

Ὁ Γαληνὸς ὅμως παραβάλλων ταύτην πρὸς τὰ δηλητήρια γράφει ἐν τῷ περὶ φαρμάκων ἔργῳ του:

«Κἂν ἐλάχιστα ληφθῇ βλάπτει πάντως, οἷον ὑοσκύαμος, μανδραγόρας, στρύχνον τὸ μανικὸν καὶ ὑδράργυρος.»

Ἐν δὲ τῷ περὶ κράσεως καὶ δυνάμεως τῶν ἁπλῶν φαρμάκων ἐκθέτει·

«Καθάπερ ἥ τε χαλκῖτις καὶ τὸ μίσυ καὶ τὸ σῶρυ καὶ πρὸς τούτοις ἀρσενικὸν, ὑδράργυρος, λιθάργυρος καὶ ἕτερα μυρία πολυμερῆ ὄντα καὶ δυνάμει θερμά, καὶ διὰ τοῦτο ἐκπυρούμενα τῷ χρόνῳ κατὰ τὴν ἐν τῷ ζώῳ μεταβολὴν ὁμοίως διαπύροις λίθοις ἢ σιδήροις ἑλκεῖ καὶ καίει τὰ κατὰ τὴν γαστέρα, μηδ' ἀναδοθῆναι δυνάμενα διὰ τὸ βάρος.»

Περιέργως δέ, ὡς καὶ ὁ σοφὸς Astruc παρατηρεῖ, ὁ Γαληνὸς περὶ τῆς ὑδραργύρου ἀποφαίνεται ἄνευ ἀτομικῆς πείρας ὡς καὶ ἐκ τῶν παρ' αὐτοῦ τοῦ Γαληνοῦ λεγομένων δηλοῦται·

«Ὑδράργυρος οὔκ ἐστι τῶν αὐτοφυῶν φαρμάκων, ἀλλὰ τῶν σκευαζομένων, ὥσπερ ψιμύθιόν τε καὶ ὁ ἰός—aerugo— καὶ ψωρικὸν καὶ λιθάργυρος. Ἔχω δ' αὐτῆς οὐδεμίαν πεῖραν οὔθ' ὡς ἀναιρούσης εἴ καταποθείη οὔτ' ἔξωθεν ἐπιτιθεμένης».

Τὸν Διοσκορίδην δὲ καὶ τὸν Γαληνὸν μιμούμενοι οἱ μεταγενέστεροι Ἕλληνες ἰατροὶ Ὀριβάσιος, Ἀέτιος καὶ Ἀκτουάριος ἐθεώρησαν καὶ περιέγραψαν τὴν ὑδράργυρον ὡς δηλητήριον θανάσιμον. Τοῦ κανόνος ὅμως ἐξαιρεῖται ὁ πολὺς τῆς Αἰγίνης βλαστός, Παῦλος, ὁ ἀποκληθεὶς Αἰγινήτης, ὅστις καίπερ θεωρῶν καὶ περιγράφων τὴν καθαρὰν ὑδράργυρον ὡς δηλητήριον, λέγων: «Ἡ ὑδράργυρος ὅταν καταποθῇ προκαλεῖ τὰ αὐτὰ συμπτώματα ὡς καὶ ἡ λιθάργυρος καὶ τὰ αὐτὰ ἀντίδοτα πρέπει νὰ ἐφαρμόζωνται, ἀρκετὸν γάλα καὶ ἔμετος». συνιστᾶ τὴν χρῆσιν ταύτης κεκαμινευμένης καὶ ὑπὸ μορφὴν κόνεως μετ' ἄλλων φαρμάκων ἐσωτερικῶς ἐπὶ κωλικῶν καὶ εἰλεοῦ.

Τίς ὅμως ὁ πρῶτος καμινεύσας ἢ καύσας τὴν ὑδράργυρον καὶ ἐξ αὐτῆς παραγαγὼν τὴν ἄχνην τῆς ὑδραργύρου ἤτοι τὴν διτοχλωριοῦχον ὑδράργυρον ἢ Sublime, δὲν γνωρίζω. Φαίνεται ἐν τούτοις ὅτι τὸ

προνόμιον τῆς εὑρεσιτεχνίας ἀνήκει εἰς τὸν Ζώσιμον τὸν Θηβαῖον, ἢ Πανοπολίτην, τὸν ἐξ Αἰγύπτου, ἀκμάσαντα κατὰ τὸν τρίτον μετὰ Χριστὸν αἰῶνα καὶ ὅστις δύναται ν' ἀποκληθῇ ὁ πρῶτος ἀλχημιστής, ὁ χρησιμοποιήσας τὰς λαμπρὰς ἰδιότητας τοῦ θειϊκοῦ ὀξέος. Οὗτος, ἀποκαλέσας τὴν ὑδράργυρον ἱερὸν ὕδωρ, προὐκάλεσεν ἐξ αὐτῆς τὸ ἐρυθρὸν κατακρήμνισμα, παραγαγὼν ἐξ αὐτοῦ πρῶτος τὸ ἀέριον ὀξυγόνον. Ἀπὸ τῆς ἐποχῆς δὲ τούτου μέχρι τοῦ Lavoisier τὰ μέταλλα ἐθεωροῦντο ὡς ζῶντα σώματα, τὰ δ' ἐξ αὐτῶν, τῇ ἐπιδράσει τῶν ὀξέων, παραγόμενα ἀέρια ἐξελαμβάνοντο ὡς αἱ ψυχαὶ αὐτῶν. Τούτου δ' ἕνεκα, ὡς προϊόντες θὰ ἴδωμεν, ἡ μεταβολὴ καταστάσεως τῆς ὑδραργύρου παρὰ τῶν Ἀράβων σοφῶν ἀπεκαλεῖτο φόνος ἢ θάνατος ταύτης. Ἐκ τῶν Ἀράβων λοιπὸν τούτων, εἰς οὓς μετὰ τὸν ἀφανισμὸν τῆς σχολῆς τῆς Ἀλεξανδρείας, περιῆλθον τῆς ἰατρικῆς ἐπιστήμης τὰ σκῆπτρα, ὁ μὲν Ραζῆς κατ' ἀντίθεσιν τραχεῖαν τῶν Ἑλλήνων γράφει:

«Δὲν μοῦ φαίνεται ὅτι ἡ ὑδράργυρος πινομένη, ὅταν μάλιστα εἶνε καθαρά, νὰ προκαλῇ μεγάλην βλάβην, ἐκτὸς πόνων εἴς τε τὸν στόμαχον καὶ τὰ ἔντερα, ἀποβαλλομένη ἐν τῇ φυσικῇ της καταστάσει, πρὸ παντὸς ἐὰν τὸ λαβὸν ταύτην πρόσωπον εὑρίσκεται ἐν κινήσει. Ἔδωκα μίαν δόσιν ταύτης εἰς πίθηκον, παρατηρήσας ὅτι τὸ ζῶον ἤλγει κατὰ τὴν κοιλίαν, διότι πολλάκις ἔπληττε ταύτην διὰ τοῦ στόματός του καὶ τὴν περιέβαλλε διὰ τῶν χειρῶν του».

Ὁ Ἀλῆ Ἀββᾶς διηγεῖται: «Ἡ ὑδράργυρος ἐν τῇ φυσικῇ της καταστάσει δὲν εἶνε δηλητηριώδης προκαλοῦσα μόνον εἶδος κωλικοῦ ἐπὶ τῆς κοιλίας. Φονευομένη ὅμως, ἤτοι ὀξιδουμένη ἢ ἀλλάττουσα ὑπόστασιν, καθίσταται βλαβερὰ καὶ δέον νὰ ἐξουδετεροῦται διὰ τῶν ἐμμετικῶν, τοῦ ἐλαίου τοῦ ἀνήθου καὶ μετὰ ταῦτα διὰ κλυσμάτων δι' ἐλαίου».

Ὁ Ἀβισένας λέγει: «Ἡ ὑδράργυρος ὅταν φονευθῇ ἢ μεταβληθῇ εἰς ἄχνην προκαλεῖ σοβαρὰ φαινόμενα, ἤτοι ἄλγη τῆς κοιλίας, αἱματηρὰς ἐκκρίσεις, ἐπίσχεσιν τοῦ οὔρου καὶ τὰ ὅμοια. Οἱ δ' ἀτμοί της ἐπιφέρουν παράλυσιν, τρόμον, σπασμοὺς καὶ συστολὴν τῶν μελῶν».

Ὁ Σεραπίων μνημονεύει ὅτι οἱ ὑποκαπνισμοὶ δι' ὑδραργύρου εἶνε ἐπιβλεβέστατοι διότι ὑπερεντείνοντες τὰς νευρικὰς παθήσεις προκαλοῦν παράλυσιν.

Ὁ δὲ Ἀλσα-Χαράβιος εἶνε ὁ πρῶτος, ὡς φαίνεται, ἐκ τῶν ἀρχαίων, πραγματευόμενος περὶ τῶν δι' ὑδραργύρου ἐντριβῶν καὶ ἀναγράφων ὅτι, δι' αὐτῶν προκαλεῖται οἴδημα τοῦ στόματος, τῆς γλώσσης καὶ τοῦ φάρυγγος μετὰ ἐρυθήματος τῶν ἐντριβομένων μερῶν. Συνιστᾶ δὲ πλύσεις τοῦ στόματος καὶ γαργαρισμοὺς δι' ἀφεψήματος ἀνήθου, χαμαιμήλου καὶ μίνθης.

Οὕτω λοιπὸν οἱ Ἄραβες καλῶς πεισθέντες διὰ τῶν ἐπανειλημμένων πειραμάτων των περὶ τοῦ ἀβλαβοῦς τῆς ὑδραργύρου, ἤρξαντο χορηγοῦντες ταύτην πρὸ παντὸς ἐξωτερικῶς κατὰ πλείστων δερματικῶν νόσων. Τούτων πάλιν, ὡς καταφαίνεται ἐκ τῶν ἔργων τοῦ Ἰνδοῦ χειρουργοῦ Susruta, προηγήθησαν ἐν τῇ χρήσει τῆς ὑδραργύρου οἱ Ἰνδοὶ καὶ τούτων πιθανῶς οἱ Σίναι.

Τοὺς Ἄραβας ἐκ τῶν Εὐρωπαίων πρῶτος ὑπολαμβάνεται μιμηθεὶς ὁ Πέτρος Hispani, ἐπίσημος ἰατρός, χρισθεὶς Πάπας ὑπὸ τὸ ὄνομα Ἰωάννης XXI, κατὰ τὸ 1276. Τοῦτον πολλοὶ ἄλλοι πάλιν μιμηθέντες, εἰσήγαγον ἐπισήμως τὴν ὑδράργυρον ἐν τῇ ἰατρικῇ, πάντοτε ὅμως ἐξωτερικῶς καὶ μετὰ μεγίστης προφυλάξεως. Ἰδοὺ δὲ καὶ ὁ τύπος τῆς συνταγῆς πρὸς ὅν ἐδόθη τὸ ὄνομα «σαρακινὴ ἀλοιφὴ» καὶ ἧς ἐγένετο πρῶτον χρῆσις κατὰ τῆς συφιλίδος ἐν Εὐρώπῃ τότε.

«Λάβε εὐφορβίου καὶ λιθαργύρου ἐξ ἑκάστου οὐγκίας ἕξ.
Σταφίδος ἀγρίας οὐγκίαν μίαν καὶ ἡμίσειαν·
Ὑδραργύρου οὐγκίας τρεῖς·
Λίπους γηραιοῦ χοίρου οὐγκίας δώδεκα·
Ἀνάμιξον ἅπαντα ταῦτα ἐντὸς ἰγδίου καὶ κατασκεύασον ἀλοιφήν, ἐξ ἧς ὁ ἄρρωστος ἐπαλείφεται ἅπαξ τῆς ἑβδομάδος».

* * *

Ὑπὸ τοιαύτας λοιπὸν συνθήκας διατελούσης τότε τῆς ἰατρικῆς, ἐνσκήπτει ἐν Εὐρώπῃ ἡ συφιλίς. Ἡ ἀνθρωπότης, ἀπαράσκευος καὶ πρὸ ἐντελέστατα νέας καὶ πρωτοτύπου νόσου, εὑρεθεῖσα, ἐναντίον τῆς ὁποίας κανὲν ἐκ τῶν ἐν χρήσει καὶ ὑπὸ τῆς πολυφαρμάκου φαρμακολογίας τῶν Ἀράβων περιγραφομένων φαρμάκων οὐδὲν ἴσχυε, κατέφυγε καὶ πρὸς τὴν ὑδράργυρον, γνωστὸν πλέον καὶ ἐνδεδειγμένον φάρμακον πολλῶν δερμα-

τικῶν νόσων. Ὥστε τὸν ἄνθρωπον πρὸς χρῆσιν τῆς ὑδραργύρου κατὰ τῆς συφιλίδος ἤγαγεν, ὅ,τι ἄγει τοῦτον πρὸς τὸν πειραματισμόν, δοκιμὴν καὶ συνεπῶς ἀνακάλυψιν, ἡ ἀ ν α λ ο γ ί α. Τῆς νέας, πρωτοτύπου καὶ ἀγνώστου νόσου αἱ κακοηθέστεραι ἐκφάνσεις, ἦσαν αἱ δερματικαί, διατί λοιπὸν κατ' αὐτῶν νὰ μὴ ἀντιτάξῃ γνωστὸν ἤδη καὶ δεδοκιμασμένον μάλιστα, κατὰ πολλῶν ἄλλων νόσων τοῦ δέρματος φάρμακον, ἤτοι τὴν ὑδράργυρον;

Ὅμως ὑπὸ τὴν ἐπήρειαν τοῦ Γαληνοῦ τε καὶ τῶν ἄλλων Ἑλλήνων καὶ Λατίνων ἰατρικῶν συγγραφέων γεγραμμένων διατελοῦσα τότε ἡ ἐπιστήμη, ἐχώρει πρὸς τὴν χορηγίαν τῆς ὑδραργύρου μετὰ συνέσεως καὶ φόβου οὐ μικροῦ. Ὅ,τι ἡ ὑδράργυρος ἦτο θανατηφόρον φάρμακον δὲν διελάνθανεν οὐδένα, ὄχι μόνον ἀμαθῆ ἀλλὰ καὶ εἰδήμονα. Οὕτω βλέπομεν ταύτην διδομένην ἐξωτερικῶς πάντοτε μετὰ μεγίστης προσοχῆς καὶ συνέσεως καὶ ἐν πλήρει γνώσει τῶν ἐκ ταύτης ἐπικρεμαμένων κινδύνων. Διότι τῆς σαρακινῆς ἀλοιφῆς, περιεχούσης ἓν ἔνατον ὑδραργύρου, ἡ ὑπὸ τοῦ Τορέλλα κατὰ τὸ 1497 συνιστωμένη τοιαύτη, περιέχει μόνον ἓν τεσσαρακοστόν, ἡ τοῦ Gilini καὶ Aquilanus ἓν δέκατον πέμπτον. Τοῦ χρόνου δὲ προϊόντος ἡ ποσότης τῆς ὑδραργύρου ἐν ταῖς ἀλοιφαῖς ηὐξάνετο καὶ ὁ χρόνος τῆς συχνότητος τῆς ἐφαρμογῆς των πάντοτε ἐβραχύνετο.

Τῆς νόσου ἀφ' ἑτέρου, ἐν καλπασμῷ διαδιδομένης καὶ ἀπὸ χωρίου εἰς πόλιν καὶ ἀπὸ πόλεως εἰς χωρίον μεταπηδώσης, καὶ ἀγρίως μαστιζούσης ἁπάσας τὰς τάξεις, ἄνευ διακρίσεως τίτλων ἢ φύλου, οἱ θεραπευταὶ ταύτης, πρὸ παντὸς, οἱ ὁμοιοπαθεῖς θεραπευταί, ἐφαρμόζοντες ὅ,τι καὶ ἐπ' αὐτῶν εἶχε δοκιμασθῇ ἐπιτυχῶς, ηὐξάνοντο ἁλματικῶς. Ὡς δ' ἦτο ἑπόμενον, τῶν μὲν θυμάτων τῆς ἀρρωστίας καταπληκτικῶς αὐξανομένων, τῶν δὲ τότε ἰατρῶν ὄχι μόνον μὴ ἐπαρκούντων, ἀλλ' ὡς ἐκ τῶν ἔργων τῶν συγχρόνων Τορέλλα, Grunbeck, Hutten καὶ ἄλλων θυμάτων τῆς νόσου, καταφαίνεται, μὴ ἀναμιγνυομένων εἰς τὰ τῆς θεραπείας της, θεραπευταί της αὐτεκηρύχθησαν ἅπαντες οἱ ἀλῆται καὶ οἱ ἀλιτήριοι ἐκτὸς τῶν ὁμοιοπαθῶν, ὧν τὰ ἔργα καὶ ὅρ-

για οἱ σύγχρονοι δὲν εὑρίσκουν λέξεις ἐπαρκεῖς ὅπως περιγράψουν.

* * *

Ἐκ τῶν ἐλαχίστων ἰατρῶν τῶν χρόνων ἐκείνων, ἤτοι τῶν πρώτων δεκαετηρίδων τῆς ἐνσκήψεως τῆς συφιλίδος τολμώντων νὰ χορηγήσουν τὴν ὑδράργυρον κατ' αὐτῆς θαρραλέως, εἶς εἶναι ὁ Βίγκω, ἀκμάσας καὶ γράψας περὶ τὸ 1514. Τὴν συφιλίδα οὗτος ἐθεώρει τοπικήν, ἢ ἐπιπολαίαν, διαρκείας ἑνός, δύο ἢ ἑπτὰ μηνῶν, ἢ ἑνὸς ἔτους, καὶ ἰωμένην διὰ τοπικῶν καὶ ἐσωτερικῶν φαρμάκων, μέρος τῶν ὁποίων ἀπετέλει καὶ ἡ ὑδράργυρος. Τῶν μέσων δὲ τούτων, μὴ ἰσχυόντων νὰ ἐκτρώσουν τὴν νόσον, αὕτη καθίστατο πλέον καθολικὴ (universalis), τοὐθόπερ ὁ Φουρνιὲ μεταγλωττίζων τὸν Βίγκω ἀποκαλεῖ γαλλιστὶ confirmee ἢ Constitutionnelle ἤτοι ἰδιοπαθής, καθ' ἧς ὁ Βίγγω ἀντέτασσεν εἰδικὴν ἰατρείαν συνισταμένην εἰς ἐπανειλημμένας ἐντριβὰς διὰ ὑδραργυρικῶν ἀλοιφῶν καὶ περὶ ὧν γράφει:

«Ἴσως ἡ παρ' ἐμοῦ προτεινομένη ἰατρεία ἐνταῦθα εὕρῃ τοὺς ἀντιφρονοῦντας. Πιθανὸν νὰ μὲ κακίσουν ὡς ἐπιχειροῦντα τὴν εἰσαγωγὴν τῆς ὑδραργύρου ἐν τῇ θεραπείᾳ τοῦ γαλλικοῦ πάθους. Πρὸς τὴν τοιαύτην προβλεπομένην ἀντίρρησιν τὸ κῦρος αὐτοῦ τούτου τοῦ Γαληνοῦ, λέγοντος εἰς τὸ ἔνατον κεφάλαιον καὶ δέκατον τῆς θεραπευτικῆς του: «Ἐνόσῳ νόσος τις κέκτηται ἓν μόνον μέσον ἰάσεως, ἀδιάφορον ἂν τὸ μέσον τοῦτο εἶνε ἀλγεινὸν ἢ κινδυνῶδες, ὅ,τι δήποτε καὶ ἂν εἶνε, καὶ οἱαδήποτε θὰ εἶνε ἡ δαπάνη τοῦ διὰ τὸν πάσχοντα, πρέπει νὰ ἐφαρμόζεται καὶ πρὸς τοῦτο δέον νὰ καταφεύγωμεν», ἀρκεῖ. Δὲν ἐννοῶ δ' ἄλλως τε διατὶ ἰατροί τινες ἀχαλινώτως φέρονται κατὰ τῆς χρήσεως τῶν ὑδραργυρικῶν σκευασιῶν ἐναντίον τόσον κινδυνώδους ἀσθενείας, τόσον φρικτῆς, ὡς τὸ γαλλικὸν πάθος, ἐνῷ ἀφ' ἑτέρου ἡ ὑδράργυρος εὑρίσκεται ἐπαινουμένη εἰς διάφορα γραπτὰ ἔργα ἀρχαῖά τε καὶ νέα δι' ὁλόκληρον σειρὰν ἀσθενειῶν καλοήθων καὶ εὐχερῶς ἰωμένων. Ὅσοι καταδικάζουν τὴν ὑδράργυρον διὰ τὴν θεραπείαν τοῦ γαλλικοῦ πάθους, πρῶτοι οὗτοι τὴν χορηγοῦν κατὰ τῆς ψώρας, τοῦ ἀχόρος καὶ ἄλλων δερματικῶν νόσων. Τὴν εὑρίσκουν ἀγαθὴν καὶ τὴν χρησιμοποιοῦν διὰ τὰς ἐλαφρὰς νόσους, διατί δὲ νὰ στερηθῶμεν τῆς χρησίμου βοηθείας της διὰ τόσον βαρεῖαν ἀρρωστίαν;».

Ὁ μυθώδη χροιὰν εἰς τὴν Συφιλιάδα του προσδίδων Φακαστόριο στιχουργεῖ:

«Εἴς τινα κοιλάδα τῆς Συρίας, σκιαζομένην ὑπὸ τοῦ μεγαλοπρεποῦς φυλλώματος τῶν ἰτεῶν, καὶ διαρρεομένην ὑπὸ τῶν φλοισβιζόντων ναμάτων τῆς Καλλιρρόης, ἔζη πρὸ χρόνων γεωργός τις, ὁ Ἰλκέος. Αἴφνης, καλλιεργῶν τὴν γῆν του, προσβάλλεται ὑπὸ τῆς φρικτῆς μάστιγος. Ἐπικαλεῖται τοὺς θεούς, καὶ πρὸ πάντων τὴν νύμφην Καλλιρρόην, πρὸς τὴν ὁποίαν ὑπενθυμίζει ὅτι πρὸ ὀλίγου μόλις καιροῦ εἶχε προσφέρῃ ὡς θυσίαν ὁλόκληρον ἔλαφον, ἣν ὁ ἴδιος εἶχε θηρεύσῃ. Κοιμᾶται. Ἡ δὲ νύμφη προσελθοῦσα καθ' ὕπνον τὸν προτρέπει διὰ χάσματός τινος τῆς γῆς νὰ κατέλθῃ εἰς τοῦ Ἄδου τὰ Βασίλεια. Εἶς τὸ βάθος τοῦ ῥήγματος ἀνέμενε τοῦτόν ἡ νύμφη Λιπάρα—νῆσος τοῦ Τυρρηνικοῦ πελάγους—ἡ ὁποία διὰ σκοτεινῶν στοῶν καὶ θαλάμων, ἔνθα τὰ διάφορα μέταλλα ἐχωνεύοντο, τὸν ὁδηγεῖ εἰς τὴν ὄχθην ποταμοῦ μὲ ἀργυρίζοντα ρεῖθρα». «Ἰλκέε, τοῦ λέγει ἡ νύμφη, ἔφθασες τέλος εἰς τὸ τέρμα τῶν βασάνων σου. Ὅτε πλέον τὸ ἱερὸν τοῦτο ρεῦμα θὰ διέλθῃ τρὶς διὰ τοῦ σώματός σου, θ' ἀπαλλαγῇς ἐκ τῆς νόσου σου καὶ ἐκ τῶν ἀκαθάρτων δηλητηρίων της.» Εἶπε, καὶ βυθίζουσα τρὶς τὰς παρθενικὰς χεῖρας εἰς τὸν ποταμόν, ἐξάγει ἐκεῖθεν τὸ ὑγρὸν μέταλλον καὶ τρὶς ραντίζει δι' αὐτοῦ τὰ μέλη τοῦ Ἰλκέου. Ποῖον θαῦμα. Τετέλεσται! Ἡ ἀσθένεια ἀμέσως ἀφανίζεται, καὶ αἱ εἰδεχθεῖς αὐτοῦ πληγαί, ἐπὶ τῇ ἐπαφῇ τοῦ λαμπροῦ ὑγροῦ, διαλύονται καὶ ἐξαλείφονται ἐν μιᾷ στιγμῇ. «Ἄνελθε τώρα, ἐξηκολούθησεν ἡ νύμφη Λιπάρα, πήγαινε νὰ εὕρῃς τὴν ἡμέραν, τὸν καθαρὸν οὐρανόν, καὶ τὰς ὑπὸ τοῦ ἡλίου φωτιζομένας χώρας». Ἀμέσως τὸ θαῦμα ἐκλεΐσθη καὶ τάχιστα αἱ λαμπραὶ ἀρεταὶ τῆς ὑδραργύρου ἐγνώσθησαν καθ' ἅπασαν τὴν οἰκουμένην».

* * *

Αἱ πρῶται ἐφαρμογαὶ τῆς ὑδραργύρου, ὡς ἦτο ἑπόμενον, ἐγένοντο ἐξωτερικῶς, ὑπὸ μορφὴν ἀλοιφῶν ἢ ἐντριβῶν, πρὸς ἴασιν τῶν ὁρατῶν καὶ ἀντιληπτῶν βλαβῶν τῆς συφιλίδος. Προϊόντος ὅμως τοῦ χρόνου, ἡ διὰ ταύτης θεραπευτικὴ μετέπεσε, καταχρωμένη τῶν ἀρετῶν της εἰς τὸ ἀντίθετον τοῦ ἐπιδιωκομένου ἀποτέλεσμα, εἰς τὴν δι' ὑδραργύρου δηλητηρίασιν τῶν πασχόντων. Ὅπως δὲ τὰ παιδία, παίζοντα διὰ τέμνοντος ὀργάνου,

τοῦ ὁποίου ἀγνοοῦν τὴν φύσιν, τιτρώσκονται, οὐδὲν τὸ παράδοξον ὅτι καὶ ἡ εἰς τὰ τυφλὰ πειραματιζομένη τότε ἀνθρωπότης, θὰ ἔπιπτε θῦμα τῆς πρὸς τὴν ὑδράργυρον μεγάλης ἀφοσιώσεώς της.

Πιστεύσαντες οἱ ἀρχαῖοι ἰατροί, ὡς καὶ οἱ πάσχοντες, ὅτι διὰ τοῦ ἐξερχομένου ἐκ τοῦ στόματος σιέλου, διεκφεύγει καὶ ὁ ἰὸς τῆς συφιλίδος, ἐβίαζον τὴν δόσιν τοῦ φαρμάκου μέχρι τελείας σχεδὸν δηλητηριάσεως τοῦ ἰωμένου. Ὡς ἐπιτυχῆ δὲ σιελόρροιαν ἐθεώρουν τὴν ἐντὸς εἴκοσι τεσσάρων ὡρῶν ἀποβολὴν ἓξ λιτρῶν σιέλου. Ὁ δὲ σοφὸς Boerhaave ἐφρόνει ὅτι ἑκατὸν λίτραι σιέλου, ἐντὸς τριάκοντα ἡμερῶν, ἐπήρκουν πρὸς ἴασιν τῆς ἀσθενείας. Οὕτω δὲ οἱ πάσχοντες ἔπτυον ἐπὶ ἡμέρας καὶ νύκτας ἐντὸς πτυελοδοχείων, ἅτινα ὠνομάζοντο χύτραι casseroles, ὅθεν καὶ ἡ παροιμία «ἐπέρασεν ἀπὸ τὰς κασερόλας», ἤτοι ὑπέστη τὴν ἀντισυφιλιδικὴν δι' ὑδραργύρου θεραπείαν. Τὰ δωμάτια τῶν νοσοκομείων, πρὸ παντὸς, ἔνθα οἱ ἀσθενεῖς ἐθεραπεύοντο κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον, ἀμαυρωθέντα ἐκ τῶν ἀτμῶν τῆς ὑδραργύρου καὶ τῶν ἄλλων λιπαρῶν συστατικῶν τῶν ἀλοιφῶν, ὠνομάζοντο μαῦροι θάλαμοι, ἀπαισίαν εἰκόνα τῶν ὁποίων δίδουν ὅ τε Hutten κατὰ τὸ 1519 καὶ ὁ Cullerier, περιγράφων τὸ Bicetre, κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ 1800.

Ἐννοεῖται δ' εὐχερῶς ὅτι τὸ στόμα, τῶν οὕτως ὀξέως δηλητηριαζομένων ἀτυχῶν ἐκείνων, μετεβάλλετο εἰς ἓν μέγα γαγγραινῶδες ἕλκος, ἀπὸ τοῦ ὁποίου μετὰ τοῦ σιέλου συνεξέπιπτον πολλάκις ὄχι μόνον οἱ ὀδόντες ἀλλὰ καὶ αἱ σιαγόνες, ἡ γλῶσσα, τὰ χείλη καὶ ὁ φάρυγξ σφακελούμενα. Μόλις ἀπὸ τοῦ ἔτους 1497 ὁ Τορέλλα ἔγραφεν: «Ἀποφεύγετε ὡς τὴν πανώλην τὰς δηλητηριώδεις ἀλοιφὰς τῶν ἀλιτηρίων, αἵτινες μέχρι τοῦδε ἔσχον τόσα θύματα. Αὗται ἐφόνευσαν τὸν Καρδινάλιον Segorbe. Ὁ Ἀλφόνσος Βοργίας καὶ ὁ ἀδελφός του, ὀφείλουν τὸν πρόωρον θάνατόν των εἰς αὐτάς. Ἄφετε τὰ τοιαῦτα φάρμακα εἰς τοὺς ἀλιτηρίους, οἱ ὁποῖοι ἂν διέφυγον τὴν δικαίαν τιμωρίαν των ἐπὶ τῆς γῆς θὰ τὴν εὕρουν εἰς τὴν αἰωνιότητα. Ὁ εὐτράπελος Rabellais περιγράφει τοὺς ὀδόντας τῶν ἐκ συφιλίδος

πασχόντων κινουμένους ἐντὸς τοῦ στόματός των, ὡς κλεῖθρα κρουομένου κλειδοκυμβάλου, καὶ τὸ στόμα των ἀφρίζον, ὡς ὁ κάπρος, τὸν ὁποῖον θηρευτικοὶ κύνες κρατοῦν εἰς ἀπόστασιν. Ἐν σκηνῇ τινι ἐν τῷ Ἅδῃ, εἷς ἐκ τῶν ἡρώων του, ὁ Epistemon, βλέπει ἄνδρα ἐπίσημον θέσιν κατέχοντα ἐν τῇ γῇ, μετερχόμενον τὸ ἐπάγγελμα τοῦ ἀλείπτου καὶ τὸν ἐρωτᾶ, ἐὰν ὑπάρχῃ συφιλὶς ἐν τῷ Ἅδῃ, «βεβαίως, ἀπαντᾷ ἐκεῖνος, καὶ μάλιστα ἔχομεν πλέον τῶν χιλίων ἑκατομμυρίων πάσχοντας, καὶ νὰ εἶσαι βέβαιος ὅτι ὅσοι διέφυγον τὴν συφιλίδα ἐν τῇ γῇ θὰ τὴν πάθουν ἐνταῦθα.»

«Ἐκεχειρία πρὸς τὴν ἀποστροφὴν ἣν ἡ ἰατρεία αὕτη θὰ σᾶς ἐμπνεύσῃ, γράφει ὁ Φρακαστόριο, διότι τοῦτο θὰ εἶνε τὸ ἀντίδωρον τῆς ἰάσεώς σας. Διασκορπίσατε λοιπὸν τὴν ἀλοιφὴν ταύτην ἐπὶ τοῦ σώματός σας, καλύπτοντες ὁλόκληρον τὸ δέρμα σας, ἐκτὸς τῆς κεφαλῆς καὶ τῆς προκαρδίου χώρας. Ὑποστῆτε τὴν βάσανον ταύτην ἐπὶ δέκα ἡμέρας τὸ δ' εὐεργέτημά της θὰ τὸ ἀντιληφθῆτε ἀμέσως. Τάχιστα ὁ ἀλάνθαστος οἰωνὸς θ' ἀναγγείλῃ τὴν ὥραν τῆς ἀπαλλαγῆς σας. Ταχέως θὰ αἰσθανθῆτε τὰ ζυμώματα τῆς νόσου διαλυόμενα εἰς τὸ στόμα σας εἰς ἀκάθαρτον ἰλύν, καὶ θὰ ἴδητε τὸν ἰὸν τῆς συφιλίδος νὰ φεύγῃ πρὸ τῶν ποδῶν σας ἐν τῷ σιέλῳ».

Liquefacta mali excrementa videbis.
assidue sputo immundo fluitare per ora
et largum ante pedes tabi mirabere flumen.

Πᾶσαι δὲ αἱ ἀλοιφαὶ ἀπετελοῦντο ἀπὸ πολλὰ ἄλλα φάρμακα, ὅσα ἡ ἀμάθεια, ἡ ἄγνοια, ἡ δεισιδαιμονία καὶ ἡ ἀπελπισία, τὸ δὲ σπουδαιότερον ἡ αἰσχροκέρδεια τῶν τότε ἐπιστημόνων ἰατρῶν καὶ ἐμπειρικῶν ὑπηγόρευεν. Ὡς παράδειγμα δὲ ἀναγράφω τὴν ἀλοιφὴν τοῦ Βίγγω, ἐκ δέκα ὀκτὼ διαφόρων οὐσιῶν, τῶν ἑξῆς: Ἀπὸ χοίριον λίπος, ἔλαιον χαμαιμήλου, ἀνήθου, μαστίχης, δάφνης, σπάρτου, αἰγείρου ρίζαν, ἀκταίαν, στύρακα, στοιχάδα, εὐφόρβιον, ἀρωματικὸν οἶνον, λιθάργυρον, λιβανωτόν, μαστίχην, τερεβενθίνην, λευκὸν κηρόν, καὶ ὑδράργυρον. Ἔτι δὲ περισσότερον περίεργα εἶναι τὰ ἔμπλαστρα τοῦ αὐτοῦ Βίγγω, περιέχοντα, ἐκτὸς τῶν ἀνωτέρω καὶ πάχος ἐχίδνης καὶ ζῶντας βατράχους

καὶ σκώληκας πλυθέντας δι' οἴνου. Μὴ ἐκπλαγῇ δέ τις διότι καθ' οὓς χρόνους ταῦτα ἐφηρμόζοντο ἡ δεισιδαιμονία καὶ ὁ μυστικισμός ἐπέδρων ἐπὶ τοῦ πνεύματος τοῦ λαοῦ περισσότερον ἢ τὰ φάρμακα ἐπὶ τοῦ σώματός των.

* * *

Πᾶς δὲ συφιλιδικὸς πρὸ τῶν ἐντριβῶν ὑπεβάλλετο εἰς προπαρασκευαστικὴν θεραπείαν, συνισταμένην εἰς συχνὴν κάθαρσιν καὶ πλύσιν τοῦ ἐντερικοῦ σωλῆνος δι' ἐπανειλημμένων δραστικῶν καθαρσίων καὶ κλυστηρίων, εἰς ἀφαίμαξιν διὰ φλεβοτομίας, καὶ τὸ σπουδαιότερον εἰς αὐστηρὰν δίαιταν πολλῶν ἡμερῶν. Τούτων δ' ἐπαρκῶς πληρουμένων, «Ἐνεκλείετο, ὡς γράφει ὁ William Clowes, ἰατρὸς τῆς Βασιλίσσης Ἐλισσάβετ τῆς Ἀγγλίας καὶ χειρουργὸς τοῦ νοσοκομείου τοῦ Ἁγίου Βαρθολομαίου (1540—1604), ἐντὸς δωματίου ἑρμητικῶς κεκλεισμένου καὶ θερμαινομένου δι' ἐρυθρῶν ἀνθράκων, ὄχι ἐπὶ ἑστίας ἀλλ' ἐπὶ τηγάνου καιομένων δίκην κλιβάνου.

«Πρὶν ἀλείψετε αὐτὸν ἢ αὐτήν, παραγγέλει ὁ Clowes, δόσατε νὰ πίουν ποτόν τι δυνάμενον νὰ προκαλέσῃ ἐφίδρωσιν, ἐνδυνάμωσιν καὶ ἀντοχὴν τοῦ στομάχου. Ἀμέσως τότε ἀλείψατε τοῦτον ἀπέναντι καλῆς πυρᾶς καὶ ἐπιτρέψατε πρὸς τοῦτον νὰ ἐπαλειφθῇ καὶ νὰ τριβῇ μόνος του, ἐὰν δύναται, ἀρχόμενος ἀπὸ τῶν πελμάτων, καὶ καλύπτων τοὺς πόδας του τὰς κνήμας του καὶ τὰ γόνατα, τοὺς μηροὺς καὶ τοὺς βραχίονας. Ἐπαλείψατε σεῖς τὰς ὠμοπλάτας του, τὰς μασχάλας καὶ τὴν ράχιν. Ἀποφύγετε ὅμως μὲ πάντα τρόπον νὰ ἐγγίσητε τὴν κεφαλήν, ἢ καὶ νὰ πλησιάσητε κἂν πρὸς αὐτήν, καὶ ἀποφύγετε νὰ ἀλείψετε τὴν κοιλίαν, διότι πολλάκις εἶδον βαρέα φαινόμενα ὡς ἐπακόλουθα, ἢ καὶ τὸν θάνατον πολὺ συχνά. Τῆς ἐντριβῆς δ' οὕτω τερματιζομένης περιβάλλετε τὸν ἄρρωστον διὰ θερμῆς σινδόνης, τὴν δὲ κεφαλὴν περιδέσατε διὰ θερμοῦ ὑφάσματος καλῶς θερμανθέντος καὶ στερῶς ἐφηρμοσμένου περὶ αὐτήν. Καλύψατε τότε τοῦτον ἐπὶ τῆς κλίνης του μὲ ὅσα δύναται νὰ βαστάσῃ παχέα σκεπάσματα, ἐὰν ὅμως δὲν ἱδρώσῃ καταλλήλως καὶ ὅπως ἀπαιτεῖται, τότε ἐφαρμόσατε ἐπὶ τῶν πελμάτων του, τῶν κνημῶν, τῶν μηρῶν, καὶ τῶν πλαγίων του, πολὺ θερμὰς κεράμους, καλῶς περιτετυλιγμένας διὰ θερμοῦ ὑφάσματος, ἢ φιάλας πλήρεις θερμοῦ ὕδατος, ἢ ἀντ' αὐτῶν ἐπιμήκεις κοίλας, δίκην σύριγγος,

σανίδας καὶ δώδεκα δακτύλων μήκους, ἐντὸς τῆς κοιλότητος τῶν ὁποίων θέτετε θερμὰς σιδηρᾶς ράβδους. Περιελίσσοντες δὲ διὰ θερμοῦ ὑφάσματος ἐφαρμόζετε πρὸς τὰ προμνησθέντα μέρη τοῦ σώματός του, καὶ αὕτη θεωρητέα ἡ καταλληλοτέρα μέθοδος προκλήσεως ἐφιδρώσεως. Ἔχοντες τότε πρόχειρον ὡρολόγιον, ἢ οἱονδήποτε μέτρον χρόνου, παρατηρῆτε τὸν χρόνον τῆς ἐφιδρώσεως, μὴ ἐπιτρέποντες πρὸς τὸν πάσχοντα νὰ παραμείνῃ ἐν τῷ ἱδρῶτι πλέον τῶν τριῶν ὡρῶν. Ἀφαιροῦντες τότε τὰ σκεπάσματά του καὶ τὰ ἐνδύματά του ἐπιτρέπετε πρὸς τοῦτον νὰ στεγνώσῃ μικρὸν καὶ κατ' ὀλίγον, βαθμιαίως καὶ ὄχι ἀποτόμως διὰ τὸν φόβον ψήξεως. Ἐὰν δὲ κατὰ τὸν χρόνον τοῦτον ὁ ἀσθενὴς διψάσῃ καὶ διακαῶς ἐπιθυμῇ νὰ πίῃ, δώσατε θερμὸν ξανθὸν ζύθον μετὰ τεμαχίου ἄρτου θερμοῦ. Ὁ ζύθος βεβαίως τίθεται ἐντὸς δοχείου μετὰ μακρᾶς σύριγγος διὰ τῆς ὁποίας οὗτος δίδεται πρὸς τὸν πάσχοντα παρὰ τοῦ φύλακός του, διότι ὁ ἴδιος ὁ πάσχων δὲν ἐπιτρέπεται νὰ ἐξαγάγῃ τὴν χεῖρά του ἐκ τῆς κλίνης του διὰ νὰ μὴ κρυώσῃ. Ἐὰν δὲ πάλιν τύχῃ νὰ λιποθυμήσῃ ἐκ τῆς μεγάλης ἐφιδρώσεως, δίδετε πρὸς τοῦτον κατὰ διαστήματα Manus Christi καὶ μυρίζετε μὲ ροδόνερον ἢ ὄξος, μὲ τὰ ὁποῖα καὶ ραντίζετε τοῦτον ἀποτόμως εἰς τὸ πρόσωπον. Ὅταν δὲ ὁ ἱδρὼς τούτου καταλλήλως στεγνώσῃ, ἐπιτρέψατε πρὸς αὐτὸν νὰ φορέσῃ τὸ ὑποκάμισόν του ταχέως, ἀφοῦ προηγουμένως τὸ θερμάνετε καὶ νὰ διπλώσῃ καλὰ τὸ σῶμά του διὰ διπλοῦ καὶ θερμοῦ ἐνδύματος, νὰ δέσῃ δὲ καλὰ τὴν κεφαλήν του καὶ νὰ περιτυλίξῃ τὸν λαιμὸν διὰ θερμῶν ὑφασμάτων, ὁπότε δίδετε πρὸς αὐτὸν ὀλίγον θερμὸν ζωμόν. Πρέπει δὲ οὗτος ν' ἀλοιφθῇ καὶ νὰ ἐκτελέσῃ τὸ αὐτὸ ἐπὶ δύο, τρεῖς ἢ καὶ περισσοτέρας ἡμέρας, ἐὰν ἡ ἀνάγκη τὸ ἀπαιτῇ καὶ μέχρις ὅτου ἴδετε τὴν ροὴν τῆς φλεγμονώδους οὐσίας πληροῦσαν τὸ στόμα του καὶ ἐκρέουσαν ἐξ αὐτοῦ, τοὐθόπερ συμβαίνει μετὰ τρεῖς ἢ τέσσαρας ἡμέρας, ὁπότε καὶ διακόπτετε τὰς ἐντριβάς, διότι ἄλλως ἡ ἐπανάληψις τούτου εἶνε κινδυνώδης. Τούτων δὲ τοιουτοτρόπως συντελουμένων, ἀμέσως τὰ οὖλα, αἱ παρειαί, ἡ γλῶσσα καὶ ὁ φάρυγξ ἐρεθίζονται, ἐξογκοῦνται καὶ ἐξελκοῦνται, δυνάμενα βραδύτερον νὰ ἰαθοῦν διὰ τῆς ἑξῆς μεθόδου: Πρῶτον ὑποδέσατε κάτωθεν τῆς σιαγόνος του διπλοῦν λινὸν ὕφασμα, τὸ ὁποῖον καρφώνετε ἐπὶ τῆς καλύπτρας του, τοῦ στόματός του πλυνομένου διὰ γαργαρισμῶν καὶ δροσιζομένου διὰ νωποῦ γάλακτος ἐντὸς τοῦ ὁποίου τίθενται ὀλίγα φύλλα ἴων. Τὸ στόμα τού πρέπει νὰ πλύνεται καὶ ὁ φάρυγξ νὰ διακλύζεται τρὶς ἢ τετράκις τῆς ἡμέρας, ἢ καὶ συχνότερον τούτου, μέχρι τελείας

καταπαύσεως τῶν πόνων, ἢ οἱ ὀδόντες παύσουν νὰ κινῶνται καὶ τὰ ἕλκη τοῦ τε στόματος καὶ τοῦ φάρυγγος καθαρισθοῦν καὶ ἐπουλωθοῦν ἐντελῶς».

* * *

Τῆς δι' ἀλοιφῶν καὶ ἐντριβῶν θεραπείας σχεδὸν σύγχρονος εἶναι καὶ ἡ διὰ τῶν ὑποκαπνισμῶν. Τῆς σιελορροίας δὲ θεωρουμένης ὡς τοῦ μόνου μέσου καθάρσεως τοῦ ὀργανισμοῦ ἐκ τοῦ ἰοῦ τῆς συφιλίδος καὶ τῶν κακῶν χυμῶν, οἱ ὑποκαπνισμοὶ ἐθεωροῦντο ὡς ἄριστον μέσον προκλήσεως ταύτης. Ἡ θεραπεία αὕτη ἦτο σχεδὸν ἀπαράλλακτος τῆς προηγουμένης ὅσον ἀφορᾷ τὰ προκαταρκτικά, τοῦ ἀρρώστου πάντοτε ἀφαιμασσομένου, ὑποβαλλομένου εἰς νηστείαν καὶ δίαιταν καὶ λαμβάνοντος ἐπανειλημμένως τὰ κλύσματά του, καὶ τὰ δραστικά του καθάρσια. Μετὰ ταῦτα γυμνὸς ἐτίθετο ἐντὸς μικρᾶς σκηνῆς, ἐντὸς θερμοῦ καὶ ἑρμητικῶς κεκλεισμένου δωματίου, πλησίον του δὲ ἐτίθετο πύραυνον καὶ ἐπὶ τῆς πυρᾶς ἐρρίπτοντο κατὰ διαστήματα δισκία. Τὰ δισκία ταῦτα πολυσύνθετα ὄντα, περιεῖχον ἐκτὸς πολλῶν ὑδραργυρικῶν σκευασιῶν, ἤτοι κινναβάρεως, καλομέλιτος, ἐρυθροῦ καὶ κιτρίνου κατακρημνίσματος ὑδραργύρου, ἄλλας οὐσίας, προοριζομένας πρὸς παραγωγὴν πυκνοῦ καπνοῦ. Τοιαῦτα δὲ ἦσαν λίπη, ρητίναι, ἀρώματα, μαστίχη, λιβανωτόν, ἀλοή, στύραξ καὶ λοιπά. Ὁ ἄρρωστος, ἐκτιθέμενος εἰς τὸ θερμόν καὶ καπνίζον τοῦτο θερμόλουτρον ἐπὶ ἡμίωρον ἢ καὶ ἐπὶ ὥραν, ἀναλόγως τῆς ἀντοχῆς του, ἐξήρχετο ἐκεῖθεν σχεδὸν ἡμίπνικτος. Ἐν τούτοις, ἐὰν ἐδείκνυε σημεῖα λιποθυμίας τοῦ ἐπετρέπετο νὰ εἰσπνεύσῃ ὀλίγον καθαρὸν ἀέρα διὰ σωλῆνος. Ἐξαγόμενος δὲ τέλος ἐκεῖθεν ἐτίθετο ἐπὶ θερμῆς κλίνης καλυπτόμενος δι' ὅλων τῶν προχείρων κλινοσκεπασμάτων μέχρι προκλήσεως ἐφιδρώσεως, τῆς ἐργασίας ταύτης ἐπαναλαμβανομένης, ἄλλοτε μὲν ἡμερησίως ἄλλοτε δὲ ἀνὰ δύο ἡμέρας, ἀναλόγως τῆς ἀντοχῆς τοῦ ἀνθρώπου, διότι δὲν ἦτο μικρὸν τὸ μαρτύριον.

Πᾶς δέ τις φαντάζεται τὰ ἀπευκταῖα τῆς κινδυνώδους ταύτης ἐφαρμογῆς τῆς ἀντισυφιλιδικῆς θεραπείας. Διότι δὲν ἦτο μόνον θυμίασις τοῦ δέρματος ἀλλὰ ὑδραρ-

γυρικὴ εἰσπνοή, τοῦ πάσχοντος βιαζομένου νὰ κρατῇ τὸ σῶμά του καὶ τὴν κεφαλήν ἐπὶ ἡμίωρον, ἢ καὶ πέραν τούτου, ἐντὸς ἀτμῶν ὑδραργύρου, ἡ ὁποία εἰσήρχετο εἰς τοῦτο καὶ εἰς τοὺς πνεύμονας εἰς ἐντελῶς ἀπροσδιόριστον ποσότητα. Καὶ ὄντως ἡ μέθοδος αὕτη ἦτο γονιμωτάτη εἰς καταστροφάς, τὰς ὁποίας οἱ ἀρχαιότεροι συγγραφεῖς ὁμολογοῦν μετὰ παιδικῆς ἀφελείας. Πρωτίστως δὲ παρῆγε τὸ ἐπιδιωκόμενον ἀποτέλεσμα, ἤτοι ἄφθονον σιελόρροιαν ἡ ὁποία, κατὰ τὸν Φαλλόπιον, διήρκει ὀκτὼ ἡμέρας καθ' ἅς ὁ ἄρρωστος ἔπτυεν ἓξ ἕως δέκα λίτρας σιέλου. Ἐκτὸς δὲ τούτου προὐκάλει σειρὰν ὅλην ἀτυχημάτων, ἄλλα μὲν ἀμέσως, ἄλλα δὲ βραδύτερον, ἤτοι πνιγμόν, λιποθυμίαν, βρογχίτιδα, ἆσθμα, πνευμονικὰς καταρροάς, ὀφθαλμίας, πονοκεφάλους, καὶ διάρροιαν. Ἐνίοτε δὲ βαρύτερα συμπτώματα, περιγραφόμενα ὑπὸ τῶν συγγραφέων ὡς ἀδυναμίαν, καχεξίαν, μαρασμόν, ἐπιληψίαν καὶ παράλυσιν. Ἄλλοτε δὲ πάλιν τὰ πράγματα ἔβαινον ἔτι ἀπώτερον καὶ θάνατοι ἀναφέρονται ὑπό τε τοῦ Φαλλοπίου καὶ ἄλλων.

Ὑπὸ τοῦ Astruc ἀναγράφεται τὸ ἑξῆς περίεργον πείραμα, ἐκτελεσθὲν ἐν Παρισίοις κατὰ τὸ 1737: «Ἐμπειρικός τις ὑπὸ τὸ ὄνομα Charbonier, δικαστικὸς κλητὴρ ἀπὸ τὸ Αἴξ, ἔφθασεν εἰς Παρισίους, ὅπου ὅλοι οἱ ἀλιτήριοι κατέληγον. Ἅμα τῇ ἀφίξει του διεφημίσθη ὅτι ἀνεκάλυψε νέαν μέθοδον πρὸς θεραπείαν τῆς συφιλίδος, πρωτότυπον, ταχεῖαν, εὔκολον, ἀποτελεσματικὴν καὶ ἀκίνδυνον. Οἱ ἄρχοντες ἀπεφάσισαν ὅπως ἐπιδείξῃ τὴν μέθοδόν του ἐνώπιον τῆς Ἰατρικῆς σχολῆς. Τὸ πείραμα γενόμενον ἐπὶ τριάκοντα ἑπτὰ ἀρρώστων καὶ συνιστάμενον εἰς ὑποκαπνισμοὺς διὰ μυστηριώδους τινὸς κόνεως, ἀπέληξεν εἰς τὸν θάνατον τεσσάρων ἢ πέντε ἐκ τῶν πασχόντων ἐντὸς ὀλίγων ἑβδομάδων.

Φαίνεται δὲ ὅτι ἡ ἰατρεία τῆς νόσου κατὰ τοὺς χρόνους ἐκείνους θὰ ἐξετελεῖτο ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ὑπὸ πλανωμένων θεραπευτῶν, ἄλλων μὲν τοῦ φυράματος τοῦ Charbonier, ἄλλων δὲ μεγαλειτέρου κύρους καὶ γνώσεων, πάντων ὅμως μετερχομένων τὴν τέχνην των καὶ ἐφαρμοζόντων τὰ φάρμακά των ἐπὶ ἁδρᾷ ἀμοιβῇ. Ὁ διάσημος Ἰταλὸς χρυσοχόος Benvenuto Cellini, ἀ-

ναφέρει ὅτι ὁ Maestro Giacomo Barengarius da Carpi, καθηγητὴς τῆς ἀνατομικῆς εἰς τὸ πανεπιστήμιον τῆς Βωλονίας, ἀπὸ τοῦ 1502 μέχρι τοῦ 1527, ἔφθασεν εἰς Ρώμην κατὰ τοὺς χρόνους ἐκείνους, ἀναλαμβάνων τὴν θεραπείαν τῶν δυσκολωτέρων περιπτώσεων τῆς γαλλικῆς νόσου.

Ἐν Ρώμῃ ἡ νόσος αὕτη ἦτο πολὺ γνωστὴ εἰς τοὺς ἱερεῖς καὶ μάλιστα εἰς τοὺς πλουσιωτέρους ἐξ αὐτῶν. Συνεπῶς ὅτε ὁ Giacomo κατέστησε γνωστὴν τὴν ἰδιότητά του καὶ τὸ τάλαντόν του, καὶ ὅτι ἐθαυματούργει ἐν τῇ θεραρπείᾳ τῆς ἀρρωστίας διὰ μυστηριώδους τινὸς ὑποκαπνισμοῦ, οἱ πάσχοντες ἔσπευσαν πρὸς αὐτόν. Ἡ θεραπεία ὅμως αὕτη δὲν ἀνελαμβάνετο ἄνευ προπληρωμῆς ὄχι πλέον δεκάδων ἀλλ' ἑκατοντάδων δουκάτων. Ἦτο ἀγχινούστατος καὶ ἔπραξε σοφὰ ἐγκαταλιπὼν τὴν Ρώμην ταχέως, διότι μετὰ ὄχι πολλοὺς μῆνας βραδύτερον πάντες οἱ ἄρρωστοι οὓς ἀνέλαβε νὰ θεραπεύσῃ, ἠσθένησαν τόσον βαρέως ὥστε κατέστησαν ἑκατοντάκις χειρότερα, ἀφεύκτως δὲ θὰ ἐδολοφονεῖτο ἂν ἔμενε. Προχωρῶν δὲ γράφει ὁ Cellini, «ὁ ἀλιτήριος οὗτος χειρουργὸς ἀπὸ τὸ Carpi ἦλθεν εἰς τὴν Ρώμην, ὅπου ἔμεινεν ἓξ μῆνας, διαρκούντων τῶν ὁποίων ἐρρύπανεν ἀρκετὸν ἀριθμὸν εὐγενῶν καὶ ἀστῶν διὰ τῶν ἀκαθάρτων ἀλοιφῶν του, λαμβάνων ὡς ἀντιμισθίαν ἀρκετὰς χιλιάδας δουκάτων, σήμερον δὲ πάντες οἱ ἄθλιοι οἱ μεταχειρισθέντες τὰς ἀλοιφὰς εἶνε ἀνάπηροι καὶ εἰς ἐλεεινὴν κατάστασιν».

Τόσον δὲ πολὺ διεφημίσθη καὶ ἐπλούτισεν ἐκ τοῦ εἴδους τούτου τῆς θεραπείας ὁ Giacomo da Carpi, ὥστε, ὡς βεβαιοῖ ὁ Φαλλόπιος, ἀποθνήσκων, ἐκληροδότησε πρὸς τὸν Δοῦκα τοῦ Ferrare 40.000 δουκάτα, ἐκτὸς τοῦ μὴ νομισματοποιηθέντος μετάλλου. Ἄλλος δὲ πάλιν ὑδραργυριστὴς, ὁ Βίγγω, ὡς γράφει ὁ Astruc, ἐθησαύρισεν ὄχι ὀλιγώτερα.

* * *

Εὐλόγως δ' ἀποροῦντες ἡμεῖς οἱ μεταγενέστεροι, διερωτῶμεν· διατί αἱ αὐστηραὶ νηστεῖαι; διατί τὰ δραστικὰ καθάρσια καὶ κλύσματα; τίνος ἕνεκα αἱ τρομεραὶ ἀφαιμάξεις; διὰ τίνα λόγον αἱ τόσον ἐξαντλητικαὶ ἐφιδρώσεις; καὶ τέλος διατὶ ἡ δηλητηριώδης ὑδράργυρος; Ἁπλούστατα, διότι τῆς συφιλίδος ἐκληφθείσης ὡς σώ-

ματος ξένου ἐν τῷ ἀνθρωπίνῳ ὀργανισμῷ, ὡς ἰοῦ, ἢ δηλητηρίου, ζῶντος καὶ κινουμένου ἐν τῷ σώματι τῶν πασχόντων, καὶ κυκλοφοροῦντος ἐντὸς τῶν χυμῶν τῆς οἰκονομίας τούτων, οἱ πάσχοντες οὗτοι ὑπεβάλλοντο ὑπὸ τόσην αὐστηρὰν δίαιταν, εἰς ἀληθῆ καὶ φρικτήν ἀσιτίαν ὅπως ἀσιτούντων τούτων ἀσιτήσῃ καὶ ἀποθάνῃ καὶ ὁ ἰὸς τῆς νόσου. Τὰ κλύσματα καὶ τὰ καθάρσια ἐδίδοντο πρὸς ἀποβολήν τοῦ αὐτοῦ ἰοῦ διὰ τοῦ ἐντέρου, αἱ δὲ ἀφαιμάξεις διὰ φλεβοτομίας, συνειθέστατα τὰ δύο τελευταῖα ταῦτα κατὰ τοὺς ἀρχαίους χρόνους, ὅπως σὺν τῷ ἀφαιρουμένῳ αἵματι συνεξέλθῃ καὶ τὸ μόλυσμα. Ὁ φόβος τοῦ θανάτου τῶν πασχόντων συνεκράτει τοὺς φλεβοτόμους ὅπως μὴ ἀφαιρέσουν καὶ τὴν τελευταίαν σταγόνα τοῦ αἵματος τούτων. Σὺν τῷ αἵματι δὲ καὶ τοῦ ἱδρῶτος θεωρηθέντος καὶ εὐλόγως, πολὺ περισσότερον μεμολυσμένου, ἡ ἀποβολή του, διὰ τῶν θερμολούτρων μέχρι λιποθυμίας θανατηφόρου, πάντοτε παντοῦ ἐν Εὐρώπῃ ἐπεδιώκετο. Ἐρχόμεθα τέλος εἰς τὴν ὑδράργυρον χορηγουμένην τότε, οὐχὶ ὡς ἀντίδοτον τῆς νόσου, ὄχι ὡς ἀντιδηλητήριον τοῦ ἰοῦ, ὄχι ὡς ὁμοιοπαθητικὸν φάρμακον, ὄχι ὡς ἰὸν κατ' ἄλλου ἰοῦ, ἀλλ' ὡς ἁπλοῦν χημικὸν μέσον προκλήσεως σιελορροίας. Δὲν ἐσκοπεῖτο δι' αὐτῆς ὁ φόνος ἢ ἡ ἐξουδετέρωσις τοῦ συφιλιδικοῦ ἰοῦ, ὅπως γίνεται σήμερον, ἀλλ' ἁπλῶς ὁ ἐρεθισμὸς τῶν ἀδένων τοῦ στόματος πρὸς ἀποβολὴν σιέλου, περιέχοντος, ὡς καὶ ὅλοι οἱ ἄλλοι χυμοὶ τοῦ σώματος, τὸν ἰόν. Μὴ λοιπόν, ἀπορήσῃ τις βλέπων τοὺς ἰατροὺς τῶν χρόνων ἐκείνων αὐξάνοντας τὴν δόσιν ταύτης μέχρι θανάτου, ἐὰν ἡ δόσις ἦτο μικρὰ ἡ σιελόρροια θὰ ἦτο ἀνεπαρκὴς καὶ ἡ ἴασις τοῦ ἀτυχοῦς πάσχοντος ἀτελής. Αὕτη δὲ φυσικὰ εἶναι καὶ ἡ λογικωτέρα ἑρμηνεία τοῦ ταὐτοχρόνου συνδυασμοῦ πάντων τούτων, νηστειῶν, ἀφαιμάξεων, καθαρσίων, κλυσμάτων, ἐφιδρώσεων καὶ σιελορροίας. Ἐσκοπεῖτο δι' αὐτῶν ἔφοδος γενναία καὶ ἀποτελεσματικὴ κατὰ τοῦ νέου καὶ περιέργου ἐχθροῦ, κάθαρσις, πλύσις, ἐξάγνισις καὶ ἐξυγίανσις τελεία καὶ ὁριστικὴ τοῦ πάσχοντος, διὰ τῆς ταὐτοχρόνου ἀποβολῆς ἐκ τοῦ σώματος καὶ διὰ τῆς ἀφαιρέσεως πάντων τῶν με-

μολυσμένων χυμῶν του, παντὸς ἴχνους τοῦ συφιλιδικοῦ ἰοῦ.

Τοιαύτης δ' ὡς τὸ εἰκὸς τῆς θεραπείας οὔσης περισσότεροι ἐφονεύοντο παρ' αὐτῆς ἢ παρὰ τῆς συφιλίδος. Οἱ ἀτυχεῖς πάσχοντες, εὑρισκόμενοι μεταξὺ σφύρας καὶ ἄκμονος ὑφίσταντο τὰ πάνδεινα, ἐὰν μὲν ἔμενον ἀθεράπευτοι, ἡ νόσος ἀπηνῶς ἐβασάνιζεν αὐτούς, ἐὰν δὲ πάλιν ὑπεβάλλοντο εἰς θεραπείαν, αὕτη ἀπέβαινε θανατικωτέρα καὶ ὠκυμορωτέρα τῆς νόσου. Σκύλλα καὶ Χάρυβδις, τίνα νὰ προτιμήσουν; Ὁ τρόμος λοιπὸν τῆς ὑδραργύρου ἠνάγκασε τούτους πρὸς καταφυγήν καὶ δοκιμήν παντὸς ἄλλου φαρμάκου ὑγροῦ, στερεοῦ ἢ φυτικοῦ. Τὸ guaiacum ἢ ἱερόξυλον τῶν Ἰνδῶν, τόσον πομποδῶς ὑπὸ τοῦ Φακαστόριο ὑμνούμενον, καὶ ὅπερ ἐπί τινα χρόνον ἀντεκατέστησε τὴν ὑδράργυρον, ἡ Σαρσαπαρίλλα, ἢ σμίλαξ ἡ τραχεῖα τῶν ἀρχαίων, δὲν ἐλησμονήθη, εἰσέτι ὁ κρόκος καὶ πάντα τὰ φυτά. Ἅπαντα τὰ καθαρτικὰ, ἅλατα, ὀρυκτά, ὕδατα καὶ ἅπαντα τὰ μέταλλα, χρυσός, ἄργυρος, λευκόχρυσος, ἀρσενικόν κλπ. πάντα ἐδοκιμάσθησαν μέχρι καὶ τῆς σαρκός τῆς ἐχὶδνης. Ἐνταῦθα δὲ τοῦτο μὲν ὅπως γνωρίσωμέν τι πρὸς φαρμακευτικὴν χρῆσιν τῆς σαρκὸς τῆς ἐχίδνης ἔδωκεν ἀφορμὴν τοῦτο δέ ὅπως ἐπαρκῶς ἑρμηνεύσωμεν τὸν λόγον δι' ὅν ἡ ἔχιδνα ἀπὸ ἀγγείου πίνουσα τὴν ἰατρικὴν συμβολίζει, ἐπιτρέπομεν εἰς τὸν Καππαδόκην Ἀρεταῖον νὰ ὁμιλήσῃ. Ἰδού τι εἰς τὸ περὶ «ἐλαφαντιάσεως» ἢ λέπρας γράφει:

«Τῶν λεπρῶν εἰς ἐρήμους τόπους, φόβῳ μεταδόσεως τοῦ κακοῦ παρὰ οἰκείων καὶ φίλων ἐκτιθεμένων, εἷς ἐξ αὐτῶν ἰδὼν ἔχιδναν καὶ εἴτε ἐκ πείνης εἴτε ἐκ τοῦ πάθους του παρακινηθεὶς συνέλαβε καὶ κατέφαγε ζῶσαν. Ἀπέθανε μὲν ἐκ τούτου, ἀλλ' ὁ θάνατος ἐπῆλθεν, ἀφοῦ ἅπαντα αὐτοῦ τὰ μέλη ἐσάπησαν καὶ κατέπεσαν. Ἄλλος δέ τις λεπρὸς ἰδὼν ἔχιδναν ν' ἀναρριχᾶται εἰς πίθον γλεύκους, πίνουσαν ὅλον τὸ γλεῦκος, ἐμοῦσαν τοῦτο μετὰ ταῦτα ἐντὸς τοῦ πίθου μετὰ τοῦ ἰοῦ της καὶ πίπτουσαν καὶ ταύτην ἐντὸς τοῦ αὐτοῦ πίθου καὶ πνιγομένην, λαβὼν ὁ ἄνθρωπος ἔπιε τὸ γλεῦκος χανδὸν καὶ πολλόν, ἐπιθυμῶν ν' ἀπαλλαγῇ δι' αὐτοῦ καὶ τῆς ζωῆς του καὶ τοῦ πάθους του. Κορεσθεὶς δὲ καὶ μεθυσθείς, ἔκειτο μὲν χαμαὶ τὸ πρῶτον σχεδὸν ὡς νεκρός, καθὼς δ' ἐξεγείρετο

ἐκ τῆς μέθης κατὰ πρῶτον κατέπεσαν αἱ κόμαι του, ἔτι δὲ οἱ δάκτυλοί τε καὶ ὄνυχες καὶ τέλος ἐτάκησαν τὰ πάντα. Ἐπειδὴ ὅμως τὸ σπέρμα τῆς δυνάμεως ἐν αὐτῷ εὑρίσκετο, ἤρχισε ν' ἀναβιῇ ἐκ νέου, ὅπως ἀκριβῶς ἡ φύσις κηροπλαστῇ ἐκ γενετῆς τὸν ἄνθρωπον. Ἐξέθρεψε μὲν ἄλλας κόμας καὶ ὄνυχας νέους, καὶ σάρκα καθαράν, καὶ ἐξεδύθη τὸ παλαιὸν δέρμα, ὡς γῆρας ἢ σῦφαρ ἑρπετοῦ, ἐπανεκλήθη δὲ ὥς φυτὸν ζωῆς ὡς νέος ἄνθρωπος. Οὕτω λοιπὸν ἔχει ὁ μῦθος, ὄχι φυσικὰ ἀπολύτως ἀκριβής, ἀλλ' ὄχι καὶ ἐντελῶς ἀπίστευτος. Διότι ὅτι τὸ κακὸν βλάπτεται διὰ τοῦ κακοῦ εἶνε γνωστόν, καὶ ὅτι ἡ φύσις ἀπὸ τοῦ ὑπάρχοντος ζωπύρου δύναται ν' ἀνακαινήσῃ τὸν ἄνθρωπον οὔτε ἀπίστευτον εἶνε οὔτε καὶ τερατῶδες».

* * *

Αἰῶνες σχεδὸν τέσσαρες ἐπέρασαν ἔκτοτε διαρκούντων τῶν ὁποίων ἡ ὑδράργυρος ὑπέστη τὴν αὐστηροτέραν ἐξέτασιν καὶ τὴν ἀτεγκτοτέραν βάσανον, φονεύσασα, κολοβώσασα ἀλλὰ καὶ θεραπεύσασα καὶ σώσασα, ἔλαβε τὸν ἀμαράντινον τῆς νίκης στέφανον. Δὲν ἐφόνευσε καὶ δὲν φονεύει αὕτη ἀλλὰ οἱ ταύτην χειριζόμενοι. Ἡ μήτηρ φύσις ἐπλούτισε ταύτην διὰ πολλῶν ἀρετῶν, ἡ χρῆσίς της μὲν σώζει ἡ δὲ κατάχρησίς της φονεύει. Ὁ Ρικὸρδ ἀποκαλεῖ ταύτην ἀμφίστομον μάχαιραν, τέμνουσαν ἀφ' ἑνὸς μὲν τὴν νόσον, ἀφ' ἑτέρου δὲ τὸν ὀργανισμὸν τοῦ νοσοῦντος. Μὴ δὲ κακίσωμεν τοὺς πρώτους ταύτης δοκιμαστὰς καὶ οἰκτείρωμεν τὰ πρῶτα ταύτης θύματα, οἱ μὲν πρῶτοι εἶναι οἱ σκαπανεῖς, τὰ δὲ δεύτερα οἱ μάρτυρες τῆς προόδου. Οὐδὲν ἐπιτυγχάνεται ἄνευ φθορᾶς, οὐδεμία πρόοδος ἐπὶ τὰ βελτίω συντελεῖται ἄνευ ἀπωλείας. Ἐν τῷ σκληρῷ δὲ τούτῳ ἀγῶνι τῆς προόδου τί τὸ φθειρόμενον, ἔμψυχον ἢ ἄψυχον, εἶναι ἐντελῶς ἀδιάφορον. Τὴν ἀπόστασιν ἀπὸ τόπου εἰς τόπον ἡμεῖς μετροῦμεν διὰ βημάτων, καὶ τὴν ἡλικίαν μας διὰ τῶν ἐτῶν, τὸ ἄπειρον ὅμως καὶ ἡ αἰωνιότης, ἀμφότερα ἄφθιτα καὶ ἀτέρμονα ὄντα, μετροῦν τὰ διαστήματά των διὰ λευγῶν καὶ τὸν χρόνον των διὰ χιλιετηρίδων. Τὰ παθήματα ἐκείνων ἐγένοντο μαθήματα δι' ἡμᾶς. Οὕτω δὲ βλέπομεν ὅτι ἀπὸ τοῦ ἔτους 1718 εἷς ἰατρὸς τοῦ Montpellier τὸ ὄνομα Chicoyneau ζητεῖ

νὰ χαλιναγωγήσῃ τὴν ὑδράργυρον καὶ νὰ φέρῃ τὴν δι' αὐτῆς θεραπείαν εἰς τὴν ὁδὸν τῆς φρονήσεως, συνιστῶν τὴν μετρίαν καὶ λογικὴν χρῆσιν ταύτης μέχρις ἀποσβέσεως τῶν βλαβῶν ἄνευ προκλήσεως σιελορροίας. Τὸ 1752 ὁ Boerhaave, Sanchez καὶ ὁ Van Swieten εἰσάγουν καὶ συνιστοῦν τὴν ἀχνὴν τῆς ὑδραργύρου. Ἡ φωνή των ὅμως βοᾷ ὄχι πλέον ἐν ἐρήμῳ, ἀλλ' εἰς πανδαιμονιακῶς σειόμενον καὶ θορυβοῦν περιβάλλον καὶ παρ' οὐδενὸς σχεδὸν ἀκούεται, ἡ δὲ ἄχνη αὕτη τῆς ὑδραργύρου, τὸ γνωστὸν σουμπλιμέ, καταδικάζεται ὡς θανάσιμον δηλητήριον. Εὐκοπώτερον εἶνε, γράφει Ἄγγλος τις συγγραφεύς, νὰ μετατρέψῃ τις τὸν ροῦν ποταμοῦ ἢ νὰ ἐξαλείψῃ ἰδέαν σχηματισθεῖσαν. Τὸ παρελθὸν καὶ παραδεδεγμένον ἦτο καὶ τὸ καλλίτερον διατί ἰατροὶ καὶ πάσχοντες νὰ τὸ ἀποσκορακίσουν;

Τὸ τόσον πολὺ ὅμως πιεζόμενον ἀέριον ἐξέσπασεν ἡ τόσον μεγάλως ταλανισθεῖσα καὶ δοκιμασθεῖσα ἀνθρωπίνη ὑπομονὴ ἀφηνίασε, καὶ ἡ πρὸς τὸν εὐεργέτην καὶ φονέα, σωτῆρα καὶ καταστροφέα, βασανιστὴν καὶ ἰατῆρα ἐμπιστοσύνη καὶ ἀφοσίωσις ἐκλονίσθη καὶ ἄσπονδος ὁ κατ' αὐτοῦ πόλεμος ἐκηρύχθη. Ὅπως δὲ λαὸς ἀλλάσσων θρήσκευμα καταστρέφῃ καὶ ἀφανίζῃ τὰ δείγματα τῆς πρώτης αὐτοῦ πίστεως, ξόανα, ἀγάλματα, εἰκόνας καὶ ναούς, οὕτω καὶ ἡ Εὐρώπη ἔπραττε τότε κατὰ τοῦ τέως ἡμιθέου της τῆς ὑδραργύρου.

Ἀμέσως, ἀπὸ τῆς πρώτης ἐφαρμογῆς τῆς ὑδραργύρου καὶ τῶν πρώτων σημειωθεισῶν ἀπωλειῶν της ἐρρίφθη καὶ ὁ πρῶτος κατ' αὐτῆς λίθος. Ἁπάντων τῶν ἀρχαίων, ἀπὸ τοῦ Θεοφράστου καὶ Διοσκορίδου, καὶ πρὸ παντὸς τοῦ Γαληνοῦ, μέχρι τοῦ Παύλου τοῦ Αἰγηνίτου, μόνου συνιστῶντος τὴν ἐσωτερικὴν ταύτης χρῆσιν, ἐξ ἁπάντων τῶν Ἑλλήνων ἰατρῶν, προγενεστέρων καὶ μεταγενεστέρων αὐτοῦ, ὡς καὶ τῶν Ρωμαίων καὶ πρὸ παντὸς τοῦ Πλινίου, παραδεχομένων ταύτην θανάσιμον δηλητήριον, οἱ ὑπὸ τὴν ἐπιρροὴν τούτων διανοούμενοι νεώτεροι ἐκηρύχθησαν ἀμείλικτοι ταύτης πολέμιοι. Ὁ Φερνέλ καὶ ὁ σύγχρονος αὐτοῦ Φαλλόπιος εἶναι οἱ ἀσπονδότεροι τῆς ὑδραργύρου ἐχθροί. Ἡ παρατήρησις δὲ σταγονιδίων ὑδραργύρου ἐντὸς τῶν τερηδόνων

τῶν ὀστῶν, τῶν ἐκ συφιλίδος θανόντων, καὶ ὑπὸ τὴν ἐπίδρασιν τοῦ φαρμάκου τεθέντων, ἐπέρρωσε τὰς πεποιθήσεις τούτων κατ' αὐτῆς. Τοῦτο δ' ἐσχάτως ἐβεβαιώθη καὶ ὑπὸ τοῦ Kolmer τε καὶ Mastin, διὰ τῆς εὑρέσεως ἀπειρίας σταγονιδίων ὑδραργύρου ἐντὸς τοῦ ἀνευρίσματος τῆς ἀορτῆς καὶ τῶν σπονδύλων Αἰθίοπός τινος, κατὰ τὸ 1920 νεκροτομηθέντος.

Ἐπὶ ἕνα σχεδὸν αἰῶνα, ἀπὸ τοῦ 1580 μέχρι τοῦ 1655 κατὰ τὸν Wechselmann, οἱ καθηγηταὶ τοῦ Heilderberg, γερμανικῆς πόλεως τοῦ Βάδεν, ὡρκίζοντο ὅτι οὐδέποτε θὰ ἐχορήγουν ὑδράργυρον. Ὁ Ritter κατὰ τὸ 1747 ἰσχυρίζετο ὅτι ἡ ὑδράργυρος καὶ ὄχι ἡ συφιλὶς εἶναι αἰτία πάντων τῶν κακῶν. Τοῦ ρήγματος δὲ γενομένου ἄλλοι ἐπιστήμονες, μεταξὺ τῶν ὁποίων ὁ Broussais, ὁ Dubled καὶ ἄλλοι ηὔρυναν τοῦτο καὶ τὸ κατέστησαν ἀγεφύρωτον. Ὁ πόλεμος, ὡς τὸ εἰκὸς, μεταξὺ ὑδραργυριστῶν καὶ ἀντιυδραργυριστῶν ἦτο λυσσαλέος, ἐκ τούτου ὅμως, ἐπὶ μεγίστῃ μὲν ζημίᾳ τῶν τότε πασχόντων, ἐπὶ ἀνυπολογίστῳ δὲ τῆς ἐπιστήμης κέρδει προέκυψεν εἰς φῶς ἡ ἀλήθεια. «Ἐκ τῆς συγκρούσεως τῶν γνωμῶν γεννᾶται ἡ ἀλήθεια», κατὰ τὸ Γαλλικὸν ρητόν. Ἡ δὲ ἀλήθεια εἶναι ὅτι ἡ δόσις τῆς ὑδραργύρου καλῶς καὶ αὐστηρῶς σταθμισθεῖσα ἐκανονίσθη διὰ τὸ καλὸν τῶν πασχόντων.

ΠΕΡΙ ΕΝΕΣΕΩΝ ΥΔΡΑΡΓΥΡΟΥ

Τῆς ὑδραργύρου μέχρι σχεδὸν τοῦ 1860 χορηγουμένης πρῶτον διὰ τοῦ δέρματος, διὰ τῶν ἐντριβῶν καὶ τῶν ἀναπνευστικῶν ὁδῶν, διὰ τῶν ὑποκαπνισμῶν καὶ δεύτερον διὰ τοῦ στόματος, ἀπὸ τοῦ ἔτους τούτου καὶ ἐντεῦθεν ἤρξατο ἐφαρμοζομένη νέα μέθοδος χορηγίας ταύτης διὰ τῶν ἐνέσεων ἢ διὰ τῆς ὑποδορείου ὁδοῦ. Τίς ὁ πρῶτος προικίσας τὴν ἀντισυφιλιδικὴν ἰατρείαν διὰ τῆς μεθόδου ταύτης ἀμφισβητεῖται μεταξὺ δύο ἰατρῶν, τοῦ ἑνὸς Γερμανοῦ, τοῦ βιενναίου Hebra, καὶ τοῦ ἄλλου Ἄγγλου, τοῦ Charles Hunter, τῶν δημοσιευμά-

των ὅμως θεωρουμένων τῶν ἐγκυροτέρων καὶ ἀξιοπιστοτέρων μαρτύρων ἡ δόξα μᾶλλον ἀνήκει εἰς τὸν Hebra, ὅστις, κατὰ τὸν Newmann, ἀπὸ τοῦ ἔτους 1860 πειραματισθεὶς τὸ πρῶτον διὰ τῶν ἐνέσεων, καὶ μὴ εὑρὼν ταύτας ἀποτελεσματικωτέρας τῶν ἄλλων ἐν χρήσει τότε μεθόδων παρῃτήθη. Ἐὰν δὲ πάλιν πιστεύσωμεν τοὺς ἰσχυρισμοὺς τοῦ Charles Hunter οὗτος πρῶτος ἤνεσε τὴν ὑδράργυρον ὑπὸ μορφὴν διαλύσεως ἄχνης ὑδραργύρου ἀπὸ τοῦ 1858.

Κατὰ τὸ 1864, εἰς τὰ Annali Universali di Medicina τοῦ Μιλάνου, ὁ ἰατρὸς Scarenzio ἐκ Παβίας ἀνεκοίνου τὰ ἀποτελέσματα τῶν ἐργασιῶν του. Τὴν ἑβδόμην ὅμως Ἀπριλίου τοῦ 1866 τὸ Lancet τοῦ Λονδίνου ἐδημοσίευσε μικρὰν παράγραφον ἐν σχέσει πρὸς τἀνωτέρω. Ἐκ τούτου δ' ἀφορμὴν λαμβάνων ὁ Berkeley Hill γράφει, πρὸς τὸ Lancet τὴν 5 Μαΐου 1866 ὅτι αὐτὸς πολὺ πρὸ τοῦ Scarenzio ἐποιεῖτο χρῆσιν τῶν ὑδραργυρικῶν ἐνέσεων. Κατὰ τὸ ἰατρικὸν ὅμως συνέδριον τῶν Βρυξελῶν 1868, τὸ χρυσοῦν μετάλλιον ἐδόθη ὡς γέρας τῆς νέας μεθόδου πρὸς τὸν Scarenzio καὶ τὸν τούτου ὁμοεθνῆ Ricordi.

Ὁ George Lewing τοῦ νοσοκομείου Charite τοῦ Βερολίνου κατὰ τὸ ἔτος 1869, ἀνεκοίνου εἰς σειρὰν ἄρθρων τὰ πορίσματα τῶν ἐργασιῶν του βασιζόμενα ἐπὶ ἑπτακοσίων περιπτώσεων. Ἡ μέθοδος αὐτοῦ σχεδὸν παρεμφερὴς πρὸς τὴν τοῦ Hebra, Hunter καὶ Berkeley Hill, συνίστατο εἰς ἔνεσιν διτοχλωριούχου ὑδραργύρου διαλελυμένης ἐντὸς ὕδατος καὶ μικρᾶς ποσότητος γλυκερίνης καὶ μορφίνης πρὸς κατεύνασιν τοῦ ἄλγους. Τὰς ἀνακοινώσεις τοῦ Lewing διεδέχοντο ἄλλαι ἀλλεπάλληλοι καὶ σὺν τῷ χρόνῳ, τῇ ἐπιμονῇ καὶ ὑπομονῇ, ἐρεύνῃ καὶ πειραματισμῷ τῆς νέας ἐπιστήμης ἐπὶ τῶν ζώων, ἡ μέθοδος αὕτη ἐτελειοποιήθη καὶ συνεπληρώθη ἐπὶ τοσοῦτον ὥστε κατέστη σήμερον ἡ τελειοτέρα, ἡ εὐκολωτέρα καὶ ἡ ἀσφαλεστέρα πασῶν.

Ἡ τιμὴ ὅμως τῆς ἐπιτυχίας καὶ συνεπῶς τῆς ἐπικρατήσεως τῶν ἐνέσεων ὀφείλεται εἰς τρεῖς ἄνδρας. Εἰς τὸν Smirnoff, κατὰ τὸ 1882, συνιστῶντα τὴν λῆψιν ἀντισηπτικῶν μέτρων κατὰ τὴν ἔνεσιν, εἰς τὸν Βιενναῖον

Lang, 1884, εἰσαγαγόντα τὴν αἰώρησιν τῆς μεταλλικῆς ὑδραργύρου ἐντὸς λιπαρῶν οὐσιῶν, καὶ προικίσαντα τὴν ἰατρικὴν διὰ τοῦ φαιοῦ ἐλαίου, καὶ τέλος εἰς τὸν Balzer, ἀντικαταστήσαντα τὰς ὑποδορίους διὰ τῶν ἐνδομυϊκῶν ἐνέσεων, κατὰ τὸ 1888. Καίτοι δὲ αἱ ἐνδοφλέβιοι ἐνέσεις, ἄλλων βεβαίως φαρμάκων ὡς καὶ μεταγγίσεως αἵματος, προηγήθησαν κατὰ πολλοὺς αἰῶνας τῶν τε ὑποδερμικῶν καὶ ἐνδομυϊκῶν τοιούτων, μόλις κατὰ τὸ 1893 ὁ Bacelli ἔσχε τὴν πρακτικὴν ἰδέαν τῆς ἐνέσεως τῆς ὑδραργύρου ἐνδοφλεβίως. Ταύτην κατὰ τὸν παρόντα αἰῶνα ἐπηκολούθησεν ἡ ἔνεσις ταύτης, ὑπὸ τὴν αἰγίδα τῆς ἀσηψίας, διὰ τοῦ νωτιαίου σωλῆνος, διὰ τῶν μηνίγκων καὶ τέλος διὰ τῶν ἐγκεφαλικῶν κοιλιῶν.

Μὴ δὲ νομισθῇ ὅτι ἡ πρὸς τὴν ἐπιτυχίαν διὰ τῆς μεθόδου ταύτης ὁδὸς ἦτο ἀπηλλαγμένη ἐμποδίων. Πολλοῦ γε καὶ δεῖ. Ἔσχε καὶ αὕτη ὅπως καὶ πᾶσαι αἱ ἄλλαι, καὶ θὰ ἐξακολουθῇ νὰ ἔχῃ τὰς ἀποτυχίας της, τοὺς μάρτυράς της, καὶ τοὺς θανάτους της. Ὁ Scarenzio, ἐπὶ παραδείγματι, ποιούμενος χρῆσιν τοῦ καλομέλανος αἰωρουμένου εἴτε ἐν ὕδατι, εἴτε ἐν γλυκερίνῃ, ἄλλοτε μὲν 15, 20, 30 καὶ 40 ἑκατοστῶν τοῦ γραμμαρίου ἐφ' ἅπαξ δι' ἑκάστην ἔνεσιν, ἐπὶ 86 ἐνέσεων ἔσχε 84 ἀποστήματα, φρικτὰς πολλάκις στοματίτιδας, βαρέα γαστροεντερικὰ φαινόμενα, ὀξείας ὑδραργυρικὰς δηλητηριάσεις μετὰ συχνοῦ θανάτου. Ἅπαντες δὲ οἱ ἄλλοι πρωτεργάται τῶν μεθόδων, χορηγοῦντες ὀλιγωτέραν ὑδράργυρον καὶ ὑπὸ μορφὴν διαλυτῶν ἁλάτων, ἦσαν φυσικὰ ὀλιγώτερον ἀτυχεῖς.

ΠΕΡΙ ΣΑΛΒΑΡΣΑΝ

Τὶ παράγει καὶ τὶ γεννᾶ τὰ μεγάλα πνεύματα εἶνε ἄγνωστον, διὰ τίνα λόγον ἐπὶ τῆς γηίνης σφαίρας κατ' ἀκανόνιστα χρονικὰ διαστήματα ἀναφαίνονται τόσον μεγάλαι διάνοιαι, τόσον ἐξαιρετικώτατοι καὶ μοναδικοὶ νόες, συγκεντροῦντες ἐν ἑαυτοῖς ὁλόκληρον κόσμον γνώσεων, ἀντιπροσωπεύοντες τοὺς ἐγκεφάλους ἑκατομμυρίων ὁμοίων των, σκεπτόμενοι, βουλευόμενοι καὶ ἐπιτελοῦντες τάχιστα τόσα, ὅσα ὁλόκληροι αἱ πρὸ αὐτῶν γενεαὶ ἀνθρώπων, συλλήβδην καὶ διαδοχικῶς ἐργαζομένων καὶ πονούντων, οὐδέποτε κατώρθωσαν νὰ ἐπιτελέσουν, εἶναι ὄντως μυστήριον. Πολλάκις πράγματι ὁ ἄνθρωπος παραβάλλεται πρός τινα ἐκ τῶν ζώων, καὶ τὸ συνηθέστερον, πρός τινα ἐκ τῶν ἐντόμων, τὰς μελίσσας, κατ' ἐξοχήν, καὶ τοὺς μύρμηκας, πολλῶν μάλιστα ἀποδιδόντων πρὸς τὰ ἔντομα ταῦτα μεγαλειτέραν ἐκτίμησιν ἢ πρὸς τοὺς ὁμοίους των. Ἀλλὰ καίτοι οὐδεὶς ἀρνεῖται, ὅτι τὰ ἔντομα ταῦτα, ἐκτὸς τοῦ ὅτι ἑνούμενα ἀπαρτίζουν μεγάλους πληθυσμούς, ἀποτελοῦντας τελείαν ἀπὸ πάσης ἀπόψεως διωργανωμένην καὶ διοικουμένην κοινωνίαν καὶ κέκτηνται μόνα αὐτὰ περιουσίαν, παρ' αὐτῶν ἐκ τοῦ ἀνυπάρκτου δημιουργουμένην καὶ ἐπιμελέστατα τηρουμένην, τὰ πρῶτα δὲ τούτων αἱ μέλισσαι πρὸ πάντων, ἐκτελοῦν ἔργα μηχανικῆς καὶ μάλιστα λεπτοτάτης μηχανικῆς, θαυμάσια, τέλεια, ἐν ἑνὶ λόγῳ ἐκπλήσσοντα, ἀλλὰ δυστυχῶς τὰ αὐτὰ καὶ ἀπαράλλακτα διαρκῶς ἀπὸ καταβολῆς κόσμου μέχρι τῆς δύσεως τούτου, καὶ τὰ αὐτὰ ὑπὸ πάσας τὰς συνθήκας καὶ καθ' ὅλα τὰ κλίματα. Ὁ ἄνθρωπος τοὐναντίον ἐποικοδομεῖ, δηλαδὴ μιμούμενος καὶ συνεχίζων, συμπληροῖ τὸ ἔργον τῶν προγόνων του. Ποία ἡ διαφορὰ τῆς κυψέλης τῆς μελίσσης ἀπὸ τῆς ἐποχῆς τῶν

Πελασγῶν καὶ ἐντεῦθεν; Οὐδεμία. Ποία ὅμως ἡ διαφορὰ τῶν σημερινῶν ὑπερωκεανείων πρὸς τὴν σχεδίαν τοῦ Ὀδυσσέως; Ποία ἡ διαφορὰ τῶν σημερινῶν μεγάρων πρὸς τὸ πελασγικὰ τείχη;

Ἡ συγκεντρωτικὴ δ' οὕτως εἰπεῖν καὶ μιμητικὴ ἐργασία αὕτη, ἡ ἐκσημαινομένη ἐν τῇ ὁρατῇ καὶ ἁπτῇ διαπλάσει τῆς ὕλης καὶ εἰς τὴν σύμπηξιν συγκεκριμένων καὶ ἀντιληπτῶν ἀντικειμένων, ὡς ὁ Σοφοκλῆς διὰ τοῦ

«Πολλὰ τὰ δεινά, κ' οὐδὲν ἀνθρώπου δεινότερον πέλει»

ἐν τῇ Ἀντιγόνῃ μελωδεῖ, ἢ εἰς τὴν παραγωγὴν δυνάμεως, οἷον ἀτμοῦ, ἀεριόφωτος, ἠλεκτρισμοῦ καὶ ἄλλων, εἶνε μηδὲν παραβαλλομένη πρὸς τὴν νοητικὴν καὶ ἄφθιτον καὶ ἀπροσπέλαστον ἀνάλυσιν τῶν ἰδιοτήτων τοῦ πνεύματος, εἰς τὴν μόρφωσιν συλλογισμῶν καὶ θεωριῶν καὶ εἰς τὴν ἐφαρμογὴν τούτων. Ἀλλὰ καὶ πέραν τοῦ ὁρίου τούτου, ἀλλὰ καὶ ὑπεράνω τῆς σφαίρας τῆς ἀντιλήψεως ταύτης, ὑψοῦνται πνεύματά τινα.

Ἡ τρίβος ἐφ' ἧς ὁ κοινὸς κόσμος βαδίζει δὲν εἶναι ἀστιβής, φέρει τὰ ἴχνη μυριάδων γενεῶν, καὶ ἡ κόνις ταύτης ξηρὰ μὲν ἔχει λικνισθῇ, ὑγρὰ δὲ ἔχει ζυμωθῇ ὑπὸ ἀμετρήτων πελμάτων ποδῶν ἐπὶ αἰῶνας μακροὺς ἐπ' αὐτῆς διελθόντων. Ἐπὶ τῶν παροδίων τῆς τρίβου ταύτης λίθων χαράσσονται τὰ ὀνόματα πολλῶν μεγάλων εἴτε ἐπὶ ἀρετῇ εἴτε ἐπὶ κακοηθείᾳ ἀνδρῶν, βασιλέων ἢ δεσποτῶν, τυράννων ἢ εὐεργετῶν τῆς ἀνθρωπότητος. Τὰ μεγάλα ὅμως πνεύματα, αἱ ἐξαιρετικαὶ ὅμως διάνοιαι, ἐκτρεπόμενα τῆς κοινῆς καὶ τετριμμένης τρίβου χαράσσουν, μοχθοῦντα καὶ ἀγωνιζόμενα, ἰδίας τοιαύτας ἐπὶ τῶν ὁποίων πρῶτα αὐτὰ κινδυνεύοντα βαδίζουν καὶ ἡ ἱστορία ἀπεκάλεσε ταῦτα πνεύματα ρ η ξ ι κ έ λ ε υ θ α. Πρὸς τίνα δ' ἄλλον καλλίτερον θὰ ἥρμοζεν ὁ τίτλος, οὗτος τοῦ ῥηξικελεύθου ἢ πρὸς τὸν Παστέρ, τὸν Lister καὶ τὸν Παῦλον Ehrlich; Πρὸς τίνας ἄλλους ἢ πρὸς τοὺς μεγαλωστὶ μεγάλους τούτους τῆς ἰατρικῆς ἐπιστήμης ἄνδρας καὶ τῆς ἀνθρωπότητος εὐεργέτας; Ὁ τελευταῖος μάλιστα τούτων ὁ Παῦλος Ehrlich δύναται νὰ θεωρηθῇ ὁ μέγας καινοτόμος, ὁ ἀληθὴς ῥηξικέλευθος τοῦ αἰῶνός μας, ὁ χορηγὸς τοῦ Salvarsan.

Τὸ σάλβαρσαν τοῦτο δὲν εἶναι προϊὸν τυχαίου συμβάντος. Δὲν εἶναι ἡ ἀνακάλυψις τῆς ὑδροστατικῆς ὑπὸ τοῦ Ἀρχιμήδους διὰ τοῦ λουτροῦ, δὲν εἶναι ἡ ἐφεύρεσις τοῦ ἐκρεμοῦς διὰ τῆς παρατηρήσεως τοῦ κινουμένου πολυελαίου ὑπὸ τοῦ Γαλιλαίου, δὲν εἶναι ἡ ἀνακάλυψις τοῦ νόμου τῆς βαρύτητος ὑπὸ τοῦ Newton ἐκ τῆς πτώσεως τοῦ μήλου, δὲν ὁμοιάζει πρὸς τὴν εἰσαγωγὴν ἐν τῇ ἰατρικῇ τοῦ δαμαλισμοῦ ὑπὸ τοῦ Jenner, διὰ τῆς παρατηρήσεως ἐπὶ τῶν χειρῶν τῶν ἀμελγόντων τὰς ἀγελάδας τῶν φλυκταινῶν τῆς εὐλογίας τῶν ζώων τούτων, καὶ δὲν παραλληλίζεται πρὸς τὴν ἀνακάλυψιν τοῦ στηθοσκοπίου ὑπὸ τοῦ Laennec διὰ τῆς συναντήσεως τῶν ἀγυιοπαίδων παιζόντων ἐπὶ τῆς δοκοῦ τοῦ Λούβρου, ξυόντων καὶ ἀκροωμένων. Τοὐναντίον εἶναι πόρισμα μακρᾶς καὶ ἐνδελεχοῦς σκέψεως, ἀποτέλεσμα ἐπισταμένου, αὐστηροῦ καὶ πολυετοῦς πειραματισμοῦ καὶ ἡ ἀπαρχὴ κατακτήσεως τῶν ἀρρωστιῶν διὰ τῆς χημείας.

* * *

Ὁρμηθεὶς ὁ Ehrlich ἐκ τῆς σκέψεως ὅτι δι' ἕκαστον ζωικὸν κύτταρον ὑπάρχει καὶ εἰδικὴ χρωστικὴ οὐσία, κατέληξεν εἰς τὸ συμπέρασμα ὅτι καὶ δι' ἕκαστον παράσιτον θὰ ὑπάρχῃ εἰδικὸν φάρμακον. Ἐπειδὴ δὲ τὰ ἄχρι τοῦδε πρὸς καταστροφὴν τῶν παρασίτων διδόμενα φάρμακα, φονεύοντα τὰ παράσιτα ταῦτα βλάπτουν ἐξ ἴσου καὶ τὸν φιλοξενοῦντα ταῦτα ζωικὸν ὀργανισμόν, ὁ σοφὸς οὗτος φαρμακεὺς ἀνέλαβε τὴν προπαρασκευὴν φαρμάκων ἱκανῶν μὲν νὰ φονεύουν τὰ μικρόβια ἀλλὰ χωρὶς νὰ βλάπτουν τὸ σῶμα. Τὸ ἐπιχείρημα βεβαίως δὲν ἦτο μικρὸν καὶ ἡ πρὸς ἐπίτευξιν τούτου ἀπαιτουμένη ἐργασία ὄχι ἀναξία λόγου, δι' ἄνδρα ὅμως τῶν γνώσεων τῆς πείρας, τῶν φώτων, τῆς διανοητικότητος καὶ τῆς ἐπιμονῆς καὶ ὑπομονῆς τοῦ Παύλου Ehrlich, δὲν ἐφαίνετο πέραν τῶν ὁρίων τοῦ δυνατοῦ.

Ἀρξάμενος λοιπὸν οὗτος τῶν πειραμάτων του ἐπὶ τοῦ τρυπανοσώματος τῆς νόσου τοῦ ὕπνου, ἐπέτυχεν εὐκόλως τὴν τελείαν ἀποστείρωσιν, ἐκ τοῦ παρασίτου της, τῶν πασχόντων ποντικῶν, διὰ μιᾶς μόνον ἐνέσεως. Συν-

εχίζων δὲ τὰ πειράματά του, τῇ συνδρομῇ τοῦ μεγάλου αὐτοῦ συνεργάτου καὶ ἀντιλήπτορος Hata καὶ τὰς δοκιμὰς ὅλων αὐτοῦ τῶν συνθετικῶν σκευασιῶν, ὡς βάσεως πάντοτε χρησιμεύοντος τοῦ ἀρσενικοῦ, ἔφθασε μετὰ ἑξακοσίας ἓξ τοιαύτας δοκιμὰς, εἰς τὴν εὕρεσιν καταλλήλου τοιαύτης κατὰ τῆς σπειριλώσεως τῶν ὀρνίθων. Βραδύτερον, δοκιμασθεῖσα αὕτη ἐπὶ πειραματικῆς συφιλίδος τῶν κονίκλων, ἀπεδείχθη ἀποτελεσματικωτάτη διότι μετὰ μίαν ἔνεσιν 0.015 καὶ 0.04 τοῦ γραμμαρίου οἱ ὠχροὶ σπειροχαῖται τοῦ ἕλκους τοῦ ὀσχέου τῶν ζώων τούτων ἐξηφανίζοντο ἐντελῶς, μετὰ εἴκοσι τέσσαρας ὥρας ἀπὸ τῆς ἐνέσεως.

Ἡ πρώτη δοκιμὴ τούτου ἐπὶ τῶν ἀνθρώπων ἐγένετο δι' ἐνέσεως εἰς δύο ἰατρούς, οἵτινες εὐγενῶς παρέσχον ἑαυτοὺς ὡς πρώτους μάρτυρας τῆς νέας σκευασίας, καὶ ἡ ὁποία ἐπ' ἀμφοτέρων ἀπεδείχθη ἀβλαβής. Ἀμέσως μετὰ ταῦτα ἐδοκιμάσθη ἐπὶ εἴκοσι τριῶν παρετικῶν τῆς κλινικῆς τοῦ Alt, τῆς πρώτης δόσεως συνισταμένης εἰς ἔνεσιν 0.3 τοῦ γραμμαρίου. Ὁ Alt, ἐνθαρρυνθεὶς ἐκ τούτου παρεκάλεσε τὸν Schreiber τοῦ Μαγδελβούργου νὰ πειραματισθῇ διὰ τοῦ 606 ἐπὶ προσφάτου συφιλίδος, τοὐθόπερ καὶ ἐγένετο ἐπὶ εἴκοσιν ἑπτὰ ἀρρώστων παρουσιαζόντων διαφόρους συφιλιδικὰς ἐκδηλώσεις, μετὰ ὄντως ἐκπληκτικωτάτων ἀποτελεσμάτων.

Τὴν 18ην Φεβρουαρίου 1910 ὁ Ehrlich παρεχώρησεν ἀρκετὴν ποσότητα τούτου πρὸς τὸν Wechselmann διὰ πειραματισμὸν ἐπὶ μεγαλειτέρας κλίμακος ἐπὶ συφιλιδικῶν μὴ εἰσέτι ἰατρευθέντων δι' ὑδραργύρου. Μετὰ ταῦτα τοῦτο δοκιμασθὲν ὑπὸ τοῦ Neisser, τοῦ Hoppe, τοῦ Loeb, Fisher καὶ ἄλλων, ἀπεδείχθη παντοῦ ἀντάξιον τῶν προσδοκιῶν τοῦ συνθέτου του.

* * *

Τὸ 606 τοῦτο, κόνις κιτρίνη καὶ ὑγροσκοπική, φερόμενον ἐντὸς ἀεροστεγῶς κεκλεισμένων ὑαλίνων σωληναρίων, ἀπὸ τῶν ὁποίων προηγουμένως ἔχει ἀφαιρεθῇ πᾶν ἴχνος ἀτμοσφαιρικοῦ ἀέρος, καὶ περιέχον τριάκοντα τέσσαρα ἐπὶ τοῖς ἑκατὸν ἀρσενικοῦ, εἶναι οὐσία χημιοτρε-

πτικὴ διὰ τοὺς σπειροχαίτας καὶ ὄχι ὀργανοτρεπτική, τοὐτέστιν οὐσία φονεύουσα μὲν τοὺς ὠχροὺς σπειροχαίτας, μὴ παραβλάπτουσα δὲ τὸ σῶμα τοῦ πάσχοντος, μὴ ἐπιφέρουσα κάκωσιν εἰς τοὺς ἱστοὺς αὐτοῦ. Διὰ τῆς λέξεως δὲ χημιοτρεπτικὴ ὑπονοεῖται οὐσία ἔχουσα χημικὴν σχέσιν ἢ ἀγχιστείαν πρὸς τὴν ὠσμικὴν ἢ ἐπιστημονικώτερον καθορίζειν πλασματικὴν μεμβράνην τοῦ παρασίτου, οὖσα ἐν ἄλλοις λόγοις παρασιτοτρεπτική, ἀλλ' ὄχι ὀργανοτρεπτική, ἤτοι μὴ ἀγχιστεύουσα πρὸς τὴν πλασματικὴν μεμβράνην τῶν ζωικῶν κυττάρων τοῦ ὀργανισμοῦ καὶ μὴ ἑλκομένη, μὴ ἀπορροφωμένη παρ' αὐτῶν. Ὅμως τὴν τοιαύτην θεωρίαν τοῦ χημιοτροπισμοῦ πολλοὶ ἔψεξαν, ὁ δὲ H. H. Dale ἐσχάτως ἐκ βάθρων ζητεῖ ν' ἀνατρέψῃ. Ἐν τούτοις ὅμως αὕτη ἐπὶ τῆς πέτρας θεμελιωθεῖσα παραμένει ἀδιάσειστος, διότι ὁ ἱδρυτής της φαίνεται γνωρίζων σὺν τῇ φαρμακευτικῇ καὶ ἰατρικῇ καὶ τεκτονικὴν μετὰ μεγίστης δόσεως μηχανικῆς. Τὸ ἐπιστημονικὸν ὄνομα τοῦ 606 εἶναι διοξυδιαμιδοαρσενοβενζόλ, πρὸς τὸ ὁποῖον ἐδόθη παρὰ τοῦ ἐφευρέτου του τὸ ὄνομα σάλβαρσαν. Ἐπειδὴ δὲ τὸ σάλβαρσαν ἐπαρουσίαζε κατά τε τὴν παρασκευήν του πρὸς ἔνεσιν τεχνικάς τινας δυσκολίας, καὶ ὄχι σπανίως νοσηρὰς ἀντιδράσεις τοῦ ὑποδεχομένου τοῦτο ὀργανισμοῦ τοῦ πάσχοντος, καὶ διότι ὁ σοφὸς συνθέτης του ἤθελε νὰ προικίσῃ τὴν ἐπιστήμην διὰ τελειοτέρου καὶ ἀνυσιμωτέρου φαρμάκου, τὰ πειράματα καὶ ἡ ἐργασία πρὸς ἐπίτευξιν τούτου δὲν ἐσταμάτησαν. Ἐπὶ τοῦ ἐνεακοσιοστοῦ δεκάτου τετάρτου παραγώγου αἱ ἐργασίαι διεπόνησαν, καὶ τὸ 914, τὸ ἐπωνομασθὲν νεοσάλβαρσαν, ἐγένετο κτῆμα ἀναφαίρετον τῆς ἰατρικῆς ἐπιστήμης, ἀβλαβέστερον μὲν καὶ εὐχρηστότερον τοῦ σάλβαρσαν, ἀλλὰ ἧττον ἀποτελεσματικὸν κατὰ τῆς συφιλίδος.

Καὶ μέχρι μὲν τοῦ 1914 ἡ ἀνθρωπότης σχεδὸν ἅπασα ἀνεγνώριζεν ἕνα ἐφευρέτην καὶ μίαν πηγὴν προελεύσεως τούτου, τὴν Γερμανίαν, τοῦ λήξαντος δὲ πολέμου ἀρξαμένου κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο, καὶ τῆς πηγῆς του ἀποφραγείσης, ἡ σιδηρᾶ ἀνάγκη, ἡ ἀρίστη μήτηρ τῶν ἀνακαλύψεων, παρήγαγε τοῦτο καὶ εἰς ἄλλας χώρας, ἢ τἀληθὴς εἰπεῖν, εἰς πᾶσαν προηγμένην χώραν. Καὶ οὕτω

σήμερον, ἡ πάσχουσα ἀνθρωπότης, γεραίρουσα καὶ τιμῶσα τὴν ἀγαθὴν καὶ ἀΐδιον μνήμην τοῦ μεγάλου εὐεργέτου της Ehrlich, ἔχει τὸ σωτήριον φάρμακόν του, καίτοι ἀτελέστερον, παντοῦ καὶ πάντοτε.

* * *

Ἐν τῇ παρούσῃ δὲ πάλιν περιπτώσει ἡ ὁδὸς πρὸς τὴν ἐπιτυχίαν δὲν ἄγει ἄνευ θυμάτων. Ἔχει ἀτυχῶς καὶ τὸ Σάλβαρσαν ὡς καὶ ἡ ὑδράργυρος τὰ θύματά του, τὰς ἀπωλείας του καὶ τὰς ἀποτυχίας του.

«Τὸ σάλβαρσαν, κατὰ τὸν καλλείτερον καὶ βαθύτερον παντὸς ἄλλου ἐν Ἀμερικῇ σπουδάσαντα καὶ παραγόντα τοῦτο **Jay Frank Schamber**, εἶνε ἐκτάκτως πολύπλοκος οὐσία, ἡ πολυσυνθετικωτάτη πασῶν ὧν γίνεται χρῆσις ἐν τῇ ἰατρικῇ. Πρὸ τῆς τελικῆς αὐτοῦ παραγωγῆς διάφορα ἄλλα παράγωγα πρέπει νὰ παρασκευασθοῦν, ἡ δὲ ἁγνότης τοῦ τελικοῦ παραγώγου ἐξαρτᾶται, μέχρι βαθμοῦ τινος, ἐκ τοῦ χαρακτῆρος τῶν διαμέσων τούτων.—Ἐνόσῳ δὲ τὸ σάλβαρσαν δὲν εἶνε κατορθωτὸν νὰ ἐκκαθαρισθῇ δι' ἐπανειλημένης κρυσταλώσεως, δὲν δύναται νὰ θεωρηθῇ ὡς ἀπολύτως ἁγνὴ σύνθεσις. Καὶ ἐνόσῳ τοῦτο δὲν εἶνε ἀπολύτως καθαρὰ χημικὴ οὐσία, ὑπὸ μορφὴν κόνεως παρασκευαζόμενον, θὰ διαφέρῃ ἐλαφρῶς πάντοτε. Ἀπὸ πολλὰ πειράματα ἅτινα ἐξετελέσαμεν, ἐπείσθημεν ὅτι τοῦτο διαφέρει ὄχι μόνον ὡς πρὸς τὰ θεραπευτικὰ αὐτοῦ ἀποτελέσματα, ἀλλὰ καὶ ὡς πρὸς τὴν τοξικότητα ἢ τὸ ἰοβόλον αὐτοῦ, ἐλαφρῶς πάντοτε· Δυστυχῶς δὲ πάλιν αἱ διαφοραὶ αὗται, πρὸς τὸ παρὸν τοὐλάχιστον, δὲν εἶνε δυνατὸν νὰ καθορισθοῦν διὰ τελικῆς χημικῆς ἀναλύσεως, ἀλλ' ἐκ τῶν βιολογικῶν αὐτῶν ἀποτελεσμάτων ἐπὶ τῶν ζώων».

Ἤτοι τὸ σάλβαρσαν τοῦτο δύναται νὰ προκαλέσῃ ἀπευκταῖα, καὶ τὰ μέχρι τοῦδε ἀπευκταῖα ταῦτα δὲν εἶναι ὀλίγα διότι οἱ ἐξ αὐτοῦ θάνατοι, ἐκ τῶν μέχρι τοῦδε γνωστῶν γεγονότων, ἀνέρχονται εἰς πολλὰς ἑκατοντάδας. Ἀλλ' ἡ εὐθύνη τῶν ἀτυχημάτων τούτων δὲν βαρύνει πάντοτε τὸ θαυμάσιον τοῦτο φάρμακον, ἀλλὰ τοὺς τοῦτο χειρισθέντας ἰατροὺς καὶ μόνον αὐτούς. Τὸ σάλβαρσαν κακῶς χειριζόμενον δύναται νὰ καταστῇ μυριάκις φονικώτερον τῆς ὑδραργύρου, ἤδη δὲ μάλιστα, ὅτε

ἡ ἀγορὰ εἶναι πλήρης διαφόρων παραγώγων καὶ μιμήσεων, ἢ τὸ χείριστον, νοθεύσεων τούτου, ὁ κίνδυνος εἶνε ἔτι μεγαλείτερος καὶ ἀμεσώτερος. Τὰς εἰς τὸ σάλβαρσαν ὀφειλομένας ἐλαφρὰς ἢ βαρείας ἀντιδράσεις ἢ ἐνοχλήσεις ἢ καὶ ἀπευκταῖα, ὁ Schamberg ἀποδίδει εἰς ἄγνωστόν τι χημικὸν παράγωγον, προερχόμενον κατὰ τὰς διαφόρους ἐπεξεργασίας αὐτοῦ, χημικῶς ἀνεξιχνίαστον καὶ ὅπερ ὠνόμασεν οὗτος οὐσίαν X, ἤτοι ἄγνωστον οὐσίαν.

ΠΕΡΙ ΙΑΤΡΙΚΟΥ ΑΤΜΟΣΦΑΙΡΙΚΟΥ ΚΑΤΟΠΤΡΙΣΜΟΥ

Ὑπάρχει φυσικόν τι φαινόμενον, εἶδός τι ὀπταπάτης, ὅπερ ἐπιστημονικῶς λέγεται ἀτμοσφαιρικὸς κατοπτρισμός. Τὸ φαινόμενον τοῦτο παρουσιάζεται πάντοτε εἰς τοὺς διασχίζοντας τὰς μεγάλας ἀμμώδεις ἐρήμους ἐν καιρῷ ἡμέρας, καὶ νομίζοντας ὅτι βλέπουν, σχεδὸν πρὸ τῶν ποδῶν αὐτῶν, δένδρα, λίμνας ἀνυπάρκτους καὶ ὄρη, εὑρισκόμενα εἰς μεγάλην ἀπ' αὐτῶν ἀπόστασιν. Τοῦτο δὲ συμβαίνει ἐκ τῆς διαθλάσεως ἣν ὑφίστανται αἱ φωτειναὶ ἀκτῖνες διερχόμεναι διὰ τοῦ τὰ μάλιστα ἀραιωθέντος ἀέρος ἐξ ἐπαφῆς αὐτοῦ πρὸς τὴν θερμὴν ἄμμον τῆς ἐρήμου. Ὅ,τι λοιπόν, πάσχουν οἱ διερχόμενοι τὰς ἐρήμους, βλέποντες πρὸ τῶν ποδῶν των δένδρα σκιερὰ καὶ περιπόθητα, λίμνας μαρμαιρώσας καὶ ὄρη ὑπὸ δροσεροῦ καὶ ζωογόνου ἀέρος περιβαλλόμενα, παρὰ τὰ ὁποῖα δύνανται κατακλινόμενοι νὰ ἀναπαύσουν τὰ ἐκ τοῦ καμάτου βεβαρυμένα μέλη των, καὶ νὰ σβέσουν τὴν ταντάλιον δίψαν των, καὶ πληρέστατα αὐταπατῶνται ἐν ὅσῳ προχωροῦν, ἔπαθε καὶ εἰσέτι πάσχει ἡ ἀνθρωπότης διὰ τὴν συφιλίδα.

Ἀνασκοποῦντες τὴν ἱστορίαν τῆς θεραπείας ταύτης ἀπὸ τοῦ 1493 καὶ ἐντεῦθεν, ἀπὸ τοῦ χρόνου τῆς μεταμοσχεύσεως ταύτης ἐκ τοῦ νέου εἰς τὸν παλαιὸν κόσμον διὰ τοῦ Κολόμβου, βλέπομεν ὅτι πάντοτε ἡ ἀνθρωπότης ἐφαντάσθη ἑαυτὴν πλησίον τοῦ τέρματος. Ὁ Σίσυφος, ὠθῶν τὸν λίθον του ἐνόμιζεν ὅτι τὸν ἔφερεν ἐπὶ τῆς κορυφῆς τοῦ λόφου, αὐτὸς ὅμως κατολισθαίνων εὑρίσκετο μετ' ὀλίγον χρόνον εἰς τοὺς πρόποδας τοῦ λόφου καὶ πάλιν. Τὸ πείραμα ἐπαναλαμβάνεται πάντοτε ἀλλ' ὁ λίθος δὲν φθάνει εἰς τὸ τέρμα του.

Ὡς τὸ εἰκὸς ἔκπληκτος ἡ ἀνθρωπότης τότε καὶ τὴν νόσον ἐκλαμβάνουσα ὡς μάστιγα θεοῦ, πρὸς τοῦτον καταφεύγει τὸ πρῶτον, ὡς ἐξιλαστῆρα καὶ σωτῆρά της. Ἀπελπισθεῖσα ἐκ τούτου ἐρρίφθη πρὸς τὴν ὑδράργυρον. Τῆς συφιλίδος δὲ ὡς νόσου τῶν χυμῶν, ὡς κακοχυμίας ἢ δυσκρασίας τότε ἐκληφθείσης, ἡ ὑδράργυρος· ἡ προκαλοῦσα ρύσιν ἑνὸς ἐκ τῶν χυμῶν τοῦ σώματος, τοῦ σιέλου, τοῦ περιέχοντος ἐν αὐτῷ τὸν ἰόν, ἢ τὸ δηλητήριον τῆς νόσου μέχρι φόνου τοῦ πάσχοντος ἐδόθη, εἴτε δι' ἐντριβῶν εἴτε δι' ὑποκαπνισμῶν. Ἐπειδὴ δὲ ὁ σίελος δὲν εἶναι ὁ μόνος ἀκάθαρτος τοῦ συφιλιδικοῦ χυμός, ἀλλὰ καὶ τὸ αἷμα καὶ ὁ ἱδρὼς καὶ τὰ ἀπεκκρίματα τοῦ ἐντέρου, διὰ τοῦτο, πᾶν δυνάμενον νὰ προκαλέσῃ ἢ νὰ ἐρεθίσῃ τὴν ἔκκρισιν, ἢ τὴν ἀποβολὴν τούτων ἐτέθη εἰς ἐφαρμογήν. Αἱ ἀφαιμάξεις, αἱ νηστεῖαι καὶ τὰ δραστικώτατα ἐπανειλημμένα καθάρσια καὶ κλύσματα, τὰ μέχρι ἐψήσεως θερμαινόμενα δωμάτια τῶν ἐπαλειφομένων διὰ τῆς ὑδραργύρου, καὶ αἱ μέχρι λιποθυμίας ἐφιδρώσεις τῶν πασχόντων τί ἄλλο ἐπεδίωκον; Τὴν ἀποβολὴν τοῦ ἰοῦ τῆς συφιλίδος διὰ τῶν ἐξερχομένων ἐκ τοῦ σώματος τοῦ πάσχοντος χυμῶν. Ἰῶντο δ' ἄραγε οἱ οὕτως ἰατρευόμενοι πάσχοντες; Ἐφονεύοντο μᾶλλον ἢ ἰῶντο.

Ἀποτυχοῦσα ἐκ τούτου τυφλὴ καὶ ἀπερίσκεπτος, κολοβωμένη καὶ εἰσέτι πάσχουσα ἤγειρε τὴν πτέρναν κατὰ τῆς ὑδραργύρου τῆς εὐεργέτιδός της. Ἀνίκανος νὰ λάβῃ ἐξ αὐτῆς ὅ,τι ἦτο ὠφέλιμον καὶ νὰ μὴ καταχρασθῇ τοῦ ὠφελήματος τούτου, τὴν κατηράσθη καὶ τὴν ἀπεσκορἀκισεν. Ἐδοκίμασεν ὅμως, ταύτης ἀποβληθείσης, τὰ πάντα, ὀρυκτά, φυτά, ζῶα καὶ μέταλλα, πᾶν, ὅ,τι ὑπῆρξεν ἐπὶ γῆς, ἀλλ' ἄνευ κέρδους, καὶ πάλιν ἐρρίφθη πρὸς αὐτήν. Τώρα ὅμως λελογισμένη, κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἧττον πεπειραμένη καὶ γνωρίζουσα νὰ τιθασεύῃ τὸ ἄγριον θηρίον, τὴν ὑδράργυρον. Ὁ Chicoyneau, ὁ Sancher καὶ ὁ Van Swietten ἤρχισαν ἐπικρατοῦντες, ἤτοι ἡ λογικὴ ἤρξατο κατισχύουσα τοῦ ἐμπειρισμοῦ, τοῦ δὲ ἀστέρος τοῦ Φιλίππου Ρικόρδ ἀνατείλαντος ἐπὶ τοῦ Γαλλικοῦ ὁρίζοντος, ἡ ἐπιστήμη πλέον ἀνέλαβε τὰ ἡνία καὶ ἐχαλιναγώγησε τοὺς ἀτιθάσους τοῦ συφιλιδικοῦ ἅρματος ἵππους. Τὰ καταπότια συμπληροῖ ἡ ὑγρὰ τῆς

ὑδραργύρου διάλυσις, καὶ ἡ ἐπιστήμη φρονεῖ ἐπί τινα χρόνον ὅτι συνέλαβε τὸν ἐχθρόν. Πλάνη ὅμως, ὁ συλλαμβανόμενος ἦτο σκιὰ φεύγουσα πρὸ αὐτῆς, ὡς ἡ Εὐρυδίκη πρὸ τοῦ Ὀρφέως, ἢ ὅπως τὰ δένδρα καὶ τὰ ὄρη πρὸ τοῦ διερχομένου τὴν ἔρημον. Ἡ συφιλὶς δὲν ἰᾶται οὔτε διὰ τῶν ἐντριβῶν, οὔτε διὰ τῶν ὑποκαπνισμῶν, οὔτε διὰ τοῦ ὑγροῦ τοῦ Βὰν Σβίεττεν, οὔτε διὰ τῶν καταποτίων. Αἱ ἐκδηλώσεις της διὰ τῆς λελογισμένης χρήσεως οἱασδήποτε ἐκ τῶν μεθόδων τούτων ὑποχωροῦν, ἀλλ' ἡ νόσος ὡς ὀντότης παραμένει ἡ αὐτή.

* * *

Κατὰ τὸ 1836 τὸ Λονδίνειον Λάνσετ ἐδημοσίευσεν ἄρθρον τοῦ ἐκ Δουβλίνου Wallace, ἐκθειάζοντος τὰς ἀρετὰς νέου φαρμάκου. Ταὐτοχρόνως δὲ πρὸς τὰς ἐργασίας ταύτας τοῦ Wallace ὁ ἰατρὸς J. J. Raynaud τῆς Τουλόν, ἤρξατο πειραματιζόμενος διὰ τοῦ αὐτοῦ φαρμάκου κατὰ τῶν ἀφροδισίων νόσων. Ἡ οὐσία αὕτη ἀνακαλυφθεῖσα κατὰ τὸ 1811 ὑπὸ τοῦ Courtois, ὀνομασθεῖσα δὲ ἰώδιον, δύο ἔτη βραδύτερον ὑπὸ τοῦ Gay Lussac καὶ γενομένη ἀντικείμενον μεγάλης πάλης μεταξὺ τῶν δύο τότε διαπρεπῶν χημικῶν Davy καὶ αὐτοῦ, ὀφείλει τὴν ἐν τῇ ἀντισυφιλιδικῇ ἰατρείᾳ θέσιν της εἰς τὸν Ρικὸρδ καὶ τὸν τούτου μαθητὴν Φουρνιέ, εἰπόντα τὸ γνωστὸν ἐκεῖνο «τὸ ἰωδιοῦχον κάλι τήκει τὸ κομμίωμα, ὡς ὁ ἥλιος τὴν χιόνα.» Λυπηρὸν ὅμως καὶ αἱ ἐκ τούτου ἐξαρτηθεῖσαι μεγάλαι ἐλπίδες ἰάσεως τῆς νόσου οἰκτρῶς διεψεύσθησαν.

Τὸ ἔτος 1849 ὑπὸ τοῦ Diday ἐρρίφθη ἡ ἰδέα τῆς «συφιλιδώσεως» ἤτοι ἡ ἴασις τῆς συφιλίδος δι' ἐπανειλημμένων ἐμβολιασμῶν τοῦ πάσχοντος διὰ συφιλιδικοῦ ἰοῦ καὶ τοῦ συφιλιδισμοῦ, δηλαδὴ τῆς προκλήσεως ἀνοσίας ἐπὶ τῶν ὑγιῶν, διὰ τοῦ ἐπανειλημμένου ἐμβολιασμοῦ των διὰ τοῦ ἐκκρίματος τοῦ ἕλκους. Ἐνωρίτατα δ' ἐπ' αὐτῆς πειραματισθέντων τοῦ μαθητοῦ του Auzias Turenne, δαπανήσαντος ἐπὶ ταύτης ὅλον αὐτοῦ τὸν πολύτιμον βίον, τοῦ Sperino ἐκ Τουρίνου καὶ τοῦ Boeck ἐκ Χριστιανίας, ἡ Γαλλικὴ ἰατρικὴ Ἀκαδημία τὴν 20 Ἰου-

λίου 1852 κατεδίκασε ταύτην ὡς ἐπικίνδυνον. Ἰδοὺ δὲ πῶς ὁ Ἀκαδημαϊκὸς Begin, μέλος ἐπιτροπῆς διορισθείσης παρὰ τῆς αὐτῆς Ἀκαδημίας πρὸς ἔλεγχον τοῦ συφιλιδισμοῦ, τερματίζει τὴν ἀνακοίνωσίν του:

1. Τὸ δόγμα τοῦ συφιλιδισμοῦ καὶ τῆς συφιλιδώσεως δὲν δικαιολογεῖται ἐκ τῆς ἐπὶ ὑγιοῦς, ἢ καὶ πάσχοντος ἀνθρώπου ἐφαρμογῆς του, οὔτε ἐκ τῆς λογικῆς, οὔτε κατ' ἀναλογίαν, οὔτε ἐκ τῶν ἐπὶ ζώων πειραμάτων, καὶ τέλος οὔτε ἐκ τῶν παρατηρήσεων τῶν δῆθεν ἐκ φύσεως συφιλιδισθέντων.

2. Αἱ δοκιμαὶ αὗται, ὑπὸ τὸν τίτλον προφυλάξεως κατὰ τῆς συφιλίδος, εἶνε ἀνοσιούργημα ἐκθέτον δωρεὰν εἰς τοὺς μεγίστους τῶν κινδύνων τὴν ὑγείαν τῶν ἐχόντων τὴν μωρίαν νὰ αὐθυποβάλλωνται εἰς αὐτάς.

3. Ὑπὸ τίτλον θεραπείας, πασῶν τῶν συφιλιδικῶν ἐκδηλώσεων, δὲν στηρίζεται ἐπὶ οὐδενὸς ἐξηκριβωμένου γεγονότος, αὐθεντικοῦ, καὶ ἐπὶ μηδεμιᾶς συγκριτικῆς στατιστικῆς, ὅ,τι δὲ περὶ τοῦ συφιλιδισμοῦ γνωρίζομεν ἀκριβὲς καὶ βεβαιωμένον, μαρτυρεῖ μόνον τὴν ἀνακρίβειαν αὐτοῦ, τὰς δυσκολίας του, κατ' ἐξοχὴν δὲ τοὺς κινδύνους του καὶ τὰ ἐπαίσχυντα στίγματα ἅτινα ἀφίνει κατὰ τὴν δίοδόν του».

* * *

Κατὰ τὸ 1864 ὅμως, ἢ ἀληθέστερον ἀπὸ τοῦ ἔτους 1858 καὶ ἐντεῦθεν ἤρξατο συντελουμένη, ὡς ἐγράψαμεν, μεγίστη ἐπὶ τὰ βελτίω πρόοδος, ἅλματικὴ καὶ γενναία τοιαύτη, ἡ διὰ τῆς ἐνέσεως ὑδραργύρου θεραπεία. Οἱ πρῶτοι ταύτης σκαπανεῖς καὶ εἰσηγηταὶ ὁ Hebra καὶ ὁ Charles Hunter δείκνυνται πολὺ συντηρητικοί, ὁ δὲ πρῶτος μάλιστα ταχέως παραιτεῖται ταύτης διότι δὲν τὴν εὑρίσκει ἀνυσιμωτέραν τῶν ἤδη ἐν χρήσει ἄλλων μεθόδων. Ἀλλ' ὁ εὐρύτερον καὶ ἐκτενέστερον ἐφαρμώσας ταύτην Σκαρέντζιο ὡς Ἰταλὸς τὸ γένος, τονίζει καλλίτερον τὴν λύραν του, καὶ διὰ τῆς πλουσίας μούσης του ψάλλει παιᾶνας καὶ τρόπαια ὑπὲρ αὐτῆς, λέγων ὅτι δι' αὐτῆς ἐπιτυγχάνεται ταχεῖα καὶ διαρκὴς ἴασις τῆς νόσου ἄνευ ἐνοχλήσεων διὰ τὸ παρὸν ὡς καὶ διὰ τὸ μέλλον.

Ὡς ἠχὼ δὲ τῶν λόγων τούτων τοῦ Σκαρένζιο, ὁ τῆς μεθόδου ταύτης γενόμενος εἰσηγητής, ἐν τῷ συνεδρίῳ τῶν Βρυξελῶν, Oscar Max-Van Mons, ἀνακοινοῖ εἰς τὴν Gazette des Hopitaux τὴν 20 καὶ 27 Φεβρουαρίου τοῦ 1869 ὅτι,«μία ἔνεσις πολλάκις ἀρκεῖ διὰ τὴν τελείαν ἴασιν, ἐὰν δὲ γίνῃ ἄλλη τοιαύτη, τρίτη σπανίως ἐνδείκνυται» Τῆς ἠχοῦς δὲ τῶν λόγων τοῦ Σκαρένζιο καὶ τοῦ Oscar Max-Van Mons ἡ ἀπήχησις ἔρχεται παρὰ τοῦ Ai-Martin, παραχρῆμα διὰ τοῦ αὐτοῦ περιοδικοῦ, τὴν 6 Μαρτίου, ἤτοι μίαν ἑβδομάδα βραδύτερον, τονίζοντος ὅτι «εἶναι παράλογον ν' ἀνακηρύξωμεν ὡς ἰαθεῖσαν συφιλίδα τὴν 27 Φεβρουαρίου, ἐνῷ ἡ θεραπεία ταύτης ἤρξατο ἀπὸ τοῦ Νοεμβρίου τοῦ παρελθόντος ἔτους, ἤτοι μετὰ τρεῖς ἢ τέσσαρας μῆνας.» Τὰς ἀρετὰς τῆς μεθόδου τῶν ἐνέσεων ἐξυμνῶν ὁ Lewing ἐκ Βερολίνου γράφει ὅτι, χαρακτηρίζει ταύτην, ἐκτὸς πολλῶν ἄλλων, «ταχύτης ἰάσεως ἀνάλογος πρὸς τὸ ποσὸν τῆς ἡμερησίας δόσεως τοῦ φαρμάκου.» Ὁ δὲ τῇ συστάσει τούτου πειραματιζόμενος Liegeois, ὁ καὶ εἰσηγητὴς γενόμενος ταύτης ἐν Γαλλίᾳ, τὴν 2 Ἰουνίου 1869 ἀνακοινοῖ ἐν τῇ χειρουργικῇ Ἑταιρείᾳ τῶν Παρισίων, ὅτι μετὰ δεκαοκτὼ μηνῶν πεῖραν καὶ τετρακοσίους ἀρρώστους ὡς ὑλικόν, ἐξ ὧν ἑκατὸν ἐνενήκοντα ἓξ ἔπασχον ἐκ δευτεροπαθῶν φαινομένων, ἑκατὸν εἴκοσιν ἑπτὰ ὑγιάνθησαν, καὶ οἱ ὑπολειπόμενοι ἑξήκοντα, δὲν φέρουν ἴχνος τῶν δευτεροπαθῶν ἐκδηλώσεων ἕνεκα τῶν ὁποίων προσῆλθον πρὸς θεραπείαν, ἓξ δὲ μῆνας βραδύτερον μόνον τέσσαρες, ἐκ τῶν ὡς ὑγιανθέντων θεωρηθέντων πασχόντων, προσῆλθον καὶ πάλιν ἐξ ὑποτροπῆς τῆς νόσου των, τῆς θεραπείας συνισταμένης, κατὰ μέσον ὅρον, εἰς εἴκοσι πέντε ἢ τριάκοντα ἐνέσεις ὑδραργύρου.

* * *

Ἀλλ' ἀπὸ τοῦ χρόνου τούτου, εἷς τῶν μαθητῶν τοῦ Ρικόρδ, ὁ Ἀλφρέδος Φουρνιέ καὶ ἡ σχολή του, δεσπόζει τῶν πάντων. Κατανοήσας οὗτος ἐνωρίτατα τὴν φύσιν τῆς συφιλίδος καὶ ταύτην εἰς νοσηρὰν ὀντότητα κλινικῶς ἀναγαγών, τὰς ἐκδηλώσεις ταύτης κάλλιστα διακρίνας καὶ ἀντιδιαστείλας πάσης ἄλλης δερματικῆς ἢ

σπλαγχνικῆς βλάβης, πρὸ πάντων δὲ περιγράψας ἄριστα τὰς δύο φρικτὰς συφιλιδικὰς ἐπιπλοκάς, προϊοῦσαν καθολικὴν παράλυσιν, πάρεσιν ἢ καὶ συφιλιδικὴν παραφροσύνην, καὶ τῆξιν, ἢ νωτιάδα φθίσιν, ἃς ὠνόμασε παρασυφιλίδα, ἐμόρφωσε καὶ ἴδιον σύστημα θεραπείας συνισταμένης εἰς χορηγίαν τῆς ὑδραργύρου διὰ πάσης ὁδοῦ, ἰδίᾳ δὲ διὰ τῶν ἐνέσεων, ἐπὶ τετραετίαν, τῆς συφιλίδος ὄχι μόνον καταδήλου ἀλλὰ καὶ ἀδήλου οὔσης.

* * *

Οὕτως ἐχόντων τῶν πραγμάτων, τὴν 22 Ἰουνίου τοῦ 1910, ἔκπληκτος καὶ ἐνεὸς ὁ ἐπιστημονικὸς κόσμος ἤκουσεν ὅτι ὁ Wechselmann ἀνεκοίνου ἐνώπιον τῶν μελῶν τῆς Ἰατρικῆς Ἑταιρείας τοῦ Βερολίνου, ὅτι ἡ συφιλὶς ριζικῶς ἰᾶται διὰ μιᾶς μόνον ἐνέσεως νέου ἐντελῶς φαρμάκου, φέροντος τὸ περιεργότατον καὶ πρωτότυπον ὄνομα «606».

Δὲν πιστεύω ἡ ἐφεύρεσις καὶ χρησιμοποίησις τοῦ ἀτμοῦ, τοῦ τηλεγράφου, ἢ τοῦ τηλεφώνου, καὶ ἡ ἀναγγελία οἱασδήποτε ἀνακαλύψεως ἰατρικῆς, ἢ βιομηχανικῆς, νὰ προὐκάλεσε τοιαύτην κατάπληξιν καὶ νὰ ἐγαργάλισεν ἐπὶ τοσοῦτον τὸ παγκόσμιον ἐνδιαφέρον. Ἡ θέα τοῦ Εὐξείνου Πόντου εἰς τοὺς μυρίους τοῦ Ξενοφῶντος, καὶ ἡ ἀντίκρυσις τῆς πρώτης γῆς εἰς τοὺς συμπλωτῆρας τοῦ Κολόμβου, δὲν θὰ προὐκάλεσαν τοιαύτην χαράν, οἵαν ἡ ἀγγελία τῆς τελικῆς ἰάσεως τῆς συφιλίδος, διὰ μιᾶς καὶ μόνης ἐνέσεως ποσότητός τινος φαρμάκου ἐγέννησεν εἰς τὸν κόσμον τῶν πασχόντων τε καὶ ὑγιῶν συγχρόνων μας. Ἐφημερίδες καὶ περιοδικά, ἅτινα μέχρι τῆς ἡμέρας ἐκείνης καὶ τὴν ἁπλῆν ἀναγραφὴν κἂν τῆς λέξεως συφιλὶς θὰ ἐθεώρουν ἔγκλημα καθοσιώσεως, ἤρξαντο δημοσιεύουσαι ἄρθρα ὁλόκληρα περὶ αὐτῆς καὶ περὶ τῆς νέας ἐφευρέσεως. Ἡ δὲ σινδόνη τοῦ κινηματογράφου παραχρῆμα ἀνέλαβε τοῦτο μὲν τὴν λεπτομερῆ καὶ παραστατικὴν ἑρμηνείαν τῆς ἀρρωστίας, τοῦτο δὲ τῶν ἀποτελεσμάτων τῆς θεραπείας ταύτης διὰ τοῦ νέου θαυματουργοῦ φαρμάκου, οἱ δὲ ἰατροὶ τὴν ἐκμετάλλευσιν τῶν πασχόντων. Ἡ λέξις μεγάλη ἀποστειρωτικὴ θεραπεία

—Therapia magna sterilisans—τῆς συφιλίδος, ἤρξατο φερομένη ἀπὸ στόματος εἰς στόμα, καὶ μετὰ χαρᾶς ἀνεκλαλήτου, ἡ δὲ συρροὴ τῶν ἰατρῶν καὶ πασχόντων εἰς τὴν νέαν Λούρδην, τὸ Frankford on the Maine, ἦτο τοιαύτη, ὥστε ὁ διαθέσιμος τῆς πόλεως χῶρος μόλις ἐπήρκει δι' αὐτούς. Ὅπως δὲ ἀνδρὸς εἴτε ἐπ' ἀρετῇ ἀρίστου, εἴτε ἐπὶ κακίᾳ φαύλου πονηροτάτου θνήσκοντος, ὄχι μόνον ἡ κοινὴ γνώμη ἀλλὰ καὶ ὁ τύπος ἀφ' ἑνὸς μὲν ἐξαίρει ἀφ' ἑτέρου δὲ κακίζει τὰς πράξεις, πάντοτε ὅμως μεγάλως ἀσχολεῖται περὶ αὐτοῦ, καὶ τὸν θάνατόν του, τὸν φυσικὸν ἢ βίαιον, καθιστᾷ ἀμέσως γνωστόν, οὕτω καὶ ἐπὶ τῆς συφιλίδος, τοῦ κώδωνος τοῦ θανάτου της ἠχήσαντος, ὅλαι αἱ κακίαι της παραχρῆμα ἦλθον εἰς τὸ φανερόν. Πάντες σχεδὸν οἱ ἐξ αὐτῆς πάσχοντες, τῆς νόσου των πλέον ἰωμένης, ἤρξαντο ἐξομολογούμενοι τὸ πάθος των καὶ ζητοῦντες ἐσπευσμένως θεραπείαν.

Ἀρχομένου τοῦ Μαΐου 1910 τὸ θαυματουργὸν φάρμακον ἔφθασεν εἰς Ἀμερικήν, σταλὲν παρὰ τοῦ καθηγητοῦ Ehrlich δωρεὰν πρὸς πειραματισμόν, καὶ ἐντὸς τοῦ αὐτοῦ ἔτους πολλαὶ περὶ αὐτοῦ ἐγένοντο ἀνακοινώσεις, ἀρχομένου δὲ τοῦ 1911 τοῦτο ἤρξατο πωλούμενον ἐν τῇ ἀγορᾷ.

* * *

Πρὶν ὅμως ἡ μελάνη διὰ τῆς ὁποίας οἱ ὕμνοι καὶ παιᾶνες τούτου ἐγράφησαν καλῶς ξηρανθῇ, καὶ πρὶν ἡ ἠχὼ τούτων ἀδομένων ἐντελῶς σβεσθῇ, καὶ πρὶν ὁ κόσμος τελείως συνέλθῃ ἐκ τοῦ γλυκέος ὀνείρου τῆς αὐταπάτης του, καὶ ἐκ τῶν βλεφάρων του ἀποψήσῃ τὸ μέλι, διότι μόλις ταῦτα ἀνοίγονται εἰς ὕπνον πάλιν ὑπ' αὐτοῦ κατασπῶνται, τὰ πρῶτα ἀγγέλματα τῶν ἀποτυχιῶν τοῦ 606 ἐδόνησαν τὸν ἀέρα. Ὁ ἀλεκτρυὼν ἀναβοήσας ἀφύπνισε τὸν Μίκυλλον «ὅπως μὴ ὀνείρατι πλουτῶν λιμώττῃ ἀνεγρόμενος». Ὁ θησαυρός, λοιπόν, κατὰ τὸ ἀρχαῖον ῥητόν, ἦτο ἄνθρακες. Ἐν τούτοις ὅμως ὁ κόσμος, ἰατροὶ καὶ πάσχοντες, λόγῳ τῆς κτηθείσης μεγάλης ταχύτητος, ἐκ τῆς πρώτης βιαίας ὠθήσεως, ἐξηκολούθησαν καὶ εἰσέτι ἐξακολουθοῦν πιστεύοντες εἰς τὸ θαῦμα καὶ ὅλως ἀναισθήτως φέρονται πρὸς αὐτό. Ἡ

ἐκμετάλλευσις ὅμως τούτου ὑπὸ τῶν τὸ πρῶτον ἐφαρμοσάντων τοῦτο ἰατρῶν εἶναι τοιαύτη, ὥστε μετ' αἰσχύνης ἀληθοῦς, ἰατρὸς ὤν, ἀναγκάζομαι νὰ ὁμιλήσω περὶ αὐτῆς. Διότι τῶν συφιλιδικῶν ἐν ἐκφρόνῳ παραφορᾷ συρρεόντων καὶ ἐκλιπαρούντων θεραπείαν διὰ τοῦ 606, οἱ ἰατροὶ ἐλάμβανον παρ' αὐτῶν ὅ,τι ὄχι ὁ ὀρθὸς λόγος καὶ ὁ στοιχειώδης ἀνθρωπισμὸς ὑπηγόρευον, ἀλλ' ὅ,τι ἡ ἀπληστία των καὶ τῶν πασχόντων των ἡ ἀπελπισία. Τίς δὲ δὲν θὰ ἔδιδε τότε ὅ,τι καὶ ἂν εἶχε, διὰ μίαν ἔνεσιν τοῦ φαρμάκου τούτου, ἀφοῦ δι' αὐτῆς θ' ἀπηλλάσσετο ἐκ νόσου βαρυνούσης ἐπὶ τῆς συνειδήσεώς του βαρύτερον ἢ ὁ οὐρανὸς ἐπὶ τῶν ὤμων τοῦ Ἡρακλέους, ἡ ὁποία δι' αὐτὸν ἦτο ὁ φρικτώτερος ἐφιάλτης τοῦ ὕπνου του, τῆς προόδου του ἡ ἀδιάρρηκτος πέδη, τοῦ μέλλοντός του τὸ φρικτώτερον μέλημα, τοῦ βίου του τὸ σκάνδαλον, τῆς ζωῆς του ἡ μεγαλειτέρα ἀπειλή, σπάθη δαμόκλειος ἀπὸ τριχὸς κρεμαμένη ὑπὲρ τὴν κεφαλήν του καὶ τῆς ἡσυχίας του ἡ φυγάδευσις;

Δώδεκα δ' ἔτη ἔκτοτε διέρρευσαν καὶ ἡ αὐστηρὰ ἐπιστημονικὴ βάσανος ἀπέδειξεν ὅτι τὸ 606, ἢ σάλβαρσαν, καίπερ μὴ ἐκριζῶνον τελείως τὴν συφιλίδα, καίπερ μὴ φονεῦον διὰ μιᾶς καὶ μόνης ἐνέσεως, ἢ διὰ πολλῶν τοιούτων πάντας τοὺς συφιλιδογόνους σπειροχαίτας τοὺς ἐν τῷ ὀργανισμῷ τοῦ πάσχοντος παρασιτοῦντας, καίπερ μὴ ἀποστειρῶνον ἐντελῶς τοῦτον ἐκ παντὸς νοσηροῦ ρύπου, καίπερ ἐν ἑνὶ λόγῳ μὴ ἀποκαθιστῶν τοῦτον εἰς τὸ ἄρτιον, εἶνε φάρμακον θαυμάσιον, εἰδικὸν καὶ ἀποτελεσματικώτατον κατὰ τῆς συφιλίδος, καὶ τὸ ἰσχυρώτατον ἐξ ὅλων ὅσα ἡ θεραπευτικὴ φαρέτρα τῶν ἰατρῶν φέρει.

* * *

Τοῦ Ehrlich προώρως, καὶ ἀτυχῶς παρακαίρως θανόντος, καὶ τῶν ἐρευνῶν του περὶ βελτιώσεως τοῦ σάλβαρσαν συνεπῶς τερματισθεισῶν, ὁ τὸ ἔργον αὐτοῦ συνεχίζων Kolle καὶ ἐπὶ τῆς παρ' αὐτοῦ χαραχθείσης τρίβου βαδίζων, τὸ 1918 ἔφερεν εἰς φῶς νέον παράγωγον, τοῦ αὐτοῦ ἀκριβῶς τύπου ὡς τὸ σάλβαρσαν, καὶ περιέχον ἐν αὐτῷ ὑπὸ κολλοειδῆ μορφήν, ἐκτὸς πολλῶν ἐκ τῶν χημικῶν συστατικῶν τοῦ σάλβαρσαν καὶ ἄργυρον.

Τὸ παράγωγον τοῦτο ἀπεκλήθη παρ' αὐτοῦ ἀργυροσάλβαρσαν, ἢ silversalvarsan, καὶ ἡ πρώτη αὐτοῦ χρῆσις ἐν τῇ κλινικῇ ἐγένετο κατὰ Μάρτιον τοῦ αὐτοῦ ἔτους 1918. Εὐχερέστατα διαλυόμενον τοῦτο ἐντὸς διυλισμένου καὶ καλῶς ἀπεσταγμένου ὕδατος εἰς οἱανδήποτε πυκνότητα, ὑπὸ ὑπομελανίζον ἢ βαθέως ὀρφνὸν χρῶμα, ἐνίεται ἐνδοφλεβίως ὡς καὶ τὸ σάλβαρσαν καὶ παρακολουθεῖται σχεδὸν ὑπὸ τῶν αὐτῶν ἀντιδράσεων. Κατὰ τῆς συφιλίδος δὲν εἶνε ἀνυσιμώτερον, ἤτοι λυσιτελέστερον τοῦ σάλβαρσαν, καὶ διὰ τοῦτο ἐπ' αὐτοῦ ἰδιαιτέρως δὲν θὰ ἐπιμείνωμεν. Ἡ ἐπὶ τῆς ἀντιδράσεως Βάσσερμεν, ἢ ὀρροδιαγνωστικῆς τῆς συφιλίδος, ἐπίδρασίς του φαίνεται ἀσθενεστέρα τοῦ σάλβαρσαν. Ὅπως δὲ τὸ σάλβαρσαν, οὔτε καὶ τὸ ἀργυροσάλβαρσαν, δὲν ἰᾶται ριζικῶς καὶ τελικῶς τὴν νόσον.

* * *

Τὴν πρώτην δ' Αὐγούστου 1921, οἱ Sazerac καὶ Λεβαδίτι, διὰ τοῦ Roux, ἀνεκοίνουν ἐν τῇ 'Ακαδημίᾳ τῶν Ἐπιστημῶν τὰ ἀκόλουθα: 'Ενθαρρυνθέντες ἐκ τῶν ἐπιτυχιῶν των ἐπὶ πειραματικῆς συφιλίδος τῶν κονίκλων διὰ τοῦ tartobismuthate de sodium καὶ potassium ἐδοκίμασαν τοῦτο καὶ ἐπὶ πέντε ἀνθρώπων. Ἡ πρώτη των παρατήρησις ἐγένετο ἐπὶ πρωτοπαθοῦς συφιλίδος, ἕλκους δώδεκα ἡμερῶν μετὰ πλειάδος, ἄνευ θετικῆς ἀντιδράσεως Βάσσερμεν. Ἡ δευτέρα ἀφεώρα δευτερογενῆ συφιλίδα μετὰ ἕλκους τῆς πόσθης, πλειάδος γαγγλιακῆς καὶ συφιλίδων τῶν ἀμυγδαλῶν. Ἡ τρίτη παρατήρησις ἐγένετο ὁμοίως ἐπὶ δευτεροπαθοῦς συφιλίδος, ἡ δὲ τετάρτη καὶ πέμπτη ἐπὶ τριτογενοῦς. 'Εφ' ἁπασῶν δὲ τῶν τελευταίων τούτων παρατηρήσεων ἡ ἀντίδρασις ἦτο θετική, αἱ δὲ καταφανεῖς βλάβαι ἐπὶ πάντων τῶν ἀρρώστων ἔβρυθον σπειροχαιτῶν. Περιέργως ὅμως ἐνῷ ἅπασαι αἱ βλάβαι αὗται, καὶ ἐπὶ τῶν τριῶν μορφῶν τῆς συφιλίδος, τάχιστα, τρεῖς μετὰ τὴν ἔνεσιν τοῦ φαρμάκου ἡμέρας, ὑπεχώρησαν καὶ ἐντὸς ὀλίγων ἑβδομάδων ἐπουλώθησαν, καὶ οἱ σπειροχαῖται ἠφανίσθησαν, καὶ οἱ ἐξωγκωμένοι βουβωνικοὶ ἀδένες ἐρρικνώθη-

σαν καὶ ἡ γενικὴ τῶν πασχόντων κατάστασις ἐβελτιώθη, ἡ ἀντίδρασις Βάσσερμεν παρέμεινε μέχρι τέλους ἀναλλοίωτος, ἤτοι θετική. Ἐπαρουσίασαν δὲ δύο ἐκ τῶν ἀρρώστων, ὁ μὲν εἷς ἐλαφρὰν στοματίτιδα, ἰαθεῖσαν διὰ τοπικῆς ἐφαρμογῆς τοῦ κυανοῦ τοῦ μεθυλενίου, ὁ δὲ δεύτερος ἐλαφρὸν ἐπίχρισμα τῶν οὔλων, ὅμοιον πρὸς τὸ τῆς μολυβδιάσεως, λεχθήτω δὲ ὅτι τὸ φάρμακον τοῦτο ἐχορηγήθη δι' ἐνδομυϊκῶν ἐνέσεων.

Ὁ χρόνος, φυσικώτατα, ὁ παρελθὼν ἀπὸ τῆς ἐφαρμογῆς τῆς θεραπείας, ὡς καὶ οἱ ἐγκαινισταὶ ταύτης συμπεραίνουν, εἶνε βραχὺς ὥστε νὰ μᾶς ἐπιτρέψῃ νὰ κρίνωμεν περὶ τῆς ριζικῆς ὑγιάνσεως τῶν πασχόντων, ἥν ἐγὼ τοὐλάχιστον, κρίνων ἐξ ὅσων μέχρι τοῦδε, ὀκτὼ δηλονότι μῆνας βραδύτερον, ἐγένοντο καὶ ἐκ τῆς ἐπιδράσεως τούτου ἐπὶ τῆς ὀρροαντιδράσεως, δὲν θεωρῶ, διὰ τῶν νέων τούτων ἁλάτων τοῦ βισμουθίου, κατορθωτήν.

* * *

Καίτοι δὲ ἡ ὀρροδιαγνωστικὴ τῆς νόσου ἐπὶ τοσοῦτον ἐπροώδευσεν, ἡ δι' ὀρροῦ ἢ ἐμβολίου προληπτικὴ ἢ θεραπευτικὴ ἰατρεία ταύτης εὑρίσκεται ἀκόμη εἰς τὰ σπάργανα. Τούτου δ' ἕνεκεν, καίτοι πολλὰ ἐγράφησαν καὶ εἰσέτι γράφονται περὶ αὐτῆς, δὲν θ' ἀπασχολήσω τὸν ἀναγνώστην, μηδὲν σαφὲς καὶ συγκεκριμένον δυνάμενος νὰ δηλώσω.

ΙΑΤΑΙ ΤΙΣ ΑΡΑΓΕ ΕΚ ΤΗΣ ΣΥΦΙΛΙΔΟΣ;

'Επειδὴ δὲ πρὸς τὸ παρὸν εὐρυτάτην ποιούμεθα χρῆσιν τῶν λέξεων ἴασις καὶ θεραπεία, καὶ τῶν ρημάτων ἐξ ὧν αὗται παράγονται, ἰῶμαι καὶ θεραπεύω, εἶνε ἀπόλυτος ἀνάγκη ν' ἀντιδιαστείλωμεν. Τί δηλαδὴ νοοῦμεν λέγοντες θεραπεύονται καὶ τί ἰῶνται, τί ἴασις ἢ ὑγίανσις καὶ τὶ θεραπεία ἢ ἰατρεία. 'Αμφότεραι, ὡς φαίνεται αἱ λέξεις αὗται, διὰ τὸν ἁπλοῦν καὶ μὴ ἐπαΐοντα κόσμον καὶ διὰ μερίδα τινὰ ἀνεπιστημόνων καὶ ἀγραμμάτων ἰατρῶν, σημαίνουν τὸ αὐτό, ἂν καὶ διαφέρουν ἀλλήλων τὰ μέγιστα.

Καὶ ἴασις μὲν, ἢ ὑγίανσις δηλοῖ τὴν εἰς τὸ ἄρτιον ἀποκατάστασιν νοσήσαντος ὀργανισμοῦ, τὴν τελείαν τούτου κάθαρσιν ἐκ παντὸς νοσηροῦ ρύπου, ἀπὸ παντὸς παθολογικοῦ ὑπολείμματος, καὶ τὴν ἐντελῆ ἢ ὁλοσχερῆ αὐτοῦ ἀπαλλαγὴν ἐκ παντὸς νοσηροῦ φαινομένου, μολυσματικοῦ αἰτίου, μικροβίου ἢ παρασίτου. Θεραπεία δὲ ἢ ἰατρεία, τὰ πρὸς ἐπίτευξιν ἰάσεως λαμβανόμενα ἰατρικὰ μέτρα. Τὰ μέτρα δὲ ταῦτα εἶνε ἀνάλογα τῆς νόσου, τὴν ἴασιν ἢ πρόληψιν τῆς ὁποίας ἐπιδιώκομεν, καλούμενα ἄλλοτε μὲν ἰατρικά, ἤτοι φαρμακευτικά, ἄλλοτε χειρουργικά, ἄλλοτε μηχανικά, ἄλλοτε διαιτητικά, ἄλλοτε φυσικὰ καὶ πολλάκις ἁπλῶς συμβουλευτικὰ ἢ ψυχολογικά. 'Επὶ πνευμονίας, ἐπὶ παραδείγματι, ἡ ἰατρεία εἶνε φαρμακευτική, ἐπὶ σκωληκοειδίτιδος τὰ μέτρα ταῦτα εἶνε χειρουργικά, ἐπὶ καταγμάτων τῶν ὀστέων ἢ ἐξαρθρωμάτων, εἶνε ἁπλῶς μηχανικά, ἀναγόμενα εἰς τὴν ὀρθοπεδικήν, διὰ τὸν σακχαρώδη διαβήτην διαιτητικά καὶ οὕτω καθ' ἑξῆς. 'Η ἰατρεία δ' αὕτη ἄλλοτε μὲν εἶναι ριζική, σκοποῦσα καὶ ἐπιτυγχάνουσα μέχρι τοῦ ἐπιστημονικῶς ἐφικτοῦ, τὴν τελείαν τοῦ νοσοῦντος κάθαρσιν ἐκ τῆς νόσου καὶ τὴν ἐντελῆ τούτου ἴασιν, ὅπως ἐπὶ διφθερίτιδος, ἄλλοτε δὲ συμπτωματική, ἤτοι μὴ ὑ-

πάρχοντος εἰδικοῦ φαρμάκου κατὰ τῆς νόσου, ἢ κατὰ τοῦ μικροβίου ταύτης, ἀρκεῖται ἡ ἰατρικὴ εἴτε εἰς ἀνακούφισιν, εἴτε εἰς παρηγορίαν τοῦ πάσχοντος. Ἡ καλλιτέρα δὲ καὶ ἡ ὑπισχνουμένη πολλὰ τὰ καλὰ διὰ τὸ μέλλον ἰατρική, εἶνε ἡ προληπτικὴ τοιαύτη. Ὁ κοιλιακὸς τύφος λόγου χάριν καὶ ἡ εὐλογία προλαμβάνονται, ὁ μὲν πρῶτος διὰ τῆς ἐνέσεως εἰδικοῦ ἰοῦ, ἡ δὲ δευτέρα διὰ τοῦ δαμαλισμοῦ. Ἡ λύσσα προλαμβάνεται διὰ τοῦ ἀντιλυσσικοῦ ὀρροῦ, καὶ ὁ τέτανος διὰ τοῦ ἀντιτετανικοῦ τοιούτου. Ὥστε ὑγίανσις μὲν εἶνε ὁ σκοπός, τὸ ἐπιδιωκόμενον, θεραπεία δὲ εἶνε ὅ,τι γίνεται πρὸς ἐπίτευξιν τούτου.

Ἐν τῇ ἀφορώσῃ δὲ ἡμᾶς νόσῳ ἐπιτυγχάνεται ἄραγε ἴασις; Ἡ τελεία τοῦ ὀργανισμοῦ τοῦ πάσχοντος κάθαρσις ἐκ παντὸς συφιλιδικοῦ ῥύπου εἶνε ἐφικτή; Ἡ ἐντελής, ἡ ὁλοσχερὴς αὐτοῦ ἀπαλλαγὴ ἐξ ὅλων τῶν ἐν αὐτῷ συφιλιδογόνων σπειροχαιτῶν εἶνε ἄραγε κατορθωτή; Εἶνε δηλαδὴ δυνατὸν ν' ἀποδώσωμεν τὸν πάσχοντα εἰς τὴν οἰκογένειάν του, τὴν κοινωνίαν καὶ τὴν πολιτείαν ὑγιᾶ, ν' ἀποκαταστήσωμεν, ἐν ὀλίγοις, τοῦτον εἰς τὸ ἄρτιον; Ἦτοι ἰᾶται ἄραγε ὁ συφιλιδικὸς ἐκ τῆς συφιλίδος του; Ἐπὶ τούτου ἀναπολοῦντες τὸ τοῦ Σοφοκλέους ἐν τῷ Οἰδίποδι τυράνῳ·

«Ὥστε θνητὸν ὄντ' ἐκείνην τὴν τελευταίαν δέον
ἡμέραν ἐπισκοποῦντα μηδέν' ὀλβίζειν, πρὶν ἂν
τέρμα τοῦ βίου περάσῃ, μηδὲν ἀλγεινὸν παθών».

ἔχομεν τὸ δικαίωμα νὰ μορφώσωμεν τὸ ἑξῆς ἀξίωμα:

«Ὁ συφιλιδικὸς δύναται νὰ θεωρηθῇ ὄλβιος ἢ ἰαθείς, τότε μόνον, ὁπόταν αὐτὸς μὲν ζῶν, οὐδεμίαν ἐκδήλωσιν τῆς ἀσθενείας του, ἐκτὸς φυσικὰ τῶν ἀρχικῶν βλαβῶν, παρουσιάσῃ καὶ ἀποθάνῃ εἰς γῆρας ἐξ ἄλλης νόσου, ἀσχέτου πρὸς τὴν συφι-

λίδα, ἡ σύντροφος δὲ ἢ ὁ σύντροφος τοῦ βίου των καὶ τὰ τέκνα των καὶ οἱ ἔγγονοί των, ἐὰν ἔχουν τοιαῦτα, μείνουν ἀλώβητα καὶ ἀποθάνουν εἰς προηγμένην ἡλικίαν ἐξ ἄλλης ἀσθενείας».

Πρὸς τὴν σαφῶς δὲ καὶ κατηγορηματικῶς ἐκπεφρασμένην ταύτην γνώμην, ἀντιτίθεται ἡ πλειονότης τῶν ἰατρῶν. Καὶ ἐκ τούτων ἄλλοι μέν, οἱ ἐλάχιστοι καὶ ὅλως ἀμελητέοι, ἰσχυρίζονται ὅτι ἡ συφιλὶς ἰᾶται ἐνίοτε ἀφ' ἑαυτῆς, ἄνευ τῆς ἐπεμβάσεως φαρμάκου, ἄλλοι δὲ οἱ καὶ περισσότεροι, πρεσβεύουν ὅτι αὕτη ἰᾶται ἐντὸς χρονικοῦ τινος διαστήματος ἀπὸ τῆς μολύνσεως, ποικίλλοντος ἄλλοτε μὲν εἰς μῆνας, ἄλλοτε δὲ εἰς ἔτη.

* * *

Καὶ πρῶτον ἰᾶται ἡ συφιλὶς ἀφ' ἑαυτῆς καὶ μόνον ἄνευ τῆς ἐπεμβάσεως οὐδενὸς φαρμάκου, ὡς ἰᾶται ἡ συνάγχη, ἡ πνευμονία, τὸ ἐρυσίπελας, καὶ παρερχομένη ὅπως αἱ νόσοι αὗται, οὐδὲν τὸ ἐπιβλαβὲς ἀφίνει ὄπισθεν αὐτῆς, ὡς ἡ τρόπις πλοίου αὐλακοῦσα τὸ ὕδωρ; Δὲν τὸ ἀρνοῦμαι. Ἀλλὰ τὸ τοιοῦτον εἶνε ἐξαίρεσις, σπανιότης μοναδική, γεγονὸς ἐντελῶς ἐκτὸς ὑπολογισμοῦ. Ὁ κανὼν ὅμως, ὁ μὴ ἐπιδεχόμενος—σχεδόν—ἐξαίρεσιν εἶνε ὅτι ἡ συφιλὶς δὲν ἰᾶται ἀφ' ἑαυτῆς.

Ἐν τῇ φύσει, φυσικά, οὐδὲν ὑπάρχει τὸ ἀπόλυτον, ὅπως δὲ εἰς τὰ ἡμέτερα κλίματα δύναταί τις νὰ ἴδῃ χιόνα τὸν Ἰούλιον, καὶ θανάτους ἐξ ἡλιάσεως τὸν Ἰανουάριον, οὕτω καὶ ἐπὶ τῶν νόσων εἶνε δυνατὸν νὰ συναντήσῃ τις πολλὰ τὰ ἐκπλήσσοντα. Ἡ λύσσα, ἐπὶ παραδείγματι, εἶνε νόσος θανατηφόρος, ἐν τούτοις ὅμως ὑπάρχουν περιπτώσεις λυσσώντων ἰαθέντων ἀφ' ἑαυτῶν. Ἡ πανώλης φονεύει, ἀλλὰ πόσοι πανωλόβλητοι, ἄνευ οὐδεμιᾶς θεραπείας, δὲν ἐπιζῶσι; Τῶν φυσικῶν ὅμως νόμων κατὰ γενικὸν κανόνα οὐδεμία ἐκβίασις ἢ νόθευσις ἐπιγίγνεται, ἐὰν τὸ ὕδωρ μιγῇ μετὰ τοῦ ἐλαίου, τὸ

ἔλαιον ὡς εἰδικῶς ἐλαφρότερον θὰ ἐπιπλεύσῃ, ἐὰν δὲ τὸ ὕδωρ μιγῇ πρὸς τὴν ὑδράργυρον αὕτη, ὡς εἰδικῶς βαρυτέρα θὰ καθιζίσῃ. Ἐὰν ὁ μίσχος ὀπώρας εἴτε βιαίως εἴτε αὐτομάτως χωρισθῇ τοῦ κλάδου τοῦ δένδρου αὕτη θὰ πέσῃ, ἑλκομένη ὑπὸ τῆς γῆς, πρὸς τὰ κάτω.

«Ἡ συφιλὶς γράφει, ὁ πολὺς Μετσνίκωφ, εἶνε νόσος ὑποκειμένη εἰς αὐτόματον ἴασιν, καὶ ἥτις σχεδὸν πάντοτε ὑποχωρεῖ πρὸ τῆς καταλλήλου θεραπείας, θὰ ἦτο δὲ μεγάλου ἐνδιαφέροντος ἡ ἔρευνα πρὸς ἀνακάλυψιν τοῦ τρόπου τῆς τοιαύτης ἰάσεως. Πρὸς ἔρευναν λοιπὸν οἱ πίθηκοι εἶνε ἄριστον πεδίον, διότι ἐπ' αὐτῶν, ἐκτὸς ὀλίγων περιπτώσεων, ἡ συφιλὶς ἰᾶται ἀφ' ἑαυτῆς».

Κατὰ τὸν Graig ἡ συφιλὶς ἐνίοτε ἰᾶται αὐτομάτως καὶ δὲν εἶνε ἀπίθανον, κατ' αὐτόν, ὅτι τοῦτο συμβαίνει συχνότερον παρ' ὅσον πιστεύεται. Ἀναφέρει δὲ περιπτώσεις, δύο τὸν ἀριθμόν, καθ' ἃς τῆς πρωτοπαθοῦς βλάβης ἐμφανισθείσης καὶ τῶν ὠχρῶν σπειροχαιτῶν εὑρεθέντων ἐπ' αὐτῆς διὰ τοῦ σκοτεινοῦ πεδίου, καὶ τῆς ἀντιδράσεως Βάσσερμεν ἐν τῷ αἵματι οὔσης θετικῆς, πρὸ τῶν δευτεροπαθῶν φαινομένων, δευτεροπαθῆ συμπτώματα οὐδέποτε ἐξεδηλώθησαν, καίτοι οἱ πάσχοντες διετέλεσαν ὑπὸ παρατήρησιν ἐπὶ ἓν ἔτος καὶ ἡ ἀντίδρασις ἀπὸ θετικῆς μετέπεσεν εἰς ἀρνητικήν, καίπερ μὴ γενομένης ἀντισυφιλιδικῆς θεραπείας.

* * *

Ἔρχεται μετὰ τοὺς οὕτως φρονοῦντας ἡ σειρὰ τῶν θεωρούντων τὴν συφιλίδα ἰάσιμον μετὰ μικρὰν καὶ ἐνίοτε ὀλίγων μόλις ἑβδομάδων ἢ μηνῶν θεραπείαν διὰ τοῦ σάλβαρσαν, ἁπάντων βεβαίως τούτων στηριζόντων τὴν πρόγνωσίν των ἐπὶ τῆς ἐλλείψεως εἰδικῶν ἐκδηλώσεων, καὶ τὸ σπουδαιότερον ἐπὶ τῆς ἐπὶ τῶν πασχόντων μεταβολῆς τῆς ἀντιδράσεως Βάσσερμεν ἀπὸ θετικῆς εἰς ἀρνητικήν, ἢ τῆς μὴ ἐμφανίσεως θετικῆς ἀντιδράσεως ἐπ' αὐτῶν πρὸ τῆς ἐπεμβάσεως τῆς θεραπείας, ὡς καὶ ἐπί τινα χρόνον, μῆνας ἢ καὶ ἔτη μετὰ ταῦτα.

Ἡ τρίτη ὅμως ἡ καὶ ἐλάσσων μερὶς τῶν παλαιοτέρων, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον, συφιλιδολόγων, ὅσων τὰς

σταθερὰς πεποιθήσεις ἣ νέα ἀνακάλυψις τοῦ 606 δὲν ἤρκεσε νὰ κλονίσῃ, πρεσβεύουν εἰσέτι ὅτι ἡ συφιλὶς, παρ' ὅλας τὰς κατὰ τῶν συμπτωμάτων αὐτῆς λαμπρὰς ἐπιτυχίας τοῦ Σάλβαρσαν, παραμένει διαρκῶς ἡ αὐτὴ χρονία, ὕπουλος, πρωτεϊκὴ καὶ ἀνίατος νόσος, ἡ δεομένη μακρᾶς καὶ ἐπισταμένης θεραπείας. Κατὰ τρόπον ὅμως περίεργον, πρὸς ἐπίρρωσιν τῆς γνώμης τῶν τελευταίων τούτων, ἔρχεται ἤδη τὸ ἐργαστήριον, τὸ μέρος ἀκριβῶς ἐκεῖνο, ὅπερ οἱ φίλοι τῆς εὐχεροῦς ἰάσεως εὕρισκον ὡς καταφύγιον. Ἐνῷ δὲ οἱ τελευταῖοι οὗτοι, οἱ τὴν ἴασιν ἐφικτὴν θεωροῦντες, εἰς πάσας αὐτῶν τὰς ὁμιλίας καὶ δημοσιεύματα ἐπικαλοῦνται τὴν ἀντίδρασιν Βάσσερμεν ὥς τι ἀλάνθαστον καὶ ἀψευδὲς τεκμήριον τοῦ ἰατοῦ τῆς συφιλίδος, καὶ πάντοτε πρὸς ταύτην ὡς εἰς ἄγκυραν σωτηρίας καταφεύγουν, ἤδη καὶ οἱ ἀδιάλλακτοι, οἱ δυσοίωνον τὸ μέλλον τοῦ συφιλιδικοῦ προλέγοντες πάλιν πρὸς τὸ ἐργαστήριον καὶ οὗτοι καταφεύγουν, καὶ πρὸς τὸ μέρος μάλιστα τοῦ ἐργαστηρίου ὅπερ ἄτεγκτον, ψυχρὸν καὶ ἄφωνον μαρτυρεῖ ὅτι οὐδεὶς συλλογισμὸς ἢ σωρείτης, ἢ τέχνασμα, ἢ σοφιστεία, ἢ ἐπιχείρημα, ἢ θεωρία καὶ ὑπόθεσις δύναται νὰ κλονίσῃ, τὸ μάρμαρον τοῦ νεκροτομείου καὶ τὸ τούτου ἔτι ἀτεγκτότερον καὶ ἀδυσωπητότερον τὸ μικροσκόπιον.

* * *

Ἐπειδὴ δὲ εἴθισται ὅπως τὰ ὅρια τῆς ἐξελίξεως καὶ ἀναπτύξεως ὄχι μόνον τῶν διαφόρων λαῶν, ἀλλὰ καὶ τὰ τῆς σπουδῆς τῶν νόσων, διακρίνωνται χρονολογικῶς εἰς στάδια, περιόδους, ἢ ἐποχάς, διὰ τοῦτο καὶ τῆς μελέτης τῆς συφιλίδος ἀπὸ τοιαύτης ἀπόψεως καθοριζομένης, ἔχομεν πολλὰς τοιαύτας.

Τὴν προρικόρδιον, ἤτοι τὴν περίοδον τῆς νηπιακῆς ἢ ἐμπειρικῆς ἐξελίξεως ταύτης, διαρκούσης τῆς ὁποίας τὰ πάντα διεῖπεν ἡ ἐμπειρία, ἡ ὑπόθεσις, ὁ δογματισμὸς καὶ τὸ «αὐτὸς ἔφα» τῶν μεγάλων διδασκάλων.

Τὴν μεταρικόρδιον ἐποχήν, ἤτοι τὴν τῆς κλινικῆς σπουδῆς τῆς νόσου, καθ' ἣν αὕτη χωριζομένη τῆς γονορροίας καὶ τῶν ἄλλων ἐπουσιωδῶν βλαβῶν τῶν γεννητικῶν ὀργάνων, καὶ ἀναχθεῖσα

εἰς νοσηρὰν ὀντότητα ἀνέδειξε τοὺς μεγάλους εἰδικοὺς κλινικοὺς παρατηρητὰς ταύτης, μεταξὺ τῶν ὁποίων ὁ Φουρνιὲ ἀνάσσει.

Τὴν μεταμετσνικόφφιον ἐποχήν, τὴν ἐποχὴν τοῦ Βάσσερμεν, τοῦ Schaudinn καὶ τέλος τὴν περίοδον τοῦ Γῶρθιν.

Ἐὰν ὅμως θελήσωμεν νὰ φανῶμεν εἰλικρινεῖς πρὸς ἑαυτούς, ἀποδίδοντες ἑκάστῳ τὸ ἀνῆκον, τὴν συφιλιδικὴν ἐξέλιξιν ὀφείλομεν νὰ χωρίσωμεν εἰς τρεῖς περιόδους, τὴν προρικόρδιον, τὴν δογματικὴν καὶ ἐμπειρικήν, τὴν μεταρικόρδιον ἢ κλινικήν, μικροβιακὴν καὶ θεωρητικὴν καὶ τὴν μεταγώρθιον ἢ παθολογικοανατομικήν. Εἶνε δὲ ὄντως περίεργον, ὡς καὶ ὁ ἴδιος Warthin γράφει, πῶς ἡ ἀπὸ τοιαύτης ἀπόψεως, ἱστολογικῆς φυσικά, σπουδὴ τῆς ἀσθενείας, ταύτης μέχρις ἐσχάτων τόσον πολὺ ἠμελήθη. Τέλος ὅμως χάριτι τῶν λαμπρῶν ἐργασιῶν τούτου γνωρίζομεν σήμερον ὅτι ἡ συφιλὶς παθολογικῶς εἶνε ἀνήκεστος. Καλῶς ὅμως ποιοῦντες ἂς ἐκχωρήσωμεν τὸ βῆμα πρὸς τὸν ἄοκνον τοῦ Ann Arbor καὶ ρηξικέλευθον ἐρευνητὴν τοῦτον καὶ μετὰ φρίκης ἂς ἐνωτισθῶμεν τῶν ρημάτων του. Ἰδοὺ δὲ τί μετὰ μακράν, ἐνδελεχῆ, ἐπισταμένην καὶ ἐπιστημονικωτάτην περιγραφὴν τῶν παρ' αὐτοῦ παρατηρηθεισῶν ἀλλοιώσεων ἐπὶ τῶν διαφόρων τοῦ συφιλιδικοῦ σπλάγχνων, πρὸ παντὸς δὲ τῆς καρδίας, τῆς ἀορτῆς, τοῦ ἥπατος, τῶν ὄρχεων, τῶν ἐπινεφριδίων, τοῦ ἐγκεφάλου καὶ τοῦ νωτιαίου μυελοῦ, γράφει, καὶ ἀνακεφαλαιοῖ κατὰ πιστὴν καὶ κατὰ γράμμα μετάφρασιν, εἰς τὴν Ἀμερικανικὴν Ἐφημερίδα τῆς Συφιλίδος, τοῦ μηνὸς Ἰουλίου τοῦ 1918, σελὶς 425 καὶ ἐφεξῆς:

«Αἱ παθολογικαὶ βλάβαι, ὡς αὗται περιεγράφησαν ἀνωτέρω, εἶνε κοιναὶ εἰς πάσας τὰς περιπτώσεις τῆς συφιλίδος—ἀπὸ τοῦ δευτεροπαθοῦς σταδίου καὶ πέραν τούτου.—Παρετηρήθησαν δὲ εἰς ἀνεγνωρισμένους ἤδη συφιλιδικοὺς μετὰ ἀνευρισμῶν τῆς ἀορτῆς, μὲ κομμίωμα τοῦ ἐγκεφάλου καὶ τοῦ ἥπατος, τήξεως καὶ παρέσεως, κτλ. ἐπὶ περιπτώσεων, μετὰ συφιλιδικῆς ἱστορίας, ἰατρευθεισῶν καὶ θεωρουμένων ὡς ἰαθεισῶν, ἐπὶ περιπτώσεων μετὰ ἀρνητικῆς καὶ θετικῆς ἀντιδράσεως Βάσσερμεν, καὶ εἰς μέγιστην μερίδα νεκροτομῶν ἐπὶ σωμάτων ἄνευ συφιλιδικοῦ ἀναμνηστικοῦ, καὶ ἄνευ κλινικῶν ἐκδηλώσεων, ἢ συμπτωμάτων θεωρουμένων παρὰ τῶν κλινικῶν ὡς ἐνδεικνυόντων συφιλίδα. Εἶνε δὲ πιθανὸν ὅτι πολλοὶ ἐκ

τῶν ἀρρώστων τούτων οὐδέποτε ἐγνώριζον ὅτι ἔπασχον ἐκ συφιλίδος, διότι ἡ μόλυνσις εἰς ἄλλους μὲν ἐκ τούτων ἦτο κληρονομικὴ εἰς ἄλλους δὲ τυχαία. Ἐπὶ ἄλλων δὲ πάλιν πασχόντων ἡ μόλυνσις εἶχεν ἐξ ὁλοκλήρου λησμονηθῆ ἢ θεωρηθῆ ὡς ἰαθεῖσα. Τῆς δὲ συφιλίδος κατὰ τὸ κοινῶς παραδεδεγμένον μεταξὺ τῶν λαϊκῶν καὶ ἰατρῶν θεωρουμένης δ ε ρ μ α τ ι κ ῆ ς ν ό σ ο υ τὰ προεξέχοντα συμπτώματα οὐδέποτε ἦτο δυνατὸν νὰ ἐγείρουν ὑπονοίας συφιλίδος.

Ἐκ τούτου δὲ καταφαίνεται ὅτι ἡ συφιλίς, ὡς λανθάνουσα μόλυνσις, εἶνε πολὺ συχνοτέρα τοῦ κοινῶς παραδεδεγμένου, καὶ ὅτι ἡ σχέσις τῆς συφιλίδος ἐν τῇ κλάσει τῶν ἀρρώστων μας εἶνε πολὺ μεγάλη· Ματαιοπονία δὲ θὰ ἦτο ἡ ἔρευνα τῆς σχέσεως τῆς συφιλίδος πρὸς τὴν πολιτείαν μας. Κατὰ τὴν κρίσιν μου ἡ σχέσις 5 ἢ 15 ἐπὶ τοῖς ἑκατόν, ἡ παρά τινων συγγραφέων κοινολογηθεῖσα, εἶνε πολὺ χαμηλή. Δυνάμεθα νὰ θέσωμεν τὴν συχνότητα τῆς συφιλιδικῆς μολύνσεως ἐν τῇ χώρᾳ ταύτῃ εἰς 30 περίπου ἐπὶ τοῖς ἑκατόν. Ἴσως δὲ εἷς ἐπὶ δέκα θανάτων ἐν Ἀμερικῇ, κατὰ τοὺς μετριωπέρους ὑπολογισμοὺς ἀποδοτέος εἰς τὴν συφιλίδα. Τὸ αὐτὸ κατὰ τὸν Ὄσλερ, ἰσχύει καὶ διὰ τὴν Μεγάλην Βρετανίαν. Ἡ συφιλὶς εἶνε ἡ προεξάρχουσα μόλυνσις καὶ ἡ κυρία αἰτία θανάτου, καίτοι αἱ ἐκτιμήσεις μας στηρίζονται ἐπὶ τῆς ἀτελοῦς καὶ ἐλαττωματικῆς γνώσεως τῆς παθολογίας καὶ συμπτωματολογίας τῆς νόσου μετὰ τὸ ἕλκος καὶ τὰς δερματικὰς αὐτῆς ἐκδηλώσεις. Ὁ θάνατος ἐκ συφιλίδος εἶνε σπάνιος κατὰ τὰ δύο πρῶτα μετὰ τὴν μόλυνσιν ἔτη, ἡ δὲ συχνότης τοῦ θανάτου τούτου αὐξάνει κατ' ἀναλογίαν τῶν μετὰ τὴν μόλυνσιν ἐτῶν. Ἡ συφιλὶς εἶνε ἡ προεξάρχουσα αἰτία θανάτου ἐπὶ ἀρρένων, μεταξὺ τοῦ τεσσαρακοστοῦ καὶ ἑξηκοστοῦ ἔτους τῆς ἡλικίας των, ἐπειδὴ δὲ ἡ συμπτωματολογία της εἶνε, ἐπὶ τῶν περισσοτέρων περιπτώσεων, εἴτε μυοκαρδιακή, ἀγγειακή, νεφριτική, ἡπατικὴ κ. τ. λ. δὲν ἀναγνωρίζεται κλινικῶς ὡς συφιλίς.

Καταφαίνεται δὲ προσέτι ὅτι μόλυνσις ἐκ συφιλίδος σημαίνει σπειροχαιτοφόρον πάσχοντα ἐπὶ τῶν περισσοτέρων, ἐὰν μὴ ἐπὶ πασῶν τῶν περιπτώσεων. Ἡ ἀνωτέρω δὲ γενομένη περιγραφὴ ἀφορᾶ ἐπίσης σ π ε ι ρ ο χ α ι τ ο φ ό ρ ο υ ς, τῆς παθολογίας των συνισταμένης εἰς ἠπίαν λανθάνουσαν μόλυνσιν, ἐν ᾗ ὑφίσταται μόνον ἐλαφρὸς ἀνταγωνισμὸς μεταξὺ τοῦ μολύνοντος ὀργανισμοῦ καὶ τοῦ φιλοξενοῦντος τοῦτον πάσχοντος. Ἡ συφιλὶς μετὰ τὴν προκαταρκτικὴν αὐτῆς εἰσβολὴν καὶ διαταραχὴν τοῦ

σώματος τείνει, εἰς τὰς περισσοτέρας περιπτώσεις, νὰ καταστῇ πιθανῶς μόλυνσις ἐλαφρὰ καὶ ἀβλαβεστέρα τῆς διὰ στρεπτοκόκκου μολύνσεως τῆς κοιλότητος τοῦ στόματος. Αἱ ἐλαφρόταται βλάβαι ἐπὶ τόσων περιπτώσεων εὑρεθεῖσαι πιστοποιοῦν τοῦτο πέραν πάσης ἀμφιβολίας. Ἐπὶ γυναικῶν ἰδιαιτέρως ἡ μόλυνσις καθίσταται τόσον ἠπία συχνότατα, ὡς ἐὰν μὴ ὑπῆρχεν, ἐγκυμοσύνης ὅμως προκαλουμένης συφιλιδικὸν βρέφος τίκτεται, ἢ συφιλιδικὴ ἔκτρωσις ἢ θνησιγενὲς τέκνον ἐπακολουθεῖ, μετὰ σπειροχαιτῶν ἐπί τε τοῦ πλακοῦντος καὶ τοῦ ἐκτρώματος, ἢ τοῦ τέκνου. Ὁ σπειροχαιτοφόρος παραμένει ἄνοσος ἐκ τῆς ἀσθενείας ἐν ὅσῳ φέρει ἐν ἑαυτῷ σπειροχαίτας. Τοῦτο δὲ παραδεχόμενοι ὡς ἀξίωμα σήμερον ἀδυνατοῦμεν νὰ ἐξηγήσωμεν τὰς σχέσεις τοῦ φιλοξενοῦντος σώματος καὶ τοῦ φιλοξενουμένου σπειροχαίτου. Αἱ ὑποκειμενικαὶ ἀνοσίαι τῶν ἱστῶν, καὶ αἱ ἀνεπιδεκτικότητες τούτων, αἱ ἀναμφισβητήτως ὑπάρχουσαι, ἡ ἀφύπνισις τοῦ ἰοβόλου τοῦ λωφῶντος σπειροχαίτου, ἡ σχέσις τούτου πρὸς τὴν ἀντίδρασιν Βάσσερμεν, τὸ ζήτημα τῆς ἐφικτῆς ἰάσεως καὶ τὰ τοιαῦτα, εἶνε τὰ ἀκανθωδέστερα ἐκ τῶν ἀλύτων εἰσέτι προβλημάτων τῆς σοβαροτάτης ἐξ ὅλων τῶν μολύνσεων·

Ὁ πρὸς τὸ ἰατόν, οὐδέποτε εἶδον παθολογικῶς ἰαθεῖσαν περίπτωσιν συφιλίδος. Ἐπὶ πασῶν τῶν κατὰ τὴν νεκροτομὴν ἐρευνηθεισῶν περιπτώσεων πάντοτε παρατηροῦνται νοσηραὶ ἑστίαι ἐν ἐνεργείᾳ, καὶ τοιαῦται βεβαίως ἑστίαι πάντοτε ὑπονοοῦν τὴν ὕπαρξιν σπειροχαιτῶν. Τὰ ἐντὸς τῶν ἱστῶν βιοῦντα παράσιτα ταῦτα ἐπὶ ἀσυμπτωματικῶν καὶ ἀρνητικῆς ἀρροαντιδράσεως περιπτώσεων, πρέπει νὰ θεωρηθοῦν ὡς οἱ ἐντὸς τοῦ στόματος ζῶντες στρεπτόκοκκοι. Παύει ἄραγε ὁ σπειροχαίτης νὰ προκαλῇ μόλυνσιν καὶ τὸ σῶμα τοῦ πάσχοντος χρησιμεύει ὡς φορεὺς σχετικῶς, ἢ καὶ ἐντελῶς ἀβλαβῶν ὀργανισμῶν; Ὅ,τι δὲ προκαλεῖται προϊοῦσά τις κάκωσις ὁριστικῶς ἀποδεικνύεται ἐκ τῆς μελέτης ταύτης. Ἀνοσία πρὸς τὸν ὠχρὸν σπειροχαίτην, καὶ πιθανῶς πρὸς ἅπαντα τὰ λοιπὰ μικρόβια, τὰ εἰσχωροῦντα εἰς τοὺς ἱστοὺς τοῦ σώματος, ἢ ἴσως εἰς τοὺς ὀχετούς του ἢ τὰς κοιλότητάς του, ἀποτίεται καὶ τὸ τίμημα εἶνε ἡ ἄμυνα. Ἡ διὰ λεμφοκυττάρων καὶ πλασματικῶν τοιούτων διήθησις, δύναται νὰ προκαλέσῃ κάκωσιν —μηδαμινὴν μὲν ἔστω—ἀλλ' ἡ ὁποία ἐξασκουμένη ἐπὶ σειρὰν ἐτῶν, δύναται τέλος νὰ ἐπιφέρῃ λειτουργικὰς διαταραχάς. Ἡ ἐπιμένουσα ἐλαφρὰ κάκωσις, καὶ ἡ ἀναγκαία ἐπισκευὴ δι' ἰνο-

πλαστικῆς ἐπεξεργασίας ὡς καὶ ἡ ἐπακολουθοῦσα ἀλλοίωσις, ἐπεξηγοῦν τὴν λανθάνουσαν περίοδον τῆς συφιλίδος ὡς καὶ τὸν τελικὸν τερματισμὸν ταύτης εἰς ἀορτίτιδα, μυοκαρδίτιδα, παγκρεατίτιδα κτλ. Οἱ περισσότεροι τῶν ἐκ συφιλίδος θανάτων ὀφείλονται εἰς τὰς βραδείας καὶ νωχελεῖς φλεγμονώδεις ἐπεξεργασίας ἐπὶ τῶν σπλάγχνων τε καὶ τῶν αἱμοφόρων ἀγγείων μᾶλλον ἢ εἰς τὴν πάρεσιν καὶ τῆξιν, πέπεισμαι δὲ ὅτι οἱ περισσότεροι τῶν ἐκ συφιλίδος μολυνομένων ἀποθνήσκουν ἐκ χρονίας μυοκαρδίτιδος.

Ὁ συφιλιδικὸς ἀπὸ παθολογικῆς ἀπόψεως εἶνε βεβλαμμένον ἀντικείμενον **damaged goods**, καὶ ἡ βλάβη εἶνε προϊοῦσα. Φθείρεται ἐνωρίτερον, τὰ σπλάχνα του ταχύτερον ἐξικνοῦνται εἰς τὸ ἱστογενετικὸν αὐτῶν ὅριον, γηράσκει πραγματικῶς πρωιμότερον, τῶν ἀμυντηρίων αὐτοῦ διατελούντων εἰς διαρκῆ ὑπερέντασιν. Ἅπαντα δὲ ταῦτα συνηγοροῦν ὑπὲρ τῆς λήψεως μέτρων πρὸς πρόληψιν μᾶλλον ἢ πρὸς ἴασιν ταύτης. Οὐδεὶς ἐκ συφιλίδος μολυνόμενος ἰᾶται κλινικῶς, τοὐθόπερ συμφώνως πρὸς τὰς σημερινάς μας γνώσεις, σημαίνει λανθάνουσαν μόλυνσιν, ἤτοι σπειροχαιτοφορίαν καὶ οὐδέποτε ἔχει τὴν αὐτὴν σωματικὴν ἀντοχὴν καὶ προσδοκίαν βιώσεως, ἅς εἶχε πρὸ τῆς μολύνσεως.

Ἡ τοιαύτη δὲ παθολογικὴ περὶ τοῦ συφιλιδικοῦ ἀντίληψις ὡς διαρκοῦς σχεδὸν φορέως τοῦ σπειροχαίτου πρέπει νὰ ἐπιδρᾷ ἐφ' ὅλης τῆς θεραπευτικῆς ἀγωγῆς τῆς χρονίας αὐτοῦ μολύνσεως. Οὗτος καίπερ κατὰ τὸ φαινόμενον ἐντελῶς ὑγιανθείς πρέπει νὰ διαρρυθμίσῃ τὸν βίον του ἐπὶ τοιούτων βάσεων, ὥστε νὰ προλάβῃ τὴν ἀφύπνισιν τῶν ἐν αὐτῷ σπειροχαιτῶν, ἢ καὶ νὰ μὴ αὐξήσῃ τὴν ἐπιδεκτικότητα τῶν ἱστῶν καὶ τῶν ὀργάνων τοῦ σώματός του. Τοῦτο βεβαίως συμβαίνει ἐπὶ τῶν ἅπαξ ἐκ φθίσεως μολυνθέντων, οἱ ὁποῖοι καλῶς ἐξ αὐτῆς ἰατρευόμενοι, διαρρυθμίζουν τὸν βίον των οὕτως ὥστε νὰ μὴ προκαλέσουν νέαν ἔκρηξιν τῆς νόσου των. Ἐπὶ τῶν συφιλιδικῶν ὅμως τοιαῦτα ὑγιεινὰ μέτρα οὐδέποτε λαμβάνονται, διότι ἀπεριορίστου ἐμπιστοσύνης διδομένης εἰς μικρὰν διὰ σάλβαρσαν ἢ καὶ ὑδραργύρου θεραπείαν, τὸ μολυνθὲν ἄτομον ἀναλαμβάνει τὸν συνήθη βίον του, ὡς ἐὰν οὐδὲν εἶχε πάθῃ, καὶ κατὰ κανόνα ὑποκύπτει πρωίμως ἐκ τῶν φροντίδων καὶ μεριμνῶν τοῦ συνήθους βίου. Ἡ ἰατρεία τῆς συφιλίδος, ὡς συνήθως ἐφαρμόζεται, ἀφορᾷ μόνον εἰς τὸ παρόν, ὀφείλει λοιπὸν νὰ μεριμνᾷ καὶ περὶ τῆς ὅλης μελλούσης ζωῆς τοῦ μεμολυσμένου ὑποκειμένου.

Ἡ συφιλὶς ἐπὶ γυναικὸς παρουσιάζει ὅλως ἰδιαίτερα προβλήματα. Ἐπὶ τῶν πλείστων ἐξ αὐτῶν μολυνομένων, ἡ νόσος διαρρέει ὅλως λεληθότως, αἱ δὲ βλάβαι ἐπί τε τῆς καρδίας καὶ τῆ; ἀορτῆς κατὰ τὴν νεκροτομὴν εἶνε τὰ μάλιστα, ἐκτὸς ἐξαιρετικῶν περιπτώσεων, ἠπιώτεραι ἢ αἱ τῶν ἀνδρῶν. Τοιαῦται φυσικὰ γυναῖκες ἀποθνήσκουν ἐξ ἄλλων δευτεροπαθῶν μολύνσεων καὶ ἀπὸ ἄλλας νόσους, καὶ ὄχι ἐκ μυοκαρδίτιδος ἢ ἀορτίτιδος. Τὸ πάγκρεας ὅμως ὡς καὶ τὰ ἐπινεφρίδια παρουσιάζουν τὰς αὐτὰς ἀπαραλλάκτως βλάβας, ἰδίᾳ δὲ τὰ τελευταῖα εἶνε περισσότερον βεβλαμμένα. Ἡ συφιλιδικὴ λοιπὸν γυνὴ δυνατὸν νὰ ζήσῃ ἄνευ οὐδεμιᾶς κλινικῆς συφιλιδικῆς ἐκδηλώσεως ἐκτὸς μόνον παραγωγῆς συφιλιδικῶν τέκνων. Κλείων δὲ τὸ κεφάλαιον τοῦτο ἐξάγει τὸ ἑξῆς **ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑ** ὁ **Dr. Warthin.**

1. Τὸ κομμίωμα δὲν εἶνε ἡ κατ' ἐξοχὴν βλάβη, ἡ κοινὴ καὶ οὐσιώδης, τῆς χρονίας ἢ λανθανούσης συφιλίδος. Εἶνε σχετικῶς σπανία νοσηρὰ ἐκδήλωσις καὶ τὰ περισσότερα κρούσματα συφιλίδος διατρέχουν τὴν πορείαν των ἄνευ τοῦ σχηματισμοῦ κομμιωμάτων.

2. Ἡ νέα παθολογία τῆς συφιλίδος ἑδράζεται ἐπὶ τῆς ἀποδείξεως ὅτι, ἡ οὐσιώδης ἱστολογικὴ βλάβη, τοῦτο μὲν τῆς χρονίας, τοῦτο δὲ τῆς λανθανούσης συφιλίδος, συνίσταται εἰς ἐρεθιστικὴν ἢ φλεγμονώδη ἐπεξεργασίαν, μετρίου συνήθως βαθμοῦ, καὶ χαρακτηριζομένην διὰ διηθήσεως λεμφικῶν καὶ πλασματικῶν κυττάρων ἐπὶ τοῦ στρώματος, ἰδιαιτέρως δὲ περὶ τὰ αἱμοφόρα καὶ λεμφικὰ ἀγγεῖα, δι' ἐλαφρᾶς νεοπλασίας, συνήθως ἰνώδους ἱστοῦ, καὶ ἀτροφίας ἢ ἐκφυλισμοῦ τοῦ παρεγχύματος.

3. Αἱ ἐλαφραὶ δὲ αὗται φλεγμονώδεις ἀντιδράσεις ὀφείλονται εἰς ἐντοπισμὸν ἐπὶ τῶν ἱστῶν σχετικῶς ἀδρανούντων σπειροχαιτῶν.

4. Συφιλιδικαὶ φλεγμοναὶ τοῦ τοιούτου τύπου, παρατηροῦνται ἐφ' ὅλων τῶν ἱστῶν καὶ τῶν ὀργάνων, ἀναγνωριζόμεναι ὅμως εὐκολώτερον ἐπί τε τοῦ νευρικοῦ συστήματος, τῆς καρδίας, τῆς ἀορτῆς, παγκρέατος, ἐπινεφριδίων καὶ ὄρχεων. Ἐν τούτοις ὅμως εἶνε εὐρέως διεσπαρμέναι καθ' ὅλον τὸ σῶμα, καίτοι ἐπί τινων περιπτώσεων προκρίνουν ὡρισμένα ὄργανα ἢ ἱστούς. Τῶν τοιούτων ὅμως προτιμήσεων ὡρισμένων συστημάτων, ὀργάνων ἢ ἱστῶν οὐδεμία εἰσέτι εὑρίσκεται ἐξήγησις, οὔτε πάλιν ὁ λόγος τῆς βαθείας καταστροφῆς ὅλων τῶν ὀργάνων καὶ τῶν ἱστῶν πασχόντων τινων ὑπὸ τῆς νόσου εἶνε καταφανής.

5. Ὁ συφιλιδικὸς εἶνε σπειροχαιτοφόρος. Ἀπὸ τοιαύτης δ' ἀπόψεως ὁ ὠχρὸς σπειροχαίτης πρέπει νὰ ταξινομηθῇ μετὰ τοῦ τρυπανοσώμου, τοῦ ὀργανισμοῦ τῆς ἑλονοσίας, τοῦ τῆς λέπρας καὶ τοῦ τῆς φθίσεως, τοῦ στρεπτοκόκκου καὶ ἄλλων.

6. Ἡ συφιλίς, τοῦ χρόνου προϊόντος, τείνει πρὸς μετριασμόν, ἀλλὰ κατὰ πᾶσαν στιγμὴν ἡ συμβίωσις σπειροχαίτου καὶ ὀργανισμοῦ τοῦ πάσχοντος δύναται νὰ διαταραχθῇ, τότε δὲ εἴτε τῆς ἐπιδεκτικότητος τῶν ἱστῶν αὐξανομένης, εἴτε τοῦ ἰοβόλου τοῦ σπειροχαίτου ἀφυπνιζομένου ἡ νόσος ἀναφαίνεται καὶ πάλιν ὑπὲρ τὸν κλινικὸν ὁρίζοντα.

7. Συφιλιδικὴ ἀνοσία προϋποθέτει σπειροχαιτοφορίαν. Τὸ δὲ τίμημα τῆς τοιαύτης ἀνοσίας ἐκτίεται ὑπὸ τὴν μορφὴν τῶν ἀμυντικῶν φλεγμονωδῶν ἀλλοιώσεων τῶν ἤδη περιγραφεισῶν.

8. Τὰ ὀλέθρια ἀποτελέσματα τῆς συφιλιδικῆς νοσηρᾶς ἐπεξεργασίας συνήθως ἀπαιτοῦν μακρὰν περίοδον ἐτῶν πρὸς ἀποκάλυψιν. Αἱ βραδέως προϊοῦσαι βλάβαι, ἴνωσις καὶ ἀτροφία, ἐκδηλοῦνται τέλος ὡς πάρεσις, τῆξις, μυοκαρδῖτις, ἀορτῖτις, ἀνευρισμός, διαβήτης, ἠπατῖτις, ἢ ὑπὸ οἱανδήποτε ἄλλην μορφὴν κακώσεως καὶ λειτουργικῆς διαταραχῆς. Καίτοι δὲ αἱ βλάβαι τῶν σπλάγχνων εἶνε κοινότεραι καὶ σοβαρώτεραι τῶν τοῦ κεντρικοῦ νευρικοῦ συστήματος, σπανιώτερον διαγιγνώσκονται ὡς τοιαῦται ὑπὸ τῶν κλινικῶν. Θάνατος ἐκ συφιλίδος ἐπισυμβαίνει συχνότερον ἐπὶ τοῦ ἄρρενος ἢ τοῦ θήλεως, καὶ δὴ μεταξὺ τοῦ τεσσαρακοστοῦ καὶ τοῦ ἑξηκοστοῦ. Ἡ δὲ συνηθεστέρα αἰτία θανάτου εἶνε χρονία μυοκαρδῖτις συφιλιδικῆς προελεύσεως.

9. Ἡ παθολογικὴ διάγνωσις τῆς συφιλίδος εἶναι οὐσιωδῶς μικροσκοπική. Ἐπὶ σχετικῶς εὐαρίθμων κρουσμάτων, αἱ χονδροειδεῖς βλάβαι, (τῆξις, κομμίωμα, ἀορτῖτις) εἶνε τόσον τυπικαὶ ἀναγνωριζόμεναι διὰ γυμνοῦ ὀφθαλμοῦ. Ἀρνητικὴ διάγνωσις συφιλίδος οὐδέποτε πρέπει νὰ δίδεται μετὰ βεβαιότητος, ἄνευ τῆς στερεοτύπου μικροσκοπικῆς ἐξετάσεως πάντων μὲν τῶν ὀργάνων καὶ ἱστῶν, κατ' ἐξοχὴν δὲ τοῦ τοιχώματος τῆς ἀριστερᾶς κοιλίας τῆς καρδίας, τῆς ἀορτῆς, τοῦ τόξου της καὶ τῆς κοιλιακῆς μοίρας ταύτης, τῶν ὄρχεων, τοῦ παγκρέατος καὶ τῶν ἐπινεφριδίων.»

* * *

«Τὸ ἀπαράβλαπτον τῶν πρωτοζώων ὑπὸ τῶν ὅπλων ἀμύνης τοῦ ὀργανισμοῦ, γράφει ὁ διαπρεπὴς **Jules Bordet**, ἐξηγεῖ τὴν χρονιότητα τῶν συμπτωμάτων ἢ τὴν παραμονὴν τῶν

νοσηρῶν σπερμάτων ἐπὶ τῶν κατὰ τὸ φαινόμενον ἰαθέντων ἀνθρώπων. Ἀνεγράψαμεν τὰς περιπτώσεις τῶν πιροπλασμώσεων. Ζῶα ἰαθέντα ἀποδεικνύονται ἄνοσα κατὰ νέων μολύνσεων διότι ἐγκρύπτουν ἀκόμη παράσιτα ἐν τῷ αἵματι αὐτῶν. Ἡ νόσος τοῦ ὕπνου ἐπὶ τοῦ ἀνθρώπου, καὶ ἡ **nagara** ἐπὶ τῶν βοῶν δύνανται νὰ διαρκέσουν ἐπὶ μακρόν, ἀλλ' ἡ τελικὴ καχεξία καὶ ὁ θάνατος εἶνε ὁ κανών. Εἰς δὲ τὰς περιπτώσεις ταύτας αἱ προσπάθειαι τοῦ ὀργανισμοῦ δὲν σώζουν τὴν ὕπαρξιν ἀλλὰ μόνον τὴν ἐπιμηκύνουν. Τὰ στάδια ταῦτα τῶν βελτιώσεων καὶ τῶν νεαρῶν ἐκρήξεων ἀνευρίσκονται καθαρὰ ἐπὶ πολλῶν τρυπανοσωμιάσεων, χαρακτηριστικώτατα ἄλλως τε πολλῶν ἄλλων μολυσματικῶν ἀσθενειῶν, κατ' ἐξοχὴν δὲ τῆς συφιλίδος.»

ΠΕΡΙ ΠΑΡΑΣΙΤΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΣΥΜΒΙΩΣΕΩΣ

Πῶς δ' ἐξηγεῖται τοῦτο; Πῶς δηλαδὴ συμβιβάζεται ἡ συνύπαρξις ἀνθρωπίνου σώματος καὶ σπειροχαίτου καὶ ἡ ἐπὶ τόσον μακρὸν χρόνον συμβίωσις τῶν δύο τούτων ὄντων ἄνευ καταστροφῆς ἀμφοτέρων ἢ τοῦ ἑνὸς ἐξ αὐτῶν; Πῶς δηλαδὴ καθ' ὅλην τὴν μακρὰν ταύτην σπειροχαιτοφορίαν, ἢ συμβίωσιν σπειροχαίτου καὶ ἀνθρώπου ἀμφότερα ζῶσι καὶ συνυπάρχουν ἐν τῷ αὐτῷ ὀργανισμῷ; Τοῦτο ἀκριβῶς εἶνε τὸ μυστήριον τῆς συφιλίδος διά τε τὴν ἐπιστήμην καὶ τὸν μέγαν ἀριθμὸν τῶν πασχόντων τὸ ἄλυτον πρόβλημα καὶ τὸ δεινὸν αἴνιγμα.

* * *

Τῆς συφιλίδος εἰς μακρόν, μήκιστον χρόνον, ἐπὶ τῶν ἐξ αὐτῆς πασχόντων ἀναφαινομένης, καὶ οὐδεμίαν σειρὰν χρόνου ἢ τόπου τηρούσης, ἰδίᾳ δὲ ταύτης κληρονομουμένης εἰς τέκνα καὶ ἐγγόνους, καὶ ἐπὶ τούτων ἔτι μᾶλλον ἀκανονίστως καὶ κατ' ἐξοχὴν βραδέως ἐκφαινομένης, ἡ ἐπιστήμη, ὑπὸ σιδηρᾶς ἀνάγκης πιεζομένη καὶ λύσιν τοῦ μυστηρίου καὶ τοῦ περιέργου τούτου φαινομένου ἐπιζητοῦσα, κατέφυγεν εἰς τὴν ὑπόθεσιν καὶ θεωρίαν. Ἰδοὺ πῶς ἐσκέφθη. Διατί ὁ συφιλιδικὸς μετὰ τὴν πρωτοπαθῆ καὶ τὰς δευτεροπαθεῖς βλάβας βραδύνει νὰ παρουσιάσῃ συνήθως τὰς τριτοπαθεῖς τοιαύτας; Καὶ διατί αὗται ἐκδηλοῦνται μετὰ δύο, καὶ δέκα καὶ τριάκοντα, καὶ πεντήκοντα ἔτη ἀπὸ τῆς μολύνσεώς του, καὶ διατί, τούτου ὑγιοῦς κατὰ τὸ φαινόμενον ὄντος, τὰ τέκνα του παρουσιάζουν τὴν νόσον τοῦ πατρός των, μετὰ δέκα καὶ εἴκοσιν ἔτη ἀπὸ τῆς ἐλεύσεώς των εἰς τὸν κόσμον; Ἔτι δὲ μᾶλλον πῶς πάππου καὶ πατρὸς, ἢ μάμμης καὶ μητρός, κατὰ τὴν ἐπιφάνειαν ὑγιῶς ἐχόντων, οἱ

ἔγγονοι τίκτονται ἢ θνησιγενεῖς ἢ διάβρωτοι ἢ ἐκτιτρωσκόμενοι;

Τὴν ἐξήγησιν λοιπὸν τούτου ἐπιχειροῦσα ἡ ἐπιστήμη πρὸ τῆς συναντήσεως μὲν τῶν ὠχρῶν σπειροχαιτῶν, τὸ τοιοῦτον ἀπέδιδεν εἰς ὅλως ἰδιαιτέραν φύσιν τοῦ συφιλιδικοῦ ἰοῦ καὶ ἰδοὺ τί περὶ τούτου γράφει ὁ Φερνὲλ ἀπὸ τοῦ 1557:

«Ὁ ἰὸς τοῦ ἀφροδισίου λοιμοῦ μένει κεκρυμμένος καὶ σχεδὸν ἡμιτεθαμμένος, ἐπὶ εἴκοσι καὶ τριάκοντα ἔτη, καὶ ἐν ἐπιφυλακῇ, ἐντὸς τῶν φλεβῶν, τῶν ὀργάνων αὐτῶν, ὡς καὶ ἐντὸς τοῦ μυελοῦ τῶν ὀστέων, ὁπόθεν ἐξερχόμενος μολύνει τοὺς περὶ τὸν ἰαθέντα θεωρούμενον πάσχοντα καὶ δημιουργεῖ τέκνα καλυπτόμενα ἐκ τῶν σημείων τῆς ἀσθενείας.»

Ἀπὸ τῆς ἀνευρέσεως δὲ τοῦ ὠχροῦ σπειροχαίτου καὶ ἐντεῦθεν εἰς χαρακτηριστικήν τινα ἰδιότητα τοῦ παραγωγικοῦ τούτου αἰτίου τῆς συφιλίδος. Τοῦτο δὲ πάλιν διέπουν δύο ὑποθέσεις. Ἡ πρώτη, ἡ καὶ ἀριθμοῦσα τοὺς περισσοτέρους, τοὺς καὶ ἐγκριτωτέρους ὀπαδοὺς ἔχει ὡς ἑξῆς: Ὁ συφιλιδογόνος σπειροχαίτης μετὰ τὴν ἐν τῷ σώματι τοῦ πάσχοντος εἰσβολὴν αὐτοῦ, ἐπώασιν καὶ πολλαπλασιασμὸν καθ' ἅπασαν τὴν οἰκονομίαν, περιορίζεται εἰς χώρας τινὰς τοῦ σώματος, εἰς «γωνίας σκοτεινάς» καὶ «ἱστοὺς νεκρούς» ὅπως εἴθισται νὰ λέγεται, μακρὰν τοῦ μεγάλου ρείθρου τῆς κυκλοφορίας, καὶ ἐκεῖ ὅπου ἡ ἐναλλαγὴ τῶν χυμῶν συντελεῖται ἀτελέστατα καὶ πολὺ βραδέως εἴτε ἐντὸς τῶν χόνδρων, τῶν τενόντων τῶν μυῶν καὶ τῶν συνδέσμων τῶν διαφόρων ἀρθρώσεων, καὶ ὅπου τὰ ἀντισυφιλιδικὰ φάρμακα πολὺ δυσκόλως εἰσχωροῦν. Ἐπιστημονικώτερον ὅμως πάντων φαίνεται ἀποφαινόμενος ὁ Stokes, ὅτι οἱ σπειροχαῖται παραμένουν ἐγκάθειρκτοι ἐντὸς τοῦ, ἐπὶ σκοπῷ ἀμύνης καὶ πρὸς μόνωσιν τούτων, σχηματισθέντος ἰνώδους ἱστοῦ τῆς χρονιζούσης συφιλίδος. Ἐκεῖθεν δὲ οἱ σπειροχαῖται οὗτοι, οἱ ἐν σχεδὸν χειμερίᾳ νάρκῃ διατελοῦντες, εἰσβάλλοντες ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν, καὶ ἀκανονίστως, ἐν τῇ γενικῇ κυκλοφορίᾳ καὶ πολλαπλασιαζόμενοι ἐκ νέου προκαλοῦν νέας ἐκρήξεις τῆς νόσου.

Πρὸς τὴν τοιαύτην ὅμως ὑπόθεσιν ἀντιτίθενται τὰ ἑξῆς γεγονότα:

Α΄ Ἐὰν ὁ πολλαπλασιασμὸς τοῦ συφιλιδογόνου σπειροχαίτου ἐπὶ τῶν ἀνθρώπων ἐγίνετο μόνον διὰ διχοτομήσεως, καὶ ἡ διαιώνισις τοῦ εἴδους του ἦτο ὁμοία πρὸς τὴν ἐξωγενετικὴν πολλῶν ἄλλων πρωτίστων, ὧν ἡ ἀθανασία δύναται νὰ ἐξασφαλισθῇ τοιουτότροπος, καὶ ἔνθα εἶνε ἀπολύτως ἀδύνατον νὰ διακρίνῃ τις μεταξὺ γονέως καὶ τέκνου, τούτων ὄντων αὐτοδυνάμως ἀθανάτων, ἡ συφιλὶς δὲν θὰ ὑπέκειτο εἰς τόσον μακρὰς ὑφέσεις ὁλοκλήρων δεκαετηρίδων, ὡς πράγματι συμβαίνει, ἀλλὰ θὰ ἦτο ἐν διαρκεῖ σχεδὸν ἐκρήξει, καὶ αἱ ἐκδηλώσεις της θὰ ἦσαν πάντοτε καταφανεῖς.

Β΄ Αὕτη μεταδιδομένη δι' ἐγκεντρισμοῦ πρὸς τὰ τοῦ ἐργαστηρίου ζῶα, θὰ ἐξειλίσσετο ἐπ' αὐτῶν πανομοιοτύπως, ὡς καὶ ἐπὶ τοῦ ἀνθρώπου, καὶ τοῦ παραγωγικοῦ αἰτίου μὴ διαφέροντος μορφολογικῶς ἢ ἱστολογικῶς, καὶ αἱ βλάβαι τούτων δὲν θὰ διέφερον, ἔτι δὲ θὰ μετεδίδετο ἀπὸ ζώου εἰς ζῶον εἴτε δι' ἐπαφῆς, διὰ δήγματος, διὰ τῆς συνουσίας εἴτε καὶ κληρονομικῶς, τοὐθόπερ οὐδόλως συμβαίνει.

Γ΄ Πέραν πάσης ἀμφιβολίας ἀποδειχθένος ὅτι τὸ σάλβαρσαν φονεύει ἅπαντας τοὺς ἐν τῷ ὀργανισμῷ ὡριμάσαντας συφιλιδογόνους σπειροχαίτας, καὶ τὴν ἀντίδρασιν Βάσσερμεν ἀπὸ θετικῆς εἰς ἀρνητικὴν μετατρέπει, ἐὰν ἡ νόσος ἐπὶ τοῦ ἀνθρώπου ὠφείλετο εἰς τοιούτους μόνον σπειροχαίτας, ὡρίμους, δηλαδή, καὶ συνεπῶς διὰ διχοτομήσεως μόνον πολλαπλασιαζομένους, θὰ ὑπεχώρει τάχιστα πρὸ τοιούτου εἰδικοῦ φαρμάκου καὶ τελείως θὰ ἰᾶτο, τῆς τοῦ Ehrlich μεγάλης ἀποστειρωτικῆς θεραπείας ὄντως πραγματοποιουμένης, ὡς τοῦτο συμβαίνει ἐπὶ τῆς νόσου γιὼς καὶ ἐπὶ τῆς πειραματικῆς συφιλίδος τῶν ζώων τοῦ ἐργαστηρίου.

Δ΄ Ἡ νόσος κληρονομουμένη δὲν θ' ἀνεφαίνετο τόσον βραδέως, ἀλλὰ συνεχιζομένη ἀπὸ γονέος εἰς τέκνον, καὶ τῶν σπειροχαιτῶν διχοτομουμένων καὶ διαρκῶς πολλαπλασιαζομένων καὶ τὰ ἀποτελέσματα τῆς τοιαύτης αὐτῶν ἐνεργείας, θὰ ἦσαν καταφανῆ, ἤτοι τὰ συμπτώματα τῆς νόσου θὰ ἦσαν πάντοτε παρόντα. Τοιοῦτό τι ὅμως δὲν γίνεται.

Ε΄ Συφιλιδογόνοι σπειροχαῖται δὲν ἀπαντῶνται οὔτε ἐντὸς τῶν χόνδρων, οὔτε εἰς τοὺς τένοντας τῶν μυῶν, ἤτοι ἐντὸς χωρῶν περιωρισμένων καὶ ἀτελοῦς κυκλοφορίας, ἀλλὰ προκρί-

νουν πάντοτε λεπτοὺς ἱστούς, δαψιλέστατα ὑπὸ τοῦ αἵματος ἀρδευομένους, τὴν ἀορτήν, τοὺς ὄρχεις, τὰ ἐπινεφρίδια, τὸ ἧπαρ καὶ τὸν νευρικόν τε καὶ περιαγγειακὸν ἱστόν, ἤτοι χώρας προσιτὰς ὄχι μόνον εἰς τὸ αἷμα ἀλλὰ καὶ εἰς τὰ ἐν αὐτῷ κυκλοφοροῦντα φάρμακα.

ΣΤ΄ Ἡ θεωρία πάλιν ὅτι οἱ ὠχροὶ σπειροχαῖται, ὅπως ὁ Frederick Eberson, εἰς τὰ ἀρχεῖα τῆς Δερματολογίας καὶ Συφιλιδολογίας τοῦ Ὀκτωβρίου 1921 γράφει, εἶνε ἀβλαβεῖς διὰ τὸν ξενίζοντα, innocuous for the host, εἶνε ἀστήρικτος. Σπειροχαῖται ὥριμοι, τῶν συνθηκῶν τοῦ περιβάλλοντος μὴ ἄρδην ἀλλοιουμένων, δὲν ἀδρανοῦν οὔτε κἂν λανθάνουν βιοῦντες, ἀλλὰ πολλαπλασιαζόμενοι θὰ ἐτήρουν τὴν νόσον σχεδὸν διαρκῶς ὑπεράνω τοῦ κλινικοῦ ὁρίζοντος. Ὁ Λεβαδίτι διὰ τῆς τελευταίας αὐτοῦ ἀνακοινώσεως, ἐν τῇ Ἀκαδημίᾳ τῶν ἐπιστημῶν, 8 Αὐγούστου 1921, «περὶ τῶν σχέσεων ἐμβρυϊκῶν πετάλων καὶ παθολόγων ὀργανισμῶν», ἀπέδειξεν ὅτι μικρόβιά τινα ζῶσι σαπροφυτικῶς ἐν τῷ ὀργανισμῷ, πρὸ παντὸς ἐντὸς τῶν κοιλοτήτων τούτου, ἤτοι τοῦ στόματος καὶ τοῦ ἐντέρου, διότι δὲν εἶνε παθογόνα διὰ τὸν ἱστόν, ἐφ' οὗ παρασιτοῦν, καὶ ὅτι τῶν ὅρων μεταβαλλομένων καὶ τὰ μικρόβια ταῦτα εἰς ἐπαφὴν μετὰ τοῦ δι' αὐτὰ καταλλήλου ἱστοῦ ἐρχόμενα, μεταβάλλονται ἀμέσως ἀπὸ παρασιτικῶν ἢ σαπροφυτικῶν εἰς ἰοβόλα, ἐκ τοῦ κανόνος τούτου ἐξαιρουμένου τοῦ συφιλιδογόνου σπειροχαίτου, ἱκανοῦ καὶ καταλλήλου ἐπὶ τοῦ ἀνθρώπου ὄντος, νὰ πολλαπλασιασθῇ καὶ νὰ βλαστήσῃ παντοῦ, ἐπί τε τοῦ ἐσωδερματικοῦ, τοῦ μεσοδερματικοῦ καὶ τοῦ ἐξωδερματικοῦ πετάλου. Ὥστε οὐδενὸς ἱστοῦ ἀνόσου κατὰ τοῦ συφιλιδογόνου σπειροχαίτου ὑπάρχοντος ἀδύνατον νὰ παραδεχθῶμεν τοῦτον συμβιοῦντα, ἢ ἐπιστημονικώτερον εἰπεῖν, παρασιτοῦντα, ἐν ὡρίμῳ καταστάσει, μετὰ τοῦ ἀνθρωπίνου ὀργανισμοῦ ἀβλαβῶς, καὶ ἀνάγκη νὰ ἐκλάβωμεν τοῦτον ὡς ἀλλάσσοντα ὑφὴν καὶ ὑπόστασιν καὶ ὑπὸ τὴν ἀλλοίαν ταύτην ὑφὴν ἢ ὑπόστασιν ἀδρανοῦντα ἢ λεληθότως βιοῦντα.

Ζ΄ Ἔτι δὲ μᾶλλον, ἡ ὑπόθεσις ὅτι ὁ ἄνθρωπος ἀμύνεται κατὰ τοῦ ὠχροῦ σπειροχαίτου διὰ τῶν ἐκ τῆς παρουσίας τούτου ἐν τῷ ὀργανισμῷ του σχηματιζομένων ἀντισωμάτων (antibodies) ἤτοι φυσικοχημικῶν τινων καὶ δυσπροσδιορίστων μέσων καὶ δι' ὧν, ὡς ὁ Eberson, ἐν τῇ πρὸ ὀλίγου μνησθείσῃ πραγματείᾳ του, μεθ' ἁπάντων τῶν συγγραφέων διατείνεται, ὁ ὀργανισμὸς κατὰ νέας μολύνσεως προασπίζεται, εἶνε ἁπλῆ ὑπόθεσις,

ἢ ὡς ἐκφραστικώτατα λέγει ὁ R. Chodat ἐν τῷ προλόγῳ τῆς Βοτανικῆς του «ἀπόκρυψις τῆς ἀγνοίας μας ὑπὸ εὔηχα ὀνόματα.»

Ἡ δ' ἄλλη ὑπόθεσις, ἥν καὶ ἐγὼ παραδέχομαι, ἔχει οὕτω: Οἱ συφιλιδογόνοι σπειροχαῖται ἐγγίζοντες τὸν ὑγιᾶ καὶ ἐπὶ τόπου, ὡς ἔλεγον ἐν τῷ περὶ ἐκτρωτικῆς θεραπείας κεφαλαίῳ (σελὶς 194) ἐπί τινα χρόνον, δεκαπέντε, κατὰ μέγιστον ὅριον χρόνου, ὥρας, πολλαπλασιαζόμενοι εἰσχωροῦν ἐντὸς τῆς γενικῆς κυκλοφορίας. Ποῦ καὶ πῶς ἐν τῷ σώματι τοῦ πάσχοντος πρῶτον παραμένοντες ἀναπτύσσονται, ἤτοι ἐπῳάζονται, αὐξάνονται καὶ τελειοποιοῦνται μέχρι τῆς ἐμφανίσεως τῆς ἀρχικῆς βλάβης, καὶ τῆς πρώτης καθολικῆς ἐκφάνσεως τῆς συφιλίδος εἶνε, ὡς ἔγραψα, μυστήριον. Ἐγκαθιστάμενοι ὅμως ἐν τῷ σώματι ὑφίστανται, κατὰ φυσικὴν συνέπειαν, ἀτομικάς τινας μεταβολὰς κοινὰς καὶ γνωρίμους εἰς πάντα ὀργανισμὸν ζωϊκόν τε καὶ φυτικόν.

* * *

Ἐάν τις ὡς τὸ εἰκὸς τὴν ρίζαν, τὴν πηγὴν καὶ ἀφετηρίαν τῆς ὑπάρξεως παντὸς ὀργανισμοῦ ἀνερευνήσῃ, καὶ τὴν ἐξήγησιν ἁπάντων τῶν φυσικῶν φαινομένων, φυτικῶν τε καὶ ζωικῶν ὄντων ἀναζητήσῃ, θ' ἀνεύρῃ συνοψιζομένας εἰς δύο μόνον λέξεις «γένους διαιώνισις». Ἡ βλάστησις τοῦ φυτοῦ, τὸ ἄρωμα τοῦ ἄνθους του, τοῦ πτηνοῦ τὸ κελάδημα καὶ τοῦ ἐντόμου ὁ βόμβος, τῆς φύσεως ἡ σπάργωσις, τοῦ ζώου ὁ ὀργασμός, καὶ τοῦ ἀνθρώπου ὁ ἔρως πρὸς τί ἄλλο τείνουν; Ὁ ὠχρὸς λοιπὸν σπειροχαίτης ὀργανισμὸς καὶ αὐτὸς ὢν εἰσβάλλων εἰς τὴν ξένην χώραν αὐτομάτως φέρεται τοῦτο μὲν πρὸς κατάκτησιν, τοῦτο δὲ πρὸς διαιώνισιν τοῦ εἴδους του.

Τῆς φύσεώς του δὲ μὴ εἰσέτι καθορισθείσης, ἂν δηλαδὴ οὗτος εἶνε ζῶον ἢ φυτόν, πρωτόζωον ἢ παράσιτον, ἢ καὶ μικρόβιον, ἀγνοεῖται εἰσέτι καὶ ἡ τελικὴ αὐτοῦ ἐξέλιξις. Καὶ ἐὰν μὲν εἶνε παράσιτον ἢ πρωτόζωον, ἤτοι ζωικὸν ὄν, ἡ τελικὴ αὐτοῦ ἐξέλιξις εἶνε ὠάριον, ἐὰν δὲ μικρόβιον ἢ φυτόν, ἡ τοιαύτη αὐτοῦ μεταλλαγὴ εἶνε σπόρος. Τούτου δὲ πλέον παραδεκτοῦ γενομένου ἡ ἐ-

ξήγησις ἁπάντων τῶν φαινομένων τῆς συφιλίδος ἔρχεται ἀφ' ἑαυτῆς. Καὶ πρῶτον, τίς δὲν γνωρίζει τὴν ἀντίστασιν ἥν ἅπαντες οἱ σπόροι κατὰ πολλῶν φυσικῶν καὶ χημικῶν μέσων ἀντιτάσσουν; Ὁ σπόρος ἢ κόκκος ἁπάντων τῶν δημητριακῶν καρπῶν δὲν εἶνε τούτων ἡ τελικὴ ἐξέλιξις; Ἀλλ' ἐν ταὐτῷ δὲν γίνεται καὶ πάντων τούτων ἡ ἀφετηρία; Μετὰ πόσης δ' ἐπιμελείας καὶ σπουδῆς ἡ μήτηρ φύσις δὲν περιέβαλλε τὸν πυρῆνα τοῦ κόκκου της τούτου; Ποίαν ἀντοχὴν καὶ πόσας λαμπρὰς ἰδιότητας δὲν ἐχάρισεν εἰς τὸν φλοιὸν ἢ περίβλημα, ἢ ἔλυτρον, τοῦ κόκκου τούτου; Ἐπὶ πόσα ἔτη μακρὰν ὑγρασίας καὶ ἄλλων ἐπιβλαβῶν συνθηκῶν τηρούμενος δὲν δύναται νὰ ζήσῃ καὶ εἰς ἐπαφὴν μετὰ ὑγρᾶς γῆς ἐρχόμενος νὰ ἀναπαραγάγῃ τὸ εἶδός του, καὶ μάλιστα ἐν μεγίστῃ κλίμακι; Κόκκοι σίτου, κατὰ τὸν Candole, Brown καὶ Audierne, ἐντὸς σιτοβολόνων καλῶς διατηρούμενοι, δύνανται νὰ βλαστήσουν καὶ μετὰ ἑκατὸν ἔτη. Γονιμοποίησις ὅμως κόκκων σίτου εὑρεθέντων ἐντὸς αἰγυπτιακῶν σαρκοφάγων, ἢ εἰς τοὺς γαλλορωμαϊκοὺς τάφους δι' οὐδενὸς γεγονότος πιστοποιεῖται. «Ἡ μακροβιότης τῶν σπόρων τούτων, γράφει ὁ φυσιολόγος Morat, δὲν εἶνε ἀπεριόριστος, ἡ δὲ βλαστική των δύναμις ἐλαττοῦται σὺν τῷ χρόνῳ.»

Ποίας πάλιν ἰδιότητας δὲν ἔχει τὸ κέλυφος τῶν ᾠῶν τῶν πτηνῶν καὶ ἡ κύστις, ἢ ἡ θήκη τοῦ ᾠαρίου τῶν ἐντόμων; Ἡ ὅλη ἐξέλιξις, ὁ βίος αὐτὸς τῶν πτηνῶν, κατ' ἐξοχὴν δὲ ὅλων τῶν ἐντόμων εἰς τοῦτο δὲν συνοψίζεται; Ὁ βίος καὶ ἡ πολιτεία ἁπάσης τῆς κυψέλης καὶ τοῦ οἴκου τῆς πολιτείας ταύτης, τῆς κυψελίδος, ἡ δημιουργία ταύτης, ἡ συντήρησις καὶ διατροφὴ τῶν κηφήνων, πρὸ παντὸς δὲ ἡ ἐξεζητημένη καὶ ἐκτάκτως ἐπιμεμελημένη φροντὶς καὶ μέριμνα περὶ τῆς Βασιλίσσης ὑπὸ πασῶν ἐν γένει τῶν ἐργατίδων μελισσῶν, πρὸς τί ἄλλο τείνει πέραν τῆς διαιωνίσεως τοῦ εἴδους των; Τίς δὲ θὰ ἐφαντάζετο ὅτι ἅπαξ διὰ βίου μετὰ τοῦ κηφῆνος συνευρισκομένης τῆς βασιλίσσης τῶν μελισσῶν, τὰ σπερματοζωάρια τούτου διατηροῦνται ζῶντα ἐντὸς ἰδιαιτέρας κύστεως τῆς κοιλίας τοῦ εὐγενεστάτου τούτου ζώου, ἐπὶ τέσσαρα καὶ πέντε ἔτη, ὅσα δηλαδὴ ζῇ καὶ

αὕτη; Ἡ δὲ βασίλισσα τῶν μυρμήκων δύναται νὰ διατηρήσῃ τὰ σπερματοζωάρια ζῶντα ἐπὶ δεκατρία ἔτη. Πολλῶν δ' ἐντόμων, τεττίγων, μυιῶν καὶ ἀραχνῶν φθειρομένων κατὰ τὸ φθινόπωρον τὸ εἶδος ἑνὸς ἑκάστου ἐξ αὐτῶν, διὰ τῶν ᾠαρίων των, αὐτομάτως σχεδὸν δὲν ἀναπαράγεται κατὰ τὸ ἑπόμενον ἔαρ; Μετὰ πόσης δὲ σοφίας καὶ στοργῆς ἓν ἕκαστον τῶν ἐντόμων τούτων δὲν περιβάλλει τὰ ᾠάριά του καὶ διὰ πόσων λαμπρῶν ἰδιοτήτων δὲν ἔχουν προικισθῇ ταῦτα πρὸς ἀντίστασιν κατὰ τοῦ ψύχους καὶ τῶν ἄλλων ἀτμοσφαιρικῶν μεταλλαγῶν;

«Ἐπισταμένη ἡ ἱερὰ τῶν ὅλων φύσις, γράφει ὁ Λουκιανὸς εἰς τοὺς Ἔρωτας, ὅτι θνητῆς ἐσμὲν ὕλης δημιούργημα καὶ βραχὺς χρόνος ὁ τοῦ ζῆν ἑκάστῳ καθείμαρται, τὴν ἑτέρου φθορὰν ἄλλου γένεσιν ἐμηχανήσατο καὶ τῷ θνήσκοντι τὸ τικτόμενον ἀντεμέτρησεν, ἵνα ταῖς παρ' ἀλλήλων διαδοχαῖς εἰς τὸν ἀεὶ χρόνον ζῶμεν.»

Ὁ δὲ θεῖος Πλάτων, εἰς τὸν Φαίδωνα, γράφει:

«Ὅπως βεβαίως ἐκ τῶν ζώντων οἱ τεθνεῶτες, οὕτω καὶ ἐκ τῶν τεθνεώτων τὰ ζῶντά τε καὶ οἱ ζῶντες γίνονται, καὶ τοῦτο κατὰ ζώων πάντων καὶ φυτῶν καὶ ξυλλήβδην ὅσα παρέχει γένεσιν. Μείζονος μὲν πράγματος καὶ ἐλάττονος μεταξὺ αὔξησις καὶ φθίσις καὶ καλοῦμεν οὕτω τὸ μὲν αὐξάνεσθαι τὸ δὲ φθίνειν. Ἐὰν δ' ἀλλήλοις οὐκ ἀνταποδώσωμεν τὴν ἐναντίαν γένεσιν χωλὴ ἔσται ἡ φύσις.»

Ἄρα, ἐπιστημονικώτερον σαφηνίζειν, ἡ ζωὴ ἐκφαίνεται ὑπὸ τρεῖς μορφάς, α΄ δ ρ ῶ σ α, β΄ ἀ δ ρ α ν ο ῦ σ α, καὶ γ΄ λ α ν θ ά ν ο υ σ α. Ἡ ἀμυγδαλῆ, ἐπὶ παραδείγματι, κατὰ τὸ ἔαρ καὶ τὸ θέρος ζῇ δρῶσα, κατὰ τὸν χειμῶνα ἀδρανεῖ καὶ ἐν τῷ καρπῷ της, τὸ ἀμύγδαλον, ζῇ λεληθότως. Εἰς ἄλλας πάλιν περιπτώσεις, ἡ ζωὴ ἐκφαίνεται διττῶς, ὡς δρῶσα καὶ ὡς λανθάνουσα, τοῦθ' ὅπερ συμβαίνει ἐπὶ τῶν δημητριακῶν καὶ ἄλλων καρπῶν, ὁπότε ἐν τῇ πόᾳ ζῇ δρῶσα ἐν δὲ τοῖς σπόροις ταύτης λανθάνουσα. «Διαρκούσης δὲ τῆς τελευταίας ταύτης περιόδου, ἤτοι τῆς λανθανούσης, οὐδεμία ἀπολύτως ἐναλλαγὴ γίνεται καὶ ἡ ζωὴ ἔχει ἐντελῶς διακοπῇ. Ἡ δύναμις ὅμως τοῦ ζῆν, le pouvoir de vivre, ὡς γρά-

φει ὁ R. Chodat εἰς τὴν βοτανικήν του, δὲν ἀπωλέσθη.» Ὁ βάτραχος, ὅτε μὲν πηδᾷ καὶ κοάζει, ζῇ δρῶν, ὅταν δ' εὑρίσκεται ἐν χειμερίᾳ νάρκῃ ἢ ἐγκεκλεισμένος ἐντὸς τοῦ πάγου ζῇ ἀδρανῶν, οὐδέποτε ὅμως λεληθότως, διὰ νὰ παραδεχθῇ δέ τις λανθάνουσαν βίωσιν πρέπει κατὰ τὸν αὐτὸν χρόνον νὰ ὁμολογήσῃ καὶ ἀλλαγὴν τελείαν καταστάσεως. Ἐὰν λοιπὸν ἐπὶ ζώων καὶ ἐντόμων ἡ ζωὴ λανθάνῃ καὶ διαιωνίζεται διὰ τοῦ ᾠοῦ, ἐπὶ τῶν φυτῶν τὸ τοιοῦτον ἐπιτυγχάνεται διὰ τῶν σπόρων.

Ἐπὶ ἄλλων πάλιν φυτῶν ἐστερημένων σπόρων, ἢ καὶ μή, ἡ ἀναπαραγωγὴ τοῦ εἴδους αὐτῶν συντελεῖται διὰ μεταμοσχεύσεως παραφυάδος τοῦ δένδρου ἐχούσης ὅμως ὀφθαλμούς, ἐξ ὧν φύονται ἐὰν μὲν εἶνε ἐν τῇ γῇ ρίζαι, ἐὰν δ' ἔξω ταύτης φύλλα. Ἄλλα πάλιν φυτὰ ἀναπαράγονται δι' ἑνὸς καὶ μόνου φύλλου αὐτῶν ὑπὸ καταλλήλους συνθήκας τιθεμένου, ἄλλα διὰ τῆς ρίζης των, ἄλλα διὰ πολλοστημορίου τῆς ρίζης των ταύτης, μόλις ὁρατοῦ ὑπὸ τὸ μικροσκόπιον καὶ ἄλλα τέλος δι' ἑνὸς μόνον κυττάρου, τοῦ προγεννήτορος. Ἐπὶ πασῶν δὲ τούτων τῶν περιπτώσεων τὸ τμῆμα τοῦτο, τὸ ἱκανὸν ν' ἀναπαραγάγῃ τὸ ὅλον, εἴτε παραφυάς, εἴτε φύλλον, εἴτε ρίζα δύναται νὰ ζήσῃ λεληθότως, ὑπὸ προσφόρους πάντοτε συνθήκας, ἐπὶ μακρότατον χρόνον.

Εἶνε λοιπὸν δυνατὸν τοῦ τοιούτου γενικῶς παραδεδεγμένου βιολογικοῦ νόμου νὰ ἐξαιρεθῇ ὁ συφιλιδογόνος σπειροχαίτης; Ὑποθέτω ὄχι. Ποῖαι ὅμως αἱ μεταβολαὶ τοῦ συφιλιδογόνου σπειροχαίτου τούτου, ὁποῖα τὰ στάδια τῆς ἀναπτύξεώς του, ποῖος ὁ πρὸς μεταπήδησιν ἀπὸ σταδίου εἰς στάδιον ἀπαιτούμενος χρόνος, ποῖον πρὸ παντὸς τὸ τέρμα του καὶ ὁποία ἡ ἀφετηρία του, ποῖαι αἱ μορφαὶ καὶ τὸ σχῆμα, τὸ μέγεθος, ἡ σύστασις καὶ ἡ ὑφή, κατ' ἐξοχὴν δὲ ποῖαι αἱ εὐνοϊκαὶ καὶ ποῖαι αἱ δυσμενεῖς συνθῆκαι τῆς συντηρήσεως τῶν διαφόρων τούτου σταδίων, ἔτι δὲ μᾶλλον ποῖον τὸ ἀπώτατον ὅριον χρόνου πέραν τοῦ ὁποίου τὸ τελικὸν στάδιον, ἢ τέρμα, τῆς ἐξελίξεως τοῦ ὠχροῦ σπειροχαίτου, τοῦ σπόρου του, ἐὰν εἶνε φυτόν, ἢ τοῦ ἐγκεκυστωμένου ᾠαρίου, ἐὰν εἶνε πρωτόζωον, θνήσκει, εἶνε ἐντελῶς ἄγνωστον. Τί τὸ μέλ-

λον ἐπὶ τούτου ἐπιφυλάσσει, ποίας ἐκπλήξεις καὶ ὁποίας ἀποκαλύψεις ἐναπόκειται εἰς τοὺς μεταγενεστέρους νὰ ἐκτιμήσουν καὶ νὰ ἐπωφεληθοῦν.

* * *

Ὀρθοῖ δὲ τὴν θεωρίαν τὸ πείραμα, rerum magistra sciencia. Ἐσχάτως, κατὰ τὸ 1914, ὁ E. Meirowsky προέθετο τὴν γνώμην ὅτι ὁ ὠχρὸς σπειροχαίτης ἐκτὸς ἐγκαρσίου αὐτοδιαιρέσεως πολλαπλασιάζεται διὰ γονιμοποιήσεως καὶ βλαστήσεως, ὡς συμβαίνει εἰς κατωτέρους φυτικοὺς ὀργανισμούς, ἄλλοτε μὲν ἐξ αὐτῶν προκαλουμένων κοκκίων καὶ ἄλλοτε βλαστηδίων. Ὁ A. Balfour ἀπὸ τοῦ 1911 ἐσημείωσε τὴν ἐμφάνισιν εἴδους τινὸς κοκκίων ἐντὸς τῶν ἐρυθροκυττάρων ὀρνίθων, αἱ ὁποῖαι εἶχον πάθει τὴν πρώτην προσβολὴν τῆς σουδανικῆς σπειρονηματώσεως, γνωματεύσας ὅτι ἐκ τῶν κοκκίων τούτων προῆλθεν ἡ νέα γενεὰ σπειροειδοῦς μορφῆς τῶν ὀργανισμῶν τῶν παρατηρηθέντων κατὰ τὴν δευτέραν προσβολὴν τῆς νόσου. Ἤτοι τὸ ὑπὸ τοῦ Balfour εὑρεθὲν σπειρόνημα κέκτηται δύο μορφάς, μίαν σπειροειδῆ καὶ μίαν κοκκιώδη καὶ ὅτι τὸ τελευταῖον τοῦτο στάδιον εἶναι τὸ τῆς ἀναπαύσεως ἢ ἡ ἀνάπαυλα τῆς νόσου, τῆς γνώμης ταύτης γενομένης ὄχι μόνον ἁπλῶς ἀσπαστῆς ἀλλὰ καὶ πειραματικῶς ἐπιβεβαιωθείσης παρὰ τοῦ Leishman, Blanc καὶ Hinde, τοῦ τελευταίου μάλιστα καλλιεργήσαντος καὶ ἐκκολάψαντος τὰ κοκκία ταῦτα, ἐξ ὧν προῆλθον σπεῖραι ἐπὶ τοῦ μολυσματικοῦ tick, κρότωνος.

«Ὑπάρχει δὲ γράφει καὶ ὁ Noguchi, ἰδιαίτερόν τι, ἐκτάκτως ἀνθιστάμενον, στρογγύλον σῶμα πολλάκις προσκολλώμενον κατὰ μῆκος τοῦ σώματος τοῦ ὠχροῦ σπειροχαίτου, ἄλλοτε μὲν ἓν ἐνίοτε δὲ περισσότερα, ἡ σημασία τῶν ὁποίων εἶνε εἰσέτι σκοτεινή.»

Ὁ Graves εὗρεν ὅτι τὸ αἷμα παρετικοῦ, διατηρούμενον ἐντὸς καλῶς ἐσφραγισμένων ὑελίνων σωληναρίων, ἐνοφθαλμιζόμενον μὲν εἰς κονίκλους μετὰ ἑβδομάδας καὶ μῆνας, δύναται νὰ μολύνῃ τὰ ζῶα ταῦτα, ἀπόπειραι δὲ γενόμεναι, τοῦτο μὲν πρὸς ἀπόδειξιν, τοῦτο δὲ

πρὸς καλλιέργειαν τοῦ ὠχροῦ σπειροχαίτου διὰ τοῦ αὐτοῦ αἵματος ἀπέτυχον. Εἰκάζεται δὲ ὡς ἐκ τούτου ὅτι δυνατὸν νὰ ὑπάρχῃ ἐν τῷ αἵματι τούτου εἶδός τι ἐξελίξεως τοῦ ὠχροῦ σπειροχαίτου, διαφεῦγον μὲν τὰς ἐρεύνας μας, ἱκανὸν ὅμως νὰ προκαλέσῃ ἐνοφθαλμιζόμενον τὴν νόσον, δυνάμενον νὰ παραμείνῃ ἐπὶ μακρὸν χρόνον ἐν καταστάσει νάρκης καὶ ὅπερ ὑποτίθεται ὅτι εἶνε σπόρος ἢ κύστις. Τὸ αὐτὸ δ' ἀκριβῶς φαινόμενον παρετηρήθη καὶ ὑπὸ τοῦ Wile ἐπὶ τοῦ ἐγκεφαλονωτιαίου ὑγροῦ. 'Από 6 δὲ Δεκεμβρίου τοῦ 1919 ὁ G. Lundi καὶ G. H. Goss ἐν τῷ Lancet δημοσιεύουν ὅτι παρετήρησαν εἰς ἀποξύσματα κλινικῶς βεβαιωμένων συφιλιδικῶν βλαβῶν, σώματα ὁμοιάζοντα «λευκοκύτταρα» ρηγνύμενα ὑπὸ τὸ σκοτεινὸν πεδίον καὶ σχηματιζόμενα εἰς πολλὰ κοκκία ὁμοιάζοντα διπλοκόκκους ἅτινα οὗτοι ἑπόμενοι τῇ θεωρίᾳ τοῦ McDonaugh, ἐκλαμβάνουν ὡς κύκλον ζωῆς τοῦ ὠχροῦ σπειροχαίτου·

Ὁ W. B. Leishman, ὡς ἐν τῷ «Λάνσετ» Δεκεμβρίου 18, 1920 ἀναγράφεται, ὁρμώμενος ἐξ ἀρρώστου μετὰ ὑποστρόφου πυρετοῦ καὶ οὗτινος τὸ αἷμα περιεῖχε spirochaetae-duttoni παρετήρησε τὰ ἑξῆς:

«'Εὰν ὁ ἄρρωστος οὗτος δηχθῇ ὑπὸ ἀκάρεως-tick- ἢ κρότωνος, καὶ τὸ αἷμά του ἐκμυζηθῇ συνεπῶς ὑπὸ τοῦ ἐντόμου τούτου, ἐντὸς τοῦ ἐντέρου τοῦ ἐντόμου οἱ σπειροχαῖται τοῦ ὑποστρόφου πυρετοῦ ὑφίστανται οὐσιωδεστάτας μεταμορφώσεις. Πρῶτον χάνουν τὴν κινητικότητά των καὶ βαθμιαίως ὑφίστανται συνθετικὰς ἀλλαγάς, μεταβαλλόμενοι εἰς κοκκία καὶ ἐκβλαστάνοντες κάλυκας, βολβοὺς ἢ ὀφθαλμούς. Δεύτερον μὴ αὐτοπολλαπλασιαζόμενοι θνήσκουν, ἀφανιζόμενοι μετὰ τὴν ὀγδόην ἢ δεκάτην ἡμέραν, τῶν κοκκίων εἴτε ἀπαλλασσομένων ἐκ τῶν σπειροχαιτῶν διαρκούσης τῆς ζωῆς των, εἴτε προερχομένων ἐξ αὐτῶν διαρκοῦντος τοῦ χρόνου τοῦ ἀφανισμοῦ των, ἄλλοτε μὲν ἐν τῷ ἐντέρῳ ἄλλοτε δὲ ἐντὸς τῶν ἱστῶν τοῦ ἀκάρεως. Τὰ κοκκία ταῦτα παρουσιαζόμενα ὡς μικραὶ ὁμάδες, ἢ ἀθροίσματα, ἐμπερικλειόμενα ἐντὸς ὁμογενῶν μητρῶν ἢ θηκῶν, εὑρίσκονται πρὸ παντὸς ἐπὶ τῶν κυττάρων τῶν ἐπιστρωννύντων τὰ μαλπιγιανὰ σωληνάρια καὶ ἐπὶ τῶν γεννητικῶν ἱστῶν. Ζῶντα δὲ ὡς καὶ τὰ ἀκάρεα ἀνευρίσκονται ἐντὸς ἐνδοωοθηκικῶν ᾠῶν

καὶ ἐν τῷ σώματι τῶν νεαρῶν νυμφῶν τῶν ἐκκολαφθεισῶν ἐκ τῶν ὠαρίων τούτων. Ἄρχονται δὲ πολλαπλασιαζόμενα ἐντὸς τῶν νυμφῶν τούτων εἰς καταπληκτικὴν ποσότητα. Τὸ αὐτὸ δὲ συμβαίνει καὶ ἐπὶ τῶν εἰς κάλυκας ἢ βολβοὺς μεταμορφωθέντων καὶ ἐν τῷ ἐντερικῷ σωλῆνι τοῦ κρότωνος διαρκῶς βιούντων σπειροχαιτῶν, ἡ διάκρισις τῶν ὁποίων ἐκ τῶν ἀπὸ τῶν κοκκίων προελθόντων συναδέλφων των εἶνε δυσκολωτάτη. Ὑπὸ εὐνοϊκὰς δὲ συνθήκας, οἵα ἡ ὕψωσις τῆς θερμοκρασίας, οἱ σπειροχαῖται καὶ πάλιν ὡριμάζουν ἐν τῷ ἐντόμῳ, παραμένοντες τοιοῦτοι δι' ὅλου τοῦ βίου τούτου. Ὑπὸ τοιαύτην δὲ μορφὴν φαίνεται μεταδίδονται καὶ εἰς τὸν ἄνθρωπον. Φαίνεται δὲ πιθανὸν ὅτι ἡ ὑποτροπὴ τῆς νόσου εἴς τε τὸν ἄνθρωπον καὶ εἰς τὰ ζῶα ὀφείλεται εἰς τὸν σχηματισμὸν νέων καλλιεργειῶν σπειροχαιτῶν προερχομένων ἐκ τῶν κοκκίων, ἤτοι τῶν τέκνων τῶν ὀργανισμῶν, τῶν προκαλεσάντων τὴν πρώτην προσβολήν. Παρατηρήσεις δὲ ἐπὶ ἄλλων παθογόνων σπειροχαιτῶν παρέχουν τὴν ἔνδειξιν ὅτι αὐτὸς ὁ κύκλος ἐξελίξεως εἶνε κοινὸς εἰς ἅπαντας.»

Ὁ R. Kraus τῆς Βιέννης καὶ οἱ συνεργάται του, ἀναγράφουν ἐν τῇ Semana Medica τοῦ Buenos Ayres, ἀπὸ 5 Μαΐου 1921, ὅτι διὰ τῶν πειραματικῶν των ἐργασιῶν ὤρθωσαν τὴν γνώμην τοῦ Schaudinn, φρονοῦντος ὅτι οἱ σπειροχαῖται, εἴς τι στάδιον τῆς ἀναπτύξεώς των, δυνατὸν νὰ εἶνε τόσον λεπτοὶ ὥστε νὰ καθίστανται ἀόρατοι, καὶ ὅτι ὑπὸ τὴν ἐκτάκτως λεπτὴν αὐτῶν μορφὴν δυνατὸν νὰ διέλθουν διὰ τῶν διυλιστηρίων. Ἀπέδειξαν δὲ προσέτι ὅτι πρόβατα ἐνεθέντα διὰ τοῦ αἵματος βοῶν πασχόντων ἐκ piroplasm δὲν προσεβλήθησαν ἐκ τῆς νόσου, καὶ ὅτι ἂν καὶ τὸ αἷμά των ἐφαίνετο ἀπηλλαγμένον τούτων ἐνεθὲν εἰς βόας, μετὰ πολλοὺς μῆνας, προὐκάλεσεν τὴν νόσον. Ἔτι δὲ πρόβατα ἐνεθέντα διὰ τοῦ αἵματος τοῦ ἵππου, φέροντος τρυπανοσώματα προκαλοῦντα τὴν ὑπὸ τὸ ὄνομα mal de cadera γνωστὴν νόσον, παρέμειναν ἄνοσα, καὶ τὸ αἷμά των, ἀπηλλαγμένον τούτων, ἰνδικὰ χοιρίδια ὅμως, ἐνοφθαλμισθέντα διὰ τοῦ αἵματος τῶν προβάτων τούτων, ἐπαρουσίασαν εἰς τὸ αἷμά των τὰ τρυπανοσώματα τῆς νόσου. Τὸ αὐτὸ δὲ ἀκριβῶς παρετηρήθη καὶ ἐπὶ τῆς

νόσου τοῦ ὕπνου. Τοὐθόπερ ἀποδεικνύει ὅτι ὑπάρχουν σταθμοὶ ἐξελίξεως τῶν πρωτοζώων ἐντελῶς ἀόρατοι διὰ τῶν συνήθων μέσων, δυνάμενοι νὰ διέλθουν διὰ τοῦ ὀργανισμοῦ τρίτου ζώου ἀβλαβῶς, καὶ ὅτι τὸ ζῶον τοῦτο πιθανὸν νὰ χρησιμεύσῃ ὡς κρίκος μολύνσεως ἐντελῶς παρορώμενος.

Ἐν τῇ Γαλλικῇ Ἀκαδημίᾳ τῶν ἐπιστημῶν ἀπὸ Μαΐου 17 1921, οἱ E. Chatton καὶ R. Courrier ἀναφέρουν, ὅτι παρετήρησαν τὰ τρυπανοσώματα τῆς νόσου τῶν νυκτερίδων, ἀκατάλληλα μὲν πρὸς πολλαπλασιασμὸν ἐν τῷ αἵματι, αὐξανόμενα ὅμως καὶ κανονικῶς ἐξελισσόμενα ἐντὸς τῶν ἱστῶν τοῦ ζώου.

* * *

Μετὰ τὴν ἐπισκόπησιν ταύτην ἐγείρεται καὶ πάλιν τὸ ἐρώτημα, ἡ συμβίωσις σπειροχαίτου καὶ ἀνθρώπου εἶνε ἄραγε πραγματική; ἤτοι ἀμφότερα τὰ ζωικὰ ταῦτα ὄντα συζῶσι καὶ συναναπτύσσονται ἁρμονικῶς; ἡ συμβίωσις δηλαδὴ τούτων εἶνε κυριολεκτική; Καὶ ἰδοὺ τί λέγεται συμβίωσις πρῶτον:

Γραμματικῶς συμβίωσις λέγεται ἡ ἐπὶ τῷ αὐτῷ βίωσις δύο ἢ καὶ πολυτέρων ὄντων, πρὸ παντὸς ἀνθρώπων καὶ ἰδίᾳ συζύγων. Πρῶτος ἐν τῇ Βοτανικῇ τὴν λέξιν μεταχειρίζεται ὁ Ant. de Bary, κατὰ τὸ 1879, πρὸς δήλωσιν τῆς στενῆς καὶ διαρκοῦς σχέσεως δύο ὀργανισμῶν ὑπὸ συνθήκας ἐξασφαλιζούσας τὴν βίωσιν ἀμφοτέρων. Τυπικὸν παράδειγμα τούτου εἶνε οἱ λειχῆνες, ὧν τὴν φύσιν ἐσαφήνισεν ὁ Schwendener, συνιστάμενοι ἐκ τελείου κράματος φυκῶν καὶ μυκήτων. Ὁ Hertwig, κατὰ τὸ 1883, ἐπεκτείνων τὴν σημασίαν τοῦ ὅρου περιέλαβεν ἐν αὐτῷ καὶ σχέσεις τινὰς μεταξὺ ζώων καὶ φυτῶν ἢ καὶ μεταξὺ ζώων, ὁρίζων ὅτι «συμβίωσις εἶνε, ὁ βίος ἐν κοινῷ, κατὰ τρόπον διαρκῆ, ὀργανισμῶν τελείως μὲν διακεκριμένων ἀλλήλων, ἐχόντων δὲ τὰς λειτουργίας καὶ τὰς ζωικὰς αὐτῶν χρείας ἀμοιβαίως συμπληρωματικάς.»

Κατὰ τὸν λεξικογράφον Littre, συμβίωσις καλεῖται ὁ στενὸς σύνδεσμος δύο ἢ καὶ περισσοτέρων ὀργανι-

σμῶν παραλλήλως συναναπτυσσομένων καὶ ἄνευ ἀμοιβαίας βλάβης.» Συμβαίνει λοιπὸν τὸ τοιοῦτον ἐπὶ συφιλίδος. Τοῦτο εἶνε πάλιν μέγα πρόβλημα πρὸς λύσιν. Πρὶν ὅμως χωρίσωμεν περαιτέρω, ὥρα ὅπως σαφῶς γνωρίσωμεν ἂν ὄντως ὑπάρχῃ συμβίωσις ἐν τῇ φύσει. Ὅλως δ' ἐν σιγῇ τὸ πρωτότυπον ἔργον τοῦ Paul Portier «Οἱ συμβιωταί» διότι πρὸς τὸ παρὸν τοὐλάχιστον, δὲν μᾶς ἀφορᾶ, ἀντιπαρερχόμενοι, κατηγορηματικῶς ἀποφαινόμεθα ὅτι συμβίωσις εἶνε ἀπαράδεκτος ἐν τῇ παθολογίᾳ, τοὐλάχιστον, ὅ,τι δὲ συνεκδοχικῶς, ἢ μεταφορικῶς ἀπεκλήθη συμβίωσις εἶνε π α ρ α σ ι τ ι σ μ ό ς.

Ἰδοὺ δὲ πῶς ἑρμηνεύει τὰς σχέσεις τοῦ παρασίτου καὶ τοῦ ξενίζοντος τοῦτο ὁ H. Roger:

«Τὸ παράσιτον φείδεται τοῦ ξενίζοντος τοῦτο, **le parasite menage son hote**, προκαλοῦν εἰς αὐτὸν ὅσον ἔνεστιν ἐλαχίστην βλάβην, ἀφαιροῦν παρ' αὐτοῦ ὅ,τι ἀκριβῶς τοῦ εἶνε ἀπαραίτητον πρὸς συντήρησιν. Φαίνεται σχεδὸν ἀντιλαμβανόμενον, ὅτι τὸ συμφέρον του τοῦ ἐπιβάλλει νὰ διατηρήσῃ ἐν τῇ ζωῇ, ὅσον ἔνεστι μακρότερον τὸ περιέχον τοῦτο ἄτομον.»

Ἐν τούτοις ὅμως παρὰ πᾶσαν ταύτην τὴν ὑποτιθεμένην μέριμναν τοῦ παρασίτου πρὸς διατήρησιν ἐν τῇ ζωῇ τοῦ ξενίζοντος τοῦτο ζώου, τὸ ζῷον τοῦτο δὲν εἶνε δυνατὸν νὰ φέρῃ τὸ παράσιτον τοῦτο ἐντὸς αὐτοῦ ἀ β λ α β ῶ ς καὶ ἐπ' ἄπειρον. Αἱ ἐκ τῆς παρουσίας τοῦ παρασίτου προκαλούμεναι βλάβαι, χρόνιαι, βραδύτατα ἐξελισσόμεναι καὶ ἀνεπαισθήτως ἐπιτελούμεναι, πάντοτε δὲ σχεδὸν ἱστολογικαὶ οὖσαι καὶ ὄχι τῶν χυμῶν, κάκιστα ἀπηχοῦν ἐπὶ τοῦ ξενίζοντος, καίπερ πρὸς τὸν σκοπὸν ἀμύνης διενεργούμεναι παρ' αὐτοῦ. Ἐπικαιρότερον πάντων, φρονῶ τῶν παρατηρητῶν, καθορίζει τὸν παρασιτισμὸν ὁ Theobald Smith, λέγων ὅτι οὗτος δέον νὰ θεωρηθῇ ὄχι «ὡ ς σ υ ν θ ή κ η ε ἰ ρ ή ν η ς ἀ λ λ' ἐ ν ό π λ ο υ ἐ κ ε χ ε ι ρ ί α ς.» Συμβιώσεως δὲ τοῦ παρασιτισμοῦ τούτου ἀποκληθέντος, ἂς ἐξακολουθήσωμεν τηροῦντες τὸν ὅρον καὶ ὀνομάζοντες τοῦ λοιποῦ τὸν ὠχρὸν συφιλιδογόνον σπειροχαίτην ἀνθρώπινον συμβιωτήν.

Καὶ πρῶτον μὲν τῶν δύο τούτων συμβιωτῶν, ἀνθρώπου καὶ σπειροχαίτου, ἀφιεμένων ἀνεπηρεάστων, ἐντελῶς ἐλευθέρων, κατὰ κανόνα ἐπιδεχόμενον ἐλαχίστας μόνον καὶ μ ο ν α δ ι κ ὰ ς ἐξαιρέσεις, ὁ σπειροχαίτης ταχέως ἢ βραδέως θὰ ἐπικρατήσῃ καὶ θὰ φονεύσῃ τὸν ἄνθρωπον. Δεύτερον δὲ τοῦ ἀνθρώπου βοηθουμένου πρὸς ἀντίστασιν, ἡ συμβίωσις εἶνε μέχρι τοῦ ἐπιστημονικῶς ἐφικτοῦ, ἁρμονικὴ καὶ μακρᾶς κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἧττον διαρκείας. Ποία δὲ εἶνε ἡ βοήθεια, ἡ πρὸς τὸν ἄνθρωπον παρεχομένη πρὸς ἀντίστασιν κατὰ τῆς ἐπικρατήσεως ἑνὸς ἐκ τῶν δύο συμβιωτῶν, τοῦ συφιλιδογόνου δηλαδὴ σπειροχαίτου; Ἡ βοήθεια αὕτη εἶνε ἡ θ ε ρ α π ε ί α.

ΘΕΡΑΠΕΙΑ ΦΑΡΜΑΚΕΥΤΙΚΗ

Θεραπεία, κατὰ τὴν Βρετανικὴν Ἐγκυκλοπαιδείαν, ἀποκαλεῖται, ἡ ἀνακάλυψις τοῦ τρόπου εἰσαγωγῆς συστήματος δυνάμεων ἐν τῇ οἰκονομίᾳ τοῦ σώματος, ἱκανῶν πρὸς ἀπόκρουσιν ἢ ἐξουδετέρωσιν οἱασδήποτε νοσηρᾶς διαταραχῆς αὐτοῦ.» Ἤτοι, ὡς ἔγραφον πρὸ ὀλίγου, «τὰ πρὸς ἐπίτευξιν ἰάσεως λαμβανόμενα μέτρα». Τὰ μέτρα δὲ ταῦτα εἶνε διττά, φ α ρ μ α κ ε υ τ ι κ ά, δι' ὧν σκοπεῖται ἡ καταστροφὴ ἢ ὁ φόνος τοῦ ὡρίμου ἢ ἐξωγενετικοῦ ὠχροῦ σπειροχαίτου, καὶ ὑ γ ι ε ι ν ά, ἀποβλέποντα εἰς τὴν τόνωσιν ἢ προφύλαξιν τοῦ ἀνθρωπίνου ὀργανισμοῦ πρὸς ἀντίστασιν κατὰ τοῦ σπειροχαίτου ἀφ' ἑνός, πρόληψιν δ' ἀφ' ἑτέρου τῆς ἀφυπνίσεως αὐτοῦ ἐφησυχάζοντος.

Μέσα φαρμακευτικά. Ταῦτα γνωστὰ ἐκ τῶν προειρημένων ὄντα δὲν χρήζουν ἐπαναλήψεως. Εἶνε δύο, ἡ ὑδράργυρος καὶ τὸ σάλβαρσαν. Πότε δὲ πρέπει ν' ἀρχίζῃ ἡ ἀντισυφιλιδικὴ θεραπεία; Περὶ τούτου, τῶν γνωμῶν διχαζομένων ἄλλοτε, σήμερον εἶνε γενικῶς παραδεδεγμένον ὅτι ὅσον ἐνωρίτερον ἄρχεται αὕτη αἱ πιθανότητες ἐπιτυχίας εἶνε πολὺ σταθερότεραι. Τοῦ ἕλκους λοιπὸν διαγιγνωσκομένου πρῶτον, τὸ καὶ σπουδαιότατον κ λ ι ν ι κ ῶ ς, δεύτερον μ ι κ ρ ο σ κ ο π ι κ ῶ ς καὶ τρίτον ὀ ρ ρ ο λ ο γ ι κ ῶ ς, ἤτοι διὰ τῆς θετικῆς ἀντιδράσεως Βάσσερμεν, ὡς ἀναμφισβητήτως συφιλιδικοῦ καὶ μόνον τ ό τ ε, ἡ θεραπεία ἄρχεται ἀμέσως.

* * *

Ἐγείρεται ὅμως ἐνταῦθα μέγα πρόβλημα. Θεραπεία ἀντισυφιλιδικὴ πρὸ τῆς ἐμφανίσεως ἐπὶ τοῦ τόπου τῆς μολύνσεως τοῦ σκληροῦ ἕλκους ἐφαρμοζομένη, ὅταν φυσικώτατα εἶνε γνωστὸν ὅτι τὸ θεραπευόμενον ἄτομον

ἐξετέθη εἰς μόλυνσιν, καὶ ὅταν τὸ μολῦνον πρόσωπον φέρῃ ἤδη καταφανεῖς συφιλιδικὰς βλάβας ἐκκρινούσας μολυσματικὸν ἰόν, δύναται νὰ προλάβῃ τὴν μόλυνσιν; Ἐν ἄλλοις λόγοις, ἐκτιτρώσκεται φαρμακευτικῶς ἡ συφιλὶς διαρκοῦντος τοῦ σταδίου τῆς ἐπῳάσεώς της; Ἢ ὅπως ὁ δεινὸς Brocq διατυπώνει τοῦτο:

«Εἶνε ἄραγε ἀναγκαῖον νὰ ὑποβάλλεται εἰς ἐνδοφλέβιον σαλβαρσανικὴν θεραπείαν πᾶς ὑγιής, ὅστις ἔσχεν ἀπό τινος ἐρωτικὰς σχέσεις μετὰ προσώπου συφιλιδικοῦ, φέροντος καταφανεῖς εἰδικὰς βλάβας, ἐπὶ τῷ σκοπῷ ἐκτρώσεως πιθανοτάτης συφιλίδος, ἢ ἁπλῶς δυνατῆς;»

Πρῶτον, ὑδραργυρικὴ προληπτικὴ θεραπεία δὲν ἐκτιτρώσκει τὴν νόσον. Τοῦτο ἀπεδείχθη δι' ἐνέσεων ὑδραργύρου ἐπὶ τῶν πιθήκων, καὶ ἡμερησίως ἀποδεικνύεται ἐκ τῆς μολύνσεως διὰ τῆς συφιλίδος τῶν τε ὀρύχων, σκευαστῶν καὶ ἄλλων ἐργατῶν τῆς ὑδραργύρου, ὧν τὸ σύστημα ἔχει ὑπερκορεσθῇ ἐκ τοῦ φαρμάκου.

Δεύτερον τὸ σάλβαρσαν φαίνεται πολὺ λυσιτελέστερον τῆς ὑδραργύρου. Ἐπὶ τούτου ὁ Dr. Lacapere εἰς τὸ ἔργον αὐτοῦ «Θεραπεία τῆς συφιλίδος διὰ τῶν ἀρσενικούχων», ἀναφέρει ὅτι διαρκοῦντος τοῦ μεγάλου πολέμου τρεῖς ἀξιωματικοὶ ἐξωμολογήθησαν εἰς τὸν ἰατρὸν Abrami ὅτι συνευρέθησαν μετὰ γυναικὸς φερούσης καταδήλους συφιλιδικὰς βλάβας. Τῆς γυναικὸς δ' ἐξετασθείσης παρετηρήθησαν ἄφθονοι πλάκες τοῦ τε αἰδοίου καὶ τοῦ στόματος. Περίτρομοι δύο ἐκ τῶν ἀξιωματικῶν αὐτῶν ἐδέχθησαν, τῇ συστάσει τοῦ Abrami, νὰ ὑποβληθοῦν εἰς θεραπείαν, γενομένης ἐπὶ ἑκάστου ἐξ αὐτῶν μιᾶς μόνον ἐνέσεως σάλβαρσαν, τοῦ τρίτου ἐκ φόβου ἀρνηθέντος. Μετὰ πάροδον χρόνου ὁ μὴ ὑποβληθεὶς εἰς θεραπείαν ἐπαρουσίασε τὸ ἕλκος, ἐνῷ οἱ δύο ἄλλοι ἔμειναν ἀλώβητοι. Ὁ ἴδιος δὲ Lacapere ἀναφέρει ὅτι ὑποβαλὼν εἰς τοιαύτην θεραπείαν διὰ τριῶν ἐνέσεων νεοσάλβαρσαν 0,15—0,30—0,40 τὴν σύζυγον δεδηλωμένου συφιλιδικοῦ, φέροντος τὸ σκληρὸν ἕλκος, ἔσωσε ταύτην, καίπερ συνευρεθεῖσαν ἐπανειλημμένως μετὰ τοῦ συζύγου της. Συμπεραίνων δὲ ὁ ἴδιος λέγει: «Δὲν θὰ ἐδίσταζον ἕνεκα τούτου, ἐπὶ παντὸς ἀτόμου, ἐρχομένου εἰς ἐπαφὴν μετὰ

μεμολυσμένου φέροντος ἤδη καταφανεῖς βλάβας, νὰ διενεργήσω μίαν, δύο ἢ καὶ τρεῖς προληπτικὰς ἐνδοφλεβίους ἐνέσεις νεοσάλβαρσαν.»

Ὁ ἰατρὸς Darier, ἐν ὀνόματι ἐπιτροπῆς, ἧς ἀπετέλει μέρος, μετὰ τῶν Balzer καὶ Thibierge, ἀνεκοίνου εἰς τὴν Γαλλικὴν Ἰατρικὴν Ἀκαδημίαν, τὴν 20 Μαΐου 1919 τὰ ἑξῆς, περὶ πειράματος ἐκτελεσθέντος ἐπὶ τοῦ ἰατροῦ Magon. Ὁ ἰατρὸς οὗτος ἐνωφθαλμίσθη διὰ τοῦ ὀρροῦ σκληροῦ συφιλιδικοῦ ἕλκους, καὶ σχεδὸν ἀμέσως μετὰ ταῦτα, ἐγένετο ἐπ' αὐτοῦ μία ἐνδοφλέβιος ἔνεσις σάλβαρσαν χωρὶς νὰ παρουσιάσῃ οὐδὲν συφιλιδικὸν φαινόμενον πρωτοπαθοῦς ἢ δευτεροπαθοῦς συφιλίδος, καὶ τῆς ἀντιδράσεως Βάσσερμεν, καίπερ ἐπανειλημμένως ἐκζητηθείσης, παραμενούσης πάντοτε ἀρνητικῆς. Τοὐναντίον δὲ ὁ φορεὺς τοῦ ἕλκους ἐπαρουσίασεν ὅλα τὰ κλασικὰ συμπτώματα τῆς συφιλίδος.

Ὑπὸ τὸν τίτλον «Ἔκτρωσις τῆς συφιλίδος διὰ τοῦ σάλβαρσαν» οἱ ἰατροὶ τοῦ παρισινοῦ νοσοκομείου Cochin, Louis Fournier καὶ L. Guenot, ἀπὸ 1 Ὀκτωβρίου 1919, ἐκθέτουν τὰ ἑξῆς εἰς τὴν Presse Medicale: «Ἀπὸ τεσσάρων καὶ πλέον ἐτῶν ἡμεῖς αὐτοὶ ἐπεχειρήσαμεν τὴν πραγματοποίησιν, ὑπὸ ὡρισμένας συνθήκας, τῆς ἀληθοῦς ἐκτρώσεως τῆς συφιλίδος, θεραπεύοντες ταύτην διὰ τοῦ σάλβαρσαν καὶ τῶν παραγώγων του, διαρκούσης τῆς περιόδου τῆς ἐπῳάσεως. Ὑπεβάλομεν οὕτω εἰς ἐνδοφλεβίους ἐνέσεις τεσσαράκοντα γυναῖκας, αἵτινες ἔσχον ἀπὸ ὀλίγων ἡμερῶν μέχρι τριῶν ἑβδομάδων προηγουμένως, ἐρωτικὰς σχέσεις μετὰ συφιλιδικῶν, φερόντων μολυσματικὰς βλάβας τῶν γεννητικῶν αὐτῶν ὀργάνων, ἤτοι ἕλκη καὶ βλενώδεις πλάκας. Ἐξετάσαντες δὲ ἡμεῖς οἱ ἴδιοι τούτους εὕρομεν ἐπὶ πάντων ὠχροὺς σπειροχαίτας, τὴν δὲ ὀρροαντίδρασιν ἐπὶ πάντων ἐκτὸς πέντε, θετικήν, εἰς τοὺς τελευταίους δὲ τούτους τὰ ἕλκη των ἐχρονολογοῦντο ἀπὸ δέκα μόνον ἡμερῶν. Αἱ γυναῖκες ἦσαν ἀπηλλαγμέναι πάσης ὑπόπτου βλάβης, τοῦ τε ἀναμνηστικοῦ των καὶ τῆς ὀρροαντιδράσεως ὄντων ἀπολύτως ἀρνητικῶν. Πέντε ἐκ τῶν ἐκτεθεισῶν εἰς κίνδυνον μολύνσεως, ἠρνήθησαν πεισμόνως πᾶσαν θεραπείαν καὶ ὡς ἐκ τούτου ἐμολύνθησαν. Τεσσαράκοντα,

ἀσμένως δεχθεῖσαι θεραπείαν, συνισταμένην εἰς τέσσαρας ἢ πέντε ἐνδοφλεβίους ἐνέσεις σάλβαρσαν, ἢ νεοσάλβαρσαν, ἢ λουαργκόλ, τῶν δόσεων ἀνερχομένων ἐν ὅλῳ εἰς 1, 1,20 γρ. μέχρι 2,0 γρ. νεοσάλβαρσαν, καὶ 0.65 μέχρι 1,0 γρ. λουαργκόλ, ἔμειναν ἀλώβητοι. Ἐπὶ οὐδεμιᾶς τῶν γυναικῶν τούτων εἴδομεν ἐμφανιζομένην καὶ τὴν ἐλαχίστην εἰδικὴν βλάβην καὶ ἡ ἀναζήτησις τῆς ἀντιδράσεως Βάσσερμεν, γενομένη τετράκις ἢ πεντάκις κατὰ χρονικὰ διαστήματα δύο ἢ τριῶν μηνῶν, ἀπειδείχθη πάντοτε ἀρνητική. Εἴκοσι δ' ἐξ αὐτῶν διατελοῦσαι ὑπὸ ἐπιτήρησιν ἐπὶ δύο ἢ τρία ἔτη ἔμειναν ἀμόλυντοι ἐκ συφιλίδος, κλινικῶς καὶ ὀρρολογικῶς. Μία μάλιστα τούτων ἐγκυμονοῦσα, τὸν τρίτον μῆνα κατὰ τὴν στιγμὴν τῆς πιθανῆς μολύνσεως, ἔφθασεν ἀσφαλῶς εἰς τὸ τέρμα της, τέξασα βρέφος 3.500 γρ. ἐντελῶς ὑγιές. Ἐκ τοῦ συνόλου δὲ τῶν ἀνωτέρω παρατηρήσεων εἴμεθα ἀπολύτως πεπεισμένοι, ὅτι ἡ διὰ τοῦ σάλβαρσαν καὶ τῶν παραγώγων του θεραπεία, ἐφαρμοζομένη διαρκοῦντος τοῦ σταδίου τῆς ἐπῳάσεως, εἶνε ἱκανὴ νὰ παρακωλύσῃ ὁριστικῶς τὴν ἐκκόλαψιν τῆς συφιλίδος. Συστηματικῶς λοιπὸν ἐφαρμοζομένη ἡ προληπτικὴ αὕτη θεραπεία, ἀμέσως ἀπὸ τῆς ὑποτιθεμένης περιόδου τῆς ἐπῳάσεως θὰ καταστῇ ἄνευ οὐδεμιᾶς ἀμφιβολίας, ἐν τῷ ἀγῶνι κατὰ τῆς συφιλίδος, σπουδαιότατον στοιχεῖον κοινωνικῆς προφυλάξεως».

Ὁ J. H. Stokes φρονεῖ ὅτι ἐνέσεις σάλβαρσαν, ἐκτελούμεναι ἐντὸς τῶν πρώτων εἰκοσιτεσσάρων ὡρῶν μετὰ ὕποπτον συνάντησιν δύνανται νὰ προφυλάξουν ἐκ τῆς μολύνσεως. Εὐρύτερον δὲ τοῦ Stokes πειραματισθέντες οἱ Leo. L. Michel, Herman Goodman καὶ Padro Castello ἐν Ἀμερικῇ ἐβεβαίωσαν τοῦ λόγου τῶν Γάλλων συναδέλφων των, τὸ ἀσφαλές. Ἐν Γερμανίᾳ τῆς διὰ φαρμάκου ἐκτρώσεως τῆς συφιλίδος εἰσηγήσατο ὁ Taege καὶ Scholz μετὰ μεγάλης, ὡς φαίνεται, ἐπιτυχίας προφυλάξεως. Ἐν σχέσει δὲ πρὸς τοῦτο ὁ Sabouraud κηρύσσει: «Νεωστὶ γεγονότα σπουδαῖα ἐδημοσιεύθησαν, ἰδοὺ αὐτά: Ἄνδρες, μαθόντες ὅτι αἱ γυναῖκες μεθ' ὧν εἶχον σχέσεις ἀφροδισιακὰς εἶνε συφιλιδικαί, ἐβεβαίωσαν τοῦτο δι' ἐξετάσεως, καὶ ὑποβληθέν-

τες εἰς θεραπείαν προκαταβολικῶς παρέκαμψαν τὴν μόλυνσιν καὶ ἐπ' αὐτῶν σκληρὸν ἕλκος δὲν ἀνεφάνη.»

Τῆς ἐκτρωτικῆς δὲ ταύτης φαρμακευτικῆς θεραπείας ὑπὸ ἐπιτυχίας στεφομένης διδασκόμεθα ὅτι διαρκοῦντος μὲν τοῦ σταδίου τῆς ἐπῳάσεως ὁ πολλαπλασιασμὸς καὶ συνεπῶς ὁ διχασμὸς ἢ ὑποδιαίρεσις τοῦ συφιλιδογόνου σπειροχαίτου ἐν τῷ σώματι τοῦ ἀνθρώπου τελεῖται ἐξωγενετικῶς, ὡς καὶ εἰς τἆλλα ζῶα. Ἔτι δὲ ὅτι τοῦ σταδίου τούτου συμπληρουμένου, καὶ τῆς ἀρχικῆς βλάβης ἐμφανιζομένης ὁ αὐτὸς σπειροχαίτης ὑποδιαιρεῖται διττῶς, γενετικῶς καὶ ἐξωγενετικῶς καὶ τούτου ἕνεκα ἡ συφιλὶς ἐπὶ τοῦ ἀνθρώπου, κατ' ἀντίθεσιν τῶν ἄλλων ζώων, εἶνε ἀνίατος μετὰ τὴν ἐπώασιν, διότι τὰ φάρμακα δὲν εἶνε δυνατὸν νὰ φονεύσουν τοὺς σπόρους τοῦ σπειροχαίτου ἐκ τῆς ἐκκολάψεως τῶν ὁποίων νέων σπειροχαιτῶν παραγομένων ὁ πάσχων ἐκ νέου αὐτομολύνεται.

* * *

Ὅταν δὲ πάλιν ἡ φαρμακευτικὴ θεραπεία ἄρχεται πολὺ ἐνωρίς, μίαν ἔστω ἑβδομάδα μετὰ τὴν πρώτην ἐμφάνισιν τοῦ σκληροῦ ἕλκους, καὶ πρὶν εἰσέτι ἡ ὀρροαντίδρασις ἐν τῷ αἵματι τοῦ πάσχοντος παρουσιασθῇ θετική, δύναταί τις νὰ ἐλπίζῃ εἰς ἐκτρωτικὴν ἴασιν τῆς συφιλίδος; Πρὸς τὸ παρὸν ἐπὶ τούτου ἡ ὁμοφωνία τῶν ἰατρῶν εἶνε σχεδὸν πλήρης, τῆς μεγάλης πλειονότητος τούτων φρονούντων ὅτι ὄντως ὑπὸ τοιαύτας συνθήκας ἰᾶται ἡ συφιλίς. Ἰδοὺ τί ἐπ' αὐτοῦ γράφει ὁ Pollitzer:

«Ἑξαετὴς παρατήρησις μετὰ τοῦ σάλβαρσαν μᾶς ἐπιτρέπει νὰ συμπεράνωμεν ὅτι διαρκούντων τῶν πρώτων σταδίων τῆς νόσου τὸ σάλβαρσαν καταστρέφει ὅλους τοὺς σπειροχαίτας τοῦ σώματος, ἡ μεγάλη ἀποστειρωτικὴ θεραπεία συνεπῶς—**therapia magna sterilisans**— εἶνε γεγονὸς τετελεσμένον. Ἔχω τὰ ἱσταρικὰ εἴκοσι ὀκτὼ περιπτώσεων συφιλίδος, θεραπευθεισῶν διὰ τοῦ σάλβαρσαν διαρκούντων τῶν τριῶν πρώτων μηνῶν μετὰ τὴν μόλυνσιν, ἐπὶ πασῶν δὲ οἱ ἄρρωστοι παρέμειναν ἀσυμπτωματικοί, καὶ ἡ ἀντίδρασις Βάσσερμεν ἀρνητική, ἐπὶ τρία καὶ πλέον ἔτη. Ἐπὶ τῶν ἡμίσεων ἐκ τῶν περιπτώσεων τούτων τοῦ

ἐγκεφαλονωτιαίου ὑγροῦ ἐξετασθέντος καὶ προκλητικῶν ἐνέσεων σάλβαρσαν γενομένων τὰ αὐτὰ ἀποτελέσματα ἦσαν ἀρνητικά. Οἱ πάσχοντες οὗτοι ὑ γ ι ά ν θ η σ α ν.»

Πέραν δὲ τούτου ἐξικνούμενος ὁ Γάλλος Emery ἀπὸ τοῦ 1914, ἀναφέρει τεσσαράκοντα περιπτώσεις τοιουτοτρόπου ὑγιάνσεως, τοῦ τοιούτου βεβαιωθέντος διὰ δευτέρας μολύνσεως τῶν πασχόντων. Ὁ δὲ Benario, ἐν μονογραφίᾳ του δημοσιευθείσῃ κατὰ τὸ αὐτὸ ἔτος, δίδει τὰς λεπτομερείας 96 περιπτώσεων ἀναμολύνσεως, ἐξ ὧν μετὰ τὴν κριτικήν του βάσανον, 41 θεωρεῖ ὡς πληρούσας ὅλα τὰ ἀπαιτούμενα καὶ συνεπῶς δυναμένας νὰ θεωρηθοῦν ἀναμφισβητήτως ἀναμολύνσεις. Χαρακτηριστικώτατον ὅμως παράδειγμα ἰάσεως συφιλίδος καὶ ἐπακολουθησάσης ἐκ νέου μολύνσεως ἀναγράφεται ὑπὸ τοῦ Sabouraud: Ἀνὴρ 58 περίπου ἐτῶν, παραδεχόμενος ὅτι συνετήρει σύζυγον καὶ παλλακίδα, προσέρχεται φέρων κλασικὸν σκληρὸν ἕλκος τῆς θηλῆς τοῦ μαστοῦ του, ἐπὶ τοῦ ὁποίου διὰ τοῦ ὑπερμικροσκοπίου εὑρέθησαν οἱ ὠχροὶ σπειροχαῖται. Ἀμέσως ὁ πάσχων τίθεται ὑπὸ θεραπείαν, δεχθεὶς 6.50 γρ. σάλβαρσαν ἄνευ ἐπιπλοκῆς, μετὰ τὴν ὁποίαν ἐπηκολούθησε δίμηνος διακοπή, τῆς ὀρροαντιδράσεως παραμεινάσης ἀρνητικῆς. Δύο ὅμως μῆνας βραδύτερον, ἤτοι τέσσαρας ἐν συνόλῳ μῆνας ἀπὸ τῆς διακοπῆς τῆς θεραπείας, προσῆλθεν ἐκ νέου ἀλλὰ φέρων ἕλκος δεύτερον τοῦ κολεοῦ τοῦ πέους του. Ἀπιστῶν δὲ πρὸς τὴν διάγνωσιν τοῦ ἰατροῦ του ἀποστέργει νὰ θεραπευθῇ καὶ οὕτως ἡ νόσος ἐπ' αὐτοῦ ἀναπτύσσεται κανονικῶς......

«Οὕτω λοιπόν, ἐπάγεται ὁ Sabouraud, ἀπαντῶνται ἕλκη εὐχεροῦς καὶ προώρου διαγνώσεως, ἐφικτὰ ταχείας καὶ εὐκόλου, τὸ δὲ σπουδαιότερον τελείας θεραπείας, οὕτως ὥστε νέα μόλυνσις νὰ ἐπακολουθήσῃ μετά τινας ἑβδομάδας. Ὅ,τι δὲ ἐκ τῶν τοιούτων περιπτώσεων διδασκόμεθα δὲν εἶνε τὸ περίεργον τοῦ φαινομένου, ἀλλ' ἡ ἀλήθεια, ἣν πάντες πρέπει νὰ γνωρίζωμεν. Ἕλκους σκληροῦ ἀναφαινομένου, κλινικῶς διαγιγνωσκομένου καὶ τῶν ὠχρῶν σπειροχαιτῶν ἐπ' αὐτοῦ διὰ τοῦ ὑπερμικροσκοπίου ἀποδεικνυομένων, ἡ συφιλιδικὴ μόλυνσις καίπερ βεβαία, δ ὲ ν ἔ χ ε ι ε ἰ σ έ τ ι π ρ α γ μ α τ ο π ο ι η θ ῇ, διότι ἡ

ὀρροαντίδρασις εἶνε ἀρνητική, μὴ ἀποκλίνουσα πρὸς τὴν θετικὴν πρὸ τῆς παρελεύσεως δώδεκα ἢ δέκα ἑπτὰ ἡμερῶν. Ἡ πειραματική, ὡς ἐκ τούτου ἀποδεικνύει ὅτι ὑπὸ τοιαύτας συνθήκας τὸ ἕλκος ἰᾶται πρὸ τῆς μολύνσεως, τῆς μολύνσεως ἐν τῷ αὐτῷ χρόνῳ φονευομένης ἐπὶ τόπου.

Καὶ ἅπαξ ἔτι, δὲν λέγω φυσικὰ ὅτι τὸ πρᾶγμα εἶνε πάντοτε δυνατόν, λέγω μόνον ὅτι τοῦτο εἶνε ἐφικτόν, προσθέτων ὅτι, ἐὰν ἕκαστος, ἄρρωστοί τε καὶ ἰατροί, ἔχουν προειδοποιηθῇ περὶ αὐτοῦ αἱ τοιούτου εἴδους περιπτώσεις θὰ ἦσαν λίαν εὐάριθμοι. Ἀπολύτως πέπεισμαι ὅτι τὰ τοιαῦτα γεγονότα θὰ γίνουν παραδεκτὰ ὑφ' ὅλων ἐντὸς τῶν δέκα ἐλευσομένων ἐτῶν. Διὰ γενναίας δὲ καὶ ταχείας ἀντισυφιλιδικῆς θεραπείας εἶνε κατορθωτὸν ὄχι μόνον νὰ ἐπιτύχωμεν τὴν ἴασιν τῆς γενικῆς μολύνσεως, πρὶν αὕτη εἰσέτι πραγματοποιηθῇ, ἀλλὰ τοὐναντίον νὰ ἐξιχθῶμεν πρὸ αὐτῆς εἰς τὸ τέρμα καὶ νὰ τὴν προλάβωμεν. Συντρίβοντες τὴν νόσον ἐν τῷ ᾠῷ, πρὸ τῆς γενέσεως αὐτῆς, δυνάμεθα νὰ προφυλάξωμεν τὸν ἄρρωστον ἐκ μολύνσεως μὴ εἰσέτι συντελεσθείσης. Μήπως ἄραγε διὰ τὴν συφιλίδα δὲν συμβαίνει τὸ αὐτὸ ὡς καὶ διὰ τὴν λύσσαν; Ἅπαντες οἱ συφιλιδογράφοι ἔχουν πρὸ χειρῶν περιπτώσεις ἑλκῶν ἐνωρὶς διαγνωσθέντων, ἐν οἷς ἡ ἀντίδρασις Βάσσερμεν μετὰ μίαν μόνον σειρὰν σάλβαρσαν, παρέμεινεν ἀρνητικὴ ἀπολύτως καὶ διὰ παντός. Δὲν ἐβράδυνε δὲ νὰ ἐπέλθῃ ἐπὶ τῶν ἀρρώστων τούτων καὶ ἡ δευτέρα μόλυνσις, ἵν' ἀποδειχθῇ ὅπως καὶ ἐπὶ τοῦ ἡμετέρου πάσχοντος, ὅτι ἡ νόσος ἐφονεύθη ἐν τῇ γενέσει της, πρὸ τοῦ ἐμβολιασμοῦ ὃν ἐπέφερε πρὸς τὸν πάσχοντα —**avant la vaccination qu' elle confere au malade.** Πρέπει λοιπόν, ὅπως ἐνωρίτατα ἐξικνούμεθα εἰς τὴν ἐξέλιξιν τοῦ ἕλκους, ὅπως ἀκριβῶς συμβαίνῃ πάντοτε εἰς τὰς ἀρχὰς πυρκαϊᾶς, ὁπότε ἀρκεῖ θέτοντες τὸν πόδα ὑπεράνω τῆς πρώτης αὐτῆς φλογὸς νὰ τὴν σβέσωμεν.»

* * *

Διὰ πάντα βεβαίως μὴ γευσθέντα νωποῦ, ἀλλ' ἐν φιάλῃ τοῦ ἀθανάτου ὕδατος τῆς Κασταλίας πηγῆς, καὶ μὴ ἐκ τοῦ σύνεγγυς τοὺς λειτουργοὺς τῆς Γαλλικῆς ἰατρικῆς σχολῆς γνωρίσαντα, ἡ τοιαύτη τοῦ Sabouraud παραβολὴ σκληροῦ ἕλκους καὶ πρώτης φλογὸς πυρκαϊᾶς, θὰ προκαλέσῃ τὸ μειδίαμα, εἰς ἐμὲ ὅμως τὸν μεμυ-

ημένον εἰς τὰ ἱερὰ τῆς σχολῆς ταύτης μυστήρια προκαλεῖ τὸ δάκρυ. Ὁ Sabouraud δὲν εἶνε κοινὸς ἀνθρωπίσκος καὶ συνήθης ἰατρίσκος, εἶνε ἀπὸ τοὺς ὀλίγους ἐναπομείναντας ἀργυράσπιδας τῆς ἐνδόξου στρατιᾶς τοῦ Φουρνιέ, μαθητὴς καὶ συνεργάτης τούτου καὶ συνεπῶς ἡ γνώμη του ἔχει μεγίστην βαρύτητα. Ἀτυχέστατα ὅμως ἡ πεπλανημένη γνώμη του αὕτη φέρει ἡμᾶς εἰς τὴν προφερνέλειον ἐποχήν, ἤτοι πρὸ τοῦ 1557. «Ἐπὶ τοῦ μολυνομένου μέρους, ἡ νόσος ἐκδηλοῦται κατὰ σαφῆ τρόπον δι' ἕλκους, ἢ διά τινος ἄλλου συμπτώματος, καὶ ἅπαν τὸ σῶμα, καὶ τὸ ὑγιέστατον ἀκόμη, παραχρῆμα μολύνεται.» Γράφει ὁ μέγας οὗτος ἱεροφάντης τῆς συφιλιδολογίας Φερνέλ.

Ἔκτοτε τετρακόσια ἔτη ἐπέρασαν καὶ ἡ ἰατρικὴ ἐπιστήμη δὲν ἐσυνετίσθη. Αἱ οἰκτραὶ ἀποτυχίαι χιλιάδων ἰατρῶν, καὶ τὰ φρικτὰ μαρτύρια ἑκατομμυρίων πασχόντων δὲν συνεκίνησαν ταύτην. Παραμένει ἀνάλγητος, ἀσυνέτιστος, ἀνεπίδεκτος διδαχῆς, καὶ τώρα ἀκόμη δὲν ἀντελήφθη καὶ δὲν κατενόησε τὴν συφιλίδα. Ἴσως βεβαίως ἐπιστῇ ὁ χρόνος τῆς ἀνακαλύψεως μέσων ριζικῆς καὶ ἀμέσου καταστροφῆς τῆς συφιλίδος καὶ τῆς τελείας ἐξυγιάνσεως τοῦ πάσχοντος, μέχρις ὅμως τοῦ χρόνου ἐκείνου, ὃν ἂς εὐχηθῶμεν βραχὺν καὶ ὅσον ἔνεστι ταχύν, πρέπει νὰ παραδεχθῶμεν, ὡς ὁ Grunbeck ἀπὸ τοῦ 1506 γράφει, τὴν ἧττάν μας παρὰ τῆς συφιλίδος καὶ νὰ ὁμολογήσωμεν μετ' αὐτῆς ἐπαίσχυντον εἰρήνην.

Ὡς δ' ὁ πνιγόμενος ἁρπάζει πᾶν τὸ ἐπιπλέον, καὶ πολλάκις καὶ τὰς τρίχας τῆς κεφαλῆς του, πρὸς σωτηρίαν του, οὕτω καὶ ἡ ἀνθρωπότης δράττεται παντὸς μέσου καὶ παντὸς φαρμάκου προσφερομένου πρὸς αὐτὴν διὰ θεραπείαν τῆς φρικτοτέρας ἐκ τῶν μαστιζουσῶν ταύτην νόσων, καὶ μὴ ἐπιθυμοῦσα νὰ παραδεχθῇ ἑαυτὴν πλανωμένην ἑκουσίως εἰς ὄλεθρον φέρεται. Ἰδοὺ ἡ ἀπόδειξις. Ὁ καθηγητὴς Bering τοῦ Essen ἐν τῇ δερματολογικῇ ἐφημερίδι τῆς Λειψίας, ἀπὸ 27 Αὐγούστου 1921, βεβαιοῖ ὅτι ἡ συφιλὶς διαρκοῦντος τοῦ πρωτοπαθοῦς αὐτῆς σταδίου ἐκτιτρώσκεται φαρμακευτικῶς, ἐὰν ἡ θεραπεία ἤρχισεν ἐντὸς τῶν τριῶν πρώτων ἑβδο-

μάδων μετὰ τὴν ἐμφάνισιν τοῦ ἕλκους καὶ πρὶν ἡ διήθησις τῶν ὠχρῶν σπειροχαιτῶν διὰ τῶν βουβωνικῶν ἀδένων συντελεσθῇ τελείως· Συνιστᾷ δὲ πρὸς τούτοις τὴν καυτηρίασιν ἢ καὶ τὴν ἐκτομὴν τοῦ σκληροῦ ἕλκους, ὅπερ πάντοτε ἐκλαμβάνει ὡς ἑστίαν μολύνσεως. Περιέργως δὲ παραδέχεται ὅτι ὁ ἐντομισμὸς τοῦ ἕλκους τούτου συντελεῖ τὰ μέγιστα εἰς τὴν ταχεῖαν ἢ βραδεῖαν μόλυνσιν τοῦ ὀργανισμοῦ. Διότι ἐὰν τὸ ἕλκος ἑδράζῃ ἐπὶ τοῦ χαληνοῦ ἡ μόλυνσις εἶνε ταχεῖα, ἐὰν δὲ ἐπὶ τῆς πόσθης ἢ τῶν μεγάλων χειλέων, τοῦ γυναικείου αἰδοίου, αὕτη εἶνε βραδυτέρα. Λέγει δὲ ὅτι ἐπὶ 195 περιπτώσεων, μόνον τρὶς ἡ μέθοδός του ἀπέτυχε. Δικαίως δὲ θὰ ἠρώτα τις τὸν γεννάδαν τοῦτον: Ἐὰν δὲν ἐμελέτησας τοὺς νεωτέρους, ἀνέγνωσας κἂν τὴν ψωλάγραν τοῦ Grunbeck τὴν κατὰ τὸ 1506 γραφεῖσαν διὰ νὰ ἴδῃς τί γράφει οὗτος περὶ σκληροῦ ἕλκους καὶ ἐκτρωτικῆς θεραπείας τούτου;

Φρονῶ δὲ ὅτι ὅ,τι παρὰ τοῦ Pinar καὶ Deguignand ἐν τῷ Δελτίῳ τῆς Ἰατρικῆς Ἑταιρείας τῶν νοσοκομείων τῶν Παρισίων, ἀπὸ 4 Νοεμβρίου 1921 ἀναγράφεται περὶ ἀνισορρόπου τινὸς τρὶς αὐτενοφθαλμισθέντος διὰ συφιλίδος καὶ τρὶς ἰαθέντος, ὡς ἀνάξιον ἐντελῶς προσοχῆς καὶ ὡς σύνηθες παρισινὸν ἐπιστημονικὸν πυροτέχνημα, προοριζόμενον νὰ ἐκπλήξῃ μόνον ἀλλ' ὄχι καὶ νὰ πείσῃ παρατηρητὴν γνωρίσαντα ἐκ τοῦ σύνεγγυς τοὺς Γάλλους τῆς σημερινῆς μάλιστα ἐποχῆς.

* * *

Τοῦ ζητήματος δὲ τούτου ὄντος τὰ μάλιστα σοβαρωτάτου καὶ χρήζοντος μεγίστης σπουδῆς καὶ μελέτης πρὸς τὸ παρὸν τοὐλάχιστον ἀρκοῦμαι διερωτῶν: Ἰάθη ἡ συφιλίς, τῶν πασχόντων μὴ παρουσιασάντων δευτεροπαθῆ φαινόμενα ταύτης ἐπὶ δύο, τρία, ἢ καὶ περισσότερα ἔτη καὶ τῆς ὀρροαντιδράσεως Βάσσερμεν παραμεινάσης ἀρνητικῆς; Ἐφονεύθησαν ἄραγε ἅπαντες οἱ σπειροχαῖται καὶ ἡ συμβίωσις τούτων πρὸς τὸ ἀνθρώπινον σῶμα ἐπαύσατο ὑφισταμένη τοῦ λοιποῦ;

Καὶ πρῶτον οὐδεὶς ἀρνεῖται ὅτι τὸ σάλβαρσαν ἐνωρὶς διδόμενον, καὶ εἰς ἐπανειλημμένας ἐπαρκεῖς δό-

σεις, φονεύει ἅπαντας τοὺς ἐν τῇ κυκλοφορίᾳ ἐνηλικιωθέντας σπειροχαίτας. Τούτων δ' ἀφανιζομένων δὲν παραμένουν ἄλλοι ἐν τῷ ὀργανισμῷ; Δεύτερον δὲ τῶν δευτεροπαθῶν φαινομένων μὴ ἐμφανιζομένων κατὰ τὰ τρία πρῶτα ἔτη, δύναται ὁ πάσχων νὰ θεωρηθῇ ἄνοσος κατὰ παντὸς ἄλλου βραδύτερον ἐπερχομένου συφιλιδικοῦ φαινομένου. Τρίτον δὲ αἱ ὡς ἀναμολύνσεις, ἢ καὶ τὸ δεύτερον μολύνσεις, δύνανται νὰ θεωρηθοῦν ἀσπασταὶ ἄνευ ἐπαρκοῦς ἐπιστημονικῆς βασάνου; Ἡ γνώμη ἑνὸς ἢ δύο παρατηρητῶν, περιγραφόντων ἄθροισμά τι, συμπτωμάτων ὡς ἀναμόλυνσιν, εἶνε ἄραγε τὸ «αὐτὸς ἔφα» τοῦ Πυθαγόρα; Ἀπάντησις. Τῶν ἐνηλικιωθέντων ἢ ὡρίμων σπειροχαιτῶν διὰ τοῦ σάλβαρσαν φονευομένων, δύναταί τις νὰ παραδεχθῇ ὅτι παραμένει ἄλλη τις μορφὴ, ἢ στάδιον ἐξελίξεως σπειροχαιτῶν ἀνθισταμένων εἰς τὸ σάλβαρσαν καὶ ἱκανῶν μετὰ πάροδον μικροῦ ἢ μακροῦ χρόνου νὰ μολύνουν ἐκ νέου, μετὰ τὴν ὡρίμανσίν των, τὸν ὀργανισμόν. Δεύτερον ἡ ἐμφάνισις τῶν δευτεροπαθῶν φαινομένων τῆς νόσου δὲν προλαμβάνεται ἐντελῶς ἀλλ' ἀναβάλλεται ἁπλῶς διὰ τῆς ἐν καιρῷ ἀρχομένης θεραπείας.

Ἐκτὸς πολλῶν ἄλλων ἐπιστημόνων, ὁ Γάλλος L. Bory, τὴν 15 Νοεμβρίου τοῦ 1918, ἀνεκοίνου εἰς τὴν Ἰατρικὴν Ἑταιρίαν τῶν Γαλλικῶν Νοσοκομείων, ὅτι, θεραπεία καταλλήλως γενομένη ἀνέκοψε τὴν πορείαν τοῦ σκληροῦ ἕλκους, ὅπερ τρία ὅλα ἔτη βραδύτερον, ἐξεκολάφθη καὶ πάλιν ἐπὶ τόπου ἀκολουθούμενον καὶ ὑπὸ ροδάνθης. Ἐπί τινος ἄλλης περιπτώσεως τὰ δευτεροπαθῆ φαινόμενα διὰ τῆς καταλλήλου ἰατρείας ἐπεβραδύνθησαν ἐπὶ ὀκτὼ μῆνας. Ὁ αὐτὸς δὲ Bory τὴν 10 Νοεμβρίου τοῦ 1921, ἐν τῇ Δερμ. καὶ Συφιλ. Ἑταιρείᾳ ἀνεκοίνου ὅτι παρετήρησεν ὑποτροπὴν συφιλίδος ἐννέα ἔτη μετὰ τὴν ἐμφάνισιν τοῦ ἕλκους καὶ μετὰ θεραπείαν ἐκτρωτικήν. Εἰς τὴν Ἰατρικὴν Ἐφημερίδα "Ugeskrift for Laeger" τῆς Copenhagen, ἀπὸ Σεπτεμβρίου 14 1916, ὁ Boas ἐκθέτει τὰ ἑπόμενα. Δύο νέων προσελθόντων φερόντων ἑκάστου σκληρὸν ἕλκος μετὰ οἰδαλέων ἀδένων τοῦ βουβῶνος, ἡ ἀντισυφιλιδικὴ ἰατρεία ἤρχισεν ἀμέσως, χορηγηθέντων πρὸς τοῦτο δύο ἐνέσεων σάλ-

βαρσαν 0,6 καὶ 0,4 γρ. καὶ πεντήκοντα ἐντριβῶν ὑδραργύρου. Τούτων συντελεσθέντων οἱ νέοι ἐπανήρχοντο ἀνελλειπῶς πρὸς ἐπιθεώρησιν καὶ ἐκτέλεσιν τῆς ὀρροαντιδράσεως κατὰ μὲν τὸ πρῶτον ἔτος ἅπαξ τοῦ μηνός, κατὰ δὲ τὸ δεύτερον ἀνὰ δύο μῆνας. Διαρκοῦντος τοῦ χρόνου τούτου οὐδὲν σημεῖον τῆς νόσου ἐξεδηλώθη καὶ ἡ ἀντίδρασις τοῦ αἵματος παρέμεινε πάντοτε, ἀπ' ἀρχῆς μέχρι τέλους, ἀρνητική. Μετὰ πάροδον ὅμως δύο ἐτῶν καὶ τριῶν μηνῶν ὁ μὲν εἷς ἐπαρουσίασεν ἐκτεταμένας ἑλκωτικὰς βλατίδας τῶν ἀμυγδαλῶν, μετὰ συφιλίδων τοῦ κορμοῦ καὶ τῶν γεννητικῶν αὐτοῦ ὀργάνων, ὁ δὲ δεύτερος, μετὰ τρία ἔτη, εὐρείας ἐξηλκωμένας βλατίδας τοῦ τριχωτοῦ τῆς κεφαλῆς, ὧν αἱ ἐκκρίσεις περιεῖχον σπειροχαίτας. Ἐπὶ τῆς παλινδρομησάσης δὲ ταύτης συφιλίδος ἀμφοτέρων ἡ ὀρροαντίδρασις Βάσσερμεν ἦτο ἀσθενῶς θετική. «Ἀναμόλυνσις τέλος, εἰκάζει ὁ Boas, εἶνε ἡ μόνη ἀσφαλὴς ἐπιστημονικὴ ἀπόδειξις ἰάσεως καὶ τοιαύτη ἀναμόλυνσις ἐπὶ τοῦ παρόντος εἶνε ἐκτὸς συζητήσεως. Εἶνε δ' ὡς, ὁ ἴδιος ἐπιπροσθέτει, ἀποθαρρυντικὸν ὅτι περίοδος ὑφέσεως τριῶν ἐτῶν διαρκείας, μετὰ τελείας ἐκτρωτικῆς θεραπείας ὑπὸ τὰς εὐνοϊκωτέρας τῶν συνθηκῶν, δὲν ἀποτελεῖ οὐδὲν ἀσφάλιστρον περὶ τοῦ ἰατοῦ τῆς ἀσθενείας. Ἴσως δ' ἀκολουθῶν τὴν διαλείπουσαν ὑδραργυρικὴν θεραπείαν, θὰ προελάμβανον τὴν ὑποτροπὴν ταύτην τῆς συφιλίδος, διαρκούντων τῶν δύο τούτων ἐτῶν τῆς ὑποτιθεμένης ἐπιτυχοῦς ἐκτρωτικῆς ἰατρείας.»

Πῶς δ' ἑρμηνεύεται ἡ ὑπὸ τοῦ Σαμπουρῶ μόλις ἀνωτέρω τόσον σαφῶς περιγραφεῖσα περίπτωσις ἀναμολύνσεως; Ἐνταῦθα παραδέχομαι ὅτι τοῦ πάσχοντος τούτου ἐκτιθεμένου εἰς τὸν κίνδυνον τῆς ἀμέσου μολύνσεως, ὄχι μόνον διὰ τοῦ μαστοῦ του ἀλλὰ πολὺ περισσότερον διὰ τοῦ πέους του, καὶ τοῦ μὲν ἕλκους τοῦ μαστοῦ ἀναφανέντος ἐνῷ ἡ ἐπὶ τοῦ πέους μόλυνσις διετέλει κατὰ τὸ τέλος τῆς ἐπφάσεώς της, ἴσως δὲ καὶ νὰ εἶχε φυτρώση ὑποτυπωδῶς αὕτη, καὶ διαλαθοῦσα τὴν προσοχὴν τοῦ τε πάσχοντος καὶ τοῦ ἰατροῦ, νὰ διῆλθεν ἐντελῶς ἀπαρατήρητος, ἀφοῦ οὔτε μνημονεύεται κἂν παρὰ τοῦ συγγραφέως, ὅτι ἐγένετο ἐπισταμένη ἔρευνα τῶν γεν-

νετικῶν τοῦ ἀσθενοῦς μορίων, τῆς θεραπείας ἐπεμβάσης ἡ ἐπώασις καὶ συνεπῶς ἡ ἐκκόλαψις καὶ ἐμφάνισις τοῦ δευτέρου ἕλκους ἐπεβραδύνθη ἕως ὅτου τῆς ἐπιδράσεως τοῦ σάλβαρσαν ἐπὶ τοῦ ὀργανισμοῦ ἐκλιπούσης καὶ τὸ ἐπὶ τοῦ πέους ἕλκος ἐξειλίχθη κανονικῶς. Ἄρα τὸ τοιοῦτον δὲν δύναται νὰ θεωρηθῇ ὡς ἀναμόλυνσις, ἀλλ' ἁπλῶς ἐπιμόλυνσις.

«Ὅσον ἀφορᾷ τὴν ἐνεργὸν ἐκτρωτικὴν ἰατρείαν, λέγει ὁ Thibierge, μέχρι τοῦδε στερούμεθα μέσων θετικῆς γνώσεως, ἐὰν ὁ πάσχων πραγματικῶς ὑγιάνθη ἢ ὄχι. Θεωρητικῶς μὲν δυνάμεθα νὰ παραδεχθῶμεν τὴν συφιλίδα ὡς ἰαθεῖσαν καὶ νὰ ἐκλάβωμεν τὸν πάσχοντα ὡς ἀναμολυνθέντα, ἀλλ' ἐν τῇ πραγματικότητι τὸ τοιοῦτον συμβαίνει σπανιώτερον τοῦ ὑποτιθεμένου, καὶ εἶνε συνετώτερον νὰ ἐμμείνωμεν εἰς τοὺς κλασικούς μας κανόνας μέχρις ὅτου διὰ νέων διδαγμάτων τὸ τοιοῦτον σαφέστερον καθορισθῇ.»

Ἡμέραν τινά, διαρκοῦντος τοῦ χρόνου τῶν ἐν Παρισίοις σπουδῶν μου, ἐνῷ μετά τινος ἐκ τῶν νεαρῶν ἰατρῶν τοῦ Νοσοκομείου Ἁγίου Λουδοβίκου ἐξητάζομεν τοὺς ἐξωτερικοὺς ἀρρώστους τοῦ ἱεροῦ τούτου καθιδρύματος, πάσχων τις προσελθών, εἰς τὸ ἀνατολικὸν πέρας τῆς γνωστῆς τραπέζης τῆς αἰθούσης τῶν ἐπισκέψεων, μᾶς ἐπεδείκνυε τὸ αἰδοῖόν του φέρον μικρὰν ἐξέλκωσιν καὶ διηγούμενος ὅτι, ἂν καὶ εἶχε συφιλίδα πρὸ πολλῶν ἐτῶν, καλῶς ἰατρευθεῖσαν, ἤδη ἐμολύνθη ἐκ νέου. Ἀμφότεροι ἡμεῖς, διαγνώσαντες σκληρὸν ἕλκος καὶ ἐκπλαγέντες διὰ τὸ πρωτότυπον τῆς ἀναμολύνσεως, παρεπέμψαμεν τοῦτον πρὸς τὸν ἐπὶ τοῦ ἄλλου πέρατος τῆς τραπέζης καθήμενον κ. Balzer. Ἐν τῷ μεταξὺ ὅμως τοῦ τοιούτου κοινολογηθέντος μεταξὺ τῶν ἐν τῇ αἰθούσῃ εὑρισκομένων εὐφυεστάτων Γάλλων, ἁπάντων περιέργως ἐνδιαφερομένων νὰ ἴδουν τὸν ὑγιανθέντα καὶ ἀναμολυνθέντα, ἀντελήφθη τοῦτο καὶ ὁ πονηρὸς νοσοκόμος Gaston, ὅστις προσελθὼν σοβαρὸς καὶ κεκυφῶς, ὅπως ἐσυνήθιζε, μᾶς λέγει ὅτι δὲν πρόκειται περὶ νέου σκληροῦ ἕλκους, ἀλλὰ περὶ ἁπλοῦ κομμιώματος τῆς βαλάνου. Ἐνῷ δὲ οὗτος ἐξηκολούθει νὰ λαλῇ περὶ διαφορικῆς διαγνώσεως κομμιώματος καὶ ἕλκους, ὁ κ. Balzer κα-

λέσας μᾶς λέγει, μηδειῶν, ὅ,τι καὶ ὁ Gaston. Ἀναφέρω τοῦτο ὡς παράδειγμα δυνατῆς καὶ εὐχεροῦς πλάνης, ἥτις ἐὰν δὲν ἐδιωρθοῦτο παρὰ τοῦ Balzer, ἴσως, ἐν τοιαύτῃ μάλιστα αἰθούσῃ χαλκευθεῖσα, θὰ ἐπεκράτει καὶ εἰς τὰ ἀρχεῖα τῆς συφιλιδολογίας μία εἰσέτι περίπτωσις ἀναμολύνσεως ἀνεξιτήλως θὰ ἐχαράσσετο.

Ἀλλὰ τῆς ἀναμολύνσεως θεωρουμένης καὶ δικαίως, ὡς τοῦ μόνου ἀψευδοῦς μάρτυρος τῆς ἰάσεως τῆς συφιλίδος, δίδω ἐνταῦθα περιπτώσεις τινὰς ἀναμολύνσεως ἐρανισθείσας ἐκ τοῦ ἐπισήμου δελτίου ἀνακοινώσεως ἀριθμὸς 41, τοῦ ἔτους 1919 τῆς εἰδικῆς ἐρευνητικῆς ἐπιτροπῆς τῆς Βρετανικῆς κυβερνήσεως:

«Ἀναμόλυνσις συφιλίδος σημαίνει ἴασιν τῆς ἀρχικῆς νόσου. Καὶ τοῦτο εἶναι ὄντως ἡ μόνη ἀπ' εὐθείας ἔνδειξις τοῦ ἰατοῦ τῆς συφιλίδος. Ἀτυχῶς ὅμως σχεδὸν πᾶσα ὡς ἀναμόλυνσις θεωρηθεῖσα περίπτωσις ὑπόκειται εἰς ἐπίκρισιν, ὅτι δὲν εἶνε ἀναμόλυνσις ἀλλ' ὑποτροπή. Ἡ δ' ἐπὶ τοῦ πέους πληγὴ ἴσως νὰ μὴ ὀφείλεται εἰς τὴν εἰσαγωγὴν νέων σπειροχαιτῶν, ἀλλ' εἰς τὴν ἐπὶ τόπου ἀναβίωσιν τῶν παλαιῶν.

Πρίπτωσις 454. Ἐμολύνθη τὸν Αὔγουστον τοῦ 1917, Σεπτεμβρίου 29, 1917, εἰς τὸ Haslar. Πολλαπλᾶ ἕλκη ἐπὶ τῆς ἔσω ἐπιφανείας τῆς πόσθης καὶ τῆς πτυχῆς τῆς βαλάνου. Ραχιαία λεμφαγγειῖτις τοῦ πέους. Ὠχροὶ σπειροχαῖται. Γονόρροια. Ἀντίδρασις Βάσσερμεν ἀρνητική. Ἀπὸ 4 μέχρι 20 Ὀκτωβρίου 1917 2.85 γρ. τοῦ 914. Δεκεμβρίου πρώτη 1917 ἀναμόλυνσις. Δεκεμβρίου 10 ἐμφάνισις τοῦ ἕλκους. Δεκεμβρίου 15 ὠχροὶ σπειροχαῖται.

Παρατήρησις. Τίς εἶδέ ποτε σκληρὸν ἕλκος ἐπωαζόμενον καὶ ἐκκολαπτόμενον ἐπὶ τόπου ἐντὸς ἐννέα ἡμερῶν; Ἐγὼ τοὐλάχιστον, οὔτε εἶδον οὔτε ἀνέγνωσα πουθενὰ τοιοῦτό τι.

Περίπωσις 187. Ἡλικία 39. Μόλυνσις Ὀκτωβρ. 1917, Νοεμβρίου 1, 1917 εἰς τὸ Haslar. Ἕλκος ἐπὶ τῆς στεφάνης τῆς βαλάνου μετὰ ὠχρῶν σπειροχαιτῶν. Ἀντίδρασις Βάσσερμεν ἀρνητική. Ἀπὸ Νοεμβρίου 3 μέχρι 19, 1917, 2,85 γρ. τοῦ 914. Κατὰ τὸν Ἰανουάριον ἢ Φεβρουάριον ἀνεμολύνθη. Φεβρουαρίου 21 πάλιν εἰς τὸ Haslar. Δύο μικραὶ ὑγραὶ πλη-

γαί, μία ἐπὶ τοῦ ἀριστεροῦ πλευροῦ τῆς βαλάνου, καὶ ἡ ἄλλη ἐπὶ τῆς στεφάνης αὐτῆς φέρουσαι ὠχροὺς σπειροχαίτας. Γενικὴ ἀδενῖτις.

Παρατήρησις. Τί ἦσαν αἱ δύο ὑγραὶ πληγαί; Μικραὶ ἐξηλκωμέναι βλατίδες δευτεροπαθοῦς συφιλίδος, οὐδέποτε ὅμως νέα ἕλκη· Ἀπόδειξις τρανὴ ἡ γενικὴ ἐξοίδησις τῶν ἀδένων, ἤτοι τῶν δορυφόρων τῆς δευτεροπαθοῦς περιόδου.

Περίπτωσις 60. Ἡλικία 26, Αὐγούστου 15, μόλυνσις. Κατὰ τὸν Σεπτέμβριον 1917, ἕλκος ἐπὶ τοῦ αἰδοίου διαγνωσθὲν εἰς τὸ ναυτικὸν νοσοκομεῖον τοῦ Chatham καὶ θεραπευθὲν δι' ἓξ δόσεων galyl. Ὀκτωβρίου 25, 1917 εἰς τὸ Haslar. Οὐλὴ τοῦ ἕλκους πρὸς τὰ δεξιά, ἀντίδρασις Βάσσερμεν ἀρνητική. Ἀπὸ Ὀκτωβρίου 26 μέχρι Νοεμβρίου 7, 2,25 γρ. 914. Δεκεμβρίου 28 ἐμολύνθη ἐκ νέου. Φεβρουαρίου 15 1918, πάλιν εἰς τὸ Haslar. Νέα ἕλκη ἐπὶ τῆς βαλάνου φέροντα ὠχροὺς σπειροχαίτας. Παλαιὸν ἕλκος ἐπουλωθέν. Γενικὴ ἀδενῖτις. Βλατιδώδης συφιλίς. Ἀντίδρασις Βάσσερμεν ἀμφίβολος.

Παρατήρησις. Σημειωθήτω ὅτι ἡ ὑποτιθεμένη νέα συφιλὶς ἀνεφάνη μὲ νέα ἕλκη, ἀδενίτιδα καὶ βλατιδώδη ροδάνθην. Τὶ εἶνε τὰ νέα ἕλκη ταῦτα; Ἁπλαῖ ἐξηλκωμέναι βλατίδες, ἡ ἐμφάνισις τῶν ὁποίων ἐπεβραδύνθη διὰ τῆς ἐν καιρῷ παρεμβάσης ἰατρείας διὰ τοῦ νεοσάλβαρσαν.

Περίπτωσις 797. Ἡλικίας 21 ἔτους. Μαΐου 29, 1917 μόλυνσις. Ἰουνίου 11 εἰς τὸ Haslar. Ἕλκος ἐπὶ τῆς στεφάνης τῆς βαλάνου πρὸς τὰ δεξιά. Σπειροχαῖται παρόντες. Ἀντίδρασις Βάσσερμεν ἀρνητική. Ἀπὸ Ἰουνίου 13 μέχρι Ἰουλίου 11, 1917, 2,25 γρ. 914. Φεβρουαρίου 16, 1918, ἀντίδρασις Βάσσερμεν ἀρνητική. Ἀπριλίου 31 ἀντίδρασις Βάσσερμεν ἀρνητική. Ἰουνίου 25 ἀναμόλυνσις. Ἰουνίου 30, Γονόρροια. Αὐγούστου 25 ἡ ἐπὶ τοῦ πέους πληγὴ ἐθεραπεύετο διὰ "Black wash". Σεπτεμβρίου 17, πάλιν εἰς τὸ Haslar. Ἡ ἀποσκληρωθεῖσα οὐλὴ τοῦ δευτέρου ἕλκους ἐπὶ τῆς δεξιᾶς πλευρᾶς τῆς στεφάνης τῆς βαλάνου, κατὰ τὸ φαινόμενον ἐπὶ τῆς ἀφετηρίας τοῦ πρώτου αὐτοῦ ἕλκους ἐξηλκώθη. Ἔλλειψις γενικῶν φαινομένων, ἀντίδρασις Βάσσερμεν ἀμφίβολος.

Παρατήρησις. Ἁπλῆ ἀναβίωσις τῆς παλαιᾶς βλάβης, ὑποτροπὴ ἢ ἐπιμόλυνσις.

Περίπτωσις 2,247. Ἡλικίας 23. Ἐμολύνθη τὸν Μάϊον τοῦ 1917. Τὸν Ἰούλιον τοῦ αὐτοῦ ἔτους εἰς τὸ Haslar. Ἕλκη ἐπὶ τῆς βαλάνου, ἐπὶ ἑκατέρου πλευροῦ, φέροντα ὠχροὺς σπειροχαίτας. Ἀντίδρασις Βάσσερμεν ἀμφίβολος. Ἀπὸ Ἰουλίου 12 μέχρις Αὐγούστου 17, 1917, 3,15 γρ. 914. Αὐγούστου 3 ἀντίδρασις Βάσσερμεν ἀρνητική. Ἰουλίου 15, 1918, ἀναμόλυνσις. Ἰουλίου 24, ἕλκος ἐπὶ τοῦ αἰδοίου ἰαθὲν διὰ "Black wash", Νοεμβρίου 12, 1918, ἡ πληγὴ ἐξηλκώθη ἐκ νέου. Ὠχροὶ σπειροχαῖται παρόντες. Δεκεμβρίου 4, 1918 πάλιν εἰς τὸ Haslar. Οὐλαὶ τῶν νεαρῶν ἑλκῶν ἐπί τε τῆς στεφάνης καὶ τοῦ χαληνοῦ, γενικὴ ἀδενῖτις. Ἀντίδρασις Βάσσερμεν ἀμφίβολος. Ἀπὸ τῇ 7 μέχρι τῆς 22 Δεκεμβρίου 1918, 2,8 γρ. 914. Ἰανουαρίου 3, 1919. Ἀντίδρασις Βάσσερμεν ἀρνητική.

Παρατήρησις. Πότε ἐμολύνθη ὁ πάσχων; Τὸν Μάϊον, τὸν δὲ Ἰούλιον εὑρέθησαν οἱ ὠχροὶ σπειροχαῖται. Ἦσαν ἄραγε τὰ πρῶτα αὐτὰ ἕλκη, τὰ τόσα πολλαπλᾶ, τὰ καλύπτοντα καὶ τὰς δύο πλευρὰς τῆς βαλάνου ἀρχικαὶ βλάβαι συφιλίδος, ἢ μαλακὰ τοιαῦτα, ἑρπητικά, ἢ ἐκβλαστήσεις, ἢ ἁπλῆ βαλανοποσθῖτις, ἢ ἐκ ψώρας ἢ ἐκ κακώσεως; Ἀλλ' οἱ ὠχροὶ σπειροχαῖται; Ἐπὶ πάσης σχεδὸν βλάβης τῆς βαλάνου ἀπαντῶνται σπειροχαῖται, πρὸς διάκρισιν ὅμως καὶ ἀντιδιαστολὴν τοῦ ὠχροῦ συφιλιδογόνου σπειροχαίτου ἀπὸ τῶν κοινῶν καὶ συνήθων σπειροχαιτῶν, χρειάζεται πεῖρα καὶ γνώσεις καὶ ὀφθαλμὸς ὀξυδερκής, τὰ ὁποῖα ἀγνοοῦμεν ἐὰν εἶχον οἱ παρατηρηταὶ τοῦ Haslar. Ἀναμόλυνσις τὴν 15ην Ἰουλίου καὶ ἐμφάνισις τῆς βλάβης τὴν 24ην Ἰουλίου, ἤτοι ἐπώασις συφιλιδικὴ ἐννεαήμερος. Εἶνε τοῦτο δυνατὸν καίπερ παρατηρηθὲν καὶ κατὰ τὴν 454 περίπτωσιν; Μήπως ἄραγε τὰ αἰδοῖα τῶν Βρετανῶν ναυτῶν μετεβλήθησαν εἰς θερμοκήπια ἐπὶ τῶν ὁποίων αἱ βλάβαι, ὅπως ἐντὸς ἐκείνων τὰ ἄνθη καὶ αἱ ὀπῶραι, τόσον πρωϊμότατα καλλιεργοῦνται καὶ ἀναπτύσσονται; Τὴν 12 Νοεμβρίου μᾶς λέγουν πάλιν ἡ πληγὴ ἐξηλκώθη ἐκ νέου: Ἀλλὰ διατὶ νὰ μὴ ἔχωμεν καὶ ἐνταῦθα τρίτην ἀναμόλυνσιν, ἀφοῦ μάλιστα ἐπ' αὐτῆς εὑρέθησαν καὶ ὠχροὶ σπειροχαῖται;

Ἰδοὺ δὲ σὺν τοῖς ἄλλοις καὶ τρεῖς ἀξιοσημείωτοι παρατηρήσεις τοῦ L. Arzt καὶ W. Kerl ληφθεῖσαι ἐκ τοῦ "Dermat-Ztschr" τοῦ μηνὸς Ἀπριλίου τοῦ 1921. Δύο ἄρρωστοι σχόντες συφιλίδα καὶ ἰατρευθέντες ἐπαρκῶς, ὥστε νὰ καταστοῦν ἀρνητικοὶ ὀρρολογικῶς, προσῆλθον φέροντες τὴν ἕδραν τοῦ παλαιοῦ αὐτῶν ἕλκους διάβρωτον. Αἱ βλάβαι αὗται ὑπεχώρησαν ἄνευ θεραπείας. Μικροσκοπικὴ ἐξέτασις τοῦ ὀρροῦ τῶν βλαβῶν τούτων δὲν ἔδειξε σπειροχαίτας, ἐν τούτοις ὅμως ὁ αὐτὸς ὀρρὸς ἐνοφθαλμιζόμενος εἰς κονίκλους προὐκάλεσε συφιλιδικὰς ἐντοπίσεις. Ἐπὶ τοῦ τρίτου ἀρρώστου ὁ οὐλώδης ἱστὸς τοῦ παλαιοῦ του ἕλκους, ὀκτὼ ἔτη μετὰ τὴν μόλυνσιν, καὶ μετὰ θεραπείαν διὰ τοῦ σάλβαρσαν καὶ ὑδραργυρικῶν ἐντριβῶν, καθ' ἣν ἐποχὴν οὗτος ἦτο ἀπὸ πάσης ἀπόψεως ἀρνητικός, κλινικῶς, ὀρρολογικῶς διὰ τῆς ἐξετάσεως πάντων τῶν ὑγρῶν, καὶ νευρολογικῶς, ἀφῃρέθη χειρουργικῶς. Ἐξετασθεὶς ὁ οὐλώδης οὗτος ἱστὸς μικροσκοπικῶς εὑρέθη ἔχων συφιλιδογόνους σπειροχαίτας καὶ ἐγκεντρισθεὶς εἰς κονίκλους μετέδωκε τὴν συφιλίδα εἰς σειρὰν διαδοχικῶν ἐγκεντρισμῶν. Ἑστιῶν δέ, μετὰ ἐνεργῶν ἐνοφθαλμισίμων μάλιστα σπειροχαιτῶν, ἀνευρισκομένων μετὰ ἔτη, καὶ δὴ ὀκτώ, ἀπὸ τῆς μολύνσεως, ἐν τῇ ἕδρᾳ τῆς μολύνσεως ταύτης, δὲν εἶνε ἄπορον ὅτι ἕτεραι τοιαῦται θὰ ὑπάρχουν καὶ ἀλλαχοῦ τοῦ σώματος, καίτοι τὸ σῶμα τοῦτο οὐδὲν ἄλλο σύμπτωμα τῆς ἀρρωστίας ἐμφανὲς παρουσιάζει καὶ ἡ ὀρροαντίδρασις τοῦ Βάσσερμεν ἔν τε τῷ αἵματι καὶ τῷ ἐγκεφαλονωτιαίῳ ὑγρῷ εἶνε ἀρνητική.

Οἱ Meirowsky καὶ Leven ἀπὸ 3 Σεπτεμβρίου 1920 ἀναγράφουν ὅτι τρεῖς ἐκ τῶν ἀρρώστων των, μὲ ἀρνητικὴν ὀρροαντίδρασιν, τοῦ τε αἵματος καὶ τοῦ ἐγκεφαλονωτιαίου ὑγροῦ, διαρκοῦντος τοῦ πρώτου σταδίου τῆς συφιλίδος καὶ παρ' ὅλην τὴν αὐτοκαλουμένην ἐκτρωτικὴν θεραπείαν, ἔσχον ὑποτροπὰς νευροσυφιλίδος.

Τούτου δ' ἕνεκα εἶνε καταφανές, συμπεραίνουν οὗτοι, ὅτι στερούμενοι ἀπολύτως φερεγγύων κριτηρίων περὶ τῆς ἐπιτυχίας τῆς θεραπείας, καὶ τῆς λύσεως τοῦ προβλήματος συνισταμένης εἰς τοῦτο, δέον παραιτούμενοι πάσης ἀποπείρας περὶ

ἐκτρωτικῆς ἰάσεως νὰ θεραπεύωμεν ἑκάστην περίπτωσιν ἰδιαιτέρως ἐπὶ τῇ βάσει τῆς πρότερον κτηθείσης πείρας.

Ὁ Edward D. Keys Jr. λέγει:

«Εἶδον δύο πάσχοντας λαβόντας σάλβαρσαν ἐν τῷ πρωτοπαθεῖ σταδίῳ τῆς νόσου, παρουσιάσαντας ἐπιβραδυνθείσας κηλιδώδεις ἐξανθήσεις μετὰ πάροδον πολλῶν μηνῶν. Ἅπαξ εἶδον τὸ σκληρὸν ἕλκος αὐτὸ ἀναφανὲν ἐκ νέου μετά τινας μῆνας. Ἐπὶ μιᾶς δὲ περιπτώσεως ἕλκος, ἀδένες καὶ ροδάνθη ἐν κανονικῇ πορείᾳ ἐπαρουσιάσθησαν τέσσαρας ὅλους μῆνας μετὰ τὴν κατὰ τὸ φαινόμενον καταστροφὴν τοῦ σκληροῦ ἕλκους δι' ἐνέσεως σάλβαρσαν, τοῦ ἀρρώστου μὴ θεωρηθέντος ἰαθέντος καὶ ὁμολογήσαντος ὅτι διαρκοῦντος τοῦ χρόνου τούτου δὲν ἐξετέθη εἰς νέαν μόλυνσιν. Τούτου λοιπὸν ἕνεκα, συμπεραίνει οὗτος, ἄριστα ποιοῦντες πρέπει νὰ εἴμεθα συντηριτικοὶ ὡς πρὸς τὰς ὑποτιθεμένας ἀναμολύνσεις, τὰς ἐπισυμβαινούσας μετὰ ὑποτιθεμένην ἔκτρωσιν τῆς συφιλίδος διὰ τοῦ σάλβαρσαν.»

* * *

Καίτοι δὲ τὸ τοιοῦτον εἰς πολλοὺς φαίνεται νέον ἐν τούτοις ὅμως «οὐδὲν τὸ καινὸν ὑπὸ τὸν ἥλιον». Ἰάσεις βεβαίως τοιαύτης φύσεως παρετηρήθησαν καὶ εἰς χρόνους πολὺ παλαιοτέρους ὑπὸ ὀξυδερκεστέρων παρατηρητῶν καὶ μακροτέρας μάλιστα διαρκείας, τὸ δὲ σπουδαιότερον, ὀφειλόμεναι εἰς τὴν ὑδράργυρον, ἥν οἱ νεώτεροι τόσον ἐλαφρᾷ τῇ συνειδήσει καταδικάζουν. Ἰδοὺ τί γράφει εἷς ἐξ αὐτῶν, ὁ Φουρνιέ:

«Δὲν ἀμφιβάλλω ὅτι ἐνεργὸς ὑδραργυρικὴ θεραπεία, ἀρχομένη ἀμέσως ἀπὸ τῶν πρώτων σταδίων τῆς συφιλίδος, ἐξασκεῖ ὅλως ἰδιαιτέραν ἐπίδρασιν ἐπὶ τοῦ μέλλοντος τοῦ ἀσθενοῦς. Πολλάκις συνηντήθην μετὰ πασχόντων, οἵτινες λαβόντες μίαν σειρὰν θεραπείας δι' ὑδραργύρου, κατὰ τὰς ἀρχὰς τῆς μολύνσεως, παρέμειναν ἐλεύθεροι ἀπὸ παντὸς ἴχνους τῆς νόσου διὰ μακρότατον χρόνον, ἄνω τῶν εἴκοσι ἐτῶν καὶ πέραν τούτου. Ἰδοὺ δὲ δώδεκα ἄρρωστοι, οἵτινες ἰατρευθέντες δι' ὑδραργύρου ἐπί τινας ἑβδομάδας ἢ μῆνας μόνον μετὰ τὴν μόλυνσιν, ἀνέκτησαν τελείαν ἀνοσίαν ἀπὸ ἐννέα μέχρι τριάκοντα τεσσάρων

ἐτῶν, καὶ μόνον προσεβλήθησαν ἐκ τριτοπαθῶν φαινομένων κατὰ μακρὰς περιόδους.»

Τίς λοιπὸν ἐκ τῶν νεωτέρων παρατηρητῶν δὲν θὰ ἐκήρυσσε τοὺς συφιλιδικοὺς τούτους ἰαθέντας; Τίς δὲν θὰ ἐπανηγύριζε διὰ τοὺς θριάμβους τῆς μεθόδου του; Τί λοιπὸν εἶνε αἱ ἰάσεις τῆς συφιλίδος; Ἰατρικὸς ἀτμοσφαιρικὸς κατοπτρισμός. Τί δὲ αἱ ἀναμολύνσεις; Ὑποκριτὴς φονευόμενος ἐπὶ τῆς σκηνῆς διαρκούσης τῆς πρώτης πράξεως τοῦ δράματος, καὶ ἐμφανιζόμενος πάλιν ἐπὶ τῆς αὐτῆς σκηνῆς κατὰ τὴν δευτέραν ἢ καὶ τρίτην πρᾶξιν τοῦ ἰδίου δράματος, ὑπὸ ἄλλο προσωπεῖον.

Ἰδοὺ δὲ καὶ ἡ κατακλεὶς τιθεμένη ὑπὸ ἀνδρὸς ἐπιστήμονος, πείρας καὶ κύρους οὐ τοῦ τυχόντος, τοῦ Brocp·

«Ἐπειδὴ ἄτομά τινα ἔλαβον καὶ ἐκ δευτέρου ὑπὸ ὡρισμένας συνθήκας τὴν συφιλίδα, καὶ κατὰ συνέπειαν ὑγιάνθησαν ἐκ τῆς πρώτης αὐτῶν μολύνσεως, ἐπιτρέπεται ἄραγε νὰ συμπεράνωμεν ὅτι πάντες οἱ συφιλιδικοὶ τιθέμενοι ὑπὸ τὰς αὐτὰς ἀκριβῶς συνθήκας θὰ ἰαθῶσι κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον ριζικῶς; **Λογικῶς, μαθηματικῶς ναί, χωρὶς ἀμφιβολίαν, ἀλλὰ πραγματικῶς ἰατρικῶς κατ' οὐδένα τρόπον.»**

Ἄρα ὅ,τι ὁ Auzias Turenne ἔγραφε πρὸς τὸν Ricord· «ὅστις θέλει νὰ ἔχῃ, δύναται νὰ ἔχῃ συφιλίδα». Ἀλλὰ προσθέσωμεν: "Non bis in idem" ὄχι δὶς τὸ αὐτό, ἰσχύει καὶ θὰ ἰσχύσῃ ἄγνωστον ἐπὶ πόσον ἀκόμη χρόνον.

* * *

Τῆς θεραπείας δ' ἀρχομένης μετὰ τὴν ἐμφάνισιν τῶν δευτεροπαθῶν φαινομένων οἱ ἰατροὶ συνιστοῦν ὅπως αὕτη παρατείνεται μέχρι τελείας ἐξαλείψεως τῶν φαινομένων τούτων, πολλῶν ἐξ αὐτῶν θεωρούντων τὴν νόσον καὶ τότε ἰαθεῖσαν ἐντελῶς, καὶ ἄλλων συνιστώντων τὴν ἐπιμήκυνσιν τῆς θεραπείας ἐπὶ σειράν τινα ἐτῶν, δύο ἢ τριῶν κατὰ μέγιστον ὅριον, ὁπότε κατὰ τοὺς περισσοτέρους, ἡ συφιλὶς ἴαται, ἐὰν μάλιστα ἡ ὀρροαντί-

δρασις παραμένη ἓν ἔτος μετὰ τὴν διακοπὴν τῆς θεραπείας ἀρνητική. Ἐπὶ τούτου ὅλως ἐξ ὁλοκλήρου καινοτομῶν ἐγὼ καὶ πρὸς τὰ ἤδη ὡμολογημένα παρὰ τῆς πλειονότητος τῶν ἰατρῶν διϊστάμενος, συνιστῶ ὅπως ἡ ἀντισυφιλιδικὴ ἰατρεία διαρκῇ ὅσον καὶ ὁ βίος τοῦ πάσχοντος. Ὀλίγη δ' ἱστορικὴ ἀνασκόπησις τοῦ ζητήματος τούτου δὲν ζημιοῖ.

Εἰς τὸ πρῶτον καὶ μόνον ἐν Γαλλίᾳ νοσοκομεῖον τῶν συφιλιδικῶν Bicetre, ἡ ἀντισυφιλιδικὴ θεραπεία πάντων τῶν πασχόντων, ἀδιακρίτως γένους ἢ ἡλικίας, διήρκει ἓξ μόνον ἑβδομάδας, οὔτε πλέον οὔτε ἔλαττον. Ὁ Dupuytren, συνιστᾷ ὅπως ἡ ὑδράργυρος χορηγῆται, μετὰ τὴν ἐπούλωσιν τοῦ σκληροῦ ἕλκους, ἐπὶ τοσοῦτον ἀκόμη χρόνον, ὅσος ἀπῃτήθη πρὸς ἴασιν τοῦ ἕλκους τούτου. Ἄλλοι συγγραφεῖς ἐρρύθμισαν ὡρισμένας δόσεις καταποτίων Dupuytren, ἑκατὸν ἐπὶ παραδείγματι, καὶ ἄλλοι ὡρισμένας δόσεις ὑγροῦ τοῦ Βὰν Σβιέττεν. Ὁ Chomel ἐκανόνισεν ἑξάμηνον θεραπείαν ὡς ἀρκοῦσαν. Τέλος ὁ Ρικὸρδ εἰς σύγγραμμα ἐκδοθὲν παρὰ τοῦ Φουρνιὲ ἐξέθηκε τὰ πορίσματα τῆς μακρᾶς του πείρας ὡς ἑξῆς:

«Ἑξάμηνος ὑδραργυρικὴ θεραπεία, μετὰ ἡμερησίας δόσεως ἐπιδρώσης ἐπὶ τῶν εἰδικῶν βλαβῶν καὶ ἐνδεικνυομένη μετὰ τὴν ἐμφάνισιν τούτων, ἐκ τῶν φυσιολογικῶν αὐτῆς ἀποτελεσμάτων ἐπὶ τῆς νόσου ἐν γένει. Μετὰ ταῦτα τρίμηνος θεραπεία διὰ τῶν ἰωδιούχων, πρὸς πρόληψιν τῶν βραδέως ἐπερχομένων φαινομένων τῆς νοσηρᾶς διαθέσεως. Τοιαύτη ὄντως θεραπεία ἐπιτυγχάνει, εἰς τὰς πλείστας τῶν περιπτώσεων, νὰ ἐξουδετερώνῃ τὰς δηλητηριώδεις ἐπιδράσεις τοῦ ἰοῦ, καὶ νὰ ἰᾶται τὴν συφιλίδα εἰς τὰς περισσοτέρας τῶν ἐκδηλώσεων αὐτῆς τοὐλάχιστον.»

Σήμερον ὅμως, γράφει ὁ Φουρνιέ, ἀπέχομεν πολὺ τῶν τοιούτων ἐκτιμήσεων καὶ ὄντως, ὅσον περισσότερον σπουδάζει τις τὴν συφιλίδα ἐπὶ τοσοῦτον μᾶλλον ἐπεκτείνει τὰ χρονολογικὰ ὅρια τῆς θεραπείας τῆς θεωρηθείσης ἀναγκαίας πρὸς ἴασιν αὐτῆς. Εἰς τὰς ἀρχὰς μὲν τοῦ σταδίου μου ἐφήρμοζον θερα-

πείαν θεωρουμένην μακρὰν τότε, καὶ ἥτις τώρα μοῦ φαίνεται βραχεῖα, βραδύτερον δέ, μετὰ μακροτέραν πεῖραν ἰάτρευον περισσότερον ἢ πρότερον. Αἱ παρατηρήσεις τέλος μ' ἔπεισαν ὅτι πρὸς ἐπιτυχίαν διὰ τῆς ὑδραργύρου, ὄχι μόνον ἰάσεως διὰ τὸ παρόν, ἀλλὰ καὶ προλήψεως ὑποτροπῶν διὰ τὸ μέλλον, ἡ συνέχεια τούτης ἐπιβάλλεται ἐπὶ μακρὸν χρόνον, μακρότερον ἢ ὡς γίνεται πρὸς τὸ παρόν. Διετοῦς δὲ θεραπείας συνιστωμένης ἐν ἀρχῇ ἀντιρρήσεις καὶ ἐπικρίσεις, μὴ χρήζουσαι μνείας, πολλαὶ ἐγένοντο. Ἐγὼ μὲν κατηγορήθην ὡς ὑπερβολικός, παρεστάθην ὡς φανατικὸς ὑδραργυριστής, οἱ δ' ἄρρωστοί μου ὡς θύματα θεραπευτικῆς δηλητηριάσεως. Ἐλέχθη ὅτι «ἔδιδον ὑδράργυρον μέχρι κόρου» καὶ ὅτι μεταξὺ τῆς ἰατρείας μου καὶ τῆς συφιλίδος προτιμοτέρα ἡ συφιλίς, διότι δύο κακῶν προκειμένων τὸ μὴ χεῖρον βέλτιστον.» Ἐν τούτοις τώρα ἡ ἱκανοποίησίς μου εἶνε πλήρης διότι ἡ ὡς «ἐπικίνδυνος αἵρεσις» ἐκληφθεῖσα γνώμη μου αὕτη, κατέστη σήμερον δόγμα. Ἐμπιστοσύνη πρὸς βραχυχρόνιον θεραπείαν ἐξέλιπε πλέον.

«Ἀνατρέχων δέ, ὡς γράφει ὁ ἴδιος Φουρνιέ, πρὸς τὰ μέχρι τοῦδε δημοσιευθέντα βλέπω, ὅτι ὁ μὲν **Berkeley Hill**, ἀναγράφει ὅτι διετὴς ἀντισυφιλιδικὴ ἰατρεία δὲν εἶνε μακρά. Ὁ **Neisser** λέγει, ὅτι ἡ διάρκεια ταύτης ἐπὶ τέσσαρα ἔτη ἐπιβάλλεται, ἀσχέτως τῆς παρουσίας ἢ ἀπουσίας τῶν φαινομένων τῆς νόσου. Ὁ **Martineau** ἀναβιβάζει ταύτην εἰς πέντε ἔτη. Ὁ **Lesser** λέγει, «χρονία νόσος ἀπαιτεῖ χρονίαν θεραπείαν». Ὁ **Zeissl**, θιασώτης τῆς γαλλικῆς μεθόδου, συνιστᾷ ὅτι ἡ θεραπεία δέον νὰ ἐπιμηκύνεται ὅσον ἔνεστι περισσότερον. Ὁ **Besnier** κηρύττει ὅτι ἡ θεραπεία τῆς συφιλίδος δεῖται μακροῦ χρόνου καὶ μακρᾶς σειρᾶς ἐτῶν. Ὁ δὲ **Denis Dumont** ὅτι ἡ θεραπεία τῆς συφιλίδος πρέπει νὰ διαρκῇ ὅσον καὶ ἡ ζωή, καὶ ὅτι ἡ ἀνατολὴ ἑκάστης ἐποχῆς ὀφείλει νὰ χαιρετίζεται διὰ νέας ἰατρείας διὰ τῶν ἰωδιούχων. Ὁ χρυσοῦς λοιπὸν αἰὼν τῆς βραχυχρονίου ἰατρείας ἔληξεν, ἀπεσκορακίσθη δὲ αὕτη, διότι δοκιμασθεῖσα εὑρέθη ἐλλειπής. Οἱονδήποτε δὲ καὶ ἂν εἶνε τὸ παθολογικὸν αἴτιον τῆς συφιλίδος αὕτη εἶνε τὸ πρωτότυπον χρνίας μολυσματικῆς νόσου, εἶνε διάθεσις ἐνεργὸς καὶ ἔμμονος ἐν τῷ ὀργανισμῷ, ἡ δὲ γενικὴ παθολογία

μᾶς διδάσκει ὅτι ἀσθένειαι τοιούτου εἴδους ἀπαιτοῦν μακρᾶς διαρκείας ἰατρείαν πρὸς ἀποβολήν των ἐκ τοῦ ὀργανισμοῦ, ἢ τοὐλάχιστον ὅπως καταστοῦν ἀβλαβεῖς. Χρονία νόσος δεῖται χρονίας θεραπείας «τοιοῦτος εἶνε ὁ νόμος».

* * *

Πόσον δὲ πρέπει νὰ διαρκῇ ἡ χρονία θεραπεία αὕτη; Φυσικώτατα ὅσον καὶ ἡ νόσος. Τῆς νόσου δὲ διαρκούσης ὅσον καὶ ἡ ζωὴ τοῦ πάσχοντος, καὶ θνησκούσης καὶ συνθαπτομένης μετ' αὐτοῦ, καταφανοῦς δὲ οὔσης καὶ ἔτι μετὰ θάνατον, ἐπί τε τῶν κληρονόμων του πολλάκις, ἐὰν οὗτος ἔχῃ τοιούτους, καὶ ἐπὶ τῶν ἀφώνων λειψάνων τοῦ βίου του, τῶν ὀστέων, ἡ θεραπεία πρέπει νὰ παρατείνεται ἐφ' ὅσον ὑποτίθεται ὅτι ὑπάρχει νόσος, ἐφ' ὅσον δηλαδὴ ὁ συφιλιδικὸς θεωρεῖται καὶ εἶνε σπειροχαιτοφόρος.

Ἡ τριὰς δὲ τῶν λόγων τοῦ τοιούτου ἰσχυρισμοῦ εἶνε τόσον ἰσχυρά, τόσον ἱερά, τόσον ἀδιάσειστος ὥστε οὐδεμία θεωρία ἢ ὑπόθεσις δύναται νὰ τὴν κλονίσῃ.

Ὁ πρῶτος λόγος εἶνε κλινικός.
Ὁ δεύτερος παθολογικοανατομικός.
Ὁ τρίτος βιολογικός.

Πρῶτος λόγος. Αἱ παρατηρήσεις χιλιάδων παρατηρητῶν, ἀπὸ τεσσάρων καὶ πλέον αἰώνων, μᾶς πείθουν ὅτι ἡ συφιλὶς ἐκδηλοῦται ἐπὶ τῶν θυμάτων της ἐπ' ἄπειρον. «Ἡ τριτοπαθὴς περίοδος, γράφει ὁ ἀδαμάντινος Φουρνιέ, εἶνε μακρᾶς, μακροτάτης διαρκείας, διαρκοῦσα ὅσον καὶ ἡ ζωὴ τοῦ πάσχοντος.» Ἀποταθῆτε πρὸς οἱονδήποτε εἰδικὸν συφιλιδολόγον, γνωρίζοντα σὺν τῇ δερματολογίᾳ εἰδικὴν νοσολογίαν καὶ ἐσωτερικὴν ἰατρικήν, ἐρωτῶντες· «ποῖος ὁ χρόνος τῆς διαρκείας τῆς συφιλίδος;» καὶ θὰ λάβητε τὴν στερεότυπον ἀπάντησιν «ὅτι ἡ συφιλὶς εἶνε ἰσόμοιρος πρὸς τὸν βίον.»

* * *

Δεύτερος λόγος. Τῆς συφιλίδος ἀτελέστατα μελετηθείσης μέχρι τοῦδε παθολογικοανατομικῶς, ὁ τὴν νέαν τῆς νόσου ταύτης φάσιν, τὴν καὶ σπουδαιοτάτην

πασῶν, ἀναλαβὼν νὰ ἐξονυχίσῃ ρηξικέλευθος παρατηρητὴς Γῶρθιν μᾶς λέγει: «ἡ συφιλὶς παθολογικῶς εἶνε ἀνίατος» προχωρῶν δὲ γράφει «ἡ θεραπεία τῆς συφιλίδος, ὡς συνήθως ἐφαρμόζεται, ἀφορᾷ μόνον τὸ παρόν, ὀφείλει λοιπὸν νὰ μεριμνᾷ καὶ περὶ τῆς ὅλης μελλούσης ζωῆς τοῦ μεμολυσμένου ὑποκειμένου.»

* * *

Τρίτον ἔρχεται τὸ γεγονός, ὅπερ καίπερ νέον δι' ἡμᾶς, ἐν τούτοις ὅμως δὲν διέφυγε τὴν παρατηρητικότητα πολλῶν πολὺ ἀρχαιοτέρων ἡμῶν, καὶ πρὸ παντὸς τοῦ μεγάλου τῆς συφιλιδολογίας σκαπανέως Φιλίππου Ρικόρδ.

«Μέχρι τοῦδε ἐδίδασκον, γράφει οὗτος, ἐν τῇ δεκάτῃ ἕκτῃ ἐπιστολῇ του, κατὰ τὸ 1850, πρὸς τὸ "Union Medical" μετὰ τῶν προηγηθέντων ἡμῶν καὶ τῶν συγχρόνων μας, ὅτι ἡ συφιλὶς ἦτο τὸ ἐλεεινὸν προνόμιον τοῦ ἀνθρώπου, καίπερ μὴ προκαλουμένη ἐπ' αὐτοῦ αὐτομάτως. Πάντοτε ἐπέμεινα εἰς τὰ κατὰ τὸ φαινόμενον ἀλληλοαναιρούμενα ταῦτα γεγονότα, εἰδικότης μὲν τῆς νόσου διὰ τὸν ἄνθρωπον ἀλλ' ὄχι αὐτόματον. Πάντοτε ἐφρόνουν ὅτι ἡ συφιλὶς ἔσχε προέλευσιν καὶ ἡ προέλευσις αὕτη δέον ν' ἀναζητηθῇ.»

«Ἡ συφιλίς, γράφει ὁ Φουρνιέ, εἶνε νόσος εἰδική, μολυσματικοῦ χαρακτῆρος, ἀποκλειστικῶς ἀνήκουσα εἰς τὸ ἀνθρώπινον γένος.»

«Ἡ συφιλὶς εἶνε ἀποκλειστικὸν κακὸν τοῦ ἀνθρωπίνου γένους», γράφει ὁ πολὺς Ὄσλερ.

Ὁ δὲ **Pusey: «Αὕτη εἶνε strictly disease of man,** ἤτοι αὐστηρῶς ἀνθρωπίνη νόσος καὶ ἡ σοβαροτάτη πασῶν τῶν προσβαλλουσῶν τὸν ἄνθρωπον».

Πῶς δ' ἐξηγεῖται τοῦτο;

Πῶς μέν, ποῦ, καὶ πότε ἡ ζῶσα καὶ δρῶσα ὕλη τὸ πρῶτον ἀνεφάνη ἐπὶ τοῦ πλανήτου μας, ἀπετέλεσε καὶ ἀποτελεῖ τὸ ἀντικείμενον συζητήσεως, ἀφ' ὅτου οἱ ἄνθρωποι ἤρξαντο ἐνάρθρως συνεννοούμενοι, οἱ δὲ πρωτόγονοι, ὡς τὰ παιδία, διερωτῶντες ἀλλήλους περὶ τοῦ τὶς ἐδημιούργησε πᾶν τὸ περὶ αὐτοὺς καὶ τὸ ὑπ' αὐτούς, καὶ μὴ ἑρμηνείαν εὑρίσκοντες, ἀπέδωκαν τοῦτο εἰς

ὑπερφυσικήν τινα δύναμιν, ἣν ὠνόμασαν Θεόν. Καὶ μέχρι μὲν τοῦ Πυθαγόρου, τῆς δυνάμεως ταύτης θεωρουμένης τῆς δημιουργοῦ, ἡ θεωρία ἀπεκλήθη θεοκρατική, ἀπὸ τοῦ χρόνου δὲ τούτου, ἰδίᾳ δὲ ἀπὸ τοῦ Ἀριστοτέλους καὶ ἐντεῦθεν μέχρι τῶν χρόνων τοῦ Παστέρ, τοῦ παντὸς ἐδέσποζεν ἡ φιλοσοφία. Τοῦ Παστὲρ ὅμως, διὰ τῶν ἀθανάτων ἐργασιῶν του ἀποδείξαντος τὸ πεπλανημένον τῆς αὐτομάτου γενέσεως πειραματικῶς, ἡ ἐπιστήμη ἀνέλαβε τὴν λύσιν τοῦ μυστηρίου διὰ κλάδου τινὸς αὐτῆς, τῆς βιολογίας.

Ἀλλ' ἀτυχῶς οἱ βιολόγοι, πρὸ ἀλύτου προβλήματος εὑρισκόμενοι καὶ τῶν ἔργων τοῦ Παστὲρ ἐπιλήσμονες γενόμενοι, ἐπανέρχονται ἀκουσίως εἰς τὸν Ἀριστοτέλη, παραδεχόμενοι τὴν γένεσιν αὐτόματον. Ἔχω πρὸ ἐμοῦ, γράφων ταῦτα, τὸ τελευταῖον ἔργον τοῦ καθηγητοῦ τῆς βιολογίας ἐν Παρισίοις, ἐκδοθὲν πρὸ ὀλίγων μόλις μηνῶν, Etienne Rabaud, ἐν ᾧ σελὶς 36 ἐκτίθεται ὁ τρόπος τῆς γενέσεως τῆς πρώτης ζώσης καὶ δρώσης ὕλης. Ταύτην δὲ παραδέχεται οὗτος προελθοῦσαν ἐκ συνθέσεως συντελεσθείσης ἐξ ἐξωτερικῶν ἐπιδράσεων, ἤτοι ἐκ τοῦ θερμοῦ τῆς γῆς, ἐξ ὑγρομετρικοῦ κορεσμοῦ, ἐκ τῆς διαφόρου συστάσεως τῆς ἀτμοσφαίρας καὶ ἐκ τοῦ ἠλεκτρισμοῦ, ἅτινα δὲν ὑπάρχουν σήμερον.

Ἀντιθέτως ὅμως ὁ V. Galippe καὶ ἡ G. Soufflаnd τὴν 17 Μαΐου τοῦ 1921 ἀνεκοίνουν ἐν τῇ Γαλλικῇ Ἀκαδημίᾳ τῶν Ἐπιστημῶν, ὅτι ὀρυκτὴ καὶ ζῶσα ὕλη συνυπάρχουν καὶ συνυπῆρξαν πάντοτε ὑπὸ πάσας τὰς συνθήκας, καὶ ὅτι ἡ ζωὴ ὑπὸ ὠργανωμένην μορφὴν καὶ σύστασιν εἶνε συμφυὴς τῇ ὕλῃ καὶ ἀνεπίδεκτος θανάτου. Διότι τοῦ χρόνου τε καὶ τῆς ὑψώσεως τῆς θερμοκρασίας θεωρουμένων ὡς τῶν μόνων μέσων ἐξοντώσεως τῆς ζωῆς, μορφαὶ ὠργανωμένης ζωικῆς ὕλης δύνανται νὰ ζήσουν ὑπὸ θερμοκρασίαν 1800 ἕως 2000 βαθμῶν ἑκατονταβάθμου θερμομέτρου καὶ ἐντὸς ἀπολιθωμάτων, καὶ ὅτι ἡ ζῶσα ὕλη αὕτη τιθεμένη ὑπὸ προσφόρους συνθήκας, ὄχι μόνον ἀναβιοῖ καὶ ἀναπαράγεται ἀλλὰ καὶ τροποποιεῖται, μεταβάλλουσα ὑφήν. Κέκτηται, λέγουν οὗτοι, ἡ ὕλη αὕτη, ἡ ὑπὸ μορφὴν σφαιρικῶν ἢ ᾠοειδῶν σωματίων παρουσιαζομένη καὶ ἐντὸς τῆς νω-

πῆς λάβας τῶν ἡφαιστείων εὑρισκομένη, ὡς καὶ ἐντὸς μετεωρολίθων ἐντελῶς λανθάνουσα, κέκτηται τὴν ἰδιότητα τῆς θερμοκρασίας τοῦ περιβάλλοντος ὑψουμένης, νὰ παραιτῆται τοῦ ὕδατος αὐτῆς καὶ ὀρυκτοποιουμένη ν' ἀνθίσταται ἀκινδύνως τὴν ὕψωσιν ταύτην.

* * *

Ἀλλ' οἱαδήποτε καὶ ἂν ὑπῆρξεν ἡ ἀφετηρία τῆς πρώτης ζώσης ὕλης, αὕτη ὑπὸ διαφόρους ὅρους καὶ συνθήκας διατελέσασα καὶ μετὰ πάροδον πολλῶν ἑκατομμυρίων αἰώνων ὀργανωθεῖσα, ἀπετέλεσε τὰ διάφορα ὄντα ἅτινα σήμερον ἡμεῖς ἀποκαλοῦμεν φυτὰ καὶ ζῶα. Ὑφίστανται ἐν τούτοις καὶ θὰ ἐξακολουθοῦν ὑφιστάμενα, διάμεσα στάδια, δι' ὧν ἡ ὕλη αὕτη διελθοῦσα ἐξίχθη μέχρις ἡμῶν, ἅτινα σήμερον ὀνομάζομεν μονοκυττάρους ὀργανισμοὺς ἢ μικρόβια. Ὅπως δὲ τὰ ζῶα καὶ τὰ φυτὰ οὕτω καὶ ἅπαντες οἱ ὀργανισμοὶ ἐν τῇ μακρᾷ αὐτῶν σταδιοδρομίᾳ, καὶ τῇ βεβιασμένῃ αὐτῶν διόδῳ καὶ διαβιώσει ὑπὸ διαφόρους συνθήκας καὶ κλίματα, ἀπέκτησαν ἰδιότητάς τινας ὑπὸ τὰς ὁποίας πρὸ ἡμῶν ἀναλλοιώτως ὠργανωμένα παρουσιάζονται. Προσθέσωμεν δ' ἐν παρόδῳ, ὅτι ἡ ἐξέλιξις, συμβίωσις, καὶ διαβίωσις τῶν ὄντων εἶνε τόσον στενὴ καὶ ἀλληλένδετος ὥστε οὐδὲν δύναται νὰ ζήσῃ ἄνευ τοῦ ἄλλου, καὶ ὅτι ἡ προσαρμογή των πρὸς τὸ περιβάλλον εἶνε τόσον καλὰ ἐκσεσημασμένη ὥστε ἡ ἀπόσπασίς των ἐξ αὐτοῦ, ἐὰν δὲν σημάνῃ τὴν ἀπώλειάν των, θὰ τροποποιήσῃ ἄρδην τὴν φύσιν των.

Τὴν ἰδιότητα δὲ ταύτην τῆς ἀμοιβαίας ἕλξεως, καὶ ἐξαρτήσεως τοῦ βιωτοῦ, ἔτι δὲ τῆς σχέσεως τοῦτο μὲν τοῦ μικροβίου πρὸς τὴν ἄψυχον ὕλην, τοῦτο δὲ τούτου πρός τε τὰ ὅμοια καὶ ἀνόμοια αὐτῷ μικρόβια, καὶ ἀνώτερα ὄντα, ἡ ἐπιστήμη θέλουσα νὰ διατυπώσῃ, τὴν Λατινικὴν λέξιν, affinitas, ἐκ τοῦ affinis ἤτοι ὅμορος, λαμβάνουσα, καὶ ἀγχιστείαν εἰς τὸ Ἑλληνικὸν σημαίνουσαν, καὶ ταύτην υἱοθετοῦσα ἀπεκάλεσεν οὕτως affinitas. Ἐγείρεται ὅμως ἐνταῦθα τὸ ἐρώτημα, ἐπιτρέπεται εἰς ἡμᾶς, Ἕλληνας ὄντας, νὰ παραδεχθῶμεν καὶ ἀβασανίστως νὰ υἱοθετήσωμεν τὴν λέξιν ταύτην, ἀγχι-

στείαν, ἔχοντες ὡς καὶ ὁ Πλίνιος ἐν τῷ XX βιβλίῳ τῆς Φυσικῆς Ἱστορίας γράφει, τὴν λέξιν συμπάθειαν; Ἐν τούτοις ὅμως ὑπὸ τῆς φορᾶς τοῦ ρεύματος παρασυρόμενοι παραδεχόμεθα ταύτην. Τὸ αὐτὸ δὲ καὶ ἐπὶ τῶν λοιπῶν ὄντων κατὰ βαθμὸν ἐξελίξεως καὶ ἀναπτύξεως, πράττοντες καὶ τὰς ἀναποσπάστους, ἀναλλοιώτους καὶ συμφυεῖς αὐτῶν ἰδιότητας θέλοντες ἐπιστημονικῶς νὰ διατυπώσωμεν λέγομεν, ὥσπερ τὴν μὲν ἀνόργανον καὶ κατωτάτην ὀργανικὴν ὕλην, ὡς καὶ ἅπασαν τὴν φυτικὴν ζωήν, διακρίνει ἡ ἀγχιστεία, οὕτω καὶ τὰ ἔντομα καὶ ζῶα τὸ ὁρμέμφυτον, ἢ instinct, τὸν ἀγροῖκον καὶ ἀπαίδευτον ἡ ἕξις, τὸν δ' ἐπαΐοντα ἄνδρα ὁ χαρακτήρ. Οὕτω λοιπὸν τῶν κατὰ τὴν φύσιν ἐχόντων καὶ ἁπάντων τῶν ὄντων πρὸ ἡμῶν δι' ἀδαμαντίνων δεσμῶν ἀρρήκτως συνδεδεμένων παρουσιαζομένων, καὶ ὑπὸ ὡρισμένας φυσικὰς συνθήκας καὶ ὅρους ζωικοὺς βιούντων τὸ δὲ βιωτὸν ἢ μὴ αὐτῶν ἐκ τῆς ἀμοιβαίας αὐτῶν σχέσεως ἐξαρτώντων, ἴδωμεν πῶς ὁ ἀπασχολῶν ἡμᾶς συφιλιδογόνος σπειροχαίτης ἀγχιστεύει πρὸς τὸν ἄνθρωπον.

* * *

Ἔχομεν ὄντως φυτὰ καὶ ζῶα μικρὰ ἢ μεγάλα, ἁπλᾶ ἢ σύνθετα, ζῶντα μὲν αὐξανόμενα καὶ πολλαπλασιαζόμενα ἐντὸς ὡρισμένου περιβάλλοντος, θνήσκοντα δὲ ἐὰν χωρισθοῦν τοῦ περιβάλλοντος αὐτῶν τούτου. Ὁ ἰχθύς, ἐπὶ παραδείγματι, θνήσκει ἐξαγόμενος τοῦ ὕδατος, καὶ ὁ ἄνθρωπος παύει νὰ ζῇ ἐμβαπτιζόμενος ἐπὶ χρόνον μακρὸν ἐντὸς αὐτοῦ. Φυτὰ δέ τινα καὶ ζῶα ἀποσπώμενα τοῦ περιβάλλοντος αὐτῶν, ἢ μεταφερόμενα ἀπὸ τόπου εἰς τόπον, ἀτροφοῦν καὶ θνήσκουν, ὡς στερούμενα τῶν δι' αὐτὰ καταλλήλων συνθηκῶν τοῦ βίου. Ἐκτὸς δὲ τούτου ἔχομεν καὶ ἄλλα ὄντα παρασιτικῶς ἢ συμβιωτικῶς ἀγχιστεύοντα καὶ ζῶντα μετ' ἄλλων ζώων συναναπτυσσόμενα καὶ συνθνήσκοντα μετ' αὐτῶν. Τοῦτο δὲ συμβαίνει καὶ μὲ τὸν ὠχρὸν σπειροχαίτην καὶ τὸν ἄνθρωπον. Ὑπάρχουν μὲν πολλαὶ ἄλλαι νόσοι μεταδιδόμεναι ἀπὸ ζώου εἰς ζῶον, καὶ ἀπὸ πολλῶν ἄλλων ζώων πρὸς τὸν ἄνθρωπον, αἱ νόσοι δὲ αὗται εἶνε νόσοι βραχείας διαρκείας καὶ διὰ τῶν ὁποίων εἴτε φονεύεται ὁ

ἄνθρωπος, εἴτε ἀπαλλλάσσεται, τοῦτο μὲν αὐτομάτως, τοῦτο δὲ φαρμακευτικῶς. Ἡ γνωστοτέρα, ἡ καὶ συνηθεστέρα τούτων, εἶνε ἡ ἑλονοσία. Οἱ ἀνωφελεῖς, ἢ καλλίτερον καὶ ἑλληνικώτερον εἰπεῖν, ἑλειονόμοι κώνωπες, φέροντες ἐν αὐτοῖς τὸ ἑλεῖον μίασμα, ἢ τὸ γνωστὸν τοῦ Laveran πλασμώδιον, μολύνουν δι' αὐτοῦ τὸν ἄνθρωπον. Παρὰ πολλῶν δ' ἐλέχθη ὅτι οἱ ἑλειονόμοι οὗτοι κώνωπες λαμβάνουν τὸ μόλυσμα ἐκ τῶν ἑλῶν ἐντὸς τῶν ὁποίων διαβιοῦν, τὸ τοιοῦτον ὅμως ἀπεδείχθη πλημμελές, τῶν κωνώπων φερόντων πάντοτε ἐντὸς αὐτῶν τὸ πλασμώδιον.

«Περιγράφοντες δέ, λέγει ὁ Craig, τὰ παράσιτα ταῦτα πρέπει νὰ παραδεχθῶμεν διπλοῦν κύκλον ζωῆς, τὸν ἀνθρώπινον, ἢ τὴν σχιζογονίαν, ἤτοι τὸν ἐστερημένον μέσων ἀναπαραγωγῆς κύκλον, καὶ τὴν σπορογονίαν, ἢ γενετικὸν κύκλον, ἐξελισσόμενον ἐντὸς τοῦ μεμολυσμένου κώνωπος. Οἱ ἑλειογενεῖς πυρετοὶ δὲν εἶνε μολυσματικοὶ ἀπὸ ἀρρώστου εἰς ὑγιᾶ εἰ μὴ τῇ ἐπεμβάσει ὡρισμένων κωνώπων.»

Γνωστότερον δὲ ἤδη εἶναι κατὸ τὸν M. Moyer ὅτι ὁ ἄνθρωπος αὐτομάτως τῶν πυρετῶν τούτων ἀπαλλάσσεται μετὰ πάροδον δύο ἢ τριῶν ἐτῶν.

Ἀσθένειαι μὲν ἄλλαι, ὡς ἡ φθίσις, χρονίζουσαι ἐπὶ τοῦ ἀνθρώπου, χρονίζουν καὶ εἰς τἆλλα ζῶα μικρὰ ἢ μεγάλα, πρὸς τὰ ὁποῖα εἴτε τυχαίως εἴτε πειραματικῶς μεταδίδονται, ἡ συφιλὶς δ' ὅμως ὡς ἔλεγον (σελὶς 91) καὶ ἡ βλενόρροια εἶνε ἀποκλειστικῶς ἀνθρώπινοι νόσοι. Διότι ὁ μὲν γονόκοκκος ἐπὶ τῆς ἀνθρωπίνης μόνον οὐρήθρας ἀναπτύσσεται καὶ ἡ συφιλὶς μόνον ἐπὶ τοῦ ἀνθρώπου ἐγκλιματίζεται. Ἤδη δὲ ὁπότε ἐπέστη ὁ χρόνος καὶ ὁ τόπος ἐνδείκνυται ἂς σαφηνίσωμεν. Τὸ «ὅπερ ἔδει δεῖξαι» τῆς ἀριθμητικῆς, ἐν τῇ ἰατρικῇ φιλολογίᾳ εἶνε τὸ πείραμα, διὰ τούτου δ' ἀποδεικνύεται πέραν πάσης ἀμφιβολίας ὅτι πρῶτον, ὡς πρὸς τὴν γονόρροιαν, τὸ παραγωγικὸν αἴτιον ταύτης, ὁ γονόκκοκος Νέϊσσερ, καίτοι παρουσιάζει μεγίστην ἀντίστασιν διὰ τὰ ἀνθρώπινα φαγοκύτταρα, καταστρέφεται, κατὰ τὸν Jules Bordet, εὐχερῶς ὑπὸ τῶν φαγοκυττάρων τῶν ζώων, δεύτερον ἡ συφιλὶς καίτοι μεταδίδεται ἀπὸ τοῦ ἀνθρώπου πρὸς τὰ ζῶα

πειραματικῶς μόνον, καὶ οὐδέποτε δι' ἐπαφῆς, πρῶτον ἐπ' αὐτῶν αὕτη ὑποχωρεῖ αὐτομάτως, καὶ δεύτερον ὅτι ἀπὸ ζώου εἰς ζῶον, εἴτε διὰ δήγματος, ἐπαφῆς ἢ συνουσίας, τὸ δὲ σπουδαιότατον κληρονομικῶς δὲν μεταδίδεται.

«Ὑπάρχει, ἔλεγον οἱ Λεβαδίτι, Μαρί καὶ Isaicu, τὴν 15 Ἰουλίου 1921 ἐν τῇ Βιολογικῇ Ἑταιρείᾳ, θεμελειώδης διαφορὰ μεταξὺ τῆς κληρονομικότητος τῆς συφιλίδος τοῦ ἀνθρώπου καὶ τῆς πειραματικῆς μολύνσεως τοῦ κονίκλου. Οὐδὲν ἐκ τῶν ἐπὶ τοῦ ἀνθρώπου συμβαινόντων ἐπαναλαμβάνεται καὶ εἰς τὴν συφιλίδα τῶν κονίκλων, ἡ δὲ συφιλὶς τοῦ κονίκλου οὐδέποτε κληρονομεῖται. Ἐξηγεῖται δὲ ἡ διαφορὰ αὕτη ἐκ τοῦ γεγονότος ὅτι ἐπὶ τοῦ κονίκλου ἡ νόσος γενικῶς μένει ἐντετοπισμένη, καὶ οὐδέποτε ἐγγίζει τὰ γεννητικὰ κύτταρα.»

Μεταδίδεται φυσικὰ ἀπὸ πιθήκου εἰς πίθηκον δι' ἐγκεντρισμοῦ, καὶ ἐπ' αὐτῶν πολὺ περισσότερον ἢ ἐπὶ ἄλλων ζώων διατηρεῖται καὶ συχνὰ παρουσιάζει δευτεροπαθῆ φαινόμενα, ἀλλὰ εἴτε φονεύει τὸ ζῶον, εἴτε ὑποχωρεῖ αὐτομάτως. Περιέργως ὅμως ὑπὸ τοῦ Dr. Leonard J. Vanderbergh ἀναγράφεται ὅτι οἱ πυγμαῖοι Mambuti τῆς Ἀφρικῆς, οὓς ὁ ἐξερευνητὴς οὗτος θεωρεῖ ὡς τὸν ἐλλείποντα συνδετικὸν κρίκον πιθήκου καὶ ἀνθρώπου, καὶ εἶδε ζῶντας βίον ἐντελῶς κτηνώδη, μὴ καλλιεργοῦντας οὔτε μίαν κἂν σπιθαμὴν γῆς καὶ τρεφομένους ὡς οἱ πίθηκοι, ἐξ ὀπωρῶν, ριζῶν καὶ τῆς σαρκὸς τοῦ ἐλέφαντος, ὃν ἐπιτηδειότατα θηρεύουν, ἐξαντλοῦν καὶ μετὰ πολὺν χρόνον φονεύουν, καὶ οὐδέποτε ἐπικοινωνοῦν μετ' ἄλλων φυλῶν, τρομερὰ ἀποδεκατίζονται ὑπὸ νόσων πρὸ παντὸς τῆς συφιλίδος.

* * *

Ὅσον δ' ἀφορᾷ τὴν μετάδοσιν τῆς συφιλίδος ἐκ κατωτέρου ζώου ἢ ζώου τοῦ ἐργαστηρίου πρὸς τὸν ἄνθρωπον, αἱ γνῶμαι τῶν ἐπιστημόνων δὲν συμβιβάζονται ἐξ ὁλοκλήρου· διότι χωρὶς ν' ἀνατρέξωμεν εἰς τὰ ἱστορικὰ πειράματα τοῦ συφιλιδισμοῦ τοῦ Auzias Turenne καὶ ἐν λεπτομερείᾳ ν' ἀναγράψωμεν τὸ κλασικὸν πλέον καταστὰν πείραμα τοῦ ἐκ τοῦ ἕλκους τοῦ ὠτὸς τοῦ πιθήκου

αὐτενοφθαλμισμοῦ τοῦ Γερμανοῦ ὑφηγητοῦ Robert de Welz καὶ τὴν ἐξ αὐτοῦ προκύψασαν λογομαχίαν Turenne, Ricord καὶ Cullerier, διότι λέγω, ἐνῷ ὁ μὲν Metchnikoff ἀναφέρει δύο περιπτώσεις συφιλίδος ἀπὸ τοῦ πιθήκου πρὸς τὸν ἄνθρωπον ὡς διαδραμούσας ἐκτάκτως ἠπίαν πορείαν, ὁ δὲ Λεβαδίτι καὶ Μαρί ἀναγράφουν ὅτι σπειροχαῖται ἐκ τοῦ κονίκλου ἐξ ἀτυχήματος ἐνοφθαλμισθέντες πρὸς τὸν ἄνθρωπον, προὐκάλεσαν μόνον ἀρχικὴν βλάβην, ἠπιώτατα ἐξελιχθεῖσαν καὶ ἐπουλωθεῖσαν ἄνευ οὐλῆς καὶ μὴ ἔχουσαν ὡς συνέπειαν δευτεροπαθῆ συφιλίδα, ἀλλὰ μόνον θετικὴν ἀντίδρασιν Βάσσερμεν. Ἔτι δέ, (σελ. 155,) νευρόφιλοι σπειροχαῖται ἐγκεντρισθέντες πρός τε τὸν πίθηκον καὶ τὸν ἄνθρωπον ἐκ τοῦ κονίκλου ἔμειναν ἄγονοι. Ὁ Buschke τοὐναντίον λέγει ὅτι ἡ διέλευσις τοῦ ἰοῦ διὰ τοῦ σώματος τοῦ ζώου οὐδόλως μετριάζει ἢ ἀλλοιοῖ τὴν ἐπὶ τοῦ ἀνθρώπου ἐπίδρασιν αὐτοῦ, ἀναγράφων ὅπως ὀρθώσῃ τὸν ἰσχυρισμόν του, περίπτωσιν βοηθοῦ τινὸς ἐργαστηρίου, ὅστις μολυνθεὶς διὰ συφιλιδικοῦ ἰοῦ, ἑπτάκις διελθόντος ἐκ τοῦ σώματος κονίκλων, ἐπαρουσίασε βαρεῖαν συφιλίδα. Ἀναφέρει δὲ δύο ἄλλας περιπτώσεις τοιαύτης μολύνσεως, ἐν μιᾷ μάλιστα τῶν ὁποίων, καίτοι ὁ ἰὸς διῆλθεν ἀπὸ τοῦ σώματος δεκαὲξ κονίκλων, τὸ ἰοβόλον αὐτοῦ οὐδόλως ἐμετριάσθη.

Ἔτι δ' ἐπὶ τῶν τοῦ ἐργαστηρίου ζώων ἡ συφιλὶς δὲν μεταδίδεται ὡς νόσος κυκλική, ἐξελισσομένη δηλαδή, ὡς καὶ ἐπὶ τοῦ ἀνθρώπου, ἐκτὸς τῆς πρωτοπαθοῦς αὐτῆς μορφῆς διὰ δευτεροπαθῶν καὶ τριτοπαθῶν φαινομένων, ἀλλ' ἁπλῶς ὡς τοπικὴ ἐκδήλωσις. Ὑπῆρξαν ὅμως συγγραφεῖς τινες, τοῦ Grouven πρώτου, ἀπὸ τοῦ 1907, ἀνοίξαντος τὴν θύραν διὰ τῶν κλασικῶν του παρατηρήσεων ἐπὶ κονίκλων, οἷον ὁ Menzincescu, ὁ Uhlenhuth καὶ Mulzer, ὁ Ossala καὶ Truffi, ὁ Nichols καὶ Reasoner, ἐσχάτως δὲ οἱ W. H. Brown καὶ L. Pearce, ἀναγράφοντες ὅτι παρετήρησαν περιπτώσεις ὀφθαλμικῶν καὶ δερματικῶν βλαβῶν ἐπὶ συφιλιδικῶς ἐμβολιασθέντων κονίκλων, ἀφ' ἑνὸς μὲν μετὰ τοπικὴν μεταμόσχευσιν ὠχρῶν σπειροχαιτῶν, ἀφ' ἑτέρου δὲ μετὰ

ἐνδοφλέβιον ἔνεσιν γαλακτώματος καλλιεργείας τοιούτων ἐν μεγάλῃ ποσότητι.

Ἀλλ' ὁ πολὺς Noguchi, καίπερ παραδεχόμενος ὅτι παρετήρησε τοιαῦτα φαινόμενα, γράφει κατηγορηματικῶς τὰ ἑξῆς: «Πολυάριθμοι ἀπόπειραι γενόμεναι παρ' ἐμοῦ πρὸς παραγωγὴν καθολικῆς συφιλίδος διὰ τῆς μεθόδου ταύτης ἀπέτυχον.» Τρανοτέρα δ' ἀπόδειξις τούτου εἶνε ἡ ἔλλειψις ἀνοσίας εἰς τὰ ζῶα ταῦτα. Διότι, κόνικλος, φέρων συφιλιδικὴν κερατίτιδα ἐπὶ τοῦ ἑνὸς ὀφθαλμοῦ, μολύνεται διὰ τῆς νόσου ἐπὶ τοῦ ἄλλου αὐτοῦ ὀφθαλμοῦ. Κόνικλοι πάλιν μεμολυσμένοι διὰ συφιλιδογόνου σπειροχαίτου, τὸν ἕνα ὄρχιν, δὲν παρέχουν καμμίαν ἀντίστασιν κατὰ νέας μολύνσεως τοῦ ἑτέρου αὐτῶν ὄρχεος διὰ τοῦ αὐτοῦ σπειροχαίτου.

«Συνῳδὰ πρὸς τὰς προσωπικάς μου παρατηρήσεις, γράφει ὁ Noguchi, κόνικλος, ἐπὶ τοῦ ὁποίου συφιλιδικὴ ὀρχῖτις ἢ κερατῖτις, ἢ ἕλκος τοῦ ὀσχέου ἰάθησαν, εἴτε αὐτομάτως εἴτε τῇ χορηγίᾳ Σάλβαρσαν, δὲν χαίρει ἀντιληπτὴν ἀνοσίαν κατὰ τῆς συφιλίδος. Ὁ Truffi ἐπανειλημμένως ἐνωφθάλμισε κονίκλους διὰ γαλακτώματος ἥπατος συφιλιδικοῦ ἐμβρύου, περιέχοντος ἀφθονίαν ὠχρῶν σπειροχαιτῶν, ἄνευ προκλήσεως ἐπ' αὐτῶν ἀνοσίας.»

Ἤτοι ἐπὶ τῶν ζώων τούτων ἡ νόσος δὲν μεταδίδεται ὡς ἰδιοπαθὴς συφιλὶς ἀλλ' ἁπλῶς ταῦτα χρησιμεύουν ὡς κοινὰ μέσα σχεδὸν καλλιεργείας ὡρισμένων σταδίων τοῦ συφιλιδογόνου σπειροχαίτου. Ἐν ὀλίγοις τὰ ζῶα ταῦτα εἶνε συφιλιδίσιμα ἀλλ' ὄχι συφιλιδικά, ὑποκείμενα δηλαδὴ εἰς μόλυνσιν διὰ τοῦ συφιλιδογόνου σπειροχαίτου, ἀλλ' ὄχι καὶ εἰς νόσησιν διὰ τῆς συφιλίδος. Ἐπ' αὐτῶν ἡ συφιλὶς ὁμοιάζει πρὸς ἄνθος, τιθέμενον ἐντὸς δοχείου περιέχοντος ὕδωρ καὶ διατηρούμενον ἐν τῇ ζωῇ ἐπί τινα χρόνον, ἢ πρὸς πόαν σπειρομένην εἰς νεαρὸν δι' αὐτὴν ἔδαφος καὶ ἐπὶ τοῦ ὁποίου, καίπερ βλαστάνουσα δὲν ἀνθεῖ καὶ δὲν αὐταναπαράγεται. Ἰδοὺ τί γράφει ὁ Ρικόρδ ἐν τῇ δεκάτῃ ἑβδόμῃ ἐπιστολῇ του κατὰ τὸ 1850:

«Ὁ πίθηκος διὰ τὸ ἕλκος εἶνε ἔδαφος ἄγονον καὶ ἀλλότριον, ὁ δὲ ἰοβόλος σπόρος ἐπ' αὐτοῦ εἶνε ἐξωτικός. Μέγισται

φροντίδες ἀπαιτοῦνται διά τε τὴν σποράν του καὶ τὴν ἄρδευσίν του. Ἀνάγκη νὰ τεθῇ εἰς θερμοκήπιον ἢ ὑπὸ κώδωνα. Ὁ σπόρος οὗτος θνήσκει πρὶν βλαστήσῃ ρίζας κατὰ μέγιστον δὲ λόγον, πρὶν καρποφορήσῃ.»

Ὅ,τι συμβαίνει ἐν τῷ σώματι τοῦ ὑπὸ πειραματισμὸν ζώου οὐδόλως, ὡς πρὸς τὸν σπειροχαίτην, διαφέρει, γράφει ὁ McDonaugh, τοῦ ἐν τῷ σωλῆνι καλλιεργείας συμβαίνοντος. Ἄρα ἀληθὴς συμβίωσις ὠχροῦ σπειροχαίτου καὶ ἄλλων ζώων δὲν φαίνεται δυνατή. Ἐξηγεῖται δ' ὡς ἐκ τούτου καὶ ἡ ἐπὶ τῶν ζώων τούτων μεγάλη ἀποστειρωτικὴ θεραπεία τοῦ σάλβαρσαν. Διότι φονευομένων δι' αὐτοῦ ἁπάντων τῶν ἐν τῇ κυκλοφορίᾳ τῶν ζώων τούτων εὑρισκομένων ὡρίμων σπειροχαιτῶν δὲν παραμένει ἄλλο στάδιον, σπόρων ἢ κόκκων, ἀπροσβλήτων ἐκ τοῦ φαρμάκου καὶ ἱκανῶν νὰ προκαλέσουν ἐπιμόλυνσιν, ὡς συμβαίνει ἐπὶ ἀνθρώπου. Ἤτοι ἐπὶ τοῦ ἀνθρώπου ἔχομεν τοὺς γονίμους ὠχροὺς σπειροχαίτας καὶ ἐπὶ τῶν ζώων τοὺς ἀγόνους τοιούτους.

* * *

Ὑπὸ τοῦ Ross καὶ Bayon, κατὰ τὸ 1913, ἐν Ἀγγλίᾳ καὶ ὑπὸ τοῦ Arzt, Kerl καὶ Scherechewsky ἐν Αὐστρίᾳ περιεγράφη νεωστί, νόσος τις τῶν γεννητικῶν ὀργάνων τῶν κονίκλων μεταδιδομένη ἐπ' αὐτῶν διὰ τῆς συνουσίας, προκαλουμένη ἐκ σπειροχαίτου πανομοιοτύπου πρὸς τὸν ὠχρὸν συφιλιδογόνον σπειροχαίτην, καὶ ἡ ὁποία κατὰ τὰς ἐκδηλώσεις της ὁμοιάζει καταπληκτικῶς τὴν πειραματικὴν συφιλίδα τοῦ ζώου. Ἡ ἀρρωστία ἄρχεται διὰ μικρᾶς, μόλις ὁρατῆς κηλίδος, ἐμποτιζομένης καὶ μεταβαλλομένης εἰς βλατίδα ἐξελκουμένην καὶ καλυπτομένην δι' ἐφελκίδος. Ὁ Lersey καὶ οἱ συνεργάται του παρατηρήσαντες ἐπὶ ἀνδρός, οὗτινος ἡ σύζυγος ἐπαρουσίαζε θετικὴν ἀντίδρασιν ἐν τῷ αἵματι αὐτῆς, συφιλιδικὴν ροδάνθην, καὶ τυφλῶς πιστεύσαντες εἰς τοὺς ἰσχυρισμοὺς τούτου ὅτι ἡ ροδάνθη του αὕτη ἐσχετίζετο πρὸς τὴν προμνησθεῖσαν νόσον τῶν κονίκλων, ἐξ ἧς εἷς τῶν κονίκλων του ἔπασχεν, ἐσχέτισαν τὰς δύο ταύτας

νόσους, καὶ ἐν διλήμματι εὑρισκόμενοι ἀπέδωκαν τὴν ἀσθένειαν τοῦ κονίκλου εἰς τὸν ἄνθρωπον.

Ἀλλ' ἰδοὺ οἱ Λεβαδίτι καὶ Μαρί, τὴν 11 Ἰουνίου, 1921 ἐν τῇ Βιολογικῇ Ἑταιρείᾳ, καὶ τρεῖς ἡμέρας βραδύτερον ἐν τῇ Ἀκαδημίᾳ, ἀνακοινοῦν ὅτι παρετήρησαν ἐπὶ τῶν κονίκλων αὐτόματον μόλυνσιν, προκαλουμένην ἐκ σπειροχαιτῶν καταπληκτικῶς ὁμοιαζόντων τὸν συφιλιδογόνον τοιοῦτον. Αἱ βλάβαι τῆς μολύνσεως ταύτης ἐντοπιζόμεναι ἐπί τε τῆς ῥινὸς καὶ τῶν αἰδοίων τῶν ζώων, ὁμοιάζουν μεγάλας ἐξηλκωμένας βλατίδας, βριθούσας σπειροχαιτῶν, καὶ μεταδιδομένας δι' ἐπαφῆς τῶν ὑγιῶν μετὰ τῶν πασχόντων κονίκλων, ὡς καὶ κατὰ τὴν συνουσίαν. Τὴν νόσον ταύτην ὠνόμασαν «ψευδοσυφιλίδα». Πίθηκοι μέν, ἐνοφθαλμισθέντες διὰ τῶν σπειροχαιτῶν τῆς ψευδοσυφιλίδος δὲν ἐμολύνθησαν οἱ Λεβαδίτι δὲ καὶ Νικολάου ἐγκεντρισθέντες, τοῦτο μέν, ὅπως βεβαιωθῇ ἐὰν οἱ σπειροχαῖται οὗτοι ἦσαν ἰοβόλοι διὰ τὸν ἄνθρωπον, τοῦτο δὲ ὅπως πεισθοῦν ἂν ὄντως ἦτο δυνατὸν οὗτοι νὰ χρησιμοποιηθοῦν ὡς ἐμβόλιον κατὰ τῆς συφιλίδος, οὐδεμίαν βλάβην εἴτε τοπικὴν εἴτε καθολικὴν ἐπαρουσίασαν, καίτοι ἔκτοτε ἐπέρασαν τρεῖς ὁλόκληροι μῆνες.

Ὁ δὲ Noguchi, (Ἐφημερὶς Α. Μ. Α. Τ. 77, ἀρ. 26, Σελ. 2052) τὸ αὐτὸ φαινόμενον παρακολουθήσας ἐν Ἀμερικῇ εἶδεν ὅτι, ἡ ἐπώασις τῆς ψευδοσυφιλίδος τῶν κονίκλων διαρκεῖ ἀπὸ εἴκοσι μέχρις ὀγδοήκοντα ὀκτὼ ἡμέρας, κατὰ μέσον δ' ὅρον ἑξήκοντα ἡμέρας κατὰ τὴν τρίτην ὅμως μετάγγισιν σειρά τις σπειροχαιτῶν ἐπωάζετο μετὰ πέντε ἡμέρας, τὰ δὲ δορυφοροῦντα τὰς βλάβας γάγγλια, μόλις ἐξογκοῦνται. Ἀπόπειραι, γενόμεναι πρὸς παραγωγὴν ὀρχίτιδος, κερατίτιδος ἢ ἕλκους τοῦ ὀσχέου πειραματικῶς ἀπέτυχον. Πίθηκοι ἐγκεντρισθέντες παρέμειναν ἀλώβητοι. Σάλβαρσαν ἐνδοφλεβίως χορηγηθέν, ἠφάνισεν ἅπαντας τοὺς σπειροχαίτας ἐντὸς εἰκοσιτεσσάρων ὡρῶν, τῶν βλαβῶν ἐπουλωθεισῶν μετὰ ἑπτὰ ἡμέρας ἄνευ ὑποτροπῆς διαρκούντων τῶν πέντε πρώτων μετὰ τὴν ὑγίανσιν μηνῶν. Ἔτι δὲ ὁ ὀρρὸς τῶν ψευδοσυφιλιδικῶν κονίκλων οὐδέποτε ἀντιδρᾷ θετικῶς ἐνῷ κατ' ἀντίθεσιν ὁ αὐτὸς ὀρρὸς τῶν διὰ πει-

ραματικῆς συφιλίδος ἐγκεντρισμένων κονίκλων δίδει θετικὴν ἀντίδρασιν Βάσσερμεν.

Οἱ δὲ Kolle, Ruppert καὶ Mobus γράφουν ὅτι ἡ αὐτόματος συφιλὶς τῶν κονίκλων διαφέρει ἄρδην τῆς ἀνθρωπίνης οὖσα ἰδίας φύσεως, sui generis.

Ὡς δ' ἐν τῷ συμποσίῳ τῶν συφιλιδολόγων συνεβούλευον, κατὰ τὸ ἐσχάτως ἐν Βοστώνῃ συγκροτηθὲν συνέδριον, τὴν 8ην Ἰουνίου τοῦ 1921, πᾶν πείραμα ἐπὶ κονίκλου, ὅπως ἔχῃ ἀξίαν δέον νὰ βεβαιοῦται καὶ διὰ πειραματισμοῦ, τοῦ αὐτοῦ σπειροχαίτου, καὶ ἐπὶ τοῦ ἀνθρωποειδοῦς πιθήκου, ἐπειδὴ εἶνε ἀδύνατον ἡ αὐτὴ βάσανος νὰ γίνεται ἐπὶ τοῦ ἀνθρώπου καὶ ὅτι πᾶς σπειροχαίτης, εἴτε ὠχρός, εἴτε οἱασδήποτε ἄλλης χροιᾶς, διὰ νὰ εἶνε συφιλιδογόνος πρέπει ἐγκεντριζόμενος ἐπὶ τοῦ ἀνθρώπου, ἢ τοὐλάχιστον ἐπὶ τοῦ ἀνθρωποειδοῦς πιθήκου νὰ προκαλῇ συφιλίδα μετὰ πασῶν αὐτῆς τῶν συνεπειῶν.

* * *

Ἐπειδὴ δὲ τὸ ἔργον τοῦτο δὲν προορίζεται ἀποκλειστικῶς δι' ἰατρούς, γνώστας ὡς τὸ εἰκὸς τῶν βιολογικῶν νόμων τῆς ἀναπαραγωγῆς τοῦ εἴδους καὶ τοῦ πολλαπλασιασμοῦ τῶν γενῶν, διὰ τοῦτο ἀναγκάζομαι νὰ ἐπεκταθῶ. Ἡ μὲν πρώτη ζῶσα καὶ δρῶσα ὕλη ὑπῆρξε μονοκύτταρος ὀργανισμὸς διὰ τοῦ ἀλληλοδιαδόχου πολλαπλασιασμοῦ τοῦ ὁποίου προέκυψαν ἅπαντα τὰ ὄντα. Πόσα ἑκατομμύρια αἰώνων ἔκτοτε διέρρευσαν, καὶ ὑπὸ ποίας φυσικοχημικάς συνθήκας, εὑρεθέντα τὰ παράγωγα τοῦ πρωτογόνου τούτου μονοκυττάρου ὀργανισμοῦ ἔφθασαν μέχρις ἡμῶν, οὔτε δυνάμεθα, οὔτε καὶ ἂν ἠδυνάμεθα νὰ πραγματευθῶμεν θὰ ἐπραγματευόμεθα ἤδη. Ὅ,τι δὲ συνέβαινε τότε ἐπαναλαμβάνεται ἐν μέρει καὶ σήμερον, καὶ ἰδοὺ βλέπομεν ὑπὸ τὸ μικροσκόπιον τὰς ἀμοιβὰς (amibes) καὶ τὰ ἐγχυματοειδῆ (infusaria) κεκτημένα τὴν ἰδιότητα τῆς ἀθανασίας καὶ διαρκῶς ἀναπαραγόμενα. Ἡ ἀναπαραγωγὴ δ' αὕτη εἶνε διττή, γενετικὴ καὶ ἐξωγενετική, ἤτοι ἀναπαραγωγὴ διὰ τῆς ἑνώσεως τῶν γενῶν, διὰ συζυγίας, καὶ ἀναπαραγωγὴ διὰ διχοτομήσεως, τῶν διχοτομουμένων κυττάρων οὐδόλως

διαφερόντων ἀλλήλων, τοῦ τέκνου μὴ διακρινομένου οὐδόλως τοῦ γονέως καὶ ἀμφοτέρων, ὑπὸ προσφόρους συνθήκας, δυναμένων νὰ βιώσουν καὶ ν' ἀναπαράγωνται ἐπ' ἄπειρον. Σπεύσωμεν δὲ νὰ προσθέσωμεν, σαφηνίζοντες, ὅτι ἥ τε γενετικὴ καὶ ἐξωγενετικὴ ἀναπαραγωγὴ τούτων ἐξαρτᾶται πάντοτε ἐκ τοῦ περιβάλλοντος, τούτου ἀλλοιουμένου χημικῶς ἢ καὶ φυσικῶς αὕτη εἶνε ἐξωγενετικὴ ἢ γενετική.

Ὅ,τι δὲ συμβαίνει εἰς τὰ ἐγχυματοειδῆ ἐπαναλαμβάνεται σχεδὸν κατὰ γράμμα εἴς τε τὰ μικρόβια καὶ τὰ πρωτόζωα. Τῶν δὲ μικροβίων τούτων καὶ κατ' ἐξοχὴν τῶν πρωτοζώων βιούντων, ἀναπτυσσομένων, ἀναπαραγομένων καὶ ἐξελισσομένων ἐντὸς τοῦ σώματος διαφόρων ζώων, δυνάμεθα νὰ παραδεχθῶμεν καὶ δι' αὐτὰ τὸν διπλοῦν τοῦτον κύκλον ζωῆς, ἤτοι τὸν γενετικὸν καὶ τὸν ἐξωγενετικόν· τοῦ περιβάλλοντος δὲ καὶ ἐνταῦθα ὄντος τοῦ κυριωτέρου παράγοντος τῆς τοιαύτης ἢ τοιαύτης τοῦ μικροβίου ἢ τοῦ πρωτοζώου ἐξελίξεως, ταῦτα ἀναλόγως τοῦ περιβάλλοντος αὐτῶν τούτου ἐξελίσσονται. Βλέπομεν λοιπὸν κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον ταῦτα εἰς τοῦτο μὲν τὸ ζῶον ἀναπτυσσόμενα γενετικῶς, εἰς ἐκεῖνο ἐξωγενετικῶς καὶ εἰς ἄλλο εἶδος ζώου παραμένοντα ἐντελῶς ἀδρανῆ, εἰς ἄλλο δὲ θνήσκοντα. Παρατηροῦμεν δὲ προσέτι ὅτι πολλάκις μικρόβιά τινα καίπερ ζῶντα καὶ ἀβλαβῶς πολλαπλασιαζόμενα ἐντὸς τοῦ σώματος ζώου τινὸς δὲν μεταδίδονται δι' αὐτοῦ εἰς ἄλλο ζῶον εἴτε τοῦ αὐτοῦ εἴδους εἴτε διαφόρου εἴδους εἰμὴ τῇ ἐπεμβάσει τρίτου ζώου.

Ἡ μὲν πανώλης ἐπὶ παραδείγματι, καίτοι τὸ μικρόβιόν της ζῇ πάντοτε ἐντὸς τοῦ σώματος τοῦ ποντικοῦ, οὔτε ἀπὸ ποντικοῦ εἰς ποντικὸν μεταδίδεται οὔτε ἀπὸ τοῦ ποντικοῦ εἰς τὸν ἄνθρωπον, ἄνευ τῶν ψύλλων. Ἔτι δὲ οὔτε ἀπὸ ἀνθρώπου εἰς ἄνθρωπον χωρὶς τὴν ἐπέμβασιν τῶν ψύλλων αὐτῶν·

Ὁ ἐξανθηματικὸς τύφος, ἢ ὁ λοιμὸς τῶν Ἀθηνῶν, ὁ ὑπὸ τοῦ Θουκυδίδου περιγραφείς, μεταδίδεται διὰ τῶν φθειρῶν. Ὁ δὲ ἑλογενὴς πυρετὸς ἀπὸ ἀνθρώπου εἰς ἄνθρωπον δὲν μεταδίδεται εἰμὴ τῇ ἐπεμβάσει τοῦ ἑλειονόμου κώνωπος, ἐντὸς (σελ. 293) τοῦ ὁποίου μάλιστα

καὶ τὸ πλασμώδιον τοῦ πυρετοῦ ὑφίσταται καὶ τὸν γενετήσιον αὐτοῦ κύκλον. Ἐξιχθέντες δὲ μέχρι τοῦ σημείου τούτου προσθέσωμεν ὅτι, ἐνῷ ἐν τῷ ἐξωγενετικῷ κύκλῳ ὁ πολλαπλασιασμὸς καὶ ἡ διαιώνισις τοῦ εἴδους γίνεται δι' ἁπλῆς διχοτομήσεως καὶ διαιρέσεως τοῦ πρώτου κυττάρου καὶ πιστῆς ἀναπαραγωγῆς τούτου, ἐν τῷ γενετικῷ ἡ ἀναπαραγωγὴ ἐπιτελεῖται ὄχι δι' ἁπλῆς διχοτομήσεως ἀλλὰ καὶ δι' ἐξελίξεως, τοῦ τέκνου διαφέροντος τὰ μέγιστα πάντοτε τοῦ γονέως καὶ ὑποχρεωμένου νὰ διέλθῃ διὰ σειρᾶς σταδίων ἐξελίξεως πρὶν ἐξιχθῇ εἰς τὸ τέρμα τῆς ὡριμάνσεως αὐτοῦ. Σταδίων δέ τινων τῆς ἐξελίξεώς του ταύτης παραμενόντων ἐν ἐμβρυακῇ καταστάσει ἐν τῷ ὀργανισμῷ τοῦ ζώου, ἀβλαβῶν καὶ ἐπιτραπείτω μοι ἡ λέξις, ἀκινδύνων, τὸ δὲ σπουδαιότατον, ἐχόντων τὴν ἰδιότητα νὰ ὑφίστανται, ἄνευ μειώσεως τῆς ζωτικότητός των, τὴν ἐπίδρασιν ἐπὶ μακρὸν διαφόρων φυσικῶν ἢ χημικῶν μέσων, δι' ὧν οἱ γεννήτορες αὐτῶν εὐχερῶς φονεύονται, λέγομεν ἐπιστημονικῶς ὅτι ἡ νόσος, ἣν τὸ αἴτιον τοῦτο ἢ παρασιτοῦν πρωτόζωον προκαλεῖ, εὑρίσκεται ἐν λανθανούσῃ καταστάσει. Ἰδοὺ λοιπὸν διατὶ ἡ συφιλὶς τοῦ ἀνθρώπου διαφέρει ἄρδην τῆς συφιλίδος τοῦ κονίκλου, καὶ ἰδοὺ διατί ἡ σύγκρισις καὶ ἡ ἀντιπαραβολὴ τῆς αὐτῆς νόσου ἐπ' ἀμφοτέρων τούτων εἶνε ἀτυχής, καὶ ἰδοὺ διατὶ τὰ ἐπὶ κονίκλων θεραπευτικῶς ἐπιτελούμενα οὐδόλως πρέπει νὰ συγκρίνωνται πρὸς τὰ ἐν τῷ ἀνθρωπίνῳ ὀργανισμῷ γινόμενα διότι τὸ ἀποτέλεσμα εἶνε σύγχυσις.

Ἐπὶ τοῦ κονίκλου ὁ ὠχρὸς σπειροχαίτης ἀναπαράγεται διὰ διχοτομήσεως καὶ ἡ διχοτόμησις αὕτη συντελεῖται μᾶλλον ἐν τῇ κυκλοφορίᾳ, ἐνῷ ἐπὶ τοῦ ἀνθρώπου ἡ ἀναπαραγωγὴ γίνεται διὰ γενέσεως, καὶ διχοτομήσεως καὶ ὄχι τόσον πολὺ ἐν τῇ κυκλοφορίᾳ ἀλλ' ἐντὸς τῶν ἱστῶν. Αἱ δ' ὑπὸ τοῦ Brown καὶ Pearce παρατηρούμεναι, ὡς καὶ παρ' ἄλλων, ἱστολογικαὶ ἀλλοιώσεις ἐπὶ συφιλίδος τῶν κονίκλων, εἶνε τοῦτο μὲν ἐν μέρει βεβιασμέναι, τοῦτο δὲ ὀφειλόμεναι εἰς τὴν μεγίστην ποσότητα ἐνεθείσης καλλιεργείας ὠχρῶν σπειροχαιτῶν ἐν σχέσει πρὸς τὸ σῶμα τοῦ ζώου.

Πολλῶν δὲ καὶ ποικίλων, ὡς εἴπομεν, νόσων ἐκ τῶν πρωτοζώων παραγομένων, μόνη ἡ συφιλὶς μεταδίδεται ἀπ' εὐθείας, δι' ἀμέσου ἐπαφῆς τοῦ ὑγιοῦς μετὰ τοῦ μεμολυσμένου, ἢ τῇ ἐπεμβάσει ἄλλου ἀντικειμένου, χρησιμεύοντος ὡς φορέως τῆς μολύνσεως, πασῶν τῶν ἄλλων μεταδιδομένων πρὸς τὸν ἄνθρωπον δι' ἄλλου ζώου μικροτέρου πάντοτε τοῦ ἀνθρώπου, ἐντόμου δὲ ὡς τὰ πολλὰ καὶ ἁπασῶν τῶν ἀρρωστιῶν τούτων διαρρεουσῶν κυκλικὴν ταχεῖαν ἐντὸς τοῦ ἀνθρωπίνου ὀργανισμοῦ πορείαν, φονευουσῶν τοῦτον ἢ ἰωμένων τῶν πλείστων ριζικῶς, τοῦτο μὲν αὐτομάτως, τοῦτο δὲ τῇ χορηγείᾳ φαρμάκου, ὡς τοιούτου εἰς τὰς πλείστας τῶν περιπτώσεων, ἐνδεικνυομένου τοῦ σάλβαρσαν. Δύναται δέ τις ἐνταῦθα νὰ παραδεχθῇ διπλοῦν κύκλον ζωῆς τῶν πρωτοζώων τούτων, ἀφ' ἑνὸς μὲν τὸν ἐν τῷ ἐντόμῳ ὡς ἐπὶ τῶν ἑλειονόμων κωνώπων, τὸν καὶ γενετικόν, ἀφ' ἑτέρου δὲ τὸν ἐν τῷ ἀνθρώπῳ κύκλον, τὸν καὶ ἐξωγενετικόν.

Μερικὴν ἐξαίρεσιν τοῦ κανόνος φαίνεται ὅτι ποιεῖται ὁ λεπτὸς σπειροχαίτης, ἢ τρεπόνημα pertenue, ἢ τὸ παραγωγικὸν αἴτιον νόσου γνωστῆς ὑπὸ τὸ ὄνομα yaws, pian, ἢ framboesia, ἐν ᾗ ἡ μόλυνσις κατὰ τὸν Noguchi·

«Πιθανῶς, ὡς ἐπὶ συφιλίδος γίνεται δι' ἀμέσου ἐπαφῆς τοῦ πάσχοντος ἢ τῇ μεσιτείᾳ μεμολυσμένου ἀντικειμένου τοῦ δυνατοῦ τῆς μεταδόσεως ταύτης διά τε τῶν μυιῶν, τῶν κωνώπων καὶ ἀκάρεων μὴ ἀποκρουομένου. Τοῦ Castellani καὶ Chalmers ἀναγραφόντων ὅτι μυῖα ἐκμυζήσασα ἀπὸ βλατίδος γιὼς μετέδωκε τὸ νόσημα εἰς πίθηκον ἐπικαθήσασα μετὰ ταῦτα ἐπὶ τῆς ἐξεσμένης ὀφρύος του. Ὁ δὲ Modder παραδέχεται τὴν γιὼς μετοδόσιμον διὰ τῶν ἀκάρεων. Ὑπάρχει ἐν τούτοις μεγίστη καὶ ἐκπλήσσουσα διαφορὰ συφιλίδος καὶ yaws, διότι ἡ δευτέρα δὲν ἔχει οὔτε σπλαγχνικὰς οὔτε νευρικὰς παθολογικὰς ἐντοπίσεις. Ἡ δὲ σχέσις τῶν δύο τούτων δεῖται μεγαλειτέρας μελέτης διότι τὰ παραγωγικὰ αἴτια ἀμφοτέρων, ὠχρὸς καὶ λεπτὸς (pertenue) σπειροχαίτης, ὁμοιάζουν τόσον πολὺ μορφολογικῶς καὶ μέχρι βαθμοῦ τινος βιολογικῶς μεταξὺ αὐτῶν.»

Παρὰ πᾶσαν δ' ἀληθῶς τὴν μορφολογικὴν ὁμοιότητα ὠχροῦ καὶ λεπτοῦ σπειροχαίτου καὶ παρ' ὅλην τὴν πιστὴν συνύπαρξιν, ἐπ' ἀμφοτέρων τῶν ἀσθενειῶν τούτων τῆς θετικῆς ἀντιδράσεως Βάσσερμεν, ἡ συφιλὶς καὶ γιὼς οὐδὲν ἄλλο ἔχουν κοινόν. Διότι ἐνῷ ἡ συφιλὶς εἶνε νόσος καθολική, ἡ γιὼς εἶνε μόνον δερματική, μὴ προσβάλλουσα οὔτε τοὺς βλενογόνους, τοῦτο ὅμως ὑπὸ τοῦ P. Noel εἰς τὰ «Χρονικὰ τῆς Δερμ. καὶ Συφ.» τοῦ Φεβρουαρίου τοῦ 1921, ἀναιρεῖται, οὔτε καὶ τὰ σπλάγχνα. Τῆς συφιλίδος οὔσης πολυμόρφου, ἢ τἀληθὲς εἰπεῖν παμμόρφου, ἡ γιὼς ἐκδηλοῦται μόνον διὰ βλατίδων, αἵτινες ἰώμεναι ἄνευ ἐρεθισμοῦ, οὐδεμίαν ἀφίνουν οὐλήν. Ἡ μὲν γιὼς αὐτενοφθαλμίζεται οὐδέποτε κληρονομουμένη, ἡ δὲ συφιλὶς οὐδέποτε αὐτενοφλαμιζομένη πάντοτε κληρονομεῖται. Ἔτι δὲ ἐνῷ ἡ συφιλὶς εἶνε νόσος πανδημική, ἡ γιώς, ἣν ὁ Richard Carmichael ἐθεώρει ὡς συνδετικὸν κρίκον συφιλίδος καὶ εὐλογίας, εἶνε νόσος τροπική, τοὐθόπερ ὑπονοεῖ ὅτι αὕτη μεταδίδεται μέσῳ ἐντόμου ἢ παρασίτου, ζώντων μόνον κατὰ τὰς τροπικὰς ζώνας καὶ χρησιμευόντων ὡς γονέων καὶ ὡς φορέων τοῦ παραγωγικοῦ αἰτίου τῆς νόσου ταύτης, ἤτοι τοῦ λεπτοῦ σπειροχαίτου. Πρὸ παντὸς δὲ ἀμφότερα τὰ νοσήματα ταῦτα, συφιλὶς δηλαδὴ καὶ γιώς, δυνατὸν νὰ συνυπάρξουν ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ ἀτόμου κατὰ τὸν ἴδιον χρόνον καὶ νὰ ἐνοφθαλμισθοῦν ἐπὶ τοῦ πιθήκου ταὐτοχρόνως. «Ἔτι δὲ ὡς οἱ J. F. Schamberg καὶ J. V. Klauder παρατηροῦν, ἐνῷ ἡ προσδοκία τοῦ Ehrlich περὶ μεγάλης ἀποστειρωτικῆς θεραπείας ἐν τῇ συφιλίδι διὰ τοῦ σάλβαρσαν ἀπέτυχεν, πραγματοποιεῖται ἐν τῇ γιώς.» Ἤτοι διὰ τὴν γιὼς τὸν ἄνθρωπον παραδεχόμεθα ὡς διάμεσον κρίκον τῆς ἁλύσεως τοῦ κύκλου τῆς ζωῆς τοῦ λεπτοῦ σπειροχαίτου, ὡς ἀφετηρίαν ἢ καὶ ἄλλον κρίκον ἁλύσεως, ἔχοντος πάντοτε ἔντομόν τι παρασιτικὸν καὶ αἱμοφάγον τῶν τροπικῶν χωρῶν. Ἵνα δὲ ἐπιστημονικῶς καὶ συνωδὰ πρὸς τοὺς βιολογικοὺς νόμους ὁμιλήσωμεν, ὁ λεπτὸς σπειροχαίτης τῆς γιὼς ἐν τῷ ἀνθρώπῳ ὅλως ἀντιθέτως τοῦ ὠχροῦ συφιλιδογόνου σπειροχαίτου, ἀναπαράγεται ἐξωγενετικῶς διὰ διχοτομήσεως, ὡς ἀναπαράγεται ὁ ὠχρὸς πάλιν σπειροχαίτης ἐν τῷ σώματι τοῦ κονίκλου. Τρανὰ

δὲ τοῦτο ἀποδεικνύεται καὶ ἐκ τοῦ σημείου τοῦ ἐντοπισμοῦ τῶν πρώτων βλαβῶν τῆς γιὼς ἐμφανιζομένων κατὰ βαθμὸν συχνότητος ἐπὶ τῶν κάτω ἄκρων, ἐπὶ τῶν χειρῶν, τῆς κεφαλῆς, τῶν αἰδοίων καὶ τοῦ κορμοῦ, ἤτοι ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἐπὶ χωρῶν ἀκαλύπτων καὶ συνεπῶς ἐκτεθειμένων εἰς τοὺς νυγμούς τῶν ἐντόμων. Σημειωθήτω δ' ὅτι οἱ ἰθαγενεῖς τῶν τροπικῶν, περιφερόμενοι ἀνυπόδυτοι, συχνότερον μολύνονται ἐπὶ τῶν ποδῶν αὐτῶν.

* * *

Οὕτω λοιπόν, τῶν κατὰ τὸν ὠχρὸν συφιλιδογόνον σπειροχαίτην ἐχόντων, φέρε ἴδωμεν τὶ εἶνε ὁ σπειροχαίτης οὗτος, ὃν ἐγνωρίσαμεν πανομοιόμορφον, πανομοιότυπον καὶ ἀπαραλλάκτως ὁμοιάζοντα, δυσχερέστατα δὲ διακρινόμενον δύο ἄλλων εἰδῶν σπειροχαιτῶν· μηδεμίαν ἀπολύτως σχέσιν ἐχόντων πρὸς ἀλλήλους, ὅσον ἀφορᾷ τὰς ὑπὸ τῶν τριῶν εἰδῶν τῶν σπειροχαιτῶν τούτων, προκαλουμένας νόσους. Ἤτοι τὸν ὑπὸ τοῦ Arzt, Schertchewsky, Lersey, Λεβαδίτι, Μαρὶ καὶ Noguchi παρατηρηθέντα ἐπὶ τῆς νόσου τῶν κονίκλων, ἣν οἱ δύο Γάλλοι ἀπεκάλεσαν ψευδοσυφιλίδα καὶ τὸν λεπτὸν σπειροχαίτην τῆς γιώς. Εἶνε ἄραγε οἱ σπειροχαῖται οὗτοι αὐτὰ ταῦτα τὰ αἰτιολογικὰ παράγωγα τῶν νόσων τούτων, τῆς γιώς, τῆς ψευδοσυφιλίδος καὶ τὸ σπουδαιότερον τῆς συφιλίδος, ἢ εἶνε προϊόντα ἁπλᾶ, ἐξωγενετικῆς ὑποδιαιρέσεως καὶ συνεπῶς πολλαπλασιασμοῦ τῆς ἀγνώστου εἰσέτι μορφῆς τοῦ παραγωγικοῦ αἰτίου τῶν δύο κατ' ἐξοχὴν νόσων συφιλίδος καὶ γιώς; Μήπως εἶνε ἄραγε οὗτοι οἱ κηφῆνες, ἢ αἱ ἐργάτιδες μέλισσαι, αἵτινες καίπερ παντοῦ καὶ πάντοτε παροῦσαι καὶ τὴν ἐργασίαν τῆς κυψέλης ἐκτελοῦσαι δὲν εἶνε αὗται αἱ τὸ εἶδος αὐτῶν ἀναπαράγουσαι καὶ τὸ γένος των διαιωνίζουσαι; ἢ μήπως οὗτοι ὁμοιάζουν πρὸς τοὺς ἐργάτας μήρμυκας, τοὺς οὐδέποτε αὐταναπαραγομένους ἄνευ τῆς βασιλίσσης των; Ὅ,τι δήποτε δὲ καὶ ἂν συμβαίνῃ, καὶ εἰς οἱονδήποτε συμπέρασμα δύναταί τις συγκρίνων καὶ ἀντιπαραβάλλων νὰ φθάσῃ, ἓν ὑπάρχει σαφές, ὁ ὠχρὸς συφιλιδογόνος σπειροχαίτης εἶνε τελικὸν στάδιον γενετικοῦ κύκλου οὗτινος, τὰ

μὲν λανθάνοντα καὶ ἀνθιστάμενα παράγωγα, ζῶσι μόνον ἐντὸς τοῦ ἀνθρώπου καὶ εἶνε εἰσέτι ἄγνωστα, τὸ δὲ ἐξωγενετικόν, αὐτὸς οὗτος δηλαδὴ ὁ ὠχρὸς συφιλιδογόνος σπειροχαίτης ὁ τόσον ἐκπληκτικῶς ὁμοιάζων πρός τε τὸν τῆς ψευδοσυφιλίδος καὶ τὸν τῆς γιὼς λεπτὸν σπειροχαίτην εἶνε τὸ εἰς τὰ ζῶα τοῦ ἐργαστηρίου ἀναπαραγόμενον διὰ διχοτομήσεως στάδιον.

* * *

Νομίζω δὲ ὅτι καὶ ἡ λέπρα, ἡ ὁποία ἐνῷ ἐν τῇ λεκάνῃ τῆς Μεσογείου, ὅπως ἔγραφον ἄλλοτε ἐν τῇ Ἰατρικῇ καὶ Χειρουργικῇ Ἐφημερίδι τῆς Βοστώνης, 8 Ἰουλίου 1915, ὡς καὶ ἀλλαχοῦ ἐν Εὐρώπῃ δὲν μεταδίδεται δι' ἐπαφῆς οὔτε διὰ τῆς συνουσίας ἀλλὰ μόνον κληρονομικῶς, εἰς δὲ τοὺς τροπικοὺς ἄγνωστον πῶς, μολύνει τοὺς ἐκεῖσε μεταβαίνοντας ἱεραποστόλους, στρατιώτας τῶν ἀποικιῶν καὶ ἐμπορικοὺς ἀπεσταλμένους, ὀφείλεται εἰς ἄγνωστον μικρόβιον παρασιτικῶς ζῶν ἐπὶ ἐντόμου τινὸς τῶν τροπικῶν χωρῶν καὶ διὰ τοῦ δήγματος ἢ νυγμοῦ τούτου εἰσαγόμενον εἰς τὸ· ἀνθρώπινον σῶμα.

Ὁ τρόμος ὃν ἡ λέπρα διὰ μέσου τῶν αἰώνων ἐνέπνευσε καὶ ἡ μόνωσις τῶν ἀτυχεστάτων τῆς εἰδεχθοῦς ταύτης νόσου θυμάτων, περὶ ὧν ὁ Ἀρεταῖος, μετὰ τὴν ἐκτάκτως λαμπρὰν περιγραφὴν ταύτης, ἣν οὗτος καλεῖ ἐλέφαντα, ἔδωκε, γράφων· «τοιούσδε οὖν ἐόντας τίς οὐκ ἂν φύγοι, ἢ τίς οὐκ ἂν ἐκτραπείῃ, κἢν υἱὸς ἢ πατὴρ ἔῃ, κἢν κασίγνητος τύχῃ δέος καὶ ἀμφὶ μεταδόσιος τοῦ κακοῦ» ἦτο καὶ εἶνε, ὅπου εἰσέτι ὑφίσταται ἐντελῶς ἀβάσιμος καὶ προϊὸν παραδόσεως καὶ θρησκευτικῆς δεισιδαιμονίας. Ἡ λέπρα παρ' ἡμῖν δὲν μεταδίδεται. Ἐὰν τὸ παραγωγικὸν αἴτιον τῆς λέπρας ἦτο τὸ μικρόβιον Hansen, τὸ παντοῦ καὶ πάντοτε ἐπί τε τῶν βλενογόνων καὶ τῶν ἱστῶν, τῶν κοιλοτήτων τοῦ σώματος καὶ πρὸ παντὸς τοῦ φάρυγγος καὶ ῥινὸς ἀπαντῶν, καὶ ἂν δι' αὐτοῦ μετεδίδετο ἡ νόσος, τὸ ἀνθρώπινον γένος θὰ εἶ-

χεν ἐκλείψει διὰ μόνης τῆς λέπρας. Τοῦτο εἶνε προϊὸν ἴσως ἀφετεριώσεως τοῦ ἀγνώστου δι' ἡμᾶς μικροβίου τῆς λέπρας καὶ ἀνίκανον νὰ μεταδώσῃ ταύτην. Πιστοποιεῖ δὲ καὶ ὀρθοῖ τοῦτο καὶ τὸ ἄγονον τοῦ ὑποτιθεμένου τούτου μικροβίου τοῦ Hansen ἐπὶ πάντων τῶν ζώων μικρῶν τε καὶ μεγάλων. Ὁ Burton Bradley ἐν τῇ Αὐστραλιακῇ Ἰατρικῇ Ἐφημερίδι τῆς 15 Νοεμβρίου 1919 ἐδημοσίευσεν ἐνδιαφέρουσαν ἀληθῶς πραγματείαν, περὶ ἀποπείρας ἐγκεντρισμοῦ τῆς νόσου ἐπὶ τοῦ ἀνθρωποειδοῦς πιθήκου Macacus rhesus, ἀλλ' ἀτυχῶς τοῦ ζώου θανόντος τὸ πείραμα ἔληξεν ἄνευ συμπεράσματος.

Ἡ λέπρα λοιπόν, εἶνε νόσος μεταδιδομένη ὑπὸ ἐντόμου τῶν τροπικῶν πρὸς τὸν ἄνθρωπον διὰ νυγμοῦ ἢ δήγματος, ἀπὸ δὲ τοῦ ἀνθρώπου εἰς τὸν ἄνθρωπον, καίπερ ἐκδηλουμένη ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας τοῦ σώματος, οὐδέποτε μεταδίδεται διὰ τῆς ἐπαφῆς, ἀλλὰ μόνον κληρονομικῶς καὶ διὰ τοῦ τρόπου τούτου μεταξὺ ἡμῶν διαιωνίζεται. Τὸ παραγωγικόν της αἴτιον ὅπερ παραδέχομαι, πρωτόζωον, εἰσαγόμενον ἐντὸς τοῦ ἀνθρωπίνου σώματος, ἄγνωστον ὑπὸ τίνα μορφὴν καὶ σχῆμα, καὶ ἐπωαζόμενον ἐπὶ ἄγνωστον χρόνον, ὑφίσταται τοιαύτας μεταλλαγὰς οὕτως ὥστε νὰ μεταδίδεται μόνον διὰ τοῦ ὠαρίου καὶ τοῦ σπερματοζωαρίου.

Πολλοὶ μέν, μακρὰν τῶν λεπροβριθῶν τόπων βιοῦντες, ἴσως γελάσουν τὰ τοιαῦτα ἀναγιγνώσκοντες, ἐὰν δ' ὅμως ἐγεννῶντο καὶ ἀνετρέφοντο μεταξὺ λεπρῶν, ἔθιγον τὰ ἕλκη τούτων, ὠσφραίνοντο τὴν εἰδεχθῆ τούτων ἀποφοράν, καὶ ἔβλεπον τούτους ἡμερησίως ὁμοίους, «νυκτὶ θοῇ ἀταλάντῳ» Nocti oculos tetrae similis, ὡς ὁ Ἀρεταῖος γράφει, παράγοντας μὲν λεπρὰ τέκνα, οὐδέποτε δὲ μολύνοντας καὶ τοὺς οἰκείους των, καίπερ ἐπὶ τῆς αὐτῆς κλίνης ἐπὶ πολλὰ ἔτη κοιμωμένους καὶ τὰ αὐτὰ οἰκιακὰ σκεύη μεταχειριζομένους, πρὸ παντὸς δὲ τὸν ἕτερον τῶν συζύγων μετὰ μακρὰν συμβίωσιν λεπροῦ συντρόφου παραμένοντα ἀλώβητον, ἀλλοῖα θὰ ἐφρόνουν. Ταῦτα δὲ πρεσβεύω παρ' ὅλας τὰς ἀποφάσεις καὶ ἐπισήμως παραδεδεγμένας γνώμας τοῦ τελευταίου λεπρικοῦ συνεδρίου τοῦ Φεβρουαρίου τοῦ 1920, ἐν Καλκούτᾳ. Σχέσις λοιπὸν λέπρας, γιὼς καὶ συφιλίδος δὲν ὑφίστα-

ται Ἡ μὲν γιὼς καὶ ἡ συφιλὶς ἔχουν κοινὸν τὸ παραγωγικὸν αἴτιον, τὸν ὠχρὸν καὶ λεπτὸν σπειροχαίτην, καταπληκτικῶς ὁμοιάζοντας, καὶ τὴν ἀντίδρασιν Βάσσερμεν, ἡ δὲ λέπρα καὶ ἡ συφιλὶς ἔχουν κοινὰ μόνον τὰ συμπτώματα, κηλίδας, δλατίδας, φύματα, ὄγκους καὶ τὴν ὀρροαντίδρασιν, ἐκτὸς δὲ τούτου ἀμφότεραι μεταδίδονται κληρονομικῶς. Διαφέρουν ὅμως οὐσιωδῶς διότι ἡ μὲν συφιλὶς μεταδίδεται δι' ἐπαφῆς, ἡ δὲ λέπρα οὐδέποτε. Ἔτι δὲ ἡ λέπρα μεταδίδεται εἰς τὸν ἄνθρωπον μέσῳ ἀγνώστου ἐντόμου, βιοῦντος ἐντὸς ὡρισμένου γεωγραφικοῦ πλάτους, τοὐτέστι τὸ μικρόβιον τῆς λέπρας, κατ' ἀντίθεσιν τοῦ συφιλιδογόνου σπειροχαίτου, ἀναγνωρίζει ἐκτὸς τοῦ ἐνδανθρωπικοῦ, καὶ ἐξανθρωπικὸν κύκλον ζωῆς.

Ὅτι δὲ πάλιν τὸ λεπρικὸν παραγωγικὸν αἴτιον κέκτηται ἐνδανθρωπικὸν κύκλον ζωῆς, μεταβαλλόμενον εἰς σπόρον, δι' οὗ καὶ κληρονομικῶς μεταγγίζεται, ἀποδεικνύεται πρῶτον μὲν ἐκ τοῦ μακροτάτου σταδίου τῆς ἐπῳάσεώς του, ἐπὶ ἐπικτήτου τε καὶ κληρονομικῆς λέπρας, ἀνερχομένης εἰς ἔτη πολλά, δεύτερον δὲ ἐκ τῶν ἀποτελεσμάτων τῆς σαλβαρσανικῆς θεραπείας. Διότι ἐνῷ διὰ τῶν ἐνδοφλεβίων ἐνέσεων τοῦ σάλβαρσαν αἱ βλάβαι τῆς λέπρας τελεσφορώτατα τροποποιοῦνται, ὑποχωροῦσαι σχεδὸν ἐντελῶς, εἴς τινας σπανίας περιπτώσεις, ὡς ἀπεδείχθη ἐν τῷ ἐν Ἀθήναις Νοσοκομείῳ «Ἀνδρέας Συγγρὸς» ὑπὸ τῆς σχολῆς τοῦ Γ. Φωτεινοῦ, καὶ ἡ ἀντίδρασις Βάσσερμεν ἀπὸ θετικῆς, σπανιώτατα ὅμως, εἰς ἀρνητικὴν μεταπίπτει, ὡς συμβαίνει καὶ ἐπὶ συφιλίδος, ἐνῷ λέγω ἅπασαι αἱ ὁραταὶ βλάβαι τῆς λέπρας ἀφανίζονται ἡ νόσος δὲν ἰᾶται. Ἄρα παράγωγά τινα γενετικῆς ἐξελίξεως ἀνεπηρέαστα τῆς χημικῆς ἐπιδράσεως τοῦ σάλβαρσαν παραμένοντα, ἐκκολαπτόμενα ἢ βλαστάνοντα καὶ πάλιν φέρουν τὴν νόσον ἐκ νέου ἐπὶ τοῦ ὁρίζοντος·

* * *

Τόσον δὲ στενὴ φαίνεται οὖσα ἡ ἀγχιστεία ἀνθρώπου καὶ συφιλιδογόνου σπειροχαίτου καὶ τόσον πολὺ ἡ ὕπαρξις τοῦ σπειροχαίτου τούτου ἐξαρτᾶται παρὰ τοῦ

ἀνθρώπου, ὥστε τοῦ φέροντος τοῦτον ἀνθρώπου θνήσκοντος, ὄχι μόνον συναποθνήσκει καὶ ὁ συμβιωτής του συφιλιδογόνος σπειροχαίτης, ἀλλὰ καὶ ἀφανίζεται ἄγνωστον πῶς, οὐδενὸς λειψάνου τούτου ἀνευρισκομένου ἐντὸς τῶν ἱστῶν. Διότι ὡς ἀπεδείχθη ἐκ τῶν ἐπὶ νεκρῶν συφιλιδικῶν ἐρευνῶν τοῦ Noguchi, τοῦ Clark, Gates, Levaditi καὶ ἄλλων, ὠχροὶ σπειροχαῖται ἐπ' αὐτῶν δυσκολώτατα ἀνιχνεύονται. Ὁ δὲ κορυφαῖος τούτων Γῶρθιν οὐδέποτε ἐπιχειρεῖ ν' ἀποδείξῃ τὴν ὕπαρξιν σπειροχαιτῶν ἐπὶ τῶν ἱστῶν τῶν ἐκ συφιλίδος θερισθέντων ἐὰν ἡ νεκροτομὴ δὲν ἐγένετο μίαν ἢ δύο ὥρας μετὰ θάνατον. Τὸ τοιοῦτο πολλοὶ καὶ κατ' ἐξοχὴν εἷς νεώτερος παρατηρητής, ὁ J. Frank Fraser, ἀποδίδουν εἰς αὐτόλυσιν autolysis. Ὅ,τι δήποτε ὅμως καὶ ἂν συμβαίνῃ τὸ τοιοῦτον εἶνε μία εἰσέτι τρανὴ ἀπόδειξις τῆς στενοτάτης ἀλληλεγγύης καὶ τοῦ ἀρρήκτου δεσμοῦ ἀνθρώπου καὶ σπειροχαίτου καὶ τῆς ἀμεσωτάτης καὶ ἀπ' εὐθείας ἐξαρτήσεως τοῦ βιωτοῦ ἢ μὴ τοῦ δευτέρου ἐκ τοῦ πρώτου. Ἐνῷ δὲ πολλά, διὰ νὰ μὴ εἴπωμεν ἅπαντα, τὰ σαπροφυτικῶς ἐν τῷ ὀργανισμῷ ζῶντα μικρόβια, καὶ εἰς αὐτὰ ἀκόμη τὰ μύχια τῶν ἱστῶν, τοῦ ἀνθρώπου θνήσκοντος ἀμέσως ἀναβιοῦν καθιστάμενα ἰοβόλα καὶ συντελοῦντα εἰς τὴν ἀποσύνθεσιν ἢ μεταλλαγὴν συστάσεως τοῦ σώματος τοῦ νεκροῦ, οἱ ὠχροὶ σπειροχαῖται ἀποθνήσκουν συναφανιζόμενοι πρωιμώτατα, μεριζόμενοι ἐξ ὁλοκλήρου τὴν τύχην τοῦ ξενίζοντος τούτους ἀνθρωπίνου ὀργανισμοῦ.

Δύο ἐν τούτοις ἐκ Pittsburgh, Pa. παρατηρηταί, οἱ S. R. Lacy καὶ G. R. Haythorn δημοσιεύουν ἀπὸ Ἀπριλίου 18, 1921 ὅτι παρετήρησαν ὠχροὺς σπειροχαίτας, μάλιστα δὲ ζῶντας καὶ ἐνοφθαλμισίμους, εἴκοσι καὶ ἓξ ὁλοκλήρους ὥρας μετὰ θάνατον ἐπὶ θνησιγενοῦς ἐμβρύου, ἐντὸς φυσαλλίδων πέμφιγγος καὶ τῶν ἱστῶν τούτου. Μὴ προτιθέμενος δὲ νὰ εἰσέλθω εἰς λεπτομερείας περὶ τούτου ἀρκοῦμαι ἐπαναλαμβάνων ὅ,τι ὁ Ἱπποκράτης ἐν τῷ νόμῳ γράφει: «Ἀπειρίη κακὸς θησαυρὸς καὶ κακὸν κειμήλιον τοῖσιν ἔχουσιν αὐτέην καὶ ὄναρ καὶ ὕπαρ.»

Ὥστε τῶν πάντων ἀπὸ πάσης ἀπόψεως, ὅσον φυσικὰ τὰ μέσα μου τὰ πενιχρὰ καὶ αἱ ἔτι πενιχρότεραι γνώσεις μου, ὁ χρόνος τε καὶ ὁ χῶρος μοῦ ἐπέτρεπον μελετηθέντων, ἡ συφιλὶς ἀποδεικνύεται ἡ κατ' ἐξοχὴν ἀνθρωπίνη ἀρρωστία. Μυριάδες περιπτώσεων καὶ χιλιάδες παρατηρητῶν ὁμιλοῦν περὶ αὐτοῦ. Αἰῶνες δὲ τέσσαρες καὶ πλέον ἐνδελεχοῦς καὶ ἐπιμεμελημένης σπουδῆς ταύτης καὶ ἑκατόμβαι ἐνόχων καὶ ἀθώων θυμάτων προσεπιμαρτυροῦν ὅτι αὕτη εἶνε κακὸν καὶ πάθος εἰδικῶς καὶ ἀποκλειστικῶς ἀνθρώπινον διὰ τὸ ὁποῖον οὔτε ζῶα, οὔτε φυτά, οὔτε στοιχεῖα, οὔτε πλανῆται, οὔτε ἀπλανεῖς ἀστέρες εὐθύνονται.

* * *

Τὸ ἀνθρώπινον λοιπὸν σῶμα εἶνε τὸ μόνον ἔδαφος ἐπὶ τοῦ ὁποίου ζῇ ἡ συφιλίς, ζῶσα δ' ἐπ' αὐτοῦ ὑφίσταται συνεπῶς καὶ ἁπάσας αὐτῆς τὰς μεταλλαγάς. Κατὰ νόμον δὲ βιολογικόν, «ἐπὶ παντὸς ζῶντος σώματος, ὄχι μόνον ἡ οὐσία του, ἀλλὰ καὶ τὸ σχῆμά του καὶ ὁ ὄγκος του ὑφίστανται διαρκῆ μεταλλαγήν, τὸ τέρμα τῶν ὁποίων εἶναι ὁ θάνατος καὶ ἡ ἀποσύνθεσις τοῦ σώματος τούτου, τῆς διαιωνίσεως τοῦ γένους του ἐξασφαλιζομένης διὰ τοῦ χωρισμοῦ τμημάτων τινῶν, τεινόντων πρὸς διαγραφὴν τοῦ αὐτοῦ κύκλου ζωῆς καὶ μεταλλαγῆς ὡς ὁ γονεύς.» Εἶνε δὲ δυνατὸν τοῦ φυσικοῦ τούτου νόμου νὰ ἐξαιρεθῇ, ὁ συφιλιδογόνος σπειροχαίτης; Ἵνα δὲ μὴ καὶ ἐκ νέου ἐπὶ τούτου μακρολογήσωμεν ἀναγράφομεν ὅτι, ὁ ὠχρὸς σπειροχαίτης ἐντὸς τοῦ ἀνθρωπίνου ὀργανισμοῦ πρὸς διαιώνισιν τοῦ εἴδους του ὑφίσταται πολλὰς μεταλλαγάς, περιερχόμενος καὶ εἰς ἀδρανὲς στάδιον ἢ ἀπραξίαν, τὸ δὲ σπουδαιότερον εἰς κατάστασιν σπόρου ἢ ὠαρίου, ἤτοι καὶ εἰς λανθάνουσαν κατάστασιν. Ἀποδειχθέντος δὲ ὅτι τὸ στάδιον τοῦτο ὑφίσταται καλλίτερον ἀφ' ἑνὸς μὲν τὰς ἐπιδράσεις τῶν φυσικῶν ἀφ' ἑτέρου δὲ τῶν χημικῶν μέσων, ἕπεται ὅτι καὶ τὰ πρὸς θεραπείαν τῆς συφιλίδος διδόμενα φάρμακα φονεύοντα τοὺς ἐν ἐνεργείᾳ ὠχροὺς σπειροχαίτας δὲν βλάπτουν τὰ κοκκία, ἢ ὠάρια, ἢ σπόρους, ἔστω, τούτων.

Ἐπὶ πόσον δὲ πάλιν χρόνον τὰ κοκκία ταῦτα, σπόροι ἢ κυστίδια, παραμένουν λανθάνοντα καὶ τί ταῦτα ἀνακαλεῖ εἰς τὴν ζωήν; Τοῦτο εἶνε ἐντελῶς ἄγνωστον, ἐκ τῶν ἐπὶ τῆς νόσου δὲ ταύτης παρατηρουμένων δικαιούμεθα νὰ εἰκάσωμεν ὅτι ταῦτα ἀδρανοῦν καὶ λανθάνουν ὄχι μόνον ἐπὶ ἑβδομάδας καὶ μῆνας ἀλλ' ἐπὶ ἔτη καὶ τὸ ἐκπληκτικώτερον ἐπὶ δεκαετηρίδας ὁλοκλήρους. Ὅ,τι δήποτε ὅμως καὶ ἂν συμβαίνῃ γνωρίζομεν ὅτι ὑπάρχει τρόπος καὶ μέσα ἐπεμβάσεως καὶ τροποποιήσεως τοῦ βιωτικοῦ τούτου κύκλου τοῦ συφιλιδογόνου σπειροχαίτου, καὶ ταῦτα εἶνε ἡ ΘΕΡΑΠΕΙΑ, ἡ μόνη δυναμένη νὰ ἐπιδράσῃ ἐπὶ τῆς συμβιώσεως ταύτης, καὶ μάλιστα ἡ θεραπεία ἡ μακρά, ἡ συστηματικὴ καὶ πολυετής.

Ἀλλ' ἀτυχέστατα ἡ συφιλὶς ἀπὸ τῆς ἐνάρξεως τοῦ σταδίου της, μὴ κατανοηθείσης ἐπαρκῶς τῆς φύσεώς της καὶ τῆς σοβαρότητός της, οὐδέποτε ἐμελετήθη καὶ τὸ λυπηρότερον οὐδέποτε ἐπολεμήθη συστηματικῶς, τὸ δὲ ἔτι οἰκτρότερον ἐπιστημονικῶς. Ἡ συφιλὶς καὶ σήμερον εἰσέτι, ἀρχομένου τοῦ 1922 θεραπεύεται συμπτωματικῶς μόνον ἤτοι ἐμπειρικῶς. Ἤδη δὲ μάλιστα ὁπότε πέραν πάσης ἀντιρρήσεως ἔχει καταδειχθῇ ὄχι πλέον ἡ ὑποθετικὴ ἢ φανταστική, ἀλλ' ἡ πραγματικὴ συμβίωσις ἀνθρώπου καὶ ὠχροῦ σπειροχαίτου, ὑπάρχει ἡ μεγαλειτέρα καὶ καταδηλοτέρα τάσις ἐπιβραχύνσεως τῆς θεραπείας. Περιπτώσεις τινές, δέκα ἢ ἑκατόν, ἢ χίλιαι λευκάνσεως πασχόντων διὰ τοῦ σάλβαρσαν, καὶ ἡ διατήρησις τούτων λευκῶν παντὸς ὁρατοῦ συφιλιδικοῦ ῥύπου ἐπί τινα ἔτη, ἰδίᾳ δὲ ἡ ἔλλειψις θετικῆς Βάσσερμεν ἐπὶ ἴσον χρονικὸν διάστημα, ἤγαγε καὶ ἄγει μεγάλην ὁμάδα σοβαρωτάτων καὶ ἐγκρίτων ἐπιστημόνων ἰατρῶν εἰς τὸ κατὰ τὴν ταπεινήν μου γνώμην, σφαλερὸν συμπέρασμα τῆς ἀνακηρύξεως τῶν πασχόντων τούτων ὡς ἐντελῶς ὑγιανθέντων καὶ εἰς τὴν παραδοχήν, ὡς ἐκ τούτου, τῆς ῥιζικῆς καὶ τελικῆς ἰάσεως τῆς συφιλίδος, ὄχι πλέον ὡς δυνατῆς ἢ εὐκταίας, ἀλλ' ὡς γεγονότος τετελεσμένου. Βλέμμα ὅμως ἁπλοῦν ἐπὶ τοῦ κεφαλαίου ἀτμοσφαιρικὸς κατοπτρισμός, ῥιπτόμενον, θὰ πείσῃ καὶ τοὺς ἐνθερμοτέρους τοῦ ἰατοῦ τῆς συφιλίδος θιασώτας, ὅτι τὸ τοιοῦτον εἶνε πόθος διακαὴς οὐδέποτε πληρούμε-

νος, ἀπάτη ὀπτικὴ καὶ ὄνειρον γλυκύ, τὴν ἐκπλήρωσιν καὶ πραγματοποίησιν τοῦ ὁποίου καὶ ὁ μισανθρωπότερος τῶν μισανθρώπων εἰλικρινῶς θὰ ηὔχετο. Τί βλέπομεν ὅμως; Ὅτι ἑκάστην νέαν θεραπευτικὴν μέθοδον, ἢ πᾶν νέον φάρμακον, ὅπερ ἡ πάσχουσα ἀνθρωπότης ἀπλήστως κατὰ καιροὺς ἐδοκίμαζε καὶ ἐξ αὐτοῦ μεγάλας ἐλπίδας ἐξήρτα καὶ τ' ἀποτελέσματα τούτου, ὡς σωτήρια, ἡ ἐπιστήμη ἀγαλλομένη γηθοσύνως ἐχαιρέτιζεν, ὁ ἀπεινὴς καὶ ἄτεγκτος χρόνος ἀπεδείκνυε φροῦδα καὶ ἀπατηλά. Πόσοι ἄραγε ἐκ τῶν μεταγενεστέρων δὲν θὰ γελοῦν ἀναγιγνώσκοντες τὰς ἀπὸ πυθικοῦ τρίποδος προρρήσεις μας σήμερον, περὶ ἰάσεως τῆς συφιλίδος διὰ τοῦ σάλβαρσαν, ὡς γελῶμεν ἡμεῖς τώρα ἀναγιγνώσκοντες τὰς γνώμας τοῦ Scarenzio, Oscar Max-Van Mons, Lewing, Liegeois καὶ ἄλλων;

* * *

Ὅπως δ' ὁ Σόλων ἔλεγε πρὸς τὸν Κροῖσον «Ζῶντος ἔτι καὶ κινδυνεύοντος ἐν τῷ βίῳ μακαρισμός, ὥσπερ ἀγωνιζομένου κήρυγμα καὶ στέφανος, ἐστὶν ἀβέβαιος καὶ ἄκυρος,» τοιουτοτρόπως καὶ ζῶντος σπειροχαιτοφόρου συφιλιδικοῦ ἡ ἀνακήρυξις ὡς ἰαθέντος ἐκ τῆς συφιλίδος εἶνε ἐκτὸς τῶν ὁρίων τῆς κλινικῆς.

Ἴσως δὲ παρὰ πολλῶν ταῦτα γράφων θεωρηθῶ ὁ διαρκῶς ἀμφιβάλλων, ὁ πάντοτε μεμψίμοιρος, ὁ τοὺς ἀρρώστους ἀπελπίζων, ὁ ἀπογοητεύων καὶ ἀποθαρρύνων, ὁ κακὸς τούτων δαίμων, ὁ Ἀπεμάντος τοῦ Ἀθηναίου Τίμωνος τοῦ Shakespeare.

Παρ' ὅλα ταῦτα ὅμως, ὅπως ἐκεῖνος ηὔχετο οὐδέποτε ν' ἀξιωθῇ νὰ ἐμπιστευθῇ κλαίουσαν πόρνην ἢ φαινομενικῶς κοιμώμενον κύνα,

Immortal gods, I crave no pelf
I pray for no man, but myself:
Grant I may never prove so fond,
to trust a man on his oath or bond;
or a harlot, for her weeping
or a dog, that seems a-sleeping;
or a keeper, with my freedom;
or my friends, if I should need 'em
Amen.

οὕτω καὶ ἐγὼ θὰ ἐμπιστευθῶ ὑπνώττουσαν, λανθάνουσαν καὶ ἐφησυχάζουσαν συφιλίδα. Ὅσον δ' ἀφορᾷ τὸ ζήτημα τοῦ ἀπελπισμοῦ καὶ ἀποθαρρύνσεως τῶν πασχόντων, μυριάκις προκριτώτερος ὁ ἀπελπισμός, ἡ ἀπογοήτευσις καὶ ἡ ἀποθάρρυνσις τῆς διαβουκολήσεως τούτων. Ποῖος δ' εἶνε τοῦ πάσχοντος ὁ καλλίτερος καὶ πιστότερος καὶ εἰλικρινέστερος φίλος; Ὁ ἀπατῶν ἢ ὁ ἀληθεύων ἰατρός; Ὁ λέγων πρὸς τοῦτον «ἰάθης ἄπελθε καὶ μὴ ἁμάρτανε πλέον», ἢ ὁ λέγων πρόσεχε, ὑγιάνθης μόνον ἐκ τῶν συμπτωμάτων τῆς νόσου σου, ἀλλ' ὄχι καὶ ἐκ τῆς συφιλίδος σου. Γνώριζε ὅτι φέρεις πάντοτε ἐντὸς τοῦ ὀρ-

γανισμοῦ σου τὰ σπέρματά της καὶ ὅτι κατὰ πᾶσαν στιγμὴν ταῦτα δύνανται ν' ἀναβιώσουν καὶ νὰ σὲ φονεύσουν, ὥστε ἰατρεύου, λάμβανε φάρμακα. Εἶσε, κατὰ τὴν σοφὴν φράσιν τοῦ Γῶρθιν βεβλαμμένον ἀντικείμενον· ὥστε ἐπιμελήθητι τῆς ζωῆς σου καὶ κήδου τῆς ὑγείας σου.

«Βραχύτατος χρόνος, ἀνακοινοῖ, ἀπὸ Ἀπριλίου, 1920, μετὰ 30.000 ἐνέσεων σάλβαρσαν, ὁ J. H. Stokes, τῆς κλινικῆς Mayo, βραχύτατος χρόνος διέρρευσεν ἀπὸ τῆς ἀνακαλύψεως τοῦ φαρμάκου τούτου καὶ ἐλάχιστα εἶνε εἰσέτι γνωστὰ ὡς πρὸς τὴν τελικὴν λύσιν τοῦ προβλήματος τῆς παθολογίας, ἀνοσίας καὶ παρασιτολογίας τῆς συφιλίδος πρὸς δικαιολογίαν τῆς διαφημίσεως νέων ἀλανθάστων. Ὁ νεκροτόμος παθολόγος τῶν ἑπομένων πεντήκοντα ἐτῶν δύναται ἄριστα, ὡς ὁ Γῶρθιν, ν' ἀνατρέψῃ τὰς μᾶλλον ἐπαινετὰς γενικότητας ἡμῶν τῆς σήμερον. Συνετὴ λοιπὸν κρίσις καὶ συντηρητικότης πρέπει νὰ εἶνε ἀκόμη οἱ σοφώτατοι ἡμῶν ὁδηγοὶ περὶ κλινικῆς ἰάσεως. Τὸ σάλβαρσαν κατέστησε μὲν τοῦτο φαινομενικῶς δυνατὸν καὶ ἔστω πιθανόν, ἀλλὰ μόνον διὰ τὸν μὴ πεπειραμένον ἡ ἴασις εἶνε ἀπόλυτος καὶ ἀναπόφευκτος.

* * *

Τίνος δ' ἄλλου ἰατροῦ γνώμην ἠδυνάμην νὰ ἐπικαλεσθῶ ὡς κατακλεῖδα τοῦ κεφαλαίου τούτου; Ἰδοὺ τί γράφει ἀνὴρ κύρους καὶ κλινικῆς πείρας ἀπαραμίλλου, ὁ Sir James Mackenzie:

«Πρὶν εἴπωμεν ὅτι φάρμακόν τι, οἷον τὸ σάλβαρσαν, διὰ τὴν ἀνακάλυψιν τοῦ ὁποίου τόσον πρόωρος ἐνθουσιασμὸς ἐδημιουργήθη, δρᾷ ἀποτελεσματικῶς ὡς ἀντίδοτον, ὡς ἰατρικόν, διὰ τοιαύτην νόσον οἵα ἡ συφιλίς, εἶνε ἀναγκαῖον ὅπως οἱ θεραπευθέντες πάσχοντες παρακολουθῶνται καθ' ὅλον τὸ ὑπόλοιπον

τῆς ζωῆς των. Τοῦτο ὅμως ὡς ἀδύνατον θεωρούμενον τίθεται ἐκτὸς ὑπολογισμοῦ. Ἡ δ' ἀνικανότης τοῦ νὰ ἴδῃ τις τὴν χρείαν τούτου εἶνε λαμπρὰ ἀπόδειξις ὅτι αἱ ἀρχαὶ τῆς κλινικῆς ἰατρικῆς οὐδέποτε κατενοήθησαν. Ἡ κλινικὴ ἰατρικὴ ἀπαιτεῖ τὴν παρακολούθησιν τῶν περιπτώσεων διαρκοῦντος ὅλου τοῦ βίου τοῦ πάσχοντος, ἀδιάφορον πόσον ὁ βίος αὐτοῦ θὰ παραταθῇ. Εἶνε δὲ γνωστότατον ὅτι τὰ συμπτώματα τῆς συφιλίδος δύνανται ν' ἀναφανοῦν μετὰ παρὰ πολλὰ ἔτη ἀπὸ τῆς ἐμφανίσεως τῆς ἀρχικῆς βλάβης. Πῶς λοιπὸν, δύναταί τις νὰ εἶνε βέβαιος περὶ τῶν ἀποτελεσμάτων τοῦ φαρμάκου, χωρὶς νὰ παρακολουθήσῃ ἀρκετοὺς ἀρρώστους δι' ἀρκετὸν χρόνον; Ἀληθῶς, τοῦ παρατηρητοῦ ὁ βίος εἶνε βραχύς. Ὁ φυτεύων βάλανον ἀνὴρ δὲν προσδοκᾷ νὰ ἴδῃ τὴν τελείαν δρῦν. Εἷς φυτεύει καὶ ἄλλος ἴσως ποτίσῃ ἀλλ' οὐδεὶς ἴσως ἐξ αὐτῶν θὰ δρέψῃ τοὺς καρπούς. Ὁ ἀληθὴς παρατηρητὴς ἀρκεῖται ἐκτελῶν τὸ ἔργον τοῦ σκαπανέως, ἀδιάφορον ποῖος θὰ καρπωθῇ τὴν ὠφέλειαν, ἀρκεῖ μόνον τὸ ὑπὸ τῆς ἰατρικῆς ἐπιδιωκόμενον νὰ ἐπιτυγχάνεται.»

ΘΕΡΑΠΕΙΑΣ ΤΡΟΠΟΣ

Τῆς συφιλίδος διαγιγνωσκομένης ἐπιστημονικῶς ἡ θεραπεία ἄρχεται ὅσον ἔνεστιν ἐνωρίτερον, ἤτοι ἀμέσως ἀπὸ τῆς ἐμφανίσεως τοῦ ἕλκους. Ταύτης δὲ τόσον ἐνωρὶς ἀρχομένης καὶ καλῶς ἐπὶ μακρὸν συνεχιζομένης, αἱ πιθανότητες ἰάσεως εἶνε μεγαλείτεραι, ὡς ἔγραφον πρό τινος. Τοῦτο δὲ συμβαίνει διότι τῶν πρώτων καὶ ὀλίγων συνεπῶς σπειροχαιτῶν τοῦ σώματος φονευομένων, ὀλίγοι σπόροι τούτων παραμένουν ἐντὸς αὐτοῦ ἐκ τῶν ὁποίων εἶνε δυνατὸν νὰ προέλθουν νέοι σπειροχαῖται, δυνάμενοι νὰ προκαλέσουν νέας βλάβας τῆς νόσου·

Πρέπει δ' ἄραγε καὶ ἐπὶ τῶν οὕτως ἐνωρὶς θεραπευομένων αὕτη νὰ παρατείνεται ἐφ' ὅρου ζωῆς; Μάλιστα, πρέπει. Ἰδοὺ καὶ ἡ ἀπόδειξις: Τῆς ἐπῳάσεως τοῦ νοσήματος τερματιζομένης καὶ τοῦ σκληροῦ ἕλκους ἐμφανιζομένου, ὁ ἀνθρώπινος ὀργανισμὸς ἔχει μέχρι τοιούτου βαθμοῦ ἐμποτισθῇ διὰ τῶν συφιλιδογόνων σπειροχαιτῶν καὶ ἐπ' ἐλάχιστον ὥστε οὐδὲν μέρος τοῦ σώματος εἶνε ἀπηλλαγμένον. Λυπηρότατον δέ, οἱ ὠχροὶ σπειροχαῖται, ὅπως ἐμφανισθῇ τὸ ἕλκος, ἀνεπτύχθησαν καὶ ἐξειλίχθησαν καθ' ὅλα αὐτῶν τὰ στάδια, ἤτοι ἐκ τῆς αὐτομάτου καταστροφῆς πολλῶν ἐξ αὐτῶν, μετὰ τὴν λῆξιν τοῦ κύκλου τῆς ζωῆς των, παρέμεινε τὸ λανθάνον στάδιον τούτων, ἤτοι οἱ σπόροι των. Τῶν σπόρων δὲ τούτων μὴ καταστρεφομένων διὰ τῶν ἤδη ἐν χρήσει μέσων, ἡ ὡρίμανσίς των ἢ καὶ ἡ ἐπώασίς των θὰ φέρῃ καὶ πάλιν ὑπεράνω τοῦ κλινικοῦ ὁρίζοντος τὴν συφιλίδα. Ἐπειδὴ δὲ πάλιν δὲν εἶνε γνωστὸν πότε οἱ σπόροι οὗτοι δύνανται νὰ ἐκκολαφθοῦν καὶ νὰ προκαλέσουν ἐκ νέου ἐκδηλώσεις τῆς ἀσθενείας διὰ τοῦτο ὁ ὀργανισμὸς πρέπει νὰ διατελῇ πάντοτε ὑπὸ τὴν ἐπίδρασιν τῶν ἀντισυφιλιδικῶν φαρμάκων τῶν φονευόντων τοὺς

ώρίμους ὠχροὺς σπειροχαίτας καὶ ἐξουδετερούντων τὰς κακὰς αὐτῶν ἐπιδράσεις ἐπὶ τοῦ ὀργανισμοῦ.

Ὥστε κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον οὐδεμίαν ἡμέραν τοῦ βίου του ὁ συφιλιδικὸς πρέπει νὰ μένῃ ἄνευ φαρμάκου; Ὄχι, ἀπολύτως ὄχι. Ὁ συφιλιδικὸς πρέπει νὰ λαμβάνῃ φάρμακα κατὰ κανονικὰ καὶ ρυθμικὰ διαστήματα, ὅσον δὲ περισσότερον τὰ ἔτη τῆς μολύνσεως παρέρχονται, ἐπὶ τοσοῦτον καὶ τὰ χρονικὰ διαστήματα τῆς διακοπῆς τῆς θεραπείας, ἢ τῆς ἀναπαύσεως αὐτοῦ, πρέπει νὰ εὐρύνωνται. Ἤτοι ἐνῷ κατὰ τὸ πρῶτον, δεύτερον καὶ ἴσως, ἐὰν ἡ νόσος ἐπιμένῃ, καὶ κατὰ τὸ τρίτον ἔτος, συνιστῶ ἓξ μηνῶν θεραπείαν καὶ ἓξ μηνῶν ἀνάπαυσιν δηλαδὴ ἑνὸς μηνὸς θεραπείαν καὶ ἑνὸς μηνὸς ἀνάπαυσιν, κατὰ τὰ ἀμέσως ἑπόμενα ἔτη, μέχρι τοῦ ἕκτου, συμβουλεύω ἑνὸς μηνὸς θεραπείαν καὶ δύο ἢ τριῶν μηνῶν ἀνάπαυσιν.

Ἀπὸ τοῦ ἕκτου ὅμως ἔτους τῆς μολύνσεως καὶ πέραν, δίμηνος ἢ τρίμηνος ἐτησία θεραπεία ἀπολύτως ἐπιβάλλεται. Ἐὰν δὲ ὁ βίος τοῦ πάσχοντος ὁμαλῶς διαρρέῃ, ἐὰν ἡ νόσος δὲν ἔχῃ ἐκδηλώσεις, καὶ ἐὰν ἡ ὀρροαντίδρασις τοῦ Βάσσερμαν παραμένῃ ἀρνητική, τελεία ἐτησία ἀποχὴ ἰατρείας, ἀνὰ τρία ἢ τέσσαρα ἔτη, δὲν ζημιοῖ.

Τὴν τοιαύτην τῆς συφιλίδος ἰατρείαν παραβάλλω πρὸς τοὺς ἐκ ταύτης πάσχοντας, πρὸς δάνειον βαρύ, ἀποτιόμενον τοκοχρεωλυτικῶς, κατὰ κανονικὰς δόσεις μέχρις ἀποσβέσεως, ἀδιάφορον ἂν ἐπισπεύδῃ ἢ ἀμελῇ ὁ δανειστὴς ἤτοι ἀδιάφορον ἂν ἡ συφιλὶς ἔχει ἢ δὲν ἔχει ἐκδηλώσεις. Ἢ καλλίτερον πρὸς ἀσφάλειαν ζωῆς μὲ ἐτησίας κανονικὰς δόσεις τῶν ἀσφαλίστρων, ὡς τοιούτων ἐνταῦθα θεωρουμένων τῶν φαρμάκων, διαρκοῦντος ὅλου τοῦ βίου. Ἐν ὀλίγοις θεραπείαν τῆς συφιλίδος δεδηλωμένης καὶ ἀδήλου, κρυφίας ἢ φανερᾶς μετὰ συμπτωμάτων καὶ ἄνευ αὐτῶν, «Patente et latente» ὡς γράφει ὁ Φουρνιέ.

* * *

Ἀσχέτως δὲ τοῦ χρόνου τῆς διαρκείας τῆς ἰατρείας ταύτης ὑπάρχει ὁμάς τις ἐπιστημόνων, ἢ καὶ μείζων ἀτυχῶς, καὶ τοὺς ὁποίους ὁ Φουρνιὲ ὠνόμασε καιροσκό-

πους "opportunists", συνιστῶσα τὴν θεραπείαν ταύτης μόνον ὅταν εἶνε καταφανής. Ἰδοὺ δὲ πῶς ὁ ἐνθερμότερος τῶν θιασωτῶν τοῦ δόγματος, ὁ περίφημος Diday, διαγράφει τὸ πρόγραμμά του: «Κατὰ μὲν τὰ στάδια τῶν ἐκρήξεων πρόσβαλλε τὴν συφιλίδα δραστηρίως, διαρκούντων δὲ τῶν διαλειμμάτων τῆς ὑφέσεως μεταξὺ τῶν ἐκρήξεων, φείσθητι τῶν ἀρρώστων σου, ἀπέχων θεραπείας ἀχρήστου καὶ ἀκαίρου.» Προκριτωτέρα ὅμως ἡ μέθοδος τῆς ρυθμικῆς, διαρκοῦς θεραπείας, ἡ καὶ προληπτικὴ ἢ προφυλακτικὴ καλουμένη, μετὰ τῶν ἀναγκαίων ὡς εἴπομεν διαλείψεων καὶ ἀναπαύσεων. Διότι διὰ μὲν τῆς πρώτης, τῆς καιροσκοπικῆς, σκοπεῖται ἡ ἴασις τῶν συμπτωμάτων, διὰ δὲ τῆς δευτέρας, τῆς προληπτικῆς ἐπιδιώκεται, καὶ μέχρι τοῦ ἀνθρωπίνως δυνατοῦ ἐπιτυγχάνεται, ἡ ματαίωσις, ἢ ἡ ἐξουδετέρωσις τῶν ἐκδηλώσεων τούτων. Τί δὲ εἶνε προτιμότερον ν' ἀναμείνωμεν τὴν ἐμφάνισιν συφιλιδικοῦ τινος φαινομένου, ἔστω κομμιώματος, ἐξελκώσεως, ἢ ἰρίτιδος, ὅπως δώσωμεν πρὸς τὸν πάσχοντα τὰ ἀπαραίτητα φάρμακα πρὸς ἴασίν του, ἢ χορηγοῦντες πρὸς τοῦτον φάρμακα, ἐν ὅσῳ εἶνε κατὰ τὸ φαινόμενον καλά, νὰ προλάβωμεν τὴν ἐμφάνισιν τούτων; Ἡ κοινὴ παροιμία λέγει: «τῶν φρονίμων τὰ παιδία πρὶν πεινάσουν μαγειρεύουν», ἐπὶ δὲ τοῦ προκειμένου οἱ φρόνιμοι συφιλιδικοὶ ἰατρεύονται πρὸ τῆς κακῆς ἐκδηλώσεως τῆς ἀρρωστίας των. Ἤτοι ἓν γραμμάριον προληπτικῆς θεραπείας ἀξίζει περισσότερον ἑνὸς κοιλοῦ συμπτωματικῆς τοιαύτης.

* * *

Ἐγείρεται δὲ ἤδη μετὰ τὴν μακρὰν ταύτην ἀνασκόπησιν τοῦ θέματος ἓν μαγαλωστὶ μέγα καὶ αὐτόχρημα σπουδαιότατον ζήτημα, τὸ θεμελιῶδες πάντων, τὸ τῆς ἐκλογῆς τοῦ καταλληλοτέρου πρὸς θεραπείαν τῆς συφιλίδος φαρμάκου. Δύο δὲ ὄντων τούτων τῆς ὑδραργύρου καὶ τοῦ ἀρσενικοῦ, τοῦ ὑπὸ τὸ ὄνομα σάλβαρσαν μᾶλλον γνωστοτέρου ὄντος, ποῖον δέον νὰ προτιμᾶται; Ἀμφότερα. Διότι καὶ τὰ δύο αὐτὰ ἔχουν τὴν αὐτὴν ἐπὶ τοῦ συφιλιδογόνου σπειροχαίτου ἐπίδρασιν. Τὸ μὲν σάλβαρσαν, τάχιστα ἀπορροφώμενον καὶ ταχέως ἐπενεργοῦν

ἐπί τε τοῦ σώματος καὶ τῶν σπειροχαιτῶν, φονεύει τούτους ἀποκαθαῖρον τὸν ὀργανισμόν.

Ἐπειδὴ δὲ πάλιν ἀποβάλλεται ταχέως διὰ τῶν ἀπεκκριτηρίων τοῦ ὀργανισμοῦ διὰ τοῦτο ἡ ἐπίδρασίς του δὲν εἶνε μακρά· Τὸ μέγιστον ὅριον χρόνου παραμονῆς μορίων σάλβαρσαν ἐντὸς τοῦ σώματος, ἱκανῶν φυσικὰ νὰ ἐπενεργήσουν κατὰ τοῦ ὠχροῦ σπειροχαίτου, εἶνε τεσσαράκοντα ὀκτὼ περίπου ὡρῶν, μετὰ ἐνδοφλέβιον ἔνεσιν τούτου. Ἐπειδὴ δὲ δὲν εἶνε δυνατὸν νὰ κρατῶμεν τὸν ὀργανισμὸν τοῦ πάσχοντος διαρκῶς ἐμπεποτισμένον διὰ τοῦ σάλβαρσαν, ἐνίοντες τοῦτο σχεδὸν ἡμερησίως, διὰ τοῦτο καταφεύγομεν εἰς τὴν ὑδράργυρον, ἥτις βραδέως ἀπορροφωμένη καὶ ἔτι βραδύτερον ἀπεκκρινομένη ἐνεργεῖ καὶ ἐπὶ μακρότερον χρόνον καὶ συνεπῶς συστηματικώτερον κατὰ τῆς συφιλίδος.

Ὅτι τὸ σάλβαρσαν ἀπεδείχθη τὸ κατ' ἐξοχὴν σπειροχαιτοκτόνον φάρμακον, ὅτι τοῦτο ἐντὸς ἐλαχίστου χρονικοῦ διαστήματος πλύνει καὶ λευκαίνει τελείως τὸν ὀργανισμὸν ἀπὸ παντὸς ἐξωτερικοῦ συφιλιδικοῦ ρύπου, καὶ ὅτι τὸν ἀσθενῆ εἰς τὴν κοινωνίαν ἀποδίδει προσκαίρως ὑγιᾶ καὶ ἀκίνδυνον, εἶνε ἀναμφίσβητον, ἀλλ' εἶνε ἐξ ἴσου ἀληθὲς ὅτι φονεῦον πάντας τοὺς ὡρίμους ὠχροὺς σπειροχαίτας φείδεται τῶν σπόρων των ὡς κεκτημένων φυσικώτατα, ὅπως ὅλοι οἱ σπόροι, τὴν ἰδιότητα τῆς ἀντοχῆς καὶ ἀντιστάσεως κατὰ πολλῶν χημικῶν καὶ φυσικῶν μέσων, ἐκ τῶν ὁποίων ὡριμαζόντων ἢ ἐκκολαπτομένων θὰ προέλθουν νέοι σπειροχαῖται.

Πόσαι δ' ἐνέσεις σάλβαρσαν ἢ καὶ ὑδραργύρου ἀρκοῦν πρὸς ἴασιν τοῦ συφιλιδικοῦ; Ἐνταῦθα ἐνδείκνυται νὰ εἰδικεύσωμεν. Ἐν πάσῃ νόσῳ οὐδέποτε ὁ ἐπιστήμων ἰατρὸς ἰατρεύει τὴν νόσον, ἀλλὰ τὸν νοσοῦντα, τὴν πορείαν του δὲν τὴν χαράσσει μόνον ἀναλόγως τῆς ἀσθενείας, τὴν ὁποίαν θεραπεύει ἀλλὰ καὶ ἀναλόγως τοῦ ἀτόμου, τὸ ὁποῖον ἔχει ὑπὸ ἰατρείαν. Διότι φυσικὰ ἀλλοία θὰ εἶνε ἡ θεραπευτικὴ ἀγωγὴ ἐπὶ τοῦ καρδιακοῦ, τοῦ ἀρτηριοσκληρωτικοῦ, τοῦ νεφριτικοῦ, τοῦ διαβητικοῦ, τοῦ χοιραδικοῦ, τοῦ φθισικοῦ καὶ πρὸ παντὸς τοῦ νευροπαθοῦς συφιλιδικοῦ, καὶ διάφορος ἐπὶ τοῦ παιδός, τοῦ ἐφήβου, τοῦ ἀνδρός, τῆς γυναικὸς καὶ τοῦ γέροντος. Τὸ

σάλβαρσαν καὶ ἡ ὑδράργυρος εἶνε ἀντισυφιλιδικὰ φάρμακα, ἡ χορηγία των ὅμως κατὰ τῆς ἀσθενείας αὐτῆς κατά τε ποιὸν καὶ ποσόν, ἐξαρτᾶται πάντοτε ἐκ τοῦ πάσχοντος, διὰ τοῦτο δὲ γράφω «πρὸς ἴασιν τοῦ συφιλιδικοῦ» καὶ ὄχι «πρὸς θεραπείαν τῆς συφιλίδος».

Τοῦτο, δηλαδὴ ὁ ἀριθμὸς τῶν ἐνέσεων εἴτε τῆς ὑδραργύρου εἴτε τοῦ σάλβαρσαν, φυσικὰ ἐξαρτᾶται ἐκ τῆς πορείας τῆς νόσου καὶ ἐκ τῆς καταστάσεως τοῦ πάσχοντος. Ἔχω ἤδη ὑπὸ θεραπείαν ἄρρωστον λαβόντα δέκα ἑπτὰ ἐνδοφλεβίους ἐνέσεις σάλβαρσαν καὶ παρουσιάζοντα ἀκόμη, δεύτερον ἔτος μετὰ τὴν μόλυνσιν, συφιλίδα τῶν παλαμῶν καὶ τῶν πελμάτων, ἰαθεῖσαν διὰ τεσσάρων ἑβδομαδιαίων ἐνέσεων φαιοῦ ἐλαίου, δηλαδὴ μεταλλικῆς ὑδραργύρου, μόνον, ἤτοι ἐν διαστήματι ἑνὸς μηνός. Τὸ σάλβαρσαν δύναται εὐχερῶς νὰ παραβληθῇ πρὸς τὸ βαρὺ πυροβολικόν, τὸ ἀνοῖγον τὴν ὁδὸν πρὸς τὸ πεζικόν, τὸ ὁποῖον ἐνταῦθα εἶνε ἡ ὑδράργυρος.

* * *

Τόσων δὲ πολλῶν περὶ αὐτῆς γραφέντων καὶ γραφομένων πᾶς τις θὰ ἔχῃ τὸ ἐνδιαφέρον νὰ μάθῃ πῶς αὕτη ἐπενεργεῖ κατὰ τῆς νόσου, ποῖαι βεβαίως αἱ μεγάλαι αὐτῆς ἀρεταί, αἵτινες παρ' ὅλον ἐν γένει τὸν ἀπηνῆ κατ' αὐτῆς διωγμὸν καὶ ἀμείλικτον πόλεμον, ἐκράτησαν καὶ ἐξακολουθοῦν ἀκόμη κρατοῦσαι ταύτην ἐν τῇ ἐπιφανείᾳ. Ἰδοὺ τὶ περὶ αὐτῆς γράφει ὁ Φρακαστόριο εἰς τὴν Συφιλιάδα του:

«Καὶ ὄντως ἡ ἐπίδρασις τῆς ὑδραργύρου ἐπὶ τῆς μάστιγος αὐτῆς εἶνε θαυμασία, εἴτε διότι ἡ φυσικὴ αὐτῆς σχέσις πρὸς τὴν θερμότητα τὴν καθιστᾷ κατάλληλον πρὸς ἀπορρόφησιν τοῦ διαβιβρώσκοντος πυρὸς τῆς νόσου, ἢ διότι ἡ ἐκπληκτικὴ αὐτῆς πυκνότης τῆς ἐπιτρέπει νὰ διαιρῇ καὶ νὰ διαλύῃ τοὺς χυμοὺς ἤτοι ἔχει μεγαλειτέραν δύναμιν, ὅπως ὁ τετηκὼς σίδηρος εἶνε καυστικώτερος τῆς ἁπλῆς φλογός, εἴτε διότι τὰ κινητικὰ καὶ διαπεραστικὰ αὐτῆς μόρια, κατάλληλα πρὸς εἴσδυσιν εἰς τὰ μύχια τῶν ἱστῶν, κέκτηνται τὴν δύναμιν νὰ παρακολουθοῦν, νὰ φθείρουν καὶ νὰ καίουν, καὶ εἰς αὐτὸν τὸν πυθμένα τῶν ὀργά-

νων, τὰ ἀκάθαρτα σπέρματα τῆς νόσου, ἢ τέλος αἱ μαγικαὶ ἀρεταί της προέρχονται ἐκ κρυφίας τινὸς δυνάμεως, τὸ μυστήριον τῆς ὁποίας μᾶς διαφεύγει ἐντελῶς.»

Πολλοὶ μέν, οἱ πολύτεροι ἴσως τῶν ἰατρῶν φρονοῦν ὅτι ἡ ὑδράργυρος δρᾷ ὡς ἁπλοῦν τονωτικὸν τοῦ ὀργανισμοῦ, καθιστῶσα τοῦτον ἰσχυρὸν κατὰ τῆς συφιλίδος, ἄλλοι δὲ ὅτι αὕτη εἶνε εἰδικὸν κατὰ τοῦ παραγωγικοῦ αἰτίου τῆς νόσου φάρμακον. Ἴδωμεν ὅμως ποία εἶνε ἐκ τῶν δύο γνωμῶν ἡ λογικωτέρα.

Οὐδεὶς ἀρνεῖται ὅτι τῆς συφιλίδος κατακτώσης τὸν ὀργανισμὸν ἅπασα ἡ λειτουργία βαθέως διαταράσσεται, ὅτι πάντα τὰ συστήματα τούτου βαρέως νοσοῦντα ἀντιδροῦν διὰ διαφόρων φαινομένων ἅτινα ἀπεκλήθησαν συμπτώματα τῆς ἀσθενείας, πρὸ παντὸς δὲ ὅτι τοῦ αἱμοποιητικοῦ συστήματος προσβαλλομένου, τοῦτο μὲν τὰ ἐρυθρᾶ αἱμοσφαίρια ἐλαττοῦνται, τοῦτο δὲ ἡ αἱμοσφαιρίνη τούτων, ἤτοι ὁ φορεὺς τοῦ ὀξυγόνου, τῆς ὑγείας καὶ ζωῆς τῶν κυττάρων, μειοῦται. Τῆς ὑδραργύρου δ' ἐν καιρῷ χορηγουμένης, ὄχι μόνον τὰ ἐρυθρᾶ αἱμοσφαίρια καὶ ἡ αἱμοσφαιρίνη τούτων αὐξάνονται κατὰ ποσὸν καὶ ποιὸν ἀλλὰ καὶ τὸ βάρος τοῦ ἀσθενοῦς ἀνέρχεται, καὶ ἡ ἐν γένει κατάστασις αὐτοῦ μεγάλως βελτιοῦται. Ἅπαντα ὅμως ταῦτα, καίπερ συνήθη μετὰ τὴν λῆψιν πολλῶν ἄλλων φαρμάκων, οἷον σιδήρου ἢ ἀρσενικοῦ, δὲν θὰ ἦσαν ἱκανά, ἐκτὸς προσκαίρου τονώσεως τοῦ ὀργανισμοῦ, νὰ ἐπιφέρουν καὶ βαθεῖαν τροποποίησιν εἰς τὰ συμπτώματα, οἵαν παρατηροῦμεν ἐπὶ τῆς ὑδραργύρου.

Ἀσχέτως δὲ τῶν νεωτέρων ἐργασιῶν ἐπὶ τῆς ὑδραργύρου καὶ τοῦ σπειροχαίτου καὶ ὅλως ἀσχέτως πρὸς τὴν μεγίστην ἐπίδρασιν τοῦ φαρμάκου τούτου ἐπὶ τῆς ὀρροαντιδράσεως, ἀπὸ κλινικῆς μόνον ἀπόψεως ἐξεταζομένης ταύτης τί βλέπομεν; Παρατηροῦμεν ὅτι ἡ ὑδράργυρος, ὑπὸ οἱανδήποτε μορφὴν διδομένη, εἴτε δι' ἀλοιφῶν, εἴτε δι' ὑποκαπνισμῶν, διὰ τοῦ στόματος ἢ διὰ τῶν ἐνέσεων, καὶ ἐὰν οἱ ἐπιστημονικῶς ἀκριβεῖς ὅροι τῆς χορηγίας ταύτης τηρῶνται, ἐπουλώνει τάχιστα τὸ πρῶτον ἕλκος καὶ διαλύει τοὺς βουβῶνας, ἐπιβραδύνει

ἢ μετριάζει τὰ δευτεροπαθῆ φαινόμενα, καὶ ἐπαρκῶς διδομένη προλαμβάνει ἐντελῶς ταῦτα. Ἐπὶ δεκάδος καὶ πλέον ἀρρώστων μου ἐν καιρῷ δοθεῖσα ἔσωσε τούτους ἐκ τῆς δευτεροπαθοῦς συφιλίδος. Τούτων δ' ἐκδηλουμένων τὰ ἐξαλείφει, πλύνει καὶ λευκαίνει τελείως τὸν πάσχοντα, καὶ καθαρίζει ἐντελῶς τὸ στόμα του ἀπὸ πᾶσαν βλενώδη πλάκα. Ἐπαρκῶς καὶ ἐπὶ μακρὸν τοῦ σώματος δι' αὐτῆς ἐμποτιζομένου τὰ τριτοπαθῆ συμπτώματα παρακάμπονται καὶ ὁ βίος τοῦ ἀσθενοῦς αἰσίως καὶ εἰρηνικῶς τερματίζεται. Δὲν πιστεύω νὰ ὑπάρχῃ ἀνάγκη στατιστικῶν πρὸς ἀπόδειξιν τούτου· Ἡ ἱστορία τεσσάρων αἰώνων βοῶσα προσεπιμαρτυρεῖ, ὀρθοῖ καὶ βεβαιοῖ τοῦτο.

Ἡ ὑδράργυρος χαρίζει ὅρασιν μὲν εἰς ὀφθαλμοὺς τυφλούς, ἀκοὴν δὲ εἰς ὦτα κωφά, νοῦν εἰς ἐγκεφάλους τεταραγμένους διανοητικῶς καὶ ζωήν, ὑγείαν καὶ χαρὰν εἰς ἄτομα θνήσκοντα. Ὁπουδήποτε τοῦ σώματος καὶ ἂν ὑπάρχῃ συφιλιδικὴ βλάβη, ἐν καιρῷ ἐπεμβαίνουσα σταματᾶ τὴν πορείαν ταύτης καὶ τὴν ἐξαλείφει. Εἴτε τὸ δέρμα, εἴτε αἱ μήνιγγες πάσχουν, εἴτε τὸ ἧπαρ, ἢ οἱ νεφροί, οἱ ὄρχεις ἢ ὁ ἐγκέφαλος, τὰ ὀστᾶ ἢ οἱ μεῖς, ὁ πνεύμων ἢ ἡ καρδία, ὁ στόμαχος ἢ τὰ ἔντερα, ἡ ὑδράργυρος εἶνε τὸ φάρμακον διὰ τοῦ ὁποίου ἰῶνται αἱ βλάβαι πάντων τῶν ὀργάνων τούτων. Οὔτε ἐξελκώσεις, οὔτε κομμιώματα, οὔτε ὄγγοι, ἀσχέτως τοῦ μεγέθους των καὶ τῆς ἐκτάσεως αὐτῶν, ἀδιάφορον τίνος ἱστοῦ ἢ συστήματος, ἀνθίστανται πρὸ αὐτῆς. Ἐπουλώνει ἕλκη, διαλύει ὄγκους, διανοίγει ὄμματα, ἀφυπνίζει κωματικούς, ληθαργικοὺς καὶ παρηγορεῖ ἀπηλπισμένους. Διδομένη ἀντὶ δηλητηρίου πρὸς ἄτομα ἐκλιπαροῦντα τοιοῦτο πρὸς ἑκούσιον τερματισμὸν τοῦ ἐλεεινοῦ αὐτῶν βίου, ἀντὶ τοῦ εὐκταίου ταχέος θανάτου, χαρίζει μακρὸν καὶ ὄλβιον τοιοῦτον βίον.

Πῶς δ' ἐπιτελεῖ ἅπαντα ταῦτα; Δι' ἁπλῆς τοῦ ὀργανισμοῦ τοῦ πάσχοντος τονώσεως; Ἀλλ' ἐὰν ἦτο ἱκανὴ δι' ἁπλῆς τοῦ ὀργανισμοῦ τονώσεως νὰ δημιουργῇ τόσα θαύματα, διατὶ τὰ αὐτὰ θαύματα νὰ μὴ ἐπαναλαμβάνωνται καὶ κατὰ πάσης ἄλλης νόσου; Διατί διὰ τῆς ἁπλῆς τοῦ ὀργανισμοῦ τῶν ἀσθενῶν ἰσχυροποιήσεως νὰ

μὴ καταπολεμῇ καὶ νὰ μὴ ἰᾶται τὴν λέπραν, ἡ ὁποία, ὅσον ἀφορᾷ τὰς ἐκδηλώσεις, ὁμοιάζει τὰ μέγιστα πρὸς τὴν συφιλίδα; Διὰ τίνα λόγον, ἐνῷ ἔχομεν ἓν μικρὸν ἢ μέγα λεπρικὸν ἢ νεοπλασματικὸν ἢ φυματικὸν ἢ συφιλιδικὸν ὀγκίδιον, ἢ ἐξέλκωσιν καὶ ἐνῷ εἰς πάντα ταῦτα χορηγοῦμεν τὴν ὑδράργυρον, αὕτη ἡ ὑδράργυρος, διαλύει μέν, ἀφανίζει, τήκει τὸ συφιλιδικὸν ὀγγίδιον μόνον καὶ ἐπουλώνει καὶ ἰᾶται μόνον καὶ μοναχὰ τὴν συφιλιδικὴν ἐξέλκωσιν, δὲν ἔχει δ' οὔτε τὴν ἐλαχίστην κἂν ἐπίδρασιν κατὰ τῶν ἄλλων; Ἰδού, ἔχομεν δύο ἢ τρεῖς πάσχοντας ἀπὸ ἰρίτιδα, χορηγοῦμεν πρὸς ἅπαντας τὴν ὑδράργυρον, ἐὰν μὲν ἡ ἰρῖτις πάντων ἢ ἑνὸς ἐξ αὐτῶν εἶνε συφιλιδικῆς φύσεως ἀμέσως ὑποχωρεῖ καὶ ὁ πάσχων ἰᾶται ἐκ τῆς ἐνοχλήσεώς του, οἱ δ' ἄλλοι μένουν ἀνίατοι. Ἰδοὺ ἄρρωστος ἐν καλπαζούσῃ φθίσει, βήχων, ἀποχρεμπτόμενος, πυρέσσων, ἱδρώνων, ἀπισχναινόμενος, φθίνων καὶ φερόμενος ὁ ἴδιος πρὸς τὸν τάφον του καὶ μὲ τὸν ἕνα πόδα ἐντὸς αὐτοῦ. Ἡ ὑδράργυρος, ἐὰν ἡ φθίσις αὕτη εἶνε συφιλιδική, ὄχι μόνον τὸν ἐπαναφέρει εἰς τὴν ζωήν, ἀλλὰ καὶ τοῦ χαρίζει ὑγείαν ἐπίζηλον. Διατί δὲ ἡ αὐτὴ ὑδράργυρος δὲν θεραπεύει καὶ πάντας τοὺς φθισικούς;

Κατὰ τὸ 1908 εἶχον νεαρὸν Ἕλληνα πάσχοντα ἐκ πνευμονικῆς φθίσεως, συφιλιδικῆς φύσεως, παρουσιάζοντα μὲν ἅπαντα τὰ κλασικὰ τῆς ἀρρωστίας ταύτης συμπτώματα ἐκτὸς τοῦ μικροβίου τοῦ Koch, θεωρηθέντα καὶ ἰατρευόμενον ὡς φθισικόν, ὃν ἔσωσεν ἡ ὑδράργυρος ἐκ βεβαίου θανάτου. Διότι μετὰ τὴν χορηγίαν τριάκοντα ἐνέσεων βενζοϊκῆς ὑδραργύρου, ἤτοι 0.60 τοῦ γραμμαρίου, βὴξ καὶ πυρετὸς καὶ νυκτερινοὶ ἱδρῶτες καὶ ἀνορεξία καὶ ἀδυναμία καὶ καχεξία ἀπῆλθον ἀνεπιστρεπτεὶ καὶ ὁ ἄνθρωπος οὗτος ἐντὸς τριάκοντα ἡμερῶν ἐκέρδισεν εἰς βάρος τεσσαράκοντα **pounds** ἢ λίτρας ἐνετικάς.

Ἐγράφη καὶ ἐξακολουθεῖ γραφόμενον, τῶν συγγραφέων ἀντιγραφόντων ἀλλήλους, ὅτι ἡ ὑδράργυρος διὰ τῆς δημιουργίας νέων ἐρυθρῶν αἱμοσφαιρίων ἰᾶται τὴν συφιλιδικὴν ἀναιμίαν, ἀλλὰ διατὶ μόνον τὴν συφιλιδικὴν τοιαύτην; Διατί ἄραγε εἶνε ἡ Π α ν ά κ ε ι α πάσης συφιλιδικῆς βλάβης καὶ ὄχι οὐδεμιᾶς ἄλλης μὴ συ-

φιλιδικῆς βλάβης; Πῶς δ' ἐξηγεῖται ἡ ἰδιότης αὐτῆς αὕτη; Πῶς ἄραγε ἑρμηνεύεται ἡ δι' αὐτῆς ἴασις πάσης συφιλιδικῆς ἀλοιώσεως ἐπὶ οἱουδήποτε ὀργάνου ἢ ἱστοῦ, ἐπὶ τῶν ὀστῶν καὶ τοῦ δέρματος ἐξ ἴσου, ἐπὶ τῶν μηνίγκων καὶ τῶν σπλάγχνων, εἰς τὸ αἷμα καὶ εἰς τὸ ἐγκεφαλονωτιαῖον ὑγρόν; Διατί ἰᾶται τὴν συφιλιδικὴν νεφρίτιδα μόνον καὶ ὄχι τὴν ἐξ ὀστρακιᾶς; Διατί πᾶσα μὲν νεφρῖτις ἐπὶ τῇ χορηγίᾳ τῆς ὑδραργύρου χειροτερεύει ἡ δὲ συφιλιδικὴ τοιαύτη μόνον καλλιτερεύει; Διὰ τίνα λόγον ἡ συφιλιδικὴ ὀρχῖτις ὑποχωρεῖ πρὸ αὐτῆς καὶ ἡ νεοπλασματικὴ παραμένει ἄθικτος; Πῶς ἡ ὑδράργυρος ἔχει τὴν ἱκανότητα νὰ παρακολουθῇ καὶ ν' ἀφανίζῃ καὶ νὰ ἐξουδετερώνῃ τὸν συφιλιδικὸν ἰὸν παντοῦ, ἐπὶ παντὸς ἱστοῦ καὶ ἐπὶ πάσης χώρας ἐμφανοῦς ἢ ἀφανοῦς, καὶ τοῦτο πάντοτε, τὴν πρώτην ἑβδομάδα ἀπὸ τῆς ἐμφανίσεως τοῦ ἕλκους, τὸν πρῶτον μῆνα, τὸ πρῶτον ἔτος, τὸ δεύτερον καὶ τὸ εἰκοστόν, τὸ τρίτον καὶ τὸ τριακοστόν, τὸ τέταρτον καὶ τὸ τεσσαρακοστόν, τὸ πέμπτον καὶ τὸ πεντηκοστόν, τὸ ἕκτον καὶ τὸ ἑξηκοστὸν καὶ ἐπ' ἄπειρον; Νὰ παρακολουθῇ καὶ νὰ ματαιώνῃ τὰς νοσηρὰς ἐπιδράσεις τοῦ ἰοῦ τούτου ἐπὶ ἐπικτήτου καὶ ἐπὶ κληρονομικῆς συφιλίδος εἰς πρώτην καὶ εἰς δευτέραν γενεάν; Πῶς δὲ πάλιν νοῆται ἡ θεραπευτικὴ αὐτῆς ἰδιότης κατὰ τῆς πειραματικῆς συφιλίδος τῶν πιθήκων καὶ κονίκλων; Πῶς καὶ ἡ συφιλὶς τῶν ζώων τούτων ὑποχωρεῖ πρὸ τῆς παρουσίας της; Ἔχει λοιπὸν ἢ δὲν ἔχει ἡ ὑδράργυρος εἰδικὴν ἐπίδρασιν κατὰ τοῦ συφιλιδικοῦ ἰοῦ, ἢ κατὰ τῶν ὠχρῶν συφιλιδογόνων σπειροχαιτῶν; Ἀξίωμα· Ἡ ὑ δ ρ ά ρ γ υ ρ ο ς ε ἶ ν ε τ ὸ ἀ ν τ ί δ ο τ ο ν κ α ὶ τ ὸ ἀ λ ε ξ ι φ ά ρ μ α κ ο ν τ ῆ ς σ υ φ ι λ ί δ ο ς.» διαμφισβήτησις τούτου σημαίνει ἄρνησιν τῆς ἀληθείας.

«Τὸ γεγονὸς τῆς εὐνοϊκῆς ἐπιδράσεως τῆς ὑδραργύρου ἐπὶ τῆς πορείας τῆς συφιλίδος θεμελιοῦται ἐπὶ τῆς πείρας μακρῶν αἰώνων, γράφουν οἱ Schamberg, Kolmer καὶ Raiziss ἀπὸ Δεκεμβρίου 19 1916. Τὸ φάρμακον ὅμως τοῦτο χάνει ἐκ τῆς ἀξίας του λόγῳ τῆς μεγάλης του τοξικότητος, ἐν τούτοις ὅμως κατὰ πάντα λόγον πιστεύομεν ὅτι νέαι ὀργανικαὶ συνθέσεις τούτου θὰ παραχθοῦν ἔχουσαι μεγαλειτέραν καταστρεπτικὴν ἐπί-

δρασιν ἐπὶ τῶν παρασίτων ἢ ἡ ἀνόργανος ὑδράργυρος καὶ μία τοιαύτη εἶνε ἡ διτοχλωριοῦχος. Ἡμεῖς ἤδη παρεσκευάσαμεν ἀρκετὰς ὀργανικὰς συνθέσεις ὑδραργύρου κατὰ πολὺ ὑπερόχους τῆς διτοχλωριούχου τοιαύτης, ὄχι μόνον κατὰ τῶν φυτικῶν μικροβίων ἀλλὰ καὶ κατὰ τῶν τρυπανοσωμάτων. Τὸ σύνθετον ἀριθμὸς 99 παρασκευασθὲν εἰς τὸ χημεῖόν μας φονεύει τὸν σταφυλόκοκκον ἐν τῷ δοκιμαστικῷ σωλῆνι ἐν διαλύσει 1 πρὸς 5.000 000, ἐνῷ ἡ χλωριοῦχος ὑδράργυρος ἐπιφέρει τὸ αὐτὸ ἀποτέλεσμα εἰς διάλυσιν 1 πρὸς 100.000. Βλέπομεν δὲ ὅτι τὸ 99 εἶνε πεντηκοντάκις ἰσχυρότερον βακτηριοκτόνον τῆς χλωριούχου ὑδραργύρου. Ἀπεδείχθη δ' ἐν ταὐτῷ διὰ τῶν ἐπὶ ζώων πειραμάτων ὅτι ἡ νέα αὕτη σύνθεσις εἶνε μικροτέρας τοξικότητος, ὡς περιέχουσα ὀλιγωτέραν ποσότητα ὑδραργύρου, τῶν μικροβιοκτόνων καὶ σπειροχαιτοκτόνων ἰδιοτήτων της ὀφειλομένων εἰς ἰδιαιτέραν σύστασιν τοῦ μορίου της.

Ἡ μέχρι τοῦδε κτηθεῖσα πεῖρά μας ἐν τῇ χημειοθεραπευτικῇ μᾶς βιάζει νὰ παραδεχθῶμεν τὴν ἀρχικὴν ὑπόθεσιν τοῦ Ἔρλικ περὶ ὑπάρξεως χημειοδεκτῶν **chemo-receptors** εἰς τὰ παράσιτα ὡς ἀληθῆ....... Ἡ ὑδράργυρος δύναται, ἀναμφιβόλως νὰ συνδυασθῇ μετὰ χημικῶν οὐσιῶν κατὰ τοιοῦτον τρόπον ὥστε νὰ αὐξηθῇ ἡ χημικὴ αὐτῆς συμπάθεια ἢ ἀγχιστεία πρὸς τὰ παράσιτα, ζωικά τε καὶ φυτικά. Πρὸς καρποφορίαν ὅμως μακρὰ ἐργασία καὶ ἀπεριόριστος ὑπομονὴ ἀπαιτοῦνται μετὰ ἀτέρμονος πειραματισμοῦ. Τὸ σύνθετόν μας 99 εἶνε τόσον ἀλγεινὸν εἰς ἐνδομυϊκὰς ἐνέσεις ὥστε ἡ τοιαύτη χρῆσίς του ἐγκατελείφθη. Εὐτυχῶς ὅμως διαλυτὸν ὂν ἐνίεται ἐνδοφλεβίως. Δοκιμαζομένου δὲ διὰ τῆς τοιαύτης ὁδοῦ πρὸς τὸ παρόν, ἐὰν εὐνοϊκὰ ἀποτελέσματα ἐπιτευχθοῦν τοῦτα θὰ δημοσιευθοῦν μετὰ τῶν παρατηρήσεων τῆς ἀξίας αὐτοῦ ἐπὶ συφιλίδος βραδύτερον. Ἡ παραγωγὴ δὲ ὀργανικῶν συνθέσεων ὑδραργύρου, ἐχουσῶν θεραπευτικὴν ἐπίδρασιν ἐπὶ τῶν ἀσθενειῶν μᾶς φαίνεται ἐντελῶς δυνατή, διότι ἡ ἐπίδρασις τῆς ὑδραργύρου ἐπὶ τῶν μικροβίων τοῦ δοκιμαστικοῦ σωλῆνος εἶνε μείζων τῆς τοῦ σάλβαρσαν.»

Νομίζω δ' ὅτι, ὅ,τι ὁ Germain See ἔγραψε πρὸ ἡμίσεως περίπου αἰῶνος, δύναται ἐπικαιρότερον νὰ ἐπαναληφθῇ σήμερον:

«Ἡ ὑδράργυρος ἔσχε τὴν ἀκμήν της καὶ τὴν παρακμήν της, ἤδη παριστάμεθα μάρτυρες τῆς ἀναγεννήσεώς της.»

Ἐλπίζοντες δὲ καὶ προσδοκῶντες κλείομεν τὸ μακρὸν τοῦτο κεφάλαιον διὰ τῶν ἑξῆς: Οὔτε ἡ ὑδράργυρος μόνη, οὔτε τὸ σάλβαρσαν μόνον θεραπεύουν ριζικῶς τὴν συφιλίδα. Ἡ ἐπιστημονικὴ ὅμως καὶ μεμετρημένη χρῆσις ἀμφοτέρων συνδεδυασμένων καὶ καταλλήλως χορηγουμένων, ἐξουδετερώνει μέχρι τοιούτου βαθμοῦ τὴν ἐπὶ τοῦ ὀργανισμοῦ τοῦ πάσχοντος ἐπίδρασιν τοῦ συφιλιδογόνου σπειροχαίτου, ὥστε καθιστᾷ τοῦτον σχεδὸν ἀβλαβῆ. Ἤτοι διὰ τῆς προλήψεως τῆς ἀναβιώσεως τούτου καὶ τοῦ φόνου τῶν παραγώγων του ὡριμαζόντων, καὶ συνεπῶς διὰ τῆς ἐκμηδενίσεως τῆς κακῆς ἐπιδράσεώς των ἐπὶ τοῦ ὀργανισμοῦ, καθιστᾷ τὸν ἀσθενῆ τόσον ἀσφαλῆ, ὡς νὰ μὴ ἔπασχε κἄν.

Ἐν συμπεράσματι λοιπόν, ἡ ξυνωρὶς ὑδραργύρου καὶ σάλβαρσαν ἐπαρκῶς, καταλλήλως, ἐπιστημονικῶς, ἁρμονικῶς, καὶ τὸ σπουδαιότατον πάντων, ἐπὶ μακρόν, μακρότατον χρόνον, ἐργαζομένη, καθιστᾷ τὴν συμβίωσιν συφιλιδογόνου σπειροχαίτου καὶ πάσχοντος πραγματικήν, καὶ ἐπιτραπήτω μοι ἡ ριψοκίνδυνος ἔκφρασις, ἀπηλλαγμένην περιπετειῶν.

Ὑπὸ τὸν αὐστηρότατον ὅμως ὅρον, ὅπως μὴ ὁ ζῆλος τοῦ ἰατρεύοντος καὶ τοῦ ἰατρευομένου παρασύρῃ τούτους εἰς κατάχρησιν τῶν ἀρετῶν τῶν ἀντισυφιλιδικῶν φαρμάκων. Ταῦτα εἶνε πανίσχυρα δηλητήρια καὶ ἱκανὰ νὰ βλάψουν, ἀσκόπως χορηγούμενα, περισσότερον τὸν ὀργανισμὸν ἢ τὴν ἀσθένειαν. Τούτου δ' ἕνεκα πρὸς τὸν τὸ σάλβαρσαν, καὶ τὴν ὑδράργυρον χειριζόμενον ἰατρὸν ὡς ὑστάτην συμβουλὴν θὰ ἔλεγον νὰ μεταχειρίζεται ταῦτα «οὔτε πολύ, οὔτε πολὺ ὀλίγον, οὔτε πολὺ ἀργά, οὔτε ἐπὶ μακρὸν χρόνον.»

«Ἰατρέ, τὸν συφιλιδικὸν θεραπεύων ΣΠΕΥΔΕ ΒΡΑΔΕΩΣ.»

ΠΕΡΙ ΥΓΙΕΙΝΗΣ ΘΕΡΑΠΕΙΑΣ

Ἐὰν μὲν δι' ἁπλῶν ἰατρικῶν μέσων μόνον, εἴτε φυσικῶν εἴτε χημικῶν, ἠδυνάμεθα νὰ καταστρέψωμεν τοὺς ἐν τῷ σώματι συφιλιδογόνους σπειροχαίτας καὶ τοῦτο ἐντελῶς ἐξ αὐτῶν ν' ἀποστειρώσωμεν, καὶ τὸν συφιλιδικὸν συνεπῶς τελείως ἐκ τῆς ἀσθενείας του ν' ἀπαλλάξωμεν, θὰ ἠρκούμεθα μόνον εἰς ταῦτα καὶ περὶ ἄλλων δὲν θὰ ἠσχολούμεθα, ἢ ἐὰν ἐπράττομεν τοῦτο μόλις περὶ αὐτῶν παροδικῶς καὶ ἐπιπολαίως θὰ ἐπραγματευόμεθα. Σπουδαιότερον δέ, ἐὰν ἡ νόσος περὶ ἧς τόσον πολὺ ἐνδιαφερόμεθα ἦτο μικρᾶς καὶ ἀσημάντου διαρκείας, ἀπολήγουσα εἴτε διὰ τελείας ἰάσεως ἢ διὰ τοῦ θανάτου τῶν θυμάτων της, τὸ περὶ ὑγιεινῆς θέμα μας θὰ ἦτο βραχύ, συνοψιζόμενον εἰς ὀλίγας μόνον γραμμὰς ἢ συντακτικὰς περιόδους. Ταύτης δὲ δυστυχέστατα οὔσης μακρᾶς, μακροτάτης διαρκείας, ἰσομοίρου πρὸς τὸν βίον τοῦ ἀρρώστου καὶ πολλάκις κληρονομουμένης καὶ εἰς τοὺς ἀπογόνους του, ἡ ὑγιεινὴ θεραπεία αὕτη εἶνε τῆς αὐτῆς ἀκριβῶς σοβαρότητος ὡς καὶ ἡ φαρμακευτική, καὶ τῆς αὐτῆς ἀκριβέστατα διαρκείας. Δυστυχέστατα ὅμως παρ' ὅλην αὐτῆς τὴν σοβαρότητα αὕτη παρὰ τῆς πλειονότητος τῶν ἰατρῶν ἔχει τελείως παραμεληθῇ, ἰδίᾳ δὲ ἀπὸ τῆς ἀνακαλύψεως τοῦ σάλβαρσαν καὶ ἐντεῦθεν, αἱ περὶ ὑγιεινῆς διατάξεις, ἐρρίφθησαν πλέον εἰς τὸν κάλαθον τῶν ἀχρήστων.

«Ὁ συφιλιδικὸς ἀπὸ παθολογικῆς ἀπόψεως, γράφει ὁ Γῶρθιν, εἶνε βεβλαμμένον ἀντικείμενον καὶ ἡ βλάβη εἶνε προϊοῦσα.........Οὗτος καίπερ κατὰ τὸ φαινόμενον ὑγιανθεὶς πρέπει νὰ διαρρυθμίσῃ τὸν βίον του ἐπὶ τοιούτων βάσεων ὥστε νὰ προλάβῃ τὴν ἀφύπνισιν τῶν ἐν τῷ σώματί του σπειροχαιτῶν ἢ καὶ νὰ μὴ αὐξήσῃ τὴν ἐπιδεκτικότητα τῶν ἱστῶν καὶ τῶν ὀργάνων αὐτοῦ. Τοῦτο

βεβαίως συμβαίνει ἐπὶ τῶν ἅπαξ ἐκ φθίσεως προσβαλλομένων οἵτινες διαρρυθμίζουν τὸν βίον των οὕτως ὥστε νὰ μὴ προκαλέσουν νέαν ἔκρηξιν τῆς νόσου των. Ἐπὶ τῶν συφιλιδικῶν τοὐναντίον τοιαῦτα ὑγιεινὰ μέτρα οὐδέποτε λαμβάνονται, διότι ἀπεριορίστου ἐμπιστοσύνης διδομένης εἰς μικρὰν διὰ τοῦ σάλβαρσαν ἢ διὰ τῆς ὑδραργύρου ἰατρείαν, τὸ μολυνθὲν ἄτομον ἀναλαμβάνει τὸν συνήθη βίον του ὡς ἐὰν οὐδέποτε εἶχε πάθῃ τί καὶ κατὰ κανόνα ὑποκύπτει πρωίμως ἐκ τῶν φροντίδων καὶ μεριμνῶν τοῦ συνήθους βίου.»

* * *

Τοὺς συφιλιδικοὺς ἀπὸ ὑγιεινῆς ἀπόψεως δυνάμεθα νὰ κατατάξωμεν εἰς τέσσαρας κλάσεις:

Α΄. Τοὺς ψυχραίμους ἀσθενεῖς, τοὺς σώφρονας, τοὺς γνωρίζοντας ν' ἀντιμετωπίζουν ἄνευ φόβου τοὺς κινδύνους τῆς συφιλίδος, καὶ οἱ ὁποῖοι θέλοντες νὰ καταπολεμήσουν τὴν νόσον των ὅσον ἔνεστι καλλίτερον καὶ ἀποτελεσματικώτερον, εἶνε πρόθυμοι νὰ πράξουν πᾶν ὅ,τι εἶνε ἀναγκαῖον πρὸς ἑαυτοὺς καὶ πρὸς διευκόλυνσιν τοῦ ἰατροῦ ἐν τῷ ἔργῳ του. Οἱ τοιοῦτοι ὅμως ἄρρωστοι ἀτυχέστατα εἶνε σπάνιοι, εἶνε δὲ ζήτημα ἐὰν εἶνε δυνατὸν νὰ εὕρῃ τις τρεῖς ἢ πέντε μεταξὺ ἑκατὸ συφιλιδικῶν.

Β΄. Τοὺς πάσχοντας, οἵτινες τρομάζοντες κατ' ἀρχάς, μετά τινα χρόνον παραπειθόμενοι ἐκ τῶν διὰ τῆς καταλλήλου θεραπείας παρερχομένων νοσηρῶν αὐτῶν ἐνοχλήσεων καθίστανται ἐντελῶς ἀδιάφοροι παραμελοῦντες πᾶσαν περαιτέρω θεραπείαν καὶ δίαιταν. Καλῶς ἰατρευόμενοι οὗτοι ἐν ἀρχῇ διακόπτουν ἀμέσως καὶ διὰ παντὸς τὴν θεραπείαν ἐκτιθέμενοι εἰς πάντας τοὺς σοβαροὺς κινδύνους τῆς βραδέως ἀναφαινομένης νόσου. Τοιοῦτοι εἶνε σχεδὸν πάντες οἱ συφιλιδικοί. Δὲν παρέρχεται δὲ ἡμέρα κατὰ τὴν ὁποίαν νὰ μὴ βλέπωμεν τοιοῦτον ἄρρωστον, ἐρχόμενον πεφοβισμένον, γυμνούμενον ἐν μεγίστῃ νευρικότητι ὅπως μᾶς ἐπιδείξῃ τὸ πάθος του, δεχόμενον τὴν διάγνωσιν, ἣν καὶ ὁ ἴδιος πολλάκις εἶχε προεικάσῃ, μετὰ λυγμῶν, μετὰ δακρύων, μετὰ λιποθυμίας ἐνίοτε, βλασφημοῦντα, ἀπειλοῦντα τὴν μολύνασαν, ἢ τοὺς πρὸς τὸν ὄλεθρον παρασύραντας αὐτὸν ὁμιλήκους, παραδιδόμενον εἰς τὴν ἡμετέραν θεραπείαν ὁλόκληρον, παρακολουθοῦντα ταύτην καὶ ἅπαντα τὰ ὑγιεϊνὰ ἡμῶν πα-

ραγγέλματα μετὰ θρησκευτικῆς εὐλαβείας, διερωτῶντα περί τε τοῦ μέλλοντός του καὶ τοῦ τῶν οἰκείων του, ζητοῦντα νὰ ἴδῃ εἰκόνας εἰς τὰ εἰδικὰ συγγράμματα, μελετῶντα ταῦτα ἀπλήστως καὶ μετὰ πάροδον τριῶν ἢ τεσσάρων μηνῶν, πολὺ δὲ σπανίως μετὰ πάροδον ἑνὸς ἔτους, παραιτούμενον τελείως τῆς θεραπείας καθιστάμενον ἀμέριμνον, ἀστειευόμενον πρὸς βάρος μας καὶ εἰρωνευόμενον, λοιδωροῦντα καὶ σκώπτοντα τὴν νόσον ὡς ὁ ἐπὶ τοῦ βράχου ἱστάμενος ἔριφος τοῦ μύθου, τὸν κάτωθεν τούτου παριόντα λύκον.

Γ΄. Τοὺς νοσοῦντας ἀσυφήλους, πρὸς οὓς ἡ συφιλὶς ἐμπνέει μέγαν τρόμον καὶ διὰ τοὺς ὁποίους αὕτη εἶνε ἀληθὴς ἐφιάλτης, τοὺς μὴ σκεπτομένους περὶ ἄλλου τινὸς εἰμὴ περὶ τῆς νόσου των. Γνωρίζοντες οὗτοι ἐξ ἀκοῆς ἢ ἐκ μελέτης ὅλα τὰ κακὰ τῆς συφιλίδος θεωροῦν ἑαυτοὺς καταδεδικασμένους εἰς τὰς βαρυτέρας τῶν ἐπιπλοκῶν αὐτῆς. Αἱ φρικωδέστεραι ἀσθένειαι τοὺς βασανίζουν καὶ νομίζουν ὅτι ὅλαι θὰ ἐπέλθουν κατ' αὐτῶν. Ὁ γάμος δι' αὐτοὺς ἔχει ἀπαγορευθῇ, ἡ πατρότης δι' αὐτοὺς εἶνε ἀδύνατος, διότι ποῖα τέκνα δύνανται νὰ γεννήσουν; Πιστεύοντες ὅτι ἐπὶ τοῦ μετώπου των ἀναγιγνώσκεται ἡ συφιλὶς καὶ φοβούμενοι μήπως μολύνουν τοὺς περὶ αὐτούς, καθίστανται φυγάνθρωποι, ἐπιδιώκοντες τὴν μόνωσιν καὶ τὴν ἐρημίαν ἡ ὁποία ὡς μόνον συγκεκριμένον ἀποτέλεσμα ἔχει τὴν ἐπαύξησιν τῆς ἔτι μᾶλλον σκοτεινῆς αὐτῶν νευρασθενείας.

Τοιοῦτοι ἄρρωστοι ἐκ συφιλιδοφοβίας πάσχοντες εἶνε πάντοτε οἱ ἄρρενες καὶ ἐκ τούτων οἱ ὁπωσδήποτε ἀνεπτυγμένοι, οἱ πεπαιδευμένοι, οἱ νευρασθενικοί, οἱ ἐπιστήμονες καὶ ἐκ τούτων κατ' ἐξοχὴν οἱ ἰατροί, καθιστάμενοι οὕτω ἑκούσια θύματα τῆς τριτοπαθοῦς συφιλίδος τοῦ νευρικοῦ συστήματος. Συμβαίνει δὲ τοῦτο ἐπὶ τῶν ἰατρῶν πάντοτε διότι οὗτοι γνωρίζοντες ἁπάσας τὰς συνεπείας τῆς νόσου των, βλέποντες ταύτην ὑπὸ τὴν σκοτεινὴν αὐτῆς μορφὴν καὶ ἄποψιν μόνον, τρέμοντες πρὸ τοῦ μορμολυκείου τῶν νευρικῶν αὐτῆς ἀλλοιώσεων καθίστανται ἀνήσυχοι, ἐμφρόντιδες, περίφοβοι διὰ βίου. Συγκεντροῦντες δὲ διαρκῶς τὴν προσοχὴν αὐτῶν ἐπὶ τοῦ ἐγκεφάλου των, νομίζοντες ὅτι βλέπουν ὡς ἐν κατόπτρῳ, τὰ ἐν αὐτῷ παρὰ τῆς συφιλίδος ἐπιτελούμενα, οὐδόλως διαφέρουν τοῦ ἀληθοῦς παράφρονος, οὕτινος μετὰ πάροδον ὄχι πολλοῦ χρόνου, ἀπὸ τῆς τοιαύτης αὐτῶν νευρικῆς ὑπερεντάσεως, δὲν βραδύνουν νὰ περιβληθοῦν τὸν μανδύαν.

Δ΄. Τοὺς ἀρρώστους, τοὺς θεωροῦντας τὴν συφιλίδα ὡς ἁπλῆν ἐνόχλησιν, ἄνευ μεγάλης σπουδαιότητος, καὶ οὐδόλως συγκινουμένους ἐκ ταύτης. Οἱ συφιλιδικοὶ οὗτοι εἶνε ἐπικίνδυνοι καὶ δι' ἑαυτούς, διότι οὔτε κατάλληλον θεραπείαν ὑφίστανται, καὶ οὔτε ἀρκούντως ἀπέχουν τῶν καταχρήσεων, καὶ διὰ τοὺς περὶ αὐτούς, διὰ τοὺς οἰκείους καὶ φίλους των καὶ διὰ τοὺς ἄλλους ἀνθρώπους ἐν γένει, διότι οὐδόλως ἐνδιαφέρονται περὶ αὐτῶν καὶ θὰ τοὺς μολύνουν.

Εἰς τὴν τετάρτην ταύτην κατηγορίαν τῶν ἀμερίμνων ἀρρώστων ἀνήκουν ἅπασαι αἱ γυναῖκες ἀφ' ἑνὸς μέν, ὡς λέγει ὁ Diday, διότι αὗται γνωρίζουν ὀλιγώτερα τῶν ἀνδρῶν περὶ τῆς νόσου καὶ τῶν συνεπειῶν αὐτῆς, διότι εἶνε ὀλιγώτερον πεπαιδευμέναι ἢ οἱ ἄνδρες, ἀφ' ἑτέρου δὲ διότι αὗται ἐκ φύσεως εἶνε ἐπιλήσμονες. Ὁποιοσδήποτε ὅμως καὶ ἂν εἶνε ὁ λόγος, εἶνε βέβαιον ὅτι αἱ γυναῖκες εἶνε τὰ μάλιστα ἀμέριμνοι καὶ ἐντελῶς ἀνεπίδεκτοι ὅπως ἀντιληφθοῦν καὶ ἀναμετρήσουν τοὺς κινδύνους τῆς συφιλίδος καὶ ὑποβληθοῦν ὑπὸ θεραπείαν μακρὰν καὶ ἐπισταμένην.

* * *

Περὶ τῆς ὑγιεινῆς δὲ τῶν ἀνθρώπων τούτων προκειμένου ν' ἀσχοληθῶμεν ἓν πρᾶγμα πρέπει νὰ ἔχωμεν στερῶς ἐν νῷ καὶ ἕνα σκοπὸν ἀκριβῶς πρὸ ὀφθαλμῶν, ὅτι ὅ,τι πρόκειται νὰ χαράξωμεν ἐνταῦθα θ' ἀφορᾷ μόνον καὶ πρὸ παντὸς τοὺς τῆς πρώτης καὶ τρίτης κατηγορίας κατ' ἐξοχὴν δὲ τοὺς τῆς πρώτης. Ἀλλὰ καίτοι οἱ τοιοῦτοι εἶνε οἱ ἐλάχιστοι, ἐν τούτοις χρήζουν μεγίστης φροντίδος καὶ μερίμνης, διότι σωζόμενοι δύνανται νὰ χρησιμεύσουν ὡς ἀληθεῖς τῆς κοινωνίας καὶ τῆς πολιτείας παράγοντες. Δὲν πρέπει λοιπὸν τούτους πολὺ νὰ ἐπιφορτίσωμεν, καὶ δὲν ἐπιτρέπεται πρὸς τούτους πάντοτε τὴν νόσον των νὰ ὑπομιμνήσκωμεν. Γνωρίζοντες ὅτι οὗτοι πάσχουν, ὅτι οὗτοι ἀδημονοῦν, ὅτι οὗτοι ἀγωνιοῦν δὲν ἁρμόζει ἔλαιον ἡμεῖς εἰς τὴν ψυχικὴν πυρὰν αὐτῶν νὰ ρίπτωμεν. Πᾶς μὲν ἄνθρωπος ἔχει ἀνάγκην ἀναψυχῆς, πᾶς διανοητικῶς ἐργαζόμενος χρήζει ἀνακουφίσεως, ὁ δὲ συφιλιδικὸς ἔχει ἀνάγκην τριπλῆν τοιούτων. «Ἐκ πάντων τῶν ἀδημονούντων, φρικτότερον ἀγωνιᾷ ὁ συφιλιδικός·» γράφει ὁ Diday, καὶ συνεπῶς οὗτος δεῖται ἐνθαρρύνσεως καὶ παρηγορίας.

Ἐὰν βεβαίως οἱ ὁμηρικοὶ Ἕλληνες μετὰ τὸν ἐν μάχῃ φόνον καὶ ταφὴν παντὸς ἥρωος, ἢ ἡγέτου ὁμάδος, διενήργουν ἀθλητικοὺς ἀγῶνας· ὡς ἐπάθλου διδομένου τοῦ ὁπλισμοῦ τοῦ νεκροῦ, δὲν ἔπραττον τοῦτο πρὸς τιμὴν τοῦ θανόντος μόνον, ἀλλὰ καὶ πρὸς ψυχαγωγίαν καὶ παρηγορίαν τῶν οἰκείων του, ἰδίᾳ δὲ πρὸς περισπασμὸν τούτων καὶ ἀπασχόλησίν των ἐπί τινα χρόνον εἰς τὸ θέαμα τῶν ἀγώνων καὶ τῶν ἀθλητῶν. Τὰ Ἑλληνικὰ ὄργια, ὁ λαμπρὸς Ἄγγλος κοινωνιολόγος Havelock Ellis θεωρεῖ ὡς ἀπαραίτητον καὶ ἐπιβαλλόμενον κακόν, ὡς μέσον ἀναληπτικὸν καὶ ἀναγεννητικὸν τῆς ὑπερεντάσεως τοῦ καθ' ἡμέραν βίου. Μήπως οἱ Ρωμαῖοι τῆς αὐτοκρατορίας διὰ τοῦ οἴνου καὶ τῶν ξιφομάχων δὲν διεσκέδαζον τὴν ἀγωνίαν των; Οἱ Γερμανοὶ διοργανοῦντες τὰς θριαμβευτικὰς παρελάσεις τῶν ἡρώων στρατιωτῶν των, ἔπραττον τοῦτο, ἐν πλήρει βεβαίως γνώσει καὶ ἐπιγνώσει τῆς θέσεώς των, ὅπως εἰς τούτους τὴν μὲν φρικτὴν καταστροφήν των καταστήσουν ὀλιγώτερον αἰσθητήν, τὸ δὲ ἄχθος τῶν ὅρων τῆς ταπεινωτικῆς ἀνακωχῆς καὶ τῆς ἔτι ἐπικειμένης ταπεινοτικωτέρας εἰρήνης κουφότερον. Τίς δὲ βλέπων τούτους πίνοντας, χορεύοντας, εὐθυμοῦντας καὶ ἄδοντας διαρκοῦντος τοῦ χρόνου τῆς ἀνακωχῆς, καὶ τοῦ ἔτι στενωτέρου ἀποκλεισμοῦ καὶ τῆς στερήσεως τῶν πάντων, δὲν θὰ ἐπανελάμβανε τὸ ρῆμα τοῦ ποιμένος τοῦ Αἰσώπου πρὸς τοὺς κοχλίας ἄδοντας ἐν τῇ πυρᾷ, «τῶν οἰκιῶν ἡμῶν ἐμπιπραμένων ἡμεῖς ἄδατε;»

Καὶ ὅμως τὸ ᾆσμα καὶ ὁ χορὸς διὰ τοὺς Γερμανοὺς ἦτο ἡ δικλὶς τῆς ἐκθυμάνσεως τοῦ πάθους των, τὸ ὕδωρ τῆς λήθης τῆς ἀφαντάστου καταστροφῆς των καὶ τὸ παυσίλυπον τῆς μὴ ἐχούσης ὅρια θλίψεώς των. Ἐρωτηθεὶς ὁ ἀγροῖκος Ἀθηναῖος ὑπὸ τοῦ Ἀριστείδου διατὶ θέλει τὸν ἐξοστρακισμόν του ἀπαντᾷ «διότι ἐβαρύνθην νὰ τὸν ἀκούω ἀποκαλούμενον δίκαιον». Ἡ δὲ ἀγνώμων ἀνθρωπότης, ὄχι πλέον βαρυνθεῖσα, ἀλλὰ φθονήσασα τὸ γερμανικὸν μεγαλεῖον, τὸ κατέρριψε συγκαταπεσοῦσα καὶ ἠθικῶς συγκαλυφθεῖσα ὑπὸ τὰ αὐτὰ ἐρείπια, ἐξ ὧν ἡ μὲν Γερμανία θ' ἀνακύψῃ συντετριμμένη μὲν τετιμημένη δέ, οἱ δὲ καταστροφεῖς της καὶ τετρωμένοι καὶ τὸ ἔτι χεῖρον καὶ κατῃσχυμένοι!

Τί δ' ἐπεβάλλετο εἰς τὸν Γερμανὸν νὰ πράξῃ μετὰ τὴν πτῶσίν του; Παραλύων ἐξ ἀπελπισίας ν' ἀποθάνῃ τὸν ἐκ μαρασμοῦ θάνατον, ἢ λησμονῶν προσκαίρως τὴν λύπην του, καὶ διασκεδάζων τὴν ἀγωνίαν του, ν' ἀνακτήσῃ δυνάμεις νέας πρὸς ἀνακατάκτησιν τῶν ἁρπαγέντων καὶ ἐκδίκησιν τῆς ὕβρεως; Ἀφόβως δὲ καὶ ἄνευ μηδεμιᾶς ὑπερβολῆς θὰ ἐπανελάμβανέ τις πρὸς τὸ κορυβαντιοῦν πλῆθος τῶν κινητῶν τῆς Γερμανίας ὅ,τι, ὡς ὁ Πλούταρχος ἐν τῷ βίῳ τοῦ Λυκούργου γράφει, «Ἀντισθένης ὁ Σωκρατικὸς ἀπὸ τῆς ἐν Λεύκτροις μάχης ὁρῶν τοὺς Θηβαίους, μέγα φρονοῦντας, «οὐδὲν αὐτοὺς διαφέρειν παιδαρίων ἐπὶ τῷ συγκόψαι τὸν παιδαγωγὸν γαυριόντων.»

Ἐὰν λοιπὸν ἐπὶ πάσης καταστροφῆς, ὁ σωφρονῶν ἀνὴρ εὑρίσκει τὸ ἀστεῖον, τὴν παιδιάν, τὸν οἶνον, τὸ ᾆσμα, τὸν χορὸν καὶ τὸν πάντων τούτων ἀχώριστον δορυφόρον γέλωτα, τὸν μέγαν τοῦτον ἰητῆρα καὶ σωτῆρα τῶν ἀνθρωπίνων δεινῶν, τὸ ἀντίδοτον τῆς ἀπελπισίας, τὸ ἀντιφάρμακον τῆς θλίψεως καὶ τὸ ἐπὶ γῆς ἄϋλον καὶ ἀτίμητον ὕδωρ λήθης, ὡς μέσα μετριασμοῦ, ἀνακουφίσεως καὶ ἐπανορθώσεως τῆς συμφορᾶς του, διατὶ ἄραγε νὰ στερήσωμεν τὸν συφιλιδικὸν πάντων τούτων; Διατὶ δὲ διὰ τῶν περιορισμῶν τῆς διαίτης του καὶ τῆς ριζικῆς μεταβολῆς τῶν ἕξεων τοῦ βίου του, διὰ τῆς ἄρδην ἀνατροπῆς τῶν συνθηκῶν τῆς ζωῆς του καὶ τῶν κοινωνικῶν του ὑποχρεώσεων νὰ καταστήσωμεν τοῦτον ἀληθὲς ναυάγιον; Πολλοῦ γε καὶ δεῖ! Ἐὰν ἐπιτρέποντες πρὸς τοῦτον ποτήριον οἴνου ἡμερησίως κρατήσωμεν τοῦτον ἐντὸς τῶν ὁρίων τῆς λογικῆς καὶ ὑπὸ τὴν ἐπίδρασιν τῆς θεραπείας, τὸ κέρδος ἔσεται μέγα καὶ ἀνεκτίμητον.

* * *

Ὁ πάσχων μετὰ τὴν φρικτὴν δι' αὐτὸν ἀναγγελίαν τῆς διαγνώσεως τῆς νόσου ἐρωτᾶ τὸν ἰατρόν. «Τί πρέπει νὰ κάμω; Ἐπιτρέπεται νὰ τρώγω τοῦτο καὶ ν' ἀποφεύγω ἐκεῖνο, ἐπιτρέπεται νὰ πίνω καὶ νὰ καπνίζω, δύναμαι νὰ ἐργάζωμαι, μοῦ ἐπιτρέπεται νὰ μένω μετὰ τῆς οἰκογενείας μου; Τί πρέπει νὰ πράξω;»

Ἐὰν κατ' εὐνόητον λόγον πρὸς τὸν οὕτω διερωτῶντα ἀτυχῆ τοῦτον, ὅστις οὕτω διαπυνθανόμενος περὶ πάντων τῶν κατ' αὐτόν, ἀποδεικνύεται εὐσυνείδητος, εὐαίσθητος καὶ εἰλικρινής, ἀμέσως ὑψώσωμεν τὰς μωσαϊκὰς πλάκας λέγοντες πρὸς τοῦτον. «Ἀνάγνωθι καὶ πρᾶξον» τὸν ἄγομεν εἰς ἀπελπισίαν. Πρώτιστον δὲ μέλημα, μεγίστη κυρίως φροντίς, εἰλικρινὴς ἀκριβῶς πόθος καὶ σκοπὸς τοῦ ἰατροῦ ἔστω, πρὸς πάντα συφιλιδικὸν ἄρρωστον, ἡ παρρησία καὶ ἀλήθεια. Ἡ ἀλήθεια ἁπλῆ, ἀπέριττος, Π α ρ θ έ ν ο ς. Ταύτης δ' ὡς ἔδει πρὸ αὐτοῦ παρουσιαζομένης ἡ θύρα τῆς εἰσόδου τῆς ἀπελπισίας ἑρμητικῶς καὶ ἀεροστεγῶς κλείεται. Προσοχὴ ὅμως μεγίστη ἀπαιτεῖται ἵνα μὴ ἀπὸ τοῦ ἑνὸς εἰς τὸ ἄλλο ἄκρον μεταπέσωμεν, καθιστῶντες τοῦτον ἐντελῶς ἀφρόντιδα καὶ ἀμελῆ περὶ πάντων τῶν κατ' αὐτὸν καὶ τῶν περὶ αὐτόν.

* * *

Ἰδοὺ λοιπὸν πῶς πρέπει νὰ προβαίνωμεν, περιγράφοντες ὅσον ἔνεστι σαφέστερον καὶ περιεκτικώτερον πρὸς αὐτὸν τὴν νόσον του καὶ τοὺς ἐκ ταύτης δυνατοὺς κινδύνους, ἐὰν ἀμελήσῃ τῆς θεραπείας, τονίζοντες πρὸ παντὸς ὅτι ἡ συφιλὶς οὐδέποτε κακουργεῖ μόνη καὶ ὅτι ἔχει ἀνάγκην συνενόχων τῆς ἐγκληματικότητός της, λέγοντες ὅτι ἡ συφιλὶς τοῦ μὲν ἢ τοῦ δὲ ἀπέληξε κακῶς διότι ἡ θεραπεία της ἠμελήθη καὶ ὅτι ἡ θεραπεία της εἶνε τὸ σωσίβιόν του, εἰσερχόμεθα εἰς τὸ θέμα τῆς ὑγιεινῆς, λέγοντες πρῶτον ὅτι, τοῦ ἐπιτρέπεται νὰ τρώγῃ ὅ,τι τοῦ ἀρέσει, διότι τὸν συφιλιδικὸν οὐδὲν φαγητὸν βλάπτει καὶ συνεπῶς οὐδὲν ἀπαγορεύεται.

Μηδενὸς δὲ φραγμοῦ τιθεμένου ὡς πρὸς τὰ ἐδέσματα, τὰ ποτὰ αὐστηρῶς ἀπαγορεύονται. Ἁπλοῦν βλέμμα εἰς τὰ ἐν σελίδι 174 ἀρκεῖ νὰ πείσῃ καὶ τοὺς δυσπιστωτέρους ὅτι συφιλὶς καὶ οἰνόπνευμα εἶνε ὁ φρικτότερος συνδυασμὸς πρὸς φόνον ταχὺν καὶ βέβαιον τοῦ πάσχοντος. Τὸ οἰνόπνευμα εἶνε ὁ μεγαλείτερος ἐκ τῶν ἠθικῶν συνενόχων τῆς συφιλιδικῆς κακουργίας. Παρ' ὅλα ὅμως ταῦτα ἐὰν ὁ πάσχων πρὸ τῆς μολύνσεώς του ἐσυνείθιζε νὰ κοσμῇ τὴν τράπεζάν του καὶ νὰ ποικίλῃ τὸ

γεῦμά του δ' ὀλίγου οἴνου ἢ ὀλίγου ζύθου καλῶς ζυμωθέντων καὶ μὴ περιεχόντων πολὺ ἢ καὶ πρόσθετον οἰνόπνευμα, δὲν τὸν στερῶ τῆς τρυφῆς του ταύτης. Δέον ὅμως ἵνα πρὸς τοῦτον συστήσωμεν ὅπως μὴ καταχρᾶται τῆς χάριτος ταύτης καὶ ὅπως διὰ παντὸς τρόπου ἀποφεύγῃ τὰ ἐξ ἀποσταλάξεως οἰνοπνευματώδη διότι ταῦτα εἶνε ὀλέθρια.

* * *

Ὅσον δ' ἀφορᾶ τὸ κάπνισμα τὶ δέον γενέσθαι; Οὐδὲν πλέον τοῦ δέοντος γενέσθαι. Ἤτοι, πρὸς τὸν πάσχοντα πρέπει νὰ ἐκθέσωμεν τὴν ἀλήθειαν, καθιστῶντες αὐτὸν τοῦτον κριτήν, δημιουργὸν ἢ καταστροφέα τῆς εὐτυχίας του. Τὸ κάπνισμα καὶ ἡ συφιλίς, ἁρμονικῶς συνεργαζόμενα, προκαλοῦν τὰς ἀργυρόπλακας, ἢ λευκοπλασσίας ἢ λευκοπλακίας τῆς γλώσσης καὶ τοῦ στόματος αἱ ὁποῖαι εἶνε ἡ ἀρχικὴ βλάβη τοῦ καρκίνου τοῦ ὀργάνου τούτου.

«Ὁ καρκίνος τῆς γλώσσης, κατὰ τὸν σοφὸν Ἄγγλον ἰατρὸν D. Arcy Power, εἶνε σχετικῶς νέα νόσος, τῆς δεκάτης ἑβδόμης περίπου ἑκατονταετηρίδος, διότι πρὸ αὐτῆς οὐδεμία ἀπολύτως μνεία γίνεται περὶ αὐτοῦ ὑπό τε τῶν Ἑλλήνων, Ρωμαίων καὶ Ἀράβων ἰατρικῶν συγγραφέων.» Ἡ πρώτη, κατ' αὐτόν, σαφὴς περίπτωσις καρκίνου τῆς γλώσσης εἶνε ἡ τοῦ Ralph Freeman ἀποθανόντος τὴν 16 Μαρτίου 1634, ὡς δημάρχου τοῦ Λονδίνου. Ἡ δὲ δευτέρα ἀναφερομένη περίπτωσις εἶνε ἡ βαρόνου τινὸς Γερμανοῦ, ἀποδοθεῖσα εἰς ἀφορισμὸν παρά τινος κληρικοῦ καθ' οὗ οὗτος εἶχεν ἀσεβήσει δῆθεν. «Ἡ ρυπαρὰ γλῶσσά σου ἐπὶ πολὺ κατεχράσθη τῆς μακροθυμίας τοῦ θεοῦ καὶ τέλος θὰ τιμωρηθῇ» εἶπεν ὁ κληρικὸς πρὸς αὐτόν. Καὶ ὀλίγας ἡμέρας βραδύτερον ἐπὶ τῆς γλώσσης του ἀνεφάνη μικρὰ προεξοχὴ ἐκ τῆς ὁποίας αὐξανομένης ἡμερησίως οὗτος ἀθλίως ἐτελεύτησε. Μετὰ τὰ μέσα ὅμως τοῦ 17ου αἰῶνος οἱ Ἄγγλοι χειρουργοὶ ἤρξαντο σοβαρῶς ἀσχολούμενοι περὶ τοῦ εἴδους τοῦ καρκίνου τούτου.

Ἐκ τῶν ἐπισήμων Ἀγγλικῶν ἀρχείων μανθάνομεν ὅτι «οἱ θάνατοι ἐκ καρκίνου τοῦ στόματος καὶ κατ'

ἐξοχὴν τῆς γλώσσης μεταξὺ τῶν ἀρρένων βαίνουν αὐξανόμενοι 228% ἐντὸς 41 ἐτῶν.». Ὡς δυνατοὶ δὲ παράγοντες τῆς τοιαύτης αὐξήσεως ἐθεωρήθησαν τότε ἡ συφιλὶς καὶ τὸ κάπνισμα. Ὁ ἐρεθισμὸς τῆς γλώσσης ὑπὸ βεβλαμμένων, πυορροούντων ἢ τερηδονισμένων ὀδόντων δὲν ἐκρίθη ἐπαρκὲς παραγωγικὸν αἴτιον. Διότι ὡς ἀπεδείχθη ἐκ τῆς ἐξετάσεως τῶν κρανίων τῶν ἀνασκαφέντων ἐν Ἀγγλίᾳ Ρωμαϊκῶν τάφων, οἱ ὀδόντες τῶν Ρωμαίων δὲν ἦσαν ὀλιγώτερον βεβλαμμένοι, καὶ ὅμως ὁ καρκίνος τῆς γλώσσης ἦτο τότε ἄγνωστος.

Ἐξέτασις τῶν ἱστορικῶν τοῦ νοσοκομείου τοῦ Ἁγίου Βαρθολομαίου ἀπέδειξεν ὅτι ἀπὸ τῶν ἐτῶν 1909—1916 ἐγένοντο δεκτοὶ 169 πάσχοντες ἐκ καρκίνου τῆς γλώσσης, ἐξ ὧν ἐννέα ἦσαν μόνον γυναῖκες. Πάντες οὗτοι σχεδὸν ἄρρενές τε καὶ θήλεις ἦσαν συφιλιδικοί, ἐνενήκοντα τρεῖς μάλιστα ἐκ τῶν ἀνδρῶν ὡμολόγησαν τοῦτο καὶ ὅτι ἡ νόσος των ἐχρονολογεῖτο ἀπὸ μακροῦ, εἴκοσι τριῶν καὶ τεσσαράκοντα τριῶν ἐτῶν διαρκείας· Εἴκοσι καὶ ἓξ ἐδήλωσαν ὅτι οὐδέποτε εἶχον μολυνθῇ διὰ συφιλίδος, εἷς δὲ μόνον εἶχε πάθη βλενόρροιαν. Τῶν ἀποτελεσμάτων δὲ τῆς ἐρεύνης ταύτης παραβαλλομένων καὶ συγκρινομένων πρὸς τὰ τῶν Captain Arnold Renshaw καὶ τοῦ Archibald Leitch τοῦ νοσοκομείου τοῦ Καρκίνου Brompton, ἓν προκύπτει συμπέρασμα ὅτι ἡ σχέσις καρκίνου τῆς γλώσσης καὶ συφιλίδος εἶνε πολὺ στενή. «Ἡ συφιλὶς εἶνε ἡ κλίνη ἐπὶ τῆς ὁποίας τίκτεται ὁ καρκίνος τῆς γλώσσης.»

Καταφαίνεται δὲ ἐπὶ πλέον ὅτι ἡ αὔξησις τῶν θανάτων ἐκ καρκινώματος τῆς γλώσσης ἐπήρχετο μετὰ τὸν χρόνον τῆς διακοπῆς τῆς θεραπείας τῆς νόσου δι' ὑδραργύρου. Τοιαῦται δὲ διακοπαὶ ἐγένοντο κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη τῆς βασιλείας τῆς Ἐλισάβετ, ὁπότε τὸ ἱερόξυλον, σμίλαξ ἡ τραχεῖα (sarsaparilla) καὶ τὰ διάφορα ἄλλα «βότανα» ἀντεκατέστησαν προσκαίρως τὴν ὑδράργυρον, διαρκούσης τῆς περιόδου τῆς ἀντιβασιλείας (1751) ὁπότε πολλοὶ στρατιωτικοὶ ἰατροὶ σχεδὸν ἐπέτυχον τὸν ἀποκλεισμὸν τῆς ὑδραργύρου καὶ τέλος, πάλιν κατὰ τὰ πρῶτα ἔτη τῆς ἐποχῆς τῆς Βικτωρίας, ὅτε αἱ θεραπευτικαὶ ἀρεταὶ τοῦ ἰωδιούχου καλίου πέραν τοῦ μέτρου

ἐπηνέθησαν. Ὡς δὲ σημειοῦται εἰς τὰ ἱστορικὰ τῶν πασχόντων τοῦ νοσοκομείου τοῦ Ἁγίου Βαρθολομαίου οὗτοι εἶχον ὑποβληθῇ εἰς ἀντισυφιλιδικὴν θεραπείαν δι' ὑδραργύρου ἐπὶ δύο ἢ τρεῖς ἑβδομάδας μόνον.

Τοῦ καρκίνου δὲ ἀπαντωμένου καὶ εἰς τὰ οἰκιακὰ ζῷα ἐνίοτε, ὡς δ' ἀπεδείχθη ἐκ πειραματικῶν ἐργασιῶν, εἰδικῶν ἐπιστημόνων, εἰς τὸ Βασιλικὸν κτηνιατρικὸν λύκειον, καρκίνος τῆς γλώσσης παρετηρήθη ἐπὶ μὲν ἵππου ἅπαξ, ἐπὶ γαλῆς τρὶς καὶ ἐπὶ γέροντος κυνὸς ἅπαξ, ἡ συφιλὶς δύναται νὰ θεωρηθῇ, ὡς προδιαθετικὸν μόνον αἴτιον, ἄλλη δὲ προκλητικὴ αἰτία δέον ν' ἀναζητηθῇ, ἡ μεγίστη δὲ τοιαύτη καὶ νεωστὶ μόλις ἐπικρατήσασα εἶνε τὰ κάπνισμα. Καὶ ἀναμφισβητήτως τὸ καπνίζειν εὐθύνεται μεγάλως εἰς τὴν ὁσημέραι αὐξάνουσαν θνησιμότητα ἐκ καρκίνου τῆς γλώσσης. Τοῦτο δὲ δρᾷ διττῶς πρῶτον μὲν διὰ τῆς νικοτιανῆς αὐτοῦ καὶ δεύτερον διὰ τῆς θερμότητος. Ὡς δ' εἶνε πολὺ καλὰ γνωστὸν ἐκ τοῦ Kangri (καρκίνου), εἴδους ἐπιθηλιώματος συχνότατα ἀπαντωμένου ἐπί τε τῶν τοιχωμάτων τῆς κοιλίας καὶ τῶν μηρῶν τῶν ἰθαγενῶν τοῦ Kashmir, καὶ ἀποδιδομένου εἰς τὸν ἐρεθισμὸν τὸν προκαλούμενον ἐκ θερμῶν ξυλανθράκων φερομένων ὑπὸ τὰ ἐνδύματα τούτων ἐκ καιρῷ ψύχους, τὸ ἐκ θερμότητος ἐρέθισμα εἶνε παραγωγικὸν αἴτιον ἐπιθηλιώματος.

Καταλήγων ὁ ἰατρὸς Power συνεπέρανεν ὅτι εἶνε δυνατόν, καὶ ὀφείλομεν νὰ περιορίσωμεν τὸν καρκίνον τῆς γλώσσης εἰς τὸ ἐλάχιστον, διὰ τῆς καταλλήλου ἰατρείας τῆς συφιλίδος εἰς τὸ ἀρχικὸν αὐτῆς στάδιον. Οἱ ὑπὸ θεραπείαν δὲ διατελοῦντες συφιλιδικοὶ πρέπει νὰ διδαχθοῦν νὰ μὴ καπνίσουν ποτέ, νὰ μὴ πίνουν κατὰ κόρον καὶ νὰ ἐπισκέπτωνται τακτικὰ τὸν ὀδοντοϊατρόν των. Ἡ τοιαύτη δὲ συμβουλὴ δέον ὅπως δίδεται τῶν πασχόντων διατελούντων ὑπὸ θεραπείαν καὶ δὲν πρέπει ν' ἀναβάλλεται μέχρι τῆς ἐμφανίσεως τῶν ἐπὶ τῆς γλώσσης βλαβῶν. Παράλειψις τῆς τοιαύτης συμβουλῆς, ἡ συνέχεια τῆς ἰατρείας ὑπὸ τοὺς ἀρχαιοτέρους ὅρους, θὰ ἔχῃ ὡς ἄμεσον συνέπειαν τὴν μεγάλην αὔξησιν τῶν ἐκ καρκίνου τῆς γλώσσης θανάτων. Ἡ δ' αὔξησις αὕτη θ' ἀρχίσῃ κατὰ τὸ 1950 καὶ θὰ περιλάβῃ ἐξ ἴσου ἄνδρας

καὶ γυναῖκας, διότι καὶ ἡ συφιλὶς ἤδη εἶνε κοινωτάτη εἰς τὴν νεωτέραν γενεὰν καὶ διότι ἀμφότερα τὰ γένη καπνίζουν περισσότερον.»

Ἰδοὺ δὲ καὶ ἄλλαι ἀποδείξεις. Ἐπὶ τριάκοντα δύο ἀρρώστων χειρουργηθέντων παρὰ τοῦ καθηγητοῦ Poirier διὰ καρκίνον τῆς γλώσσης, εἴκοσιν ἑπτὰ ἦσαν βέβαιοι συφιλιδικοὶ καὶ τρεῖς πιθανῶς τοιοῦτοι· «Ὁ καρκίνος τῆς γλώσσης, λέγει ὁ αὐτὸς παρατηρητής, δὲν προσβάλλει πάντας» πρέπει νὰ ἔχῃς συφιλίδα ἢ νὰ καπνίζῃς, ἢ ἀκόμη καλλίτερον, πρέπει νὰ ἔχῃς συφιλίδα καὶ νὰ καπνίζῃς.» Πάντες δὲ οἱ συνδυάζοντες τὰς δύο αὐτὰς συνθήκας, εἶνε δηλαδὴ συφιλιδικοὶ καὶ καπνίζουν, διατρέχουν παρὰ πολὺ μεγαλείτερον κίνδυνον νὰ πάθουν καρκίνον τῆς γλώσσης ἢ ὁ ἄλλος κόσμος.»

Ὁ Φουρνιὲ γράφει ὅτι, ἐπὶ 184 ἀρρώστων τῆς ἰδιαιτέρας αὐτοῦ πελατείας μετὰ καρκίνου τοῦ στόματος, 155 παρεδέχθησαν ὅτι ἦσαν συφιλιδικοί, 84% δηλαδή, καὶ ὅτι ἡ νόσος προέκυψεν, πάντων τούτων, ἐκ τῆς ἀργυρόπλακος, δημιουργήματος τῆς συφιλίδος καὶ τοῦ καπνοῦ. Ἡ συφιλίς, τονίζει ὁ Ἄγγλος Brockbank, ἡ συφιλὶς μόνη ἐξαιρετικώτατα τίκτει καρκίνους τοῦ στόματος, ἔχει ἀνάγκην συνεργάτου καὶ ὡς τοιοῦτος χρησιμεύει τὸ κάπνισμα. Ὡς κατακλεῖδα δὲ τοῦ ὅλου κεφαλαίου παραθέτομεν τὴν τριάδα τῶν ἀφορισμῶν τοῦ δεινοῦ Brocq, ληφθέντων ἐκ τοῦ Press Medicale τῆς 22 Μαΐου τοῦ 1919.

Α΄ Πᾶς λευκὸς καὶ ἔμμονος σπίλος τῶν βλενογόνων εἶνε ἀργυρόπλαξ.

Β΄ Πᾶσα ἀργυρόπλαξ ἀποκαλύπτεται ἐπὶ συφιλιδικοῦ ἐδάφους.

Γ΄ Πᾶσα ἀργυρόπλαξ εἶνε προοίμιον καρκίνου τῶν βλενογόνων.

Τρεῖς δὲ κατ' αὐτὸν εἶνε οἱ λόγοι τοῦ ἐπιθηλιώματος τῆς γλώσσης. Συφιλίς, κάπνισμα καὶ ἀμέλεια τῶν πασχόντων περί τε τὴν καθαριότητα τοῦ στόματός των καὶ τῶν ὀδόντων των.

Οὕτω δ' ἐχόντων τῶν πραγμάτων, δικαιούμεθα, φρονῶ, νὰ εἴπωμεν ἐν εἴδει ἀξιώματος, ὡς ὁ Καππαδόκης Ἀρεταῖος ἐν τῷ περὶ «καχεξίας» ἐν σχέσει πρὸς τὰς

ἐποχάς: «Συφιλὶς μὲν κύει, τερηδὼν τιθηνεῖ, κάπνισμα ἐς κορυφὴν τελεσφορεῖ, καρκίνος δὲ κτείνει.»

Ὀφείλομεν λοιπὸν ὑπὸ τοιαύτην συνδρομὴν γεγονότων εὑρισκόμενοι νὰ εἴπωμεν πρὸς τὸν συφιλιδικόν: «Ἐπὶ τῆς παλάμης σου γράψον ἀνεξιτήλως· Μὴ καπνίσῃς, καὶ πάντοτε ὁσάκις διακαίεσαι ὑπὸ τῆς ἐπιθυμίας νὰ πράξῃς τοῦτο, βλέπε πρὸς τὸ κεφαλαῖον "Μή" καὶ πρᾶττε ὅ,τι εἶνε γεγραμμένον, διότι ἐὰν καπνίσῃς θὰ πάθῃς καρκίνον τῆς γλώσσης;» Πολλοῦ γε καὶ δεῖ! Οὐδέποτε! Ἐὰν πάντες οἱ καπνίζοντες συφιλιδικοὶ προσεβάλλοντο ἐκ καρκίνου τῆς γλώσσης δὲν θὰ ὑπῆρχον ζῶντες νὰ θάπτουν τοὺς νεκρούς.

Ἐπειδὴ δὲ παρὰ πολλῶν ἴσως ἐγὼ θεωρηθῶ συνταξιοῦχος καπνιστὴς καὶ θῦμα τοῦ καπνοῦ ἀλύτρωτον, καὶ συνεπῶς ἐπιεικὴς κριτὴς ἐκ συμπαθείας πρὸς συγκαπνιστάς μου, σπεύδω νὰ δηλώσω, ὅτι οὐδέποτε ἐκάπνισα, ὅτι ἡ ὀσμὴ τούτου δι' ἐμὲ εἶνε τὸ μυσαρώτατον πρᾶγμα, διότι αὕτη μοῦ προκαλεῖ ναυτίαν καὶ ἔμετον καὶ ὅτι ἡ παραμονή μου καὶ ἐπ' ἐλάχιστον ἐντὸς χώρου κεκορεσμένου καπνοῦ, ὄχι μόνον μὲ καθιστᾷ ἀνίκανον πρὸς πᾶσαν διανοητικὴν ἐργασίαν ἐπὶ ἑβδομάδα, ἀλλὰ καὶ ἐπὶ τῆς καρδίας μου κάκιστα ἐπιδρᾷ. Ἡ ὀσφρητική μου μεμβράνη διὰ τὸν καπνόν, τὸν ὁποῖον ἀποκαλῶ, θυμίαμα τοῦ διαβόλου, εἶνε εὐαισθητοτέρα τῆς ρινὸς λακαίνης κυνός.

Τὸν ἀναγνώστην δὲ παραπέμπτων πρὸς ὅ,τι πρό τινος ἔγραψα περὶ Γερμανῶν, περὶ τῶν Ὁμηρικῶν Ἑλλήνων καὶ περὶ ὅσων γράφει ὁ Ellis περὶ ὀργίων, συμπεραίνω τονίζων, ὅτι μὴ ἐκ τῶν ἰδίων κρίνομεν τὰ ἀλλότρια, καὶ ὅτι ὁ ἄνθρωπος διὰ νὰ ζήσῃ ἔχει ἀνάγκην ἀνακουφιστικῶν μέσων, δικλίδων ἐκθυμάνσεως, παυσιλύπων, παρηγορητικῶν καὶ πρὸ παντὸς ἀντιδότων τῆς θλίψεώς του, τῆς ἀγωνίας του καὶ τῆς ἀπελπισίας του. Ὡς τοιούτου δ' ἀντιδότου, παρὰ πολλῶν δυστυχέστατα πασχόντων μας, λαμβανομένου τοῦ σιγαρέττου διατί νὰ τοὺς στερήσω; Ἡ κάμηλος δύναται νὰ ζήσῃ ἄνευ ὕδατος ἐπὶ ἡμέρας, πόσοι δ' ἐξ ἡμῶν ἠθέλησάν ποτε νὰ τὴν μιμηθοῦν;

Βλάβης ὅμως ὑπόπτου ἐντὸς τῆς κοιλότητος τοῦ στόματος ἐπιμενούσης, ἢ ἐπὶ τῆς γλώσσης ἀργυρόπλακος σχηματιζομένης, πᾶσα ἐπιείκεια, ἢ χάρις ἢ καὶ συμπάθεια αἴρεται. Ἵνα δὲ μὴ ἀκούσωμεν παρὰ τοῦ ὑποψηφίου καρκινοπαθοῦς πελάτου μας, ὅπως ἐν τῷ αὐτῷ ἄρθρῳ του ἐκθέτει, πατρικώτατα ὁ Brocq, μετὰ τὴν μετάπτωσιν τῆς μικρᾶς ἀργυρόπλακος εἰς καρκίνον, τὸ εὔλογον παράπονον, «ἐάν, ἰατρέ, μοῦ ἐλέγετε στρογγυλά, περὶ τίνος ἐπρόκειτο καὶ ποῖον κίνδυνον ἐξ ἀρχῆς διέτρεχον, βεβαίως θὰ ἔπαυον νὰ καπνίζω» συνιστῶμεν πρὸς τοῦτον ἀμέσως περὶ τίνος πρόκειται καὶ ποίας ἀνηκούστου καταστροφῆς παραίτιον δύναται νὰ καταστῇ τὸ κάπνισμα. Ἐὰν δὲ πλέον καὶ μετὰ τὰς συστάσεις ταύτας οὗτος δὲν θέλῃ νὰ συνετισθῇ ἐκδίδομεν κατὰ τὸν αὐτὸν Brocq, τὴν ἑξῆς ἀνέκλιτον ἀπόφασιν:

«Κύριε ἔχεις νὰ ἐκλέξῃς μεταξὺ τοῦ καπνίσματος καὶ τοῦ φρικωδεστέρου τῶν θανάτων, ἐξ ὅσων δύνασαι νὰ φαντασθῇς. Γνώριζε λοιπὸν ὅτι εἶνε προτιμότερον διὰ σὲ νὰ φυτεύσῃς μίαν σφαίραν εἰς τὴν κεφαλήν σου, παρὰ νὰ ἐξακολουθῇς νὰ καπνίζῃς.»

* * *

Τοῦ πάσχοντος δ' ἐρωτῶντος ἐὰν δύναται νὰ μένῃ μετὰ τῶν οἰκείων του, ποία ἡ ἀπάντησις; Καταφατική, ὑπὸ ὅρους ὅμως. Ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ δὲ ταύτῃ συνιστῶμεν πρὸς πάντας τοὺς συναδέλφους μας ἰατροὺς καὶ δι' αὐτῶν πρὸς τοὺς συφιλιδικούς, ὅτι πρέπει διὰ παντὸς τρόπου ὅπως οἱ τελευταῖοι οὗτοι πεισθοῦν ὅτι ἡ ἐξομολόγησις τοῦ πάθους των πρὸς τοὺς οἰκείους των οὐδὲν συνεπάγεται τὸ **ἀτιμωτικόν**, καὶ ὅτι ἐὰν οἱ πάσχοντες δὲν θέλουν νὰ ἴδουν τοὺς φιλτάτους των εἰς τὴν αὐτὴν μὲ αὐτοὺς κατάστασιν, πρέπει νὰ τοὺς καταστήσουν κοινωνοὺς τοῦ μυστικοῦ των. Τούτων δ' ὄντων σπειροχαιτοφόρων δι' ὅλου των τοῦ βίου τὰ προφυλακτικὰ μέτρα πρέπει νὰ λαμβάνωνται πάντοτε. Τὰ μέτρα δὲ ταῦτα, ἐὰν ὁ πάσχων εἶνε προσεκτικὸς καὶ ἐξ ὁρμεμφύτου κα-

θαρός, εἶνε ἁπλᾶ καὶ στοιχειώδη μέτρα καθαριότητος, τὰ ἑξῆς:

«Πᾶν σκεῦος, καὶ διὰ τῆς λέξεως ταύτης ἐχούσης ἀπεριόριστον ἀθροιστικὴν σημασίαν καὶ δυναμένης νὰ περιλάβῃ πᾶν ἀντικείμενον ἀπὸ τῆς ἁπλῆς καρφίδος μέχρι τῆς κλίνης καὶ ὅλων αὐτῆς τῶν ἐξαρτυμάτων, σινδονῶν, προσκεφαλαίων καὶ λοιπῶν καὶ πάντων τῶν ἐπιτραπεζίων σκευῶν, πάντων τῶν ἀπαραιτήτων τῆς ἀμφιέσεως καὶ καθαριότητος, πρὸ παντὸς δὲ ῥινομάκτρων, χειρομάκτρων, καὶ ἐὰν καπνίζῃ οὗτος κατ' ἐξοχὴν τῶν ἀπαραιτήτων τοῦ καπνίσματος, οἷον σιγάρων, σιγαρέττων καὶ τὸ πρώτιστον τῆς καπνοσύριγγος αὐτοῦ, πᾶν, τονίζω, σκεῦος ἐρχόμενον εἰς ἐπαφὴν μετὰ τοῦ σώματος αὐτοῦ, ἰδίᾳ δὲ ἐγγίζον τὸ στόμα του, δὲν πρέπει νὰ χρησιμοποιῆται παρ' ἄλλου ἐὰν προηγουμένως δὲν πλυθῇ καὶ δὲν καθαρισθῇ καταλλήλως. Λέγοντες δὲ πλυθῇ, ὑπονοοῦμεν πλύσιν διὰ σάπωνος καὶ θερμοῦ ὕδατος καὶ ὄχι ἐμβάπτισιν τούτου ἐντὸς ψυχροῦ μόνον ὕδατος, διότι ὡς ἀπεδείχθη ἐκ τῶν πειραματικῶν ἐργασιῶν τοῦ Gastou καὶ Commadon ὁ ὠχρὸς σπειροχαίτης εὑρίσκεται ἐν τῷ σιέλῳ τῶν πασχόντων καὶ ὅτι οὗτοι ἀνεῦρον ὠχροὺς σπειροχαίτας ἐπὶ τῶν τειχωμάτων ποτηρίου ὕδατος μετὰ τὴν διαρκῆ παραμονήν του καὶ ἀνακίνησίν του ἐντὸς ψυχροῦ ὕδατος ἐπὶ ἡμίσειαν ὥραν.

Κατανοεῖ δέ τις πόσον ἐπικίνδυνον εἶνε τὸ φίλημα καὶ ἡ χρῆσις τῶν αὐτῶν σκευῶν ἄνευ ἐπαρκοῦς καθαρισμοῦ αὐτῶν. Δὲν δύναμαι δὲ νὰ σιγήσω καὶ ν' ἀποκρύψω τὴν ἔκπληξίν μου ὅταν ἐπισκεπτόμενος Ἀμερικανικὰς οἰκογενείας βλέπω ἐν τῷ δωματίῳ τοῦ λουτροῦ, ἐντὸς τοῦ αὐτοῦ ποτηρίου, ὅλας τὰς ψήκτρας τῶν ὀδόντων, πάντων τῶν ἐν τῷ οἴκῳ, ἐξ ὧν πολλοὶ δὲν γνωρίζουν κἂν ἀλλήλους, ἀναμὶξ τοποθετουμένας. Μετὰ τὴν κατάργησιν τοῦ κοινοῦ ποτηρίου τῶν λαϊκῶν κρηνῶν καὶ τῶν σιδηροδρόμων καὶ ἀντικατάστασιν τούτων διὰ τῶν ἐκ κηρωτοῦ χάρτου τοιούτων, ἐναπομένουν δύο μάστιγες πρὸς καταπολέμησιν, ἡ ψήκτρα τῶν ὀδόντων τῶν Ἀμερικανικῶν οἰκιῶν καὶ ἡ σόδα fountain.

Ὁ συφιλιδικὸς κατὰ κανόνα, οὐδεμίαν ἀπολύτως ἐπιδεχόμενον ἐξαίρεσιν, ὀφείλει νὰ κοιμᾶται μόνος καὶ

νὰ ξυρίζεται μόνος, τῶν ἀντικειμένων τοῦ καλλωπισμοῦ του μὴ χορηγουμένων πρὸς ἄλλον ὑγιᾶ. Ὀφείλει δ' οὗτος νὰ ἐπιμελῆται τοῦ σώματός του καὶ πρὸ πάντων τοῦ στόματός του, πολὺ περισσότερον τῶν ἄλλων, ὀφείλει ὑποχρεωτικῶς νὰ ἐπισκέπτεται τὸν ὀδοντοϊατρόν του, πρὸς τὸν ὁποῖον, διὰ τὸ καλὸν ἀμφοτέρων καὶ διὰ τὸ καλὸν τῶν ἄλλων νὰ ὁμολογήσῃ τὸ πάθος του.

Ἔκκλησιν δὲ πρὸς τὰ εὐγενῆ καὶ φιλάνθρωπα τῶν συφιλιδικῶν αἰσθήματα ποιούμενοι, περὶ πάντων τῶν ἀνωτέρω, δέον νὰ ἔχωμεν ὑπ' ὄψει μας ὅτι ἀποτεινόμεθα πρὸς δύο ὄντα, πρὸς ἀνθρώπους καὶ πρὸς φαύλους. Ἐκ τούτων, οἱ μὲν πρῶτοι διερωτοῦν καὶ μανθάνουν ἀφ' ἑαυτῶν περὶ τίνος πρόκειται καὶ τίνι τρόπῳ θὰ κατορθώσουν ν' ἀποφύγουν τὴν μόλυνσιν, ὄχι μόνον τῶν συγγενῶν των, ἀλλὰ καὶ παντὸς ἄλλου, πολλῶν μάλιστα τούτων ἐξικνουμένων, τῶν ἀσυφήλων συφιλιδοφόβων καὶ φυγανθρώπων καὶ εἰς αὐτομόνωσιν μέχρι σημείου ὑποχονδρίας.

Οἱ δὲ δεύτεροι, οἱ κοινὸν μετὰ τῶν ἀνθρώπων ἔχοντες μόνον τὴν μορφὴν καὶ τὴν φωνήν, ὄντα τῶν ὁποίων ἡ καρδία ἀπελιθώθη, ὁ νοῦς ἀπεμωράνθη, ὁ χαρακτὴρ ἐξεφαυλίσθη καὶ ἡ συνείδησις, ἐὰν καὶ μνεία κἂν τῆς λέξεως ταύτης, περὶ τοιούτων ὄντων προκειμένου, ἀποινί δύναται νὰ γίνῃ ἐπωρώθη, ἐπιδιώκουν παντὶ σθένει τὴν μόλυνσιν τῶν ὁμοίων των. Ὁ Dr. Isadore Dyer εἰς τὸ ἐν Βρυξέλαις συνέδριον τοῦ 1899 πρὸς πρόληψιν τῶν ἀφροδισίων, ἀνέφερε τὴν περίπτωσιν γυναικός, ἐκ Νέας Ὀρλεάνης, μετὰ πρωτοπαθοῦς βλάβης, ἀρνουμένης νὰ ὑποβληθῇ καὶ εἰς δωρεὰν θεραπείαν, φερούσης μεθ' ἑαυτῆς σημειωματάριον πρὸς καταγραφὴν τῶν ὀνομάτων τῶν παρ' αὐτῆς μολυνομένων ἀνδρῶν. Ὅτε δὲ τὸ πρῶτον ὁ Dr. Dyer εἶδεν αὐτὴν τοῦ ἐδήλωσεν ὅτι ὁ ἀριθμὸς τῶν ἤδη παρ' αὐτῆς ἐνοφθαλμισθέντων διὰ συφιλίδος ἀνήρχετο εἰς 219 καὶ ὅτι θὰ ἐθεραπεύετο ἐὰν καθίστα κοινωνοὺς τοῦ πάθους της 500 ἄνδρας πρὸς ἐκδίκησιν τοῦ μολύναντος ταύτην·

Τέρμα δὲ ὅσον ἔνεστι ταχὺ εἰς τὸ κεφάλαιον τοῦτο εἰλικρινῶς προτιθέμενοι νὰ θέσωμεν συνιστῶμεν πρὸς τοὺς πάσχοντας νὰ γεύωνται καὶ ν' ἀπολαμβάνουν ἀφόβως

πάντων, μὴ καταχρώμενοι ὅμως οὐδενός. Πᾶν μὲν τὸ τεῖνον πρὸς ἀνακούφισιν τούτων, πρὸς περισπασμὸν τῆς σκέψεώς των ἐκ τῆς μονίμου καὶ φρικτῆς συφιλιδοφοβίας των συνιστᾶται, τῆς δ' ἐργασίας οὔσης τοῦ μόνου καὶ λαμπροτέρου ἀντιδότου τῆς ἀνοίας, αὕτη πρὸς πάντα ἄνθρωπον καὶ κατ' ἐξοχὴν πρὸς τὸν συφιλιδικόν, ὡς τὸ κυριολεκτικῶς ἀλάνθαστον ἀντιφάρμακον τῆς συφιλιδοφοβίας του δίδεται. Πᾶσα κατάχρησις βλάπτει ὄντως, μία δὲ κατάχρησις ὠφελεῖ μόνον καὶ αὕτη εἶνε ἡ κατάχρησις τῆς ἐργασίας. Οἱ ὑπὲρ τὰς κεφαλὰς ἡμῶν τῶν θνητῶν ἀνθρώπων περιπατοῦντες, οἱ ὅμοιοί μας, πρὸς οὕς ἡ μὲν ἱστορία ἀπέδωκε τὸν τίτλον τοῦ ρηξικελεύθου, καὶ ἡ δόξα ἐστεφάνωσε διὰ τοῦ ἀμαράντου στεφάνου τοῦ μάρτυρος τοὺς κροτάφους των, ἡ δ' ἀνθρωπότης εὐγνώμων πρὸ αὐτῶν κλίνει γόνυ, εἶνε τὰ θύματα καταχρήσεως ἐργασίας. Ὁ ἐκ καταχρήσεως ἐργασίας προερχόμενος θάνατος εἶνε ἡδύς, γλυκὺς καὶ εὐπρόσδεκτος, ὁ δὲ τοῦτον θνήσκων εἶνε ὁ ἀληθὴς μακάριος. Εἶνε δὲ γλυκὺς ὁ θάνατος αὐτὸς διότι ὁ ἐργαζόμενος μὴ εὐκαιρῶν νὰ σκεφθῇ περὶ τούτου δὲν τὸν φοβεῖται.

«Τὸ μυστικὸν τῆς ζωῆς μου καὶ τῆς ἐπιτυχίας μου, ἔλεγεν ὁ Ὄσλερ, εἶνε μία λέξις. Αὕτη δὲ καίπερ μικρὰ οὖσα, ἔχει μεγίστην σημασίαν. Αὕτη εἶνε ὁ μέγας ἰσοπεδωτὴς ἐν τῷ κόσμῳ, ὁ ἀληθὴς φιλοσοφικὸς λίθος ὁ τὰ ταπεινὰ μέταλλα εἰς χρυσὸν μεταβάλλων, ὁ τὸν μὲν βλάκα εἰς εὐφυᾶ, τὸν εὐφυᾶ εἰς ἔνδοξον, τὸν δ' ἔνδοξον εἰς ἀληθῆ ἐπιστήμονα ἀναδεικνύων. Δι' αὐτῆς μὲν τὰ πάντα εἶνε δυνατά, ἄνευ δ' αὐτῆς τὰ πάντα εἶνε ματαιότης καὶ ἀδημονία. Αὐτὴ ἐπιτελεῖ τῆς ζωῆς τὰ θαυμάσια, δι' αὐτῆς ὁ μὲν τυφλὸς βλέπει διὰ τῆς ἀφῆς, ὁ κωφὸς ἀκούει διὰ τῶν ὀφθαλμῶν, ὁ δὲ κωφάλαλος ὁμιλεῖ διὰ τῶν δακτύλων. Αὕτη τοὺς μὲν νέους ὁπλίζει μὲ ἐλπίδα, τοὺς ἄνδρας διὰ πεποιθήσεως, τοὺς δὲ πρεσβύτας μὲ ἠρεμίαν ψυχῆς. Τῶν τετρωμένων διανοιῶν αὕτη εἶνε βάλσαμον ἀληθές, καὶ ταύτης παρούσης ἡ καρδία τοῦ τεθλιμμένου ἀνακουφίζεται καὶ παρηγορεῖται. Ἅπασαι τῆς ἰατρικῆς αἱ πρόοδοι κατὰ τὰς παρελθούσας εἰκοσιπέντε ἑκατονταετηρίδας εἰς ταύτην μόνον ὀφείλονται.

Ταύτην ἔχων ὑποχείριον ὁ μὲν Ἱπποκράτης κατέστησε τὴν παρατηρητικότητα τὰ στημόνια καὶ τὰ ὑφάδια τῆς τέχνης μας, ὁ δὲ Γαληνός, τόσον καλὰ κατενόησε τὴν σημασίαν της ὥστε δεκαπέντε αἰῶνες ἐξηκολούθουν δι' αὐτοῦ σκεπτόμενοι καὶ μόνον ὑπὸ τοῦ Vesalius ἀφυπνίσθησαν, ὅστις εἶνε ἡ ἐνσάρκωσις τῆς ἐργασίας. Διὰ ταύτης ἐμπνεόμενος ὁ μὲν Harvey ἔδωκεν ὤθησιν εἰς μεγαλειτέραν κυκλοφορίαν ἐκείνης τῆς τοῦ αἵματος, ἧς ἡγήθη, ὤθησιν ἀκόμη καὶ σήμερον αἰσθητήν, ὁ δὲ Χοῦντερ δι' αὐτῆς, ἧς τὰ ὕψη καὶ βάθη ἐμέτρησεν, ἵσταται ἐν τῇ ἱστορίᾳ ὡς παράδειγμα ἀρετῆς καὶ μιμήσεως: Δι' αὐτῆς ὁ Virchow ἔπληξε τὸν βράχον καὶ τὰ ὕδατα τῆς προόδου ἀνέβλυσαν, ἐνῷ αὕτη εἰς χεῖρας τοῦ Παστέρ, ὡς μαγικὴ κλείς, ἤνοιξε πρὸς ἡμᾶς νέους ὁρίζοντας διὰ τὴν ἰατρικὴν καὶ νέαν γῆν διὰ τὴν χειρουργικήν. Δὲν ὑπῆρξεν αὕτη ἡ λυδία λίθος τῆς προόδου μόνον ἀλλ' ἀποδεικνύεται τὸ μέτρον τῆς ἐπιτυχίας τοῦ καθ' ἡμέραν βίου. Ἡ δεσπόζουσα αὕτη λέξις εἶνε ἡ ἐ ρ γ α σ ί α, (work) ἐγγράψατε λοιπὸν ταύτην εἰς τὰς πτυχὰς τῆς καρδίας σας καὶ χαράξατε ἐπὶ τοῦ μετώπου σας.»

«Ἡμερήσιαι ἀσκήσεις, κατὰ τὸν Dr. Power πάντοτε ἐπιβάλλονται καὶ ἐξοχικαὶ ἐκδρομαὶ ἐκθύμως συνιστῶνται. Σκοπευτική, ἄγρα καὶ ποικίλαι ἄλλαι παιδιαί εἶνε ὠφέλιμοι, ἐὰν δὲν γίνεται κατάχρησις αὐτῶν. Τὰ συμπαρομαρτοῦντα ὅμως καὶ ἐπακόλουθα αὐτῶν, κάπνισμα, πότος καὶ ἀγρυπνίαι πρὸς συζήτησιν τῶν γεγονότων τῆς ἡμέρας πρέπει αὐστηρότατα ν' ἀποκλεισθοῦν.»

«Ἄρρωστοι, ἀναμέλπει ὁ Φρακαστόριο, ἡ ποιότης τοῦ εἰσπνεομένου ἀέρος δὲν εἶνε ἀδιάφορον πρᾶγμα. Μάθετε πῶς ν' ἀποφεύγετε τοὺς νοτίους ἀνέμους, ἀπομακρυνθῆτε ἀπὸ τὰς ὁμίχλας καὶ ἀπὸ τὸ ὑγρὸν ἔδαφος μὲ τὰς ἐπικινδύνους του ἀναθυμιάσεις. Ἐκλέξατε ὡς διαμονὴν γελῶντα τοπία μὲ ἀναπεπταμένον ὁρίζοντα, ἢ ἡλιόλουστον κλιτὺν λόφου. Πρὸ παντὸς ὁπλισθῆτε κατὰ τῆς ὀκνηρίας καὶ τῆς νωχελείας. Ἐμπρός, ἐμπρός, θήρευσον μέχρι τῆς φωλεᾶς της τὴν ἄρκτον καὶ τὸν κάπρον. Ἄνευ ψευδαισχύνης λάβε μεταξὺ τῶν χειρῶν σου τὸ ἄροτρον καὶ ἀνακίνησον δι' αὐτοῦ τὰ σπλάγχνα τῆς γῆς, ὡπλισμένος διὰ σκαπάνης ἐκρίζωσον τὸν θάμνον, πλῆξον διὰ πελέκεως τὴν

ὑψηκάρινον δρῦν καὶ ἐκρίζωσον τὴν συκομωρέαν. Ἀπομάκρυνον παρὰ σοῦ τὴν ἀδημονίαν, τὰς ἐνοχλήσεις καὶ τὰς λύπας, λάτρευε τὰς μούσας καὶ τοὺς ποιμενικοὺς χορούς. Πρὸς Θεοῦ! Μὴ ὑποκύψῃς εἰς τὰ θέλγητρα τοῦ ἔρωτος, διότι οὐδὲν εἶνε ἐπιβλαβέστερον τούτου καὶ διότι τὰ φιλήματά σου ἴσως καλύψουν τὰς θυγατέρας τῆς Ἀφροδίτης μὲ εἰδεχθῆ μολύσματα.»

Ὁ χορός, τὸ ἆσμα, καὶ πρὸ παντὸς ἡ μουσική ὄχι πλέον βλάβης ἀλλ' ὠφελείας δύνανται νὰ γίνουν πρόξενοι.

Ὁ εἰς τὸ γαλλικὸν μεταφραστὴς καὶ σχολιαστὴς Ρούφου τοῦ Ἐφεσίου, Ch. Daremberg, ἔκ τινος Ἀραβικοῦ χειρογράφου τοῦ D'Abu Djafar, εἰς τὸ Ἑλληνικὸν κατὰ τὸν δέκατον αἰῶνα μεταγλωττισθέντος, παρουσιάζει Ἰσαὰκ τινα τὸν Κάνδην ταῦτα εἰς τὸ στόμα Ὀρφέως τοῦ μουσουργοῦ θέτοντα περὶ τῆς ἐπιδράσεως τῆς μουσικῆς ἐπὶ τῶν ἀνθρωπίνων.

«Οἱ μὲν βασιλεῖς ἄγουσί με εἰς τὰς αὐλὰς καὶ καθέδρας αὐτῶν, τοῦ ἡδύνεσθαι ὑπ' ἐμοῦ καὶ μετεωρίζεσθαι, ἐγὼ δὲ μετεωρίζομαι καὶ ἡδύνομαι διότι δύναμαι ἀλλοιῶσαι τὰ ἤθη αὐτῶν καὶ τὰς γνώμας, ἀπό τε θυμοῦ εἰς ἱλαρότητα, καὶ ἀπὸ λύπης εἰς χαρὰν καὶ ἀπὸ συστολῆς εἰς ἁπλότητα, καὶ ἀπὸ στυγνότητος εἰς εὐθυμίαν, καὶ τὸν φειδωλὸν ποιῶ εὐμετάδοτον καὶ τὸν δειλὸν ἀνδρεῖον.»

Μεγίστη ὅμως ἀπαιτεῖται προσοχὴ ὅπως μὴ ταῦτα καταστοῦν τοῦ πάσχοντος ἡ μόνη ἐνασχόλησις καὶ τὸ ἀποκλειστικὸν ἔργον, διότι ταῦτα ἄνευ ἀναβολῆς ταχέως θὰ φονεύσουν τοῦτον. Ἵνα δὲ μὴ ἐπὶ μακρὸν περὶ τῶν αὐτῶν πραγματευώμεθα, τὸν ἀναγνώστην παραπέμπομεν εἰς τὸ κεφάλαιον τῶν ἠθικῶν συνενόχων τῆς συφιλιδικῆς ἐγκληματικότητος ἔνθα ὁ Νέστωρ καὶ ὁ σοφὸς Μίνως τῆς συφιλιδολογίας, ὁ καθηγητής Fournier, μετὰ γλαφυρότητος ἀπαραμίλλου καὶ ἀμιμήτου ἀκριβείας, κατ' ἐξοχὴν δὲ μετὰ κύρους κτηθέντος ἐν μεγάλῃ πόλει καὶ ἐκ πείρας μακρῶν δεκάδων ἐτῶν, διεκτραγωδεῖ, πραγματευόμενος περὶ πάντων τῶν ἐξ αὐτῶν κακῶν.

Ὦ ἀντίδρασις Βάσσερμεν πόσα ἆράγε αἰσχρὰ καὶ ἀκατανόμαστα ἐγκλήματα δὲν διαπράττονται ἐν τῷ ὀνόματί σου;

ΜΕΡΟΣ ΤΡΙΤΟΝ

ΠΕΡΙ
ΑΝΤΙΔΡΑΣΕΩΣ ΒΑΣΣΕΡΜΕΝ

Τόσον δὲ μακροῦ λόγου γενομένου, καὶ ἔτι μακροτέρου γενησομένου περὶ τῆς ἀντιδράσεως Βάσσερμεν, πᾶς τις, κατὰ φυσικὸν λόγον, μὴ ἰατρὸς μάλιστα, θὰ ἐνδιαφέρεται νὰ μάθῃ τί ἐστιν αὕτη. Πᾶς τις βεβαίως ὄχι μόνον θὰ ἐνδιαφέρεται, ἀλλὰ καὶ θ' ἀδημονῇ, νὰ γνωρίσῃ τί ἐπακριβῶς σημαίνει ἡ ἀντίδρασις αὕτη, παρὰ τῆς ὁποίας ἡ πλειονότης, διὰ νὰ μὴ εἴπω ἡ ὁλότης σχεδὸν τῶν συναδέλφων μας ἐξαρτᾷ τόσα πολλά. Εἶνε ἄραγε αὕτη διὰ τὴν ἰατρικήν, ὅτι ἡ λυδία λίθος διὰ τὸν χρυσοχόον ἢ πυξὶς διὰ τὸν ναυτιλόμενον, ἢ τὸ ἀντιδραστήριον διὰ τὸν χημικόν; Εἶνε αὕτη λοιπόν, κἄτι τι ἀλάνθαστον καὶ ἀναμφισβήτητον μέσον, ἀνεπίδεκτον ἀντιρρήσεως ἢ ἀμφιβολίας, κριτήριον καὶ γνώμων ἀκριβής, μέτρον στρογγύλον καὶ σταθμὰ τέλεια προγνώσεως; Ἐπιτρέπεται εἰς τὸν ἰατρόν, κρίνοντα ἐκ τῆς ἀντιδράσεως ταύτης νὰ κηρύξῃ τὸν πάσχοντά του ἰαθέντα καὶ μὴ χρήζοντα περαιτέρω θεραπείας; Ἔχει ἐν ἑνὶ λόγῳ αὕτη διὰ τὸν συφιλιδικὸν οἵαν σημασίαν ἔχει ἡ πυρετικὴ κρίσις διὰ τὸν πνευμονιῶντα; Ταύτης ἀπὸ θετικῆς εἰς ἀρνητικὴν μετατρεπομένης δυνάμεθα νὰ εἴπωμεν σαφῶς καὶ κατηγορηματικῶς πρὸς τὸν ἐκ συφιλίδος πάσχοντα: **Ἰάθης, ἄπελθε, δὲν ἔχεις ἀνάγκην ἄλλης θεραπείας;** Ἴδωμεν.

Καὶ πρῶτον, τί ἐστιν ἀντίδρασις Βάσσερμεν; Ἁπλούστατα, σύμπτωμα τῆς νόσου. Μηδενὸς δὲ κλινικοῦ ἢ οἱουδήποτε ἄλλου ἰατροῦ, ἐξ ὅσων εἰς τὰς δύο ἠπείρους ἠρώτησα, Εὐρώπην καὶ Ἀμερικήν, δυνηθέντος νὰ καθορίσῃ σχεδὸν ἐπακριβῶς τὴν λέξιν σύμπτωμα, τὸ δὲ σπουδαιότερον οὐδενὸς ἐκ τῶν λεξικῶν ὅσα ἔχω ὑπ' ὄψει μου, εἴτε ἰατρικοῦ, εἴτε ἄλλου, μὴ σαφῶς οὔτε κἂν γραμματικῶς καθορίζοντος τὴν λέξιν, ἔρχομαι ἤδη ὡς Ἕλλην, γεννήσει τε καὶ μαθήσει ἁγνὸς τοιοῦτος, νὰ δώσω τὴν σημασίαν ταύτης. Δὲν ἐπικαλοῦμαι, ὡς θὰ φανῇ ἀμέσως, τὰς γνώμας πεπαιδευμένων καὶ ἐπαϊόντων σοφῶν, ἢ ἀνδρῶν τῶν γραμμάτων, κατατριβόντων τὸν πολύτιμον αὐτῶν χρόνον ἐν τῇ διονυχίσει καὶ ἀναδιφήσει λέξεων καὶ φράσεων, ὡς ὁ Λεξιφάνης τοῦ Λουκιανοῦ, ἢ ὡς ὁ σοφὸς τῶν Νεφελῶν τοῦ Ἀριστοφάνους ἐταστικῶς ἐρεβοδιφώντων, ἀλλ' ἁπλῶς ἀντιγράφων, ὅ,τι ὁ Ἑλληνικὸς λαός, ὁ μέγας καὶ ἄμμεσος καὶ ἀπ' εὐθείας διάδοχος τῆς μεγάλης καὶ ἀκενώτου καὶ ἀστειρώτου κληρονομίας τῶν ἀθανάτων καὶ ἀφθίτων προγόνων αὐτοῦ ὑπονοεῖ καὶ σημαίνει ὅταν λέγῃ σύμπτωμα. Ὁ λαὸς αὐτός, τὸν ὁποῖον οὐδεμία γραμματικὴ ἢ λεξικόν, ἢ συντακτικὸν ἐδίδαξε πῶς νὰ ὁμιλῇ Ἑλληνικά, ποῖα νοήματα ἢ σκέψεις νὰ ἐκφράζῃ διὰ τῶν Ἑλληνικῶν του λέξεων, ὁποῖα αἰσθήματα διὰ τῆς ζώσης μούσης του, καὶ ποίας εὐχὰς διὰ τῶν δεήσεών του, καὶ ταῦτα πάντα ἐπὶ χιλιετηρίδας δύο, ἄνευ σχολείου καὶ ἄνευ βιβλίου, ἐν μέσῳ τυράννων καὶ δεσποτῶν, ἐπιδρομέων καὶ πειρατῶν, λιμοῦ καὶ λοιμῶν, πολέμων καὶ δηώσεων, σφαγῶν καὶ πανικῶν, ἀφομοιώνων καὶ ἐξελληνίζων, ἐξανθρωπίζων καὶ ἐκχριστιανίζων βαρβάρους πάσης φυλῆς καὶ ἀγρίους πάσης προελεύσεως, ὅσους τὸ εὐγενὲς καὶ γελαστὸν τῆς Ἑλλάδος κλίμα καὶ ἡ γεωγραφικὴ τῆς χώρας θέσις, ἐν αὐτῇ εἵλκυσαν.

Ἐὰν μέν τις Ἕλληνα χωρικὸν διερωτήσῃ, διατὶ βρέχει τὸ φθινόπωρον, ἢ διατὶ χιονίζει τὸν χειμῶνα, αὐτὸς θὰ τοῦ ἀπαντήσῃ· «εἶνε σύμπτωμα τοῦ καιροῦ, ἢ τῆς ἐποχῆς.» Ἐάν τις δὲ πάλιν τὸν αὐτὸν χωρικὸν ἐρωτήσῃ, τὸν ἐντελῶς ἀγνοοῦντα τὴν ὕπαρξιν βιβλίου, διατὶ πτερνίζεται, θὰ τοῦ εἴπῃ «ἔχω συνάχην καὶ ὁ πταρ-

μὸς εἶνε σύμπτωμα τῆς ἀσθενείας μου.» Σύμπτωμα λοιπὸν σημαίνει φαινόμενον κοινόν, συχνὰ ἐπαναλαμβανόμενον, ἐν δὲ τῇ νοσολογίᾳ ἢ τῇ ἰατρικῇ, σύμπτωμα δηλοῖ φυσιολογικὴν παρεκτροπήν, τοὐθόπερ ἰσοῦται πρὸς νοσηρὰν ἐκδήλωσιν κοινὴν καὶ συνήθη εἰς πολλὰς ἀσθενείας. Ἤτοι κοινῶς ἐπὶ πολλῶν νόσων συμπίπτον φαινόμενόν τι.

Τί ἐστιν ὁ βήξ; σύμπτωμα, ἀλλὰ πόσων νόσων; Τίς δύναται ν' ἀριθμήσῃ; Ἀπὸ τῆς ἁπλῆς φαρυγγίτιδος μέχρι τῆς ξηρᾶς πλευρίτιδος καὶ ἀπὸ τῆς εἰσόδου ἐντὸς τῶν ἀναπνευστικῶν ὀργάνων ξένου σώματος μέχρις ἁπασῶν τῶν νόσων τῶν ὀργάνων τούτων, ὀξειῶν καὶ χρονίων. Τί εἶνε ὁ ἔμετος; σύμπτωμα, φυσικά, ἀλλὰ καὶ αὐτὸς πόσων ἀσθενειῶν σύμπτωμα; Ἀπὸ τῶν ἀσκαρίδων μέχρι τῆς ναυτίας, καὶ ἀπὸ τῆς μηνιγγίτιδος καὶ τοῦ ἰλίγγου μέχρι τῆς σκωληκοειδίτιδος. Πόσων νόσων δὲν εἶνε σύμπτωμα τὸ ἄλγος; Ὁ δὲ πυρετός, ὁ κατ' ἐξοχὴν βασιλεὺς τῶν συμπτωμάτων, ἀπὸ ποίας ἀρρωστίας ἐλλείπει; Τί δὲ λοιπὸν ὑπὸ τὴν σημερινὴν τῆς ἐπιστήμης ἀντίληψιν δυνάμεθα νὰ καθορίσωμεν ὡς σύμπτωμα; «Πᾶσαν ἀμυντικὴν τοῦ ὀργανισμοῦ ἀντίδρασιν ἐκφαινομένην ὡς φυσιολογικὴν παρεκτροπὴν ἢ νοσηρὰν ἐκδήλωσιν, κοινὴν καὶ συνήθη εἴτε εἰς πάσας εἴτε, τὸ συνηθέστερον, εἰς τὰς πλείστας τῶν ἀρρωστιῶν.» Ἀρκούμενοι λοιπὸν πρὸς τὸ παρὸν εἰς τὰ ἤδη λεχθέντα καὶ ἐπιφυλασσόμενοι βραδύτερον, ἐν τῇ σειρᾷ τοῦ ἰδίου ἄρθρου, ἐπὶ τῷ αὐτῷ ἀναλυτικώτερον νὰ ἐπανέλθωμεν, χωροῦμεν εἰς τὰ ἀμέσως ἀφορῶντα τὴν ἀντίδρασιν ταύτην:

* * *

Ἡ πολύπλοκος ἀντίδρασις αὕτη, στηριζομένη ἐπὶ τῆς θεωρίας τῶν πλαγίων ἀλύσεων τοῦ Ἔρλιχ, χρήζει πέντε συντελεστῶν:

1. Τοῦ ὀρροῦ τοῦ ὑπὸ δοκιμὴν αἵματος.
2. Τοῦ ἀντιγόνου.
3. Τοῦ συμπληρώματος.
4. Τοῦ ἀμφιδοχέως.
5. Τῶν ἐρυθρῶν αἱμοσφαιρίων τοῦ προβάτου.

Ἀφορμὴν μὲν πρὸς γένεσιν ταύτης ἔδωκε, κατὰ τὸν Craig, ὁ Nuttall, κατὰ τὸ 1888, διὰ τῆς βακτηριολύσεώς του, ταύτην δὲ συμπληρῶν ὁ Buchner καὶ ὁ Pheiffer παρέδωκαν πρὸς τὸν Bordet, λύσαντα τὸ μυστήριον τῆς βακτηριολύσεως, καὶ ἀποδείξαντα ὅτι αὕτη ὀφείλεται, «εἰς τὸν σχηματισμὸν ἐντὸς τοῦ αἵματος τοῦ ζώου εἰδικῆς προστατευτικῆς οὐσίας, ἥτις ἐπὶ παρουσίᾳ νωποῦ κανονικοῦ ὀρροῦ αἵματος, εἶνε ἱκανὴ νὰ διαλύσῃ τὸ εἰδικὸν βακτήριον ἐναντίον τοῦ ὁποίου τὸ ζῶον προστατευτικῶς ἐνωφθαλμίσθη.» Πρὸς ἐπιτέλεσιν δὲ τῆς βακτηριολύσεως εἶνε ἀπαραίτητοι τρεῖς συντελεσταί· Πρῶτον τὸ βακτήριον οὗτινος ἐγένετο χρῆσις ἐν τῷ ἐμβολιασμῷ, ἤτοι τὸ ἀντιγόνον, δεύτερον ὁ ὀρρὸς τοῦ αἵματος, ὁ περιέχων τὴν προστατευτικὴν οὐσίαν τὴν παραχθεῖσαν ἐκ τοῦ βακτηρίου, καὶ τρίτον, ἡ ἐν παντὶ νωπῷ φυσιολογικῷ ὀρρῷ ἐνυπάρχουσα οὐσία, καὶ ἥτις σήμερον λαμβάνεται ἐκ τοῦ αἵματος τοῦ ἰνδικοῦ χοιριδίου πάντοτε, ἣν ὁ μὲν Buchner ὠνόμασεν ἀλεξίνην, ὁ δὲ Ἔρλιχ ἐβάπτισε complement ἢ συμπλήρωμα. Ἀπέδειξε δ' ἐκτὸς τούτου ὁ Bordet ὅτι, ἐὰν εἰς ζῶόν τι ἐνεθοῦν ἐρυθρᾶ αἱμοσφαίρια ἄλλου ζώου, ὁ ὀρρὸς τοῦ πρώτου, ἢ ἐνεθέντος ζώου, ἀποκτᾷ τὴν ἰδιότητα νὰ διαλύῃ τὴν αἱμοσφαιρίνην τῶν ἐρυθρῶν αἱμοσφαιρίων τοῦ δευτέρου ζώου ἐντὸς τοῦ δοκιμαστικοῦ σωλῆνος, ἐπὶ παρουσίᾳ πάντοτε τοῦ συμπληρώματος ἢ τῆς ἀλεξίνης. Τοῦτο δὲ γίνεται ἐπὶ κονίκλου ἐντὸς τῆς κοιλότητος τοῦ περιτοναίου τοῦ ὁποίου ἐνίονται ἐρυθρᾶ αἱμοσφαίρια προβάτου.

Οὕτω δ' ἐχόντων τῶν κατά τε τὴν βακτηριόλυσιν τοῦ Nuttall, Buchner καὶ Pheiffer, καὶ τῶν κατὰ τὴν αἱμόλυσιν τοῦ Bordet, καὶ γνωστοῦ πλέον ὄντος ὅτι πρὸς ἐπιτυχίαν τῆς μὲν βακτηριολύσεως ἐχρειάζοντο τρία τινά, ἤτοι ὁ περιέχων τὸ βακτηρίδιον ὀρρὸς τοῦ πάσχοντος, καλλιέργεια τοῦ βακτηριδίου τούτου, τοῦ ἀποκληθέντος antigen ἢ ἀντιγόνου, καὶ τὸ συμπλήρωμα ἢ ἀλεξίνη ἢ cytase τοῦ Metchnikoff, πρὸς συντέλεσιν δὲ τῆς αἱμολύσεως ἄλλα τρία τινά, ἤτοι ὁ ὀρρὸς τοῦ διὰ τῶν ἐρυθρῶν αἱμοσφαιρίων ἐνεθέντος ζώου, ὁ ἀποκληθεὶς ὑπὸ μὲν τοῦ Ἔρλιχ amboceptor ἢ ἀμφιδοχεύς, ὑπὸ τοῦ Metch-

nikoff fixateur, ὁριστής, ὑπὸ τοῦ Bordet, substance sensibilisatrice, αἰσθητοποιὸς οὐσία, ὑπὸ τοῦ Max Gruber, preparator, παρασκευαστής, ὑπὸ δὲ τοῦ Muller, σύνδεσμος καὶ τὸ ἀπαραίτητον συμπλήρωμα, οἱ ἐπιστήμονες ἤρξαντο ἀναδιφῶντες πρὸς εὕρεσιν εἰδικῶν ἀντιγόνων ἱκανῶν ν' ἀποδείξουν τὴν ὕπαρξιν τοῦ ἀντιστοίχου βακτηριδίου ἐντὸς παντὸς ὑπὸ δοκιμὴν ὀρροῦ. Πρὸς εὐχερεστέραν δὲ κατανόησιν τοῦ μηχανισμοῦ τοῦ βιολογικοῦ τούτου φαινομένου παραθέτω τὸ ἑξῆς κοινότατον πείραμα:

Ἐὰν παραδείγματος χάριν, ἐντὸς δοκιμαστικοῦ σωλῆνος τεθῇ ὁ ὀρρὸς αἵματος πάσχοντος ἐκ κοιλιακοῦ τύφου, καὶ τηρηθῇ ἐντὸς ὑγροῦ λουτροῦ θερμοκρασίας+56 βαθμῶν Κελσίου ἐπὶ ἡμίωρον, καὶ μιγεὶς μετὰ ταῦτα πρὸς ἠραιωμένην καλλιέργειαν μικροβίων τοῦ κοιλιακοῦ τύφου καὶ συμπλήρωμα, ἤτοι ὀρρὸν ἰνδικοῦ χοιριδίου, τεθῇ πάλιν ἐν τῷ αὐτῷ θερμαστάτῃ ὑπὸ θερμοκρασίαν +37 Κελσίου, ἐπὶ ἓν ἄλλο ἡμίωρον, εἰς τοῦτο δὲ προστιθεμένου τοῦ ἀμφιδοχέως μετὰ τῶν προκαλεσάντων τοῦτον εἰδικῶν αἱμοσφαιρίων ἐν διαλύσει, ἀφίσωμεν δὲ ταῦτα ἐν τῇ θερμοκρασίᾳ τῶν +37 Κελσίου ἐπὶ μίαν ὥραν, παρατηροῦμεν ὅτι μετὰ πάροδον χρόνου τινὸς τὰ ἐρυθρᾶ αἱμοσφαίρια καθιζάνουν ἐν τῷ πυθμένι τοῦ σωλῆνος, ἤτοι ἡ ἀντίδρασις εἶνε θετικὴ καὶ ὁ ἄρρωστος ἔχει κοιλιακὸν τύφον. Ἐὰν ὅμως ἀντιθέτως ἀντὶ τοῦ ὀρροῦ τοῦ αἵματος τοῦ πάσχοντος θέσωμεν τὸν ὀρρὸν τοῦ αἵματος ὑγιοῦς ἀτόμου, τὰ ἐρυθρᾶ αἱμοσφαίρια διαλυόμενα θὰ χρώσουν τὸ ὑγρὸν καὶ δὲν θὰ καταπέσουν εἰς τὸν πυθμένα τοῦ σωληναρίου, ἤτοι ἡ ἀντίδρασις θὰ εἶνε ἀρνητικὴ καὶ ὁ ἄνθρωπος, τοῦ ὁποίου ὁ ὀρρὸς ἐδοκιμάσθη δὲν πάσχει ἐκ κοιλιακοῦ τύφου. Πῶς δὲ συμβαίνει τοῦτο;

Πέντε, ὡς ἐπανειλημμένως εἴπομεν, ὄντων τῶν συντελεστῶν τῆς ἀντιδράσεως, ἤτοι 1) τοῦ ὑπὸ δοκιμὴν ὀρροῦ τοῦ αἵματος, 2) τοῦ ἀντιγόνου, 3) τοῦ συμπληρώματος, 4) τοῦ ἀμφιδοχέως, καὶ 5) τῶν ἐρυθρῶν αἱμοσφαιρίων, καὶ ἐν τῷ δοκιμαστικῷ σωληναρίῳ κατὰ φυσιολογικὸν λόγον συντελουμένης τοῦτο μὲν βακτηριολύσεως, ἀφ' ἑτέρου δὲ αἱμολύσεως, τριῶν δὲ συντε-

λεστῶν ἀπαραιτήτως ἀναγκαιούντων δι' ἑκατέραν τῶν βιολογικῶν τούτων πράξεων, ἤτοι βακτυριόλυσιν καὶ αἱμόλυνσιν, εἷς ἐκ τῶν συντελεστῶν τούτων, τὸ ἀπαραίτητον πάντων, τὸ συμπλήρωμα, εἶνε τὸ μῆλον τῆς ἔριδος, ὅπερ παρ' ἑκατέρας δυάδος, δηλαδὴ τοῦ ὑπὸ δοκιμὴν ὀρροῦ καὶ τοῦ ἀντιγόνου, τοῦ ἀμφιδοχέως καὶ τῶν ἐρυθρῶν αἱμοσφαιρίων, ἐπιδιώκεται. Καὶ ἐὰν μὲν μεταξὺ ἀντιγόνου καὶ ὀρροῦ τοῦ πάσχοντος ὑπάρχῃ βιοχημικὴ συγγένεια, δηλαδὴ συμπάθεια affinitas ἢ ἀγχιστεία, τὸ συμπλήρωμα ἀφομοιούμενον πρῶτον παρ' αὐτῶν προκαλεῖ βακτηριόλυσιν, καὶ τῶν ἀμφιδοχέως καὶ ἐρυθρῶν αἱμοσφαιρίων προστιθεμένων, συμπληρώματος, ἤτοι τρίτου συντελεστοῦ μὴ ὑπάρχοντος, αἱμόλυσις δὲν ἐπιτυγχάνεται. Συμπαθείας δὲ μεταξὺ τοῦ ὑπὸ δοκιμὴν ὀρροῦ καὶ τοῦ ἀντιγόνου μὴ ὑπαρχούσης, καὶ τούτων μὴ τεινόντων πρὸς χημικὴν ἕνωσιν, καὶ μὴ δεομένων συνεπῶς συνδετικοῦ κρίκου πρὸς συμπλήρωσιν τῆς ἀλύσεώς των, τὸ συμπλήρωμα ἐλεύθερον μένον καὶ βιοχημικῶς πρός τε τὸν ἀμφιδοχέα καὶ τὰ ἐρυθρᾶ αἱμοσφαίρια ἀφομοιούμενον προκαλεῖ τὴν αἱμόλυσιν. Τοῦ συμπληρώματος δ' ὡς ἐκφαίνεται, ὄντος τοῦ κατ' ἐξοχὴν συντελεστοῦ, τοῦτο μὲν τῆς βακτηριολύσεως, τοῦτο δὲ τῆς αἱμολύσεως καὶ τούτου πάντοτε χρησιμεύοντος ὡς συνδετικοῦ κρίκου πρὸς σχηματισμὸν τῆς τρικρίκου ἁλύσεως, ἡ μέθοδος ἢ ὀρροαντίδρασις αὕτη, ἀπεκλήθη complement fixation, ἤτοι ἀφομοίωσις τοῦ συμπληρώματος, ἢ complement deviation δηλαδὴ παραπλάνησις τοῦ συμπληρώματος, τῆς δόξης συνεπῶς καὶ τοῦ στεφάνου τῆς ἀνακαλύψεώς της ἀνηκόντων αὐτοδικαίως εἰς τὸν Βέλγον Bordet καὶ τὸν τούτου συνεργάτην Gengou. Προσθέσωμεν δ' ἐν παρόδῳ, ὅτι ἡ αἱμόλυσις εἶνε ἁπλῆ βάσανος τῆς μεθόδου, διότι δι' αὐτῆς, ὁρατῆς καὶ συνεπῶς ἀντιληπτῆς οὔσης, ἐπιδιώκεται ἡ ἀπόδειξις τῆς βακτηριολύσεως διὰ τῆς ἀνιχνεύσεως τοῦ συμπληρώματος. «Ἡ αἱμόλυσις, ὡς ὁ Bordet πολὺ σωστὰ γράφει, ἐπεμβαίνει ὑπὸ τὸν ἁπλοῦν τίτλον δείκτου.»

Τοῦ μηχανισμοῦ δὲ τῆς ἀντιδράσεως ταύτης οὕτω σαφῶς καθορισθέντος οἱ ἐπιστήμονες, ὡς πρό τινος εἴπομεν, ἤρξαντο ἀναδιφῶντες πρὸς εὕρεσιν εἰδικῶν ἀντι-

γόνων, ἱκανῶν ν' ἀποδείξουν τὴν ὕπαρξιν τοῦ ἀντιστοίχου μικροβίου ἐντὸς παντὸς ὑπὸ δοκιμὴν ὀρροῦ αἵματος, διὰ τῆς ἀφομοιώσεως παρ' ἀμφοτέρων, τοῦ συμπληρώματος. 'Αποδειχθέντος δ' ἔτι βραδύτερον ὅτι ὄχι μόνον καλλιεργούμενα μικρόβια ἀλλὰ καὶ ὑδαρῆ παράγωγα τούτων δύνανται νὰ χρησιμεύσουν ὡς ἐπιτυχὲς ἀντιγόνον, τὸ στάδιον τῆς δράσεως ἐπὶ τῆς μεθόδου ταύτης ὄχι μόνον περισσότερον ἡπλοποιήθη ἀλλ' ἔτι μᾶλλον ηὐρύνθη.

* * *

Ὑπὸ τὸ πνεῦμα δὲ τῆς οὕτω ἁπλοποιηθείσης μεθόδου τοῦ Bordet ἐργαζόμενοι ὁ Βάσσερμεν καὶ ὁ Bruck ἐσκέφθησαν ἐὰν ἦτο δυνατὸν νὰ ἐφαρμόσουν ἐπιτυχῶς ταύτην πρὸς ἀνίχνευσιν τῆς φθίσεως, μεταχειριζόμενοι ὡς ἀντιγόνον τὰς φυματίνας (tuberculins). 'Εν τῷ σταδίῳ δὲ τοῦ πειραματισμοῦ τούτου εὑρισκόμενοι ἐπεξέτειναν τὰς ἐρεύνας των καὶ πρὸς διάγνωσιν τῆς συφιλίδος. Κατ' εὐτυχῆ δὲ σύμπτωσιν τοῦ ὠχροῦ σπειροχαίτου ὑπὸ τοῦ Schaudinn ἀνακαλυφθέντος καὶ ἐν μεγίστῳ ἀριθμῷ ἐντὸς ὀργάνων τινῶν τοῦ σώματος τῶν ἐξ αὐτῆς πασχόντων εὑρισκομένου, ὁ Βάσσερμαν ἀμέσως ἔτρεψε τὴν προσοχήν του ἀναζητῶν εἰς τὰ ὄργανα ταῦτα εἰδικὸν ἀντιγόνον.

'Ανερευνῶν λοιπὸν ἐπὶ τοῦ πεδίου τούτου, ἐν συνεργασίᾳ τοῦ Νέϊσσερ καὶ τοῦ Μπρούκ, ἐπεχείρησε τὴν ἀφομοίωσιν τοῦ συμπληρώματος μεταχειριζόμενος πρῶτον τὸν ὀρρὸν τῶν διὰ συφιλίδος ἐνοφθαλμισθέντων πιθήκων καὶ ὑδαρῆ ἐκχυλίσματα ὀργάνων, οἷον τὸ ἧπαρ, καὶ ὁ σπλὴν θνησιγενῶν συφιλιδικῶν ἐμβρύων, ἁπάντων κεκορεσμένων συφιλιδογόνων σπειροχαιτῶν ὡς γνωστόν, μετὰ πλήρους ἐπιτυχίας. Τούτου δ' εὐχερῶς ἐπὶ πιθήκου συντελεσθέντος ἡ ἀπόστασις, ἡ χωρίζουσα τούτους ἀπὸ τοῦ μετ' ἀνθρωπίνου ὀρροῦ πειραματισμοῦ τὰ μέγιστα ἐβραχύνθη καὶ ἰδοὺ τὸ 1906 δημοσιεύεται ἡ πρώτη ἀνακοίνωσις τοῦ Wassermann, Neisser, Bruck καὶ Schucht, δίδουσα τὰ πορίσματα τῶν ἐρευνῶν των ἐπὶ τῆς ἐπιτυχοῦς διαγνώσεως τῆς συφιλίδος διὰ τῆς ἀφομοιώσεως τοῦ συμπληρώματος. Ἓν ὅμως ἔτος βραδύ-

τερον ἐπιστοποιεῖτο παρ' ἄλλων ἐρευνητῶν, τοῦ Λεβαδίτι ἰδίᾳ, ὅτι πρὸς ἐπιτυχῆ τῆς ὀρροαντιδράσεως ταύτης τοῦ Βάσσερμεν ἐκτέλεσιν ἡ παρουσία παντὸς οἰνοπνευματώδους ἐκχυλίσματος πολλῶν φυσιολογικῶν ὀργάνων, καρδίας, ἥπατος, καὶ σπληνός, πολλῶν ἄλλων ζώων ἤρκει, ἐν συνδυασμῷ πάντοτε τοῦ ὀρροῦ τοῦ αἵματος τοῦ ἐκ συφιλίδος πάσχοντος νὰ ἑλκύσῃ πρὸς ἑαυτὸ καὶ ν' ἀφομοιώσῃ τὸ συμπλήρωμα. Ἔτι δὲ νεωστὶ ἀπεδείχθη ὅτι μονοατομικόν τι πνεῦμα, ἡ χολοστεατίνη, ἡ κατ' ἐξοχὴν οὐσία τῆς χολῆς, τοῦ νευρικοῦ ἱστοῦ, αἵματος κτλ. δύναται ν' ἀναπληρώσῃ καὶ τὸ σπουδαιότερον νὰ συμπληρώσῃ πᾶν ἄλλο εἰδικὸν ἢ συφιλιδικὸν ἀντιγόνον.

Τῶν ἐργασιῶν δὲ τούτων πρὸς ἐπιτυχεστέραν καὶ ἁπλουστέραν ἐκτέλεσιν τῆς ἀντιδράσεως ταύτης ὑπὸ πολλῶν παρατηρητῶν, ἐν ἀπείρως μεγίστῃ κλίμακι ἐκτελουμένων καὶ τοῦ χρόνου διαρρέοντος καὶ διδάσκοντος καὶ διορθοῦντος, ἡ μέθοδος αὕτη, τροποποιουμένη καὶ βελτιουμένη, ἔχει ἐξιχθῇ σήμερον εἰς σημεῖον ὄντως τέλειον. Ἡ φύσις ὅμως ταύτης παρ' ὅλας ἐν γένει τὰς βελτιώσεις της καὶ παρ' ὅλην τὴν ἐπ' αὐτῆς γενομένην λαμπρὰν ἐργασίαν παραμένει, κατὰ τὸν Craig, εἰσέτι μυστήριον.

* * *

Ταύτην δὲ πρό τινος ὡς ἁπλοῦν σύμπτωμα τῆς νόσου χαρακτηρίσαντες, φέρε ἴδωμεν ποίαν ἀξίαν αὕτη ὡς τοιοῦτο σύμπτωμα ἔχει. Δύναται νὰ θεωρηθῇ ὡς παθογνωμονικὸν τῆς συφιλίδος σύμπτωμα καὶ μόνον ταύτης; Ἢ καὶ ταύτης ὡς τοιούτου συμπτώματος χαρακτηριζομένης, δύναται νὰ διαγνωσθῇ συφιλὶς ἐκ μόνης τῆς ἀντιδράσεως Βάσσερμεν θετικῆς οὔσης; Βεβαίως ὄχι. Καὶ πρῶτον οὐδενὸς ἐν τῇ ἰατρικῇ ὑπάρχοντος ἀπολύτου καὶ οὐδενὸς συμπτώματος μόνου ἀρκοῦντος πρὸς διάγνωσιν οἱασδήποτε νόσου, πῶς δυνάμεθα νὰ θεωρήσωμεν τὴν ἀντίδρασιν Βάσσερμεν ὡς ἐπαρκῆ; Πᾶσα βεβαίως νόσος διαγιγνώσκεται ἐκ συνδρομῆς συμπτωμάτων, ἐκ τῆς ἑνώσεως ἐπὶ τῷ αὐτῷ πολλῶν ταὐτοχρόνως, δύο καὶ περισσοτέρων φαινομένων. Καίτοι πράγματι τὰ σκωριόχροα πτύελα εἶνε παθογνωμονικὰ τῆς πνευμονίας, πολὺ ριψοκίνδυνον καὶ παράτολμον θὰ ἦτο διὰ τὸν ἰατρὸν νὰ δια-

γνώση πνευμονίαν μόνον ἐξ αὐτῶν ἄνευ τῆς ἀμβλύτητος τοῦ πνεύμονος, τῶν ὑποτριζόντων ἤχων, τοῦ σωληνώδους φυσήματος καὶ τῶν ἄλλων συμπτωμάτων τῆς νόσου. Ἡ δυσκοιλιότης, ἡ κεφαλαλγία καὶ οἱ ἔμετοι, ὡς μεμονωμένα συμπτώματα σημαίνουν πολλὰ καὶ μηδέν, ἡνωμένα ὅμως ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ πάσχοντος κατὰ τὸν αὐτὸν χρόνον, ἀποτελοῦν τὸν μηνιγγικὸν τρίποδα ἢ τὰ κατ' ἐξοχὴν χαρακτηριστικὰ συμπτώματα τῆς ἐγκεφαλονωτιαίας μηνιγγίτιδος.

Ὅ,τι συμβαίνει ὡς τὸ εἰκὸς ἐν τῇ ζωγραφικῇ ἐπαναλαμβάνεται καὶ ἐν τῇ ἰατρικῇ, ὅπως δὲ ἐν τῇ πρώτῃ ἓν ἐκ τῶν ἑπτὰ γνωστῶν χρωμάτων οὐδὲν πλέον τοῦ ἰώδους, τοῦ ἐρυθροῦ, τοῦ πρασίνου, ἢ τοῦ κιτρίνου σημαίνει, ἑνούμενα δὲ συνδυαζόμενα καὶ μιγνύμενα δύο ἢ καὶ πλείονα τούτων ἐπὶ τὸ αὐτὸ καὶ χρωννύμενα ἐπὶ τοῦ ὑφάσματος ἀποτελοῦν, καλῶς ἁρμοζόμενα, τὴν εἰκόνα, οὕτω καὶ ἐν τῇ ἰατρικῇ ἐκ τοῦ συνδυασμοῦ καὶ τῆς συνυπάρξεως ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ ἀρρώστου πολλῶν συμπτωμάτων διαγιγνώσκεται ἡ ἀσθένεια.

Ἐὰν δὲ πάλιν τὴν ὀρροαντίδρασιν θεωρήσωμεν ὡς παθογνωμικόν, ἀποκλειστικῶς παθογνωμικὸν σύμπτωμα, δύναται αὕτη νὰ θεωρηθῇ ὡς τοιοῦτο παθογνωμικὸν σύμπτωμα τῆς συφιλίδος μόνης καὶ ὄχι ἄλλης τινὸς νόσου; Δύναταί τις ἔχων ἀνὰ χεῖρας τὴν ἀνακοίνωσιν οἱουδήποτε ἐργαστηρίου ἀναγράφουσαν ὅτι ἡ ἀντίδρασις Βάσσερμεν τοῦ αἵματος τοῦ Διὸς Κρονίδου εἶνε θετικὴ νὰ εἴπῃ κατηγορηματικῶς καὶ ἀνεγκλίτως ὅτι ὁ Ζεῦς Κρονίδης ἔχει συφιλίδα; βεβαίως, ἐμφαντικῶς καὶ ἰατρικῶς ὄχι.

Καὶ πρῶτον ἀσχέτως μὲν τῶν πλανῶν τοῦ προσωπικοῦ τοῦ ἐργαστηρίου, ὅλως ἀσχέτως τῶν λαθῶν κατά τε τὴν ἀρίθμησιν καὶ ταξινόμησιν τῶν διαφόρων ὀρρῶν, ὅλως δ' ἀσχέτως, τὸ καὶ σπουδαιότερον, τῆς ἐπιστημονικῆς ἱκανότητος τοῦ διευθύνοντος τὸ ἐργαστήριον παθολόγου, ἡ ἀντίδρασις Βάσσερμεν δύναται νὰ εἶνε θετικὴ καὶ εἰς πολλὰς ἄλλας νόσους. Καίτοι δὲ παρὰ πολλῶν παθολόγων καὶ κλινικῶν τὸ τοιοῦτον ἐντελέστατα παροράται, καὶ τὸ λυπηρότερον, ἡ σημασία του ἐντελῶς μειοῦται, ἐν τούτοις ὅμως εἶνε ἀναμφισβήτητον ὅτι ἡ

θετικὴ ἀντίδρασις εἶνε κοινὸν φαινόμενον εὐαρίθμων νόσων.

Οἱ μὲν ἑλώδεις πυρετοί, ἐὰν μάλιστα τὸ αἷμα ἀντληθῇ τοῦ πάσχοντος εὑρισκομένου ἐν παροξυσμῷ, δίδουν πλειστάκις θετικὴν ἀντίδρασιν, ἡ τρυπανοσωμίασις συχνά, αἱ φυματίδες πολὺ σπανίως, καὶ ἡ λέπρα πλειστάκις, ἡ δὲ γιὼς πάντοτε. Τὸ τοιοῦτον, ὡς εἴπομεν, πολλοὶ εἰσέτι διαμφισβητοῦν, αἱ ἐπιστημονικαὶ ὅμως ἐργασίαι τοῦ Γ. Φωτεινοῦ καὶ Μιχαηλίδου ἀποδεικνύουν, ἡλίου φαεινότερον ὅτι ἡ ἀντίδρασις Βάσσερμεν ἐπὶ μὲν φυματικῆς λέπρας εἶνε θετικὴ 76% ἐπὶ νευρικῆς τοιαύτης 38%, ἐπὶ μικτῆς δὲ λέπρας 75%, καὶ ὅτι ἡ θετικὴ ἀντίδρασις αὕτη σπανίως καὶ πολὺ δυσκόλως ἀλλάσσει ἀπὸ θετικῆς εἰς ἀρνητικὴν παρ' ὅλην τὴν διὰ τῶν ἀλάτων τοῦ σάλβαρσαν γενομένην ἰατρείαν. Ὁ Κ. R. K. Iyengar, γράφων εἰς τὴν Ἰνδικὴν Ἐφημερίδα τῆς Ἰατρικῆς Ἐρεύνης, ἀπὸ Ὀκτωβρίου 1919 ἐκθέτει, ὅτι ἐκ τῆς ἐξετάσεως τοῦ ὀρροῦ τοῦ αἵματος ἑκατὸν ἀρρένων λεπρῶν, ἐξ ὧν τριάκοντα τέσσαρες ἔπασχον ἐκ φυματικῆς, πεντήκοντα δύο ἐξ ἀναισθητικῆς καὶ δέκα τέσσαρες ἐκ μικτῆς λέπρας, εὗρε τὴν ὀρροαντίδρασιν θετικήν, δεκαπεντάκις μὲν ἐπὶ τῶν πρώτων, δεκαεξάκις ἐπὶ τῶν δευτέρων, ὀκτάκις δ' ἐπὶ τῶν τελευταίων, ἤτοι 41%. Φαίνεται δὲ πεπεισμένος ὁ συγγραφεύς, ὅτι ἡ ἀντίδρασις αὕτη εἶνε τῆς λέπρας χαρακτηριστικὸν φαινόμενον καὶ ὅτι οὐδεμία ἐκ τῶν προμνησθεισῶν περιπτώσεων ἦτο συφιλιδική. Ἰδοὺ δὲ ὅτι ἐκτὸς πολλῶν ἄλλων, Gaucher, Abrami, Eitner, Meier, καὶ ὁ Bordet γράφει ὅτι ἡ ὀρροαντίδρασις ἐπὶ φυματικῆς λέπρας 70% περίπου ἀπαντᾷ θετική.

Παρὰ πολλῶν πάλιν παρατηρητῶν ἀντίδρασις Βάσσερμεν θετικὴ εὑρέθη ἐπὶ νεοπλασιῶν καὶ πρὸ παντὸς ἐπὶ καρκίνου. Ἐκ τῶν ἐκ τῆς νόσου pian ἢ γιώς, θεωρουμένης νεωτέρας ἐξαδέλφης τῆς συφιλίδος, πασχόντων, αὕτη σχεδὸν πάντοτε ἀπαντᾷ θετική. Ἀλλ' εὐχερῶς μᾶς λέγουν οἱ ἑταῖροι τοῦ δόγματος τοῦ ἀλανθάστου τῆς μεθόδου ταύτης, αἱ νόσοι αὗται διαγιγνώσκονται, καὶ ἡ σύγχυσις τούτων πρὸς τὴν συφιλίδα πρὸ τῶν ὀμμάτων τοῦ καλοῦ ἐπιστήμονος δυσχερέστατα ἐπισυμβαίνει.

Δὲν τὸ ἀρνούμεθα, καὶ μάλιστα τὸν τὰς νόσους ταύτας πρὸς τὴν συφιλίδα, ἐξ ἀφορμῆς τῆς θετικῆς ἀντιδράσεως, συγχέοντα ἀσυγγνώστως ἀμαθῆ ἀνακηρύσσομεν, ἀλλ' ἁπλῶς τούτου μνημονεύομεν ὅπως ἀποδείξωμεν ὅτι αὕτη δὲν εἶνε μόνον τῆς συφιλίδος μοναδικὸν καὶ ἀποκλειστικῶς κλασικὸν σύμπτωμα. Ἄρα δυνάμεθα νὰ εἴπωμεν· θετικὴ ὀρροαντίδρασις ἴσον συφιλίς; Ἄπαγε τῆς βλασφημίας! Μόνον μετ' ἐξαιρέσεων.

Δεύτερον, δικαιούμεθα ὅμως ἄραγε νὰ εἴπωμεν· συφιλὶς ἴσον θετικὴ ἀντίδρασις Βάσσερμεν; Δυστυχῶς ὄχι. Ὑπάρχει καὶ ἐν τῇ παρούσῃ περιστάσει, ὡς καὶ ἐν τῇ προηγηθείσῃ μέγα καὶ εὐρὺ περιθώριον ἀμφιβολίας, ἀβεβαιότητος καὶ ἐξαιρέσεων τοῦ κανόνος. Ἰδού:

Ὁ ἄριστος τῶν ἐν Ἀμερικῇ παθολόγων Charles F. Craig ἀναλύων τὸ αἷμα 5.600 συφιλιδικῶν ἐξίχθη εἰς τὸ ἑπόμενον συμπέρασμα. Ἡ ἀντίδρασις Βάσσερμεν εὑρέθη θετικὴ ἐπὶ 1080 πασχόντων ἐκ τῆς πρωτοπαθοῦς μόνον βλάβης, 970κις, ἤτοι 90% περίπου.

Ἐπὶ 2217 πασχόντων ἐκ δευτεροπαθοῦς συφιλίδος θετικὴ ἐπὶ 2132 ἐξ αὐτῶν, ἤτοι 96%.

Ἐπὶ 728 φερόντων τριτοπαθεῖς βλάβας 633 φοράς, ἤτοι 87% περίπου.

Ἐπὶ 1525 μὲ λανθάνουσαν συφιλίδα οἱ 1039 ἔσχον τὴν ὀρροαντίδρασιν θετικήν, τουτέστιν 68%.

Ἐπὶ συγγενοῦς συφιλίδος 28 ἀρρώστων 25 ἔσχον ταύτην θετικήν, ἤτοι 82%, καὶ ἐπὶ 22 παρασυφιλιδικῶν 15 ἐξ αὐτῶν, ἤτοι 68% περίπου ἀντέδρασαν θετικῶς.

Δηλαδὴ ἡ ἀντίδρασις Βάσσερμεν εἰς ἁπάσας ἐν γένει τὰς μορφὰς τῆς συφιλίδος ἀπὸ τῆς πρωτοπαθοῦς ἢ ἀρχικῆς βλάβης, μέχρι τῆς κληρονομικῆς καὶ παρασυφιλίδος ἦτο θετικὴ 86 περίπου ἐπὶ τοῖς ἑκατόν.

Τί δὲ βλέπομεν ἐκ τῆς ἀνασκοπήσεως τῆς ὀρροαντιδράσεως ταύτης ἄχρι τοῦδε; Ὅτι αὕτη δὲν εἶνε οὔτε τῆς συφιλίδος ἀποκλειστικὸν σύμπτωμα, ἀλλ' οὔτε καὶ ταύτης ὑπαρχούσης πάντοτε αὕτη ἀπαντᾶ θετική. Πρέπει λοιπὸν τὴν ἀντίδρασιν ταύτην ὡς ἐκ τούτου ν' ἀποσκορακίσωμεν καὶ πᾶσα πρὸς ταύτην ἐμπιστοσύνη τοῦ λοιποῦ νὰ ἐκλίπῃ; Πολλοῦ γε καὶ δεῖ.

Ὡς εἴπομεν ἀρχόμενοι, αὕτη εἶνε ἁπλοῦν σύμπτωμα, ἤτοι φαινόμενον κοινὸν καὶ σύνηθες πολλῶν μὲν νόσων περισσότερον δὲ ὡς φαίνεται καὶ συχνότερον ἀπαντώμενον ἐπὶ συφιλίδος. Ἀλλ' ὄχι ὅμως ἀπαραίτητον καὶ ἐκ τῶν ὧν οὐκ ἄνευ. Ὅπως δὲ δυνατὸν νὰ ἔχῃ τις πνευμονιῶντα ἄνευ ἑνὸς ἐκ τῶν κλασικῶν φαινομένων τῆς πνευμονίας, χωρὶς βῆχα ἢ σκωριόχροα πτύελα, ἢ χωρὶς σφάκτην, φθισικὸν ἄνευ πυρέξεως, ἄνευ αἱμοπτύσεως καὶ χωρὶς νυκτερινοὺς ἱδρῶτας, παρουσιάζοντας ὅμως ἀμφοτέρους τούτους τὰ φυσικὰ ἀπὸ τῆς στηθοσκοπήσεως χαρακτηριστικὰ ἀκροαστικὰ φαινόμενα τῶν νόσων των, οὕτω καὶ ἐπὶ συφιλίδος δύναται νὰ ἔχῃ τις καταδήλους μὲν συφιλιδικὰς βλάβας ἀλλ' ὄχι θετικὴν ἀντίδρασιν Βάσσερμεν.

* * *

Ἐὰν μὲν ἐπὶ πάσης νόσου, ἢ κάλλιον καὶ ἐπιστημονικώτερον εἰπεῖν, ἐπὶ παντὸς νοσοῦντος, τὰ αὐτὰ φαινόμενα ἀναλλοιώτως καὶ ὅπως τὰ ἐγχειρίδια τῆς νοσολογίας περιγράφουν ταῦτα ἁρμονικῶς συνηντῶντο, καὶ ἐὰν ἡ ἀσθένεια ἑκάστου κανονικὰ ἐξειλίσσετο, πᾶς τις βεβαίως εὐκαιρήσας νὰ παρακολουθήσῃ ἐκ τοῦ σύνεγγυς ἀριθμόν τινα πασχόντων, θὰ ἦτο ἰατρός. Ἐὰν δὲ τὸ ἔτι σπουδαιότερον καὶ τὰ φαινόμενα ταῦτα πρὸς τὴν χορηγίαν τῶν διαφόρων φαρμάκων, ὅπως αἱ φαρμακολογίαι γράφουν, πιστῶς ἀνταπεκρίνοντο τροποποιούμενα καὶ ὑποχωροῦντα, οὔτε ἀνάγκη μελέτης ἢ σπουδῆς εἰδικῶν ἐπιστημόνων ἰατρῶν θὰ ὑπῆρχεν. Ἐὰν δέ, πρὸ παντός, διὰ τῶν μέσων τοῦ ἐργαστηρίου μόνον ἦτο δυνατόν, τοῦτο μὲν νὰ διαγνώσωμεν πάντα τὰ νοσήματα, τοῦτο δὲ ν' ἀντιδιαστείλωμεν ἅπαντα μεταξὺ ἀλλήλων, ἤτοι διαφορικῶς νὰ διαγνώσωμεν, δὲν θὰ εἴχομεν οὐδεμίαν ἀνάγκην ἰατρῶν σκεπτομένων καὶ ἐκπαιδευομένων, ἀλλ' ἁπλῶς ἐμπειρικῶν καὶ ἀνεπιστημόνων.

Ἐὰν ἡ ξηρὰ διεκρίνετο σαφῶς τῆς θαλάσσης, καὶ ἐὰν τὰ ὅρια ἀμφοτέρων τούτων διὰ σμίλης καλῶς εἶχον λαξευθῆ, καὶ ἂν δὲν ὑπῆρχον ἀβαθεῖς ἀμμώδεις αἰγιαλοί, βραχώδεις ἀκταί, σκόπελοι καὶ ὕφαλοι, πᾶς τις χερσαῖος θὰ ἦτο καὶ καλὸς πλοηγός. Ὅ,τι δὲ συμβαίνει

ἐν τῇ ναυτικῇ τέχνῃ ἐπαναλαμβάνεται πιστῶς καὶ ἐν τῇ ἰατρικῇ. Ὅπως δ' ἐν τῇ ναυτικῇ δὲν εἶνε δυνατὸν ν' ἀνέλθῃ τις ἐπὶ τῆς γεφύρας πλοίου καὶ ν' ἀναλάβῃ τὴν διακυβέρνησιν τούτου ἄνευ πλήρους γνώσεως τῶν κανόνων καὶ τῶν νόμων τῆς ναυτικῆς τέχνης ἀφ' ἑνός, καὶ τοῦ πελάγους, ὅπερ σκοπεύει νὰ διαπλεύσῃ ἀφ' ἑτέρου, οὕτω καὶ ἐν τῇ ἰατρικῇ δὲν εἶνε δυνατὸν νὰ μετέλθῃ τις εὐσυνειδήτως τὸ ἐπάγγελμα, χωρὶς νὰ γνωρίζῃ ἐπακριβῶς ὄχι μόνον τὰ συμπτώματα ἢ τὰς ἐκδηλώσεις ἑκάστης νόσου λεπτομερῶς, ἀλλὰ τὸ σπουδαιότερον καὶ τὰς σχέσεις τῶν συμπτωμάτων τούτων πρὸς ἄλληλα μετὰ πλήρους ἐπιστημονικῆς ἑρμηνείας τούτων. Πυξίδες καὶ χάρται ναυτικοὶ διὰ τὸν κυβερνήτην τοῦ πλοίου, φάροι καὶ φανοί, σηματογράφοι καὶ συριγμοί, ὡς συγγράμματα ἰατρικά, μέσα χημικά, ἀντιδραστήρια καὶ πορίσματα ἐργαστηρίου διὰ τὸν ἰατρόν, οὐδεμίαν σημασίαν ἔχουν καὶ συγχύσεως μάλιστα παραίτια γίγνονται, ἐὰν δὲν συνοδεύωνται ὑπὸ ἐπαρκοῦς γνώσεως καὶ κρίσεως διὰ μὲν τὸν ναυτικὸν τῆς τέχνης του, διὰ δὲ τὸν ἰατρὸν τῆς ἐπιστήμης του.

Ἡ ὑπεροχὴ τοῦ ἀλιτηρίου καὶ τοῦ κοινοῦ φαρμακευτοῦ (patent medicine) πρὸ τοῦ ὄχλου, ἀπέναντι τοῦ ἐπιστήμονος ἰατροῦ συνίσταται εἰς τοῦτο. Ὅτι ὁ ἀλιτήριος θεραπεύει συμπτώματα καὶ ὄχι νόσους. Ὅτι οὐδόλως ἐνδιαφερόμενος νὰ μάθῃ ἀπὸ τί πάσχουν οἱ ἄρρωστοι, ὅτι χωρὶς κἂν νὰ ἴδῃ τούτους, χορηγεῖ πρὸς αὐτοὺς φάρμακον γνωστὸν καὶ ἀνεγνωρισμένον ὡς ἀποτελεσματικὸν κατὰ πολλῶν συμπτωμάτων. Ἐνῷ διὰ τὸν ἐπιστήμονα ὁ βὴξ εἶνε ἓν σύμπτωμα, ἐκ τοῦ ὁποίου καθοδηγούμενος, ὡς ὁ Θησεὺς ἐκ τοῦ μίτου τῆς Ἀριάδνης, ζητεῖ νὰ εἰσέλθῃ εἰς τὸν λαβύρινθον τῶν προκαλουσῶν βῆχα ἀρρωστιῶν, καὶ ἐξ αὐτοῦ ὡς ἀφετηρίας νὰ διαγνώσῃ τὴν νόσον τὴν προκαλοῦσαν τοῦτον, ὁ ἀλιτήριος δίδων φάρμακον σταματᾷ τὸν βῆχα τοῦτον. Ἐνῷ δὲ πάλιν τὸ ἄλγος τῆς κοιλίας διὰ τὸν ἰατρὸν εἶνε ἔνδειξις παθήσεως ἑνὸς ἢ πολλῶν ἐκ τῶν ὀργάνων τῆς κοιλότητος ταύτης, ἐξ οὗ καλῶς ἐντοπιζομένου καὶ ἐπιστημονικῶς, ἐν σχέσει βεβαίως πρὸς τὰ λοιπὰ τοῦ πάσχοντος φαινόμενα, ἑρμηνευομένου εἶνε δυνατὸν οὗτος νὰ ἐξι-

χθῇ εἰς ἀκριβῆ διάγνωσιν τῆς παθήσεώς του, ὁ ἀλιτήριος ἀνακουφίζων τοῦτον προσκαίρως ἐκ τοῦ ἄλγους του κερδίζει περισσότερον καὶ τὴν ἐμπιστοσύνην του.

Ἐμακρυγόρησα. Τὸ παραδέχομαι, ἰδοὺ ὅμως ὁ λόγος.

Ἐφημερὶς τοῦ Ἀμερικανικοῦ Ἰατρικοῦ Συνδέσμου, Τόμος 73 Ἀριθμὸς 1, σελὶς 14: «Ἀπολεπιστικὴ δερματῖτις ὀφειλομένη εἰς τὸ Σάλβαρσαν». Ἁπλοῦς στρατιώτης ἡλικίας 27 ἐτῶν, εἰς συνήθη τινὰ (routine) ἐξέτασιν τῆς ὁμάδος του ἔδωκε θετικὴν ἀντίδρασιν Βάσσερμεν. Δὲν εἶχε δὲ κατὰ τὸν χρόνον ἐκεῖνον οὔτε σύμπτωμα, οὔτε σημεῖον κἂν συφιλίδος, καὶ ἠρνεῖτο πᾶσαν ἀφροδισιακὴν ἱστορίαν, ἡ δὲ φυσική του κατάστασις ἦτο ἔξοχος. Δοθείσης αὐτῷ 0.4 γραμ. διαλύσεως σάλβαρσαν ἐνδοφλεβίως, ἀντέδρασε τόσον ἐντόνως, ὥστε ἐκρίθη ἀναγκαῖον νὰ κρατηθῇ ἐν τῷ νοσοκομείῳ ἐπὶ μίαν ἑβδομάδα. Δευτέρας δὲ ἐνέσεως τοῦ αὐτοῦ φαρμάκου βραδύτερον ἐνεργηθείσης, ἡ προκληθεῖσα δηλητηρίασις ἦτο τόσον σοβαρὰ προκαλέσασα τὸν θάνατον αὐτοῦ. Ἐν τῇ νεκροτομῇ δὲν ἠρεύνησαν ἀτυχῶς πρὸς ἀνακάλυψιν εἰδικῶν συφιλιδικῶν βλαβῶν.»

Μέγα δὲ καὶ ἐπιτακτικὸν ἐγείρεται ἐνταῦθα τὸ ἐρώτημα. Εἶχεν ὁ ἀνὴρ οὗτος συφιλίδα; Δικαιολογεῖται ποτὲ ἡ ἐξ ἑνὸς μόνον συμπτώματος διάγνωσις τοιαύτης ἀσθενείας, ἐκ τόσων καὶ τόσων σημείων ἐκδηλουμένης; Τοῦ ἀνθρώπου διαρρήδην ἀρνουμένου πᾶσαν ἀφροδισιακὴν ἱστορίαν, καὶ οὐδὲν σύμπτωμα ἢ σημεῖον συφιλίδος παρουσιάζοντος, ὤφειλεν ὁ ἰατρός του τὸ πᾶν νὰ ἐξαρτήσῃ ἐκ τῆς ἁπλῆς καὶ μ ι ᾶ ς κ α ὶ μ ό ν η ς ἀντιδράσεως Βάσσερμεν; Διατί, δίδων τὸ εὐεργέτημα τῆς ἀμφιβολίας εἰς τὸν ὑποτιθέμενον πάσχοντα, νὰ μὴ ἀναμείνῃ εἴτε τὴν ἐμφάνισιν νέων ἐκδηλώσεων τῆς ὑποτιθεμένης συφιλίδος του, ἢ τὸ σπουδαιότερον διατί νὰ μὴ προβῇ εἰς τὴν διπλῆν καὶ δεκαπλῆν ἐπανάληψιν τῆς ὀρροαντιδράσεως, τῆς τόσων πλανῶν καὶ παρεκτροπῶν καὶ ἀβεβαιοτήτων καὶ ἐκπλήξεων ἐπιδεκτικῆς; Ἰδοὺ δὲ τώρα καὶ τὸ ἀντίθετον.

«Ἀρχομένου τοῦ 1917 μ' ἐπισκέπτεται πάσχων ἐκ New London, Conn. προερχόμενος καὶ φέρων, ἐκτὸς καθολικῆς διασπάρτου φλυκταινορυπώδους συφιλίδος, διπλῆν ἰρίτιδα μετὰ

πολλῶν καὶ λίαν ἐκσεσημασμένων προσφύσεων. Διηγεῖτο δὲ ὅτι καίτοι ἔσχε ταῦτα ἀπὸ πέντε καὶ πλέον μηνῶν, οἱ ἰατροὶ τῆς πολιτείας του τὰ ἐθεώρουν μὴ συφιλιδικά, διότι ἡ ἀντίδρασις τοῦ αἵματος, τρὶς ἀναλυθέντος τοῦ τοιούτου πιστοποιουμένου ἐκ τῶν ἀποδείξεων τοῦ ὑγειονομείου, ἦτο πάντοτε ἀρνητική. Τοῦ αἵματός του ὅμως καὶ τὸ τέταρτον ἐξετασθέντος ὑπὸ τοῦ Hinton καὶ θετικῶς ἀπαντήσαντος καὶ τῆς θεραπείας, ὡς εἰκὸς ἐπεμβάσης ἀπηλλάγη μὲν ἐξ ὅλων τῶν δερματικῶν αὐτοῦ ἐκδηλώσεων, ὄχι ὅμως καὶ ἀπὸ τῆς ἰρίτιδος καταστησάσης τοῦτον ἀνάπηρον καὶ συνεπῶς δυστυχέστατον διὰ βίου.

Κατὰ τὸ 1913 ἐν τῷ ἐν τῇ πόλει μας εἰδικῷ νοσοκομείῳ εἰσάγω Ἑλληνίδα γυναῖκα μετὰ συρρέοντος βλατιδοφλυκταινώδους ἐξανθήματος τῶν κνημῶν καὶ διπλῆς κερατίτιδος καὶ ἰρίτιδος. Τὸν σύζυγον δὲ γνωρίζων ὑπεύθυνον τῆς μολύνσεως, καὶ τὴν διάγνωσίν μου ἐκ τῶν ἀναμφιβόλως εἰδικῶν αὐτῆς βλαβῶν συμπληρῶν, συνιστῶ ὅπως αὕτη θεραπευθῇ ἀντισυφιλιδικῶς. Τῆς ἀντιδράσεως ὅμως περιέργως ἀρνητικῆς οὔσης, ἡ πάσχουσα ἐκρατεῖτο εἰς τὸ νοσοκομεῖον τοπικῶς μόνον καὶ συμπτωματικῶς ἰατρευομένη μέχρις ὅτου τοῦ πατριάρχου τῶν Ἀμερικανῶν συφιλιδολόγων, Abner Post, συφιλίδα διαγνώσαντος ἀντισυφιλιδικὰ φάρμακα ἐχορηγήθησαν. Πολὺ ἀργὰ ὅμως ἀτυχῶς, ἀφοῦ ἤτε στιλπνότης τοῦ κερατοειδοῦς ἐθαμβώθη καὶ αἱ προσφύσεις τῆς ἴριδος ἀνιάτως πλέον συνετελέσθησαν.

Πόσα δὲ παραδείγματα τοιαῦτα θὰ ἀνέγραφέ τις;

* * *

Ἡ ὀρροαντίδρασις Βάσσερμεν, ὅπως καὶ ἅπασαι σχεδὸν αἱ ἀντιδράσεις, ὡς διαγνωστικὸν μέσον παρά τε τοῦ ταύτην ἐγκαινίσαντος Βάσσερμεν καὶ πάντων τῶν ἀμέσως μετ' αὐτὸν παρατηρητῶν θεωρηθεῖσα παρέμεινε τοιαύτη μέχρι τοῦ 1909. Κατὰ τὸ ἔτος ὅμως τοῦτο ὁ F. Plant, πειραματιζόμενος ἐπὶ τοῦ αἵματος πασχόντων ἐκ νευρικῶν καὶ ψυχικῶν νόσων, ἀντελήφθη ὅτι ἡ ἀντισυφιλιδικὴ θεραπεία συχνάκις μετέβαλλε τὴν θετικὴν εἰς ἀρνητικὴν ἀντίδρασιν. Τρία δ' ἔτη βραδύτερον ὁ J. Citron ἀπεφαίνετο ὡς ἑξῆς: «Ἡ εἰδικὴ ἀντισυφιλιδικὴ θεραπεία δέον νὰ συνεχίζεται μέχρις ὅτου ἐπιτευχθῇ ἀπολύτως ἀρνητικὴ ἀντίδρασις.» Τῶν καθ' ὑπόθεσιν δὲ

προόδων τούτων συντελουμένων ἐν Γερμανίᾳ, ἐν Ἀμερικῇ κατὰ τὸν αὐτὸν χρόνον ὁ C. E. Simon ἐδογμάτιζεν ὡς ἕπεται: «Ἐν σχέσει τῆς ὀρροαντιδράσεως πρὸς τὴν ἰατρείαν τῆς συφιλίδος διὰ σάλβαρσαν καὶ ὑδραργύρου, οἱ πλεῖστοι τῶν συφιλιδογράφων συμφωνοῦν συνιστῶντες ὅτι αὕτη δέον νὰ συνεχίζεται μέχρις ὅτου διαρκὴς ἀρνητικὴ ἀντίδρασις ὄχι μόνον ἐπιτυγχάνεται ἀλλὰ καὶ διατηρεῖται· Τὸ σημεῖον δὲ τοῦτο συμφωνεῖ πρὸς τὴν ἀντίληψιν, ὅτι, ἡ ἀντίδρασις Βάσσερμεν εἶνε ἀντίδρασις μολύνσεως καὶ ὄχι ἀνοσίας, καὶ ὅτι συνεπῶς ἡ μόλυνσις ἐνυπάρχει τῆς ἀντιδράσεως θετικῶς ἐκδηλουμένης.» Οἱ δὲ Thomas καὶ Ivy λέγουν: «Ὡς μέτρον τῆς ἀποτελεσματικότητος τῆς θεραπείας ἡ ὀρροαντίδρασις διαδραματίζει, ἐξ ἴσου σπουδαῖον μέρος, ὡς καὶ ἐπὶ διαγνώσεως.» Περιττὸν δὲ νὰ λεχθῇ ὅτι τῶν κλασικῶν συγγραφέων καὶ παρατηρητῶν τούτων οὕτω κατηγορηματικῶς περὶ τῆς προγνωστικῆς ἀξίας τῆς ἀντιδράσεως ταύτης δογματιζόντων οἱ μικροὶ καὶ μεγάλοι ἰατροί, ὡς ἠχὼ τῶν λόγων τούτων, ἐπανελάμβανον τὰ αὐτά.

Ἡ ἀνθρωπότης ἅπασα καὶ ἡ ταύτης διάνοια ἡ ἐπιστήμη, ἀφ' ὅτου χρόνου ἐγνώρισε τὴν συφιλίδα καὶ ἀντελήφθη ἁπάσας τὰς πρωτεϊκὰς αὐτῆς ἰδιότητας, τὰς πανουργίας της καὶ τὸ σπουδαιότερον τὰς κακουργίας της, ἡ οὐδέποτε δυνηθεῖσα καίπερ συλλαμβάνουσα, νὰ κρατήσῃ τὸν ἐχθρὸν τοῦτον, ἤδη τὴν ἀντίδρασιν ταύτην, ὡς πέδην καὶ δεσμὸν ἄρρηκτον ἐκλαβοῦσα ὄχι ὀλίγον ἐπὶ τῷ γεγονότι χαίρουσα, ἐπανηγύριζε. Τίνος πλέον ἄλλου εἶχε χρείαν κατὰ τῆς νόσου; Ἰδοὺ ἔχει δύο, ἓν μέσον ἐξοντώσεως τὸ σάλβαρσαν, καὶ ἓν μέτρον, ὄχι μόνον διαγνώσεως ἀλλὰ καὶ προγνώσεως ἀκριβοῦς, ἀλανθάστου καὶ ἀδιασείστου. Φεῦ ὅμως! Καὶ ἐνταῦθα, ὡς καὶ καθ' ὅλην αὐτῆς τὴν περὶ συφιλίδος ἐργασίαν ἡ ἐπιστήμη αὐτενεπαίχθη αὐταπατηθεῖσα διὰ τοῦ αὐτοῦ ἀτμοσφαιρικοῦ κατοπτρισμοῦ. Ὅ,τι ἔβλεπε πρὸ αὐτῆς δὲν ἦτο τὸ ποθούμενον, ἀλλ' ὀπτικὴ ἀπάτη.

Ὅρια δὲ εἰς τὴν ὄντως ἀτέρμονα συζήτησιν, εἰς ἣν εἶνε δυνατὸν νὰ παρασυρθῶμεν, τοῦ θέματος τούτου ἐπιστημονικῶς θιγομένου, εἰλικρινῶς ἐπιθυμοῦντες νὰ θέσωμεν, διερωτῶμεν καὶ πάλιν, ὡς ἐν ἀρχῇ τοῦ κεφα-

λαίου, τί εἶνε ἡ ἀντίδρασις Βάσσερμεν; Ἁπλοῦν, ὡς καὶ πάλιν εἴπομεν, σύμπτωμα τῆς νόσου. Τῆς νόσου δὲ ὄχι πλέον ριζικῶς ἀλλὰ συμπτωματικῶς θεραπευομένης, τὸ σύμπτωμα τοῦτο, ὡς καὶ ἅπαντα κατ' εὐνόητον λόγον τὰ ἄλλα συμπτώματα, μεγάλως ὑπὸ τῆς θεραπείας τροποποιεῖται, δυναμένης ταύτης, ὡς πλειστάκις συμβαίνει, νὰ ὀβελίσῃ τοῦτο ἐντελῶς καὶ ἐπὶ μακρόν, μήκιστον, χρόνον μάλιστα. Ἄρα ἄνευ περαιτέρω συλλογισμῶν ἢ καὶ θεωριῶν ἡ ἀντίδρασις Βάσσερμεν ὡς σύμπτωμα, καίπερ σπουδαιότατον καὶ συνηθέστατον τῆς συφιλίδος τοιοῦτο, δύναται τοῦτο μὲν αὐτομάτως, τοῦτο δὲ φαρμακευτικῶς, ἄλλοτε μὲν νὰ τροποποιηθῇ καὶ ἄλλοτε νὰ ἐκλίπῃ ἐμφανιζόμενον καὶ ἀφανιζόμενον, ἀσχέτως ὅλως πρὸς τὴν ἐντὸς τῶν μυχίων τῶν ἱστῶν ἐπιτελουμένην εἰδικὴν νοσηρὰν ἐπεξεργασίαν ὑπὸ τοῦ συφιλιδογόνου σπειροχαίτου.

Ὅτι δὲ πάλιν ἡ ἀντίδρασις αὕτη δὲν εἶνε ἀποκλειστικῶς εἰδικὴ συφιλιδικὴ ἐκδήλωσις, ἢ σύμπτωμα μοναδικὸν τῆς νόσου ταύτης, καὶ ὅτι ἀπαντᾷ καὶ εἰς ἄλλας νόσους, ἀσχέτους πρὸς τὴν συφιλίδα, ὅτι συφιλιδικῶν βλαβῶν εὑρισκομένων εἰς τὰ μύχια τῶν ἱστῶν, καὶ πρὸ παντὸς ἐν τῷ ἐγκεφάλῳ, αὕτη πολλάκις ἀπαντᾷ ἀρνητική, ὅτι ἐνῷ ἡ ἀντίδρασις τὰ μέγιστα τροποποιεῖται διὰ τῆς καταλλήλου θεραπείας εἰς τὰς πλείστας, σχεδὸν ἁπάσας ἐκ τῶν περιπτώσεων ἐπὶ συφιλίδος, μετατρεπομένη δι' αὐτῆς ἀπὸ θετικῆς εἰς ἀρνητικήν, ἐπὶ ἄλλων νόσων, οἷα ἡ λέπρα οὐδόλως διὰ τῆς αὐτῆς θεραπείας καὶ ἔτι ἐντονωτέρας, οὐδόλως καὶ σχεδὸν ἐξαιρετικῶς μεταβάλλεται. Ποῦ λοιπὸν ὀφείλεται αὕτη; Ἢ τί ἐπιστημονικῶς εἶνε ἡ ἀντίδρασις αὕτη; Εἶνε ἄραγε φυσική, χημική, ἢ βιολογικὴ ἀντίδρασις;

Κατὰ μὲν τὸν Craig, ὡς πρό τινος εἴπομεν, «Ἡ ἀκριβὴς φύσις τῆς ἀντιδράσεως Βάσσερμεν εἶνε εἰσέτι μυστήριον, παρ' ὅλην τὴν μεγάλην ποσότητα ἐργασίας τὴν γενομένην πρὸς λύσιν τοῦ προβλήματος.» Κατὰ δὲ τὸν Thibierge· «Ἡ ὀρροαντίδρασις αὕτη δὲν εἶνε χημικὴ ἀντίδρασις ἀλλὰ βάσανος τῶν ἰδιοτήτων οὐσιῶν τινων ἀγνώστου συνθέσεως, ἐνυπαρχουσῶν εἰς ἄγνωστον καὶ ἀληθῶς ποικίλουσαν ποσότητα, ἡ δὲ βάσα-

νος αὕτη ἐκτελεῖται μέσῳ ἄλλων οὐσιῶν, ἐξ ἴσου ἀγνώστου φύσεως, εὑρισκομένων ἐν τῷ ἀντιγόνῳ μετὰ πλήθους ἄλλων οὐσιῶν, ἐξ ἴσου ἀγνώστων καὶ εἰς ποσότητας ἀνεξαρτήτους ἐκείνων τῶν ἐν τῇ ἀντιδράσει συμμετεχουσῶν. Ἐκτὸς δὲ πασῶν αὐτῶν τῶν ἀβεβαιοτήτων εἶνε ζήτημα προσωπικῆς γνώμης καὶ ἐκτιμήσεως, ἑνὸς παρατηρητοῦ ἐκλαμβάνοντος ὡς θετικὸν ὅ,τι ὁ ἕτερος θὰ ἐθεώρει ὡς ἀμφίβολον ἢ καὶ ἀρνητικόν.» Ὁ Ravaut λέγει· «Ἐν τῇ πραγματικότητι ἡ ἀντίδρασις Βάσσερμεν δέον νὰ θεωρηθῇ ὡς ἑρμηνεία εἰδικῆς καταστάσεως τοῦ ὀρροῦ, καὶ ὄχι ὡς παθογνωμικὸν σύμπτωμα τῆς συφιλίδος. Ἡ δὲ ἀξία της πάντοτε ἐξαρτᾶται ἐκ τῆς συνοδευούσης ταύτην ὑπογραφῆς τοῦ ἐκτελέσαντος αὐτήν.» Ἐξικνούμεθα τέλος εἰς τὴν γνώμην τοῦ δημιουργοῦ αὐτῆς, Jules Bordet γράφοντος ὡς ἑξῆς ἐν τῷ νεωτάτῳ αὐτοῦ ἔργῳ «Ἐγχειρίδιον ἀνοσίας τῶν μολυσματικῶν νόσων», κατὰ τῷ 1920 ἐκδοθέντι.

«Μὴ εἰσέτι καθορισθέντος ὅτι ἡ ἀφομοίωσις τοῦ συμπληρώματος συντελεῖται διὰ τῆς ἑνώσεως αἰσθητοποιοῦ ἀντισώματος πρὸς μικροβιακὸν ἀντιγόνον, ἡ συφιλιδικὴ ὀρροαντίδρασις δὲν δύναται νὰ θεωρηθῇ ὡς ἔνδειξις ἀνοσίας. Τοὐναντίον μάλιστα αὕτη φαίνεται προερχομένη ἐκ βλάβης προκαλουμένης ἐκ τῆς νόσου ἐπὶ τῆς συστάσεως τοῦ πλάσματος τοῦ αἵματος καὶ ὅτι εἶνε κατὰ συνέπειαν ἐκδήλωσις ὄχι πλέον ἀμύνης ἀλλὰ βλάβης. Τὸ δεδομένον δὲ τοῦτο εὑρίσκεται ἐν ἁρμονίᾳ μετὰ τοῦ γεγονότος ὅτι ἡ ὀρροαντίδρασις δείκνυται θετικὴ ἐπὶ τῶν παρουσιαζόντων ὁρατὰς ἢ ἀντιληπτὰς βλάβας, καὶ ὅτι τείνει νὰ καταστῇ ἀρνητική, ὅταν τὰ μὲν συμπτώματα βελτιοῦνται, αἱ δὲ ἑστίαι τοῦ πολλαπλασιασμοῦ, τῶν ὠχρῶν σπειροχαιτῶν φυσικά, σβέννυνται. Δέον ἐν τούτοις νὰ ὁμολογηθῇ ὅτι αἱ ἀλλοιώσεις τῶν χυμῶν ἐκ τῆς καλλιεργείας τῶν σπειροχαιτῶν ἐντὸς τοῦ ὀργανισμοῦ ἔχουν ἐλάχιστα καθορισθῇ. Ἡ συφιλιδικὴ ὀρροαντίδρασις ἔχει διασαφηνισθῇ κακῶς. Παραδέχονται γενικῶς ὅτι ἡ βλάβη συνίσταται εἰς κολλοειδῆ διαταραχὴν τῶν λευκοματούχων τοῦ πλάσματος.»

Ὁ καθηγητὴς Maurice Arthus ἐν τῷ τελευταίῳ ἔργῳ του «Περὶ φυσιολογίας τοῦ Μικροβίου» 1921, γράφει: «Μὴ προτιθέμενοι ν' ἀρνηθῶμεν τὴν πραγματικὴν ἀξίαν τῆς ἀντιδράσεως ἐν τῇ ὀρροδιαγνωστικῇ τῆς συφιλίδος, ὑπὸ τὰς διαφόρους αὐτῆς μορφάς, πρέπει νὰ ὁμολογήσωμεν ὅτι ὁ παράξενος καὶ συχνὰ ἀσυνάρτητος αὐτὸς ἐμπειρισμὸς μᾶς ἀναπολεῖ ἐν πολ-

λοῖς τὰς μαγείας τοῦ παρελθόντος. Ἀληθῶς δὲν εὑρισκόμεθα εἰς τὰ καλά μας καὶ ἂς σπεύσωμεν νὰ συνέλθωμεν.» Ἐκτενέστατα δ' ἐπ' αὐτῆς πραγματευόμενος ἐν τῇ "Presse Medicale" τῆς 14 Ἰανουαρίου 1922, ὁ Louis Bory συμπεραίνει λέγων ὅτι τὴν ἀντίδρασιν Βάσσερμεν θεωρητικῶς καὶ κλινικῶς χωρίζει μεγίστη ἀπόστασις, ὅτι πολλοὶ παράγοντες, δυσπροσδιόριστοι, δύνανται νὰ τροποποιήσουν ταύτην καὶ ὅτι ἐν τῇ ἐπιστήμῃ μας δὲν ἔχει τὴν ποθουμένην μαθηματικὴν ἀκρίβειαν. Ὅπως δ' αὕτη ἔχῃ ἀξίαν δέον νὰ λαμβάνεται ὡς συμπέρασμα ὄχι τοῦ ἐργαστηρίου ἀλλὰ τῆς συφιλιδογραφίας.

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΑΝΤΙΔΡΑΣΕΩΣ ΒΑΣΣΕΡΜΕΝ ΑΠΟ ΠΡΑΚΤΙΚΗΣ ΑΠΟΨΕΩΣ

Οὕτω λοιπὸν τῶν κατὰ τὴν ἀντίδρασιν ταύτην ἐπιστημονικῶς ἐχόντων ποία ἡ πραγματικὴ ἀξία ταύτης; Ὁ μὲν H. H. Hazen, γράφων ἀπὸ τοῦ 1916, χαρακτηρίζει ταύτην ὡς ἰατρικὸν φετιχισμόν, ὁ δὲ H. Lisser τὴν ἀποκαλεῖ τυραννίαν. Δικαίως ὅμως περὶ ταύτης δύναται νὰ λεχθῇ, ὅ,τι ἡ κυρία Roland ἔλεγεν ἀνερχομένη τὸ ἰκρίωμα τῆς λαιμητόμου περὶ ἐλευθερίας: «Ὦ ἀντίδρασις Βάσσερμεν πόσα ἐγκλήματα δὲν διαπράττονται ἐν τῷ ὀνόματί σου;» Ἐὰν δὲ καὶ εἰς ταύτην προστεθῇ καὶ τὸ σάλβαρσαν ἡ ἐπιφώνησις θὰ ἠχήσῃ ὡς ἕπεται: «**Ὦ ἀντίδρασις Βάσσερμεν καὶ Σάλβαρσαν, πόσα αἰσχρὰ καὶ ἀκατονόμαστα κακουργήματα δὲν ἐκτελοῦνται εἰς βάρος σας!**»

Ἐὰν δέ τις μὴ ἰατρὸς ἀκούσῃ τοῦτο τὸν γράφοντα ὄχι μόνον ὡς ὀπισθοδρομικὸν θὰ κακίσῃ ἀλλὰ καὶ ὡς ἀμάθειαν καὶ ἀνεπιστημοσύνην ὀφλισκάνοντα θὰ θεωρήσῃ. Διότι τί ἄλλο καλλίτερον τοῦ σάλβαρσαν ἔχει νὰ ἐπιδείξῃ ἡ ἐπιστήμη τοῦ παρόντος αἰῶνος, ἢ τί ἄλλο τελειότερον καὶ ἀκριβέστερον τῆς ἀντιδράσεως Βάσσερμεν;

Βεβαίως χωρὶς οὐδόλως ν' ἀρνῆται ἢ καὶ νὰ ὑποτιμᾷ τις τὴν ἀξίαν οὐδετέρου τούτων, δὲν δύναται νὰ παρίδῃ τὸν κάκιστον τρόπον τῶν ἐφαρμογῶν των καὶ τὴν ἐπαίσχυντον αὐτῶν ἐκμετάλλευσιν. Τίς πράγ-

ματι θὰ ἠρνεῖτο ὅτι αἱ προθέσεις καὶ αἱ βλέψεις τῶν μεγάλων κοινωνιολόγων καὶ τῶν θεμελιωτῶν τῶν θρησκειῶν ἦσαν αἱ ἁγνότεραι καὶ αἱ εἰλικρινέστεραι, τὰ ἐλατήρια, τὰ πρὸς ταύτας τούτους ὠθήσαντα ἦσαν τὰ ἰδεωδῶς εὐγενέστερα, αἱ δὲ πεποιθήσεις των πρὸς τὰς ἀρχάς των καὶ τὰ δόγματά των σταθερώταται καὶ ἐντελῶς ἀκλόνητοι, ἀπόδειξις δὲ τούτου ἡ αὐτοθυσία καὶ ὁ μαρτυρικὸς τῶν πλείστων ἐκ τούτων θάνατος, παρὰ ταῦτα ὅμως οἱ μετέπειτα διέψευσαν τὰς προσδοκίας τῶν ἱδρυτῶν των. Τοῦτο δ' ἀκριβῶς συνέβη καὶ ὡς πρός τε τὴν ἀντίδρασιν Βάσσερμεν καὶ τὸ σάλβαρσαν. Διότι ἐνῷ πρῶτον ὁ μὲν Βάσσερμεν εἰσήγαγε ταύτην ἐν τῇ ἐπιστήμῃ ὡς διαγνωστικὸν μέσον, οἱ μετὰ τοῦτον παρέφθειραν ταύτην καὶ τὴν μετέβαλον εἰς μέσον προγνώσεως, ὁ δὲ Ἔρλικ πεισθεὶς ἐκ τῶν πρώτων διὰ τοῦ σάλβαρσαν πειραμάτων ἐπὶ τοῦ ἀνθρώπου ὅτι τοῦτο δὲν ἰᾶται ριζικῶς τὴν συφιλίδα, διὰ μιᾶς ἢ καὶ διὰ περισσοτέρων ἐνέσεων, συνίστα τὴν ἐξακολούθησιν τῆς παλαιᾶς διὰ τῆς ὑδραργύρου θεραπείας, οἱ μετὰ ταῦτα τὸ ἔργον του συνεχίζοντες ἐπιστήμονες ἤρχισαν παρορῶντες τὰ σοφὰ διδάγματα τοῦ ἀνακαλύψαντος τοῦτο.

Ἐν τῇ παρούσῃ ὅμως περιστάσει διακριτέον μεταξὺ δύο τινῶν. Πρῶτον μεταξὺ τῶν ἀπὸ πεποιθήσεως πλανωμένων καὶ τῶν ἀπὸ σκοποῦ ἐκμεταλλευομένων τήν τε ὀρροαντίδρασιν καὶ τὸ σάλβαρσαν. Ἐν τῇ πρώτῃ λοιπὸν κατηγορίᾳ ἀνήκουν οἱ ἐπιστήμονες οἱ εἴτε ἐξ ἀμαθείας, εἴτε ἐξ ἀτελοῦς γνώσεως, τοῦτο μὲν τῶν ἀφορώντων τὸ φάρμακον, τοῦτο δὲ καὶ τὴν ἀντίδρασιν, ἀκουσίως καὶ ἀσυναισθήτως πλανώμενοι, καὶ οἱ τοὺς εἰς αὐτοὺς τὴν ζωήν των, τὸ μέλλον των καὶ τὸ τιμαλφέστερον τῶν ἐπὶ γῆς ἀγαθῶν, τὴν ὑγείαν των, ἐμπιστευομένους ἀρρώστους των ἀποπλανῶντες ἰατροί. Τὸ πλανᾶσθαι βεβαίως εἶνε τὸ κατ' ἐξοχὴν χαρακτηριστικὸν τοῦ ἀνθρωπίνου γένους, τὸ ἀναγνωρίζειν ὅμως τὴν πλάνην, καὶ ἡ σπουδὴ πρὸς ἀνασκευὴν τῶν ἤδη πεπλανημένων, εἶνε ἀνδρισμός, ἡ ἐμμονὴ ὅμως ἐν τῇ πλάνῃ καὶ ἡ διὰ τῆς ἐπισωρεύσεως πλανῶν προσπάθεια πρὸς παράστασιν τῶν πεπλανημένων ὡς ὀρθῶν, λέγεται γουϊλσονισμός, καὶ τὸ ἀποτέλεσμα εἶνε ὄλεθρος. Ἀτυχῶς δὲ γουϊλσονίζοντες οἱ πλεῖστοι

τῶν συναδέλφων μας, τοὺς ἐκ συφιλίδος πάσχοντας παρασύρουν ὅλως ἀσυνειδήτως πρὸς τὴν καταστροφήν.

Ἡ ἀντίδρασις Βάσσερμεν, λέγουν, ἁπλοποιήσασα τὰ κατὰ τὴν διάγνωσιν τῆς συφιλίδος κατέστησε ταύτην προσιτὴν πρὸς πάντας ἀδιακρίτως τοὺς ἐπιστήμονας. Ἀληθές. Τὶς πλέον φροντίζει νὰ διακρίνῃ καὶ διαφορικῶς νὰ διαγνώσῃ μεταξὺ κηλῖδος καὶ κηλῖδος, μεταξὺ βλατίδος καὶ κηλῖδος, ποία ἡ σημασία τῶν διαφόρων μορφῶν τῶν κηλίδων, τοῦ μεγέθους ἢ τοῦ σχήματος τῶν διαφόρων βλατίδων, ποῖον τὸ χρῶμά των ἢ ποία ἡ ἔκτασίς των; Ποῖος πλέον ἐνδιαφέρεται περὶ τῆς διαφορᾶς τοῦ κυστιδίου ἀπὸ τῆς φλυκταίνης, τῶν φυμάτων, τῶν ὄγκων, καὶ τῶν ψυδρακίων ἀπὸ τῶν λεπρῶν; Πᾶσα κηλίς, φλυζάκιον ἢ βλατίς, κυστίδιον, ψυδράκιον ἢ φαγέσωρος, φλύκταινα ἢ ἐφελκίς, φῦμα, λέπρα ἢ ὄγκος, εἶνε γρῖφος δερματικός, τὴν λύσιν τοῦ ὁποίου καλεῖται νὰ ἐπιτύχῃ τὸ παθολογικὸν ἐργαστήριον διὰ τῆς ἀντιδράσεως Βάσσερμεν· Τὸ μὲν ἐργαστήριον ὑπεσκέλισε τὴν κλινικήν, ὁ δὲ σωλὴν τῆς καλλιεργείας ἐφόνευσε τὴν πεῖραν.

Ἀδιάφορον ἂν ὁ ἄρρωστος ἔχῃ λέπραν, ἐλεφαντίασιν, φθίσιν, κνήφην, ψωρίασιν, ψώραν, ἔκζεμα, λειχῆνας, κνίδωσιν, ἕρπητα ἐπιχείλιον, ζωστῆρα ἢ γεννητικόν, σύκωσιν, παριόνθιον κεράτωσιν, ἀχόρα, κηρίον, χοιροδερμίαν, ἰχθύωσιν, ἂν ἡ ἀντίδρασις Βάσσερμεν εἶνε θετικὴ οὗτος θεραπευθήτω ἀντισυφιλιδικῶς. Ποσάκις τὸ στόμα καὶ τοῦ ὑγιεστέρου τῶν ἀνθρώπων δὲν παρουσιάζει τοπικὰς βλάβας, ἄφθας ἢ λειχῆνας, καὶ ποσάκις τὰ γεννητικὰ αὐτοῦ μόρια δὲν καθίστανται ἕδρα πολλῶν τοπικῶν νοσηρῶν, ἀλλὰ παροδικῶν ἐκδηλώσεων, οἷον ἑρπήτων, ὡς καὶ τὰ χείλη, βαλανιτίδων, ἐκβλαστήσεων καὶ νεοπλασμάτων, ψώρας ἢ ἄλλων κακώσεων; Τί δὲ ἐὰν ἡ ὀρροαντίδρασις αὐτῶν, εἴτε ἐκ λάθους, εἴτε ἐξ ἐλλείψεως οἱασδήποτε, δυνατῆς, ἀφύκτου καὶ εὐεξηγήτου, παρουσιασθῇ θετική. Ὁ ἄνθρωπος ἑκὼν ἄκων θὰ περιβληθῇ τὸν φρικτὸν τοῦ Νέσσου χιτῶνα καὶ θ' ἀνακηρυχθῇ συφιλιδικός. Εἶδον ἐν Γαλλίᾳ, ἐν Ἑλλάδι, ἐν Ἀγγλίᾳ καὶ ἐν Ἀμερικῇ, ἑκατοντάδα περιπτώσεων ροδοχρόου πιτυριάσεως τοῦ Gibert, διαγνωσθεῖσαν παρ' ἐπιστημόνων μεγίστου κύρους καὶ φήμης, ὡς συφιλιδι-

κὴν ροδάνθην. Ποῖος δὲ θὰ ἦτο ὁ Θησεύς, ὅστις θὰ ἠδύνατο νὰ σώσῃ τοὺς πάσχοντας τούτους ἀπὸ τοῦ συφιλιδικοῦ Μινωταύρου ἐὰν ἡ ὀρροδιαγνωστική των ἀπήντα συφιλιδικῶς; Ἢ καὶ τίς ἄλλος θὰ ἠδύνατο νὰ πείσῃ ἰατρόν, τῆς ληξάσης καὶ τῆς ἤδη ἀρξαμένης δεκαετηρίδος, ν' ἀρχίσῃ ἀντισυφιλιδικὴν θεραπείαν ἐπὶ ἀρρώστου, παρουσιάζοντος ἅπαντα μὲν τὰ χαρακτηριστικὰ γνωρίσματα συφιλίδος πλὴν τῆς θετικῆς ἀντιδράσεως τοῦ Βάσσερμεν; Ἐλάχιστοι δυστυχῶς ἐκ τῶν συναδέλφων μας ἀκολουθοῦν σήμερον τὴν μέσην ὁδὸν καὶ ἐκλαμβάνουν τὴν ἀντίδρασιν ταύτην, οἵα αὕτη εἶνε, ὡς σύμπτωμα τῆς νόσου, ὅπερ τοῦτο μὲν ὑπάρχον, τοῦτο δὲ ἐλλεῖπον, δὲν δύναται ν' ἀλλοιώσῃ ἄρδην τὴν διάγνωσιν.

* * *

Ἔλθωμεν τέλος εἰς τὴν θεραπείαν. Ἐνῷ μέχρι τοῦ 1911 ὑπῆρχον ἰατροί, εἰδικῶς τὴν συφιλίδα τοῦτο μὲν διαγιγνώσκοντες, τοῦτο δὲ θεραπεύοντες, ἀπὸ τοῦ χρόνου τούτου καὶ ἐντεῦθεν πᾶς ἰατρὸς κατέστη εἰδικός, καὶ δεινὸς μάλιστα θεραπευτὴς ταύτης. Ἐνῷ πρὸ τοῦ ἔτους τούτου ὁ συφιλιδικός, πάσχων συντετριμμένος καὶ ἄπελπις τὸν ἰατρόν του ἐπισκεπτόμενος ἐξελιπάρει παρ' αὐτοῦ ὄχι μόνον φαρμακευτικὴν βοήθειαν, ἀλλὰ καὶ ἐνθάρρυνσιν καὶ παρηγορίαν καὶ ἀνακούφισιν ἐκ τῶν δεινῶν του, σήμερον συμβάλλεται μετ' αὐτοῦ περὶ τῆς θεραπείας τῆς νόσου του ὡς ἁπλοῦ ἐπεισοδίου, ὡς ἐπιπολαίας καὶ ἀσημάντου ἐνοχλήσεως, ἐντελῶς παροδικῆς, ἰασίμου καὶ ἀμελητέας.

Ποῖος ἄραγε ἐκ τῶν ἰδόντων θὰ λησμονήσῃ τὰς συφιλιδικὰς ἐξελκώσεις τῶν τε αἰδοίων καὶ τοῦ δακτυλίου, τὰς κηλιδώδεις, βλατιδώδεις, ἑλκωτικὰς καὶ ρυπώδεις συφιλίδας τοῦ δέρματος, καὶ κατ' ἐξοχὴν τὰς φρικτὰς βλενώδεις πλάκας τοῦ στόματος τῶν παρελθόντων χρόνων; Τίς δὲ δὲν ἀναπολεῖ χωρὶς νὰ ριγήσῃ τὰς ἔτι φρικτοτέρας ὑδραργυρικὰς στοματίτιδας, αἵτινες συνδυαζόμεναι μετὰ τῶν ἑλκωτικῶν συφιλιδικῶν στοματιτίδων, ἀπετέλουν τὴν ἀπαισιωτέραν εἰκόνα ἥν ἀνθρώπινος ὀφθαλμὸς ἐπὶ ὁμοίου του ἦτο δυνατὸν ν' ἀτενίσῃ; Ὁ ἰατρὸς ἐν τῇ περιστάσει ταύτῃ ἔμενε τὰς χεῖρας ἔχων

ἐσταυρωμένας, ὡς πυροσβέστης, τοῦ ὁποίου ἡ ἀντλία ἀντὶ ὕδατος ἐκσφενδονίζει ἔλαιον κατὰ παμφάγου πυρός. Καὶ ὅμως ἡ φρικτὴ αὕτη κατάστασις ἐχάλκευσε τοὺς χρυσοῦς κρίκους τῶν ἀδαμαντίνων δεσμῶν δι' ὧν στενώτατα καὶ φιλικώτατα ἰατρὸς καὶ πάσχων συνεδέοντο. Ἐμπιστοσύνη καὶ ἀφοσίωσις τοῦ πάσχοντος πρὸς τὸν ἰατρόν του, ἐνδιαφέρον καὶ φίλτρον πατρικὸν τοῦ ἰατροῦ πρὸς τοὺς νέους του, ἰδοὺ ταῦτα ἐδημιούργησαν τοὺς μεγάλους κλινικοὺς συφιλιδολόγους τοῦ δεκάτου ἐνάτου αἰῶνος. Τὰ τρία μεγάλα ἀμφιθέατρα ὅπου συναντῶνται ἅπαντα τὰ τερατουργήματα τῆς συφιλίδος, ἤτοι τὰ νοσοκομεῖα Midi, Loucrine καὶ Saint Louis καὶ ἐν οἷς ὁ Ἀλφρέδος Φουρνιὲ ἔζησε καὶ ἔδρασεν ἐπὶ τεσσαράκοντα πέντε ἔτη ἀνέδειξαν τοῦτον μέγαν διδάσκαλον. Πολλοὶ πολλάκις ἐζήτησαν νὰ μάθουν τὸ μυστικὸν τῆς μεγάλης καὶ ἐπιζήλου ἐπιτυχίας τοῦ ἀνδρὸς τούτου, καὶ διαφόρους πρὸς ἑρμηνείαν τούτου θεωρίας ἐμηχανεύθησαν. Ἐν τούτοις ὅμως ἡ ἐξήγησις εἶνε μία καὶ ἁπλῆ· Τὸ ὑπὲρ τῶν ἀρρώστων του ἀκραιφνὲς ἐνδιαφέρον. Ἡ θέα τῶν πασχόντων, βασανιζομένων, τὸ ἄκουσμα τούτων παραπονουμένων, ἀδημονούντων, αὐτοκτονούντων καὶ πρὸ παντὸς ὁ μακρὸς ξυνὼν χρόνος τῆς μετ' αὐτῶν συναναστροφῆς ἐδίδαξεν, ἡ δὲ παρουσίασις τῶν ἀθώων συζύγων των καὶ τῶν ἔτι ἀθωοτέρων καὶ ἀτυχεστέρων τέκνων των συμμολυνομένων καὶ συμπασχόντων, ἐγέννησαν ἐν τῇ τρυφερᾷ καὶ εὐπαθεῖ τοῦ Φουρνιὲ ψυχῇ τὸν πόθον νὰ σπουδάσῃ τὴν νόσον ταύτην καὶ τὸν ἁγνὸν ζῆλον ν' ἀνακουφίσῃ καὶ ῥιζικῶς νὰ θεραπεύσῃ, εἰ δυνατὸν τοὺς πάσχοντάς του τούτους.

Τὸν ἄνθρωπον πρὸς τὸ ὑπεράνθρωπον δύο ὠθοῦν ἐλατήρια τὸ ἀπάνθρωπον καὶ τὸ φιλάνθρωπον. Καὶ τὸ μὲν πρῶτον ὡς ἀφετηρίαν ἔχον τὸν ἐγωϊσμὸν καὶ ὁπλίζον τὴν μὲν ψυχὴν διὰ μίσους, ἔχθρας καὶ πάθους, τὴν δὲ χεῖρα διὰ μαχαίρας καὶ δᾳδὸς ἄγει εἰς τὸ τέρμα, τὴν δόξαν, τὸ δὲ δεύτερον ἐξορμοῦν ἐκ τοῦ φιλάλλου, ἐφοδιάζον τὴν μὲν ψυχὴν διὰ τοῦ ἠθικοῦ, διὰ τοῦ σεμνοῦ, διὰ τῆς ἀγάπης πρὸς τὸν πλησίον, τὴν δὲ χεῖρα διὰ τῆς εὐεργεσίας καὶ τῆς ἀγαθότητος, ἄγει εἰς τὴν ἐργασίαν. Ὁ Πλούταρχος ἐν τῷ βίῳ τοῦ Ἀριστείδου

περὶ τοῦ δικαίου ὁμιλῶν ἐξηγεῖ πολὺ καλλίτερον ἐμοῦ τοῦτο. Ὁ δὲ ἄνθρωπος, ὅν τὸ φιλάνθρωπον κατέστησεν ὄντως ὑπεράνθρωπον, καὶ οὗ τὸ ἔργον θὰ τιμᾶται καὶ θὰ γεραίρεται ἐν ὅσῳ ἐπὶ γῆς θὰ ὑπάρχουν ἄνθρωποι δυνάμενοι νὰ ἐκφράσουν τὰ νοήματά των διὰ λόγων εἶνε ὁ Louis Pasteur. Πᾶσα χώρα ἔχει τὰ τέρατά της καὶ τοὺς ἀνθρώπους της, ἡ δὲ Γαλλία παρὰ τὴν τίγριν της, τὸν Κλεμανσώ, ἔχει καὶ τοὺς ἀγγέλους της, τὸν Παστέρ καὶ τὸν Φουρνιέ. Ἰδοὺ λοιπὸν τί τὸν Φουρνιὲ τοῦτον, ἀνέδειξε μέγαν, ὁ μακρὸς μετὰ τῶν ἀρρώστων του ξυνὼν χρόνος, ἡ θέα τῆς οἰκτρᾶς καταστάσεως τούτων καὶ τὸ ἐνδιαφέρον του πρὸς ἀνακούφισίν των ἐκ τῶν βασάνων των. Τὸ σάλβαρσαν εὐτυχῶς ἀπαλλάξαν ἡμᾶς πάντων τῶν φαινομένων τούτων μᾶς ἐστέρησεν ἐν ταὐτῷ καὶ τῆς εὐκαιρίας πρὸς σπουδὴν καὶ πλήρη κατανόησιν τῆς συφιλίδος καὶ τοῦ συφιλιδικοῦ.

Κατὰ μὲν τοὺς χρόνους τῶν ἀγχεμάχων ὅπλων, στρατηγοί, βασιλεῖς καὶ στρατιῶται, συνεκστρατεύοντες, συμμαχόμενοι, συναγωνιζόμενοι, συμπάσχοντες καὶ συμμεριζόμενοι πρὸς ἀλλήλους πασῶν τῶν περιπετειῶν τῶν πολέμων των ἐγνωρίζοντο, ἐσχετίζοντο καὶ ἀμοιβαίως ἐκτιμώμενοι ἠγαπῶντο, τῆς πυρίτιδος δ' ἄρδην ἀνατρεψάσης τοὺς τέως μαχητικοὺς κανόνας καὶ νόμους, καὶ ἀφορμὴν πρὸς δημιουργίαν τῶν νέων τηλεμάχων φονικῶν μηχανῶν παρασχούσης, αἱ σχέσεις προϊσταμένων καὶ ὑφισταμένων, ἤτοι ἀξιωματικῶν καὶ στρατιωτῶν, τελείως ἠλλοιώθησαν. Τὸ λεγόμενον ἐπιτελεῖον, ἤτοι τὸ διανοητικὸν καὶ ἰθυντήριον κέντρον τῆς στρατιᾶς, εἶνε ἐντελῶς ἀθέατον καὶ συνεπῶς ἀπρόσιτον πρὸς τὸν ὁπλίτην. Ἀλέξανδρος ὁ Μακεδὼν ἔπαυσε χύνων, ἐν μέσῃ ἐρήμῳ τὸ ὕδωρ ἀπὸ τοῦ κράνους, τῶν ἀνδρῶν θεωμένων, καὶ Πύρρος ὁ ἀετὸς δὲν ἐπιδεικνύει πλέον ἑαυτὸν ἀκάλυπτον ἔχων τὴν κεφαλὴν διὰ μέσου τῶν φαλάγγων του. Οὕτω καὶ σήμερον, τοῦ περισσοτέρου μέρους τῆς συφιλιδικῆς διαγνωστικῆς ἐκτελουμένου ἐν τῷ ἐργαστηρίῳ, ὁ πάσχων δὲν βλέπει ποτὲ τὸν ἰατρὸν τὸν κρίνοντα καὶ ἀποφαινόμενον περὶ τῆς τύχης καὶ τοῦ μέλλοντος αὐτοῦ τε καὶ τῶν ἀπογόνων του.

Ὁ συφιλιδικὸς πρὸ τῆς ἀνακαλύψεως τοῦ σάλβαρσαν δυσθεράπευτος ὢν, καὶ τοῦ φαρμάκου, τοῦ ἰωμένου τὴν νόσον του, προκαλοῦντος πλειστάκις παροδικὰς ἐνοχλήσεις, πολὺ χειροτέρας τῆς νόσου ταύτης, ἄπελπις καὶ ἐν τελείᾳ ἀποθαρρύνσει, κατέφευγεν ἀπὸ ἰατροῦ εἰς ἰατρὸν συναποφέρων πάντοτε μεθ' ἑαυτοῦ τὰς μεμψιμοιρίας του, τοὺς φόβους του, καὶ συναποκομίζων τὴν μόνιμον καὶ ἐκτικήν του ἐρώτησιν ἐὰν ἡ νόσος του εἶνε ἰάσιμος. Ποία δὲ ὑπομονὴ δὲν ἐχρειάζετο, καὶ ποία πειστικότης λόγων δὲν ἀπῃτεῖτο νὰ πεισθῇ καὶ νὰ μεταπεισθῇ ὁ ἀπηλπισμένος ὅτι ἡ νόσος τωυ ἰᾶτο, καὶ ὅτι πᾶσα νέα ἐκδήλωσίς της, ἡ ἀφορμὴν πρὸς νέας ἀπογοητεύσεις καὶ νεαρὰς ὑποτροπὰς τῶν παλαιῶν του φόβων παρέχουσα, καταλλήλως θεραπευομένη θὰ παρήρχετο; Ὁ συφιλιδικὸς τῆς ἄλλοτε ἦτο σκώληξ καὶ παράσιτον κακὸν τοῦ ἰατρικοῦ γραφείου, ὁ τὸν χρόνον καταναλίσκων, ὁ τὴν ὑπομονὴν ἐξαντλῶν καὶ ὁ τὸν σίελον ἐν τῷ στόματι τοῦ ἰατροῦ ξηραίνων πελάτης. Τὸ ἐξ αὐτοῦ κέρδος, παραβαλλόμενον πρὸς τὴν ἐνόχλησιν, καὶ συγκρινόμενον πρὸς τὴν ἀπώλειαν χρόνου καὶ τοῦ φόβου τῆς ἐξ αὐτοῦ μολύνσεως, ἦτο ἐλάχιστον καὶ ἐντελῶς ἀμελητέον. Τοιοῦτον δὲ τὸν ἀτυχῆ τοῦτον ὄντα οἱ μὲν εὐποροῦντες ἰατροὶ ἀπέφευγον, οἱ δειλοὶ ἐφοβοῦντο, οἱ δὲ πολυπράγμονες, οἱ καὶ τελειότεροι ἐπιστήμονες περιεφρόνουν. Οὕτω λοιπὸν τῶν κατ' αὐτὸν ἐχόντων ἀποκρύπτων τὸ αἰσχρὸν πάθος του, ἀσπαίρων καὶ θυμομαχῶν, τρέφων ἐν ἑαυτῷ τὴν νόσον του καὶ τοὺς φρικτοὺς φόβους του περί τε τοῦ παρόντος καὶ τοῦ μέλλοντός του, κατέφευγε πρὸς ὀλίγους εὐσυνειδήτους ἰατρούς, πρὸς οὓς τὸ μέγα μυστικόν του ἐκμυστηρευόμενος καὶ ἅπαντας αὐτοῦ τοὺς ἐνδοιασμοὺς καὶ φόβους ἐκφράζων ἐξελιπάρει θεραπείαν, παρηγορίαν καὶ ἐνθάρρυνσιν.

Τῶν ὅρων ὅμως τούτων ἀνατροπὴ τελεία ἐπῆλθεν ἀπὸ τῆς ἐμφανίσεως τοῦ σάλβαρσαν καὶ ἐντεῦθεν. Διότι ἐνῷ πρὸ τούτου ὁ συφιλιδικὸς ὡς ἀληθὴς λεπρὸς καὶ ἀσύφηλος ἀπεπέμπετο παρὰ τῆς μείζονος μερίδος τῶν ἰατρῶν, καὶ ὡς μὴ προσοδοφόρος πελάτης ἀπεκλείετο ἐκ τῶν ἰατρικῶν γραφείων, ἤδη κατέστη τὸ περιζητητότερον θῦμα καὶ τὸ μᾶλλον περισπούδαστον ἕρμαιον. Τὸ σῶμα

τοῦ Πατρόκλου πρὸ τῶν τειχῶν τῆς Τρῳάδος ἐγένετο ἀντικείμενον ὀλιγωτέρων ἀγώνων ἢ ὅ,τι γίνεται σήμερον ὁ συφιλιδικὸς μεταξὺ τῶν ἰατρῶν. Ἅπαντες ὡς ἐκ θαύματος ἐξειδικεύθησαν, τοῦτο μὲν πρὸς διάγνωσιν τῆς νόσου του διὰ τῆς ἀντιδράσεως Βάσσερμεν, τοῦτο δὲ πρὸς θεραπείαν ταύτης διὰ τοῦ 606. Ὁ ἄγονος, ἐνοχλητικὸς καὶ ἀσύφηλος συφιλιδικὸς τῆς ἄλλοτε μετεβλήθη σήμερον εἰς ἀληθῆ χρυσοτόκον ὄρνιθα. Ὁ ξηρὸς χείμαρρος μετετράπη εἰς ὄντως ἐπίζηλον πακτωλὸν χρυσίου.

Μαιευτῆρες καὶ παιδίατροι, χειρουργοὶ καὶ παθολόγοι, λαρυγγολόγοι καὶ ὀρθοπεδισταί, γυναικολόγοι καὶ ὀστεολόγοι, ἅπαντες ἄνευ ἐξαιρέσεως χορηγοῦν τὸ 606. Πρὸ τοῦ 606 ὁ ἄρρωστος ἠρώτα: «Μετὰ πόσων ἐτῶν συστηματικὴν θεραπείαν ὑπάρχει ἐλπὶς νὰ θεραπευθῶ, καὶ μετὰ πόσα ἔτη ἀπὸ τῆς μολύνσεώς μου δύναμαι νὰ ἔλθω εἰς γάμου κοινωνίαν;» Ἅπαντα ταῦτα σήμερον ἐρρίφθησαν εἰς τὸν καιάδα τῆς λήθης, καὶ ὁ συφιλιδικὸς ἐρωτᾷ «Πόσαι ἐνέσεις τοῦ 606 θὰ χρειασθοῦν διὰ νὰ καθαρίσῃ τὸ αἷμά μου;» Κάθαρσις δὲ τοῦ αἵματος δηλοῖ τὴν ἴασιν τῆς συφιλίδος. Χρόνος θεραπείας οὔτε παρὰ τοῦ ἀρρώστου αἰτεῖται, οὔτε παρὰ τοῦ ἰατροῦ ὁρίζεται πλέον. Ἑβδομὰς ἢ μήν, ἔτος ἢ δεκαετηρὶς εἶνε πλέον ἐντελῶς περιττά. Τὸ πᾶν ἐξαρτᾶται ἐκ τοῦ ἀριθμοῦ τῶν ἐνέσεων. Κριτήριον δὲ πάλιν ἀλάνθαστον, μέσον ἐκτιμήσεως καὶ στάθμη σταθμίσεως τῆς ἰάσεως ὑπάρχει ἡ ἀντίδρασις Βάσσερμεν. Τί ἕτερον ἀκριβέστερον καὶ τελειότερον ταύτης; Ἐὰν βεβαίως τὸ σάλβαρσαν δὲν συνεπικούρει, ἡ ὀρροδιαγνωστικὴ τοῦ συφιλιδικοῦ θὰ ἐμαραίνετο, καὶ ἡ κατανόησις ταύτης δὲν θὰ ἐξήρχετό ποτε τῶν ὁρίων τῶν ἰατρικῶν ἐργαστηρίων καὶ γραφείων καὶ κτῆμα τοῦ λαοῦ οὐδέποτε θὰ καθίστατο. Ὅμως σήμερον δὲν ὑπάρχει ἱστορικὸν ἀσθενοῦς εἰς τὸ ὁποῖον δὲν ἀναγιγνώσκει τις «ἀντίδρασις Βάσσερμεν ἀρνητικὴ ἢ θετική» ἂν καὶ ὁ ταῦτα γράφων γνωρίζει περὶ ὀρροδιαγνωστικῆς τόσα ὅσα ἐγὼ περὶ ὠχυρωματικῆς.

Τὰς δοξασίας τῶν ἀρχαιοτέρων περὶ χειρουργικῆς ἐκτρώσεως τῆς συφιλίδος διὰ τῆς ἐκτομῆς τοῦ ἕλκους, διεδέχθησαν αἱ νεώτεραι περὶ ἐκτρωτικῆς θεραπείας ταύτης διὰ τοῦ σάλβαρσαν. Τῆς ὀρροαντιδράσεως δὲ

θεωρηθείσης ὡς ἀλανθάστου κριτηρίου μολύνσεως μὲν ἐὰν εἶνε θετική, ἰάσεως δὲ ἐὰν αὕτη ἀφ' ἑνὸς μὲν δὲν ἀναφανῇ θετικὴ πρὸ τῆς ἐνάρξεως τῆς θεραπείας, ἀφ' ἑτέρου δὲ ἐὰν μετατραπῇ ἀπὸ θετικῆς εἰς ἀρνητικήν, τῇ ἐπεμβάσει τῆς θεραπείας, ὁ ζῆλος τῶν ἐπιστημονικῶν σκαπανέων ὑπεκάη, καὶ τὸ ἐνδιαφέρον ἐγαργαλίσθη, πρὸς ἔκτρωσιν τῆς συφιλίδος διὰ γενναίων δόσεων, τοῦ σάλβαρσαν, ἐπεμβαίνοντος ἀμέσως ἅμα τῇ ἐμφανίσει τοῦ ἕλκους, καὶ πρὶν ἡ ἀντίδρασις Βάσσερμεν ἐν τῷ αἵματι καταστῇ θετική. Ἕλκος ἐπὶ τῶν αἰδοίων, ἄρα συφιλὶς ἐπίκειται. Ἔνδειξις θεραπείας πρὸς ἔκτρωσιν καὶ πρόληψιν τῆς μολύνσεως. Παριστάμεθα δὲ σήμερον ἀτυχέστατα ἀκούσιοι θεαταὶ ἀντισυφιλιδικῆς ἰατρείας ἄνευ οὐδενὸς ἀποχρόντος λόγου, καὶ ἀκούσιοι ἀναγνῶσται ἀνακοινώσεως μυριάδων ἰάσεων συφιλίδος ὡς καὶ ἀναμολύνσεων.

Ἡ μανία πρὸς συντόμευσιν τῶν ἀποστάσεων καὶ ἡ ἐφεύρεσις ἀεροπλοίων, ἀσυρμάτων τηλεγράφων καὶ τηλεφώνων, μεγάλως καὶ ἐπὶ τοῦ ἰατρικοῦ πνεύματος ἐπιδράσασα ἤγαγεν καὶ ἄγει ἡμᾶς εἰς τὴν μόρφωσιν τῶν κατεσπευσμένων αὐτῶν θεωριῶν καὶ τῶν ἐκ τούτων συμπερασμάτων.

Πόσοι ἄραγε ἐκ τῶν οὕτως ἐνωρὶς τῆς θεραπείας ἀρχομένων συναδέλφων μας πράττουν τοῦτο μετὰ ἐπισταμένην μικροσκοπικὴν ἐξέτασιν τοῦ ὀρροῦ τοῦ ὑποτιθεμένου ἕλκους καὶ εὕρεσιν τῶν ὠχρῶν σπειροχαιτῶν; Ἀλλὰ καὶ πόσοι ἐκ τῶν οὕτω διενεργούντων τὴν μικροσκοπικὴν ἔρευναν ταύτην, εἶνε ἱκανοὶ ν' ἀντιδιαστείλουν μεταξὺ σπειροχαίτου καὶ σπειροχαίτου καὶ νὰ μὴ πλανηθοῖν ἐν τῇ διαγνώσει των; Ἡ ἐργασία αὕτη εἶνε ἐκ τῶν λεπτοτάτων, τῶν σοβαρωτάτων καὶ τῶν τὰ μάλιστα οὐσιωδῶν τῆς ἐπιστήμης μας. Πόσοι δὲ ἄραγε ἐκ τῶν συναδέλφων μας ἐκλαμβάνοντες ταύτην ὡς τοιαύτην, προβαίνουν ἐπὶ τὸ ἔργον των μεθ' ἁπάσης τῆς ἐκ τῶν περιστάσεων καὶ τῆς σοβαρότητος τῆς νόσου ἐνδεικνυομένης προσοχῆς; Πόσους ἄραγε ὁ ζῆλος τῆς ἐκτρώσεως τῆς νόσου δὲν παρασύρει, καὶ πόσους **ὁ πόθος τοῦ κέρδους** τῶν ἐνέσεων τοῦ σάλβαρσαν δὲν **τυφλώνει** πρὸς ἔναρξιν θεραπείας ἐπὶ ἐντελῶς πεπλανημένης διαγνώσεως συφιλίδος;

Ἡμέραν τινὰ ἐν κύκλῳ εἰδικῶν δερματολόγων καὶ ἐν τῷ δερματολογικῷ διαμερίσματι τοῦ Mass. General Hospital, μικρόν τι πρὸ τοῦ χωρισμοῦ ἐξ αὐτοῦ τοῦ Νοτίου ἰατρικοῦ ἢ συφιλιδικοῦ τμήματος, ρίπτεται ὁ λόγος ὅπως ἅπαντες ὑποβάλλωμεν τὸ αἷμά μας εἰς δοκιμὴν διὰ τῆς ἀντιδράσεως Βάσσερμεν. Οὐδεὶς ἐκ τῶν παρόντων ἔστερξε τοῦτο, ἀλλὰ τὴν κεφαλήν των κινήσαντες ἅπαντες καὶ μειδιάσαντες, πρὸς ἄλλο θέμα ἔστρεψαν τὸν λόγον. Τί ἅπαντας τοὺς συναδέλφους μας τούτους, πολὺ δὲ περισσότερον πάντων τῶν ἄλλων ἐμέ, ἐβίασε ν' ἀποκρούσω τὴν ἐξέτασιν ταύτην; Ἡ ἰδέα τοῦ φόβου τῆς συφιλίδος καὶ ἡ σκέψις ὅτι, ἐὰν δι' οἱονδήποτε λόγον ἡ ἀπάντησις ἤρχετο ὅτι ἡ ἀντίδρασις ἦτο θετική, ἡ προκληθησομένη ἀγωνία καὶ ἀδημονία τοῦ ἀβεβαίου θὰ ἦσαν τρομεραί! Διὰ πάντα ἀδαῆ τῆς ἰατρικῆς, διὰ πάντα μὴ μεμυημένον εἰς τὰ ἀπόρρητα τῆς συφιλίδος, καὶ μὴ εἰδότα τὰ μυστήριά της, διὰ πάντα μὴ βιώσαντα ἐντὸς συφιλιδικοῦ περιβάλλοντος καὶ ἐπὶ ἔτη μακρὰ διαγκωνιζόμενον εἰς τὰ νοσοκομεῖα μετὰ συφιλιδικῶν, βλέποντα καὶ ἐξετάζοντα τοιούτους ἐν τῷ γραφείῳ του, καὶ ἀκροωμένου τούτων ἐξομολογουμένων, διὰ πάντα μὴ ἀναπνεύσαντα τὴν συφιλιδικὴν ἀτμόσφαιραν, μὴ ὀσφρανθέντα καὶ ψαύσαντα τὴν νόσον ἐπὶ τῶν θυμάτων της, ἡ νόσος αὕτη δὲν δηλοῖ ὅ,τι πραγματικῶς σημαίνει. Ὁ νευρολόγος Dejerine ὁμιλῶν ἀπὸ τῆς καθηγητικῆς του ἕδρας ἔλεγεν ὅτι, πᾶς ἰατρός, ἐκ συφιλίδος μολυνόμενος θνήσκει, σχεδὸν κατὰ κανόνα, ἐλαχίστας ἐπιδεχόμενον ἐξαιρέσεις, παράφρων, ὡς αἰτίου μὲν θεωρουμένου τῆς συφιλίδος, ὡς ἀφορμῆς δὲ τῆς συφιλιδοφοβίας.

Ἡ πολιτεία ὅταν πρόκειται νὰ δικάσῃ ἄνθρωπον δι' ἔγκλημα, οὗ ἡ ποινὴ εἶνε θάνατος, τὴν διαδικασίαν ἀναθέτει ἐπὶ δώδεκα ἀνθρώπων οἵτινες ἀποκαλοῦνται ἔνορκοι. Πρὸ τῆς ἐτυμηγορίας δὲ τούτων περὶ τῆς ἐνοχῆς ἢ τοῦ εἴδους τῆς ποινῆς τοῦ ἐνόχου, τὸ δικαστήριον διὰ μακρᾶς καὶ ἐνδελεχοῦς διαδικασίας, ἐρευνᾷ ἐνδείξεις, ἐξετάζει ὅλας τὰς ἀποδείξεις, ἐξαντλεῖ ἅπαντα τὰ ἀποδεικτικὰ μέσα καὶ δι' ἀντιπαραστάσεως, κατήγορος καὶ συνήγορος ἐπὶ τοῦ θέματος διὰ μακρῶν ἀγορεύουν καὶ ταῦτα πάντα δημοσίᾳ καὶ παρρησίᾳ ἑκατοντάδων

λαοῦ θεωμένων καὶ ἀκροωμένων. Ἔχει δ' ἄραγε ἡ Πολιτεία συνείδησιν, καὶ ἡ Κοινωνία ἐκτιμᾷ, κατ' ἐξοχὴν δὲ ὁ ΙΑΤΡΟΣ ἀντιλαμβάνεται ποίας ἐμπιστοσύνης καὶ ποίας τιμῆς καθίσταται ἀντάξιος, κριτὴς καὶ δικαστὴς τῆς ζωῆς καὶ τῆς εὐτυχίας τῶν πολιτῶν τασσόμενος, καὶ θεματοφύλαξ καὶ κλειδοῦχος τῶν ἱερῶν καὶ ἀπορρήτων καὶ τιμαλφεστέρων τῶν ὁμοίων του; Αὐτὸς μόνος κατηγόρου καὶ συνηγόρου, μάρτυρος ἢ θεατοῦ, ἢ ἄλλου τινὸς ἐντελῶς ἀνεπηρέαστος καλεῖται καὶ ἀφίεται σταθμίζων τὰς ἐνδείξεις καὶ ἐκτιμῶν τὰς ἀποδείξεις νὰ ἐκδώσῃ τὴν ἐτυμηγορίαν του, ἡ ὁποία πολλάκις εἶνε φρικτοτέρα καὶ ἀνεγκλιτωτέρα τῆς ἀποφάσεως πολλῶν δικαστηρίων. Πασῶν δὲ τῶν ἄλλων περιστάσεων καὶ περιπτώσεων ἀποσιωπωμένων ἡ συφιλὶς εἶνε ἡ λυδία λίθος δι' ἧς παραλληλίζεται τοῦτο μὲν ἡ τιμή, τοῦτο δὲ ἡ μάθησις τοῦ ἰατροῦ πρὸς ὅ,τι πολιτεία καὶ κοινωνία θεωρεῖ τοῦτον ἀντάξιον. Ἡ συφιλὶς ἡ κατ' ἐξοχὴν ἀνθρωπίνη νόσος, ἡ τὸν ἀνθρώπινον ὀργανισμὸν μόνον ἐκλέγουσα ὡς ἐνδιαίτημα καὶ πεδίον δράσεως, ὡς κονίστραν ἐφ' ἧς κυλινδουμένη ἁπάσας αὐτῆς τὰς ἀτομικὰς μὲν ἀρετάς, τὰς ἀντικειμενικὰς δὲ κακίας ἐπιδεικνύει, εἶνε ἡ ἀσθένεια, ἡ τὸν ἰατρὸν «ἄνδρα πολλῶν ἀντάξιον ἄλλων» ἀληθῶς ἀναδεικνύουσα.

Διὰ πολλοὺς ἐκ τῶν ἀνθρώπων, ἰδιαιτέρως δὲ διὰ πολλούς ἔκ τε τῶν ἀνεπτυγμένων καὶ εἰδημόνων, ἡ συφιλὶς παρὰ πάσας τὰς περὶ αὐτῆς εὐνοϊκὰς κρίσεις τῶν νεωτέρων ἐπιστημόνων, δὲν ἔπαυσεν οὖσα καὶ δικαίως, ἡ τὸν τρόμον ἐμπνέουσα νόσος, δὲν ἔπαυσεν ἔχουσα τρομερωτέραν ἐπίδρασιν ἢ ἡ εἰς θάνατον καταδίκη. Ἐπιτρέπεται λοιπὸν εἰς τὸν ἰατρὸν ἐπιπολαίως καὶ ἀβασανίστως, καὶ χωρὶς νὰ ἐξαντλήσῃ ἅπαντα τὰ ὑπὸ τῆς ἐπιστήμης παρεχόμενα μέσα, καὶ χωρὶς νὰ συμβουλευθῇ ἄλλον ἐὰν ἀμφιβάλλῃ, συνάδελφον, περισσότερα αὐτοῦ ἐπὶ τοῦ θέματος τούτου γνωρίζοντα, νὰ διαγνώσῃ, καὶ τὸ ἔτι σοβαρώτερον ν' ἀρχίσῃ ἀντισυφιλιδικὴν θεραπείαν; Νὰ ἐνδύσῃ τὸν Ἡρακλέα διὰ τοῦ χιτῶνος τοῦ Νέσσου καὶ νὰ περιβάλῃ τὴν Γλαύκην διὰ τῶν νυμφικῶν πέπλων τῆς Μηδείας;

Δὲν κρίνω δ' ἄσκοπον καὶ παράλογον οὔτε καὶ ἄκαιρον τὸ μὲν μέγεθος τῆς ἰατρικῆς εὐθύνης ἀναμετρῶν, τὸ δὲ ποσὸν τῆς πρὸς τὴν κοινωνίαν ἐξυπηρετήσεως ἀναλογιζόμενος νὰ συστήσω, ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ ταύτῃ, ὅπως ἡ πολιτεία διορίσῃ εἰδικοὺς διαγνώστας τῆς συφιλίδος, πρὸς οὓς οἱ ἰατροί, ἀμφιβάλλοντες νὰ στέλλουν, ἢ καλλίτερον νὰ ὁδηγοῦν οἱ ἴδιοι τοὺς ἀρρώστους των πρὸς διάγνωσιν, δωρεάν, μόνον ἀλλ' ὄχι θεραπείαν. Οἱ τοιοῦτοι ὡς τὸ εἰκὸς ἄνδρες, δέον νὰ εἶνε εἰδικοί, δεδοκιμασμένης πείρας, μελετηροὶ καὶ εἰλικρινεῖς τοιαῦτα καθήκοντα ἑλλανοδίκου ἐκτελοῦντες. Ἡ πολιτεία, ἡ τόσον δαψιλῶς πρὸς δωρεὰν ἐκτέλεσιν τῆς ὀρροδιαγνώσεως τὰ μέσα παρέχουσα, διατί νὰ διστάσῃ πρὸ τῆς τοιαύτης δαπάνης καὶ πράξεως, ἀφοῦ μάλιστα αὕτη πρόκειται νὰ γίνῃ διὰ τὸν ἰατρὸν ἀληθὴς σεισάχθεια εὐθυνῶν;

* * *

Ὡς μόνη καὶ ἀποχρῶσα δικαιολογία πολλῶν συναδέλφων μας, τῆς ἐσπευσμένης ταύτης διαγνώσεως καὶ τῆς βεβιασμένης ἐνάρξεως τῆς ἀντισυφιλιδικῆς ἰατρείας, φέρεται τὸ δυνατὸν ἢ ἐφικτόν, ὡς εἴπομεν, τῆς ἐκτρώσεως τῆς συφιλίδος, καὶ ἡ σπουδὴ πρὸς πρόληψιν βραδύτερον ἐπελευσομένων ἐκδηλώσεων ταύτης. Ἰδοὺ πρὸς ἀπόδειξιν τί γράφουν ἐν τῇ Ἀμερικανικῇ ἐφημερίδι τῆς συφιλίδος κατ' Ἀπρίλιον τοῦ 1920, δύο Καναδοὶ στρατιωτικοὶ ἰατροί, οἱ G. O. Scott καὶ G. H. J. Pearson: «Τὸ ν' ἀναμένῃ τις θετικὴν ἀντίδρασιν Βάσσερμεν ἐν τῷ αἵματι πρὶν ἀρχίσῃ τὴν θεραπείαν εἶνε εἰς τὰς πλείστας τῶν περιπτώσεων ἐγκληματικόν, καὶ δύναταί τις σχεδὸν νὰ παραδεχθῇ ὅτι εἶνε προτιμότερον νὰ θεραπεύῃ δύο περιπτώσεις ὑπόπτου πρωτοπαθοῦς συφιλίδος χωρὶς νὰ εἶνε συφιλίς, ἢ ν' ἀφίσῃ μίαν κἂν περίπτωσιν ν' ἀποκαλύψῃ νευροσυφιλίδα.» Τρεῖς δὲ οἱ καὶ κορυφαῖοι, τῶν Ἑλλήνων τραγικῶν συμφωνοῦν ἐπὶ τοῦτο.

Ἰδοὺ τί ὁ Αἰσχύλος λέγει εἰς τὸν Προμηθέα:

«Ἐλαφρὸν ὅστις πημάτων ἔξω πόδα.»
«Ἔχει παραινεῖν νουθετεῖν τε τὸν κακῶς πράσσοντα.»

Ὁ Σοφοκλῆς ἐν Φιλοκτήτῃ:

«Ἐσωφρόνησας κἂν τὰ λοιφ' οὕτω φρονῇς, ἴσως ἂν ἐκτὸς κλαυμάτων ἔχεις πόδα.»

Ὁ δὲ Εὐριπίδης τέλος ἐν Ἡρακλείδαις:

«Καλόν δε γ' ἔξω πραγμάτων ἔχειν πόδα, εὐβουλίας τυχόντα τῆς ἀμείνονος.»

Ὅ,τι δηλαδὴ ἡ νεωτέρα Ἑλληνικὴ παροιμία ὁμολογεῖ «Ὅποιος εἶν' ἔξω ἀπὸ τὸν χορὸν πολλὰ τραγούδια ξεύρει.»

Θὰ ἐδέχοντο καὶ θὰ ἔστεργον ἑκουσίως οἱ συνάδελφοι οὗτοι νὰ ὑποβάλουν τοὺς οἰκείους των ἢ τοὺς φίλους των, ἢ καὶ τὸ σπουδαιότερον **ἑαυτούς**, εἰς ἀντισυφιλιδικὴν ἰατρείαν χωρὶς νὰ ἔ χ ο υ ν κἂν συφιλίδα;

Ὁ Ἱπποκράτης λέγει «πέπονα φαρμακεύειν μὴ ὠμά» ἤτοι δέον νὰ θεραπεύωμεν τὰς νόσους μετὰ ὥριμον καὶ ἀκριβῆ διάγνωσιν καὶ ὄχι ἀκαίρως.

Ἐὰν μὲν ἐπρόκειτο περὶ διφθερίτιδος, ἔνθα πλειστάκις ὁ ἀντιδιφθεριτικὸς ὀρρὸς ἐνίεται προληπτικῶς, ἢ ἔστω περὶ ἔτι σοβαρωτέρας νόσου, τῆς λύσσης, ὅπου ὁ ἀντιλυσσικὸς ὀρρὸς προληπτικῶς χορηγούμενος, προφυλάσσει καὶ σώζει τὸν λυσσόδηκτον καὶ οὐδόλως ζημιοῖ τὸν μὴ ὄντα ἀλλ' ὑποτιθέμενον λυσσόδηκτον, καὶ καθ' ἣν περίπτωσιν τὰ μέσα τῆς διαγνώσεώς μας εἶνε ἀτελέστατα, ἡ ἐπιγενησομένη πρὸς τὸν ὑφιστάμενον τὰς ἐνέσεις βλάβη, ἐντελῶς ἀμελητέα οὖσα, οὐδόλως θὰ ἐζημίωνεν. Ἀλλὰ περὶ συφιλίδος ἧς ὁ φόβος βασανίζει, ταλανίζει, εἰς ἀπόγνωσιν καὶ διατάραξιν φρενῶν καὶ ἑκούσιον τερματισμὸν τοῦ βίου ἄγει, καὶ τέλος φονεύει, τὸ πρᾶγμα εἶνε ἐντελῶς διάφορον!

* * *

Μέλημα βεβαίως καὶ σκοπὸς ἁπάσης τῆς φιλοσοφίας, Ἑλληνικῆς τε καὶ Λατινικῆς καὶ πάσης ἄλλης προϋπαρξάσης, ἧς σήμερον δὲν ἔχομεν γνῶσιν, τέρμα δὲ πάσης θρησκείας, ἐπὶ ἠθικῶν βάσεων ἑδραζομένης, καὶ πρὸ παντὸς πάσης δικαιοσύνης, ὑπὸ ἀνθρωπίνως ἀνεκτοὺς ὅρους ἐξασκουμένης, πάσης δὲ ἐπιστημονικῆς ἐργασίας, θεωρίας ἢ σκέψεως, ἐρεύνης ἢ μελέτης, μέλημα

καὶ σκοπός, ὡς εἶπον, εἶνε ἡ εὕρεσις τῆς ἀληθείας. Ταύτης δὲ πλειότερον διὰ τοῦ νοῦ καὶ τῆς σκέψεως ἢ διὰ παντὸς ἄλλου μέσου ἐρευνουμένης, τοὺς τῶν νοητῶν καὶ ἀφῃρημένων ἐπιστημῶν λάτρεις καὶ κατ' ἐξοχὴν τῆς δικαιοσύνης τοὺς λειτουργούς, Πολιτεία καὶ Κοινωνία ὑπὲρ τὰς κεφαλάς των ἔθηκαν καὶ σοφοὺς προσηγόρευσαν. Ἀλήθεια ἐν τῇ ἰατρικῇ εἶνε ἡ διάγνωσις, ἡ ἀβιάστως, ἡ ψυχραίμως, ἡ ἀταράχως γιγνομένη. Ἅπαντα τὰ τοῦ ἐργαστηρίου μέσα, ἅπασαι τοῦ κλινικοῦ αἱ αἰσθήσεις καὶ γνώσεις πρέπει πρὸ τῆς ἀφίξεως εἰς τὴν διάγνωσιν ταύτην νὰ ἐξαντλῶνται.

Βρεττανὸς δέ τις συγγραφεύς, ἐὰν δ' ἡ μνήμη μου δὲν μὲ ἀπατᾷ, ὁ Μίλτων, εἶπεν: «εὐκοπώτερον εἶνε νὰ μετατρέψῃ τις ροῦν ποταμοῦ ἢ νὰ ἐξαλείψῃ ἰδέαν σχηματισθεῖσαν.» Ἀνὴρ δὲ εἷς, καὶ μάλιστα ἡμιπαραλυτικός, ὑπὸ τὰς ἀντιξοωτέρας καὶ δυσχερεστέρας τῶν περιστάσεων ἐργαζόμενος, ὑπὸ τοῦ ἀώρου θανάτου τῶν τέκνων του θλιβόμενος, καὶ τῆς ἐπιστήμης τῶν χρόνων του τὰ μέγιστα ἀντιδρώσης, ἐξήλειψεν ὄχι ἰδέαν μίαν μόνην, ἀλλ' ἀνέτρεψε συστήματα, διέψευσε θεωρίας καὶ ὑποθέσεις, κατέρριψε δόγματα, ἀπέσβεσεν ὄχι πλέον σελίδας ἀλλὰ κατέκαυσε τόμους τιμαλφεῖς καὶ πολυτίμους δεκάδων ἑκατονταετηρίδων καὶ ἀνεκαίνισε τὴν νεωτέραν ἰατρικήν, καίπερ μὴ ὢν ἰατρός, διὰ τῆς ἀναζητήσεως καὶ εὑρέσεως τοῦ αἰτίου καὶ διὰ τῆς ἐξοντώσεως τοῦ αἰτίου τούτου διὰ τῶν ἰδίων αὐτοῦ παραγώγων. Πᾶσα μήτηρ, ἧς ἡ λοχεία κανονικῶς καὶ ὁμαλῶς διαρρέει, πᾶς ἄνθρωπος ἐξερχόμενος τοῦ χειρουργικοῦ θαλάμου ἄθικτος μικροβίων καὶ ἄσηπτος, πᾶν βρέφος, τὸ γάλα τοῦ θηλάστρου τοῦ ὁποίου δὲν τὸ φονεύει, ὀφείλουν τὴν ζωήν των εἰς τὸν ἄνδρα τοῦτον. Ἐὰν ἡ χολέρα, ἡ πανώλης καὶ ὁ τύφος καὶ πολλαὶ ἄλλαι ἐπιδημικαὶ νόσοι μεταπηδῶσαι ἀπὸ ἠπείρου εἰς ἤπειρον, ἀπὸ χώρας εἰς χώραν, ἀπὸ πόλεως εἰς πόλιν, δὲν θερίζουν καὶ δὲν ἀποδεκατίζουν ὡς ἄλλοτε, καὶ ἐὰν σήμερον ἐλάχιστοι νυγμοὶ βελόνης καὶ ἡ ἔνεσις ἐλαχίστων σταγονιδίων διαφόρων βιολογικῶν παραγώγων, ἀποκληθέντων ἐμβολίων, ὀρρῶν ἢ λεμφῶν, προφυλάσσουν, προασπίζουν καὶ σώζουν ἀναριθμήτους ὑπάρξεις, εἰς ἄφευ-

κτον καὶ βέβαιον, πρὸ τοῦ ἀνδρὸς τούτου, θάνατον καταδεδικασμένας, τὸ τοιοῦτον ὀφείλεται πρὸς τὸν ἡμιπαραλυτικὸν τοῦτον. Τίς δ' αὐτός; Ὁ υἱὸς τοῦ πενομένου βυρσοδέψου Παστέρ. Οὗτος εἶνε ὁ ἀνὴρ τὸ ὄνομα καὶ ὁ χρόνος τῆς δράσεως τοῦ ὁποίου ἐσημείωσαν ἐποχὴν ἐπὶ τῆς γηΐνης σφαίρας καὶ χαραχθέντα ἀνεξιτήλως, καὶ γλυφέντα δι' ἀδαμαντίνης σμίλης ἐπὶ τῶν δέλτων, οὐδέποτε θ' ἀπαλειφθοῦν ἢ θὰ λησμονηθοῦν. Ἰδοὺ δὲ δύο ἐκ τῶν ἀφορισμῶν αὐτοῦ ἡ πιστὴ καὶ ἀπαρέγκλιτος τήρησις τῶν ὁποίων ἀναδείξασα τοῦτον μέγαν δύναται νὰ χρησιμεύσῃ καὶ πρὸς ἡμᾶς, ὡς ὁδηγὸς πρὸς διάγνωσιν καὶ πρόγνωσιν πάσης μὲν νόσου, ἰδίᾳ δὲ τῆς συφιλίδος.

«Ἅπαντες οἱ συνδυασμοὶ πρέπει νὰ ἐξαντλῶνται οὕτως ὥστε τὸ πνεῦμα νὰ μὴ δύναται νὰ μορφώσῃ ἄλλους.»

«Ἀπιστεῖτε κατ' ἐξοχὴν πρὸς ἓν πρᾶγμα, τὴν ἐσπευσμένην ἐπιθυμίαν τοῦ συμπεραίνειν. Ἐστὲ πρὸς ὑμᾶς αὐτοὺς ἀνταγωνισταὶ ἄγρυπνοι καὶ πείσμονες, σκέπτεσθε πάντοτε ὅτι εὑρίσκεσθε ἐν πλάνῃ.»

"Mefiez-vous surtout d' une chose, la precipitation dans le desir de conclure. Soyez a vous-meme un adversaire vigilant et tenace, songer toujours a vous prendre en faute."

Ἀτυχέστατα ὅμως τὰ σοφὰ ταῦτα τοῦ Παστὲρ ἀποφθέγματα παρορῶνται ὄχι τόσον ὑπὸ ξένων ἀλλ' ὑπὸ τῶν Γάλλων αὐτῶν. Ὅ,τι ὁ Πλούταρχος ἐν τῷ βίῳ τοῦ Δίωνος ἔγραφε περὶ Ἀθηνῶν:

«Ἔοικεν ἀληθῶς λέγεσθαι τὸ τὴν πόλιν ἐκείνην φέρειν ἄνδρας ἀρετῇ τε τοὺς ἀγαθοὺς ἀρίστους καὶ κακίᾳ τοὺς φαύλους πονηροτάτους, καθάπερ αὐτῶν καὶ ἡ χώρα κάλλιστον μέλι καὶ κώνειον ὠκυμορώτατον ἀναδίδωσι,»

δύναται νὰ λεχθῇ καὶ ἐπὶ τῆς συγχρόνου Γαλλίας. Ὅταν ὁ Γάλλος εἶνε κοῦφος, ψεύστης ἢ χυδαῖος αἱ ἰδιότητες αὐτοῦ αὗται δὲν ἔχουν τι τὸ παράλληλον. Τὸ τοῦ Διογένους πρὸς τὸν ἀγοραστήν του, ἐν τῇ Βίων πράσει τοῦ Λουκιανοῦ:

«Αἰδὼς καὶ ἐπιείκεια καὶ μετριότης ἀπέπτω καὶ τὸ ἐρυθριᾶν ἀπόξεσον ἀπὸ τοῦ προσώπου παντελῶς»

πολλοὶ Γάλλοι, ἰδίᾳ δὲ οἱ πολιτικοὶ τῆς σήμερον, φέροντες ἐκ γενετῆς ἀνήγαγον καὶ ἀνάγουν εἰς περιωπὴν καὶ εἰς κατ' ἐξοχὴν ἐθνικὸν χαρακτηριστικὸν αὐτῶν γνώρισμα.

Ἰδοὺ λοιπὸν νέος τις Γάλλος, ὄχι μικρὰν ἐν τῇ χώρᾳ του κατέχων θέσιν, καὶ τὰ μέγιστα διὰ τῆς θέσεώς του ἐπιδρῶν καὶ σημαίνων, διευθυντὴς τοῦ προφυλακτικοῦ Ἰνστιτούτου τῶν Παρισίων, ὁ Arthur Vernes ἐρχόμενος νὰ διαψεύσῃ καὶ νὰ καταρρίψῃ ὅ,τι ἡ Γαλλικὴ Σχολὴ ἀπὸ τοῦ 1527 καὶ ἐντεῦθεν μετὰ κόπων καὶ μόχθων καὶ λουτρῶν ἱδρῶτος ἀνῳκοδόμησε. Τὰ ἔργα τοῦ Bethencourt, τοῦ Fernel, Astruc, Ricord, Fournier καὶ Gaucher διέψευσε καὶ ἐματαίωσεν ὁ «Συφιλιδομετρικὸς Ἄτλας» τοῦ Vernes. Μὴ λησμονήσωμεν ὅμως ὅτι ὁ Ἄτλας ἦτο ἀχθοφόρος, κατὰ τὸν Αἰσχύλον ἐν Προμηθεῖ:

«Ἄτλας, ὃς πρὸς ἑσπέρους τόπους ἕστηκε κίον οὐρανοῦ τε καὶ χθονὸς ὤμοιν ἐρείδων, ἄχθος οὐκ εὐάγκαλον.»

Οὕτω καὶ ὁ συφιλιδομετρικὸς τοῦ πολλοῦ Vernes Ἄτλας φέρει τὸ ἄχθος τῆς μωρίας, τῆς ἀμαθείας καὶ τῆς κουφότητος τοῦ συντάκτου του. Ἡ κλασικὴ ἀπαιδευσία τοῦ Γάλλου τούτου ἀκαδημαϊκοῦ, ἡ πεζότης του καὶ ἡ ἄγνοιά του ἀντικατοπτρίζονται ἐν αὐτῷ. Ἐνῷ δὲ πᾶς ἰατρὸς σεβόμενος ἑαυτὸν σήμερον καὶ τὴν συφιλίδα σπουδάζων, τὰ ἔργα τοῦ Φουρνιὲ ἔχει ὡς βίβλους ἱεράς, ὁ ἀμαθὴς οὗτος νεώτερος Γαλάτης Vernes φαίνεται ἀγνοῶν ἐξ ὁλοκλήρου. Λυπηρότερον δὲ ὅτι καὶ οἱ παλαίμαχοι τῆς Γαλλικῆς ἰατρικῆς σχολῆς τοῦ Φουρνιέ καὶ οἱ τούτου μαθηταί, οἱ ἀργυράσπιδες τῶν ἐνδόξων ἰατρικῶν χρόνων τῆς πατρίδος των, ἔστρεψαν τὰ νῶτα πρὸς τὸν μέγαν τῆς οἰκουμένης διδάσκαλον καὶ προδόντες τὴν κλίνην τοῦ ἀρρώστου ἐνεστερνίσθησαν τὸ ἐργαστήριον καὶ τὸν σωλῆνα τῆς καλλιεργείας.

Ὁ Vernes διὰ τῆς ἑνώσεως τοῦ ὀρροῦ τοῦ ἀνθρώπου μετὰ τοῦ ὀρροῦ τοῦ χοίρου καὶ διὰ τοῦ granulifere ἢ κοκκιοφόρου του, ἤτοι ἁλατούχου διαλύσεως ὕδατος 9 πρὸς 1000 καὶ τοῦ περεθυνόλ, ἤτοι κόνεος καρδίας ἵππου, δύναται νὰ εἴπῃ μετ' ἐκπλησσούσης ἀκρι-

βείας, **πρῶτον ἐάν τις ἔχῃ συφιλίδα, δεύτερον εἰς ποῖον στάδιον ἐξελίξεως αὕτη εὑρίσκεται, καὶ τρίτον ἐὰν αὕτη ἰάθῃ ἐντελῶς.** «Ἄγνοια μὲν θράσος λογισμὸς δὲ ὄκνον φέρει» ἔγραφεν ὁ Θουκυδίδης πρὸ αἰώνων, ὁ δὲ Ἱπποκράτης εἶπεν ἐν τῷ νόμῳ «θρασύτης ἀτεχνίην σημαίνει.» Ὅ,τι λέγει εἰς τὴν "Presse Medicale" τῇ 3 Δεκεμβρίου 1921, ὁ Vernes εἶνε τὸ θερμόμετρον διὰ τὸν πυρετόν, εἶνε ὁ συφιλιδομετρικὸς του Ἄτλας διὰ τὴν συφιλίδα!!! Ὁ δ' ἄρα ταῦτα λέγων, γράφων καὶ φρονῶν σωφρονεῖ;

Εὐτυχῶς ὅμως αἱ σοφαὶ αὗται τοῦ Vernes ἰδέαι δὲν ἐξῆλθον, οὔτε καὶ προορίζονταί ποτε νὰ ἐξέλθουν τῶν Γαλλικῶν ὁρίων καὶ ἐλλείψει ἑταίρων ἢ μιμητῶν τὸν ἐκ φθόης θάνατον θ' ἀποθάνουν ἐν Γαλλίᾳ. Ὁ συφιλιδισμὸς τοῦ Auzias Turenne ἐὰν ἐπεκράτει θὰ προὐκάλει ὀλιγώτερον κακὸν ἢ ἡ συφιλιδομετρικὴ τοῦ Vernes. Ὅ,τι αἰῶνες τέσσαρες, ἑκατομμύρια θυμάτων καὶ μυριάδες ἰατρῶν δὲν ἠδυνήθησαν νὰ λύσουν ἔρχεται νὰ λύσῃ ὁ Vernes δι' ὀλίγων σταγόνων ὀρροῦ χοίρου καὶ ἀνθρώπου καὶ δι' 118 σελίδων, περιεχουσῶν περισσότερα σχήματα ἢ γράμματα, ἀποδίδοντα ὅμως πρὸς τὸν χαράξαντα ταῦτα 35.00 φράγκα.

* * *

Ἀσχέτως δὲ τῶν γελοιοτήτων τούτων τοῦ ἀνεπιδέκτου μαθήσεως Γάλλου ἀκαδημαϊκοῦ τούτου, τί καὶ δέον νὰ προσδοκᾷ ἡ ἐπιστήμη καὶ οἱ πάσχοντες ἐκ τῆς ἀντιδράσεως Βάσσερμεν προγνωστικῶς; Τόσων ὅμως πολλῶν περὶ ταύτης γραφέντων ἀρκοῦμαι εἰς ὀλίγα τὰ καὶ οὐσιωδέστατα.

Ὁ Sir James Mackenzie γράφει ἐν τῷ «Περὶ μέλλοντος τῆς Ἰατρικῆς» ἔργῳ του: Πλεῖστα θέματα ἄριστα μελετῶνται ὡς ἀφετηρίας τῆς σπουδῆς των λαμβανομένης τῆς ἀρχῆς των καὶ ὡς τέρματος τοῦ τέλους των, ἡ δὲ βαθμιαία ἐξέλιξις τῆς ἰατρικῆς ἀπέδειξεν ὅτι ἡ νόσος δύναται κάλλιστα νὰ μελετηθῇ τῆς μελέτης ἀρχομένης ἐκ τοῦ τέλους ἤτοι μετὰ θάνατον.»

Φέρε ἴδωμεν λοιπὸν τί λέγει ἄλλος ἀνὴρ ὁ καὶ πρῶτον καὶ τελειότερον μελετήσας τὴν συφιλίδα μετὰ θά-

νατον, ἐπὶ τοῦ μαρμάρου τοῦ νεκροτομείου, ὁ Ἄλφρεδ Σκώτ Γῶρθιν. Καίτοι δὲ περὶ τούτου ἐν τῷ εἰδικῷ τόπῳ (Σελ. 247) ἐν ἐκτάσει ἐπραγματεύθην δὲν κρίνω ἄσκοπον τὴν ἐπανάληψιν. «Εἰδικαὶ παθολογικαὶ συφιλιδικαὶ βλάβαι εὑρέθησαν ἐπὶ γνωστῶν περιπτώσεων βραδείας συφιλίδος, ἐπὶ περιπτώσεων μετὰ συφιλιδικῆς ἱστορίας, θεωρηθεισῶν ὡς ἰαθεισῶν, ἐπὶ περιπτώσεων, μετὰ θετικῆς καὶ ἀρνητικῆς ὀρροαντιδράσεως Βάσσερμεν, καὶ εἰς μεγίστην μερίδα νεκροτομῶν ἐπὶ σωμάτων ἄνευ συφιλιδικοῦ ἀναμνηστικοῦ, καὶ ἄνευ κλινικῶν ἐκδηλώσεων ἢ συμπτωμάτων θεωρουμένων παρὰ τῶν κλινικῶν ὡς ἐνδεικνυόντων συφιλίδα.»

Ὅτε ἤμην ἀκόμη μειρακίσκος καὶ πρός τε τὰς νουθεσίας καὶ ἀπειλὰς τῶν οἰκείων μου παρακούων παρεκτρεπόμενος ἐσφαλλόμην, ἡ χρέη φιλοστόργου δευτέρας μητρὸς δι' ἐμὲ τελοῦσα θεία μου Διαμάντω, ἐνῷ ἡμέραν τινὰ ἐπανηρχόμεθα ἐκ τῆς ἀμπέλου μας μετὰ τοῦ ἡμιόνου μας καταφόρτου μὲ πολλὰ δεμάτια κλημάτων, μοῦ λέγει ὅταν ἐφθάσαμεν πλησίον μικρᾶς στενωποῦ ἐπὶ τῆς ὁποίας εἴμεθα ὑποχρεωμένοι νὰ διέλθωμεν, καὶ κάτωθι ἔχαινε τρομερὸν βάραθρον, νὰ παρατηρήσω τὸ ζῶον πῶς θὰ παρέκαμπτε τὸν σκόπελον. Καὶ ὄντως τὸ ζῶον τοῦτο, πελώριον τὸν ὄγκον καὶ ἔτι ὀγκωδέστερον φόρτωμα φέρον, μόλις ἔφθασεν ἐκεῖ ἀνέκοψε τὸ βῆμά του ἀνεμέτρησε τὰς διαστάσεις καὶ κάμψαν ὅσον τὸ σάγμα του καὶ τὸ φορτίον του ἐπέτρεπον, τὴν ράχιν του καὶ τοὺς ὀπισθίους του πόδας διῆλθεν ἐκεῖθεν χωρὶς νὰ προσκρούσῃ. Τότε αὕτη μοῦ εἶπε· «Βλέπεις ὅτι τὸ ζῶον τοῦτο ἔχει περισσοτέραν φρόνησιν ἀπὸ σὲ τὸν ὁποῖον ἂν καὶ τοσάκις νουθετοῦμεν καὶ κολάζομεν δὲν συνετίζεσαι; Τὸ ζῶον τοῦτο, ὅταν πρώτην φορὰν διήλθομεν ἐντεῦθεν ἐκτύπησεν ἐπὶ τοῦ βράχου, ἔκτοτε δὲ προσέχον, δὲν προσκρούει πλέον.»

Φρονῶ δὲ ὅ,τι παρὰ τῆς ἁπλῆς χωρικῆς γυναικὸς ἐλέχθη περὶ ἐμοῦ δύναμαι ἐγὼ νὰ εἴπω διὰ τὸν ἄνθρωπον. Ὁ ἄνθρωπος, ὅσον ἀφορᾷ τὴν συφιλίδα, τοὐλάχιστον δείκνυται κατώτερος ἑαυτοῦ καὶ ἠλιθιότητα ὀφλισκάνων οὐδόλως συνετίζεται, ἢ καὶ τὸ λυπηρότερον δὲν θέλει νὰ συνετισθῇ. Τοῦ θέματος δὲ τούτου τόσον κα-

λῶς ἐξονυχισθέντος ἐν τῷ περὶ ἀτμοσφαιρικοῦ κατοπτρισμοῦ κεφαλαίῳ, δὲν δύναμαι νὰ ἐπαναλάβω ἐκ νέου τὰ αὐτά, λέγω ὅμως ἐνταῦθα ὅτι, ἀπὸ τοῦ 1557 καὶ ἐντεῦθεν, ἀφ' ὅτου χρόνου δηλαδὴ ὁ Φερνὲλ πρῶτος καὶ μόνος ἔγραφεν, «ἡ ρίζα τοῦ κακοῦ δὲν ἀποσπᾶται ἀλλ' ἀναβλαστάνει καὶ ἀναφαίνεται ἐκ νέου μετὰ πάροδον εἴκοσι καὶ τριάκοντα ἐτῶν, διαρκοῦντος δὲ τοῦ μακροῦ τούτου χρόνου ὁ ἰὸς τῆς νόσου μένει κεκρυμμένος καὶ οὕτως εἰπεῖν ἡμιτεθαμμένος,» μέχρι τοῦδε ὁ ἄνθρωπος δὲν ἀντελήφθη καὶ δὲν κατενόησε τὴν συφιλίδα. Περιέγραψε μὲν ἁπάσας τὰς ἐκδηλώσεις της ἄριστα, ἐμελέτησε τὴν ἐξέλιξιν ταύτης μετ' ἀκριβείας ἐκπλησσούσης, διέκρινε καὶ ἀντιδιαστέλλων, ἤτοι διαφορικῶς διαγιγνώσκων, ἐχώρισε ταύτην ἐκ πολλῶν ἄλλων νόσων, μεθ' ὧν κλινικῶς συνεχέετο, καὶ ἕκαστον ταύτης νοσηρὸν ἐντοπισμὸν μετὰ μαθηματικῆς ἀκριβείας περιέγραψεν, ὑπὸ τοῦ ἐργαστηρίου βοηθούμενος τὸ παραγωγικὸν αἴτιον ταύτης ἀνεῦρεν, ἐκαλλιέργησε καὶ πειραματικῶς ἐνωφθάλμισε, φάρμακα νέα καὶ ἀποτελεσματικὰ κατὰ τῶν ἐκδηλώσεων ταύτης ἀνεκάλυψε, καὶ μέσα διάφορα, ὀρρολογικὰ καὶ βιολογικά, πρὸς ἀνακάλυψιν ταύτης κεκρυμμένης, λανθανούσης καὶ ἀδήλου ἐμηχανεύθη. Δυστυχέστατα ὅμως παρ' ὅλα ταῦτα καὶ παρ' ὅλον τὸν μακρὸν ξυνόντα χρόνον τῆς παραμονῆς τῆς συφιλίδος ἐν τῇ κοινωνίᾳ ὁ ἄνθρωπος δὲν κατενόησε τὴν φύσιν της. Ἤτοι δὲν ἠδυνήθη ἢ δὲν ἠ θ έ λ η σ ε νὰ κατανοήσῃ καὶ νὰ μελετήσῃ ταύτην ὡς ὀντότητα, ὡς ὅλον, ὥς τι ἔχον ἀρχὴν καὶ τέλος, ἀρχόμενον δηλαδή, ἀναπτυσσόμενον, ἐξελισσόμενον, ἀκμάζον φθίνον καὶ θνῆσκον. Θνήσκει δ' ἄραγε ἡ συφιλίς; Βεβαίως ὄχι, πᾶν τὸ ἀναπαραγόμενον εἶνε καὶ ἀθάνατον, διότι ἀθανασία σημαίνει ἁπλῶς ἀναπαραγωγήν, ἀναβίωσιν ὑπὸ νέαν μορφὴν ὑπὸ νέον ὄν. Ἰδοὺ λοιπὸν ἀντελήφθη καὶ κατενόησεν ἄραγε ὁ ἄνθρωπος τὴν συφιλίδα ὑπὸ τὴν τοιαύτην πραγματικὴν αὐτῆς μορφὴν καὶ ὑπόστασιν; Πολλοῦ γε καὶ δεῖ. Ὄχι. Ἐγνώρισε βεβαίως ταύτην ὑπὸ μίαν οἱανδήποτε, τοιαύτην ἢ τοιαύτην αὐτῆς μορφὴν ἢ ἔκφανσιν, ἀλλ' οὐδέποτε ὡς νοσηρὰν ὀντότητα. Ἀρχὴ ἀποπείρας πρὸς τοιαύτην τῆς νόσου κατανόησιν ἀποτελοῦν δύο μόνον τινά, ἐξ

ὅσων μέχρι τοῦδε περὶ συφιλίδος ἐγένοντο ἢ ἐγράφησαν: ἡ μελέτη τῆς βιολογικῆς ἀναπτύξεως τοῦ συφιλιδογόνου σπειροχαίτου πρῶτον, καὶ δεύτερον ἡ παθολογικοανατομικὴ σπουδὴ τῶν ἔργων αὐτῶν τοῦ συφιλιδογόνου σπειροχαίτου ἐπὶ τῶν θυμάτων του μετὰ θάνατον ὑπὸ τοῦ Γῶρθιν, ἡ δικαίως δυναμένη ν' ἀποκληθῇ ὁ ἀριάδνειος μίτος, δι' οὗ καθοδηγούμενοι θὰ ἐξέλθωμεν ἐκ τοῦ λαβυρίνθου, ὅν ἡ ἄγνοια, ἡ σεμνοτυφία καὶ ἡ ἀνεπαρκὴς κατανόησις τοῦ ζητήματος ἐπὶ τέσσαρας ὁλοκλήρους αἰῶνας ἐργαζόμενα ἐδημιούργησαν περὶ ἡμᾶς. Διὰ τοῦ Γῶρθιν ἡ συφυλὶς ἐχειραφετήθη ἐκ τοῦ δογματισμοῦ καὶ τῆς ἐμπειρίας.

Ἐὰν δὲ ἦτο ἐφικτὸν πᾶς ἐκ συφιλίδος, ἀδιάφορον κατὰ ποῖον χρόνον μολυνθεὶς, καὶ ἐκ τίνος ἀρρωστίας θνήσκων νὰ ἐνεκροτομεῖτο καὶ λεπτομερέστατα παθολογικοανατομικῶς ἅπαντα τὰ ὄργανα τοῦ σώματός του νὰ ἐξητάζοντο αἱ δὲ ἱστολογικαὶ τούτων βλάβαι, ὑπὸ μεγίστην κλίμακα καταγραφόμεναι, νὰ ἐσυγκρίνοντο πρὸς ὅ,τι ὁ πάσχων οὗτος ζῶν νοσηρῶς ἐπαρουσίαζεν, ἐὰν ἐπαναλαμβάνω, τοῦτο ἐγίνετο, θὰ ἦτο τὸ πρῶτον δεῖγμα ἀφυπνίσεως τοῦ ληθαργοῦντος ἀνθρώπου καὶ ἡ πρώτη ἀπόπειρα πρὸς κατανόησιν τῆς συφιλίδος.

Τούτου δ' ἀκριβῶς καὶ ὑπὸ τοῦ συγγραφέως τοῦ ἀνὰ χεῖρας ἔργου σκοπουμένου, τὰ ὅρια τοῦ ἔργου εὐρύνονται ὅπως πᾶν τὸ τὴν νόσον ταύτην ἀμέσως ἢ ἐμμέσως ἀφορῶν ἐν αὐτοῖς περιληφθῇ, ὅπως μή τι κενὸν ἐν αὐτῷ ἀφεθῇ καὶ τὸ σπουδαιότερον ὅπως μή, οἵ τε πάσχοντες καὶ οἱ ὑγιεῖς ἐκ ψευδῶν καὶ σκοπίμων λόγων παραπλανώμενοι, οἱ μὲν πρῶτοι ἀμελήσουν τῆς θεραπείας των, οἱ δὲ δεύτεροι ὀλιγοροῦντες τῆς νόσου καὶ ἀπροσεκτώτεροι καθιστάμενοι μολυνθοῦν ἐξ αὐτῆς. Σκοπεῖται δὲ καὶ ἐπιδιώκεται ὑπὸ τοῦ ἔργου τούτου προσέτι ἡ ἀφύπνισις τῶν τὰ κοινὰ καὶ δημόσια διαχειριζομένων ὡς καὶ τῆς κοινωνίας αὐτῆς, καὶ ἡ διδασκαλία ὅτι οὐδεμία νόσος ἐκ τῶν τὸν ἄνθρωπον προσβαλλουσῶν δύναται νὰ ἐξισωθῇ πρὸς ταύτην, καὶ ὅτι αὕτη ὡς μοχλὸς ἀρχιμήδειος ὑπονομεύει τὰ θεμέλια ἐφ' ὧν ἐρείδεται τὸ πάγκαλον οἰκοδόμημα, ὅπερ λέγεται οἰκογένεια.

Ποίαν δ' ἄλλην τρανωτέραν καὶ συνελόντι εἰπεῖν ἁπτοτέραν τῆς οὕτω οἰκτρῶς σφαλλομένης ἀνθρωπότητος περὶ συφιλίδος, ἀπόδειξιν χρειαζόμεθα, ἔχοντες ἤδη τὴν ἀντίδρασιν Βάσσερμεν; Τὴν ἀντίδρασιν ταύτην, ἁπλοῦν σύμπτωμα οὖσαν, ὄχι μόνον τῆς συφιλίδος, ἀλλὰ καὶ πολλῶν ἄλλων νόσων, ἡ μὲν ἐπιστήμη ἐν μεγίστῳ βαθμῷ, ὁ δὲ λαὸς ἐξ ὁλοκλήρου ἐκλαμβάνουν ὡς τὴν νόσον αὐτήν, ὡς τὴν συφιλίδα αὐτὴν ταύτην; Ταύτης παρούσης θετικῆς ὁ πάσχων ἔχει συφιλίδα, ταύτης δ' ἀρνητικῆς ὁ πάσχων, εἴτε δὲν ἔχει συφιλίδα, εἴτε ἔχων ὑγιάνθη. Μόλις δὲ παρῆλθον δεκαπέντε ἔτη ἀφ' ὅτου ἡ ἀντίδρασις αὕτη ὡς διαγνωστικὸν μέσον ἐτέθη ἐν ἐφαρμογῇ, μόλις δὲ δώδεκα ἔτη ἐπέρασαν ἀφότου χρησιμοποιεῖται καὶ ὡς προγνωστικὸν κριτήριον τῆς νόσου. Ἐν τούτοις ὅμως ἠδυνήθη ἡ ἐπιστήμη νὰ παρακολουθήσῃ ἅπαντας τοὺς ἔχοντας ταύτην ἀρνητικήν, καὶ συνεπῶς θεωρηθέντας ὑγιανθέντας συφιλιδικοὺς κατὰ πόδας καὶ νὰ ἴδῃ πῶς οὗτοι διάγουν; Πῶς αἱ σύντροφοι ἢ οἱ σύντροφοι τοῦ βίου των, καὶ τὸ κατ' ἐξοχὴν ἐνδιαφέρον, πῶς ἔχουν τὰ τέκνα τούτων; Ἀλλ' ἄραγε ἀρκοῦν καὶ τὰ δώδεκα ταῦτα ἔτη ν' ἀνακηρυχθῇ συφιλιδικὸς ἰαθεὶς καὶ ἀκίνδυνος; Λαμβάνοντες ὡς παράδειγμα νέον, μολυνόμενον ἐκ τῆς νόσου κατὰ τὸ εἰκοστόν, καὶ παραμένοντα, ἔστω κατὰ τὸ φαινόμενον, ὑγιᾶ μέχρι τοῦ τριακοστοῦ δευτέρου, ἔχοντα δὲ τὴν ὀρροαντίδρασιν ἀρνητικήν, διαρρεόντων τῶν δώδεκα ἐτῶν τούτων πάντοτε, ἐπιτρέπεται λοιπὸν νὰ εἴπωμεν, ὁ ἀνὴρ οὗτος ὑγιάνθη καὶ ὅτι δὲν χρήζει περαιτέρω προσοχῆς; Τί ὅμως εἴπομεν ὅτι εἶνε ἡ ὀρροαντίδρασις αὕτη; Ἁπλοῦν σύμπτωμα τῆς νόσου. Ἄρα δὲν ἐπιτρέπεται νὰ εἴπωμεν ὅτι ὁ ἄνθρωπος οὗτος ἰάθη, ἀλλ' ὅτι παρέμεινεν ἀσυμπτωματικός. Διότι τίς δύναται νὰ ἐγγυηθῇ ὅτι μὴ παρουσιάσας οὐδὲν σύμπτωμα τῆς νόσου μέχρι δώδεκα ἐτῶν, δὲν θὰ παρουσιάσῃ κανὲν πλέον ἄλλο, μετὰ τριάκοντα ἢ τεσσαράκοντα ἢ καὶ πεντήκοντα ἔτη;

Τῆς ὀρροδιαγνωστικῆς δὲ ταύτης πρὸς οἱονδήποτε ἐκ τῶν κοινωτέρων καὶ συνηθεστέρων τῆς συφιλίδος συμπτωμάτων παραβαλλομένης, πρὸς τὴν βλατίδα ἔστω, ἢ τὸ κομμίωμα, ποίαν μείζονα σημασίαν δύναται νὰ ἔχῃ

αὕτη τούτων; Κηρύσσεται δέ ποτε ἄραγε συφιλιδικὸς ἰαθεὶς διότι ἐπὶ ἔτη δὲν ἔσχε κομμιώματα ἢ βλατίδας; Μηδενὸς δὲ ἄλλου κριτηρίου ἢ μαρτυρίου σαφεστέρου καὶ ἀνυπερθέτου τῆς τραπέζης τοῦ νεκροτομείου ὑπάρχοντος, δυνάμεθα νὰ θεωρήσωμεν τὸν συφιλιδικὸν ὡς ἰαθέντα καὶ συνεπῶς ἀπαλλαγέντα τῆς νόσου του χωρὶς νὰ πεισθῶμεν ἀνεγκλίτως ὅτι οἱ ἱστοί του οὐδεμίαν εἰδικὴν μικροσκοπικὴν βλάβην φέρουν; Ἰδοὺ ὁ ψυχρὸς καὶ ἀδιάφορος παρατηρητὴς νεκροτόμος Γῶρθιν βεβαιῶν ὅτι «ἱστολογικαὶ συφιλιδικαὶ ἐνεργοὶ βλάβαι μετὰ σπειροχαιτῶν παρετηρήθησαν ἐπὶ συφιλιδικῶν ἐντελῶς ἀσυμπτωματικῶν, θεωρηθέντων ἰαθέντων καὶ τῶν ὁποίων ζώντων ἡ ἀντίδρασις Βάσσερμεν ἦτο ἄλλοτε μὲν θετικὴ ἄλλοτε δὲ ἀρνητική.» Ἐπιτρέπεται λοιπὸν ὑπὸ τοιαύτην συνδρομὴν γεγονότων εὑρισκόμενοι νὰ θεωρήσωμεν τὴν ἀρνητικὴν ἀντίδρασιν ὡς κριτήριον, γνώμονα καὶ μέσον ἀσφαλοῦς ἰάσεως; Ἐὰν δὲ πάλιν ἐπιχειρήσωμεν νὰ περιγράψωμεν τὰς διαφόρους παγίδας, ἅς ἡ συφιλὶς στήνει πρὸς ἀπάτην μας καὶ τὰ δίκτυα τὰ θήρατρα, καὶ τὰς πλεκτάνας δι' ὧν τῆς ἀνθρωπίνης μας ἀδυναμίας πρὸς ταχεῖαν καὶ εὐχερῆ ἐπίτευξιν τοῦ ἐπιδιωκομένου ἐπωφελουμένη, συλλαμβάνει ἡμᾶς, ὡς Ἄρην ἐντὸς τῶν ἑρκείων τοῦ Ἡφαίστου, καὶ μᾶς κρατεῖ ὡς θύματα καὶ παίγνιά της, ὁ χρόνος δὲν θὰ ἀρκέσῃ. Ἰδοὺ λοιπὸν παγίδες τινές. Ἡ πάρεσις, ἡ κατ' ἐξοχὴν ἀνίατος καὶ ἀνήκεστος συφιλιδικὴ ἐγκεφαλικὴ ἐκδήλωσις. Διαρκοῦντος τοῦ σταδίου τῆς ἐπφάσεώς της, τῆς ἀκμῆς της καὶ τῆς παρακμῆς της ἡ ἀντίδρασις Βάσσερμεν ἐν τῷ αἵματι εἶνε σχεδὸν κατὰ τὰς περισσοτέρας τῶν περιπτώσεων ἀρνητική. Ἰδοὺ ἡ τῆξις, ἢ νωτιὰς φθίσις, ἢ κινητικὴ ἀταξία. Καὶ ἐπὶ ταύτης ἡ ὀρροαντίδρασις εἶνε πλειστάκις ἀρνητικὴ ἔν τε τῷ αἵματι καὶ ἐν τῷ ἐγκεφαλονωτιαίῳ ὑγρῷ ὡς καὶ ἐπὶ παρέσεως. Ποίαν λοιπὸν ἄλλην τρανωτέραν ἀπόδειξιν θέλομεν τοῦ ἀπατηλοῦ καὶ ἀβεβαίου τῆς ὀρροαντιδράσεως ταύτης ὡς προγνωστικοῦ γνώμονος;

Τῶν τυχαίων δ' ἀναμολύνσεων ὡς ἀποδείξεων ἐφικτῆς ἰάσεως τῆς νόσου πάντοτε ἐπισειομένων, καὶ ὡς τελευταίας ἐπάλξεως ὑπὸ τῶν ὀπαδῶν τοῦ δόγματος τοῦ

ἰατοῦ τῆς συφιλίδος χρησιμευουσῶν, χωρὶς οὐδόλως εἰς τὰ περὶ ἀναμολύνσεως λεχθέντα (Σελ. 276) ἐπιθυμοῦντες νὰ ἐπανέλθωμεν, ἀντιγράφομεν καὶ τὸ δεύτερον, ὅ,τι ἀνήρ τις ὁ Brocq εἶπεν.

«Ἐπειδὴ ἄτομά τινα ἔλαβον καὶ ἐκ δευτέρου, ὑπὸ ὡρισμένας συνθήκας, τὴν συφιλίδα, καὶ κατὰ συνέπειαν ὑγιάνθησαν ἐκ τῆς πρώτης αὐτῶν μολύνσεως ἐπιτρέπεται ἄραγε νὰ συμπεράνωμεν ὅτι πάντες οἱ συφιλιδικοὶ τιθέμενοι ὑπὸ τὰς αὐτὰς ἀκριβῶς συνθήκας θὰ ἰαθῶσι κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον ριζικῶς; Λογικῶς, μαθηματικῶς ναί, χωρὶς ἀμφιβολίαν, ἀλλὰ πραγματικῶς ἰατρικῶς κατ' οὐδένα τρόπον.»

Κατηγορηματικῶς λοιπὸν ὁρίζομεν, ἡ ἀξία τῆς ἀντιδράσεως Βάσσερμεν ὡς διαγνωστικοῦ μέσου τὰ μέγιστα παραβλάπτεται ἐκλαμβανομένης καὶ ὡς προγνωστικοῦ τοιούτου, καὶ ὅτι ταύτης ὡς τελευταίου τοιούτου τόσον οἰκτρῶς ἀτυχούσης ἡ πεποίθησις καὶ ἡ πρὸς ταύτην ἐμπιστοσύνη πασχόντων καὶ ἰατρῶν τὰ μέγιστα κλονίζεται. Ἀκούσωμεν δὲ τί περὶ αὐτῆς εἷς ἐκ τῶν νεωτέρων σκαπανέων τῆς Ἀμερικανικῆς συφιλιδολογίας ὁ πολὺς Udo J. Wile φρονεῖ καὶ γράφει:

«Ὡς διαγνωστικὸς γνώμων ἡ θετικὴ ἀντίδρασις Βάσσερμεν παραμένει εἰσέτι ὁ μέγιστος τῶν βοηθῶν μας καὶ τεράστιον βῆμα προόδου πρὸς ἀνακάλυψιν τῆς συφιλίδος. Ἀπὸ μακροῦ δὲ χρόνου ἐδιδάσκετο, καὶ μέχρι πρὸ ὀλίγου ἐπιστεύομεν μετὰ τῶν ἄλλων, ὅτι ἐξικνούμεθα εἰς τὸ τέρμα τῆς ἀντισυφιλιδικῆς ἰατρείας, ἐὰν ἡ θετικὴ ἀντίδρασις τοῦ αἵματος μετετρέπετο εἰς ἀρνητικήν. Ἤδη ὅμως ἀκραδάντως μεριζόμεθα τῆς γνώμης, ὅτι ἐξαιρουμένων ὀλίγων περιπτώσεων καθ' ἃς θετικαὶ ἀναλύσεις οὐδέποτε ἐπετεύχθησαν, καὶ αἱ περιπτώσεις αὗται συνεπῶς ἐξετρώθησαν, ἡ ἐπιδίωξις τοιούτου σκοποῦ, ἤτοι μετατροπῆς τῆς θετικῆς εἰς ἀρνητικὴν ἀντίδρασιν, εἶνε ὅπως καὶ πρίν, θήρα σκιᾶς—chasing a shadow...... Ἡ ἀντίδρασις Βάσσερμεν ἐν τῇ θεραπευτικῇ στερεῖται βάσεων. Ὅσον δ' ἀφορᾷ τὰ κριτήρια τῆς θεραπείας καὶ τῆς ἰάσεως τῆς συφιλίδος εὑρισκόμεθα σήμερον ὡς ἵσταντο καὶ οἱ συφιλιδολόγοι τῶν προβασσερμεννίων ἡμερῶν.»

Ἐπειδὴ δὲ πολλοὶ μὲν ἰατροί, ἅπαντες δὲ οἱ πάσχοντες καὶ ὅσοι περὶ αὐτῆς ἐκ τῶν πεπαιδευμένων τοῦ λαοῦ ὁμιλοῦν καὶ γράφουν, θεωροῦν τὴν ὀρροδιαγνωστικὴν τῆς συφιλίδος ἁπλοῦν χημικὸν ἢ βιολογικὸν φαινόμενον, δίδομεν ὀλίγα ἐπεξηγηματικὰ ταύτης. Ἡ ἀντίδρασις Βάσσερμεν δὲν ὁμοιάζει πρὸς τὴν ἀνάλυσιν τῶν οὔρων, πρὸς ἀνίχνευσιν λευκώματος ἢ σακχάρου ἐν αὐτοῖς, καὶ δὲν εἶνε ὁμοία πρὸς τὸ φαινόμενον ὅπερ παρουσιάζει ἡ προσθήκη ὀλίγων σταγόνων ὀξικοῦ ἢ νιτρικοῦ ὀξέος πρὸς διάλυσιν τῶν φωσφατικῶν ἁλάτων ἐν τοῖς οὔροις. Δὲν εἶνε ὁ δοκιμαστικὸς χάρτης δι' οὗ ἐξερευνᾶται ἡ ἀλκαλικότης ἢ τὸ ὄξινον τῶν οὔρων. Εἶνε τοὐναντίον βιοχημικὸν φαινόμενον δύσκολον καὶ περίπλοκον καὶ τὰ μάλιστα εὐαίσθητον, χρῇζον μεγίστης λεπτότητος καὶ προσοχῆς πρὸς ἐπιτυχῆ ἐκτέλεσιν, πρὸ παντὸς δὲ προσοχῆς, ψυχραιμίας καὶ ὑπομονῆς. Οἱ ταύτην ἀποτελοῦντες πέντε συντελεσταί, ἢ τὰ διάφορα πέντε ἀντιδραστήρια, κάλλιον δ' εἰπεῖν ἕξ, μετὰ τοῦ φυσιολογικοῦ ὀρροῦ, ἤτοι τῆς ἁλατούχου διαλύσεως τοῦ ἀπεσταγμένου ὕδατος τῆς πάντοτε προστιθεμένης πρὸς διάλυσιν καὶ ἐπαύξησιν τοῦ ὄγκου τῶν ἀντιδραστηρίων, χρήζουν προσοχῆς καὶ μελέτης οὐ μικρᾶς. Διότι ὄχι μόνον πολλαὶ σταγόνες ἑνὸς ἐξ αὐτῶν, ὄχι πλέον μία σταγὼν ἀλλὰ πολλοστημόριον σταγόνος ἐπὶ πλέον ἢ ἐπὶ ἔλαττον, δύναται ν' ἀλλοιώσῃ τὸ ἀποτέλεσμα καὶ νὰ μεταβάλῃ ἄρδην τὴν ἀντίδρασιν ἀπὸ θετικῆς εἰς ἀρνητικήν.

Ἐκτὸς δὲ πάλιν τῶν ἐξ ἀφορμῆς τῶν ἀντιδραστηρίων ἀφύκτων καὶ δυνατῶν πλανῶν καὶ ἄλλοι παράγοντες, ἔξωθεν συνεργοῦντες, ἐντελέστατα ἄσχετοι πρὸς τοὺς πέντε ἢ ἔστω ἓξ τούτους συντελεστάς, ἤτοι τὸν ὀρρὸν τοῦ αἵματος τοῦ πάσχοντος, συμπλήρωμα, ἀντιγόνον, ἐρυθρᾶ αἱμοσφαίρια προβάτου, ἀμφιδοχέα καὶ ἁλατοῦχον διάλυσιν, μετατρέπουν ἐξ ὁλοκλήρου τὸ συμπέρασμα. Ἐκ τῶν λαμπρῶν δὲ καὶ περισπουδάστων μελετῶν ἐπὶ τῆς ἀντιδράσεως ταύτης τῶν Φιλαδελφέων Claude P. Brown καὶ John A. Kolmer μανθάνομεν ὅτι ὄχι πλέον δέκατα γραμμαρίου διαφόρων χημικῶν οὐσιῶν, ὄχι ἑκατοστά, ὄχι πλέον χιλιοστὰ ἢ δεκάκις ἢ ἑκατοντάκις χιλιοστὰ ἀλλ' ἁπλᾶ καὶ σχεδὸν δυσεύρετα καὶ ἀνεξιχνί-

αστα ἑκατομμυριοστὰ ἀλκάλεων ἢ ὀξέων, εἶνε ἐπαρκῆ νὰ καταστρέψουν ἐκ βάθρων τὸ ἀποτέλεσμα τῆς ἀντιδράσεως, μεταβάλλοντα τὴν μὲν ἀρνητικὴν εἰς θετικήν, τὴν δὲ θετικὴν εἰς ἀρνητικὴν τοιαύτην.

Μὴ λησμονηθῇ δὲ ὅτι καὶ ἡ κατάστασις τοῦ χορηγοῦντος τὸ αἷμά του πρὸς ἀνάλυσιν συντελεῖ μεγάλως ὅπως προκαλέσῃ τὴν τοιαύτην ἢ τοιαύτην ῥοπὴν τῶν πλαστίγγων τοῦ ζυγοῦ. Ἐὰν οὗτος εἶνε νῆστις, ἢ ἂν τὸ αἷμά του λαμβάνεται μετὰ πλούσιον γεῦμα. Ἐὰν οὗτος εὑρίσκεται ὑπὸ τὴν ἐπίδρασιν οἰνοπνεύματος, ἢ εἶνε νηφάλιος, ἐὰν πυρέσσῃ ἢ ἐὰν ἡ κατάστασίς του εἶνε φυσιολογική. Γυνὴ ἔγκυος μέν, ἄνευ βεβαίως συφιλίδος, δίδει θετικὴν ἀντίδρασιν, τῆς ἐγκυμοσύνης δὲ τερματιζομένης ἀρνητικήν. Ὕστατον δὲ ἀλλ' οὐχὶ ἐλάχιστον, τίς ἐκτελεῖ τὴν ἀντίδρασιν. «Ἡ ἀξία ταύτης ἐξαρτᾶται πάντοτε ἐκ τῆς συνοδευούσης ταύτην ὑπογραφῆς τοῦ ἐκτελεστοῦ της,» γράφει ὁ Ravaut. Καὶ ὄντως οὐδὲν τούτου ἀκριβέστερον καὶ ἀληθέστερον καὶ τόσον περιεκτικῶς καὶ σαφῶς δι' ἐλαχίστων λέξεων διατυπωθέν. Ἡ ἀξία της ἐξαρτᾶται πάντοτε, ὡς καὶ ἡ ἀξία παντὸς χρεογράφου ἐξαρτᾶται ἐκ τοῦ ὑπογράψαντος τοῦτο. Εἶνε οὗτος φερέγγυος; εἶνε καὶ τὸ ἔγγραφόν του φερέγγυον. Εἶνε ὁ ἐκτελέσας τὴν ὀρροαντίδρασιν ἀξιόπιστος τότε μόνον, καὶ μόνον τότε, ἔχει καὶ ἡ ὑπ' αὐτοῦ ἐκτελεσθεῖσα ἀντίδρασις σημασίαν καὶ δέον ν' ἀξιωθῇ προσοχῆς. Μόνον δ' οἱ ἀσχολούμενοι μετὰ συφιλιδικῶν, μόνον οἱ ἰατροί, οἱ τούτους ἐξετάζοντες, δύνανται ν' ἀποφανθοῦν περὶ τοῦ κυκεῶνος τοῦ ἐπικρατοῦντος ἐν πολλοῖς ἐργαστηρίοις ἔνθα ἡ ἀντίδρασις αὕτη ἐκτελεῖται.

Ὅτε αὕτη μετὰ τὴν ἀνακάλυψιν καὶ διαφήμισιν τοῦ σάλβαρσαν καὶ τὰ ὑπὸ τοῦ Citron καὶ ἄλλων γραφέντα περὶ προγνωστικῆς, ἐλάμβανε τὰς καταπληκτικὰς διαστάσεις, αἵτινες καὶ σήμερον ἀκόμη παρουσιάζονται ἀτυχῶς, ἐπείσθην ὅτι πρέπει νὰ μελετήσω τὰ κατ' αὐτήν, νὰ καταμάθω καὶ ἐντελῶς νὰ γνωρίσω ταύτην, ἐπρομηθεύθην ὅ,τι περὶ αὐτῆς εἶχε γραφῇ εἴς τε τὸ Γαλλικὸν καὶ τὸ Ἀγγλικόν. Μὴ δυνάμενος ὅμως νὰ κατανοήσω οὐδὲν ἐκ τῆς ἁπλῆς μελέτης τῶν εἰδικῶν ἔργων, ἀπε-

φάσισα νὰ ἴδω ταύτην ἐκτελουμένην. Συνάδελφός τις δὲ τότε τὴν μὲν ἡμέραν ἐξασκῶν τὸ ἐπάγγελμα τοῦ ἰατροῦ, τὴν δὲ νύκτα μετερχόμενος τὸν παθολόγον καὶ ἐκτελῶν τὴν ἀντίδρασιν Βάσσερμεν εἰς ἓν τῶν ἐνταῦθα νοσοκομείων, μὲ παρώτρυνε παρακολουθῶν τοῦτον κατὰ τὴν ἐκτέλεσίν της νὰ λάβω πεῖραν τῶν κατ' αὐτήν. 'Οποία ὅμως ὑπῆρξεν ἡ κατάπληξίς μου ὁπότε ἑβδομάδας τινὰς βραδύτερον εἰδικῶς πλέον παρακολουθῶν ταύτην ἐκτελουμένην παρὰ τοῦ James Homer Wright ἐν τῷ Mass. General Hospital, εἶδον τὴν διαφορὰν τῆς ἐκτελέσεως ταύτης ἐν τῷ πρώτῳ νοσοκομείῳ καὶ τῷ δευτέρῳ.

'Εὰν βεβαίως εἴπω κυκεὼν θὰ ἐκφράσω μὲν ὅ,τι θέλω νὰ εἴπω ὄχι δὲ καὶ τὸ πρᾶγμα. 'Ανωμαλία ὀλιγότερον τοῦ πρώτου, ἀνακουλουθία, ἀσυνέπεια ἢ φύρδην μίγδην οὐδὲν σημαίνουν. Ταῦτα μὲν λεγόμενα περὶ ἀτασθάλου καὶ ἀτάκτου γυναικὸς τὸν οἶκόν της ἀμελούσης καὶ ρυπαινούσης σημαίνει τι, ἀλλὰ περὶ ἰατρικοῦ ἐργαστηρίου ἐκ τῶν ἐργασιῶν τοῦ ὁποίου χιλιάδες λαοῦ ἐξαρτοῦν τὸ μέλλον των, τὴν ψυχικήν των ἠρεμίαν καὶ οἰκογενειακὴν αὐτῶν γαλήνην, καὶ εἰς τὸ ὁποῖον ἐμπιστεύονται τὸ τιμαλφέστερον τῶν θείων δώρων, τὴν ὑγείαν των καὶ τὴν ζωήν των, τί δύναται νὰ σημάνουν; 'Ατυχῶς διὰ πολλούς, ἐκτελοῦντας τὴν ὀρροδιαγνωστικὴν ταύτην ἰατροὺς ἐντὸς τῶν τρωγλῶν των, ἅτινα εὐφημιστικῶς ἀποκαλοῦν ἐργαστήρια, αὕτη δὲν ἔχει μείζονα σημασίαν οἵαν ἔχει διὰ μάγειρον ὁ τηγανισμὸς ἀλάντος ἢ ᾠοῦ, καὶ ἐκ τῆς τριβῆς καὶ συχνῆς καὶ ἐπανειλημμένης, ἐσφαλμένης καὶ πλημμελοῦς ἐκτελέσεως παρασυρθέντες καὶ παραπλανηθέντες ἠμβλύνθησαν τὴν διάνοιαν, διεφθάρησαν τὴν ψυχὴν καὶ οὐδόλως ἀντιλαμβάνονται τί σημαίνει διὰ χιλιάδας ὁμοίων των ἡ ἀντίδρασις Βάσσερμεν καὶ πόσα ἡ ἀνθρωπότης δυστυχῶς ἐξαρτᾷ ἐξ αὐτῆς. Παρὰ πολλῶν τὸ ἰατρικὸν ἐργαστήριον ἀπεκλήθη ρυπαρὸν μαγειρεῖον, ἐπικαιρότερον ὅμως, ὅσον τοὐλάχιστον ἀφορᾷ τὴν ὀρροδιαγνωστικὴν τῆς συφιλίδος, ἐργαστήριά τινα θὰ ἐχαρακτηρίζοντο σφαγεῖα σωμάτων, φρενῶν ἀνεμοζάλη, καὶ στρεβλωτήρια καὶ κιβδηλοποιεῖα ἀληθειῶν. 'Εὰν ὁ G. Bernard Shaw ἐπεσκέπτετο τὰ ἐργα-

στήρια τῶν ἐκτελούντων τὴν ἀντίδρασιν ταύτην ἀλλοῖα θὰ ἐφρόνει καὶ θὰ ἔγραφεν ἐν τῷ προλόγῳ τοῦ «Ἰατρικοῦ Διλήμματος.» Ἑρμηνεύονται δὲ οὕτω αἱ μέγισται καὶ ἐκπλήττουσαι διαφοραὶ αἱ ἡμερησίως ἀπαντώμεναι εἰς τὰς ἀπαντήσεις διαφόρων ἐργαστηρίων εἰς τὰ ὁποῖα τὸ αἷμα τοῦ αὐτοῦ ἀνθρώπου ὑπεβλήθη πρὸς ἀνάλυσιν. Διότι ἄλλα μὲν τούτων εὑρίσκουν τοῦτο θετικόν, ἄλλα ἀρνητικόν, ἄλλα δὲ οὐδέτερον. Τούτων δὲ συμβαινόντων εἰς τὰ ὑπὸ ἀνεκτὰς συνθήκας λειτουργοῦντα καὶ μετὰ νοσοκομείων, ἢ ἰατρικῶν σχολῶν συνδεδεμένα καὶ συνεργαζόμενα παθολογικὰ ἐργαστήρια, τί ἄραγε θὰ συμβαίνῃ εἰς τὰ ὑπὸ ἰδιωτῶν ἰατρῶν διατηρούμενα καὶ ἐπὶ χρηματιστικῷ σκοπῷ λειτουργοῦντα τοιαῦτα; Ἐν αὐτοῖς, τοῖς πλείστοις, ἀτυχέστατα, ἡ ἀπάντησις δίδεται καθ' ὑπαγόρευσιν. Ἤτοι ὁ τὸ αἷμα τοῦ πάσχοντος στέλλων ἰατρὸς λέγει ποία πρέπει νὰ εἶναι καὶ ἡ ἀπάντησις. Τοιαύτη ἢ τοιαύτη, ἀρνητικὴ ἢ θετική, πρὸς ἐξυπηρέτησιν τῶν σκοπῶν του. Τὸ τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων: «βοῦν ἐπὶ γλῶτταν» οὐδέποτε θὰ παύσῃ ἐπαναλαμβανόμενον καὶ ἐκσημαῖνον ὅ,τι καὶ τὸ πρῶτον ἄγνωστον παρά τινος ἐλέχθη.

Προκειμένου δὲ ἡ ἀξία καὶ ἡ σημασία τῶν ἀπαντήσεων τοῦ τοιούτου εἴδους ἐργαστηρίων νὰ ἐκτιμηθῇ, ὡς μέτρον καὶ στάθμη παρέχεται ἡ ἀπόφασις τῆς Ἰατρικῆς Ἑταιρείας τῆς Νέας Ὑόρκης, ἡ ληφθεῖσα κατὰ τὴν συνεδρίασιν τῆς 25 Ἀπριλίου 1921. Δι' αὐτῆς συνιστᾶται πρὸς τοὺς ἰατροὺς τῆς πόλεως ὅπως παύσουν στέλλοντες τὰ παρασκευάσματά των πρὸς ἐξέτασιν εἰς τὰ δι' ἐμπορικοὺς σκοποὺς λειτουργοῦντα ἰδιωτικὰ ἐργαστήρια, ὡς ἀνάξια ἐμπιστοσύνης καὶ ἀφερέγγυα, προτιμῶντες ἀντ' αὐτῶν τὰ ὑπὸ τὴν ἐπίβλεψιν ἀξιοπίστων καὶ γνωστῶν ἐπιστημόνων λειτουργοῦντα ὡς καὶ τὰ ὑπό τε τῆς πόλεως καὶ πολιτείας συντηρούμενα.

* * *

Ποίαν δὲ σημασίαν ἡ ἀντίδρασις Βάσσερμεν ἔχει διὰ τὸν συφιλιδικόν; Θεωρεῖται ἀλάνθαστος. Ἐὰν βεβαίως ὁ εἰπών· «τὰ ἐν οἴκῳ μὴ ἐν δήμῳ» ἐπέζη καὶ βλέπων καὶ ἀκούων τὰ περὶ τὴν ἀντίδρασιν ταύτην διαδραματιζόμενα αἰσχρά, μειδιῶν θὰ ἔλεγεν ἰδοὺ ὅτι «τὰ τῆς

ἐπιστήμης μὴ τῷ κοινῷ,» ἢ ὅπως ἡ γραφὴ λέγει: «μὴ ρίπτετε τὰ ἅγια τοῖς κυσὶ καὶ τοὺς μαργαρίτας ἔμπροσθεν τῶν χοίρων.» Διότι συμπεσόντα τὰ περὶ προγνωστικῆς σημασίας τῆς ἀντιδράσεως ταύτης λεχθέντα καὶ γραφέντα, μετὰ τῶν περὶ μεγάλης ἀποστειρωτικῆς θεραπείας διὰ τοῦ 606 διατυμπανισθέντων μετέτρεψαν ἄρδην τὰ περὶ συφιλίδος παρά τε τοῖς ἰατροῖς καὶ τῷ λαῷ κρατοῦντα δόγματα. Τί δ' ἔστι φήμη καὶ πῶς ἀπὸ μικροῦ ὁρμωμένη γιγαντοῦται, καλύπτουσα καὶ τὰ πάντα περιβάλλουσα καὶ μέχρις ἄκρων γῆς διασκεδαζομένη διασπείρεται καὶ ἐξικνεῖται, ὁ Βιργίλιος τὸ ἔψαλεν ἐν τῇ Αἰνιάδι. Τίς πλέον τὴν φήμην ταύτην δύναται νὰ κρατήσῃ ἐντὸς ὁρίων; Ἰδοὺ λοιπὸν ἡ φήμη αὕτη, ἡ ἄλλοτε βάρος ἕλκουσα καὶ διὰ πτερύγων φερομένη, σήμερον διά τε τοῦ διὰ σύρματος καὶ ἀσυρμάτου τηλεγράφου ὡς ἄϋλόν τι καὶ ἀσύλληπτον διαχεομένη πληροῖ τὸν αἰθέρα. Τίς δὲ δύναται πλέον συλλαμβάνων νὰ καθείρξῃ καὶ ἐντὸς δεσμῶν νὰ περιβάλλῃ;

Ὑφίσταται δ' ἄλλη τις ἀδυναμία, ἐκτὸς τῆς εὐπιστίας, ἥπερ καὶ θυγάτηρ ταύτης δύναται ν' ἀποκληθῇ, ἡ ἀπάτη. Αὕτη εἶνε τὸ κατ' ἐξοχὴν ἀνθρώπινον πάθος ὅπερ ἄλλοτε μὲν ὠφελίμως, ἄλλοτε δ' ἐπιζημίως ἐπὶ τοῦ ἀνθρώπου ἐπιδρᾷ. Ἡ ἀπάτη αὕτη εἶνε αἱμωδία, νάρκη καὶ μέθη τῆς ψυχῆς. Δι' αὐτῆς ἡ ψυχὴ θηλυνομένη κατακηλεῖται καὶ εἰς ἠρεμίαν ἄγεται. Ἡ θεὰ Λησμοσύνη φέρει ταύτην πάντοτε ὑπὸ τὴν χλαμίδα της, καὶ πρὶν τὸ προσφιλές της τέκνον, τὸν ἄνθρωπον, τῶν μεριμνῶν καὶ φροντίδων ἀπαλλάττουσα εἰς τὰς ἀγκάλας τοῦ ἀδελφοῦ Μορφέως παραδώσῃ, διὰ τῆς ἀπάτης ταύτης, ὡς ἡ μήτηρ παιδίον δι' ἀθύρματος, πλανᾷ. Ποσάκις ἀπατώμενοι δὲν χαίρομεν καὶ πρὸς τὴν ἀπάτην ἑκουσίως καὶ ἀσμένως δὲν φερόμεθα πρὸς ἀνακούφισιν; Ποσάκις τὸν ἀπατῶντα διὰ τὸν ἐπιτυχῆ τρόπον τῆς ἐξαπατήσεώς μας δὲν ἐπευφημοῦμεν καὶ δὲν ἀμείβομεν; Τί εἶνε τὸ θέατρον; Κέντρον καὶ πηγὴ ἀστείρωτος ἀπάτης, αὐτεμπαιγμοῦ καὶ ἐν ταὐτῷ τέρψεως; Ἐφαντάσθη δ' ἄραγε ὁ Σόλων ὅταν πρὸς τὸν αὐτοσχέδιον πρῶτον ὑποκριτὴν καὶ δραματικὸν Θέσπιν ἔλεγε, «δὲν αἰσχύνεσαι τοιαῦτα καὶ τοσαῦτα δημοσίᾳ ψευδόμενος ἀσυστόλως;» ὅτι τὸ ἔρ-

γον τούτου τοιαύτας διαστάσεις θὰ ἐλάμβανε καὶ θὰ ἐπέζη τῶν σοφῶν νόμων του; Ποίας δὲ τιμῆς καὶ γοήτρου δὲν ἀξιοῦνται οἵ τε συγγραφεῖς καὶ οἱ ὑποκριταὶ τούτου; Διατί λοιπὸν κακίζοντες τὸ ἀπατώμενον κοινὸν νὰ μὴ ψέγωμεν τοὺς ἀπατεῶνας καὶ διαβουκολοῦντας τοῦτο ἰατρούς;

Οἱ τὸ σάλβαρσαν ὡς πανάκειαν διαφημίσαντες καὶ τὴν ὀρροανάλυσιν ὡς ἀλάνθαστον διατυμπανίσαντες εἶνε οἱ ἰατροί. Τὰ τοῦ οἴκου των ἀπόρρητα οὗτοι ἐκοινολόγησαν. Τὰ τῆς ἐπιστήμης των ἱερὰ οὗτοι ἐξηυτέλισαν. Ἡ μύησις τοῦ λαοῦ εἰς τὰ μυστήρια τῆς ἐπιστήμης, ἡ εἰσαγωγή του εἰς τὰ ἄδυτα τοῦ ἰατρικοῦ ἐργαστηρίου δέον νὰ γίνεται ὄχι ἐπὶ σκοπῷ ἀπάτης ἀλλὰ πρὸς διαφώτισιν καὶ ἐπὶ τῷ σκοπῷ προφυλάξεως ἐκ τῆς ἀπάτης. Ἐὰν ὁ λαὸς πεισθῇ ὅτι ἡ ἰατρικὴ δὲν εἶνε ἀλχημεία, ἀλλ' ἐπιστήμη, οἱ μύσται καὶ σκαπανεῖς τῆς ὁποίας τὴν ἐξερεύνησιν καὶ εὕρεσιν τῆς ἀληθείας ἔθεντο ὡς μόνον σκοπὸν καὶ μέλημα, οὔτε θὰ ἀπιστῇ οὔτε θὰ φοβῆται τὸν ἰατρόν. Ἐὰν ὁ λαὸς πεισθῇ ὅτι ὁ ἰατρὸς εἶνε ὁ ποιμὴν ὁ καλὸς, ὁ τιθέμενος τὴν ψυχὴν αὐτοῦ ὑπὲρ τῶν προβάτων αὐτοῦ, τῶν ἀρρώστων του, τότε ὁ λαὸς αὐτὸς θ' ἀκούσῃ τῆς φωνῆς αὐτοῦ καὶ θ' ἀκολουθήσῃ αὐτόν.

Ὅ,τι λέγομεν μυστήριον, καὶ ἀποκαλοῦμεν ἀπόρρητον, καὶ ὀνομάζομεν ἄδυτον, τὸ πράττομεν ὅπως δηλώσωμεν ὅτι ἀτελὲς καὶ ἄγνωστον καὶ ἀπόρρητον ὂν εἰσέτι καὶ δι' ἡμᾶς τοὺς ἰατροὺς εἶνε μυστήριον. Πάντα δὲ τὰ μὴ εἰσέτι καλῶς καὶ σαφῶς ὑπὸ τῆς ἐπιστήμης κατανοηθέντα δὲν πρέπει νὰ καθίστανται κτῆμα τοῦ λαοῦ, διότι ὁ λαὸς μὴ δυνάμενος νὰ τ' ἀντιληφθῇ καὶ νὰ τὰ κατανοήσῃ, πίπτει θῦμα τοῦ τυχόντος ἀπατεῶνος ἐκμεταλλευομένου τοῦτον εἰς βάρος τῆς ἐπιστήμης. Ὡς ἀπόδειξιν δὲ τῶν λεγομένων τούτων φέρω τὸ ὅτι κανεὶς ἰατρὸς τὰς ἀνακαλύψεις του δὲν κατέστησε μονοπώλιον καὶ δὲν τὰς ἐξεμεταλλεύθη. Ἐὰν ὁ Παστὲρ τὸν ἀντιλυσσικὸν ὀρρὸν ἐτήρει μυστικόν, καὶ ἐὰν ὁ Roux καὶ ὁ Behring τὴν ἀντιτοξίνην τῆς διφθερίτιδος δὲν ἐκοινολόγουν ἀμέσως, τίς θὰ ἦτο πλουσιώτερος τούτων; Ὅ,τι λοιπὸν ἡ ἐπιστήμη ἀποκτᾶ δὲν τὸ ἐκμεταλλεύεται καὶ δὲν τὸ χρησιμοποιεῖ δι' ἴδιον ὄφελος ἀλλὰ πρὸς τὸ κοινὸν

καλόν. Ἐν τούτοις ὅμως, εἰς τὰς πλείστας τῶν περιπτώσεων ἡ ἰατρικὴ ἐπιστήμη σφαλλομένη σφάλλει καὶ πλανᾶ καὶ τὸν λαόν. Ὑπὸ τοῦ ἐνθέου ζήλου τοῦ νὰ φανῇ χρήσιμος πρὸς τοὺς πάσχοντας παρασυρομένη πολλάκις δὲν κρατεῖ τὴν γλῶσσάν της καὶ ἀντὶ ὠφελείας γίνεται μεγίστης ζημίας πρόξενος. Τοῦτο δ' ἀκριβῶς συνέβη καὶ διὰ τὴν ὀρροαντίδρασιν τῆς συφιλίδος, διότι παρασυρθεῖσα ἐκ τῶν πρώτων εὐνοϊκῶν ἀποτελεσμάτων τῶν πρώτων ἐνέσεων τοῦ 606, καὶ ἐκ τῆς ἀποτόμου μετατροπῆς τῆς ἀντιδράσεως ἀπὸ θετικῆς εἰς ἀρνητικήν, ἀνεκοίνωσε τὰ συμπεράσματά της ὅλως ἀκαίρως συμπαρασύρασα πρὸς τὸ αὐτὸ βάραθρον τῆς πλάνης καὶ τοὺς ἀτυχεῖς πάσχοντας. Τίς δὲ δύναται τώρα νὰ ἐπαναφέρῃ τὸ παραπλανηθὲν κοινὸν εἰς τὴν ὁδὸν τῆς λογικῆς; Τίς θὰ κατορθώσῃ νὰ ἐπαναγάγῃ τὸν ἐκτροχιασθέντα ὄχλον ἐπὶ τῆς εὐθείας γραμμῆς; Οὐδεὶς πρὸς τὸ παρὸν τοὐλάχιστον! Μυριάδων δὲ ἰατρῶν πλανωμένων καὶ σφαλλομένων καὶ ἐκλαμβανόντων τὴν ἀντίδρασιν Βάσσερμεν ὡς κατ' ἐξοχὴν παθογνωμονικὸν φαινόμενον τῆς νόσου, ἄλλων δὲ μυριάδων χρησιμοποιούντων ταύτην ὡς μέσον ἀπάτης καὶ χρηματισμοῦ, καὶ ἀπὸ σκοποῦ σφαλλόντων τοὺς ἀρρώστους, τίς δύναται νὰ ἐξαλείψῃ τὴν σχηματισθεῖσαν ἰδέαν;

Τίς δὲ θὰ ἐκάκιζε τὸν ἀτυχῆ πάσχοντα βλέποντα τὸ μὲν σῶμά του ἀκηλίδωτον καὶ τὰς τούτου κοιλότητας, τὸ στόμα καὶ τὸν δακτύλιον, καὶ τὰς προεξοχάς του καὶ πτυχάς του ἀλωβήτους συφιλιδικῶν βλαβῶν, τὸ δὲ αἷμά του καθαρόν, νὰ ἐκλαμβάνῃ ἑαυτὸν ἰαθέντα ἐκ τῆς συφιλίδος του; Ἡ ἀπάτη, ὡς εἴπομεν, θηλύνουσα κατακηλεῖ ἡ δὲ γαλῆ τοῦ αἰσωπείου μύθου λείχουσα τὴν ρίνην ἐτέρπετο, γευομένη τοῦ ἰδίου αἵματος μέχρι θανάτου. Πρὸς τὸν πολύμητιν Ὀδυσσέα ἡ Κίρκη προεῖπε τὶ ἀναμένει τοῦτον ἐὰν προσήγγιζεν εἰς τὴν νῆσον τῶν Σειρήνων, ἐν τούτοις ὅμως ἐκεῖνος ἐν πλήρει γνώσει τῶν συμβησομένων

«Λῦσαι τ' ἐκέλευεν ἑταίρους,
ὀφρύσι νευστάζων.»

Οἱ ἄρρωστοι λοιπὸν ἀκούοντες παρὰ τοῦ ἰατροῦ ὅτι τὸ αἷμά των εἶνε καθαρὸν ἄγονται εἰς ἔκστασιν.

Ἐὰν τὸ αἷμα αὐτό, ὁ κατ' ἐξοχὴν χυμὸς τοῦ σώματος, ὁ διαβρέχων καὶ ἀρδεύων ἅπαντας τοὺς ἱστοὺς καὶ ἅπαντα τὰ ὄργανα τοῦ σώματός των, τὸ εἰσερχόμενον καὶ ἐξερχόμενον διὰ τῶν μυχίων καὶ κρυφίων σαρκός, σπλάγχνων, νεύρων καὶ ὀστῶν, ἐὰν τὸ αἷμα τοῦτο εἶνε καθαρόν, ποίαν ἄλλην τρανοτέραν καὶ ἁπτοτέραν ἀπόδειξιν τῆς ἰάσεώς των καὶ τῆς ἐντελοῦς ἐξυγιάνσεώς των χρειάζονται; Ἰάθησαν, ἐξυγιάνθησαν καὶ δὲν χρήζουν πλέον θεραπείας.

Πόσους δὲ τοιούτους δὲν βλέπομεν, μετὰ στόμφου, τοὺς περισσοτέρους, λέγοντας: «εἶχον συφιλίδα ἀλλ' ἰάθη, τὸ ἔδειξε καὶ τὸ αἷμά μου εὑρεθὲν καθαρόν!» Ὑπὸ ποίους ὅμως ὅρους ἢ συνθήκας καὶ παρὰ τίνος παθολόγου καὶ εἰς ποῖον ἐργαστήριον ἀναλυθὲν τὸ αἷμά του εὑρέθη καθαρὸν δὲν τὸν ἐνδιαφέρει, ἢ καὶ ἂν τὸν ἐνδιέφερε δὲν δύναται νὰ τὸ κατανοήσῃ καὶ συνεπῶς νὰ τὸ ἑρμηνεύσῃ. Ἐν τῇ ρέμβῃ καὶ τῷ γλυκεῖ ὀνείρῳ τῆς αὐταπάτης του διατελῶν οὐδένα ἀνέχεται νὰ τοῦ τὸ διαταράξῃ. Ἐπείσθη ὅτι ὑγιάνθη, τὸ σῶμά του οὐδὲν ἐκ τῶν κλασικῶν τῆς νόσου σημείων, κηλίδα, βλατίδα, ἢ ἄλλην τινὰ στίξιν παρουσιάζει, τὸ στόμα του δὲν ἔχει τίποτε, τὸ δὲ αἷμά του εἶνε καθαρόν! Ἐὰν ὑπῆρχέ τι καὶ τὸ ἐλάχιστον ἔστω, ἐντὸς τοῦ σώματός του δὲν θὰ τὸ ἐδείκνυε τὸ αἷμα; Τὸ αἷμα ὅμως ἦτο καθαρόν, τοῦ τὸ εἶπε καὶ ὁ ἰατρός, ποίαν ἄλλην καλλιτέραν ἀπόδειξιν χρειάζεται τῆς ὑγιάνσεώς του;

* * *

Εἰς οἵαν δ' ἔκστασιν χαρᾶς φέρει ἡ ἀρνητικὴ ἀντίδρασις τὸν ἕνα πάσχοντα εἰς ὁμοίαν ἀπελπισίαν φέρει τὸν ἄλλον πάσχοντα ἡ θετικὴ τοιαύτη. Δι' αὐτὸν πλέον πᾶσα ἐλπὶς ἰάσεως ἐξέλιπε, πᾶσα προσδοκία ὑγιάνσεως ἐξηλείφθη. Τὸ φάσμα τῆς κακῶς ἀποληγούσης συφιλίδος ἄρχεται περιιπτάμενον περὶ αὐτὸν καὶ διῶκον αὐτὸν ὡς αἱ Ἐρινύες τὸν Ὀρέστην. Δι' οἵων δὲ λογισμῶν ὁ πρῶτος ἄγεται εἰς τὸ συμπέρασμα ὅτι, τοῦ αἵματός του καθαρισθέντος ἐκ παντὸς μολύσματος τῆς νόσου, δὲν χρειάζεται ἄλλην θεραπείαν, διὰ τῶν αὐτῶν συλλογισμῶν ἐξικνεῖται καὶ ὁ δεύτερος εἰς τὸ αὐτὸ τέρμα. «Ἀφοῦ,

λέγει, τὸ αἷμά μου, καίτοι ἔλαβον τόσα φάρμακα, δὲν ἐκαθάρισε διατί νὰ λάβω ἄλλα; Τὸ πεπρωμένον μου, ἡ μοῖρά μου γράφεται ἀνεξιτήλως εἰς τὸ αἷμά μου, ἐὰν ὄντως ἐπρόκειτο νὰ ὑγιανθῶ θὰ ἐκαθάριζεν, ὅπως ἐκαθάρισε καὶ τὸ αἷμα τόσων ἄλλων μὲ ὀλιγοτέρας ἐνέσεις, διατὶ λοιπὸν νὰ λάβω καὶ ἄλλας τοιαύτας;» Τὸ τοιοῦτον συμβαίνει ἡμερησίως καὶ τὸ ἀκούομεν ἐπαναλαμβανόμενον καθ' ἑκάστην. Αἱ δὲ συστάσεις μας, αἱ προτροπαί μας καὶ αἱ συμβουλαί μας, εἶνε κτένιον διὰ φαλακρὸν καὶ μουσικὸν ὄργανον διὰ κωφόν, ἤτοι οὐδόλως ἰσχύουν ν' ἀποσπάσουν τὸν ἀπέλπιδα ἐκ τῆς ἀπογοητεύσεώς του.

Οὕτω δ' ἐχόντων τῶν πραγμάτων ἡ ἀληθῶς πεφωτισμένη καὶ σαφὴς γνώμη τοῦ Lisser, «τῆς συφιλίδος ἅπαξ ἐπιστημονικῶς ἀκριβῶς διαγιγνωσκομένης ὅσον ὀλιγότεραι ὀρροαναλύσεις ἐκτελοῦνται τόσον τὸ καλλίτερον διὰ τὴν εἰρήνην τοῦ πνεύματος πάσχοντός τε καὶ ἰατροῦ,» εἶνε ἡ καλλιτέρα. 'Αλλὰ τίς δύναται ν' ἀποφύγῃ τὸν πειρασμὸν καὶ νὰ παρακάμψῃ τὸν σκόπελον; Οἱ ἄρρωστοι γνωρίζοντες, ὅσον βεβαίως ἡ διανοητική των κατάστασις, τὸ περιβάλλον αὐτῶν καὶ ἡ ἐκπαίδευσίς των τοὺς ἐπιτρέπει, ὅτι σήμερον ἡ ἀνάλυσις τοῦ αἵματος λύει τὸ αἴνιγμα καὶ κόπτει τὸν γόρδιον δεσμὸν τῆς συφιλιδικῆς προγνώσεως, ζητοῦν καὶ ἀπαιτοῦν τὴν ἀνάλυσιν ταύτην. Εἰς θεραπείαν δὲ τὸ πρῶτον ὑποβαλλόμενοι ἐρωτοῦν· «μετὰ ποῖον ἀριθμὸν ἐνέσεων θὰ ἐξετάσωμεν καὶ πάλιν τὸ αἷμα διὰ νὰ ἴδωμεν ἐὰν ἐκαθάρισε καὶ νὰ διακόψωμεν τὴν θεραπείαν;»

'Η συφιλὶς σήμερον εἶνε τὸ θέμα συζητήσεως εἴς τε τὰς λέσχας καὶ πάντα τὰ κέντρα συναντήσεως, ἡ σινδόνη τοῦ κινηματογράφου ἀνέλαβε τὴν ἑρμηνείαν πολλῶν ἐκ τῶν μυστηρίων της, τὸ δὲ βουλευτικὸν βῆμα, ἢ ἐφημερὶς καὶ ὁ ἄμβων δὲν σιγᾷ. ῎Ανθρωποι, οἵτινες πρὸ ἐτῶν καὶ τὸ ὄνομα συφιλὶς δὲν θὰ ἐπρόφερον ἀνερυθριάστως, ἤδη μειδιῶντες τείνουν τὸν βραχίονά των πρὸς ἄντλησιν τοῦ αἵματός των διὰ νὰ πεισθοῦν ἂν ἔχουν συφιλίδα. Περιττὸν νὰ ἐπαναληφθῇ ὅτι αἱ γνώσεις τοῦ κοινοῦ ἐξικνοῦνται εἰς τοῦτο τὸ σημεῖον. Συφιλίδος ὑπαρχούσης τὸ αἷμα εἶνε θετικόν, τοῦ 606 δὲ χορηγουμένου ἡ νόσος ἰᾶται καὶ τὸ αἷμα γίνεται ἀρνητικόν.

Ἔλθωμεν τέλος καὶ εἰς τοὺς ἐπὶ χρηματισμῷ ἐκμεταλλευομένους τὴν ἀντίδρασιν Βάσσερμεν.

Ὁ Ἱπποκράτης ἐν τῷ περὶ ἱερᾶς νόσου, ἢ ἐπιληψίας κεφαλαίῳ του, περὶ τῶν τὴν νόσον ταύτην ἱερὰν ἀποκαλεσάντων ὁμιλῶν, λέγει τὰ ἑξῆς:

«Ἐμοὶ δὲ δοκέουσιν οἱ πρῶτοι τοῦτο τὸ νόσημα ἀφιερώσαντες τοιοῦτοι εἶνε ἄνθρωποι οἷοι καὶ νῦν εἰσι μάγοι τε καὶ καθάρται καὶ ἀγύρται καὶ ἀλαζόνες, ὁκόσοι δὲ προσποιέονται σφόδρα θεοσεβεῖς εἶνε καὶ πλέον τι εἰδέναι.»

Ἐὰν δὲ ἡ ἐπιληψία ἦτο ἡ νόσος, ἡ ἄλλοτε τὰ πρὸς τὸ ζῆν προσπορίζουσα εἰς τοὺς μάγους καὶ καθάρτας καὶ ἀγύρτας καὶ ἀλαζόνας, ἡ συφιλὶς ἀπὸ τῆς ἐμφανίσεώς της ἐν Εὐρώπῃ τρέφει τὰ φαυλότερα τῆς κοινωνίας ὄντα. Δύο δέ τινα πρὸς τοῦτο συνετέλεσαν καὶ ἐν μέρει εἰσέτι συντελοῦν. Τὸ αἰσχρὸν ἢ ἀσύφηλον τῆς νόσου καὶ ἡ ἀποφυγὴ τῶν πρώτων ἰατρῶν ὅπως ἀναλάβουν τὴν θεραπείαν ταύτης.

Πρῶτον. Ταύτης ἐνσκηψάσης μετὰ τὴν ἀνακάλυψιν τῆς Ἀμερικῆς, ἤτοι κατὰ τὸ 1493, καὶ εἰς τὰ αἰδοῖα τὸ πρῶτον ἀναφαινομένης καὶ ἐκ τῆς συνουσίας κατὰ φυσικὸν λόγον προκαλουμένης, ἅπας ὁ κόσμος, σεμνότυφοι καὶ μή, ἀπέβλεψαν πρὸς ταύτην ὡς νόσον αἰσχράν, ὡς ἀσθένειαν κατ' ἐξοχὴν διαβολικὴν καὶ ὡς δεῖγμα θείας δίκης, νεμέσεως καὶ ἁμαρτίας, ὧν οὐδὲν ἀνεφέρετο ποτέ τι ὅμοιον, καὶ τὰ πρῶτα θύματά της συνεπῶς ὡς ὄντα ἐπικατάρατα, ἐναγῆ, ἁμαρτωλά, ἀσύφηλα καὶ τὸ δεῖγμα τοῦ κολασμοῦ των ἐπὶ τῶν αἰδοίων των καὶ τοῦ σώματός των, φέροντα, ἀπέκλεισαν ἐκ τῆς μάνδρας τῆς κοινωνίας. Βλέμμα ἁπλοῦν εἰς τὰ τῆς ἱστορίας τῆς νόσου δύναται νὰ μᾶς δώσῃ ἀμυδρὰν τῆς οἰκτρᾶς καταστάσεως τούτων εἰκόνα.

Δεύτερον. Τῶν συγχρόνων ἰατρῶν εὑρεθέντων τελείως ἀπαρασκεύων ὅπως ἀντεπεξέλθουν κατὰ τῆς νέας περιέργου καὶ πρωτοτύπου νόσου, περὶ τῆς ὁποίας οὐδὲν παρὰ τῶν κλασικῶν ἰατρικῶν συγγραφέων ἀνεγράφετο ἡ θεραπεία ταύτης ἐγένετο κτῆμα τοῦ πρώτου τυχόντος ἀλήτου. Τίς δὲ δὲν ἀνατριχιάζει ἀναγιγνώσκων τὰ ὑπὸ τῶν πρώτων τῆς συφιλίδος θυμάτων γραφέντα, τοῦ

Grunbeck, τοῦ Τορέλλα, τοῦ Χοῦττεν καὶ ἄλλων; Ἅπαντες οἱ σύγχρονοι συγγραφεῖς, ἰατρικοί τε καὶ λαϊκοί, συμφωνοῦν πληρέστατα ὁμολογοῦντες ὅτι οἱ πρῶτοι ταύτης θεραπευταὶ ἦσαν ὄντα οἷα ὁ Κικέρων θὰ ἐχαρακτήριζεν «ὄχι μόνον ὑπὸ πάσης τύχης ἀλλὰ καὶ ὑπὸ πάσης ἐλπίδος ἐγκαταλελειμμένα.» Ἦσαν ὡς καὶ εἶνε σκώληκες ζῶντες τρεφόμενοι καὶ ἀκμάζοντες ἐπὶ τῶν κοινωνικῶν τούτων ἐμψύχων πτωμάτων ἅτινα καλοῦνται ἄρρωστοι συφιλιδικοί.

Διατὶ ὁ ἄνθρωπος ἐπὶ τῶν τιμαλφεστέρων του καὶ ἱερωτέρων του, τῆς ὑγείας του καὶ τῆς πίστεώς του, ἀνέχεται νὰ ὀργιάζουν καὶ νὰ ἀκολασταίνουν τὰ φαυλότερα καὶ ἀθλιέστερα τῶν ἀπεικονισμάτων τοῦ ὁμοιόματός του, δὲν δύναμαι καλῶς νὰ τὸ ἑρμηνεύσω. Ὑποθέτω ὅμως ὅτι ἡ μεγίστη αὐτοῦ στοργὴ καὶ φίλτρον πρὸς διατήρησιν ἀμφοτέρων τούτων σώων καὶ ἀβλαβῶν, παρασύρει τοῦτον ὅπως ἐμπιστευθῇ τὴν διατήρησίν των καὶ τὴν φρούρησίν των πρὸς τὸν πρῶτον ἐπιτήδειον νὰ τὸν ἀπατήσῃ καὶ νὰ τὸν διαβουκολήσῃ. Τοῦ γενικοῦ δὲ τούτου, οὕτως εἰπεῖν κανόνος, ἐξαιρεῖται ὁ πρῶτος συφιλιδικός, τοῦτον πρὸς τὸν πρῶτον ἐπιτήδειον ἔρριψεν ἡ κοινωνία καὶ προσώθησεν ὁ ἰατρός.

«Οἱ ἐπίσημοι ἰατροὶ καὶ οἱ διά τε τῶν τίτλων των καὶ τῶν γνώσεών των συνιστώμενοι δὲν ἤθελον νὰ μολύνουν διὰ κακοσμίας τὴν εἰς ἀρώματα εἰθισμένην ὄσφρησίν των, οὔτε νὰ ρυπάνουν διὰ τῶν ἀκαθαρσιῶν τῶν ἑλκῶν τῆς ἀσθενείας, τὰς χεῖράς των τὰς θερμὰς τηρουμένας δι' ἀφθόνου χρυσοῦ, μ' ἀπεπλάνησαν ἐπὶ δέκα μῆνας.»

Γράφει ὁ Grunbeck ἐν τῇ ψωλάγρᾳ του, ὁμολογῶν ὅτι τὸ πρῶτον ἰάθη ὑπὸ ράπτου καὶ τὸ δεύτερον, ἐκ τῆς ὑποτροπῆς τῆς συφιλίδος του, παρὰ γεωργῶν.

Δὲν εἶνε ὅμως ὁ Grunbeck μόνος, ὁ Τορέλλα ἢ ὁ Χοῦττεν, ἀλλ' ἅπαντες οἵ τε σύγχρονοι τούτων καὶ οἱ ἀμέσως μεταγενέστεροι αὐτῶν καὶ πάντες οἱ μέχρι σήμερον γράψαντες διεκτραγωδοῦν τὴν οἰκτρὰν τῶν συφιλιδοθεραπευτῶν διαγωγήν. Συφιλὶς καὶ γονόρροια, αἱ μόναι νόσοι ὧν ἡ θεραπεία εἶνε περιπατητικὴ καὶ ὧν τὰ θύματα ἐξαιρετικῶς βιάζονται νὰ κατακλιθοῦν, ὄντα δὲ

νέοι καὶ νέαι τὸ πλεῖστον εὔπιστοι καὶ συνεπῶς εὐαπάτητοι, θ' ἀποτελοῦν ἐπὶ μακρόν, μήκιστον χρόνον εἰσέτι, τὸ καταλληλότερον πεδίον πρὸς δρᾶσιν τῶν ἀχρείων. Φρονῶ δὲ ὅτι ἡ ἐπιστήμη οὐδέποτε θὰ ἦτο δυνατὸν νὰ θέσῃ εἰς χεῖρας τούτων ἰσχυρότερον καὶ ἀκαταμαχητότερον ὅπλον τῆς ἀντιδράσεως Βάσσερμεν.

Περίεργον ὄντως καὶ ἐκπλῆσσον ἐν πολλοῖς τυγχάνει, πῶς ἐπὶ πάσης ἐπιστημονικῆς ἀνακαλύψεως, πρὶν εἰσέτι ἡ ἐπιστήμη ὑπὸ τὴν αὐστηρὰν καὶ ἄτεγκτον τῆς λογικῆς βάσανον ὑποβάλλουσα ταύτην ἀποφανθῇ ὁριστικῶς περί τε τῆς ἀκριβείας της καὶ τῆς ἀξίας της, ἡ αἰσχρὰ ἐκμετάλλευσίς της ὑπὸ τῶν τὴν ἐπιστήμην καταισχυνόντων ἑταίρων της, καὶ τῶν ὑπὸ τὸ ψευδώνυμον τοῦ ἰατροῦ ἐξασκούντων τὴν ἰατρικὴν ἄρχεται. Δὲν ἐπρόφθασεν ἡ ἐπιστήμη ν' ἀποφανθῇ περὶ τῆς ἀξίας τῶν πέραν τοῦ ἰώδους ἀκτίνων, γνωστῶν ἤδη ὡς ἀκτίνων Roentgen, καὶ τὰ ψευδοϊατρεῖα τῶν ἀλιτηρίων ἐπληρώθησαν ἀπὸ λαμπρὰ μηχανήματα διὰ τῶν ὁποίων οὗτοι καταυγάζοντες τὰ ἐσωτερικὰ σπλάγχνα δῆθεν, ἔβλεπον καὶ διεγίγνωσκον πᾶσαν νόσον καὶ πᾶσαν μαλακίαν. Πόσα βεβαίως αἰσχρὰ καὶ ἀνήθικα διεπράχθησαν καὶ ἐξακολουθοῦν διαπραττόμενα εἰς βάρος τῆς λαμπρᾶς ταύτης ἐπιστημονικῆς προόδου εἶνε ἀκατόρθωτον ν' ἀριθμηθοῦν. Ἅπαντα ὅμως ταῦτα ὠχριοῦν καὶ σβύνουν πρὸ τῶν εἰς βάρος καὶ ἐπ' αἰσχύνῃ τῆς ἀντιδράσεως Βάσσερμεν τελουμένων ληστρικῶν ὀργίων.

Οὐδεμία κοινωνία νομίζω θὰ ἐπαρουσίασέ ποτε οἰκτρότερον καὶ ἐλεεινότερον θέαμα τοῦ σήμερον διὰ τὴν συφιλίδα παρουσιαζομένου καὶ τοῦτο, μετὰ ποίας μολυβδίδος νὰ τὸ χαράξω, ἰατρὸς ὢν καὶ διὰ τίνος στόματος ἀνερυθριάστως νὰ τὸ εἴπω, ὑπὸ ἰατρῶν συναδέλφων. Τὶ περὶ τοῦ κλάδου μας θὰ ἔγραφον ἐὰν ἐπέζων σήμερον ὁ Ἀριστοφάνης, ὁ Λουκιανός, ὁ Γιουβενάλιος, ὁ Ραμπελαὶ καὶ ὁ Μολιέρος, πρὸ παντὸς δὲ ὁ Ραμπελαὶ ὁ γνωρίσας τοὺς ἀλείπτας, ὁ ὀσφρανθεὶς τῆς ὀσμῆς τῶν κεκλεισμένων κλιβάνων καὶ ὁ συναναστραφεὶς τοὺς συφιλιδικοὺς τοὺς βρίθοντας ἑλκῶν, ῥύπου, κομμιωμάτων καὶ ἐν ταὐτῷ σιελορροοῦντας; Τότε βεβαίως θεραπευταὶ καὶ ἀλεῖπται ἦσαν ξυλοσχίσται, ἀλιτήριοι, ἐντελῶς ἄξεστοι καὶ ἀπαί-

δευτοι, κοινωνικὰ σκύβαλα, προϊόντα παγκοσμίου ἀμαθείας, ἀγνοίας, θρησκοληψίας καὶ δεισιδαιμονίας. Οἱ σημερινοὶ ὅμως ἰατροὶ φέροντες διπλώματα καὶ περγαμηνὰς ἐπισήμως ἀνεγνωρισμένων λυκείων, καὶ σχολῶν καὶ πανεπιστημίων, ὑποτίθενται ὄντες πεπαιδευμένοι, ἐγκρατεῖς ὄχι μόνον τῶν ἰατρικῶν συγγραφέων ἀλλὰ καὶ τῶν περὶ ἠθικῆς, περὶ θρησκείας, περὶ ἀρετῆς, περὶ τιμῆς τε καὶ συνειδήσεως γραψάντων. Ἤτοι ἐν βραχεῖ καὶ συγκεκριμένως οἱ σημερινοὶ θεραπευταὶ τῆς συφιλίδος κακουργοῦν ἐν πλήρει γνώσει καὶ ἐπιγνώσει τῶν ὑπ' αὐτῶν διαπραττομένων καὶ τῶν ἐξ αὐτῶν συνεπειῶν καὶ τούτου ἕνεκα εἶνε ὑπεύθυνοι ἐνώπιον τοῦ νόμου.

Ἐὰν ὁ θεραπευτὴς τῶν χρόνων τοῦ Ραμπελαί, ἐνέκλειε καὶ ἐνέτριβεν ἐν τῷ κλιβάνῳ ἐνεάκις τὸν μάρτυρα Hutten, δὲν ἔπραττεν οὔτε περισσότερα οὔτε ὀλιγώτερα τῶν ὅσων ἐγνώριζεν, ἀλλ' ἁπλῶς ἐφήρμοζεν ὅ,τι παρ' ἄλλου ἐπ' αὐτοῦ ἴσως πρό τινος χρόνου θὰ εἶχεν ἐφαρμοσθῇ καὶ τοὔθ' ὅπερ, τὸ καὶ σπουδαιότερον, οἱ σύγχρονοι ἰατροὶ ὀλιγότερον ριψοκίνδυνοι ὄντες ἀπέφευγον νὰ πράξουν. Οἱ ἰατροὶ ὅμως τῆς σήμερον κακουργοῦν ἐκ τοῦ ἀσφαλοῦς καὶ ἐξαπατοῦν ἐσκεμμένως καὶ προμεμελετημένως ἐπὶ χρηματισμῷ μόνον.

Πάντες οἱ τοιοῦτοι ἰατροὶ ἢ ἔχοντες, ἐντὸς τῶν γραφείων των ψευδοεργαστήρια ἐκτελοῦν δῆθεν ἐν αὐτοῖς τὴν ἀντίδρασιν Βάσσερμεν, ἢ ἀποστέλλουν τὸ αἷμα ὅπερ αὐτοὶ ἀντλοῦν, ἢ τὸν ἄρρωστον αὐτὸν ὅπως φλεβοτομηθῇ παρά τινος ἄλλου μεμυημένου εἰς τὰ αἰσχρὰ τῆς σπείρας ἀπόρρητα. Ἡ ἀπάντησις πρὸς τὸν ἄρρωστον ἐκ τῆς ἀναλύσεως, δῆθεν, τοῦ αἵματός του, προσχεδιασμένη πάντοτε δίδεται τὸ πρῶτον τοιαύτη οἵα εἶνε δυνατὸν νὰ ἐξυπηρετήσῃ τοὺς σκοποὺς τοῦ ἰατροῦ, ἤτοι θετική. Ἐὰν λοιπὸν οὗτος προσερχόμενος φέρῃ καὶ τὴν ἐλαχίστην ὁρατήν, ἢ καὶ διὰ τῆς ἀφῆς ἀντιληπτὴν βλάβην, ἡ κάκωσιν ἐπὶ τῶν αἰδοίων του αὕτη παρίσταται πάντοτε συφιλιδική, τῆς δὲ θετικῆς δῆθεν ὀρροαντιδράσεως προσεπιμαρτυρούσης καὶ ἐπιβεβαιούσης τὸ ἀληθὲς τῆς διαγνώσεως, ἄρχεται ἡ θεραπεία. Καὶ βλάβης δὲ μὴ ὑπαρχούσης τοῦ ἀρρώστου ὅμως παραπονουμένου διά τινα ἐκ τῶν κοινῶν καὶ συνήθων ἐνοχλήσεων, ἤτοι καμάτου περὶ τὰ μέλη, κεφαλαλ-

γίας, ἢ παρουσιάζοντος ἐπὶ τοῦ σώματος τὴν ἐλαχίστην κηλίδα, ἢ ἐν τῷ στόματι αὐτοῦ κοινὰς ἄφθας, ἁπλῆν φαρυγγίτιδα ἢ ἀμυγδαλίτιδα, ἡ ἀνάλυσις τοῦ αἵματος πρὸς λύσιν τῆς πλαστῆς ἀπορίας τοῦ ἰατροῦ συνιστᾶται. Τὸ ἀποτέλεσμα τῆς τοιαύτης ἀναλύσεως εἶνε γνωστόν, θετικόν, δηλαδὴ τὸ αἷμα εἶνε ἀκάθαρτον, καθαρίζεται ὅμως εὐκολώτατα ἀρκεῖ νὰ χορηγήσωμεν τὸ 606. Ἡ ἀντίδρασις Βάσσερμεν λοιπόν, εἶνε ὁ ἀλάνθαστος μάρτυς, ὅτι ὁ ἄνθρωπος πάσχει ἐκ συφιλίδος, τὸ δὲ 606 ἡ πανάκεια τῆς συφιλίδος ταύτης.

Ἡ θεραπεία ἐπὶ τοιούτου εἴδους συφιλίδων ἀναλαμβάνεται πάντοτε κατ' ἀποκοπὴν ἢ ἐργολαβικῶς. Δηλαδή, «δός μου τόσα καὶ θὰ σὲ ἰατρεύσω ριζικῶς. Προπλήρωσέ μου τοῦτο τὸ ποσὸν καὶ θὰ σὲ καταστήσω τελείως ὑγιᾶ καὶ ἀκίνδυνον·» Τῆς συμφωνίας δὲ κλειομένης καὶ τῆς θεραπείας συμπληρουμένης ὁ ἄρρωστος κηρύσσεται ἰαθείς. Μάρτυς πάλιν καὶ δείκτης ἀλάνθαστος, λυδία λίθος ἀψευδής, καὶ γνώμων καὶ κριτήριον ἀναμφισβήτητον τῆς ἰάσεώς του εἶνε ἡ ἀντίδρασις Βάσσερμεν, ἀρνητική. Ὡς μέσον θεραπείας ἐχρησίμευσε πάλιν τὸ σάλβαρσαν, τὸ θαυμάσιον τοῦτο κίτρινον φάρμακον, ὅπερ ἐνιόμενον ἐντὸς τῆς φλεβὸς τοῦ πάσχοντος ἐξασκεῖ ἐπὶ τῆς φαντασίας του τοιαύτην γοητείαν οἵαν, λέξεις δυσκόλως ἐκφράζουν. Ἀλλὰ χορηγεῖται ἄραγε πάντοτε τὸ σάλβαρσαν; Βεβαίως ὄχι. Ἡ κιτρίνη οὐσία δύναται νὰ εἶνε ἁπλῆ ἁλατοῦχος διάλυσις μετ' ὀλίγων σταγόνων βάμματος κρόκου καὶ οὐδὲν πλέον. Πόσαι δὲ τὸν ἀριθμὸν ἐνέσεις ἀπαιτοῦνται διὰ τὴν τοιαύτην θεραπείαν; Τέσσαρες ἢ πέντε τὸ πολύ, ὁ δὲ χρόνος ποικίλει ἄλλοτε μὲν εἰς ἑβδομάδας καὶ ἄλλοτε εἰς μῆνας.

Οὐδόλως δ' ὑπερβολικὸς δέον νὰ θεωρηθῇ τις ἐὰν εἴπῃ ὅτι, πλέον τῶν εἴκοσιν ἐπὶ τοῖς ἑκατόν, ἐκ τῶν θεωρουμένων καὶ ἰατρευομένων ὡς συφιλιδικῶν, εἶνε πάσχοντες ὄχι ἐκ πραγματικῆς ἀλλ' ἐξ ὑποβολιμαίας ἢ πλαστῆς συφιλίδος ὑποβληθείσης ὑπὸ διαφόρων ἰατρῶν πρὸς τὸν ἁπλούστατον σκοπὸν χρηματιστικῆς ἐκμεταλλεύσεως. Ἤτοι ὁ ἰατρὸς εἶπεν εἰς αὐτοὺς ὅτι ἔχουν συφιλίδα διὰ νὰ τοὺς κλέψῃ, τοὺς ἐκμεταλλευθῇ καὶ τοὺς ληστεύσῃ. Ἰδοὺ τρεῖς περιπτώσεις τοιαύτης φύσεως:

Πρώτη Περίπτωσις:—Ἑσπέραν τινὰ ἐπιστρέφων εἰς τὸ γραφεῖόν μου εὑρίσκω γνωστόν μου ρυπαρὸν νέον καθήμενον ἐπὶ τῆς ἐξωθύρας καὶ ἀναμένοντά με. Ἅμα μὲ εἶδε, μὲ γλῶσσαν τρέμουσαν μοῦ λέγει, ὅτι θέλει νὰ τὸν ἐξετάσω τὴν ἰδίαν ἑσπέραν. Ὅτε εἰσήλθομεν ἦναψα τὸ φῶς εἶδον τὸν ἄνθρωπον κάτωχρον, τρέμοντα καὶ τραυλίζοντα, ὡς ἀκριβῶς πράττει κατὰ τὴν εἰσβολὴν τοῦ ρίγους ὁ θερμαινόμενος ἀπὸ ἑλογενεῖς πυρετούς. «Ἔ ε ε χω συ συ φι λι λι δα δα δα, μου ου ου τὸ το εἶ ει πε ὁ Χ καὶ αἱ μοῦ ἐ ε ε ζή τη τη σε δια α κό σι α α δο δο λά ρι α α α νὰ να με με κάνῃ νῃ νῃ κα α α λά» μοῦ λέγει ἐνῷ οἱ ὀδόντες του ἐν ταὐτῷ ἔτριζον ἀσυνειδήτως. Ὅτε δ' ἐδοκίμασε νὰ ἐξαγάγῃ τὸ αἰδοῖόν του αἱ χεῖρές του οὐδόλως ὑπήκουον εἰς τοῦ ἐγκεφάλου τὰ κελεύσματα, τρέμουσαι ἐκ φόβου καὶ συγκινήσεως. Τέλος μετὰ κόπου πολλοῦ ἐξαγαγὼν τοῦτο μοῦ τὸ ἐπέδειξεν ὁλόκληρον, ἀπὸ τῆς ρίζης τοῦ καυλοῦ μέχρι τῆς πόσθης ἐξηλκωμένον. Ἀφοῦ τὸν καθησύχασα λέγων ὅτι τὰ ἕλκη αὐτὰ δὲν ἐφαίνοντο συφιλιδικὰ καὶ συνῆλθεν ὀλίγον μοῦ εἶπεν, ὅτι ὁ ἰατρεύων αὐτὸν ἰατρός τοῦ εἶπεν ὅτι ἔχει συφιλίδα καὶ ὅτι πρέπει νὰ τοῦ δώσῃ διακόσια δολλάρια διὰ νὰ τὸν κάμῃ καλὰ καὶ ὅτι ἦλθε νὰ μάθῃ ἂν ἔχῃ, ἢ δὲν ἔχῃ τοιαύτην ἀσθένειαν. Εὐτυχῶς τῶν ἑλκῶν αὐτῶν διὰ τῆς καταλλήλου τοπικῆς θεραπείας καλῶς θεραπευομένων καὶ διὰ τῆς ἐπανειλημμένης ἐξετάσεως τοῦ αἵματός του, πάντοτε τῆς ἀντιδράσεως Βάσσερμεν ἐν αὐτῷ οὔσης ἀρνητικῆς, ἐπὶ πέντε συνεχεῖς μῆνας, καὶ οὐδενὸς ὑπόπτου συμπτώματος ἄλλου ἐπὶ τοῦ σώματός του ἐμφανισθέντος ὁ ἄρρωστος ἐπανέκτησε τὴν ψυχικήν του ἠρεμίαν.

Τίς ὅμως θὰ ἐφαντάζετο, ἐκτὸς φυσικὰ ἡμῶν τῶν ἰατρῶν, τῶν γνωριζόντων τὴν ἀνθρωπίνην φύσιν, ὅτι ὁ νέος αὐτὸς μὲ κατηγόρει μετὰ ταῦτα ὅτι δὲν ἐγνώρισα, ἐκμεταλλευόμενος τὴν ψυχολογικήν του ἐκείνην κατάστασιν, νὰ τοῦ πάρω τὰ διακόσια δολλάρια, τὰ ὁποῖα ἔφερε μετ' αὐτοῦ ὅπως μοῦ τὰ δώσῃ! Τὸ τοῦ Θουκυδίδου «Πέφυκε καὶ ἄλλως ἄνθρωπος τὸ μὲν θεραπεῦον ὑπερφρονεῖν, τὸ δὲ μὴ ὑπεῖκον θαυμάζειν.» δύναται ν' ἀλλοιωθῇ ὡς ἑξῆς «Πέφυκε καὶ ἄλλως ἄνθρωπος τὸν μὲν ἀληθεύοντα ὑπερφρονεῖν τὸν δὲ ληστεύοντα θαυμάζειν.»

Δευτέρα Περίπτωσις:—Ἄλλος τις νέος ἐλθὼν ἐκ Σικάγου ἐξεπίτηδες νὰ μὲ ἴδῃ, διὰ καλὸν ἰατρόν, μοῦ λέγει εἰσελθών· «Ἰατρέ, καίομαι, καίομαι ὁλόκληρος, νὰ μὲ ἴδῃς καὶ νὰ

φρίξης, ἔχω σύφιλιν, τὸ στόμα μου εἶνε γεμάτο πληγάς, ἐδοκίμασα ὅλα τὰ φάρμακα τοῦ κόσμου καὶ δὲν βλέπω θεραπείαν.» Ὅταν ὅμως ἐγυμνώθη ἐπὶ μὲν τοῦ σώματός του εἶδον μόνον διασπάρτους τινὰς ἀκμὰς καὶ οὐδὲν πλέον, τὸ δὲ στόμα του ἀπολύτως καθαρόν, τὸ γαγγλιακόν του σύστημα φυσιολογικόν, τὰ οὖρά του διαυγῆ καὶ καθαρὰ καὶ μὴ περιέχοντα οὔτε λεύκωμα οὔτε σάκχαρον. Τὰ μόνα φάρμακα ἦσαν ὀλίγα καψύλια ἐλαίου τοῦ ξύλου τοῦ σαντὰλ καὶ ἄγρωστις ἢ ἀγριάδα, χορηγηθέντα παρά τινος ἄλλου ἰατροῦ, ὅστις καὶ τοῦ ὑπέβαλε τὴν ἰδέαν τῆς συφιλίδος. Ἀμέσως ἀντλῶν τὸ αἷμά του εἰς δύο σωληνάρια, τὸ στέλλω εἰς τὸ **Mass. General Hospital** καὶ εἰς τὸ Ὑγειονομεῖον τῆς Πολιτείας. Ἡ ἀπάντησις καὶ ἀπὸ τὰ δύο αὐτὰ μέρη ἦλθεν ὅτι ἡ ἀντίδρασις Βάσσερμεν ἦτο ἀρνητική. Τοῦ ἀνθρώπου ὅμως ἀμφιβάλλοντος καὶ ἐπιμόνως βιάζοντός με νὰ τὸν ὑποβάλλω εἰς ἀντισυφιλιδικὴν θεραπείαν διότι καίεται ὁλόκληρος, ἐκτελῶ δύο δοκιμὰς διὰ τῆς συφιλιδίνης τοῦ Νογκούτσι καὶ δύο ἀκόμη ὀρροαντιδράσεις ἐντὸς δύο ἑβδομάδων. Τῶν πάντων δὲ ἀρνητικῶν ὄντων τοῦ συνέστησα νὰ ἐπανέλθη εἰς τὴν ἐργασίαν του ἀπολύτως καὶ ἀνεγκλίτως πλέον βέβαιος ὅτι οὐδέποτε εἶχεν ἢ ἔχει συφιλίδα. Δυστυχῶς ὅμως ἐπανελθὼν μετά τινας ἑβδομάδας μοῦ εἶπεν ὅτι μετέβη εἰς ἄλλον ἰατρόν, ὅστις χωρὶς νὰ ἐξετάση τὸ αἷμά του εὗρεν ὅτι ἔχει συφιλίδα καὶ ὅτι, ἀφοῦ ἐπληρώθη ἑκατὸν ἑξήκοντα δολλάρια, τοῦ ἔκαμε τέσσαρας ἐνέσεις καὶ τὸν ἐβεβαίωσεν ὅτι ἐθεραπεύθη πλέον, «ἀλλὰ δυστυχῶς λέγει, μὲ ὅλα αὐτὰ ἡ φωτιὰ τῆς ἀσθενείας δὲν θέλει νὰ σβύση.»

Τρίτη:—Ἄνθρωπός τις, πίπτων σφαδάζων ἐπὶ τοῦ πεζοδρομίου, ὁδηγεῖται ἀναίσθητος εἰς τὸ **Boston City Hospital**, ὅπου μετὰ πάσης τῆς ἀπαιτουμένης ἐξετάσεως καὶ ἀναλύσεως πάντων τῶν χυμῶν καὶ τῶν ἐκκριμάτων του, μήτε τοῦ ἐγκεφαλονωτιαίου ὑγροῦ ἐξαιρουμένου, βιοχημικῶς καὶ μικροσκοπικῶς, ἐξέρχεται ἐκεῖθεν. Παρασυρθεὶς καὶ παραπλανηθεὶς παρ' ἄλλου τινὸς μεταβαίνει εἰς ἰατρόν τινα ὅστις διαγνώσας συφιλίδα καὶ ζητήσας τριακόσια πεντήκοντα δολλάρια ὑπόσχεται νὰ τὸν θεραπεύση. Ὁ ἀδελφός του περισσότερα αὐτοῦ γνωρίζων, ἐρωτῶν εἰς τὸ νοσοκομεῖον, ἐξ οὗ πρὸ ὀλίγου εἶχεν ἐξέλθει ὁ ἀσθενής, μανθάνει ὅτι οὗτος δὲν εἶχε συφιλίδα. Ἄλλης πάλιν προσβολῆς ἐπελθούσης, ὁ ἀσθενὴς μεταβαίνει ἰδίᾳ βουλήσει εἰς τὸ **Mass. General Hospital** ἔνθα μετὰ τὴν αὐτὴν λεπτο-

μερῆ ἐξέτασιν διαγιγνώσκεται ἐπιληψία, οὐδεμίαν σχέσιν ἔχουσα μετὰ συφιλίδος. Ἐν τούτοις παρὰ πάντα ταῦτα ὁ ἀσθενὴς μεταβαίνει εἰς τὸν ἰατρόν, τὸν αὐτὸν συφιλιδικὸν ἀνακηρύξαντα καὶ ἀφοῦ ἐπλήρωσε τὰ ζητηθέντα 350 δολλάρια, δέχεται ἐνδοφλεβίως ἓξ κιτρίνας διαλύσεις. Ὕστερον τοῦ ἰδίου ἀρρώστου παραπονουμένου δι' ἄλγος τῆς οὐρήθρας, ὁ αὐτὸς ἰατρὸς ἀκαταλλήλως δοκιμάσας νὰ διαβιβάσῃ καθετῆρα διὰ τῆς οὐρήθρας του τραυματίζει τοῦτον προκαλῶν φλεγμονὴν τοῦ προστάτου ἀπολήξασαν εἰς ἀπόστημα δι' ὅπερ καὶ ἐχειρουργήθη εἰς τὸ **Peter Bent Brigham Hospital.** Ἐξελθὼν ἐκεῖθεν μεταβαίνει εἰς τὸν αὐτὸν ἰατρὸν πρὸς τὸν ὁποῖον δίδει ἄλλα 150 δολλάρια διὰ δευτέραν θεραπείαν τῆς συφιλίδος του.

Ὄντως τὸν ἀχρεῖον αὐτὸν Ἀσκληπιάδην ἡ Ἰατρική μας ἑταιρεία "Mass. Medical Society", διέγραψεν ἐκ τοῦ καταλόγου τῶν ἑταίρων της, ἀλλ' ἡ ἐπίσημος πολιτεία ἂν καὶ γνωρίζῃ πάντα ταῦτα, μακροθυμοῦσα ἴσως, ἀνέχεται κακουργοῦντα.

Ἐὰν μὲν πρόκειται περὶ πραγματικῆς συφιλίδος, ἡ ἐνιομένη οὐσία, ὡς μόλις πρὸ ὀλίγου εἴπομεν, εἶνε τὸ σάλβαρσαν ἢ τὸ νεοσάλβαρσαν πάντοτε, ἐὰν δὲ περὶ ὑποβολιμαίας τοιαύτης ἴσως μία ἐκ τῶν ἐνέσεων νὰ εἶνε σάλβαρσαν, αἱ δὲ λοιπαὶ ἀπομιμητική τις διάλυσις τούτου.

Ὅπως δὲ οἱ νεώτεροι συφιλιδοθεραπευταὶ οὐδόλως ὑστερήσουν τῶν πρώην συναδέλφων των, τῶν ἐξ ἀγνοίας καὶ ἀμαθείας συγχεόντων συφιλίδα καὶ γονόρροιαν καὶ ἀμφοτέρας ὡς μίαν κοινὴν νόσον ἐκλαμβανόντων καὶ διὰ τῶν αὐτῶν κατὰ συνέπειαν φαρμάκων θεραπευόντων, ἀπὸ σκοποῦ, οἱ νεώτεροι τοιοῦτοι, γονόρροιαν καὶ συφιλίδα παρουσιάζουν ὡς μόλυνσιν τοῦ αἵματος. Ἤτοι λέγοντες πρὸς τοὺς γονορροϊκοὺς ὅτι καὶ ἡ γονόρροιά των, ὡς καὶ ἡ συφιλίς, εἶνε νόσημα τοῦ αἵματος, τοὺς πείθουν ὅτι πρέπει, διὰ νὰ καθαρίσῃ τὸ αἷμά των, νὰ διενεργῶσιν ἐνέσεις τοῦ 606. Ὥστε τὸ σάλβαρσαν σήμερον κατέστη τὸ μέσον διὰ τοῦ ὁποίου οἱ ἀχρεῖοι ἀκολύτως καὶ εὐχερῶς καὶ ἀπὸ τοῦ ἀσφαλοῦς πλέον διαπράττουν παντὸς εἴδους ἀπάτην λῃστείαν καὶ ἀτιμίαν.

Εἶχον λοιπὸν ἄδικον ἀναφωνῶν ἐν τῇ ἀρχῇ τοῦ κεφαλαίου. «Ὦ ἀντίδρασις Wassermann καὶ σάλβαρσαν

πόσα κακουργήματα δὲν διαπράττονται ἐν τῷ ὀνόματί σας;»

* * *

Ἴσως, ἀναγιγνώσκων τις ταῦτα οὐδόλως συγκινηθῇ, κλείων ὅμως τὸ βιβλίον καὶ ἀναλογιζόμενος ὅτι αἱ συνέπειαι τῆς ἀντιδράσεως Βάσσερμεν καὶ τοῦ σάλβαρσαν, ὑπὸ τοιούτους ὅρους καὶ συνθήκας παρὰ ἀμαθῶν τε καὶ φαυλοβίων ἰατρῶν χειριζομένων, ἑρμηνευομένων καὶ ἐφαρμοζομένων εἶνε πρόωρος θάνατος, παραφροσύναι, ἡμιπληγίαι, παραπληγίαι, τυφλώσεις καὶ ἐκτρώσεις καὶ γεννήσεις θνησιγενῶν καὶ ἀναπήρων τέκνων, ἴσως μὴ μείνῃ ἀδιάφορος.

Κοινωνία καὶ Πολιτεία ἤρξαντο περισυλλέγουσαι, ὡς ὁ Ἀήτης τὰ μέλη τοῦ Ἀψύρτου, ὃν ὡς μαινομένη Μήδεια, ἡ ἰατρική, σπαράττουσα διεσκόρπισεν ἐπὶ τῆς θαλάσσης· Οἱ καρποὶ τοῦ δένδρου, ὅπερ λέγεται συφιλίς, ὡριμάζοντες πίπτουν ἀφ' ἑαυτῶν. Εἶνε δὲ οἱ καρποὶ οὗτοι ἄνθρωποι, ὅπως ἐγὼ ὁ γράφων καὶ σὺ ὁ ἀναγιγνώσκων τὰ παρόντα, μέλη δηλονότι τῆς αὐτῆς κοινωνίας, πολῖται καὶ παράγοντες τῆς αὐτῆς πολιτείας, μεθ' ὧν πρὸ ἐλαχίστων μόλις ἡμερῶν διηγκωνιζόμεθα ἐπὶ τῶν αὐτῶν ὁδῶν καὶ ἡμιλλώμεθα ἐπὶ τῆς αὐτῆς κονίστρας περὶ τοῦ κοινοῦ καλοῦ. Σήμερον, δυστυχῶς οἱ ἄνθρωποι οὗτοι χάρις εἰς τὴν συφιλίδα ὡς παράγοντα καὶ τὴν κοινωνίαν τὴν ἀνεχομένην, τὴν πολιτείαν ὡς τιτλοφοροῦσαν τὸν τελευταῖον τοῦτον συντελεστὴν τὸν Ἰ α τ ρ ό ν, εἶνε ἐρείπια, ἀνεπίδεκτα ἐπισκευῆς καὶ βάρος τῆς ἰδίας κοινωνίας καὶ πολιτείας δυσβάστακτον.

ΠΕΡΙ ΣΥΦΙΛΙΔΟΣ ΚΑΙ ΓΑΜΟΥ

Ἡρόφιλος ἐν τῷ Διαιτητικῷ καὶ σοφίαν, φησίν, ἀνεπίδεικτον καὶ τέχνην ἄδηλον καὶ ἰσχὺν ἀναγώνιστον καὶ πλοῦτον ἀχρεῖον καὶ λόγον ἀδύνατον, ὑγιείας ἀπούσης.

«Ὁ τρόπος κατὰ τὸν ὁποῖον ὁ Θεὸς δημιουργεῖ ἀνθρώπους ἔλεγεν ὁ Λούθηρος, εἶνε πολὺ ἀνόητος, καὶ ἐάν ποτε οὗτος μὲ συνεβουλεύετο θὰ τοῦ συνίστων ὅπως πάντοτε διαπλάττῃ τούτους ἀπ' εὐθείας ἐκ τῆς γῆς.» Καὶ ὄντως ἐὰν θέλωμεν νὰ ἔχωμεν τὸν ἰδεώδη ἄνθρωπον ἐπὶ τῆς γῆς οὗτος ἔπρεπε νὰ ἐξέρχεται πάντοτε ἐκ τῆς χειρὸς τοῦ Δημιουργοῦ. Διότι ἐὰν ὁ ἄνθρωπος ἀφεθῇ, ὅπως ἔχει ἤδη ἐξουσιοδοτηθῇ καὶ ἀναπαράγῃ ἑαυτὸν δὲν εἶνε ἰδεώδης. Τοῦ κανόνος δὲ τούτου ἰσχύοντος ἀφ' ὅτου, ὅ τε ἄνθρωπος καὶ τἆλλα ζῶα καὶ φυτὰ αὐταναπαράγωνται, ἀπὸ τῆς ἐνσκήψεως τῆς συφιλίδος καὶ ἐντεῦθεν ἔλαβε σάρκα καὶ ὀστᾶ καὶ πρὸ ἡμῶν ὡς ἐπιτακτικὴ ἀνάγκη παρουσιάζεται.

Τῆς ἀναλύσεως δὲ τοῦ θέματος τούτου ἐπιλαμβανόμενος καὶ τὸν εἰκοσαετῆ ἰατρικόν μου βίον ἀνασκοπῶν, καὶ ὅσα ὁ ἴδιος ἔν τε τῇ πράξει μου εἶδον καὶ εἰς τὰ συγγράμματα ἐμελέτησα ἀναπολῶν, δὲν δύναμαι νὰ κρύψω τὸν θαυμασμόν μου καὶ ἐν ταὐτῷ καὶ τὴν ἀπορίαν μου περὶ τοῦ διέποντος τ' ἀνθρώπινα πράγματα σκοποῦ. Καὶ ἐὰν μὲν τὴν φύσιν σπαργῶσαν τὰ δὲ ζῶα ὀργασμῷ κινούμενα βλέπωμεν ἀναπαραγόμενα, τί τὸν ἄνθρωπον πρὸς ἀναπαραγωγήν του ὠθεῖ; Φρόνησις; Ἔρως; φίλτρον ἢ ἀγάπη; Ὄχι. Ἐπιθυμία. Ἐξακολουθοῦμεν δηλαδὴ ἀναπαραγόμενοι, ὡς ὁ μέγας Γάλλος μαιευτὴρ Pinar ἔλεγεν, ὅπως οἱ ἄνθρωποι τῆς λιθίνης ἐποχῆς, καὶ ὅτι ἡ ὑψίστη τῶν ἀνθρωπίνων πράξεων ἐξασκεῖται σήμερον

μετὰ τῆς αὐτῆς ἀμελείας μεθ' ἧς ἐξήσκουν ταύτην καὶ οἱ πρωτόγονοι ἄνθρωποι, ἤτοι ΟΡΜΕΜΦΥΤΩΣ. Φρονῶ δέ, ὅτι ἐν ὅσῳ ἡ μὲν Κοινωνία δὲν ἀπαιτεῖ, τἀληθὲς δ' εἰπεῖν ἡ Ἐπιστήμη δὲν ἐπιβάλλει, ἡ δὲ Πολιτεία δὲν θεσπίζει ὅτι ἡ δημιουργία κακοῦ τέκνου εἶνε ἐξ ἴσου καὶ περισσότερον μάλιστα ἐπιλήψιμος καὶ κολάσιμος, ὅπως καὶ ὁ φόνος τοιούτου τέκνου, θὰ ἐξακολουθῶμεν κατὰ κρημνῶν φερόμενοι καὶ ζωωδῶς καὶ ἀσυναισθήτως ζῶντες καὶ ἀναπαραγόμενοι. Θὰ ἐξακολουθήσωμεν καρκινοβατοῦντες εἰς τὴν ἀνάγκην αἰσχρῶς δουλεύοντες καὶ τοὺς ὑγιεῖς βλέποντες ἐργαζομένους καὶ παράγοντας πρὸς διατήρησιν τῶν νοσούντων, τῶν ἀναπήρων καὶ τῶν φαύλων.

Ὁ μὲν Λυκοῦργος νομοθετῶν ὅπως τὰ μὴ ἀρτιμελῆ τῶν Σπαρτιατῶν τέκνα ρίπτωνται εἰς τὰς Ἀποθέτας, ὁ Πλάτων ἐν τῇ Πολιτείᾳ ὁρίζων, «Οἱ ἰατροὶ τοὺς μὲν εὐφυεῖς τὰ σώματα καὶ τὰς ψυχὰς θεραπεύουσι, τοὺς δὲ μή, ὅσοι μὲν κατὰ σῶμα τοιοῦτοι, ἀποθνήσκειν ἐάσουσι, τοὺς δὲ κατὰ ψυχὴν κακοφυεῖς καὶ ἀνιάτους αὐτοὶ ἀποκτενοῦσιν», ὁ δὲ Νεοπλάτων Χριστός, κηρύττων καὶ διδάσκων· «πᾶν κλῆμα ἐν ἐμοὶ μὴ φέρον καρπόν, κόπτεται καὶ εἰς πῦρ βάλλεται καὶ καίεται», τί ἄλλο ἐπεδίωκον καὶ ἐσκόπουν; Τὴν ἀπολύμανσιν, τὸν καθαρμὸν καὶ τὸν ἐξευγενισμὸν τοῦ ἀνθρωπίνου γένους. Τί δὲ θὰ ἔλεγέ τις ἀναγιγνώσκων τὸ τοῦ Havelock Ellis· "A man's destiny stands not in the future but in the past. That, rightly considered, is the most vital of all vital facts." (Τὸ πεπρωμένον τοῦ ἀνθρώπου ἐξαρτᾶται ὄχι ἐκ τοῦ μέλλοντος ἀλλ' ἐκ τοῦ παρελθόντος καὶ ὅτι τοῦτο σοβαρῶς μελετώμενον εἶνε τὸ ζωτικώτατον τῶν γεγονότων.); Τοῦ ἀνθρώπου δὲ μὴ δυναμένου νὰ ἐκλέξῃ καὶ νὰ κανονίσῃ τὸ παρελθόν του ἐξ οὗ ἐξαρτᾶται καὶ τὸ μέλλον του, πρὶν δηλαδὴ γεννηθῇ, ἐτάχθησαν ἄλλοι ἄνθρωποι ρυθμισταὶ καὶ ἐκλογεῖς τούτου. Τίνες δ' οὗτοι; Πρωτίστως καὶ κατ' ἐξοχήν, οἱ γονεῖς του. Ἀλλὰ τούτων ὁρμεμφύτως μόνον καὶ ἀσυναισθήτως πρὸς ἐκπλήρωσιν ἐπιτακτικῆς φυσιολογικῆς λειτουργίας συνερχομένων καὶ ἐκ τῆς συνουσίας ταύτης τέκνων παραγομένων, ἄνευ σκοποῦ καὶ ἄνευ προορισμοῦ

καὶ εἰς τὸν κόσμον ἄνευ οὐδενὸς ἐφοδίου, ἠθικῆς, ὑγείας, ἀντιστάσεως βιωτικῆς καὶ προορισμοῦ ριπτομένων, ἄλλοι τινὲς ἐκτὸς τῶν γονέων τούτων ἐτάχθησαν διαιτηταί, οἱ ἰατροὶ καὶ οἱ ἄρχοντες. Ἀποπειρῶν δὲ πολλάκις πολλῶν γενομένων πρὸς περιορισμὸν τῶν γεννήσεων καὶ ἐλάττωσιν τοῦ ἀριθμοῦ τῶν ἄνευ σκοποῦ ἢ καὶ προορισμοῦ οὐδενὸς τικτομένων, ἄλλη τις πάλιν τάξις ἀνθρώπων, αὐτοκτονίαν τῆς φυλῆς προφασιζομένη κατεξανίσταται κατὰ τῶν τοιούτων μέτρων. Παρ' ὅλα δὲ ταῦτα ὅ,τι ἡ κορώνη τοῦ μύθου τοῦ Αἰσώπου ἔλεγε πρὸς τὴν ἔν τινι περιστερεῶνι τρεφομένην περιστερὰν καὶ διὰ πολυτεκνίαν φρυαττομένην, «Ὦ τλήμων, ὅσα πλείονα τέκνα τίκτεις τόσον μείζονας λύπας συνάγεις.» δύναται νὰ ἐφαρμοσθῇ καὶ νὰ λεχθῇ διὰ πᾶσαν κοινωνίαν καὶ χώραν ἐπὶ πολυανθρωπίᾳ φρυαττομένην. Ἤτοι ἐν ὀλίγοις τὸ τῶν ἀρχαίων «οὐκ ἐν τῷ πολλῷ τὸ εὖ, ἀλλ' ἐν τῷ εὖ τὸ πολύ», δύναται νὰ ἐφαρμοσθῇ καὶ ἐνταῦθα.

Πολλῶν δὲ δηλητηριάσεων, ὡς καὶ νόσων, ἀπ' ἀρχαιοτάτων χρόνων, ὡς κληρονομικῶς μεταδιδομένων γενομένου παραδεκτοῦ, δύο ἐκ τούτων, ἡ οἰνοπνευμάτωσις καὶ ἡ λέπρα κρατοῦν τὰ σκῆπτρα. Ὁ μὲν Ἥφαιστος γεννᾶται χωλός, διότι ὁ πατήρ του Ζεῦς σπείρει τοῦτον ἐν μέθῃ διατελῶν· Ὁ δὲ κυνικὸς Διογένης, ἐνοχλούμενος ὑπό τινος ἀγυιόπαιδος ἔλεγε πρὸς τοῦτον «μή σε ὁ πατὴρ μεθύων ἔσπειρεν;». Ὁ μὲν Δαυὶδ καταρᾶται τὸν Ἰωὰβ «ὅπως μὴ ἐκλείποι ἐκ τοῦ οἴκου αὐτοῦ γονορρυὴς καὶ λεπρός, καὶ κρατῶν σκυτάλης», ὁ δὲ Ἐλισαιὲ λέγει πρὸς τὸν Γιεζὶ «ἡ λέπρα Ναιμὰν κολληθήσεται ἐν σοὶ καὶ ἐν τῷ σπέρματί σου εἰς τὸν αἰῶνα.» Ἀπὸ τοῦ 1493 καὶ ἐντεῦθεν ὅμως εὑρισκόμεθα πρὸ νοσήματος κατ' ἐξοχὴν κληρονομικοῦ καὶ ἀπαισίως βρεφοκτόνου, τῆς συφιλίδος. Τόσων δὲ πολλῶν μέχρι τοῦδε περὶ ταύτης γραφέντων καὶ ταύτην ἀπὸ πάσης ἀπόψεως γνωρίσαντες, φέρε γνωρίσωμεν καὶ πάλιν πότε ὁ ἐκ ταύτης προσβαλλόμενος δύναται ἀκινδύνως νὰ γίνῃ γονεύς. Πόσον δηλαδὴ μετὰ τὴν μόλυνσιν χρόνον ὁ συφιλιδικὸς ἀνὴρ ἢ ἡ συφιλιδικὴ γυνὴ δύνανται νὰ δημιουργήσουν τέκνα. Πρὶν ὅμως εἰς τὸ ἐρώτημα τοῦτο ἀπαντήσωμεν ἀνάγκη ν' ἀναμετρήσωμεν τὰς συνεπείας, νὰ σταθμίσωμεν τὰς περι-

στάσεις καὶ ὁλόκληρον τὸν ἀνθρώπινον βίον καὶ προορισμὸν ἀνασκοποῦντες νὰ λάβωμεν ἐπὶ τῶν ὤμων μας καὶ ἐπὶ τῆς συνειδήσεώς μας τὴν εὐθύνην τοῦ δημιουργηθησομένου τέκνου. Ἀνάγκη ἐπιτακτικῶς ἐπιβαλλομένη ἐπιτάσσει νὰ σκεφθῶμεν ὅτι ἡ Πρόνοια ἐμπιστευομένη εἰς ἡμᾶς τὸ ὕψιστον καὶ τὸ κράτιστον τῶν ἔργων της, τὴν δημιουργίαν δηλαδὴ ὁμοιώματος ἑαυτῆς καὶ ἡμῶν αὐτῶν ἐπὶ τῆς γῆς, καὶ ἐκχωροῦσα εἰς ἡμᾶς τὸ δικαίωμα νὰ τὴν ἀναπληρώσωμεν, πῶς δέον νὰ πράξωμεν τοῦτο; Τυφλῶς, ἀπερισκέπτως, ἀπρονοήτως καὶ ἐγκληματικῶς; Ἡμῶν δὲ τῶν ἰατρῶν περισσότερον παντὸς ἄλλου εὐθυνομένων πρὸς τοῦτο, ποία ἡμῶν ἡ συμπεριφορά; Ποία ἡ ἀπάντησις καὶ ποία ἡ ἀνάληψις εὐθυνῶν;

Ἐὰν τὸ τοῦ Ὁμήρου «ἀνὴρ ἰατρὸς πολλῶν ἀντάξιος ἄλλων» πολλάκις δύναται νὰ ἐπικαλεσθῇ φιλαρέσκως καὶ αὐτοκολακευόμενος καὶ πρωτοκαθεδρίας ἐν τοῖς δείπνοις ἐφιέμενος ὁ ἰατρός, ἐν τῇ παρούσῃ περιστάσει δὲν δύναται νὰ ἐπαναλάβῃ χωρὶς τὸ σῶμά του νὰ διαδράμῃ φρικίασις καὶ τὸ δέρμα του νὰ μὴ καλύψῃ ἱδρὼς ψυχρὸς, τὴν δὲ ψυχήν του ἄχθος καὶ μολύβδου βαρύτερον. Ἐν τῇ παρούσῃ περιπτώσει, ὅτε ὁ ἰατρὸς διὰ τῆς πράξεως ἄλλων, πρόκειται νὰ φέρῃ εἰς φῶς ἄ ν θ ρ ω π ο ν ἀντικατοπτρίζεται καὶ πρὸς τὴν φύσιν αὐτὴν ἀναμετρᾶται καὶ παραλληλίζεται, τὴν μητέρα φύσιν, αὐτὸς ἐμμέσως καθιστάμενος δημιουργὸς εὐδαιμονίας ἢ κακοδαιμονίας. Ποία λοιπὸν ἡ ἀπάντησις; Αὕτη εἶνε ἁπλῆ καὶ ἔρχεται ὡς συνέπεια τῶν μέχρι τοῦδε γραφέντων· ΠΟΤΕ!

Διότι ὑπ' ὄψει λαμβανομένου ὅτι ὁ συφιλιδικὸς εἶνε πάντοτε σπειροχαιτοφόρος καὶ ὅτι ὁ σπειροχαίτης, ὁ ἐν τῷ ὄρχει τοῦ πατρὸς καὶ ἐν τῇ ᾠοθήκῃ καὶ ἐν τῷ λοιπῷ σώματι τῆς μητρὸς πάντοτε εὑρισκόμενος εἶνε δυνατὸν νὰ μολύνῃ εἴτε τὸ σπερματοζωάριον εἴτε τὸ ᾠάριον, τὸ συνηθέστερον δὲ τὸν πλακοῦντα τῆς μήτρας καὶ κατὰ συνέπειαν καὶ τὸ ἔμβρυον, ἡ δημιουργία τέκνων παρὰ τῶν συφιλιδικῶν πρέπει αὐστηρῶς ν' ἀπαγορευθῇ. Τοῦ τοιούτου ὅμως δόγματος ἀτυχέστατα ὑπάρχουν μέγισται ἐκβιάσεις. Καὶ ἰδοὺ οὐδεὶς ἀρνεῖται καὶ οὐδεὶς ἀμφισβητεῖ ὅτι καίτοι ὅ τε πατὴρ ἢ ἡ μήτηρ εἶνε μεμολυσμέ-

νοι, ἦλθον εἰς τὸν κόσμον τέκνα ὑγιῆ καὶ βιώσιμα. Ναί. Ἔχει καλῶς. Ἀλλ' ἐπιτρέπεταί ποτε νὰ ριψοκινδυνεύωμεν τὴν δημιουργίαν τέκνου; Ἐπιτρέπεταί ποτε νὰ εἴπωμεν ἂς δοκιμάσωμεν καὶ ἴσως τὸ τέκνον δὲν γεννηθῇ μεμολυσμένον; Ἀφοῦ ἤδη τὰ γεγονότα τεσσάρων καὶ πλέον αἰώνων εἶνε ἁπτὰ μαρτύρια τῆς συφιλιδικῆς κληρονομικότητος; Ἐγὼ τοὐλάχιστον, ἀδιαφορῶν ἐντελῶς πόσον ἀπαισιόδοξος καὶ μεμψίμοιρος θὰ θεωρηθῶ, οὐδέποτε θὰ ἐρριψοκινδύνευον τὴν δημιουργίαν συφιλιδικῶς μεμολυσμένου τέκνου καὶ ἐὰν αἱ πιθανότητες μολύνσεως ἦσαν δέκα ἐπὶ τοῖς χιλίοις. Οὐδέποτε, ἐπαναλαμβάνω, θὰ ἦτο δυνατὸν ὡς ἰατρός, καὶ κατ' εὐνόητον λόγον θεματοφύλαξ τῆς ὑγείας τῶν πολιτῶν, νὰ ἐπιτρέψω τὴν γέννησιν ἐνεακοσίων ἐνενήκοντα ὑγιῶν καὶ δέκα συφιλιδικῶν τέκνων. Χάριν τῶν δέκα τελευταίων τούτων θὰ ἐστέρουν τὴν πολιτείαν τῶν 990 διότι ταῦτα, τοῦ χρόνου προϊόντος καὶ ἀνδρούμενα θὰ ὑπεχρεοῦντο νὰ δουλεύουν πρὸς συντήρησιν τῶν δέκα νοσούντων καὶ διότι ἐάν ποτε ἓν ἐκ τῶν νοσούντων τούτων πίπτον ἐπάνω μου τυφλόν, ἢ τραυματίζον μὲ παραφρονοῦν, ἢ μὴ ἀκοῦον τὴν φωνήν μου, κωφόν, ἢ ἀτενίζον με ἀνάπηρον, νανῶδες, βλάξ, ρυπαρόν, ἐλεεινόν, ἐπαιτοῦν, ρακένδυτον, μέθυσον, ἠλίθιον καὶ ἐγκληματοῦν μὲ ἠρώτα: «ἰατρέ, διατὶ τοιοῦτο μὲ ἐδημιούργησες;» τί θὰ τοῦ ἀπήντων; Ἔλαβον δὲ δέκα μόνον ἐπὶ χιλίων χάριν τοῦ ἰσχυρισμοῦ, ἡ ἀναλογία ὅμως, ἀτυχέστατα, εἶνε ὅτι τὰ μεμολυσμένα θὰ εἶνε ἀπείρως περισσότερα τῶν μὴ μεμολυσμένων τοιούτων.

Μηδενὸς δὲ σχεδὸν φραγμοῦ τιθεμένου εἰς τὴν δημιουργίαν τέκνων παρὰ τῶν συφιλιδικῶν γονέων καὶ οὐδενὸς ὁρίου χρόνου σαφῶς καθοριζομένου μέχρι τοῦ 1880, καίτοι ἡ κληρονομικὴ μετάδοσις τῆς συφιλίδος ἀνεγνωρίσθη σχεδὸν ἀμέσως, ἤτοι ἀπὸ τῶν μέσων τοῦ δεκάτου ἕκτου αἰῶνος, ὑπὸ τοῦ Φερνέλ, τοῦ Φαλλοπίου, τοῦ Ραρὲ καὶ ἄλλων ἔτι βραδύτερον, ἀπὸ τοῦ ἔτους τούτου, ἤτοι τοῦ 1880 ὁ Φουρνιὲ διὰ τοῦ ἔργου του «Συφιλὶς καὶ Γάμος» ὥρισεν ὅτι τὸ ἐλάχιστον ὅριον χρόνου μετὰ τὴν μόλυνσιν κατὰ τὸ ὁποῖον οἱ συφιλιδικοὶ δύνανται ἀκινδύνως νὰ τεκνοποιήσουν, εἶνε τέσσαρα ἔτη. Πε-

ριττὸν νὰ λεχθῇ ὅτι κατὰ τοῦ τοιούτου ἀφορισμοῦ κατεξανέστη ἡ πλειονότης τῶν ἰατρῶν, ἀποκαλούντων τοῦτον «exigence folle et irraisonee», (ἀπαίτησιν ἀσύνετον καὶ παράλογον)· Τοῦ χρόνου ὅμως προϊόντος τὰ πράγματα ἐδικαίωσαν τὸν Φουρνιέ, καὶ ἰδοὺ ὄχι μόνον αὐτὸς ἀλλὰ καὶ ἄλλοι ἰατροί, τὰ τέσσαρα ἔτη ἀναβιβάζουν εἰς πέντε, εἰς ἕξ, ἑπτὰ καὶ ὀκτὼ καὶ ἔτι πολύτερα, ὁ δὲ ἀντάξιος τοῦ πατρὸς υἱὸς καὶ τὸ ἔργον αὐτοῦ συνεχίζων Ἐδμόνδ Φουρνιέ, ὁριστικῶς ἐν τῷ νέῳ του ἔργῳ 1921 ἐκδοθέντι, «Κληρονομικὴ Συφιλὶς τῆς Παιδικῆς Ἡλικίας» ὁ ρ ι σ τ ι κ ῶ ς πλέον ἀπαγορεύει τὸν γάμον.

Τοῦ σάλβαρσαν ὅμως ἡ ἀνακάλυψις καὶ ἡ τῆς ἀντιδράσεως Βάσσερμεν τυραννία ἀνέτρεψαν πάντα ὅρον, ἐματαίωσαν πάντα νόμον καὶ ἡμᾶς πλέον ἀκουσίως ἐπανέφερον εἰς τὰ πρῶτα ἔτη τῆς συφιλιδικῆς εἰσβολῆς. Τούτων δὲ καὶ μόνον ἐνεργούντων ἰδοὺ ὁ ἰατρὸς συλλαμβανόμενος ἐπ' αὐτοφόρῳ συγκακουργῶν μετὰ τῆς συφιλίδος. Διότι ἐνῷ πρὸ τῆς ἐλεύσεως τούτων ὡρίζετο ὅριόν τι χρόνου ἀδιάφορον πόσον μικρὸν καὶ ἂν ἦτο τοῦτο, κατὰ τὸ ὁποῖον ὁ συφιλιδικός, μετὰ τὴν μόλυνσίν του, ἐπετρέπετο νὰ ἔλθῃ εἰς γάμου κοινωνίαν καὶ νὰ τεκνοποιήσῃ, ἤδη οὐδεὶς σχεδὸν μεριμνᾷ περὶ αὐτοῦ. Τὸ πᾶν σήμερον ἐξαρτᾶται ἐκ τῆς ἀντιδράσεως Βάσσερμεν. Ταύτην ὁ ὑποψήφιος γαμβρὸς ἀναμένει μετὰ παλμῶν καρδίας, ἐὰν δὲ αὕτη εἶνε ἀρνητική, τοῦτο εἶνε ἀπόδειξις ὅτι ὑγιάνθη καὶ ὅτι δύναται ἀμέσως νὰ ἔλθῃ εἰς γάμον. Ὑπάρχουν δὲ ἰατροί, μεγίστης ἀτυχῶς ἐν τῇ ἐπιστήμῃ ἀπολαμβάνοντες ὑπολήψεως, συνιστῶντες τὸν γάμον καὶ μετὰ ἑβδομάδας μόνον ἀπὸ τῆς μολύνσεως, ἀρκεῖ ἡ ὑποτιθεμένη ἐκτρωτικὴ θεραπεία νὰ ἦτο, κατὰ τὴν κρίσιν των, ἐπιτυχὴς καὶ ἡ ἀντίδρασις Βάσσερμεν ἐν τῷ αἵματι, πρὸ καὶ μετὰ τὴν ἰατρείαν ταύτην, νὰ μὴ ἐπαρουσιάσθῃ θετική.

* * *

Καίτοι δὲ τοσάκις εἰς τὰ προηγούμενα ἔγραψα ὅτι ἡ πλάνη εἶνε τὸ κατ' ἐξοχὴν χαρακτηριστικὸν τοῦ ἀνθρώπου, ἤδη ἐπὶ τῷ αὐτῷ ἐπανερχόμενος λέγω ὅτι ἡ ἰατρική, ὅπως εἶχεν ἄλλοτε καὶ ἔχει σήμερον, εἶνε σειρὰ ἀκου-

σίων καὶ ἀναποφεύκτων πλανῶν. Τοῦτο δὲ δὲν εἶνε νέον, ὁ Ἱπποκράτης αὐτὸς ἐν τῷ περὶ «Ἀρχαίης Ἰατρικῆς», ἔργῳ του γράφει· «κἂν ἐγὼ τοῦτον τὸν ἰατρὸν ἰσχυρῶς ἐπαινέοιμι τὸν σμικρὰ ἁμαρτάνοντα.» Τὸ ἀκουσίως ὅμως ἁμαρτάνειν καὶ τὸ ἐξ ἐσφαλμένων ὑπολογισμῶν πλανᾶσθαι εἶνε συγγνωστά, ἡ δ' ἀναγνώρισις τοῦ σφάλματος καὶ ἡ σπουδὴ πρὸς ἐπανόρθωσιν τούτου εἶνε ἀνδρισμός, τὸ ἀπὸ σκοποῦ ὅμως ἐμμένειν ἐν τῇ πλάνῃ καὶ τὸν εἰς χεῖράς σου ἐμπιστευόμενον τὸ μέλλον ἑαυτοῦ τε καὶ τῆς οἰκογενείας του σφάλλειν εἶνε ἀσύγγνωστον. Ὑπάρχουν δ' ἀτυχῶς καὶ οἱ τὴν ἀπάτην τῶν ἄλλων μετερχόμενοι ὡς ἐπάγγελμα ἰατροὶ οἵτινες ἄνευ οὐδενὸς ἄλλου ἀποχρῶντος λόγου, ἐκτὸς τοῦ λόγου τοῦ αἰσχροῦ χρηματισμοῦ, τοὺς ὁμοίους των διαβουκολοῦντες. Εἰς τὸ σημεῖον δὲ τοῦτο ἐξιχθέντες φέρε ἴδωμεν ποίαν εὐθύνην ἀπέναντι τοῦ νόμου οἱ τοιοῦτοι ὑποτιθέμενοι ἰατροὶ φέρουν. Πρὶν ὅμως τοῦτο ἐξετάσωμεν ἀνάγκη ὅπως ἐλάχιστά τινα περὶ τῆς προελεύσεως τῆς ἰατρικῆς εἴπωμεν·

Τῆς ἀσθενείας παρὰ τῶν πρωτογόνων ἀνθρώπων, τῶν ὑπὸ τὸ κράτος τοῦ ἄγους ζώντων καὶ διὰ τοῦ φόβου μορμολυκείων καὶ φαντασμάτων ἐπὶ τῷ αὐτῷ συνεχομένων, ἐκλαμβανομένης ὡς ἐκδηλώσεως θείας μήνιος ὁ ταύτην ἰώμενος ἐθεωρεῖτο μετέχων ὑπερφυσικῆς τινος ἰδιότητος καὶ ὡς τοιοῦτος ἐξελαμβάνετο μικρόν τι ὑπὲρ ἄνθρωπον ὄν, ὃν δηλαδή, δυνάμενον διὰ τῆς τέχνης του, ἥτις ἐν ἀρχῇ ἦτο μαγεία, ἐξορκισμὸς ἢ εὐχὴ ν' ἀποτρέπῃ τὴν θείαν μῆνιν ἢ ὀργήν. Τοῦ δὲ χρόνου προϊόντος σὺν τῇ εὐχῇ ἐπὶ τοῦ πάσχοντος καὶ ἀλγοῦντος μέρους τοῦ σώματος ἤρξαντο ἐφαρμοζόμεναι οὐσίαι διαφόρου πάντοτε φύσεως ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον δὲ φυτικαὶ ἀποκληθεῖσαι φάρμακα. Καὶ ἰδοὺ οἱ τὸ μυστικὸν τῆς ἐκλογῆς τῶν φαρμάκων τούτων γνωρίζοντες καὶ τὸν τρόπον, ὡς καὶ τὸν χρόνον τῆς καταλλήλου ἐφαρμογῆς των δυνάμενοι νὰ ἐκτιμήσουν ἀπεκλήθησαν ἰ α τ ρ ο ί. Τέλος δὲ τοῦ χρόνου καὶ τῆς ἀνάγκης βιαζούσης τὰ φάρμακα ταῦτα, μετὰ πολλῆς βεβαίως προφυλάξεως ἐχορηγήθησαν καὶ ἐσωτερικῶς. Τῆς ἀρρωστίας δὲ πάντοτε θεωρουμένης θεοπέμπτου καὶ ὁ πάντων τούτων, εὐχῶν, ἐπῳδῶν, μαγειῶν, ἐξωτερικῶν φαρμάκων ἐφαρμοστὴς καὶ

ἐσωτερικῶν τοιούτων χορηγός, οὐδόλως διέφερε τοῦ λειτουργοῦ τοῦ Θεοῦ ἤτοι ὁ ἱερεὺς τοῦ Θεοῦ ἦτο καὶ ὁ ἰατρός.

Ἀλλ' ὅπως τὸν μὲν ἄνθρωπον εἴδομεν χειραφετούμενον τοῦ ἄγους, τὴν δὲ ἰατρικὴν χωριζομένην τῆς ἱερωσύνης, δέον νὰ ἔλθωμεν εἰς τὴν πρὸ τοῦ Ἱπποκράτους ἀκμάσασαν Κνιδίαν ἰατρικὴν σχολήν, ἤτοι μόλις εἰς τὴν ἕκτην πρὸ Χριστοῦ ἑκατονταετηρίδα. Τοῦ Ἱπποκράτους δὲ τούτου ἄρδην ἀνατρέψαντος πᾶν δόγμα ἢ σοφιστίαν καὶ τὴν ἰατρικὴν ὡς φυσικὴν ἐπιστήμην διδάξαντος, ἡ ἰατρικὴ ἀποσπᾶται τελείως τοῦ ἱερέως καὶ ὁ ἄνθρωπος ἀποσείει ἐκ τῆς συνειδήσεώς του τὸ ἄχθος τοῦ ἄγους.

Ἰδοὺ δὲ καὶ ὁ ἀκρογωνιαῖος λίθος τῆς ἐπιστήμης μας, τιθέμενος παρ' αὐτοῦ τοῦ θεμελιωτοῦ ταύτης, τοῦ Ἱπποκράτους, ἐν τῷ «περὶ ἀρχαίης ἰητρικῆς» ἔργῳ του, καὶ ὃν σήμερον ἀποκαλοῦμεν «σ υ γ κ ρ ι τ ι κ ὴ ν ἰ α τ ρ ι κ ή ν.»

Ἰατρικῇ δὲ πάντα πάλαι ὑπάρχει, καὶ ἀρχὴ καὶ »ὁδὸς εὑρημένη, καθ' ἣν καὶ τὰ εὑρημένα πολλά τε καὶ »καλῶς ἔχοντα εὕρηται ἐν πολλῷ χρόνῳ, καὶ τὰ λοιπὰ »εὑρεθήσεται, ἤν τις ἱκανός τε ἐών, καὶ τὰ εὑρημένα εἰ»δώς, ἐκ τουτέων ὁρμώμενος ζητέῃ.»

Μετὰ πολλὰς δὲ καὶ ποικίλας περιπετείας τῆς ἰατρικῆς ταύτης, ἀπὸ τοῦ Ἱπποκράτους καὶ ἐντεῦθεν, ἐξικνούμεθα εἰς τοὺς χρόνους τοῦ Παστέρ, ὁπότε πλέον τῶν αἰτίων τῶν νόσων ἀναγνωριζομένων, ὡς ὄντων βιωσίμων, ὀργανικῶν καὶ κεκτημένων τὴν δύναμιν τῆς ἀναπαραγωγῆς καὶ ἐντὸς καὶ ἐκτὸς τοῦ σώματος τοῦ τε ἀνθρώπου καὶ τῶν ἄλλων ζώων καὶ ἀποκληθέντων μικροβίων, ἡ τέως ἰατρικὴ μετέβαλεν ὑφὴν καὶ ὑπόστασιν παρουσιασθεῖσα πρὸ ἡμῶν ὡς ἐντελῶς νέα ἐπιστήμη.

Περιέργως ὅμως ἐνῷ ἡ ἰατρικὴ καθ' ἅπαντα τὸν λοιπὸν κόσμον ἐπιζήλως προοδεύῃ ἐνταῦθα ἐν Βοστώνῃ, διὰ τοῦ λακτίσματος ἀνισορρόπου τινὸς γυναικός, ἐπανήχθη εἰς τοὺς πρωτογόνους καὶ ἀντὶ φαρμάκων, κλάσις τις ἀνθρώπων, ὄχι μικρὰ καὶ καταφρονητέα, ἐπιτηδείων, οἱ Christian Scientists, εὐχὰς καὶ ἐπῳδὰς ψάλλουν, ἀδρῶς ἀμειβόμενοι, πρὸς θεραπείαν τῶν νοσούντων.

Ἀλλ' ἐν τούτοις παρὰ πάσας τὰς τῆς ἰατρικῆς περιπετείας, ὁ ἄνθρωπος δὲν ἔπαυσε τὸν ἰατρὸν θεωρῶν θεῖον ὄν, ὡς καὶ ὁ πρωτογενὴς τοιοῦτος, καὶ κεκτημένον, ὄχι πλέον τὸ δῶρον τῆς μετὰ τοῦ θείου ἐπικοινωνίας, ὄχι πλέον τὴν δύναμιν τοῦ ἐξορκισμοῦ καὶ τῆς ἐκκρούσεως τῆς ἀρρωστίας, ἀλλὰ τὴν ἰδιότητα τοῦ γνωρίζειν τὸ μυστικὸν τῆς τε γενέσεως καὶ ἰάσεως τῆς ἀρρωστίας ταύτης. Οὕτω λοιπόν, τὸν ἰατρὸν ἀνώτερον ἀπὸ τοιαύτης ἀπόψεως ἑαυτοῦ ἐκλαμβάνων ὁ ἄνθρωπος, περιέβαλε καὶ δι' ἰδανικοῦ τινός, σεβασμοῦ, ἀγάπης, οὕτως εἰπεῖν θείας αἴγλης, ὑποτυπώδους ὑπολείμματος τοῦ φόβου, ὅν τὸ ἄγος ἐνέπνευσεν εἰς τὸν πρωτόγονον ἄνθρωπον, ἀπέναντι τοῦ πρωτογόνου ἱερέως, τοῦ καὶ ἰατροῦ. Ὁ μὲν νόμος, ὡς ἐκ τούτου, ὁ τόσον ἀπηνὴς πρὸς τοὺς κοινοὺς βροτούς, διὰ τὸν ἰατρὸν εἶνε προσηνής, ἡ κοινωνία, ἡ τὰ μυστικά της τόσον ζηλοτύπως κρυφὰ καὶ ἀπόρρητα τηροῦσα, πρὸς τὸν ἰατρόν, χάριν τῆς ὑγείας της, ὡς πρὸς πιστὸν θεματοφύλακα ἐμπιστεύεται, ἡ δὲ πολιτεία τάσσει τοῦτον φρουρὸν διαρκῆ καὶ φύλακα τῆς ζωῆς καὶ εὐημερίας τῶν πολιτῶν της.

Τόσων δὲ πολλῶν καὶ καταφανῶν εὐνοιῶν τὸν ἰατρὸν ἧτε κοινωνία καὶ πολιτεία ἀξιοῦσα δέον ὅπως καὶ τοῦτον καταστήσῃ καὶ εὐθυνῶν ἐξ ἴσου μεγάλων ἀπέναντι αὐτῆς ὑπόλογον. Ἡ δ' εὐθύνη πρέπει πάντοτε νὰ εἶνε ἀνάλογος τοῦ ὑπὸ τοῦ ἰατροῦ διαπραττομένου ἐγκλήματος. Ὁ λαός, ὅν ἡ πρὸς τοὺς νόμους εὐπείθεια ἀνέδειξεν ἡγεμόνα, πάντων τῶν λαῶν, ὁ Ρωμαϊκός, τὰς ἑστιάδας διὰ πάσης τιμῆς καὶ διὰ παντὸς δικαιώματος ἀνωτέρου παντὸς ἄλλου ἄρχοντος, ὡς ὁ Πλούταρχος ἐν τῷ βίῳ τοῦ Νουμᾶ μᾶς διέσωσε, περιβάλλων, ἐτιμώρει τὴν παρθενίαν αὐτῶν ἐπιβουλευομένας διὰ τοῦ σκληροτέρου τῶν θανάτων, θάπτων αὐτὰς ζώσας. Ἰδοὺ λοιπόν, τοῦ χρόνου ἐπιστάντος, τοῦ χώρου ἐπιτρέποντος, καὶ τοῦ θέματος ἐνδεικνύοντος, τολμῶ, ἰατρὸς ὤν, νὰ εἴπω, ὅτι καὶ οἱ ἰατροὶ οὕτως ἑκουσίως καὶ ἀπὸ σκοποῦ ἀπέναντι τῶν πασχόντων των κακουργοῦντες, δέον, ὡς αἱ ἑστιάδες τῆς Ρώμης, διὰ τοῦ φρικτοτέρου τῶν θανάτων νὰ τιμωρῶνται. Ἰδοὺ παραδείγματα.

Τὴν ἑβδόμην Δεκεμβρίου τοῦ 1914, μὲ ἐπισκέπτεται νέος τις, φέρων γονόρροιαν ῥέουσαν μὲ ἐνδοκυτταρίους γονοκόκκους, καὶ βλενώδεις συφιλιδικὰς πλάκας τοῦ αἰδοίου, λέγων ὅτι, «θέλω νὰ θεραπευθῶ ἀπ' αὐτὰ διότι μετὰ δεκαοκτὼ ἡμέρας νυμφευόμενος δὲν ἐπιθυμῶ νὰ τὰ ἔχω ἐπάνω μου.» Ἐπιδεικνύων δὲ δύο πιστοποιήσεις τοῦ ὑγειονόμου τοῦ Ἄστεως Βοστώνης, δι' ὧν ἐβεβαιοῦτο ὅτι ἡ ἀντίδρασις Βάσσερμεν τοῦ αἵματός του ἦτο ἀρνητικὴ καὶ τὸ ἔκκριμα τοῦ προστάτου του ἀρνητικόν, προσθέτει, ὅτι ὁ ἰατρός του τοῦ εἶπεν, ὅτι αὐτά, αἱ βλενώδεις δηλαδὴ πλάκες καὶ τὸ ἔκκριμα τῆς οὐρήθρας, δὲν εἶχον οὐδεμίαν σημασίαν, καὶ ὅτι θὰ παρήρχοντο ἀφ' ἑαυτῶν μετὰ τὸν γάμον. Ἔτι δὲ ὅτι εἰς τὸν ἰατρὸν διὰ θεραπείαν ἑνὸς μηνὸς εἶχε πληρώση διακόσια πεντήκοντα δολλάρια. Τὸν ἰατρὸν δὲ γνωρίζων πεπαιδευμένον καὶ συνεπῶς ἱκανὸν νὰ διαγνώσῃ καὶ νὰ ἐκτιμήσῃ τὴν σοβαρότητα τῶν τε βλενωδῶν πλακῶν καὶ τοῦ ἐνδοκυτταρίους γονοκόκκους περιέχοντος οὐρηθρικοῦ ἐκκρίματος, ἐρωτῶ.

«Ἔχουν νὰ ἐπιδείξουν τὰ ἐγκληματικὰ χρονικὰ οἱασδήποτε ὑπὸ τὸν ἥλιον χώρας στυγερώτερον ἔγκλημα τόσον ψυχραίμως, τόσον προμεμελετημένως, τόσον ἐσκεμμένως καὶ ἐπὶ ἁπλῷ χρηματισμῷ διαπραττόμενον; Ἔτι δὲ τὸν δράστην τοῦ ἐγκλήματος τούτου, παραμένοντα ἀνενόχλητον καὶ ἀφιέμενον ἐλεύθερον νὰ συνεχίζῃ τὸ ἔργον του; Ἀναλογισθῶμεν πρὸς στιγμὴν τὰς φρικτὰς συνεπείας τοῦ ἐγκλήματος τούτου· σύζυγον μολυνομένην διὰ συφιλίδος καὶ γονορροίας, σειρὰν ἐκτρώσεων, πρωΐμων τοκετῶν, γέννησιν ἀναπήρων καὶ ἐλάχιστα βιωσίμων τέκνων, καὶ πρὸ παντὸς τὴν δημιουργίαν πηγῶν μολύνσεως ἀθώων καὶ ἀνυπόπτων θυμάτων;»

Κατὰ τὸ Φθινόπωρον τοῦ 1915, προσκαλούμενος μεταβαίνω πρὸς ἐπίσκεψιν κλινήρους ἀσθενοῦς πάσχοντος ἐξ ὑποτιθεμένων ρευματισμῶν. Εὑρίσκω τοῦτον ἐπὶ κλίνης νοσηλευόμενον παρὰ λεπτῆς καὶ εὐγενεστάτης μικρᾶς συζύγου, ἔχοντα παρὰ τὴν κλίνην του τὸ λίκνον ἔτι λεπτοτέρου καὶ ἀδυνατωτέρου τέκνου καὶ μόνος μείνας μετ' αὐτοῦ μανθάνω, ὅτι μολυνθεὶς ἐκ γονορροίας πρὸ διετίας καὶ παραπεισθεὶς παρὰ τοῦ αὐτοῦ ἰατροῦ ὅτι ὑγιάνθη, ἐνυμφεύθη ὅπως ἴδῃ μετὰ πάροδον ὀλίγων ἡμερῶν ἀπὸ

τοῦ γάμου του τὴν σύζυγόν του μιανθεῖσαν, ἐγκυμονοῦσαν, μολυνομένην δι' ἐπιλοχίου πυρετοῦ γονοκοκκικῆς φύσεως, δὶς χειρουργουμένην μετὰ ταῦτα, τὸ τέκνον του καχεκτικὸν καὶ ἑαυτὸν ἤδη κλινήρη, καὶ ἀνίκανον νὰ πορισθῇ τὸν ἐπιούσιον αὐτοῦ τε καὶ τῆς οἰκογενείας του ἄρτον, ἐξ ἀρθρίτιδος γονοκοκκικῆς.

* * *

Ποιηταί, δραματικοὶ καὶ ζωγράφοι μᾶς διέσωσαν σκηνὰς φρίκην διά τε τὸ τραγικὸν καὶ ἀπαίσιον αὐτῶν ἐμποιούσας, οὐδεμία ὅμως ἐκ πασῶν τῶν σκηνῶν τούτων δύναται νὰ ἐξυψωθῇ εἰς τὸ ὕψος τῆς τραγικότητος τῆς ἀφροδισιακῶς μολυνομένης οἰκογενείας. Αἱ τοῦ οἴκου τῶν Λαβδακιδῶν καὶ τῶν 'Ατρειδῶν συμφοραὶ ὠχριοῦν καὶ σβύνουν πρὸ τοῦ μεγέθους τῶν συφιλιδικῶν καταστροφῶν· Τὸ τραγικὸν δὲ τραγικώτερον καθίσταται ὅταν ἀναλογισθῶμεν ὅτι αἴτιος πολλάκις τῶν συμφορῶν τούτων εἶνε ὁ ἰατρὸς καὶ τὸ τραγικώτερον κορυφοῦται ὅταν ἁπλῶς εἴπωμεν ὅτι ὁ ἰατρὸς παραμένει ἀλώβητος καὶ ἐλεύθερος νὰ δημιουργῇ τοιαύτας συμφοράς, χρηματισμοῦ ἁπλῶς ἕνεκα.

Τὸν ἰατρὸν δὲ μέχρι τοῦ 1908 μετερχόμενος ἐν μικρᾷ πόλει καὶ τῆς πελατείας μου ἀποτελουμένης ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἐξ ἀνδρῶν, ἀλλοῖα ἐφρόνουν, ἐν Βοστώνῃ δὲ ἀπὸ τοῦ ἔτους τούτου ἐγκατασταθεὶς ἔσχον τὴν εὐκαιρίαν νὰ βλέπω καὶ γυναῖκας πασχούσας ἐξ ἀφροδισίων. 'Οποία δ' ὑπῆρξεν ἡ κατάπληξίς μου βλέπων ταύτας ἐντελῶς ἀμερίμνους καὶ ἀμελεστάτας περί τε τοῦ μέλλοντος ἑαυτῶν τε καὶ τῶν οἰκογενειῶν των. 'Υπ' ὄψει δὲ λαμβανομένου, ὅτι αἱ πάσχουσαι γυναῖκες προτιμοῦν τὰς γυναῖκας ἰατρούς, ἐξ ἴσου ἀμελεῖς, ἀνικάνους καὶ ἀνεπιτηδείας ἐντελῶς οὔσας νὰ ἀντιληφθοῦν καὶ νὰ ἐφαρμόσουν τὰς νέας θεραπευτικὰς μεθόδους τῶν νοσημάτων τούτων, εὐχερῶς κατανοεῖ τις τὰς συνεπείας.

'Η γυνὴ μιμουμένη καὶ ἀπομιμουμένη εἶνε καλὴ δι' ἀναπαραγωγὴν πολλῶν ἔργων, ὡς ἰατρὸς ὅμως ἐχρεωκόπησε καὶ δέον νὰ τῇ ἀπαγορευθῇ νὰ μετέρχεται τὴν τέχνην. 'Ο μικρός της νοῦς ἀδυνατεῖ νὰ περιλάβῃ ἐν αὐτῷ, ν' ἀγκαλιάσῃ καὶ νὰ ἀφομοιώσῃ πάντα τὰ τὴν συφιλίδα ἀφορῶντα, τούτου δ' ἕνεκα, ἀκουσίως καὶ

ἀσυνειδήτως τὸν γάμον καὶ τὴν τεκνοποίησιν εἰς τὰς πασχούσας αὐτῆς ἀδελφὰς ἀκαίρως ἐπιτρέπουσα, γίνεται πρόξενος ἀνυπολογίστου καταστροφῆς. Τολμῶ δὲ νὰ εἴπω καὶ νὰ γράψω ἀνεξιτήλως ἐνταῦθα, ὅτι γυνὴ καὶ συφιλίς, εἴτε πάσχουσα εἴτε θεραπεύουσα, εἶνε ὁ ἀπαισιώτερος καὶ ὁ φρικτότερος φανταστικῶς συνδυασμός·

Περὶ εὐθυνῶν δὲ καὶ κλεπτῶν ὁμιλοῦντες τρία ἔχομεν εἴδη κλοπῆς ἄνευ εὑρέσεως καὶ συνεπῶς κολασμοῦ τῶν ὑπευθύνων. Οἱ κλέπτοντες τὰ δημόσια, τὰ ἐκκλησιαστικὰ καὶ τοὺς ἀφροδισιακοὺς οὐδέποτε συλλαμβάνονται, διότι οἱ μὲν τὰ δημόσια κλέπτοντες ὡς θεσμοθέται καὶ τῶν νόμων ἐκτελεσταὶ δὲν εἶνε δυνατὸν νὰ κατηγορήσουν καὶ νὰ διώξουν αὐτοὶ ἑαυτούς, οἱ τὰ ἐκκλησιαστικὰ διότι ὁ Θεός, οὗτινος τὸν ὑποτιθέμενον οἶκον, πράγματι δὲ ὅσα ἡ κουφότης, ἡ ματαιότης, ἡ ἄγνοια καὶ ἡ ἠλιθιότης τῶν εὐπίστων ἀφελῶν προσφέρει ὡς φόρον βλακείας, οὗτοι κλέπτουν, «οὐκ ἐν χειροποιήτοις ναοῖς κατοικεῖ» καὶ κατ' εὐνόητον λόγον οὔτε οἶκον ἔχει τούτου δ' ἕνεκα δὲν δύναται καὶ νὰ διαμαρτυρηθῇ, οἱ δὲ τοὺς ἀφροδισιακοὺς κλέπτοντες παραμένουν ἀκαταδίωκτοι, διότι οἱ ληστευόμενοι, λόγῳ τοῦ αἰσχροῦ τῶν νόσων των ἀναγκάζονται νὰ σιγοῦν καὶ ἀγογγίστως πάντα ἐξευτελισμόν, ὕβριν, καὶ ἐκβίασιν ὡς ἀσύφηλοι νὰ ὑφίστανται.

* * *

Οἱ περισσότερον δὲ πάντων εὐθυνόμενοι διὰ τὴν κληρονομικὴν συφιλίδα εἶνε οἱ συφιλιδικοὶ αὐτοὶ οὗτοι, οἵτινες πολλάκις, παρ' ὅλας τὰς συστάσεις, παρὰ πάσας τὰς ἀπαγορεύσεις τοῦ ἰατροῦ, ἐν πλήρει καὶ ἀκμαζούσῃ συφιλίδι νυμφεύονται. Περὶ τούτων, ὁ μέγας Φουρνιὲ ἐν τῷ ἔργῳ του «Συφιλὶς καὶ Γάμος» γράφει:

«Ποῖα ἐλατήρια καὶ ποῖαι νοσηραὶ παρορμήσεις ὠθοῦν ἄτομά τινα νὰ νυμφεύωνται εἰς τοιαύτην κατάστασιν, μὲ ἐνεργὸν συφιλίδα; Τοῦτο εἶνε σπουδὴ καὶ ζήτημα μελέτης διὰ τὸν φιλόσοφον, τὸν ἠθικολόγον καὶ τὸν ψυχολόγον μᾶλλον ἢ διὰ τὸν ἰατρόν. Ἀλλὰ τὸ ζήτημα τοῦτο δὲν εἶνε ἀδιάφορον καὶ δι' ἡμᾶς, διότι ἐν

τῇ ἐξασκήσει τοῦ ὑπουργήματός μας συχνὰ χρειαζόμεθα νὰ σπουδάζωμεν σὺν τῇ φυσικῇ παθολογίᾳ καὶ τὴν ἠθικὴν τοιαύτην τῶν πελατῶν μας. Ἐξ ὅσων λοιπὸν εἶδον, τὰ ἐλατήρια εἶνε δύο· ἄγνοια καὶ συμφέρον.»

Καὶ ἐκ μὲν τοῦ πρώτου ὠθοῦνται οἱ ἀφελεῖς, οἱ ἀδιάφοροι καὶ οἱ ἠλίθιοι, οἱ μὴ ἀντιλαμβανόμενοι δηλαδὴ καὶ μὴ δυνάμενοι νὰ ἐκτιμήσουν τοὺς κινδύνους καὶ τὰς συνεπείας τῆς κληρονομικῆς συφιλίδος, ὡς δυστυχῶς συμβαίνει πάντοτε κατὰ κανόνα εἰς τὰς γυναῖκας, ἐκ δὲ τοῦ δευτέρου, οἱ ἱππόται τῆς βιομηχανίας, οἱ κυνικοὶ καὶ οἱ ἄτιμοι, ὅσοι, ἐν ἄλλοις λόγοις, χάριν προικός, χάριν προσδοκωμένης ἀνωτέρας θέσεως ἐν τῇ κοινωνίᾳ ἐν πλήρει γνώσει καὶ ἐπιγνώσει πάντων τῶν παρεπομένων κακῶν, παρασύρουν εἰς τὸν ὄλεθρον τὰς οἰκογενείας των. Ἐκ τῶν πολλῶν δὲ ὑπὸ τοῦ Φουρνιὲ ἀναφερομένων παραδειγμάτων ἀναγράφω μόνον ἓν ἔνθα συνένοχος τοῦ ἐγκλήματος παρουσιάζεται καὶ ἡ μήτηρ τοῦ συφιλιδικοῦ.»

«Ὁ ἰατρὸς Β.... ἐκ τῶν ἐντιμοτέρων καὶ σοφωτέρων, εὑρὼν τὸ τέκνον φιλικῆς του οἰκογενείας μεμολυσμένον ἐκ νεαρᾶς συφιλίδος, καὶ γνωρίζων ὅτι τοῦτο μεμνηστευμένον ἤδη ἐπρόκειτο μετὰ ὄχι μακρὸν χρόνον νὰ νυμφευθῇ, τοῦ συνέστησε νὰ μὴ προβῇ εἰς γάμον διότι ὁ κίνδυνος τῆς μολύνσεως τῆς μελλούσης συζύγου του ἦτο ἀμεσώτατος καὶ ἀναπόφευκτος. Τοῦ νέου δὲ μὴ εὐαρέστως ἀκούοντος τοῦτο, ὁ ἰατρὸς καλῶν τὴν μητέρα του ἐξέθηκε πρὸς ταύτην ἁπάσας τὰς συνεπείας τῆς κληρονομικῆς συφιλίδος· Παρ' ὅλα ὅμως ταῦτα ὁ ἰατρὸς Β.... προσκαλεῖται καὶ ἐξ ὑποχρεώσεως καὶ λεπτότητος μεταβαίνει εἰς τὸν γάμον ὅπου κατέστη τὸ ἀντικείμενον τῶν σκωμμάτων καὶ τῶν σαρκασμῶν τοῦ γαμβροῦ καὶ τῆς μητρός του. Τρεῖς ὅμως μῆνες ἔκτοτε ἐπέρασαν καὶ ὁ σαρκαζόμενος ἰατρὸς εἶχεν ὑπὸ θεραπείαν διὰ τὸ αὐτὸ νόσημα τόν τε σαρκάζοντα καὶ τὴν σύζυγόν του.»

Ἀναγνώσατε δὲ σᾶς παρακαλῶ καὶ τὸ ἑπόμενον.

Ἄνθρωπός τις, ὃν κατὰ τὸν Νοέμβριον τοῦ 1921 ἰάτρευον διὰ νεαρὰν συφιλίδα, ἰδὼν ἑαυτὸν ἀπαλλαγέντα τῶν πρώτων

αὐτῆς ἐνοχλήσεων, μετὰ τὰς πρώτας ἐνέσεις τοῦ σάλβαρσαν καὶ τῆς ὑδραργύρου, μοῦ λέγει ὅτι ἀρραβωνιζόμενος ἤδη μετ' ὀλίγους μῆνας νυμφεύεται. Περιττὸν νὰ εἴπω ὅτι τοῦτον διὰ παντὸς τρόπου ἀπέτρεψα τοῦ τοιούτου ἀπονενοημένου διαβήματος χωρὶς βεβαίως νὰ εἰσακουσθῶ. Γυνὴ ὅμως τις παρ' αὐτοῦ μολυνθεῖσα, σπεύσασα εἰς τοὺς ἀδελφοὺς τῆς νύμφης τοὺς ἀποτρέπει διὰ παντὸς τρόπου λέγουσα ὅτι ὁ ὑποψήφιος γαμβρὸς μόλις πρὸ ὀλίγου χρόνου ἐμόλυνε ταύτην διὰ συφιλίδος. Ἔντρομος εἷς τῶν ἀδελφῶν τῆς νύμφης μ' ἐρωτᾷ περὶ αὐτοῦ καὶ ἀφοῦ τοῦ συνέστησα νὰ διαλύσῃ τὸ συνοικέσιον, καλῶν τὸν γαμβρὸν τοῦ εἶπε νὰ διακόψῃ πᾶσαν μετὰ τῆς ἀδελφῆς του σχέσιν. Ὁ γαμβρὸς ἐν τούτοις λέγει πρὸς αὐτὸν, ὅτι οὐδέποτε εἶχε μολυνθῇ καὶ ὅτι ἐὰν θέλῃ νὰ τὸν βεβαιώσῃ δύναται νὰ ὑποβληθῇ εἰς ἐξέτασιν παρ' οἱουδήποτε ἰατροῦ. Τούτου δὲ γενομένου καὶ τοῦ ἰατροῦ ἀνακηρύξαντος τὸν γαμβρὸν ὑγιᾶ ὁ γαμβρὸς οὗτος ἤγειρεν ἀγωγὴν ζητῶν ἱκανοποίησιν καὶ ἀποζημίωσιν διὰ τὴν προσβληθεῖσαν δῆθεν ὑπόληψίν του παρὰ τῆς οἰκογενείας τῆς νύμφης.

Τώρα τί τὸ δικαστήριον θ' ἀποφανθῇ περὶ τούτου δὲν μοῦ ἐπιτρέπεται νὰ προδικάσω, ἀναγράφω ἁπλῶς ὅμως τὸ ἐπεισόδιον τοῦτο ὡς δηλωτικὸν τοῦ ὕψους τῆς ἀναιδείας, τοῦ πλάτους τῆς ἀναισχυντίας καὶ τοῦ μεγέθους τῆς κακοηθείας ὄντων τινῶν, ἀνθρωπίνην περιβολήν, ὑφὴν καὶ φωνὴν ἐχόντων καὶ ἑαυτὰ ἀνθρώπους φιλαρέσκως ἀποκαλούντων καὶ παρὰ τῶν ὁποίων ἡ ἀνθρωπότης ὡς σύνολον καὶ ὡς σῶμα προσδοκᾷ σεβασμόν, μέριμναν καὶ ἐνδιαφέρον ὑπὲρ τῶν μελῶν της.

Καὶ οὗτοι μὲν εἶνε οἱ τὸν κίνδυνον καὶ ὄλεθρον εἴτε ἐν γνώσει, εἴτε ἐν ἀγνοίᾳ σπείροντες καὶ ἄλλους ἀθώους εἰς αὐτὸν σύροντες, καὶ κυλίοντες, τί δὲ νὰ λεχθῇ περὶ ὅσων, ἄγνωστον πῶς παρασυρόμενοι ρίπτονται οἱ ἴδιοι εἰς τὸν ὄλεθρον μὲ ἀνοικτοὺς καὶ ὁρῶντας ὀφθαλμούς, μὲ ὦτα σῶα καὶ ἀκούοντα, καὶ ἐν πλήρει συνειδήσει τῆς ἰδίας ἀτιμώσεως; Μὴ δ' ἐπιθυμῶν νὰ δανεισθῶ παρατηρήσεις καὶ παραδείγματα ἄλλων ἰατρῶν ἀρκοῦμαι εἰς δύο προσωπικά μου, τοῦ εἴδους τούτου, τὰ ἑξῆς:

«Νέος τις, ὅν πλειστάκις κατὰ διαφόρους περιόδους ἐξετάσας εἶχον εὕρῃ κατὰ πάντα ὑγιᾶ, ἔρχεται φέρων πλουσίως ρέουσαν γονόρροιαν, ἥν ὁμολογεῖ ὅτι ἔλαβε παρά τινος νεαρᾶς γυναικὸς μεθ' ἧς ἀπό τινος συνέζη. Τοῦτον θεραπεύων καὶ τὴν νόσον βλέπων χρονίζουσαν συνέστησα ἂν ἦτο δυνατὸν νὰ χωρισθῇ τῆς γυναικὸς διότι αὕτη εἶναι τὸ αἴτιον. Καλῶς δὲ ποιῶν ἐξαποστέλλει ταύτην εἰς ἐξοχικήν τινα παραλίαν ἔνθα αὕτη παρέμεινεν ἐπὶ τρεῖς μῆνας. Ταύτης λοιπὸν οὗτος χωρισθεὶς, καὶ κατὰ πάντα ἐγκρατὴς γενόμενος ἰᾶται ἐκ τῆς γονορροίας του καὶ ἡμέραν τινὰ ἔρχεται συνοδευόμενος παρὰ τῆς μολυνάσης γυναικός, ἡ ὁποία, ὡς αὕτη ἔλεγε, διότι διημέρευε πάντοτε ἐπὶ τῆς παραλίας, καὶ ἐπάτει καὶ ἔτριβε τὴν θερμὴν ἄμμον τοῦ αἰγιαλοῦ, εἶχε πάθῃ μικράς τινας διαβρώσεις ἢ ἀπολεπίσεις τῶν τε παλαμῶν καὶ τῶν πελμάτων αὐτῆς. Ταύτην ὅμως ἐκ τοῦ σύνεγγυς καὶ λεπτομερέστερον ἐξετάσας εὑρίσκω ὅτι αἱ ἐκδοραὶ αὗται ἦσαν συφιλιδικῆς φύσεως καὶ ὅτι τὸ δέρμα της καὶ τὸ στόμα της εἶχον καλυφθῇ ὑπὸ συφιλιδικῶν βλατίδων. Ἀμέσως καὶ ταὐτοχρόνως τὸ αἷμα καὶ τῶν δύο λαμβάνων τὸ στέλλω εἰς τὸ Mass. General Hospital ὁπόθεν ἡ ἀπάντησις ἦλθεν ὅτι ἡ ἀντίδρασις τοῦ αἵματος τοῦ μὲν ἀνδρὸς ἦτο ἀρνητικὴ τῆς δὲ γυναικὸς θετική.

Ἅπαντα λοιπὸν τὰ στοιχεῖα ἀνὰ χεῖρας ἔχων ἐρωτῶ τὸν ἄνδρα ἐὰν εἶχε νεωστὶ συνέλθῃ μετ' αὐτῆς, τούτου δ' ἀρνηθέντος τοῦ ὡμίλησα ἀνυποκρίτως, ἀνεπιφυλάκτως καὶ ἐν πλήρει παρρησίᾳ λέγων: «Ἰδοὺ ἡ γυνὴ αὕτη ὑγιᾶ ὄντα σὲ ἐμόλυνε διὰ γονορροίας, ἤδη προδόσασά σε ἐμολύνθη διὰ συφιλίδος, θὰ ἐξακολουθήσῃς νὰ συζῇς μετ' αὐτῆς καὶ νὰ πάθῃς καὶ σὺ συφιλίδα;» Ἀτυχῶς, οὐδὲν ἐξ ὅσων τοῦ εἶπον ἤρκεσε νὰ τὸν μεταπείσῃ καὶ ὡς μανθάνω ἐξακολουθεῖ νὰ τὴν ἔχῃ σύμβιον καὶ σύνευνον.»

«Ἄλλος δέ τις πάλιν, ὅν καὶ τοῦτον ἐγνώρισα ἐκ προηγουμένης ἐξετάσεως ὑγιᾶ, εὑρίσκει γυναῖκά τινα μεθ' ἧς ἐνοικιάσας κοινὸν δωμάτιον συμβιοῖ. Ἑβδομάδας τινὰς μετὰ ταῦτα ἔρχεται μὲ γονόρροιαν ὀξεῖαν, περιπλακεῖσαν μετὰ ἐπιδιδυμίτιδος καὶ χρονίσασαν παρ' ὅλην τὴν θεραπείαν. Τρία περίπου ἔτη βραδύτερον γυνή τις νεαρὰ μ' ἐπισκέπτεται, καὶ λέγουσα ὅτι εἶνε ἡ σύζυγος τοῦ γνωστοῦ μου πελάτου καὶ φίλου, μοῦ ἐπιδεικνύει τὰς κνήμας της καταστίκτους μὲ πολλαπλᾶ μικρὰ συφιλιδικὰ κομμιώματα χρονολογούμενα ἀπό τινων ἑβδομάδων. Τὸν ὑποτιθέμενον δὲ σύζυγον τότε καλέσας εἶπον πρὸς τοῦτον, ἀφοῦ ἐξε-

τάσας τοῦτον ἐπείσθην ὅτι δὲν εἶχεν εἰσέτι μολυνθῇ, νὰ χωρισθῇ τῆς γυναικὸς ταύτης μετὰ τῆς ὁποίας οὐδεὶς ἀπολύτως δεσμὸς τοῦτον συνέδεε, προσθέσας ὅτι, ὡς εἶχον πράξει καὶ διὰ τὸν προηγούμενον, ἐάν ποτε αὕτη ἐνεκάλει τοῦτον δικαστικῶς ἐγὼ θὰ ὑπερήσπιζον τοῦτον ἀπὸ δικαστηρίου. Ματαιοπονία ὅμως, οὐδὲν ἔστερξε νὰ μετατρέψῃ τὴν ἤδη πρὸ πολλοῦ ληφθεῖσαν ἀπόφασιν ἀμφοτέρων νὰ ἐξακολουθοῦν συμβιοῦντες μετὰ τῶν ἀτιμαζουσῶν αὐτοὺς γυναικῶν.»

Τίς πιστεύει σήμερον εἰς τὴν μετεμψύχωσιν; Πολὺ ἐλάχιστοι. Εἷς δ' ἐκ τῶν ἐλαχίστων τούτων, ποσοτικῶς τε καὶ ποιοτικῶς, εἶμαι καὶ ἐγώ, ἐὰν δὲ θελήσετε προσεκτικῶς νὰ μὲ παρακολουθήσετε θὰ πεισθῆτε ὅτι μέχρι τινὸς σημείου ἔχω δίκαιον. Ἰδού, συγκρίνατε μεταξὺ χοίρου καὶ τράγου. Ὁ μὲν τράγος τὴν κοίτην του ἐκλέγει πάντοτε ξηράν, ἐπὶ ὑψηλοῦ καὶ διὰ τῶν χηλῶν του καθαρίζει ταύτην παντὸς σώματος καὶ δὲν κατακλίνεται ἐὰν ἐπ' αὐτῆς ὑπάρχῃ ὑγρασία, ἢ οἱαδήποτε κακὴ ὀσμή. Ὁ δὲ χοῖρος, διὰ νὰ κοιμηθῇ πρέπει νὰ εὕρῃ βόρβορον, ἰλύν, ρύπον, ἡ δὲ τέρψις του κορυφοῦται ὅταν ἐντὸς τοῦ βορβόρου τὸ ρύγχος του σχηματίζῃ ἠχηρὰς πομφόλυγας. Ἤδη δ' ἐρωτῶ· δὲν φρονεῖτε ὅτι εἰς τὰ προμνησθέντα ὄντα ταῦτα, τὰ ἑκουσίως καὶ ἐν πλήρει γνώσει, τὸ δὲ φρικτότερον ἐπιγνώσει, τοῦ ἐπαπειλοῦντος ταῦτα καὶ τὰς οἰκογενείας των κινδύνου εἰς τὸν ὄλεθρον ριπτόμενα, τὰ περὶ ἑαυτὰ τὸ αἰσχρὸν καὶ ἄτιμον καὶ κακόηθες τοῦτο περιβάλλον δημιουργοῦντα, τὰ ἐντελῶς ἀδιάφορα πρὸς τὸν τόσον καταφανῆ κίνδυνον, ὄχι μόνον ἐκτιθέμενα, ἀλλὰ πρὸς τοῦτον σκανδαλωδῶς ἐρωτοτροποῦντα, τὰ ἐν συνειδήσει συζύγους καὶ τέκνα καὶ ἑαυτοὺς μολύνοντα, ἐνεψυχώθησαν ψυχαὶ χοίρων;

* * *

Ἀλλήλους ἐπὶ τῶν ὁδῶν ἐνδεδυμένους καὶ ἐπιτηδείως κεκοσμημένους βλέποντες, χαιρετισμοὺς ἁβροφρόνως καὶ μειδιάματα ἐπιχαρίτως ἀνταλλάσσοντες, ἀδελφοὺς ἀμοιβαίως ἀλλήλους ἀποκαλοῦντες, μέσων τέρψεως καὶ ἀναψυχῆς εὐμοιροῦντες, σχολεῖα πρὸς ἐκπαίδευσιν ἔχοντες, ἄρχοντας ἐκλέγοντες, ἱερεῖς διὰ νὰ πα-

ρασιτοῦν ἐπὶ τῶν βαλαντίων μας καὶ τῶν ψυχῶν μας χειροτονοῦντες, αὐτοκολακευόμενοι, καὶ αὐτεμπαιζόμενοι οἱ πλεῖστοι, πολλοὶ δὲ κοῦφοι καὶ εἰλικρινῶς εἰς τοῦτο πιστεύοντες, αὐτοκαλούμεθα προωδευμένοι ἢ καὶ πεπολιτισμένοι. Ἐὰν ὅμως, ἐρχόμενός τις αἰφνιδίως μᾶς ἀφαιρέσῃ ἅπαντα ταῦτα καὶ γυμνοὺς ἡμᾶς βιάσῃ πρὸ νέου τινὸς ἀλλ' ἐπιγείου Ραδαμάνθυος νὰ διέλθωμεν ποῖοι θ' ἀποκαλυφθῶμεν ὄντες; Ἐὰν εἴπω καὶ χοίρων χειρότεροι, καὶ τὸ ζῶον αὐτὸ θὰ ἔχῃ δικαίωμα νὰ μὲ ἐγκαλέσῃ ἐπὶ ὑβρισμῷ! Θ' ἀποκαλυφθῶμεν, ἐὰν ἡ συφιλὶς μόνη χρησιμεύσῃ ὡς λυδία λίθος καὶ ὡς ἀντιδραστήριον τῆς φύσεώς μας, οὐδὲν πλέον ἢ ἔλαττον, τέρατα. Ὄντα δηλαδή, ἀσύφηλα μεθ' ὧν οὐδὲν ἄλλο ζῶον θὰ καταδεχθῇ νὰ συγκριθῇ. Θ' ἀποκαλυφθῶμεν κλέπται, λησταί, καὶ ἀπατεῶνες ἀλλήλων, θ' ἀποκαλυφθῶμεν ἄλλοτε μὲν ἀσυνείδητοι, συχνότερον ὅμως ἐνσυνείδητοι καταστροφεῖς καὶ ὀλετῆρες, εἴτε χάριν κέρδους, εἴτε χάριν ἀκολασίας, ἄλλων ἀθώων ὁμοίων μας, καὶ τὸ πάντων τερατωδέστατον, **σπορεῖς καὶ δημιουργοὶ μεμολυσμένων καὶ ἀναπήρων ὁμοιωμάτων μας καὶ κηβδηλοποιοὶ καὶ παραχαράκται τοῦ ἔργου τῆς Θείας Προνοίας,** ἔτι δὲ κτηνωδῶς, καὶ λέγω τοῦτο αἰτούμενος συγγνώμης ἀπὸ τὰ ζῶα, ἅτινα ὁ ἄνθρωπος ἐξ ὑπερφιάλου ἐγωϊσμοῦ μόνον ὁρμώμενος ἀπεκάλεσε κτήνη, φερόμενοι οἱ ἴδιοι πρὸς τὸν ἄφευκτον καὶ ἄμεσον κίνδυνον. Ἔτι δὲ θ' ἀποκαλυφθῶμεν ὄντα ἀσυνέτιστα, ὄντα ἀνεπίδεκτα μαθήσεως, ὄντα καταδικάζοντα τὴν ἀρετὴν νὰ δουλεύῃ δεσμία εἰς τὴν κακίαν, καὶ ὄντα, ἅτινα ἡ συφιλίς, ἡ τόσων καὶ τοιούτων καταστροφῶν παραίτιος γινομένη, εἰσέτι δὲν συνεκίνησε καὶ δὲν ἐπαίδευσεν.

* * *

Ἀλλ' ἐπειδὴ οἱ πύρινοι λόγοι δὲν ἀρκοῦν νὰ θερμάνουν τὰς ψυχρὰς ὡς πάγον τοῦ βορρᾶ καρδίας τῶν συφιλιδικῶν γονέων καὶ νὰ συγκινήσουν τὰς πεπωρωμένας συνειδήσεις τῶν ἐπιστημόνων ἰατρῶν, ἰδοὺ τὰ στυγνὰ γεγονότα καὶ οἱ κρυεροὶ ἀριθμοὶ πρὸς μάλαξιν ἄλλων καρδιῶν ἀνθρώπων εὐγενῶν, δυναμένων νὰ δρά-

σουν καὶ νὰ ἐπιδράσουν πρὸς βελτίωσιν τῆς τύχης ἀγνώστων καὶ ἀγνοούντων ἑαυτὰ καὶ τὸ περιβάλλον αὐτὰ θυμάτων, τῶν ἐκ τοῦ μηδενὸς δημιουργουμένων συφιλιδικῶν τέκνων.

Τὸ καθῆκον παντὸς ἐντίμου καὶ ἐχεφρονοῦντος πολίτου, ἐπιτακτικῶς ἐπιβάλλει ὅπως τὴν κληρονομικὴν συφιλίδα ἢ ἐξαλείψωμεν, ἢ τούτου μὴ ἐφικτοῦ ὄντος, περιορίσωμεν εἰς τὸ ἐλάχιστον ὅριον. Διότι ἐὰν μέν τις ἐν μέθῃ διατελῶν καὶ ἀκολασταίνων μολύνεται καὶ μολύνῃ καὶ ἐὰν ὁ ἔνοχος τῆς μολύνσεως, ἕνεκα τοῦ ἐπιπλόκου τοῦ πράγματος παραμένῃ ἀνεύθυνος ἀπέναντι τοῦ νόμου καὶ συνεπῶς ἀκαταδίωκτος, ἐπὶ κληρονομικῆς δὲ τοιαύτης, τό τε σῶμα τοῦ ἐγκλήματος, τὸ συφιλιδικὸν δηλονότι τέκνον, καὶ τὸν τοῦτο σπείραντα πατέρα, ἢ καὶ τὴν τοῦτο τεκοῦσαν μητέρα ἔχοντες ἀνὰ χεῖρας, πρὸ παντὸς δὲ τὸν πρὸς τὴν τεκνοποιίαν παρορμήσαντα ἰατρόν, δυνάμεθα καὶ πληρέστατα δικαιούμεθα ἅπασαν τοῦ νόμου τὴν αὐστηρότητα, ἰδίᾳ δὲ κατὰ τοῦ τελευταίου καὶ περισσότερον πάντων τῶν ἄλλων εὐθυνομένου ἐγκληματίου, τοῦ ἰ α τ ρ ο ῦ νὰ ἐξαντλήσωμεν· Ἐὰν δ' εἰς ἐμέ, ἰατρὸν ὄντα, ἐπετρέπετο νὰ θεσπίσω νόμους θὰ ἤμην διὰ τὸ ἔγκλημα ἀποκλειστικῶς τοῦτο, καὶ Δράκοντος δρακοντιώτερος. Ἰδοὺ αἱ συνέπειαι:

* * *

Εἰς τὸ Παιδιατρικὸν περιοδικὸν τῆς Νεαπόλεως, τῆς 15 Ἰανουαρίου 1921, ὁ De Stefano δημοσιεύει ὅτι: Ἐκ 54 βρεφῶν μετὰ ὑδροκεφάλου, τὰ 50 εἶχον συφιλίδα κληρονομικήν, ἐκ 32 παρουσιαζόντων συγγενεῖς καρδιακὰς βλάβας, τὰ 27 ἦσαν τέκνα συφιλιδικῶν γονέων, ἐξ 69 περιπτώσεων ὑποθυρεοειδῶν αἱ 59 προεκλήθησαν ἐκ κληρονομικῆς συφιλίδος, ἀπὸ 46 περιπτώσεις μογγολισμοῦ, αἱ 34 ὠφείλοντο εἰς τὴν συφιλίδα ταύτην καὶ τέλος αἱ 15 ἐκ 17 περιπτώσεων πολυγαγγλιακῶν διαταραχῶν προεκλήθησαν ἐκ τοιαύτης φύσεως συφιλίδος.

Ὁ A. Mills εἰς τὴν Ἰατρικὴν Ἐφημερίδα τοῦ Ἐδιμβούργου τοῦ Ἰανουαρίου τοῦ 1922 γράφει ὅτι 70 ἐπὶ τοῖς ἑκατὸν ἐκ τῶν παίδων βιομηχανικῆς τινος σχο-

λῆς, ἧς οὗτος ἦτο ἰατρός, ἔπασχον ἐκ κληρονομικῆς συφιλίδος, προσθέτει δ' ἐπεξηγῶν ὅτι ἡ συφιλὶς αὕτη δύναται νὰ ὑποδυθῇ πᾶν νοσηρὸν πρόσωπον καὶ νὰ μιμηθῇ πᾶσαν γνωστὴν νόσον πρὸς παραπλάνησιν τῶν ἀδαῶν.

Ἔλθωμεν τέλος εἰς τὴν σημερινὴν ἑστίαν τῆς συφιλίδος καὶ ταύτην ἴδωμεν ὑπὸ μεγίστην καὶ τερατωδῶς ἀφάνταστον κλίμακα συνεγκληματοῦσαν μετὰ ἰατρῶν καὶ συφιλιδικῶν γονέων καὶ φονέων, τὴν Γαλλίαν. Ἰδού, κατὰ τὸ λῆξαν ἔτος:

834,411 τέκνων γεννηθέντων ζώντων
38,641 ἐγεννήθησαν νεκρά, ἤτοι
4,6 ἐπὶ τοῖς ἑκατόν, καθ' ὅλην τὴν χώραν.

Ἐν Παρισίοις:

55,813 ἦλθον εἰς φῶς ζῶντα καὶ
4.042 ἐγεννήθησαν νεκρά, ἤτοι
7,2 ἐπὶ τοῖς ἑκατόν.

Ὡς δ' ἐκ τῶν στατιστικῶν τοῦ μαιευτηρίου Baudeloque, τῶν ἀπὸ τοῦ 1890 τηρουμένων, ἐξάγεται, πλέον τοῦ ἡμίσεως τῶν θανάτων τῶν νεκρῶν τικτομένων τούτων τέκνων ὀφείλονται μόνον εἰς τὴν συφιλίδα. Πρὸς τούτους δὲ τῶν ἐκτρώσεων ἐκ συφιλίδος, τῶν συφιλιδικῶν ἀλλ' ἐπιζώντων μετὰ τὴν τρίτην ἡμέραν τέκνων καὶ τῶν ἔτι βραδύτερον τὴν νόσον παρουσιαζόντων ἐνηλίκων τοιούτων προστιθεμένων, εὐχερῶς κατανοεῖ τις τὸ μέγεθος τῆς συμφορᾶς ἀφ' ἑνὸς καὶ τὸ ὕψος τῆς εὐθύνης ἥν ἅπαντες ὑπέχομεν ἀπέναντι τῆς κληρονομικῆς συφιλίδος ἀφ' ἑτέρου·

Ἡ ἱπποκρατικὴ ἰατρική, ἡ καὶ κλινικὴ λεγομένη, ἀνεβίωσεν ἐν Γαλλίᾳ. Αἱ ἐπιστημονικαὶ δόξαι της εἶνε οἱ μεγάλοι κλινικοί της, ἐν δὲ τῇ συφιλιδολογίᾳ ὁ Φουρνιὲ ἀνάσσει. Ἤδη ὅμως τοῦ Vernes (σελ. 380) ἀποκαλοῦντος τὴν Συφιλιδομετρικήν του **«θερμόμετρον τῆς συφιλίδος»** καὶ γράφοντος, ὅπως διὰ τούτου μετρῆται ὁ πυρετὸς οὕτω καὶ διὰ τῆς συφιλιδομετρικῆς του μετρεῖται ἡ συφιλίς, δὲν ἦτο δυνατὸν ἄλλως νὰ συμβῇ. Διότι τοῦ γάμου ἐπιτρεπομένου ἀφοῦ οἱ πάσχοντες μετρηθοῦν διὰ τῆς με-

θόδου τοῦ Vernes καὶ ὄχι δι' ὧν μέτρων ἐμέτρει τούτους ὁ Φουρνιὲ καὶ ἡ σχολή του, τἀποτελέσματά της δὲν εἶνε ἐφικτὸν νὰ εἶνε διάφορα τῶν ἤδη παρατηρουμένων ἤτοι φρικτά, στυγνὰ καὶ ἀπαίσια καὶ ὅμοια τῶν ὁποίων οὐδεμία ἄλλη ὑπὸ τὸν ἥλιον χώρα εἶδεν. Ἐναπόκειται δὲ πλέον εἰς τοὺς Γάλλους αὐτοὺς ἐὰν εἰλικρινῶς ἐπιθυμοῦν νὰ σώσουν τὴν χώραν των, νὰ ἐγκολπωθοῦν καὶ πάλιν τὴν κλίνην καὶ ὄχι τὸ ἐργαστήριον.

Ὁ Dr. Hochsinger ἀνεκοίνου κατὰ τὸ 1910, εἰς τὴν Ἰατρικὴν Ἑταιρείαν τῆς Βιέννης, ὅτι ἐκ μελετῶν του εἰς τὸ πρῶτον Ἰνστιτοῦτον τῶν ἀσθενούντων παίδων εὗρεν ἐπὶ 516 γεννήσεων συφιλιδικῶν τέκνων καὶ ἠρίθμησε 253 ἐκτρώσεις, θνησιγενῆ, ἢ θανόντα κατὰ τὰς πρώτας ἡμέρας, 55 θανόντα ἐν πολὺ μικρᾷ ἡλικίᾳ, ἤτοι 308 νεκρὰ καὶ 208 ἐπιζήσαντα. Ἐκ τῶν 208 ἐπιζησάντων 157 ἐπαρουσίασαν βραδύτερον συφιλιδικὰ φαινόμενα καὶ 51 μόνον παρέμειναν ὑγιῆ μέχρις ὅτου οὗτος ἀνεκοίνου ταῦτα.

Ἀνακεφαλαιώσωμεν, ἐπὶ 516 γεννήσεων, 308 ἀπέθανον ἤτοι 59%, καὶ ἐκ τῶν 516 τούτων 51 μόλις παρέμειναν ἀλώβητα, τοὐτέστιν 10 ἐπὶ τοῖς ἑκατὸ μόνον διέφυγον τὴν κληρονομικὴν συφιλίδα, ἁπάντων τῶν ἄλλων 157 ἐκ τῶν ἐπιζώντων, ἤτοι 30% πασχόντων.

Εἰς τὸ αὐτὸ δὲ συμπέρασμα φθάνει ὁ Dr. Jeans ἐν Ἀμερικῇ διότι ὡς ἀναγράφεται εἰς τὴν Ἀμερικανικὴν ἐφημερίδα τῶν νόσων τῶν Παίδων, κατὰ Ἰανουάριον τοῦ 1916 ἐπὶ ἑκατὸν οἰκογενειῶν, ἔνθα ὅλαι αἱ μητέρες ἦσαν μεμολυσμέναι προεκλήθησαν 331 ἐγκυμοσύναι· ἐξ αὐτῶν 131 ἀπέληξαν εἰς ἔκτρωσιν ἢ εἰς τὸν τοκετὸν θνησιγενοῦς τέκνου, καὶ 48 ἐκ τῶν τεχθέντων ἀπέθανον ἐν μικρᾷ ἡλικίᾳ, ἤτοι 179 ἐχάθησαν. Ἐκ τῶν ἐπιζησάντων 152 τέκνων, 119 ἔφερον τὰ στίγματα τῆς κληρονομικῆς συφιλίδος καὶ 33 μόνον ἦσαν ὑγιῆ καὶ ἀλώβητα, δέκα δηλονότι ἐπὶ τοῖς ἑκατὸ μόνον.

Ἐὰν δὲ λάβωμεν ὑπ' ὄψει ὅτι τὰ πλεῖστα, διὰ νὰ μὴ εἴπω ἅπαντα, ἐκ τῶν 157 τοῦ Dr. Hochsinger, ὡς καὶ τὰ 119 κληρονομικῶς μεμολυσμένα τοῦ Dr. Jeans θὰ ἦσαν ἀνίκανα νὰ κερδίσουν ἐργαζόμενα τὸν ἐπιούσιον αὐτῶν ἄρτον, καὶ ὅτι τὰ 51 ὑγιῆ τοῦ πρώτου καὶ τὰ 33

ἀλώβητα ἐκ τοῦ νοσήματος τῶν γονέων των τοῦ δευτέρου, θὰ ὑποχρεωθοῦν νὰ ἐργασθοῦν πρὸς ἰδίαν συντήρησιν καὶ πρὸς συντήρησιν τῶν ἀσθενούντων, εἶχον ἄδικον λέγων πρό τινος ὅτι πρέπει νὰ παύσωμεν βιάζοντες τὴν ἀρετὴν ἐργαζομένην καὶ δεσμίαν δουλεύουσαν πρὸς συντήρησιν τῆς κακίας;

* * *

Μεταξὺ πολλῶν ἄλλων ὁ δεινὸς Jonathan Hutchinson, ἐνῷ κατηγορηματικῶς ἀποφαίνεται ὅτι οὐδέποτε ὁ συφιλιδικὸς δέον νὰ νυμφεύεται, προχωρῶν λέγει ὅτι τοῦτο πρέπει νὰ ἐπιτραπῇ διότι, τοῦ γάμου μὴ ἐπιτρεπομένου, θ' αὐξήσῃ ὁ παράνομος συνοικισμὸς καὶ ὅτι ὁ συφιλιδικὸς ἀκινδύνως δύναται νὰ πράξῃ τοῦτο, δηλαδὴ νὰ νυμφευθῇ καὶ νὰ τεκνοποιήσῃ, μετὰ δύο ἔτη ἀπὸ τῆς μολύνσεως.

Ποία ἀνακολουθία! Τί δὲ νὰ λεχθῇ περὶ ὅσων ἐπιτρέπουν τὸν γάμον σήμερον καὶ μετ' ὀλίγας μόνον ἑβδομάδας μετὰ τὴν μόλυνσιν; Ἀτυχῶς τὸ ὀχύρωμα πάντων τῶν νεωτέρων εἶνε ἡ ὀρροαντίδρασις Βάσσερμεν! Ἀντὶ δὲ πολλῶν παραδειγμάτων ἀρκοῦμαι εἰς τοῦτο, τὸ ἀνεπίδεκτον ἀντιρρήσεως, διότι δὲν στηρίζεται ἐπὶ ὑποθέσεων ἀλλ' ἐπὶ γεγονότων πειραματικῶς καὶ μικροσκοπικῶς καὶ παθολογικοανατομικῶς ἀποδεδειγμένων περὶ τοῦ ἀπατηλοῦ τῆς ἀντιδράσεως ταύτης.

Οἱ Frederick Ebersson καὶ Martin Engman εἰς τὴν Ἐφημερίδα A. M. A· τῆς 15 Ἰανουαρίου 1921, τόμος 76 σελ. 160, γράφουν ὅτι τὸ σπέρμα δύο ἀσθενῶν περιέκλειεν ἐνεργοὺς συφιλιδογόνους σπειροχαίτας ἐνῷ τὸ αἷμα ἀμφοτέρων τούτων ἦτο ἀρνητικόν. Ἐπί τινος ἄλλου, μολυνθέντος ἐκ συφιλίδος πρὸ δέκα τριῶν ἐτῶν, καὶ οὗτινος ἡ ἀντίδρασις Βάσσερμεν ἐν τῷ αἵματι ἦτο ἀρνητική, τὸ σπέρμα ἐγκεντριζόμενον εἰς τὸν κόνικλον προὐκάλει πραγματικὴν συφιλίδα.

Ὅτι δὲ πάλιν ἡ συφιλὶς δύναται νὰ μεταγγισθῇ κληρονομικῶς καὶ μετὰ πάροδον ὄχι μόνον δεκατριῶν ἀλλὰ καὶ εἴκοσιν ἐτῶν καίτοι ἡ ἀντίδρασις Βάσσερμεν εἶνε ἀρνητική, ἀρκούντως ἔχει ἀποδειχθῇ καὶ δὲν χρήζει νέας βασάνου. Ὁ μὲν Boas καὶ ὁ καθηγητὴς Gau-

cher παρετήρησαν τοῦτο κατ' ἐπανάληψιν, πάντες δ' οἱ ἄλλοι ἰατροὶ ἔχουν τὴν εὐκαιρίαν νὰ παρατηροῦν τοῦτο ἡμερησίως.

* * *

Δύναται ἄραγε ἡ συφιλὶς νὰ μεταδοθῇ κληρονομικῶς καὶ εἰς δευτέραν γενεάν; Δηλαδή, τοῦ πατρὸς ἢ τῆς μητρὸς ὄντων συφιλιδικῶν τὸ νόσημά των μεταδίδεται καὶ εἰς τοὺς ἐγγόνους των; Δυστυχῶς ναί! Τὰς πρώτας περὶ τούτου παρατηρήσεις ὀφείλομεν εἰς τὸν J. Hutchinson, δημοσιευθείσας, ὡς οὗτος γράφει εἰς τὸ CXCIV ἱστορικὸν καὶ ἐφεξῆς τοῦ ἔργου του Συφιλίς, κατὰ τὸ 1866, ἔνθα ἀναγράφονται ἑπτὰ περιπτώσεις τοιαύτης μολύνσεως. Δεύτερος ἐπὶ τοῦ ζητήματος τούτου ἀσχοληθεὶς ὁ Α. Φουρνιέ, ἐν τῷ κατὰ τὸ ἔτος 1891 δημοσιευθέντι ἔργῳ του «Συφιλιδικὴ Κληρονομικότης» ὤρθωσε τοῦτο. Ἐγκυρώτερον ὅμως πάντων ὁ Barthelemy ἐν τῷ ἐν Μόσχᾳ, κατὰ τὸ 1897 συγκροτηθέντι συνεδρίῳ ὤρθωσε τὴν γνώμην τοῦ Φουρνιέ. Ἔκτοτε ὁ Ἐδμόνδ, υἱὸς τοῦ Φουρνιέ, δι' ἐπανειλημμένων ἀνακοινώσεων, ὁ Finger, Jullien καὶ Tarnowsky, τὸ ἐπιστοποίησαν.

Οὐδενὸς δ' ἄλλου εὐγλωττότερον συνεπῶς δὲ καὶ πειστικώτερον λαλοῦντος τοῦ μικροσκοπίου καὶ οὐδενὸς παρατηρητοῦ ὀξυδερκέστερον βλέποντος, τοῦ Γῶρθιν, παραθέτω ἐνταῦθα πέντε περιπτώσεις, τούτου, ἐρανιζόμενος ταύτας ἐκ τῆς Ἐφημερίδος τῆς Συφιλίδος, Τόμ. Π, ἀριθ. 3, σελ. 449.

Περίπτωσις 1.—Ἡ σύζυγος διδασκάλου τίκτει νεκρόν. Νεκροτομὴ τοῦ τεχθέντος ἀποκαλύπτει συφιλίδα τοῦ ἥπατος μετὰ σπειροχαιτῶν. Ἀμφότεροι, πατὴρ καὶ μήτηρ ἀνώτεροι πάσης ὑποψίας, ἀναμνηστικὸν ἀπολύτως ἀρνητικόν, οὐδὲν ὕποπτον σημεῖον, ἐπανειλημμέναι ὀρροαντιδράσεις Βάσσερμεν ἀρνητικαί. Οἱ κλινικοὶ ἀρνοῦνται συφιλίδα. Ἡ γυνὴ ἀθεράπευτος ἀφέθη νὰ ἐγκυμονήσῃ καὶ πάλιν καὶ ὀλίγον βραδύτερον τοῦ ἔτους τίκτει νεκρὸν καὶ διάβρωτον ἔμβρυον μετὰ συφιλίδος τοῦ τε ἥπατος καὶ τῆς καρδίας. Ἡ ἀντίδρασις Βάσσερμεν ἐπ' ἀμφοτέρων, πατρὸς καὶ μητρὸς, καὶ πάλιν κατ' ἐπανάληψιν ζητη-

θεῖσα εὑρέθη ἀρνητική. Ἡ μόνη ἑρμηνεία τοῦ γεγονότος τούτου ἦτο ὅτι ὁ πατὴρ τῆς μητρὸς ἦτο πότης ἐκ νεότητος.

Περίπτωσις 2.—Ὁμοία πρὸς τὴν προηγουμένην. Δύο συφιλιδικὰ τέκνα ἀπὸ πατρὸς καὶ μητρός, ἀμφοτέρων κατὰ τὸ φαινόμενον ὑγιῶν, οὔτε ἀναμνηστικὸν οὔτε σημεῖον συφιλίδος καὶ ἀρνητικὴ ἀντίδρασις Βάσσερμεν ἐπ' ἀμφοτέρων. Ὁ μητροπάτωρ μόνον ἦτο συστηματικὸς πότης.

Περίπτωσις 3.—Πατὴρ καὶ μήτηρ φαινομενικῶς ὑγιεῖς, ἄνευ συμπτώματος καὶ ἀναμνηστικοῦ συφιλίδος· ἡ δ' ἀντίδρασις Βάσσερμεν ἐπ' ἀμφοτέρων ἀρνητική. Ἐπανειλημμέναι ἐκτρώσεις, τέκνον τεχθὲν βιώσιμον θνήσκει ὀλίγους μῆνας μετὰ τὴν γέννησιν ἐκ συγγενοῦς συφιλίδος τοῦ ἥπατος, τοῦ σπληνὸς καὶ τῆς καρδίας. Ἐκ τῆς ἀνακρίσεως προέκυψεν ὅτι ὁ μὲν πατὴρ τῆς μητρὸς ἦτο συστηματικὸς οἰνοπότης καὶ πάσχων, κτῆνος, ἡ δὲ μήτηρ, ἡ τούτου θυγάτηρ ἡ καὶ ἐκτιτρώσκουσα, ἐν νεαρᾷ ἡλικίᾳ ἀπεχωρίσθη τοῦ οἴκου ἀνατραφεῖσα πλησίον συγγενοῦς τινος, ἐνῷ ἡ ἀδελφή της ἀνατραφεῖσα ἐν τῷ περιβάλλοντι τοῦ πατρικοῦ οἴκου κατέστη πορνοβοσκός.

Περίπτωσις 4.—Οἱ πάπποι ἀμφοτέρων τῶν συζύγων πόται. Πατὴρ καὶ μήτηρ ὑγιῶς ἔχοντες κατὰ τὸ φαινόμενον, ἡ δ' ἀντίδρασις Βάσσερμεν ἐπ' ἀμφοτέρων ἀρνητική. Τρία φαινομενικῶς ὑγιῆ τέκνα, καίτοι λεπτομερὴς ἐξέτασις ἀποδεικνύει συφιλιδικὰ στίγματα ἐπὶ τοῦ σκελετοῦ. Τέταρτον τέκνον θανὸν ἀπὸ ἐνεργὸν συφιλίδα. Δύο ἐπὶ πλέον τέκνα καλῶς ἔχοντα. Ἕβδομον τέκνον ὑδρωπικὸν μετὰ συφιλιδικοῦ πλακοῦντος.

Περίπτωσις 5.—Πατὴρ ἱεροκῆρυξ, οὔτε ἀναμνηστικὸν οὔτε ἐκδήλωσις συφιλίδος, ἀρνητικὴ Βάσσερμεν. Ὁ μὲν πατὴρ τῆς μητρὸς εἶχε «δηλητηριασμένον αἷμα» αὕτη δὲ ἦτο ὑγιὴς κατὰ τὴν ἐπιφάνειαν, ἡ δὲ ἀντίδρασις Βάσσερμεν τοῦ αἵματός της ἦτο ἀρνητική. Τρεῖς συφιλιδικαὶ ἐκτρώσεις.

«Μῦθος, γράφει ὁ τῆς νεωτέρας Ἑλλάδος μέγας φιλόσοφος Γεώργιος Μιστριώτης, ἔστι λόγος ψευδὴς εἰκονίζων ἀλήθειαν.» Καὶ ὄντως, ἐὰν αἱ πέντε αὗται περιπτώσεις ἐδραματοποιοῦντο ὑπὸ τοῦ Εὐρυπίδου, πᾶς τις θὰ τὰς ἐχαρακτήριζεν ὡς λόγον ψευδῆ, ἤτοι μῦθον, ὑπὸ τοῦ δραματικοῦ σκευασθέντα ὅπως εἰκονίσῃ ἀλήθειαν, ἤτοι ἀφῃρημένην τινὰ ἰδέαν ἢ νόημα, δι' οὗ οὗτος ἤθελε ν' ἀπεικονίσῃ τὰς ἰδίας αὐτοῦ σκέψεις.

Ἐν μὲν τῷ Οἰδίποδι Τυράννῳ ὁ Σοφοκλῆς μᾶς παρουσιάζει τὴν μὲν Ἰοκάστην ἅμα τῇ ἀποκαλύψει τῆς αἱμομιξίας ἀπαγχονιζομένην, τὸν δὲ ἀκούσιον ταύτης δράστην υἱόν, σύζυγον καὶ πατέρα τῶν τέκνων των, Οἰδίποδα, αὐτοπηρούμενον, ἐν δὲ ταῖς Φοινίσσαις ὁ Εὐρυπίδης, ὅπως τοὺς Ἕλληνας μὲν ἅπαντας, ἰδίᾳ δὲ τοὺς ἰδίους αὐτοῦ συμπολίτας Ἀθηναίους διδάξῃ καὶ πείσῃ ὅτι ἡ τῆς πατρίδος στέρησις καὶ φυγὴ εἶνε ἡ μεγίστη τῶν συμφορῶν μᾶς παρουσιάζει τὴν Ἰοκάστην ζῶσαν καὶ ταῦτα μετὰ τοῦ υἱοῦ Πολυνείκους διαλεγομένην:

Ἰοκάστη,
Τί τὸ στέρεσθαι πατρίδος, ἦ κακὸν μέγα;
Πολυνείκης,
Μέγιστον· ἔργῳ δ' ἔστι μεῖζον ἢ λόγῳ.
Ἰοκάστη,
Τίς ὁ τρόπος αὐτοῦ; τί φυγάσιν τὸ δυσχερές;
Πολυνείκης,
Ἓν μὲν μέγιστον, οὐκ ἔχειν παρρησίαν.
Ἰοκάστη.
Δούλου τόδ' εἶπας, μὴ λέγειν ἅ τις φρονεῖ.
Πολυνείκης,
Τὰς τῶν κρατούντων ἀμαθείας φέρειν χρεών.
Ἰοκάστη,
Καὶ τοῦτο λυπηρόν, ξυνασοφεῖν τοῖς μὴ σοφοῖς.
Πολυνείκης,
Ἀλλ' εἰς τὸ κέρδος παρὰ φύσιν δουλευτέον.
Ἰοκάστη,
Ἡ πατρίς, ὡς ἔοικε, φίλτατον βροτοῖς.
Πολυνείκης,
Οὐδ' ὀνομάσαι δύναι' ἄν, ὡς ἐστὶν φίλον!

Τίς δὲ δὲν θὰ ἐφαντάζετο τὰς πέντε ταύτας περιπτώσεις ὡς πέντε δράματα, σκηνὴ μὲν καὶ κονίστρα τῶν ὁποίων εἶνε ὁ οἶκος, δρῶντα δὲ πρόσωπα ὄχι ὑποκριταί, ἀλλὰ γονεῖς καὶ κατ' ἐξοχὴν μητέρες, ἀκούσια καὶ ἀθῷα θύματα πατρικῶν ἁμαρτημάτων, τὰ ἐξιλαστήρια σφάγια τῶν ὁποίων εἶνε οἱ ἔγγονοι; Διότι, ὡς καὶ ὁ Γῶρθιν γρά-

φει, ὅπου ὑπάρχει μέθη, πάντοτε, ἄνευ διακρίσεως, συνυπάρχει καὶ συφιλίς. Πόσα δὲ καὶ ὁποῖα δὲν διδασκόμεθα ἐκ τῶν πέντε αὐτῶν περιπτώσεων; Πρῶτον μὲν ὅτι ἡ συφιλὶς λανθάνουσα, ὡς ἔγραφον (σελ. 254) δι' ὅλης τῆς δευτέρας γενεᾶς δύναται νὰ ἐκδηλωθῇ εἰς τοὺς ἐγγόνους, δεύτερον ὅτι ἡ ἀντίδρασις Βάσσερμεν ἐπὶ τῆς λανθανούσης ταύτης συφιλίδος ἄριστα δύναται ἀρνητικὴ ἀπαντωμένη νὰ πλανήσῃ καὶ τὸν καλλίτερον ἰατρόν, καὶ ὅτι ἡ ἐκ ταύτης ἐξάρτησις ἁπασῶν ἡμῶν τῶν ἐλπίδων εἶνε ἐγκληματική, τρίτον δὲ ὅτι ὄχι μόνον ὁ συφιλιδικὸς αὐτὸς οὗτος καθ' οἱονδήποτε χρόνον τοῦ βίου του εἶνε ἐπικίνδυνος ὡς δημιουργὸς τέκνων, ἀλλὰ καὶ τὰ τούτου τέκνα, τὰ κατὰ τὸ φαινόμενον ὑγιῆ, εὔρωστα καὶ ἀκμαῖα καὶ ἀρνητικὴν τὴν ἀντίδρασιν Βάσσερμεν ἔχοντα, ὡς καὶ οἱ ἔγγονοί του, τὰ τῶν τέκνων του τέκνα, εἶνε ἐπικίνδυνα νὰ φέρουν εἰς τὸν κόσμον ἄλλα τέκνα, διότι καὶ ταῦτα ἐὰν δὲν φέρουν τὴν ἀσθένειαν τῶν προπάππων των, ὡς σαφῆ καὶ εὐδιάγνωστον συφιλίδα, θὰ παρουσιάζουν ἄλλας βαθείας τῶν ὀργάνων ἥπατος, καρδίας καὶ σπληνὸς κακώσεις, κάκιστα ἐπὶ τῆς ἐν γένει ὑγείας αὐτῶν ἀπηχούσας καὶ ταύτην καιρίως καὶ ἀνιάτως καταστρεφούσας.

Κατὰ τὸ 1915 ὁ Ἐδμὸνδ Φουρνιὲ ἐδημοσίευσεν ἐν τῷ ἔργῳ του «Κληρονομικὴ Συφιλὶς τῆς Δευτέρας Γενεᾶς» ὅτι ἐξ ἑκατὸν δεκαὲξ οἰκογενειῶν, μετὰ διαφόρων μορφῶν κληρονομικῆς συφιλίδος, προεκλήθησαν 367 ἐγκυμοσύναι, ἐκ τούτων αἱ 177 ἀπέληξαν δι' ἐκτρώσεων ἢ διὰ γεννήσεως θνησιγενῶν τέκνων, 192 ὅμως τέκνα ἐπέζησαν. Ἐκ τῶν 192 ἐπιζησάντων τούτων, 31 μόνον παρέμειναν ὑγιῆ, καὶ 161 ἔφερον ἐπ' αὐτῶν τὴν συφιλίδα ὑπὸ διαφόρους μορφάς. Τῶν παρατηρήσεων δ' ἔκτοτε καταπληκτικῶς αὐξανομένων καὶ τοῦ γεγονότος πέραν πάσης ἀμφιβολίας ἀποδειχθέντος ἐρωτῶ καὶ πάλιν, ἡ τρίτη τοὐλάχιστον γενεὰ τῶν συφιλιδικῶν διαφεύγει τὴν νόσον; Ὄχι!

Ἰδοὺ δὲ ὁ καθηγητὴς Gaucher κατὰ τὸ 1916 ἐν τῇ Ἀκαδημίᾳ τῆς Ἰατρικῆς ἀνεκοίνου τὰ ἑπόμενα: 1.) Πρόπαππος, ἀποθανὼν νέος ἐκ συφιλιδικῆς παραπληγίας, τοῦ καθηγητοῦ μαθόντος τοῦτο ἐκ τῶν τέκνων

του. 2.) Πάππος ἰατρευόμενος παρὰ τοῦ ἰδίου κατὰ διαφόρους περιόδους, ἀλώβητος ἐπικτήτου συφιλίδος, καὶ φέρων διάφορα στίγματα κληρονομικῆς τοιαύτης καὶ ἀποθανὼν ἐξ ἐγκεφαλικῆς αἱμορραγίας συφιλιδικῆς φύσεως. 3.) Πατήρ, ὑγιής, οὐδέποτε μολυνθεὶς ἐκ συφιλίδος, ἡ ἀντίδρασις Βάσσερμεν τοῦ αἵματος τοῦ ὁποίου ἦτο καταδήλως θετική, νυμφεύεται μετὰ νεαρᾶς καὶ ὑγιοῦς γυναικὸς ἧς τὸ αἷμα ἀντέδρα ἀρνητικῶς. Ἐκ τοῦ γάμου τρία τέκνα τίκτονται ἅπαντα φέροντα κατάδηλα τὰ στίγματα τῆς κληρονομικῆς ἀρρωστίας.

* * *

Τούτων μὲν οὕτως ἐχόντων τῶν δὲ συφιλιδικῶν μὴ δυναμένων ποτὲ νὰ καταστοῦν γονεῖς ἀκινδύνως ἐγείρεται τὸ ἐρώτημα· ἄνθρωποι φέροντες τὰ στίγματα τῆς κληρονομικῆς συφιλίδος ἐπὶ τοῦ σώματός των παραμένουν ἄτρωτοι κατὰ νέας ἐπικτήτου συφιλίδος; Ἤτοι τὸ τέκνον τοῦ συφιλιδικοῦ γονέως, συφιλιδικὸν καὶ αὐτό, μολύνεται ἐκ νέου; Ἰδοὺ λόγου χάριν ἄνθρωπός τις ἐπὶ τοῦ ἕρκους τῶν ὀδόντων τοῦ ὁποίου ἡ συφιλὶς τῶν γονέων του ἔθηκεν ἀνεξιτήλως τὴν ὑπογραφήν της, ἰδοὺ ἄλλος μὲ κερατίτιδα, ἢ ὀστεΐτιδα, ἢ ἀρθρίτιδα, ἢ ρινίτιδα ἢ καὶ μὲ ἐξελκώσεις κληρονομικῆς συφιλίδος καὶ μὲ ἐνεργοὺς καὶ μολύνοντας συφιλιδογόνους σπειροχαίτας δύναται νὰ μολυνθῇ καὶ πάλιν ἐξ ἄλλης συφιλίδος; Δυστυχῶς δύναται. Καὶ εἶναι τοῦτο ἓν ἐκ τῶν μεγάλων καὶ ἀκανθωδεστέρων ἰατρικῶν προβλημάτων, τῶν καὶ δυσκολωτάτων πρὸς λύσιν.

Ἱστορικῶς δὲ τὸ ζήτημα τοῦτο ἀνασκοποῦντες εὑρίσκομεν πρῶτον τὸν J. Hutchinson περὶ τούτου ἀσχολούμενον ἐν τῇ Βρεττανικῇ Ἰατρικῇ Ἐφημερίδι τῆς 21 Σεπτεμβρίου τοῦ 1861 καὶ ἀναγράφοντα πολλὰς περιπτώσεις τοιαύτης μολύνσεως. Ἐκτενέστερον περὶ τούτου ὁ ἴδιος πραγματεύεται ἐν τῷ CXCI ἱστορικῷ καὶ ἐφεξῆς, τοῦ κατὰ τὸ 1893 δημοσιευθέντος ἔργου του «Συφιλίς». Πολλῶν δὲ καὶ ποικίλων ἔκτοτε ἐπὶ τὸ αὐτὸ γραφέντων, ὁ Goubeau, ἐν τῷ Δελτίῳ τῆς Γαλλικῆς Ἑταιρείας τῆς Συφιλιδολογίας καὶ Δερματολογίας τοῦ 1920, ἀρ. 3, ἀποδεικνύει πέραν πάσης ἀμφιβολίας ὅτι ἡ

τοιαύτη μόλυνσις συχνότατα ἐπισυμβαίνει, ἀναγράφων μάλιστα καὶ τὸ ἱστορικὸν ἀνδρός, ὅστις καίτοι ἐγεννήθη ἐκ πατρὸς συφιλιδικοῦ καὶ ἔφερε καταφανῆ σημεῖα συγγενοῦς συφιλίδος καὶ ὁ ἴδιος ἦτο πατὴρ συφιλιδικοῦ ἐκ κληρονομικῆς συφιλίδος τέκνου, χηρεύσαντος, ἐκτεθέντος εἰς μόλυνσιν, μολυνθέντος, παρουσιάσαντος σκληρὸν ἕλκος, φαγεδαινικόν, καὶ μεγάλων διαστάσεων, ἀκολουθούμενον ὑπὸ βαρέων δευτεροπαθῶν φαινομένων. Τὸ φαινόμενον τοῦτο ὁ Goubeau ἀπεκάλεσεν ὑπερσυφιλίδα. Συζητήσεως δ' εὐρείας ἐπὶ τοῦ θέματος τούτου ἐν τῇ Ἑταιρείᾳ μεταξὺ τῶν Γάλλων συφιλιδολόγων γενομένης, καὶ τῶν πλείστων ὑποστηριζόντων ὅτι ἡ ὑπερσυφιλὶς αὕτη εἶνε πάντοτε ἠπιωτέρας μορφῆς, ὁ Thibierge ἐβεβαίωσεν, ὅτι, συμφώνως πρὸς τὴν πεῖραν ἣν ἐπ' αὐτῆς, ἣν οὗτος ὠνόμασε «δίδυμον συφιλίδα» ἔσχον οἱ Ρῶσσοι ἰατροί, αὕτη εἶνε τοὐναντίον βαρεῖα.

* * *

Ἰᾶται δὲ ἄραγε τοιαύτη οὖσα ἡ κληρονομικὴ συφιλὶς καὶ οἵαν ἡμεῖς ἐγνωρίσαμεν ταύτην εἰς τὴν σελίδα 114 καὶ ἐφεξῆς; **Ὄχι.** Τροποποιοῦνται φυσικὰ τὰ συμπτώματά της, αἱ ἐκδηλώσεις της, τὰ φαινόμενά της, ἀλλ' αὕτη ὡς νοσηρὰ ὀντότης, ὡς ἰδιοπαθὴς νόσος, ὡς ἀσθένεια «οὐνιβερσάλις» ὡς ἔλεγεν ὁ Βίγκω ἀπὸ τοῦ 1514, παραμένει ἀνίατος. Ἓν μάλιστα σύμπτωμα τῆς ἀσθενείας ταύτης τὸ κατ' ἐξοχὴν χαρακτηριστικὸν τῆς συφιλίδος, ἡ ἀντίδρασις Βάσσερμεν, παραμένει ἀναλλοίωτος. Διότι ἅπαξ ἀπαντωμένη θετικὴ ἐπὶ κληρονομικῆς συφιλίδος πάντοτε παραμένει θετική, ἀδιάφορον ὑπὸ ποίαν θεραπείαν καὶ ὑπὸ τὴν ἐπίδρασιν ποίων φαρμάκων καὶ ἐπὶ πόσον χρόνον διαρκούσης τῆς θεραπείας εἰς ἣν ὑπεβλήθη ὁ πάσχων. Ἔτι δὲ μᾶλλον, ὡς ὁ Γῶρθιν γράφει, οἱ ἱστοὶ τοῦ ἐκ κληρονομικῆς συφιλίδος θνήσκοντος τέκνου εἶνε τὸ ἰδεωδῶς ἄριστον ἔδαφος καὶ μέσον καλλιεργείας καὶ διατηρήσεως τῶν συφιλιδογόνων σπειροχαιτῶν.

Τοῦ ἐρωτήματος δὲ πάλιν καὶ ἐνταῦθα προβαλλομένου πότε ἄραγε παύει ἡ Ἐρινὺς αὕτη τόσον ἀπηνῶς καὶ ἀνηλεῶς διώκουσα τὰ θύματά της, ποία ἡ ἀπάντησις;

Οὐδέποτε, ἐὰν δὲν τὰ ἐξοντώσῃ! Ἀλλὰ πρίν, ὁ μὴ τὴν συφιλίδα εἰδὼς ἀναγνώστης ἀναφωνήσῃ, τὸ βιβλίον ἀπορρίπτων, «ἀ δ ύ ν α τ ο ν!» ἂς ἀκούσῃ.

* * *

Ἐὰν τὸ ἀνθρώπινον γένος διαιρῆται εἰς φυλάς, αὗται εἰς λαοὺς ἢ ἔθνη, ταῦτα εἰς γενεὰς καὶ τέλος εἰς ἄτομα σαφῶς καὶ τραχέως διὰ χαρακτηριστικῶν γνωρισμάτων διακρινομένων ἀλλήλων, τοῦ μὲν ὄντος ἐρυθροδέρμου, τοῦ ἄλλου λευκοῦ, τοῦ ἄλλου μέλανος καὶ ἄλλου τινὸς κιτρίνου, ἁπάσης τῆς διασκευῆς τοῦ σώματος ἑκάστης φυλῆς καὶ κατ' ἐξοχὴν τοῦ προσώπου καὶ τῶν τούτου μερῶν τὰ μέγιστα διαφερόντων, καὶ ἐὰν ὅπως ἅπαντα μὲν τὰ ζῶα διαιροῦνται εἰς ἄρρενα καὶ θήλεα, οἱ δὲ ἄνθρωποι εἰς ἄνδρας καὶ γυναῖκας, τοῦτο ὀφείλεται εἰς ὄργανά τινα ἐν τῷ σώματι. Τὰ ὄργανα ταῦτα, ἀσήμαντα ἐντελῶς ἀπὸ ἀπόψεως ὄγκου ἢ βάρους, δυνάμενα νὰ περιληφθοῦν ἐντὸς μικροῦ φακέλλου καὶ ἀποτελοῦντα μόνον τὸ 1)180ὸν τοῦ σώματος, ἀπεκλήθησαν ἐνδοεκκριτικὰ γάγγλια, ἢ ἀδένες ἀδήλου ἐκκρίσεως. Ταῦτα εἶνε τὰ ἐπινεφρίδια, ὁ θυρεοειδής, ὁ θύμος, τὸ πιναῖον καὶ ἡ ὑπόφυσις. Καίτοι δὲ ἐνταῦθα ἀνήκουν καὶ οἱ ὄρχεις, ἐν τούτοις τῆς σπουδαιοτέρας ἐκ τῶν ἐκκρίσεών των, τῆς σπερματογονίας, οὔσης γνωστῆς, ἡ ἑτέρα, ἣν τολμῶ νὰ ὀνομάσω ἀ ν δ ρ ο γ ό ν ο ν καὶ ἧς τὴν λαμπροτέραν παντὸς ἄλλου συγγραφέως ὄχι μόνον ἀρχαίου ἀλλὰ καὶ νεωτάτου, περιγραφὴν συνοπτικώτατα δίδει, ἐκτὸς τοῦ Ἱποκράτους εἰς τὰ περὶ Σκυθῶν, Ἀρεταῖος ὁ Καππαδόκης ἐν τῷ «περὶ Γονορροίας» πρὸς τὸ παρὸν τοὐλάχιστον παροράται, ὡς μὴ ἀμεσώτατα διαφέρουσα ἡμᾶς.

Τῆς ἐκκρίσεως δὲ τῶν ἀδένων τούτων ἀδήλου οὔσης, καὶ ἡ λειτουργία των, ἐκτὸς τῆς τῶν ὄρχεων, τελείως παρὰ πάντων ἀρχαίων τε καὶ νεωτέρων ἀγνοουμένη, μόλις πρὸ τεσσαράκοντα περίπου ἐτῶν, ἤρξατο περιγραφομένη παρὰ τοῦ Γάλλου ἰατροῦ Piere Marie ἐν Παρισίοις, ἀφορμὴν λαβόντος ἔκ τινος ἀσθενοῦς, παραπονουμένου δι' ἔμμονον κεφαλαλγίαν καὶ περίεργόν τινα καὶ παρὰ φύσιν μεγέθυνσιν τῶν ἄκρων του, ἣν βαρβαρίζοντες οἱ ξένοι, ὠνόμασαν ἀκρομεγαλίαν. Ἑλ-

ληνιστὶ ἡ παρὰ φύσιν μεγέθυνσις αὕτη τῶν ἄκρων δέον ν' ἀποκληθῇ μεγαλακρία, τοῦ «μέγας» πάντοτε ἐν τῇ γλώσσῃ μας χρησιμεύοντος ὡς πρώτου συνθετικοῦ καὶ διὰ τὴν τοῦ ἄκρου εἰς «-ακρίαν» μετατροπὴν ἀπαντωμένης τῆς λέξεως «τρινακρία», οὕτω καλουμένης παλαιότερον τῆς Σικελίας. Διότι, ὡς ὁ Στράβων λέγει, «ἔστι δὲ ἡ Σικελία, τρίγωνος τῷ σχήματι καὶ διὰ τοῦτο Τρινακρία μὲν πρότερον, Θρινακία δ' ὕστερον ἐπὶ τὸ εὐφωνότερον προσηγορεύθη.» αὕτη εἶχε τρία ἄκρα. Τῆς προσοχῆς δὲ τοῦ ἰατρικοῦ κόσμου ἐπὶ τῆς λειτουργίας τῶν ὀργάνων τούτων ἅπαξ ἑλκυσθείσης αἱ εἰδικαὶ μελέται, ἄλλαι μὲν ὀρθαί, πλεῖσται δὲ πεπλανημέναι, περὶ αὐτῶν βλαστάνουν ὡς μύκητες ἀπὸ ὑγροῦ καὶ ἀνηλίου τόπου. Πολλῶν δὲ περὶ τούτου συνεπῶς σαφῶν καὶ πλείστων ἀτυχῶς συγκεχυμένων, πάντοτε γραφομένων, ἀρκοῦμαι λέγων ὅτι τὰ ὄργανα ταῦτα, ὧν καίτοι ἡ λειτουργία καὶ τὸ εἶδος τῆς ἐκκρίσεως εἶνε ἄγνωστα, εἶνε οἱ ρυθμισταί, τὸ κέντρον ἔστω τῆς βαρύτητος, ἢ ὡς ὁ Arthur Keith γράφει, οἱ δημιουργοὶ τοῦ μορφογενετικοῦ μηχανισμοῦ μας ἐξ ὧν ἐξαρτᾶται ἡ ἐξέλιξις τοῦ ἀνθρωπίνου γένους. Διότι ἐκ τῆς τοιαύτης ἢ τοιαύτης ἀνατομικῆς αὐτῶν συστάσεως καὶ ἱστολογικῆς ὑφῆς, ἐξαρτᾶται ἡ ὑποτιθεμένη ἔκκρισις ἀγνώστων ἐντελῶς καὶ ἀδήλων οὐσιῶν, ἅς ὠνόμασαν hormons, ἐκ τοῦ ὁρμάω ὁρμῶ, ἤτοι ὁρμῶνας, δι' ὧν ἀμοιβαίως μεταξὺ τῶν διαφόρων τούτων ὀργάνων ἀνταλλασσομένων καὶ κυκλοφορουσῶν, ρυθμίζεται τοῦ σώματος ἡ σύστασις, τὸ μέγεθος, τοῦ δέρματος ἡ χροιά, τοῦ τριχώματος ἤτε βλάστησις καὶ τὸ χρῶμα καὶ πρὸ παντὸς τοῦ σκελετοῦ, ἰδίᾳ τοῦ προσώπου ἡ διάπλασις. Τοιαύτης δὲ ἢ τοιαύτης τῆς ὑφῆς ἑνὸς ἢ πλείστων ἐκ τῶν ὀργάνων τούτων οὔσης τοιαύτη ἢ τοιαύτη ἡ ἀπήχησις ἐπὶ τοῦ ὅλου σώματος γίγνεται. Ὁ μὲν Αἰθίοψ, λόγου χάριν, εἶνε μέλας, ἐστερημένος τριχώματος κατὰ τὸ δέρμα, τοῦ δὲ ὑφισταμένου τριχώματος τῆς κεφαλῆς καὶ τῆς ἥβης ὄντος λεπτοτρίχου, πυκνοῦ, βραχέος καὶ οὔλου, ἔχει τὰ χείλη παχέα καὶ τὴν φωνὴν βραχνήν, τὰ μῆλα τῶν παρειῶν προέχοντα, τὰς σάρκας ἁδρὰς καὶ τὸ ἰκρίωμα τούτων, τὸν σκελετόν του, ἰσχυρὸν διότι ὁ θυρεοειδής του ἀδὴν ἢ ἡ ὑπόφυσίς του ἔχει

ἰδίαν ὑφήν. Ὁ Καυκάσιος εἶνε λευκός, τὸ δέρμα ἔχων ὠχρόν, τὴν ρίνα καὶ τὰς κόγχας τῶν ὀφθαλμῶν προέχοντα, ὁ δὲ Κίτρινος ἔχει τοιοῦτο χρῶμα, ρίνα σιμήν, μέτωπον ἐπικλινές, τρίχωμα, ὀφθαλμούς, φωνήν, ἰδίᾳ δὲ τὰ ἄκρα τοῦ σώματος δυσανάλογα πρὸς τὸν κορμόν, ὡς καὶ ὁ Αἰθίοψ, καὶ τρόπον τοῦ διανοεῖσθαι ἴδιον, διότι ἥ τε ὑφὴ καὶ ἡ λειτουργία τῶν ἀδένων τῆς ἀδήλου αὐτοῦ ἐκκρίσεως εἶνε τοιουτότροπος. Πάντα δὲ θέλοντα ἐνδελεχέστερον νὰ σπουδάσῃ ταῦτα παραπέμπω πρὸς ὅ,τι ὁ καθηγητὴς Arthur Keith εἶπε, κατὰ τὸ 1919, ἐν τῷ Ἀνθρωπολογικῷ τμήματι τῆς "British Association for the Advancement of Science".

Ἐκ τῶν μεγάλων δὲ τούτων διαφορῶν κατὰ φυλάς, εἰς τὰς μικροτέρας κατὰ ἔθνη ἢ λαοὺς χωροῦντες εὑρίσκομεν πάλιν δι' αὐτὰς εὐθυνομένους καὶ ταύτας ρυθμίζοντας τοὺς αὐτοὺς ἀδένας τῆς ἀδήλου ἐκκρίσεως. Ἐὰν ὁ Ρῶσσος διαφέρῃ τοῦ Γάλλου, καὶ ὁ Ἕλλην τοῦ Ἄγγλου, αὐτὸς τοῦ Ἑβραίου, καὶ ὁ τελευταῖος τοῦ Νορβηγοῦ, τοῦτο πάλιν ὀφείλεται εἰς τὰ αὐτὰ γάγγλια. Ἔτι δὲ μᾶλλον προχωροῦντες καὶ ἔτι σμικρότερον τὸ ἀνθρώπινον γένος ὑποδιαιροῦντες εὑρίσκομεν τοὺς λαοὺς αὐτοὺς πρὸς ἀλλήλους διαφέροντας, ὁ Ἀκαρνὰν διαφέρει τοῦ Κρητός, καὶ ὁ Θεσσαλὸς τοῦ Κυπρίου. Πλεῖσται οἰκογένειαι ἔχουν τὰ οἰκογένειακὰ αὐτῶν γνωρίσματα ἀνεξιτήλως καὶ ἀναλλοιώτως ἀπὸ γενεᾶς εἰς γενεὰν μεταφυτευόμενα καὶ τέλος οὐδέποτε ἓν ἄτομον ὁμοιάζει ἄλλο ἄτομον ἀδιάφορον ἂν καὶ τὰ δύο ἐσπάρησαν παρὰ τοῦ αὐτοῦ πατρὸς καὶ ἐκυοφορήθησαν ἐν τῇ αὐτῇ μήτρᾳ, ὡς δίδυμα, ταυτοχρόνως. Ἡ διάπλασις λοιπὸν καὶ διαμόρφωσις τοῦ σώματος καὶ πρὸ παντὸς τῶν ἐξωτερικῶν γνωρισμάτων ἅτινα ἀποκαλοῦμεν φυλετικά, ἐθνικά, οἰκογενειακά, καὶ τέλος ἀτομικὰ χαρακτηριστικά, ὀφείλονται εἰς τοὺς μικροὺς τούτους ἢ μορφογενετικοὺς πυρῆνας, ἀδένας ἢ γάγγλια ἀδήλου ἐκκρίσεως. Τῆς ἱστολογικῆς δὲ ὑφῆς καὶ φυσιολογικῆς λειτουργίας τούτων ἀναλλοιώτως κληρονομουμένης ἢ μᾶλλον ταύτης χρησιμευούσης ὡς ἀφετηρίας καὶ ὡς ζωπύρου, ἐξ οὗ τό τε ἀνθρώπινον γένος, ὡς κατὰ φυσικὴν συνέπειαν καὶ τἆλλα ζωικὰ γένη διαιωνίζονται, ἕπεται ὅτι δι' αὐτῶν κληρονομοῦνται μετὰ

τῶν σωματικῶν γνωρισμάτων καὶ ἅπασαι αἱ ἄλλαι τοῦ σώματος καὶ κατ' ἐξοχὴν τοῦ πνεύματος αἱ ἰδιότητες.

Ὅσον δ' ἀμιγέστερος ξένων καὶ ἀλλοτρίων σπερμάτων λαός τις τυγχάνει ἐπὶ τοσοῦτον μακρότερον χρόνον διατηρεῖ καὶ τὰ ἐθνικὰ αὐτοῦ σωματικὰ χαρακτηριστικὰ καὶ ἐθνικὰ ἤθη καὶ ἰδιότητας ἁγνά. Ὁ Ἱπποκράτης, λόγου χάριν περιγράφων τοὺς Σκύθας δίδει τούτου πιστὴν εἰκόνα, ἣν βραδύτερον συμπληροῖ ὁ Τάκιτος εἰς τὰ Γερμανικὰ ἤθη.

* * *

Βλάβης ὅμως ἢ κακώσεως ἐπί τινος ἐκ τῶν μορφογενετικῶν τούτων ἀδένων καὶ τῆς ἐλαχίστης προκαλουμένης, ἀμέσως καὶ ἡ φυσιολογικὴ λειτουργία τούτων διαταράσσεται, ἀπηχοῦσα κάκιστα ἐπὶ τῆς γενικῆς ὑγείας. Οὕτω τοῦ θυρεοειδοῦς ἀδένος εἴτε ἀτροφοῦντος, εἴτε ὑπερτροφοῦντος, ἡ τοῦ δέρματος χροιὰ ἀλλάσσει, ἡ ἐπιδερμὶς ἀλλοιοῦται, τὸ τρίχωμα τούτου καὶ ἡ αἴσθησίς του βαθύτατα τροποποιοῦνται, ὁ ὄγκος τοῦ σώματος, τοῦ προσώπου ἡ ἔκφρασις, τῆς διανοίας ἡ ὑπόστασις καὶ τῆς φωνῆς ὁ τόνος ἄρδην καὶ ἐκ βάθρων μεταβάλλεται. Κατὰ τρόπον δὲ περίεργον οὐσίας τοῦ αὐτοῦ ὀργάνου πρὸς τοὺς πάσχοντας χορηγουμένης ἀμέσως ἡ κατάστασις μεταβάλλεται τούτων προσκαίρως ἰωμένων. Ἐὰν δὲ νοσήσῃ ἡ ὑπόφυσις, ἢ τὰ ἐπινεφρίδια ἄλλη ἐντελῶς ἀλλοία νοσηρὰ εἰκὼν πρὸ ἡμῶν ἐξελίσσεται. Τῶν βλαβῶν δὲ τούτων οὐδέποτε διὰ τῆς παρόδου τοῦ χρόνου καὶ ἀφ' ἑαυτῶν ἢ καὶ κληρονομικῶς, διὰ τῆς διόδου δηλαδὴ διὰ διαφόρων γενεῶν, βελτιουμένων ἀλλὰ καὶ ἔτι μᾶλλον χειροτερευουσῶν, καὶ καταφανέστερον ἐκδηλουμένων, ἕπεται ὅτι τὰ τέκνα τίκτονται ἀρρωστότερα τῶν γονέων των, οἱ ἔγγονοι τῶν πάππων των, καὶ οἱ τρισέγγονοι τῶν προπάππων των. Τὴν μητέρα δὲ φύσιν ἐπιπολαίως βλέπων τις ταῦτα πράττουσαν ἴσως κακίσῃ ἐπὶ ἀσπλαγχνίᾳ, τοὐναντίον αὕτη, ὡς φιλόστοργος φύσις διττῶς πειρᾶται ν' ἀπαλλαγῇ τῶν πασχόντων της, πρῶτον βελτιοῦσα τὸ ἐπιδεκτικὸν καὶ δεύτερον ἀφανίζουσα τὸ ἀνεπίδεκτον βελτιώσεως.

Συνοπτικῶς δὲ τῶν νοσηρῶν τούτων ἐκδηλώσεων τῆς βλάβης ἑνὸς ἢ περισσοτέρων ἐκ τῶν ἀδένων τῆς ἀδήλου ἐκκρίσεως δυστροφικῶν, ἢ δυστροφίας ἀποκληθεισῶν ἀναγκαστικῶς τηροῦμεν τὸν ὅρον. Ἰδοὺ λοιπὸν ἡ φύσις διὰ τοῦ χρόνου φθείρουσα καὶ ἀφανίζουσα τὰ μὴ ἐπιδεκτικὰ βελτιώσεως δυστροφικὰ τέκνα της πειρᾶται νὰ δημιουργήσῃ χῶρον καὶ εὐκολίας πρὸς ἀνετωτέραν διαβίωσιν τῶν ὑγιῶν καὶ ἀκμαίων τοιούτων. Πολλῶν δὲ καὶ διαφόρων νόσων, δυσπροσδιορίστων ὅμως ἀτυχῶς πρὸς τὸ παρόν, ἐντοπιζομένων καὶ βλάβας ἀνιάτους ἐπὶ τῶν ἀδένων τούτων προκαλουσῶν, ἡ κληρονομικὴ συφιλὶς εἶνε ἡ κατ' ἐξοχὴν καὶ κατ' ἐπιλογὴν ἐπὶ τῶν ἀδένων τούτων ἐντοπιζομένη καὶ τούτους ἀνηκέστως, ἀνεπανορθότως καὶ ἀνιάτως βλάπτουσα. Ὅπως δὲ πᾶς τις, μὴ ἰατρὸς μάλιστα κατανοήσῃ τὴν σημασίαν καὶ τὰς σχέσεις τῶν ἀδένων τούτων τῆς ἀδήλου ἐκκρίσεως πρὸς τὸ κατ' ἐξοχὴν χαρακτηριστικὸν γνώρισμα τοῦ ἀνθρώπου τὴν διάνοιαν ἀρκεῖ νὰ εἴπωμεν τοῦτο.

Ἐὰν ὁ ἄνθρωπος ἐκ νόσου ἢ ἀτυχήματος χάσῃ ἀμφοτέρους αὐτοῦ τοὺς πόδας, καὶ ἀμφοτέρας τὰς χεῖρας, τὸν σπλῆνά του, μέρος τοῦ ἥπατος αὐτοῦ, τὸν ἕνα ἐκ τῶν νεφρῶν του, ἢ καὶ τὸ πλεῖστον μέρος ἀμφοτέρων αὐτοῦ τῶν πνευμόνων, τοὺς ὀφθαλμούς του καὶ τὰ ὦτά του, ἐὰν αἱ πλευραὶ αὐτοῦ συντριβοῦν καὶ τὰ σπλάγχνα του σπαραχθοῦν, ἐὰν οὗτος δηλαδὴ θανασίμως κακοπαθήσῃ, ἡ διανοητική του κατάστασις οὐδ' ἐπ' ἐλάχιστον διαταράσσεται. Ἐὰν ὅμως ἡ ὑπόφυσις αὐτοῦ καὶ διὰ βελόνης ἁπλῶς νυγῇ, καὶ κακωθῇ ἡ διάνοια δὲν μένει ἀδιάφορος. Ἐὰν οἱ ὄρχεις ἀφαιρεθοῦν, ἢ τὰ ἐπινεφρίδια ἢ ὁ θυρεοειδὴς ἀδὴν παραβλαβῇ ἡ βλάβη των ἀμέσως ἀπηχεῖ ἐπὶ τῆς διανοίας ταύτης. Καὶ ὄχι μόνον τοῦτο ἀλλ' οὐδεμιᾶς βλάβης οἱουδήποτε ὀργάνου, ἢ ἱστοῦ ὀργάνου, κληρονομικῶς εἰς τοὺς ἀπογόνους μεταδιδομένης, ἅπασαι αἱ βλάβαι καὶ αἱ ἐλάχισται αὐταί, εἴτε ἱστολογικαὶ εἴτε λειτουργικαί, τῶν ἀδένων τούτων κληρονομοῦνται.

* * *

Πολλῶν δὲ γραφέντων καὶ ἔτι πλειοτέρων ἡμερησίως γραφομένων περὶ κληρονομικῆς συφιλίδος, δύο Γάλ-

λοι, ὁ καθηγητὴς V. Hutinel καὶ ὁ H. Stevenin εἰς τέσσαρας συνεχεῖς ἀριθμούς, ἀπὸ τοῦ Ἰανουαρίου μέχρι τοῦ Ἀπριλίου τοῦ 1920, «τῶν Ἀρχείων τῆς Ἰατρικῆς τῶν Παίδων», ἐν Παρισίοις τὰς σχέσεις κληρονομικῆς τοιαύτης συφιλίδος καὶ ἀδένων ἀδήλου ἐκκρίσεως μεθοδικώτατα ἐρευνῶντες καὶ ὑπομονητικώτατα ἀναλύοντες, ἀπαριθμοῦν τὰς ἐκ ταύτης προκαλουμένας βλάβας καὶ πρὸς τὰ ὁποῖα πάντα τὸν βουλόμενον συστηματικώτερον νὰ σπουδάσῃ τὸ ζήτημα τοῦτο παραπέμπω, ἀρκούμενος νὰ εἴπω μόνον τὰ ἑξῆς. Καίτοι αἱ δυστροφίαι, αἱ τερατώσεις, αἱ ἐπισχέσεις τῆς ἀναπτύξεως, αἱ διανοητικαὶ διαταραχαί, αἱ τοῦ γενετησίου αἰσθήματος διαστροφαί, αἱ πρώιμοι κωφώσεις, αἱ πρώιμοι ἢ βραδεῖαι τυφλώσεις, οὐδέποτε ἀπέλιπον τὸν ἄνθρωπον καὶ ὅτι ἐνῷ πολλαὶ καὶ ποικίλαι νόσοι τοῦ ἀνθρώπου δύνανται νὰ τὰς προκαλέσουν, ἀπὸ τῆς ἐνσκήψεως τῆς συφιλίδος καὶ ἐντεῦθεν (Σελ. 114,) αὗται κατέστησαν κοινόταται, συνηθέσταται καὶ ἀμέσως καὶ ἀπ' εὐθείας ἡμᾶς ἀπειλοῦσαι.

* * *

Ὁ ἄνθρωπος ἀφ' ὅτου ἦτο μικρόβιον, πρωτόζωον, μαλάκιον, σκώληξ, ἔντομον, ἑρπετόν, ζῷον, καὶ τέλος ἄνθρωπος ἐνόσει πάντοτε καὶ βραδέως ἀνερχόμενος τὰς βαθμίδας τῆς κλίμακος τῆς προόδου ἔτι μᾶλλον νοσεῖ καὶ θὰ νοσῇ καὶ ἀρρωσταίνων καὶ ὄχι γηράσκων ἔθνησκεν, ἀλλ' ἀφ' ἧς ἐποχῆς ὁ συφιλιδογόνος σπειροχαίτης κατέστη συμβιωτής του, ὁ βίος του συνετάμη, αἱ ἀσθένειαι τοῦ σώματος ὄχι μόνον ηὔξησαν ἀλλὰ κάκιστα καὶ μετ' αὐτοῦ ἐπιπλεκόμεναι κατέστησαν τὸν βίον αὐτοῦ ἐν πολλοῖς ἀφόρητον. Ἡ ἐπίδρασις πρὸ παντὸς τοῦ σπειροχαίτου τούτου ἐπὶ τῆς κατ' ἐξοχὴν ἀνθρωπίνης αὐτοῦ ἰδιότητος, τῆς διανοίας, διὰ τοῦ ἐντοπισμοῦ του ἐπὶ τοῦ κατ' ἐξοχὴν διανοητικοῦ ὀργάνου, τοῦ ἐγκεφάλου, ὑπενόμευσε καὶ ὑπεμόχλευσεν αὐτὰ ταῦτα τὰ θεμέλια καὶ τὰς βάσεις ἐφ' ὧν ἡ ὑπεροχή του ἀπέναντι πάντων τῶν ἄλλων αὐτοῦ μεμακρυσμένων προγόνων ἑδράζεται καὶ τοῦτον ἀπέδειξε καὶ τῶν ζωωδῶν αὐτοῦ προγόνων τούτων, **παραφρονοῦντα,** ἀπείρως χειρότερον. Ἡ συφιλὶς εἰς τὰ τέκνα κληρονομουμένη καὶ ταῦτα ἀνηλεέστερον καὶ

σκληρότερον τῶν γονέων μαστίζουσα καὶ οἰκτρότερον ἀποδεκατίζουσα, διὰ τῶν βλαβῶν δὲ ἃς αὕτη ἐπὶ τῶν ὀργάνων τῆς ἀδήλου ἐκκρίσεως προκαλεῖ, καὶ αἵτινες παραμένουν ἀνίατοι, κληρονομουμένη εἰς ἐγγόνους, δισεγγόνους, τρισεγγόνους μέχρι τελείας ἐξοντώσεως τῆς γενεᾶς, ὄχι πλέον ὡς συφιλίς, ἀλλ' ὡς δυστροφικὴ καὶ ἐξοντωτικὴ κατάστασις, ἐκσημαινομένη εἴτε ὡς γιγαντισμός, μεγαλακρία, μογγολισμός, μυξοίδημα, νανισμός, παράνοια, ἐπιληψία, διαβήτης, ραχιτισμός, παιδαρισμός, καὶ ἐν γένει ὡς ἐκδήλωσις βαθυτάτης καὶ θεμελιώδους νευρικῆς, φρενικῆς ἢ διανοητικῆς δυσπροσδιορίστου μὲν ὀργανικῶς, καταφανοῦς δὲ λειτουργικῶς τοιαύτης βλάβης, κατέστη πλέον τοῦ ἀνθρώπου ἡ φοβερωτέρα μάστιγξ. Πᾶς δέ τις ἐχεφρονῶν καὶ μὴ τὴν διάνοιαν ὑπὸ μεμακρυσμένης τινὸς ἢ νωπῆς ἐπικτήτου ἢ καὶ κληρονομικῆς τοιαύτης συφιλίδος ἀμβλυνθεὶς καὶ πρὸς τὸ ἴδιον σαρκίον, ὡς πρὸς σκῆνος ἐγωϊσμοῦ καὶ φιλαυτίας βλέπων, δύναται νὰ κατανοήσῃ τὰς συνεπείας.

* * *

'Αλλ' ὑπάρχουν ὄντως μεταξὺ ἡμῶν τοιαῦτα ὄντα ἐνασμενιζόμενα ἀναγιγνώσκοντα φόνους, καταστροφάς, δῃώσεις καὶ ἐρημώσεις, τὸν κώδωνα τῶν πυροσβεστικῶν μηχανῶν χαρμοσύνως ἀκούοντα καὶ τοῦτον εἰς τὴν σκηνὴν τῆς δράσεώς του παρακολουθοῦντα, ὄντα, εἰλικρινῶς λυπούμενα διότι δὲν ἐγεννήθησαν καθ' οὓς χρόνους ἔζη καὶ ἐκούργει ὁ 'Αγαθοκλῆς, οἱ ξιφομάχοι τῶν Ρωμαϊκῶν ἀμφιθεάτρων ἀλλήλους ἐφόνευον, τὰ θηρία τὰ σπλάγχνα τῶν πρώτων Χριστιανῶν ἐσπάρασσον καὶ οὗτοι ὡς ζῶσαι λαμπάδες τὰς ὁδοὺς καὶ τοὺς κήπους τῆς Ρώμης ἐφώτιζον, ὄντα ὑπὸ κυνισμοῦ καὶ μισανθρωπίας μὴ ὅρια ἐχούσης ἐμφορούμενα, ὄντα, ὧν ἡ αἴσθησις ἄγνωστον ὑπὸ τίνος αἰτίου, ὑπὸ συφιλίδος ἴσως, ὡς οἱ ὀδόντες μετὰ τὴν μάσησιν ὀμφάκων σταφυλῶν, ἠβλύνθη, ὄντα πεπωρωμένης συνειδήσεως ἀκόμη καὶ τώρα τοὺς συφιλιδικοὺς ὡς ἐναγεῖς θεωροῦντα καὶ τούτους ἀπαιτοῦντα ὅπως Κοινωνία καὶ Πολιτεία ὡς ἀσυφήλους μεταχειρισθοῦν. Δυστυχῶς δὲ οἱ τοιοῦτοι εἶνε πολλοί,

πολύτεροι παρ' ὅ,τι πᾶς τις θὰ ἐφαντάζετο καὶ τὰ πρῶτα πολλάκις ἐν τῇ κοινωνίᾳ καὶ ἐν τοῖς γράμμασι διαπρέποντες.

Οὗτοι, ὧν ἡ γνώμη ἐπὶ τῆς πλάστιγγος τοῦ ζυγοῦ δι' οὗ αἱ τύχαι καὶ τὰ συμφέροντα, ἡ τιμὴ καὶ τὸ μέλλον τῶν πολιτῶν, σταθμίζονται, βαρύνει βαρύτερον μολύβδου καὶ τὴν πλάστιγγα ταύτην πρὸς τὴν ἰδίαν γνώμην κλίνει, ἐξακολουθοῦν ἐκλαμβάνοντες τὴν συφιλίδα κατὰ τὴν γραμματικὴν αὐτῆς σημασίαν, ὡς αἰσχρὰν δηλαδή, στυγερὰν καὶ περιφρονητέαν καὶ οὐδὲν περὶ ταύτης θέλουν ν' ἀκούσουν. Καθήμενοι ἐπὶ ἀνακλίντρων πολυτελῶν, γαλῆν ἢ κυνάριον θωπεύοντες, ἐὰν ἀκούσουν παιδίον κλαῖον πρὸ τῆς θύρας των δὲν ἐγείρονται, ἐὰν ὅμως γαλῆ κλαυθμηρίσῃ ἢ κύων ὑλακτήσῃ ταράσσονται καὶ ἀμέσως σπεύδουν πρὸς βοήθειάν του.

Οὗτοι, ἐὰν μὲν ὁ φόβος τοῦ φυσικοῦ ἄλγους δὲν τοὺς ἐκώλυεν, ἡ δὲ δειλία δὲν τοὺς ἐτρόμαζε, τὸν βίον των ἑκουσίως θὰ ἐτερμάτιζον, ὅπως τῆς ἀνθρωπίνης αὐτῶν μορφῆς, τοῦ μόνου κοινοῦ μετὰ τῶν ἀνθρώπων γνωρίσματος αὐτῶν, ἀπαλλαγοῦν αὐτοκτονοῦντες.

'Αλέξανδρος ὁ Μέγας, τὸ «μικρὸν ἀπὸ τοῦ ἡλίου μετάστηθι» τοῦ Διογένους ἀκούων, εἶπεν «εἰ μὴ 'Αλέξανδρος, Διογένης ἂν ἤμην» κατὰ τὸν Πλούταρχον, ὄχι ἐκ θαυμασμοῦ, ἢ οἴκτου ἢ συμπαθείας, ἢ ἐνδιαφέροντος διὰ τὸν κυνικόν, ἀλλ' ἐξ ὑπερηφανείας, διότι μὴ ὢν 'Αλέξανδρος, ἤτοι πρώτιστος καὶ ἄριστος μεταξὺ πρώτων, θὰ προετίμα νὰ ἦτο Διογένης, κτηνάνθρωπος, ἀναίσθητος, ἀνάλγητος, ἀδιάφορος, ἀλλότριος καὶ ξένος δηλαδὴ πρὸς πᾶν αἴσθημα, πόνον, ἄλγος, φίλτρον, ἀγάπην, τέρψιν καὶ γνῶσιν, παιδείαν ἢ μάθησιν, ὡς ὁ πρὸ αὐτοῦ ἐκτάδην κείμενος ρακένδυτος, ἡμίγυμνος, ρυπαρός, φθειριῶν καὶ ἠγριωμένος ἐκ μακρᾶς ἀλουσίας κυνικός.

Τί λοιπὸν θ' ἀφεθῶμεν ὑπὸ τοιούτων ψευδοπεπαιδευμένων καὶ τρίχαπτα καὶ μέταξαν ἀντὶ ρακῶν φερόντων Διογενῶν καὶ τὰ τῆς Κοινωνίας μας δυστυχῶς διεπόντων, νὰ παρασυρθῶμεν καὶ τοὺς συφιλιδικοὺς ὡς ἀσυφήλους θεωροῦντες, τούτους ὡς τοιούτους θὰ ἐξακολουθήσωμεν μεταχειριζόμενοι;

Ἡ λευκὴ φυλὴ μετὰ τὸν ἀνδροκτόνον αὐτῆς πόλεμον καὶ μετὰ τὴν τούτου τρομερὰν συνέπειαν, τὴν ἀργίαν, τὴν πεῖναν, τὰς στερήσεις, τοὺς φρικτοὺς νευρικοὺς κλονισμούς, τὰς ἠθικὰς συγκινήσεις καὶ τὸ πάντων οἴκτιστον τὴν καταπληκτικὴν διάδοσιν τῶν ἀφροδισίων, ἐὰν δὲν σταματήσῃ ἐν τῇ κεκτημένῃ αὐτῆς ταχύτητι, ἣν δυνάμει τῆς ἀδρανείας τῆς ὕλης, ἐκ τῆς βιαίας πρώτης ὠθήσεως ἔλαβεν, ἄγεται κατὰ κρημνῶν. Ὡς δ' ὁ αὐτοχειριαζόμενος ἐσκεμμένως καὶ προμεμελετημένως, ὅπως τὸν βίον του ἀσφαλέστερον καὶ ταχύτερον τερματίσῃ, πλήττει τὸ οὐσιωδέστερον τοῦ σώματός του μέρος, τὸν ἐγκέφαλον, οὕτω καὶ ἡ λευκὴ φυλὴ φυλετικὴν αὐτοκτονίαν διαπράττουσα, ἔπληξε τὸν ἐγκέφαλόν της, τὸν Γερμανισμόν, τούτου δὲ πληγέντος καὶ πεσόντος ἀμέσως τὰ συμπτώματα τῆς παραλύσεως καὶ ἀποσυνθέσεως τῆς φυλῆς μας κατέστησαν κατάδηλα. Τὰ πρωθυπουργικὰ, ἢ συμμαχικὰ ἰατρικὰ συμβούλια, ἀλλεπάλληλα συγκροτούμενα, φάρμακα πρὸς ἴασιν τῆς νοσούσης Εὐρώπης, ἄνευ ἀποτελέσματος, πολλὰ προτείνουν. Τοῦ χρόνου ὅμως διαρρέοντος οἱ τέως τῶν λευκῶν δοῦλοι ἐγείρουν κεφαλήν, οἱ Τοῦρκοι ὑπὸ τὴν αἰγίδα καὶ προστασίαν τῶν πεπαιδευμένων Γάλλων, ἀπειλοῦντες κραδαίνουν καὶ πάλιν τὴν γιανιτσαρικὴν αἱμοσταγῆ μάχαιραν, καὶ οἱ Κίτρινοι ἐκ τοῦ ληθάργου ἀνανήφοντες καὶ τὸν κάρον ἐκ τῶν βλεφάρων ἀποσείοντες τὰ πρῶτα σημεῖα πρὸς ὑποδούλωσιν τῶν τέως δεσποτῶν δεικνύουν. Ὅτι δὲ ἂν μὴ τὰ τέκνα μας, οἱ ἔγγονοί μας θὰ δουλεύσουν ὑπὸ τοὺς Ἰάπωνας οὐδὲ σκιὰ ἀμφιβολίας ὑπάρχει.

Ἡ Εὐρώπη σήμερον ὁμοιάζει τὴν Ἑλλάδα μετὰ τὸν Πελοποννησιακὸν πόλεμον, καὶ οἷα ὑπέστη ἡ Ἑλλὰς μετὰ τὴν λῆξιν τούτου ἀναμένει τὴν Εὐρώπην ὁλόκληρον τώρα.

* * *

Τὸ ἀνεκτικώτερον τῶν πραγμάτων εἶνε ἡ ἀρετή. Ὥπως ἡ κάμηλος τὴν δίψαν, ἀνέχεται τὴν ταπείνωσιν. Ὅπως ὁ ὄνος τοὺς ραβδισμοὺς ἐπὶ τῶν πλευρῶν του, ὑπομένει τοὺς κολάφους, οὓς ἐπὶ τοῦ προσώπου της καταφέρει ἡ κακία. Ἡ ἀρετὴ εἶνε ἀνδρείκελον ὅπερ γυμνὸν μὲν οὐδεμίαν ἔχει σημασίαν, χάριν ἢ ἐντύπωσιν

προκαλεῖ, ἐνδυόμενον δέ, φενακιζόμενον καὶ προσωπιδοφοροῦν παρίσταται, ὡς οἱ ὑποκριταὶ τῶν ἀρχαίων θεάτρων, ἄλλοτε ἀνήρ, ἄλλοτε γυνή, γέρων ἢ νέος, γραία ἢ νεάνις, κατὰ τὴν ἐπιθυμίαν τοῦ κτήτορός της καὶ τοῦ παρ' αὐτοῦ ἐπιδιωκομένου σκοποῦ. Τοιαύτην τὴν ἀρετὴν οὖσαν ὁ μὲν Βροῦτος ἀποκαλεῖ «λόγον» καίτοι οὗτος ταύτην «ἔργῳ ἤσκει», πᾶς δ' ἄλλος βλέπων ἀνάλγητον καὶ ἀνίκανον νὰ διαμαρτυρηθῇ ταπεινουμένην καὶ ν' ἀντιστῇ φενακιζομένην, οἰκτείρει. Θὰ ἠρώτων δέ, ἔχω φυσικὰ τὸ δικαίωμα, ὡς ἄνθρωπος, πολίτης ἐλεύθερος ἐλευθέρας χώρας καὶ συγγραφεύς, νὰ ἐρωτήσω, «ὑπέστη ποτὲ ἡ ἀρετή, ἤτοι ἡ ἔννοια, ἡ ἀφῃρημένη αὕτη ἰδέα, ἣν τὰ πέντε ταῦτα γράμματα ἀ-ρ-ε-τ-ή, ἑνούμενα δηλοῦν καὶ σημαίνουν, μεγαλείτερον κόλαφον τοῦ ἐσχάτως κατὰ τοῦ προσώπου της κολαφθέντος, ὅτε τῆς μὲν βασιλίδος τῶν ἰατρικῶν σχολῶν, τῆς Βιέννης, καταδικαζομένης παρὰ τῶν συμμάχων εἰς φρικτὸν καὶ ἄφευκτον δι' ἀσιτίας θάνατον, τῶν δὲ καθηγητῶν της συντηρουμένων διὰ συσσιτίων ἐξ ἐράνων, τελοῦνται ἐγκαίνια ἄλλης τοιαύτης πανηγυρικῶς ἐν Πεκίνῳ; Ἢ ὅτε εἰς τὴν χώραν ἥτις ἐγένετο ἡ κοιτὶς καὶ τὸ λίκνον τῆς ἐλευθερίας, ἐν ᾗ ἐχαλκεύθησαν οἱ θεσμοὶ καὶ οἱ νόμοι δι' ὧν τὰ ἔθνη κυβερνῶνται, ἔνθα οἱ ἄνθρωποι ἐδιδάχθησαν τὸν τρόπον τοῦ ἐλευθέρως διανοεῖσθαι, ὅπου τ' ἀνθρώπινα δικαιώματα ἄσπαρτα καὶ ἀνήροτα ὑπὸ μόνῳ γεωργῷ τῷ νῷ αὐτομάτως ἐβλάστησαν, τὴν Ἑλλάδα λέγω, ἀπαγορεύεται παρὰ ἑσμοῦ μεγαλοσχήμων βαρβάρων, ὑπὸ προσωπίδα πεπολιτισμένων ὑποκρινομένων καὶ ὑπὸ τὸ ψευδώνυμον «ἄ ν θ ρ ω π ο ς» ζώντων, νὰ ἐξασκήσῃ ὅ,τι δυνάμει αὐτῆς ἅπαντες οἱ ἐλεύθεροι λεγόμενοι λαοὶ ἐξασκοῦν, τὸ σύμφυτον δηλονότι αὐτῇ δικαίωμα ν' α ὐ τ ο κ υ β ε ρ ν η θ ῇ;» Ἐπέρωτο δὲ ὅπως καὶ ἅπαξ εἰσέτι πιστοποιηθῇ ὅ,τι ἐπὶ τόσους αἰῶνας ἤδη διὰ τοῦ ἑλληνικοῦ αἵματος πιστῶς ἀντιγράφεται, δι' οὗ καὶ τὸ πρῶτον ἡ λέξις ΙΣΤΟΡΙΑ ἑλληνιστὶ ἐγράφη καὶ ἧς λέξιν ἀντίστοιχον οὐδεμία ἄλλη ἐν τῷ Κόσμῳ γλῶσσα ἔχει, ὅτι ἐνῷ τοὺς μὲν συμμάχους πρὸς τὸν μέγαν πόλεμον ὤθησαν τὰ ποταπώτερα, τὰ χαμερπέστερα καὶ τὰ χυδαιότερα ἐλατήρια, ὑπὸ τὰ εὐηχότερα τῶν ὀνομάτων τῆς ἐλευθερίας, τῆς δικαιοσύνης καὶ

τῆς δημοκρατίας περικαλυπτόμενα καὶ φενακιζόμενα, ἡ ἐπιθυμία δηλαδὴ ὅπως ληστεύσουν τοὺς Γερμανοὺς ἐκ τῶν προνομίων εὑρεσιτεχνίας, τῶν πολεμικῶν καὶ ἐμπορικῶν σκαφῶν των, τοῦ ἐμπορίου των καὶ τῶν κτήσεών των, τοὺς δὲ συγγραφεῖς των ὁ σκοπὸς τῆς στρεβλώσεως καὶ τῆς ἐκπορνεύσεως τῆς ἱστορίας αὐτῆς καὶ τῆς ἀληθείας, τοὺς Ἕλληνας πρὸς τὸν παρόντα κατὰ τῶν ἀνεπιδέκτων ἐκπολιτίσεως καὶ ἐξανθρωπισμοῦ Τούρκων πόλεμον ἀβοηθήτους ὠθεῖ, ὅ,τι πάντοτε ὤθησε τούτους καὶ ὅ,τι τὸν λαὸν τοῦτον χαρακτηρίζει ὁ πόθος τῆς λυτρώσεως ὁμαίμων ὁμοθρήσκων καὶ ὁμογλώσσων ἀδελφῶν καὶ ὁ ἔρως ὁ ἱερὸς ὅπως τὴν λαμπάδα τῆς προόδου, τὴν ἐπὶ τῆς ἑλληνικῆς ἑστίας ἀναφθεῖσαν, κρατήσῃ ἄσβεστον. Ἐὰν δὲ οἱ προπάτορές μας ἅπαντας ἄνευ ἐξαιρέσεως τοὺς περὶ αὐτοὺς λαοὺς διὰ τὴν παχυλὴν αὐτῶν ἄγνοιαν καὶ ἀμάθειαν ἀπεκάλουν βαρβάρους, ἡμεῖς οἱ νεώτεροι Ἕλληνες τοὺς ἀπογόνους τῶν λαῶν τούτων διὰ τοῦ αὐτοῦ τίτλου ἐμφαντικώτερον τιτλοφοροῦμεν, ὄχι πλέον ὡς ἀμαθεῖς καὶ ἰδιώτας, ὅπερ συγγνώμης ἄξιον, ἀλλὰ διὰ τὴν ἀνυπόκριτον αὐτῶν κακοήθειαν καὶ διὰ τὴν κακοήθη των ὑποκρισίαν, διότι τὸν ἑλληνισμὸν παρακωλύουν εἰς τὸ πατροπαράδοτον ἐκπολιτιστικὸν ἔργον του. Ὁ μέγας ἠθικολόγος, ὁ καὶ Ἕλλην, Πλούταρχος ἐν τῷ βίῳ τοῦ Γαΐου Γράκχου, τὴν ὠμότητα τοῦ ἔργου τοῦ φόνου ψέγων, καὶ τὸ κατασκευασθὲν Ὁμονοίας ἱερὸν ὑπὸ τοῦ Ὀπιμίου ἐλέγχων, οὐ μικρὸν χαίρει ἀναγράφων ὅτι «νυκτὸς ὑπὸ τὴν ἐπιγραφὴν τοῦ νεὼ παρενέγραψάν τινες τὸν στίχον τοῦτον·

«ἔργον ἀπονοίας ναὸν ὁμονοίας ποιεῖ.»

Πόσοι δ' ἄραγε δὲν θὰ ἐδικαιοῦντο τὸ αὐτὸ νὰ παρεγγράψουν ὄχι μόνον πρὸ τῆς Ἰατρικῆς Σχολῆς τοῦ Πεκίνου ἀλλὰ καὶ ἐπὶ παντὸς ἔργου ἢ μνημείου στηθέντος πρὸς διαιώνισιν τῶν ἀπὸ τὸ 1914 καὶ ἐντεῦθεν διαπραχθέντων;

Ἰδοὺ λοιπὸν ἐὰν οὐδὲν ἀρκῇ νὰ πείσῃ τὴν λευκήν μας φυλὴν ὅτι ἐπιτελεῖ τὸ ἔργον τῆς γαλῆς τῆς λειχούσης τὴν ρίνην καὶ ὅτι τὸ ἐκρέον αἷμα δὲν εἶνε αἷμα τῆς ρίνης ἀλλὰ τῆς γλώσσης τῆς γαλῆς, καὶ ὅτι ὁ κίνδυ-

νος τῶν κιτρίνων, τῶν μόνων ἐπωφεληθέντων ἐκ τοῦ τὴν Εὐρώπην ἀφαιμάξαντος, κολοβώσαντος, πηρώσαντος καὶ ἐξαντλήσαντος πολέμου, ἔτι δὲ μᾶλλον διὰ τῆς ἀργίας καὶ τῆς πείνης περισσότερον ἐξακολουθοῦντος νὰ ἐξαντλῇ, νὰ φθείρῃ καὶ νὰ διαφθείρῃ εἰρηνικοῦ τοιούτου, ὁ ἀριθμὸς τῶν συφιλιδικῶν ἂς συγκινήσῃ καὶ ἂς ἀφυπνίσῃ.

Ἐὰν δ' ἡ συφιλίς, ἀσχέτως τῆς γονορροίας, ἐξακολουθήσῃ νὰ μαστίζῃ ἡμᾶς ὑπὸ οἵαν κλίμακα μᾶς μαστίζει τώρα καὶ τῶν νευρικῶν αὐτῆς ἐντοπισμῶν καταφανεστέρων καθισταμένων, ἀτελέστατα, ἐγκληματικώτατα καὶ ληητρικώτατα θεραπευομένη, καὶ ἀσυγγνώστως, τὸ οἴκτιστον πάντων, πρὸς τέκνα καὶ ἀπογόνους κληρονομικῶς, ὡς μολυσματικὴ συφιλίς, καὶ ὡς ἀνίατος βλάβη τῶν ἀδένων τῆς ἀδήλου ἐκκρίσεως μεταδιδομένη, τοῦ οἰνοπνεύματος καὶ τῶν ἄλλων κοσμικῶν καταχρήσεων συνεπικουρούντων, ἤτοι πολιτισμοῦ καὶ συφιλιδισμοῦ συνεργαζομένων, ἡ λευκὴ φυλὴ μετὰ πάροδον δύο ἑκατονταετηρίδων θὰ περιέλθῃ εἰς τὴν κατάστασιν εἰς ἣν εὗρεν ὁ Κολόμβος τοὺς ταύτης γονεῖς, τοὺς κατοίκους δηλαδὴ τῆς νήσου Ἀΐτης, καὶ εὐκόλως αὕτη θὰ πέσῃ θῦμα καὶ ἕρμαιον λαῶν ἄλλων φυσικῶς ἰσχυροτέρων.

* * *

Οὕτω λοιπὸν τοῦ πρώτου μέρους τοῦ ἔργου μου, τοῦ περὶ συφιλίδος, συμπληρωθέντος, ἐλπίζω, ἐὰν αἱ περιστάσεις μοῦ ἐπιτρέψουν ἀνετώτερον καὶ κατὰ συνέπειαν εὐθετώτερον νὰ γράψω, νὰ συμπληρώσω καὶ τἆλλα μέρη τούτου, περὶ Πολιτείας, Κοινωνίας καὶ Ἰατροῦ, τῶν μετὰ τῆς συφιλίδος συγκακουργούντων. Προκειμένου ὅμως νὰ κριθῶ καὶ νὰ ἐπικριθῶ τὴν ἀπάντησιν πρὸς τὰς ἐπικρίσεις ταύτας δίδω προκαταβολικῶς λέγων καὶ ἀνομολογῶν ὅ,τι τὰ βήματα ἐκ τῆς στασιμότητος μὲν πρὸς τὴν πρόοδον, ἐκ τῆς πλάνης πρὸς τὸ ὀρθόν, ἐκ τοῦ ἀδίκου πρὸς τὸ δίκαιον εἶνε μικρά, ναρνώδη, νηπιακά, τὰ ἐμπόδια πρὸς ὑπερπήδησιν μέγιστα, μυριάκις ἀνώτερα τοῦ ἀναστήματος τοῦ ἀνθρώπου, καὶ ἡ ὁδὸς σκολιὰ καὶ ἀνάντης. Τοὐναντίον δὲ τὰ ἅλματα ἐκ τοῦ ὀρθοῦ πρὸς τὰ πεπλανημένα εἶνε παμμέγιστα, γιγαντιαῖα, ἡ δὲ ὁδὸς ὀλισθηρὰ κατωφέρεια.

«Τὴν μὲν γὰρ κακότητα καὶ ἰλαδόν ἐστιν ἑλέσθαι ρηιδίως, λείη μὲν ὁδὸς μάλλα δ' ἐγγύθι ναίει.»

ψάλλει ὁ Ἡσίοδος.

Πλανώμενός τις κατακρημνίζεται συμπαρασύρων κατὰ φυσικὴν συνέπειαν ἐν τῇ πλάνῃ του, πᾶν τὸ προστυγχάνον, ἐνῷ ἀληθεύων ἀνέρχεται ὑποχρεωμένος νὰ ἕλξῃ καὶ νὰ σύρῃ μεθ' ἑαυτοῦ τοὺς ὀπαδοὺς τοῦ δόγματός του. Ἰδοὺ λοιπὸν διατί πλανώμενός τις ἔχει περισσότερα θύματα, ἐνῷ νεωτερίζων καὶ καινοτομῶν, τὸ δὲ σπουδαιότερον ἀληθεύων, πολλάκις μένει, ὅπως ἴσως καὶ ἐγὼ θὰ μείνω, μόνος. Ἀλλὰ τὸ μέλλον δικαιώνει τοῦτον.

«Τοῦ παρατηρητοῦ ὁ βίος εἶνε βραχύς, γράφει ὁ πολὺς Sir James Mackenzie. Ὁ φυτεύων βάλανον ἀνὴρ δὲν προσδοκᾷ νὰ ἴδῃ τὴν τελείαν δρῦν. Εἷς φυτεύει, ἄλλος ἴσως ποτίσῃ, ἀλλ' οὐδεὶς ἐξ αὐτῶν ἴσως δρέψῃ τοὺς καρπούς. Ὁ ἀληθὴς παρατηρητὴς ἀρκεῖται ἐκτελῶν τὸ ἔργον τοῦ σκαπανέως, ἀδιαφορῶν ποῖος θὰ καρπωθῇ τὴν ὠφέλειαν, ἀρκεῖ μόνον τὸ ὑπὸ τῆς ἰατρικῆς ἐπιδιωκόμενον νὰ ἐπιτυγχάνεται.»

«Ὁ βίος βραχύς, ἄρχεται λέγων ὁ Ἱπποκράτης εἰς τοὺς ἀφορισμούς του, ἡ δὲ τέχνη μακρή, ὁ δὲ καιρὸς ὀξύς, ἡ δὲ πεῖρα σφαλερή, ἡ δὲ κρίσις χαλεπή.»

ΕΠΙΛΟΓΟΣ

Ἡ συφιλὶς εἶνε ἀνίατος· ταύτην δὲ ἰατρεύοντες δέον νὰ σπεύδωμεν βραδέως χορηγοῦντες ὄχι πολλὰ μὲν φάρμακα ὀλιγάκις καὶ εἰς βραχὺ διάστημα χρόνου, ἀλλὰ ὀλίγα φάρμακα πολλάκις καὶ δι' ὅλου τοῦ βίου τοῦ πάσχοντος. **Οὗτος** χρήζει ἀπολυμάνσεως καὶ αὕτη συντελεῖται ὄχι ἀποτόμως ἀλλὰ βραδέως καὶ συστηματικῶς διά τε τῆς ὑγιεινῆς καὶ διὰ τῆς ὑδραργύρου καὶ τοῦ σάλβαρσαν. **Ἀ**μφότερα ὅμως ταῦτα, ὑδράργυρος καὶ σάλβαρσαν, εἶνε πανίσχυρα δηλητήρια ἐπιδρῶντα ἐπὶ τῶν λεπτῶν ἱστῶν καὶ ἱκανὰ νὰ βλάψουν ἀσκόπως διδόμενα περισσότερον ἢ νὰ ὠφελήσουν. **Φ**ρόνησις λοιπὸν καὶ φειδὼ καὶ προσοχὴ οὐ μικρὰ ἀπαιτεῖται κατὰ τὴν χρῆσίν των τὴν μακρὰν καὶ ἐπίπονον. **Ἀ**ποφεύγετε πρὸ παντὸς ὡς λεπρόν, ὡς μεμολυσμένον καὶ ὡς ἐπικίνδυνον τὸν ἰατρὸν τὸν ὑποσχόμενον καὶ ἐγκυόμενον δι' ὀλιγοχρονίου θεραπείας τελείαν ἴασιν καὶ ὁ ὁποῖος λέγει «δός μου τόσα καὶ θὰ σὲ κάμω καλά,» διότι εἶνε ἄτιμος μὲ δίπλωμα, λῃστὴς ἥμερος καὶ συστηματικὸς ἀπατεὼν καὶ διότι ἐνδιαφέρεται περισσότερον διὰ τὸ χρῆμά σας ἢ διὰ τὴν ὑγείαν σας.

Ἡ ἀντίδρασις **Β**άσσερμεν εἶνε ἀπατηλὸν καὶ ἀβέβαιον σύμπτωμα τῆς ἀρρωστίας· θετικὴ μὲν οὖσα καὶ καλῶς, ἐν σχέσει πρὸς τἆλλα συμπτώματα, ἑρμηνευομένη δηλοῖ σχεδὸν πάντοτε συφιλίδα, ἀρνητικὴ δέ, ἐπὶ μὲν τοῦ μὴ ὑπὸ συφιλίδος μολυνθέντος οὐδὲν σημαίνει, ἐπὶ δὲ τοῦ ἤδη πάσχοντος δὲν ὑπονοεῖ ἴασιν ἀλλ' ἀνάπαυλαν ἢ λανθάνουσαν κατάστασιν τοῦ συφιλιδογόνου σπειροχαίτου, ὕφεσιν τουτέστι τῆς συφιλίδος ἥτις

κατὰ πᾶσαν στιγμὴν δύναται, ὅλως ἀπροειδοποιήτως ν' ἀναφανῇ καὶ πάλιν νὰ πηρώσῃ ἢ καὶ νὰ φονεύσῃ. Τούτου δ' ἕνεκα αὕτη δέον νὰ ἰατρεύεται ἀδιάφορον ἂν ἡ ἀντίδρασις εἶνε ἀρνητικὴ ἢ θετική.

Ὁ γάμος διὰ τὸν συφιλιδικὸν ἄνδρα, κατὰ πολὺ δὲ μείζονα λόγον διὰ τὴν ἐκ συφιλίδος πάσχουσαν γυναῖκα, ἀπαγορεύεται, ἡ δὲ τεκνοποίησις παρ' αὐτῶν δέον νὰ θεωρηθῇ πρᾶξις ἐπιλήψιμος καὶ εἰκότως κολάσιμος, διότι τὰ τέκνα των, καὶ ἐν γένει οἱ ἀπόγονοί των, ἐκτὸς ἐξαιρετικῶν περιπτώσεων μόνον, πρόκειται νὰ καταστοῦν ἐμπόδιον καὶ ὄχι συντελεσταὶ προόδου.

Αἱ καταστροφαὶ τῆς συφιλίδος εἶνε σύγκρατον ἔργον τοῦ συφιλιδογόνου σπειροχαίτου, τῆς κοινωνίας, τῆς πολιτείας καὶ τοῦ συφιλιδοθεραπευτοῦ ἰατροῦ· ἐπειδὴ δέ, πρὸς τὸ παρὸν τοὐλάχιστον, καθίσταται ἀδύνατος ἡ ἐξόντωσις τοῦ σπειροχαίτου δέον νὰ στραφῶμεν κατὰ τῶν ἄλλων καὶ πρὸ παντὸς κατὰ τοῦ ἰατροῦ, ὃν ἡ δικαιοσύνη συλλαμβάνουσα ἐσκεμμένως κακουργοῦντα καὶ προμεμελετημένως ληστεύοντα ὀφείλει νὰ τιμωρῇ ὡς κοινόν, χυδαῖον καὶ ἀνεπίδεκτον πλέον ἀναμορφώσεως ἐγκληματίαν, ὡς φύσιν δηλονότι πονηρὰν καὶ ἐπικίνδυνον.

ΤΕΛΟΣ

TO THE GREEKS BEARING GIFTS

In "The Journal", Jan. 28, 1922 George M. Katsainos, M. D., Boston, wrote suggesting the word "syphilidogonos" or syphilis producing for Spirocheta pallida, stating further that the "barbarians finding the word long, may try to shorten it by some way or other, but for me born a Greek, such mutilation is sacrilegious and I will not sacrifice the grammar and the euphony of my mother language for the sake of abbreviation".
The letter of Dr. Katsainos inspired the following lines:

D....., Baltimore

Stop! George M. Katsainos, gift-bearing Graikos!
Stop! Logodonos from Bostonopolis!
Rein in your steed that arose from the life's blood when
Gorgon Medusa was slaughtered by Perseus.
Tuck in his wings and dismount from Pegasus.
Our language "barbarous"? Long may it ever be.
Who gives a modern Greek right to assail us with
"Greeks and Barbarians." Surely not one who
Indites an epistle from Old Bostonopolis.
We are no "stammerers." This is our native land.
Keep for your mother-tongue dactylicameters.
We shall d e n o t e in trochaic tetrameters.
We need not sacrifice grammar and euphony,
Make "George do" the shortening, let his be the sacrifice.
Use if you will your cacephonous mother-tongue
Garnished at home with the olive and myrtle.
"Go tell the Marines" of the "sacrilage Barbarous."
"Spirochete pallida," "syphilidogonos"!
Vex us no more with your names polynomial;
Fixed zoological rules will not shelter them;
Systematicians ignore them quite utterly.
Spirochete! Spirochete! Spirochete pallida!
Corkscrew-like, pallid but—"siphilidogonos"!
"Old Dog" we'll use but not "siphilidogonos."
Of "Old Dog" we know a lot, oft is the term used by
Bean-eating blueblooded Bostonathenians.
No one unless he is filled with shenanegan
Uses by preference "siphilidogonos."
Land of Hippocrates, Plato and Socrates,
Athens of old lies enshrined in our memories.
Greeks of today fight like katsainos dogonos.
What is the good of a Greek nomenlographer
Using trinomial dactylicameters—
Sesquipedalian dactylicameters?
When two is the limit prescribed at the Congresses.
——but, as Lord Byron said, "Greece lives no more for us."
If it does—Doggone us! "siphilidogonos"!

From the "Journal of the American Medical Association"
March 11th, 1922.

ΗΜΑΡΤΗΜΕΝΩΝ ΔΙΟΡΘΩΣΙΣ

Καίτοι ἐν τῷ προοιμίῳ ἔγραψα, ὅτι τὸ ἔργον τοῦτο συνέταξα ἐντελῶς μόνος καὶ ἀβοήθητος, τὸ αὐτὸ τονίζων καὶ ἐνταῦθα ἐπαναλαμβάνω ὅτι τοῦτο δὲν εἶδον ἄλλοι ὀφθαλμοί, ἐκτὸς τῶν ἰδικῶν μου καὶ τοῦ στοιχειοθέτου, συνεπῶς ἐν αὐτῷ παρεισέφρησαν λάθη πολλά, γραμματικά τε καὶ συντακτικά. Ἔτι δὲ τούτου στοιχειοθετουμένου ἐν Νέᾳ Ὑόρκῃ ἐνῷ ὁ συγγραφεὺς διέμενε πάντοτε ἐν Βοστώνῃ τὰ λάθη ταῦτα δὲν ἐδιορθώθησαν καταλλήλως. Ἐξ ἀφορμῆς δὲ τῶν νεωτέρων στοιχειοθετικῶν μηχανημάτων, τῶν μὴ ἐπιτρεπόντων τὴν διόρθωσιν, ὡς ἐπέτρεπον ταύτην τόσον εὐχερῶς τὰ ἁπλᾶ λυόμενα στοιχεῖα, ἐπῆλθον ἐδῶ καὶ ἐκεῖ συγχύσεις εἰς τὰς στίξεις καὶ εἰς τὰ κόμματα καὶ τὰς τελείας. Περισσότεραι δ' ἀτυχῶς ἀβλεψίαι εἰσεχώρησαν εἰς τὸ προοίμιον αὐτό, διότι τοῦτο ἐγράφη χωρὶς νὰ δοθῇ εἰς τὸν γράψαντα ἡ εὐκαιρία, ἕνεκα διαφόρων ἐμποδίων, νὰ ἐπεξεργασθῇ αὐτὸ καταλλήλως ἀναθεωρῶν καὶ διορθῶν τὰ ἡμαρτημένα ἑαυτοῦ τε καὶ τῆς στοιχειοθετικῆς μηχανῆς.

Ζητῶν λοιπὸν συγγνώμην ἀπὸ τὸν ἐπαΐοντα ἀναγνώστην, τὸν δυνάμενον, ὡς εἰκός, ν' ἀντιληφθῇ καὶ νὰ ἐκτιμήσῃ τὰ τυχαῖα λάθη, προβαίνω εἰς τὴν διόρθωσιν ὅσων ἐξ αὐτῶν ὁ ἴδιος κατώρθωσα ν' ἀντιληφθῶ καὶ ἐκ τῆς παρουσίας τῶν ὁποίων τὸ νόημα θὰ ἠλλοιοῦτο. Περὶ τῶν ἄλλων, τῶν γραμματικῶν τῶν καὶ πολυτέρων ἀτυχῶς, δὲν ἀσχολοῦμαι ἀρκούμενος νὰ εἴπω ὅπως ὁ Ροῦφος ὁ Ἐφέσιος Ἰατρὸς «οὐ μὴν δίκαιον τὰ πολλὰ ἀτιμάσαι διά τινα ὀλίγα παροφθέντα.»

Σελὶς	*Στίχος*	*ἀντὶ*	*ἀνάγνωθι*
14	30	στιγμιαίως	ἀκαριαίως
15	17	ὅτι	ὅ,τι
15	25	παύον	παύουν
15	26	κυλιακοὶ	κοιλιακοὶ
15	30	ὕφος	ὕψος
15	31	ἐμφανίστως	ἐμφανίσεώς
18	2	τῶν στρατιωτῶν	ἐκ τῶν στρατιωτῶν
19	29	τοιαῦτα	ταῦτα
22	19	Ἐλέους	Ἐλέου

Σελὶς	Στίχος	ἀντὶ	ἀνάγνωθι
23	10	εἰρηνικοῦ	Εἰρηνικοῦ Ὠκεανοῦ
27	34	ὅτ	ὅτι
28	8	Πόθεν ὁ	Πόθεν ὅμως ὁ
29	32	Berenzerius, Carpus	Berenzerius Carpus
30	11	δημιουργουμένης ἐκ	δημιουργουμένης δ' ἐκ
30	18	ἔχουσαν	ἔχουσα
33	35	ἐνεγρήσῃ	ἐνεργήσῃ
37	9	ἐπιδεικτικώτατοι	ἐπιδεκτικώτατοι
41	21	αὐτοκαθαρισμοῦ	αὐτοκαθορισμοῦ
43	10	ὁ ἄλλος εὐρωτιᾷ	οἱ ἄλλοι εὐρωτιοῦν
43	14	ἀναγιγνώσκομεν	ἀνεγιγνώσκομεν
46	12	διφορὰ	διαφορὰ
47	29	σῆξις	σῆψις
50	19	πάντοτε	συχνάκις
50	39	ὁ ἀπὸ	ὅστις ἀπὸ
51	34	νομαθέτου	νομοθέτου
54	2	δγάψῃ	γράψῃ
54	24	Ἀλλ' ὅπως	Ἀλλ' ἵνα
55	10	ὧν ἐδικαοῦτο	ἃς ὤφειλε
56	34	γονορρυῶν, τούτους	γονορρυῶν καὶ τούτους
57	7	κεκτημένον	κεκτημένος
57	33	καθιστώμενον	καθισταμένους
57	37	ἐκ τῆς	καὶ ἐκ τῆς
57	39	πρὸ οὐδενὸς	πρὸ οὐδενὸς δὲ
58	1	οὐδένα	καὶ οὐδένα
58	2	οὐδενὸς φραγμοῦ	οὐδὲ φραγμοῦ τινος
58	4	καὶ τὸ εἰς	καὶ εἰς
58	38	ὡς καὶ	Κατ' ἀπολύτως μείζονα δὲ λόγον
59	1	Ἐὰν δὲ ὁ	Ἐὰν ὁ
59	3	ἑαυτοῦ ὅλα τὰ	ἑαυτοῦ, ὅλα δὲ τὰ
59	12	τὴν πηγὴν	τὴν πηγὴν δὲ
59	29	καὶ τοῦ ζητήσουν	καὶ ζητήσουν
60	22	κρατεῖ τὸν	κρατεῖ πλέον τὸν
61	1	πῶς δ'	Πῶς δ'
62	1	διερωτᾶ ἑαυτὸν	διερωτᾶται
62	2	Ἐάν τις	Καὶ ὅμως ἐάν τις
63	36	Ἔτι	Ἑνὶ λόγῳ

Σελὶς	Στίχος	ἀντὶ	ἀνάγνωθι
66	23	τὸ πλεῖστον	τὸ μέγιστον
69	30	νὰ προσπαθῇ	προσπαθοῦντα
70	12	ἀποφεύγων	ν' ἀποφύγῃ
70	20	ἱεροξύλλης	ἱεροξύλου
70	33	κολομέλανος	καλομέλανος
71	20	καὶ οὐδέποτε	καὶ διὰ τοῦτο οὐδέποτε
71	25	ἄφευκον	ἄφευκτον
72	8	ἐξικνούμθα	ἐξικνούμεθα
72	38	ἢ νὰ	ἢ διὰ νὰ
73	28	σκιά της φόβου	σκιά τις φόβου
74	20	Μὴ δὲ	Μηκέτι δὲ
74	22	καὶ μὴ τόσον	μηδὲ τόσον
77	8	πᾶν εἴδους	πᾶν εἶδος
78	10	ἐπὶ τῷ αὐτῷ	ἐπὶ τὸ αὐτὸ
78	22	κρύπτον	κρύπτων
79	20	ὅσων ἐπιπολαίως	πάντων τῶν ἐπιπολαίως
80	4	ἀκούσῃ καὶ τότε	ἀκούσῃ τότε
83	19	οἵτνες	οἵτινες
83	31	ὑστάτην πρὸς	ὑστάτην δίδω συμβουλὴν πρὸς
89	31	μόνον δὲ	μόνη δὲ
98	11	τιτλοφορουμένου	τιτλοφορουμένῳ
106	27	+47	+37
114	23	Ἔχομεν τρία	Ἔχομεν δὲ τρία
115	9	δὲ καίτοι	καίτοι
118	8	ἐκ τῆς ἀποχῆς τοῦ	διὰ τῆς ἀποχῆς ἐκ τοῦ
120	16	βιομηχανικῶν	βιοχημικῶν
123	14	πασσυμπτωματικὴ	πανσυμπτωματικὴ
123	30	ἐπιστομονικῆς	ἐπιστημονικῆς
125	10	χολὴν	χηλὴν
125	36	Buvas	Bubas
128	1	ἡ ὀνομασία ταύτης	νὰ ὀνομασθῇ
129	20	προκύπτει	προσπίπτει
142	21	μονομερὶς	μονομερὴς
143	9	ἐγκατάληψιν	ἐγκατάλειψιν
143	15	ἐπουλώμενον	ἐπουλούμενον
144	10	κακώμενος	κακούμενος
156	6	Proger	Roger

Σελὶς	*Στίχος*	*ἀντὶ*	*ἀνάγνωθι*
167	14	resistentae	resistentiae
172	1	αὐτῷ ὕδατος	αὐτῷ· ὕδατος
183	6	ὅμως ἔχει	ἀλλ' ὅμως ἔχει
190	9	περιπτώσει	περιπτώσεις
203	21	ἐπὶ	ἐπεὶ
219	17	εἰσέτι ὁ	πρὸς τούτοις δὲ ὁ
219	26	ἐλαφαντιάσεως	ἐλεφαντιάσεως
221	6	ἀχνὴν	ἄχνην
249	20	Ὁ πρὸς	Ὡς πρὸς
249	26	ἀρροαντιδράσεως	ὀρροαντιδράσεως
276	18	Pinar	Pinard
280	1	μηδειῶν	μειδιῶν
280	20	Πρίπτωσις	Περίπτωσις
335	13	τὰ κάπνισμα	τὸ κάπνισμα
347	9	ὅτι ἡ λυδία	ὅ,τι ἡ λυδία
369	12	Loucrine	Lourcine
372	35	ὠχυροματικῆς	ὀχυρωματικῆς
390	15	ἀνακουλουθία	ἀνακολουθία
399	23	πρόδου	προόδου

ΠΙΝΑΞ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

Προοίμιον 9
Εἰσαγωγὴ 87

ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟΝ

Τὶ ἐστὶ συφιλίς; 119
Α'. Πρωτοπαθὴς συφιλὶς 123
Β'. Δευτεροπαθὴς συφιλὶς 126
Γ'. Τριτοπαθὲς στάδιον 133
Περὶ παρασυφιλίδος 140
Περὶ προγνώσεως τῆς συφιλίδος 147
Περὶ τῶν ἠθικῶν συνενόχων τῆς συφιλ. ἐγκληματικότητος .. 171

ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟΝ

Θεραπεία Συφιλίδος

Περὶ ἐκτρωτικῆς θεραπείας 187
Περὶ ὑδραργύρου 201
Περὶ σάλβαρσαν 225
Περὶ ἰατρικοῦ ἀτμοσφαιρικοῦ κατοπτρισμοῦ 232
Ἰᾶταί τις ἄραγε ἐκ τῆς συφιλίδος; 242
Περὶ παρασιτισμοῦ καὶ συμβιώσεως 254
Θεραπεία φαρμακευτικὴ 268
Θεραπείας τρόπος 315
Περὶ ὑγιεινῆς θεραπείας 326

ΜΕΡΟΣ ΤΡΙΤΟΝ

Περὶ ἀντιδράσεως Βάσσερμεν 347
Περὶ τῆς ἀντιδράσεως Βάσσερμεν ἀπὸ πρακτικῆς ἀπόψεως .. 365
Περὶ συφιλίδος καὶ γάμου 407
Ἐπίλογος 447
Gifts Bearing Greeks 449
Ἡμαρτημένων διόρθωσις 451
Πίναξ περιεχομένων 455

LIBRARY OF CONGRESS
0 022 169 840 A